

nõ ẽ v̄m Hec scriptum methaphisice ẽ dñi ~~Ade~~ ade pariseñ magri · sup anq̄ua translacõne ~~Averroys~~

Ad metetem awerois ade mḡri pariseñ

[illegible]

763

N. Inv. 763.

Adam super methaphisicam
nõ est vez

~~Esurit~~ [illegible] / sacerdotem [illegible]
Bonifacie moyses medico Mets chalamos medici

Divus Thomas est non adam: et libro phisicoz̄ cplet' mḡri
nazio Parisien' sup̄ mete

nõ ẽ vez
Comentu ade
sup a̅x̅ t̅a̅
et l̅r̅ phicoz̄ hec sunt vez

Commentum Super Metaphysicam
et 8 Libros Physicorum
S. D. Thome Aquinatis.

1056

Sicut docet philosophus in politicis suis, quando aliqua plura ordinantur ad unum, oportet unum eorum esse regulans sive regens, et alia regulata sive recta. Quod quidem patet in unione animae et corporis. Nam anima naturaliter imperat et corpus obedit. Similiter etiam inter animae vires, irascibilis enim et concupiscibilis naturali ordine per rationem reguntur. Omnes autem scientiae et artes ordinantur in unum, scilicet ad hominis perfectionem, quae est eius beatitudo. Unde necesse est, quod una earum sit aliarum omnium rectrix, quae nomen sapientiae recte vindicat. Nam sapientis est alios ordinare. Quae autem sit ista scientia, et circa qualia, considerari potest, si diligenter respiciatur quomodo est aliquis idoneus ad regendum. Sicut enim ut in libro praedicto philosophus dicit, homines intellectu vigentes naturaliter aliorum rectores et domini sunt: homines vero qui sunt robusti corpore, intellectu vero deficientes, sunt naturaliter servi: ita illa scientia debet esse naturaliter aliarum regulatrix, quae maxime intellectualis est. Haec autem est, quae circa maxime intelligibilia versatur. Maxime autem intelligibilia tripliciter accipere possumus. Primo quidem ex ordine intelligendi. Nam ex quibus intellectus certitudinem accipit, videntur esse intelligibilia magis. Unde, cum certitudo scientiae per intellectum acquiratur ex causis, causarum cognitio maxime intellectualis esse videtur. Unde et illa scientia, quae primas causas considerat, videtur esse maxime aliarum regulatrix. Secundo ex comparatione intellectus ad sensum. Nam cum sensus sit cognitio particularium, intellectus per hoc ab ipso differre videtur, quod universalia comprehendit. Unde et illa scientia maxime est intellectualis, quae circa principia maxime universalia versatur. Quae quidem sunt ens, et ea quae consequuntur ens, ut unum et multa, potentia et actus. Huiusmodi autem non debent omnino indeterminata remanere, cum sine his completa cognitio de his, quae sunt propria alicui generi vel speciei, haberi non possit. Nec iterum in una aliqua particulari scientia tractari debent: quia cum his unumquodque genus entium ad sui cognitionem indigeat, pari ratione in qualibet particulari scientia tractarentur. Unde restat quod in una communi scientia huiusmodi tractentur; quae maxime intellectualis est et aliarum regulatrix. Tertio ex ipsa cognitione intellectus. Nam cum unaquaeque res ex hoc ipso vim intellectivam habeat, quod est a materia immunis, oportet illa esse maxime intelligibilia, quae sunt maxime a materia separata. Intelligibile enim et intellectum oportet proportionata esse, et unius generis, cum intellectus et intelligibile in actu sint unum. Ea vero sunt maxime a materia separata, quae non solum a signata materia abstrahunt, sicut formae naturales in universali acceptae, de quibus tractat scientia naturalis, sed omnino a materia sensibili. Et non solum secundum rationem, sicut mathematica, sed etiam secundum esse, sicut Deus et intelligentiae. Unde scientia quae de istis rebus considerat, maxime videtur esse intellectualis, et aliarum princeps sive domina. Haec autem triplex consideratio non diversis, sed uni scientiae attribui debet. Nam praedictae substantiae separatae sunt universales et primae causae essendi. Eiusdem autem scientiae est considerare causas proprias alicuius generis et genus ipsum. Unde oportet quod ad eamdem scientiam pertineat considerare substantias separatas, et ens commune, quod est genus, cuius sunt praedictae substantiae communes et universales causae. Ex quo apparet, quod quamvis ista scientia praedicta tria consideret, non tamen considerat quodlibet eorum ut subiectum, sed ipsum solum ens commune. Hoc enim est subiectum in scientia, cuius causas et passiones quaerimus. Non autem ipsae causae alicuius generis quaesiti. Nam cognitio causarum alicuius generis est finis ad quem consideratio scientiae pertingit. Quamvis autem subiectum huius scientiae sit ens commune, dicitur tamen tota de his quae sunt separata a materia secundum esse et rationem. Quia secundum esse et rationem separari dicuntur non solum illa quae nunquam in materia esse possunt, sicut Deus et intellectuales substantiae, sed etiam illa quae possunt absque materia esse, sicut ens commune. Hoc tamen non contingeret, si a materia secundum esse dependerent. Secundum igitur tria praedicta, ex quibus perfectio huius scientiae attenditur, sortitur tria nomina. Dicitur enim scientia divina sive theologia, inquantum praedictas substantias separatas considerat. Metaphysica, inquantum considerat ens et ea quae consequuntur ipsum. Haec enim transphysica inveniuntur in via resolutionis, sicut magis communia post minus communia. Dicitur autem prima philosophia, inquantum primas rerum causas considerat. Sic igitur patet quid sit subiectum huius scientiae, et qualiter se habeat ad alias scientias, et quo nomine nominetur.

Huic autem scientiae Aristoteles prohemium praemittit in quo duo facit. Primo ostendit circa quid ista scientia versatur. Secundo qualis est ista scientia, ibi: Quia non activa. Circa primum tria facit. Primo ostendit quod huius scientiae sit sapientia; secundo quod scientia sapientia dicta considerat causas; tertio quales causas considerat. Circa primum, ibi: Omnes autem scientiam hac. Circa primum duo facit. Primo praemittit quaedam ex quibus ad propositum argumentatur. Secundo ex praedictis ratione sumit, ibi: Cuius autem gratia nunc. Circa primum duo facit. Primo ostendit scientiae in generali dignitatem. Secundo ostendit cognitionis ordinem, ibi: Alia quidem igitur. Secundum autem dignitatem ostendit per hoc quod naturaliter desideratur ab omnibus tamquam finis. Unde circa hoc duo facit. Primo proponit intentum. Secundo probat, ibi: Signum autem. Proponit igitur quod omnibus hominibus naturaliter desiderium inest ad sciendum. Cuius ratio potest esse triplex. Primo quidem, quia unaquaeque res naturaliter appetit perfectionem sui esse. Unde et materia dicitur appetere formam, sicut imperfectum appetit suam perfectionem. Cum igitur intellectus, a quo homo est id quod est, in se consideratus sit in potentia omnia, nec in actum eorum reducatur nisi per scientiam, quia nihil est eorum quae sunt ante intelligere, ut dicitur in tertio de anima: sic naturaliter unusquisque desiderat scientiam, sicut materia formam. Secundo, quia quaelibet res naturalem inclinationem habet ad suam propriam operationem: sicut calidum ad calefaciendum, et grave ut deorsum moveatur. Propria autem operatio hominis inquantum homo est intelligere. Per hoc enim ab omnibus aliis differt. Unde naturaliter desiderium hominis inclinatur ad intelligendum, et per consequens ad sciendum. Tertio, quia unicuique rei desiderabile est ut suo principio coniungatur. In hoc enim perfectio uniuscuiusque consistit. Unde et motus circularis est perfectissimus, ut probatur octavo physicorum, quia finem coniungit principio. Substantiis autem separatis, quae sunt principia intellectus humani, et ad quae intellectus humanus se habet ut imperfectum ad perfectum, non coniungitur homo nisi per intellectum. Unde et in hoc ultima hominis felicitas consistit. Et ideo naturaliter homo desiderat scientiam intellectus. Nec obstat si aliqui homines scientiae huic studium non impendant, cum frequenter

qui tamen aliquando desideratur a prosecutione finis ex aliqua causa retrahitur, vel propter difficultatem perveniendi, vel propter alias occupationes. Sic etiam licet omnes scientiam desiderent, non tamen omnes studium impendunt, quia ab aliis detinentur, vel a voluptatibus, vel a necessitatibus vite presentis, vel etiam propter fugam sua pigritia vitant laborem addiscendi. Hoc autem proponit Aristoteles ut ostendat quod querere scientiam non propter aliud utile, qualis est hec scientia, non est vanum, cum naturale desiderium vanum esse non possit. Deinde ostendit quod posuerat per signum. Quia cum sensus ad duo nobis deserviant, scilicet ad cognitionem rerum et ad utilitatem vite, diliguntur a nobis propter se ipsos, inquantum cognoscitivi sunt, et etiam propter hoc quod utilitatem ad vitam conferunt. Et hoc patet ex hoc quod ille sensus maxime ab omnibus diligitur qui magis est cognoscitivus, qui est visus, quem diligimus non solum ad agendum aliquid, sed etiam si nihil agere deberemus. Cuius causa est quia iste sensus, scilicet visus, magis omnibus facit nos cognoscere et plures differentias rerum nobis demonstrat. In quo manifestum est quod duas preeminentias visus in cognoscendo ad alios sensus ponit. Unam quidem quia perfectius cognoscit. Quod quidem visui accidit ex hoc quod spiritualior est inter omnes sensus. Quanto enim aliqua vis cognoscitiva est immaterialior, tanto est perfectior in cognoscendo.

Due preeminentie visus ad alios sensus.

Quod autem visus sit immaterialior patet si consideretur eius immutatio qua ab obiecto immutatur. Nam cum alia sensibilia immutent organum et medium secundum aliquam materialem immutationem, sicut obiectum tactus calefaciendo et infrigidando, obiectum vero gustus afficiendo sapore aliquo organum gustus mediante saliva, obiectum autem auditus per motum corporalem, obiectum vero odoratus per fumalem evaporationem, solum obiectum visus non immutat nec organum nec medium nisi spirituali immutatione. Non enim pupilla nec aer coloratur, sed solum speciem coloris recipiunt secundum esse spirituale. Quia igitur sensus in actu consistit in actuali immutatione sensus ab obiecto, manifestum est illum sensum spiritualiorem esse in sua operatione qui immaterialius et spiritualius immutatur. Et ideo visus certius et perfectius iudicat de sensibilibus inter alios sensus. Aliam autem preeminentiam ponit, quia plura nobis demonstrat. Quod quidem accidit ex ratione sui obiecti. Tactus enim et gustus, et similiter odoratus et auditus sunt cognoscitivi illorum accidentium in quibus distinguuntur inferiora corpora a superioribus. Visus autem est cognoscitivus illorum accidentium in quibus communicant inferiora corpora cum superioribus. Nam visibile actu est aliquid per lucem, in qua communicant inferiora corpora cum superioribus, ut dicitur secundo de anima, et ideo corpora celestia solo visu sunt sensibilia. Est autem alia ratio quare visus plures differentias rerum demonstrat, quia sensibilia communia precipue per visum et tactum cognoscere videmur. Et adhuc magis per visum. Cuius ratio ex hoc sumi potest, quia alii tres sensus sunt cognoscitivi eorum que a corpore sensibili quodammodo effluunt et non in ipso consistunt. Sicut sonus est a corpore sensibili ut ab eo fluens et non in eo manens, et similiter fumalis evaporatio cum qua et ex qua odor diffunditur. Visus autem et tactus percipiunt illa accidentia que rebus ipsis immanent, sicut color et calidum et frigidum. Unde iudicium autem visus extenditur ad res ipsas, iudicium autem odoratus et auditus ad ea que a rebus ipsis procedunt, non ad res ipsas. Et inde est quod figura, magnitudo et huiusmodi, quibus ipsa res sensibilis disponitur, magis percipitur visu et tactu quam aliis sensibus. Et adhuc amplius magis visu quam tactu, tum propter hoc quod visus habet maiorem efficaciam ad cognoscendum, ut dictum est, tum propter hoc quod quantitas et ea que ad ipsam consequuntur, que videntur esse sensibilia communia, proximius se habent ad obiectum visus quam ad obiectum tactus. Quod ex hoc patet quod obiectum visus omne corpus habens quantitatem aliqualiter participat, non autem obiectum tactus. Deinde cum dicit *alia quidem igitur natura et cetera*, prosequitur de ordine cognitionis. Et primo quantum ad bruta animalia. Secundo quantum ad homines, ibi, *alia quidem igitur et cetera*. Circa bruta animalia hoc tangit, primo quidem id in quo omnia animalia conveniunt. Secundo id in quo animalia differunt et se invicem excedunt, ibi, *ex sensibus quod*. Conveniunt autem omnia animalia in hoc quod sensum naturaliter habent. Nam ex hoc animal est animal quod habet animam sensitivam, que est natura animalis, sicut forma unicuique propria est natura eius. Omnibus autem omnia animalia habentibus sensum naturaliter, non tamen omnia habent omnes sensus, sed solum perfecta. Omnia vero habent sensum tactus. Ipse enim est quodammodo fundamentum omnium aliorum sensuum. Est enim cognoscitivus eorum ex quibus animal constat, scilicet calidi, frigidi, humidi et sicci. Unde sicut visus inter omnes est perfectior in cognoscendo, ita tactus est magis necessarius, utpote prius existens in via generationis. Ea enim que sunt perfectiora secundum hanc viam sunt posteriora in illo individuo quod de imperfecto ad perfectum movetur.

Quod sensus visus est omnibus aliis perfectior in cognoscendo, sed tactus magis necessarius.

Deinde cum dicit *sed ex sensibus et cetera*, ponit diversitatem cognitionis que est in brutis, et tangit quadruplicem gradum cognitionis in huiusmodi animalibus. Quedam enim sunt que licet sensus habeant, non tamen habent memoriam que ex sensu fit. Memoria enim sequitur fantasiam, que est motus factus a sensu secundum actum, ut habetur in libro de anima. In quibusdam animalibus ex sensu non fit memoria, et hec sunt animalia imperfecta que sunt immobilia secundum locum, ut conchilia. Cum enim animalibus cognitio sensitiva sit provisiva ad vite necessitatem et ad propriam operationem, animalia illa memoriam habere debent que moventur ad ad distans motu progressivo. Nisi enim apud ea remaneret per memoriam intentio preconcepta ex qua ad motum inducuntur, motum continuare non possent quousque finem intentum consequerentur. Animalibus vero immobilibus sufficit ad proprias operationes presentis sensibilis acceptio, cum ad distans non moveantur, et ideo imaginatione confusa habent aliquem motum indeterminatum, ut dicitur tertio de anima. Ex hoc autem quod quedam animalia memoriam habent et quedam non habent, sequitur quod quedam sunt prudentia et quedam non. Cum enim prudentia ex preteritorum memoria de futuris providet, unde et secundum Tullium in secundo rethoricorum partes ponuntur memoria, intelligentia et providentia, in illis animalibus prudentia esse non potest que memoria carent. Illa vero animalia que memoriam habent aliquid prudentie habere possunt. Dicitur autem prudentia aliter

Quomodo diversimode accipiatur prudentia in animalibus et hominibus.

in brutis et aliis in hominibus esse. In hominibus quod est prudencia
secundum quod ex racione deliberant. quid eos agere oportet. unde
dicitur ethicorum. vi. quod prudencia est recta racio agibilium
Judicium autem de rebus agendis. non ex racionis deli
beracione. Sed ex quodam nature instinctu. prudencia in
aliis aliquibus dicitur. unde prudencia in aliis aliquibus est naturalis
estimacio de convenientibus prosequendis et fugiendis nocivis.
Sicut agnus sequitur matrem et fugit lupum. Inter ea uero
que memoriam habent quedam habent auditum. et quedam non.
Que uero autem auditum non habent ut apes. uel si que
alia huiusmodi animalia. licet prudenciam habere possint. non tamen sunt
disciplinabilia. ut scilicet per alterius instructionem possint assue
fieri ad aliquid faciendum uel uitandum. huiusmodi enim instructio
precipue recipitur per auditum. unde dicitur in libro de sensu
et sensato. quod auditus sensus est discipline. Quod autem
dicitur apes auditum non habere non repugnat ei quod
uidentur ex quibusdam sonis exterreri. Nam sicut sonus
uehemens occidit animal et scindit lignum ut in
tonitruo patet non propter sonum sed propter commocionem aeris
uehementem cum quo est sonus. Ita alia que auditu
carent. Judicium de sonis non habendo. possunt
per sonos aliquos exterreri. Illa uero alia que et memoriam
et auditum habent. et disciplinabilia et prudencia esse
possunt. Patet igitur diversos esse gradus cognicionis in
animalibus. Primus est eorum que nec auditum nec memoriam habent.
unde nec disciplinabilia nec prudencia sunt. Secundus est eorum que
habent memoriam. sed non auditum. unde sunt prudencia.
et non disciplinabilia. Tercius est eorum que utrumque et sunt
prudencia et disciplinabilia. Quartum autem modum esse non
potest. ut scilicet sit aliquod animal quod habeat auditum et non habeat
memoriam. Sensus enim qui per extrinsecum medium sunt
sensibile apprehendunt. inter quos est auditus non sunt
nisi in aliquibus que mouentur motu progressiuo quibus
memoria deesse non potest. ut dictum est. Deinde cum
dicit. alia quidem etc. ostendit gradum cognicionis humane. et
circa hoc. 2. facit. primo namque ostendit in quo cognicio
humana excedit precedencium brutorum cognicionem. secundo ostendit
quomodo cognicio humana per diuersos gradus distribuatur. ibi.
fit autem ex memoria etc. Dicit ergo in prima parte. quod uita
aliorum regitur ymaginacione et memoria. ymaginacione quidem
quantum ad alia inperfecta. memoria uero quantum ad alia perfecta.
licet enim et hec ymaginacionem habeant. tamen unumquodque
regi dicitur ab eo quod est principale in ipso. uiuere autem
hic non accipitur secundum quod est esse uiuentis sicut accipitur
in secundo de anima. cum dicitur uiuere uiuentibus est esse. Nam
huiusmodi uiuere aliis non est ex memoria et ymaginacione.
sed precedit utrumque. accipitur autem uiuere pro actione uite
sicut et conuersacionem hominum uitam dicere solemus. In
hoc uero quod cognicionem aliorum determinat per comparacionem ad regi
men uite. datur intelligi quod cognicio inest ipsis aliis non
propter ipsum cognoscere sed propter necessitatem actionis. Super memoriam
que in hominibus. ut in dicendo patet est experimentum. quod quidem

alia non participant. nisi parum. experimentum enim est ex
collacione plurium singularium in memoria retentorum. Huiusmodi
autem collacio est homini propria et pertinet ad uim cog
nosciuam. que racio particularis dicitur. que est collatiua intencio
num indiuidualium. sicut racio uniuersalis intencionum uniuersalium.
et quia ex multis sensibus et memoria. alia ad aliquid
consuescunt prosequendum uel uitandum. Inde est quod
aliquid experimenti licet parum participare uidentur. homines
autem super experimentum quod pertinet ad racionem particularem habent
racionem uniuersalem per quam uiuunt. sicut per id quod est principale
in eis. Sicut autem se habet experimentum ad racionem
particularem et consuetudo ad memoriam in aliis. ita se
habet ars ad racionem uniuersalem. Ideo sicut perfectum uite
regimen est in aliis per memoriam adiuncta assue
factione ex disciplina uel quolibet aliter. Ita perfectum
hominis regimen est per racionem arte perfectam. Quedam
tamen racione sine arte reguntur. sed hoc regimen imperfectum.
Deinde cum dicit. fiat autem ex memoria etc. ostendit diuersos
gradus humane cognicionis. et circa hoc. 2. facit. primo comparat
experimentum ad artem. secundo comparat artem speculatiuam
ad artem actiuam. ibi. primum quidem igitur generis etc. circa
primum duo facit. primo ostendit generacionem artis et experimenti.
secundo preeminenciam unius ad alterum. ibi. ad actum quidem igitur
etc. Circa primum. 2. facit. primo ponit utriusque productionem
cognicionem. secundo manifestat per exemplum. ibi. acceptionem quidem enim. circa
primum duo facit. primo ponit generacionem experimenti. secundo
artis generacionem. ibi. hominibus autem etc. Dicit ergo primo quod
ex memoria in hominibus experimentum causatur. Modus autem
causandi est iste. quia ex multis memoriis unius rei
accipit homo experimentum de aliquo. quo experimento po
tens est ad facile et directe operandum. et ideo quia po
tentiam et facilitatem operandi probat experimentum. uidetur fere
esse simile arti et sciencie. Est enim similitudo eo quod utrobi
que ex multis una accepcio alicuius rei sumitur.
Dissimilitudo autem quia per artem accipiuntur uniuersalia. per experi
mentum particularia. ut postea dicetur. Deinde cum dicit.
hominibus autem. ponit generacionem artis. et dicit quod experiencia
in hominibus fit sciencia et ars. quod probat per auctoritatem
poli. qui dixit quod experiencia facit artem sed inexperiencia
casum. Quando enim aliquis inexpertus recte operatur. a casu est.
Modus autem quo ars fit ex experimento. est idem cum modo predicto
quo experimentum fit ex memoria. Nam sicut ex multis
memoriis fit una experimentalis sciencia. Ita ex multis
experimentis apprehensis. fit uniuersalis accepcio de omnibus similibus.
unde hoc plus habet ars quam experimentum. quia experimentum
tantum circa singularia uersatur. ars autem circa uniuersalia. quod
consequenter per exemplum exponit cum dicit acceptionem quidem enim etc.
quia cum homo accepit in sua cognicione quod hec medici
na contulit socrati et platoni tali infirmitate labora
tibus et multis aliis quibuscumque sit. id. hoc ad experi
mentum pertinet. Sed cum aliquis accipit per hoc quod
confert omnibus consistentibus in tali specie egritudinis

Quid sit experimentum (?)

De triplici gradu cognicionis in aliis (?)

uiuere capitur dupliciter (?)

Experimentum (?)

Quomodo conueniunt et differunt ars et experimentum.

Actus et generaciones sunt circa singularia

declarata et per talem complexionem fit quod consulit febricitantibus vel flegmaticis vel colericis, id iam ad artem pertinet. Deinde cum dicit ad agere quidem et cetera. comparat artem ad experimentum per modum preeminencie. Et circa hoc duo facit. Primo comparat quantum ad actionem. Secundo quantum ad cognicionem ibi, Sed tamen scire. Dicit ergo quod quantum ad actum pertinet experiencia nichil videtur differre ab arte. Quantum enim ad actionem tollitur differencia que est inter experimentum et artem, que est per universale et singulare, quia sicut experimentum circa singularia operatur ita et ars. Unde predicta differencia erat in cognoscendo tantum. Sed quamvis in operando ars et experimentum non differant, quia utrumque est circa singularia que operatur, differunt tamen in efficacia operandi. Nam experti magis proficiunt in operando illis qui habent rationem universalis artis sine experimento. Cuius causa est quia actiones sunt circa singularia et singularium sunt omnes generaciones. Universalia enim non generantur nec moventur nisi per accidens, in quantum hec singularibus competunt. Homo enim generatur hoc homine generato. Unde medicus non sanat hominem nisi per accidens, sed per se sanat Platonem aut Sortem aut aliquem hominem singulariter dictum, cui convenit esse hominem vel accidit esse curatum. Quamvis enim esse hominem per se conveniat Sorti, tamen curato et medicato per accidens convenit. Hec enim est per se: Sor est homo, quia si Sor diffiniretur poneretur homo in eius diffinicione, ut infra in vii dicetur. Sed hec est per accidens: curatus vel sanatus est homo. Unde cum ars sit universalium, experiencia singularium, si aliquis habet rationem artis sine experiencia, erit quidem perfectus in hoc quod universale cognoscit, sed quia ignorat singulare, cum sit sine experimento, multociens in curando peccabit, quia curacio magis pertinet ad singulare quam ad universale, cum ad hoc pertineat per se, ad aliud per accidens.

experiencia et ars non dif[...]

Deinde cum dicit Sed tamen scire et cetera. comparat experimentum ad artem quantum ad cognicionem. Et circa hoc duo facit. Primo proponit preeminenciam artis ad experimentum. Secundo probat ibi, Hoc autem quia hii quidem et cetera. Proponit autem preeminenciam artis vel sciencie quantum ad tria. Scilicet quantum ad scire, quod quidem magis arbitramur esse per artem quam per experimentum. Item quantum ad obviare, quod in disputacionibus accidit. Nam habens artem potest disputando obviare hiis que contra artem dicuntur, non autem habens experimentum. Item quantum ad hoc quod artifices plus accedunt ad rationem sapiencie quam experti, tamquam magis sit, id est contingat, scire sapienciam sequentem omnia, id est cum quis scit universalia. Ex hoc enim artifex sapiencior iudicatur, quia universalia considerat quam expertus. Vel aliter: tamquam magis sit scire per sapienciam omnia sequentem, id est universalia. Alia littera: tamquam magis secundum scire sapiencia omnia sequente, quasi dicat tamquam sapiencia sequente omnia, id est consistente ad unumquodque magis secundum scire quam secundum operari, ut illi scilicet dicantur sapientes qui magis sciunt, non qui magis sunt operativi. Unde alia littera sensum habet planiorem.

[...] preeminencia artis ad experimentum.

Que sic dicit: Tamquam secundum id quod est scire magis omnes sequentes sapienciam. Consequenter cum dicit Hoc autem quia et cetera probat predictam preeminenciam tribus rationibus. Prima probatio talis est. Illi qui sciunt causam et propter quid sunt scienciores et sapienciores illis qui ignorabant causam, sed solum sciunt quia. Experti autem sciunt quia, sed nesciunt propter quid. Artifices vero sciunt causam, quia scilicet et propter quid, et non solum quia. Ergo sapienciores et scienciores sunt artifices expertis. Primam probat cum dicit Architectores et cetera. Probatio talis est. Illi qui sciunt causam comparantur ad scientes quia tantum, sicut architectonice artes ad artes artificum manu operancium. Sed architectonice artes sunt nobiliores et scienciores et sapienciores. Ergo et illi qui sciunt causas sunt sapienciores et scienciores scientibus tantum quia. Hec autem propositionis prima ex hoc apparet, quia architectores sciunt causas factorum. Ad cuius intellectum sciendum quod architector dicitur quasi principalis artifex, ab archos quod est princeps et techne quod est ars. Dicitur autem ars principalior que principaliorem operacionem habet. Operaciones autem artificum hoc modo distinguuntur, quia quedam sunt ad disposicionem materie artificii, sicut carpentarii secando ligna et complanando disponunt materiam ad formam navis. Alia est operacio ad inductionem forme, sicut cum aliquis ex lignis dispositis et preparatis navem compaginat. Alia est operacio in usu rei iam constitute, et ista est principalissima. Prima vero est infima, quia prima ordinatur ad secundam et secunda ad terciam. Unde manifestum est architectorem respectu eius qui preparat ligna. Gubernator autem qui utitur navi iam facta est architector respectu navisfactoris. Et quia materia est propter formam et talis esse materia debet que forme competat, ideo navisfactor scit causam quare ligna debeant esse sic disposita, quod nesciunt illi qui preparant ligna. Similiter cum tota navis sit propter usum ipsius, ille qui navi utitur scit quare talis forma debeat esse, ut tali usui conveniens sit. Et sic patet quod ex forma artificii sumuntur cause operacionum que sunt circa disposicionem materie. Et ex usu sumuntur cause operacionum que sunt circa formam artificii. Et sic manifestum est quod architectores factorum causas sciunt. Illos vero, scilicet manu artifices, iudicamus vel dominamur sicut quedam inanimata. Et hoc ideo quia faciunt operaciones artificiales, sed que faciunt ignoranter faciunt, quia scilicet causas non cognoscunt, sicut et ignis exurit absque aliqua cognicione. Est ergo quantum ad hoc similitudo inter inanimata et manu artifices. Sed in hoc est differencia, quia inanimata faciunt unumquodque suorum operum per naturam, sed manu artifices per consuetudinem, que licet vim nature habeat in quantum ad unum inclinat determinate, tamen a natura differt in hoc quod est eorum que sunt ad utrumlibet secundum humanam cognicionem. Naturalia enim non consuescimus, ut dicit secundo Ethicorum, nec in cognicione carencium est consuescere. Hec autem quedam sunt que dicta sunt, sic sunt consideranda tamquam ex eis appareat quod aliqui non sunt sapienciores per hoc quod est practicos, id est operativos esse, quod convenit expertis, sed per hoc quod habent rationem de agendis et cognoscunt causas agendorum, ex quibus rationes sumuntur, quod convenit artificibus. Deinde cum dicit omnino scientis signum est.

poit sciam idem q talis e. Sig^m scie e posse
doce. q id e. q unuqq tuc e pfcm i actu suo
qn pt altem face sibi sile. ut dr .9°. methe.
Sic g signu calitatis qd ad possit calefacere. Ita sig^m
scie est qd possit doce. q e sciam i alio care. Ar-
tifices aut doce possut. q cu cas cogscut ex eis
demore possut. Demraco aut e sillz faciens
scire ut dr p° pfior. expti au no possut docere.
q no possut ad sciam pduce. cu cam ignorent.
et si ea q expimto cognoscut alius tradant non
recipient p modu scie. Sz p modu opiois. ul' cre-
dulitatis. Vn pz qd artifices sut mag sapietes et
scientes exptis. Dem cu d. Amplius au sensuu
n e. poit ccia idem q tal' e. cogncs singlaru ma-
gis sut ppe sensibz q aliq alti cogtoni. Cu ois
cogtio singlaru a sen^u ouat. Sz tn n mi^m .i. nullm
sensu dicim ee sapiam .i. pp h qd sen^s cognoscit. q
n tn cogscit pp qd. g et expti q hnt singlaru
cogne cam ignorantes. sapientes dici no possut.
Dem cu dic. Prim g qd. Copat arte actiua
specl'atiue. Et ca h duo facit. p° o^r q ars spe-
culatia magis e sapia q actia. Sco remdz cuida
obiecti .i. In moralibz aut. o^r aut q p° dem e tali
rone. In qbcuqz sciencis ul' artibz iueniuntur id ppt
qd hoies scientes p alus hoibz in admiracone ul'
honore. Ille scie sut mag honorabiles et mag digne
noie sapie. quibz aut iuentor artis hec i admiracone.
ppt h qd ht sen^m .i. iudiciu ul discrecoem cae ulte
alioz hoim sensu ul no pp utilitate illoz que i-
ueit sz mag admiratur eu sic sapiente ul ab alus
distinguente. sapiente qdem. qntu ad subtilem i-
quisicoem cae rei iuente. distinguente u°. qm ad
iuestigne dria unius rei ad alia. ul' ali. ab alus
distinguente. ut passiue legat. q. i h ab alus dis-
tinguitur. vn alia trnslaco ht. differente. g scie
mag sut admirabiles ul mag digne noie sapie
pp eminenciorem sen^m. et no pp utilitate. Cu g pl'e
ples artes sit repte qm ad utilitate. qz qda sut ad
uite necitate sic mechanice. Queda u° ad i troducto-
nem i alus sciencis. sicut scie logicales. Illi ar-
tifices adi sut sapienciores q^r scie no sut ad utilitate
iuente sz pp ipm scire. hi cni sut sc spe^ue. Et q
spe^ue no sut ad utilitate inuete. pz p h signu. q
iaptis .i. acqsitis ul' repis oibz hi. q possut esse.
ul' ad introductom i sciencis. ul' ad necitate uite. ul'
ad uolupte. sic artes q sunt ad hoim delectacoem.
Scie speclacie no sut repte pp hi. sz pp se ipas. et
qd no sit ad utilitate inuente pz ex loco in quo
iuente sut. In locis cni ullis p° repte sut ubi pmo
hoies studuerut ca talia. alia lra ht. ul p^m huis
locis p uacabat .i. ab alus occupaconibz qescentes
studio uacabant .q. nctius hundantes. vn i ca

egyptu. p° inuente sut artes mathematice. que sut
maxe speclatiue a sacerdotibz qui sut gessi studio
uacare. et de publico expensas hebut. sicut i
legit in genesi. Sz q usus noie artis fuat
ul sapie ul scie .q. indifferent. ne aliqs puter hec
oia ee noia synonima id penit^s significancia.
hanc opiom remoz et remitit ad lib^m moralium
.i. ad sextu ethicoz. i dem e in q differunt scia et
ars. sapia. pdencia et intellcus. et ut breuius
ad psens dicatur. sapia. scia ul intellcus. Sut cca
pte aie speclatiam q^e i scietifica. aie appellat.
Differunt aut i h. Qd intellcus e hitus p° pn^oz i oz
deffinicois. Scia uo e cclonis ex cais i ferioribz. Sa-
piencia u° qsidat cas pmas. vn dr ibid scienciaru caput.
pdencia u° ul ars. e cca aie pte pctica que e roci-
natiua. De cotingentibz opabilibz a nob. et
differut. Nam pdencia dirigit i actoibz q
no trnseut i exteriore mam sz sut pfcones agntis.
vn dr ibi. Qz pdencia e recta ro agibiliu. Ars
u° dirigit i fcoibz q i mam exteriorem trnseut sic
edificare ul secare. vn dr q ars e rcta racio
fcibiliu. Dem cu d. ca a g. o^r ex phitis pn-
cipaliter ppoitu. qd .s. sapia sit cca cas. vn dic qd h e
cui g nc ocone facim^s .i. racinacom pdcam.
q scia illa q denoiatur sapia. oibz ui ee cca cas
pmas. ul pma pn^a qd qd appz ex phitis. vnqz
eni tanto sapiencior e quto mag accedit ad
cae cognem. qd phitis pz. q exptus e sapi-
encior eo. qui ht solu sen^m sn expimto. et ar-
tifex e sapiencior expto qqz ul mes artifices
ul architector e sapiencior manu artifice. et
mes artes i scias speclatiue sut mag sapie
q actiue. ul h oia ex pdcis patent. vn relin-
quitur q illa scia q simplr e sapia. e cca cas et
e sile modi argui. sic si diem^s id q est mag
calidu e mag igneu. i quod simplr est ignis
est calidum.

Qm autem scia et c. Postq o^r q sa-
piencia sit qda scia. cca cas exnces. hic uult
ostende. cca qles cas et cca qlia pncipia sit. o^r au
qd e cca cas maxie ules ul pas. Et argumtatur
.q. a diffone sapie. ex hus que hoies de hoie
sapiente et sapia opinantur. Sco o^r qd oia ista
qunt uli scie q qsidat cas pmas et ules. i.
Istoz aut oia i e. Tcio qcludit ppoitu i. ex
omibz g et c. Circa pmu poit .vi. opiones
hoim quer. q de sapia hnt. pmu i. p^m itaqz.
q est talis. qd qre oms accipim^s sapiente maxe
scire oia sicut eu decz. Sco qd hat noticia
de omibz singlbz. h eni e impole cu singlria
sint infinita et infita intellcu qphendi non
possut. sm po. i. pca ul e ista. q illu sapi-

Qm in q differunt scia ul ars sapia pdencia ul intellcus

caput

sapiente

eum ponimus esse qui est potens, id est potens ex virtute sui intellectus cognoscere difficilia, et illa que non sunt levia cognitu hominibus ad sciendum, quia commune est omnibus sentire, id est sensibilia cognoscere. unde cum hoc sit facile, et non est sophon, id est ad sapientem, id est ad sapientem pertinens. et sic patet quod id quod proprie ad sapientem pertinet non leviter ab omnibus cognoscitur. Tertiam ponit ibi. Ad hoc certiorem. et est quod nos illum dicimus sapientem esse qui de illis que scit certitudinem habet magis quam alii communiter habeant. quartam ponit ibi. Et magis causarum dicentem vel docentem, et est talis. magis dicimus illum sapientem esse in omni scientia qui potest assignare causas cuiuslibet quesiti et per hoc docere. quintam ponit ibi. Sed harum scientiarum esse. et est quod illa de numero scientiarum scientia est sapientia que propter se est magis voluntaria, id est voluntaria et gratia sciendi, id est propter ipsum scire volita magis quam illa scientia que est causa quorundam aliorum generandorum, que possunt ex scientia provenire, sicut est necessitas vite, delectationes et alia huiusmodi. Sextam ponit ibi. Et hanc sapientiam et cetera. Et est talis. quod istam sapientiam de qua facta est mentio oportet esse vel dicimus esse magis antiquiorem, id est digniorem, famulante scientia. Quod quidem ex predictis intelligi potest. Nam in artibus mechanicis famulantes sunt ille que exequuntur manu operando precepta superiorum artificum, quos supra architectores et sapientes nominavit. et quod magis conveniat ratio sapientis scientiis imperantibus quam famulantibus probat per duo que scilicet famulantes patiuntur a superioribus scientiis. artes enim famulantes ordinantur in finem superioris artis sicut ars equestris in finem militaris. Sed sapientem secundum communem opinionem non oportet ordinari ab alio, sed ipsum potius alios ordinare. Item inferiores artifices persuadentur a superioribus in quantum credunt superioribus artificibus circa operanda vel facienda. credunt enim manufactores gubernatori docenti qualis debet esse forma navis. sapienti autem non competit ut ab alio persuadeatur, sed quod ipse aliis persuadeat suam scientiam. Iste igitur sunt tales opiniones quas homines accipiunt de sapientia et sapiente. Ex quibus omnibus potest quedam sapientie descriptio formari, ut ille sapiens dicatur qui scit omnia etiam difficilia per certitudinem et causam, etiam ipsum scire propter se querens, et alios ordinans et persuadens. et sic patet maior sillogismi. Nam omnem sapientem oportet talem esse, et econverso quicumque est talis sapiens est. Deinde cum dicit. Istorum autem et cetera. ostendit quod omnia predicta conveniunt ei qui considerat primas causas et universales, et eo ordine prosequitur quo superius proposuit. Unde primo ostendit quod habentem scientiam universalem maxime inest omnia scire, quod erat primum. quod ex hoc patet. quicumque scit universalia aliquo modo scit ea que sunt universalibus subiecta, quia scit ea in potentia. Sed in hiis que sunt maxime universalia subiciuntur omnia. ergo ille qui scit maxime universalia scit quodammodo omnia. Deinde cum dicit. Et fere autem et cetera. ostendit secundum eidem inesse secundum talem rationem. Illa que sunt maxime a sensibus remota difficilia sunt hominibus ad cognoscendum. Nam sensitiva cognitio est omnibus communis, cum ex ea omnis humana cognitio initium sumat. Sed illa que sunt maxime universalia sunt a sensibilibus remotissima, eo quod sensus singularium sunt. ergo universalia sunt difficilia hominibus ad cognoscendum. et sic patet quod illa scientia est difficillima que est de maxime universalibus.

Quid est sapiens

Sed contra hoc videtur esse quod habetur primo physicorum. ibi enim dicitur quod magis universalia sunt nobis primo nota. Illa autem que sunt primo nota sunt magis facilia. Et dicendum quod magis universalia secundum simplicem apprehensionem sunt primo nota. Nam primo in intellectu cadit ens, ut Avicenna dicit. et prius in intellectu cadit animal quam homo. sicut enim in esse nature, quod de potentia in actum procedit, prius est animal quam homo, ita in generatione scientie prius in intellectu concipitur animal quam homo. Sed quantum ad investigationem naturalium proprietatum et causarum prius sunt nota minus communia, eo quod per causas particulares que sunt unius generis vel speciei pervenimus in causas universales. Ea autem que sunt universalia in causando sunt posterius nota quoad nos, licet sint prius nota secundum naturam. quamvis universalia per predicationem sint aliquo modo prius nota quam minus universalia, licet non prius nota quam singularia. Nam cognitio sensus, que est singularium, in nobis precedit cognitionem intellectivam, que est universalium. Et attendendum est quod non dicit hoc quod dicit maxime universalia non simpliciter esse difficillima, sed fere. Illa enim que sunt a materia penitus separata secundum esse, sicut substantie immateriales, sunt magis difficiles ad cognoscendum nobis quam etiam universalia. et ideo ista scientia que sapientia dicitur, quamvis sit prima in dignitate, est tamen ultima in addiscendo. Deinde cum dicit. Scientiarum vero. ostendit tertium eidem inesse tali ratione. quanto aliqua scientie sunt priores naturaliter tanto sunt certiores. quod ex hoc patet, quia ille scientie que dicuntur ex additione ad alias sunt minus certe scientiis que pauciora in sua consideratione comprehendunt, sicut arismetica est certior geometria. Nam ea que sunt in geometria sunt ex additione ad ea que sunt in arismetica. Quod patet si consideremus id quod utraque scientia considerat ut primum principium, scilicet unitatem et punctum. punctus enim addit supra unitatem situm. Nam ens indivisibile rationem unitatis constituit, et secundum quod habet rationem mensure fit principium numeri. punctus autem supra hoc addit situm. Sed scientie particulares sunt posteriores secundum naturam universalibus scientiis, quia subiectum earum addit ad subiectum scientiarum universalium. sicut patet quod ens mobile, de quo est naturalis philosophia, addit supra ens simpliciter, et ens quantum, de quo est mathematica. ergo scientia illa que est de ente et maxime universalibus est certissima. Nec est contrarium quod dicitur esse ex paucioribus, cum supradictum sit quod sciat omnia. Nam universale comprehendit quidem pauciora in actu, sed plura in potentia. et tanto aliqua scientia est certior quanto ad sui subiecti considerationem pauciora actu consideranda requiruntur. unde scientie operative sunt incertissime, quia oportet quod considerent multas singularium operabilium circumstantias. Deinde cum dicit. Et enim doctrinalis et cetera. ostendit quartum eidem inesse tali ratione. Illa scientia est magis doctrix vel doctrinalis que magis considerat causas. illi enim soli docent qui causas dicunt, quia scire per causam est, et docere est scientiam in alio causare. Sed illa scientia que universalia considerat, considerat causas primas omnium causarum. unde patet

Quomodo universale est magis notum prius et quomodo econverso.

qd ipa est maxime doctrix. Deinde cum dicit. noscere etc. ondit
quintum eidem inesse tali ratione. Illa est scientia magis doctrix
uel doctrinalis que illarum scientiarum magis facit scire et cognoscere
earum causa. id est propter se ipsa et non propter alia que sunt de maxime
scibilibus sed ille scientie que sunt de primis causis sunt de maxime scibilibus
ergo ille sunt causa maxime desiderate. Primum sic probatur. Qui
desiderat scire. magis desiderat scire propter scire. magis scire
magis desiderat. Sed maxima scientia est de maxime scibilibus
ergo ille scientie sunt magis desiderande propter se ipsas. que sunt
de magis scibilibus. Secundum probatur sic. Illa ex quibus et propter
que alia cognoscuntur sunt magis scibilia. huiusmodi que per ea cognoscuntur
Sed per causas et principia alia cognoscuntur et non econtra. ergo etc.
Deinde cum dicit. maxime. ostendit sextum inesse eidem. et est ratio
talis. Illa scientia se habet ut principalis. siue architectonica ad subalter-
nam ad famulantem. que considerat causam finalem. cuius causa agen-
da sunt singula sicut apparet in hiis que supra diximus. Nam
gubernator ad quem pertinet usus nauis qui est finis nauis
est quasi architector respectu nauisfactoris qui ei famulatur. sed predicta scientia
maxime considerat causam finalem rerum omnium. quod ex hoc patet. quia
hoc causa cuius agenda sunt singula est bonum. cuiusque. id est particulare
est bonum particulare finis est bonum in unoquoque genere. id est uniuersaliter que est
finis omnium. id est ipso uniuerso est hoc quod est optimum in tota
natura et hoc pertinet ad considerationem predicte scientie. ergo predicta scientia
est principalis. siue architectonica omnium aliarum. Deinde cum dicit. Ex omnibus
que dicta sunt etc. Concludit ex predictis conclusionem intentam
dicens quod ex omnibus predictis apparet quod in eandem scientiam cadit
nomen scientie quod querimus. scilicet nulla scientiam que est theorica. id est
speculatiua. primorum principiorum et causarum. hec autem inuenitur quantum ad vi.
primas conditiones que manifeste pertinent considerant uniuersales
causas. Sed quia sexta conditio tangebat finis considerationem que
apud antiquos non manifeste ponebatur esse causa. ut infra dicetur.
Ideo specialiter ostendit quod hec conditio est eidem scientie. que scilicet est con-
sideratiua primarum causarum. quia unum ipse quod est bonum et eius causa
finis. alia est una de numero causarum. Vero scientia que considerat
causas primas et uniuersales. oportet quod considerat uniuersalem finem omnium
quod est optimum in tota natura. Quod autem non actiua etc.
Ostenso esse que inueniuntur conditiones huius scientie. ostendit qualis sit scientia ista
Et circa hoc tria facit. primo ostendit dignitatem huius scientie. secundo ostendit ad
quem terminum ista scientia peruenire conetur. ibi. Oportet uero eius ordi-
nem etc. Circa primum quinque facit. primo ostendit quod non est scientia actiua sed
speculatiua. secundo quod ipsa est libera maxime. ibi. Sed ut dicimus etc.
tertio quod non est humana. ibi. propter quod et iuste. quarto. quod est hono-
rabilissima ibi. nec ea alia etc. primum ostendit dupliciter. primo per rationem sophi-
sticam. ibi. testatur autem hac etc. primo ergo ponit talem rationem
Nulla scientia in qua queritur ipsum propter se ipsum est scientia actiua. sed
omnis scientia est speculatiua talis. sed ista scientia que sapientia uel
philosophia dicitur esse propter ipsum scire ergo est speculatiua et non actiua.
Minorem hic manifestat. quicumque querit fugere ignorantiam
sicut finem tendit ad ipsum scire propter se ipsum. sed illi qui
philosophantur querunt fugere ignorantiam. ergo querunt scientiam
propter se ipsam. Quod autem ignorantiam fugere querunt patet
ex hoc quod illi a principio philosophati sunt et qui nunc philosophantur. incipi-
unt philosophari per admirationem. aliter tamen a principio et nunc. quia
a principio admirabantur dubitabilia pauciora que magis
erant in promptu ut eorum causas cognoscerent. sed postea
ex cognitione manifestorum ad inquisitionem occultorum pau-
latim procedentes inceperunt dubitare de maioribus et
occultioribus sicut de passionibus lune. ut de eclipsi eius
et motu ipsius et magnitudine eius. et de hiis que
sunt circa astra sicut de quantitate ipsorum et motu eorum
et ordine et aliis et hiis. et etiam de totius uniuersi
generatione quod quidam dicebant esse generatum casu. quidam
intellectu. quidam amore. constat autem quod dubitatio et ad-
miratio ex ignorantia prouenit. cum enim aliquos mani-
festos uidemus effectus quorum causa nos latet. tunc illorum
effectuum admiramur. et ex hoc quod admiratio fuit causa
inducens homines ad philosophiam patet quod philosophus est philo-
mitos. id est amator fabule. quod proprium est poetarum.
unde primi qui per modum quarundam fabularum de principiis
rerum tractauerunt. dicti sunt poete. theologizantes
sicut fuit perseus et quidam alii qui fuerunt ante. vii. sa-
pientes. Causa autem quare philosophus comparatur poete est ista. quia
uterque circa miranda uersatur. nam fabule circa quas uer-
santur poete ex quibusdam mirabilibus constituuntur. ipsi
etiam philosophi ex admiratione sunt ad philosophandum. et quia ad-
miratio ex ignorantia prouenit. patet quod ad hoc moti sunt
ad philosophandum ut ignorantiam effugerent. et sic deinde patet
quod ad scientiam persecuti sunt. id est studiose quesierunt so-
lum ad cognoscendum et non causa alicuius usus. id est utilitatis. Notandum
est autem quod cum prius nomine scientie uteretur nunc ad nomen philosophie
se transfert nam pro eodem accipiuntur. cum enim antiqui studio
sapientie insistentes. sophi. id est sapientes uocarentur
pitagoras interrogatus quid se esse profiteretur. noluit se
sapientem nominare. sicut sui antecessores. quia hoc presum-
ptuosum sibi uidebatur. sed uocauit se philosophum. id est sapien-
tie amatorem. et exinde nomen sapientis mutatum est
in nomen philosophi et nomen sapientie in nomen philosophie. quod etiam nomen
ad propositum facit aliquid. Nam ille uidetur sapientie amator qui
sapientiam non propter aliud. sed propter se ipsam querit. qui enim aliquid
propter alterum querit. magis hoc amat propter quod querit quam quod
querit. Testatur autem. Hic probat idem per signum dicens.
quod hoc quod dictum est. scilicet quod sapientia uel philosophia non sit propter aliquam
utilitatem quesita sed propter ipsam scientiam. testatur accessus. id est
euentus eorum qui esse inuentores philosophie peruenerunt. Nam cum essent
cuncta fere existentia que sunt ad necessitatem uite et que sunt
ad pigritiam. id est ad uoluptatem que in quadam uite quiete
consistit. Et que sunt etiam ad eruditionem necessaria sicut scientie
logicales que non propter se queruntur. sed ut introductorie
ad alias artes. a principio incepit queri talis prudentia. id est
sapientia. ex quo patet quod non queritur propter aliquam necessitatem aliam
a se. sed propter se ipsam. nullus enim querit hoc quod habet.
unde omnibus aliis habitis ipsa quesita est. non propter ad aliud
quesita est. sed propter se ipsam. Sed ut dicimus etc. Hic
probat scientiam. scilicet quod ipsa sit libera et utitur tali ratione.

Ille hō ꝓprie dī liber qui nō ē alt̄ī cā. sȝ ē cā sui
ipī. Serui n. dnōꝝ sūt ⁊ ꝑ dnōs opant̄ʳ. Et eis
acq̄rūt q̄cqd acq̄rūt. Libi aūt hoīes sūt sui ipoꝝ ut
pote sibi opantes ⁊ acq̄rētes. Sola aūt h̄ scīa ē ꝑ se
ipām. g̃ ipā sola ē libā int̄ scīas. Et notād̄ q h̄ pāē
dupl̄r intelligi. vno m̄ qd̄ h̄ q dī h̄ sola demōstret
oēm scīam speculatīuā et tūc vm ē q solū h̄ genus
ꝑ se ipm q̄rit̄ʳ. vn̄ ⁊ iste sole artes libales
dnr̄ q̄ ad scīr̄ ordināt̄ʳ. Ille uō q̄ ordināt̄ʳ ad
alīq̄ aliā utilitatē ꝑ actōm hūana dnr̄ mechanīce
sūe suiles. Alio m̄ ut demōstret spālr̄ istam
sapiam q̄ ē cīca altissīās cās. q̄ int̄ cās altissimas
ē ⁊ cā finalis. ut sup̄dcm ē. vn̄ oȝ q h̄ scīa
ꝯsidet ultīm et ulem finē oīm ⁊ sic oēs alie
in eā ordiant̄ʳ sīc ī finē. vn̄ sola ista maxīe ꝑ se
est ꝓp q̄ ⁊ iuste ⁊c̄. Hic ꝓbat t̄ᵒ. s. qd̄ non sit
hūana. Et c̄ h̄. z. facit. ꝑ oᵗ ꝓpositū. sc̄o exclu
dit q̄dā errorē i. q̄ sm symonida ⁊c̄. Dīc aūt
ꝓpositū tali rōne. Scīa q̄ ē maxīe libā nō pot̄
eē ut possō uō illi q̄ multip̄r ē minist̄ ul' an
cilla. hūana aūt n̄ in mltas. i. q̄ ad mlta est
ministra. ī q̄m nl̄ necītatibȝ ex quo ꝓuenit qd̄ q̄nȝ ꝑ
tinet id qd̄ ē sm se q̄rendū ꝑ ea q̄ sūt necīa
uite. sic dī ī topicoꝝ. q phari meli' est q̄ di
tari. licȝ ditari sit q̄nȝ mag̃ eligendū indigenti
necītīs. Ex quo pȝ q illa sapia tm̄ ꝑ se ipām
q̄rit̄ʳ que nō ꝯpetit hoī ut possō. Illud n. dī ab
hoīe ut possō qd̄ ad nutū hr̄e pot̄ ⁊ q̄ libe ꝑ
uti. Ea aūt scīa q̄ ꝑ se tm̄ q̄r. hō nō pot̄ libe
uti cū f̄q̄nt̄ ab ea ipediat̄ʳ ꝓp uite necītates.
nec ē ī ad nutū subiecta hoī cū ad eam ꝑfcē hō
ꝑuenire nō possit. id tn̄ modicū q ex ea hr̄
ꝑpondāt oībȝ. q̄ ꝑ alias scīas cognoscunt̄ʳ. Quare sȳ
monida. Hic excludit errorē cuidā symonidis
poete qui dicebat qd̄ soli dō ꝯpetit hūc honorē
hr̄e qd̄ uelit illā scīam q̄ ꝑ se ipām q̄renda
ē et nō ꝓp alīd. sȝ nō ē dignū viro qd̄ nō q̄rit
illā scīam q̄ ē sm suā ꝯdcōm. q̄. s. ordinat̄ʳ ad
necīa uite q̄bȝ hō indigȝ. Iste aūt error sȳ
monidis ꝓueniebat ex alio poetaꝝ errore. qui
dicunt qd̄ res dīna īuidȝ ⁊ ex īuidia ea q̄ ad
honorē suū ptinet nō uult ab hoībȝ attep
tari et si in aliis deus hoībȝ īuidȝ. Multo est
iustū ī h̄. s. ī scīa ꝑ se q̄sita q̄ ē honorabilissima
int̄ oīa. Et ꝑ eoꝝ opinōm sequit̄ʳ q oēs inꝑfcī
sūt īfortunati. fortunatos n. eē hoīes di
cebāt ex prudenᵃ deoꝝ q̄ eis bona sua ꝯicabāt
vel ex īuidia deoꝝ sua bona ꝯicare nolentium.
Scd̄ qd̄ hoīes exīn̄ ꝑscrutōm h̄ sciē sūt īfortunati.
Sȝ radix h̄ opinōis ē falsissimā q̄ nō ꝯuenit qd̄
alīq̄ res dīna īuideat. Qd̄ ex h̄ pȝ. q īuidia
ē tristicia de ꝓspitate alicu' qd̄ nō accidit non

pot̄ nisi q̄ren' bonū alīcu' estimat̄ʳ ab īuido ut ꝓpri
boni diminucio. Deo aūt nȝ ꝯtingit eē tristē cū nō sit
alicui malo sbm. nec ēī ꝑ bonū alterius suū bonū di
minui pot̄. Qa ex ei' bonitate sic ex indeficienti
fonte oīa bona effluunt. vn̄ ī ꝑlō dixit. Quod a deo
ē relegata oīs īuidia. sȝ poete nō solū in hoc. sȝ
in mltis aliis menciunt̄ʳ sic in ꝓūbio uulgari dicit̄ʳ.
Nec ea alīq̄ ⁊c̄. Qt̄. ꝯclusum. s. qd̄ h̄ p̄dca scīa sit ho
norabilissima tali rōne. Illa scīa ē maxīe honorabil'
q̄ ē maxīe dīna. sic ēī deus ē honorabilior reb' oībȝ.
sȝ ista scīa ē maxīe dīna. g̃ ē honorabilissima. minor
sic ꝓbat̄ʳ. dī alīq̄ scīa dīna eē dr̄. et h̄ sola scīa utroq
m̄ dīna dī. vno m̄ scīa dīna dī q̄m deus hr̄. alio
modo de reb' dīnis. Qd̄ aūt h̄ sola hēat h̄ utroq
ē m̄. q̄ cū h̄ scīa sit de p̄mis cāis et p̄ncipiis
oȝ qd̄ sit de dō. q̄ dēs h̄ m̄ intelligit̄ʳ ab oībȝ ut
de nūo cāꝝ existens et ut q̄dam p̄ncipiū reꝝ.
Itm̄ talem scīam q̄ est de deo ⁊ de p̄mis cāis aut
solus deus hr̄. aut si nō solus ipē maxīe habet.
Solus q hr̄ sm ꝑfcām ꝯp̄hensiōem. maxīe uō hr̄
in q̄ntū suo m̄ ab oībȝ dī. lȝ ab eis nō ut possō. sȝ
sīc aliqd̄ ab eo mutuatū. Ex hiis aūt ulterius ꝯcludit.
Quod omnes alie sciē sūt necīe magis q̄ ista ad alīq̄
uite utilitatē. min' n. sunt ꝑ se q̄site. sȝ nulla
alia pot̄ eē dignior ista. Oȝ uō ei' ordinem ⁊c̄. Hic
ponit tm̄ ī quē ꝑficit ista scīa. ⁊ dicit qd̄ ordo
ei' ꝯsūmat̄ʳ ad ꝯtrariū ei' qd̄ erat illis q̄ p̄us istā scīam
q̄rebāt. sic ēī in gñacōibȝ aīalibȝ et motib' acci
dentalibȝ. Nam unusq̄sq motus tēdat ad ꝯtrariū ei'
a q̄ motus incepit. vn̄ cū inq̄sicio sit q̄dā mot'
ad scīam. oȝ qd̄ tēdat ad ꝯtrariū eius a quo incepit.
Incepta ē aūt ut p̄dcm est inq̄sicio h̄ sciē ab ad
miracōne. de oībȝ q̄ p̄mi admirabant̄ʳ pauco
ra. p̄riores oculoꝝ. q̄ qd̄ admiracō erat si res
ita se hr̄ent. sic antomata mirabilia. i. q̄ uīr
mirabilia. a casu accidere. antomᵃ n. dicunt̄ʳ. q. ꝑ se
acta. admirant̄ʳ n. hoīes p̄cipue qn̄ aliqua
a casu eueniunt. h̄ in ao si ēēnt p̄uisa. ul' ex
alīq̄ cā deīata ꝓueniencia. Casualia n. non a
cāu sūt deīata. Et admiracō ē ꝓp ignoranciā
cāe ⁊ ideo cū hoīes nōdū poterant speclari cās
reꝝ. admirabant̄ʳ oīa. q. q̄dā casualia sic admi
rabant̄ʳ ēē ꝯuersiōes solis q̄ sūt due ꝑ dos ēpīas
hyemalē et estiualem. Nā in ēpyco estiuali
incipit sol ꝯūti uersus meridiem. cū p̄us uersus sep
tētrionē tenderet. In ēpyco aūt hiemali ꝯūio. ⁊ ī
eē h̄ qd̄ dyameter nō ꝯmēsurabilis lateri quadrati. Cū
eni nō mēsurari uī eē soli' indiuisibilis. Sic sola
unitas ē q̄ nō mēsurat̄ʳ alio sȝ ipā oēs alios
nūos mēsurat. uī aūt si ad qd̄ nō ē indiuisibile.
ac ꝑ h̄ nō ē minimū. nō mēsurat̄ʳ. Constat aūt
qd̄ dyameter quadrati ⁊ lat' eius. h̄ nō sūt indiuisibilia.

sa minima. vñ mir̃ nõ si nõ sunt comensuralia. Cũ
g° phĩe inq̃sitio ab admiratione incipiat. oꝫ ad contrariũ
finire ut̃ p̃fice. ⁊ ad id qd dignius. ut p̃uerbio uul
gari concordꝫ. q° d̃ qd sp̃ p̃ficẽ est in meli°. Oꝫ aũt
sit id contrariũ ⁊ dignius pꝫ ĩ p̃dcis mirabilib°. qr qñ
hoĩes iam discũt cas p̃dcoꝝ. Non admirant̃ si
dyameter sit incomensurabilis lateri. Sic. n. cãm hñ. s.
qr. s. p̃por° quadrati dyameter ad q̃dratũ lateris nõ
ẽ sicut p̃porcõ nũi q̃drati ad nũm q̃dratũ sꝫ sicut
p̃por° duoꝝ ad unũ, vñ relinq̃ qd p̃por° lateris ad
dyametrũ nõ sit sicut p̃porcõ nũi ad nũm. ⁊
ex h pꝫ. qr comensurari nõ possũt. Ille. n. sole linee
sũt comensurabiles quarꝫ p̃porcõ ad inuicẽ ẽ sicut p̃porcõ
nũi ad nũm. Erit g° finis hũ scie in q° p̃ficẽ de
bem° ut cãs cognoscentes ñ admiret̃ de ñ effectibꝫ. pꝫ
g° ex p̃dcis q̃ sit ñ hui scie. qr ẽ speculatiua non
huana sꝫ diuina. Et q̃ est intencõ ei°. ĩ qua oꝫ hñe
q°dm et totã methos. et totã hanc artẽ. Intendit
enĩ cẽ p̃mas et uñles reꝝ cãs de q̃bꝫ ĩ inq̃rit et
determinat. ⁊ sp̃ harꝫ cognĩce ad p̃dcm tñn p̃ueñt. ut s.
nõ admiret̃ cognitis causis.

Qm̃ autem manifestũ h causaꝝ. Posito pro
hemio ĩ quo ostẽdit intencõm hui scie et dignitatẽ ⁊
titũ. Incipit p̃seq̃ sciam p̃fatã. Et diuidit ĩ duas.
p° ostẽ qd p̃ores phi de cãis reꝝ senserũt. Scdo uti
tatẽ hui° scie incipit p̃sequi ĩ scdo libro. De uita
te theoria ⁊c̃. p̃a aũt ps diuidit̃ ĩ duas. p° poĩt
opiones phoꝝ de cãis reꝝ. Scdo reprobat eas q°ntũ ad h
q° male dixerũt. i. g° q̃cũqꝫ ⁊c̃. Circa p̃m duo facit.
p° resumit enumacõm q° in scdo phicoꝝ diffusius fuat
p̃secutus. Scdo p̃seq̃ opiom phoꝝ. i. accepiem° tñ
⁊c̃. Dic g° p° qd qr h m° est. s. qd sapia est spe
culatiua cãꝝ. Debem° incipe a cãis eaꝝ sciencia
sumendo. qr ĩ ex rõne scie cognitũ iũ. qr tũc
unũqđqꝫ scire dicim° qñ aliq̃ putam° ñ ignorare
cãm. Cãe aũt q̃dr dnr̃ q̃ꝝ vna ẽ ipa cã formalis
q̃ ẽ ipa sba rei p q̃ scit̃ qd est unaq̃qꝫ res. constat
enĩ ut dcm ẽ scdo phicoꝝ. Qd nõ dicim° ad esse
aliud n̄ p̃us qm̃ accepit formã et q° forma sit
cã pꝫ. qr qdm q̃ dr̃ qr est aliqd. reducim° ad cãꝫ
formalẽ. incipiendo a formis p̃xis et p̃cedendo usqꝫ ad
ultias. ipm aũt quare. q̃rit de cã et p̃ncipio. vñ
pꝫ qd forma ẽ cã. Alia uõ cã ẽ mã. tcia cã effia
ens q̃ est. vñ p̃n m motus. q̃rta cã. cã est q̃ opponit
cãe effiti p̃m opponem p̃ncipiũ et finis. Nam
mot° incipit a cã efficiente ⁊ tiat̃ ad cãm fina
lem et h est cã cui° cã fit. ad. et q̃ est bonũ
uniuscuiꝫ nc. Scdo g° cãm finalem p tã notificat. s.
qr est t°s mot° et op̃nis. ⁊ p hoc opponit̃ p̃n mot°
qd ẽ cã effiens. ⁊ qr est p̃n ĩ intencõne finẽ cui° dr̃.
cui° cã. ⁊ qr ẽ p se appetibile rõne cui° dr̃ bonũ. Na
bonũ est qd oĩa appetũt. vñ exponit quo cã

finalis efficienti opponat̃. dic qd ẽ finis generõnis
et mot° q̃ꝝ p̃ncipiũ ẽ cã effins. p que duo in dupliciẽ
finẽ insinuare. Nam finis gñonis ẽ forma
ipa q̃ est ps rei. finis aũt motus est aliqd
q̃situm extẽ rem que mouetur. De hĩs dic se sufficient̃
tractasse in li. phicoꝝ. ne ab eo ad p̃sens diffu
sior expõ cãꝝ q̃reatur. Accepiem° tñ cũm ⁊c̃.
hic poĩt opiones alioꝝ de cãis. et cẽ h duo facit.
p° assignat rõm q°r h faciendũ sit. Scdo incipit p̃sequi
suã intencõm i. p̃mũ qd g° ⁊c̃. d̃ g° qd q̃uis
de cãis tractatũ sit ĩ phicis. tñ tũc accipiendũ est
opiones alioꝝ phoꝝ qui p̃us uenerũt ad p̃scrutandũ
natam entiũ et q̃ p̃us phati sũt de ueritate q°m
aꝝ. qr ipi cãs et p̃ncipia ponũt. Nobis g° qui
eis successim° considare eoꝝ opiones. erit ad p̃us
id ẽ ad p̃ambulũ methado. i. arte q̃ nc a nob̃
queritur. vñ et lr̃a boecii habet. accedentib° g°
ad op° p° ope inc q̃ nc est ad ĩentũ. alia lr̃a habꝫ.
succedentib° g° g°. q̃ nõ erit ad uite op° ma. Et
legenda sic. Nobis g° succedentibꝫ ei q̃ tñn ẽ ma
id p̃senti methodo ⁊ arti. consideracõ. hoꝝ opio. q.
aliq̃ uite op°. i. necãm. sic opa q̃ sũt ad uite
conuacõm. ut intelligat̃. q. qdã methaphora uti
ĩ loquendo. q. uite op° q. h et necẽm accipies. utilis
aũt est ista. qr aũt ex dcis eoꝝ ĩuenim° ad g°
aliud genus cãꝝ p̃ntuatis ã mag̃ credem° hĩs q̃ m° dicta
de cãis q° sunt. q°r. p̃mũ qd ⁊c̃. hic incip antiquoꝝ
phoꝝ opiones p̃sequi. et cã h duo facit. p° re
citat alioꝝ opiones. Scdo reprobat ibi. g° q̃cũqꝫ unũ cẽ
Circa p̃m duo facit. p° recitat singloꝝ opiones de
cãis. Scdo colligit ĩ suma q̃ dca sũt. i. breuit̃ g°
et capitulatim ⁊c̃. p°a ps diuidit̃ ĩ duas. p° poĩt
opiones p̃mittenciũ cãm formalẽ. Scdo ponit
opiom ploꝝ q̃ p° cãm formalem manifeste posuit
i. p° p̃dcis u° phicis. cẽ p̃m. 3. facit. p° poĩt opio
nes illoꝝ qui posuerũt p̃na aliq̃s res cẽ mani
festas. Scdo illoꝝ qui adinuenerũt extẽrĩca p̃na. ibi.
leucipp° u°. Circa p̃m. 3. facit. p° tangit opiones
antiquoꝝ de cã mãli. Scdo de cã efficiente. i. p
cedentibꝫ aũt sic. circa p̃mũ duo fac° p° ponit
opiones ponenciũ cãm mãlẽ in gñali. in scdo
p̃ se eoꝝ opiones ĩ spali. i. tales ⁊c̃. cẽ p̃m. 3.
facit. p° poĩt quid senserũt de cã mãli. Scdo quid
senserũt de reꝝ gñone. q° ex p° sequat̃. ibi. et
p̃p h q̃ generari ⁊c̃. Dic g° qd plimi eoꝝ q̃ p̃mo
phati de reꝝ naturis. posuerũt p̃na oĩm cẽ.
sola illa q̃ reducunt̃ ad spẽm cãe mãlis. et ad h
dd accipiebat. mũ. condecet m° q̃ ad rõm p̃ncipiũ
ptinẽ uidet̃. Nam id ex q̃ res p̃m ei rei cẽ
uidet̃. hi aũt ẽ mãia. nã ex mã dicim° mãtam
cẽ ut ex ferro cultellũ. Itẽ id ex q° fit ad cũ sit
p̃ncipiũ gñonis rei uĩ cẽ cã rei qr res p

generationem precedit in esse ex materia a primo res fit. quia materia rerum factorum permanet et ex ipsa est non per accidens ad fit. nam ex contrario vel privatione ad per accidens dicitur fieri sicut dicimus quod ex nigro fit album. Tercio quia videtur esse rerum principium in quod finaliter omnia per corruptionem resolvuntur. Nam sicut principia sunt prima in generatione. ita sunt ultima in resolutione. Et hoc est manifeste verum. Quarto cum principia oporteat manere. ideo videtur esse principium quod in generatione et corruptione manet. Materia autem est quam dicebant esse substantiam rei manet in omni transmutatione. set passiones mutantur ut forme et omnia que adveniunt super substantiam materie. et ex hiis omnibus concludebat. quia materia est elementum et materia omnium eorum que sunt. et propter hoc et cetera. Hic ponit parum. quod ponebant. quod ex precedentibus sequitur scilicet nichil simpliciter generari vel corrumpi in entibus. Nam quando fit aliqua mutatio circa passiones substantia manente non dicimus aliquid esse generatum vel corruptum sed solum secundum quid. Sicut cum Sortes fit bonus aut musicus non dicitur fieri simpliciter sed fieri hoc. et similiter quando deponit habitum non dicitur corrumpi simpliciter sed secundum quid. Materia autem que est rerum substantia secundum eos semper permanet. omnis autem novitas fit circa aliqua que adveniunt ei ut passiones et ex hoc concludebant. quod nichil generatur aut corrumpitur simpliciter. sed solum secundum quid. Omnes autem isti conveniebant ipso causam materialem. tamen differebant in eius positione quantum ad duo. scilicet quantum ad pluralitatem. quia quidam ponebant unam quidam plures. et quantum ad speciem. quia ponentes unam quidam ponebant ignem. quidam aquam et cetera. Similiter ponentes plura. quidam hec. quidam illa principia materialia rebus attribuebant. Tales namque et cetera. Hic incipit recitare opiniones singulorum de causa materiali. et primo ponit opinionem ponentium unam causam materialem secundo ponentium plures. ibi. Empedocles vero. Circa primum duo facit. primo ponit opinionem ponentium aquam esse principium omnium. secundo ponentium aerem. ibi. Anaximenes et cetera. tercio ponentium ignem ibi. Ypasus. Circa primum tria facit primo ponit opinionem Thalis qui dicebat aquam esse rerum principium. secundo ponit opinionis probationem. ibi. Forsan namque et cetera. dicit ergo quod Thales princeps talis philosophie. scilicet speculative. dixit esse aquam primum rerum principium. dicitur autem Thales speculative philosophie princeps fuisse. quia inter septem sapientes qui post theologos poetas fuerunt ipse solus ad considerandum causas rerum se convertit aliis sapientibus circa moralia occupatis. Nomina autem septem sapientum sunt ista. primus Thales milesius tempore Romuli et Achaz regis Israel. secundus fuit pitacus mitilenus apud ebreos regnante sedechia. et apud romanos tarquinio prisco. alii quinque fuerunt solon atheniensis chilon lachedemonius. periandrus corinthius. cleobolus lidius. byas prieneus qui fuerunt omnes tempore babilonice captivitatis. Cum ergo inter hos solus Thales

rerum naturas scrutatus est suasque disputationes litteris mandans enituit. ideo hic princeps huius scientie dicitur. non dico ingratus videri. Et opiniones hic tangit eorum qui solum de scientia naturali tractaverunt. quia secundum antiquos qui nullam substantiam cognoverunt nisi corpoream et mobilem oportebat quod prima philosophia esset scientia naturalis. ut in quarto dicetur. Ex hac autem positione ulterius procedebat ad dicendum quod terra est super aquam fundata sicut principiatum super principium suum. Forsan namque et cetera. Hic ponit rationes quibus Thales potuit induci ad predictam positionem. et primo ostendit quo ad hoc inducebatur ratione. secundo quo inducebatur propter auctoritatem. ibi. Sunt autem aliqui antiquiores et cetera. Inducebatur autem duplici ratione. una que sumitur ex consideratione cause ipsius rei. alia que sumitur ex consideratione generationis rerum. ibi. Et quia cunctorum et cetera. hec ergo sunt inter se ordinata. nam ex primo sequitur finis. Est namque causa alius principium essendi. Et hoc est primum principium. Tertium autem sequitur ex secundo. nam unumquodque per corruptionem resolvitur in id ex quo generatum est. Quartum autem sequitur ex secundo et tertio. Nam id quod precedit generationem rerum et remanet post corruptionem. oportet esse semper manens. secundo modo utebatur duobus signis ad ostendendum aquam esse principium essendi rebus. Quorum primum est nutrimentum omnium viventium oportet esse humidum. ex eo autem viventia nutriuntur et sunt. et sic humor videtur esse principium essendi. Secundum signum est quod esse cuiuslibet rei corporee maxime in viventibus. per primo et materiale. calidum conservatur. calor autem ex humore fieri videtur. cum ipse humor sit quasi caloris materia. unde ex hoc est videtur quod humor sit rebus principium essendi. Tertium signum est quod vita animalis in humido consistit. unde per desiccationem naturalis humidi animal moritur et per eius conservationem animal sustentatur. vivere autem viventibus est esse unde ex hoc est patet quod humor sit rebus principium essendi. Et hec tria signa se invicem consequuntur. Secundo namque animal humectatur. quia calor naturalis in humido sustentatur et ex hiis duobus modis sequitur quod vivere animalis sit per humidum. Secundo autem ex quo aliquid fit. id per quod aliquid esse conservatur est principium omnibus que ex illo esse habent et propter hoc accipit hanc opinionem quod humor esset omnibus principium. Secundum autem accipit signum ex rerum generatione quia generationes viventium que sunt nobilissima in entibus fiunt ex seminibus. semina autem sive spermata omnium viventium habent humidam naturam. unde ex hoc est apparet quod humor est generationis rerum principium. Si autem omnibus predictis coniungatur quod aqua est humiditatis principium sequitur quod aqua primum rerum principium. Sunt autem aliqui et cetera. Hic ostendit quod Thales inducebatur ad predictam positionem per auctoritatem antiquorum et dicit quod aliqui fuerunt antiquiores Thale et multum ante generationem hominum qui erant tempore Aristotelis. qui fuerunt primi theologizantes qui visi sunt hanc opinionem de natura habuisse. scilicet quod aqua esset omnium principium. Ad cuius evidentiam notandum est quod apud grecos primi famosi in scientia fuerunt quidam poete theologi sic dicti. quoniam de divinis carmina faciebant et fuerunt tres. Orpheus. Museus. et Linus. quorum Orpheus famosior fuit. Fuerunt autem tempore quo iudices erant

i ipo iudeor. vn pz qd diu fuit ante thalem
et mlto mag an ar. q fuit tpr alex. Isti au
poete sb quib enigmatibz fabular. ad de rer n
tediderut. dixit. n. qd occean ubi e maxima
aqr cogrego et thetis q d dea aqr. sut parentes
gnonis. Ex h sub fabulari silencie danter intellige
aqua ee gnonis pn. Hanc et snam alia fa
bulosa narracone voluut. dntes q sacmetu ul
iuramentu deor erat p aq qndam qua poete di
cut stigo et dicut eam ee aqua infnale. ex hoc
aut qd deos dicebat iurare p aq dedit intellige
qd aq erat honora. ipis dus. q sacmetu ul
iuramentu fit p i qd e honorabili. pfcm. n. p
cedit impfcm n et tpr simp lz i uno aliquo
ipfcto pfcom. tpe pcedat. vn ex h pz qd aq
estimabant ee priorem ipis dus. qs intelligebat
ee cor celestia et q isti antiquissimi aqua
dixit rer pn. Si aliq opio fuit prior ista. de
illa no est nob manifesta. Sic g pz qd thales
de p ca rer dr estimasse. Quidam a phs qui
vocat ypona i m li. de aia ypp. n fuit dignus.
aliqd sup adde huic ipo sue sne ut intelli e ipfcom.
v n i li. de aia pont me grossiores v dr q posuit
aqm ee aiam et rer pnci. Sumes r argumta
ex rerum sebus ut h dcm e de thale. vn pz qd
nich addit sup thalis snam. vl pot intelligi qd
q ipse dix non reddidit se dignu ut el sna
h gcmet cu alus. anaxymenes aut. h ponit
opiones ponetiu aere ee pncipiu qui fuerut
dyogenes et anaxymenes pontes aerem priore
aq ee illa et pn oim simplicium corpu. i. qtuor
eltor et p gns oim alior. fuit aut anaxime
nes pri a thale. fuit. n. discipls anaxamadri
q fuit discipls thalis. dyogenes u anaxamenis
discipls fuisse dr. Hec tn dca fuit me opio
ne dyogenis et anaxamenis. q anaxamenes
aerem simp posuit rer pn. Dyog. au dixit
qd aer pn rer ee no possz n q opos erat
dine tonus ex qua puenit opio q tangit p de
aia. Raco a q aere ponebat rer pn potuit
sumi ex respiracone p qm uita aialiu retinet
et q ex imucone aeris vint gna et variari et cor
rupcones rer. et ypass. Hic pont qd duo phi.
ypass et eracht. posuerut igne ee pm pnci.
ut ann. et potuerut moui ex eius sbtilitate. sic
s. dicet. Emped. u re. Hic ponit opiones po
nenciu pla pncipia et finita. et p empedoclis
qui posuit pla finita. po anax. q posuit pla
infinita. i. anax. u re. ponit g p opiom emped.
qntu ad duo. p qm ad h qd cta pdca ela. s. aq
aerem et ignem. dicit ee rer pncipia addens
et qrtu. s. tra. po qm ad h qd ista et ela dixit

sp mane et non gnari n corrupi. sic et illi q
posuerut una cam mlem. Sz p cgcom hor
et discom. sm mltitudinem et paucitatem dix ex eis alia
gnari et corrupi i qm ista. cgr. p cgcom in
unu et discom ex uno dicdm. anax u re.
Hic pont opiom anax. q fuit alt discipulus
anax. c discipls dyogenis. patria qd clazomenius.
prior erat q emped. sz fuit su opibz prior.
vl q postius phari icepit. vl q in mdo pn cor
mu bene dix q emped. Dix enu pn infinita
ee infinita cu sit dignius finita pn et paucora
accipe. q fecit eped. vt d in pn phi. cor no
enu solu dix pn rer ee igne. et aq et alia
ela sic emped. sz oia q sunt csiliu parti. ut
caro. os. medulla. et silia quor infinitas mini
mas ptes hor singlor. pncipia rer posuit.
ponens i unoqqz infinitas ptes hor singlor i
ee ipo i q infiores unu ex alio gnari posse
inuenit. cu gnom rer n diet ee n p separaco
nem a mixto ut plam expicat. p h phi. cor
Sedo n anax. cgt cum emped. s. qd gnacio et
corrup rerum n est n p cgcom et discom partiu
pdcar infinitar. Et qd alio n gnari nec
corrupi ad cotingit. Sz hi rerum pn i finita
ex qbz rer sube efficiut pmanere dix sempiterna.
Concludit g ar q ex pdcis phor opionibz
pot as cognosce solu cam q cotinet sub specie
mlis. Procedentibz aut re. postq posuit o
piones de ca mli. hic pont opiones de causa
efficiente q est. vn e pn mor. et dicit i. z.
p pont opiones cor qui simp assignauit cam
mor et gnonis. po pslt opiones illor q posue
rut cam effiete q e i pncipiu boni et mali
i reb i. p hos aut re. Circa p duo facit. p
pont rom cogente ad ponendu cam mouente.
po q qui ad hanc pom diuisi diuisi de se hueriut
i. g oio qui talem re. Dic g q phi sic pcesse
runt i ca mli poneda. Ipa rei euidens n dedit
eis uia ad veritatis inuencom. et coegit eos qre
dubiom dcdam q reducit i cam efficiente q tal
est. Nulla in ul sbm transmutat se ipm. sic
lignu no transmutat se ipm ut ex eo fiat
lect n es e sibi ca pmu ut ex eo fiat sta
tua sz oz ad aliud ee qd e eis mutacois ca qd
e artifex. Sz pontes cam mlem una ut pls
dicebat ex ea sic ex sbo fi gnacom et corrupcom
rer. g oz qd sit aliq alia ca mucoms et hoc
qre est. qr a gnis pn et cae qd notat. vn
mor. g omia re. hic o q ad pdcam rom
r phi se hueriut. Illi enu q ista uiam a pn
tetigerut et dixerut una cam ee mle. no
mulcu se grauabat i solone hi qonis. Erant

eorum contempti ratione istam causam motus penitus negligentes. Si vero dixerunt omnia unum esse quod per predicationem quorum de unitate. non valentes pervenire ad signandum causam motus. negaverunt totaliter motum. unde dixerunt quod totum universum unum ens immobile. in quo differebant a primis illis. qui dicebant unam esse omnium rerum substantiam que tamen movetur per rarefactionem et condensationem ut sic ex uno plura quodammodo fiant. sed non dicebant quod mutaretur secundum generationem et corruptionem simpliciter. hoc enim quod aliquid simpliciter generaretur et corrumperetur fuit antiqua opinio. et ab omnibus concessa. ut ex superdictis patet. Sed istis posterioribus proprium fuit dicere quod totum ens est unum immobile sine omni motu carens. Hii autem fuerunt. Xenophanes. parmenides. et melissus. ut infra dicetur. Quare patet quod illis qui dicunt totum universum esse unum immobile non contingit intelligere talem causam sicut causam motus. Nam ex quo motum subtrahunt frustra querunt causam motus. nisi tantum parmenides. quia iste et si poneret unum secundum rationem ponebat plura secundum sensum. ut infra dicetur. unde inquantum plura ponebat. contingebat ei ponere plures causas. quarum una esset movens et alia mota quia secundum pluralitatem secundum sensum ponebat tamen oportebat quod poneret motum secundum sensum. Nam ex uno solo non potest intelligi pluralitas constituta nisi per aliquem modum motus. Ceteri vero qui plures facientes rerum substantias consenserunt premittere rationi ponentes causam motus. ponebant enim calidum et frigidum. causas vel ignem et terram. quorum ignem utebantur ut habente mobile id est motivam naturam. aquam vero et terram et huiusmodi. scilicet aerem contrario scilicet ut habentibus naturam passivam. et sic ignis ut causa efficiens erat. alia ut causa materialis materialis. Post hos autem tales principia. Hic ponit opiniones ponentium causam efficientem non solum ut principium motus sed etiam ut principium boni vel mali in rebus. Et circa hoc .3. facit. primo narrat eorum opiniones. secundo ostendit in quo in propriis causis defecerunt ibi. Quidem isti sicut diximus etc. circa primum .3. facit. primo ponit opiniones rationes ex qua movebantur ad ponendum aliam causam a predictis. secundo ostendit quo diversimode causam posuerunt ibi. Dicens et quis etc. dicit ergo primo quod post predictos philosophos qui solum unam causam materialem posuerunt ut plures corporales quarum una erat ut activa. alia ut passiva et post alia prima principia ab eis posita. Iterum fuit ab ipsa veritate coacti ut aiebam et sicut supradictum est ut quererent principium. habitum id est consequens se habent ad predicta. scilicet causam boni quod quidem est causa finalis. sed ab eis non ponebatur nisi per accidens. ut infra patebit. Ponebant enim ab eis solum causa boni per modum cause efficientis. et ad hoc cogebantur. quia premissa principia non sufficiebant ad generandum naturam eventum. In qua quidem inveniuntur aliqua bene se habere. quod dicit conservationem eorum in propriis locis ex quo corrumpuntur. et alterius utilitates que proveniunt ex partibus aliorum. quod hoc in dispositione invenitur. sed quod congruit ad bonum esse animalis. Hic autem bone dispositionis vel habitudinis.

quam quedam res iam habent. quedam vero adipiscantur per aliquam factionem. non sufficienter possunt causare. vel ignis vel terra. vel aliquod talium corporum. quia ista corpora determinate agunt ad unum. secundum necessitatem propriarum formarum. sicut ignis calefacit et tendit sursum. aqua vero infrigidat et tendit deorsum. predicte autem utilitates et bone dispositiones rerum exigunt habere causam non determinatam ad unum tantum. Cum in diversis aliquibus diversimode inveniantur preter dispositionem et unumquodque secundum convenientiam ipsorum non. Unde non est conveniens quod ignis vel terra aut aliquid huius sit causa predicte bone habitudinis rerum. Nec fuit conveniens quod ipsi hoc estimaverunt. nec iterum bene se habet dicere. quod sunt a casu. id est per se evenientia et casualia. et quod a fortuna tantum immutatur eorum causalitas. sed aliqui eorum hoc dixerunt ut empedocles. et quicumque posuerunt causam materialem tantum. sicut patet secundo phisicorum. quod tamen possit esse falsum patet per hoc quod huiusmodi dispositiones inveniuntur vel semper vel in maiori parte. Ea autem que sunt a casu vel fortuna non sunt sicut semper nec sicut frequenter. sed ut raro et semper hoc necessarium fuit aliquod invenire principium hoc dispositionis rerum. patet. quarto. et cetera. alia littera habet. necessarium ipsi automato et fortune et est idem sicut quod prius. Dicens autem et cetera. Hic ponit in speciali opiniones de predictis principiis. et primo ponit opinionem ponentium causam primam efficientem intellectum. secundo ponentium amorem. ibi. Est autem suspicari. Dicit ergo quod post predictam rationem apparuit aliquis dicens intellectum in esse natura non sicut est in aliis et ipsum esse causam mundi et ordinis totius. id est universi. In quo ordine consistit bonum totius universi et hic superficialiter priores philosophos ad partem illustrante eos reducens. quod inconvenientia dixerunt. hic causam non tangentes. hanc autem sententiam manifeste tangit anaxagoras. sed causam huius sententiam prehendendi dedit ei primo quidam alius philosophus. scilicet hermotimus. clazomenius. unde patet quod illi qui sic opinati sunt. simul posuerunt esse in rebus principium. quod bene se habent. et quod esset unum principium motus. Est suspicari autem. Post opinionem ponentium amorem esse principium primum. qui tamen non ita expresse vel plane posuerunt. et ideo dicit quod suspicatum fuit apud aliquos quod Exiodus primo quesivit hoc principium hoc habitudinis rerum. vel quicumque alius posuit amorem aut desiderium in rebus sicut et parmenides universi generationem monere temptaret. Dixit quod amor deorum prodit omnibus ut mundus constitueretur. nec est contra sententiam eius. quod posuit unum immobile ens quod hic dicitur quia ponebat plura secundum sensum. sed unum secundum rationem ut supra est dictum. et infra dicetur. Sed exiodus dixit quod primo omnium fuit chaos. et deinde facta est terra latior ut esset receptaculum aliorum. posuit receptaculum et locum primum esse. ut dicitur .iiii. phisicorum. posuit et amorem rerum principium qui decet omnia immortalia. et hoc ideo quia communicatio bonitatis ex amore provenire videtur. Nam benefactum est effectus et signum amoris. unde cum hii ex rebus immortalibus hic corruptibilia esse habent et esse bonam dispositionem. oportet amori immortalium attribuere. Immortalia autem corporalia corpora celestia vel ipsa principia materialia. Sicut autem posuit chaos et amorem. aliquid necessarium sicut ex rerum necessitatibus est. Non solum autem materiam sed et

cām agentē que res moueat ꝛ ꝯgreget. qd iūi
ad amorē ꝑtine. Nam ꝛ in nobis amor ad
actōnes moꝝ qꝛ ipe ē om̄ affcōnū ꝑncipiū.
nam ꝛ timor et tristicia ꝛ spes n̄ n̄ ex amore
ꝑcedūt. Oꝫ ꝛ amor cōgregꝫ ex h̄ pꝫ. quia ipē
amor ē q̄dam unio amantis ꝛ amati. dū amās
amat̄. q. se reputat. Iste aūt ex vocē ān phoꝝ
tēpa fuit in nūo petaꝝ. qui aūt hoꝝ sit por
.i. peior in s̄nia. uerū ille qui dix̄ amorē esse
ꝑmū p̄n̄ ul̄ qui dix̄ intellcm̄. postius poterit
iudicari. s. ubi ageṫ de deo ꝛ h̄ iudiciū distboꝝ
uocat. qꝛ p h̄ unusquisque suis ꝯdit actibus dig-
tatis. alia trāslacō planius h̄t quō cāe se ꝯgāt
ēnāre. quis de h̄ sit por postius iudicari po-
terit. Oꝫ in nō contrīa ꝛc̄. Hic poit opionē
ponenciū ꝯtrariē i h̄i. et rōm eos mouentem
q̄ talis erat in reꝝ nata. videbant̄ aliqua ēē
ꝯtria bonis qꝛ i n̄ nō solū inueniūt ordinatū et
bonū. sꝫ aliū inueniūt inordinatū ꝛ t̄pe nō autē
dici pot̄ qd mala sūt plā melioribꝫ ꝛ ꝑua sūt
plā simp̄ bonis q̄ aūt a cāu sū cū deciata non
sūt ut i plibꝫ sꝫ ut in paucioribꝫ. vn̄ cū ꝯrioꝝ
sint ꝯrie cāe oꝫ non solū cām reꝝ pone amo-
rem ex q̄ ꝑueniunt ordinacōnes ꝛ bona. Sꝫ ꝛ odi-
um ex quo ꝑueniunt i ordinacōnes et t̄pia ꝛ mala.
vt sic singula mala ꝛ bona ꝯpar cās h̄eant. Et
qd ista fuit rō mouens empeḋ. pꝫ. siqs exseq̄t̄
s̄niam eius ꝛ accipiat se ad s̄niam qm̄ dīc uo-
luit ꝛ non ad uba q̄ impfcē et. q. balbuciendo dix̄.
Dixit. n. qd amouis ē ꝯgregare ꝛ odiū disgregare
sꝫ qꝛ ex ꝯgregacōne ē reꝝ ḡnacō. ex q̄ rebꝫ ē ēē
et bonū. p segregacōm n̄ ē corꝯ. q̄ est uia ad n̄ ēē
ꝛ malū. Iam pꝫ qd noluit amorē ēē cām agathaꝝ.
.i. bonoꝝ. et odiū ēē cām maloꝝ ꝛ ita siqs dicit.
qd empe. fuit ꝑmꝯ qui dixit bonū et malū esse
p̄n̄ forsitan bn̄ dixit. Si tn̄ ſm empe. hoc fuit
qd bonū ē cā om̄ bonoꝝ. et malū om̄ maloꝝ.
Oꝫ. n. aliq̄t maloꝝ posuit cām malū. s. corrup-
cionis singloꝝ et aliquoꝝ bonoꝝ bonū. s. ḡnonis
maifestū. Sꝫ qꝛ nō seq̄bat̄ qd omia bona ēēnt
p amiciciā. n̄ oīa mala p odiū. cū distinctō p-
ciū mūdi ad iuicē ēēt p odiū et ꝯfusio p ami-
ciciā. Ideo nō posuit bonū cām bonoꝝ. et
malū cām maloꝝ. Isti g̊ sic diximꝯ ꝛc̄. Hic oṫ
q ꝛ pondo p̄dcās causas deficiebant. Et p̄ lodꝯ
ḡnalit̄ de eis. po sp̄alit̄ i. Anaxi. eni ꝛc̄. dicit
g̊ p̄ qd p̄dcī phi. anax. s. et empeḋ. usꝫ ad h̄
ꝑuenerūt. qd posuerūt duas cās illaꝝ. uñ q̄
sūt in phicis. s. m̄ et cām motus. sꝫ obscure et
nō maifeste t̄diderūt qa nō exp̄mebāt qd illa
q̄ cās ēē ponebāt ad ista quoꝝ ḡna reducēnt.
sꝫ in h̄ qd de cāis posuerūt duabꝫ assilanciū.

Bellatoribꝯ nō eruditis qui ab adūsariis circū-
ducti faciūt aliq̄n bonos ictus sꝫ nō p artē sꝫ
a cāu. Oꝫ ex h̄ pꝫ. qꝛ et si q̄nꝫ accidit eis.
nō tn̄ semp aut frequēt. Silr̄ ꝛ p̄dcī phi
n̄ sunt usi dīc qd dicūt. n̄ usi sūt scientibꝫ
.i. sicut scientes. vn̄ alia trāslacō h̄t sꝫ neq
illi sciam aut h̄ū cōparanc scientibꝫ dīc quod
dicūt. qd ex h̄ pꝫ. qꝛ cum p̄dcās posuerunt
ēē non sūt eis usi. qꝛ in paucis utebant̄.
v̄n̄ iūi qd non ex arte. sꝫ ex quadā industria
cās cāualit̄ induxunt. Anax. n. Hic oṫ in
q̄ sp̄alit̄ utꝫ eoꝝ defecit ꝛ p̄ de anax. scdo
de empeḋ. i. empeḋ. Dic̄ g̊ ꝑmo qd anax.
utitur intellcū ad mūdi ḡnonē. In q̄ inducit
artificialit̄ loqui n̄ dubitans de cā ḡnonis
mūdi ex nctē. attrahit .i. ꝑducat ipꝯ intellcm
n̄ ualens reducē mūdi ḡnom̄ i aliq̄ aliam
cām distinguentē res. n̄ in ād de se distic-
tum et i mixtū cuꝯ est intellcus. sꝫ i omibꝫ
aliis assignat cās magis ex omibꝫ aliis. Et
empeḋ ꝛc̄. Hic oṫ in q̄ ꝛ emp̄. deficiat ꝛ cō
h̄. ꝫ. facit. p̄ oṫ i quo deficit. po qd ꝑpriū
p̄ aliis dixit. i. emp̄ g̊. Dicit g̊ p̄ q emp̄
inderiacit ꝑtibꝫ reꝝ naturis. plus utēt̄
cāis a se positis. s. iiii. elīts. ꝛ odio ꝛ amore.
qm̄ anax. qꝛ singloꝝ ḡnom̄ ꝛ corrupcōne
i p̄dcās cās reducit. n̄ aūt anax i intellcm.
Sꝫ in duobꝫ deficit. qꝛ nō suffici h̄i cās
tradit. vtit̄. n. eis. q. dignitatibꝫ p se notis
q̄ nō p se nota sūt ut dr̄. ꝯto. phi. coꝝ dic. s.
supponebāt. q. p se notū. qd lr deciato
t̄pe dn̄abat̄ in elīts. ꝛ alio t̄pe deciato a-
mor. po qꝛ in h̄is q̄ p dicit nō inueit illd.
qd ē ab ꝯfessū. i. suppositū. q. p̄n̄ᵐ. s. q amor
ꝯgreget et odiū disgregꝫ. quia i multis locis
oꝫ qd cō amor secernat. ꝛ odiū ꝯcernat id ē
cōgreget. qꝛ aūt ipm̄ est uniūsū. i ptes suas
p odiū destruit̄. i. diuidit qd est i ḡnone
mūdi. tūc omēs ptes ignis in vnū ꝯūt
et silr̄ singlē ptes alioꝝ elemtoꝝ ꝯeniūt
.i. ad iuicē coniungūt. sic g̊ odiū nō solū ptes
ignis diuidit a ptibꝯ aeris sꝫ i ptes ignis cō-
iungit ad iuicē. cō aūt cū elīta in unū ꝯūt
p amorē qd accidit in destructōne uniūsi
tūc nctē ē ut singloꝝ ptes ad iuicem se-
gregant̄. nō eni possꝫ ignis ꝯmisceri aeri n̄
ptes ignis ab iuicem separent̄ et silr̄ ptes
aeris ut inuicē se elīta p̄dcā penetrent ut et
sic amor sic ꝯiungit ꝯtinea. ita diuidat silia.
p̄ qd sēe ex eius pone. Emp̄ igꝛ. h̄ oṫ quō
emp̄ p̄ aliis phis ꝑprio posuit. et dicit qd
duo. ꝑmus posuit. vnū est qd cām unde

motus disto i duas gñas. aliud ē qd eam mlē
dix ēē .iiii. elta. nō qd utat̃. q̃. elta ut .q̃. s;
ut duobz. q2 igne q̃ posit alijs trib9 quib9 utit̃
ut uno dicens. qd ignis ht n̄am actiuam 7 alia
passiuã. et h pot ac̃ sum̃e ex elt̃s 7ē ab ipo ē
dictis. l' elemtis .i. pncipijs sue doctrine q̃ posuit.
alia lrã ht ex ulibz. q2 dr̃ metre suã phiam
scripsisse. 7 huic 9cordat alia trãslacõ q̃ dr̃ ex i-uib.
h g̃ ut dem ē sic 7 tot posuit pñ. q2 .iiii. et
ea que dicta sut. ⁓ Lenciṗp9 ũ 7 c̃. Hic incipit
pone opiones eoꝝ qui posuīt de pncipijs 9pones
ex̃neas et ñ maifestas. 7 p̃ illoꝝ qui posuerut̃
plã encia 7 plã pñ. posit poiones. Scdo eoꝝ
qui posuerut̃ tm̃ unũ ens .i. Sunt aut̃ aliq̃ 7
c̃. ēē p̃m duo facit. p̃ posit opiom lenciṗpi et
democti q̃ posuīt pñ 7ē aliq̃ coꝝea. Scdo ponit
opiom pittagoricoꝝ q̃ posuerut̃ pñ reꝝ in
coꝝea .i. Que hũs aut̃ 7c̃. ēē p̃ duo facit. p̃
posit opiom lenciṗpi 7 democti de cã mlti reꝝ.
Scdo de cã diuisitatis. quo .s. ex iñ plõs res diu
sificant̃ in quo ẽ apz cã gnõnis 7 corrupciõis
reꝝ. et i quo cũ antiq̃s phis 9cebat .i. Q̃ad 7
unũ 7 c̃. Dic̃ g̃ p̃ qd duo phi q2 amici di
cunt̃. q2 i oibz se seq̃bant̃. s. democtus. et
leotipp9 posuerut̃ 7ē pñ plenũ. 7 iane siue
uacuũ quoꝝ plenũ est ens 7 uacuũ siu iane
ñ ens. ad h9 aut̃ opiois euidenciã recolñdũ
ē qd phs dic̃ de h. In p̃ de gñone ũ diffus9
eã tõit. Cũ eñ quidã phi posuisset oĩa ēē
unũ ens imole. q2 ñ mot9 sine uacuo ēē pot
ut iñ. ñ ẽ 7ē distincto ut dicebant. cũ cõ
tinuitas puom ex q̃ oz intelliḡe coꝝm diuisitatẽ.
ñ p uacuũ nõ possũt 9phnde. Vacuũ aut̃
nllo m̃ ēē ponent. Sr̃uenit democtus qui
coꝝ roni 9senciens diuisitẽ aut̃ 7 motum a
rebz auf̃re non uolens uacuũ posuit esse
7 oĩa corpa ex qbdã indiuisiblibz corpib9 ēē cõ
poita. qp h q2 nõ uidebat̃ s' qd posset racõ
assignari. qr̃ ens uniuisũ mag̃ i una pte ēēt
diuisum qm̃ in alia. vñ ne poneret totũ esse
9tinuũ pelagit pone uq3 totalr̃ ēē diuisũ
qd ēē nõ possz ñ remaneret ad idiuisile idiuisũ.
hi g̃ indiuisibilia corpa ad inuicẽ ēē nõ possũt
ñ 9iungi ut ĩ ponebat ñ uacuo mete. q2 ñ
uacuũ me duo coꝝ inueniret optet ex eis
duobz unũ ēē 9tinuũ qd rõne pdcã nõ po
nebat. Si g̃ unicuiq3 coꝝ magnitudinẽ 9stitu
tam dicebat ex illis i diuisiblibz corib9 iplemtib9
idiuisibilia spacia 7 ex qbzdã uacuis ipis idiui
sibilibz corbz interiacentib9 q̃ qd poros ēē dice
bant. ex q̃ pz qd cũ uacuũ sit non ens non
mag̃ ponebat rei 9stitucõem ens. q̃ ñ ens.

q2 ñ corpa magis q̃ uacuũ aut uacuũ magis
qm̃ coꝝa. s3 ex duobz sil'. dicebat ut dcm̃ ē corp9
9stitui. vñ pdcã duo ponebat 7ē cãs sic maĩa.
Et q̃ad 7 c̃. Hic ondit in quo 9cebant pdci phi
cũ antiquis phis qui ponebant unã tm̃ mam. 9
aut q 9cebant cũ eis in duob9. p̃ qd. q2 sicut ponētes
unã mam ex illa una gñabant alias. Scdm diuisas
m̃e passiones. q̃ sunt rarũ et densũ. q̃ accipiebant
ut pña om̃ aliaꝝ passionũ. Ita 7 isti .s. democt9
et lenciṗp9. dicebat qd cãe differencies erant alioꝝ .i.
coꝝ9 9stitutoꝝ ex idiuisiblib9. vz qd p alias drãs
illoꝝ indiuisibiliũ coꝝm 7 poroꝝ diuisa encia 9stitu
ebant̃. eas aut drãs dicebat ēē unã qdẽ p figam
q̃ attendit̃ ex h q ad ē angulatũ circulare 7 rectũ.
alia p ordinẽ q̃ est scdm pus et postius. alia p poim
que ē scdm ante et retro. dexm 7 sinistrũ. sursũ
et deorsũ. 7 sic dicebat qd unũ ens diffr̃ ab alio.
vl' rismo .i. figã. vl' diotigi .i. ordiẽ. vl' tropi.
.i. pone et h pbant p exm in lrĩs gcẽr. a. enim
differt ab .H. figã. In qb9 una lrã diffr̃ ab alia
figã. i nr̃is diffr̃. ĩ. una ab alia scdm ordinẽ. Sta
qdam añ aliã ordinant̃. vna ẽ diffr̃ ab alia po
sicõne sic ap nos uidem9. q2 semiuocles añ liq̃das
poni non possũt ante q̃s ponũt̃ mute. i eadẽ
sillã. 7 sicut qp ista iplicẽ diuisitẽ i lrĩs ex eisdẽ
lrĩs diuisde se hntibz fit tragedia 7 9media. Ita
ex eisdẽ corib9 idiuisib9 diuisde se hntib9 fiut diuse
spẽs 7ē. Aliud ũ ĩ q̃ 9cebant isti phi cũ antiq̃s
ē qd sic antiq̃ neglexiut pone cãm ex q̃ mot9
i ē rebz. Ita et isti. l3 ipã indiuisibilia corpa. dice
rent ēē p se mobilia. Sic g̃ pz qd p pdcõs phos ñ
dcm̃ ē ñ de duabz cãr. s. de cã mlti ab omib9 et
a cã mouẽte a qbdã. In hũs aut̃ 7c̃. Hic posit
opiones pitagoricoꝝ ponciũ nũos ēē sbãs reꝝ.
et ēē hoc .2. facit. p̃ posit opiones coꝝ de reꝝ
sbã. Scdo ponit opiones coꝝ de reꝝ pncipijs ibi.
S3 q̃ g̃ aduenim9. ēē p̃m posit .2. ex quib9 iducebãt̃
ad ponendũ nũos reꝝ sbam. Scda posit .i. aplius
aut̃ armoiarũ 7 c̃. Dic̃ g̃ p̃mo qd pitagorici
phi fuiut i hũs 9tepanei aliqb9 dcoꝝ phoꝝũ
7 añ hos qui fuerut̃ qbdã priores. Scdo n. duo
fuisse phoꝝ gña. Sta quidã uocabant̃ yonici
qui morabant̃ i illa tra q̃ nũc gcia dr̃ et isti
sumpserut̃ pñ a thale ut dcm̃ ē. Alij phi fuiut
ytalici i illa pte ytalie. q̃ qndã magna gcia
uocabat̃. q̃ nũc apulia et calaba dr̃. q̃ꝝ phoꝝ
pnceps fuit pitagoras nacõne sami9 sic dcũs
a qdã calabrie ciuitẽ. et h duo phoꝝ gña simil'
9ceriut. 7 qp hoc dicit qd fuerut̃ i hũs et añ
hos. Isti aut̃ ytalici phi q̃ 7 pitagorici dicti.
pmi pduxiut mathẽca. ut ea reꝝ sbiũ sbãs et
pña ēē dicent. Dicit aut̃ pimi. q2 plonica eos

sunt sequti i secuti. Ex h autem moti sunt ut
mathematici introducerent quia erant nutriti in eorum studio.
et ideo principia mathematicorum credebant esse principia omnium entium.
Consuetum est enim apud homines quod per ea que nouit de rebus
iudicare uelit et quia isti mathematicis nutriti sunt. Ideo
conati sunt speculari similitudines numeri et quantum ad esse
et quantum ad fieri magis in numeris quam sensibilibus elementis que
sunt terra aqua et huiusmodi. Sicut enim predicti philosophi passiones
rerum sensibilium adaptabant proprietatibus elementorum per quandam
similitudinem ad proprietates ignis et aque et huiusmodi corporum. ita ma-
thematici adaptabant proprietates rerum numeri ad numerorum passi-
ones quando dicebant quod aliqua passio numerorum est causa
iustitie. et aliqua est causa anime et intellectus et aliqua est causa
temporis et sic de aliis ut sic passiones numerorum in-
telligantur esse rationes et quedam principia omnium apparentium
in rebus sensibilibus. et quantum ad res uoluntarias et quia designatur
per iustitiam et quantum ad formas substantiales rerum similitudinem quod de-
signatur per intellectum et animam et quantum ad accidentia quod
designatur per tempus. Amplius et cetera. Hic ponit secundum
motiuum. considerabant enim passiones armoniarum id est con-
sonantiarum musicalium in earum rationes id est proportiones ex
numeris numerorum. unde cum soni consonantes sint quedam sensibilia
eadem ratione ut sunt .i. conati. et omnia alia sensibilia
per rationes .i. totam naturam assimilare numeris ita quod numeri
sunt primi in tota natura et propter hoc et estimauerunt quod principia
numerorum essent principia existentium et totum celum non aliud
dicebant nisi quandam numerorum armoniam .i. proportionem
quandam numeralem similem proportioni que consideratur in armo-
niis. unde quecumque habebant confessa .i. manifesta que
poterant adaptare numeris et armoniis adaptabant.
et quantum ad celi passiones sicut sunt motus et eclipsis
et huiusmodi et quantum ad partes sicut sunt diuisi orbes et
quantum ad totum celi ornatum sicut sunt diuerse stelle et di-
uerse figure in constellationibus et si aliquid deficiebat
in rebus manifestis quod non uideretur numeris adaptari. ad
uocabant .i. ipsa de nouo ponebant. Continuatum
esse eis omne negotium .i. ad hoc quod totum negotium eorum
quod erat adaptare sensibilia ad numeros continuarentur.
dum omnia sensibilia numeris adaptarentur. Sicut patet in uno ex-
emplo numeris enim denarius uidetur esse perfectus eo quod primus
limes est et comprehendit in se omnem numerorum speciem quia
omnes alii numeri non sunt nisi repetitiones denarii.
propter quod plus usque ad .x. faciebant numerum. ut dicitur in tercio
physicorum. unde et pitagoricas speras que mouentur in celo
dixerunt esse decem. quarum .ix. solum harum sunt apparentes
quia deprehenduntur .vii. ex motibus planetarum.
Octaua ex motu stellarum fixarum. Nona uero ex
motu diurno qui est motus primus sed pitagoras
addidit .x.am que est. Antictonia .i. in contrarium mota
inferioribus speris et per consequens in contrarium sonans. Dicebat
enim ex motu celestium corporum fieri quandam armoniam.
unde sicut fit ex proportione sonorum grauiorum .s. et

et acuti. Ita ponebat quod in celo erat unus
motus in opposita parte aliis motibus ut fieret ar-
monia et secundum hanc positionem motus diurnus terminabatur
bat ad decimam speram que est ab oriente in occidentem
aliis speris reuolutis econtrario ab occidente in orientem.
Nona uero secundum eam esse ponit. que semper reuoluebat
omnes speras inferiores in contrarium primi motus. De his
autem que ad opinionem pertinet determinatum est diffusius
et certius in aliis libris huius scientie. Sed eius gratia et cetera.
Hic ponit opinionem pitagoricorum de principiis et
dicit hoc .3. facit. primo ostendit quod esse rerum principia estimabant.
secundo in quod genus cause principia ab eis posita reducuntur i.
Ex hiis genus abolut et cetera. ponit autem esse primo tres
opiniones. secunda incipit ibi. eorundem autem alii et cetera. tercia
ibi. Quod ibidem uidetur alchimeoni. Dicit ergo primo quod
huius gratia uenit ad opiniones pitagoricorum recitandas.
ut ostenderet per eorum opinionem que sunt rerum principia et quomodo
principia ab eis posita cadunt in causas supra numeratas. unde
enim pitagorici ponunt numerum esse principium entium. quantum ad materiam
et passiones numeri esse sicut passiones entium et sicut
habitus. ut per passiones intelligamus accidentia cito transe-
untia. per habitus accidentia permanentia sicut ponebant
ad passionem alicuius numeri secundum quod dicitur aliquis numerus pro
par erat iustus propter equalitatem diuisionis quia talis numerus
equaliter per media diuiditur usque ad unitatem. sicut octo-
narius in duos quaternarios. quaternarius uero in duos
binarios numeros et binarius in duas unitates. et
similiter in alia accidentia rerum assimilabant accidentibus numerorum.
principia uero numerorum dicebant esse par et impar. quia iste
sunt prime numerorum differentie. parem autem numerum dicebant esse
principium infinitatis. Imparem uero principium finitatis sicut
exponitur in tercio physicorum. quia infinitum in rebus precipue
uidetur sequi diuisionem continui. par est autem aptus ad
diuisionem. Impar sub se numerum parem concludit
addita unitate que indiuisionem ipsum prohibet et hoc quia numeri
impares per ordinem sibi additi semper retinent figuram
quadrati. pares uero figuram uariant. Ternarius
enim unitati que est principium numerorum additus facit quaternarium qui
est primus quadratus. Nam bis duo .iiii.or sunt. Rursum
quaternario quinarius additus qui est secundus impar nove-
narium constituit. qui ideo est quadratus et sic de aliis. Si
uero binarius qui est primus par unitati addatur triangula-
rem numerum constituit .s. ternarium cui si addatur
quaternarius qui est secundus par constituit ex triangulum
numerum qui est septenarius et sic deinceps numeri pares
suis quadratis additi. unam figuram non conseruant.
et hac ratione infinitum attribuebat pari. finitum
uero impari. et quia finitum est ex parte forme cui compe-
tit uis actiua. Infinitum uero ex parte materie cui
competit uis passiua. ideo pares numeros dicebat esse
feminas. Impares uero masculos. Ex hiis uero duobus
.s. pari et impari. finito et infinito non solum numerum

constituebat sz in ipm unu .i. unitate. unitas .n. et
par e . et ipar uirtute . Omis .n. diuisio num unitatis
gnit in uirtute . qr qz dicitur num in unitates resolvitur.
vn in ordine pur incipit unitas et sr in ordine
iparium et qdratorum et pfectorum numerorum . et sic de
aliis num diuis . qr unitas . lz non sit actu aliqs
nus . e tn ois nus uirtute . et sic unum dicebat
cpoi ex pari et ipari . Ita num ex unitatibz . celu
u et oia sentiebat ex nuis et sic erat ordo pn orum que
ponebat . Etaliquid aut etc . Hic ponit alia opinionem
pitagoricorum de pncipiis dicens de qd de nuo eorumdem
pitagoricorum fuerunt aliqi qui no posuerunt .
vna om qrietatem in pncipiis sicut pdcm . sz po
suerunt . x . pn a sm coelacom dca .i. ab acci
piendo unumqz illorum cu suo coelo .i. cu suo
qrio et hs posit id fuit qr no solu accipiebat
p pn a sz in pria pnca . singlis rerum gnibus
attribuita . ponebant g o p finitu et infinitu
sic illi q pdca sunt et qm par et ipar quibz
finitu et infinitu attribuunt et qr par et ipar
sunt p rerum pn a et p ex eis cantur nui . ponebat
.iiii. dcam nuorum . s . unu plurale q duo ex pari
et ipari cabant . et qr ex nuo constituebant
magnitudines sm qd nus pom accipiebat .
Nam p eor . punctu n a d erat q unitas pom
hns et ido qm ponebat pn a ponu . dextrum et
sinistru . dextr .n. incipit pfcom . sinistr aut
ipfcom . et ido dextr erat ex pte iparis . si
nistr ex pte paris . qr uo nha si magnitudines
addunt uirtute actiua et passiua . io ulterius
ponebant pn a . masculinum et femininu . masculinum
.n. ad uirtutem actiua femininu ad uirtutem pas
siua . quorum masculinum ptz ad iparem . femininu uo
ad pare num ut dem e . Ex uirtute .n. actiua
et passiua se in rebus motus et quies quorum motus
qr deformitate ht et alteritate . in ordine infiniti
et paris poit . quies u in ordine finiti et iparis .
Dicit aut motuu sunt circulare et rectu et
ido qm rectu et circu pn a posuerunt . quorum
rcu ad pem num ptinz . vn et linea rca
dualitate ee dicebat circu u sui circularitate rone
uniformitatis ptinz ad ipem q indiuisionem ex forma
unitatis retinet . n solu ponebat pncipia
rerum quorum ad actones nles et motus sz in quantu
ad actones aiales et quantu qd ad cognitionem pone
bant lucem et tenebras . qntum u ad appetitu
bonu et malu . Nam lux e cognis pnci
tenebre u ignorancia ad asscribitur . bonu in
est in qd appetitus tendit . malu u a quo re
cedit diuisitas a pfcionis . no solu in nlibus et
uoluntarius uirtutibus et motibus inueniuntur sz in
in magnitudine et figuris q qdem figure intelligant

ut si uacantes sbus magnitudinum . sic uirtutes
motus et actones sbus in nlia et ido quantu ad h
ponebat pn a qdrangulare .i. qdratu et altra pte
longius . Dr aut qdratu fig a constans ex .iiii. lateribz
equalibz cu .iiii. or sunt recti et pueit talis fig a ex ductu
unius alicuius linee in se ipam . vn cu ex unitate causetur
ad num ipare ptinz . fig a u altra pte longior
dr cuius omis anguli sunt recti et latera inuicem
sim sr oppo sunt equalia . no tn oia latera sunt
equalia oibz . vn pz q sic qdratu consurgit ex
ductu unius linee in se ipam . ita figura altra
pte longior ex ductu duarum linearum in una . et sic
ptinz ad num pare q pm e dualitas . Qd
idem uit et c . Hic ponit ctiam opinionem pitagoricorum
dicens qd ad linea concordauit sic dcis a cui . vn
cuiusdam fuit uidetur suscepe quem ad idem q pdci
pitagorici dixerunt . s . qd pla ctia sint pn a . aut iste
accep a pitagoricis . aut illi ab isto . et qd utrumqz
ee potuit pz p h qd fuit contemporaneus pitagoricorum .
ita tn qd incepit pharizare pitagora sene existente .
sz aliquantulum fuit consultu s enunciauit pitagoricas .
Dixit .n. qd multa q sunt huana . s . sublunarium rerum
sensibilium est in qdam dualitate constituta . Intelliges
p dualitatem opposita ctria . sz tn in h differt a pdcis .
qr pitagorici dicebant determinatas ctrietates ee rerum .
Sz proicit . q . in ordinate ponere quascumqz ctrietates
q a fortuna ad mentem sua deueniebat ee ut pn a .
sic albu nigru . dulce amaru et sic de aliis .
Ex hiis g abobus etc . Hic colligit ex pdcis qd
pitagorici de pncipiis senserunt et quo pnca ab eis
poita ad aliquod genus cae reducantur . Dic g qd est
ctia ambobus pdcis . s . almeone et pitagoricis una
ctrius opio accipi pot . Qr p enim sunt ctria
qr no est ab aliis dem . Intelligendo e ctia cam mlem .
Na ctia cam efficientem posuit empedocles ctrietate .
antiqi u nles ctia posuerunt pn a ut raru et
densu . ctrietate tn ex pte forme assignates .
Emp . uo et si pn a mlia posuit no tn posuit
ea pn a mlia rone ctrietatis sz pp eorum nas et
sbas . Isti u ctrietate ex pte m e posuerunt . q
ut sint ista ctia q ipi posuerunt pz ex pdcis . Sz
quo pdca ctia pn a ab eis poita possunt conduci .i.
reduci ad dcas spes cau non est manifeste .
articulatu .i. distincte expssu ab eis . vn uit qd
hi pn a ordinent in rebus sm spem cae matialis .
Dicunt .n. qd sba rerum constituitur et plasmatur ab
ipis pncipiis sic ex hiis q insunt qd e ro cae
mlis . m a enim est ex qua fit ad cu insit qd qdem
dr ad dicam puonis ex q et dr ad fi non tn
in est sic dr musicu fieri ex non musico . Sunt
aut alii et c . Hic ponit opiones phorum loquentiu
de toto uniuso sic de uno ente . et ctia h ca

facit. p̄ poit eoꝝ p̄om in ḡi. so ōndit quō ꝯsida-
cio hꝰ opionis ad p̄sente t̄ctatū ptineat ⁊ quō
non l. ḡ ad p̄sente ⁊c̄. Dic̄ ḡ q̄d aliq̄ phi a p̄-
dc̄is fuñt q̄ enūciaūut de om̄i. i. de uniūso. q.
de una n̄a. i. q. tōm uniūsū eēt unū ens ul' una
n̄a. Ōꝫ tm̄ nō eod' modo om̄es posuerūt sic̄ .j. pa-
tebit. ipō tm̄ in quo diūsificati sūt nꝫ bn̄ dixerūt
nꝫ n̄lr. Nullꝰ .n. eoꝝ filit' loquꝰ ē. qꝛ motum
rebꝰ subtrahunt. Nullus ī bn̄ loquctus ē qꝛ p̄om
ipo'le posuerūt ⁊ p iōnes sophi'cas sic̄ pꝫ p̄ phi'coꝝ. ḡ
ad p̄sente ⁊c̄. Hic oⁿ quō ꝯsidacō hꝰ p̄onis ad p̄-
sentem t̄ctatū ptineat et quō non. ⁊ p̄ oⁿ q̄d non
ptinet si ꝯsi'tūr eoꝝ p̄o. Scd̄o oⁿ q̄d ptinꝫ si ꝯsider'
p̄oīs iō. ul' p̄onis modus. l. Sꝫ quid est fm̄ cāri
⁊c̄. Dic̄ ḡ q̄d isti phi posuerūt tm̄ unū ens.
et unū nō pot̄ eē cā sui ipius. pꝫ q̄d ipi non
potuerūt iueīre cāas. Nā p̄o cāꝝ diūsi'te ī rebꝰ ex-
igit. vn̄ ꝯ̄tinet ad p̄sente p̄scrutacōm q̄ ē de cāis
nō ꝯgrūit ut s̄mo de eis h̄eat'. Secus aūt ē de antiq̄s
n̄alibꝫ q̄ totū ens posuerūt eē unū de quibꝰ dꝫ h̄
s̄mo h̄ri. Illi .n. ex illo uno ḡnant m̄lta sic̄ ex
m̄a. ⁊ sic ponūt cām ⁊ cātū. Sꝫ isti de q̄bꝫ nc̄ agit'.
alio m̄ dicūt. nō .n. dicūt q̄d sit oīa unū p̄ m̄a.
Ita q̄d ex uno oīa ḡnent'. sꝫ dūt q̄ simp' sunt
unū ⁊ rō hꝰ diūsi'tatis ē. q̄d antiq̄ n̄les apponebāt
motū illi q̄ ponebāt unū p̄n'm ⁊ unū ens. di-
centes ipm mo'le ⁊ idō p aliq̄ modū motꝰ. sic̄
p rarefcōm ⁊ ꝯdensacōm. potāint ex illo uno di-
ūsa ḡnari et p huc modū dicebāt ḡnari oē. i.
totū uniūsū p̄ diūsi'te q̄ ī ptibꝰ eꝰ iueīt' ⁊ tm̄ qꝛ
non ponebāt uariacōm p̄ s̄bam diūsificatū tm̄ p̄
accn̄cia. Sꝫ isti dicebāt iᵈ q̄ ponebāt unū ē pen'
imo'le et idō ex illo uno nō potāt aliq̄ diūsitas
reꝝ cāri. ⁊ sp̄ nꝫ s̄m s̄bam nꝫ s̄m accn̄cia plali'te
ī rebꝰ pone potānt. Sꝫ q̄d s̄m tm̄ ⁊c̄. Hic ōndit
quō eoꝝ opio ptineat ad p̄sente p̄scrutacōm.
et p̄ ḡnalit' de om̄ibꝰ. so s̄palit' de pmenid. ibi.
ḡ hu. Dic̄ ḡ p̄ q̄d lꝫ diūsi'te rebꝰ aufer't ⁊ p ꝯn̄s
cālitate. sꝫ tm̄ opio est ꝯ̄pa p̄sētā iq̄sicōm p̄ tm̄.
q̄ dic̄e. s. q̄m ad modū pondi ⁊ ad rōm p̄onis.
pmen̄. q̄ fuit unꝰ ex eis. vīi tangē unī'te p̄ rōm
i. ex pte forme. Argumētabat' .n. sic. quicq̄d p̄t
ens ē. est nō ens. et q̄cq̄d ē nō ens ē n̄. ḡ q̄cq̄d ē
p̄t ens ē n̄. ens est unū. ḡ q̄cq̄d est p̄t unū ē n̄.
In q̄ pꝫ q̄d ꝯsidabat ipam rōm eēndi. q̄ ūi eē
una. et q̄d nō pot̄ intelligi q̄d ad rōm entis aliq̄d
sīueīat p q̄d diūsificet'. qꝛ iᵈ q̄d supueīt enti oꝫ
eē ex̄neū ab ente ⁊ q̄d ē hꝰ est n̄. vn̄ n̄ ūi q̄d
possit diūsifi'te ens. sic̄ ⁊ uideꝰ q̄d dr̄e adueīūt
ḡni et diūsificāt ipm q̄ tm̄ sūt p̄t s̄bam. nō
.n. ptcipāt dr̄e genꝰ. ut dr̄ t̄cio topicoꝝ. alias
si genꝰ eēt de s̄ba dr̄e in diffōnibꝫ eēt nugō.

dū poito ḡne addet' dr̄a si de eꝰ s̄ba eēt genꝰ.
sic̄ ē nugō si sp̄es addet'. In n̄l'o .ū. dr̄a a sp̄e
diffīt. ca n̄ q̄ sūt p̄t s̄bam entis oꝫ eē non
ens ⁊ ita non possūt diūsificare. sꝫ in hoc
decipiebat' q̄d uicebāt' ente. q. una ī n̄e ⁊
una n̄a. sic̄ est una n̄a aliꝰ ḡnus. h̄ eni ē ipo'le.
ens .n. nō est genꝰ sꝫ m̄ltip' dr̄ de diūsis ⁊
idō in p̄ phi'coꝝ dr̄. q̄d lꝫ est s̄lā ens ē unū.
non .n. h̄t unā rōm. sic̄ unū genꝰ ul' sicut
una sp̄es. Sꝫ mellisꝰ ꝯsidabat ens ex pte m̄e.
Argumētabat' .n. ex uni'te entis ex eo q̄ ens
non ḡnat' ex aliq̄ p̄oui. q̄d ꝯ̄pe ptinꝫ ad m̄a
q̄ ē ingenita. Arguebat .n. sic. Oē q̄d ē ḡnatū
h̄t p̄n'm. ḡ q̄d nō ē ḡnatū n̄ h̄t p̄n'm. ens non
est ḡnatū. ḡ nō h̄t p̄n'm. q̄d aūt caret p̄n'cio
caret ⁊ fine. ḡ est īfinitū et sic infinitū est
imo'le quia īfinitū nō h̄t ex̄o se q̄ moueat'.
Ōꝫ aūt ens non ḡnet' pbat sic. qꝛ si ḡnat'.
aut ḡnat' ex ente. aut ex non ente. non
ex nō ente qꝛ ex nichilo n̄ fit. n̄ ex ente.
qꝛ sic eēt ād. anteq̄ fieret. ḡ n̄l'o m̄ ḡnat'.
In q̄ q̄d rōne pꝫ q̄d tetigit ens ex pte m̄e. qꝛ
n̄ ḡnari ex aliq̄ p̄exīte m̄e ē. et qꝛ finitū
ptinꝫ ad formā. Infinitū ā ad m̄a. Mellisꝰ
qui ꝯsidabat ens ī n̄e m̄e dicebat eē unum
ens īfinitū. pmenides ū qui ꝯsidauit ens
ex pte forme dix' ens eē finitū. Sic ḡ uterq̄
ꝯsidauit ens rōne m̄e et for'. Ꝯtaque de
eis ptinꝫ ad p̄sente ꝯsidacōm qꝛ m̄a ⁊ forā
ī m̄o cāꝝ ponūt'. Cenofanes ūo q̄ fuit
p̄mꝰ int' dītes oīa eē unū. vn̄ ⁊ pmen̄. fuit
eꝰ discipulus. vl' explanauit qua rōne dīcēt
oīa eē unū. nꝫ sumdo rōm aliq̄ ex pte m̄e.
nꝫ ex pte forme. et sic de neut' n̄a. s. nꝫ
de m̄a nꝫ de forma uisꝰ aūt tangē hos.
i. ptingē ⁊ adeq̄re eos ī rōnali'te dīndi sꝫ re-
spiciens ad totū dr̄e ipm eē unū eē unꝰ et
deū unū eē. antiq̄ dicebāt ipm mundū esse
deum. vn̄ uidens om̄es ptes mūdi in hoc
eē sil'es q̄d cor'te sūt. iudicauit de eis. q.
oīa eēnt unū. ⁊ sic pdc̄i posuerūt uni'te
enciū p ꝯsidacōm eoꝝ q̄ ptinēt ad formā ul'
m̄a. Ita iste respiciens ad ipm ꝯpoītū. ḡ hu
⁊c̄. Hic s̄pali' intendit quō opio pmen̄.
ad p̄sente p̄scrutacōm ptineat. ꝯcedens ex p̄dc̄is.
q̄d qꝛ diūsi'te ab entibꝰ aufebāt ⁊ p ꝯn̄s cā-
litatem ꝯ̄tinēt ad p̄sente ꝯsōne ptinꝫ oēs p̄-
dimittendi sūt. sꝫ duo eoꝝ. s. Xenophanes et
mellisꝰ sūt penitꝰ p̄mittendi. qꝛ aliq̄tulm
fuūt agrestiores. i. minꝰ s̄btilit' pcedentes.
sꝫ pmen̄. uisꝰ ē dr̄e sua opiōm. magis
uidens. i. q. plus intelligens. vere eni

tali ratione. Quicquid est preter ens est non ens. et quicquid est non ens dignatur esse nichil. id est dignum reputatur esse nichil. Unde ex necessitate putat sequi quod ens sit unum et quicquid est aliud ab ente uno sit nichil. de quo quod ratione manifestius dictum est per philosophos. Iste autem parmenides. ista ratione cogatur ad ponendum omnia esse unum. tamen quia sensu appareat multitudinem esse in rebus. coactus sequi ea que apparent voluit in sua positione utrumque satisfacere et apparere sensui et rationi. unde dixit quod omnia sunt unum secundum rationem sed sunt plura per sensum et magis ponebat pluralitatem secundum sensum. posuit in rebus ponere causam et causatum. unde posuit duas causas. scilicet calidum et frigidum. quorum unum attribuebat igni. aliud terre. et unum propinque videbatur ad causam efficientem. scilicet calidum et ignis. aliud ad causam materialem. scilicet frigidum et terra. et ne hoc posse sue rationi videretur esse opposita quod concludebat. quod quicquid est preter unum est nichil. dicebat quod unum predictorum. scilicet calidum erat ens. alterum vero quod est preter illud unum ens. scilicet frigidum. dicebat esse non ens secundum rationem et rei veritatem sed esse ens solum nobis secundum apparentiam sensus. In hoc autem aliquo modo ad veritatem appropinquat. Nam principium illud non est ens in actu cui attribuebat terram. Secundum enim contrariorum alterum est ut privatio ut dicunt philosophorum. privatio autem ad rationem non entis pertinet. unde et frigidum quodammodo est privatio calidi. et sic est non ens. Igitur ex dictis. Hic recolligit ea que dicta sunt de opinionibus antiquorum. ut accipiat quot genera causarum predicti posuerunt. et circa hoc 2. facit. primo recolligit ea que dicta sunt de opinionibus aliorum. secundo que dicta sunt de opinionibus pitagoricorum. que mathematica introduxit ibi. Pitagorici vero etc. concludit primo igitur ex dictis. quod ex predictis philosophis qui iam concedebant. scilicet esse causam materialem rerum sensibilium et qui iam incipiebant per rationem sapere causas rerum inquirendo ea. accepimus que dicta sunt. a primis namque philosophis acceptum est quod principium omnium rerum est corporeum quod patet per hoc quod aqua et huiusmodi que principia rerum ponebant quedam corpora sunt. In hoc tamen differebant quod quidam ponebant istud principium corporeum esse unum tantum. sicut thales. dyogenes et alii. Quidam vero ponebant esse plura sicut anaxagoras. democritus. et empedocles. et utrique tamen tam illi qui ponebant unum. quam illi qui ponebant plura huiusmodi corporea principia ponebant in specie cause materialis. Quidam vero eorum non solum causam materialem posuerunt sed cum ea addiderunt unum principium motus. Quidam quidem causam unam ponentes sicut anaxagoras. intellectum et parmenides amorem. Quidam vero duas. sicut empedocles amorem et odium. unde patet quod predicti philosophi qui fuerunt usque ad ytalicos. scilicet pitagoricos. et aliis ab sed illis. id est separatim opinionem habentes de rebus non communicando opinionibus pitagoricorum. obscurius dixerunt de principiis. quia non assignabant ad quod genus cause huiusmodi principia reducerentur. et tamen utebantur duabus causis. scilicet principio motus et materia. et altera harum. scilicet ipsam unde est principium motus. Quidam fecerunt unam ut dictum est. quidam duas. Pitagorici vero. Hic recolligit que dicta sunt a pitagoricis et quantum ad id quod erat eis proprium. Commune vero fuit cum aliquibus predictorum pitagoricis. quod ponerent duo principia aliqualiter eodem modo cum predictis. sicut enim empedocles. ponebat duo principia contraria. quorum unum erat principium bonorum et aliud principium malorum. ita et pitagorici. ut patet ex coordinatione principiorum contrariorum supposita a pitagoricis. In hoc tamen non eodem modo. quia empedocles. illa principia contraria ponebat in specie cause materialis ut supradictum est. pitagorici autem addiderunt quod erat eis proprium super opinionem aliorum. primo quidem quia dicebant quod hoc quod dico unum finitum et infinitum erant substantie eorumdem de quibus predicabantur. et ex hoc concludebant quod numerus qui ex unitatibus constituitur sit substantia rerum omnium. Alii vero naturales. licet ponerent unum et finitum et infinitum. tamen attribuebant ista alicui alteri nature. sicut accidentia attribuuntur substantie. ut igni vel aque vel alicui huiusmodi. Secundo addiderunt super alios philosophos quia inceperunt dicere et diffinire. de ipso. id est de substantia et rerum quidditate. sed tamen valde simpliciter de hoc tractaverunt et superficialiter diffiniebant. non enim attendebant in assignandis diffinitionibus nisi unum tantum. Dicebant enim quod si aliquis terminus dictus inesset alicui primo quod hoc erat substantia illius rei sicut si aliquis estimaret quod proportio dupla sit substantia dualitatis. et quia talis proportio primo in numero binario invenitur et quia ens primo inveniebatur in uno quam in multis. Nam multa ex uno constituuntur. ideo dicebant quod ens est ipsa substantia unius. Sed hec eorum determinatio non erat conveniens. quia licet dualitas sit dupla. non tamen idem esse est dualitatis et dupli. ita quod sint idem secundum rationem. sicut diffinitio et diffinitum. Si autem esset verum quod illi dicebant. sequeretur. quod multa essent unum. Contingit enim aliqua multa. primo inesse alicui. sicut dualitati. primo inest paritas et proportio dupla et sic sequitur quod par et duplum sint idem. et iterum sequeretur quod aliquid in est idem quod sit dualitati idem. ex quo duplum est dualitatis substantia. quod et pitagoricis contingebat namque multa diversa assignabant. que essent unum. sicut proportiones numerales dicebant esse idem cum proportionibus rerum naturalium. Secundo igitur concludit. quod tot est accipere a prioribus philosophis qui posuerunt tantum unum principium materiale et ab aliis posterioribus qui posuerunt plura principia. Post dictos vero philosophos etc. ponit opinionibus antiquorum de causa formali et efficiente. Hic secundo ponit opinionem platonis. qui primo manifeste introduxit causam formalem. et dividitur in partes 2. primo enim ponit opinionem platonis. secundo colligit ex omnibus predictis. quod de .4. generibus causarum ab aliquibus philosophis sit positum ibi. Breviter et recapitulantes etc. Circa primum duo facit. primo ponit opinionem platonis de rerum substantiis secundo de rerum principiis ibi. Quam quidem speciem

et cetera. Circa primum duo facit. Primo ponit opinionem Platonis quantum ad hoc quod posuit ydeas. Secundo quantum ad hoc quod posuit substantias medias, scilicet mathematica separata, ibi, Amplius autem praeter sensibilia. Dicit ergo primo quod post omnes praedictos philosophos supervenit negotium Platonis qui immediate Aristotilem praecessit. Nam Aristotiles eius discipulus fuisse perhibetur. Plato siquidem in multis secutus est praedictos philosophos naturales, Anaxagoram, Empedoclem, et alios huiusmodi, sed alia quaedam habuit propria praeter illos praedictos philosophos propter philosophiam Ytalicorum, idest Pitagoricorum. Nam ipse ut studiosus erat ad veritatis inquisitionem undique diversorum philosophos quaesivit ut eorum dogmata sciret. Unde et in Ytaliam Tharentum venit, et ab Archita Tharentino Pitagorae discipulo de opinionibus Pitagorae est instructus. Cum enim naturales philosophi qui in Graecia fuerant scilicet Heraclitus et inter eos aliqui posteriores ponerent omnia sensibilia semper esse in fluxu et quod scientia de eis esse non potest, quod posuerunt Cratilus et Eraclitus, his opinionibus tamquam novus Plato assuetus est et cum eis sensit in hac positione. Ipse postmodum ita esse suscepit. Unde dixit particularium scientiam esse relinquendam. Socrates vero qui fuit magister Platonis et discipulus Archilai, qui fuit auditor Anaxagorae, propter hanc opinionem quae suo tempore surrepebat, quod non potest esse de sensibilibus scientia, noluit aliquid de rerum naturis perscrutari, sed solum circa moralia negotiatus est. Et ipse primo incepit in moralibus quaerere quid esset universale et institit ad diffiniendum. Unde et Plato tamquam eius auditor recipiens Socratem, idest sequens, suscepit hoc ad inquirendum in rebus naturalibus, quasi non ex eis hoc possit evenire ut universale in eis acciperetur de quo diffinitio traderetur. Et ita quod diffinitio non daretur de aliquo sensibilium, quia cum sensibilia sint semper transmutantia, idest transmutabilia, non potest aliqua ratio communis eorum assignari. Nam omnis ratio oportet quod et omni et semper conveniat, et ita aliquam immobilitatem requirit. Et ideo huiusmodi entia universalia quae sunt a sensibilibus separata de quibus diffinitiones assignantur nominavit ydeas et species sensibilium. Diffinitiones [illegible] assignavit ydeas et species existentium. Sunt nominavit ydeas quidem, idest formas, in quantum ad eorum similitudinem sensibilia constituebantur. Species vero in quantum per earum participationem esse sensibilia habebant. Vel ydeas in quantum erant essendi principia, species vero in quantum erant principia cognoscendi. Unde et sensibilia omnia habent esse propter praedictas ydeas et secundum eas. Propter eas quidem in quantum ydeae sunt sensibilibus causae essendi. Secundum eas vero in quantum sunt eorum exemplaria. Et quod hoc sit verum patet ex eo quod ex singulis speciebus attribuuntur multa univocorum, idest multa individua unius speciei praedicationem suscipientia, et hoc secundum participationem. Nam species vel ydea est ipsa natura speciei, quasi existens homo per essentiam. Individuum autem est homo per participationem in quantum scilicet natura speciei in hac materia designata participatur. Quod enim totaliter est aliquid non participat illud, sed per essentiam est idem illi. Quod vero non totaliter est aliquid habens aliquid aliud adiunctum proprie participare dicitur. Sicut si esset calor per se existens, calor non diceretur participare calorem, quia nihil esset in eo nisi calor. Ignis vero quia est aliquid aliud quam calor dicitur calorem participare. Similiter autem cum ydea separata non habeat nisi ipsam naturam speciei, est ens simpliciter, et hoc ipsum ab eo nominabatur per se homo. Sortes vero vel Plato, quia habet praeter naturam speciei principia individuantia quae sunt in materia signata, ideo dicitur secundum Platonem speciem participare. Hoc autem nomen participationis Plato accepit a Pitagora, sed tamen transmutavit ipsum. Pitagorici enim dicebant numeros esse causas rerum, sicut Platonici ydeas, et dicebant quod huiusmodi entia sensibilia erant quasi quaedam imitationes numerorum. In quantum enim numeri qui de se positionem non habent accipiebant positionem, corpora causabant. Sed quia Plato ydeas posuit immobiles ad hoc quod de eis possent esse scientiae, ad diffinitiones non competebat ei in ydeis uti nomine imitationis, sed loco eius usus est nomine participationis. Et tamen sciendum quod Pitagorici licet ponerent participationem, idest imitationem, non tamen perscrutati sunt quomodo species communes participentur ab individuis sensibilibus sive ad ea imitentur, quod Platonici tradiderunt. Amplius praeter sensibilia etc. Hic ponit opinionem Platonis de mathematicis, et dicit quod Plato posuit alias esse substantias praeter sensibilia et praeter species, scilicet mathematica. Et dixit quod huiusmodi entia erant media inter substantias, ita quod erant supra sensibilia et infra species. Et ab utrisque differebant: a sensibilibus quidem quia sensibilia sunt corruptibilia et mobilia, mathematica vero sunt sempiterna et immobilia. Et hoc accipiebant ex ipsa ratione scientiae mathematicae. Nam mathematica scientia a motu abstrahit. Differunt vero mathematica a speciebus, quia in mathematicis inveniuntur diversa secundum numerum similia secundum speciem. Alias non salvarentur demonstrationes mathematicae scientiae nisi invenirentur duo trianguli eiusdem speciei. Frustra enim demonstrarent aliquos triangulos esse similes, et similiter in aliis figuris. Hoc autem in speciebus non accidit. Nam cum in specie separata non aliud sit nisi natura speciei, non potest esse singularis species nisi una. Sed enim alia sit species hominis, alia asini. Unde species hominis non est nisi una, natura speciei asini, et similiter de aliis. Patet autem diligenter intuenti rationes Platonis quod ex hoc in sua positione erravit, quia credidit quod modus rei intellectae in suo esse sit sicut modus intelligendi rem ipsam. Et ideo quia invenit intellectum nostrum abstracta intelligere uno modo sicut universalia intelligimus abstractione a singularibus, alio modo sicut mathematica abstracta a sensibilibus, utrique abstractioni intellectus posuit respondere abstractionem in essentiis rerum. Unde posuit et mathematica esse separata et species. Hoc autem non est necessarium. Nam intellectus, etsi intelligat res per hoc quod similis est eis quantum ad speciem intelligibilem per quam fit in actu, non tamen oportet quod modo eodem sit species illa in intellectu quo est in re intellecta. Nam omne quod est in aliquo est per modum eius in quo est

et ideo ex ipa n mellcus que e alia a na rei
mellce. necem e qd sic alr sit modus melli. q
itellcus melligit et alr sic mod eendi q res
existit. lz eni ipo iure ee opteat qd mellcus
mellit. non tn eodem m. vn quis itellcus
itelligat mathe. no coitelli pti. non qd
mathe sine pt sen. et ulia pt pti nam
uidem qd i. uisus papit colorem sin sapore.
cu in sensib sil sapor et color iueniatur.
Quo aut spes ic. Hic poit opiom plois
de rez pncipiis. et ce h. 3. fac. p eni poit
q pncipia reb plo assignauit. so ad gen cae
reducunt ibi. pala aut ex dcis ic. ce pm
duo facit. p poit ci pn plo assignauit. so
i quo plo cu pitagoricis ce. et in quo differt
ab eis ibi. et unu ee sba. Dic g p. qd q
pler spes separate sint cae omibz aliis entib.
Ido elta spez putauit ee elta om entiu.
et ideo assignabat reb p m magnu et paruu
et q. sbam rez. i. forma dicebant ee unu.
et h ideo q ista ponebant ee pn spez.
dicebant. n. qd sicut spes sc sen forme
ita unu e for spez. et ideo sic sen constituunt
ex pncipiis mlib p ptici ne spez. ita
spes qs dicebat ee nuos gstituunt sm eu
ex illis. s. ex magno et puo. unitas eni
spes diusas nuoz gstituit p addicom et
subtrcom i quibz consistit ro magni et
parui. vn cu unu opiaret ee sbam entis.
q non distinguebat int unu qd est pn
nui et unu qd gurtit cu ente. videbat
g qd h in mltipli. diuse spes separate ex
unitate q e cois sba. sic ex unite diuse spes
mltiplicant. Et una sbam ic. Hic gpat
opiom ploms et pitagore. et p o in quo
gebant. so in quo differbant i. p ifinito u
ic. gebant aute in duab ronib. qz pma e
qd unu sic sba rez. dicebant. n. plonici.
sic i pita. qd h q dico unu no p de aliq
alio ente sic acens de sbo sz ipm sigt sbam
rei et h ideo quia ut dem est no distiguebant
int unu qd gurtit cu ente et unu
qd est pn nui. Secda po seq ex pma.
Dicebant. n. plonici. sil ut pitagori. nuos
ee cas sbe omib entib. et ideo q nus n a
e qm uni tes collecte. vn si unitas e sba rei.
oz qd i nus. p ifinito no ic. Hic o m q
differbant. et ce h duo facit. p ponit dram
int eos. so dic cam. i. unu g i nuos
ic. Est aut ista dra in duob. p qntu
ad hoc qd pitagoras ponebat ut dem est
duo pn ex quib gstituebant. s. finitu et
ifinitu quoz unu. s. ifinitu se hr ex pte m.
plo u loco h uni qd pitagoras posuit. s. ifinita
fecit dualitate. ponens ex pte m magnu et paruu.
et sic ifinitu. qd pitagoras posuit unu
pn. plo posuit gsiste ex magno et paruo
et h e pp opionis sue i gpacone ad pitagora.
Secda dra est qd plo posuit nuos pt sen ia et
h dup. ipas eni spes nuos ee dicebat sicut sup
hitum est. et in itm int spes et sensi lia posuit
mathe ut sup dem e. q sm sua sbam nuos ee
dicebat. Sz pitagorici dicebat ipas res sensiles
ee nuos et no ponut mathe media int spes
et sensi lia. n itm ponut spes separatas. v g ic.
Hic o cam due sede. so cam due pme. ibi.
Duali te aut fc ic. Dicit g p. qd pone unu
et nuos pt res sensiles et non in ipis senb. tm.
sicut pitagorici fecerut. et itm induce spes
spes separatas plonicas pp pscrutacom q e i ronibz
i. pp h qd pscrutati sut de diffonib rez quas
cdebant non posse attbui rebz senb ut sup
dom est. et hac ncitate fuerut coacti pone
qrda res qb diffnes attbuut. Sz pitagorici
qui fuut priores plone. non pticipaiut dyaletica
ad qm ptinz gsidare diffones. et ulia et
alia h qz gsidaco duc ad itroducedu. ydeas.
Dualitate aut ic. Hic o cam alteius dre. q
s. ex pte mate est. et pmo poit cam h dre.
so ondit plom no ronabilr motu ee. i. actus
eq ic. Dicit g qd ideo plonici fecerut dualitatem
ee nam q e alia a spe b q omis nu
gnant nlr ex duali te p nuos pmos. Dicunt
aut nui pmi. q nullus nuat. sic onari qnari.
septenari. vndenari et sic de aliis. hi eni a
sola unitate tme te gstituunt. nui u qs aliqs alius
nus nuat non dm pmi sz gpoiti. sz qnarius
q nuat dualitas. et ulr omis nus par a duali te
nuat. vn q nui pares m attbuunt cu eis attbuat
infinitu qd e mate ut sup dem est.
Hac i ne posuit m dualitate ex qua sicut ex
aliquo. ectymagio. i. ex aliq ex a omis alii
nui pes gnantur. at vn egio e ic. Hic poit
plom irronabilr posuisse. et ce h i duo facit.
p. n. ex rone nali. o plom irronabilr posuisse.
et so i ponit rom nlem q plom mouebat ad
sua opiom. i. vr aut ex una m ic. Dicit g
qd gtinuis plo ponet dualitate ex pte m. cum
ecrio gtingat sic attestant opiones om alioz
phoz qui posuerut grietate ex pte forme. et
unite ex pte m. sic pz p phi oz. ponebat eni
rez m aere ul aqm ul ad h ex q diuersitates
reru gstituebat p raru et densu. q ponebant
qi pn forlia. non eni e ro le. m pone sic plo

posuit et h' ideo q2 ex una m^a unit' phi mlta
fi p successione formarum in ipa. Illa .n. m^a q^o
m sbstat uni forme. postmodu sbstare pot
plib^9 uno corrupto et alio gnato. sz una spes
su una forma solu sel' gnat .i. gstituit aliqd
gnatu. cu eni ad gnat^e accipit for^a q quide
forma eade nuo no pot alii gnato aduenire.
sz ce desinit gnato corrupto in q^o manet appz
qd una m^a ad mltas formas se ht. et non ce
una for^a ad mltas marias se ht. et sic uidet^r
ronabili^9 pone unitate ex pte m^e. duali^te siue
gtrietate ex pte forme sic posuerut aa^lter qm
eo^9 sicut posuit plo. Vi^r aut et c. Hic ponit
ronem eius ex his q in sensib3 accepta sedm
opionem plonis. videbat .n. plo qd unuqdqz re-
cipit i aliq^o sm msura recipientis. vn diuse
recepcones unit' pueniut ex diuss msacis re-
cipienciu. uidit et qd agns qui inducit spem
facit mltas res spem hntes cu sit un^9 et pp
diuisitate q est i marus. et hi ex^m appet in
masclo et femina. Sica masculus se ht ad fe-
mina. sic agens et ipmens spem ad maria.
feia u^o ipgnat^e ab una actone uiri. sz mas un^9
pot ipregnare multas femias. et inde est
qd posuit unitate ex pte spei. et dualitate ex
pte forme. Est aut attendd q h' diuisitas int^e
plonem et a^lter accit. pp diuisi^te diusa de reb^9 cosi-
dacom. Naales eni gsidant om q sunt sen^{ha}
put sunt sbita trsmutacoi i q unu sbm suc-
cessiue recepit gtria. et ideo posuerut unitate
ex pte m^e et gtrietate ex pte forme. sz plo ex
gsida^{ne} uliu deueiebat ad ponendu pn^a rez
sensi^{hu}. vn cu diuisitas cis mltoz singlariu sb
una uli cu sit dio m^e posuit diuisitate ex pte
m^e et uni^te ex pte for^e. tales sut mucones illoz
pn^oz q plo posuit .i. pcipa^{nes} ul' ut dixeri ita
influenaas i aata. Na sic nom imucois pita-
goras accepit. ul' mucones mq^m plo mutauit
opionem de pncipiis. q pmi a^lter hueriut ut ex
dcis pz et sic pz ex pdcis qd plo de cais gsita a
nobis. ita diffiniuit. Palam aut ex dcis et c. Hic
o^r ad qd gen^9 cae pn^a a plone posita reducant^r.
Dic g^o ex dcis pala ee. qd plo us^9 e solu duobz
gnibz caz. Ca .n. ipa .i. ca q est ca rei. q2 qde
.i. qdditatis rei. s. ca formal' p qm rei qdditas
gstituit^r. et a^l usus est ipa m^a. Qd ex h' pz. quia
spes qs posuit sunt aliis .i. sensib3 cae ei^9 qd qd
e .i. cause formales. ipis u^o speb^9 causa formal'
est. h' qd dico unu et illa uidet^r sba. de q sunt
spes. sic eni unu posuit cam forle spez. ita
magnu et paruu posuit coz cam m^ale ut
su dcm e. et hec quide cae. s. m^al'. for^al'. no

solu sut r^o spez. sz et r^o sen^{hu}. q2 unu di in
speb^9 .i. qd h' modo se ht ad sen^{ha}. sic unu
ad spem e ipa spes q2 ca dualitas q dicds
sen^{b3} p m^a. e magnu et puu ulteius a plo
cam ei^9 q e bonu et malu i reb^9 et singulis
eltis ab ipo poitis. Nam ca boni ascebebat
spei. cam u^o mali m^e. sz tn cam boni et mali
conati sut inuestigare. qdam p^{oz} phoz. s. anax.
et empedo. qui ad h' spalit^r aliqs cas in reb^9 gsti-
tuerut ut ab eis possent assignari pn^a boni
et mali. In h' aut qd cam boni et mali tetige-
runt aliquo m^o accedebat ad pondu causam
finalem. licz no p se sz p acc^{ns}. eam ponent.
vt. s^a. dicetur. Breuit^r g^r et recapi^{li} et c.
Hic recolligit omia q ab antiquis de causis
sut dca. et ca h' ea facit. p^o poit qd pores
phi nulla cam. q^{oz} gnib^9 carum ab eis suppo-
sitis adde potuit. So o^r q^{lit} pdcas cas teti-
gunt i. Sz omis obscure et c. Ubi gcludit
gnem pncl^r intenta .i. g q2 rte et c. Dic
g^o p^o qd breuit^r et sb qda caplo sui gpendio
ptrscundo dcm est qd phi et qm sit loqui
de pncipiis rez et diuisi^te gncu ad ipam
rez sbam. Sz ex coz dcis tm pot hri qd
nullus coz qui de cais et rez pncipiis dixe-
rut. potuit dice aliqs cas pret illas q distincte
sut. So phi^{oz} Sz omis obscure. hic poit qlit
illas cas posuerut et p^o in gnali. So i spali.
i. Illi naqz et c. Dic g^o p^o q no sol' n^r addide-
rut. Sz n^o i ad cas pfce pueniut sz eis aliq^o
m^o appmquiut et h' non maifeste sz obscure.
Non .n. assignaiut p qd gen^9 cae pncipia
ab eis posita rez cae eent. sz solu posuerut
illa que ad a^o gen^9 cae possut ad aptari.
Illi naqz et c. Hic i spali dic qd singulas cas
tetigunt et p^o qd tetigunt cam m^alem. So
quo cam effi^te i. Alii uo. 3. quo cam for^ale
i. Qd errantes u^o et c. q^o. quo cam finale
ibi. q^a g^o ca et c. Dic g^o p^o qd illi .s. pores phi
omes in h' gunt qd dant i reb^9 a^o pncipiu.
q. m^a. diffunt tn in duob^9. p^o q2 quida posu-
erut una m^a sic thales et dyog^s. et siles.
qda ples sic empedo. So q2 quida posuerut
rez m^am ee a^o coz^9 sic pdci phi. qdam a^o
incoz^{eu}. sicut plo qui posuit duali^te. posuit
.n. plo magnu et puu. que no hnt a^o corp^9.
ytalici u^o .i. pitago^a posuerut infinitu qd
idem no est coz^9. empedo. u^o. q^{oz}. elta. que sut
corpa. et s^r anax posuit infinitacone siliu
pciu .i. infinitas ptes gsiles ee pn^a. et hi u^o
omes tetigunt talem cam .s. m^ale et ecia
illi qui dixiunt. aut aere aut aqua. a^r igne

ee pn. ul aliud mediu int h elm. s. igne
spissius et aere subtil. omes em pdci po
suerut tale corp ee pmu elm. et sic pz
qd dci qnou ad h q pdci sut posuerut
solam cam mlem. Alii u unu r c. h pont
opiones de ca effi dices qd alii pdcoz phoz
posuerut cu ca mli cam vn pn mot. sic
quiqz posuerut cam rez amore et odiu
et intellcm. aut q facuit aliq alia pnca
agencia pt h. sic pmen. q posuit igne
.q. cam agente. Qd erat ee r c. h ponit
opiones de ca forli et dic qd cam p qm
scit qd e ee rei et q est rei sba .i. causa
formale nlls manifeste reb attribuit et si
.n. ad tangent antiq phi qd ptinet ad cam
formale sic empe. q posuit os et carnem
hre aliqm rom p qm sut h. no tn qd
ptinz ad cam formale ponebat p modu
cae. Sz mt alios mlcu appinqnt ad pon.
cam formale qui posuerut spes eas roes
q ad spes ptinet sicut unite et num. et
alia. hi spes em. et ea que sut in pdicto
in spebz ut unitas et nus n suscipiut
ul ponunt ab eis ut mapie rez sensibiliu.
cu po ex pte rez sen ponant m. nz ponut
eas ut cas. vn mo pueniat reb. imo ma
gis sut reb cae imobili. quod .n. ncom
i sen inueniet. h ex spebz cari dicebat et
ipas. s. spes dicebant ee absz motu. ad h
.n. ab eis ponebat ut dcm e. ut imoles
exntes vniforte se hrent ita qd de eis pos
sent dari diffones et demraces fi. sz sm
eoz opiom spes pstant reb singulibz qddi
tate p modu cae formalis. r unitas pstat
h ipm ipis spebz. Cui u cam r c. h pont
opiom aqz de ca finali dicens. qd phi quo
dam fine cui ca mo et trasmutines r acto
nes fiunt dnt ee cam r qda m no dnt.
n dnt eodem modo q n ca est. Illi em
qui dicut cam ee intellcm ul amore po
nut eas cas. q. bonu. bom .n. ca ee no pot
n bonu. vn re qd ponent intellcm r amore
ee ca sic bonu e ca. Bonu .n. pot intelligi
dup. vno m sic ca final iqnou ad fit
gra alicui boni. alio m p modu cae effici.
sic dnis qd bon ho facit bonu. Isti g phi
n dixit pdca bona causas. q. hoz ca aliqd
encium. aut sit aut fiat. Qd ptinz ad
rom cae finalis. Sz qz a pdcis. s. intellcu
et amore pcedebat mot qda ad ee et fi
rez quod ptinz ad rom cae effis. g r
pitagorici. et plato. qui dixit rez sbam
ee ipm. vnu et ens. vni et enti attribuebat
bonit et sic dicebat tale n. s. bonu ee rebus
cam sbe. ul p modu cae formal. sic plo posuit.
vl p modu m sicut pitago. no tn dicebant
qd ee rez aut fi cet in hi ca. s. vni r entis
quod ptinz ad rom cae finalis. Sicut nles
posuerut bonu ee cam p modu cae forlis
et no p modu cae effi. Ita plonici posuerut
bonu ee cam p modu cae forlis et no p mod
cae finalis. Pitagorici u p modu cae mlis.
vn patz qd accidebat eis quodam m dice cam
ee. et qdam non dice. Non .n. simp dicebat
bonu ee cam sz p accns. Bonu .n. sm ppa
rne e ca p modu cae final. Qz ex h pz qd
bonu est qd omia appetut. Id aut in qd tedit
appetit e finis. Bonu g sm ppa rom e ca
p modu finis. Ille g ponit simp bonu ee
cam. qui ponit ipam cam finalem. Qui
a attribuut bono alm modu cali ponit
ipm ee cam et h p accns. qz no ex rone
boni sz rne ei cui accit ee bonu. sic ex
h qd e ee actm. ul ee pfcum. vn pz q isti
phi cam finale no ponebat. n p accns. qz
s. ponebat p ca id cui qt ee fine. s. bonu.
no tn posuerut ipm ee cam p modu cae
finalis. ut dcm est. G qz rte r c. hic qclu
dit qne pncip intenta. s. qd declaco facta
supi de cais que et qt sint recta fuit. hi
.n. testim uir pbere oms pdci phi. Nullu
genus cae ualentes adde sup pdca. Et h
utilitas puenit ex pdictaz opionu recitace.
= Alia a utilitas e qz m pala est. qd pn reru
sut qrenda in ista scia. a omia q antiq po
suerut et q supi sut deriata. aut aliqd hoz.
max .n. h scia qsidat cam formale et fina
lem et aliq modo r mouente n solum oz
pdcas opiones recitasse. Sz post h cnseuds dd
est quo quilz hoz dixit et in quo bn. r in quo
male. et quo ea q dnt de pncipiis hnt dubom
aliqm. — Ergo quicuqz r c. Postqm recitauit
opiones phoz de pncipiis. hic incipit ea iprobare.
et diuidit i z. ptes. pmo iprobat singulas opioes.
so recolligit ea que dca sut r qiunat se
ad qsequencia i. Qam g dcis r c. p diuidit i duas
ptes. p reprobat opiones eoz qui nalit loquti
sut. ibi. Quicuqz u r c. circa pmu duo facit.
p iprobat opiones eoz qui posuerut una cam
mlem. scdo eoz qui posuerut ples. i. Ide qzer
sigs r c. Circa p duo facit. p iprobat opiones
eoz qui posuerut in gnali. scdo in spali. ibi.
Ad hoc autem et c. Improbat aut opiica rone.
= Prima raco est talis. qz in rebus n solu

sunt contraria sed in quadam carpea ut ex libro de anima patet.
Sed ipsi non posuerunt principia in contrariis. quod ex hoc patet quod
ipsi ponebant unum esse .i. uniuersum esse unum per substantiam
et esse unum non quantitate immo et etiam esse contraria et hinc esse
mixturam .i. diuisionem. contrarius autem non potest esse circa rei tantum esse
ergo patet quod in hoc deliquerunt insufficienter rerum principia ponentes
et non solum in hoc sed in multis ut sequentibus
rationibus apparet. De generatione quidem etc. Hic ponit secundam
rationem que talis est. Unusquisque habet necesse declarare de
motu omnis qui ponat causam motus. Sed predicti philosophi habe-
bant necesse declarare de motu. Quod ex duobus patet.
tum quia ipsi conabantur dicere causas generationis et cor-
ruptionis rerum que sine motu non fiunt. tum etiam quia
de rebus omnibus naturaliter tractare uolebant. Naturalis
autem consideratio requirit motum. eo quod natura est principium motus
et quietis ut patet secundo physicorum. ergo debebant tractare de
causa. unde est principium motus. et ita cum illam aufere(ba)nt
causam. uel de ea dubitando. patet etiam quod in hoc deliquerunt.
Amplius autem etc. Hic ponit tertiam rationem. quia scilicet res
naturales habent substantiam .i. formam partis. et quid est .i. quid-
ditatem que est forma totius. uel formam dicit que
est principium subsistendi. et quod quid est .i. in quantum est
principium cognoscendi quia per eam scitur quid est res. Sed
predicti philosophi formam non ponebant aliquam causam. ergo
insufficienter de rebus tractabant. In hoc etiam delinquentes.
quod causam formalem pretermittebant. Et ad hoc quidem
Hic reprobat opiniones eorundem in speciali.

defo

1

onsidaco quide in unitate difficil e vno m.
Supposito ut uult auicenna et i algazel
quod sbm h phie sit ens in qua ens. ad dicem h
scie accedam q p didit in duas ptes. s. in phe i
rectatum / i incipit rectat i. i m est qd res. i ut
uult qda pm liber h noue metha no gtinet
n ista pte phemialem. f tn alios dr uet metha
pml metha. et qd in pnci noue metha icapit
Scds. s3 de h no e curandu. ps aut phe didit i
q. ptes. q. n. ut ult com. cognico unitatis in
mltis reb e manifesta et possil. pp h in pnci huius
scie notificat dispom ueiendi i cognicom unitatis.
ul facilitate i difficultate. In sa pte phe que icapit
l. i iustu est. agit gras pdecessoribz suis qui
rectauerunt de unitate. in ta pte q incipit i rectum.
est. or qd h phia gtinet sub phia specilatiua i no
sub opatiua. In qrta q i incipit i nos no scimi.
or ordiem siue nobilitate unitatis de qua gsidat in
hc scia. ad alias unitates de quib gsidat in aliis
sciis. In p pte sic pcedit. p post gclom q itend
dit. dicens qd gsidaco de unitate sit via ducens
i unitate vno m diffil e alio m facil. So cu dic
i hg el i iustiicat eam p signa. p dat signum
difficultatis ipi i e. qd nlls un hom sine ad
iutorio alti potuit puenire ad gphensione illi
unitatis suffit. qd no e n pp sua difficultate. So
cu dicit. nz deuiauit. dat sigm facilitatis et e. quod
omes antiq gsidantes de unitate. ad gphendit
de unitate licz modicu. i lz vnqsqz ipoz modi
cu gphendit de ipa. t si gsiectu fuit qd ab
omibz gphendit. erit tande puenire ad aliqm
qntitate sufficite in gphensione ipi. v gsidaco de
unite p huo modu facilis est. et quod vnqsqz
antiqz modicu gphendit de ipa. or p qodam
sile. cum dr. et e mod. i est. quod gphensio
antiqz de unite. silis est ei qd qt dr. qd nlls
ignorat ianuam dom. eo qd omib ma e. in
teriora tn dom i secreta q mlto maiora sut
ipa ianua. pot bn qs ignorare. sili lz vn
qsqz antiqz ad modicu gphendit de unitate. tn
nlls eoz sufficit eam gphedit. Et ne puret
qd gphensiu ab omibz antiqs sit sufficies ad
gphensione unitatis. reddit eam diffitatis gphesiois
ipi cu dr. i deint. dans ad h alia cam diffitatis a
pdca. p qm collit dubo pdca. et est. quod an
tps suu n ab uno aliq nz ab omibz fuit
ipa unitas gphensa. i h nz p totu. nz p ptem
maiore. i innuit p h sicut dicit com. qd ipe
gphendit unitate simp aut i maiori pte. p qd
posle est i n huana. Et qz iam dedit causas
diffitatis in gphensione unitatis. et diffitas pot ee
in gphensione alic. aut ex pte gphensi. aut
ex pte gphendetis. ne puret qd difficultas i co
phensione unitatis accidat ex pte ipi unitatis. or qd
no. imo ex pte nra. cu dr. et cu difficultas. ubi
sic pcedit. p dicit qd cu difficultas gphensiois
encium. sit duob modis. s. aut ex pte gphensi.
aut ex pte gphendetis. difficultas no e in co
sidando de unite ex pte ipi unitatis. sz ex pte nra.
Scdo cu dr. dispo. n. nra. dat cam h. et est.
p qoda sile gpando intellem nrm possle in
gphensione unitatis ad visu debilissimu. s. ad
visu uespilionis i gphendendo luce solis. sic
n. uisus vespilioīs pp sua debilite no pot
gphende luce solis que in se max e visibil.
sili intellcus nr possil qd ex sua debilitate
aut nllo m aut cu diffite gphend ipam unite
qmuis ipa de se valde sit manifesta et nli. sca
i intellca. Et no e intelln quod velit at pp
ista opacom intellcus nri ad visu uespilio
nis qd ipossle sit intellem nrm gphende
ipam unitate. ipole e visu vespilioīs gphe
de solem. qz si ita ect. ociose egisset n ut ult
com. si e qd de sua n nle ht intelligi ab
intellcu. nllo m posset intelligi. sili i no
est quod uult hic com. qd pma ca et vli
sube separe sunt intellcta in se nlit. i e p
intelligi de pmis pn in sciis. et vli in
vnoqz gne de eo qd e pm i minimi i msa
om eoz q sut in illo gne. vn difficultas
i gphensione taliu est ex pte nra et no ex
pte ipoz. de formis aut nlib co est. diffitas
. n. ipaz mag est ex eis q ex nobis. qm ut
dr com. nos facim eas intellctas. Et i
rum e. hec e sa ps h phe in qua agit
gras pdecessoribz suis qui gsidauerunt de
unite. et pcer sic. p dr qd iustu e redde gras
ipis qui gcauit cum ipo i gsidando de unite.
hoc est q aliqntulu uas opioes in h huerunt.
et no tm illis. sz i illis qui no gcaluunt
cu ipo. h est illis qui flas opiones de unite
habuerunt. et h. qz iuuerunt ipm qm ad co
sidacom sua. Scdo cu dr qm pcesserunt
dat cam qr iuuerunt ipm. et est. qz exca
tauit intellem suu ad gphensione unitatis.
Tcio cu dr qm sithme maifestat h p sile
sic. sicut in musicali gpone sithimue
no ect nos no herem suffit gpom mu
sicalem. v thime mltu pfuit nobis ad
ipam hndam. ad h i si Jeroslius z alii
pdecessores ei no fuissent. tuc no fuisset
thimue expt in talib. sili e in gsidacoe
de unite. qz nos accipim magnm iuuam ad
gsidacom de ip ex smomb qzda antiqz

et in illi antiq. a suis pdecessorib. ppter qd dignu
est ut agant gratias pdecessoribz nris de illis
qsidanb3. Consequnt cu dicit. Et rectu est.
sedo tria ps phe ii in q ot quod phia ista sb phia
speclatiua hz qtineri et no sub pctica. ii ce pcet.
p poit qm q intendit. et pz ex dcis. ho cu dt.
finis .n. eam pbat. sic. finis scie speclatiue
e uitas. et finis pctice siue opatiue e acto.
cu g in hc phia qsidet de uitate. est eni ut
uult algazel pncipi intentu in hac phia
cognico gubnacois dei altissimi qui e sima
uitas. rectu e ista phiam sb speclatia qtini.
h rois solu dat me. Et qr diceret as quod
licz finis scie opatiue sit acto ipa tn scia opa
tiua utit ronib et speclat de cais et diffinib
rez. et ita de uitate ipaz. ppter qd posset uideri
ista scia qtini sub opatiua. hnc dubom re
mouet tcio cu dicit opantes .n. dicens qd
qius scia opatia utat ronib et ceis pdcis.
tn no dz h phia sb ipa qtini qr ipa pp hoc
no pp hoc dz dici speclatiua. no eni pscrutat
de cais et diffoib rez. n pp actom ut .s.
scientes rem agant et no ut finali sciant.
sicut e in sciencis speclatis. Et intelligdu
qd lz alibi uelit arz fine scie opatiue ee
bonu. qnto cu dicit si fine ei ee actom.
acto eni est finis pxim p qm deuenit in
bonu quod e finis ultim. qnt cu dicit.
et nos non scim. sedo qua ps h phe ii
in qua ot ordiem siue nobilitate uitatis
de qua qsidat in hac phia. ad uitate que
qsidat in aliis scis. ondens qd h uitas e
ca illaz sine q no scit aliq ipaz. qd sic.
pbat. nllm catym ii uc scit. n sciat sua
causa ut habet in li posterioz et in libro
phicoz. sz qncuqz nlla siue pnm et pncia
in aliq gne qmunicant in aliq noie et
itencone nois. id qd maxe ht id nom
et sua itencom e ca illi intencois in
omib aliis in qbm qicant ipm. sicut nlla
qicant h n calidu et sua itencom. ignis
tn qui maxe ht illa intencom. dign e ut
sit ca ei in aliis in qbm talia. cu g omia
encia in qbm cicia. sint ua. id qd e maxe
u. s. u de quo qsidat in hac scia. nece
est ut sit ca uitatis in oib aliis scis. et
in qd nlla alia uitas possit sciri sine ipa.
omia .n. encia ut dicit com. no acqrunt
ee et uitate. n ab illa uitate q est ca pma.
h rois p poit. ocaiore apom. ho ut i.
Et uniuqdqz pncia. poit minorem qm de
clat p exm. et pz. tcio cu dt. ex quo opz.

Ot q illa alia uitas por
sciri sn uitate p q e
causa pma.

ter qclom. qnt cu dt. et io nece est ex in
mediata rone infert duo corlia. qz p e. qr in
cais et causatis ita e qd semp posteriora uitate
et entitate hnt a poirib. et oia a ca pma. ex
h se h corle. s. qd res que sut semp uere
ua. ut sut corpa celestia. hent pn et cas
que sp st et sp ua et ad h uissima mt oia.
q sut pres uniusi. ista .n. pna no sut aliqn ua
et aliqn no. sz sp ua. nec indigent aliis pnis
su cais q qdem sint pres uniusi ad h qd
sint cause. imo ipa sut pna et cae alioz in
h quod sunt ua. sic expoit com. dicit .n. com.
ali posset exponi de pma ca n pp hoc qd dicit
pna in nuo plali. et forte pp h sic exposuit
comtor. dicit eni com. q p hoc innuit dispom
corpu celestiu cu corpibz celestib. et possunt
h pna dici motores ipoz corpum celestium.
Consequnt cu dicit. q pp nece e. infert ad corm.
et e. qr ut pus dem est omia cauata entitate et
uitate hnt a p ca. ex h infert qd nece e ut
dispo cuilibz rei in ee. sit sicut sua dispo
in uitate. uniuqdqz .n. sicut ht ee. sic in ht
uitate. et sicut dicit com. qnto mag fuit
pfcm in ee. tanto mag erit pfcm in ee ndo
ueru. et ex h ut ur. por hri qd malu et
defcus et olr puacoes no sut de gne encui.
qr no hnt ua pna et cas enciu in qbm hi. imo
mag possint dici talia p recessu a p ca et a
p uitate q e pura bonitas. a qua oia encia in qbm
hi entitate et bonitate hnt. Et maxim
est. declato phe. hic ag dic tcitur. et potest
diuidi iste totalis tcatus p in duas ptes. in qz
p deciat de inductoriis ad pnle ppoitum.
quoz cognico nece est ad intencom. et tciat
ad sextu h. in sa accedit ad pnle intentu.
ps p diuidit in duas. in qz p deciat de cais rez
in omi gne cause ondes ipas no ee infinitas
sz finitas. et in in q nuo finito. ondens qd
no excedunt num qnariu. in in deciat de
difficilibz qoib ad ista sciam ptinentib. in tciat
ad qrtu h. in sa incidit de pfate h scie. ut
i patebit pleni. p adhuc diuidit in .7. in .q.
p deciat de ipis cais ut dem e. et tciat ad
tciu h. in sa de difficilib qoib ad ista sciam
ptinentibz. p in .7. in .q. p ot cas no ee in
finitas sz finitas. in sa ut i. sz obedire ot
qd no excedunt num qnariu. In pma aut
pte intendit ostende qd cae rez neq sunt
infinite p rectitudine n scdm spem. et
pcedit sic. p poit qm. ho ut i. Impossibile
no e deciat eam. qclo aut satis pz. intel
lecto qd intendat p infinitu p rectitudine

Ot q oia p̄ cion
uitate et enti
hnt a poirib et
oia a ca pma.

com

com

Ot q dispo cuilibz
rei in ee e sicut
sua dispo in uitate

com

Ot qd malu. def
puoes. et hi no
de gne enciu.

Ot de finitate
caz scdm rc
titudinem.

et scdm spem. Ad qd intellectus est quod utrumque
dr dupr scdm expom com. In h loco infinitu
eni sm fitudine. uno m pot dici in qlibet
gne ee Si ipm cautum sit ex aliq et id ex ao
et sic i infinitu. ita. s. qd omia sint simul
existencia qsi i una linea recta et to pot
dici infinitu scdm spem. cu cae sit infinite
ita tn qd no sit existites. imo cu una e reliq
corrupat. Sicut est de indiduis eide spei. alio
m pot dici ifinitu. scdm fitudine. qn unu
e ex alio eide spei i infinitu. ut ho ex hoie.
et tuc pot dici infinitu s scdm spem qn
unu fit ex alio. diuse spei i infinitu. que tn
sit eiusde gnis. ut si tra fiat ex aqua et
aqua ex aere et sic i infinitu. Ad huc pot
ali intelligi ifitu sm rectitudine. tcio modo ut
uult com. intoriens sup libm phicorum et i sup
finem de gnone. qn. s. unu e ex alio et id ex
alio i infinitu circulari. i. s. qd semp id quod
pius e fit ca posterioris. ita qd si no eet pius
no eet posterius. et omes istos modos ifinitis
itendit aptus negare i h loco. istis intellectis
pz quo. Conr cu dr. Impossibile est declat gm.
et ht illa ps duas. i quarum p ostendit una pte gnis
s. qd cae no sit infinite scdm rectitudine in
sa ut i. et ii Si spes caurum. ostendit altam pte ipius
s. qd no sint infinite scdm spem. p ad h
ht duas. in q. p. declat itentu p modum
narrois. in sa ut i. Res. n. medie. pbat
qd in pte p narrauit. In pma pte sic pcedit.
p narrat qd i gne cae mil ipole est cas esse
infinitas scdm rectitudine. scdo ut i. nz e possle.
qd n in gne cae efficientis. tcio ut i. ex sili i e.
qd n i gne cae finalis. qrto ut ibi. i n e
in eo quod est. qnto qd n in gne cae formalis.
Ali tn ut uoluit quida p dici qd in hac pte
p ostendit rone gi. qd cae no sint ifinite scdm rectitudine.
so ut i. Res. n. medie. ostendit id rone spali in
unoq gne cae. et h modo sic pcedit. pmo dat
me sue itis q p s ex th. Omes ponetes ifinitate
i cais scdm fitudine. ponut unu fi ex alio
nli i infinitu sz unu fi ex ao scdm aim i ifitu
e ipole. g ic. me h rois p poit. Scdo ut
ibi. Ubi gnu declat ipm exficado i unoquoq
gne cae finalis. qd forte facit. qz for et finis
i qbda id sit. et p h ex in ca forli sufficiunt.
h qd no fuit ophensa com. qsi innuit p hoc
se ophende ueritate simpr aut i maiori pte
sm qd e possle i huana n. duobz modis com.
innuit qd difficultas ophensiois in p pn et in
pn abstractis a m sit ex nobis no ex illis. qm
cum sint abstracta. sint intellecta in se nali. dif-

ficultas aut ophensiois i formis a mlibz. mag
est ex ipis q i nobis. qm nos facim eas
intellectas. Et qz dispo intellcus de re in
telli est sicut dispo sensus de re sensibili assila
uit itutue intellcus i ophendedo intellecta ab
stracta debilissimo uisui in senciendo. s. ues
pilionis no ophendedo maxm sensibile. s. sole.
sz h no demost res abstctas intellige ee
ipossile nobis. Sicut ispice solem est ipossile
uespilioi. qz si ita eet. ociose egisset natura.
qz id qd est in se nli intellem aliis no ee
intellem ab aliq sicut si fecisset solem no
ophensu ab aliq uisu. opantes. com. Scia
. n. opatiua quuis utat ronacoe et specolet
de cais rerum et diffoibz earum. tn no e digna
uocari scia speculatiua. qz no psciat de cais
rerum et diffoibz earum. n ut scientes eam
agant et no ut sciant. Sicut e in sciis
speclatis. Res. n. medie. hic declat pre
narratu. et ht hec ps. quatuor ptes. in q. p.
declat pnarratu q m ad cam efficiente. in scda
ut i. Et n impossile. qnt ad cam finalem. i
tcia ut ibi. et n dispo in eo q m ad cam
formale. In tcio g in pma pte est. onde
qd cae efficientes su mouentes no pcedut i
infinitu scdm rectu. qd sic pbat. causa
toci mot i cais efficientibz scdm pius et posterius
mouetibz scdm ritudine. est pm mouens.
sz in cais efficientibz infinite htibz scdm
ritudine. no est pm efficiens siue mouens.
g in cais effibz infinite htibz scdm r
titudine. no e ca toci motus. h aute
e ipole. Sic. n. eet aliqs motus sine ca. qd in
lib phicorum e pbatu. h rois p poit maiore
e sua pbacoe. so poit minorem. z. infert
oncl. maior pz. q pbat cu dicit. Si enim
qntu fuit s. qz in paucioribus uia maior.
ponatur tria ee in motu. s. pm. mediu.
et ultimu. qz pm sit mouens tm. mem
mouens et motu. ultim motu tm. Si
g qiat qd sit ca h mot totalis. non
pot dici qm ultim. ipm. n. nllius mot
e ca. n i mediu. qm ipm tm e ca mot
ultimi. mouet. n. tm unu. s. ultim.
nce e g ponere pm monens ee cam to
cius motus. et addit cu dr. Et indifferent qd
no refert q m ad ppoim. Siu ponatur tm unu
ee mediu in h motu siu pla. n i refert
si ponatur pla utm fuit finita aut ifinita.
sp. n. nce e ut mem in q mem sit causa
mot posterioris siu ultimi et no ca toci motus.
Ex hus pz ostensio maioris. Coseqnt cu dic.

Et partes rerum. post minorem. quod de se patet per rationem. infinita. ex quibus insistit conclusionem. Consequenter cum dicit. quod sit necessarium. continuatio cum dicit. Et in impossibile. declarat illud quod pernarrauit de causis materialibus. ubi sic procedit. primo ponit conclusionem quam intendit. secundo probat eam. ponit ergo primo conclusionem. dicens. quod impossibile est id quod motum est habere principium ex parte superiori ut est in causa materiali. procedere in infinitum ad inferius secundum rectitudinem. ut scilicet si dicamus ex igne fieri aquam et ex aqua terram. et sic semper materia a materia in infinitum. et hoc per rectitudinem. Et intelligendum est quod

com hoc dicit com. quod de causis mouentibus motum est eas habere ultimum. et semper hoc consequens est in parte precedente ut materia habent principium a superiori. de causis autem materialibus est econuerso. quod habent principium a superiori. eo semper hoc querendum ut materia habeant ultimum aut non. Consequenter cum dicit. fit enim ad. declarat suam conclusionem. et hoc per diuisiones. que procedit usque ibi. et non hoc impossibile est. aliquid fieri ex aliquo sicut ex causa materiali proprie. non est nisi duobus modis. scilicet aut sicut completum dicitur fieri ex incompleto ut ex puero virum. aut sicut contrarium completum dicitur fieri ex contrario completo. ut unum elementum dicitur fieri ex alio. Sed neutro istorum modorum procedunt cause materiales in infinitum secundum rectitudinem. hec rationis primo ponit maiorem cum sua explanatione. secundo ut ibi. et secundum hos duos. ponit minorem. et eam probat. Circa autem primam. sic procedit. primo distinguit duos modos predictos ex quibus dicitur aliquid fieri ex alio ut ex materia. et excluditur tertium modum quo non dicitur proprie aliquid fieri ex alio ut ex materia. et est. quod nebula non proprie dicitur fieri ex vapore ut ex materia. immo magis proprie dicitur nebula fieri post vaporem. secundo cum dicit. cum autem dicimus. exponit duos modos predictos de quibus intendit. et primo primum. secundo secundum. et in exponendo primum. sic procedit. primo dicit quod cum dicimus virum fieri ex puero. dicimus quod ex re que in potentia est ad completionem. sumitur ut sit completa. per transmutationem fit res iam completa in actu. secundo cum dicit. quoniam quod ad. quia in sua expositione dixit quod generatio in talibus fit ex eo quod est incompletum et non ex eo quod est completum. Inducit rationem super hoc. et est. Sicut generatio medium est inter esse et non esse. est enim via a non esse in esse. similiter id quod generatum est in predictis in quantum tale. medium est inter esse et non esse. dum est in via generationis. ad quod datur exemplum cum dicit. addiscens enim. et est. quod cum dicimus addiscens generari sciens. non dicimus quod sciens fiat ex sciente nec ex non esse sciente. sed ex medio inter scientiam et ignorantiam quod est prius scire. hoc est ex addiscere. Consequenter cum dicit. cum uero dicimus. exponit secundum modum predictum dicens. quod cum dicimus contrarium completum fieri ex contrario completo. ut unum elementum ex alio. hoc non est

ita sicut predictum est incompletum fieri completum. sed est per corruptionem alterius ipsorum. scilicet eius ex quo fit aliud. ex quibus concluditur correlarie. cum dicit. et ideo non reuertuntur. quod cum dicimus completum fieri ex incompleto. non est ibi reciprocatio ut scilicet dicatur. possibile incompletum fieri ex completo. non enim dicimus puerum fieri ex viro. et hoc quia impossibile est ut ex completo fiat incompletum ut ex materia. sed in quibusdam ita est quod post completum fit incompletum. et secundum hunc modum dicitur fieri dies ex mane. quia est post mane. non tamen semper hoc dicitur mane fieri ex die. In aliis tamen in quibus fit contrarium completum ex contrario completo est reciprocatio. ita scilicet quod unum ex alio et econuerso. ut possibile est ex aqua fieri aerem. et econuerso. ex aere fieri aquam. et sic ponitur est maior. cum sua explanatione. Consequenter cum dicit. et secundum hos. ponit minorem. quam probat. cum dicit. eorum autem quae fiunt. scilicet cum fit completum ex incompleto. id ex quo fit sumitur eorum si fuerint plura. sunt media inter duo finita. scilicet inter esse et non esse. in quantum talia. quia illa necessario finita sunt. cum autem ex contrario completo fit contrarium completum. in talibus fit reciprocatio. in talibus enim semper corruptio unius est generatio alterius. sed reciprocatio necessario finita sunt per circulum. ex quibus patet minor propositio. scilicet quod nullo predictorum modorum nec secundo. est procedere in infinitum secundum rectitudinem in causis materialibus. continuatio cum dicit. et cum hoc impossibile. dat aliam rationem ad eandem conclusionem. et potest sic exprimi. Si cause materiales essent infinite secundum rectitudinem. prima materia prima quod est eternum esset corruptibile. sed hoc est impossibile. ergo primum. circa hanc rationem sic procedit. primo supponendo ypothesim probat antecedentem dicens quod impossibile quod ex ipsa ypotesi sequitur. secundo cum dicit. quoniam quia ergo. dat causam necessitatis consequentie. scilicet quoniam maxime est generationem unius ex alio tanquam ex materia non procedere in infinitum ad superius secundum rectitudinem sed stare cum peruenit ad ignem. necesse est si procedat in infinitum. aliquando deuenire ad primam primam materiam communem. et quia in infinitum procedit necesse est ad hoc ulterius ex illo primo fieri tanquam ex materia. cum ergo unius generatio alterius est corruptio. sequitur id primum principium quod ponitur eternum esse corruptibile.

Et causa id quod est semper quid. hic declarat tertium pernarratum. quod est. quod cause finales non sunt infinite secundum rectitudinem. ad quod dat tres rationes. quarum prima est hec. finis est id cuius gratia alia fiunt. cuius in esse non est semper aliud. sed omnia alia sunt semper ipsum. cum ergo materia sit finem esse. maximum est in causis finalibus esse aliquam causam ultimam semper quam sint alie. aut si non est alia causa ultima omnino non erit finis. quod est inconueniens. hec ratio fundatur supra diffinitionem finis. quam primo dat. secundo cum dicit. necesse est ergo. innuit ipsius diffinitionis arguit inconueniens. Consequenter cum dicit. et illi qui non faciunt. dat secundam rationem ad idem. et est. qui destruunt ultimum in finibus sunt in causis finalibus ponendo causas infinitas

Aliquid fieri ex aliquo ut ex causa materiali proprie est duobus modis scilicet
Sicut completum dicitur fieri ex incompleto. ut ex puero virum.
Sicut contrarium completum ex contrario completo. ut unum elementum dicitur fieri ex alio.
Sicut nebula ex vapore ut ex materia. sed hoc improprie. immo potius post vaporem.

finales. desiderant bonum. non enim dicitur esse bonum. non
quia est finis aut propter finem. cum nullum agens intendat
aliquam actionem nisi propter finem. sed desiderare bonum est
inquietans. Et hoc est primo ex quo sequitur. hanc rationem ponit
secundo ut ibi. propterea non incepit. declarat necessitatem
consequentie. que patet ex dictis. Consequenter cum dicit. et cum
hoc et. dat tertiam rationem. et est. Omnia desiderant ultimum
in finibus. desiderant intellectum operativum suum perfectum. omnis
enim agens per intellectum operativum vel discrete. non agit
nisi propter id quod est ultimum vel principaliter intentum. sed desiderare
intellectum operativum est inconveniens. Et hoc est ex quo sequitur,
hanc rationem ponit secundo ut ibi. huius enim intellectum de-
clarat necessitatem consequentie. Et intelligendum est quod hec ratio non
recipit. scilicet. de intellectu dementis. Demens enim non
agit discrete sed indiscrete. vel infinitum. unde intellectus
eius non debet dici perfectus proprie. Consequenter cum dicit. et causa
dispositio. ostendit quartum principale. scilicet quod cause formales non
procedunt in infinitum per rectitudinem. unde dicit primo. proponit
conclusionem vel patet. secundo ut ibi. prius enim causa. probat et hoc quarta
rationibus. quarum prima est. si non est causa prima. non est causa posterior
sed si cause formales sunt infinite, non est aliqua prima.
quare non aliqua posterior. et ita omnino non est ens. cum forma
det esse omnique. hoc autem est inconveniens. Et hoc est primo ex quo sequitur.
huius rationis solum dat medium. Consequenter cum dicit. et etiam
qui hoc dicunt. dat secundam rationem. et est. Omnia ponentes causas
formales infinitas. ponunt quod non contingit scire ad veritatem,
non enim scitur ad ultimum. nisi cum pervenerit fuerit ad formas
ultimas ulterius indivisibiles ad quas est status. sed consequens
est inconveniens. Et hoc est primo ex quo sequitur. Hanc rationem ponit.
secundo ut ibi. scire enim. declarat necessitatem consequentie ut pre-
dictum est. Aliter enim autem possent exponi hee
due rationes. secundum commentatorem. vult enim quod in prima ratione
concedat formam ultimam esse et condat formam prima esse. et
condat formam. in secunda autem econverso vult quod ponat formam
primam esse et condat formam ultimam. per primam vero rationem ducit
ex hypothesi ad hoc inconveniens. quod non sit ad cognitionem cogni-
tione diffinitiva que acquiritur per compositionem. Si enim
ponatur differentia ultima et colligantur deinde superiores.
usque ad genus. si genus non sit forma prima. sed habeat adhuc
differentias constituentes ipsum et ille alias in infinitum hoc in-
numquam erit ad perfectionem scire. Per secundam autem rationem
ducit ad hoc inconveniens. quod non sit ad cognitionem via
diffinitionis que acquiritur per divisionem. Si enim ponatur forma
suprema esse sui generis vel divisionem ipsius procedere in in-
finitum in descendendo. numquam erit devenire ad formam
ultimam. et ita non ad scire diffinitione acquisita per
divisionem. istos duos modos tangit commentator. Consequenter
cum dicit. et erit sciens dat tertiam rationem. et est. quod
si cause formales sunt infinite. omnino non est scire, cum
impossibile sit infinita comprehendi ab intellectu cum sit
finitus. sed consequens est inconveniens. Et hoc est ex quo sequitur. scilicet y-
potesis. Hanc rationem ponit. secundo ut ibi. Res enim.

infinite. declarat necessitatem consequentie. et potest dici quod
hec ratio differt a duabus in hoc. quod hec est universalis. ille
autem speciales. Consequenter cum dicit. dispositio enim de linea.
removet quandam cavillacionem circa tertiam rationem. diceret
enim aliquis quod possibile est comprehendere per intellectum lineam
quam tamen divisibilis est in infinitum. et ita quod possibile
est scire aliquod infinitum hanc cavillacionem removet
dicens. quod impossibile est lineam comprehendi ab in-
tellectu nisi secundum quod finita est et datur per duo puncta
que sunt termini eius. Intellectus enim sic distinguit et
terminat id quod intelligit. unde licet possibile sit yma-
ginari lineam infinitam. non tamen possibile est
eam intelligere. apud enim ymaginacionem et
fantasiam potest fingi aliquid quod in re non est. unde
fingendo ymaginari potest lineam infinitam. licet
non sit aliqua infinita intelligi a nequaquam. cum
intellectus solum verorum sit. Consequenter cum dicit.
et in materia. dat quartam rationem. et est. In omni re
mota necesse est intelligere materiam. que quidem materia licet
de se sit infinita in potentia. non tamen est in aliquo infinito
in actu. immo in quocumque est. est terminata per formam. cum igitur
materia. sub forma sit finita et terminata per formam. multo fortius
et ipsa forma finita erit. Et intelligendum quod licet hec ratio
non ostendat nisi finitatem forme perfectiue solum.
sufficiens tamen est. Si enim ultima forma perfectiua est
finita. necesse est omnes formas precedentes ipsam esse
finitas. cum omnes sint in potentia ad ipsam et concludantur
in ipsa. et in nullo finito sunt infinita. ex quo patet
per hanc rationem quod cause formales non sunt infinite.
et sic ostensum est quod universaliter in nullo genere cause sunt
cause infinite secundum rectitudinem. quod fuit una pars
conclusionis principaliter intente. Consequenter cum dicit. et si
species. ostendit reliquam partem istius conclusionis. scilicet quod cause non sunt
infinite secundum speciem. dicens. Si cause sunt infinite per
speciem. sive species causarum nullo infinite. omnino non esset scientia
de aliquo. eo quod non est possibile per intellectum infinita com-
prehendere. quod tamen oportet si sic esset. cum non sciatur nisi
sciantur cause eius. hoc autem est inconveniens. Et hoc primo. hanc rationem
ponit. secundo ut ibi. nos enim videmus. declarat ne-
cessitatem consequentie. Alio tamen modo ut vult commentator.
adaptari possunt hec ratio ad ostendendum universaliter quod in
nullo genere cause procedunt cause in infinitum secundum
rectitudinem. utrumque tamen modum tangit commentator.
Sed obedire oportet. ostendit quod cause non sunt infinite
secundum rectitudinem nec secundum speciem. ostendit in hac parte
quod non excedunt numerum quaternarium. et hoc declarat
ex sententiis omnium philosophorum de causis. Et quia
illi loquentes de causis diversi fuerunt in opinionibus
suis ita. scilicet quod in quibusdam disputaverunt iniuste et in quibusdam
recesserunt a veritate et diversi diversimode. propter hoc ostendit
in hac parte primo quedam impedimenta propter que pro-
hibentur quidam a cognitione veritatis et remedia contra

Quod cause formales non procedunt in infinitum per rectitudinem.

com

com

Quod cause non excedunt numerum quaternarium

illa ipedimta dat. Scdo accedit ad pn^le cpoit.
et incip fa ps ibi. possunt au. p ps dido
in duas. in quar p docet ipa ipedimta. i fa
ut i. et io oz h oim est. dat reme^a. qr illa
ipe^ta. et qr queda ipedimta orta hnt ex pua
osuetu^ne in pueria. qdam a ex n hois. et
qda a pauci^te instructois in logica. pp h p ps
pot dividi i duas i qr p docz unu ipedimt
qd e ex pua osuetudie. i fa ut i. et qd oes
docz qda impedimta q pti sut a na pti a
paucitate instructois i logica. In p pte sic
pcec. p dat ipm ipedimtu dns. qd nos qr
assueti sum a pueria audire qdam. mag
osentim illis qius no sint ua q sus oppo.
dicetes et iudicantes ea ee ua ad que assueti
sum vl queti^ta. et i sua oppo i qenca. et no
solu h. sz i iudicam ea ad q no sum as-
sueti uli ee in opi. et hoc qr aim nr mag
delectat vl mag noscit ea ad q sum assueta.
qm alia. Scdo cu d. et tu potes scire. dat
signu ad h. et est. qd iuuenes assuescentes
se a pueria. apollogis et fabulis. magis
delectant in ipis qm i ipa u^te. Conse^t
cu d. et quida hoies. dat ipedimta q pti
sut a na et pti a paucitate instructois in
logica. dicens. qd qda hoies phibent cog u^te
ipm in sciencis. eo qd i omibz scis qrut
democoes eras et ps ad modu democo-
nu mathe^orum. qius no sit possi^le in omibz
scis tales democones inuenire. et h accidit
com eis sicut uult com. qa no sut instructi in
logica. ipe tn ut dicit qsda iudit quibz
accidunt hec p natam,

Dh^c aut sut alii qui phibent a u^itate.
eo qd i omibz scis solu qrut testi-
moniu viror famosor que tn no suffi-
ciut ad u^itate in qbzda. et h sicut uult
com com. aut eis p n. Innat. n. est mlas ut
no possint pmittre smones famosos et-
pbales isti i negarent p pn si ee^nt eis
cpoita. n ee^nt famosa.

Dhuc aut sut quida q solu qrut in
scis testi^m usificator et poetar. pp
qd phibent a u^te. et h accid eis ut uult
com com p n et sut tales in quib dnat utus
ymaginatia sup uirtute cogitatiuam siue
ronale. et tales no possut cde. democom.
n scdm qd ymaginaco qcomitat eas. uii
no possut cde alia ee. n sint corpea
et mota.

Dhuc sut quida qui i omibz scis q-
rut pscitacom pfunda. cu tn no

sit in oibz qrenda. et i ut dicit com est com
mod phi. isti i mo omis meliore modu hnt.
ad iquisicom u^itatis. qius no in oib possit
istum modu exercere.

Dhuc au sut quida qui abhorrent
et odiut pscitacoes pfudas i scis.
et h aut pp ipom. s. qr no possut tales
pscitacones ophende. n ophenas retine.
eo qd sbtiles sut. et ipi rudes. aut ppt
fatuu^te sua. qr. s. assilant pscitacones et dis-
puta^nes in scis mercacoibz. et pot d mentaco
puitas in mente aut in cogitando. ipi
n. putat qd sicut vile e et malu peuire
i mte. qd sili sit malu peuire i disputacoib
ad iquisicom u^itatis. cu tn h no sic u^m. et
i hoc dedit ipe ipe^ta phibetia cog^res u^itatis.
Conse^t cu d. et io hoies dat reme^a q ista
ipe^ta. q sut a paucitate instructois i logica. et
a p extensiom q ipe^ta que sut a osuetu^ne.
Scdm e q ipedimta q sut a n. et i p exten-
sione q omia reliq. et dat scdm remediu
cu d. et no oz qre. p^m aut reme^m est. quod
cu qs volunt deuenire in cogcom alic scie.
pus oz inqre via et modu deueniendi in
illa sciam. et h. qr valde difficile est. simul
inqre aliq sciam et via deueniendi in ipam.
u^m ipor in se diffi^le est. et p hoc dat in-
telligere qd i inquisicone sciar. pus oz instrui
i scis logical^bz. ibi. n. docet mod ulis deue-
niendi in cogcom sciar. et q h in exercitat
fuit. potit vitare ipe^ta. q sut ex pauci^te
instructois in logica. et i q sut a pua osue^ne.
a pueria. et dicit sup h com. qd q qrit com
sil sciam vl via deueniendi i ipam. silis
est illi qui docz hoies via. du i ipe addis-
cit eam. aut est silis illi qui incipit me-
dicinari hoiem. et p addiscit illa. sicut
fuit de qdam qui cu accessit ad infirmu
et ppinauit ei medicina, p inspexit lis
suos et mortuus est infirmus. Conse^t
cu dicit. et no oz qre. dat scdm remediu.
et est. qd ad bn iquirendu u^itate in scis
sicut possi^le est. no debem in oim scia
indifferent niti ad h ut heam democom
ad modu democonu mathe^orum. et sbiugit
cam h cu dicit. h. n. no oz. et est. qr tales
democoes no debem qre. n in scis que
osidant de reb a motu et a m^a separatis.
ad min scdm osidacom. u^n infe cu dicit.
et ideo iste mod. qd talis mod iqrendi no
est qrend i natali phia. licz com. h ali- com
exponat. et hoc. qr fere tota phia nalis

et dat duo.
qui in q p e ipe
q ipe^ta

com est de reb9 admixtis m. et d. fe fm com. pp
intellem qui est postma pfco hois. et e extra
a m. vl d. fe. pp corpa celestia q no hnt m
n equoce. n famoso modo dnr natia. et ex 1.
remediis iam datis. infert coll. cu dicit. et
ideo oz nos. qd si uolum9 adducere phiam na
lem. pmo debem9 inqre de n qd sit. q2 h cognito
maifstm erit clrioi demones qrende sit in nli
phia. et i de quib9 in ipa agendu sit. maifstm
a erit vtm i nli phia qsidand sit de oib9 cais
aut no. sz in aliis. q2 de omib9 no e maifstm
qd i sit osidare. licet sit m de ca nli. et qd
h sit maifstm de ipa. pbat cu d. uidet. n. p
h qd q2 res nlis videt hre m. un maifstm
est q qsidaco de ca nli ptinz ad nle phim. lz
no sit m de aliis. et pp ista intpom. qcludit
id coll cu dicit. et io oz. s. quod vo addi
ce sciam nlem. p debent inqre quid sit natia.
q2 h cognito patebit ea de qb9 qsid e i nli phia,

com t est nod quod d h com. qd n est vli
pn cotinuaconis i reb9 otinuatib3 p se.
et pn puois otinu su detis i reb9 q qnz
otinuat r qnz no. illa aut q sp remanet
in eod modo otinuit. s. in motu locali. eq
dt de eis n. et de aliis. illa lrcam ab illo lco
com intm qsidand sit de cais. no sic expoit com.
imo scdm ipm ibi dicit qd qui uoluit qsida
re in hac phia. dz in pn inqre vtm vm9
scie sit qsidare de oib9 cais aut no. sz plium.

com ¶ qd ae no ex cedut num qnariu. osuerit au quida. h accedit ad pn m
tenti declarans ex opionib3 alioz qd ae
no excedut num qnarium. et di h ps in 1.
m. q. p. dat opiones alioz i mio aez et q
cas disputat ut i. qm au i. fere i fine h
scdi inducit ex declaratis in p pte et i ex dic
tis in lib phicoz de cais. qd ae no excedut
num qnariu. pma ps di in 1. i qz pma
dat opiones alioz in mio cez. in fa ut i.
qm aut locuti fuit. disputat q illas opio
nes. p ad hns ht. 1. m. q. p. dat opiones
nlui de cais. in fa ut i. pitagorici au. dat
opiones no nlui. In p pte sic pced. p dicit
qd quida phi posuerut tm unu ee pncap
encium. s. pn mle. qui diusificabat i pone
sua scdm diusitate elroz. Quida n. posu
com erut i pn igne. quida aere. r c. Et no
sm com. quod d illos posuisse i unu pn
q spes m. q2 m est in po. et ista elta sut
com in actu. et q2 sn i rei ut nz gnat nz cor
ista au sut gnabilia et corrupta. et sic dntes
ut d com. imo pcepit de cais n mle. sc
cu dicit quida au d qd quida posuerut
duas cas reru. s. mle et efficiente. sz
in ca effici diusifi sunt. q2 quida po ¶ opio phioz de nuo causaz.
suerut cu sua ca mli tm vna cam effi
ut anax. qui tm posuit intllom causa
mouente. alii au posuerut duas cas effi
ut emped. qui posuit duos motores. s.
amiciciam et litem. et addit qd phi usz ad
tps ytaloz tm scuerut has duas causas
s. mle et effi. In tpozib. n. ipoz locuti
sunt quida aliqntulu aliter de cais. verup
tam qui tm duas cas posuerut. s. mle
et efficie. diusifi sut ut dem e in ca effi
in hoc. qd quida posuerut ipam vnam
et quida duas. Conse au d. pitagorici
aute dat opiones no nlui oi sz pi
tagoricoz. et plo. et di illa ps in 1. in. q.
p. dat opiom pitagoricoz in fa ut i. et p
h qd dem fuit. dat opiom plonis. In pte
pma sic pcedit. p dat opiom pitagoricoz di
cens quod pitagorici posuerut duo pncipia
encium. et in hoc coueniunt cu pdcis nlib.
vptn no eode m posuerut nec ead pn.
q2 ipi posuerut pn mle et forle. dixerut
n. vnu qd est pn nui. su finitu. que
sigficat eande mencom apud ipos. esse
pn formale. Infinitu aut sui multa.
posuimo pn mle. et no posuerut ad nle
pn encium. ut. s. igne aut aliqd aliud
elroz. sz solu infinitu et vnu que po
suerut ee sbas. ex quibs dixerut oia
encia ee sine cosistere. q quide encia scdm
ipos sut nui. posuerut. n. num esse
sbam oiz encis. Et q2 pdca duo pn
s. vnu et multa sut pn nui. dixerut h duo
ee pn vli enciu. h facit pmo. Scdo cu d.
et vsi sut cosideracione. inpat ista opiom
dicens. quod ipi vsi sut qsidacone valde
debili, in declarando id quod int oia digni
est ee et cognicone priu et infinitu et
num ut pdom est. et h q2 qsidaco taliu
silis est. ac si as estimaret dualitate et
duplu ee id et eide n. pp hoc quod duplu
vlius est dualite et pus ea nlr. no em est
ead n. dupli et dualitas. sz alia et a. aut
si dicat qs qd n dupli et dualitas no sit a et
alia. qa duplu est vlius et p dualite. Sicut
id e pus sine quo no e a. ipm tn pot ee
sn eo. Si sic dicat quis. se cand ee nam
vni et plir. sui vni et multu idem ee.
cu vnu sit vlius et pus q multa. qd e in
qens. et h ide inqens accidit dicetib3 encia
ee num. licz mis sit pot encib9 modo pdco.

multa .n. sunt priora entibus eo modo priorit^atis quo et numerus. de quibus non dixit pitagoras. quod sunt
sba enciu. quia non debent dixisse de numero.
Conse^t cum dicit. et post hec quod dictum est. dat opinionem
platonis. et habet illa pars duas. in quarum prima declarat
tempus in quo condita fuit philosophia platonis. et in cuius pre
dictorum opinionem magis adheret opinio platonis.
in secunda ut i. et hec fuit dictum. dat opinionem platonis.
In prima parte sic procedit. primo dicit quod philosophia platonis
inventa fuit post opiniones pitagoricorum et ali-
aliorum. qui posuerunt mathematica principia encium. et etiam
post opiniones quorundam naturalium. scilicet anaxagore et emp.
et democriti. secundo cum dicit. et sequebatur illos. declarat
cui predictorum opinionem magis adheret opinio platonis.
dicens quod plato in multis opinionibus suis. secutus
est pitagoricos in paucis autem ytalos sunt naturales. et
hoc quia pitagorici ponebant mathematica causas encium. propter
quod in multis sequebatur eos plato. posuit enim plato
formas abstractas ut infra patebit. et opinabatur naturam
formarum in numeris esse eandem. opinabatur enim quod
corporum elementa sunt composita ex superficiebus equalium
laterum et angulorum. ipse enim plato sequebatur naturales
in dicendo primam materiam esse. et .iiii. elementa. hoc facit secundo.
tercio cum dicit. et post quam contingit addit ad hoc quod
philosophia platonis inventa fuit post opinionem heraclitorum.
quia prima opinio que fuit post opinionem democriti qui
fuit unus ex ytalis. fuit opinio heraclitorum. que ut
dicit com. faciebant dubitare omnes dantes se
ad philosophiam in illo tempore. et fuit opinio eorum quod omnino
nulla est sciencia. posuerunt .n. quod omnia encia sunt semper
in continuo fluxu et transmutatione. et propter hoc de illis non
esse aliquam scienciam. dicentes quod cum sensibilia sunt trans-
mutabilia. necesse est scienciam de ipsis esse transmutabile. et
talem scienciam non esse scienciam. ex quibus concluditur cum dicit
Istas enim opiniones. quod iam dicte sunt opiniones que
precesserunt opinionem platonis in naturalibus. quia socrates
qui fuit primus loquens de philosophia morali. nichil
addidit eis que dicta sunt ab antiquis de natura vel .i.
in philosophia speculativa. Conse^t cum dicit. et hec fuit
dictum dat opinionem platonis. ad cuius positionem motus
fuit ex opinione heraclitorum predicta. et dividitur illa pars
in duas in quarum prima dat opinionem platonis et eam comparat
ad opinionem pitagoricorum. in secunda ut i. qui autem posuerunt
unum. dat modum quo venit plato in suam opinionem.
prima ad hoc habet .i. in quarum prima dat ipsam opinionem pi-
tagoricorum. Opinio platonis fuit hec. racio platonis ducens
ipsum ad positionem ydearum. quia plato invenit individua
unius speciei convenire sub una specie sicut individua
aliarum specierum sub suis speciebus. percepit quod hoc non
fuit a casu vel fortuna. sed ab aliqua causa intra.
ex hoc enim posuit. quod nullum individuum suum singulare
est incorruptibile et perpetuum sed omnia transmutabilia

et corruptibilia. nullam habencia communem formam in qua conveniant.
non solum in homine. et ita sensibilium nullam esse diffinicionem.
et propter hoc posuit formas separatas extra singularia. et
etiam extra animam existentes. quas vocat formas abstractas.
formas per singularia et extra naturam. ad quas formas respici-
ens natura producat res naturales in esse. sicut artifex
respiciendo ad exemplar producit exemplatum
in esse. non enim erunt hee forme extra animam secundum ipsum. non
proveniret semper ex semine hominis homo. nec ex semine
equi equus. immo indifferenter quodlibet ex quolibet. per istas etiam
formas abstractas posuit omnia sensibilia existere. et per
eas. sicut res inveniuntur existentes per suam causam.
istas autem formas abstractas dixit plato esse causas formales.
principia autem materialia ex quibus producit natura res in esse ad imi-
tacionem istarum formarum abstractarum. posuit plato causas materiales.
et ita posuit duas causas. scilicet formalem et materialem.
Per multa vniuoca rel. hec comparat opinionem
platonis ad opinionem pitagoricorum. et quia plato et
pitagorici in hoc conveniunt quod uterque posuerunt unum
esse principium. posuit .n. plato unitatem ex parte forme ut infra
patebit. uterque enim posuerunt infinitum quia plato posuit
infinitum ex parte materie. uterque enim posuerunt numeros. quapropter
hoc dividitur illa pars in .3. in quarum prima comparat unum platonis
ad infinitum pitagoricorum
in secunda ut i. et quidam posuerunt numerum. comparat numerum
platonis ad numerum pitagoricorum. In prima parte sic procedit. primo quia
invenit platonem esse magis increpandum pitagoricis comparat
unum platonis ad unum ipsorum. cum enim ita sit secundum in te
quod species generis est pluribus individuis. et univoce parti-
cipata ab ipsis. plato omnino destruxit univocacionem
individuorum quas posuit. homo .n. in materia. et homo per se
existens extra materiam ut ipse posuit. equivoce dicuntur. pi-
tagorici autem non. sed. immo licet peccaverunt in ponendo
encia esse numeros. tamen posuerunt hoc per univocacionem
et similiter materia natura. assimilantes numeros entibus. eo quod
concedunt encia esse numeros. vero univocacionem non de-
struxerunt. quare quo ad hoc. magis videtur plato increpandus. cum
.n. dixisset destruxit univocacionem ponendo equivoca-
cionem. destruxit scienciam. eo quod de equivoco non est sciencia.
Secundo cum dicit. Increpacio vero. hic increpacione increpat
platonem et pitagoricos. in hoc quod ipsi solum participata sunt
de quiditate individuorum in specie. sed quiditatem specierum
in genere non consideraverunt. unde in hoc diminuti fuerunt.
et licet in hoc conveniunt. differunt tamen secundum invicem
in suis positionibus. quia pitagorici solum posuerunt sensibilia.
plato autem posuit sensibilia et formas separatas. tercio
cum dicit. sensibilia autem. increpat platonem specialiter de positione.
et hec duplici. quarum prima est. eo quod posuit omnia
sensibilia esse corruptibilia et in continuo fluxu. cum quedam
sensibilia sunt semper existencia et incorruptibilia. ut scilicet
corpora celestia. com. tamen non sic inducit istam
increpacionem. immo secundum ipsum intentio aristotelis hic solum

com
com

qōm heraclitorum supius tactā. q̄ voluit sciām
nō eē, eo qđ omia sensibilia sūt trāsmutabilia. quod
solutū p hoc. qđ in omi sensibili licz sit trāsmu-
tabile. sūt duo pn̄ .s. m̄ et forma. q̄rum vnū
.s. forma. nō est trāsmutabile eēnalit. sz sp pmanēs
scdm eēntiā licz accītalit trāsmutet scdm eē.
s. p trāsmutacōne m̄ sue ɔpositi. reliqm̄ a' pn̄m .s. m̄.
sp trāsmutatā. et ppt h' de sensibilibz trāsmutabilibz p̄t eē
sciā gr̄a sue forme. q̄ scđ eēnam incorruptibil est.
= Conseqnt cū dicit. Spēs aū sunt. increpat platonem a'
spāli increpacōe. eo quod posuit spēs rerum separatas
ab ipis p se existentes. qđ tn̄ falsm̄ ē. ppt h'.n.
sūt spēs. q'a ɔparata sūt ad mlta. ita qđ a quolz
pticipata. et ī sūt cā ipōrum singlariū. et dīn-
spēs r' ipōrum. scđ q vna spēs ɔicat a multis
singlaribz. Et nō ē h' scdm com. qđ vna ītēcio
spēi que est in istis reb' indiuidualib'. nō in q̄n
ɔicata a multis. sz scdm qđ vnioni eorum apparat.
ē vnū indiuiduale. eađ tn̄ intencō inq̄m ɔicata
est ab indiuiduis. dr̄ spēs. et p̄ in illa intencō
cā est indiuiduorum. scđ in ē cā cognoscendi indiui-
dua et nō eēndi. et est eađ intencō s' ɔsidera-
ta. r' s' solū differens scdm eē. Et q' plō et pi-
tagoras in hoc differūt. qđ vnū platonis ē vnū
separatū a sensibz. vnū aū pitagororum nō. ppt hoc
addit. Conseqnt cū dicit. qui aū dixit. qđ illi q'
dicūt vnū qđ ē pn̄m inū sui unū nullo nō se-
patū a sensibz eē sbām encium. et n̄ eē ens n̄
qđ fuit tale vnū. licz ipi nō ponat nūm eē
sbām enciū. vn̄ mag' ɔueniūt cū plone pita-
gororum qui posuit nūos eē sbām enciū. q̄m
cū plone. utrisz.n. ɔtingit eađ ī ɔuenientia. ut
dr̄ com. = Conseqnt cū dicit. Et quidā posuit
ɔpat infinitū platonis ad infinitū pitagororum. dīs.
qđ quidā sicut pitagorici qui posuerūt infinitū
eē pn̄m dixerunt infinitū eē. vnū .s. nūm pa-
rem. sū dixit infinitū eē duo. sicut vnitatē .i.
dualitatē nō hntē ɔtrietatē. h' est nūm parem.
plō aū posuit infinitū suū. quod posuit ex pte
m̄ magnū et puū. r' in h' mag' ipe posuit q̄
pitagorici. mag'.n. secut' est in h' antiqs naturales
q̄ pitagorici. eo .s. qđ posuit ɔtrietatē. = Conseqnt
cū dicit. Et quidā posuerūt nūm. compat
nūm plonis ad nūm pitagororum dicēs quod plō
posuit nūm suū nō in sensibz. sz extra ipsa.
opinabatur.n. n̄ formarum qs posuit et n̄ naturali
eē eandē. pitagorici a' dixit ista sensibilia eē nūos.
et ita nūm eē in ipis. et nō ens separatū p se.
ipi.n. n̄ posuit mathematica n̄ nūos. aut formas
separatas sicut posuit plō. = Conseqnt cū dicit.
Qui a' posuerūt. dat modū quo venit plō ī
pōm suā. et p̄ dat mođ q̄ venit in pōm cāe

formalis. scđo ut ibi. qui a' fecit n̄. dat mođ
quo uenit ī pōm cāe materialis. et q' posuit vni-
tatē ex pte forme et mltiplicitatē ex pte m̄e. ex
q̄bz dixit infinitū aīri ppt hoc tcō ut ibi. Et spēs
diuisificat'. dat modū q̄ uenit ī vnitatē ex
pte forme et mltitudinē ex pte m̄e. modū aū quo
venit in pōm cāe formal' dat ex pscrutacōne
de diffone. s'. q' ipe uidit qđ sciā q̄ est de
sempitnis habet p diffonem. posuit ipe sbm
diffonis sepitnū et incorruptibile. q' ī scdm
ipm oīa sensibilia sūt corruptibilia. nō potuit ađ
sensibile n̄ ađ existens in sensibz eē sbm diffonis.
et ppt h' posuit formas separatas. s. formas extra
eē sbm diffonis. qđ qđ sbm dixit eē cām forma-
lem. et q'si alludēs ploni subiungit cū dic.
Et nō hūerūt. quod nō fuit mirū si
sic decept' fuit p pscrutacōm de diffone. cū
apud ipm et pdecessores ei' nō fuit ars dif-
finiendi. = Conseqnt cū dr̄. Qui aū fecit. dat mođ
quo uenit ī cām suā materialem. et est. q' ipe
vidit artificiū generari ex sua m̄a ppa ad y-
mitacōm sui exēris. s' posuit res naturales
educi ex sua ppa m̄a naturali ad imitacōm suarum
formarum extrinū. si eni illa educcō eēt acci-
dentaliter fieret in pluo q̄ nūc fit. h' est nō fiet sep
aut in maiori pte eođ modo. sz raro. cū
ea que ab accīnte sūt. raro ɔtingunt. ex q̄
ɔcludit cū dr̄. dicēs g' quod. dicēs res naturales
fi ex m̄a. bn̄ dr̄ et recte. scđ plōm ī. = Conseqnt
cū dr̄. Et spēs diuisat'. dat mođ q̄ venit ī
vnitatē ex pte forme et mltitudinē ex pte m̄e. quod
facit ɔpando vnitatē forme masclo fecundanti
plures mlieres et mltitudinē m̄e mltitudinē pluriū mlierū
ab eođ masclo fecundatarum. sicut.n. vidit
vnitatē ex pte masculi et mltitudinē ex pte
mlierū. sic posuit vnitatē ex pte forme et
mltitudinē ex pte m̄e. pones ex pte m̄e magnū
et puū. q̄ scdm ipm sūt cā infinitatis. et ī mltitudinis
ex quib' ɔcludit. = Conseqnt cū dicit. Ista g' sūt.
qđ iam dca extra et ɔsilia sūt. ex quibz venit
in pōm suā de pn̄is. modo.n. iam deo decla-
uit de ipis in li' suo de ɔombz.

Dehinc ī ɔclusionem vltimus correspondet cū dicit.
Et manifestum ē. manifestum eē ex pdcis qđ plō scdm
pōm suā tm̄ posuit duas cās. s. formalē
et materialem. dixit.n. spēs qs posuit eē formas
aliarum rerum. que nō sūt forme. et has spēs
dixit eē cās formales. m̄a aūt subiectā in qua
sūt forme sicut ɔtinens in ɔtento et finiens
in finito posuit cām materialem. mltitudinē ī q̄
posuit ex pte m̄e. s. magnū et puū. dixit
eē in forma educta a m̄a. sicut ɔtentū ī ɔtinente.

et finitu in finiente. et i dix ee sbam fol
q posuit dualitate. ad h etia de magno et
puo que posuit m. dix ipa ee cam boni
et laudabilis / 1 suor oppositor. et i i oib
reb dix ee bonu et laudale p n ipor. et
expoit res alias cu dicit. et sit ca. dicens
qd illa i quibz st bonu et laudale p sm
magni 1 pui. sut res posteriores qr cae
qrunt ex pn pmis / no tn sic expoit
com ab illo loco / et magis e imo scdm
expom sua pot hic notari ex textu et
ex comento / qd spes et vlr vle no est
fora sola. sz aggatu ex m et fora. cui tn
qriu uult arz in septio h. ppt qd melhe,
quod spes sit vle ali dr hic. et in septio.
h em appllat id spem cui e diffo. et tale
neco e aggatu ex m et fora. In septio a
h voeat spem qlite a q p ipo n diffi. q
aggat no dicit. Conset cu dicit. Et uide.
quod oms isti. aclut adh ex phitis q oms
pda loqnes de causis cetant ei in nno
capo. s. qd no excedut nium qnariu / cu
nlls ipor potuit dare cam qnam. et cu
h i ma est qd pscrutator de cais aut dz
de omibz. nu. cas pscrutari. aut de qui
bzda. cu. n. qdam encia heant omes cas /
uolens hie encia cogscere de omib cais debz
pscrutari. volens au alq encia cognoscere
de qbzda. et in hoc diatur illa ps in q
dat opioes alior in nno capo.

vom aut locut fuit. Datis opioibz
alior in nno capo. hic disputat qe
ipas opiones. qrius. n. in pte pcedente alio in
incepauit eas. h tn ex incitone disputat
q ipas. v sc poet. p dat incneom / dicens.
quod post iam dca incnds e quom locuti
sut antiq de pn sn cais. et i qm onds
sit eis / scdm qd possile e obuiare loquib
de pn. fo cu dicit. et omes pontes ton p /
se incneom. et di illa ps p m. 7. in qr
p disputat q opioes nlui p tactas. et u o
qd hi dispu no e in qucione h phie. In
fa au ut i. qui no uocant. p disputat q
opiones no nlui. ad huc pma dr in duas.
in quar p disputat q ipas opioes. in fa
ut ibi. Sz ista smones. o ipam disputa
coem n ee inherente h phie. ad h p. m. 7.
i. q. p. disputat q eas in spali. in fa ut i.
Q-m au infundamto. obuiat eis in gn. ad
huc p m. 7. i. q. p. disputat q opioes pone
cu elta ee pn enciu. in fa ut ibi. anax a
q pontes a ab elus ee pna. ad h p m. 7.

m. q. p. dispu q pontes tm unu eltor ad ee
pnm. in fa ut i. et p ista uia. q pontes omia
ela ee pn. adh p in duas. m. q. p. disp q
pontes ad tum eltor ee pnm. s. igne. aut
aere. aut aqua. in fa ut i. Dicentes a eltum.
q ponentes vnu eltum quod e tra. illa. n.
opio debilissima fuit. p ps hc duas. z. ptes.
m. q. p. disputat q pom ponenciu ad vnum
pdcor eltor ee pnm. in fa ut i. Et cu h dicut
facile. disputat q modu gnandi ex illo pnci.
in tcia uo i. opio au q. o q illar opionu est
pbabilior. In pma pte sc poet. p d. quod oms
pontes tm vnu ee eltum vniusi. et id ee
corpeum / magne hns ut. s. aut igne. aut
aerem. aut aqua. errant plib modis. scdo
ut ibi. Q-ma no posuerut. dat ts errores
illor su dicit ad ea inquea que sequntur
ipos / qr p est / qd ipi no posuunt ad elm
r no corpeor. sz tm elu corpm. scdm i /
qens dat cu dicit. Et voluut loqui. quod
cu ipi conabant dare pn et cas gnacois
et corrupcois. et i alar r nlui non po
tuit dare sbm. su pnm gnoms et cornis.
sz solu dabant pnm mot. cor. n. sbm mot
est / et no gnoms et cornis. et licz sc dede
runt sbm mot. tn negauunt cam mouete.
et i gnom 1 corne. qr ua gno et ua cor n
iueniunt h meor p cam mouente. qm ipi
abstulerut. tco cu dicit. Et caa no posuerut
dat tcu incdens. et est / quod ipi nullam
cam dederut sbe in actu. n ad loquti sut
de qddite el. et h qr no posuerut cam forlem.
q dat vnicz actu et cam eendi. in hoc em
qd abstulerut cam effiate. negauut forma
su cam forlem / cu fora no educat ex matia
n p agens. Conset cu dicit. Et cu h dicut
facile. disputat q modu gnandi ex illo vno
pno. et p dat modu gnandi ex ipo scdm eos.
dns qd qdam antiq dicebant facile ee pone
vnuq qz corpm clariu pnm gnoms pt tra
. s. ignem. aere 1 aqua. qd no dixit nisi pp
h quod ponebant queda ipor gnari a qbzda
scdm qgregom aut segregom. i. scdm densitate
aut raritate. qui em posuit igne pncipu
dixit aerem et alia gnari ex ipo p qdensacom.
Q-ui a posuit aerem pnm. dixit igne gnari
ex ipo p rarefacom. et aqua 1 alia p qdensa
com. et sr de aq. 1 licz negauit tra ee pnm
gnoms. d tn com quod bn potuit scdm
huc modu pone tra pnm. scdo au d. In pste
mo au. incipit istu modu gnandi. incedens
quod lz possil eet iste mod gnandi in elus

ex se invicem. solum secundum densitatem et raritatem
in elementis. tamen que sunt post ipsa valde differens est
generatio a predicta. res enim generate magna diversitate
differunt ab elementis. et a se invicem cuius diversitas
causa non posset dari per densitatem et raritatem
solum. quia ipsa differunt ab invicem in conditione et
diffinitione. Consequenter cum dicit. opinio autem que magis.
declarat que predictarum opinionum est probabilior. dicens
quod illa opinio singula illarum est hii que ponunt aliquod
elementorum esse compositum per compositionem ex corporibus minimis
indivisibilibus. sed inter omnes probabilius posuerunt. qui
dixerunt ignem esse elementum propter subtilitatem suarum partium.
cum. et dicunt ista probabilius dicere. quia hoc modo
dicendi non destruunt diffinitionem elementi ab antiquis datam.
que est. quod elementum est primum. cuius ordo est ultimus
in resolutione. et primus in tempore vel generatione. Isti enim
dicentes possunt dicere quod elementum est corpus minimum in
divisibilia ad quod stat resolutio. et non possunt diffinire
elementum dicendo. quod elementum est unum corporum simplicium.
ordo enim nullius elementi est ultimus in resolutione. cum
non stet divisio corporis in elementis. Consequenter cum dicit.
dicentes autem elementum. disputat contra ponentes unum
unum principium et primum esse terram. unde primo ponit
rationem illius opinionis. dicens. quod dicentes unum esse
elementum et primum esse terram. dicunt hoc propter magnitudinem
et grossitiem suarum partium. modo predicto contrario
predictis. horum enim quidam negantes terram esse principium
dicunt unumquodque aliorum elementorum esse principium. ut scilicet ignem. aut aerem. aut aquam. non tamen concedunt
hii de terra. sicut fecerunt quidam alii dicentes
terram esse principium omnium. et fuit Ysiodus famosissimus in ista opinione. vel auctor ipsius qui ut
comdicit commentator famosissimus fuit in legibus. ipse
enim dixit terram esse principium primum corporum. quod opinabatur
esse famosum et maximum apud omnes. unde secundo ponit
ipsius nullus dicens ignem aut aerem aut aquam esse
elementum. recte dixit. sicut ut ibi. si igitur primum. improbat istam opinionem per hoc quod supponit oppositum
diffinitioni elementi predicte. Si enim primum est elementum cuius
generatio prior est tempore. et quod est ultimum in resolutione.
et primum quod est generatum aliter ex elementis vel distinctum sed
tale. cuius generatio sit posterior tempore. tunc patet
quod dicens aquam esse ante aerem. et terram ante aquam
tamquam elementum eius. ut vult illa opinio. potest sumi
comdiffinitio elementi. dicit enim commentator quod cum aqua est ante aerem
in generatione. et aqua est in maioribus partibus quam aer.
sed ponens posuit maius ante minus in generatione.
et elementum ei. cum tamen sit maximum. quod minus sit ante
maius in generatione. cum maius dissoluatur in minus.
Consequenter cum dicit. sunt igitur ea. epilogat que iam
dicta sunt. que possunt dici contra ponentes aliquod unum
elementorum esse principium eorum.

et per istam viam. hic disputat contra ponentes
omnia quattuor elementa esse principium eorum
cuius opinionis fuit empedocles. et primo secundo. primo dando
intentionem dicit. quod procedendum est contra ponentes
causam materialem esse plura elementa uno. eadem via qua
processum est contra ponentes causam materialem aliquod
unum elementorum. de quibus predictum est. et nominat
auctorem huius opinionis dicens ipsum esse empedoclem.
qui posuit quattuor elementa principia materialia. secundo cum dicit.
contingunt enim. dat causam propter quam eadem via procedendum est contra istos et contra predictos. et est. quia
aliqua eadem inconvenientia contingunt utrisque. utrique enim
ponunt generationem et corruptionem per congregationem et segregationem. quod non sufficit ut patet ex parte precedente. et horum quedam inconvenientia sunt eis propria.
addit cum dicit. et alia propria. quod quedam propria inconvenientia contingunt empedocli. hoc facit secundo. tertio
enim dicit. et iam locuti sumus. dat aliquid
inconveniens contingens empedocli. et est. quod ipse
destruxit alterationem ut in elementis. scilicet tamen infinitis substantialibus que in qualitatibus. ex quo sequitur ulterius
inconveniens. quod generata ex elementis non differunt ab ipsis.
sed sunt idem ipsis nomine et diffinitione. vel procedit
secundo. primo supponit oppositum predicti inconvenientis ex naturali
philosophia. scilicet quod elementa sunt transmutabilia et alterabilia ad
invicem. et secundum substantias et per qualitates. de hoc enim
satis habetur in naturali philosophia. ut scilicet in libro de
generatione. ubi determinatum est de elementis. et in quo determinatum est de eorum motibus. utrum sit una ut
aut plures. secundo cum dicit. vel non recte dixit.
increpat empedoclem. dicens ipsum non recte dixisse.
et tangit inconveniens predictum quod sequitur ex positione
sua. et patet. tertio ut ibi. contingit enim. ostendit quod
primum inconveniens sequitur ipsum empedoclem. per hoc quod posuit
quattuor elementa esse prima principia materialia. posuit ipsa omnino
ad invicem intransmutabilia per suas substantias. aliter enim
non esset sic. et si hoc. sequitur ipsa esse transmutabilia secundum
suas qualitates. cum idem corpus manens in actu
non transmutabile per substantiam non mutetur de contrario in
contrarium. idem enim inconveniens est ponere aliquod tale
corpus recipere passionem quam non habet. et mutari de contrario in contrarium. et in ex sermone
suo patet elementa nec alterari secundum substantias neque
per qualitates quod est inconveniens. et ex hoc inconvenienti
concludit ulterius aliud inconveniens cum dicit. Contra ipsum naturalis. et est. quod sequitur ex hoc naturam rei generate
ex elementis esse eandem nomine et diffinitione cum natura elementi.
tunc quod si aliquid ponatur generari ex igne. ipsum
generatum erit ignis. et sic de aliis. quod nullus
concedit. Consequenter cum dicit. anaxagoras autem. cum in
parte precedente disputavit contra illos qui posuerunt
aliquod ab elementis. scilicet contra anaxagoram et suos. posuit enim

anax. pri^m mâle vnu mixtu ex omibz ptibz 9
silib^9 descendibz in illo mixto au gnacom
mundi p tps infinitu. qr gnabat mund^9.
posuit anax. intellem cam agente. segre
gante omes ptes vniusi ex illo mixto.
In hac pte s^c pce^r. p^o d^r. q anax. qui posuit
tm duo elâ ut pdcm e. s. mâle et effici^ens.
no intellexit smone suu, imo ductus fuit
ad s^c ponid no p rones uas sz p sop^icas. fo
cu d^r. et turpe. disputat g^a ista opiom, ducs
ex ea ad ia inque^ga. quoz p^m est. quod ipe po
suit pri^m in gria dispone n pn^i. et ut h
pateat. tangit opiom ei^9 cu d^r. oia. n. sut.
diens qd pri^m quod ipe posuit est mixtu
ex omibz ptibz consilibz. ex q 9^r pdcm igens
cu d^r. quapp. s. qd cum dixit mixtu ee pri^m
se ipm no ee pri^m. pri^m em est ante qd non
e a^d in q^m tale. sz mixtu qd ipe posuit pri^m
est. ante quod est ad, non. n. intelligit mix
tio sicut vult com. n p^9 segrgom. ex quo pz
qd posuit pri^m in dispone gria n pncipu.
= Conse^r cum d^r. et admixtio rez. dat scdm
igens. et est. quod miscibilia i mixto non
trasmutant^r, sz solu cosferut^r scdm situm.
ptes. n. siles qs posuit. pp sui puritate. no
ue miscent^r. sz solu scd ss^m appent misci.
v^n solu e mixtio ad ss^m. quod in li^o de gnone
desolutu est. mixtio. n. va sic vult com. est
ut mixta altent^r ad inuicem don^o fiat ex
eis for^a media. x. g. for^a exmellis q fit
ex mixtione mellis. et aceti. = Conse^r cu
dicit. Et cum h passi. dat tciu incohens. et e.
quod qualitas ppa sepabit^r a suo ppo sbo.
sbo tn manente in actu. cum. n. ex ptib^9
9silibz que sut in actu scdm ipm fit vnu
mixtu. et trie quali^tes non insut sil eidem
in actu. sil cu ptes siles que sut ppa sbiea
qli^tu admiscent^r. oz passione ei^9 separi. qd
e incohens. = Conse^r cu d^r. Et qui dilig^r. qi
illudendo plom dicit. qui diligit v^m appet
in smonibz suis. quasi inueeret p hoc qd
eo qd in smoibz anax. appz f^m et sophi^co. qd
ipe magis dilexit sophisticom qm veru.
= Conse^r cu d^r. Qm au in fundamto cu ia
disputauit g^a opiones nlu in spali. obuiat
eis in gl. v^o s^c pce^r. p^o dat vnu incohens eis
gue. et est. quod ipi oms posuiut p^m pri^m
mâle ee actu corpeum et actu formatum. cu
tn ma^m sit ipm oio nllam hre for^a i actu.
s. qz n gnale n spalem. non em e dice
m^am p^ima ee alba aut nigru. n vli^r aliqm
quali^te hre in actu. n est dice vli^r a^am nm
ee admixta cu ea. ut. s. sapore et odorem.
n vli^r ad gsile. dicit em com. qd cu ex p^mo
pri^o mâ^a fiut oms dispones sbales. i acci^les.
et gno no est ex eo quod est ens. sz ex eo
qd est non ens. ma^m est qd i^d pri^m no dz ee
in aliq dispone. nz p qli^te acci^le nz sbalem.
nz p qnti^te qm si dicet de eo ad istoz. tuc
eet ante qm gnaret. hoc facit p^o. scdo cu dicit
Et non estimabit^r. o^r p imposle p^m pri^m mâle n
hre aliq for^a in actu. ut. s. quali^te aut qnti^te.
aut aliqm aliam. qz si s^c. cu non sit maior
raco qr heat vna forma qua for^a s^l gtram.
eo qd est in po ad omes. erit in illo pncip^o
for^e gte. sz gtria no possut ee in eod simul.
ut in sbo. qr erut in ipo sicut in aliq coi
pdica^u de ipis. et ita i^d pri^m erit vle. sui genus.
et illa q dnt ee in ipo erut spes ipi^9. qd e ipos^le.
sicut. n. d^r hic com. gen^9 e a^d a m^a. gen^9 em e
for^a vlis. m^a aut cu sit in p^ao ad oms for^as.
nllam ht forma oio. nz vlem nz pticlare. sz
p^o recipit for^a vlem mediante qua recipit for^as
alias scdm ordine usz ad idiuales. = adh^c aut
d^r qd est vna nuo scdm qd e sbm formaz idi
dualiu, et mlta p for^as, qua di p eas. adh^c i
est vli^r silis gnu. lz diffat a gne in h, qd ipa
e vna nuo in mltis. scdm q ee ei^9 est in po.
gen^9 aut est vnu in for^a. media mt^s actu et
p^ao. in multis. hoc est in for^a icompleta. et io
pot gen^9 pdicari de mltis speb^9 et de idiuius
illaz spez. m^a aut no pot pdicari de spebz
gnatis ex ea. = Con^e cu d^r. Oma sut admix
ta. spali^r tndit pdcm incohens que g^a anax. a
nax. n. ut pdcm est. posuit pri^m mâle mixtu,
diens. vli^r oma pri^o ee mixta p^s intellem. qm
solu dixit ee puru et imixtu. i in h erraiut
ut pz ex pdcis. qm i istis rebz h e in pri^is est
pone a^o ut p^m pri^m mâle oio puru et imixtu
de se. nllam hns forma in actu. i ita f^re e
pone a^d pri^m. ab intellcu ee simp^x et ideciatu.
anq aduciat for^a decians ipm aliq^o m^o. e^o moi
est pri^m mâle. et qui ali^r dicut. no bn dicunt.
et p h imuit omes alios phos. qui dixiut pri^m
mâle ee a^d ens in actu. i pcipue plom. qui
ponebat elâ ee in actu. et quod non altant^r
ad inuicem.

et isti smones. h declat quod disputacio
g^a opiones alioz loqncu de cais no est
incohens h^c phie. quod tn posset putari. cum
ille opiones sint nles aut mathe^ce, sicu q e
h phia. et dat duas rones. q. p. est. lz pdce
opiones nlu no sint n de cais gnonis et
corruis. et de motu. eo quod sut nles. q^ia

com

com

com

com

com tamen hec philosophia considerat de causis universaliter entium in quantum
entia. que autem possunt in hac philosophia disputari contra predictas
opiniones. secundam rationem dat cum dicit. Et qui ponit.
et est. Omnis consideratio quod erigit hec philosophia. con-
siderat de omni ente in quantum ens. et ita tam de
sensibilibus quam de insensibilibus in quantum entia sunt. sed
quedam predictarum opinionum non solum considerant de
sensibilibus sed non de insensibilibus. ut fuerunt illi qui posue-
runt principia mathematica rerum naturalium. quare qui voluit contra
tales disputare. querere debet hec sicut in hac philosophia. hec
ratio ponit ita. secundo [illegible] cum dicit. et maxime est.
tertio infert cum dicit. et ideo si [illegible]. et tertio dis-
putandum est contra naturaliter loquentes de causis. Consequenter cum dicit.
Omnes vero pitagorici. disputat contra opiniones non naturales. cuius
fuerunt pitagorici et plato. et dividitur hec pars in .2. in prima p.
disputat contra pitagoricos. in secunda ut ibi. plato autem dicit.
com contra platonem. prima pars habet duas. in quarum prima distinguit pi-
tagoricos a naturalibus contra quos prius disputatum est. in secunda ut
ibi. ascendamus. incipit disputare contra eos. In prima
parte sic procedit. primo dicit quod pitagorici diverso modo ponunt
principia rerum naturalium a naturalibus loquentibus de principiis. secundo cum
dicit. Et causa illius est. dat causam huius diversitatis. et est quia
pitagorici non dicunt principia rerum naturalium esse res naturales neque
sensibiles sed ponunt ipsa de rebus mathematicis. que quidem
mathematica omnia sunt sine motu. preter ea de quibus
com est astrologia. sicut quod notandum est per commentatorem. quod licet subiecta
astrologie sunt mota. scilicet corpora celestia. astrologus
tamen non considerat de ipsis secundum quod sunt mota. sed con-
siderat de figuris et situbus eorum secundum qualitatem motuum
et per velocitatem et tarditatem. et non de quantitate eorum. quia
de proportionibus eorum et de approximatione eorum et elongatione
ab invicem. naturalis autem considerat de naturis ipsorum corporum
celestium secundum quod mobilia sunt. declarans quod motus est
possibilis in illis. et quod non. hec faciat [illegible]. secundo cum dicit.
Et isti semper disputant. addit quod licet pitagorici [illegible]
ponant principia mathematica. tamen semper loquuntur de naturis rerum
et de celo et partibus eius. et de actionibus et passionibus
rerum naturalium. et de hiis que consequuntur ad ipsa. et
in omnibus conantur reddere causas et principia ex mathematicis.
scilicet ex numeris. et hoc faciunt. ut in hiis inveniuntur cum
loquentibus de natura. dixerunt enim omnia entia esse sensibilia.
insensibilia autem dixerunt esse principia entium. adhuc
non ipsi posuerunt celum et hec inferiora generabilia et cor-
ruptibilia esse eadem natura. et in omnibus ut dictum est vole-
bant reddere causas et principia eorum que apparent ex mathematicis.
Consequenter cum dicit. ascendamus ergo. incipit disputare contra ipsos
pitagoricos. et quia ipsi posuerunt entia omnia ex numeris
et adhuc posuerunt duo principia numeri. scilicet unum sive
finitum et infinitum. que dixerunt esse contraria principia numeri
propter hoc dividitur hec pars in .2. in prima p. disputat contra ipsa
contraria que sunt finitum et infinitum. in secunda ut ibi. et quoniam
possunt. disputat contra ipsos numeros. In prima parte redarguit

pitagoricos. quoniam ad contraria predicta in tribus. quorum primum est quod
non bene dixerunt finitum et infinitum esse principia numeri. quia
tamen non apparent in numero. immo dicunt de motu. propter
quod aut videtur quod non sunt principia numeri. aut quod
motus sit numerus. quorum utrumque est contra eos. secundum in quo
redarguit eos. tangit cum dicit. et non de subiecto.
et est. cum ipsi posuerunt predicta duo principia contraria.
et omnia contraria indigent subiecto. de subiecto illorum contra-
riorum non dixerunt. non enim potuerunt dicere numerum
esse id subiectum. quia secundum eos illa contraria sunt partes et
partes numeri. in hoc ergo secundo peccaverunt. Consequenter
cum dicit. et pari et impari tangit tertium in quo
redarguit eos. et est. cum par et impar per
se appareant in numero. magis debent posuisse par
et impar principia numeri quam finitum et infinitum. cum ergo de
pari et impari non dixerunt peccaverunt. Consequenter
cum dicit. Et quoniam potest esse disputatio contra ipsos numeros.
et habet illa pars duas. in quarum prima disputat contra eos osten-
sive. in secunda ut ibi. et cum estimaverunt ducendo ad
impossibile. prima ad hoc habet .2. in prima p. disputat contra eos
ostensive et in universali. in secunda ut ibi. Et cum hec fuerit.
descendit in speciali ad res naturales. ostendit quod non
generantur ex numeris. In prima parte dat unam rationem
communem. et est. si omnia entia sunt ex numeris
ut ipsi ponebant. tunc omnino non est motus. cum
motus non insit numeris eo quod numeri res ma-
thematice sunt. et si motus non est. non est alteratio.
neque motus celestes diversi. et si hoc. non
generantur res ex numeris. cum generatio non fiat sine
alteratione et sine motibus corporum supra celestium.
hec ratio simul dando contra eos innuit modum. Consequenter
cum dicit. et cum hec fuit. descendit in speciali ad naturales.
declarans quod non generantur ex numeris. et illa
pars habet .2. in prima p. ostendit quod corpora naturalia que sunt
sub celo non generantur ex numeris. in secunda ut ibi. qui
et numeri qui sunt. ostendit quod celum et celestia non
generantur ex numeris. prima ad hoc habet .2. in prima p. ostendit
ipsa corpora que sunt sub celo non generantur ex numeris.
in secunda ut ibi. Et non quoniam. quod passiones illorum
corporum non generantur ex numeris. primum ostendit sic. corpora que
sunt sub celo aut sunt gravia aut levia. cum ergo
numerus non habeat gravitatem aut levitatem. sed neque u-
nitas gravis aut levis. cum sit tota substantia numeri.
quod improbatum est In tertio celi et mundi. corpora
gravia aut levia ex numeris non generantur. cum
hiis gravitate aut levitate ex non gravi vel levi
non generetur. quod scilicet in tertio celi et mundi impro-
batum est. hec ratio sic quasi sub questione innuit
commentator. secundo dat mediam cum dicit. corporum. n. t c. dicens
quod corpora que sunt sub celo aut sunt gravia
aut levia. non sunt corpora mathematica. que tamen secundum
pitagoricos sunt eadem cum corporibus sensibilibus et [illegible]

ipsorum dignius alio. cum tamen ista quam illa secundum eos constent ex eisdem principiis .s. ex numeris. ex quo concluditur cum dicit. *et ideo non dixerunt* quod propter hoc. quod posuerunt eadem principia corporum sensibilium et mathematicorum non possunt reddere causam de igne et de aliis elementis. quare quedam sunt gravia et quedam levia. nec etiam possunt reddere causam aliquibus corporum que apparent in sensibilibus eo quod intendebant reddere causas sensibilium et mobilium. ex non sensibilibus et non mobilibus. Consequenter cum dicit. *Et eodem quomodo.* ostendit quod passiones corporum que sunt sub celo non generantur ex numeris. quia si sic. non generarentur nisi ex passionibus numeri que sunt par et impar quod est inconveniens. cum passiones numeri ad passiones rerum sensibilium cuiusmodi sunt albedo vel nigredo et huiusmodi nullam habeant comparationem. Consequenter cum dicit. *Et numeri qui sunt.* ostendit quod celum et celestia non generantur ex numeris/ sic. si celum generaretur ex numeris quare illi essent comparata ipsi celo. et semper existentes sicut et celum. et ita alterius non essent numeri de quibus generantur hec inferiora generabilia et corruptibilia. sed secundum pitagoricos non sunt numeri alterius nisi ex quibus celum et hec inferiora/ sed eiusdem. quare celum ex numeris non generatur. hoc rationis secundum potentiam maiorem. secundo minorem cum dicit. *et nullus alius numerus.* Consequenter cum dicit. *Et cum estimaverit.* disputat contra numeros. ducendo ad impossibile et supponendo omnia entia generari ex numeris. ducit ad duo impossibilia. quorum primum est. quod omnis scientia et estimatio habita de partibus erit incorruptibilium et intransmutabilium cum partia constent ex numeris qui de se intransmutabiles et incorruptibiles sunt. hoc autem est impossibile. Consequenter cum dicit. *Et dicunt quod hoc est.* ducit ad aliud impossibile vel sic patet. primo tangit duas rationes ducentes pitagoricos in suam positionem. secundo ut ibi. *quam propter quod.* ex positione ipsorum ducit ad impossibile. est autem prima ratio ipsorum. quia entia in maiori parte sunt in numero pari. quedam enim sunt secundum unus vel quedam infinitus. et sic de aliis contrariis. propter quod posuerunt pitagorici entia esse ex binario. qui est numerus par. secundam rationem tangit cum dicit. *et mixtio est.* et est. quia omnia mixta ante mixtionem sunt distincta et discreta ab invicem. discretio autem distinctio non est sine numero. immo debetur numero. propter quod posuerunt omnia entia esse ex numeris. Consequenter cum dicit. *quam propter quod.* ex ista positione pitagoricorum. ducit ad impossibile sic. cum entia constent ex numeris. et numeri sint continui et non quales: magnitudines vel quantitates ipsorum entium ex numeris causabuntur. id est quod quantum ad numeros non omnium entium erit eadem natura. sed qualitates et differentie substantiales. secundum quas diversantur entia ab invicem nomine vel diffinitione. id est quod quedam corporum dicuntur celum et quedam ignis. et

sic de aliis. ex numeris non causabuntur secundum eos. sed ex locis ipsorum corporum. id est. quod forte hic dicitur substantialis non causa loci. sed locus causa ipsius forme. quod est impossibile. quia ex hoc sequeretur quod idem corpus cum fuerit in loco suo erit celum aut ignis. cum autem in loco alio. erit aliud corpus. ut .s. aqua. aut terra. quod est inconveniens. et id inconveniens secundum eos accidit ubique in omni corpore.

Hic disputat. *Plato autem dicit.* hic disputat contra opinionem platonis. et procedit sic. primo diversificat positionem platonis de numeris a positione pitagoricorum. secundo ut ibi. *Qui autem posuerunt.* incipit disputare contra platonem et suos. In prima parte diversificat platonem a pitagoricis dicens/ quod pitagorici posuerunt numeros causas et principia sensibilium et omnes numeros dixerunt esse sensibiles. plato autem non sic. immo posuit ipsa sensibilia esse numeros. et sic causas vel principia sensibilium dixit esse numeros. ita tamen quod numeros quos dixit esse causas sensibilium posuit non intelligibiles. quos quidem dixit esse ydeas/ numeros autem quos dixit esse ipsa sensibilia. posuit non sensibiles. et quia satis disputatum est in parte precedenti contra numeros positos a pitagoricis. propter hoc subiungit cum dicit. *dimittamus* quod vult nunc dimittere opiniones pitagoricorum. quia conveniens est ad destructionem imparium ex precedentibus. Consequenter cum dicit. *Qui autem posuerunt* Incipit disputare contra platonicos. et dividitur illa pars in .2. in quarum prima narrando inconveniens arguit eos ex sua positione. in secunda ut ibi. *Deficientes autem.* ex intentione et per rationes disputat contra eos. In prima parte narrando inducit .4. inconvenientes contra platonicos. quarum prima est. quod platonici cum volebant querere causas scientie et existencie ipsorum sensibilium composuerunt eas ex rebus per se existentibus ab ipsis sensibilibus separatis. hoc est ex ydeis quas posuerunt et non ex specialibus naturis ipsorum sensibilium. unde in hoc peccaverunt. Consequenter cum dicit. *et secundo acceperunt.* infert aliam inconvenientem positionem. et est. quod platonici posuerunt species ipsorum sensibilium quas dixerunt numeros equales in numero ipsis sensibilibus generatis. et non pauciores ipsis. licet si aliquis vellet per aliquem numerum numerare aliqua numerabilia vel non possit per illum numerum numerare pauciora numerabilia contentibus existentibus in illo numero. sicut non potest numerare plura immo numerat numerabilia que equalia continentur illi numero. sic posuerunt platonici equalitatem in suis ydeis. et in ipsis sensibilibus generatis. ex quo concluditur cum dicit. *species est* quod species secundum platonicos aut sunt equales ipsis sensibilibus aut non pauciores ipsis. quorum utrumque est inconveniens. inventa enim et quasi infinita sunt sensibilia contentis speciei. non sic tamen exponit commentator istam inconvenientem positionem. immo secundum ipsum inculpat platonicos in hoc quod solum posuerunt ydeas sive numeros suos numerum parem. et

no num iparem. cu tn nullam herent ro-
nem ad hoc. cu nus ipar sit spes nuj. sic
nus par. Intelligit .n. ut dr com. p eqlitate
Consequenter cum dr. Et isti diminuit. dat terciam
inconvenienciam / et est / quod platonici in inquirendo
cas scie vel existencie substancialium declinant a via
recta in quirunt eas cum inquirunt in predicto. et
hoc quia recta via inquirendi eas est. inquirendo
unum quod e omnibus ipsis substanciis de quibus que scia,
non equocum sed univocum. et hoc. Sive queratur
scia de sensibilibus generabilibus et corruptibilibus / sive de eter-
nis / et ideo quod secundum com. est non spalem q nullum habet
esse / secundum quod facit eas substancialia / non secundum quod est
in intellectu. ista a via recta diminuit platonici
cum querunt eas scie substancialium ex ipsis ydeis. quas
posuerunt formas singulares / et non quas. Consequenter cum
dicit. et non declaravit. dat quartam inconvenienciam / et
est / quod platonici in ponendo ista sensibilia vel suas
ydeas non declaraverunt distinctionem inter esse vlis et particularis.
eo quod posuerunt tam singularia quam suas ydeas res
singulares / de formis vli non dicentes. et quia hoc omnino
destruxerunt sciam / eo quod ex particularibus non potest fi-
sillis. non in ex nobis ipsis possunt nobis manifes-
tari forme vles / de quibus est scia. Scia .n. per sil-
lm acquiritur / quam per demonstracionem. Sed per non sciere et
sermonum acceptorum a sensus / manifestum est nobis quod forme
vles sunt ille de quibus est scia / cum non est,
illa forma q una est in multis. et una predicabilis
de multis. et hoc secundum aristotilem ut dr ad predicari
de aliquo dicendo hoc esse hoc. et quia iam distinxit
inter vlia et particularia / vel intellectus comprehendit vle et
ymaginatio particulare. Ideo hoc distinguit. Consequenter cum dr
Ex ymaginatione inter non ymaginacionis vel intellectus
Intendens quod comprehensio alicuius corruptibilis collo-
cati sub genere est ymaginacio. et ideo comprehensum
est ymago. et non res intellecta. Intellectus autem
non comprehendit non vle. Sed quod non est, quod dicit
com / quod dicit hoc quasi intendet / quod ista
substancia habet duos modos comprehensionis. unum
s. qui non est scia eorum sed ymaginacio. et
alium. qui est scia eorum / et hoc est. cum comprehen-
duntur vlia ab intellectu / si tibi placet. possumus aliter
inducere hec pars ab illo loco. Qui autem posuerunt
dico quod huc usque dedit causam positionis platonis. et
quod in parte sequente destruit suam positionem. Sed modo
primo exponit com. Consequenter cum dicit. vivificantes
autem. Incipit ex intencione disputare contra platonicos. vel
dicitur illa pars in .i. m. q. p. disputatio contra eos per ro-
nes aliorum. in secunda ibi. et erraverunt. per rones
proprias. In prima parte dat .v. rones. q. p. est omnium. alie
autem .iiii. ducentes ad inpossibile. Ratio prima est hec. Qui-
dam enim opinantes esse species dicunt species esse de

numero correlatorum. et simili. non sunt per se ex-
istentes et absolute separate a sensibilibus ut po-
suit plato. hec ratio dat intellectum primo. Secundo quod cum
dicit. et non opinantur. quod autem species sint
correlative dicit com manifestum esse ex diffinicione speciei.
que est secundum ipsum / quod species est id / quod est
magis proprium duorum illorum / quod potest respondere
ad questionem factam per quid. Consequenter cum dr. et quidam
dicunt. dat secundam rationem / et est / si hec singularis
homo est homo separatus. forma exterius ut posuit plato.
cum homo separatus secundum ipsum sit forma singularis
ad hunc est dicere hominem ab ipso separatum esse ipsius
ydeam. eadem ratione quod prius / cum sit res singularis
et sic est procedere in infinitum in ponendo ydeas ydearum
quod est inconveniens. hec ratio solum dat intellectum. Consequenter
cum dicit. Et ista auferunt. dat terciam rationem et
est / qui ponunt ydeas formas singulares ut posuit
plato. auferunt diffinicionem speciei. et ita sciam de
specie / et vli vlis. vel et destruunt sciam. quia enim
quelibet forma exterius secundum platonem est una numero / cum
unum numero non predicetur de pluribus / vel diffinicio speciei
sive vlis est quod predicatur de pluribus. patet quod
destruunt diffinicionem speciei. et vli vlis. et addit
cum dr. et perpue / quod inconveniens maxime accidit
illis qui dicunt quod non species abstracta est eadem
cum non substancialibus. Consequenter cum dicit. et generare
dat quartam rationem. et est. ducendo ad hoc in-
conveniens / quod sequitur per platonem / ipse posuit magis
communis ex sua positione. quod genus vel species sunt
priora eis ex quibus componuntur illa que collocantur
sub illo genere et illa specie. et hoc. quia posuit
genus vel species res existentes per se / sic autem cum
posuit speciem quaternariorum esse quaternarium sin-
gulare. posuit quaternarium prius secundum naturam eis col-
locatis sub quaternario ipsum quaternarium constituentibus.
cum ergo dualitas sit unum elementorum constituentium
quaternarium. sequitur ex sua positione quaternarium esse
priorem dualitate. et sic potest intelligi de aliis numeris.
et vli ex sua positione quod compositum ex elementis
prius est ipsis elementis quod est inconveniens. Consequenter cum dr
et in hoc est relatio. dat quintam rationem et est. ydea
quam posuit plato comparationem habet ad id cuius est ydea
in quod predicatur est de ipso. ipsa enim ydea de se ipsa
predicatur est. quare cum ipsa sit forma singularis per platonem
et una numero. unum numero predicabile est de pluribus
quod est inconveniens. Consequenter cum dr. et alia que dicunt.
quasi epilogando subiungit. quod iam dicte rones
et plures alie sunt que posuerunt quidam contra opinionem
platonicorum de formis.

Et erraverunt. hic dat rones proprias contra
opinionem platonis de ydeis. et dividitur hec pars in
duas. in .q. p. disputat contra hoc quod posuit

ydeas esse et ipas ee nuos. In fa ut i. Et cu
plura. g hoc quod posuit ipas ee cas sensibi
liu. pma ad h m. 7. m. q. p. disp g h qd po
suit ydeas ee. In fa ut ibi. Et t si spes. g
hoc quod posuit ipas ee nuos. ad h pma m. 7.
m. q. p. declarat qd ydee no sut apd res na
les. in fa ut i. et t cu spes declat qd ydee
no sut apud res artificiales. p ad h hz. 7.
In. q. p. destruit ydeas ee apd res nales t ipas
ee utiles gnom et cognicoi sensibiliu ut posuit
plo. In fa ut i. dice ue spes. destruit ipas y
deas ee res extres quod sic posuit plo. pma
ad h lit duas. m. q. p. destruit ipas ydeas
ee apud res nales in fa ut i. et ambig ho
disputat g hoc qd plo posuit ipas ee uti
les. p ad h lit. 7. m. q. p. ex pone ipius
plois ducit ad incons. in fa ut i. fm au
necm. ex nca estimata a plone duc ad oppom
sue opionis. ex pone au plonis duc ad in
quens sc. plo ut saluaret scire t intelligere.
posuit ydeas ut pz ex pdcis. cum g non
solu sit intellige et scire sbas sz t accia.
errauit plo in ponido ydeas sbaz tm et
no accnm aut si posuit ydeas accnm. po
suissz forma accntale p se existnte separa
a sbito quod e incons. g po plois ex qua
se inquens fuit. Consetr cu dt. p a necm
ex nce estimata p plom ducit ad oppoitu
sue opiois. et cotinet h ps. 7. rones. q. p.
de 3ia ibi. Si g e spes rez. et est forme
quas posuit plo t scdm sua opiom declant
et notificant sua sbita. et h ecnlr et non
accnlr sicut acce declant sua sbita. et ecia
dnr de ipis cu g fore qs posuit plo t vli
fore vles ecnali declent sua sbita. manm e
qd no sut separate a suis sbitas p se existe
tes. sz sut vnite ipis. ita q h qd pdicatr de
ipis sut eede cu ipis i actu cui oppom posu
plo. h rois p ponit gom. fo ut i. qr declaro
dat mem. 3cio cu dt. dico ut in alio. expoit p
exm. h qd dix. accns declare suu sbitu accnali
sc. si aliqd sit duplu et ecnu si alom ipoz
dicat de reliquo. h erit accntali. ut si dicat
quod duplu est ecnu pdicat declat subitu
accntali sicut dr qd medic e music. quia
medicus et music accidut eid sbo. ex quibz
infert qrto cu dt. et res qz spes gom pncia
lem dicens qd pp hoc q fore vles ecnli de
clant sua sbita. signt ipa sbita suas formas
i qd no absoluntr ab intellcu ipaz. et t ipe
fore sut in ipis sbitis i qd fora existns vna
pdicabit est de mltis quod tn negauit plo.

Consetr cu dt. Si g est spes dat scdam rom
et est si fore separate sunt apud res nales sicut
posuit plo. cu fora ipa et sensile cui e forma
i aliq cuent p t plom. aut g cuit in noie
et in re aliqua sed in intencone aliq sgta pn
aut in noie solu si p m. tuc id in q quenit
est pdicale de ipis et t de se ipo. et i cu
id pdicatu sit fora singris p plom fora singris
pdir est de mltis qd est i3hens. si aut solu
quenit fora t snle in noie. tuc est id n equocu
ad fora su ydea et ad senle. et si hoc. n demon
stnditur et sbam ipa ydea ipi sensibl n t erit
scire au cog re ipm sensile cu p equocu n deueniat
in sciam. h id est qsi distia hns duo mebra
ee q sc. pcet. p poit vnu mbrm. scdo ut ibi.
qd g est id. in exemplo psc id mbrm. sc. si dualt
tas est qis omibz dualibz gnabilibz et corruptibz au
omibz dualitatibz ecnis i quod declet t noti
ficet sbas illaz dualitatu sicut fora vlis
sbalis. notificat forma prie. tuc ipa dualitas
qis pdicabl est de illis dualibz ad qs est qis.
fm qd declat et notificat sbas illaz ipa ecia
de se pdib est. sic intelln e in ppo quod id
qe pdicabe de singri et sua ydea et t de se
ipo. hoc facit scdo. 3cio cu dic. Et si spes po
scd mbrm t explanat ipm p exm. qd satis pz.
Cont cu dt et ambig ho. oc ydeas no ee
utiles quod tn posuit plo. et he illa ps. 7.
m. q. p. oc quod ydee n st utiles gnom sen
sibiliu nz scie au existncie ipoz. in fa ut ibi.
et ista ecia. oc quod mag sut nociue p mo sc.
gnacoi no sut utiles cu no sint cae motus
n possit ee n altacoms sn quibz n fit gnaco
scie i sensibiliu no sut utiles. cu no vniuocent
ipa in aliqm nm vna qem. existencie i sensibiliu
n vtiles cu sint oio separate ab ipis sensibz p
plom. h g sunt tamq tres insiones qz p
tangit p. scdam cu dicit. Et talis e disposico
3cia. cu dt. neq st ad unam. Cont cu dicit
Et ista ecia oc quod no solu no vtiles sz mag
sunt nociue. et hoc. qr destruunt tam indidua
q vlia. et dr illa ps m. 7. m. q. p. oc. qd po
ydeaz destruit indiuidua. in fa ut i. et anag. oc
quod destruit vlia p mo sc si no fuit fora vlis v
nita ipis indiuidus declans et notificans ipa.
ipa indidua no erut encia. sicut albu no est
ens n albedo fuit vnita suo sbiecto. cu g f
pom plonis no fuit fora vlis ipis indiduis
vnita in pdco. scd pom ipius destruntr indidua
hnc rom p poit. fo ut i. ut ads estimat i ex
distiet necitate gncie. et quia qparuit vnione
accntis cu suo sbo vnioni fore vlis sbalis

ot

ot
e aliqd pot declare ad du. ac ecnlr. sc fore vles declant sua sbita.
accnlr. ut si dica. q medic e music qr
medic t musicus accidut eid sbiecto.

cum suis partibus, ne putetur quod dicta sit similitudo. Subiungit autem dicens. Sed hoc est bone motionis quod adunatio forme universalis similitudinis cum partibus est maior quam adunatio accidentis cum subiecto, ut albedinis cum subiecto ipsius. Consequenter cum dicit. Et anaxagoras ostendit quod positio ydearum destruit universalia secundum positionem anaxagore et multorum aliorum philosophorum, possibile est et facile invenire aliquod unum commune multis singularibus in quo congregantur sicut in forma universali. quod quidem commune est universale. Sed secundum positionem platonis ponentis ydeas impossibile est tale commune invenire. ergo positio platonis in ydeis destruit universalia. Et quibus epilogando subiungit cum dicit. Nam alie res quas secundum positionem platonis non universalia. non in sensibilia ab ipsis ydeis causari possunt. et hoc non in quod ipse ydee sunt cause generationis ipsorum. nam causa sic. Consequenter cum dicit. Dicere vero species disputat contra hoc quod plato posuit ydeas res exemplares. et ipsas esse eternas. in primo contra hoc quod posuit ipsas esse exemplares. secundo ibi. Et impossibile est. contra hoc quod posuit ipsas esse eternas. Et primo sic procedit. primo dicit sermonem dicentium ydeas esse res exemplares esse vanum. secundo dat rationem illius positionis. tertio ducit ad inconvenientia illam positionem sequentia. dicit ergo primo. quod dicere species continentes se. id est ipsas formas exemplares per se existentes est sermo vanus. similis sermonibus vilificatorum sive fabulantium. secundo cum dicit. Et quid est id continuus ille sermo sit vanus. tamen dat rationem ipsius. et est. quod non oportet formas exemplares ad quas inspiciens natura in generando producat generatum simile in specie ipsius generantibus. non magis generat generatum conveniens in specie cum generante quam non conveniens. sic exemplificat de socrate. cum ergo generans in generatum debeat convenire in specie. videbatur eis necesse ponere formas exemplares per se existentes cum tamen non sit in. quia id quod ipsi attribuebant formis exemplaribus per se existentibus attribuendum est menti intelligentie agentis et ordinantis omnia in generando propter finem mentium. Consequenter cum dicit. Et secundum hunc modum. ducit ad inconvenientia istam positionem sequentia. et sunt tria. quorum primum est. quod ex hac positione sequitur singularia quod esse eternum. et habere diffinitionem sicut in specie habet. ponamus enim quod aliquod generatum ut socrates. iste socrates generatus habebit socratem eternum. qui est species sua et exemplar. cum ergo species habeat diffinitionem ille socrates eternus diffinitionem habebit. cum tamen non sint formarum singularium secundum platonem. quod est inconveniens. Secundum inconveniens dat cum dicit. Et habet multa. et est. quod unius sensibilis erunt plures forme exemplares. sicut homo habet plures formas declarantes et notificantes ipsum. ut scilicet animal. et bipes cum tamen homo sit idem. non enim habebit istas formas diversas nisi a diversis exemplaribus secundum platonem. Consequenter cum dicit. Et non species. dat tertium inconveniens. et est. quod idem erit exemplar sui ipsius. si enim homo genus et dominum que sunt forme exemplares ipsius. tunc aggregatum ex hiis scilicet diffinitio erit forma exemplaris hominis. cum ergo diffinitio et diffinitum idem erit forma exemplaris sui ipsius. quod est

inconveniens. Consequenter cum dicit. Et etiam impossibile est. disputat contra hoc quod posuit ydeas esse eternas. sic arguit contra hoc quod posuit eas esse formas sensibilium. ducens ex hoc ad unum impossibile. et est. quod forma specialis ipsius sensibilis que est pars formalis ipsius. erit existens ipso sensibili non existente. et procedit sic. quia dicere impossibile est ponere formam que est actus alicuius substantie existere ipsa substantia non existente cuius est actus. secundo cum dicit. Et similiter inconveniens predictum. quod sequitur si ponamus oppositum propositi. Et quia diceret aliquis id inconveniens non esse inconveniens secundum platonem. subiungit quod sequitur cum dicit. Et hoc dicimus fuit. dicitur platonem dixisse in quodam libro suo, quod ydee sunt cause generationis et corruptionis. et quod sunt partes formales rerum sensibilium. Consequenter cum dicit. Et in aliis species. ostendit quod ydee non sunt apud res artificiales. sic. si enim essent cum ydee sint forme singularium non esset aliqua forma universalis declarans et notificans ipsa artificialia. non enim potest dici quod lectus aut domus aut aliqua forma artificialis sit forma universalis per se existens extra animam notificans et declarans ipsa. hoc enim formas prout universales sunt non habent esse nisi in anima. sed ponere artificialia non habere notificans et declarans ipsa est inconveniens. ergo id ex quo sequitur. quare oportet ponere apud res artificiales genus et differentias notificantes et declarantes ipsa artificialia. ex quo concluditur cum dicit. manifestum est quod possibile sunt artificialia esse. et non habere suam declarationem et existentiam a formis exemplaribus. sed a causis finis que sunt materia et forma. de quibus dictum est in principio huius quod non procedunt in infinitum neque in rectitudinem aut secundum speciem.

Et etiam si species fuerint. In parte precedente disputatum est contra hoc quod plato posuit ydeas esse. et contra hoc quod posuit ipsas formas exemplares. In hac parte disputat principaliter contra hoc quod posuit ipsas esse numeros. qui quidem numeri sunt principia entium. et habet hec pars .7. in quarum prima disputatur contra hoc quod posuit ydeas numeros qui sunt principia rerum naturalium. In secunda ibi. De necessitate ergo. contra hoc quod posuit ipsas numeros qui sunt principia rerum mathematicarum. In prima parte sic procedit. primo dicit quasi sub in conclusionis. quod si ydee sunt numeri. quomodo possunt esse cause et principia rerum naturalium. quasi innuendo quod nullo modo. secundo cum dicit. primo vero. hoc probat ducendo ad inconvenientia. si diceret quod sic, et ducit ad quinque. quorum primum est. quod idem individuum erit compositum ex diversis numeris secundum formam. et tunc erunt multa numero. et non unum. quod sic patet. cum idem ens individuum, est animal, et homo, et socrates, secundum opinionem platonis habebit numerum per quem est animal. et numerum per quem est homo. et numerum per quem est sortes. vel socrates. qui quidem numeri diversi erunt secundum formam. quare individuum compositum ex ipsis erit compositum ex diversis numeris secundum formam. et tunc multa numero. et non unum. et cum hoc est impossibile relinquitur numeros non esse principia et causas rerum naturalium. Consequenter cum dicit. Et non adunatur

44

ducit ad secundum ingens. et est, quod corruptio et in
corruptibile est primum et post formal[is] corp[oris]. quod quidem
dicere non adiuvat positionem platonicorum. sed magis
nocet ut probatum est. Est enim impossibile ut habi
tum est ex prima lectione, ex quo loco satis patet,
quod secundum hanc impossibile ex positione platonis. Consequenter
cum dicit, et cum diffinitiones, ducit ad tertium ingens,
et est, quod forma specialis diffinitionis non erit
numerus sed ex numero. sed numeri sunt ex numeris cum
partes diffinitionis quae sunt eedem ipsi diffinitio numeri sint,
quod patet. si quis dicat diffinitionem ignis ypli
consistere ex numeris ignis terre et aque, tunc
non est dicere istum hominem. s. yplum notificatur per numerum
antiquum in sua notificatione comprehendat omnes numeri predicti.
dicti, et non quis unus numerus, quod est inconveniens
platoni. et sicut dictum est de yle. sic intelligendum est
de omnibus sensibilibus. quod nichil est ipsorum numerus
sed numeri. cum in suis notificationibus cadant plures
numeri. commentator tamen non sic exponit hanc litteram,
immo per ipsum ducitur ad hoc ex positione platonis
ad hoc inconveniens, quod diffinitio numeri est numerus.
quod habet per inconveniens. sic enim dicitur non diffinitio numeri
est numerus, nec diffinitio hominis homo, non diffinitio alicuius
alius. Consequenter cum dicit. Et si ex pluribus ducit ad
quartum ingens. et est, quod sic unus numerus compositus
ex numeris diversis secundum speciem, ut quaternarius ex
binario et ternario, sic ex positione platonis sequitur quod
una forma sit composita ex diversis formis per speciem,
quod quartum est ingens. Et quia diceret cavillator unum
numerum non componi ex numeris diversis per speciem, sed
ex quibusdam in specie. ut millenarius compositus ex cente
nariis, et centenarius ex denariis, contra istam
cavillationem opponit. consequenter cum dicit. et si non fuit.
secundo. si numerus non componatur ex numeris diversis sed
ex quibusdam. tunc unitates ex quibus compositus numerus
aut sunt eedem in specie et forma, aut non. sed
diverse. si primo modo. sequuntur multa impossibilia quorum
unum est, quod omnes species numeri sunt quedam
forma, et omnia generata ex ipsis per platonem. et
quedam in forma. si secundo modo. i. si unitates
sunt diverse in specie et forma. tunc omnino non
est numerus. cum nullus numerus unus secundum speciem constet
ex unitatibus diversis per speciem. Consequenter cum dicit.
Et quid differt. ducit ad quintum ingens. quod
generati passivi vel entium eius principium componitur omnino
non passiva. non entium, quod est inconveniens. cum
passiva necesse componantur ex passivis. Consequenter
cum dicit. Ne necesse est. disputat contra hoc quod posuit
plato ydeas esse numeros, qui sunt principium rerum mathematicarum.
et dicitur illa pars in .7. i. q. p. disputat contra hoc
quod sunt principium rerum arismetricarum. In secunda ut i.
linea autem post. contra hoc quod sunt principia rerum

geometricarum. In prima parte sic procedit. primo dicit quod plato
necesse habet ponere alium numerum a formis separatis per
se existentibus. s. numerum arismetricum, quem quidem numerum
dicit esse medium inter formas separatas et ipsa sensibilia, sed
quod notandum est, quod distinguit commentator tres species numerorum,
est enim numerus mathematicus qui non numeratur per multipli
cationem numeratorum, et est numerus formalis, qui diversificatur
per numerationem entium, vel est numerus entium, vel est numerus est forma.
et sunt sensibilia, vel forte de istis numeris potest dici
quod numerus primo modo dictus est numerus quo numeramus,
numerus autem dictus duobus ultimis modis est numerus
numeratus, hoc fuit primo, secundo cum dicit. Et omnia media.
improbat iam dictum modum ponendi numeros, et hoc per
quatuor rationes. q. p. est, si numerus apud platonem est
medius inter formas separatas et sensibilia tunc cum omne
medium componatur ex suis extremis, i. s. quod aut ex
extremis simpliciter, ut humores ex elementis. aut ex extremis
et medium. ut caro ex humoribus, aut ex extremis
ipsi medio appropinquantibus, ut homo ex carne et osse,
cum unumquodque ita sit. sed numerum apud platonem componi ex
suis extremis predictis, hoc autem est ingens cum sensibile
non ingrediatur compositionem alicuius mathematici. eo quod conceptus non
ingreditur compositionem abstractionis. sed magis econverso. et dicit commentator
per platone. quod ipse non intellexit istum modum.
contra quem opponit arguit cum dixit. quod numerus mathematicus est
medius inter formas et sensibilia, sed intendit plato quod
non numerus est quasi non media inter formas abstractas vel formas
sensibiles materiales. qui modum ponendi infirmat commentator
dicens, materia esse per se, quod nulla non est media inter
abstractum et materiale, hoc enim duo genera. s. corruptibile
et corruptibile, materia est quod sit in medio. ubi
sunt commentator. Consequenter cum dicit. Et causa unitatis dat
secundam rationem, et est, si numerus est medius inter formas
vel sensibilia et est ex ipsis compositus ut probatum est. et
sic necesse ut unitates ille numerum constituentes sint
composite ex illis extremis, et sic hec unitas erit
composita ex dualitate, quod est ingens. Consequenter
cum dicit. Et causa non erit. dat tertiam rationem, et est,
si numerus sit medius in predicto, tunc non est numerus
ideo unitatum. quia ut vult commentator. ideo secundum
individuum est ex materia. i. quod unum individuum non
est a ab alio. nisi per materiam. cum igitur numerus predicto
modo consideratus, consideret non ut in materia. per illam positionem
non est ideo unitatem. Consequenter cum dicit. et est dicamus.
dat quartam rationem, et quasi ostendo quod unitates constitu
entes numerum modo predicto consideratum. non sunt diverse
in forma vel specie. sic enim ex ipsis non esset numerus
unus. rationaliter supponendo quod ille unitates
sunt quedam in specie. ut secundo procedit. primo dat simile ut
ponentes unitates quedam in specie esse elementa, et ponentes
eorum simplicia elementa esse elementa. dicens quod similiter
est dicere unitates quedam in specie et forma esse elementa,

commentator

commentator

commentator

commentator

commentator

Secundum commentatorem est numerus
mathematicus qui non numeratur per multiplicationem numeratorum.
formalis qui diversificatur per numerationem entium.
et penultimus est forma. ut sic sensibilia.

Compositum compositum aut
ex extremis simpliciter. ut humores ex elementis.
ex extremis et medium. ut caro ex humoribus.
ex extremis ipsi medio appropinquantibus. ut homo ex carne et osse.

et dicit quod corpora simplicia aut duo ipsorum esse elementa et non quedam ipsis, ut corpus et hoc. Sive corpus fuit eis quedam sive non. et iustificat commentator ista similitudine per hoc, quod unitates existentes extra animam sunt unitates in materia. et in hoc conveniunt cum corporibus simplicibus quia et ex ypothesi sunt quedam unitates in specie habentes aliquam formam quandam. sicut et partes consimiles unius elementi conveniunt in forma una. hoc facit primum. secundo cum dicit. et est in sunt. ex ista similitudine concludit predicte positionis platonis. secundo cum similiter sit dicere unitates esse elementa et corpora simplicia. tunc patet manifeste quod numeri quos posuit plato non sunt substantie separate, non et in medie per se existentes nec formis separatis et sensibilibus. immo sunt simpliciter forme consideratione in materia. Secundo addit cum dicit. Sed manifestum est. quod non declaratum fuit esse quod unum existens per se extra animam. quod in dicto est principium omnium entium. et forte intelligit per hoc principium primam causam. que est primum sed causa in triplici genere cause scilicet formali. finali et efficiente. Consequenter cum dicit. et unum dicitur multis modis. increpat platonem in ponendo numeros in predicto in duobus. In primo quia cum posuit unitates esse elementa entium sive numeros, solum locutus est de unitate numerali. cum tamen unum multis modis dicatur. ut in quinto huius habetur. adhuc autem increpat eum in hoc. quod cum voluit querere principium entium. elevavit se ultra entium ad principium ad que non est possibile eas elevari. ut. s. ad mathematica. aliter posset dici. quod hic dat quintam rationem ad suum propositum. Linea autem compositio. hic disputat contra hoc quod posuit plato ydeas esse numeros qui sunt principium rerum geometricarum. et primo sic. secundo narrat positionem platonis in geometricis que secundum supplementum commentatoris. secundo est intelligenda. plato posuit lineam esse ex contrariis. que sunt longum et breve sive magnum et parvum. superficiem autem posuit ex contrariis. que latum et strictum. corpus autem ex contrariis que sunt imum et profundum. adhuc et posuit corpus componi ex superficiebus tamquam ex partibus ipsum constituentibus. et superficiem ex lineis. et lineam ex punctis. adhuc autem ut supplet commentator posuit unitatem esse formam et principium puncti. dualitatem formam linee. trinitatem formam superficiei et quaternitatem formam corporis. et in omnia hec dixit constare ex numeris. hanc positionem destruit secundo cum dicit. Et omnia quoniam superficies. Increpans platonem in duobus. in uno. s. quia posuit corpus componi ex superficiebus. superficiem ex lineis. lineam ex punctis. In alio. eo quod posuit omnia hec reduci ad numeros tamquam ad sua principia. unde hoc. hoc illa per duas. m. q. p. increpat eum in primo. in sic in ibi. quoniam autem multum. contraria ex quibus posuit plato corpus nec sunt reducta ad contraria ex quibus posuit superficiem aut lineam. non et conveniunt

sub eodem genere. quare corpus ad superficiem non reducatur sicut ad primum ex quo constituitur. nec superficies ad lineam. quod est inconveniens. hic rationis primo ponit consequentiam. sequitur ut. i. s. n. lati. dat medium. Consequenter cum dicit quoniam autem multum. Increpat platonem in secundo. scilicet contraria ex quibus sunt corpus. superficies. linea secundum platonem. nec sunt eadem cum prima contrarietate in numero. que est multum et paucum. nec adhuc ipsam reducuntur. nec etiam conveniunt cum ipsa in aliquo genere uno. ergo corpus superficies linea ad numeros non reducuntur tamquam ad sua principia ipsa constituentia. hic rationis solum dat medium. quod declarat cum dicit. Immo neque genus. per hoc quod contrarietates corporis et superficiei non reducuntur ad se invicem. nec sunt in aliquo genere uno. quare multo fortius ille contrarietates non reducuntur ad primam contrarietatem in numero. nec erunt in eodem genere cum ipsa. Consequenter cum dicit. superficies. dat causam quare hoc contra platonem. s. quod corpus superficies et cetera. non reducuntur ad numeros sicut ipse posuit. et est. quia ut predictum est plato posuit corpus esse ex superficiebus et superficies ex lineis. et lineam ex punctis. que ad primam contrarietatem in numero non reducuntur. et addit cum dicit Et ideo geometricus considerat. quod plato valde sollicitus fuit ad declarandum istam compositionem corporis ex superficiebus et cetera quia ipse opinabatur quod magnitudines geometrice sunt principia corporum cum numeris. ut ipsorum commentator. et quia opinabatur lineam componi ex punctis et ex hoc secundum ipsum ponere continuum de natura discreta. addit cum dicit sed vocat eas. quod plato non dixit apte punctum esse partes linee. sed vocavit ea principia linee. et hoc. ne contingeret ei predictum inconveniens. et ad hoc ipse id inconveniens necessarium posuit plato lineam non componi ex punctis. sed ex lineis indivisibilibus non discretis. et dicit contra platonem. Consequenter cum dicit. et hoc necessarium est quod per istam positionem non evadit plato a predicto inconvenienti. quia secundum ipsum lineam componi ex punctis. et hoc. quia in est linea. est punctus necessario. quare cum secundum ipsum linea sit divisibilis secundum totum. necesse est eadem ratione stare ad puncta.

Et cum philosophia considerat. Disputatio in parte precedente contra ydeas. et in ista hoc quod sicut multi. In hac parte disputatio principaliter contra hoc quod posuit plato ipsas esse causas et principia generationis et scientie entium. et habet hoc partes duas. in q. p. breviter et in quinto dicit quod non sunt cause generationis et scientie. in secunda ibi. et omnia si aliquis. in speciali. In prima secundo. ista philosophia non est hic de entibus apparentibus in anima existentibus ydee non sunt res apparentes in anima existentes. ergo de ipsis non est ista philosophia. et in non scientia. quare principia et cause scientie entium non erunt. adhuc ydee non sunt forme intransmutabiles sed alterabiles non esse intransmutabiles.

aut alteracionis / quia principia et cause generationis entium non erunt.
ex quibus concluditur. Cum enim intendimus quod si fiat
sermo de substantia ydearum. et concedatur ipsas esse. oportet dicere
quod substantie ydearum sunt simpliciter alie a substantiis ipsorum
sensibilium quorum ponuntur ydee. id est sed quod si concedatur
substantia ydee esse eadem cum substantia ipsius sensibilis. ad principium
sue generationis / aut scientie. Plato concedere. et quia iam dicte
rationes solum destruunt ydeas esse principia generationis
et scientie entium / et non destruunt ipsas esse in se.
propter hoc subiungit cum dicit. quoniam autem sunt quod dicere
ydeas esse continentes. id est existentes per se. aut con-
tinentes sensibilia. sicut species continet que illa que sub
se sunt. non est. sicut in precedentibus declaratum est. vel
in secundo declaratum est. ut habetur quod ipse ydee non
sunt cause scientie sensibilium ex quibus concluditur cum dicit.
Et ideo non videmus. quod non videmus aliquid differre
ponentem / ponere ydeam esse causam in cognoscendo et
sciendo sensibilia / nec in hoc quod sensibilia habeant
esse secundum principia generationis / dicit enim aliquid intellectum.
quantum ad cognitionem / et neque quantum ad esse rei / ex quo con-
cluditur ulterius cum dicit. genera et species. quod videlicet non est dicere
ydeas assimilari principiis ipsorum sensibilium neque scilicet principia
scientie / neque generationis / ex quo manifestum est / quod omnino non
sunt ydee principia sensibilium / et licet ydee non sint
principia scientie sensibilium. subiungit cum dicit. Et doctrina
certa que sunt illa que sunt principia scientie. dicens quod licet
per ydeas non acquiratur scientia. tamen sunt forte vniversales /
quibus utentes considerantes in alia philosophia / ut mediantibus
ipsis perveniat ad cognitionem de singularibus. Consequenter cum
dicit. Et etiam si aliquis. ostendit in speciali quod ydee nec
sunt principia generationis nec scientie sensibilium et primo quod non
sunt principia generationis / secundo ut ibi. et omnis magna.
quod non sunt principia scientie / primo sic. si aliquis ponat ydeas
esse principia generationis sensibilium alicuius generis. non debet hoc facere
nisi per illas ydeas possit declarare secundum contraria illius generis.
quorum unum est quasi materia et reliquum quasi forma /
que quidem contraria secundum quosdam sunt magnum et
parvum. secundum quosdam rarum et densum. et
si hoc. cum hec contraria sicut et quelibet alia re-
ducantur ad addicionem et diminucionem. sive ad com-
pletum et diminutum. et hoc ulterius ad motum
cum ydee apud istam positionem sint substantie entium.
ipse ydee ad motum reducentur / quia ydee mobiles
erunt et diminutibiles / cuius oppositum ponit Plato. Consequenter
cum dicit. et omnis magna. ostendit quod ydee non
sunt cause sensibilium in sciendo. et hoc primo ostendit
ostensive. secundo ut ibi. et etiam estimatur. per impossibile.
ostensive sic. substantia scientie est unum vniuocum. sicut
species aut genus. et non unum nomine. ad hoc autem non
oportet quod intelligatur esse tale unum quod possit esse
substantia scientie. sed ydee et quelibet ydea secundum Platonem est
vna numero. quare de ydea non erit scientia. et ideo
ydea non erit causa in sciendo sensibile. hec ratio solum
potest magis contra positionem / que hoc dicat partes. contra quas
sic procedit. primo ponit primam. dicens quod omnis per-
fundere considerans de natura scientie et scibilium concedit
de facili posse probari / quod id unum quod est multis
vniuocum quod est substantia scientie / non est unum numero.
cuiusmodi est genus et species / et hoc. quia id unum
non est unum individuum. sed est vna intencio vniuersalis
que quidem intencionem cum aliquis ponit quandam naturam. hec
non erit nisi per quod dicit eam intencionem vniuersalem. et
non secundum quod est vna intencio individua in actu.
secundo cum dicit. Et hoc est impossibile. dat secundam partem
contra. propositionis. dicens quod non oportet quod natura possit esse
substantia scientie / immo hoc est impossibile in quibusdam quoniam quantitas
que est quantitas linee et superficiei et numero. non potest esse
substantia vniuocum scientie. et hoc. quia non dicitur de ipsis nisi
equiuoce / ut vult commentator. ad hoc causa licet idem sit
quantum presentibus preteritis et futuris. et in existentibus
in actu / et in potentia. non tamen potest tale quod esse substantia
scientie. Consequenter cum dicit. Ista enim non sunt.
subiungit quod intellecta ei sunt genera et species de
quibus possibile est scientia. non nata sunt ut sint forte
per se existentes. nec ut sint numero sed forte existentes.
nec etiam ut sint media inter formas separatas et ipsa
sensibilia hoc est mathematica. sicut posuit Plato neque sunt
forte materiales / aut sensibiles ipsorum generabilium et corruptibilium
et possent ex hoc si placet extrahi alia racio
ostensiva. ad ostendendum quod ydee non sunt cause
scientie ipsorum sensibilium. Consequenter cum dicit. Et etiam
estimatur. ostendit idem per impossibile. et ducit ad duo
impossibilia quorum primum ducitur cum sua probatione
usque ibi. Si autem scientia est. Et est / quod si ydee
sunt cause scientie sensibilium / cum ydee secundum Platonem
sint res per se existentes extra animam et extra
sensibilia oportet esse aliquod genus scientie de ipsis a scientia diuina /
aut mathematica. aut naturali. et tunc oportet ponere quartum
genus scientie / et cum ydee secundum Platonem sint cause
et principia omnium entium in illa scientia perscrutabitur de causis
omnium entium / et tunc quod nulla alia scientia poterit
esse ad scire ex principiis in ipsa suppositis / quod
est inconveniens. est autem hoc impossibile sic procedit.
primo concedit suppositionem ypothesis per antecedens / dat ipsum
impossibile sequens ex ypothesi. secundo cum dicit. eo quod
ostendit id quod sequitur ex ypothesi esse impossibile. et primo per
hoc / quod tunc nulla scientia erit ad ignotum quod
possit sciri per aliquod notum in illa scientia. hoc enim
sequitur ex illa positione quod tamen falsum est / quoniam alie
scientie ab illa quarta. querunt et considerant causas et
principia eorum que ignota sunt in ipsis. ut quedam con-
siderant de causis actionis et passionis. ut forte
naturalis quedam autem de causa quietis motus et forma
ut scientia diuina. vnde non opponit non quelibet scientia

potest universaliter considerare causam omnium entium. sed solum illa que est de substantia in quantum substantia, sive de ente in quantum ens, hec est scientia divina, ex predictis tamen ponere scientiam quod autem omnes tres scientie scilicet divina, mathematica et naturalis perscrutari possunt de causis omnium de quibus considerant. et etiam de causis causarum, quod tamen falsum est, quoniam nulla preter divinam potest hoc facere, aut quod non divina nec aliqua alia preter ipsam considerat genus scientie potest hoc facere. quod est inconveniens, secundo ut ibi. Et quoniam potest hoc. ostendit idem esse impossibile, eo quod omnino desiderat scientiam et doctrinam, et per consequens est prius querit qualiter possit hoc esse, ut esse omnium dubitationum in scientiis considerari et declarari habeant in illo quanto genere scientie, innuendo hoc esse impossibile, secundo cum dicit. impossibile non est. ostendit hoc esse impossibile ducendo ad predictum inconveniens. sic. in omni scientia necesse est scire id quod est incognitum in illa per alia cognita et scita in eadem, ut si aliquis voluerit addiscere geometriam. non potest hoc facere nisi preciat aliqua per se scita in illa scientia et non addiscendo ea a scientia alia. omnia sunt principia. si non necesse haberet addiscere principia ut vult predicta positio. oportet ut addiscat ea per scientias earum in alia scientia, et eadem ratione illas oportet addiscere per alias in alia scientia. et sic in infinitum, et ita si aliquis voluerit addiscere aliquam scientiam numquam sciet illam, quod est inconveniens. secundo non desiderat esse scientia et universaliter doctrina et quod dixit specialiter in scientiis demonstrativis ut in geometria et huiusmodi scilicet quod necesse est scire ignotum per aliud notius et sint in eadem scientia. ostendit similiter esse universaliter in omni scientia tam activa quam speculativa tam demonstrativa quam disputativa, cum dicit. Et etiam omnis doctrina dicens quod omnis doctrina in artibus operativis considerativis que addiscuntur per exemplum maxime est quoniam fit per cognitionem rerum notarum per se in illo artificio, rerum dico notarum aut omnium aut plurium. et similiter est in doctrina que fit per demonstrationem aut per diffinitionem. semper enim oportet scire principia per se nota in illa doctrina. adhuc et similiter est, ubi fit doctrina per inductionem sive parte disputativa. Consequenter cum dicit. Si igitur scientia. ducit ad secundum impossibile scilicet si scientia sit de ydeis, sive per ipsas. tunc scientia ipsarum est nobis innata. hoc autem est inconveniens. ergo primum. necessitas huius consequentie patet per hoc quod cum ydee sint res per se existentes et immediate nate ad intellectum secundum platonem. non haberemus scientiam de ipsis per experimentum neque per memoriam neque per sensum. nec etiam per doctrinam. immo aspiceret eas intellectus sicut sensus aspicit sensibilia. cum igitur cognitio sensibilium est similiter in nobis. cum non acquiratur ex cognitione antecedenti. necesse est ut ydee intellectue

sint naturaliter in nobis. et ita si fuerit scientia de ipsis. scientia earum erit nobis innata. hec rationis solutio desiderat consequentis, et hoc per duas rationes. quarum prima est. si scientia de ydeis fuerit nobis innata. cum ipsa sit certissima scientiarum omnia erit scita a nobis et cognita. quod est inconveniens, hanc rationem pro ponit. secundo cum dicit. cum in nobis tangit necessitatem consequentie. secundo cum dicit. Et etiam quoniam desiderat consequentis. ducendo ex ipso ad aliud inconveniens. quorum primum est. quod equaliter et eque primo scientur a nobis res quam et causa. hoc non. scilicet si omnia sunt a nobis scita. secundum inducens dat cum dicit. Et quoniam erit hoc. quod non est maxime nobis post sive postquam fuit dubitatum. non accideret aliqua dubitatio in causis rerum. quod tamen est inconveniens. tertium inconveniens dat cum dicit. Et quidam rixati. et est, quod numquam inter homines erit disputatio. sive controversia. immo idem apud omnes eodem modo erit comprehensum. quod tamen non est verum, quia multi videntur litigantes et rixantes in causis multarum rerum. sicut accidit circa syllabam. quod rixati sunt de littera. z. utrum sit simplex aut composita. Quidam enim dicebant ipsam esse compositam ex. c. et. d. et. a. alii autem dicebant ipsam litteram per se simpliciter ex aliis litteris notis non compositam. Consequenter cum dicit. Et in id quod est. dat quartum inconveniens. et est. quod comprehensio sensibilium fieret ab omnibus licet impediti fuerint in instrumentis sensuum. ita quod naturaliter cecus cognosceret naturas colorum. et naturaliter surdus naturas vocum. quod est inconveniens. Consequenter cum dicit. Et etiam ista. dat famosam rationem ad destructionem consequentis premisse rationis et est, si scientia ydearum fuerit nobis innata. cum ydee sint elementa propria omnium entium secundum platonem. sicut vox habet sua elementa propria. scientia omnium entium erit nobis innata. et hoc, quia scientia de ydeis non est alia a scientia de entibus. cum ydee sint elementa entium. sed consequens est impossibile ergo antecedens. et in hoc terminatur tota illa pars in qua ostendit ex opinionibus horum antiquorum loquentium de causis. quod cause non excedunt quaternarium numerum.

Quoniam autem id. hinc ex precedentibus quod cause non excedunt numerum quaternarium. hic intendit ex predictis in hoc libro. et etiam ex dictis in libro phisicorum de causis. quod cause sunt. quattuor. de quibus omnibus primus habet primus philosophus considerare. et ita de causis omnium entium. dicens manifestum esse ex predictis de causis in hoc libro. et etiam in libro phisicorum. quod antiqui id disputant de numero causarum. quod et ipsemet opinatus est. scilicet causas esse. quattuor. et etiam quod nec ipse nec alii potuerunt apponere aliam causam a quattuor. de quibus

omibz erit p phie. h est hº ee pscrutandu.
et ita qd pscrutaco p phie erit de omibus
in qº enca sunt. cum sit de cais et pnis
oim enciu. Cont cum dr. et quia emp.
qz antiq loquutes de rebz nalbz p maiori
pte locuti sut de ma et non de fora. pt
emp. qui sil cum maria posuit fora. lz no
apte scdm smones suos ponat forma. pp
hoc docz quom no apte posuit emp. fora
su cam forlem. Dns quod emp. dix de osse
qd os in qº os. est diffo 1 distinctio ossis
ab aliis rebº gpositis. et quod diffo est id
p quod res est. hoc quod est. et 1 quod e
sba rez. et sicut dixit de osse. sr dixit
de carne. 1 de unoquoqz alio gposito. cum
er diffo et distinctio ab aliis no fiat nisi
a fora. pz qd emp. gcessit form su cam
forlem. aut si no illam n gpositu erit
diffo. sicut ipe dixit. ex quo gclur scdm
opiom emp. cum dicit. ido erit caro. qd
hoc quod significat h n caro 1 os. no est.
et h1. non e tm pp ram. qm dix emp.
sz nece ht pone cam additam m. s. fora.
verumpt apte non dixit cam forlem. et
quia emp. n posuit apte cam formale.
sbiugit cum dr. Et declaratum e eo pus.
quod ipe suffic scdm qd exigebat illa
doctina declauit in libro phicoz de causa
formali. et 1 de aliis. et quo ad hoc re
uertendu est in hoc lº ad qones difficiles
ee cas. quod facit septimo hº. et 1 octauo.
In pte en pxia sequte uult incipe pscrutari
de difficilibz qoibz ad hanc phiam spectan
tibz. et in hoc dedit intencom pximi lib'
sequentis.

nece est nobis gsidare pmo 1c. sic
in pcedentibz dictu est. intencio est in
hoc tcio libro pscrutari de difficilibz qonibz
ad hanc phiam ptinenbz. et hc h ps tres
ptes. in. q. p. or. qd volns inqre iuatem
in hc phia. nece ht pscrutari de qonibz diffi
cilibz ad hac phiam ptinenbz. in sa ut ibi.
Et est bonu. docz qnda utilitate uolentibº p
scrutari de difficilibz qoibz in aliq scia. et
1 audienbz pscrutari de ipis. In tcia ut i.
Et p qo qonu Incipit sua pscrutacom.
p oc s. In omi scia oz volente inquire
vitate. p inqre oz et pscrutari de difficibz qoibz
ad illa sciam ptinenibz er in hc phia oz sr
p pscrutari et e. hº rons p poit qm. fo ut
ibi. in quibz quid exponit ipam. dicens quod
difficiles qones de quibz pscrutandu e in hac
phia. queda sunt circa qs diuisimode opinati
sunt quida antiq. et hoc pp sua difficultate.
queda a sunt q omo fuunt omisse ab aliis.
cco cum dicit. f. n. acto. dat meam sue rois
et pz. Octo cum dr. no em gphendunt.
declarat suu mem. et h p. 1. rones. q. p.
est. hec. In omi scia nece est uolente in
quire ueritate ut possit solue qones diffi
ciles accidentes ee ipam. sz solue no pot qoes car
si ignorauit ipas et sua gpom. sic n pot
solue qui ignorat ligamentu. er in omi scia
nece est uolente inqre uitate. gpone pmo
ipas qoes diffiles et i de ipis pscrutari. hº rois
pmo poit. ma. fo ut i. et non pot on. qm
tacit qz fuit meam pus poini. cco ut i. Et
ebetudo intellcus. declar ipam. ma. s. volens
inquire uitate in aliq scia 1 no potens de qonibº
difficilibz in ipa pscrutari. quod forte gr ei ex ebe
tudine intellcus. silis est hoi hnti pedes ligatos
et non potenti uincla solue. no ire p. sicut
er ligatus no potest vincla solue no recte
pcet. nz ut oz. sr uolens inqre uitate in
aliq scia. si non potest de difficibz qonibz p
scrutari. no ire nz ut oz potest uitate inquire.
pp quod si recte voluit uitate inqre. nece
ht de difficilibz qonibz p pscrutari. 1 dr com com
sr h. qd gparacio qonu ad uidam. silis e gpar
acom ligamenti ad inebr. et gparacio scie acquisite
p illas qones silis gparacom motº questa post
dissolucom ligamenti. Cont cum dr. Et qz q
qrit dat fam 1om ad iustificom mediu. et est.
volens inqre uitate in aliq scia. si no pscrutatº
fuit de difficibz qoibz. assilat ei qui ht pedes
suos in via ire. et nescit quod sunt i ina
recta. sicut er ignorans viam recta nescit
quo vadat. sr inquirens uitate. n pscrutatus
fuit de difficibz qoibz. nescit qd qrit. et si nes
cit qd qrit. nescit qsitu. licz deueniat ad ipm.
qz finis sr inquirentis e ignotº. et p oppm si
inqrat uitate et pus pscrutetur de difficibz qonibº.
finis qm qrit erit ei notus 1 manifestº. cu
er nllus discte inqrens inqrit pp fine incertu.
oz si qs queunt uitate in scia. ut pus pscrutetur
de difficibz qoibº in ipa. Cont cum dicit.
Et est bonu docet qnda utilitate volentes de dif
ficilibº qoibz pscrutari in aliq scia. et 1 audien
tes pscrutari de ipis. et est. ut sciant gpones
necias suffictes i illo gnie. p qs possint ad utrmz
ptem qonis oppone. et si fuit audiens de
utraqz pte iudicare. Consetr cum dicit. Et
pma quo qonum. Incipit pscrutari de dif
ficilibº qoibz ad ista phiam ptinenbz. et habet

R. 2. b 3

illa ps. 7. m. q. p. enumerat ipsas qones et exprimit difficultatem accidentem ex perscrutatione de ipsis. in sa ut i. dicamus nunc primo exs ipsas. prima ad huc hic. 7. m. q. p. enumerat ipsas qones. in secunda ut ibi. difficultatis. n. exprimit ipsam difficultatem / qones autem quas enumerat ponit dicta qd inuniuerso sunt viginti sex. q. p. est. utrum qsiderans de omnibus causis sit unius scientie aut plurium. et mouetur ut uult com. p quia causarum causas diuersas diuersarum scientiarum cause. n. diuersorum sunt diuerse. v. g. principium rerum filium et principium rerum mathematicarum 7 principium rerum abstractarum siue diuinarum.

Secunda est. si considerans de omnibus causis sine principiis sit unius scientie. utrum illa scientia debeat qsiderare de principiis substantie et uel de principiis entium tantum an simul cum hoc debeat considerare de principiis cognitionis siue demonstrationis. que qd sunt principia intellecta. ut .s. utrum debeat qsiderare de sermone dicentium quod affirmatio et negatio non sunt simul uere de eodem. et etiam de sermone negantium quod si coniunctim equalia sunt eidem equalia.

Tertia est. si aliqua scientia qsiderat de substantia utrum illa eadem possit de omnibus substantiis qsiderare. aut oporteat diuersas scientias de diuersis substantiis considerare. et est ratio huius questionis. secundum com. quia si substantie fuerint diuersorum principiorum. tunc qsiderari de ipsis in pluribus scientiis. et si principia substantiarum fuerint conuertentia tunc ponet hoc qsiderans de ipsis in eadem scientia.

Quarta est. si qsiderans de entibus fuerit plurium scientiarum. utrum omnes ille scientie plures fuerint unius generis. s. partes unius scientie. siue equales in dignitate. aut sint diuersarum scientiarum. quarum quedam dicitur philosophia. et quedam scientia illius. et quedam doctrinalis.

Quinta est. utrum sint alie substantie a sensibilibus. aut omnis substantia sit sensibilis.

Sexta est. si fuerit substantia alia a sensibilibus. utrum illa substantia sit eadem et una non. aut plures non. sic dicunt alii quidam. quod substantie sunt res abstracte. s. forme. et que non abstracte. s. res sensibiles. et medie inter formas 7 res sensibiles sicut mathematica.

Septima est. utrum qsiderandum sit. de accidentibus ~~essentialibus que apparent enti in eo quod est ens. tantum~~ in hac philosophia de substantiis tantum / aut de accidentibus tantum. aut de utroque.

Octaua est. utrum qsiderans sit de omnibus essentialibus que apparent enti in eo quod est ens. ut .s. de eodem et de diuerso. 7 de simili et dissimili.

= Nona est / utrum in hac philosophia qsiderans sit de contrariis. = Decima est / utrum in hac philosophia considerandum sit de priori et posteriori. que propter non dicuntur contraria.

Undecima est / utrum oporteat qsiderare in hac philosophia de illis de quibus perscrutantur dialectici assueti sunt disputare per sermones famosos 7 laudabiles. et innuit com. quod sic dicens quod de omnibus illis hic philosophus qsiderare. de quibus 7 dialecticus. quamuis non. sicut dicit in perscrutatione de eisdem rebus quia uerbum qsiderat simpliciter. melius est tamen secundum com. quod octaua quo iam dicta 7 nona et decima et undecima pro una qone possint reputari. dicit. n. illam qonem esse. utrum oporteat istum philosophum perscrutari de omnibus essentialibus que apparent enti in quantum ens / ut predictum est. et hec omnia exponit per idem et diuersum. simile 7 dissimile contrarium et non contrarium. per ante. n. et post intelligit non contrarium. esse. n. ens non dicitur quantum fuerit comparatum ad aliud. aut erit idem aut diuersum. aut simile aut dissimile. aut contrarium aut non contrarium. et per undecimam qonem coniungit com. quod uolumus perscrutari de omnibus de quibus perscrutantur assueti disputare per sermones famosos et laudabiles.

Duodecima est / utrum perscrutandum sit in hac philosophia de omnibus propriis accidentibus cuiuslibet substantialibus.

Tertia decima est / utrum perscrutans sit de rebus. quod est uniuersaliter ipsorum. et non de hoc tantum. sed de illis que sunt substantia ipsius aut non substantia. propter hoc. n. sicut dicit com. complete perscrutatio de illis. que uult aliquis scire. s. per cognitionem posteriorum et priorum que dat melius per non substantia. et per cognitionem oppositorum. istas tamen duas qones. s. duodecimam. et decimam tertiam pro una reputat com.

Quartadecima est. utrum principia et elementa ipsorum sensibilium sint uniuersalia aut singularia. uniuersalia ut genera et species singularia ut ad que stat diuisio.

Quintadecima est. si sint principia uniuersalia. ut genera et species. utrum uniuersalia remotiora ab ipsis indiuiduis sint magis digna ut sint principia. aut uniuersalia propinqua. ita ut dignissimum eorum sit species que dicitur in indiuidua. et exemplificat de istis .7. quibus cum dicit. v. g. ut .s. utrum animal aut homo sit magis dignum ut sit principium. aut in indiuidua aliquis. aut hominis / hic quantum ad primam qonem. et si animal aut homo. utrum homo est prior animali. aut animal homine. sic supplet com.

Sextadecima est. utrum in indiuiduo substantie sit aliqua causa a materia. s. forma. aut non. et dicit hic secundum com. quia causa formalis nota fuit ab eo solo inter istos uel inter omnes antiquos.

= Septimadecima est. dato quod sit causa formalis. utrum non forma sit alia a non materia aut non. et dicit hic ut uult com. ne aliquis estimet ipsam formam quamquam in se materiam.

= Octauadecima est. utrum forma sit una numero aut sit plures.

Nonadecima est. ut[m] ad sit additum ipsi composito ex m[ateria] et for[m]a, ut mollicies est in hominibus. aut non est hoc. aut hoc est in quibusdam. et in quibusdam non. et innuit per hoc sicut dicit com[mentator]. causam et res additas corporibus nullius consilii pauci.

Com.

Vicesima est. ut[m] principia rerum compositarum sunt unum secundum formam aut sunt plura numero. et expositio unum per formam. unum secundum diffinitionem. et plura numero. ea que sunt in materia per locum.

xx prima est. ut[m] eadem sint principia corruptibilium et incorruptibilium. aut diversa. et si diversa. ut[m] omnia principia tamen. s. corruptibilium quam incorruptibilium. sint incorruptibilia. aut principia corruptibilium sint corruptibilia et incorruptibilium incorruptibilia.

xx.ii. est. ut[m] unum quod est principium numeri sit unum quod est substantia uniuscuiusque entium. simpliciter sicut dicit pitagoras. quod hoc unum est eternum entium. sunt quod entia sunt numeri. et sicut dicit plato. quod hoc unum est substantia in omnibus entibus. aut unum quod est principium numeri. aut. s. unum quod est substantia et eternum entium omnium est non alia a natura illius. sicut dixit empedocles. quod unum quod est substantia entium est amicitia aut lis. et sicut antiqui naturales dicunt quod unum quod est substantia entium est ignis aut aer aut aqua.

xx.iii. est. ut[m] principia intrinseca rerum sunt universalia aut singularia. xxiiii. est. ut[m] illa principia sint potencia aut actu.

xxv. est. ut[m] principia rerum debeant dici per quod sunt moventia. aut per aliquem modum esse. et intendit per hoc sicut innuit com[mentator]. questionem contingentem in physicis de motore.

Com.

xxvi. est. ut[m] res mathematice sint numeri. longitudines. figure et puncta. sint substantie aut non. sed accidentia. et si ad ponatur quod sint substantie. ut[m] sint abstracte a sensibilibus. aut sint existentes in eis. ita quod nullam habeant constitutionem nisi existenciam nisi per substantias sensibiles. aliter tamen posset exponi. quod dicit. Et si sint substantie. glossa. i. si predicta mathematica sint substantie ipsius ut accidentia sint substantie. ut[m] sint abstracta a sensibilibus aut sint existencia in eis. Consequenter cum dicit. difficultas.n. exprimit difficultatem existentem circa perscrutationem de predictis questionibus. dicens quod non solum est difficile scire veritatem istarum questionum. immo valde difficile est facere questionem de talibus difficultatibus. et scire difficultatem ipsarum quanta sit.

Jeanus nunc hoc. hic exsequitur questiones penitus et per primum. est quod secundo pertractat. hoc dicit quod vult inquirere de istis. et repetit eam ut patet. secundo cum dicit Et quoniam est possibile incipit inquirere. et habet illa partes duas. in. q. p. ostendit quod considerando de causis non appa

aliud uni scientie. ex hiis relinquitur quod plures scientie considerant de causis. et intendit ostendere nulla parte. quod non omnis scientia considerans de causis. considerat de omnibus. in scientia ut ibi. Quando non est hoc. dato quod plures scientie considerant de causis. declarat que illarum mereatur nomen philosophie. quo declarato. habebitur quarta questio. prima adhuc habet. 2. in. q. p. ostendit quod considerando de causis non apparet alicui uni scientie. in secunda ut ibi. Notum est quod multa declarat quod non omnis scientia considerans de causis considerat de omnibus. primo sic. consideratio apparata uni scientie est de contrariis. sed cause non sunt contrarie. ergo consideratio de causis non apparet uni scientie. hanc rationem sibi innuit questionem et opinionem. com[mentator] tamen reprehendit hunc rationem. dicens ipsam esse probabilem. et non necessariam. sed sicut dicit in hac perscrutatione utitur argumentis rationibus logicis et probabilibus et non solum rationibus necessariis. Consequenter cum dicit.

Com.

Notum est quod multa. ostendit quod non omnis scientia considerans de causis. considerat de omnibus. dicens. aliqua sunt entia in quibus non est causa movens neque causa finalis. ut sunt mathematica. quare scientia mathematica non considerat de causa movente nec de finali. hanc rationem primo probat antecedens. secundo ex ipso infert conclusionem. probat ergo primo antecedens dicens impossibile esse per se quod non omnes. iste cause inveniuntur in omni genere entium. quoniam in rebus immobilibus quales sunt mathematica. non est possibile esse causam moventem neque causam finalem. causam illud quod est per se et naturaliter finis. est id ad quod motus. ad quod inmaturum est perfecta per id. et finis secundo id quod est per se bonum et complementum illius. et quod finis sic hic. innuit cum dicit. Et est secundum hunc modum per diffinitionem finis. quia finis est id propter quod fit aliquid. et est complementum actionis eius qui operatur propter finem. et ita cum omnis actio sit per motum. cum in rebus mathematicis non sit motus ad finem. in ipsis non erit finis finis. quod enim caret motu caret fine. non equivoce sicut dicit com[mentator]. ex quibus infert conclusionem sue rationis tanquam manifestum. cum dicit. quare manifestum est. i. ex ipso infert ulterius conclusionem. cum dicit. et ideo in scientiis. quod satis patet. et intelligendum quod licet neget hic bonum esse in mathematicis. hoc est intelligendum de bono acquisito per motum. et non de bono naturali. bonum enim naturale reperitur in mathematicis. cum mathematica considerat de ente et natura. ut de linea. et hiis. cum etiam in mathematicis sint certissime demonstrationes. similiter etiam intelligendum est de hoc quod negat causam moventem et finalem in mathematicis. quod uno modo est verum. alio modo non. si enim intelligatur causa movens proprie. s. illa que agit per motum. sic non est in mathematicis causa movens nec causa finalis propter quod monebat tale movens si autem communiter sumatur causa movens ad causam agentem

Com.

Sui p eacōm.

siu p cacom siu p motu siue q̄cu(m)q(ue) m(odo) actionis. sic est in mathe^cis^ ca mouens. et ca finalis pp qm fit motus, demoes. n. mathe^ce^ pp aliquē finē fiunt. alr. n. essent frustra. frustra. Conse^t^ cum d^t^. vn quida q̄si cor^rie^ concl^r^ ex h q^d^ dem est in mathe^cis^ no e^e^ cam mouentē n̄ finalem quod quidam sophiste olī negabant istas cas i scīis. et hoc. quia repiebant eas i finissima sciā. ut in mathe^cis^. ipi tn̄ in mechanicis siu i artib^9^ opatis siu artifi^bz^ concedebant istas cas. ut. s. in arte carpentaria l sutoria et h^ōi^. in talibz. n. concedebat melius et vilius. l i cam finalē. qz melius et vilius, ex h^c^ ca pueniunt. Et qz conce debat cam finalem i ipis concedebat cam mouētē. cum finis sit cōplemtū eo^z^ que mouent^r^ pp finē. in mathe^cis^ aū non dicebant ee istas cas. qz scīe mathe^ce^ no p̄stant de bonis aū malis p motū acq̄sitis. l i n̄ de fine acq̄sito^z^ p motū n̄ i de ca mouente pp finem. Conse^t^ cum d^t^. ma^n^ est q^o^. concl^r^ ex p̄dictis solom p^e^ q̄oms tanq^m^ manifestam. s. quod cōsideraco de cāis no e vni^9^ scīe t^m^ sz plium. necc̄e est. n. sicut d^t^ com. ut sbe diuscnt^r^ pp diusitatē ea^z^ in p̄n^is^. et i ut modi demcōnū vsitata^z^ in vna arte. sint alii a mo dis demcōnum alterius.

verend e q^d^ id^e^. hito in pte p̄ce^te^ q^d^ cōside de cāis que^r^ plibz scīis. hic declat q̄ illa^z^ me^r^ dici phia. quo declato hebit^r^ solō q̄rte qōis et pce^t^ s^e^. p^o^ dicit inq̄rendū e^e^. cum plēs scīe sint cōsiderantes de cāis. que illa^z^ dignior est ut dicat^r^ phia. et cui^9^ scīe artifex debeat dici phus h. n. sicut tiabit^r^ q^o^. ſo cum dicit. i possi^le^ n. e. inci pit inq̄re. v ſic pce^t^. p^o^ dat vnā rōm ostendentē quod large dido phiam. pot omis sciā dici phia scōs ut i^t^. phia aūt alia. o^t^ quod h phia. s. me tha^ca^ ᵖᵖie et simp^r^ ht dici phia. p^o^ rō est hec. omis sciā cōsidans de cāis pot dici phia large su mendo phiam. sz omis sciā est sciā cōsidans de cāis. g^o^ oīs sciā aliq^o^ mō pot dici phia. h^9^ rōis p^o^ innuit. ari. dicens q^o^ i possi^le^ est ut aliz res de qua e sciā. habeat omis cas. iiii^or^. sic dom^9^ dicit^r^ hrē. iiii^or^. cas. h. n. n̄ inuenit^r^ ut d^t^ com. n in rebz sēlibz tm. p h inuenis ipm ari. s. quod queda scīe licz no cōsident de oībz cāis. tn̄ quel eis considare q̄sdam cas siu alias. et ita omis sciā de cāis cōsidat. qm aū de omibz aū de q̄bzda scōs cum d^t^. scdm q^o^ quod dixi^9^ innuit ca. t^o^ cum dicit cōnget inf^t^ q̄m. Cont^r^ cu d^t^. phia aū. o^t^ q^d^ h phia ᵖᵖie et simp^r^ ht dici phia. s^o^. simp^r^ et max^e^ dz dici phia que cōsidat de ulti ma ca finali que est cōplemtū et bonū p se. pp quod sunt alia. que i cōsidant for^a^ p̄ma

que max^e^ fiat scire. i^e^ enī cāe nobilissie so. ca. n. final nobilissia est. quia oms alie siut pp ipm. for^a^ i nobilissima est p^9^ cam fina lem. qz maxie e ca existncie rei l scie. sz h sciā cōsid^t^ de cāis p̄dictis p^o^ et p̄nci^li^. g^o^ hec sciā int^s^ oms simp^r^ dz dici phia. h^9^ rōis solū poit. cra. ppom cum sua iustificōne. qz i maiori sāc intelligit^r^. ari. e^e^ aū. cra. sio pce^t^. p^o^ poit vnā ptem. cra. et b^uit^ innuit sua iustificacom. scōs cum d^t^. Et iam dixi^9^. dat fam ptem ipi^9^. q^o^ declarat cum dicit. res em̄. p h quod cum oms cāe cōfino ad cog^n^ com re^z^. pfcissime d^r^ res sciri p suam for^a^ que est sua sbā. ad quod dat testimo niū cum d^t^ Et cū volum^9^. dicens quod cu q̄rim^9^ notificom alic^9^ rei p demcōm. tc p^o^ dmis ea notificari nobis, cum scim^9^ q^d^ ipa sit p suam sbām et diffom. siu p formā. ut si q̄rat^r^ quid sit q̄dratū. dmis nos scire ipm. cum inuenim^9^ lineam medio loco ppor^le^ int^s^ latā fig^e^ oblonge. ista. n. inuēta notificat quadratum quid sit. l cam o^t^. Et ne putet^r^ quod in omi sciā querit^r^ notifico rei s^e^ p for^a^. sbiungit cum d^t^ colores a.... quod non. imo colores et actiones et vli omes trāsmutacōes q̄ cadunt sub cōdicōne phi int^a^ dmis nos scire qn̄ sciuim^9^ cam mouentē et m^a^lem. q̄ quid alie s^e^ a fine et a for^a^. h^z^. n. n^a^lis de oībz cāis cōsidet. p̄n^li^ t^n^ inter^e^ sua mencōe e^e^ has. i. cās. s. ca cam mouentē et m^a^lem ex hiis q̄ sumat^r^ cra. Cont^r^ cum d^t^. ma^n^ est q^o^. epilogat^r^ itm solom p^e^ qōnis. ut ex ipa trāseat ad scdam. et pz. Conse^t^ cum dicit. Et i ut^m^ p̄n^e^. accedit ad psecucōm scde qōis. v mon dit inquirē ut^m^ cōsidaco de vlibz p̄n^is^ ex q^b^ fiunt demcōnes. ptineat ad vnā sciām an plēs. et i ut^m^ sciā cōsidans de h^i^ p̄n^is^ sit ead cum sciā que e de sbā siu de p̄n^is^ sbe. et pce^t^ s^e^. p^o^ dat intencōm. scōs ut ibi. non. n. e necc̄e. psē ipm. inentes aū h^z^. i. ptes e^e^ quas sic pce^t^. p^o^ poit p̄m q̄ pa^z^. ex dictis. scōs ut ibi. nos i p̄stabim^9^. sciām. que sibi pz. t^o^cio ut i^t^. Et si non sit eadem tangit int^m^ ad scdam ptem qōnis quod infra plenius psē. Cont^r^ cum d^t^. non. n. e necc̄e. psequi^r^ intencōm. et p^o^ p̄m ptem. scōs ut i^t^. et i si sciā sbe. scdam. in p^o^ pte o^t^. quod cō sidaco de vlibz p̄n^is^ demcōnū no ptinz ad aliqm vnā sciam spalem. n̄ i ad plēs. et dico scīas spales. scias inferiores methaphi^ca^ v s^e^. pce^t^. p^o^ d^t^ quod no e necc̄e ponē omia

Nos h^t^ cog^o^sci d^r^ { aut p for^a^ q̄ e sbā sua q̄as cog^o^scit metha^9^ i mathe^9^. / aut p cam mouentē l m^a^lē q̄as n^a^lis rem cog^o^scit. }

pn demacois ee vni scie spalis. et sic intelligend e qd n plur. id. n. mem pbat uiz. Po cum d. Et cu h in. pbat p. 7. rones. q. p. est. pn demacois sut p se nota. quibz utunt scie spales taqm p se notis. qr nlla scia spalis ipis utens nz de ipis gsidat. ut ipa notificet. h9 rois p poit qm sub qone. scds ut i. Scim. n. ee. dat mebm. Cont cum dicit. Si gt hnt demacom. dat scdam rom ad idem. et est. Omes scie spales demostrie subiciut ad in suis demacoibz p se ma quod non demtnt. p qd notificat illa q sut mag latencia. Impossile e. n. ut oia demostnt. sc. n. eet pcessus i infinitu. nae e. n. democom ee ex aliqbz. ut. s. ex pncipiis. vlibz. et ee ad. ut ee sbm. et alioz ut passionu. qr ma e. quod omis demacio sbiciat ad pus in demonsdo qd no demostrat. ut s. ppones vles p se notas. et i nlla scia spal gsidat de istis pnis ut ips notificet. ex quo relinq quod scia supma. s. phia p. de ipis gsidet. h9 rois solu dat mediu cum sua explanacoe. Conset cum d. Et i si scia pse pam ptem dce intencoins. declarans quod scia que e de his pnis. s. de vlib pnis demacois est eade illi scie que e de sba. que quide est p phia. quod declat p id mem qd supius tetigit in dando intencom. sc. Si scia q est de sba sit aa a scia que e de vlibz pnis demacois. tuc oritur que illaz sit nobilior et por. i etia que illaz e de se mag ma. no au pot dici. quod illa que est de sba. qz vlia pn demacois sut ea omis scie. qr scia de ipis no erit min nobil. scia que e de sba. n gt omes alie scie a p phia sut min nobiles scia q est de sba. oz ut scia de vlib pnis sit eadem cum scia que e de sba. que quide est p phia. et h est ultas scde qonis. Conset cum d. Et oia acntm intendit pseqni scda qom. cui tn pscucos sm nram translacom diminuta est. scdm au alia gpleta. vn exponenda est aa quo ad h quod deficit in nra. scdm gt alia tnslacom sc pcet. p mouz ipm qom. et est. utm de omibz sbus sit vna scia au non. sz ples. scds cum dicit. Siquide gt. pse ipm dans opposicones g utriqz ptem. sc. si n sit vna scia de omibz. tuc oz dice de q sba spali sit h phia. sz id dice e valde diffile et ipossile qr oz gsede vna sciam ut pma phiam gsidare de omibz sbus. et h est ultas tcie qonis. Conset cum d

vna au oium. oppoit ad altam ptem. s. ad scdam. sc. Si vna scia de omibz sbus. sequeret vna ee sciam demotiam vlem de oibz acntibz quia rone. n. est una scia qui de oibz sbus. eadem rone ut iu erit una scia vlis de omibz acntibz. illa i erit demtiua cu scia de acntibz sit demotiua acntiu g de sbis. sz h est inquens. sicut. n. ex libro posterioz het. n e aa demotiua vlis. imo qlz demotia demot spalia acc i ppa de spalib subiciis p pn vlia p se nota. cca hac rom sc pcet. p d ire ee gcede vna ee sciam de oibz sbus. scds cum d. Et namz sc. pont rom pdcam que ducit ad inquens. Si dicat qd sic. c ans ad h sum ex alia tnslone. et gns in nra. cum d. et omia acc. tcis cu dicit. Cum omis democio. destit ipm gns. qrto cum dicit. Oim si scia. dat qnda diom p q solui pot ro data ad ptem scdam. et est. quod qdam cognico e p democom gcludetem passione de sbo. qdam a p cognicom qddit sbe su forme eius de quo querit. cu gt dms gsidacom fit de acntibz. aut h pot fi p modo. aut scdo. pp quod ex quo gsids de sbus e. scds in non se. licz eade sit scia de sbus quod pp hec de acntibz sit scia aa vlis demtia. cu equocet scia su cognico. scia. n. de sbus n het p in. com au non sc intendit hnc ptem ab illo loco. et omia acc. imo sm ipm intendit az in hac pte disputare qnda qom alia a qoibz pennatis. pp n euidencia alti tnslonis. melius e sc expone. Cont cu d. Et i pscand. pse septima qom i qret utm vna sit scia de sbus et de omib acntibz. s. p phia. au non. et pcet sic. p mouet ipm qom. i expicat. de ipa pondo ex scdm opiom alioz. ex. n. no gruit ultatem. sz maifom. pp quod de ex no e curandu. et patet que dnr in illa pte. po cum dicit. Oim si cogtio. pse ptes qois. opponet p q ptem ulam. sc. Si gsidaco de sbus et acntibz fuit eiusde scie. tc sicut cogco de acntibz acqrit p democom. sic cogco sbaz acqret p democom. hoc au e inquens. hanc rom p poit. po cum d. Sz non estimant destit gns. sic quod pot notari. quod licz h supponat sbam no posse demori. hoc e intelligend quod diffo forlis sbe non potest demori. ulis aut pot. et sic pot intelligi quod diffo acntis logica pot demori. diffo au eius totum n acntis dicns et gtinens quid e et pp quid ipius. non demot. hi

2 i demco nae e ut s
- ex aliqbz ut ex pnis vlib p se notis.
- circa aliqd. ut circa subiectum.
- et aliquoz ut passionum.

c est cognco dupx
- qda q e p demostcom gcludence passione de sbo.
- qda p cogtom qddit sbe su forme eius de q que.

Disputat contra ponentes substantias separatas medias inter substantias abstractas et sensibiles.

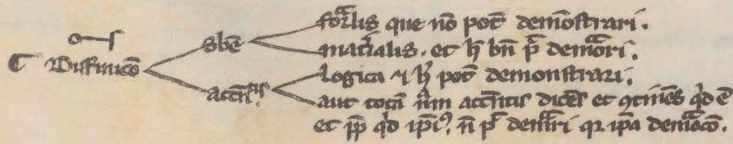
3

eius diffinitio est demonstratio. Solum ponit differens. et intellectus est iam dictum. eo modo quo possibile est actus habere diffinitionem. de hoc enim sermo habebitur infra. Consequenter cum dicit. Et si scientia. prosequitur aliam partem scilicet. Si non sit eadem scientia substantiarum et accidentium. tunc oportet dare aliam scientiam que considerat de accidentibus et principiis ipsorum. ab alia scientia que est de substantiis. Sed hoc est valde difficile et impossibile. et hoc. cum principia accidentium non sint penitus alia a principiis substantie. quare oportet concedere ipsorum esse scientiam unam. et hoc est pro philosophia. et hoc est dubitatio septime questionis. Ad rationem autem ductam in oppositum non respondet. quia eius solutio manifeste habetur ex determinatione tacta in fine ultime partis precedentis.

Et etiam perscrutandum. In hac parte prosequitur auctor quintam questionem et sextam penultimam. vel potest scilicet. primo dat intentionem. secundo ut ibi. Nos autem prediximus. prosequitur ipsam. in dando intentionem sic procedit. primo dat intentionem quantum ad quintam questionem dicens quod perscrutandum est utrum substantie sensibiles tantum sint. an sint alie substantie a sensibilibus. Secundo cum dicit. Et utrum genus supponendo unam partem illius questionis tanquam veram. scilicet quod alie sint substantie a sensibilibus. dat intentionem quantum ad sextam questionem dicens quod dato quod alie sint substantie a substantiis sensibilibus. nunc est perscrutandum utrum sit unus modus substantiarum tantum. an sint plures modi substantiarum. eo modo quo quidam dicebant. scilicet quasdam esse substantias omnino separatas per se existentes. quasdam autem substantias sensibiles. et tertio medias inter abstractas et sensibiles. de quibus substantiis mediis dicebant esse scientias mathematicas. Consequenter cum dicit. Nos autem prediximus. prosequitur intentionem. Et quia sexta questio supponit solutionem quinte. supponendo alias esse substantias a substantiis sensibilibus. propter hoc solum prosequitur sextam questionem. vel sic potest. supponendo quod alie sint substantie a substantiis sensibilibus. disputat primo contra hoc quod posuerunt quidam substantias separatas per se existentes. secundo ut ibi. Et tamen si aliquis. contra hoc quod posuerunt substantias medias inter substantias separatas et substantias sensibiles. circa primum sic procedit. primo dicit dictum esse in libro precedente de substantiis separatis. quomodo sunt. et non quomodo sunt cause sensibilium. ostensum est enim ibi ipsas non esse. et adhuc si concederentur esse. ostendit quod non conferunt nec ad generationem nec ad corruptionem sensibilium. Secundo cum dicit. Sermonibus autem istorum dicit hec opinio multa accidunt inconvenientia. et maxime in hoc quod posuerunt formas separatas convenire in nomine et diffinitione cum sensibilibus. et dat unum illorum inconvenientium. et est. quod erit homo abstractus alius ab homine sensibili. conveniens tamen cum ipso in nomine et diffinitione. differens autem ab ipso solum in hoc. quod homo separatus erit ingenerabilis et incorruptibilis. homo autem sensibilis generabilis et corruptibilis. quod est inconveniens. et sicut dictum est de homine. idem est de equo et tauro. et de omni ente. Et quod hoc sit inconveniens. declarat cum dicit. Simile enim istorum per hoc quod hec positio similis est positioni eorum qui dicebant primos esse deos in formis hominum existentes. isti enim non dicunt nisi figmentum. ponendo homines eternos. quos vocabant deos in formis hominum. et homines sensibiles generabiles et corruptibiles. sicut et predicti positores. quod est inconveniens et figmentum. cum homo separatus et homo sensibilis secundum eos conveniant in nomine et diffinitione.

Consequenter cum dicit. Et etiam si aliquis. disputat contra hoc quod posuerunt substantias medias inter substantias abstractas et substantias sensibiles. et quia sic ponentes bipartiti sunt. Quidam enim posuerunt illas substantias medias ab ipsis sensibilibus separatas. Quidam autem posuerunt eas in ipsis sensibilibus. propter hoc dividitur illa pars in. 2. in prima parte disputat contra ponentes primo modo. et dat rationes inducentes eos ad suam positionem. in secunda ut ibi. Et quidam figmentum. disputat contra ponentes secundo modo. prima pars adhuc habet. 2. in prima parte disputat contra sic ponentes. in secunda ut ibi. Et cum omnis. dat rationes ducentes eos ad sic ponendum. In prima parte sic procedit. primo dicit quod si aliquis finxerit substantias medias inter substantias abstractas et substantias sensibiles que quidem substantie medie non sint in sensibilibus sed separate ab ipsis. sic ponenti contingunt multe questiones difficiles quas non poterit solvere. et etiam multa inconvenientia. Secundo cum dicit. Omnino si aliquis. ducit ad quatuor inconvenientia que sequuntur ex hoc. et est primum. si substantie fuerint medie modo predicto. tunc erunt linee et superficies et alie res mathematice habentes tres modos formarum. scilicet quod linea erit sensibilis. et linea abstracta simpliciter. et linea media inter abstractam et sensibilem. et similiter erit de superficie et corpore. et aliis. quod est inconveniens. et accidit inconveniens predicte positioni. quia ipsi posuerunt magnitudines mathematicas esse principia substantiarum. et in ipsas esse substantias. quare idem accidit in ipsis et in substantiis. Consequenter cum dicit. Et si scientia stellarum ducit ad secundum inconveniens. scilicet. Si substantie fuerint medie modo predicto. cum scientia de stellis et corporibus supercelestibus sit de scientiis mathematicis. erit celum abstractum aliud ab hoc celo sensibili. et alius sol ab isto sole. et similiter de aliis stellis et orbibus que quidem abstracta et sensibilia convenient in nomine et diffinitione. quod est inconveniens. et quod hoc sit inconveniens. declarat cum dicit. Sed quomodo. per hoc. quod ex hoc sequitur celum non esse mobile nec immobile. et similiter de stellis et orbibus. non enim poterit esse immobile. cum conveniat in nomine et diffinitione cum hoc celo. nec poterit esse mobile. cum sit abstractum. et abstractum non potest moveri.

Consequenter cum dicit. Et similiter de rebus ducit ad tertium inconveniens. scilicet. Si fuerint substantie medie modo predicto.

3

cum scia perspectiva et in musica. sint de reb3
sensib3. et s(ecundu)m illam po(siti)o(ne)m de reb3 mediis erunt
res sensibiles alie ab istis sensib3. q(ue) erunt medie
inter res abstractas simpl(iciter). et ista sen(sibi)lia. que non
erunt eterna. et si hoc. erunt et(iam) alii ab istis
sensib3. qui s(imilite)r erunt eterni. cum celus sicut dicit
com(mentator) sit in capitulo relationis. celum enim e(st) inp(er)po(r)-
tale q(ua)le est sensibile in actu. et si hoc. erunt
alia eterna alia ab istis aliis sensib3 corruptib3
utriq(ue) illis sensib3 eternis. que o(mn)ia sunt inco(n)venientia.
Cum cum d(icit). Et iterum est. ducit ad q(ua)rtum
inconveniens. s(cilicet). cum ponimus. sit sci(enti)as mathematicas
ut geometria. differre a scientia medicinali et a con-
similib3 in h(oc) q(uo)d geometria e(st) de reb3 insensibilib3.
scientia autem medicinalis e(st) de reb3 sensib3. si e(ni)m sint
medie ut voluit p(re)dicta po(sitio). q(ue) res sensibiles
h(abe)nt. et (ue)ras. una. s(cilicet). sensibile et alia insensibile.
et esset una consideratio de ipsis in non sensibili. et alia
in non insensibili. q(ua)re oportet ponere sci(enti)am medicinalem
mediam int(er) medicinale una de reb(us) abstractis
simpl(iciter). et medicinale alia de reb3 sensib3. et
s(imilite)r est de aliis sci(enti)is que sunt de reb(us) sensib3
quod e(st) inconveniens. Et quod hoc sit inconveniens
o(stendi)t cum d(icit). Sed quoniam pot(est) p(er) h(oc) q(uo)d si sit
sci(enti)a medicinalis media modo p(re)dicto. erit alia
m(edicin)a recipiens sanitatem ab hac m(edicin)a sensibili. et
a(lius) p(ri)mus movens. s(ecundu)m medicus ab h(oc) medico
sensibili. Consequenter cum dicit. Et cum h(ec) d(ic)ens.
dat ro(ati)ones inducentes p(re)dictos ad sua(m) po(sitione)m,
et dat. p(ri)mam. q. p. est. Geometria cum sit
incorruptibilis et incorruptib(ilis) no(n) est de reb(us) sensib3
corruptib3 in q(uan)tum h(uiusmod)i. q(uonia)m si sic. corrumpe(re)t(ur) p(er) corruptionem
ipsorum corporum sensibilium quod no(n) est verum. q(ua)re
cum non sit de reb(us) sensib3 in q(uan)tum h(uiusmod)i. n(ec) et(iam) est
de reb3 o(mn)i(n)o abstractis. erit de reb3 mediis int(er)
formas abstractas et sensibilia. et ille h(uiusmod)i res. medie
sunt. h(uius) ro(ati)onis solu(tio) dat(ur) inferius cum sua
instantia et p3. Con(sequenter) cum d(icit). Nec n(on). scia.
dat secundam ro(ati)o(ne)m. et est. scientia forma orbium et
motuum stellarum celi non e(st) de reb3 sensib(ilibus) q(uo)d
p3 p(er) hoc. quod circuli quib3 utit(ur) astrologus. et
linee no(n) sunt sensibiles. q(ua)re aut(em) o3 concedere quod
circuli de quib(us) considerat astrologus. solum sunt ficti
et ficti. et linee s(imilite)r. aut ut h(abe)ant a(liu)d esse ab
esse rerum sensibilium. cum g(ener)al(ite)r sit ficta n(on) c(on)c(ede)nda
sit forme simpl(iciter) q(ue) separate p(er) se existentes
erunt medie. int(er) sensibilia et o(mn)i(n)o separata. h(uius)
ro(ati)onis solu(tio) dat(ur) inferius. Consequenter cum dicit
Nec e(nim) sunt h(uiusmod)i. dat tertiam ro(ati)o(ne)m. et est. illud quod
determinant a mathematicis non e(st) verum de reb(us) sensib3.
geometre e(ni)m. determinant quod linea recta solum
tangit speram in puncto. quod non e(st) verum.

de linea sensibili et spera sensibili. linea e(ni)m sensibilis
tangit speram in linea. s(imilite)r et(iam) determinant geometre q(uo)d spera
tangit superficiem in puncto. quod no(n) e(st) verum in sensib3
spera e(ni)m. sensibilis tangit superficiem s(ecundu)m superficiem. ut in
superficie. et non in puncto. q(ua)re aut o3 dicere omnes de-
monstrationes geometrarum esse falsas. aut concedere ip(s)as no(n) esse
de sensib(ilibus). q(ua)re cum n(on) sint false n(on) de rebus
o(mn)i(n)o abstractis. o3 quod sint de reb(us) mediis.
Consequenter cum d(icit). Nec mot(us) dat quartam ro(ati)o(ne)m. et e(st).
mot(us) celi et circuli eius non sunt eidem nature
cum motib(us) et circulis quib(us) utitur astrolog(us) loco eorum.
nec n(on) punctorum q(uo)s ponit astrologus loco stellarum con-
venit cum natura stellarum. q(ua)re o3 cum celum et celestia
sint sensibilia. ut ea de quib(us) considerant mathematici sint
alia a sensib3. cum g(ener)al(ite)r non sint o(mn)i(n)o separata o3
quod sint media.

Et quidam fingunt. In hac p(ar)te disputat (contra)
h(oc) quod posuerunt quidam. s(cilicet). ponentes medias int(er)
formas o(mn)i(n)o abstractas et formas sensibiles. et ip(s)as medias
existere in sensib3. et primo s(cilicet). dat istam po(sitione)m. et
p3. s(ecun)do cum d(icit). Cum g(ener)al(ite)r volumus. stringit
quod non vult narrare omnia impossibilia contingentia
ista po(siti)oni. et hoc. ne fiat sermo nimis p(ro)-
lixus. immo vult esse contentus in paucis sufficientib3 tantum
ad destructionem illius opponis opinionis. t(er)tio cum d(icit).
non n(ecess)e necesse. ducit ad quedam inconvenientia. dicens
po(sitione)m sequi. et ducit ad. v. q(uo)rum p(ri)mum est. quod
si sint forme medie existentes in ipsis sensib3
modo p(re)dicto. no(n) solum erunt formas medias esse in sensib3
sed et forme o(mn)i(n)o abstracte erunt in sensib3. et hoc.
quia sic forme o(mn)i(n)o abstracte sunt eterne. s(imilite)r et ille
forme medie s(ecundu)m po(sitione)m ipsorum. h(oc) t(ame)n negabant auc-
tores h(uius) opinionis. et hanc ro(ati)o(ne)m sic p(er)cepit. p(ri)mo
ponit ip(s)am. s(ecun)do cum d(icit). Sermo enim. dimittit necessitatem
consequentie. Consequenter cum d(icit). Et et si in sit. dat s(ecundu)m
inconveniens. et est. q(uo)d duo corpora erunt in eodem
loco. s(cilicet). corpus sensibile et corpus mediorum. quod p(ossibile) esse in
ip(s)o. Et e(st) h(oc) notandum quod hic arguit p(er) inconveniens duo
corpora esse in eodem loco. quamvis ipsorum sit spirituale
dum in a(liu)d sit sensibile. ad cuius evidentiam intelligendum e(st).
quod est impossibile est duo corpora mathematica esse in eodem
loco. ymaginemur e(ni)m. quod duo corpora mathematica spiritualia
sint in eodem loco. tunc q(ua)ero utrum eedem sint
dimensiones ipsorum aut non. si aut(em) sint eedem.
tunc non e(st) ubi h(oc) et h(oc) in dimensionib3 q(ua)re no(n) erit
int(er) corpus et corpus. quod e(st) oppositum ypothesis. si aut(em) sint
diverse dimensiones. tunc necesse e(st) illas dimensiones
esse variatas. et habere idem centrum cum sint in eodem
loco. describatur g(ener)al(ite)r idem centrum. p. a. et p. b. et sit. a
centrum unius corporis et. b. centrum alterius. ab ipso ergo
. a. protrahatur linea recta ad ultimam superficiem alterius
corporis. et s(imilite)r ab ip(s)o. b. ad eundem punctum protrahatur

Q2 indiuidua sit principium rerum 1 nõ vlia ∞—

linea recta. hius 2o se hntibz. qro ut li. pcta
ab. a. sit eadẽ cum lia pcta ab ipo. b. ul'a.
si sit eadẽ. tunc ut plus non ẽ ibi hoc 1 hoc.
et i ñ dimisio et dimisio. et sicut est de ista
dimisione. si est de aliis. qr nõ er ibi corp
et corp. si aũ sunt he diuise. tunc due linee
rte gcludunt supficie. cui oppm declarãt ẽ apd
geom. Cont cum dicit. Aũ ut media duct
ad ẽaũ mguentis. et est quod imole erit in
aliquo mobili. ut. s. forma illa media que est
imobil. erit in sensli mobili. quod est valde
inguentis. ipm. n. me qr ẽ abstetu et comu.
erit imole et i metsmule quia 1 est isen
moli 1 trsmuli. et mole et trsmule. Cont
cum d. Et dms vlr. dat qrtu inguentis
et est quod sic dntes 1 nõ possunt fingere
aim ipp qm 2o ponunt. imo pone illas formas
medias ee nõ trsmules sicut ipi ponunt. qdie
poi eoz in re trsmuli. Cont cum dicit. Et
cum h quod dms. dat qntu ingueens. et est quo
erit ad celu ab hoc celo quod quidẽ po me
mo ipm et suam ydeam in eodem loco exis
tens cu hoc celo quod ẽ inguẽens. et ẽ magis
icoens apud istos. qr scdm iguẽtens ptactu q.
spaliur gdicit eis. ultio au dicit Ista gr sunt
ex ronibz datis ad diusas ptes istius qonis. co
clut quod valde diffile est gphende uitatem
i ista qone et i in aliis. Ex tn dca dispune
relinqt nobis uite que ht sic intelligi qd
sunt quedã sbe sũ forẽ que ñ scdm ee ñ p
diffom separate sunt a motu et a ma. de qbz
gsidat phus nãlis in qr hi. quedam au sunt
que et p ee 1 scdm diffom separate sunt ut
sunt intelligẽ et intellctus hois 1 ea de quibz
gsidat pmus phs in qr hi. quedam au sunt
me m h. que. s. p diffom separate sunt a
ma. lz nõ scdm ee de quibz gsidat mathe
et hoc modo intelligo formas abstractas 1 medias.
pz solo sexte qonis pz i quom pcedunt
.iiii. rones pdicte inducentes alios in pom
formaz mediaz et quom non.

...o difficultas i est. Hic psẽ qrta decimã
qom et pmo sic. p dat intencom dicens
quod. et eam expont p ex. fo psẽ ipm dat
gr intencom dicns quod nõ solũ accidit diffi
cultas in qone pdicta. sz i in qone qrta de
cima que est de pni et elis ut s. pni et
ela rr sint gnã et vlia ipaz. aũ sunt i
diuidua sũ ee indiuiduales ex quib gstituunt
res pri que sunt in illa. scdo cum dicit
v. gr. expõit istam intencom p dno exa ut
s. utm pni et ela vocis. sunt lrẽ indiuidu-
ales et voces audiles ex quibz gpo oĩs vox.
aut sic litta vlis 1 vox vlis que sunt qi
gnã ad ista. ad h i utm pni et ela gnium
sunt gpones pclares quibz utim i una
qz demõatione. aut sunt gpones vles sũ
demco vlis simp. que est ex gpoibz vlibz
h est scdm ex. Cont cum dicit. Et ẽ
qui figr. psẽ intencom iam datã. et hẽ
illa ps. 7. m. q. q. p. disputat ad utrumqz
ptem ipius in fa ut ibi. Sz ipossile est re
moz qdam modu 2ndi qui possz dari
ad ipm. p ad h hẽ. 7. m. q. p. dat rones
ad h quod pna et ela eneu sunt idiua
in fa ut i. Si aũ scom dat rones ad oppm.
s. quod sunt vlia sũ gnã. in p pte 2o pte.
p gpbat intentu p auctores alioz dicens quod
tã dntes pla ee ela rr qm dntes vnum.
dnt quod pni et ela rez sunt indiuidua
ex quibz gponunt sensibla et nõ gnã ipoz
indiuidnoz sicut dix emp. quod ela rez
gpoitaz sc aq ista indiual et ignis idi
uidualis. et si aer et tra et non dixit vlia
istoz ee ela ei est aer. scdo cum d. Et d h.
indicat rom ad idem et est qui uult sa
re ñ alicui rei ut lecti au alic gstis dz
gsidare ea ex quibz gpo lectus et modu
gpoms ipius. cum. n. cognonit h. scio 1
cognoscet nãm lecti. sz lectus nõ scit nisi
p cognicom suoz pni qr cu gstituencia
lectu sunt indiuidua. indiuidua erunt pni lecti
et nõ vlia et si est de aliis rebz ex qbz
gclu cum d ex istis gr. quod gnã rez
et vlia nõ debet dici pni et ela. sz magis
indiuidua. Conse cum d. Si aũ scom.
dat roes ad oppm. s. ad ostend quod gnã
sunt pni et elea eneu. et dat. 3. rões
q. p. est. Res cognoscuntur p suas diffes.
sz pni diffonu sunt gna. gphend. n. p
gen dm gr res cognoscit p gna sz ñ
cogscit res ñ p sua pni. gr gna sint pni
rez. Et intelligend est de rebz diffinibz sũ
spebz. et quia spes est totu ee indiuidnoz
sc ultius quod gnã sunt pni indiuidnoz
h roms p dat me. scdo ut ibi. Et nec
est. ex ipo infert gm. Cont cum dicit.
Et si possile est. dat 2am rom que non
mltu diffr a pma. et est Res cogscunt
p suas fors p qs disponunt. sz gnã sunt
pni formaz qr cogscunt ptes qz gnã
sunt pni cu gr nõ cogscunt ñ p sua pni.
sc quod gã sunt pni rez. si eni sunt pni
pncipu oz quod sint pni pncipiati. hu

C est sic dr.
Quedã que ñ p diffom nec p ee separata ẽ a motu et ma.
et de hac gsidat phs natalis.
Quedã que et p ee 1 p diffom separata ẽ. ut st intellige et intellctus hois
de quibz gsidat phs pmus.
Quedã q p diffom separata ẽ lz nõ scdm ee de quibz
gsidat mathematicus.

rōnis ꝓ poīt ꝯa. sedo ꝯn. cū d. et gn̄ sunt. tcō cum dicat. et gnā. inst̄ pma qm. ex q̄ mg̃ ma sē intentū. Cont dicat. Et quidā eoꝝ. dat tcā rōm ad id ex opionibz alioꝝ. et est, quod quidam dixīnt vnū et ens ēē gnā. et quidam magnū et puū. et qꝛ h̄ sunt gnā aꝑd eos. posuiūt ea ēē pṅ et elā enciū. qꝛ ꝑ rōnes eoꝝ gā sūt pṅ et elta encium. Conseq̄t cum d. s; īposile ē. destit qdam modū rndi ad pdicta qm. dicet. n. aliqs quod pṅ rēi dr̄ dupr. s. pṅ cogscendi et pṅ eēndi. et quod gnā et vlia sūt pṅa cogscēdi. indiuidua aū pṅ eēndi. dicens ista pṅ ēē oīo diuīsa. hāc rōnē destit sic, diffō sbē ē vna, cū sbā sit vna nā. cum g pṅ rei sint pncipia diffōnis. et non alia. Jmpossile ē pṅ ēē duobz modis oīo diuisis, sicut dcm ē. h⁹ rōnis ꝓ poīt qm. ꝑo ut ibi. diffō enī dat mēm. tcō ut ī. Et si fuit dcm. iusti cat ipm mēm. ex opposito ipi⁹ ducet ad in cōueniens. sic. si pṅ sbē dnr̄ duob⁹ modis, et nō fuit eadē cū pṅis diffōnis sbē. tūc ɔtinget quod diffō sbē que est ex gnē et dr̄ ā est h. al rōale. sit oīo diuisa a diffi nē que ē ex vlis pṅis ipi⁹ cōmōi est al ɔpōit ex aīā rōali et corē. hoc ā est inqueiens. Qo tn̄ in diffō sbē est eadē et q̄ modo non, intelligi pōt. quod sedm̄ ī rem et sbām ē eadē diffō, que ɔstat ex gnē et dr̄. et q̄ ɔstat ex nā m̄ ī vā forma rei. diffō. n. p dicat form et m̄. l; n̄ expsse rei. gen⁹ enī dr̄ forā incōpleta et in pōa. et ī forā cū m̄. diffō ā sedā dicat form cū m̄ sbr̄. s; dicat forā ut ē actus m̄. et mam expsse. Silr̄ aū ad nātre iam dicte qōnis, q̄modo. s. indiuidua sūt pṅ ī q̄m gnā intelligi pōt sedm̄ qđ h̄itū est in lib⁹ pcedītē, quod indiuidua sunt pṅ eēndi. et gā sū vlia pṅ cogscē di. et h pṅa nō sunt ā et alia n̄ sedm̄ eē. sicut. n. phtū est a com̄. for spal' ut est in m̄ et indiuiduis eis appata est fora indiuidualis. et sic est pṅm eēndi īdiuiduū l; nō cogscendi. sedm̄ ā quod est vna fora a plibz ɔicata. sic est for vlis. et sic ꝓ quod ab aīā cōphendit ē pṅm cogscēdi indiuidua, l; nō pncipiū eēndi.

Et cum hoc dicim⁹ quod si genera.

Jn hac pte ꝓsē qntā decimā qōm. et est, suppōto quod gā sunt pṅ enciū. utm mag debeant dici pṅ gnalissia ī altissia. an spalissiā et infima. et pcē sic. ꝑmo dat intēcōm ī pz. sō cum dicat. hī. n. dubium. ꝓsē ipm. et hī illa ps. ī. m. q. p. ī ḡno utm gnā. et altis ma debeant dici pṅ, in sa ut ibi. Et eaā pscrutandū est. inq̄rit de m̄ medus inī īdiuidua et gnalissiā, que ipoꝝ mag inent dici pṅ. ꝓ ad h hī. ī. m. q. p. dat rōm ad h quod gnalissiā et altissiā debeat dici pṅ. Jn sa ut ī. Et erit vnū ī ens dat rōm ad oppōm. Jn ꝑ pte intendit talem rōm. si vlia mgs h sunt pṅ mag qm singlaria quod est ypōs. magis vlia maxe erit pṅ, qꝛ altissiā et gnalissiā erit pṅ q sedm̄ ɔicia dnr̄ de omibz gnēis sb ipis ex quo ɔclud cum dicat inīs g. quod tot et eadē erit pṅ. qt ī q sūt gnā gnālīssima. Cont cum dicat. Et erit vnū. dat rōm ad oppōm, et est, si altissia et gnalissia sūt pṅ enciū. tc vnū et ens erit pṅ ī sbē encium. cū h sint vlioza olb⁹ aliis s; qns est īpole. g āns. in hc rōe sic pcē. ꝓ suppōdo ypōs ꝑ āns inst ex eo qns. sedo cum dicat h. n. in maiori. declarat necēc ɔnie ut dcm est. tcō cum dicat et īposle ē. destit qns. sic. pṅ ꝓ ypōs sūt gā. s; ens et vnū nō sūt gā. g ens et vnū nō sūt pṅ. h⁹ rōis ꝑmo pbat ꝯn, sō resumit ipm ꝯn. pbatū et ex ea inst qm sb addō ꝯa. pbat g ꝯn. sic. si ens aut vnū eēnt gā. et hērent drās de quibus pdicarētr. si g pdicaī de dr̄ est īposle. g ens aut vnū ēē gā ē īposle. et hanc rōm sic pcē. ꝓ pōt qm. sō pbat quod si ens aut vnū eēnt gā hērent drās de quibz pdicarent. sic. Omīs dr̄ hīt ēē. si g ens eēt gen⁹, dicet de sua dr̄, silr̄ omīs dra ē vna nūo. g vnū eēt gen⁹. qđ pdicaret de sua dr̄. tcō cū d. et īposle est. dicit h ēē īpossile. s. ad pdicari pdicatione gnīs de rebz hntibz fōis diuisas q nō ɔicant in vna for nūo. quod tn̄ sēt ponentes ens aut vnū ēē gen⁹ oim. silr̄ dicit īmpōle ēē g pdi de suis drīs. quod sr̄ sē illā pōm. gen⁹ .n. nō pdi de drīs sed de spebz sb ipo gnīis Ex quibz ɔclud ulrius cum d. inīm g. quod si vnū et ens sūt gā. nō hebūt drās, quod ē ɔtām gīs ex quibz relinqt ꝯ ꝯn. pbati. s. quod ens et vnū nō sūt gā. Cont cum d. s; si vnū. resir ipm ꝯn. iam pbatum. et ex ipa inst qm sib addō ꝯa. et dat qm cum dicat. nō erūt pṅ. et ma. cū d. et pṅ sunt gā. Jntelln est tn̄ qđ com alio m̄ plur pdicatum ꝯn. s. ducendo ad h inɔuniens. quod sb uno gē eēt drā nō ɔicantes aliqā naām vnam. si tn̄ qrat ꝑꝑ quid nō p g de dr̄ pōt dici

218

hoc ee quia sigficatu p n gis e qetu. sigt. n.
gen forma ipleta sinc form in po. et ita
alia in fora cu ma. n au d solam fora sigficat
su dicat. m q hz. qr sicut oppositu su aggatu
no d de simplici. st no d g de d. n a spei
sigficat aggatu pp quod g de sua spe pot p
dicari. alio m posset dici hoc esse. quia n d
h quod sigt. sigt ut alu inhens. et n no alu
sbsistens su i quo ad est. et no e quod ad e.
qr d nlli e subiciabit pdicari tn pot de spe.
Conset cum d. Et i pstand. inqrit de intme
int indiuia et supma. q illoz mag inente
dici pn. et etia vtm gna au dre mag debeat
dici pn. i pcet s. p dat intcom. et dat sam
pte intencois cum d. Et cum h vtm d. et pz.
ex dcis. scdo cum d. Si em d. pse ipm inten
com. et p pma pte. scdo scdam. pma a pte pse
ostendes quod gna mag debent dici pn q d.
s. queius est pone pn sita q infita. Sz si d po
nant pn. erunt pn infinita et incta pp suam
intcitudinem. si a ga ponat pn. no accit hoc
inconueniens. qr ga mag dca sunt pn qm dre.
hs rone solu dat intm su op. ppom. De hoc
au quod dicit ds ee infitas intlnd e quo ad nos
p com. s. quia nos non hem viam ad inuandu
ds. lz em d no possint inuari quo ad nos. d
non dubitam ee finitas apd n. sic d. vb for
te dixit esse ds infinitas. qz h e famosu apud
plos pp sua intrinseca grunni. clz. n. gis neca
st plis d. et smo e in hoc loco sic dic com.
est fm pbabilite hoiu.

d h tco modo excusat ipm com de quo no
e candu qm ad ppoitu. Conset cum dicit
Et etia si vni. pse sam ptem intencoms. et hc
illa ps. 7. m. q. p. dat roes. quod de intmeus
st spea ma mag pn. in sa ut ibi. Et etia dicim
qnom. disputat ad oppom. In s pte dat. 3. roes
q. p. est quod mag e vni mag est pm. Sz
spes spalis ma mag e vni q gen. pp h qd cu
ois dio aut fiat fm qntite aut p qualite i fora.
spes spa ma solu est disit scdm qntite. gen au
scdm fora et qualite. eo quod disile scdm form
e disile scd qntite. qr spes spa ma magis erit
vni qm gen. et i mag pm. hs rois p pote
ma. fo cum d. et vnu e indisile. dat pbom
oi. ut dcm est. tco cum d. i g vnu. infert
qm. Conset cum dicit. et i dicim dat sam
rom. et est in illis spebz de qbz d gen fm
pus et posteius no e g aliq a n vna ab ipis
spebz. sz e ipe spes. sicut pz in nuis i figis
sic i est in oibz gibz si genus no dicat pe
vni ee p analogiam de suis spebz. Indiuidua

au no sut sb spe spa ma p pus et pzius. g
em contingeret ut eent in se ad inuicem ne
aut no est s. imo coniuqdz eoz est existens
in actu p se. qr spes spa ma est vna n i tpis.
cu g spes spa ma mag accedat ad nam vnius
et i ad nam pncipii qm gen. spes magis
inet dici pnm qm genus. h io fundat sup
. i. ppones. et quas sic pcet. p pot pmam
et eam iustificat p ex ut dcm e. fo ut ibi.
Indiuidua au. inuit sam. Conset cu dicit.
et i ea quoz. dat tcia rom. et est. Od e
meli et nobili mag dz dici pm i pm eo qd
non e hz. Sz spes spa ma melior e et nobilior
q gen. est. n. pfca in actu. gen au ipfcm
et in po. qr mag dz spes spa ma dici pnm qm
gen. h rons p dat me. fo ut i. ma g
ist qm. Conset cum dicit. et i dicimus.
disputat ad oppom. v sic pcet. p querit
quom e posle ut spes spa ma mag sit pnm qm
g. fo cum d. pm. n. i ea. dat rom quod
hoc est ipole. et est. pnm est a ab eo cui e
pnm hns in am separa p se. sz spes spa ma no g
se ht i g. imo gen quod est vle pdile
de intis mag dicat nam separa p se exis
tente sn spe. pus. n. sicut uult ar e ab
q sit eq. g ga mag debent dici pn qua
spa ma. hs rons p pont ma. fo cum d. Si q
modo pondo ini. inuit qm. Cont cu d
Si g scitum. gclut epilogando ex tota illa pte
quod si vlia i q hi sunt pn. tuc ga erunt
mag pn qm spes spa me et ga ma eo altissia
max est pn. q qd sut p ga. Et intlnd
quod spes vno m est por ge. alio m gen
pus e spe. gen. n. pus e spe sicut a quo n
quitur sbsistendi qncia. et sicut ma por est
fora. spes au por est ge nobilite et actualite.
et i sicut fora por e ma. ex h p hn ut salis h qois.

v se hanc qom. In hac pte disputat
qnda qom no i pn h lib enuata. Sz
ad duas qones ultio pcedentes sequitur. et est.
Si vlia sut pn ut ipa vlia sut alia a ptibz — C vtm vlia sint alia a pticularib an non.
aut non. et pcet sic. p dat intencom bruiter
fo cum dicit. Qm si h. pse ipm. disputans
ad utrunz ptem. vn scdm hoc ht illa ps. 7.
m. q. p. disputat ad h. qd vlia no sint idem
cu ptibz sed a ab ipis. In scda ut ibi. Si g
fingit disputat ad oppom. ni p pte dat tres
rones. q. p. est. si tm pticula sut et no vlia
derianca ipa ptia. cu pticularia sint infinita
et infinitoz no est scia. oino. n ei scia. h
a est inconueniens. hunc rone p [illegible] ut i.
Demu em. declat ipossibilite [illegible] p hoc q intm

C est dio dup x — aut p qntite et s spes spa ma solu disit est.
aut p qlite siu fora. et s g e disle. eo qd disile p fora e disle p qnte.

ut[rum] s[cienti]a o[mn]i[um] p[artic]l[ariu]m s[u]b uno u[niversa]li [con]tento[rum] sit ead[em] an diu[er]sa. —

3

est q[uo]d nos scim[us] o[mn]ia p[artic]ularia p[er] unu[m] u[niversa]le. in-
t[e]ll[ig]ibile ci[r]cu[m]s[...]tians ea, ex quo relinq[ui]t[ur] quod est
u[niversa]le a[lter]u[m] ab ip[s]is p[articular]ib[us]. cu[m] sit p[er] se. et ult[er]i[us]
sp[eci]es, t[ame]n que sunt int[er] ea. h[oc] ult[er]i[us] [con]cludit
cum dicit. Si g[itur] i[n] s[er]mo. — Conseq[ue]nt[er] cum dicit.
Dicam[us] g[itur]. dat sc[ilicet] sc[un]dam r[ati]o[n]em. et est. si t[antu]m
p[ar]ticularia sunt i[d] quod n[on] ab eis ut u[niversa]le. tu[n]c
o[mn]i[n]o n[on] est i[n]t[e]ll[ig]ibile. cu[m] p[artic]ularia [com]p[re]hendant[ur] a s[ensu].
et u[niversa]lia ab i[n]t[e]ll[ect]u. et si h[oc] cu[m] n[on] sit [com]p[re]hensibile
n[isi] a s[ensu] ex ypo[thesi]. a[d]u[c] o[mn]i[n]o n[on] erit s[cienti]a. a[u]t s[cienti]a
et s[ensus] erunt idem. q[uorum] utru[m]q[ue] e[st] i[n]co[n]ueniens. [er]g[o]
ypo[thesi]s. — Cont[inua] cum d[icit]. Et i[m]possibile est. dat
t[er]tia[m] r[ati]o[n]em. et est. si t[antu]m p[ar]ticularia sunt. tu[n]c
n[ih]il est et[er]nu[m] et i[m]mobile. cu[m] o[mn]ia p[articula]ria sint cor-
ruptibilia t[ame]n i[n] motu. et si h[oc]. n[ih]il e[st] g[e]n[er]abile et corruptibile.
h[oc] aut[em] est i[n]co[n]ueniens. h[oc] [auto] [con]t[r]a est ex dua-
b[us] co[n]dic[ionibus]. c[on]cl[usi]o quar[e] sic p[ro]cedit. p[rimo] suppo[nen]do ypo[thesim] p[ro]-
a[n]te i[n]f[er]t ex ea q[ui]s p[ro]me [con]dic[i]o[n]e[m]. et p[atet] ex dic-
tis. S[ed] quod est no[tandum]. quod uult o[mn]ia p[articula]ria
esse corruptibilia. et forte i[n]t[e]ll[ig]it h[oc] quod uult
p[ro]p[ter] quod de s[e]n[s]i[bi]lis ha[bet] s[cilicet] possibilia ad no[n] esse.
l[ice]t q[ui]dam uolu[n]t q[uod] sint i[n]corruptibilia. s[ecun]da
cu[m] d[icit]. S[ed] si n[ih]il fuit. dat s[ecun]dam [con]dic[ionem]. s[ecun]do
cum d[icit]. necesse est n[on]. declarat [con]ne[xionem] necessar[i]e
ip[s]i[us]. si g[e]n[er]atio est. et est s[ecundu]m q[uo]d alibi p[ro]bat[ur].
necesse e[st] ip[su]m fi[eri] ab aliq[uo] [con]tra mouente. cu[m] g[itur]
no[n] sit p[ro]cess[us] in [con]tr[a]ri[i]s mouentib[us] i[n] infinitum
ut p[ro]batu[m] est in p[rim]o h[uius]. est necesse stare ad
aliqua[m] ca[usa]m mouente[m] o[mn]i[n]o i[m]mobile. et
i[n] et[er]nam. eo quod g[e]n[er]a[ti]o s[ecundu]m est. ad h[oc] q[uod] si
g[e]n[er]atio est. o[portet] ut fiat ex aliq[uo] ut ex m[ateri]a. q[uia]
cu[m] in [con]t[r]a[ri]is [m]a[teria]libus no[n] sit p[ro]cess[us] in i[n]finitu[m]. n[on]
sit possibilis g[e]n[er]atio ex n[ih]ilo i[n]finitu[m]. [et] aliq[ua] m[ateri]a.
p[er] o[mn]i[n]o i[n]g[e]n[er]a[bi]l[is]. si n[on] g[e]n[er]atio e[st] alic[uius]. necesse e[st]
ut mot[us] illi[us] g[e]n[er]a[tio]nis et ex p[ar]te effic[ient]is et ex
p[ar]te m[ateri]e sit finit[us]. alit[er] n[on] nu[n]q[uam] [com]pleret[ur]
illa g[e]n[er]atio. cu[m] mot[us] infinit[us] no[n] p[ote]r[it] [com]pleri.
et i[n] cum i[d] quod no[n] [com]plet[ur]. n[on] est pos[sibi]le ut
incipiat fi[eri] s[ecundu]m n[atur]a[m]. ex h[i]is [er]g[o] relinq[ui]t[ur] tu[m] ex
p[ar]te effic[ient]is. tu[m] ex p[ar]te m[ateri]e. quod n[isi] esset aliq[ui]d
et[er]nu[m] et i[m]mobile non esset g[e]n[er]atio. et p[atet] h[oc] q[uod] [con]-
stat[us] ... in ca[usi]s q[uo]m declarauit in p[rim]o h[uius] valz
ad i[n]tencia[m] in hoc l[oc]o. — Cont[inua] cu[m] dicit. Et
etia[m] si n[on] res remo[rum] q[ui]dam dubita[ti]o[ne]m ex iam
dat[is] r[ati]o[n]e ... [pre]sente q[uesti]o[n]em nascente[m]. quia
e[nim] nu[n]c ult[im]o h[ab]itu[m] est. quod m[ateri]a e[st] i[n]t[ra]nsmu[tabi]l[is]
et u[niversa]le s[ed] est i[n]t[ra]nsmu[ta]bile. ponet[ur] a[lter]u[m] s[ecundu]m esse
alia ab ip[s]is p[articular]ib[us]. et ip[su]m esse u[niversa]le. h[oc] remo[rum]
dicit quod s[ecundu]m ponet. mag[is] d[e]b[e]t pone[re] forma[m]
p[ri]ma[m] esse u[niversa]le. q[ua]m m[ateri]a[m] p[ri]ma[m]. et hoc. q[uia] forma
s[ecundu]m no[n] g[e]n[er]ab[i]l[is] n[e]c corruptib[i]l[is]. et est ens in actu.
sicut d[icit] co[mmentator]. et m[ateri]a in po[tentia]. ad h[oc] q[uia] q[uia] form[a]

est [com]p[re]hensibil[is] sicut et u[niversa]le. m[ateri]a aut[em] s[ecundu]m a[lter]a[m] i[n]finit[a]te[m]
de se i[n]co[m]p[re]hensibil[is] est. p[ro]p[ter] quod aut[em] o[portet] pone[re] p[ro]
s[ecundu]m ...te u[niversa]le n[on] esse m[ateri]am n[ec] forma[m]. et i[d] o[mn]i[n]o n[on] esse.
aut si h[oc] sit i[n]co[n]ueniens. cu[m] no[n] possit u[niversa]le esse
m[ateri]a ut p[atet] ex dictis. o[portet] pone[re] u[niversa]le quod e[st] a[lteru]m a p[articular]ib[us]
esse forma[m] et sp[eci]em. — Cont[inua] cum d[icit]. Si g[itur] fin[is] erit.
disputat ad oppo[situ]m. una[m] dans r[ati]o[n]em. et est. si po-
nat[ur] u[niversa]le a[lter]u[m] a p[articular]ib[us] p[er] se existens ext[ra] a[n]i[m]am. m[anifestu]m e[st].
quod hoc no[n] pot[est] poni in omni u[niversa]li. in q[ui]b[us]dam
n[on]. ut in artib[us] et i[n] in unu[m]q[uo]d[que] artificiali ut
dicit com[mentator]. necess[ariu]m est quod no[n] est u[niversa]le hoc m[od]o
a[lterum] a p[articular]ib[us]. cu[m] g[itur] in quib[us]da[m] s[ic] est. s[imi]l[ite]r est q[uod] s[ecundu]m
dom[us]. n[on]. u[niversa]lis non est ad existe[n]s ext[ra] a[n]i[m]am a[lter]u-
t[ru]m a[lteru]m a domib[us] p[articular]ib[us]. cu[m] g[itur] in quib[us]da[m] s[ic] est. [con]s[imi]l[i]te[r]
est. quod u[niversa]le nu[n]q[uam] sit a[lteru]m a p[articular]ib[us]. et e[st] i[n]tencio h[uius]
[con]o[n]is. q[uo]d u[niversa]le no[n] est id quod p[ar]ticulare. n[on] est a[lteru]m
ab ip[s]is p[articular]ib[us]. et hoc m[od]o i[n]t[e]ll[ig]e[n]do. p[atet] q[u]al[ite]r possit
r[ati]o[n]es i[n]t[e]ll[ig]i ad utr[a]m[que] p[ar]te[m] q[uesti]o[n]is.

Et cu[m] hoc p[ro]sequendu[m] est. Hic p[ro]s[equitu]r una[m]
q[uesti]o[n]em ad q[uesti]o[n]em ult[im]o declara[tam] p[er]tinente[m]. que
t[ame]n no[n] fuit p[ro]nu[n]ciata. et est. ut[rum] s[cienti]a o[mn]i[u]m p[artic]ul[ariu]m
s[u]b uno u[niversa]li [con]tento[rum] sit eadem a[ut] diu[er]sa. et
p[ro]c[edi]t sic. p[rimo] dat i[n]tenc[i]o[ne]m. s[ecun]do ut ibi. Si n[on]. p[ro]s[equitu]r
ip[s]am. disputans ad utra[m]q[ue] p[ar]tem. et p[rimo] ad h[oc] q[uod]
non sit eade[m] s[cienti]a. q[uia] si sic. o[mn]ia p[ar]ticularia
esse[n]t unu[m]. cu[m] illa sint unu[m] quo[rum] s[cienti]a est
una. et s[ecundu]m a[u]f[er]t i[n]t[er]ue[nien]do i[n]t[er]ib[us]. cu[m] oppo[situ]m
dicit s[ecundu]s. fo cum d[icit]. Si e[nim] dixim[us]. disputat
ad oppo[situ]m. duas dans r[ati]o[n]es. q[uarum] p[rima] est. si s[cienti]a
o[mn]ium p[ar]ticulariu[m] s[u]b eod[em] u[niversa]li [con]tento[rum] esset diu[er]sa.
s[e]q[ueretu]r hoc i[m]possibile. quod n[on] es[set] in sp[eci]e. in quo
[con]ueniunt indiuidua. et si hoc. no[n] mag[is] [con]ueniret h[om]o
cu[m] h[omin]e. q[ua]m h[om]o cu[m] asino. q[uo]d e[st] i[n]co[n]ueniens. s[ecun]dam
r[ati]o[n]em dat cum d[icit]. Et cum h[oc] quo[niam]. et est. si
form[a]e p[ar]ti[u]m esse[n]t diu[er]se. cu[m] m[ateri]a o[mn]ium p[articula]rium sit
[con]similis. et m[ateri]a [com]p[osi]ta appetit s[ecundu]m forma[m] [com]p[osi]ta[m]. non esset
possibile m[ateri]am o[mn]ium p[articula]riu[m] s[u]b esse al[iqu]a illis for[mis] diu[er]sis.
quod t[ame]n non est u[er]u[m]. sit n[on]. s[ecundu]m q[uo]d m[ateri]a omnib[us]
formis uni[us] sp[eci]ei. cu[m] om[n]e indiuiduu[m] [com]positum
sit ex p[artic]ul[a]r[i]. et h[abe]ns form[a]m m[ateri]a p[ar]ticularis. Solutio huius
q[uesti]o[n]is pot[est] esse. quod for[ma] in qua [con]ueniunt indi-
uidua uni[us] sp[eci]ei. no[n] [pro]p[ri]e d[ebe]t d[ici] s[cienti]a ip[s]o[rum]. s[ed] mag[is]
esse s[imi]l[i]e. quod non d[ebe]t d[ic]i idem cu[m] ip[s]is i[n]diuiduis.
et sic ad h[oc] h[oc] q[uo]d poit u[niversa]lia no[n] eade[m] ip[s]is p[articular]ib[us]
t[ame]n i[n] p[ri]m[u]m ad q[uesti]o[n]em p[re]cedente[m]. Al[ite]r poss[e]t dici. quod
h[aec] tota q[uesti]o no[n] est n[isi] una r[ati]o ad s[ecun]dam p[ar]te[m] p[re]ce-
dentis q[uesti]o[n]is. Conseq[ue]nt[er] cum d[icit]. Et querendu[m]
est etia[m] q[uesti]o[ne]m. p[ro]s[equitu]r uicesima[m] q[uesti]o[ne]m sup[er]i[us] enu[n]ciata[m].
que s[ecundu]m p[ri]m[u]m ad q[uesti]o[n]es p[re]cedentes. et est. de
p[ri]n[cipi]is re[rum] [con]ponit. ut[rum] sint unu[m] in for[m]a u[e]l
n[umer]o. i[d est]. s[ecundu]m quod u[n]u[m]q[uo]dq[ue] ip[s]o[rum] sit unu[m] n[umer]o. aut
unu[m]q[uo]dq[ue] ip[s]o[rum] sit unu[m] n[umer]o. ita s[cilicet] q[uo]d n[u]llum

T[er]mi[n]o[rum]

ipoꝝ sit vnu͂ in for͂a vl' dea͂ de plibꝫ indi
duis. et ponit sic. p̊ dat intencoem. fo ut ibi.
qm̄ si pn̄. pse ipm̄ disputans ad ulti͂mꝫ ptem.
et p̊ ad hoc quod pn̄ nō sint vnu͂ in forma
vl' modo pdco. s̾ si i eet. tūc n̄ eet vnu͂
nūo. cum sola for͂a vl's non possit cāre y
depn̄te inale. ad h̾ ı n̄ eet gable nt corrup͂le
cu͂ indiuiu͂ et vnu͂ nūo solu͂ est quod gat. cu͂
ı i͂d quod gat. gat ex sibi sio. et fm illa͂ pom n̄
est pone ad aliq̄ gnu͂. ad h̾ ı si i sit. nō er vnu͂
gē pdicat de mltis pn̄bz, eo quod fm h̾ non est
pn̄le et ı n̄ mlta pn̄ia qr n̄ er vle. et si h̾. n̄
sca͂. que omia sunt inguet͂a fo cum dicit. Si aūt
oīa pn̄. disputat ad sam pte. s. ad h̾. quod pn̄
non sint om vnu͂ nūo. s̾. si vnuqdqꝫ pn̄oꝝ rep
sentatu͂ fuit om vnu͂ nūo in pdco. tc nō eet
ad a͂d ab elis cu͂ mis pn̄coꝝ nō exceꝰ num pn̄oꝝ
ut si ela oium vocu͂ eent dece lre. s. a. b. ꝛc.
et. a. eet vnu͂ nūo. et sic de aliis. tūc nō ingrēde
.a. n̄ qpom vni⁹ om vocis. qr si s̾. nō eet. a. vnu͂
nūo. et s̾ est de aliis lris. qr voces qponūt ex
illis elis. aū ncto eent paucior ıl' elis. aū n̄ plers.
hn̄c rom p̊ ponit. fo ut i. nlla n. e s̾. dat nccte
qnē q̄m ad pma͂ pte qnitr. s. quod n̄ adder ab
elis sū a pn̄bz. et h̾. quia vnu͂ nūo ı pn̄le idem
dnt. qr si pn̄ nō fuit n̄ pn̄ia. nō er vle oīo. s.
for͂a. et si hoc. n̄ a͂d erit a pn̄bz sū ab elis. cum
ex vno nō fiat cōposicū. tco cum d̾. v. g̾. in
nuit iustificacom nccitis qne q̄m ad sam ptem
qnitr et pꝫ ex dcis. et est intes h̾ qōnis quod
pn̄ non sunt vnu͂ nūo tm̄. n̄ sūt vnu͂ i for͂a
qn tm̄. Sic est vnuqqꝫ ipoꝝ pn̄oꝝ vnu͂ ı una si
cu͂ mltipli͂ca p pla indiuidua. et dico vnu͂ nūo. sic
indiuiduu͂ sb aliq̄ spē dr vnu͂ nūo. n̄. n. indiuidubz
indiuidius h̾ in non est una nūo. lꝫ in in ipis
qnat unam n̄am. et p hoc possꝫ dici q̄d ultima
pn̄ vnicqꝫ sint ead nūo. et illi qpoico q̄parata
ipa tn̄ qnatur vna n̄am qm mltiplicata p ipa.
Conset cum dicit. Et nos dimisim⁹. psequitr
vicesima pma͂ qōm penulcā. et est utrm pn̄
corrup͂ble et incorrup͂le sint eade aut diuisa. et
ponit s̾. p̊ dat intencom fo ut i. Om si pn̄
pse ipm̄ disputans ad ultimꝫ pte. vn̄ dr illa
ps in. ı. in. q. p. s. disputat ad h̾ q̄d nō
sint ead in scda͂ ut ibi. Si aū pn̄ sint diusa.
ad oppom. ad h̾ p̊ hic. ı. in. q. p. dat rōm v
nam ad h̾ quod nō sūt eadem. in scda͂ ut i.
epicuri. dat opiones alioꝝ ce hoc. et eas destruit.
fo q̊ dat in p̊ pte est h̾. si pn̄ corrup͂blia et
incorrup͂blia sūt eadem. tūc nō eent qdam cor
rup͂tilia et qdā incorrup͂tilia n̄ possꝫ dari ca qr sic
queda s̾ et qdam sic. sꝫ hoc est inconueniens.

o p̊m. Conseꝰ cum dicit. Epicuri dat opiones
quorudam alioꝝ ce hoc. et eas destruit et hic
illa ps diuis. in. q. p. dat opiom epicurioꝝ
et eam destruit. in sa ut i. Si q̊ q̊s estimauit
dat opiom empedoclis et eam destruit. ı. pma
pte sic ponit. p̊ dat opiom epicurioꝝ. et est
quod pn̄ etnu͂ sūt dii. quoꝝ quidam s̾
nauiunt. etnum vni⁹ loci. et potauunt aqm
sū potu͂ alti⁹ loci. et istos deos dicebant ee
incorrup͂tiles. et ee pn̄ incorrup͂tilium. alios a deos
qui nō gustauunt illu͂ cibu͂ n̄ potauint de
illo potu. dixit ee corrup͂tiles. et pn̄ corrup͂tilium. fo
cum d̾. Sꝫ h̾ quod posuerunt. destruit istam
opiom sic. Si dii recepint cibu͂ et potu͂ ut
illi dicut. aū hoc fuit pp delccom aut nce
ssitatem. Si pp delectacom. tūc nō potuit
ille cibus aū potus ee cā incorrup͂tis ipoꝝ et
etni͂tis. cum delectacio p̊ quod hı. nō sit cā p
manencie et incorrup͂tis. Si aū pp nccitatem
s. pp hoc ut nō moriantur. h̾ est ı conueniens cu͂
cibus et potus nō sint nccij n̄ ut restau
rent corrup͂ta. Si eni͂ indigent cibo ı potu.
nō eent etni. Et quia i͂c s̾mo nō e dign⁹
ut pscrutetur de eo in sca͂. sb iungit cum d̾.
Et id non oꝫ. quod nō oꝫ pscrutari de his s̾
monibz talium. cū phia coꝝ sit sicut pic
ture et figmto. imo pscrutandu͂ de s̾monibz
illoꝝ qui locuti sūt ce pdcam qōm p certam
rōm et demccom. qui. s. qrebant p rones
si ead sint pn̄ corrup͂tilium et incorrup͂tilium q
in quedam etnu͂ sunt corrup͂tilia. quedam
incorrup͂tilia. n̄ possint dare cam pp qm ita
sit. ex quoꝝ s̾monibz qclu⁹. cum dicit.
Maxima est q̊. quod nō sint pn̄ eade corrup͂tilium
et incorrup͂tilium. ı. s. quod pn̄ oium sunt
corrup͂tilia aū oium incorrup͂tilia. Conset cū
d̾. Si q̊ q̊s. dat opiom emp. et ea destruit.
et hic illa ps. z. pn̄las in. q. p. dat opiom
ipi⁹. in sa ut i. qt q̊. destruit eam. ı tcia
ut ibi. Et non fingit. o quod illa opio n̄
faciat ad suam qōm. opio sua est. quod
.iiii͂or. sūt ela mlta. s. ignis. aer. aq. et
tra. et duo effica. s. amicicia et lis. ex q̊bz
sex elis dixit oīa gnari pt celum. quod est
deus apud ipm. quod dixit ee fcm ex. iiii͂or.
elis. et amicicia sine lite. posuit ı litem
ee nccam cum in gnacone pncipioꝝ pscnciu͂
et futuroꝝ. et alioꝝ que erunt. eni⁹ ca est
scdm ipm. qr n̄ eet lis in gnacone. oīa
eent vnu͂. opinabat. n. quod amicicia qm̄
est diuans faciat omia ee vnu͂. vn̄ posuit
litem nccam. ut dispgeret et distingueret

res. ne omnia fient unum. Consequenter cum dicit.
Quod quidem. destruit illam opinionem ducendo ad quoddam
inconveniens. quorum primum est, quod deus erit insipi-
entior aliis rebus, et hoc. quia non constat ex lite
cum qua sit non cognoscit nisi per simile sit simile apud
ipsum et alios antiquos ut terra per terram et sic
de aliis. deus non cognosceret hoc, nec in alia
quorum lis est causa, secundum inconveniens dat cum dicit.
manifestum est, et est, quod ex sermone empedoclis accidit
litem esse causam corruptionis et non generationis, cum
secundum ipsum amicitia sit causa generationis, cuius tamen
contrarium posuit. Tertium inconveniens dat cum dicit,
Et secundum hunc modum. et est, quod amicitia
non solum erit causa generationis sed et corruptionis, cum
enim posuit amicitiam per congregationem generare quedam
et quorundam congregatio est aliorum segregatio. non tamen
erit amicitia causa generationis. sed et corruptionis,
cuius tamen oppositum posuit. Quartum inconveniens dat cum
dicit. Et cum hoc. et est, quod empedocles licet posuit
causas moventes. non tamen dixit que essent causa
generationis et corruptionis. et ubi transmutationis
in entibus, sed solum dixit ita esse, et quod lis
in aliquo tempore causat transmutationem, tanquam si
sermo esset manifestus nullam dans causam necessitatis
quare sic deberet esse, Consequenter cum dicit.
Et non fingit. declarat quod opinio empedoclis
non facit ad suam conclusionem, et hoc. quia ipse
posuit omnia esse corruptibilia preter elementa et deum
sua a quo ponit, quod multa eveniunt sunt corruptibilia
et multa incorruptibilia et querit quomodo hoc potest
esse. si corruptibilium et incorruptibilium sunt eadem
principia. et quia hec sufficiunt contra predictos ad unam
partem questionis. subiungit cum dicit. Et hoc quod
diximus. quod iam dicta sufficiant, ad hoc
quod principia corruptibilium et incorruptibilium non sunt
eadem. Consequenter cum dicit. Si autem principia. disputat
ad aliam partem questionis. scilicet ad hanc. quod principia
corruptibilium et incorruptibilium non sunt diversa,
ad quod dat unam rationem. et est, si principia
corruptibilium et incorruptibilium sunt diversa. tunc principia
corruptibilium aut sunt corruptibilia aut incorruptibilia,
sed utrumque est inconveniens. ergo primum. hanc rationem
primo ponit. secundo cum dicit. manifestum est enim. destruit
consequens, et primo primam partem, secundo secundam, ut
ibi. et si principia non. primam partem destruit per
duas rationes. quarum prima est, si principia corruptibilium
sunt corruptibilia, cum omne corruptibile resolubile
est in principia ex quibus componitur. principiorum erunt principia.
et hoc in infinitum. quod est inconveniens.
hanc rationem primo ponit. secundo ut ibi. omnia enim.
corruptibilia. declarat necessitatem consequentie. tertio cum
dicit. quod est impossibile. terminat impossibile

consequentis, que plana sunt ex dictis. Consequenter cum
dicit. Et iterum si principia dat aliam rationem ad idem
et est. si principia corruptibilium sunt corruptibilia, tunc
nullum corruptibile habebit aut corrumpetur, et hoc,
quia in omni generatione et corruptione necesse est
subiacere principia. sed consequens est impossibile. ergo antecedens. Consequenter
cum dicit. Et si principia non corrumpuntur. destruit
alteram partem consequentis per tres rationes. Sic. si principia
corruptibilium sunt incorruptibilia, cum principia incorruptibilium
ponantur incorruptibilia. quomodo est dicere ex quibusdam
principiis incorruptibilibus fieri corruptibilia, et ex quibusdam
incorruptibilia. quasi dicat non contingit. immo hoc aut est impossibile, aut
si fuerit possibile. indiget magna perscrutatione
ad hoc ut declaretur causa huius. et propter difficultatem et in-
convenientia que videntur sequi ex hoc. addit cum
dicit. Et dicamus. quod omnes antiqui preter hos po-
suerunt principia corruptibilium et incorruptibilium esse eadem
et perscrutabantur quomodo ex illis fiunt corruptibilia et
incorruptibilia, sicut et illi, qui principia ipsorum diversa
fecerunt. et est intentio huius conclusionis. quod si principia corruptibilium
et incorruptibilium sint eadem, proximum autem principium non.
sed quod eadem sint principia ipsorum secundum essentiam,
non autem eadem secundum esse. quod plenius pa-
tebit infra. in septimo huius.

Et nos videmus. Hic prosequitur vicesimam secundam
questionem formatam, et est, utrum unum et
ens sint substantie entium. id est. quod esse aliorum
ipsis debeatur. et non esse ipsorum aliis, an non. immo
quod esse ipsorum aliis debeatur. sicut est de nominibus
denominativis. et procedit sic. primo dat intentionem. secundo
ut ibi. Et si aliquis finxerit. prosequitur ipsam. in prima
parte sic procedit. primo dat intentionem ipsam. secundo ut
ibi. Quidam enim homines. explicat qualiter diversi di-
versimode senciebant esse ipsam questionem. quidam enim
ponebant unam partem. et quidam aliam sicut
patet in intentione istius questionis, plato enim et pitha-
goras posuerunt unum et ens esse substantias entium,
et esse ipsorum aliis non deberi, in tantum quod plato
posuit idem unum et ens esse ydeam unicuique.
pitagoras autem posuit numeros esse substantias entium.
et unum esse substantiam numeri. Naturales autem quidam
in parte diversificati sunt a predictis. ipsi enim posuerunt
ens et unum quod est principium numeri. non esse substantias
per se existentes, sed esse eorum aliis deberi. que per
ipsos sunt substantie entium ut empedocles. qui posuit
amicitiam esse causam entis et unius et amicitiam
dixit esse idem unum quod est substantia entium. Alii autem
naturales quidam posuerunt unum elementorum esse idem unum
quod est substantia entium, quidam autem plura. qui di-
versificabant unum et ens secundum diversitatem principiorum apud
ipsos. Consequenter cum dicit. Et si aliquis finxerit.
prosequitur intentionem disputans ad utramque partem per

pdēe qonis et p ad h' quod vnū et ens sūt sbe enciū. fo ut ibi. nz enī est possibile ad opp^m. in p pte dat. iiii. rōnes. q. p. est. si vnū et ens nō sūt sbe enciū. tūc nllm ad vle erit sba entis. cū vnū et ens mag^s sint vlia aliis. sz hoc est inconueniens. sic enī destruentur diffōnes et demōnes et vlr sciā. cū fiant p vlia qdditatē et sbām pdicariū dicencia. hāc rōnem p poit. fo ut i. vnū enī et ens. declarant nāuē qne. Consequenter cū dic. si aūt vnū. dat scām rōnem. et est. si ens et vnū non signficent formas enciū p se existētes. et i si nō sūt sbe enciū. nō erit aliqua alia sba ab ipīs pticlribz. h aūt est inconueniens. cū pticlaria gicant a m forma et sbalem gem ipe tiante, que vno m est pmm ipoz eendi. et alio modo pmm cognoscendi, ut pdem est. aliter possz induci hec rō spalr q plom, si enī non sūt sbe alie a ptibz quod concludr h rō. tūc nō erūt sol ceteras p se existentes, quas posuit plo. Consequenter cum dicit. et si vnū. dat tciā rōm. et est. si vnū non sit sba. tūc nō erit nūs sba p se existens abstracta a mutabilibz, cū nūs sit coadunacō vnitatū, sz h inconueniens ponentibz nūos eē ūs existentes p se abstractas a mutabilibz hāc rōnem p poit. fo ut ibi. nūs enī. declarato necce qnae. qrto cum dicit. vnū aūt ad. dat qrtam rōm. et est, si vnū sit sba, cum vnū intelligat eē mencō p se existēs, nō hns sbm nz sūm. et vnū sba sūt idencio vna nūo. et hoc. qz cum unit et ens nō heant vlia dcā de eis generalr, si fuint sbe, erūt inencō vna nūo, quod est inconueniens, h' rōnis p dat m. fo cum dicit. si et ad. insufficient ipm inc. sc cū dicit. qm de eis. inuēo inficiacōm necceis qne nō dem est. Consequenter cum dicit. negz enī est possibile disputat ad oppositum. v s pcēt. p dicit quod inter accidūt qōnes difficiles dicentibus quod vnū et ens sūt sbe enciū. fo cū d. quaz una est. dat rōnes ostēdentes quod non sūt sbe. et dat. iiii. q. p. est. vnū et ens n eē sbām vnā nūo. qz si sic. tunc cū omē qd est sit vnū et ens p eos. nō eēt multitudo enciū. n eēnt plures qōnes enciū. imo omia eēnt vnū nūo. sicut dix pmenides. et id vnū eēt ens. Scdam rōm dat cum dicit si q quod eūz. et est. si vnū sit sba enciū. aut signficat sbām aūt non. si non. tō nūs non est sbā, cum qsitet ex vnitatibz quod est q irrē, hoc enī aut est īpossibile, aut si ponā eē possibile est valde difficile. tciam rōm dat cum dicit. et est quo. et est, si vnū sit sba enciū. et ens sililr. tūc ens aūt est vnū aut mlta. si vnū tūc non est mltido. si mlta. tūc nō est vnitas in entibz. nō erit vniusū vnū. Quarta rōm dat cum d. et si si h vnū. et est rō q voluit zeno pbare vnū oīo non eē. sic. si vnū sit sba enciū cum nō sit diuisibile. s. n. eēt pla. erit indiuisibile et si h. oīo nō est. hanc rōm pmo dat. fo ut ibi. amplius. pbat necctem qne sicut pbauit eam zeno, quod p additiōm alic aug. et p diminucōm alic diminuit. cū g vnū eo quod est indiuisibile. n augmentatur n dimi. erit non ens. v concludr sm opiom zenonis cū dicit nūm est g. quod solum magnitudines corporales et ptes eaz ex qūz cōpone pueter magdo corpli. sūt encia. et sūt h ptes l. i supficies alia aūt ex qūz cōpone nō pueniet magdo dixit eē non encia. cuiusmodi sunt vnitas et punctus. et qia zeno intelligebat cedebat ista rōm, et deceptus fuit, cū possibile sit aliqd indiuisibile eē. Respondz aūt isti rōni. dicens quod lz p additiōm alic ad vnū nō fiat maius. fit tn plus. et si lz nō fiat magdo fit tn mltido. s. nūs. dicens enī magnitudine fieri ex addicōe cuiuz ad vnū. sile dicit ac si dicit magne sū linea fieri ex punctis. et qia quidā dixit. quod ex addicione vnitatis ad vnitatē non fit nūs. cū nūs mltido sit. n i magdo cū magdo sit qta. imo posuerūt tam nūm qm magne fi ex addicōe alic quod non est vnū ad vnū. pp hoc hanc scdam destruit. Consequenter cum d. et si quis estimauit g. cū in tali cōpone eius quod nō est vnū cum vno, non vnū et vnū, ex quibz fiunt nūi. sunt eidem iiitātis et h. cū illa ex quibz fit magdo, ex pōne taliū aūt pueniet tam magdo q nūs. aū nemm, sz non uēz, i p s. ponētes. g n nemm. nō enī possunt redde causam pp qm ex tali cōpone plus pueniat nūs q magnitudo. Et potest eē iiitas h qōis. quod vnū et ens sūt intencōnes analogice radicate i aliis quibz debet sūm eē. et est sat facile respondere ad rōnes ad oppositum. Et istam qōm. Hic pse vicesimam sextam qōne penūatam, que est, utrum res mathematice. s. corpora supficies l. et puncta sint sbe enciū, aū non. et pcet s. p dat intencōm. scdo ut i. qm si nō. pse ipm disputans ad utramz ptem. v lit illa ps. et. in. q. p. disputat ad h quod sint sbe enciū in scdā ut i.

Sz cu s(ic) m(ovet)m. ad opp(osi)tu(m). In p(ri)ma p(ar)te i(n)tendit
p(ri)ncip(ali)t(er) vna(m) r(ati)o(ne)m. et e(st). Si p(re)d(ic)te res mathe(matic)e
no(n) s(u)nt s(ubstanti)e e(n)ciu(m). tu(n)c non e(st) ad q(uo)d sit
s(ubstanti)a e(n)ciu(m) sensi(bi)liu(m) n(on) h(ab)ebi(mus) cog(n)ic(i)o(ne)m de ip(s)is.
Sz h(oc) est inconue(niens). g(o) p(rim)o h(ab)e(m)us r(ati)o(ne)m p(ro) p(ar)te.
fo(lio) ut i(n). mot(us) au(tem). declarant p(ro)p(ri)etatem g(e)n(er)acie
s(ed) alia a p(re)d(ic)t(is) reb(us) mathe(matic)is que i(n)s(un)t ip(s)is
s(ensi)b(ilibu)s. e(ni)m mot(us). passiones (et) c(etera). n(on) s(un)t
s(ubstanti)e alio(rum). g(o) si p(re)d(ic)te res mathe(matic)e non s(u)nt
s(ubstanti)e sensi(bi)liu(m) o(mn)i(n)o no(n) erit aliq(ua) s(ubstanti)a ip(s)o(rum). hui(us)
r(ati)o(n)is p(ro) p(ar)te a(n)te(ce)d(en)s cu(m) sua p(ro)b(ati)o(n)e. fo(lio) ut ibi.
Sicut g(o) dixim(us). ex ip(s)o p(ro)bato i(n)f(er)t (con)s(equen)s. po(st)
g(o) p(ro) a(n)t(ecedent)s et p(atet). fo(lio) ut i(n). o(mn)ia e(n)i(m) d(icta). declar(at)
ip(su)m. s(ed) mot(us) passiones (et) c(etera) h(ab)i(tu)s dicti(s) de
subi(ect)is. et ult(imu)m eo(rum) est hoc. i(d) s(ubstanti)a g(o) no(n)
s(u)nt s(ubstanti)e e(n)ciu(m) sensi(bi)liu(m). h(uius) r(ati)o(n)is p(ro) dat m(inore)m.
se(cun)do ut ibi. illo(rum) au(tem). p(ro)bat ip(s)am p(er) hoc. q(uo)d ea
que maxi(m)e estimant(ur) e(ss)e s(ubstanti)e. sunt. iiii. el(ement)a
ex quib(us) (con)stitui(tur) co(r)p(or)a (com)posita. act(iones) au(tem) e(lementa)
s(u)nt calidu(m) frigidu(m) (et) c(etera). no(n) estimant(ur) e(ss)e s(ubstanti)e.
Sz passiones ip(s)o(rum) s(ubstanti)a(rum). co(r)p(us) e(n)i(m) quod (est) ens
et s(ubstanti)a. differat (ni)c(hi)l (in) ista(rum) passionu(m) q(ui) diffiniu(n)t(ur).
sicut s(ubstanti)a s(ecundu)m s(e) (et) s(ecundu)m differat acc(iden)s. ex quo re-
linq(ui)t(ur) h(oc). s(cilicet). mot(us) passiones (et) c(etera). no(n) e(ss)e s(ubstanti)as.
Sz acc(iden)cia. Et q(ui)a ulti(m)o (con)clusum est. q(uo)d co(r)p(us)
est s(ubstanti)a de(m)o(n)strans ac(cidenti)a. ex hoc incide(n)t(er) sumit
vna(m) r(ati)o(ne)m ad (pro)positu(m) s(uu)m cum d(icit). Sz co(r)p(us) est
mi(n)(us). et e(st). Si corp(us) est s(ubstanti)a. q(uia) co(r)p(us) sic mi(n)(us)
s(ubstanti)a q(ua)m sup(er)fi(ci)es. eo quod diffinit(ur) p(er) ip(s)am. et
n(on) ut ita sup(er)fi(ci)es pot(est) e(ss)e si(ne) co(r)p(or)e. et no(n) e(con)v(erso).
et eadem r(ati)o(n)e cu(m) sup(er)ficies sit mi(n)(us) s(ubstanti)a q(ua)m
li(ne)a. et li(ne)a mi(n)(us) q(ua)m punctu(m). tam sup(er)fi(ci)es q(ua)m li(ne)a
et p(un)ctu(m) erunt s(ubstanti)e. et quod co(r)p(us) sit s(ubstanti)a (con)t(ra)
ad h(oc) q(uod) p(ro)p(ositu)m sig(nificat). Conse(quen)t(er) cum d(icit). U(e)ru(m) aliqui
philo(sophorum). i(d) est. quod quida(m) ph(ilosoph)i eo q(uod) opinabant(ur)
co(r)p(us) e(ss)e s(ubstanti)am. posuerunt v(er)i(us) ens et s(ubstanti)am
e(ss)e co(r)p(us). et quod ea q(ue) no(n) s(u)nt s(ubstanti)e. sunt
passio(n)es co(r)p(or)is v(e)l estimabant. quod v(er)i(us) p(ri)n(cipi)a
co(r)p(or)is s(u)nt p(ri)n(cipi)a e(n)ciu(m). et s(ubstanti)a(rum). et g(o) op(in)io(n)e(m)
isto(rum) tangit alia(m) cum d(icit). Alii au(tem). et est. q(uo)d
quida(m) qui estimaba(n)t(ur) sapienciores p(re)dictis.
posuerunt s(ubstanti)am et ens no(n) e(ss)e ex p(ri)n(cipi)is co(r)p(or)is
sz ex n(umer)is. et hoc sicut d(icit) co(mmentator). q(ui)a n(umer)i
s(u)nt p(ri)ores in ymagi(n)a(ci)o(n)e aliis o(mn)ib(us). (et) q(ui)a
s(u)nt p(ri)ores (et) ali(a). et q(ui)a s(u)nt mag(is) libera a m(ateri)a
q(ua)m co(r)p(us). Conse(quen)t(er) cum dicit. Si g(o) dixim(us).
ex a(n)te(cedent)e (com)p(ro)bato p(ri)m(e) r(ati)o(n)is et ex i(m)p(ro)bacio(n)e ist(iu)s
(con)s(equen)s (con)cludens. quod si p(re)dicta. s(cilicet). motus pas-
siones (et) c(etera) no(n) s(u)nt s(ubstanti)e. et ex ypo(thesi). p(re)d(ic)te
res mathe(matic)e n(on) s(u)nt s(ubstanti)e. o(mn)i(n)o nulla erit s(ubstanti)a
ip(s)o(rum) sensi(bi)liu(m). et i(st)ud necessariu(m) (con)s(equen)s cum dicit.
Q(uonia)m non (est) i(n)ueniu(n)t. et p(atet). Conse(quen)t(er) cum
dicit. Sz cu(m) sit m(ovet)m. dat r(ati)o(n)es ad opp(ositu)m. et
dat. iiii. q(ua)r(um) p(ri)ma est. Si sup(er)fi(ci)es mag(is) est s(ubstanti)a q(ua)m
co(r)p(us) mathe(matic)u(m). et li(ne)a q(ua)m sup(er)fi(ci)es. et punctu(m) q(ua)m
linea. quod (con)cessum (est) ab ad(ver)sariis. cu(m) sup(er)fi(ci)es
li(ne)a p(un)ct(us) no(n) s(u)nt s(ubstanti)e. n(on) co(r)p(us) mathe(matic)u(m) erit s(ubstanti)a.
aut g(o) o(portet) ponere alias s(ubstanti)as s(e)p(ar)at(as) a reb(us) p(re)dictis
mathe(matic)is. aut o(mn)i(n)o nulla est s(ubstanti)a ip(s)o(rum). quod au(tem)
sup(er)fi(ci)es li(ne)a p(un)ct(us) non s(u)nt s(ubstanti)e patebit ex
r(ati)o(n)ib(us) seq(ue)ntib(us). Conse(quen)t(er) cum dicit. Et i(te)r(u)m i(n)-
dem(us) dat s(ecundu)m r(ati)o(ne)m. et est. p(re)d(ic)te res mathe(matic)e
s(u)nt sicut dime(n)siones co(r)p(or)u(m) sensi(bi)liu(m). cum g(o)
dimensiones co(r)p(or)u(m) sensibiliu(m) no(n) s(u)nt s(ubstanti)e sz acc(iden)t(i)a.
p(re)d(ic)te res mathe(matic)e s(ubstanti)e no(n) erunt. sz mag(is) acc(iden)t(i)a.
h(uius) r(ati)o(n)is solu(m) dat m(aiore)m. Conse(quen)t(er) cum dicit.
Et cum h(ec) d(ic)ta s(u)nt. dat t(er)ciam r(ati)o(ne)m. et est. p(re)d(ic)te
res mathe(matic)e s(u)nt in co(r)p(or)ib(us) sensibi(li)b(us) sic(ut) f(igur)e co(r)p(or)u(m).
cu(m) g(o) f(igur)e co(r)p(or)u(m) l(ice)t s(i)nt i(n)sep(ar)abiles ab ip(s)is. ita
quod co(r)p(or)a non maneant s(i)n(e) f(igur)is. t(ame)n non
s(u)nt s(ubstanti)e co(r)p(or)u(m). si(mi)l(ite)r p(re)d(ic)te res mathe(matic)e s(ubstanti)e n(on)
erunt. h(uius) r(ati)o(n)is p(rim)o dat m(ai)o(r)e(m). se(cun)do ut ibi. co(r)p(us)
n(on) n(e)c(ess)e est. p(ro)bat quod f(igur)a sep(ar)ab(i)l(is) no(n) (est) a co(r)p(or)e
quia si sic. tu(n)c e(ss)et possibile ut (com)plexa f(igur)a aufe(rre)t(ur)
a re. ip(s)a t(ame)n remanente. vt. s(cilicet). quod f(igur)a
ho(min)is aufer(re)t(ur). et remaneat ho(mo). au(t) f(igur)a ydoli
m(er)curii. remanente ydolo m(er)curiu(m). et si h(oc)
e(ss)et possibile. possibile e(ss)et semifiguram aufer(r)i. re-
manente tota f(igur)a. ut. s(cilicet). f(igur)a semiq(ua)d(r)a(n)gulis. tota
(e)n(im) f(igur)a remanente. quod est i(n)conue(niens). Conse(quen)t(er)
cum d(icit). Et cum hoc. dat q(ua)rtam r(ati)o(ne)m. et
e(st). s(ubstanti)e sensi(bi)les s(u)nt g(e)n(er)abiles et corrup(tibi)les. sz
p(re)dicte res mathe(matic)e n(on) g(e)n(er)ant(ur) n(ec) corru(m)pu(n)t(ur). g(o)
non s(u)nt s(ubstanti)e. h(uius) r(ati)o(n)is p(rim)o po(n)it m(aiore)m. fo(lio) ut
ibi. p(un)cta au(tem) et li(ne)e. m(inorem). se(cun)do ut i(n). co(r)p(or)a e(n)i(m)
(com)p(osit)a. docet quom(odo) h(oc) i(n)telligi (debet). intendens
quod l(ice)t p(re)d(ic)te res mathe(matic)e no(n) s(u)nt g(e)n(er)abiles et
corrup(tibi)les (pro)p(ri)e. s(u)nt t(ame)n g(e)n(er)abiles et corrup(tibi)les aliquo
modo extendendo no(m)i(n)a. et hoc. quia h(ui)(us) res
mathe(matic)e apud (con)tinuacio(ne)m al(iqu)(orum) adunant(ur) et (com)-
ponu(n)t(ur). apud disc(on)tinuacio(ne)m diuidu(n)t(ur). cu(m) g(o) omnis (com)po(sicio)
s(i)t g(e)n(eraci)o aliquo m(od)o. et o(mn)is di(visi)o co(r)p(or)is. erunt aliq(uo)
modo g(e)n(er)abilia et corrup(tibi)lia. sz no(n) (pro)p(ri)e. et hoc quia
(pro)p(ri)a g(e)n(eraci)o est ex (con)t(ra)rio. et (pro)p(ri)a corr(upci)o in (con)t(ra)riu(m). sz in
mathe(matic)is no(n) est h(ui)(us) g(e)n(eraci)o. aut corr(upci)o. li(ne)a. n(am). no(n) g(e)n(er)at(ur)
ex non lineis. n(ec) corr(umpitur) in no(n) lineas. et si(mi)l(ite)r de
aliis. et q(ui)a ad h(oc) h(ui)(us) g(e)n(eraci)o et corr(upci)o (pro) quid no(n)
(con)ue(ni)t puncto. (pro)p(ter) hoc subiu(n)gi(t) cum d(icit). p(un)ctus
au(tem). quod punct(us) non g(e)n(er)at(ur) n(ec) corr(umpitur). et hoc nec
(pro)p(ri)e n(ec) s(ecundu)m quid. si. n(on). (et) i(dem) (pro) quid g(e)n(er)aret(ur) aut
corrupe(re)t(ur). t(un)c fie(re)nt ex duob(us) p(un)ct(i)s punctus
vnus in g(e)n(er)ando. aut punct(us) un(us) diuide(re)t(ur)
in duo i(n) corru(m)pendo. quo(rum) ut(ru)mq(ue) est i(m)pos(sibi)le. et
est ultimus h(ui)(us) (con)clusio(n)is. quod p(re)d(ic)te res mathe(matic)e

non sunt substantie entium, non valent rationes in oppositum.
p. n. suppo. falsum in hoc. quod supponit omnia accidentia
a mathematicis que insunt sensibilibus esse accidentia. Secunda non procedit
in hoc. quod vtitur contrarie vniuersalibus cum non sit equacio ad
corpora mathematicalia et naturalia. Consequenter cum dicit. Et forte autem
est querere. mouet de quadam questione ad questionem ultimo
declaratam immediate sequitur. et est, propter quid causam
querunt quidam alias substantias a sensibilibus et mathematicis
ut scilicet formas singulares per se existentes, et procedit sic.
primo dat intencionem. secundo ut ibi. Si enim querimus.
procedit ipsam. describens vnam rationem, que posset ad hoc
dari. dicit enim dicens. quod propter hoc quod forme mathematice
conveniunt in vniuersitate et multitudine, cum formis sensibilibus, et
differunt solum formam esse. quod propter hoc oportuit ponere
formas alias singulariter per se existentes, ut ydeas,
quarum vnaqueque est principium et omnium particularium vnius speciei.
procedit ergo sic. primo dat istam causam. secundo cum dicit manifestum est
quod principia. causam destruit ostendens quod illa causa non
sed inconveniens. quod secundum eos contingit ponere illarum formarum, et est,
quod principia erunt tanta tantum in numero et non in forma.
licet enim forme sensibiles et mathematice conveniant in predicato
et differant secundum differentiam: enim manifestum est quod principia
tam mathematicorum quam aliorum sunt tanta, non in numero.
sed in forma. id est. quod in quibusdam vocabulis et in
quibusdam litteris compositis ex duobus principiis dimissis
tantum principia et in numero et in forma. ut si .z. littera
composita ponatur ut voluit quidam ex .c. et .d. et
n. c. et .d. non solum tantum numero. sed in forma.
hanc ergo positionem non sequitur. quod principia sunt tanta tantum in
numero. inconveniens. sed si ponantur forme separate. sequitur
quod principia sunt tanta tantum in numero et non in forma.
quod est inconveniens. vel concludit cum dicit. Si ergo non sunt.
quod autem oportet ponere solum substantias sensibiles et ma-
thematicas esse. et ita non erunt forme separate. scilicet ydee.
aut si ponantur forme separate. erunt principia tanta in
numero. et non in forma. sed quod hoc sit impossibile
patet ex questione precedenti. que fuit utrum eadem sint vnum
numero aut plura. Et est veritas huius questionis secundum aristotelem, quod
non sunt ponende hic forme separate ut multociens
habitum est in hoc libro.

Consimilis istis questionibus. hic procedit vicesimam
quartam questionem penultimam. que fuit utrum
principia sint actu aut potentia. et procedit sic. primo dat intentionem
et probat, secundo ut ibi. Si ergo aliquo modo. procedit ipsam. dis-
putans ad utramque partem. et primo ad hoc. quod non
sunt actu. secundo ut ibi. Si autem etiam sunt potentia. ad oppositum.
scilicet quod non sunt potentia. In primo procedit dat talem rationem. si
etiam sunt actu. tunc ipsorum erunt etiam alia et sic in infinitum.
quod est inconveniens. hanc rationem probat ponit. secundo ut ibi.
potentia enim. declarat necessitatem consequentie. licet actus simpliciter
sicut actus prior sit potentia. cum potentia. tamen in eodem
secundum rem et numerum, est potentia prior actu. et non actus

prior potentia. Si ergo principia sunt in actu. aut ipsa erunt
principia in potentia, quod est inconveniens. Sic enim non essent
principia. sed magis principiata. hic rationis solum dat medium.
Consequenter tamen aliter arguit et hoc. scilicet sic. si etiam
sunt actu, aut potentia fuit prior in eis aut non.
Si sic. ergo fuerunt etiam priora eis. Si non. ergo non
est possibile ut ipsa sint in potentia in aliorum. Con-
cludit dicens. Si autem etiam. dat rationem ad oppositum. et est,
si principia sunt in principiis potentia. tunc nec erunt principia
in actu. non erit aliquod principiatum in actu. cum principiata
sua actualitatem habeant a suis principiis. hec est intentio.
hanc rationem probat ponit. secundo cum dicit. possibile enim quod hoc.
declarat necessitatem consequentie. per hoc quod id quod est in
potentia non est in actu. cum actus et potentia sint
contraria, immo magis est sibi non esse. quam sibi esse. hanc
enim potentiam ut sit. non enim haberet potentiam ad esse. nunquam
fieret in actu. et est veritas huius questionis. quod principia
sunt in potentia in principiatis, que quidem per se sunt in
actu. sicut totum est in actu. partes enim constitu-
entes totum. sunt in potentia. Aliter tamen possunt dici
ut voluit quidam. scilicet quod principia sunt in actu.
sed distinguunt esse in actu. dicentes quod vno
modo dicitur esse in actu. quod presencialiter est, et
hoc modo materia licet sit in potentia. est in actu. et vniversaliter omnia
principia sunt fuit incompleta sunt in potentia. dicuntur hoc
modo esse in actu. hoc enim modo est dicere, quod
esse actu est hoc. Alio autem modo dicitur esse in actu.
quod est actus sine actum habens. et hoc modo non
dicitur materia prima esse in actu. nisi ad incompletum. Con-
cludit dicens. Et enim perscrutandum est. procedit vicesimam
tertiam questionem penultimam. et est. utrum principia sint
vniversalia aut particularia et vniversaliter supponitur, quod hic quod ergo
eadem cum quarta decima precedenti. potest tamen dici
quod differt in hoc. quod illa querit utrum
genera et differentie sint principia an individua. hec autem querit
utrum vniversale aqua aut ignis. et sic de aliis. sit
elementum componens ex eis. aut ipsa aqua particularis aut
ignis particularis. et sic de aliis. et sic quod
illa questio querit, utrum genera sint principia. hec autem utrum
vniversalia. et sicut differunt vniversale et genus. sic iste
questiones, vel forte melius possunt dici. quod differ-
runt hee questiones. sicut differt consideracio de principiis
cognoscendi. a consideracione de principiis essendi. et hec questio
intelligitur quantum ad principia essendi. prior quantum ad principia
cognoscendi. principia enim essendi sunt particularia. principia autem
cognoscendi sunt forme eadem secundum quod comprehenduntur
ab intellectu, non tamen differunt secundum rem et substantiam.
et secundum modum ut philosophicum est, esse hanc questionem
secundo procedit, primo dat intencionem. secundo ut ibi. ut si
vniversalia etc. procedit ipsam disputans ad utramque
partem. et primo ad hoc. quod principia non sunt vniversalia.
secundo ad oppositum. ut ibi. Si autem non fuerint.

principia possunt considerari dupliciter
- aut in principiatis. et sic solum sunt in potencia.
- aut per se et sic sunt in actu.

esse in actu est duplex
- aut quod presencialiter est. et sic materia prima et sola principia sunt completa sive incompleta fuerint dicuntur esse in actu.
- aut quod est actus sive actum habens. et hoc non materia prima nec principia principiatis nisi ad completum dicitur in actu.

ad oppo^m s^o. Si p^a^n sunt vlia. tunc no sunt sbe.
sz hoc est inc^o^ns. p^n^m. n. nugis dignu e ut s^e
sba. q pncipiatu. hanc rom p poit. so ut ibi.
ola. n. declarat netitate ^{one}. Sic. omis sba
est singlaris res. vle no sing^re. g vle no
e sba. Si g p^n^e sunt vlia. no sunt sube.
h^9 roms p poit ou. sedo ma. cu d^r. sba au
tcio ut l. Si g pdle. pbat ou. sic. si vle
ee sing^e. tunc vnu indiduu ut socrtes. erit
multa aialia. erit em socrtes et ho et al'. que
multa sunt. Si inttcones vles sunt sing^res.
hanc rom p po^r. sedo ut i. qm vniq q^z.
declarat netitate one ut pdem est. necitas
t^n illi^9 one plem^9 patebit i septio hu^9.
Conse^r cu d^r. Si au no fuint. dat rom ad
oppo^m. et est. si p^n no fuint vlia sz pti^{cla}
tio no erunt abilia. et i n p^nta scibilia
erunt. qr oio deficet sca. cum sca sit de
vli. hanc rom p poit. so ut i. Scie enim
declarat netitate one ut dem e. tcio ut i.
ma^m est g. ex opposito ontis infr oppo^m antis.
et pz. Sunt au h^9 gonis poi ee. quod p^n
entia ipo^z sensa^u sunt pti^{cla}. lz p^n cogscede
sunt vlia. et sic pz qd no poe^r ro ad oppo^m.
et in h dicat ista distinctio. in qua gsidat de
difficlb^z qo^bz ex intcone ad hunc phiam ptinentib^9. Quod eni no pbcaut e in hac pte
omis qones qs enuauit in pri. quia solo
illa^z qs non deuat hebit sat ex pncipali
intentis in sequtib^9.

Liber .2.

Nius quid scie. In qrto li^r sic pdem est
in pn^o h^9 inton^e ad declare pfure h^9 scie.
h est ad que extendit se ptas ipi^9. et qz hec
sca est de oibz. pp h ptas ipi^9 extendit se ad
res ipas. et ad nom signes. v^n p h d^r h ps
m. 7. m. q. p. o^r. ad emoi res exten^{dit} se
ptas h^9 scie. et tiat ad qrtu lib^m. in sca
pte gnente lib^m qrtu. distigt duitas signes
nom. ad q. i extendit se ptas ipi^9. h ps d^r
ad h m. 7. m. q. p. o^r q ptas h^9 scie extendit
se ad gsidand de ente simp^r. et de hus que
st p se entis simp^r. in fa ut i. Querendu
e g. o^r qd extendit se ad gsidand de vlibz
p^n^{is} demonu. In p pte s^e pte^r. p dat inten
com su qm h mond^e pbare. 7 est qd vni
scie est gsidare de ente simp^r. et de hus q
p se sunt entis simp^r. q quid sca no p^r ee
a^r scia^z pti^u. 7 i erit h sca. so cu d^r. Qm
no est. declarat ipm. et p declat fam ptem
onis. s. quod illa sca no e a^r scia^z pti^{cu}
so ut ibi. Si g gentum. declarat p^m ptem
ipi^9. p^n sic pbat. Omis sca pti^{us} gsidat
de aliquo ente pcali. siu de actonibz entis pcali
accipi^{do} i^d qi distinctu ab ente simp^r. qr nlla sca
pticla^{ris} gsidat de ente simp^r. siu de ente in q^m
ens. h^9 roms p dat om. sedo ine^m. cum dicit.
sz scia^z. Conse^r cum d^r. Si g gsies. o^r p^m
ptem onis. s. quod vna scia que est ista. ht
gsidare de ente simp^r. et de hus que p se st
entis simp^r. et ht illa ps diuis. in. q. p. o^r qd
ht gsidare de ente simp^r. in fa ut i. Vnu au
et ens. o^r qd ht gsidare de hus que p se st
entis in q^m tale. p ad h m. 7. m. q. p. o^r qd
h sca ht gsidare de ente simp^r. in fa ut i.
ens g m^n. o^r quod h sca que e de ente simp^r
est vna. p^m sic. h sic sca ht gsidare p^n et
cas simp^r. ut. s. p p^n emoi sic p^m mouens
et p m. 7 ultia cu^i sunt ultia sol. et ultis finis. 7 quia h. ma^m est quod est ens simp^r.
e^9 h sunt p^n de q ht h sca gsidare. h^9 roms
p poit ans. so ut i. ma^m est infr ons. tcio
ut i. Et e gsiunne redit sr ans. ip^m declarando s^e. artifices spales no querut p^n entis
simp^r. in q^m tales. sz qrut p^n gsta ad aliqd
taum. qr pz q artificia h^9 scie. s. p pho ptinet gsidaco de p^n^{is} simp^r. h^9 rois pmo dat
me^m. so ut i. et io oz. infr om. Conse^r
cum d^r. ens g m. o^r quod h sca q gsidat de
ente simp^r. est vna. et hoc p. 3. rones. q. p.
est h. ens lz dicat m. n e d^r pure equoce. sz
fm analogia. sicut sanitas et medicina attribuunt plibz no equoce sz p analogia. sz vna
sca gsidat de oibz rebz attributis sanitati 7 s^r.
in aliis. que dnt p analogia. ergo e vna sca
de ipis. qr de ente cu dica^r p analo^a e^r sca
vna. et i h sca que e de ente simp^r e vna.
h^9 roms p po^r ou. et ipam explanat p ex^a. so
ou. 7 ipm pbat. tco infr om. et ma. s pte^r.
p d^r ut dem est. quod lz ens dica^r m. no e^n
d^r pe equoce. sicut canis de latrabili et marino.
n vniuoce. sicut al' de hoie et asino. sz e de
rebz attributis vni n^e. q quid sunt me^a int
vniuoca 7 eq^{ca}. s^e expo^r com. so cu d^r. Sicut
ome sanans. explanat h p ex^m. in illis q dnt
p attribucom ^{ad} vni^9 finis. ut. s. i^u sanitatis.
Quodda n. d^r sanu. qz gnat sani^{te}. sicut
dims. quod motus siue exerciciu est sanu. qz
gsuat sani^{te}. Quodda a^r quia facit sanit^e. sicut pocio accepta d^r sana. Quoda
ocia qz signficat sanitate. sicut d^r de crisis
laudabilibz. siu de vrina q d^r sana. Quodam au qz recipit sani^{te}. sicut cor^9 mundu
et purgatu ab humoribz corruptis. de facili
recipit sani^{te}. et d^r sanu. 7 de h d^r ee sanu

Sanu d^r mltis modis qui oms dicat^r p attribucom resp^u vni^9 finis. s. sanitatis. quodda enim dicitur sanum —
- qz gnat sanitate. sicut mot^9 et exerciciu.
- qz facit sanitate. sicut pocio accepta.
- qz signt sanitate. sicut crisis lauda^{lis}. vl' vrina.
- qz recipit sani^{te}. sicut corp^9 pgatu ab hu'oribz malis. de facili recipit sanitatem.

per se et per accidens. de aliis autem per attributionem ad primum. Deinde cum dicit. Et sicut omne medicinale. explanat idem per exemplum in illis que dicuntur per attributionem ad unum agentis. Sicut autem ad unum medicum, sive medicine, quorum quedam attribuuntur medicine. quia acquirit artem medicine, sicut homo medicus. Quoddam quia est aduinans actionem medicine: sicut dieta. Quoddam quod facit actionem medicine licet non sit medicus, sicut vetula que medicabatur cum aliqua herba: agebat actionem medicinalem, licet non erat medica. hic facit textus. Consequenter cum dicit. Et sic dicitur ens. adaptat hic exemplum ad suum propositum, dicens quod sic dicitur ens multis modis sicut predicta, qui omnes modi attribuuntur uni nature que significatur per ens, ut substantie. Quedam enim dicuntur entia quia sunt substantie. Et quedam quia sunt passiones substantiarum ut accidentia. que non dicuntur entia nisi quia sunt dispositiones entis. Et quedam ad hoc dicuntur entia quia sunt vie ad ipsum ens quod est substantia. sive ad relationem cuius sunt motus et transmutationes motus. i. dicitur ens quia est via ad ipsum ens, et per relationem. Sicut dicit commentator. intendit comparationem entis ad ens. Ad hec autem quedam dicuntur entia quia sunt privationes entis. Quedam in consimilitudinis dicuntur entia sicut illud dicitur substantia quod facit substantiam, sicut dicunt quidam hic esse virtutes et formas facientes substantiam, aut sicut dicitur quod etiam substantie sunt substantie. Ad hoc autem dicitur ens sicut dicitur de affirmatione et negatione quod sunt entia, et intellige per hoc sicut dicit commentator quod ens dicitur de primis intellectibus et secundis, que sunt res logice, et in hoc ponitur esse causa. Consequenter cum dicit. Quemadmodum igitur scientia. ponit conclusionem quam probat, cum dicit. Non enim est unius scientie. per hoc quod res que habent scientiam unam, non tantum sunt quarum subiectum est unum specie aut genere dictum univoce. sed etiam quarum esse attribuitur uni fini. aut uni agenti. aut uni subiecto. sicut est in analogicis. Scientia enim que est de hiis. est de uno aliquo modo, que unitas sufficit ad unitatem scientie. Consequenter cum dicit. Manifestum est igitur. innuit conclusionem. Consequenter cum dicit. Et scientia que est. dat tamen rationem ad idem. et est, in illis que dicuntur per attributionem ad unum primum, certissima est scientia et una de illo quod est primum in illo genere, per cuius comparationem cum aliis. attribuuntur illa ad ea, et a suo nomine denominantur, cum igitur ens sic analogice dicatur de x. predicamentis, inter que substantia est primum, cui attribuuntur omnia alia. erit scientia una et certissima de substantia. et de omnibus aliis entibus per attributionem ad substantiam, que quidem scientia est prima philosophia, cum ipsa considerat prima principia. et principia substantie sunt principia omnium. et ideo de ente simpliciter erit scientia una. hec rationis prius dat mentem fo ut ibi. Si igitur hoc primum. innuit conclusionem. Consequenter cum dicit. Et uniuscuiusque generis. dat etiam rationem ad idem, et est, unumquodque genus speciale entis habet scientiam unam et artem unam considerantem

tam de omnibus speciebus illius generis sicut sonus est unum genus, et habet unam scientiam considerantem de omnibus speciebus sonorum. scilicet musicam. cum igitur ita sit. et manifestum est quod ens est unum genus aliquo modo. erit una scientia de ente in quantum quod considerabit de formis omnium et causis formarum, et entium primarum. hec rationis prius dat mentem fo ut ibi. Et idem dicimus. innuit conclusionem. Consequenter cum dicit, Unum autem et ens. declarat quod ista scientia est de hiis que sunt entis per se in quantum huiusmodi. et habet illa pars tres, in quarum prima ostendit quod hec scientia est de uno, quod ipsum est entis per se. quod est convertibile et idem cum ipso. in secunda ibi. Manifestum est igitur. declarat quod hec scientia est de formis quibus que per se sunt entis et unius in quantum huiusmodi. Prima ostendit sic. unum et ens cum sint idem, sive sint idem cum non sit substantia et differentie, sive sint idem in quantum unum convertitur sibi alterum, et secundum ipsum eo quod significant eandem naturam subiecto, et duas differentias sicut principium et causa se habent ad invicem. sive sic. sive sic. Sicut unum, cum hec scientia habeat considerare de ente ut iam ostensum est, ipsius erit considerare de uno. hec rationis prius dat mentem fo ut ibi. Idem enim declarat ipsum. et hoc per duas rationes. quarum prima est. Si dicam homo, et ens homo aut unus homo non addo novam naturam, sed solam dispositionem quod patet per hoc quod nulla est differentia inter hominem et unum hominem. sive istum hominem neque in generatione neque in corruptione. qui enim dicit hominem generari aut corrumpi. idem dicit quod hominem singularem generari aut corrumpi. cum igitur ita sit. manifestum est quod unum additum supra ens. nullam novam naturam dicit. sed solam dispositionem. quam indicationem habet. i. nomen unum est prius distinctus, et solum dicit indicationem entis sicut dicit commentator. cum dico homo aut iste homo aut unus homo. in primo significatur verum per significationem. in secundo per appellationem. hec rationis prius dat mentem fo cum dicit. Manifestum est. confirmat ipsum ut dictum est, deinde cum dicit. Manifestum est igitur. innuit conclusionem. Consequenter cum dicit. Et in dicamus. dat tamen rationem ad significandum medium predictum. et est, substantia est una per suam essentiam. et non per rem additam illi. est etiam ens per suam unitatem. igitur ens et unum eandem naturam dicunt. et non aliam et aliam. hec rationis prius ponitur causa. secundo ut ibi. Et idem dicimus. Et intelligendum est quod dicit hic commentator. quod avicenna posuit unum addere naturam et rem supra ens, et narrat esse rationes que induxerunt eum ad hoc. prima est. quia videbat quod unum est nomen denominativum dictum. et omne tale significat substantiam et accidens. quia cum ens per se dictum non dicat accidens. unum

Ens dicitur multis modis. qui omnes attribuuntur uni nature que significatur per ens ut s. substantie. quedam enim dicuntur entia
- quia sunt substancie.
- quia sunt passiones substantiarum. ut accidencia.
- quia sunt vie ad ipsum ens quod est substantia. sive ad relationem. ut motus et transmutationes
- quia sunt privationes entis.
- Sicut illud quod facit substantiam dicitur substantia. ut virtutes et formae facientes substantiam
- ut affirmacio et negacio.

Quod hec scientia non solum considerat de ente sed etiam de formis consequentibus ipsa.

addunt ei addit rem et n[atur]am. aut actus non est
scientia est quia unum est principium numeri et numerus est
actus. quod unum actus dicat et non ut prius. declaratum
est. quia si non adderet rem naturam extra ente esset nugatio
cum dicitur ens unum. cum ergo non sit nugatio addit
aliquam naturam super ens. ad hoc etiam ut innuitur. si omnino
eandem naturam dicit qualiter potest ens dividi in unum
et multa. sicut et qualiter unum opponitur multo cum
ens non opponatur eidem. ad quod dicendum quod
unum ut hic ostensum est nullam naturam novam addit
super ens sed solam dispositionem scilicet indivisionem. unde
divisio entis in unum et multa videtur esse divisio eiusdem
non per modos. secundum etiam istum modum opponitur unum
multo. et non per naturam obiectam isti in. quia secundo videtur
diffinitum esse duabus ultimis oppositionibus. ad primum dicendum
communiter quod unum quod est idem et convertibile
cum ente. non est denominative dictum sed est idem
unum quod denominatur dicitur unum quod est principium
numeri. non est unum quod convertitur cum ente. de quo
plenius patebit in nono huius. ad tertium quod
non est nugatio propter illum modum scilicet propter indivisionem
licet eandem significent naturam.

Amplius est ergo etc. Hic monstrat ostendit quod
hec philosophia habet considerare universaliter de omnibus consequentibus
ens et unum in quantum huiusmodi. et procedit sic. primo ponit conclusionem
secundo ut ibi. Et cum scientia. declarat eam. conclusionem autem
ponit dicens quod cum tamen manifestum sit ex predictis
quod ens et unum sunt idem. et etiam quod unius scientie
est considerare de ipsis et similiter unius eiusdem scientie
considerare de formis propriis consequentibus ad ipsa. et
specificat illas formas et sunt quietens et
simile et contrarium oppositiones vel sicut idem et equale et
sua contraria. unde de hiis et similibus contrariis est huius scientie
considerare et non solum de hiis sed universaliter de omnibus
contrariis et formis que consecuntur ad unum et ens
in quantum huiusmodi. adhuc etiam non solum de hiis. sed etiam de
substantiis per quarum divisionem dividitur hec philosophia. omnes enim
substantie de quibus est hec philosophia reducuntur ad unam
substantiam priorem et altiorem istius cui per quam convenit
ut sit ens et unum. unde hec scientia sicut et
alie. dividitur secundum divisionem entis et unius et in
hoc assimilatur hec scientia quodammodo scientie mathematice.
sicut enim tota mathematica quedam est prima ut
arismetica et geometria. et quedam secunda
ut ars aspectiva. et musica. sicut est in ista
philosophia quantum ad partes eius. quedam enim pars eius considerat
de substantiis abstractis ut secundo metaphysice et xi huius
et quedam de substantiis sensibilibus ut in vii et viii huius et
viii. illa autem pars sicut ultima communi que considerat
de substantiis separatis. prior est in esse et posterior
in doctrina et cognitione. illa autem que est de
sensibilibus substantiis econtra. Consequenter cum dicit. et cum

scientia. declarat ipsam conclusionem. et dividitur illa pars in tres
quia primo ostendit quod hec scientia considerat de quibusdam huiusmodi formis
specialibus que aliquo modo habent oppositionem ad unum. in
secunda ut ibi. et quia philosophum ostendit quod hec scientia considerat
universaliter de omnibus huiusmodi formis. primo declarat sic.
oppositorum eadem est scientia. sed unum multitudo opponitur
et alia per naturam multitudinis ut diversum et dissimile et
non equale et plura huiusmodi. ergo de uno et de hiis est
scientia una. sed hec scientia habet considerare de uno ut
postensum est. ergo huius scientie est considerare de omnibus
illis qui aliquo modo opponuntur uni. hic tertiam
pro positione ut ibi. Omnia sunt ista dicuntur. removet
quandam cavillationem esse ipsam. ratio propter contexta
est ex duobus silogismis contra quos sic procedit. primo ponit
maiorem. et minorem. prosillogismi et addit quandam ad eorum
explanationem ut ibi. Cum ergo oppositio. redit
super ipsam minorem. et eam complendo ponit minorem secundi
silogismi et conclusionem. ponit ergo primo maiorem primi silogismi et prosillogismi
ut ibi. cum dicit. et opponitur uni. deinde cum dicit manifestum
est ergo. addit quandam ad ipsarum explanationem. et
primo ad explanationem maioris. dicens manifestum esse quod
unius scientie est considerare de affirmatione et negatione
et unius similiter de privatione et habitu. per negationem
et privationem dat intelligere suam oppositionem. ut cum dicit.
et unius. addit quandam ad explanationem minoris. dicens
quod unum aut significat negationem multitudinis aut
eius privationem. et si privationem. non est hic intelligendum
de privatione contracta ad aliquod genus certum. que quidem
privatio in aliqua hora est. et non in alia. aut in alia
subiecto. et non in alio. sed de privatione absoluta.
et declarabit inferius quod unum significat privationem multitudinis
magis quam negationem. hoc etiam patet ex propria
littera sequente. propter hoc enim quod tetigit negationem
et privationem. dat differentiam inter negationem et privationem quod
cum dicit. inter unum ergo. et est. quod negatio est
per ablationem eius quod negatur. privatio autem est ablatio
eius ab aliqua natura. et non simpliciter. semper enim
supponit privatio aliquid. licet negatio non supponit. ex quo potest
sumi aliquam naturam quam privatio non est in prima. sed
supponit ipsam. Consequenter cum dicit. cum ergo opponitur
redit super minorem. propositionem ut ipsam compleat et ulterius
arguatur. dicens quod cum uni opponitur multitudo
manifestum est quod sicut opponuntur ei diversum et dissimile
et non equale et alia huiusmodi. aut per se aut per naturam multitudinis
diversum enim per naturam multitudinis opponitur uni per se
autem opponitur ei quod est idem quod est quoddam unum
et similiter est de aliis. hic dicit primo ut ibi. Et
cum scientie. subinferendo conclusionem primi silogismi que est maior
propositionis secundi. post minorem secundi silogismi addens quod cum
unum opponatur predictis. et unum dicitur multis modis.
opposita ipsi. multis modis dicentur. deinde cum dicit.
et unius scientie infert conclusionem secundi silogismi et patet. Con

plura

cum d^r. Cum si ista tollit qndam cauillacom
cc iam dcam rom. dicit n. qs, quod cum
ea que opponunt uni, reperiant in plibz gnibz,
de ipis n erit scia una. quod s^r remoz licz
de plibz oio equocis sui no dcis p attboem
ad ad unu p^m. non sit scia una. tn de illis
que dca sunt p attbom ad ad unu p^m. p^t ee
scia una; cu g omia gna uni reducat ad
ad unu p^m, sicut de omibz unis pot ee
scia una. s^r de oibz gnis uni potit ee scia
una. h^o rdis p dat gm, fo inuit me^m, cu
dicit. Sz cogito et qz gna uni s^r sunt in di-
uisis gnibz, r tn reducut ad unu p^m, sic
oia una reducunt ad unu p^m. ex h inft co-
sequt cum dicit. Cu g attbuunt quod oz
in hac phia osidare p quot modos dicit
unuqdqz illoz gnoz. et i quom attbuunt ei
quod e p^m int illa. quod facit in qnto h^o u
distingt itender nouu. adh^c i oz osidare
quom ad ipoz repit in diuisis gnibz, quia
unu repit l inuenit r in qnto r in quali et
in sba, unu oz osidare qd e p^m in sba. et qua
qd sit p^m in aliis pdicamtis, et qz p^m no d
znuiiocc sz equoce. ip hac sbiungit cum dicit.
Gdda. n. h inuiens quod oz scire sm qt mis
dz p^m, qdam. n. d p^m, qz ht aliq spem spez
pmi. Et qdda quod aliq m agit actom p
mi. et aliis modis ut inft patebit. Conset
cum d^r. Ma^m est g epilogando gclu^c ex pdcis
ma^m ee, quod oz in hac scia osidare de pdcis
gnis uni et suis oppoitis, declando ip p suas
diffones, r s^r oz declarare quid sit sba que
e ca oium istoz, et in h ut dicit soluta e
una qonu enuatiz in pri tcii libri, que
p comi una pot dici. p t^u qs i^a expoitu est.

Com^o

gtinz. iiii. qones. s. octaua nona decima et
undecima, ex hiis. n. in h pte pz solo ad
octauam qom nona et ad decima, et i pte
ad duodecima r ad undecima sequntes. Co-
set cum d^r. Et oz plium ot quod h phia ht
uli osidare de omibz hi formis. s. gnibz
ad unu r ens mq hi. r ht h ps. i. m. q.
.p. declarat h in coi. in fa ut i. Et i qz puo de-
scenddo. in spali ad spes oppoz. In pma pte
s^r peet. p pot gm qi mens plare, dicens qd
oz phm posse osidare de omibz illis que
osecunt ens et unu m q^m hi. fo cu dicit.
Cum si h plat eam, et ht illa ps. i. m
q. p. plat eam p rom in fa ut i^a. Gdd. n.
mus. p sig^m. in s pte dat duas rones. q. p. e,
pdca. s. gna ad unu et ens mq^m hi. necio
st pscanda i alia scia. sz nulla scia pt p

de ipis pscrutari. qr nece est ut ista scia
uli pscrutet de ipis. h^o roms sol dat me^m,
sb qone, s^r. si phus no ht de pdictis
osidare. quis g aliut phus pot de ipis
cosidare. ut^m. s. h^i sor est stans r sortes
e sedens. sunt enones idem, aut cru,
et quid e cru. et p qt modos d^r. et s^i de
aliis gnibz ens et unu m q^m hi. inuenis
apostle ee aliu ab isto pho de talibz pscrutari.
Conset cum d^r. Cum g ista. dat sam
rom ad ide. et est, pdca. s. gna unu et
ens sunt passiones uni et entis m q^m
unu, r s^i ens, r pro m q^m unu r ens
st gtta ad aliq m, cu g h^o scie sit
osidare de uno et ente m q^m hi. ut pre-
ostensu est. h^o scie erit pscrutari de pdcis
gntibz unu r ens. h^o rois p poit aus.
fo ut i. Ma^m est inft gnis. rcio ut ibi.
pscrutantes g. inft quodda corlm ex dcis
roibz ma^m, et est, qd si aliq pscrutati fuint
de uno et ente, opinantes no ee pscrutando
de pdcis gntibz unu et ens. ista no solu
pcant in eo q no pscrutant de ill de quibz
ht phus pscrutari. sz i pcant, quia n
pscrutant de rebz primis sm quib no hent
scia de posterioribz, sic. n. ens e p^m et pri^m
omium sbaz. s^i ipa acc entis m q^m hi. sb
pora omibz aliis acc^bz. Conset cum d^r.
Qm mad. n. nus declarat id p sig^m, r dat
duo signa. quoz p^m e, nus ht acc ppa sic
par et ipar. r e. hi. que p se inst nuis
de quibz osidat eade scia que osidat de nuis
. s. arismetica. et s^i sba mobilis r imobil
et sba gnis r no gnis hnt acc s^i ppa
q in eade scia hnt osidari cu ipis. signu
est g q cu ens heat acc ppa m q^m ens. qd
in eade scia hnt osidari cum ente. h est
in ista phia. Conset cu d^r. Et sig^m h^o e.
dat a^d sig^m ad idem. et est, logicus r sopha
osidant de ente r gntibz ipm osidacone
uli. sophista. n. et logic^o attigunt ad ide
sbm sue osidaconis cu pho. quod. s. e
ens simpr. lz differant a pho in m osde-
randi, phus. n. differt a logico in m bnitis
qm phus cosidat de ente osidacone de-
mostratiua. logicus a osidone proba^li. a sopha
au differt phus p osidom regis uite qm
sop^sta e scia estimat ee scia et no est. i
tn se uideri phm ut acquirat gloriam
au aliam gloriam huanam. sicut diuicias au
hi. phus aut intendit scire u^m. cum g
sophista r logicus de hus osidant signu

est quod philosophus de hiis habet considerare, et in hac
scientia est de ipsis perscrutari.
Hic possit dici quod secundum ratio que dicitur esse prima
signum. Secunda ratio a simili sumpta per inductionem
facta autem propter primam significationem. Consequenter cum dicit. Et in
contrariorum principio et cetera declarat idem in speciali descen-
dendo ad species oppositionum ostendens primo quod hec
scientia habet considerare de contrarie oppositis. Forma ut iacet.
Et omnes concedunt. quod habet considerare de contrariis,
primo dicit contrarie opposita conveniunt cum omne genus
entis et non apparet aliud genus per se, cum ergo hec
philosophia considerat de ente in quantum ens. habet considerare
de contrarie oppositis. Hec ratio sic innuit medium
dicens quod philosophus primus habet considerare de contrarie
oppositis, quia principium contrarietatis est una divisionum contrariorum id est una
extremitas oppositionis conveniens omne genus entis.
et nulli apparet per se. Forma cum dicit. Et omnia que
attribuuntur declarat minorem et patet. Post hec quod dicit
sicut quies et cetera. dicitur enim quietem attribui uni,
et motum multitudini, intelligens per quietem in-
divisibilitatem, per motum vero divisibilitatem. indivisibile enim unum
est, et sic se habet per modum quietis. divisibile vero multum.
et sic se habet per modum motus. Consequenter cum
dicit. Et omnes concedunt. declarat quod hec scientia
habet considerare de contrariis sic. Famosum est apud
philosophos. licet non verum quod omne ens et omnis
substantia componitur ex contrariis, et quod principia omnium sunt
contraria. et licet apud diversos diversa tamen omnia redu-
cuntur ad unum et multum que sunt prima contraria et
quasi genera aliorum cum ergo hec scientia considerat de ente
et de substantia in quantum huiusmodi. ipsius erit considerare de contrariis.
et ergo cum considerat de contrariis. considerabit de ente in
quantum huiusmodi. Et hanc rationem sic perficit. primo probat primam
partem conclusionis que est intentum. et sine probationis
solum dat minorem ut dictum est. Forma ut iacet. Et
maior est declarat secundam partem conclusionis que est
conversa prime. scilicet quod hec scientia est considerare de
ente. quia ipsius est considerare de contrariis sicut ostenditur
minorem predictam. ut patet. Tertio cum dicit. Et unius
scientie addit quod licet unius scientie sit considerare
de ente. et ita de uno. eo quod sunt convertibilia
hec erunt sive ens et unum dicantur univoce
aut de uno sive non univoce aut de pluribus sicut
est in veritate, dum tamen dicantur analogice de
pluribus sive per attributionem ad unum primum. Sicut
dictum est quod omnia contraria habent unum primum ad quod reducuntur
si enim aliquis dicat quod ens et unum non significant unam rationem
communem de omnibus rebus univoce dictam. non tamen quin dicantur de
pluribus dicta per attributionem ad unum. sed quod in diversis
significant [illegible] diversas. hec dicit non est verum.
Immo verum est quod dicuntur de uno primo et de aliis
per attributionem ad ipsum primum et posterius. et in

utrumque est secundum communem. Sic predictum est, quod ratio
predicta probabilis est et famosa. non tamen necessaria. Non enim omnis
substantie sunt composite ex contrariis. Cum substantie separate non
sint, et celum quantum, celum enim quantum sit dicit. non est compositum ex
contrariis. Addit autem si quis [illegible] quod solum est hic in
speciali quod hec scientia est considerare de contrarie oppositis et de
contrariis et non de relative oppositis. neque de contradictoriis. primo dicit
dicit quod hec [illegible] ostendit quod hec scientia est considerare de
hiis que sequuntur ens et unum in quantum huiusmodi. opposita autem relative
[illegible] secundum in uno genere. propter quod ostenso tali de relativis
non pertinet ad hunc locum de contradictoriis, autem non dat specialem rationem.
quia ratio data de contrariis. que est ad istam, convenit enim
contradictoria omne genus entis. sicut et contrarie opposita.
Consequenter cum dicit. Et ideo geometer. infert quoddam corollarium
ex dictis maiorem. et est, quod non geometer nec alius artifex
specialis habet considerare de predictis communibus ad ens, quod sunt
ut scilicet quid contrarium, et quid unum. et quod perfectum. et
sic de aliis. nisi ex conditione. id est per quod conveniunt ad suum
subiectum. et non simpliciter, cum enim philosophus primus habeat hec
considerare per se ut ostensum est. nullus artifex specialis,
propter hoc facit, nisi per quod contracta sunt ad suam materiam. Consequenter
cum dicit maior est ergo. epilogat principaliter declarata a
principio huius quarti. et patet.
Verendum est ergo. Habito in parte precedente quod hec
scientia est considerare de ente simpliciter et de hiis que
per se sunt entis. In hac parte manifestat ostendit quod
hec scientia habet considerare de veritatibus principiis demonstrationum non
superfluit hec pars, in libro precedente disputata sit
hec questio eadem quod quia hic considerat de ipsis ut ex ea de-
scendat ad primum principium verissimum et certissimum inter omnia
principia demonstrationis, de quo tractat specialiter. pertinet autem in hac
parte secunda. primo dicit intentionem dicens quod dicendum est utrum illa
eadem scientia que considerat de substantiis in quantum huiusmodi. scilicet
ista habeat considerare de veritatibus principiis demonstrationum. aut
non. Forma ut iacet. maior est ergo probat intentionem. et habet
illa pars [illegible] quod eadem scientia scilicet hec
est considerare de ipsis. in forma ut iacet. Et utrum primum de-
scendit ad primum principium verissimum et certissimum inter omnia
principia demonstrationis de quo facit specialem considerationem.
In prima parte sic procedit. primo ponit quod intendit probare.
et patet. Forma ut ibi. Ista enim sunt. declarat eam.
et hoc per duas rationes. quarum prima durat usque ibi. Et qui
habet cognitionem. et est, principia demonstrationis talia sunt que
omnibus generibus entium de quibus considerant artes spe-
culative. et nulli ipsorum appropriata, ipsa enim sunt communia
omnibus scientiis. omnes enim utuntur ipsis in demonstrando
in tantum quod nulli ipsorum appropriantur per se. cum ergo huius
scientie sit considerare de ente in quantum ens ut osten-
sum est. hec scientia erit considerare de illis principiis.
huius rationem primo ponit. Forma ut iacet. Et ideo nullus inferior
ex ea quoddam corollarium. dicto ut ibi. Sed quidam
naturales destruit errorem aliquorum opinantium quod [illegible]

cle dz ee p pm iustim et certissim q ad se et q ad nos.

hoc ratio. et au rom ipm s pcet. p poit ans fo ut ibi. et scie qua in an dixit quod scie spales ueiunt pn vlibz demonstris. et possz qs querere ab eo quoniam veiunt scie spales re q no est sm gnis. declarat pp hoc illu modu quo utunt ipis. et est. qd non veiunt ipis sm quod se vra. sz sm qd cottarant ad sbm de quo osidat aliq ars spalis. ut. s. geo. vnt h pn de nllo sit affirmo et nego non in sua vlitate immo appando ipm suo subito. et disponendo ipm ppis eis dns quod h omis la est simet ut assimet. et nlla sit simet et assimet. et s facient alie scie pti res cum vtut pn vlibz demonstris. sumunt. n. ipa p quod sufficiunt in suo gne. ad ostn i quod mtendunt. h facit fo. ceo ut i. ma est g. infert gnis sue roms. et pz. sr quod dicit com. quod ens et vra pn demonstris quant in cogitone. et hoc. qr omis sciens et cogitans ens. sciunt i. ex istis pn. neces est. n. sicut d. in cogitone entis. cogniceo pn. Conse cum dicit. Et io nlls ex dco gnite mfr qodam corlm. et est. quod nlls artifex spalis p dice de istis pn vtrm sint vra aut no. qr. n. h ppe est h scie que e gnis no dz a scia spal ad hoc attigere. Conse cum d. Si qda nles destruit errorem alr opinancium. et p errore quorda nlui. fo errore quorda machetor. et p s pcet. p dicit qd quida nles volebat dice de istis pn utrm essent vra aut non. sedo ut i. Quia isti soli. dat cam sedm eos qr h uolebant. et est. qr ipi estimabat osidom toca n et entis in q n ens. ptinere ad ipos solu et h. qua estimabant omes sbas et oia enta ee mobilia. cu g nls ht osidare de mobilib estimabat ouum osidom ptinere ad ipos. dco cum dicit. Sz ai a. remoz errore ipoz p h. quod a scia a nli est altior et nobilior scia nli. ut. s. h scia q osidat de sbus abstractis et de mltis ad que no attingit scia nlis. ralis n. phia sol est de uno gne entis ut. s. de mobilibz. qr illa scia altior que osidat de omi ente in q n ens. et n de p sba. su de pmo pn sbaz. quod est s com deus. illa scia ht osidare de pn et ppoibz vlibz pdictis. et n scia nlr. cu ip no sit scia p. Conse cum d. Quida au loquntes remoz errore qdam machetor pmo dans errorem ipoz. dicens quod quida loquntes in scis speculacois. ut machea. mtebant detmie ps ppones et vlres. et quem sit uutur in ipis et qm non. fo ut i. Sz no possibat remoz errorem ipoz.

dns quod no possunt h facere. et t tangit cam sui erroris p. et est. qr ipi no fuunt expti in dialetica su in arte demondi. dco cum d. Oz enim. dat modu qne oz ipos here in demondo. et est. quod demntes in spali scia debent p scire pn vlia. et suppone ipa tamq p se nota. sz sunt requisiti de ipis. et no dz ip querere p demoncom. quia si sic. aut gmget ei oculo demore aut demoda ei pcedz i infitu sicut dem est in postiorib. Conse cu d. ma est g. gclut tamq ma ex rone pdca et ex remocone erroz alioz. quod pm phus ht osidare de sbus pmis. de quibz no osidat phicus. et eca ht osidare de vlibz pn demois. de quibz no considat machea. Conse cum dicit. Et qui ht. dat sam rom adidc. et est. omis cosidans de aliquo gne sbito pcidai. ht osidare p se ac et ppa pn illi gnoris sbici. qr a sili cu phus pm osidet de ente vlr. ht cosidare pn ouum encum in q hi. cu g sills sit vrm encu ht phs pm osidare pn silli. su demoes que sut pn vra. hm roms p poit mem fo ut i. et io oz. adaptat ipm ad ppoitu suu. et ratio quasi a sili. Conse cu dicit. Et vm pn. descendit ad pn ustm et certissimu. de quo facit spalem osidacom. et ht h ps. 7. m. q. p. descendit ad hoc pn in sa ut ibi. et quida laborant. Incip considare de ipo. in p pte declat natum h pn quale. s. dz ee in se. et quo ad nos. et i distingit h pn. declarans i pm quod distigit ee certissim et ustm. v p h didit p ps m. 7. m. q. p. declat n am h pncipii. in sa ut ibi. Et oz illu. declarat. Sz oz nos. p. distingit h pncipiu. p adh ht. 7. m. q. p. declat quale dz ee h pn in se. in sa ut ibi. et oz illu declat quale dz ee apd nos. p declat dns. quod pm pn certissim et ustm in se. dz ee tale. quod no sit possibile decepto ee ipm. dz. n. ee i ma et notu. qs nlls possit decipi ee ip. cu non fiat deceptio n de ignorato. au de eo cui cogito no est ma. Con cu d. Et oz ult. declat qle dz ee h pn apd nos. dns. qd dz ee ma et notu oibz hntibz mtellcm siue cogitom alicu entis. au fingntbz se hre. i. s. ut omes accipiant h pn ee ma et notu sn omi gdictoe. ut p alia littam sumpt sn oi gdicoe. tale. n. dz ee h pn ex quibz gclut gnicti cum d. ma est g.

q̃ꝫ ſ pᵐ pᵐ notiſſimũ ꝯ ↄtiſſimũ ab aliis pn̄.

quod h pᵐ debz ee tale quale dcm̄ est. s. ita
notũ et maᵐ quod nõ possit declarari p aᵈ. et
ꝯ ut nõ accidat decepcõ ee ipm. sic ꝯ post
declarabit̃. declabit .n. post ipm esse tale.
Consequenter cum d. lȝ oz nos. distingt h pᵐ
ↄtissimũ et notissimũ. declarans quod pᵐ qd
h distingt est pᵐ notissimũ pᵐ. et ↄtissimũ.
et poet s. p dicit quod oz distinguẽ hoc
pᵐ in hac phia. quod quidẽ pᵐ sicut d.
com̄ tale est. quod si h nõ ↄsentit ipᵐ. ipoˡᵉ
est ipm phari. et est. quod ipoˡᵉ est affir-
macõm et negõm sib in ee eidem. et p
idem. qd quidẽ pᵐ necẽ ẽ distingui ab
aliis pn̄ˢ distinctis ab ipo ī ↄonibz logicis
difficibz, ↄmoi sic. qd docet hũc sigⁿnes
tiatis. et ꝯ quod dispones sunt necie. fo
cũ d. h ẽ est pᵐ. declarat pᵐ iam dis-
tinctũ ee pᵐ notissimũ ꝯ ↄtissimũ s. isti
pnᵒ quec dispo et ñ p pnᵗ ut ꝯ ↄtissimi
declaⁱa in pnᵒ h lectois. ẽ pᵐ ẽ pᵐ noti-
ssimũ et ↄtissimũ int omia pn̄. h ↄois
p dat ↄm. fo ut ibi. in eo enĩ dat meᵐ.
qd s est mellid q isti pnᵒ queunt dispoes
quibz dispo pᵐ. s. qd ẽ manifesti cũ pone et
nlls decipi ee ipᵐ. ñ ꝯ ẽ ad demõ. ñ ↄcedo
iᵈ pᵐ. ut expoᵗ. com̄. tũ cũ d. nlls .n. hoũ
declar iᵈ meᵐ. p h. qd pᵐ pdistictũ tale ẽ.
q nlls p estimare suũ oppoᵐ ee vᵐ. lȝ qdã
iponat eraclito qd dix oppoᵐ h pnⁱ ee vᵐ.
lȝ .n. h dixit eraclit. nõ tñ dix vᵐ. qm si
posse oppoᵐ h pnⁱ ee vᵐ. poˡᵉ eet ↄia sit
in ee eidẽ. ut. s. qd duo ↄia sit existãt ī eod
ī actu. v. g. q id sit s calid ꝯ frigid ꝯ sit
ens ꝯ ñ ens. qd ẽ ipoˡᵉ. ex q ↄcluᵗ cũ dic
et io oms. qd vlr oms vocet demõe aut
sillo. pueniũt ad h pᵐ pdistictũ tanq ad pᵐ
ultim ī resolõe ꝯ ↄtissim ꝯ notissim. iᵈ .n. pᵐ
pᵒ ẽ et cõi oĩbz pnˢ vlibz. i. s. qd sic d
com̄. sñ isto pnᵒ ipoˡᵉ ẽ ut fiat disputacõ
aũ rõcinacõ. v lȝ qudã sic pdcm̄ ẽ ex-
ment oppoᵐ h pnⁱ ee vᵐ. nõ tñ ī ẽ fiat
pȝ ex iã dcis. imo sic iam dcm̄ ẽ ipoˡᵉ est
affirõm et negõm sit in ee eid. ex q de-
clat qd h pᵐ ẽ pᵐ ꝯ ↄtissim oĩum pn̄,
describit .n. h pᵐ sic d. com̄. descbit phiam
et pp h ut d. oz sollicit ī describendo h pᵐ
ꝯ mellid ẽ. qd phar ī hac pte affirõm ꝯ
negõm nõ sit in ee eid. q. ñ s. secret
ↄia sit in ee eid. lȝ ↄns videat̃ mĩ ī ↄens
q aĩs. q fuit pp h. qd ↄia sit in ee eid. mag
appȝ ī ↄens sensui. et ꝯ adhuc ut. q ↄdicta
sit in ee eidẽ. nlls .n. ↄcet id sit ee calid

et frigidũ. Consequenter cũ d. et qdã laborat inont
ↄsidare de h pnᵒ notissio ꝯ ↄtissio. et hẽ illa
ps. ↄ. in. q. p. oᵉ qd isti pnⁿ nõ ẽ demõ
s. qd nõ ẽ poˡᵉ notificare ipm p demõm. in
fa ut i. Et neẽ ẽ ut hmo ↄsidat de h pnᵒ
ipm notificando pñt poˡᵉ est ipᵐ notifiri.
In h pte s poet. p d. q qdã laborauit ad
demonstrã h pᵐ ꝯ h pp ignoᵃ. et paucitate
ī itellectois eoꝝ ī arte demonstrandi. cũ nesciũt de
qbz debet qire demõnem ꝯ de qbz nõ. fo cũ
d. ipoˡᵉ ñ est. declat qd ipi ñ ẽ demõ
ꝯ hẽ illa ps. ↄ. ī. q. p. oᵉ q ipi ñ ẽ demõ
va nõ erras. in fa ut i. et poˡᵉ ẽ ut al de-
clat qd ꝯ ipi ñ ẽ demõ errans. tũ multo
fortⁱ ↄtȝ alĩ eet demõ. cũ h pᵐ notissimũ
sit ꝯ manifestissim ꝯ ī oĩu eet demõ. qd ẽ
ipoˡᵉ. ee hac rõm s poet. p supp ypoti p ante
inf ↄns. dnt ipm ee ipoˡᵉ. fo ut i. Cum si
h eet pbat ipm ee ipoˡᵉ. p h qd si omnium
eet demõ. tũc pcedent demones ī infinitũ.
et si hoc. oĩo nulli eet demõ. cũ nõ ↄ-
tigat pertrãsire infiᵐ. ꝯ ī si oĩum ẽ demõ.
nulli est demõ. quod ẽ inↄens. descbit .n. hoc
põ se ipm. Consequenter cũ d. nȝ si ex rebz
dat fam rõm ad idẽ. et est. si ad ẽ cui nõ
sit demõ. maxᵉ est h pᵐ cũ nõ ẽ demõ. sȝ ex
roe pcedᵉ maᵐ est qd ad ẽ cui nõ ẽ demõ.
ẽ h pnⁱⁱ ñ ẽ demõ. hũc rõm p ponit. fo cũ
d. nȝ p ad. declat necitate ↄne. p h qd nlls
p dice ad pᵐ ee nocᵒ ꝯ pius isto pnᵒ. imo quod
h pnⁿ est pius et nocᵒ omibz aliis. cũ g demõ
sit ex pbis et nocioribz. si ad sit indemõbile.
maxᵉ erit h pncipiũ. Consequenter cũ d. ipoˡᵉ ẽ
ut ad. declat quod h pnⁱⁱ nõ ẽ demõ errans.
et hoc p .3. rones. q. p. est. q si ad dicat qd
poˡᵉ sit demõre h pnⁿ p demõm errantẽ
deridend est ex sua pone. tanq ↄuens cam
ꝯ demõm in illis q nõ hñt cam aũ demõm.
et ūe deridend ẽ q ī sic pondo assilat plante
q in q hĩ. caret cognõe ꝯ apphensione. Consequenter
cũ d. Et si fingit. dat fam rõm. et est. si
demõ errans ponat diffe a demõne ūa ī
hoc qd demõ errans demõt p cam ↄpã cũ h
pᵐ nullam cam hẽat. ipi nõ erit demõ errãs.
h rois sol dat meᵐ. Consequenter cũ d. et oĩa
ista dat tciã rõm. et est. omis demõ errãs
sicut ꝯ demõ ūa. ↄcedit h pᵐ. ẽ nulla
demõ errans demõt ipm. h rõis s sol
dat meᵐ. Consequenter cũ d. p g oĩum ↄclut
ex pdcis vlr. quod pdcm̄ pncipiũ. s. quod
affirõ et negõ nõ in sunt sit eidẽ. sȝ cũbz
alõm ipoꝝ est pᵐ pᵐ ꝯ dignᵐ. ut h pᵐ sol

estimet ab omnibus, tamen demonstrationibus videtur quod secundum errorem esse manifestissimum.

Et necesse est ut sermo. In hac parte intendit notificare predictam primam vilissimum et certissimum esse impossibile esse ipsum notificari. et quia quidam sophiste negantes hoc primum posuerunt affirmationem et negationem simul esse veras de eodem. quidam contra ipsos esse simul falsas. propter hoc dividitur hec pars per m. et m. q. p. ostendit quod non sunt simul vere de eodem. et in hoc declarans affirmationem et negationem de nullo eodem dici. in fa ut i. Et etiam impossibile est ut aliquid sit. ostendit quod non sunt simul false de eodem. et in hoc ostendit quod de quolibet alterum. prima pars adhuc dividitur in m. et m. q. p. dat plures rationes ad hoc quod affirmatio et negatio non sunt simul vere de eodem. in fa ut i. et sermo Anaxagore. descendit ad opiniones quorumdam. p. quod hic m. et m. q. p. dat rationes ad propositum per naturam vocis. in fa ut i. et ultimus dicentes. dat rationes ad ipsum per naturam rerum significatarum per voces. In prima parte intendit primo ... et rationes. q. p. durat usque i. Et iste sermo. et est. nullum unum non significat simul affirmationem et negationem. ergo affirmatio et negatio non possunt esse simul vere de eodem. necessitas consequentie patet per hoc. quod si possent esse. posset significari. hic ratio primo ponit antecedens. fo ut i. Si ergo quis dixerit ex ipso probato manifesta consequentia. antecedens autem probat p. 3. rationes. q. p. durat usque ibi. et etiam si hoc nomen homo. et est. nomina habent significationes determinatas. ergo nullum unum non simul significat affirmationem et negationem. co. n. q. significatio est data. aut significat affirmationem aut negationem. et non utrumque. hic ratio primo ponit antecedens. fo probat ipsum. tertio concludit ipsum antecedens probatum et ex eo manifesta consequentia. ponit ergo antecedens primo. et patet. quod probat cum dicitur. Cum si hoc non fuerit. et hic p. 3. rationes. q. p. est. si nomina non haberent significationes terminatas. tunc omnino non esset disputatio. neque cum se ipso neque cum alio. non enim posset esse disputatio nisi nomina representarent conceptus intellectus. sed consequens est inconveniens. ergo antecedens. Consequenter cum dicitur. Si ergo aliquis dat secundam rationem. et est. si contingit nomina habere significationes determinatas. possibile est contingere demonstrationem esse. et si non. sic. n. non contingit esse demonstratio sed res terminatas. sed si fiat demonstratio. oportet ut sermo ex nominibus determinate imposita ad illas res significandas. cum ergo negans sic negare demonstrationem esse. negans est negare nomina habere significationes terminatas. Consequenter cum dicitur. Immo ille dat tertiam rationem. et est. si aliquis negat nomina habere significationes terminatas. oportet ipsum habere significationes terminatas. sicut si aliquis negat loquelam esse. necesse oportet loquelam esse. sicut enim non potest negare loquelam esse nisi per loquelam. sic non potest negare nomina habere determinatas significationes nisi per nomina determinatas significationes habentia. Et intelligendum quod istarum trium rationum secunda dat medium ex quibus manifesta ipsam antecedens iam probatum cum dicitur. manifestum est ergo. ex quo antecedente probato, manifesta ulterius consequentia cum dicitur. et si sermo sit. et patet. Con-

cum dicitur. et si hoc non homo. dat secundam rationem ad infirmationem antecedentis principalis rationis. et est. omne nomen unum quantum est de se et non per transumptionem significat unam intentionem tantum. aut possibile est ut significet unam intentionem, quod si ponatur inconveniens, ergo ultimus iam, quod omne nomen unum significat unam intentionem tantum. ergo nullum unum non simul significat affirmationem et negationem. hic ratio primo ponit antecedens. et infirmat. secundo destruit quandam cavillationem contra ipsum. tertio ex ipso dicto manifesta consequentia. et antecedens autem secundum partem primo ponit unam partem eius cum sua infirmatione per exemplum, dicens. Si hoc nomen homo quod est unum non significat unam intentionem. ut si ponatur quod sit animal bipes. sive proprie dicatur hoc vel non per transumptionem, quod dico propter aliam partem. hoc non homo tantum significabit istam unam intentionem. et sicut dictum est de homine. sic intelligendum est de aliis nominibus. fo cum dicitur. Et si aliquis dat secundam partem antecedentis cum sua infirmatione, dicens, quod si aliquis ponat hoc nomen homo significare multa finita et terminata, ista positio non differt a predicta qua posuimus ipsum significare unam intentionem tantum, quia si significat multa hoc nomen possibile est imponere illis multis nomina propria quorum diffinitionibus unicuique ipsorum. ut si homo ponatur significare multas intentiones. ut quod diffinitio unius intentionis sit animal bipes. et quelibet alia intentio habeat diffinitionem suam propriam, possibile est imponere illis intentionibus nomina propria secundum diffinitionibus consequenter. ex quo ille intentiones sint terminate et non infinite, cum ergo hoc sit possibile si ponatur inconveniens: omne nomen unum significabit intentionem unam tantum. consequenter cum dicitur. Si autem aliquis removet quandam cavillationem contra infirmationem iam dictam. diceret. n. aliquis non unum significare multas intentiones non finitas sed infinitas, vel in quod propter suam infinitatem non est possibile imponere eis nomina propria. quam cavillationem primo ponit. fo ut i, manifestum est ipsam destruit. per hoc quod si sic poneret quis hec nomina. omnino non haberent diffinitionem. quia id quod significat infinitum non unum. non habet naturam. et quod est tale: non terminatur vel quod non terminatur. non significat aliquid. et in hoc nomina nichil significabunt. et si hoc. destruetur sermo et loquela vel ultimum consequentiam inter nos in cognitione rerum. qui enim non intelligit aliquid esse unum impossibile est ut intelligat aliquid autem ut cognoscat aliquo modo. immo si intelligit aliquid unum. potest illi intellecto imponere nomen unum. et sic si imponitur nomen unum, intelligitur unam intentionem. cum ergo predicta sint inconvenientia. oportet ponere omne nomen unum significans aliquid, sicut predictum est, vel hoc aliquam intentionem unam. Consequenter cum dicitur. Et si in sermone ex antecedente iam infirmato manifesta consequentia. quia ad hoc quod dixit omne nomen unum significare intentionem unam. s.

= oꝫ affirō ⁊ negō non sint simul uē de eodē

de quo vno intendit dn̄s quod de vno sm̄
p̄dicatōm. qm̄ h̄ nō ē dicē musicū albm̄ et
hoīem eē vnū n̄ q̄ p̄dicant de vno. sꝫ
intellit vnū p̄ nō et diffōm. sic .i. d' vnū
quod est vniuocū. Consequenter cum dicit. Et
impossibile est ut. dat tertiā rōm ad ratificōm
antis p̄ncipalis rōis. et est ad impossibile. p̄cedētes
aūt due fuīt ostensiue. rō est h̄. si vnū
n̄ sil' sigret affirōm ⁊ negōm ⁊ h̄ vnū eē
tūc idem n̄ sigret hoīem ⁊ nō hoīem. et
eēt eadē diffō hoīs et nō hoīs. ⁊ ī hō ⁊
nō hō n̄ idē. sicut noīa synonima sūt
idem. h̄ aūt ē inconueniens. ergo p̄m. et hanc rōm
sic ponit. p̄ ponit qm̄ q̄ intendit p̄bare. scdō
dat rōm ipm̄. tertio destruit q̄nūs. quarto ex
distinctione q̄ntis. infert oppōm antis. quod ē
intentū. pōt ergo p̄ qm̄ dn̄s. quod impossibile est
vnū et idem sil' eē et nō eē. et ī impossibile
ē idē n̄ sil' sigre affirōm et negōm. n̄ e-
quoce. ut si quidā vocēt hoīem .i. quod
aliī vocant nō hoīem. et subiūgit cū d'.
Sꝫ .i. de quo. quod nō intendit h̄ de h̄i equo-
catōe. qma .i. de quo ē h̄ p̄scrutacō. nō ē vtrm̄
possibile sit ut n̄ affirōis ⁊ negōis s̄t vnū
apud diuersos. imo intendit p̄scrutari utrm̄ possibile
sit ut intencō affirōis ⁊ negōis s̄t eadē ī
s. quod hō et nō hō dent idem intellcē.
tanqm̄ noīa synōa. et vtrm̄ diffō hoīs et
non hoīs sīt eadem. Consequenter cum dicit.
Si ergo nō fuīt ī. incipit suā rōm. et pꝫ.
ex p̄dictis. Consequenter cum d'. Sꝫ iā declaratū
est. destruit q̄ns. dicens iam declaratū eē in
p̄ncipio h̄ lectōis. quod hō et n̄ hō signīt in-
tencōnes diuersas. qm̄ si nō. destrueretur locucō.
= Consequenter cum d'. ergo nōce est. ex q̄nte destructo
infert oppōm antis. quod ē intentū. et pꝫ. et
sic compleuit tres rōnes ans p̄ncipalis rōis distinctas
et io. consequenter cū d'. Si ergo quis dixit ex ipso
ante p̄bato infert q̄ns et pꝫ.
  Et iste sermo possibilis est. hic dat sam rōm
ad p̄ncipale intentū. et est. hō ⁊ nō hō nō
signīt idem. cū ergo vnū dicit affirōm et re-
liqū negōm affirō et negō nō sūt idē. n̄
sil' vē de eodē. h̄ rōis p̄ pōt qm̄. scdo dat maiorem.
cū d'. dicē .n. hoīem. tertio declarat ipm̄ maiorem
cum dicit. sicut dicē albū. sic. alb' ⁊ h̄ nō
signīt idē. cū ergo hō et nō hō mag' sint oppōta
q̄ alb' et hō. h̄ ⁊ n̄ h̄ nō signīt idem. h̄
rōis p̄ dat maiorem. scdo ut ī. Sꝫ h̄ noīa declat
necessitate q̄nie ut dcm̄ est. tertio ut ibi. maiorē
ergo infert qm̄. quarto ut ī. Si ergo as. redit sī
ipm̄ maiorem declarando. et dat .ij. rones ad de-

clarōm ipī. q. p. est. si alb' et h̄ signīt id.
et h̄ qma sūt in eodem sū vnū in alio.
non .n. posset aduersari dare aliā cām. tūc
omnia sūt id. et solū q̄ia q̄ nata s̄t fieri
eē idē sbm̄ sꝫ vl' sbā ⁊ oīa acc̄. cū .n.
oīa acc̄ sint in sbā. p̄ p̄dcām cām erūt
ead sbe. et si hoc. s' inuicē erūt ead. cū
ea que vni ⁊ eidē eadem sūt. s' inuicem
sūt eadē. et sic oīa erūt id. h̄ ē inconueniens. ergo
p̄m. Consequenter cum d'. Si ergo h̄ nō fuīt dat
sam rōm ad declarōm medii. et est p̄
n̄am interrogōis et responsiōis facte ad ipm̄. et
est. querenti de aliq̄ utrm̄ sit h̄ aū nō h̄.
bn̄ respondet p̄ illam portam in q̄one. ut p̄
hoīem aut nō hoīem. sꝫ nō bn̄ respōdē
p̄ alb' aū magm̄. aū ad q̄sile. cū oīa ista
sint noīa accidentiū que possīt eē quasi
infinita in aliq̄ eod. q̄r nō porta in q̄oe nō
sit id. cū acc̄ibꝫ p̄dcōꝝ noīm. et si h̄. h̄
et alb' nō signīt idem. Aliter a' posset
induci h̄ rō. ut sit tertia rō ad p̄ncipale intentū
sic. si fiat q̄o p̄ affirōm et p̄ negōm in
q̄e sū p̄ infinitōm. tē nō possimus
respondē q̄renti. cū infinitō signet multa.
ut alb'. mgrm̄. magm̄. et q̄silia q̄ q̄ infinita
et infinita nuari nō possīt. et oꝫ a' oīa
nuare aū nlt in respondēo. cū ergo nō sit
impossibile interrogare de aliq̄. n̄ sit respondē intro-
ganti satisfacē. maiorem est quod oꝫ ponere
affirōm ⁊ negōm dīdente v'm et fl'm p̄
quas fiat q̄o. et que posset respondī q̄renti
cū voluit respondē respondē p̄ vnū n̄. et ī
sit affirō fuīt vā. erit negō f'a. et non
erūt siml' vē. de aliq̄ eodē. quod intendit
p̄bare. p̄cessimus in h̄ rōne sat' patꝫ.
  Et vl' dicentes. iam declarauit intentū
p̄ naturā vocū. h̄ intendit declarare
ipm̄ p̄ n̄am signatoꝝ p̄ voces. et hē h̄ ps
⁊ .i. q. p. declarat ipm̄ p̄ n̄am rez simpr. ī
sa ut ī. Et ex h̄ declabit. p̄ n̄am rez cō-
paratꝫ ad opōnes. In p̄ma p̄te dat q̄tuor
rōnes. q. p. est. si affirō et negō sint
sil' vē de eodem. tūc nlla est diffinicō
indicās q̄ddit̄e et sbām rei. imo oīa p̄dicata
erūt accn̄cia. et si hoc. nlt erit vl'e p̄dicabile
sbale. et si h̄. cū accn̄tis n̄ sit ut p̄dicet
de aliq̄ p̄dicatū accn̄s de accn̄te in infinitum
h̄ aū ē impossibile. ergo p̄m. hanc rōm p̄ ponit.
scdo ut ī. Sꝫ h̄ impossibile est. destruit ultimū
q̄ns. ex quo infert oppōm p̄ antis. racio
ipa concepta est ex tribꝫ q̄dicionibꝫ. eē quas sic p̄-
cedit. p̄ ponit p̄ma et declarat necessitate q̄nie

eius. scdo ut i. et si oia. po^t sam qdi^le e
ut ibi. et si accns pone dca. ee pma sic
epcet. p ponit ipm ut dcm e. et pz. fo ut i.
qm si ad. pbat necitate qne. s^c. quod est de
ecencia hois in q^m h^o est a^d ab eo quod e de
ecencia no hois. in q^m h^i. si g affro et nego
sunt qgrgate in eode. au sil' ue de eod' i^d
i quo qgregant cu heat istar ns oppositar, no
hebit ad quod sit ei ecenle. cu i^d quod est
affroi ecen^le no sit ecen^le negoi. et si h. ma^m
est quod nlla erit diffo rei q sigficz sbam
ei. sz erit oms dispones rt acc^les. i n ecen^les
h^o rois p dat me^m. fo ut i. negoes au di-
ficiat ipm. p p n^am diffois. eo. s. qd diffoer
rt cu suis negoibz s^c se hnt. quod non
qgregant aliq m in eode. n est ad ecen^le. om
ecenle alri. qr sil' erit de diffi^cis. ut de ho^e
et no hoie. fo cu d^t. om si sigt difiat ip^m
p n^am ipoz nom. si eni ad nom sigficz in
noiato una dispom imutabile necm. i eand
nuo cu noiato. i^d sigtu erit sbale su ecen^le
illi cui e n. et no erit ei no ecen^le. si g h n
ho sigficz ad ecen^le hoi in q^m h^o. si ad ecen^le
alu ut no hoi debeat sigficari. oz ut sigfi-
cet p a^d n ab hoc noie ho. i sic difiat
me^m. ex quo difi^to inft qm. cu dicat neco g.
que est pma qdicol. eo ut i. p h eni differt.
ad infitacom necitas qne imuit dm mt dis-
pom ecenle et acc^le. dicns qd sba diff^t ab
acci^ete in h. s. quod sba est nce. et p^p h^t ut
d^t com est ipi^o sbe diffo. accns au no est
necem. et p^p hoc no h^t accns diffom. et
istam dm pbat cu d^t. om albedo. p hoc
quod albedo d^r acc^ns hoi. qr ho est dispoit^o
albedie. et no qr sba hois e albedo. p hoc
imuens sbam ee necam. et accns no. si ei
sba hois eet albedo. tuc albedo et ho ee^nt
idem. quod e inqens. Conse^t cu d^t. et si
omia po^t sam codicale pnt^r rois et parz.
Conse^t cu d^t. et si act^9 po^t ecam. que s^t
pz ex dcis. Conse^t cum d^t. sz h e ipos^le
desbit qns ultie qdicol. d s^c poet. pmo d^t
ip^m ee ipos^le. fo ut i. no g ex iposs^te ipi
inft oppo^m p aitas quod est intetu. i pz.
tcio ut ibi. accns eni. redit sup ipm qns
ostndens ipm ee impos^le. g^o accns aut
pdicat de accnte. et h pdicaco e p accns.
aut pdicat de sbo. et h est pdico p se. sz
su s^c. su s^c. cu ome p accns redu^r ad a^d
p se. nece est ome accns reduci ad a^d de
quo dicat p se. h au est sbm su sba. ad
quod cu puentu fuit e finis in sbicone

et pdicde accnciu. pz g quod ipos^le est
accns pdicari de accnte i infitu. sili-
n quod impos^le est oia ee acc. qr oz
necio ipis accntib^9 sb ee sbam. hnc rom
p ponit. fo ut i. et h e sic dico. pretur
eam in cis. s^c. cum dicat quod albus est
music^9. aut music^9 alb^9. est pdico per
accns. qr ut^m accit eidem sicut sorti.
cum au dicat quod sor est music^9. no e
hoc in pdico p accns. qr. s. sor et mu-
sicus st ambo in eode. sz quia unu
eoz existit in alio ecenli. sic musica
existit ecen^ti in sorte. cu g accns s dici
duobz modis. accns dcm scdo m ipos^le
est ut pcedat i infitu in ssum. et s^c n
intelli^r quod in deorsum. licz acc p m
dca possint esse qi infi^ta. st. n. qsi
infi^ta acc in aliq uno. sicut acc sorti
ut sic alb^9 et music^9 et multa alia.
quoz unuqz p accns pdicat de alio.
et ne putet qr dcm est. quod acc sic i
sunt sbe. quod ^p^p h ex ipis et ex sba
fiet unu. sbiugit quod non. cu dicat.
et no ex omi. i. ex sbo et accnte et
n ex accntibz existn^bz i unoqz non erit
unu. n dicat unu p accns. et qr s^c teti-
git. 7. modos accntis. dat qneia. i dm
ipoz ad imce. cu dicat. et no erit a^d.
et p qneia. et est. quod pdicaco accntis
de accnte no diff a pdicone accntis
de sba. q^m ad h. s. quod neutr^m ipoz
notificat de sbo quid est p ecenca. fo
ut ibi. et hnc dm. dat dm. et est. qd
pdico accntis de sba. e ecenal'. pdico au
acci^tis de acci^te acci^l. et forte d^t pdicom
pma ee ecen^le. sic d^t com. qr pdicaco
ista que^r cu pdicone sbali in h. qd est
fm esse nlem. acc. n. sicut d^t existut
in sbus p se. et attbuit eis ecen^lr et p
qd sbe disponut p illa. attbo au accntis
ad acc^ns no e ecen^r sz acc^l. Conse^t cu d^t.
no g oia ex pdcis qclu^t nuq ma^m. oppo^m
qntas ultie qdicol. ex q inft iem oppo^m p
aneus su p qdi^r. cu d^t. et cu i sit. i pz.
conse^t cu d^t. et i ma^m est. dat sa rom
pn^le. et est. si affro i nego st id. i i sil'
ue de eod. oia sut unu. i i aff^e i neg^e.
dicnt sil' de unoqz. h a e inqens. g p^m. hnc
i ne p po^t. fo ut i. sic agit addit q id iher
acc^r ista poi. qd acc^r poi aff nug. q posuit i
qbda affrom i negom ee sil'. i qbda n. po-
suit. n. ome qd estima ab ho^e ee u^m. et i

Lo^c 2

Lo^c 2

albragoras

v h̄ estimat affiōm et negōm de eod. dixit utrūq; ee vam de eo. v aū nl̄l̄s estimat esti ꝯ macoib; diuisis. sicut est in ill' q̄ sp̄ vniforl' et eodem modo appent. dixit in talib; nō sil' ee affiōm et negōm. ēcō cū dicat. v q. sb'uīgit q̄d ad huc p̄dcām pōm s. id m̄ens quod s. pōm anax. qui .s. posuit oīa ee sil' ī uno mixto in pō et n̄ in actu. ista .n. pō est inꝯueniens. q; s. dātes pōnt t̄m et existenciā rei ab eo quod nō est ēs. estimāt n̄ pone res ee et pōnt eas nō ee. cū l̄ q̄d est in pō n̄ m̄eat d' ee. n̄ hēre t̄m ·ı· actuale. Q̄rto cū dicat. Queriam̄ g̈. declat n̄cc̄e ꝯn̄e sue rōis. sic. si affīo et negō sint sil' ve de eode. tūc possū dice quod hō; h̄. et quod h̄ est nō h̄. et si hoc. m̄lto fort' possū q̄d h̄ est n̄ nauis. cū digni' sit ·ı· m̄lto p̄babil' pone hoīem ee n̄ nauē. q̄m pone ip'm nō hoīe. ·/· ad h̄ si h̄ est n̄ nauis. ex ypo' ē nauis. cū affīo et negō sit idem et sil' ve de eod. et eadem rōne est dicē ista affīne et negōm sil' d' de vnoq; et ī om alia affīnem ·ı· negōm eadem rōne d' sil' de hoīe ·ı· de vnoq; de alio. ·/· ad h̄ aū nō sol' hoc. s; ī in ꝯpōitas accidit. q; utrūq; hē foīam negē. cū sit hoīe nō ee. et nō hoīe nō ee. q̄d dīn'sit de vnoq; ·ı· ī quod oīa sint ynū. ·ı· q̄d affīo et negō s̄t ve de vnoq;. ·ı· sic p; nocitas ꝯseq̄ncie.

t ī aū erit in omib' ·ıc. h̄ dat t'ciā rōm p̄ncipale. et est. si affi° et negō sit ve de eodem. aū h̄ erit vl'r in oīb;. aū ī q̄bzdā et in quibzdā non. s; ꝯn̄s ē ipos'le. g̈ ans. hūc rōm pō p̄ .fo ut ī. si ā n̄ fuit. destīt ꝯn̄s. et p̄ fam p̄te ꝯnītis. s. quod aff̄e ·ı· nē nō sīt ve sit in quibzdam. et in q̄bdā nō. g̈ si ās ꝯcedēt hoc. n̄cc̄e hē ꝯcedē sic ostn̄sū est in lectōne p̄cedn̄te quod s. est in omib; nō. n. ē maioꝝ rōis q̄r affi° ꝯ et nē sint sil' ve ī q̄bzdā. q̄m in aliis. fo cū d'. s; ī oīb; destruit p̄m p̄te ꝯnītis. hanc. s. q; affīe ·ı· nē sint sil' ve in omib; s. si ita ēēt. tūc aū affīe est va de omi de q̄ est nē. ua ·ı· eq. aut nē est va de oī de q̄ ē affīe va. ·ı· nō eq. ·ı· sūt in isto ꝯn̄te. quoꝝ vnūq;q; est inꝯueniens. g̈ et ans. hūc rōm p̄ pōit. fo ut ibi. et si fuit destōns ꝯn̄s. ·ı· p̄ fam p̄tem. sēdō t'ciam. t'ciō p̄mam. fam aūtē p̄tem hūc. s. si dicat' quod affīe est va de oī de quo est nē va. et n̄ ꝯu'tit'. sic destīt. si ī ēēt. tūc erit opīo fixma et fixa de nō ente. cū nō ens ad t'm vnom

se hēat. de nllō aū ente erit opīo fixa et fīma. cum nl̄l̄m ens vno m̄ se hēat. s; diuisis. eo quod p̄ ypo'i de omi affīe ē nē va. h̄ aūt est inꝯueniens. et hoc. quia l' quod est ens mag' est dignū ut sit fixū et notū. et ut de eo sit opīo et sciā q̄m de nō ente nō ens. n. non intelli' n; cognosci' n̄ p̄ h̄itum. sēdm ꝯparacōm ad ens. et vl' p̄uo nō cognosci' n̄ p̄ h̄itū. hūc rōne p̄ po' fo ut l'. si ē id. destīt ꝯn̄s ut dcm̄ est. ·/· Conseq̄ cum dicit. et si affīe d'. destīt altam p̄tem p̄dcā ꝯnītis. hūc s. si dicat' q̄d negē est va de oī de quo ē affīe va et nō ꝯu'tit' sic. si ī ēēt. tc ī negō. ome alb'm nō est alb'. aū erit va aū nō. s; utrūq; est f'm. g̈ p'. hūc rōm p̄ pōit. fo ut ibi. et si nō fuit v'm. destīt ꝯn̄s. sic. si h̄ nē ome alb' nō est albū nō fuit va. s. ex ypo'i ipm ee va sic. cū sit ypo'is quod nē est va de omi de quo ē affīe va. et h̄ intelli' tam de negōe simp'l' q̄m de negōe ex ꝯdicōne. siū de negōne h̄nte foīam negōis. si hoc totū ome albū nō ē alb' sit .a. ·/· n̄ .a. quod est sua negō erit v'm. et ī p̄ ypo'i .a. erit v'm. q̄d nō albū dicet' de albo. et si hoc. m̄lto fortius ali' negē dīu' de albo. ut n̄ hō et non nauis. et cete h'. g̈' p̄ ypo'im et sue affīe dicet' de albo. et ī omes affīe ·ı· omes negē simul erūt ve de albo. quare omīa erūt idem. quod ē inꝯueniens. et addit in fine cū dicit. et accidit h̄ quod idē inꝯueniens accidit. si in p̄n° dicatur quod hec negē. ome albū nō ē albū s' va. et p; deducto q; est eadē cū p̄dcā. ·/· Conseq̄ cum d°. et cū h̄ acci' destīt t'ciā p̄tem p̄dcā ꝯnītis. hūc. s. si dicat' quod affīo sit va de omi de quo est nē va. et eq. s. si ī ēēt. tūc omis loquens simul dicet v'm et f'lm. et si hoc. eciā ꝯcē' sil' v'm dice et f'lm. ·ı· si hoc. cū nō erit disputacō cū aliquo. cū nl̄la s' disputacō cū eo qui idem negat et ꝯcē'. ·ı· nō negat vnū et ꝯcedit alt'm. sic enī loq'ns. nichil f'mū et c'tum dicit. ad quod possit fieri disputacō. ip̄ quod addit cū dicit. et si hoc non ēēt. quod n̄ ēēnt dubitōes mouentes s. opinantes ad sic dicendū. statim ꝯp'hende- rent res h̄ere ꝯs v'itates. et ī non ꝯcede- rent idem et negarent. q̄r cū ipis posset fi disputacō. cū g̈ p̄dcā sint inꝯue' et ant- cedens inꝯueniens est. et in hoc ꝯpleta ē t'cia rōō p̄ncipal'. ·/· Conseq̄ cum dicit. Et eciā sicut affīe. dat quartā rōm ad ꝯōm p̄ncipale. et est. q̄d si ī est. sc; cū affīe ē va. ē nē f. ·ı· eq. tūc nō sunt affīe et negē sil' ve

se

de eodem. sz ans est v^m, g^o gns. nectus gne sat pz.
hnc rom p po^r. fo ut 1^a. Et rcum est dic. et h
ro est q^r ostensiua ad mellem gsequetis / addit, qd
dig^m est omi dispu^ti gcde h ee p^m pn^m. s. q affio
1 nego diuidunt v^m 1 flm. su qd de nllo eod dr
nrorpz / sz alcm de quolz. scdo cum d^r. Et si ille. p
bo ans sue rois. s^c. si dices affrom et negacom
dide v^m 1 f^m. et i alcm oppoitoz ee v^m, et alcm
flm. dicit flm. 1 dicens affrom 1 negom ee sil'
uas de eodem dicit 2u. aut dicit mag v^m qm p
dcur. si pdcus d^r v^m. tc id erit sil' ens et non ens.
et idem sil' v^m 1 no v^m / 1 id loqns eqle dicz v^m et
f^m. et si hoc. idem loqns sil' lo et no loq. 1. sil'
pfo 1 n dico. et si hoc. ide simil' erit estimans
et non estimans. et si h. in nllo vi tal' diffice
a plantis 1 ab iacidtis. Ronale. n. fact d^r com.
no diff^t ab inacidtis. n p gphensioes 1 estimacoes
naturis. s. iudicando h ee tale aut no ee tale. sz oia
h sunt moueca. g^o i^o ex quo se. h rois p po^r vna
pte anns. fo ut 1^a. tnc emo de h. insf^r ex ipo vna
ptem gntis. tcio ut 1^a. Et si no iusticat / po^r altam
pte ants / qrto ut 1^a. tnc h i erit. insf^r ex eo al
tera pte gnus. et sp h possent h fcri. 1. roner
ad pbom pdca ants. Impossi^le gntis tangit cu d^r.
sed estimacio eius.

v ex h declarabr. ia iusticauit moneca p n^am
rez simpli. hic iusticat ip^m p n^am rez gpoitaz
ad opones que fuit in mudo. sic moddicat com hnc
ptem. et s^c pac^t. p qi dando moncom dicit. qd no
solu ex iam das sz i ex dicendis phab^r incenint.
scdo cu d^r. Q^m n. ambulat. pbat ipm s^c. in o
pacobz que fuit in mdo tam actis q^o speclatis e
cogtco deciata. p q mo agens ad vnu oppoitoz co
seqndu. et ad reliqu fugiendu. sz affio 1 nego
no differunt. sz ee id 1 sil' ue de eod. no s^c
ee, quod ma^m est q^r affio et nego no st sil' ue
de eodem. hnc rom p poit. fo ut 1^a. Et si ista
cogtco. remoz quodda ipedimtu q poss^z indi ee
eam. in pondo rom sic pac^t. p pbat. aya. fo po^r
an. tcio resumi^t aya. et insf^r gm. aya. a^o pbat
p inductom. inducens p in opacoibz actis. q qdem
fuit ee vtile et inutile. dicens. qd qui opinat^r
ambulandu ee ad ad. ambulat et no. stat. si
n. indet quod amblo no oparet ad i^d. no am
bularet. ex quo pz q cogtco ad ambulandu ul'
no ad ambulan^d e deciata. s^c i si as estimarz
quod cas in puteo 1 no cas ee id, no incaret
viam ducente eum in puteu. timido ne cadet i
puteu ipm. cum g^o vitet eam. pz qd hz cogto
nem dicta ad casu in puteu. et ad no casu. et
qd h no st id. et s^c est in omi vtili 1 nociuo.
su in bono et malo. s. qd agens sp ad ipoz

n d^r h ee idem. sz nouiz hz cog^nc viatam. fo cu
dicit. et cu i sit. inducit s^c in illis q spectit ad
cogtom speclatiam. dicens qd omis speculas
de affione 1 negone speculat^r quod ea que
cadunt sb affione sunt a^a ab hiis que cadunt
sb negone. d^r enim qd ea q cadunt sb hoie. st
a^a ab hiis que cadunt sub no hoie. et s^c d^r de
gustabilibz. qd queda st illit dulcia. et qda
no. non enim estimat in aliqbz affrom et
negom ee idem. ex sp h n qrit oia equalr.
sed quedam qrit, et quedam no querit. ut
si estimauit qd meli^o est potare aq q vinu.
tnc qrit aqua et no vinu. et s^c de aliis.
ex quibz pz aya. Consequenter cum d^r. Et si
idem ee. po^r an. et patz. Consequenter cum
d^r. Cu g declaratu est. resu^r. aya. pbata prius.
et insf gm. 1 dat mellie gm p h qd dicit.
est ens. mellie. n. p h ma^m ee cogn^e ee
ncom et deciatam ad vnu oppoitoz gndu.
et ad re^m fugiend. et i quod affio 1 nego
no sunt ide n sil' ve de eode. Consequenter
cum d^r. Et si ista cogtco. remoz quodda
ipedimtu q^c iam dcm rom. dicit. n. ad
qd cogtco pdca qua mo ad as ad vnu con
seqndu et ad re^m fugi^d / non est scia sic
suppoitu est in pdca rone, sz e sola esti
maco / 1 i qd estimo possit ee diusa. scia
en 1 iutas ipoz oppoitoz e eade / q remoz
p duas rones. q. p. est. si i sic qd pdca
cognico fiat p estimacom et no p sciam.
tnc nece est ut s^c estimans incat^o pscrari
de iutate illoz. et i ut incat^r acqre sciam.
sicut infirm^s incat acqre sanitate estimo
n. est qdam i^n scie 1 iut^s sic eg i^r sa
nit^s. estimas. n. medis est i^n scientis / cu
g^o nece heat s^c estimans inci ad mqsco
ne scie et iutatis tande deueiet i cogtom
iut^s illoz de quibz estimat / que quide est
scia / hnc rom po^r. fo cu d^r. qmadoz. ma
gns p sile. tcio cum d^r. estimans. n. inuit
nec^r gne iusticom et pz ex dcis. Consequenter
cum d^r. Et i si omia. dat scam rom. et
est. si as estimauit q ois cogtco q mo as
ad ad agendu ut ad cogscedu fuit estimo
et no scia. tnc oz ad hnc ut ille estima
coes diuisificat scdm mai^s et mi^s. in iutate
cu estimaco gse encia. qz queda ppiqora
sint iutati et qdam remociora. sic ppin
quis e iu^ti estimare. mi. ee. v. q estimare
qtuor ee mille. et si hoc. oz necio ut
sit ad v^m. p^m qd e max^e v^m / f^m cui dim
alia oia va fm mai^s et min^s. de q qde

erit scia p se. aut erit pcessus i infinitum in
mixtis. quorum unum sp erit magis verum. et reliqu
minus verum in fine ipius. sz inconveniens est ponere pces
sum infinitum. ergo oz concede ad ee simpliciter verum in
cui dim aa va. de quo quidem erit scia p se.
h ro greyen est ex. -1. qdicionalibus. cum qs s pces.
p ponit pm. et ipam explanat in eis. fo ut
ibi. et si ideo quod est magis. pot fam q conclu
mentum. scdo ut ibi. et si no fuit i. pbat
necitate cone se qdicionalis ut dcm est.
r smo abstrag. ie. In pte pcedente
posuit multas rones ad ostendendum quod
affirmo et nego no st sil vere de eod. in hac
pte descendit ad quasdam opinantes contrarium. s. qd
affirmo et nego st sil vere de eode. et ht h
ps. -1. in q. p. declarat qd abstrag. e un
s opinacoum. in fa ut ibi. maxime est ergo. descend
ad omnes tales. in p pte s pcet. p ponit cm
q intent declare. dicens qd smo abstrag. est
unus de smoibz dicentibz qd affirmo et nego
sunt sil vere de eod. q quidem pom se ide.
sil ee et n ee vlr in omnibz rebz. scdo cu
d. Omni si oms. declat ipm cm. p opiom
ipius. sic. omis estimacio est va fm qd pont
abstrag. sz posle est sil cia sive qdictoria esti
mari de eode a diusis. ergo cia et i qdictoria
erit sil va de eod fm opiom abs. h rois
p pont cya. fo ut i. necce est. cm. scdo ut ibi.
multi.n.hoies. dat ayi. ex quibz qclud ulterius
cu dicto. necce est ergo. qd ex hac cone se. ulterius
id sil ee et no ee. quod e incone. et quia
iuctas qse estimacom fm ipm abs. et estio cne.
cne dat cm cu d. Et cum i sit. qcludes qd
si affo et neg sunt sil va de eodem. cum
omis estio est va. et h qr errantes i suis
estimacoibus estimant cia. si ergo iutas qseq
estiom. et ois estio va. - Conse cu dic.
maxime est ergo. descendit vlt ad oms s estimantes.
et ht illa ps. -1. in. q. p. o qd no est eode
in negociando cm omes tales. in fa ut ibi.
Et ista estio. dat rones s opinacoum. et eas
dessolv. In p pte s pcet. p dat cm qm
ment. dns maxime ee q lz cogito et opio s
opinacoum st eade in radice. tn ais dispu
cu oibz illis no est eade. Imo q quosdam est
dispu sufficit soluendo rndibz dicentibz illos
i illam pom. Contra aut quosdam no s. sz co
gendo eos ad qcedendum oppoitum alicuius q in pn
fuit poitum. ut manifestet eis suus defcs.
fo cu d. Omnino.n. estimant. dat modum ad h
pbandu. et est. quidam sunt ducti ad opi
oppo ee sil va de eode pp dubom qtigen

tem eis ex debilitate cereb et pp suum errore
in cogicone eciam. s. qa nesciunt soluere quibusdam
robz que inani ducut ad h. et q tales no est
dispud suppo ad ad eius oppoitum ducantur. set
sufficit soluendo robus ducentibz eos i sua pom. quidam
aut ducti sunt in h. p hoc qd querunt visicom
de omni smone. cu tn no sit posle. et postu
lant pbom pdci pn. et st sophiste. q ergo
qs dispud est ostndndo noia here signes de
dlatas in pn. quo qcesso ab eis. ducendi sunt
ad oppo. quo usq appeat suus defcus. sicut
in pn h ptis. in hac visicone tangit duos
ms dispndi. et p p. cu sua pscucoe. fo fm
ut ibi. Omni aut d. - Conset cu d. Et ista
estio dat rones sic estimacoum et eas dissol
uit. et ht illa ps. -1. in. q. p. dat rom
qua ducti fuit anax. et i democt ad sic
ponend. in fa ut ibi. Et s no cediderit. dat
rones alior et eas soluit. p ad h ht. -1. i. q.
p. dat rones ipor. i fa ut i. nos ergo dicimus. cu
dissoluit. in p pte sic pcet. p dicit qd pdicta
estio. s. cia ee sil in eodem accidit quibusdam
solu obedientibz smoni. et no qsidantibz ultimum s
mo cone sentni aut non. talibz.n. q opinari
qd cia existunt insil in eode. et i qdic s. fo
ut ibi. Qa opinabatur. dat rom ducente eos
in hanc pom. et est. cia fuit ex aliquo uno.
sz ut ipi estimabat ex no ente no fit ad.
h i ex ente. qr s eet aliq fiet. que uide
bat eis necce ut cia ent sil in eo ex q fit
cno. et i sil va de ipo. h rois p pont cya.
fo ut i. cum d. et si i posle. scdo cm cum d.
necce est. qrto cu d. Sicut dixit anax. spe
cificat eos quorum est h ro dicens. qd anax. sic
dix. dixit enim quodlz ee mixtum cu quolz. et i
posuit omia in oibz. sil et i democt dixit.
dix.n. res ee ex ptibz indiuisibz. quarum unaqaq p
ipm est qposita ex ente et no ente. qm ex ple
no qd fm ipm e ens. et ex uacuo qd p ipm
est no ens. cni cu d. nos ergo dicimus. dissoluit
hanc rom. dicens p qd s opinates quodam dix
unt verum. et alio m i posle. fo cu d. qcecas.n.
distingt quedam ex quo pz quomodo dixit verum. et
quomodo non. dicens qd qcetas duobz modis e. s.
po et actu. s i tam ens q no ens dupli
dr. qm po et actu. sz h dca fm pom et
actu no sunt idem. q cia possunt esse i eod.
in po. imo magis necce est sic ee ut d com.
ad h qd salucet cno. ip tn ee in actu est i
posle in eodem. et h volunt pdci ro. sil et i
ex no ente actu su simpr no fit cno ex no
ente tn po fit. - Conset cum d. et i dec.

incrépando istos: addit qd meli' est eis concede aliq̃ sc̃iam a' a sensib; q̃ quid sit imob'. i gnal'. in et incorrup'lis. sic dicit plo. que sit cũ scie ipius sensi'. q̃ errare sic ipi erraũt. sic .n. possent concede aliq̃ in sciam ee. s; ꝑ istã rõm nõ. vꝑ em si h eis concedit. h nõ est n a maiori errore i minore. sic expõit com. Alr poss; d' i forte meli'. qd ꝑ hnc littam dat aliũ modũ solue di rõm ꝑdcam. sic. qdam sũt sbe oio imo'les ut sbe separate. quedã a' in gnales et incorrup'les ut cor'a supcelestia. q̃ quide sbe n gnant' ex 9riis nec hnt 9ria in ipis. et si hoc. nõ est vlr vm quod 9ria sunt sil in eode et va de eode.

Conse' cum d'. Et silr nõ concedũt. dat i ꝑes alioꝝ et ipas soluit. et ht ꝑ h ps. 7. m. q. p. dat vnã rõm ducente alios ad ꝑdcam opiõm. infa ng i. et non est i. dissoluit illã rõm. i rão est h. cõphensio vitt de reb' nõ est in nobis. q̃ oz ut iudicem' s de reb; ꝑ qd appent nob. s; 9ria appa rent va de eode ad min' apud diusos. q̃ 9ria iudicant' sil ee va de eod. h' rõis sol' dat me'm sed ꝑm 9põm cu sua ꝑbone. ꝑbo pz ex dcis q̃ ꝑbat cu d'. et i possile est. sic. cõphensio vitt de rebz nõ est in nobis ꝑ sm. illa cõphensio i est nobis n ꝑ ss. q̃ cõphensio ũitt de reb' nõ inest nob. h' rõis ꝑ ꝑbat ma. ꝯ ut i. et vlr. ar. 9m tacit qua ꝑporta est. ma. ꝑbat p. 7. i oner. q p. est. Queda appent ꝑm sensũ dulcia quibdã. qui bda a' amara. q̃ cõphensio vitt nõ inest nobis ꝑ sm. n poss; d' quod illa sit va que appent plibz. et fla q̃ paucioib'. quia si sic. eod eent mũc va et mũc fla. ut si ples nũc eent sani q̃ egri. i i' q appet sanis eet vm. et si ↄ, ia eet ↄ. s. qd ples eent egri q̃m sani eet de fm. aut opret dice qd sani eent egri et egri sani. h' rõis solũ dat me'm. cu remocõe cuiudã qd ur i pedire dcam rõm. s. qd i sic vm qd plib' appet et tangit me'm. ꝑ hoc qd dicit. ad .n. sciẽ et ꝑse remocõm i pedi'ta. cum d'. Et si oes hoes.

Conse' cu d'. et in plib' aialib'. dat fam rõm ad idem. et est. in breuis sic est. qd multa q̃ appent quibzdã delecta'bilia. appent aliis nociua ꝑm sensũ. in hoibz et silr. q i' qd vni appet delecta'le. alij appet nocium. ꝑ ss'm. Silr adh et h' i eod vi cõphende ꝑ sm qui ille q ht ꝑ estiom. qr ma'm est qd cõphensio ũitt de rebz nõ inest nobis ꝑ sm. non em e dice qd iudiciũ vni' sens' mag sit vm et certum. q̃ iudiciu alterius. et ꝑp hoc dix democt' qd oio aũ n est vm. aũ si est vm ad. nõ est nobis ma'm. et dix sic democt'. esti mans qd cogtio uitt de rebz nõ inest nobis ꝑ ss'm. qr cu sss' iudicet 9ria de eode. aũ ꝑ ipm n est vm. aũ si sic. nõ erit nob ma'm. hui' rõis ꝑ dat me'm. ꝯ ut i. et nõ declãt. ist 9m. dcs ut ibi. ista oim. dat cam incitãtis 9ne ut dcm est. 9ro ut i. et io dix demo cãus. 9clu' ex hoc ulteius qdda qd dixit democt' sic ꝑdcm e. Conse' cum d'. et vlr. declat 9i. su fam. hnc. s. qd nulla cogtio in e nob n ꝑ sm. q declãt ꝑ opioes multoꝝ ꝑhoꝝ. qui dixũt qd intelles et ss' st oio idem. et i qd vltima cog' sit ꝑ sm. quida .n. ut. s. emp. posiunt intellcm cõsimũ in aliq. sic et ss' cõsimũ. ꝑmenides aũ dixit q intelles in est hoi. et diuificat' in ipo ab intellcu alti' ꝑ diusa 9põm i ꝑm 9põm in mbs 9miaũqz. Quida e aliũ qui ut dict fuũt de sociis suis dixũt. sicut i dixit astrag'. s. q eciaq quecũqz fiunt. intelligũt sicut et estimant. homer' et dix in quodã lib' suo de ilislbz q cum semꝑ paussus fuit. amisit ꝑpm in tellcm. et intellexit alio intellcu. qui omes in suis smonibz dicit intellcm et sensu ee idem. hnc rõm ꝑ poit. ꝯ ut i. et ex istis estimacoib'. iduci in opionibz diusoꝝ ꝑhoꝝ ut dcm est.

Et non est uã i e. Hic dissoluit rõm ꝑdcam disputans 9 ipam. et ht h ps. 7. m. q. p. disputat 9 9põm q̃ vult ꝑbare illa rões. in fa ut ibi. cũ aũ in estiomb'. disputat 9e ipam rõm in se. ꝑpo aũ q̃ intedit ꝑbare ꝑ illã rõm ut ꝑdcm est. fuit hec. qd cog'nitas de rebz nõ est apud nos. qr qua disputat duob' modis. ꝑmo in s'. licet eo cedat eis illa ꝑpo. tn nõ est poss'le aliqm intelligencie quocũqz m intelligat su. s. in tellcu vo su nõ uo. ut quidã ipoꝝ posu erũt. oio non e d' poss'le ipm intellre 9dic aũ 9ria ee sil va de eode. et si hoc. illa ꝑpo nõ inducit ꝑpoitũ eoꝝ. h' rõis ꝑmo i muit 9m q̃ intendit. ꝯ ut i. et est ma'm dat me'm dcte rõnis.

Conse' cum dicit. et accidit i e. disputat 9 ipam alio m s'. si non sic cognicio de ũitate reꝝ apud nos ee ꝑdcã sic opinates mag sũt stulti q̃m aliũ. cum mag solliciti sint i inqrendo q̃ ũitte. silr i si i sic sicut ipi ponũt in suis estimacoibz. tũc omis intendes inqre aim ũitte. mag d; quiesce ab inqrendo. q̃m ꝑsequi suam i quisicõm. et h' qr sic inquirentes ꝑm illa põm silcs sũt illi qui currit ad volante ad que non pot at tingere. s; desiste ab inqrendo ũitate i oib' est inqrens. qr ꝑdca ꝑpo inqrentis est eo m

Dup'x e sba < qda oio imo't. ut sbe separate / qdã ingnales et i corr'les. ut cor'a supcelestia.

quo ipi posuunt eam. hui rois p ponit
qm qm mendit. fo ut ibi. Qm si istic.
Suppo oppo ipi p ypo duat ad inque
et in hoc po rom pdam. teo cu d. Qm
si i fuit. declarat netiate que ut dam e.
Conse eam d. ca au in estionib. dispu
q rom qua voluut pdam ppom pbare.
raco au illoz fundata e sr. i. roner. q.
p. est. qd oia encia de quib dz ee sca. st
sensibilia in gti trasmutacoe exitncia. et
h ppo hec ex. an. pdce roms. Seda est
qd cogito veritas de reb no e p in. i hec
fuit maior pdce rois. vnde disputat q
istas. i apones. et p q pma. fo ut ibi.
Smo au coz. qt fam. et p sic pcet. p
poit ipam. fo ut ibi. nos aut dms. dis
putat q eam. In ponendo au eam sc p
cet. p poit eam qi narrado vli dnr. qd
ca errouis pdcoz est in h. qd querebat p
scrutari de iu ceti encium et sil cu h estima
bant quod encia omia sut sensibilia in gti
trasmucone exitncia. fo eam d. et ido
assilarer. addit qd sic dnttes videntr dice
v no tn dicut. et h qa idem inconveniens
accidit istis. qd accidit opioni zenocratis.
et io eode in vitio e hnc dubne sicut
dubom zenocratis. teo eam d. Et eca
cu viderut. redit ad narrom dce pbois
ex ipa addens plures zquetiens dnr. quod
cu pdci estimabant omia encia ee sensibilia.
et in gti trasmucone exitncia. et ita
qd nichil est dicabile de in trasmutabz cu no
sint aliq hi. estimabant iposle ee u ad
ue ee dicabile de ipis entibz q gti trasmutacoe.
ppr velocitate trasmutacois coz. i i oio destr
bant sciam. qz n p h erit scia pmanes
nz sp nz in aliq tpe. sz scia si sit. gz
qd sit pmanens et de rebz pmanentib. i
pp h oio destruxerunt sciam. qito cu dicat.
et ex ista opine addit spali qd opiones
erachti ab ista pone suscerut origine.
quaz opionu fuit vna qm dix erachto
in fine vite sue. qd ad nllam qom est
respde dco sic ee au no. qm fm ipm
eo quod res sut in gti trasmucoe statu
trasmutab de vo in flm. et eq. ita. s.
qd si fuit flm antequa opleat sua rlo.
trasmutabr ipa res in gtiu. et sili si fuit
v. pp quod dix n ee rlo sic. n no s.
imo cu qrebat ad ab eo. sol movebat
per digitu et no loqbat. ipe i erachto
pp hnc eand pom reprehendebat qndam

vim antiquu. s. stilu qui dixit quod posle
est tange aqm fluuu currentis bis. dixit. n.
erachto qd i no est posle tange eam sel qa
s. est in gti trasmucoe. ex omib g hui pdas
pncli mendit dare hnc ppom. qd omia encia
sut sensibilia in gti trasmutacoe exitncia. et
i qd de illis nlla est scia. Conse au dicit.
Nos aut dms. disputat q ista ppom. et h p. vi.
roner. q. p. est. si res sut sp in gti trasmucoe.
tuc sp erit ds smo uius de eis et ds fls. semp
eni erit v dice qd res no est pmanes. et sp
flm dice qd res e pmanens. si g encia sut
sp in gti trasmucone. sp erit h ppo va et i er
pmanes ad v. i i ad ens hns n ctatam de
quo negab pmancia. qr no omia sut in gti
trasmucoe. nec est possl scia. h rois p dat me.
fo ut ibi. Et si in eo est. declt netate que q ad
ultima pcem qntis. s. qd si ppo sic ua negat
pmanencia de rebz. erit res hns n ctatam.
et sc erit ad ens de quo negat pmanca. v
sic pcet. p dic h sequi lz videat hre dubom.
fo cu dicat. qui eni negat. h pbat p h. qd q
negat ad. nece est ut ipm negatu heat n
aliqm ctatam. et sc qd sic ad ens de q possit
negari. alit eni n eet negaciu oio. Et melius
est h no v est actual nego pa et expssa. sz
v actu dem de aliq qoniunce nego. ut eum
dr scia negat. deus nega i qsita. et n cu
dr deus no est au scia no est. differut. n.
hoe negones ad inicem. cu. n. dr scia negari
n scia heret am n ctatam. et sic eet ad
ens. n eet negaciu oio. ut d com. Conse
eum d. et vli. dat fam rom q pdcam pom
et est. si ad gnat. cu ome qd gnat. gnat ex
aliq. et p aliqd. nece est tande deuenire ad ad
oio in gale ex quo fit gno. et sili ad aliqd
ingale p qd p fit gno. aut erit pcess in infitu
et sili est de eo quod cor. qd tande deueieo
ad ad inco le cu no corrupat in nch. au erit
pcess in ifitu. et ma est. gabilia et corrupbilia
ee. relinq aliq ee ingalia et incorrupbilia q qde
in gti trasmune no sut exitncia. Conse
eum dicat. dimitta ista dat scda rom ad id.
et est. trasmucos au po d de rebz scdm qnti
tatem. aut fm qlitate et forma. sec qtia trs
mutaco qm ipi fingut in rebz. sol est scdm
qntitate et n. ipis rebz no trasmutat. p qlitate
et fora. cu g scia sit de rebz p suas fors et
fore sint pmanentes. relinq qd scia de reb
e pmanens. qd tn negabant ipi. h rois sola
dat me. et pot intelligi trasmucos scdm qntitate
trasmutacos rez singlariu. trasmut au fm

Dup e nego
ꝗda actual pa et expssa. ut cu d deus no est.
ꝗda qn actu dem de aliq qoniunce ne. ut deus negat.

qlitte et fora, trasmu gnu 1 spez. que quide no
trasmutat n p actus. h est sm ee qd hnt in
pcib. Consequit cu d. Et 1 qdi. dat qrta rom
ad id. et est. de mio encu ea que sut in qa
trasmune. ut. s. gabilia 1 corrupla. sut valde pau
ca et qsi insensibilia totius celi. qd no est tal dis
poni. qd pz p puitate loci in quo sut h gabilia
et corrupla totius celi. qr meli e 1 queniens ne
gare illa dispoim. s. qrtam trasmutaom de toto celo.
lz queniat quibzda paucis, qm attbue illa dispoim
ei. h rois p dat me. fo ut ibi. locus.n. insuficie
ei. h rois p dat me. fo ut ibi. melius est g. infert
ipm ut dem est. tcio ut i. melius est g. infert
gm. Conse cum d. et est ma. dat qntam
rom. et est. cu ma sit qd posle est demre
ponetibz pdeam pom am ee n̄ i mole et in
trasmule, ut. s. sbar separat. sui gra 1 spes, q
no trasmutatur n sm ee sicut ide pus declarauit
est g alios, ma est qd no est v pone omnia
encia ee trasmulia, h rois solu dat me. Co
set cum dicit Et si accidit. dat sexta rom ad id. et
est. cu illi qui cocedut deam pom ponat affrom
et negom sil ee vas de eodem, mag debent
pone qd omnia encia st qcleria g qd sit mo
et in qrta trasmune existencia. et hoc. qa sm eos
no est ad distinctu et separatu ab aliq ad quod
posset fi mot et trasmuto, cu sm eos quolz e
in quolz, qd tn oportet ad h qd fiet mot, cum
mot sit ad no hitum habendu eni. hnc rom
p pot. fo ut i. non est.n. declar neitate qne
ut dem e. Consequit cu d. Sermo q re. dis
putat g sam pom pdeam. q hnc. s. qd cogito
iuuatis no est in n, ex qua qcludebat aduersariu
uestus qd omne quod appet sensui est v, et appe
h disputat g utrz, v sm h di h ps i. 7. i
q. p. disputat g pdeam pom. in fa ut i. rupa
au de passionibus. qt h qd ponebat seq ex ipa.
In pma pte sic pot. p dat ipam pom, dns qd
sermo eorz in alitte 1 n fuit, qd omne qd appet
sensui no est v. i. s. qd cogito ueritas sit in sensu.
fo ut ibi. pq. desbit hnc pom. et h p qnor
rones. q. p. est, si cogito ueritatis no sit i sensu.
te ftm appar sensui, sz h est inqens. ftm.n.
no appar sensui, sz fantasie. que no e eade
cu sensu, fantasie.n. est fingere sibi fla et
iposlia, que uult, et non accidit ftitas sensui
n p actus, p fantasia.n. sic dicit com. yma
ginant res q pfase udent iposles, h rois
sol desbit qnis ut dem est. Conse cu d.
Et cu h mirand. dat sam rom ad id. et est.
si cogito ueritas no sit in n, no erit dius india
um de ua qntitte rei a ppinquo g a remoto,
n i de uo colore dius indiabit a ppinquo
qm a remoto. ad h i no dius indiciu
hebit san de sapore g infirmus, n forcis
vi indiciu de pondibz qm debil. ad h
i n erit dius indiciu de uitte et flitate
apd vigil qm apud sompnu, sz ma e
h omnia iposlia, ma e.n. qd dius e indi
ciu de vo et flo apud vigilia g apud
sompnu, qz si no. tc cu in alic i somp
no g sit in aliq loco ab eo in quo est et
in quo uidet ee, statu post sompnu moneb
ad locu me. me illa duo loca. sic fecisz
si idem uidet ei apud vigilia, qd nullus
d, i tn ulem deficiat in una visione,
lz supple p aliam, et sic est de uitte et
flitte apud sompnu 1 vigil. sio ma est.
eiulz de alus pcuagis. s. qd ua qnte et as
rei est, que indicat appinquo et no a
remoto, et sr de colore 1 aliis. qz si
no. tuc sicut d plo no differet qsilui
sapientis a qsilio insipientis et aliq egrm sanand
au no sanad. q e inqens. hnc rom p pot.
fo ut i. ma est qd h est iposle. desbit qnis
ut dem est. Conse cum d. Et i dici
m. dat deam rom. et est. si cogito ueritas
no sit in sensu. tc no dius indicaret aliqs
n de suo ppo sensili g de sensili alterius n.n
n differet indiciu n de ppo sensili a ppinq
a iudicio eidem de sensili alterius n a remoto,
quorz utz est inqens. unqsqz.n. n ht
ppu unu sensile quod qphendit i uno tpe
s. subito, ut dicit com. et no iudicando de
ppo sensili alterius n, ut visus ht colorem.
gustus saporem. auditus sonu. olfactus
odorem. et tactus tangible, hnc rom p
pot. sedo ut i. visus eni est coloz. desbit
qnis ut dem est. Conse cum dicit Et
nuq affirmat. dat qntam rom. et est. si
nulla cogito ueritatis sit in sensu. tc idem
n potit iudicare de eode sensili ppo, qd
sic sit et in eode tpe i dispdibus qpoitas
sit in tpibus diuersis. hoc a est iposle. g
pm. h rois sol desbit qnis. et pz. Conse
cum dicit. Rupa au. disputat g hoc qd ipi
ponebat ulterius ex pone pdesita, omne qd
qparet sensui ee v. et ht h ps. 7. in
q. p. disputat g hoc ostensiue. in fa ut i.
Et quida sut qui qtenti st. p imposle. In
pma pte inten pncit una rom. et est.
sensile no trasnt sedm trasmutaom n, g
n omne qd appet sensu est v. ueritas qne
satis pz. si eni sensile sit intrasmule licz
appeat alicui aliq in alio g sit. no pp hoc

m est qd appet. h' ronis sol pot ans cu
sua pbone. p g pot ans mouendo qdam
dubom. ad q rndet. et est 2o ans quod
intendit pbare. mouet g p dubom dns
qd dubo accidit in passione que dr gust'.
utm. s. cu ad gustale ut vinu. s. q in vi
dulce. et modo amarum. utm dico illa trnsmuto
fiat p nam ipi' trnsmuti. aut p trnsmucom
factam i instrumentis ipi' gustantis. fo cu dicit
Et rursa no e. rndz ad hnc dubom dns. qd
h dubo non accidit in dulci p sua natam
ppa. sed trnsmutte in se. sed fiat trnsmuto
i qplexione gustantis. si enim trnsmutte
in se. tunc trnsmutatu in a q no e dulce.
n item i a trnsmutet in ipm. et tunc redit
ad ppa nam. si a qp. trnsmuto fiat i qpxioe
gustantis. tunc magis mam est qd no accidit
dubo p nam ipi' dulcis. vn si vm e dice i aliq
tpe de aliquo qd sit dulce p sua nam ppa.
necio qncuqz fuit p hnc dispom. et dulce.
et i snsile no est trnsmie. sed trnsmune str'.
qd est ans sue ronis. Cont cum d. Et
si ista smones. declarat ipm q h p tres
rones. q. p. est. hec. si sensile trnsmutatu sm
trnsmune str'. tunc nllm snsile heret natam
ppa. si q aliq dispom sbilem. n q eet ad
natam oio. si enim ad eet natam. no e posle
ut se heat in alio eo a. cu i q natam est
iposle sit ut recipiat dispom qtam dispoi
qm ht. sz qnr est iposle g ans. hanc
rom p pot. fo ut ibi. quod. n. n e netc.
declarat natam qnie ut dem est. Cont
cum d. et alio m. dat sam rom ad id. et
est. si snsile no heat nam ppa sz sol sit
relm str'. ita. s. quod sequat strm. q iudicatu
ei. et trnsmutte sm trnsmucom str'. tunc
snsile n erit n fuit ad actu sentiens et
qphendes ipm. et h qz si no fuit actu
no erit str'. sz qnr est fm. g et ans. hnc
rom p pot. fo ut i. O-m n erit. innuit
ufficom naturas qnie. et qz qnr a modo
diratem ht lz aliq m sit fm. declat tco
cu dicit. et est vm. qm qnr est qneniens et
qmo non. Intender qd sensile in suo ultio
actu q qpleto no est n fuit actu sed
sz. et h qa ipm snsile in hc dispone
e infens passione sensui. et sili. eo. sz
i suo ultio actu n fuit sensile. sens enim
n sentit se ipm. sz oz si sentiat. ut s
ad diusu ab eo qd sentiat. s. sensile. ista
tn urtas no excusat adusarios. qz ipi sip
et sn omi distinctoe posuunt strm dare

ee et scientia ipi snsili. et ita nllo m sensile
esse n sic str'. Conset cum d. et est por
sr. dat sam rom. q e. sensile pus e nii ipo
sensu. et motor sit por n ipo moto. sz
si snslia no heant nam ppa sz sint relata
ad str'. ita qd trnsmutet sm trnsmucom
sz. no erit sensile pus ipo stu. cu g hoc
sit oppom pme ponis q pbauit. oz qcedere
oppom ypo. s. sensilia no ee relata ad sensu.
in pdcs. et i qd no trnsmutet p trnsmune
sz. h ronr p port sm ppom q eam pbat
ut dem est. scdo ut ibi. q si ista ponit ay.
q est ypotesis. ex q infert qpositu pme ppois
cu dicit. ee neut. Cont cum d. et quida
se. disputat qtr id p iposle. et qz illa qui
fuut isti opionis qpois bypatu sic. pp h in
pn narrat quom diusde posuut. fo ut i.
si au no oia. dat rones ds suas ducetes
ad iposlle. narrat g p quom diusde po
suerut. dicens qd quida ipor qentu sunt
ex dcis smoibz solum ut sophiste qui n
dubitabat i aliq. sz solu qrebat uictoria. alii
au no qenti ex istis smoibz dcis. sz eo qd nes
cierut rnde ronibz ducetib ad hnc posm. so
posuerut quodam q inuiti. et sp qrebat
tales ut posset scire distingue. cu diusi o
pinant qia que illar opionu sit va. et
sunt dubones talu siles dubitatui. utm dor
miam aut uigilem cu loquim cu ipo. et
in h rephendit illas dubones. fo cum d.
et uis oiu. dat iudice pma ducetem tales
ad suas dubones. dicens qd uis et pas oiu
suar dubonu est una. et est. qd ipi dice
bant oia hre cas ex quib cognoscut. et qre
bat in omibz pn ex qbz demonet. rco cum
d. qm au n sunt. docz ei est medicina
q tales. qd i scds mod' ponitu no negat
pma pn pueniendo et pp glam. sicut faciut
logici. sz qz nesciut rnde ronibz ducentibz
in h sic ex suis opacoibz eo. s. quod qrut
de opionibz qnis que ipar sit va. et quo
ad h bn dubitat. sic q nos dubitaremus.
sz decepti sut in hoc qd querut demom
et cam in illis q no hnt demacom. cuiusmoi
sut pma pn demois. et qz s querut ut
dem est. no intendendo victoria. ho facilis
e medicina q eos. s. in dissoluedo rones
quibz nesciut rnde. et ostndo no omia ee
demsibilia. h enim facis facile est qphende.
alii au qui no qsidant rom am. sz solu
uirtut smonib ad vincendu aduarios suos.
et no querut victoria. querut iposle qd

non possunt ꝯsequi. immo decipiuntur eadem deceptione. quia
intendunt decipere adversarios. intendunt .n. ad hoc ut
adversarii ꝯcedant ꝯmones contrarios. ū ipsi sibi ꝯpulsi
sunt ut dicant ꝯmones contrarios. hec est .n. medici
na contra tales ut ꝯpellantur dicere contrarium ei quod primo
ꝯcedunt. Consequenter cum dicit. Si autem non omnia dicuntur.
dat rationes per impossibile contra predictos. et dat tres. quarum prima
est. Si omne quod apparet sensui est verum. tunc omnia
entia sunt relata, sed ꝯns est impossibile ergo antecedens. In
hac ratione procedit sic. primo ex opposito intencionis
ad quod ducit hec ratio supponendo ipsum tamquam manifestum
oppositum ypothesis quod est inconveniens. Secundo. Si non omnia
entia sunt relata sed quedam existunt per se et per
proprias suas naturas. non in respectu ad alia. tunc non omnia
que apparent sensui sunt vera. sicut opinabantur ad
versarii. Secundo cum dicit. quod enim apparet. innuit ve
ritatem necessitatis ꝯnectionis sue rationis. et patet. tertio
cum dicit. quin ergo dicit. ꝯcludendo ex predictis dat
rationem suam ut dictum est. Quarto ut ibi. ū id
p s— uare oportet. inducit contra quod correlarium quod ipsi inq
uirentes iam dictum ū ipsi inquisicio dicta necesse
huius cave nos a deceptoribus sophistarum qui
solum propter disputacionem querit victoriam et
gloriam a quibus rem ut dicit commentator cavendum
est. cum ipsi sciam... convincere ū nihilare. cum quia
multum nocent in philosophia. Consequenter cum dicit,
Et cum hec dicat. dat secundam rationem. et est. quod
omne quod apparet sensui est verum. dicat quod res non apparet
nisi talis quis est per veritatem, sed qualis apparet iudi
canti de ipsa. ū in tempore in quo ei apparet. ū in cui
talis debet dicere de aliqua re quod sit. et ipsam esse. dicit
ipsam non esse. et ita accidit ei secundum ipsi ꝯdicere. con
cedendo contraria sibi apparere eidem et de eodem. ipsi
.n. ꝯcesserunt quod contraria apparent sibi de eodem. sed non
eidem homini ū in eodem tempore, sed hominibus diversis. hanc
rationem primo ponit. Secundo ut ibi. possibile est .n. declarat ne
cessitatem ꝯnectionis quantum ad ultimum inducens, secundo eidem
homini per diversos sensus apparent contraria de eodem. inducens.
sicut visus dicit de eodem quod est mel. et gustus quod
est mel. Similiter ū eidem homini et per eundem sensum
apparent aliquando opposita de eodem. ut visus aliquando in
dicat unum esse duo. cum .s. oculi fuerint diversati
in situ. verbi gratia. cum exprimit unus oculus inter(i)um
quod diversatur situs eius ab altero. tunc apparet unum
duo, similiter ū tactus apud permutacionem digitorum dicit
unum esse duo. quare dicentes omnia que apparent
esse vera ipsi eas predictas. non possunt dicere, quod omnibus
apparent eadem, nisi ū quod eidem semper appareant eadem.
immo inducens necesse huiusmodi dicere. contraria apparere
eidem homini et in eodem tempore. cuius tamen contrarium posue
runt ipsi. ū in secundum ipsis sunt contraria. Et hanc rationem
sic procedit. primo ponit maiorem. Secundo ut ibi. Quin ergo

dixerunt. inducit contrarium .s. inconveniens predictum sequi
ex ypothesi ut voluit predicta ratio, tertio non ibi. tact
cum. resumit exemplum predictum in maiore de visu, et
dicit aliud exemplum ad idem de tactu, quod primo non dedit.
quarto ut ibi. et non idem. ne putetur aliquis predicta ex
quod necesse sit aliquis secundum eundem sensum diversari appre
hendendo contraria de eodem. addit quod quando. dicit quod
si ꝯprehensio que fit ab uno sensu fuerit certa
et in eadem disposicione aliquis est vera. et nunquam diversatur
in eodem tempore. Consequenter cum dicit Et dignum
est. dat etiam rationem ad idem, et est. si omne
quod apparet sensui est verum, et non aliud ut dicunt ad
versarii. tunc omnia entia relata sunt ad sensum et
ad estimacionem. id est. quod non est non fuit. non erit
nisi sit estimatum. sed ꝯns est impossibile ergo antecedens.
in hac ratione sic procedit. primo dicit quod dignum est
ut sophiste qui non ꝯtendunt propter rationem sed ut
acquirant victoriam, cogantur ad ꝯcedendum predictum
inconveniens. scilicet quod res non est nisi apparet sicut
est in veritate, sed propter hoc quod apparet sensui, et
ū ut cogantur ad alia impossibilia similia. Secundo cum
dicit. Et sicut prius. dat rationem suam sicut
dictum est, tertio cum dicit. Et si res contrarie. destruit
ꝯns. et hoc per iiii. rationes. quarum prima est. si multe
sunt res contrarie existentes extra animam et
fuerint ū erunt. hec nunquam estimaverunt aliqui de
eis a estimacione. manifestum est quod non omnia entia
relata sunt ad estimacionem. hoc antecedens est manifestum. et
ipsum supponit aristoteles tamquam manifestum. ergo ū ꝯns. necessitas
ꝯnectionis satis patet. quia si sic esset. non esset quia non
estimaret. Consequenter cum dicit. Et si autem
refertur. dat secundam rationem. et est. si omne relativum
habet suum correlativum ū id est declaratum, ut
duplum refertur ad dimidium. ū equale ad inequ
ale. et non refertur equale ad duplum. si ita sit,
non erunt omnia relata ad estimacionem. huius rationis
solum dat maiorem. Consequenter cum dicit. Et cum
hoc si refertur. dat tertiam rationem. et est. licet
ipsi ponant omnia referri ad estimacionem. et ita
hominem referri ad estimacionem. et quod homo et esti
matum sunt idem ut ipsi fingunt. tamen id
quod estimatur ū recipitur in anima non est homo. sed
species hominis. sicut lapis non est in anima. sed species
lapidis. si ergo homo non estimatur. tunc secundum ipsos
homo non est. et si hoc. estimacio non est. et si hoc.
omnino non est secundum ipsos. hoc est inconveniens. huius rationis
dat solum primam ꝯdicionalem. ex qua manifeste se
quitur inconveniens ultimum conclusum secundum eos.
Consequenter cum dicit. ū si unumquodque erit. dat
quartam rationem, et est, si omnia entia sunt
relata ad estimacionem. tunc cum entia sint quasi
infinita in forma. tunc estimacio refertur ad res

inst^tas in fol. et infi^ta ad ipm. qd e ingne^ens.
: alr enim pot intelligi h^ro scdm com. sic.
Co. si omia encia st relata ad estiom. tuo^s i
estio erit relata ad alia estiom. et h procedz
i infinitu. : Conse^t cum dicit. Iste g^o est
s^mo. breuit^s epilogat principalit^r intenta i
tota pte pcedente. in q^a demonuit qd aff^e
7 neg^e no st sil ue de eod. geludens
p aliam o^nslom. quod affiom 7 negom
no ee sil uas de eode^m medi^m e. ex pdcis. tanq^m
pn^m: infinitum et o^rsimu. medi^m est 7 que
ingue^a gringe^t alit dicentibz. et 7 ^ppt quas
cas quida alr dixit. ex quo epilogo inst^s
ulterius gda corre^m cu d^t. Et si est ipos^le.
et est. quod ex q^o medi^m est qd ipos^le est duo
gdic^a ee sil ua de eode. medi^m e 7 qd ipos^le
est duo gia ee sil ua de eod. h corre^m pmo
inst^s. fo ut i. alterum enim corr. declarat nece
gnae p h qd ^ppt nece est ut altrm giorz qd
est p mod pnois. sit nego altius. qd est
p modu priuat. lz enim no sit nego simplr.
est tamen nego in gne aliq^o determinata. si g^o im
pos^le e ut aff^e et neg^e simp^r sint ue de
eode. nece est ut gia no sint sil ua de eod.
cu altrm ipoz sit nego in gne. q^ocuq^ue enim
Co. sicut d^r com. nega^m ab aliq^a spe negone sim
plici. negabit^r ab ipa negone ^ppa. : Et ne
dicat als qd gia nllo m^o sit sil in eod. re
mouz h cu dicit. Sz forte. quod forte utr^m
gioz inueniet^r in eod. ut. s. in g^ns hntibz
me^m. sz h in po. sicut nigdo et albedo in
ueniunt^r in pallore et no actu nz pfce. q^a
cu alterm ipoz inuenit^r pfce in actu i aliq^o.
i qd reliq^m in eodem no inuenit^r n^i in tepibz
Co. diuisis. sic expoit com. : alr enim possz d^i.
qd inten^t p h ultim gia posse ee simul fla.
de eod. in illis gdictoriis que hnt me^m. au
non guen^t hoc.

T 7 impossi^le. i. hito in pte pcedente q
affio 7 nego no sit sil ue de eodem.
et ita qd no de eode affio 7 nego. In hac
pte o^t qd no sit sil fle de eod. et i qd de
q^o lz altrm. et diuid^r h ps in. 7. m. q. p. ot
p rones spales quod no st sil fle de eode.
et 7 descedit ad q^osdam gium opinantes
in sa ut i. et h declarab^s. dat rones gnes
ostndentes q aff^e 7 neg^e n^o sint sil false
de eod n^e sit ue. p^e adhuc h^t. 7. m. q. p.
dat suas rones. s. qd no sint sil fle de
eodem. in sa ut i. Et g^t ista estio. descend^t
ad q^osda gium opinantes. in pma pte sic
pcet. pmo point gm q^o inten^t. dns q ipos^le

Qd affio 7 neg^o n^o sit sil fle de eod.

est me^s gdic^e opposita ee aliq me^m de quo utr^m
possit ee flm. sz nece est de quocz uno altrm
ipoz ee v^m. et altrm flm. quod pz ex diffone
ui et fli. qs dat com. dns qd diffo ui est id Co.
qd no est flm. et diffo fli id quod no e v^m.
v^m medi^m e qd ipos^le est ut gdgent^r. fo cu d^t.
Dice. n. quod ens. pbat ipm gm. et h p sex
rones. q. p. est. dice de ente qm no est. est
flm. et de no ente qm est. sili^r est flm. : ad
h 7 dice de ente qm e. est u^m. et de no ente
qm no est sili^r est v^m. qd pz ex pdcis diffoibz
ui et fli. q^a dns de ente ipm ee et no esse
d^t v^m et f^m. no g^o solu f^m. et s^t argu^d e de
no ente. et i gdic^e oppo^ta no st sil f^e de eod.
si. n. cent sil f^e de eod. n^e dicet^r de ente qm
est. au qm no est. imo qd nz est nz non est.
h^o rone p^s dat me^m. scdo ut i. g^o dns. infert
gm. et addit qd utrio dem fuit cu dicit. et
qd dicens. : Conse^t cum d^t. Et 7 si est. dat
sam rom. et est. si affio et nego fuer st
sil fle de eod. 7 i quod me^m sic it [illegible] gdic^e
oppo^e sic est me^s gia. tunc [illegible] oio no erit
tnsmutao. au si sic. no [illegible] erit ab opposito
in oppo^m. sz gns est in [illegible] a gueiens. g^o aut.
hnc rom p^o pe point. fo [illegible] ut i. et in q
i^d. declarat nece gnae. [illegible] sic. si fiat
tnsmutao ex [illegible] bono. au in [illegible] bonu. tunc
fiet au ex no bono in bonu. au ex bono
in no bonu. qd tamen no e pos^le. p hnc pom.
qm non e tnsmutao n^i ab opposito in opposit.
aut in me^m. et su s^t. su sic. est unu oppoz
p modu negois 7 reliquu p modu priuat. sz
si me^s gdic^e oppo^e q sit aff^e 7 nego g^o me^m.
ipm me^m n^e erit affo n^e nego. cum mediu
opponat^r utriqz extremoz. et si hoc. au oio no
erit tnsmutao. aut si tnsmutet^r aliqd. v. g.
in album no tnsmutab^r ex opposito. s. no albo.
qd est inguenens. h^o ronis p^s dat me^m. fo ut
ibi. et h no u^o. i inuit inpossi^le gns sine
gntas. : Conse^t cum d^t. et 7 ome cogitatu.
dat tciam rom. 7 e^t. ome cogitao su intel
lectu g^t ue affire. aut ue negare. g^o me^s
affionem 7 negom no est me^m de q^o possit
utr^m ee flm. h^o ronis solu dat me^m. q de
clarat cum d^t. Et h medi^m est. dns ipm ee me^m.
ex pdcis diffoibz ui et fli. si enim aliq cogi
tatu aut intellcm affimet^r de aliquo. et ita
sit in rebz existnbz extr^a aiam sic affirmu
ce. tunc est aff^o ua. si au no s^t sic in reb^s.
te e aff^o fla et neg^e ua. et i ome cogitat^e
au intellcm est ue affire au ue negare. :
Conse^t cum d^t. Et 7 oz ut sit. dat q^rta

rationem et est. Si affirmatio et negatio habeant medium de quo simul sit falsa. tunc similiter erit in omnibus contradictione oppositis. quod enim invenitur in aliqua una sicut dicit commentator. non invenitur in quodam est et in quodam non. Sed hoc sit ubicumque medium non conveniet. et si omnia contradictoria habent medium. id est quod aliquid non sit verum de ipso et reliquum falsum. sed utrumque falsum. tunc medium esse et non esse erit medium. et si hoc. oportet ponere aliam transmutationem a generatione et ab aliis. quas nos ponimus scilicet ab alteratione augmentatione et loci mutatione. sed hoc contrarium est ex dictis. quas supra patet. postea ponit primam. secundo ut ibi. Si quod contingit. secundam. tertio ut ibi. Et est transmutatio. ponit tertiam. cuius sententia patet. Per hoc quod generatio est transmutatio a non esse in esse. augmentatio ab incompleto in complementum. alteratio ab una dispositione in oppositam. loci mutatio a loco in locum. et nulla istarum est transmutatio in id quod est medium inter ens et non ens. Consequenter cum dicit. Et adhuc ut hic. dat quartam rationem. et est. Si inter contradictoria opposita est medium de quo utrumque est falsum. tunc in multo fortius inter omnia contraria in genere erit medium. ut scilicet in numeris erit medium inter par et impar. quod est numerus nec par nec impar. quod est impossibile. Si enim sic esset quod inter numerum parem et imparem esset numerus qui non esset alter istorum. tunc ille numerus videtur in parem et in imparem. cum numerus alias partes non habeat. inter quos adhuc est numerus medius. qui neuter est istorum. et similiter ille neuter numerus videtur ad hoc. et sic in infinitum. hoc autem est impossibile. non enim procedit divisio quantitatis discrete in infinitum. sed solum divisio quantitatis continue. hanc rationem ponit. secundo ut ibi. medium est. destruit genus ut dictum est. Consequenter cum dicit. Cum queritur. dat sextam rationem. et est. Si queritur de aliquo. utrum sit album aut non album. et respondeatur quod non est album nec non album. ut non album. illa negatio responsionis non habet ... autem quia negatio quaeritur est vera. aut illa que non est negatio scilicet affirmatio. et si hoc. inter affirmationem et negationem non est medium. de quo possit utrumque esse falsum. Haec ratio solum dat medium.

Contingit ista dubitatio etc. Intento quod affirmatio et negatio non simul sit falsa de eodem. hic descendit ad quosdam contrarium estimatores. primo sic patet. primo dat causas estimationis eorum. secundo docet quomodo contra tales est negotiandum ut ibi. Et principium. tertio ut ibi. Et universaliter quod sermo. Specialiter nominat quosdam tales. dat quod primo causas opinionum eorum dicens quod hec estimatio mirabiliter accidit quibusdam. sicut et alie estimationes mirabiles propter diversas causas. Quidam enim sic estimati sunt quia non potuerunt dissolvere rationes que videbantur hoc ostendere propter quod concesserunt sermones suorum adversariorum in hoc. et nisi sunt iustificare argumenta illorum. Alii autem sic estimati sunt. quia querebant omnia demonstrare per causam.

cum tamen videamus hoc principium non posse demonstrari. negabant ipsum. concedentes tamen affirmationem et negationem simul esse falsas. Consequenter cum dicit. Et principium in omnibus. docet quomodo contra tales est negotiandum dicens quod principium et radix in disputando contra omnes tales est. ut sufficienter nomina habere significationes certas et ut res diverse habeant diffinitiones diversas. Si hoc enim concesserint. facile est destruere sermones ipsorum. et si hoc non concesserint. non est disputandum cum ipsis. Si enim non sunt diffinitiones. non erunt nomina significationes certas habentia. et in omnibus destruetur sermo. Consequenter cum dicit. Et universaliter quod sermo. specialiter nominat quosdam qui sunt huius estimationis. scilicet Heraclitum et Anaxagoram. dicens quod Heraclitus affirmabat omnia quecumque esse vera. et quecumque falsa. et hoc quia posuit omnia in continua transmutatione existentia. et in hoc per ipsum affirmatio et negatio quecumque simul sunt false. Anaxagoras autem dixit medium esse inter affirmationem et negationem. quia quod medium est inter ipsum neutrum extremorum est. et ideo utrumque de ipso est falsum. posuit enim Anaxagoras unum mixtum ex omnibus in quo sunt omnia. sicut miscibilia in mixto. scilicet in potentia non in actu. et in ipso sunt contradictoria opposita. ut bonum et non bonum. quorum neutrum est verum de illo mixto. cum neutrum sit in actu. sed utrumque est falsum. sed quod tamen positio Heracliti quod Anaxagore sint impossibiles manifestum est ex iam dictis. et non erit ex dicendis. in hac narratione sic patet. primo narrat ut dictum est. secundo ut ibi. Cum quod ista. dicit quod cum iam determinationes sunt distincte. in quo apparet quomodo possit esse vere et quomodo false. erit manifestum. quod non potuit affirmatio et negatio esse simul falsa. nec simul vere. sicut dixerunt quidam. et recitat dicta eorum. quorum quidam dicta assimilantur dictis Heracliti. qui dixit omnia quecumque esse vera et quecumque falsa. et deficit in illa recitatione una dictio. quam per aliam supplet. ultimo cum dicit. Et iam manifestum est. dicit manifestum esse tam ex dictis quam ex dicendis. quod impossibile est sic esse ut predicti estimati sunt. Consequenter cum dicit. Et hic declarabitur. dat rationes contra eos ad ostendendum quod affirmatio et negatio non sunt simul vere nec sunt false de eodem. et procedit sic. primo dat intentionem. secundo dat modum negotiandi. tertio incipit negotiari. dat quod primo intentionem. dicens quod estimationes predictorum causa declarabuntur esse impossibiles. propter hoc quod contradictorie opposite non possunt esse simul vere. nec simul false de eodem. licet estimentur a quibusdam propter predicta. quod hoc sit possibile. secundo cum dicit. Sed oportet ut sit. dat modum negotiandi contra illos qui hoc estimant. et est modus procedens. scilicet ut fiat quasi pactum sive conventio cum adversariis eorum sustinentibus. quod esse et non esse et alia nomina habeant diffinitiones diversas. et quod ipsa nomina significent res certas. Si enim

hec fuīt ꝯcessū ab adu̾sarijs. stati dis-
putab᷒ cū ipis ꝑ diffōm u̾i ꝛ fl̄i. ostn̄-
dendo q̄d ꝯdic̾ oppō n̄ e̾e sit uā nec
sit fl̄a de eodē. Cont̾ cū d̾. dicam᷒ ḡ.
incipit negociari. et h̾t illa ps. ꝛ. m
q. p. dat r̄ões ꝑpōitū suū ostn̄dn̄tes.
in fa ut ibi. maxim̄ ē ḡ. destr̄it radices
quarūdam istaꝝ opionū sᵉ q̄s quidā ad-
u̾sariū fundauīt suas opiones. In p̄ma
pte dat tres r̄ones. q. p. est. si diffio
uā ē. q̄d u̾ est i᷒, quod si aff̾ sit u̾ neg̾
erit fl̄a. ꝛ eꝯ. ipos̾le ē ut oiā sint fl̄a.
sp. n. erit unū ext̄mū ꝯᵗradiᵒⁿⁱˢ u̾ū. s̾
n̄ cū fl̄m sit ꝯ q̄d oppō uo. i ꝙ nūq̄
ꝯsgent̾ insil̄. impossil̾e est oiā ēē uā,
imo si unū ext̄moꝝ fuit u̾ᵐ. oꝫ ut re-
liqū sit fl̄m. qᵃ ꝯdic̾ oppō n̄ sᵗ sit
fl̄a n̄ sit uā. h᷒ r̄onis ꝑ pōit p̄mā ptem
que ꝯclu̾ inꝯueniēti quo ad fl̄m. fo ut ibi.
Et n̄ si aff̾. pōt sām ptem q̄ ꝯcludit
inꝯueniēti quo ad u̾ū. Cont̾ ut i. i gen
all̄. dat sām r̄om. et est. qui opinat᷒
omīa ēē sit uā ꝙ oꝫ si opinē ꝯdictoᵃ
ēē sit uā de eod. opi᷒ q̄d h̾ ꝯpō est uā
oiā sᵗ uā. s. sū h oppō sᵗ u̾. et si h᷒.
opi᷒ suā ꝯᵗᵃᵐ ēē fl̄am. non. n. opinat̾
h̾ ēē u̾m n̄ q̄ opi᷒ suā ꝯᵗᵃᵐ ēē fl̄am.
et si opinat᷒ suā ꝯᵗᵃᵐ ēē fl̄am. cum suā
ꝯᵗᵃ sᵗ ad ut aliq̄le. nō opi᷒ oiā ēē uā.
ꝛ i si opi᷒ oiā ēē uā. nō opi᷒ oiā ēē uā.
q̄d est inꝯueniens. sᶜ. n. sᵗ ipi ēē ꝯᵗᵃⁱˢ.
et sᵗ argu᷒ est inꝑ̄tiuīe. h r̄o ꝯstat ex
duabꝫ ꝯdicōnabꝫ, ē quas sic ꝓcet̾. p̄mo
pōt p̄mā. ꝛ inꝑpōt ex ipa cum d̾. ꝛ ipē
inficiat. ꝙ ille qui dicit oiā ēē uā. ex
suo s̄mone ꝯpellit se ipm ad ꝯcedē
u̾m. s. nō oiā ēē uā. fo cū d̾. si ḡ des-
truit. dat sām ꝯdic̾ōle, s̾ꝯo cum dic̾.
Et ipē asserat. inficiat necessitē ꝯᵗᵃᵐ ꝑ̄
ꝯdicat ut dem est argu᷒. Cont̾ cū
dic̾. et q̄d accid̾, dat t̾ciā r̄om. et est,
inf̾ᵗᵃ sᵗ uā. ꝛ inf̾ᵗᵃ sūt fl̄a. ḡ n̄ oiā
sūt u̾. n̄ oiā fᵃ. et i ꝯdicᵃ n̄ sūt sit
u̾ n̄ sit fᵃ. si enī ꝯdicᵃ ēēnt simᵗ uā.
de eod. seq̄ret᷒ oiā ēē sit uā de eodē
ut pꝫ. ex p̄hatis. et sil̾ seq̄ret᷒ in fl̄itate.
h᷒ r̄ois ꝑ dat an̄s dn̄s q̄d i᷒ ꝙ accid̾ p̄dat
in h ꝙ ꝯcedūt ex suo s̄mone ꝯdictoꝝ
ē q̄d posiuīt. nō ꝑhibꝫ si ꝯsēnsū fuit
ab eis de diffōne u̾i et fl̄i ut ꝯcedant
s̄mones oppōitos inf̾ᵗᵒˢ ēē u̾os. ꝛ inf̾ᵗᵒˢ
fl̄os. fo cū dic̾. Et qui d̾ in s̄mone.

inficiat ipm an̄s, sᶜ, si āᵹ opi᷒ de aliq̄ s̄-
mone ipm ēē u̾ᵐ. opinat᷒ quod sua opio est
u̾. et sil̾ opi᷒ ad h᷒. de illa sa opione ipm
ēē u̾am, ꝛ sic inf̾ᵗᵃ, ꝛ i opinā sit cū
hoc quod oppōᵐ uniuscuiusqꝫ illaꝝ opionū u̾aꝝ
est fl̄m, ꝛ i q̄d inf̾ᵗᵃ sūt uā et infinita fᵃ.
Aliᵗ possꝫ formari sᶜ h r̄o. si āᵹ dic̾ aliq̄m
s̄monē ēē u̾ᵐ d̾ deīn illᵘ ēē u̾ᵐ, et sᶜ in infinitū,
et oppōᵒ illoꝝ u̾oꝝ ēē fl̄a. et i inf̾ᵗᵃ uā ꝛ in-
fiᵗᵃ fl̄a. sꝫ ꝑ m exposit cōm. h᷒ r̄ois solū
dat inꝯᵐ, et intellᵈᵃ est i inf̾ᵗᵃˢ de u̾is et
fl̄is. de inf̾ᵗᵉ quo ad nos. h enī sufficat r̄oi
suo. Consec̾ cum d̾. mā ᵐ est ꝯis. destrᵘ
q̄sdam radices sᵉ q̄s quidā adu̾sariū fundabāt
suas opiones, ꝛ ꝓcet̾ sic. ꝑ dat illas radices
dicēs ipās ēē falsas, et sᵗ due. q. p. est. quod
quidā dixiīt oiā ēē q̄escētiā, ꝛ ꝓp h oiā ēē
u̾. eo q̄d sp eod in se h̾nt. Quidā aū
dixiīt oiā ēē mota et ꝓp h oiā ēē fᵃ, cū
sp sint in ꝯtīᵃ t̄nsmutacōne. et d̾ mā ᵐ ēē
q̄d n̄ h̾ū n̄ illi dicit u̾ᵐ. fo cū d̾. Q̄m si
omīa. destrᵘ istas radices, et h ꝑ duas r̄oes.
q. p. est, q̄dā uidem̄ t̄nsmuᵗᵉ i quod q̄nꝫ sᵗ
sb una dispōne et deinde sb̾ ꝯpōita. ḡ di-
cent̾ oiā ēē q̄escētiā ꝛ sp eod in se h̾ntiā
d̾ fl̄m. ad h᷒ aū t̄nsmuᵗᵒ fiat q̄ quodē ē ab
aliq̄ q̄escēte ad āᵒ q̄escens ut est i t̄nsmuᵗⁿᵉ
recta. inpos̾le est oiā ēē mota. h᷒ r̄onis ꝑ
pōt p̄mā ptem, q̄ declarat non oiā ēē q̄escētiā.
fo ut i. Et ipossil̾e est q̄ d̾. dat sām ptem
q̄ oᵗ nō oiā ēē mota. Consec̾ cum d̾. nꝫ
si n̄ q̄escit. dat sām r̄om, que suppletur
ꝑ aliam t̄nslōm, quia nīā deficit. et est.
q̄dam sᵗ oīo imōbiliᵃ ut ꝑᵐ mones. ut h̾ēt
ex libᵒ phicoꝝ. q̄dam aū sp mota. ut celū
et celestia. non ḡ oiā sᵗ q̄escētiā nec oiā
mota. h᷒ r̄oib sōt dat inꝯᵐ. ꝛ i h ttā. i. q̄r lib.

Quiaū d̾ r̄c. In libᵒ p̄cedente det̾iatū est
de p̄te h᷒ artis. s. de quib᷒ est h phia p̄n̄liᵗ.
In h q̄rto lᵉ est intencō distingūe multiplicat̾ nōiū
signifᵃ maxᵉ ea de quibꝫ est s̄ciā h. et di h
ps in. ꝛ. m. q. p. distigit modos nōiū ex q̄bꝫ
sᵗ āᵃ, ut. s. ins nōiū expsse signiᵗ p̄n̄ᵐ,
cām, aut elm̄, et n̄ modos nōiū, que nō
expsse signāt h. n̄ t̄n absolute coꝝ sigō
ab h̾us. in fa ut i. unū d̾ aū ꝑ se. distigit
modos nōiū signicātū ea q̄ sūt ex h̾us. ꝑ
ad h h̾t. ꝛ. m. q. p. distigit ins nōiū ex-
ꝑsse signicōnū p̄n̄ᵐ, aut cām, aut elm̄, in
fa ut i. di᷒ aū nᵃ. distingit ins nōiꝫ que
nō expsse sigficāt h. nō t̄n absolute coꝝ
sigō ab h̾us. ꝑ ps di᷒ in. ꝫ. m. q. p. distigit

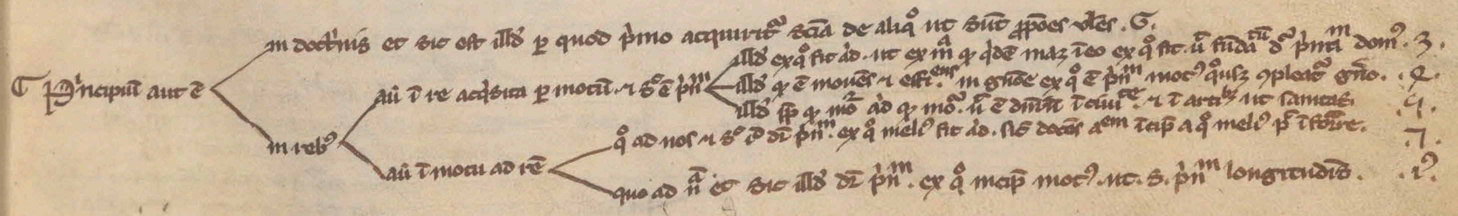
modos h9 nois inicia sic pn^m / in sa ut i. ca dr.
distigt ins hui nois ca. / In tcia ut i. elm
dr. distingt modos h9 nois elm. et p3 ee nccias
q^r in hc phia distigt vlt modos nom plus
qua in a^a / quia sicut in li^o pcedte intendens
fuit est. pn^m et radix inqsicois et cogtois in
omibz e ut noia heant ctas sigtones et de
tatas / cum g^o h phia sit sup ois a^as hns p^o
tate sp eas ut vtificet et iustificz ea q indiget
vtificone et iustificone in alus sat queiens sit.
imo mag necom in hc phia intitcr noiu dis
tingue. / p^o au ps ad h di in. 7. m. q. pma
distingt modos h9 nois pncip. in sa ut i. et oia
pn^a. deciat qsdam ies spales ce illos modos.
In p^o pte distingt sex ies h9 nois pn^m et dat
intellre septi^m / i qd in uniuso ton^r distingue.
vii. modos quoz pm^o e / q pn^m dr id ex quo
incipit motus / ut. s. pn^m logi^ius / ut si exma
longi^ius sint. a. et. b. et ad incipiat motu ab
. a. tuc dr. a. pn^m. ex quo fit mot9 localis in
longi^ne / et sic dicit com q h in d^o qd ticium
mot9 aug^ti. pus erit ex mag^ne i longi^ne de
inde in lati^ne / dem in pfundo. / Consel^r cum
dicit. Et d^o i id ex q meli9 e. dat scdm modu.
et est. qd id dr pn^m ex quo meli9 et facili9 fit ad /
lz no sit pn^m p^o n^am / sicut e in doctna / q doces
a^em incipit ab aliq a quo meli9 et facilius posst
iformare audiente / et id d^o pn^m / sz h e pn^m q
ad nos / tcs cum d^r. Et d^o i id. dat tciu mod.
et est. quod id dr pn^m ex quo pmo fit ad ut
ex in. qd qd manz in eo qd fit ex ipo. sicut
fundamtu d^o pn^m dom9 / et lig^m. cuatu pn^m
nauis. et cor ut a^e ad inb^m p dulsos estima
tes pn^m aialis. / Consel^r cum d^r. et d^o i ex
quo. dat qrtu modu / et e / q pn^m dr id qd
est mouens et efficies in gnone ex q est pn^m
mot9 / quicqz opleat gno / no tn est in eo qd
gnat. sicut fili9 dr ee a pentibz ut a pre et
a matre. et lis et qtusia ab odio sui aduitre
oppionu que qd ea d^o ea mouer et agut. / Con^r
cum d^r. et dr i id. dat qntu modu / et e. qd
pn^m i^d pp quod mo a^id quod mo / ut e dniu
mouit^te / et regimi / sic ptas / et sili in arti^bz u
sanitas / et id pn^m may^e est ma^m int arti^bz q
oio fiut p artem / qcqd. n. inuen ho i aiibz.
no inuet n pp fine / et id pn^m d^o finis / de
pn^o au qd e for no exeplificat / et h forte qa
qnz st id for^a et finis / u^o forte qphendit
form sb fine. / Consel^r cum d^r. et dr ea
d. dat sextu modu / et e / qd pn^m e in doctinis
ills p q p acqrit scia de aliquo ut st ppones
in demcone / et diffe h pn^m a scdo pn^o pdis
tincto. sic id qd e iam acqsitu p doctna / et
i^d qd est in uia ut acqrat / i^d. n. pn^m e. pn^m
scie iam acqsite p arte. pdom au pn^m e
pn^m disciplne artis sm qd addiscat h^nc dm
dat com. / Con^r cum d^r. et dm sili. q pn^m
et ca dnt id. lcz sub ronibz diusis. pp h
addit qd qt modis d^o pn^m. tot mod dr ca.
ut forte h addit ut det intellre pn^m qd e
for. si. n. tot modis d^o pn^m quot mod ca. et
e ca que e for ut in pxi^o pcb pacebit. ei^d
tuc pn^m. qd e for / et ita in uniuso distici
sut. vii. modi pncipii quoz modoz diusitas
sic p^o sumi. pn^m au e in rebz. au i doctinis.
pn^m in doctinis. tangit in sexto m. si au
fuit pn^m. in rebz. au est in motu ad re. au
in re acqsita p motu. si in re acqsita p
motu. tuc dr pn^m qdrupl^r scdm. iiii. gna
caz ipm rem qstituecia. s. m. for^a. finis
et efficies / et isti modi tangut in cto modo /
et qnto / si au fuit pn^m in motu. tuc au e
pn^m in motu q ad nos / au quo ad n^am / si
quo ad nos. s^c est scd mod. si q ad n^am.
sic e pm9. et p h si placz p^o dici h ps dioc
artifi^li. / Consel^r cum d^r. et oia pnca.
deciat qsda n^as spales ce deos ies h9 nois
pn^m / et dat. 7. n^as / q. p. e / q oia pn^a
pdca hnt unu pn^m qe quod est pn^m oiu /
q quod pn^m n est oio univoca ipis nec
oio equiuocu / sz analogu / de q qd pn^o e
menco in hc scia / ut scia quom e in se
et qm est p^m / et id p^m sic d^r com e ca final.
oms. n. cae no st pn^a sic d^r. n pp id p^m.
/ Consel^r cum d^r. et queda pn^a. deciat a^a
n^am spalem. et est. qd qdam pn^a sut in
ipis rebz ut m^a et for^a / et qda ext^a res
ipas ut efficacs et finis. et sili dnt p^a
et elm ee pn^a et cogito et uolutcs / et e. q
enuat / q oia st in rone pn^a efficie^us /
mente^r. n. p sbam sic d^r com form gna
tiua q^i sile in spe. et p largi^te et bonu /
et p id pp qd ment^r idem. s. pn^m finale /
ista tn ta no st simpl^r synonima q^oz
diusitas p s^c intelli / qd lz sint noia
eidem. s. finis. h tn e sb diusis ronib9.
finis. n. in q^m est moues efficiens ad opa
du. dr id pp quod / finis i p sbam finis
est bonu / no. n. ut uult az in scdo
phicoz e pondu qd lz ultim finis n dr
largu in eo quod largi bonu ei qui st
ad fine. bonu. n. eoz que sut ad fine
st a boni^te finis. / Consel^r cum dic.
ca dr. distingt modos h9 nois ca. et

com

com

com

Sili. 7. phy cap 4. p tot

dicit hic primo in .1. m. q. p. distinguit .4. modos famosos huius nominis causa, et declarat quomodo se habent causae ad causata et ad invicem. et 2 reducit omnia genera causarum ad istos .4. modos famosos, in secunda ibi: et modi causarum. distinguit autem Aristoteles .4. illis modis famosis. prima habet .3. particulas. in q. p. distinguit .4. modos famosos huius nominis causa. in secunda ibi: quia quae causae. declarat quomodo se habent causae ad causata et ad invicem. in tertia ibi: omnes quae causae. reducit omnia genera causarum ad istas .4. causas. In prima parte sic procedit. primo distinguit modum causae materialis, dicens quod causa dicitur uno modo id ex quo sicut ex materia fit aliquid quod quidem manet in ipso facto, ut cuprum dicitur materia ydoli et argentum anuli. Secundo cum dicit: et alio modo. distinguit modum causae formalis dicens quod causa dicitur alio modo id quod est forma rei et exemplar, quod quidem significat esse rei, sicut est dicta completiva uniuscuiusque, sive generatur magis remotum, ut sunt formae generales priores et remotiores, quam sit dicta completiva, cuius forma exprimitur dato eius diffinitione. sicut proportio duorum formam productam se habere ad id cuius est forma. sicut proportio duorum ad unum tamquam genus ad diapason, ut declaratum est in musica, et similiter est dicere quod omnis numerus est forma, et universaliter omnes partes diffinitionis ex genere et differentia constitute. omnes enim hae partes aut significant formam solam aut principaliter ducunt formam. Tertio cum dicit: Et adhuc unde principium. distinguit modum causae efficientis, dicens quod causa dicitur alio modo id quod est principium primum motus et quietis. sicut dicitur quod ambulo est causa sanitatis, et pater causa filii, et universaliter agens causa acti, et movens causa moti. Quarto cum dicit: Et adhuc dicitur alio. distinguit modum causae finalis, dicens quod causa dicitur alio modo id quod est tamquam finis et complementum, quod principaliter intenditur ab agente, quod quidem est id gratia cuius aliquid fit, sicut sanitas dicitur esse causa ambulationis et exercitii et consilium. et quod sanitas sit causa talium declarat cum dicit: Si quis quaereret. quia si quaereretur a nobis propter quid causam ambulamus et studeamus, propter hoc ut sanemur. et tamen nos sufficit reddidisse causam. et sic est de ambulatione. secundum dicitur esse. consequenter cum dicit: et quaecumque alia de aliis quae sunt media inter ambulationem sive primum movens et ultimum complementum. et sunt dieta et ieiunium et medicine et instrumenta ut ventose. omnia enim haec sunt propter sanitatem et fiunt ut acquiratur sanitas. sed differunt in hoc quod quaedam sunt tamquam instrumenta ut ventose, et quaedam tamquam actiones ut ambulatio. ex quibus quasi epilogando concludit cum dicit: causae quidem. quod causae in maiori parte dicuntur .4. modis iam dictis. et dicit in maiori parte quia quaedam illorum modorum et acceptiones eorum dicuntur esse causa, ut alias, quia alio modo

dicitur esse medium in una scilicet efficiens forma et finis. et sic possunt .4. esse alio modo reducta ad duas. primum enim causam dat commentator. Consequenter cum dicit: quia quae causae et cetera. declarat quomodo se habent causae ad causata et ad invicem. declarans quod unius causati possunt esse diversae causae. et adhuc quod eadem causa per diversas dispositiones potest esse oppositorum. et adhuc quod causae sibi invicem sunt causae. unde sic procedit. primo declarat quod eiusdem causati sunt diversae causae per se et non per accidens. sicut artifex sive ars in qua artificis est causa ydoli, et cuprum similiter. sed non eodem modo. immo ars sive artifex est causa movens et generans, cuprum autem causa materialis. secundo cum dicit: Et exercitium. ostendit quod causae sic se habent ad invicem quod sibi invicem sunt causae, sicut exercitium est causa sanitatis, et sanitas causa exercitii. sed non eodem modo. quia sanitas est causa finalis exercitii. exercitium autem causa efficiens sanitatis. tertio cum dicit: et adhuc eadem. declarat quod una et eadem causa sub diversis dispositionibus sive in absentia et praesentia potest esse causa contrariorum, sicut gubernator navis per sui praesentiam potest esse causa salutis navis et per sui absentiam causa periculi eiusdem. et tamen ambo haec scilicet absentia et praesentia sunt causae moventes. et dico quasi, quia privatio non proprie est causa nisi per accidens sic habitus. Consequenter cum dicit: omnes quae causae. reducit omnia genera causarum ad .4. modos famosos praedistinctos. unde sic procedit. primo quasi dando intentionem dicit quod omnes modi causarum sicut omnes modi materiae et omnes modi formae et sic de aliis reducuntur ad .4. modos famosos praedistinctos. secundo ut ibi: littera n. reducit omnia genera causarum ad illos modos. et primo ostendit generaliter ad causam materialem distinguens diversos modos materiae. sicut materia autem est in arte aut in natura. si fuerit materia in arte, aut est simplex aut composita. simplex autem sicut littera est materia syllabae in doctrinis, et argentum materia phiale in artificibus. composita sicut appositiones et suppositiones dicuntur esse materia compositionis. Si autem fuerit materia in natura, sive autem est simplex aut composita. simplex sicut prima materia omnium de qua non exsequitur in littera. sed forte dat ipsam intelligere per materiam simplicem in arte. materia autem composita in natura aut est materia corporum quae sunt parum situm ut terra et alia elementa sunt materia carnis et ossis, et aliorum corporum similium. parum autem est materia composita, ut haec corpora similia scilicet caro et os sunt materia corporum quae sunt parum dissimilium sicut partium organicarum, ut manus pedis et consimilium. et tamen sicut hae partes organicae sunt materia totius completi in specie ut hominis aut asini aut consimilium. et differunt isti modi materiae in hoc, quod quaedam materiae sunt quasi subiectum, sicut materia omnino simplex scilicet materia prima et materia composita scilicet materia corporum parum consimilium. talis enim materia dicitur subiectum et fundamentum et maxime materia simplex scilicet materia prima. quaedam autem materiae sunt quasi partes sicut caro et os, et partes organicae in animalibus. tales enim materiae

Causa primo consideratur quadruplex:
- illud ex quo sicut ex materia fit aliquid, ut cuprum dicitur materia ydoli .1.
- illud quod est forma rei et exemplar, sicut diffinitio completiva rei .2.
- illud quod est principium motus et quietis et efficiens, ut pater est causa filii .3.
- illud quod est tamquam finis et complementum sive cuius gratia alia sunt.

4 Materia autem est:
- In arte
  - Simplex
    - In doctrinis, sicut littera est materia sillabe.
    - In artificibus, ut argentum est materia phiale.
  - Composita, sicut appositiones suppositiones dicuntur materia compositionis.
- In natura
  - Simplex, sicut materia prima omnium.
  - Composita
    - aut corporum quae sunt parum similium ut terra et alia elementa sunt materia carnis et ossis.
    - aut corporum quae sunt parum similium ut caro et os quae sunt materia parum dissimilium ut manus et pedis.
    - aut parum dissimilium ut partium organicarum quae sunt partes totius completi ut hominis.

pe dicitur partes et componuntur ex talibus sicut dicitur totum et
perfectum. Et in principio patebit. Cum igitur tot sint modi materie
et omnes isti modi reducantur ad materiam predictam predicam.
manifestum est quod modo omne genus materie reducitur ad causam materialem
predistinctam. Consequenter cum dicit. Et quedam quidem ut. re-
ducit omne genus forme ad causam formalem. Est enim triplex
modus forme secundum tres modos triplicis materie predistincte. Quia materie
simplici ut est materia prima respondet forma, que proprie dicitur forma
sive species. Materie autem composite propriis materiis. ut sunt ossa quae sunt
materia corporis animalis per partem. Respondet forma que est compositio. Materie
autem composite secundum materia causa est materia corporis distinctum per partem. Respondet
forma que dicitur totum. ex talibus enim. ipsi partibus ipse compositio
totum et perfectum. Et hic materia ipse dicuntur partes. Materie autem
alius modus dicitur magis dicitur subiecta quam partes. Cum
igitur isti modi. scilicet species compositio et totum reducantur ad
causam formalem. manifestum est quod omne genus forme reducitur
ad causam formalem. Et intelligendum est de forma que cum
materia constituit compositum. Consequenter cum dicit. Semen autem
reducit omnia efficientia ad causam efficientem. Quia efficiens in
naturalibus ut est semen sive vivus in semine. Et secundum mathematicos
ut est medicus. Et ambulo in voluntariis. Et universaliter
omne agens et monos communicant ipse rationem cause efficientis
predistincte. scilicet quod sit quod principium et causa motus et quietis
in eo per quod fit motus. Quare omne genus efficientis ad causam efficientem
predistinctam reducatur. Consequenter cum dicit. Et quedam sicut
reducit omnes fines ad causam finalem predistinctam.
Et hoc quia omne quod est bonum sive largum per quod modo dicitur.
non est tale nisi per causam finalem. id est. quod in quantum caret
causa finali. caret bono. Non est dicendum quantum ad hoc. sive id per
quod modo dicitur sit bonum simpliciter. Et largum sive apparens.
tale enim ex fine habet quod sit tale. Quare omne genus finis
ad causam finalem predistinctam reducitur. Consequenter
cum dicit. Et igitur sunt. epilogando concludit. ex predictis. quod
cause famose sunt quattuor predistincte, et quod nullus
specierum illarum causarum famosarum est nisi predictis, intro-
ducendo omne genus causae ad illos quattuor modos.

Modi autem causarum. Hic distinguit modos accidentales quattuor
causis famosis predistinctis. Unde sic procedit. Primo dicit quod
isti modi accidentales sunt multi, sed si reducantur ad in-
vicem per oppositionem in modos illorum principales et capitales.
tunc erunt pauciores, quia tantum octo. Secundo cum dicit.
Et differunt quedam autem. distinguit istos modos. Et primo distin-
guit duos modos accidentales qui reperiuntur in omnibus causis
predictis. Et sunt, quod causae quedam sunt propinque et quedam
remote, de quibus exemplificat primo in causa efficiente. Quia causa
sanitatis efficiens dicitur. et ars et medicus, sed ars
causa remota. Medicus autem sive ars medicine causa
propinqua. Ars enim causa est. ad artem medicine et ad
alias. Et propter hoc ars simpliciter remotior causa est ad sa-
nitatem quam ars medicine sive medicus. Aliter tamen posset
dici. quod medicus est causa remota et ars causa propinqua.
Sed tunc species est ars per artem medicine. operatur
enim medicus per suam artem in sanando egrum. Secundo
cum dicit. Et duplum et causa. exemplificat de eodem in causa
formali. Quia dupla proportio sive proportio duorum ad
unum est causa formalis propinqua ad diapason. Numerus autem
causa formalis remota. Et universaliter omne universale continens
singularia est causa formalis ipsorum aut propinqua aut
remota. Et similiter intelligendum est in causa materiali et finali
de quibus tamen non exemplificat. Consequenter cum dicit.
Et adhuc tanquam. distinguit alios duos modos accidentales
qui similiter reperiuntur in omnibus causis predictis. quattuor. Et
hoc in duobus modis accidentalibus predistinctis. Et sunt
isti modi, quod quedam cause sunt per se sive essentiales
quedam per accidens, de quibus solum exemplificat in
genere cause efficientis. Et est exemplum de ydolo. quod causa per se
et essentialis ipsius ydoli est artifex ydolorum. Causa
autem per accidens est Policletus et homo et animal, et simi-
liter album et musicum et consimilia. Causa enim per accidens aut
est per accidens tantum. aut accidentalis per accidens. Primo
modo. sicut id dicitur causa per accidens quod coniungitur a causa
per se, ut Policletus quod coniungitur artifex ydolorum.
aut quod continet causam per se. ut homo et animal aut
corpus aut substantia. Secundo autem modo dicuntur esse per accidens
accidentia, ut album et musicum que non faciunt ad
generationem ydoli. Et dicitur causa per accidens primo modo causa
magis propinqua. Causa autem secundo modo magis remota.
Adhuc etiam inter causas secundo modo est musicum causa ydoli
magis propinqua quam album. Et hoc. quia musicum non
excedit hominem. Album autem communius est quam sit homo.
Et sic exemplificatur in causa efficiente. intelligendum est in
aliis causis. Consequenter cum dicit. Et differunt cause.
distinguit adhuc alios modos duos accidentales qui sunt
reperiuntur in omnibus causis predistinctis et in sunt consimiliter omnibus
aliis modis accidentalibus. Et sunt illi modi, quod cause
quedam sunt in potentia et quedam in actu. de quibus ex-
emplificat ut prius in genere cause efficientis, ut scilicet edificator
est causa in potentia efficiens domus edificande in actu.
Aut est causa efficiens domus quam edificat. Et simi-
liter intelligendum est in aliis generibus causarum. Consequenter cum dicit.
Et differunt hic sermones. Secundo in causatis. quod prius ostensum
est in causis. scilicet quod quedam sunt causata propinqua et quedam
remota. Quedam per se et quedam per accidens, ut si si-
militer faciat hanc statuam. Hec statua est causatum primo et
proximum. Statua autem causatum remotius, adhuc ymago causatum
remotum magis. Hoc ex parte forme similiter et ex parte
materie. Materia propinqua est cuprum hoc. magis autem remota materia est
cuprum. Et adhuc magis remota est primo materia cupri quod quidem est
humidum aqueum, ut ex quinto metheororum habetur, et
adhuc materia in cupro de non habitu. Et sic iam exemplificatum
est in causato quod est substantia ut in ydolo. Similiter est in accidentibus.
Consequenter cum dicit. Et adhuc differunt ista. distinguit adhuc. in alios modos
qui sunt reperti in omnibus causis predistinctis. Et sunt. quod cause
differunt quedam simplices et quedam composite de quibus exemplificat

Triplex est modus forme
- Species que ipse dicitur forma, que respondet materie simplici. scilicet materie prime.
- Compositio que respondet materie secundo materia composite. ut sunt ossa.
- Totum, quod respondet materie secundo materia composite ut sunt corpora.

Efficiens autem est
- In naturalibus. ut semen. sive virtus in semine.
- In artificialibus. ut medicus.
- In voluntariis ut ambulator.

Causa accidentalis autem est
- Propinqua. sicut medicus et ars medicine.
- Remota. sicut ars simpliciter que communior est arte medicine et medico.
- Per se. ut artifex ydolorum.
- Per accidens
  - aut continens causam per se. sicut homo animal corpus substantia.
  - aut coniunctum a causa per se. sicut Policletus.
- Accidentalis per accidens. ut album musicum.
- In potentia ut edificator domus edificande.
- In actu. ut cum edificator actu domum edificat.
- Simplex. ut Policletus. ut artifex ydoli divisim.
- Composita. ut Policletus artifex ydoli. coniunctim.

Causatum
- Propinquum. ut hec statua.
- Remotum. ut statua simpliciter.
- Remotius ut ymago statue.

Materia
- Propinqua. ut hoc cuprum.
- Remota. ut cuprum simpliciter.
- Remotior. ut prima materia cupri quod quidem est humidum aqueum.

in cā effi^te, dns qd nō sol' ē dicē pollicletū ē
eē cām effi^te ydoli n̄ artifice idoli. sz ꝛ pllicletū
artifice ydoli. et ꝑ h dat intellīe s^r eē talis
cāus. Conse^r cū d^r. sz nūc o^o oīū. recolligit ōēs
dcos mōs acon^les in sūma. dn̄s. q̄ gsistūt ī nūo
senario, q^m ad sex modos mag̃ spāles, qb' sex
mod' sūt duo modi gnr. s. act^o ꝛ pō. ꝛ i
cōmisso st octo modi acon^les, qs enūat cū d^r.
aū tanq̃ g^o. d deficit una t̄nslacō, ꝛ supplē
ꝑ aliā que plana ē. Et q2 quidā istoꝝ moꝝ
acōnlm diffūt in gparacōne ad sua cāta. ut
s. cā ꝑ se ꝛ in actu. a cā ꝑ accns ꝛ in pō. ꝓ
h dat dm̄ inē istas cās. Conse^r cum dicit.
et differūt. et est. qd cā ꝑ se ꝛ in actu sil' ē ꝛ
nō est cū suo cāto, sic iste sanans in quāē
tal' cū h gualescente. ꝛ i^e edificator in q^m h
cū h edifi^to in q^m est cāaū ipi^o, cā aūt ī pō
aut ꝑ accns nō sil' est ꝛ nō ē. de necessitate
cū suo cāto. nō. n. sil' cor^r dom^o ꝛ edifi^tor. nāo.

loquitū d^r ald. h distinguit modos huius
nois elm. ꝛ d^r h ps in. ꝛ. m. q. p. dis
tingt modos h' nois. in f^a ut i^a. et elm ē
gē. d^r qs mod^o ē famos^o e^i ꝑ q^o gnet^r n̄ eli.
In ꝑ pte distingt ꝑn^r. ꝛ. mōs ꝛ ꝑ ꝑ^m fo
ut i. et ꝛ d2 elm. s^d^m. in ꝑ pte s^e pce^t.
ꝑ ponit mod ꝑ^r, ꝛ ipm expo^r, fo ut ibi.
et dntes qd coꝝ^a. declat quib^o gnet^r iste mod^o.
po^r g^t ꝑ ꝑ^r. modū. dn̄s. qd elm d^r i^d ex q^o
sic ex ꝑn^o ꝑn^li gpo^r res ꝑ. qd qd ē existēs
in ipo gposito, ꝛ nō dni^t ulterius sed form.
et intellī^d q ꝑ h q d^r. ex q^o res ꝑ gpo^r. ex
clu^r i^d ex quo gpo^r res fo. gponens. n. q^e
st in eadē re. q̄dam sūt ꝑ^e ꝛ q̄dā nō ꝑ.
ꝛ ꝑ^m elēm ē qd nō gpo^r oio ex aliq^o. ut est
in ꝑ. ꝑ h aūt qd d^r. Et est in eo. exclu^r
elm qd t̄nsmutat^r cū ad gnat^r ex eo. sic
t̄nsmi sag^s cū ex eo gnat^r caro. nō. n.
remanz sang^s ꝑ^r carnis. sz t̄nsmutat^r.
ꝑ h aū qd dicit. ꝛ nō dni^t ꝑ form. ex
clu^r elā gpa ꝛ gpigna alic^o spei. sic s^e
organa in alibz. organa. n. sꝰ diuisibilia
in ptes ꝑ form differentes. s^e expo^r com,
no.^r ē n̄ qd d^r h com, quod elm nō d^r
ꝓpe de cāis extri^les. sz de intri^les. ꝛ mag^e
ꝓpe de in. qm̄ ꝑn^m dignu^s est ut dicat^r
de cāis extrin^les, ꝛ in h sic d^r = cā inior
ꝑn^o, ꝑn^m. n. est q^i ultius cā, cū ꝑn^m dicā
de ꝑncip^lis t̄nsmutacōis ꝛ de. iiii^or. causis.
Conse^r cū d^r. ꝛ. ꝓ. expo^r mod ꝑdcm ꝑ ex^m
ī sono, sū ī uoce. ꝛ ī elis gstitu^bz ipm, elā. n.
ex qbz ꝑ gpo^r son^o sū uox. ꝛ ī q^a ulto d^r. sic
litte sic uocales ꝛ gsonātes. ꝛ q^a n̄ diuidūt^r ulā^o

in alias litteras diu^sas ab ea. et q2 elm hoc
in dcm gueīt ꝛ ꝑ^e in^e. ꝛ. iiii^or. cor^bz ꝑmis
clarib^o. ꝓ h, addit cū dicit. Sz si diuidant^r q̄lz
elm h in dcm sic diuisi^le ꝑ form. ꝛ aliq^o in
diui^le. si aliq^o in diuidat^r. h. n. est ī ꝑtes gsiles
in for. sic aq^a ꝛ reliq̄ elā diuisibilia sūt, diuidūt^r
. n. fm q̄ntita^te manentia indiuisibilia ꝑ form.
et nō est dicē, aqm et reliq̄ elā eē diuisibilia sic
silla d^r diui^r, silla. n. d^r in indiui^lia et ꝑ q̄nti^te
et ꝑ form, aer aū ꝛ ē. h. diuidūt^r ī indiuisibilia
fm form. lz sīt diuisibilia ꝑ q̄nti^te. Conse^r
cū d^r. et dntes qd coꝝ^a. declarat qbz gnet^r iste
mod^o ꝑdistinct^o eli. s. et h^e illa ps. ꝛ. m. q.
. p. declat quibz gnet^r ꝑ. dn̄s qd. q^or cor^bz si
ꝑhoibz clarib^o q̄ sūt ignis, aer. ꝛ e^s. oms
. n. coꝝ^a gplexionata hñt elā que sūt in ipis
et ex quib^o gponūt^r ꝑ. ꝛ in q^a stat coꝝ resolo.
que qd elā sūt indiui^lia ꝑ for^a. dn̄s i^d elm ē
aliq̄ coꝝ^u simplici^u, aū q̄dam aū omīa, qui
. n. dixit unū coꝝ^u simpliciū eē ex q^o sūt res.
i^d unū eē h elm. ꝛ qui dixit plā sili^r, fo
cū d^r. ꝛ elā lineaꝝ. declat quib^o gnet^r i^e modus
fario, et sꝰ h i elā lineaꝝ q̄ posuit intelli. aū
de punctis ꝑ dntes l^a gponi ex punctis. aū de
t̄ngl'is in figuris angl'or hntibz oms. n. h i fi^e
resoluūt^r ad t̄ngl'. ꝛ t̄ngl's nō ulterius d^r scdm
form. h i ꝛ quibz fario gnet. sūt ꝑ^e demōsoēs
in scīcīs. q2 ꝑ demōsoes gponūt ex ꝑmis gpoibz.
q̄ quid supponūt^r in demōsoib^o seqn^lz. dnt h in
elā demōscōnū sequētiū. que resoluūt^r ad ips. et
ipe nō ulterius ad alias. sili^r ꝛ ꝑ silli qui sūt
ex tbz tis tmi. sꝰ h mo^do elā silloꝝ gpositoꝝ istas
. n. fario gnet^r mod^o eli ꝑdic. Conse^r cū dicit.
Et ꝛ d^r elm po^r ꝑ modum ꝑncip^le h' nois elm.
et est, qd elm ē unū ꝛ minimū indiui^le ꝑ q̄nti^te
in plibz tm̄ repertū, et q^a elm h in est existens ī
plibz, addit cū d^r. uñ fiūt. q ꝓ h attribuit^r n̄
eli isto in huius que sūt mag^e ulia. unūq̄q2
. n. tale. aut ē in oibz aū in plib^o. adh^e ꝛ addit
cū d^r. et i^o estimauit. qd ꝓ eund^e rom ponūt
quidā q punctū ꝛ unū sūt elā. h fo in. q2. s.
st in plib^o aū in oibz. ut unū ī oib^o. ꝛ punctum
in plibz, q2 in solis gtinuis. et q2 adh^e elm h
in est qd ē in plibz ꝛ nō diu^e. addit adh^e cū d^r.
et q^a illa que dnt. qd ꝓ h dixit quidā qd g^o ē
elm h modo. q2. s. ipm g^o est ī plib^o. ꝛ n̄ d^r fm
ptes differentes, qd ꝑ^m est de gnē gnalissimo. ē
nō hēt diffom. adh^e ꝛ quia g^o est ī maiori
elacōne q̄ d^r. ī egiz. n. elacōne est d^r ꝛ est g^o
sui. sz nō gueīt. h ultim addit cū d^r. Ex fit
mag^e. Conse^r cum d^r. ꝛ elm ē gīne. d^r quis
mod^o famos^o ē ꝑ^o deber^r n̄ eli. dn̄s qd elm d^r

elm d^r pot gsidarī
ex q^o ꝑ res gpo^r
aut simpli^r ꝑ^m. ꝛ s^e in^a ꝑ^a d^r elm.
aut ꝑ^m in gnē coꝝ^m. sic. q. coꝝ^a simpli^a dnt^r elā.
iste aū modus
aut gueniūt ꝑmo. ut sic. q. coꝝ simplicia sūt elā gplexionatoꝝ.
aut scdario. sic d^r elm
puncta in lineis.
t̄ngl's in figuris.
ꝑme demōsoes in scīis.
tē in sillo.
silla ꝑma ī sillis gpositis.
unū ꝛ minimū indiui^le ꝑ q̄nti^te repertū ꝛ
ī oib^o sic ut ē elm oīm
ī plib^o. s^e punctū
ꝛ g^o gnalissimum.

et famosum est quod debet esse elementum ex quo componuntur
omnia et in quod dissolvuntur omnia. quod quidem est existens in unoquoque
istorum. et hoc elementum dicit esse eam omnium aliorum elementorum. et est hic elementum
primum indivisibile et maxime intelligitur de materia prima. potentia enim principia quorum
componuntur iste species elementorum. et melius est enim quod quod
primo modo quem materia prima et corporibus simplicibus elementalibus quia id
ex quo res dicitur componi. primum sumitur quantum ad subiectum primum. ut
est materia prima. et ad primum in genere corporum ut sunt corpora
simplicia elementa.

Natura autem natura. In hac parte distinguit modos
nominis exprimentis significationem principii et causae. non enim penitus
absolvitur ab eis. cum sint hec nomina natura et necessarium. et
dividitur hec pars in duas partes in quarum prima distinguit modos huius nominis
natura. in secunda ut ibi. Et necessarium est quod. distinguit modos huius nominis
necessarium. adhuc prima pars habet duas partes in quarum prima distinguit modos
modos huius nominis natura. in secunda ut ibi. materia est que ex dictis.
declarat quod prima materia quem natura. In prima parte distinguit octo
modos. quorum primus est quod natura dicitur id quod pullulat
naturaliter ab aliquo. ut fructus pullulans ab arbore dicitur
natura. quia efficitur virtute nature. secundum secundum distinguit cum dicit.
et dicitur unde natura. et est quod id ex quo pullulat primo
aliquid et est in eo. dicitur natura. ut arbor dicitur natura. ex qua
pullulat fructus. et est in arbore. id enim ex quo
pullulat aliquid naturaliter dicitur natura. quia est efficiens et operans
virtute nature. Consequenter cum dicit. et unde primo ex quo. dat
tertium modum. et est quod id dicitur natura. quod est principium et principium
cuiusdam motus in unaquaque re naturali. quod quidem est in ipsa
re per se. et in quantum ipsa res est. et non per accidens. et hec
est diffinitio nature in libro phisicorum. Consequenter cum
dicit. et dicitur pullulare. redit ad exponendum quod appellat
pullulare. dicens quod omne id dicitur pullulare. quod crescit
ex aliquo naturaliter. et est in eo aut per contactum. sic dicuntur
embriones esse in matrice. aut sine consolidationem. sic
dicuntur fructus esse in arbore. et quare tetigit contactum et
consolidationem. dat differentiam inter hec. cum dicit. et inter
contactum. et est. quod in contactis non est necessarium
aliud ab ipsis veniens et continuans ipsa. quorum
est contactus. in consolidatis autem necesse est esse aliquid quod
utrumque ipsorum. quod quidem continuet et faciat ipsa consolidata
esse unum per quantitatem continuam. sed non per formam. consolidata
enim non fiunt unum per qualitatem et formam. sed solum per continuationem
communem eorum et quod est in mixtis et mixto. ipsa enim
fiunt unum per generationem. et non per formam. Consequenter
cum dicit. et unde natura. distinguit quartum modum esse quem
secundum precedentem quod dat ipsum. secundo ut ibi. et per hunc modum.
increpat quosdam qui per istum modum decepti fuerunt. dat
ergo primo quartum modum. et est. quod natura dicitur materia prima et per-
manens in composito naturali. que quidem materia non transmutatur
vel transmutatur a sua propria virtute. cum generetur compositum
ex ipsa. et dat exemplum. ad hoc in artificialibus. sic enim dicitur
natura ydoli cuprei. aut ciphi cuprei. et lignum
natura ciphi lignei. et similiter in aliis. in unoquoque enim

composito ex tali materia. est materia propinqua et prima manens
et non transmutata a sua propria virtute. Consequenter
cum dicit. et per hunc modum. increpat quosdam qui
ex isto modo nature decepti sunt fuerunt dicentes. propter hoc
quod ipsa elementa materialia sunt tota natura et substantia rerum naturalium. id
est. quod nulla res naturalis habet diffinitionem. nisi ex rebus
materialibus. et diversificantur sicut in hoc. sic diversificantur sunt
in elementis. quidam enim dixerunt quod terra est natura rerum naturalium
ut qui posuerunt terram esse elementum. et similiter de
aliis. Consequenter cum dicit. et alio modo natura. dat quintum
modum. et est. quod natura dicitur forma substantialis rei naturalis.
que quidem videtur ad interrogationem factam per quid.
sicut quidam qui opinabantur elementa non admisceri immo
quod sunt existentia in actu in eo cuius sunt elementa.
dixerunt naturam. et formam rei esse primam compositionem ipsorum elementorum.
quam dicebant esse formam. sicut et empedocles dixit. quod natura
enim vel habitum natura non est nisi mixtio et unio mix-
torum apud mixtionem. quare quidem mixtionem dicebat
ipse formam. hoc et modo dicunt vulgariter loquentes
quod compositio et mixtio rei est sua natura. quia putant hoc
esse formam rei et quod natura dicatur super de forma. de-
clarat per signum. cum dicit. et ideo que per naturam.
et est. quoniam nullus dicit in eo quod generandum est sine
natura. licet sua materia fuit existens. quia habet naturam antequam
huius formam. sicut non dicitur in artificialibus ad esse formam
antequam acquiratur forma. natura enim non constituitur ex
materia solum. sed ex hiis duabus naturis. scilicet ex materia
et forma. sicut materia est in aliis et animalibus aliorum.
utraque enim hoc componitur ex materia et forma. similiter est quod
materia quia natura dicitur similiter de forma. Consequenter cum
dicit. et dicitur natura. dat sextum modum. et est. quod
natura dicitur prima materia. que in virtute est prima. licet enim
materia prima dicatur ... modis. secundum autem primum subiectum. aut primum
in compositione. ut cuprum dicitur materia prima in compositione ad
ea omnia que construuntur ex cupro. aqua autem
sive humor aqueus dicitur materia prima in materia. ex quo sunt
omnia cupra. tamen dicitur natura uno modo de materia que in materia
est prima. et ut excludat alium modum. distinguit
ipse materiam primam ut dictum est. materia enim secundo modo
dicta est in quarto modo supra. Consequenter cum dicit.
et dicitur natura. sic dat septimum modum et octavum.
et est septimus modus. quod natura dicitur de forma que
est finis generationis naturalis. octavus autem modus est. quod
natura dicitur de composito ex materia et forma. omnis enim substantia
videtur dici natura per attributionem ad aliam substantiam. sicut
ad formam de qua proprie dicitur natura. et postquam dixit quod per
hoc quod dicit forma et substantia. intelligit formam substan-
tialem que est finis generationis. et quod in hoc
dat septimum modum per se. et quod octavum
modum dat per hoc quod dicit. natura autem est aliqua substantia.
et tunc habet exponi substantia. quia de substantia composita ex
materia et forma. primo autem in de forma solum. Consequenter

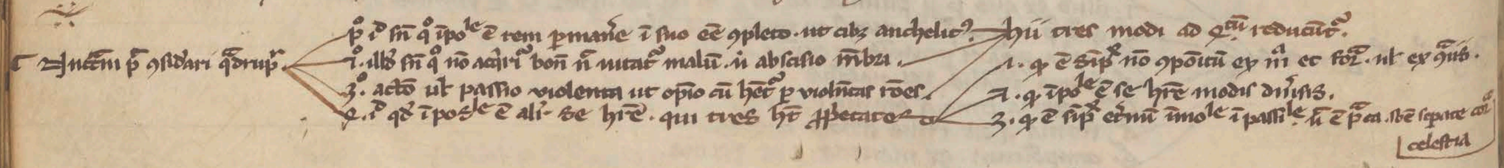
Natura dicitur 8 modis
- 1. illud quod pullulat naturaliter ab aliquo. ut fructus pullulans ab arbore virtute nature.
- 2. illud ex quo primo aliquid pullulat ad quod est in eo. ut arbor ex qua pullulat fructus,
- 3. quod est principium et principium cuiusdam motus in unaquaque re naturali.
- 4. materia propria et permanens in composito naturali.
- 5. forma substantialis rei naturalis.
- 6. materia prima que omnino est prima.
- 7. forma que est finis generationis naturalis.
- 8. compositum ex materia et forma.

cum d. ma est g. declarat e istorum modorum
p que n nate. intendens qd n dr p de sua
que est for. que qde est pm mot i rebz
nlib cen r p. de m au no dr n. n qr
recip illa n que d for. silr i motus
gonis et i mot aug n dni n. n qr
sit ex illa n q dr for. que est pm mot
et ad illa n que e for rei gnande. et
i qr sunt pn motuu in fors r nlu.
que quid for gnande p hos motus du
st in gnone. st in dcis motib simp
aut po. aut actu. i. quodq in me. me
pom pura i actu puru. hi. n. for dum
sue in gnando. pci st in po i pci i actu.
sp. n. acqrit de illis ps p pte. i p hoc
intelli de dispoibz pcedentibz ultima induc
tom for rei gnande. de ult. n. sp acqritur
vna p alia. lz ultia for sil i i instanti

e necm est i. h distigt. ¶ Inducat

modos h nois necm. i dnu h ps in
i. m. q. p. distigt. iiii. ms h nois necm.
in fa ut ibi. i a. h necm. reduc quodam
ois illos ms ad vnu. In p g pte distigt
iiii. ms. quor pm est. qd i dr necm. sn q
ipossile est rem pmane in suo ee gpleto. ut
abz su inimicu. i anelit dni ee nec al.
sn illis. n. n durar al. scdm modu dat
cu d. i i necm est. i z. qd necm dr alio
m i sn quo no acqrit bonu ald. n uitat
malu. su pno boni. sic absciso mb su
medicina dr necm. ut uitet infirmitas.
et i sic ire ad alq locu dr necm ut ac
cipiat debitu. su ut acqrit ad bonu.
con cum d. et i dr necm. dat rtiu modu.
et est. quod actio aut passio uiolenta d necm.
que qd est g uoluntate ipi pacientis. q qde
m dr opio nec cu het p uiolntas i fortes
rones motui uoluntario gntrer. et huc mod
sic pce. p dat iiii m. so cu d. facies n. de
clarat p auctore qrda gsilitatoru. quod actio
violenta dr nec. declarat p q infeus viola
dr necm. et h qr ipm est gistans su gista
bile sic i ome necm e gistans. ut dix
erimus gsilitator quida. so cu d. i violtia
ot i qd violtia ip est neca. p actio ce eci
alius gsilitatoris su poete. qui dix qd
violncia cogit am de necite ad ad faciendu
ut som ad inesi plom. et i cu ea isione
violnciaa q uiolna sit necm. dicit tam
acto qm passio violnta neca. vltio cu d.
et estimat i e. expicat qr repit tale necm.
i z. in opione que hita est p roes fortes

et violentas gntrer motui. qm e p volunte.
i cognicom su p cognicom uoluntaria su forti
et fima rone. Conse cum d. Et i d. dat
qrtu modu. et est. qd necm dr i qd ipossile
est ali se hre. Conse cum dicat. et p h
necm. reducat ois ts ms pdcos ad vnu
illor. s. ad qrtu. v sic pce. p d qd ts pmi
modi dni nec aliq m p transupcom nois a
modo qrto. et h ip noia silitudine in illa.
scdo cum d. dr n. actio. reducat illos modos ad
istum. et ht illa ps i. m. q. p. gplet sua
reducom. in fa ut i. ma est g. declarat qsda
ppetes necu qrto m dci. In p au pte scd pcedt.
pmo reducat tau modu ad qrtu. dns qd actio vio
lnta au passio uiolnta no dni nece. n qr i
posle e ut ali se heant in qm gpant ad suas
cas. ut. s. ad violnciaa i ad infens violnciaa
i i in tali necco inueit mod ue necu qrto m
dci. scdo cu d. et s in cais. reducit sil pm
mod et sm ad qrtu. p h qd ca uite su pma
nencie alic qm ad pm mod. et i ca boi ac po
prois boi qm ad sm modu. no dni nec. n
qa ea quor st ce in qm gpa st ad ip. ipossile
e ali se hre. n i possint ee sn illis causis.
vn nd st hi nec. n ip suas cas. et i non
st simp nec et ex se. sz qqm. qd innt
p h qd d. et ea e a necitas. sco cu d. h g est
declo gclu ex iam dcis. qd omia nec reducunt
ad qrtu modu necm. s. qd in qm nec st co
ad suas cas gpata. inposle e ea ali se hre.
cu cam expssius dat q pus cu d. p si fuit.
et est p nm pn ex quibz fit sills. si. n. ts
medi in sillo gcludete aliq necm sit ca illi
necu tuc i necm no ent necm. n ip h q cause
ipi st nece. et s heb cam sue necitatis aliunde.
si au ts medi no fuit ca ipi. tuc erit i necm
p se et no p cam dante ei necitate. qd uidet
gtrarie pme cae. s. oio no hre cam. et su s
su s. mq nec. no st possibia ali se hre. si
au medi tr non ect de n nec. sz de n posib
tuc i gclusu n ect necm sz posle. Conse
cu d. ma est g. declat qsda ppetates necu
qrto m dci. et st ts. qr p est. quod necm p
i pncal dcm e in qrto m. e simp no gpoitum
ex m et for. i alio m no gpoitu ex gtus. ppt
ca dcm est h. p cn in expo com. scdam
ppete dat cum d. Et impossle est. et est. qd
i necm ipossile est hre se modis dutsis. qr n
pot ee a m in qm est. si. n. possz ee alio m
qua est. possile ect ipm ee pluribz modis sic di
usis. qd ht p inconueniet. rcia ppete gclu ex
pcedentibz ppetatibz. Conse cum d. g si fuit.

et est quod h necessarium autem secundum simpliciter eternum et immobile nullo modo patiens violentiam ab aliquo extrinseco, cum semper uniformiter se habeat, non enim fieret extra naturam suam per aliquod extrinsecum inferens violentiam. et hoc necessarium potest intelligi de primo causa ut dictum est, et de substantiis separatis et de corporibus supercelestibus, licet non corpora supercelestia non sint immobilia per locum. sunt tamen immobilia et intransmutabilia secundum substantiam. et simpliciter et eterna talia

Sequitur autem dicitur multiplex. ¶ et nunc autem.

distinctis multiplicibus nominum expresse significantium principium autem causam. et multiplicibus nominum quorum significata non absolute a principio et causa. In hac parte intendit distinguere multipliciter nomina significantia ea que sunt ex principiis et causis. et dicit hoc per se. m. et . m. q. p. distinguit multipliciter nomina magis communia et posteriora modo hic, scilicet sunt unum et ens. in secunda ut ibi. dicitur autem substantia. distinguit multipliciter nomina significantia ea que sunt posteriora uno et ente. prima pars adhuc dividitur m. et / m. q. p. distinguit multipliciter hoc nomen unum. in secunda ut ibi. ens dicitur quoddam. distinguit multipliciter hoc nomen ens. prima adhuc dividitur m. et / m. q. p. distinguit modos unius. in secunda ut ibi. maxime autem est quod primo. concludit tamquam maxime ex prima parte quod maxime unum oppositum dicitur multis modis. in prima parte secundum peccatum primo dat unam divisionem unius. et est quod unum dicitur aut per se aut per accidens. secundo cum dicit per accidens. subdividit utrumque modum. et hoc illa pars . et . et q. p. subdividit unum per accidens. in secunda ut ibi. eorum autem que dicuntur. subdividit unum per se. In prima parte dat duos modos unius per accidens, quorum unus est quod duo accidentia in propria que insunt eidem subiecto dicuntur unum per accidens sicut navigator et musicus sunt unum per accidens, cum accidit eidem, istum modum primo dat. secundo ut ibi. dicere enim quod navigator ostendit quod hec duo sunt unum per accidens. et hoc quia si navigator et musicus vel alia accidentia consimilia essent differentie substantiales. tunc cum congregantur in uno non essent unum per accidens, immo unum per essentiam et substantiale, nunc autem quia sunt accidentia sive dicuntur accidentales accidit enim navigatori quod sit musicus, cum congregantur in uno est unum per accidens.

= Consequenter cum dicit. et similiter dicitur accidens. dat secundum modum unius per accidens. et est quod aliquod vel substantiale et accidens dictum de eo sunt unum per accidens. ut homo et homo musicus sunt unum per accidens, istum modum primo dat. secundo cum dicit. aut quia musicus dat causam quare homo et homo musicus sunt unum per accidens. et dat duplicem causam hoc. autem scilicet quia musica accidit duobus que sunt subiecta musice, ut scilicet homini vel et homini particulari cui per se accidit, musica, que quidem duo subiecta sunt unum essentialiter, et in quod accidit uni ut homini particulari accidit homini vel. secundo quia homo et homo musicus sunt unum per accidens. autem dicuntur unum per accidens quia homo et musica accidit eidem ut homini particulari. Et quia hec duo differentia dicuntur

accidere homini particulari. dat dictum iterum ea. cum dicit. quare ea invicem. et est quod homo accidit particulari homini. sic id quod est quasi genus ad ipsum et substantiale ei, musica autem accidit eidem non sic, immo sicut dispositio accidentalis ipsius, ut scilicet sicut habitus aut passio subiecti. ulterius cum dicit omnia quare. recapitulando concludit quod omnia que dicuntur unum per accidens dicuntur unum per accidens sicut iam dictum est. = Consequenter cum dicit eorum autem que dicuntur. distinguit modos unius per se. et dividitur illa pars m. et / m. q. p. distinguit .ix. modos unius per se. in secunda ut ibi. et nunc istorum quidam. distinguit .iiii. modos famosos eius quod est unum. ad quos omnes illi .ix. modi possunt reduci. prima adhuc m. et . m. q. p. distinguit octo modos ipsius. et declarat quibus illorum primo convenit nomen unius. in secunda ut ibi. Et essentialiter unius. distinguit nonum modum. prima adhuc m. et . m. q. p. distinguunt octo modos unius, in secunda ut ibi. et illa que dicuntur unum. declarat quibus illorum modorum primo convenit nomen unius. prima pars dividitur per divisionem octo modorum quos distinguit, et est primus modus quod unum per se dicitur uno modo unum per continuationem, et quia modum secundum peccatum primo dat ipsum et dividit, et declarat et eorum modorum principalius convenit nomen unius. secundo ut ibi. et dicitur continuum. ipsum differt. secundo ut ibi. illa autem que sunt quia adhuc ille modus est primo dixit convenire nomen unius subdividit. redit secundum illum modum, declarans et eorum modorum primo convenit adhuc nomen unius. dat quare primo predictum modum. et patet. secundo ut ibi. ut lignum et cetera. Innuit divisionem ipsius bimembrem. et invicem membri subdivisionem. et est quod unum per continuationem autem dicitur unum per artificium autem unum per naturam, per artificium autem. aut per conglutinationem, ut ligna dicuntur continuari per quendam in figis, aut per ligamentum, ut dicuntur continuari per aliquod tantum. ut scilicet per viscum aut aliquod consimile.

= per naturam autem unum continuum. autem est continuum uniforme, ut linea recta sive circularis. ut corpus rectum sive circulare autem est uniforme ut linea tortuosa sive corpus autem membrum aliquod tortuosum. cuius sunt crus et forale. et dicitur quod forale est membrum tortuosum continuans crus cum tibia. hanc divisionem primo innuit primam partem cum sua subdivisione. secundo ut ibi. et linea. secundam cum sua subdivisione. = Consequenter cum dicit. Et istorum magis. dicit quod de numero istorum continuorum magis est unum quod est unum per naturam quam id quod est unum per artificium, naturale enim substantiale et melius et continuat magis quam ars. = Consequenter cum dicit. et dicitur continuum. diffinit continuum. et primo in se. secundo quo ad nos. in se. dicitur quod continuum in se et in re naturale est id quod movetur per se uno motu, in quo non est possibile ut sit motus

¶ Continuum primo sumitur dupliciter: quo ad se. tunc est id quod movetur per se uno motu in quo non est possibile ut sit motus alicuius motus. ut motus celestis. quo ad nos. quando sensus tactus iudicat aliqua esse continua licet in veritate non sint continua. ut ligna se tangentia.

alterius motu. Sic est motus corporis celestis. et declarat quis motus est unus, cum dicit. et dicitur

unus. dicit quod motus unus dicitur ille. qui non dividitur

com per tempus. neque per mutationem, ut supplet commentator. quia

motus unus non erit in duobus temporibus. neque etiam

erit duobus modis. sed non erit in uno tempore. /

Consequenter cum dicit. et continua sunt. diffinit iam

deinde modum unius quo ad nos. dicit quod continua sunt

per se quo ad nos illa que sensus tactus iudicat esse

unum. sed non sunt continua in veritate, et in se, ligna

enim tangentia se non sunt continua in veritate neque

alia corpora contigua, sed tactus iudicat ipsa esse unum

continuum quo ad nos tamen possunt dici unum continuum, et

com melius est quod innuit hic commentator, quod possibile est

aliqua sic coniungi per artificium ut visus et tactus

decipiantur circa ea. iudicando ea esse unum et continuum.

omnis enim est per ipsum. quod continuum est de sensibilibus communibus,

Nota et potest hic notari ex commentatore, quod sensus proprii

decipiuntur circa sensibilia sensus communis. / Consequenter cum dicit,

illa autem que sunt. declarat quod continuum per naturam dicitur ad

huc per prius et posterius de suis modis. linea enim

tortuosa est continua, sed minus habet de continuitate,

quam linea recta aut circularis. et dat hic melius

per lineam corporis. unum efficitur de linea tortuosa in

corporibus, ut in membris tortuosis, cum dicit. sicut

crus. que membra tortuosa minus habent de unitate

cum possibile sit motum corporis non esse unum. quam

membra recta, aut corpora circularia, et quod ita sit probat

cum dicit. et linea recta. sed linea tortuosa

uno modo potest esse una et alio modo non una,

eo quod est habens angulum unum ad minus, ut membrum

crus ab extremis, propter quod possibile est ut moveatur

crus, sic aliud autem non movetur sed linea recta necessario

movetur per omnes partes eius simul. et sic omnis magnitudo

recta, quia per dispositionem continui prius data linea recta magis

est unita et continua, quam linea tortuosa.

et melius est ut deinde dicit per lineam corporis. quia linea

non movetur, hic tamen sic potest exponi. sed ut videtur. et dicit

quod linea. potest exponi de proportione dat cum dicit. possibile

enim est. deinde cum dicit. linea autem recta. potest exponi, et

addit idem de corpore recto, quod melius per lineam intelligitur.

et patet quod dicit, per distinctionem exponi. quasi sic hoc melius

sic dicitur, motus linee tortuose possibile est ut simul

moveatur et non moveatur. quia partes linee tortuose

cum movetur linea tortuosa secundum totum. possibile est ut

non moveantur equaliter, sed quedam citius quam

tarda, et iudicatur quod motus partium sit simul,

quia sunt in eodem tempore, et non simul quia durant

in velocitate et tarditate, ut aliter cum linea tortuosa

movetur. potest distingui alia linearum apud angulum

que est in linea tortuosa, et sic omnino non mo

buntur simul ille linee. cum alia illarum quiescat

relinquitur mota, quod non est possibile in linea recta. sic exponit

commentator. / Consequenter cum dicit. et dicitur unum. dat finalem Com. 2

modum unius per se. et est, quod alio modo dicuntur unum

illa quorum subiectum non dividitur per formam, et hic potest esse

dupliciter, aut scilicet per formam propinquam. aut per formam remotam,

et hic: sed sunt divisibilia per quantitatem, istum modum ponit

dat, secundo cum dicit, et illa non dividuntur. dicens quod est non

dividi secundum formam, dicit quod illa non dividuntur per formam:

quorum forme non distant apud sensus diversos, ut

forma aque non est alia apud unum sicut quam apud alium,

secundo cum dicit. aut subiectum. addit, quod subiectum non dividi

per formam: aut potest esse per formam propinquam aut per formam

remotam, et efficitur de utroque cum dicit. dicitur enim vinum.

et primo de forma propinqua. dicit quod vinum dicitur unum et

aqua una. eo quod non dividuntur secundum formam propin

quam, pars enim vini est vinum. et pars aque aqua. secundum

autem ad formam remotam efficitur cum dicit, et dicuntur omnia

dicens, quod omnia liquibilia sunt unum, sicut oleum.

vinum et cetera. liquida, quia ultimum subiectum omnium istorum

est unum secundum formam. omnia enim liquida sunt aqua aut

aer. id est reducuntur ad subiectum unum quod est humidum

aqueum aut aereum. / Consequenter cum dicit. et etiam dicuntur

unum dat tertium modum unius. et est, quod illa dicuntur

unum que habent unum genus et distinguuntur ab invicem per

differentias speciales illi generi advenientes, quod quidem genus aut

potest esse genus propinquum aut genus remotum, sicut homo

et equus et ulterius omnia animalia sunt unum per genus. id est unum

in animalitate, istum modum ponit dat, secundo cum dicit. et per

istum modum, quia genus est simile materie. addit quod dicuntur

aliqua esse unum hoc modo est simile sicut per que dicuntur

aliqua esse unum per materiam, genus tamen sed sic ut materia non

tamen est materia sed forma. deinde cum dicit. ista genera forte ad

dit quod ea que hic modo dicuntur unum, aut possunt esse

unum per genus propinquum. ut prius efficitur est. aut

per genus remotum, quoniam dicuntur possibile species esse

unum in genere remoto, sicut ysocheles et

ysopleuros dicuntur esse unum in forma. genus enim superius

sunt, figure dicuntur enim esse una et eadem figura non tamen

dicuntur hoc modo esse idem triangulus. / 2o. enim est quod dicit Jo.

una et eadem forma. et idem triangulus. si enim hic non

unum dicat rem et naturam per quam continuatur figura ad differentias

speciales: quod denotatur per hic quod dicit idem, sic ysocheles

et ysopleuros sunt una figura. quia triangulus

est, et hic modo non est dicere quod sint idem

triangulus. quia non est infimus triangulus in quo conveniunt.

si autem hic non unum: solum dicat modum et non rem

et naturam, sic verum est dicere quod ysocheles et yso

pleuros sunt una figura, et similiter quod sunt unus trian

gulus. / Consequenter cum dicit. et etiam dicuntur unum. dat

quartum modum unius per se. et est, quod unum dicuntur

unum quorum diffinitiones non differunt a diffinitione alte

rius dicente quid est, cuius sunt augmentabile et diminuibile respectu

Unum dicitur aut
- per se vel continuum
  - per accidens. duplex
    - aut quando duo accidentia que insunt eidem subiecto. dicuntur unum per accidens. navigator et musicus.
    - aut quando aliquod vel est subiectum et accidens deinde de eo sunt unum per accidens. ut homo et homo musicus.
- per se. iuxta istam
  - aut per continuationem
    - aut per artificium
      - aut per conglutinationem. ut ligna dicuntur continua per gluten in figuris.
      - aut per ligamentum. ut ligna dicuntur continua per fasces. 3m ut per unum.
    - aut per naturam continuum
      - uniformiter ut linea recta vel linea circularis. ut corpus circulare.
      - uniformiter ut linea tortuosa. ut corpora autem membrorum tortuosorum ut crus.
  - aut quorum subiectum non dividitur per formam aut
    - propinquam
    - remotam
  - que habent unum genus et distinguntur per formas speciales genus dico aut
    - propinquum. ut homo et equus sunt unum in animali.
    - remotum. ut ysocheles et ysopleuros in figuris.
  - quorum diffinitiones non differunt a diffinitione dicente quid est eius. ut augmentabile et diminuibile
    - id est subiectum recipiens augmentationem et diminutionem.
  - quorum diffinitiones sunt eedem. sed differunt in nominibus. ut superficies et planum.
  - continuum et omnino indivisibile in unoquoque genere.
  - completum secundum formam. quod non dividitur in partes sue speciei.
  - quando plura dicuntur unum secundum materiam. sed agant actiones diversas. ut patiantur ad invicem,
  - principium et primum et minimum in unoquoque genere. quod est primum cognitionis et esse et mensura
    - omnium que sunt in illo genere. minimum dico indivisibile aut
      - secundum quantitatem aut
        - sicut unitas. sic punctus.
        - in habens situm. sic unum sine unitate.
      - secundum formam. ut linea superficies et corpus.

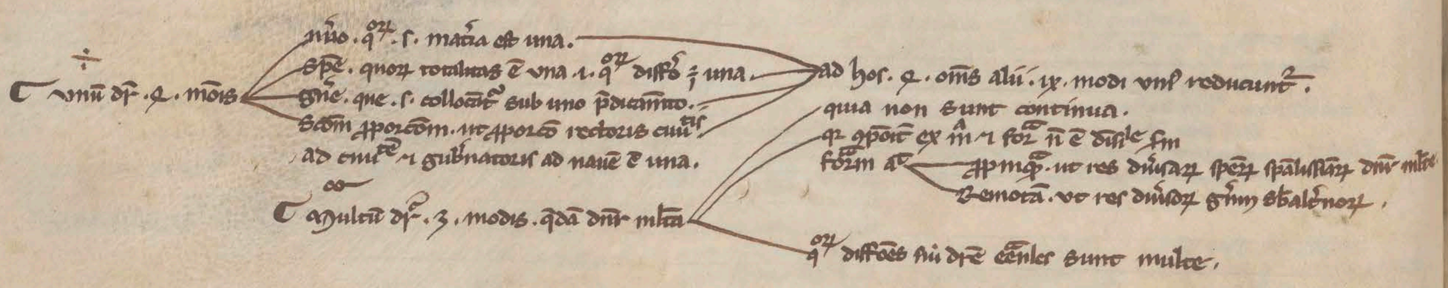
sibi recipientis augmentationem et diminutionem. utrumque enim dissolvi in ingredi dissolutionem sibi. quia enim talis dissolutio dividit in suas partes. quam quidem partes accipimus in dissolutione alicuius passionis consimilis. Consequenter cum dicit. et in eo dissolutio. dat quartum modum, et est, quo aliqua dicuntur esse unum quorum dissolutiones omnino sunt eedem, licet differant in nominibus, cuius sunt superficies et planum. Consequenter cum dicit. Et et unum. dat septimum modum. et est. quod dicitur unum in genere et usitato id quod est completum secundum formam. quod scilicet non dividitur in partes sue speciei. ut iste homo non dividitur in partes que sunt homines. et sic de aliis. et unum secundum dictum sic dicitur completum. dicitur unum per figuram et compositionem compositum. com Consequenter cum dicit. et multa dicuntur dat octavum modum. et est. quo plura dicuntur unum secundum materiam. licet agant actiones diversas aut patiantur a diversis, ut sunt elementa, et in licet differant per formas per quas referantur ad actiones diversas, sicut ministri sunt ex eadem materia diversa dicuntur unum. Consequenter cum dicit. illa que dicuntur unum. declarat quibus predictorum modorum prius et principaliter convenit nomen unius. dicens primo quod sunt hii et sunt quorum substantia est una, quod autem sunt unum per continuationem aut per formam et dissolutionem. ut scilicet per totum et complementum. sicut cum dicit. dicimus enim plura. ostendit quod ista quoque convenit non unum. scilicet quod sunt discreta et distincta ab invicem et non continua, dicuntur esse plura secundum numerum. et similiter que non habent formam sui speciem unam aut quorum dissolutio non est una. sed per contrarium ipse dicitur unum quod est unum per continuationem. sive illa quorum forma aut dissolutio est una. hoc rationis prius dat medium. sicut ibi. quedam enim non dicitur. vult ipse et primo quod magis ad unum continuum, dicens quod quedam non dicuntur esse unum. non sunt continua, sicut cum dicit. et quedam non dicuntur unum. vult ipse medium quod magis ad unum secundum formam et dissolutionem. hic est quod magis ad unum per totum completum, per hoc scilicet quod quedam scilicet licet habeant continuitatem aliquo modo: non tamen dicuntur esse unum nisi habeant formam completam sui. Unde quod non habet sic formam completam. non est dicere ubi quod sit unum, et quod tale non sit unum. probat per exemplum cum dicit. non enim dicimus. quia scilicet nos non dicimus partes sotularis quomodocumque in compositione aut continuas esse unum. quia non dicimus eas esse unum. nisi sic continuentur ut constituant formam perfectam et completam sotularis. id est scilicet quod si ex eo diminuatur aliqua pars ut ad eum apponatur. non diceretur unum. quoniam non erit sotularis in forma sotularis. ex quo quidem correlarie infert cum dicit. et secundum hunc modum. quod linea circularis magis est una quam linea recta. et similiter corpus circulare quam rectum. corpus enim circulare sicut declaratum est in libro celi et mundi est completum et totum. in quo sunt omnes partes ex quibus constituitur. aut ex quibus possibile est ipsum constitui. circulare enim sicut dicit commentator impossibile est recipere augmentum aut diminutionem remanente circulo, com

propter quod dicit quod linea non circularis est diminuta et circularis perfecta. et similiter est de corporibus. unde corpus celeste est omnino perfectum. et maxime unum in genere corporum. est enim unum continuatione et per formam totalem complectam ipsum. et in eo per motum unum continuum. Consequenter cum dicit. Et essentia unius. distinguit nonum modum unius per se. quem esse aliquam complectionem sexti modi predistincti. et est. quod primum et minimum in unoquoque genere est principium cognitionis. et esse omnium que sunt in illo genere, et quod modum secundum predicatur. probatur enim sic esse per talem rationem. quod primum et essentiale est mensura omnium que sunt in illo genere est primum principium omnium in illo genere quod est principium cognitionis et esse omnium que sunt in illo genere. Sed primum et minimum quod est essentiale unum in unoquoque genere est mensura omnium que sunt in illo genere. ergo ipsum est principium cognitionis et esse omnium que sunt in illo genere. huius rationis prius ponit primo. et eam probat cum dicit. et id quod primum. per hoc quod primum et minimum quod nos primum scimus in aliquo genere. est mensura omnium que sunt in illo genere, quia primum et minimum quod essentiale est unum in aliquo genere manifestatur esse primum et principaliter mensura omnium que sunt in illo genere. quoniam sue rationis minorem cum dicit. principium generis. in qua continetur sed quod est id primum et minimum. est principium cognitionis. sed a commentatore sumitur quod similiter est principium mensure omnia. non ponit. quia plana est, quod enim mensurat aliquid facit ipsum cognosci. et additum est in maiori. quod est et essentiale mensura per se. quia aliquid non est aliud mensurans essentiale propter distantiam per accidens, ut ulna mensurat pannum. sic enim non mensurat unitas numerum, sed essentialiter, est enim totum substantia numeri. hoc facit per esse istum modum, sicut cum dicit. et non unum in omnibus. distinguit istud primum quod quod est mensura et principium cognitionis et esse in diversis generibus. dicens quod ipsum in diversis generibus est diversum. ut scilicet id primum in musicis est tonus. in sillabis autem et dictionibus littera, ut vocalis aut consonans. In ponderibus autem est id unum quod pondus minimum secundum sensum. In motu autem est motus velocissimus. scilicet motus circularis diurnus quem in minimo tempore fit per maximum spacium et ubi id unum quod sic est primum in omni genere: est indivisibile, aut per quantitatem, aut per formam. licet sic divisibile secundum quantitatem, si autem fuit indivisibile secundum quantitatem. tunc autem non est habens situm. et sic est unum sive unitas que est primum et minimum in numeris. aut est habens situm. et sic est punctus, qui est primum et minimum in magnitudine, punctus enim licet de se non habeat situm in positione. tamen dicitur habere situm quia est terminus et principium linee. et quod unum sic dictum est indivisibile aliquo modo: declarat. consequenter cum dicit. et quod dicitur unum. dicens sunt illa que sunt in quantitate disposita dicuntur

quod lia supficies et corpus sunt hi. qm ī qd est
divisibile vno m̄ tm̄, ut ꝓ longitudinem ē linea, qd
aūt duobz .s. ꝓ longi. et lati. est supficies. qd
a tribz .s. ꝓ longi. lati. et pfundite est corpus. et
qr ista sunt ɔtinua, sicut diffo et diffitum .s.
et divisibile tm̄ vno m̄, et lia, et sic de aliis. ad
dit cum dr. et ista dm̄ ɔtinua. qd .s. ɔtinua
sequunt se, qr qd est lia ē tm̄ vno m̄ divisibile
et sic de aliis. ex quibz redit ad ppositum suū
cum dr. et quod nō dm̄. repetens qd ꝑ dixit.
de pncto et vnitate et pz. Consequenter cum
dr. et istorum. distingt. iiii. m̄s famosos
eius qd est vnū, ad qs possunt oms .ix. modi
pdci reduci, ēc quos sic pcedit, ꝑ distinguit
istos .iiii. modos. et ipos explanat. fo ut
ibi. et ista postma. ot quod isti .iiii. modi,
ɔm̄ se hnt. distingt g̃ ꝑ istos .q. m̄s,
dicens qd modorum mult iam declaratorum. qdā
est vnū nūo, et qdā vnū fora suā spē.
et qdam vnū ꝑ pporcōm eqlem. et qdam
vnū ꝑ genus, fo cum dr. et illa que sunt.
explanat istos modos. dicens ꝑ qd ea que sunt
vnū nūo. sunt vnū ꝑ mām, sū quorum mā est
vna. et dat hic com̄ dm̄ int id vnū .s. vnū
nūo. et vnū qd est pn m̄ nūi. qr vnū nūo
ē vnū in mā. et vnū qd est pn m̄ nūi nō ē
vnū in mā. scdo cū dr. et que sunt. dr qd
illa que sunt vnū in spē. sunt quorum totali
tas est vna. et sic expo ꝑ com̄ .i. quorum
diffo est vna. et sunt hi sic dr q̄ sunt vnū
ꝑ vnam spem, que dicit ꝑ indivdua. tco
ut ibi. et que sunt vnū in gne. dr qd ea
q̄ sunt vnū in gne sunt illa q̄ collocantur
sub uno pdicamto. et dr hic sic cū in pri
pcedente, qr ea que sunt vnū ꝑ formā,
qdam sunt vnū ꝑ form spalē, ut in m̄
pri, queda ꝑ fora gnalem. ut in hi m̄.
qrto ut ibi; et que sunt ꝑ eqlite. dicit qd
ea que sunt vnū ꝑ eqnalem pporcōm. sc
illa quorum pporco est vna. sicut pporco r
toris cuiu ad cuite, et gubnatoris na
vis ad navē est vna. Consequenter cū dr
et ista pma. ot quod isti .iiii. modi ɔm̄
se hnt. i. s. qd sup pores ɔsequuntur pte
rioes, et nō eq. qm id qd est vnū nūo:
est vnū in for nēco cū alio eidem spēi
et nō ɔūtr. et sili q̄ sunt vnū in for
sū in spē. sunt vnū in gne et nō ɔūtr.
et nō q̄ sunt vnū in gne: sunt vnū
ꝑ pporcōm et nō ɔūtr, qr si sic. eēnt
omia vnū scdm genus qr omia ɔicant,
ens et vnū, q̄ sunt analoga sū pporli

dcā. Consequenter cū dicit. mām est q̄ ɔdicit tangit
mām ex tota pte pcedente, quod cū vnū dicat
mltis mod, et tibz illorum modorum oppo mltu.
mām ē qd intrum vni oppo dr mltis modis.
et tangit qsdā modos cum dr. quedam qr. qr
vnius est, quod quedā dicunt multa quia nō
sunt ɔtīa. et hic ɔndz pmo m̄ vnius ꝑ se. qdā
aūt dicunt mlta quia matia eorum que sub est for
i. ɔpoim ex m̄ et fora. nō est divisibile ꝑ form
et hi. aū ꝑ fora pxam et spalem. ut res divisarum
spēꝝ spalissimarum dicunt multe, aū ꝑ form re
motā, ut res divisorum gnum sbalnorum dicunt
mlte. et hic ɔndz scdo m̄ vnius ꝑ se. adhuc aūt
quedam dicunt mlta qr diffone eēntiales sui diffones
quid sunt indicantes sunt mlte, et hic ɔndet
illi modo vnius, quo aliq dicebantur vnū ꝑ diffonm.
et sic intelligend est de aliis modis vnius. scdm
istorum modorum tangit cum dr. et quedā quia m̄.
tem cū dr. et ad cū oppone.

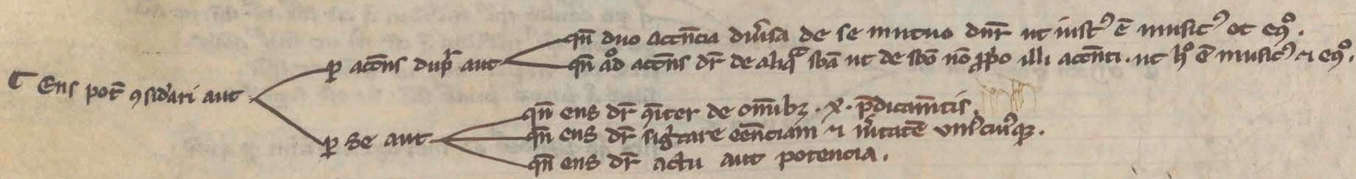
ns di quodam. Hic declarat modos hi nois
ens. et quia ens ꝑ dione di m ens ꝑ se
et m ens ꝑ accns sicut et vnū. pp hic suppondo
hnc dionem entis: sbdidit, ubi m̄ mbr ipius. alia
m̄ tristo. hic illā dionem pncipale, hic. n. ad tns.
hi, ens dr, hic quide ꝑ accns. id uo scdo se, ꝑ
accns quid ut iustum musicū ē dicens, di q̄ h
ps m. et m. q. p. dividit modos entis ꝑ accns.
in fa ut ibi. et dm̄ encia ꝑ se. dividit m̄ entis
ꝑ se. ꝑ adhuc diuī in duas. m. q. p. dividit
modos entis ꝑ accns, et ot quod illi modi sunt
ꝑ accns, in fa ut i. et encia que dm̄ qr ɔdic
ex ꝑ pte recolligit cās pdcorum modorum ꝑ accns.
In pma pte sic pcedit, ꝑ dividit duos m̄s entis
ꝑ accns. fo ut i. v. g. q h. declarat q encia
illis .i. modis dm̄ encia ꝑ accns. tco ut i.
ista .n. dm̄. dat cās illorum modorum, qr .s. dm̄
ꝑ accns, quorum pmus est cū duo accn. ipoincā sic
se hnt ad iuicem, qd vnū dr de alio et eq. sic
dr qd musicus est iustus et iustus est musicus. ista
n. vnitas sic dicā com̄: est ꝑ accns, qr accidit
vnū alii. et ambo vni sbo, qd defert iusticiā
et musicā, fo cū dicit. sicut hic. dat scdm mbr.
et est, cum ad accns dr de aliq sbā, ut de
sbo nō ppo illi accnti aut eq, ut di quod hic
ē musicus, et musicus est ho. Consequenter cum
dr. v. g. ot ꝑ sicut in aliis exemplis quod encia hijs
.i. modis sunt encia ꝑ accns. qr dicit quod ho.
musicus edificat est pdicaco ꝑ accns, et id mu
sici qm ad pm modū, et id hois qm ad sm modū.
accidit .n. edificatori cui ꝑ se ɔnenit edificare qd
sit musicus, et sic musico qd sit edificator.
sic intelligend quod lz edificator nō sit in h. cū na.

edificator per se edificat, et homo per accidens. Et in talibus
idem est predicatum in esse subiecto, et predicatum accidere subiecto. quia enim
dicitur in talibus hoc esse hoc, dicitur hoc accidere huic. et cetera. et
intelligo per hoc et hoc predicatum et subiectum, et hoc ex hoc re-
linquitur quod omnes hee predicationes que significantur in predictis
exemplis sunt predicationes per accidens, quod adaptat commentator simile
ad propositum cum dicit. et similiter accidens. dicens quod sicut
predicatio per accidens est in predicto exemplo de homine musico
edificante. sic est in exemplis que in principio capituli dedit.
et repetit exempla. et patent. Consequenter cum dicit.
ista enim dicuntur. dat causas dictorum trium modorum entis
per accidens. et dat duas, quarum prima est entis per accidens
primo modo. et est, quia musicum et iustum, sive musicum
et album. accidunt eidem subiecto, propter quod predicatio eorum est
per accidens. Secundam causam tangit cum dicit. alio modo. et
est entis per accidens secundo modo, dicens quod secundo modo dicuntur ali-
qua entia per accidens. quia accidit eidem enti ut subiecto
illius, accidit enim eidem ut sit musicus homo et musicus,
non tamen sic exponit commentator. sed quod sic debeat exponi.
patet per aliam translationem. que desinit in modo, in qua inducit exemplum utriusque
modi. Consequenter cum dicit. entia que dicuntur. quasi concluden-
do secundum aliam translationem. recolligit causas utriusque modi entis
per accidens, et dicit. quod ut dictum est. quod primum est quia
diversa accidentia ut musicum et album insunt eidem
subiecto, et hoc quantum ad primum modum. Secunda est quia subiectum non
... dicitur inesse accidens. ut homo cui dicitur inesse musica.
et quoddam est subiectum et idem subiectum cum homine predicatur de quo
ipse dicitur musica. et hoc ut primus accidit homini predicatur ut
sit sic homo et musicus. Consequenter cum dicit. et dicun-
tur entia. distinguit modos entis per se, et distinguit
tres, quorum primus est quo ens dicitur communiter de omnibus decem
predicamentis. sive ens significatum per nomen commune decem predicamen-
torum, nomina enim predicamentorum multiplicantur per multiplicationem
entium per genera. et enumerat genera predicamentorum. ut patet.
Et quia diceret aliquis quod ens per se non significatur per nomen
aliorum novem predicamentorum que sunt accidentia, cum sola substantia
sit per se ens. propter hoc addit commentator cum dicit. et significat
unumquodque. quia nomen uniuscuiusque novem predicamentorum licet
non significet accidens. tamen dat intelligere substantiam.
et hoc probat cum dicit. non enim differt. per hoc quod non differt
dicere de aliquo homine ipsum esse convalescentem. aut dicere quod
convalescit, licet alius sit translatio. Sic enim hoc. homo
convalescit. significatur convalescentia ut est in substantia, sive
in ratione ad substantiam similiter ostendit cum dicit quod homo est
convalescens. et sic est in hoc exemplo. similiter intelligendum est
in aliis. Consequenter cum dicit. et adhuc ens dat secundum
modum. et est, quo ens dicitur significare essentiam et
veritatem uniuscuiusque. de quo modo exemplificat cum dicit. quoniam
cum dicimus. dicens quod cum dicimus aliquid esse. secundum quod dicendo demon-
stramus ipsum esse verum. et si dicimus aliquid non esse demonstra-
mus ipsum esse non esse verum, sed falsum. et adhuc exemplifi-
cat de eodem in affirmationibus et negationibus, quia hoc verbum

est. est tamen adiacens, in quibus affirmatur aliquid
de aliquo. et negatur de ipso cum dicit. et similiter
in affirmatione. dicens quod cum dicimus Socratem esse musicum
esse verum, et cum dicimus de Socrate quod non est albus sive
musicus. non curo. dicimus verum esse ipsum non esse
album. et falsum ipsum esse album. et similiter intelligendum
est in aliis exemplis. quod potest intelligendum est hic tamen quod
vult commentator, quia ens quod significat essentiam rei
et ens quod significat verum. non significant unum idem.
et propter hoc diversificantur quidam philosophi in secundo topicorum circa
hoc problema, ut si dicimus quod sit, dubitantes utrum
tale problema sit de genere aut de accidente. et
vult commentator quod si ens significet essentiam
entis tunc est problema de genere, si autem significet
verum sive veritatem entis tunc est problema de accidente.
Consequenter cum dicit. et adhuc quedam entia. dat tertium
modum. et est, quo ens dicitur actu aut potentia
de quo modo exemplificat cum dicit. et quedam. dicens
quod quedam entia dicuntur esse visa. quia videntur in actu
et quedam quia videntur in potentia. et habent potentiam videndi
similiter in alio exemplo quedam dicuntur esse scientes
quia habent potentiam ut sciant. quod potest exponi de
puero ut de habente scientiam et non in actu
considerante. quedam autem dicuntur scientes in actu cum
actualiter considerant, sive usum scientie in actu, et
similiter est in aliis exemplis que ponit et patent.

Secundum autem substantia. In hac parte distinguit
modos nominis significantis ea que sunt priora
uno et ente. et primo iuxta hoc quod est substantia. ideo primo distin-
guit modos huius nominis substantia. secundo ibi. dicuntur quedam
autem in parte. distinguit modos alterius ... per se dicitur in
tertia. in quarta parte distinguit modos huius nominis substantia.
in secunda parte ibi. accidit et. declarat quibus illorum
modorum primo quem non substantie. post adhuc dicit in tertia.
in quarta parte distinguit quosdam modos vocis huius nominis
substantia. in secunda ut ibi. et post quorum priorem distinguit
quosdam modos non veros. quos tamen apud quosdam
opinabantur esse veri. In prima parte distinguit
quattuor modos, quorum primus est, quo individuum in
predicamento substantie dicitur substantia. quem modum primo manifestat
per exemplum dicens, quod substantia dicuntur ultimo omnia corpora sim-
plicia. scilicet elementaria. ut ignis. aer. et cetera. et etiam
omnia composita ex corporibus simplicibus, ut sunt
mineralia. plante animalia et etiam membra animalium, secundo
cum dicit, omnia enim ista. declarat hoc sicut
dicit commentator per diffinitionem, quia omnia predicta scilicet tam
simplicia quam composita ex simplicibus. non sunt in
subiecto. non dicuntur de alio. sed alia de ipsis.
et ista est diffinitio substantie individue, que in
predicamentis dicitur prima substantia, quia omnia predicta sunt
substantie hoc primo modo. secundo cum dicit. et dicitur substantia dat secundum
modum. et est, quo pars essentialis ipsi individui

com

Comm.

com

com

que est for dr sba. Sicut aia aialis dr
com sba, et dedit exm de aia sicut dr com,
qr aia est fora in sba in actu. exm de
formis corum simplm. Conseqr cum dr.
et dr sba. dat scdm modu. et est, quo
ps eencial ipius individui que est in dr sba.
oma mbra aialis dnr ee sba, sunt.n.mbra
alis in px et eenlis ipius. sic gua est fora
ppria et eenlis eiusde. Conr cum dic.
et ynea tios. dat qrtu modu, et est,
quod sede sbe in pdicamto sbe ut spes
et gna dnr sba. spes.n.meliz p h qd
dicit signcia ad. gna.n.et dr. ynea
tios.i. differens, gna au. p h qd dic sign
cia ad. ga.n. et dr in pdicamto sbe sig
ficant qdditate spez. Conr cu dr. et p
quoz pnom. distingt modos no vor h
nois sba. q quid no sb in pdicamto sbe,
et distinguit duos, qz pm est. quo, qda
dicebant id ee sbam quo pnato pnatur
sba. sicut se ht supficies ad cor, pnata
.n. supficie pnat cor, et io dicebat qd
supfies est sba cors. et silr dicebat de supfie
et lia, qr.n. pnata lia pnat supfies, dicebat
lia ee sbam supfiei. et silr dnter nuos ee
pn enom, sicut pitagoi dicebat nuos
ee sbam. qr scd ipos nuis pnatis et de
structis nichil exister. Conr cum dr. et
t dr sba. dat scdm modu, et est, quod
sba dr id in unoqz gne quod rndetur
ad interrogam factam p quid, h.n. dicebat
ee sba no cuilz pdicat. Conr cum dicat.
acoit g no sba. deviat quibz mor pre
distinctoz p que n sbe, et sunt duo.
quoz un est, q individuu in pdica sbe
dr sba. alius au est quo ps eenlis ipius
individui que est for eius dr sba, et sciendum
quod int hoc capitulum de sba. et capitulum se
quens de ante et post. interponuntur in a
ntiquis. distenciones qzda nomi concernentium
ens et unu, cuius sunt idem et diversum. et
differens. adhuc sile et dissile. et sr opp et gnm.

Leuntur queda ante et post. In hac
pte est intencio distinguere intaphicer
nomium significantium ea que sunt ex pnlis rams
que tn sunt posteriora sba, et qr sba e
an h. et in po ad ista. pp h di h ps i
.i.m.q.p. distingt mtaplicer eius
quod est ante et eius quod e po post,
et suoz oppoz, in fa ut i. dr qnti.
accedit ad distinguendum intaliter nomium signi
cium ea ante que est sba. et ad que e
in po. pma adh m.i.m.q.p. distinguit
intaplicer eius qd est ante et sui oppositi cor
relative .s. post. in fa ut i. po dr. distingt
intaliter h nois po et sui oppoiti .s. ypothetice
in s pte pnlr distingt modos eius qd e ante.
p qs dat intellige modos eius q est post. sr.n.
correlata ad invice et dnr illa ps in.i.m.q.
p. distingt modos eius qd est an, in fa ut i.
et qda sunt possibilia deviat qsda precaues illoz
modoz in pma pte distigt .v. modos pnleso, qz
pm est, qd id dr ante in unoqz gne q est
pm et pm in illo gne, ut.s. in gne sbe, et
in aliis, et alia dnr post ipsum illud pmu, sicut
unitas dr an in nuis. Conseqr cum dicat.
et qd est pxm. dat s modu pnale, et est, qd
id dr ante. qd est ppinquius alio pno tiato, et
qa h pot ee in. subdivide istu modu cu dicat.
aut in simplici. dur q ad ee ppinquius pno tiato
pot ee .v. modis. qm au in siplici au nalr,
au p relom. au p locu. aut p tps. qs .v. ms
explanat p exm cu dr. au qr sic. et p qnt ad
ppinquius p locu dnr, qd id q e ppinquius pno tiato
scdm locu dr an, ut .s. si ponatur pmu tiatum
in loco ultimi sic orizon. au mediu .s. centrm
te qd tali loco est ppinquius. dr an h in. sz h
pot ee au nalr sicut ignis ppinquior est orizonti
qm aer, au pot ee casu. et h dupr pot exponi
.s. aut quod sic ppinquius violncia. au qd sit
pno in loco. no qr p nature est pm. sicut est de
orizonte. sz qa est pm soli p poim. ut si
as ponat pm tiatu in loco v p nature et si no
est, et sicut ppinquius tali pno dr an. sr remocius
ab ipo dr post. Conr cum dr. et i dr ante.
explanat scdm modu pnale paale qntu ad
ppinquius pno tiato p tpe. dicens qd h pot ee .i.
modis, au .s. i. tpis pteriti. et ee dr an. qd
mags est remotu a psenti nuc, sicut exficat
de bello tiano, qd dr fuisse an bellu medoz,
au i. tpis futi. et tuc dr an. qd e ppinquius
ipi nc psenti, sicut exficat de yeo qui e an
hyemu i. tpis futi, eo qd est ppinquior ipi nc
psenti. in ista .n. accepcoe utimur ipo nc psenti
tanqm pno tiato. et dico tanqm. qr psens nc no
est simpr et nalr pmu et pm. sz scd poim.
Conr cu dicat. Et dr an fm mot. exficat de
tcio modo paali quo ad dr ee ppinquius pno tiato
p naturam sui fm motu, qm p eode reputat qm ad
h, dnr qd h in dr id ee an qd est ppinquius ad
motorem, sicut puer dr ee an se viru, merit
.n. p motore pma gnom cui ppinquior e puer
qm vir, et addit cum dicat. et ista sunt pm.
quod recta pno in quoz i dr ante et post

Modi sbaz aut est
- ueri
  - quo individuu in pdicamento sbe dr sba.
  - q ps eenlis ipi individui q est for. dr sba. ut aia.
  - ps eent ipi individui q est m ut mbra aialis.
  - sede sbe in pdco sbe ut gna et spes.
- no ueri
  - Illud q pnato, pnat sba. sic est supfies sba
  - Ills qd rndet ad interrogam factam p quid.

sunt pri simplr no p relonem, qd forte d' sp
duos modos sequentes, sec' a' m. Consequnt
cum d'. et di an. exficat de qrto m paali q
ad h. s. qd est apquis pri tiato modo siplici
dns quod h modo di ee an p pom r iutute,
sicut dns est an suu, qr n. est supior suo
m po et digtate. dr ee an ipm. et vlr id
quod est for' alio di ee an h modo. qd eni
e tale. s. h m an. opellit id qd est post ut
seqt volutate sua, ita q moveat id q e
p' p motu et volutate eius quod e ante. et
deseat silr. et di h m pri tiatu. r cui'
di an et p', volutas, qm volunitas debili
oris et posterioris. oseqnt volutate fortioris et
anterioris h modo, et dr hec explano apinq-
oris. m simplici, qr id quod e an h modo.
di an modo siplici. i. m debili, qm tangit
p violencia et rapina, sic. n. est de dno
et pate sectari. alio m poss intelli an m
simplici id qd est ante simpl nobilitate digtate
alitate, et ee no deb; exponi h lra de
dno sectari r suo. s; de dno oiu. h est de
p ea. Cont cum d'. et di an scd ordiem.
exficat de qnto m paali quo. s. aliqd dicat
apinquis pri tiato p relonem sui p ordiem, et
est ante h m fm qd dns in acie hoiu, qd
sedens siu stans scdo p' pm ut post duce e an
tiu. et tcius an qrtu. et h r post, ut. s. r
dicat qui e in capite, r silr in neuma b; dr
q vnu neuma est an ad m r alic' pmi teis,
et sic explanavit. v. modos paales scdi mo
di pncipalis ei' qd est an. Cont cu dicit.
et di an alio m dat tcium modu pncle,
r est quo ad di ee ante ad fm cognicoem
et h pot ee duobz modis, aut. s. p cogni
coem intellectiam, ut vlia sut an pticlaria,
au p cogicoem sensitiam ut eq. s. pticlaria
ante vlia. et addit cum d'. Scdm dissonem
vlr qd vlr acns p cogicoem intellectiua e
an opoitu ex sbo et acci'. sicut music'
est an illd compoitu ho musicus, no. n. cog
noscit totu opoitu. n p cognicoem sicat p
oiu, et silr opando hoiem ad musicu siu
ptem illi' opoiti ad ptem. neco erit ho
an musicu, impossile est. n. musicu esse
si ho no fuit. Cont cum d'. et ocia dm
dat qrtum modu pncle, et est, q passio
di an passione, ut. s. ca vnu sbiectum e
an ad passio poris sbi est an passiom pri
oris. sicut rectitudo est an lineitate, r rectitudo
n. est p se passio linee. lineitas au p se
passio supfici, q sic sbm an sbm. sic

passio an passiom. Conset cum dicit.
Et queda dnr. dat qntu modu pncle, et
est, quod id di ee an. qd sbali r nalr e
pus alio, ei' est id a quo n oqntur subsiste
re qua, istu modu p dat, fo ut i. et
ista dione. d' qd isto m vsus e plo. tolo
ut ibi. ens g. deciat quibz quec iste mod'
dns q queuit vlr sbe r accntau, ix. ens
n. quod est sba r sbm alioz gnum. s.
ix. accntu. est an illa. quec r iste mod'
enti in po ex quo fit ens in actu r entis
in actu. sic dimidiu di qd est duplu in
po, et ps q est totu in po. et silr m
que est sba in po. actus. n. relat' ad
hi potencia. di posterior ipa po, qd mam
erit si melliis dissoluat opoitu m mam
et form, et sciat ipm opom ex his duob'.
tuo. n. mam erit quod po est an actum.
Conset cum dicit, g omia. hui epilo
gat, r patz. Cont au d'. et qdam
sut possia. deciat qsdam sperates
mo iam distinctoz, et deciat duas q.
p. est, qd qdam que sut an. possia st
ut sunt fm gnom, l; posteriora ad ipa
no sunt, sic ps pot ee no existente to
to, queda au ut. s. ea que posteriora st
possia sunt ut corpant no corrupas
illis q st an ea. sicut totu pot corrupi
non tn oz ut ptes corrupat, et melius d'
est de eo quod est totu et de eo qd est ps,
r no de toto in pte in qm rone ptis r toci',
sic. n. potea se ponit. et dessota se de
struunt, dicit tn com. qd p totu r p ptes
ment gns r spes et satis patz qlr pot
lra exponi de gne et spe.

Potencia di multis modis. In hac pte
distingit modos h' nois po r nis sui
oppoiti. s. ipotencie. r di h ps. in r. m. q. p.
distigit ms po r ipo, in fa ut i. Quia au
dnr ipo. deciat eni modo po primo quec
n sppe, et qr po di sppe et r trasmpone,
ps h diu p ps ad h m r. m. q. pma
distingit modos spos po et impo, in
fa ut i. et mod' trasumpcois. deciat in
quib' repit po no sppe s; trasumpcone. p
ad h m r. m. q. p. distiguit modos spos
po et ipotencie i mgpis. in fa ut ibi
Et alio modo dnr. deciat ms spos po
r ipo in oplexis. p ad h m r. r. q. p.
distigit ptes ms spos po. et deciat qda
que omibz illis modis, in fa ut i. qr no
po et puo. distigit modos spos ipo. p

Ante di- mltis modis:
- pr r pri m unoq gne. sicut i nus vnitas.
- qd est apquis alicui pri tiato aut:
  - fm locu. ut si ponat pri tut. ultim. ut orizon, cui mediu ut centr'm q tali e apiquis di an r h a' — nalr ut ignis ÷. — casu d' q3 — qd e oo. (÷ apiqor e orizonti)
  - fm tps: — p ptitu r ee di ante q mag est remotu a psenti nuo. q n p nu e h p pom e pri. — p futu. r ee di an q e apiquis ipi psnti.
  - fm motu sui nm ut puer di an uir q apiqor e motori. i. p oi
  - scd mod simplice. i. p po digtate r iuute. ut dns e an suu.
  - fm relom sui ordiem. ut dns q sedo stas p' pm e an. z. r pmi.
- Scdm cogicoem ad:
  - intellectiua. s vlia st an pticlaria
  - sensitiam s pticlaria st an vlia.
- fm q pass' di an passi. ut rectitudo an lineitate.
- qd nalr r sbali e p' a' o. ut e id a q n qntr subsiste qua.

i apiquis violti

ad h m. et. m. q. p. distingt modos potentie in fa ut l. et in modis illis. declarat
gda que omib illis mod. p ad h i. et. m. q.
p. distingt mis po mag ppor. i fa h l. et i p
declarat vnu modu pot min ppn. ad h p m
et. i. q. p distingt ms ppor po. fm q nomi p h
n po i fa ut l. et cu po dr. declarat q potens dr
tot modis qt modis dr po. In p pte distingt
v. ms. qz pm e qd po dr pn m alia p qd
pot age m a, f qd a et ipm trasmuat que
quid po est m ipo agente. sic ars edificadi.
dr ee po i edificatore. p q edificat. et h po
no e m edificio. sz m eo qui edificat. et qz hec
po quz e m paciente ut ars medicine e h po.
et est m eo qd sanat. su m sanato cu medic
sanat se ipm. pp h addit cu dicit. sz ars
medicine. quod lz i sit. no est h po in
sanato m qm sanat. imo m qm sanat. vn
gelud itm modu pdcm tang ma cu
dicit. pn q ¶ Scdm modu po dat cu dic.
et d po. et est. qd d dr po p qd ad p recipe
actom ab alia a agente m ipm. f quod a.
Con cum dr. et i i p qd. dat teu modu
po. et est. qd po dr teo m de eo p qd
patit aliqd ab ai agente m ipm ad meli
et p qd pati ad h ut meliore. Con cu d
et q d po. dat qrtu modu. et est. d p qd
agens agit ad melius quom dnr potentes
ill qui hnt bonitate cmois. et q no hnt
no dnr potentes h m. et qa no explicauit
de po qua pati ad ad melius. et explicauit
de po q agit ad ad melius. addit cum dr.
et sili in passione quod sili dr po de eo
p qd fit actio ad meli. bonitas. n. inclinatio. passio
ad meli. sic explicatu e de eo p qd fit actio
ad melius. bonitas. n. inuenit ta in potenciis
passiuis q. Con cum dr. et i dr po
dat qntu modu. et est. qd po dr de for
mis et habitib quibz no patit res omio.
au no de facili patit ab alia extrinseco. et
h. au simp au ad sui corrne ut dimi
nucom. et qd d dicit po p qd res no
patit ul trasmu ad sui corrpcom ut
diminucom. pbat cu dicit. ome. n. qd
frangit. p h qd ome qd patit ad sui
corrpne no patit sic. p po sui. sz mag
p no po. au p diminucom po. qr qd no
pati ad sui corrpcom. est p am po sui.
h fac fo. teo cu d. et dnr no tangibilia. i ccdo
sr mod po ia dcm. pbas p sile tangibili.
q po dr de eo p qd au oio no pati res a no
de facili. pp h. n. dnr qda n tangibilia au no
de facili tangi. s. qz hnt pom eqlem potencie tan
gentis in resistendo. aut pom maiore qua
possint expelle tangens. qr sili est in pposito.
et est h po que m li pdicamentorum dr ulis po.
Conset cum dr. et cu po dr. hito qd po d. v.
modis pprie. declarat quod potens dr tot modis
quot dr potencia. et eisdem. explicans de h
qnt ad duos modos pdcos. p quos sufficit co
phendi alios. dicit q. qd cu po dr. v. mod.
pdistinctis. dicet potes tot modis et eisde
potens. n. dr vno m quod ht in se pn q
pot age in aliud scdm qd aliud. et pot in
tellegi simpr qm ad pm modu. au pp melius
qm ad qrtu. ad h i dr potens alio m qd ht
in se pn quo pot recipe actom ab alio f qd
a. et hoc au simpr qm ad scdm modu. au pp
melius qm ad teu. aut no de facili qnt ad
qntu. Conset cum dr. et i d qd ht. declarat
vnu modu potencie min ppr. et est. qd po
dr de eo p qd trasmuta ut trasmuta ad su ad
meli su ad peius. et dr iste modus min
pprius qz po p qm trasmuta ad ad peius. no
ppe dr po. istu modu p posit. sedo ut ibi.
quod. n. cor. ne putet quod d p qd fit trasmutatio
ad pei nllo m sit potencia. pbat qd
sic. h modo. si aliquid trasmuta ad peius
ut est cu corrpit res. ht pom ad corrpcom.
quia si no. nuq corrupe. cum q ma sit
inita corrupi. ma est quod hnt am pom
su dispom et cam. et i pn sue corrpcois.
h facit sedo. teo cum dr. et forte esst. qz po
h qua fit trasmuco ad peius non est po
ppe et simpr. sz po queda q mag debz d
pnaco qm po. pp h subiungit qd po s da
aut pot dici hitus au pno. scdm inciate tn
mag dda est pnaco. ita tn quod no dicatur
puram pnacom. sz talem q cu non ee d
ee aliquo m. ex quo gelud cum dr. omia g.
quod ex quo potencia. sic dca dr pnaco et
no ppe po. potencia au in ppis modis pdis
tinctis mag est hitus et forma. et i ppe
po. ex h gelud qd po in talib equoce dr et no
vniuoce oio. po. n. no dr oio vniuoce de
hitu et pnacone. quia i po hoc m dicit
pno. gelud adhuc ulterius. cum dr. q no
dr. hre talem pom. i. in tpe in quo natu
est habe actum illius potencie et no ht. qm
in illo tpe declarato in quo existit in alia pri
naco potencie siue habitus. existit in eo
aliquod pncipiu quod corrumpit illa pote
ciam et facit pnacoem. Consequent
cum dicit. et etiam in omnibus et c. declarat

potentia et potens dnr. 4. modis:
- pn m alia p qd pot age i a fm qd a et ipm trasmut.
- illd p qd pot ad recipe actom ab alia a agente. dispo p q a.
- illd p q pati ad ab alia agente i ipm ut meliorationem.
- illd p qd agens agit ad meli. quo dnr potentes q hnt bonitatem cmois.
- forme et hitus qbz no pat res oio. au no de facili pat. au sup au p cor.
- illd p q trasmuta ad ad meli tm. su ad pei et h mod e min pprius.
- quo necat dr po et ipossibile. i potencia.
- q dr faci trasmuto de uno i aliud. et ideo. ut. s. ipsoib gengen sic a alr.

po i oib mois istis. a est mediate q fit actio au pati solu. au actio ut passio in bonitatis ul malicie.

deviat quedda qme omib modis pdistinctis,
et est, quod po in omibz modis pdcis aut e me-
diante q fit actio aut passio Solum. aut actio
ut passio in bonitas ut malicie. et h pbat in
illis in quib mir ui- cum d. ista. n. potencia.
s. in maciatis. ut i instris, queda. enim instrum
ci est lira ff bonitate po meis, d qnz qd
loquntur, ut. s. cum bene Sonant, qnz aut d
q no loquntur Su de aliis, cu. s. no bn So-
nant, Sic g pz quod i maciatis i repit po
mediante q fit bonitas actois aut malicia.
Conset cum d. q no po. distingit modos ipo
et ht illa ps. i. m. q. p. distiguntur ms inpo
m se. in fa ut i. et i utqz. distingit modos
ipo in resolone ad pom. In p pte distigt
duos m. quorum unus d oio puom po, Sicut
d qd castratus ipotens est gnare, simpr. n.
ab eo puat po gnandi, Scds aut mod d
puom po i alic tpus deviat et no simpr,
ut d q puer ipotens e gnare, lz. n. in
tpe puericie puet in eo po gnandi. no tn
simpr puat. isto duos modos sit tangit.
Conset cum d. et i utqz. deviat modos ipo
in opacone ad pom, dut qd po in omibz modis
suis ht inpom sibi oppom i tang duos modos
po, p qs dat intellige alios. po enim p qm solu
fit actio in a fm qd ad q ad p modu. habz
ipom sibi oppom, i i illa po p qm fit actio ad
melius, sibi qme ad qrtu modu. et p hos modos
sat dat intellige alios. vn qi qcludendo sbdit au
dicit. et scdm istam pom. quod p modos po
pdistinctos. distinguntur modi ipo, alr tn
expo i ultim. s. quod p h tang sextu mod
po, quo ad d tnsmuile ad peius inmues ipom
i e opposita isti modo. Com- cu dicit. et
a modo. distinctis modis qnis po et ipo, in
inqplexis. distingit modos qpos ipoz in coplis.
et distingit duos, quoz pm est, quo necessis
d po, i ipossibilis ipotencia, sicut diametr
dic e inpo incomensurablem coste. h. n. uitale
est u. q necem, et suu oppom ita fm, q ipos
scds cum d, i grium huic. dat scdm modu
et est, quo d fi transmutacio a virtute in fm
i eq, ut. s. in incorporibz qtingentibz ur, aut in co-
ntingentib fus, in talib. n. i est, quod i q est
u. pot e fm, et q eq. ex quibz qcludit con
Set cum d. po e alio m. quod po in coplexis
uno modo sigt fm qtigens et no ipossible, i
i u qtingens no necem q ad scdm modu. a
modo sigt lum necem qme ad p modu, Sic
expo scdm una litteram l lectura que difficilior
lior est, intellcd est tn quod com no h modo

modo ducat illam pte. et grium huic. uno fm
ipm declarat ar in illa pte quod ecio est
in po que in uite est po. ut. s est po in reb
aialibz, et in po transumptiue dcam. ci potencia
scdm ipm est po pmo modo dicta. Com-
cum dicit. et mod transump. deviat in quib
repit po no ppe sz transumptiue, dicens q
h po. s. transumptiue dca. d po que est in
geometria. et vl in mathe, sic cu d qd
diametr potus est in qdratu, et linea i
supficiem, i supfices in corp. ista. n. dim-
possibilia no po uera et rali. sz solum trans
sumptiua. Conset cum dicit. que aut dim-
inpo. deviat cui in po pmo qneit n po,
quod pmo in scdm que d po pnm actm
in a fm qd a, omnes. n. modi po aut
dm h modo. aut p aliqm assilacom su p
am attribucom ad istu modu. vn qcludit
cum d diffo g. quod diffo potencie cui
pmo qnet n po est, quod est pnm p qd
fit actio in aliud p qd aliud, inulit t com,
quod p istu modu dat intellige modu scdm.
quo. s. po d pnm p quod fit passio ab a
scdm qd a, et i quod istis duobz modis
pmo et ppe qneiat n potencie, i utqz
in pot d qnueient, pot. n. dici quod lz
po p se debeat matie. h est u de po
passiua et no de actiua. de actia i po
licet ei pmo qneiat n po. cu po passi-
na nec est occasio ad hoc ut sic potencia
actia. et h intelld est q ad ultim actu
forte, i no q ad pmu. vlts. n. actus alic
st. no completur n p Simi sensile.
Jacur quantitas ic. In hac pte in-
tendit distingire multiplicitatem nomi
significati ea an que est sba, et i quorum
d sba e in po aliquo m, int que pmo
distingit modos h nois qntitas. et d illa
ps m. i. m. q. p. notificat su diffinio
qntitate in fa ut ibi. et d inca. distigt
modos ipius. In p g pte dat notificcom
qntitatis, et est, quod qntitas est i quod di
in res existentes in eo, ut in suas ptes, qz
unaqqz post diom ht nam ut sit unu,
et i h. i. ht nam ut sit ad indiduum sig-
nabile et demibile p diom, et qne h
notificaco vl tam qntitati qne qm discrete,
et forte diffinio su notificat qntitate qm
uis h no fecit de aliis noibz quorum multa
plicitate distingit. ne indicat qntitas solu
hre diom. i quod nllo modo diffom,
et ppa hoc forte no diffr qntitate i pdicam.

Sed solum dividit. hec enim philosophia considerat de ente in quantum ens et de causis eius, propter quod si dubium fuerit de aliquo utrum habeat diffinitionem conditionatam ei vel contrariam indicatam, magis habet hic declarari in ista philosophia quam in aliis. Consequenter cum dicit. et dicuntur multa. distinguit modos quantitatis, et dividitur illa pars in duas. In prima parte distinguit quantitatem eam dividendo per differentias et primas et essentiales, in secunda ut ibi. et quantitatum. dividit eam secundo modo scilicet per differentias magis remotas. In prima parte dat talem diffinitionem. quod quantitas autem est multitudo sive discretio, cuiusmodi quantitatis est numerus, aut est magnitudo sive continuatio, que quidem continuatio si fuerit in una parte. solum est longitudo sive linea, si autem in duabus est latitudo sive superficies, si vero in tribus est profundum sive corpus, et accipit latitudinem loco superficiei sicut dicit commentator, quia quecumque habet latitudinem habet longitudinem, et quecumque habet latitudinem et longitudinem est superficies, et eodem modo accipit profundum loco corporis, et longitudinem loco linee, et sic patet qualiter dedit unam diffinitionem principalem, et unicuique membro subdiffinitionem umbrem. Consequenter cum dicit. et quantitatum. dividit quantitatem per differentias magis remotas, dicens quod quantitatum quedam est quantitas per se sicut linea, quedam autem quantitas per accidens sicut musicum et album. Et hanc diffinitionem sic prosequitur. primo dat ipsam. secundo ut ibi. quantitatum. subdividit utrumque membrum. et primo quantitatem per se. secundo ut ibi. quantitatum vero. quantitatem per accidens. subdividit ergo primo quantitatem per se, dicens quod quedam se habent per modum substantie et passionum dictarum de ipsis, ut linea superficies et corpus, et quod linea sit quantitas per se: probat per hoc, quod in diffinitione dicente quid est linea, accipitur aliqua quantitas, est enim linea longitudo non lata, quedam autem dicuntur quantitates per se, quia sunt passiones essentiales quantitatum predictarum, cuius sunt multum paucum et est que continuat. Et quia alibi dictum est, quod magnum et parvum multum et paucum et est hiis, sunt de genere relationis: addit cum dicit. et cum quantum magnum. quod magnum et parvum et est huiusmodi sed quod sunt dispositiones essentiales magnitudinis, dicuntur esse passiones et accidentia quantitatis, et sic possunt esse de genere quantitatis. hec est secundum se dicta et absolute, secundum autem quod unum dicitur in respectu sui oppositi, dicuntur esse relata, et sic in genere relationis, et hoc non est inconveniens, quia sicut dicit commentator, relatio accidit quantitati et ceteris predicamentis, et quia quantitas dicitur per se primo modo et secundo non equaliter potest dici per se. propter hoc addit cum dicit. per se autem ista secundum unam litteram, quod non quantitatis per se sunt translatum a quantitatibus per se primo modo. quia scilicet se habent per modum substantie ad quantitates secundo modo dictas, que quidem sunt multum, paucum et est, et hoc non est inconveniens, quoniam per se fere in omnibus dicitur dupliciter. scilicet de quibusdam quod est per se et primo, de quibusdam autem quod est per se licet non primo. et secundo est in proposito. primo enim modo dicuntur quantitates per se ipse. secundo autem modo dicuntur per se et non primo. et melius est secundum commentatorem quod dicit grave et leve esse passiones quantitatis, dicit enim commentator ista nominari in accidentibus quantitatis sua intentione dicuntur quantitates. quia sicut dicit commentator gravitas et levitas sunt qualitates simplices, et tamen collocantur in accidentibus quantitatis quia dividuntur eadem divisione qua dividitur magnitudo, et propter hoc sua intentione dicuntur quantitates, alibi tamen vult commentator ut super tertium celi et mundi, ut gravitas et levitas sunt forme substantiales vel proprie elementorum, et idem forte intelligit per hoc quod dicit ipsas esse qualitates simplices, non enim sunt substantie complete sed diminute, et quasi medie inter substantias et accidentia. Commentator cum dicit. quantitatum vero. subdividit secundum membrum principalis divisionis. scilicet quantitatem per accidens, cuius quantitatis distinguit duos modos, quorum primus est omnino per accidens, et est sicut musicum et album et est hiis quibus accidit mensuratio vel divisio quia sunt in quantitate continua. scilicet continua. hec enim non dicuntur quantitates, nisi quia ea quibus insunt sunt quanta, secundum modum dicit cum dicit et quedam dicuntur. que scilicet non omnino remote per se, immo magis accedunt ad quantitatem per se et essentialem quam modus predictus, et est quia tempus et motus sunt quantitates. ista enim dicuntur quantitates continue quia illud cuius hec sunt passiones scilicet magnitudo. quantitas est per se, et per se divisibile, motus enim quia motus non dicitur quantitas. sed magnitudo per naturam cuius quod movetur. scilicet magnitudinis, unde motus dicitur quantitas quia magnitudo mota est quantitas per se, et tempus dicitur quantitas quia motus est quantitas, motus enim consequitur magnitudinem, et dividitur per suam divisionem, et similiter tempus consequitur motum. Et intelligendum est hic secundum quod tempus et motus comparantur ad magnitudinem sive ad mobile tamquam ad suam causam et radicem. sic enim quia motus appropinquat se tenens mobili quam tempus, dicitur motus per prius quantitas quam tempus, comparando tamen motum et tempus ad invicem est econverso. scilicet quod tempus per prius et per se est quantitas. motus autem per posterius et per accidens. et sic loquitur aristoteles in quarto physicorum, ubi dicit quod tempus per se est mensura motus, motus autem non nisi per accidens mensura temporis.

Qualitas dicitur uno modo et cetera. Hic distinguit multiplicitatem huius nominis qualitas. et dividitur hec pars in duas. In prima pars distinguit plures modos qualitatis in secunda ut ibi. qualitas ergo fere. reducit omnes illos modos ad duos, et quia quidam modi qualitatis sunt ad quos non pertinet motus, quidam autem ad quos pertinet. propter hoc duo. ad hoc prima pars in duas. In prima pars distinguit modos qualitatis ad quos non pertinet transmutatio neque motus, in secunda ut ibi. et omnes passiones distinguit modos qualitatis ad quos pertinet motus et transmutatio. In prima

2 p sol. 8z

pre distinguit duos modos qualitatis, quorum primus
est, quod qualitas dicitur qua differt aliquid ab aliquo essentialiter,
quemadmodum species et genera essentialia dicuntur qualitates, et reperitur
qualitas hoc modo dicta in genere substantie et non in omnibus aliis
generibus. unde primo exemplificat de qualitate sic dicta in
genere substantie cum dicit. Sicut dicimus. quod hoc modo
dicitur aliqua qualitas hominis et sic equi. et aliarum specierum
aliis. quia per animatum differunt species animalis essentialiter
a plantis, secundo cum dicit, et siquid si fuit. exemplificat de
qualitate sic dicta in genere qualitatis, per quod dat intelligere
ipsam in genere quantitatis et in aliis, dicens quod hoc modo
qualitatis est dicere quod figura sine angulo est qualitas
figure circularis ab aliis figuris, ex quibus infert cum dicit,
quasi quia dicitur. quod qualitas sicut dictum est uno
modo dicitur de alietate substantie. id est de formis rerum in
unoquoque genere, per quas substantialiter differunt a rebus aliis.
Consequenter cum dicit. et dicitur alio modo. dat secundum modum.
et est, quod qualitas dicitur illud per quod dispositiones
res mathematice, quemadmodum primo compositum superficiale solidum et cetera.
dicuntur qualitates in numeris, disponunt enim hoc numerum, et quia
hee dispositiones in mathematicis sunt secundum se habent quod sicut duos
intelligentur non absolute non dividuntur a quantitatibus. propter
hoc addit cum dicit, et ista sunt. quod quantitates
disponere iam dictas qualitatibus aut possunt dici
qualitates in quantitatibus. aut quantitatem in qualitatibus, et
potest dici qualitas in quantitate, cum qualitas existens
una non multiplex secundum formam in eo cuius est quantitas,
sed sola secundum materiam, quantitas autem in qualitate potest dici
cum ad dictam quantitatis dimensionem vel multiplex qualitas
sive forma, non solum secundum materiam sed etiam per formam, et quia
iam dicta non adeo proprie dicuntur quantitates in quantitatibus
sicut dicuntur qualitates in quantitatibus propter hoc addit cum
dicit. et vult quod est quod simpliciter et magis
proprie dicuntur qualitates in quantitatibus, quemadmodum et hoc probat
cum dicit. Substantia enim. per hoc quod forma. substantialis unius
cuiusque est una non multiplicata per formas, ut sex
sive senarius, sed quod dicit speciem unam numeri,
non est bis tres, sed solum sex, ac si diceret,
forma eius non est multiplicata per formas, licet
multiplicetur secundum diversas partes materiales participando eas,
et tamen in hiis et in consimilibus magis proprie est dicere, quod
sunt qualitates in quantitatibus. quam quantitates in qualitatibus,
et potest ad istum modum reduci quartum genus qualitatis
in predicamentis. scilicet forma et figura, forma enim et figura dicuntur
in numeris, quia primo reperitur in continuis dicitur
enim numerus superficialis aut solidus per compositionem a superficie
et a solido in continuis. Consequenter cum
dicit, et etiam omnes passiones. distinguit duos modos
qualitatis, ad quos pertinet motus et transmutacio,
et sunt duo, quorum primus est, quo qualitas
dicitur de passionibus secundum quas fit transmutacio
et motus in corporibus transmutabilibus, sicut est calidum

et frigidum. et est que enim mutat, et ad hunc modum
reducitur passio et passibilis qualitas dicta in
predicamentis. Consequenter cum dicit. et per quorum.
distinguit secundum modum, quo qualitas dicitur
non de illis, secundum que transmutantur corpora, sed de illis
que attribuuntur anime et sunt virtus, vicium. scientia, et
vult bonum et malum, et ad istum modum reducitur
habitus et dispositio dicta in predicamentis, et non facit hic
mentionem de illa potentia ut ipse sic vult commentator, quia
hoc magis sunt qualitates impotentia sive preparationes ad qualitates
in actu, propter quod melius est ut collocentur in capitulo
de potentia. Consequenter cum dicit. quantitas igitur fit. reducit
modos qualitatis predistinctos ad duos. scilicet
ad modum qualitatis ad quem non pertinet motus et
ad modum quantitatis ad quem pertinet motus. ad modum
autem ad quem non pertinet motus reducit primum modum
et secundum. et in quartum modum uno modo. ad modum
autem ad quem pertinet motus reducit tertium modum
et quartum alio modo. et prout sic, per quod intendo
ex predictis concludit. quod qualitas fere dicitur duobus
modis predictis, et forte dicit fere propter numerum positum et
ipsum ut dictum est, quod hoc non enumerat, secundo cum dicit,
quorum unus. reducit alios modos ad hos duos
et primo primum modum, et secundum unum istorum duorum modorum
dicens quod unus illorum duorum modorum est sic
minus. id est quod unus illorum duorum modorum est ad quem non
pertinet motus. et iste modus comprehendit primum
modum et secundum. secundum enim modum dat intelligere
per hoc quod dicit. Sicut numerus. primum autem per hoc quod
dicit. prima igitur qualitas. et addit cum dicit. et qualitas
que est, quod qualitas in quarto modo dicta comprehenditur
sub hoc modo aliquo modo, et hoc quia qualitates
quarto modo dicte sunt passiones et forme substantie
immobilis essentialiter. scilicet anime, unde per se et absolute
considerare. ad ipsas non pertinet motus neque transmutacio.
Consequenter cum dicit. passiva igitur. reducit tertium modum
et quartum in alio modo ad secundum modum predictum. et
primo tertium modum, dicens quod res mobiles secundum
quod mobiles sunt passive et fiunt motus in
ipsis secundum qualitates passivas, et in ad tertium
modum pertinet motus et transmutacio, secundo cum
dicit, et studium. reducit quartum modum ad
modum predictum. dicens primo quod studiositas et pravitas
aliquo modo continentur sub qualitatibus ad quas
pertinet motus. cuius causam dat cum dicit.
quia significant. et est, quia hee qualitates consequuntur
differentias motus. scilicet variam alterationem. que
est in corporibus, iste enim qualitates sunt principium motus
in animalibus secundum que fit motus animalium aut ad bonum
aut ad malum, et hoc probat cum dicit. quod enim.
potest per hoc qui illi qui dicuntur habere hanc qualitatem
bonam sive habitum anime bonum, voluntate et

cum directione mouent^r ad bonu, qui au h^nt
h^i h^itum mal^i mouent^r modo q^rio. et ad
maiore manifestom h^o addit cum d^r. et in
maiori pte. quod h^ nota bonu et malu no
dnt simplr^ s^ i maiori pte. n de actionibz
puenientibz a formis que sunt in rebz aiatis
s^ int hec max^e de illis q sunt in aiatis roabilibz
.n. bonu et no bonu qnz dicunt^r de ac-
tionib^o eius quod no est ronable. h^ no est
n raro s^ no in maiori pte n simp^r.

Quedam dnt relata s^ c^e. Hic distingit
multiplicitate nomi relon. et di h^ ps
m. q. m. q. p. distinguit modos relon
p se. et deriuat quasda spes^es s^ illos modos
in sa ut i. et queda dnt qua sunt talia, dis-
tinguit modos relon p accns. ad h^ pma
ps diui m. q. m. q. p. distingit modos re-
laton p se, in sa ut i. omia g^ ista. deriuat
qsda spe^es s^ illos modos, ad h^ au qr relata
p se queda uniunt^r in for^a una, s^ queda no.
pp h^ di p ps m. q. m. q. p. distingit mos
relon que no uniunt^r in for^a una, in sa ut
i. et d^e s^ a^o modo. distingit modos relon
que uniunt^r in una forma. p adh^ ht duas
m. q. p. distinguit t^es modos relon p se q
no uniunt^r in for^a una, in sa ut i p^m aut
relon redit si p^m illon modon deriuans spa-
li quandam spetiem s^ ipm. distingit g^ in p pte
t^es modos relon, quon p^mus est, rela dnt
in nus au mult q modu nu h^nt, sicut
duplu et dimidiu dnt rela, et tplu et sb
tpl, s^ omne qd s^e multipl i^ alterius multipli
catione ciata, s^ adh^ que multiplicat^r i^ alion
multiplic^ne no ciata sz inciata dnt rela, ut
mai^o s^ min^o. supi^o et inferius, multu et
paucu et cetera h^i dnt relata. Conse^t cu
d^r. s^ quedam dr. distingit scdm modu, et
est, quo aliqua dnt relata p pos actiuas
et passiuas existentes in ipis, quom calefa-
ciens dr ad calefcm, et abscidens ad absci-
sum et vlr agens ad paciens. calefaciens sic
.n. sicut dicit com no acqrit hunc dispom n
in i^ illi^o quod calefacit. Conse^t cum d^r.
Et queda sunt. distinguit t^cium modu, et
est, quo mensura et mensuratu dnt rla. s^ scia
et scitu. s^ sens^o s^ sensatu, s^ dem est quod
isti modi sunt relon que no uniunt^r i for^a
una, qua in omibz h^is modis h^nt corre-
lata ad inuicem fors diuersas. Conse^t cu
dicit. p^m au relon. redit s^ pmu modu p
distinctu, deriuans spali^r quada spetiem s^ ip^m
et est, quod rela illo modo dca quedam h^nt

relom ciatam queda aut no ciatam q^o spetiem
p^o dat, s^ cum d^r. sicut duplu. exsurat de utrqz
qr relom ciatam h^nt, sicut duplu cu rest^o
ad dimidiu, est .n. pporco dupli ad dimidiu.
sicut pporco duon ad unu, relom aut no
ciatam h^nt, sic multip^x cu rest^o ad ad s^ magnu
ad puu. et multu ad paucu, s^ c^e. ostia, si .n.
aliquis dixit quod iste nus est multip^x. hoc
no dr in i^ aliu^o nu ciati, n deriuet multipli
catom. ut si dicat ip^m ce qnquiplu au sextupl
tco cum dicit. et est ciatu. declarat q h^ h^nt
relom ciatam, s^ illa no ciatam, dns qd nus
ciatus qui est dimid est au dupl in odie nuon
et utrqz est ciat^o nus au multip^x su sup hndas
n deriuet una multiplico ut dem est. no est
ciatus, quod pbat adh^ ultius in aliis ex^is cum
d^r. totum .n. dns qd totu et dimid ad totu
et dimid. i^ pporco toci^o ad dimid, su dimidiu
ad totum. vt ali^r pporco toci^o et dimidiu ad
dimidiu ut ad totum, est pporco ciata, s^ sili^r
iste nus signat^o quocuqz demostro, h^t ppor-
com ciatam ad nuum signatu, sz pporco toci^o
ad ptem et ill^o ptis ad magis dimi^t. no est
pporco ciata. sicut no est pporco ciata si ad
dicet quod iste nus aliq demro est multip^x
ad unu. n deriuet multiplicom. qd adh^ expla-
nat p ex^m ultius cum dicit. supius aut. qa
supius ad infius, su ad mag siuis si dicat
sn deriuacone. no ht pporcom ciatam. qr cu
unu excedit alom ut quaternari^o ternariu. et
alius nus senariu. pot ce excellncia in nuo
eqli. ut inequali, si nus .n. est inde inferiori
et adh^ amplius, sic g^o equale s^ inequale nichil
deriuare dnt sili^r n supius s^ infius aut supi^o
et mag supius ad deriuare dicunt. ex quibz co-
clu^t cum d^r. omia g^. quod omia que dnt re-
lata p modo pdistincto, h^ est que sunt rela
nui. au sunt rela qr sunt ipi nui. aut qa
sunt de nui spuris ceneia au quia sunt de ac-
cidentibz ipi^o nui, et sunt acona nui sicut
expoit com min^o et plus, et addens et dimi-
nuens, s^ equale et inequale, s^ c^e. h^i. Conse^t
cum dicit, et dicunt^r eciam a^o modo, distinguit
modos relon p se que uniunt^r in for^a una. et
sit distingit tres modos talium relon. h^ .n. in
sunt rela au sicut equale au sicut sile aut
sicut idem. h^ .n. ta sunt rela qr uniuntur i
a^o forma una cum suis correlatis. s^ io utrqz
correlon eodem noie noiat^r, idem .n. eide est
idem. et sic de aliis. et lz que^dam in h^ quod
cum suis correlatis uniant^r in for^a una. tn q
uniunt^r in for^a una spali^r dnt eadem, et

que in qualitate una: dicuntur similia. et que in quantitate
una dicuntur equalia. Et ne putetur quia hec corre-
lativa secundum conveniunt in forma una quod unum colloca-
retur in hoc modo relationum. innuit quod non cum dicit.
et unum est principium. dicens quod unum est principium et mensura
numerorum, unum scilicet quod hic collocatur in relativis que
sunt in numero. et non in relativis hoc modo dictis. Consequenter
cum dicit. omnia autem ista, declarat quasdam proprie-
tates circa modos predistinctos. per quas diversantur
quidam illorum modorum ab aliis, et primo dicit. primo
dicit quod omnia predistincta dicuntur relativa, sed non
eodem modo, secundo cum dicit. passiva enim autem. de-
clarat proprietates diversas secundum quas sunt relativa
modis diversis, et potest dici quod declarat quatuor
proprietates quarum prima est, quod relativa secundo modo dicta scilicet
relativa que collocata sunt in activis et passi-
vis. sunt relativa per potentias activas et passivas
existentes in eis. sicut calefactivum et calefactibile
et abscindens et abscisum, relativa autem primo dicta
scilicet que sunt in numeris. non hoc modo sunt relativa,
quia talia relativa non habent potentias activas aut passivas
nisi secundum transumptionem, sicut dictum est in capitulo de
potentia, quod potentia dicitur de mathematicis dicitur transumptive,
sicut et dictum est in secundo huius, ubi dictum est quod
in mathematicis non est motus, et ideo nec actio
nec passio, quia in ipsis non est bonum, actiones
et passiones proprie sunt in rebus mobilibus, quibus
sunt non sunt numeri, nec alie res mathematice.
Consequenter cum dicit. et dicuntur relativa. dat secundam
proprietatem et est, quod relativa que collocata sunt
in activis et passivis licet quedam ipsorum sint ipsa
relativa, ut ea que semper sunt activa et passiva.
quedam tamen ipsorum non sunt relativa nisi secundum tempus
determinatum, ut ea quorum actio et passio determinata
est secundum tempus, quoniam pater et filius dicuntur relativa.
vir enim et mulier non sunt nati generare in qualibet
etate, sed in temporibus determinatis vite. in tempore enim
determinato dicitur unum eorum agens ut pater et reliquum
patiens aliquo modo ut filius. Consequenter cum dicit.
et etiam quedam dat tertiam proprietatem, et est, quod
quedam dicuntur relativa per privationem potentie in ipsis, sicut
impossibile et invisibile et huiusmodi. Consequenter cum dicit.
omnia autem relativa. dat quartam proprietatem, et est, quod
relativa primo modo dicta scilicet in numeris et secundo modo
scilicet in activis et passivis sic se habent, quod
utrumque correlativorum convertibiliter dicitur ad suum correlativum et non
unum ad aliud convertibiliter et reliquum ad ipsum accidentaliter.
relativa autem tertio modo dicta non sic se habent. immo unum
ipsorum convertibiliter dicitur ad reliquum, et reliquum ad ipsum non
nisi accidentaliter sicut mensura convertibiliter dicitur ad mensuratum suum
ad mensurabile, sed mensuratum ad mensuram non nisi
accidentaliter. sicut et intellectus et scientia convertibiliter dicuntur ad

intellectum sive intelligibile et ad scibile. intelligibile tamen
et scibile ad illa non nisi accidentaliter, et simile est
de sensu et sensibili, hanc proprietatem primo dat, secundo cum
dicit. et intellectus non est. removet quandam ca-
villationem circa ipsam. diceret enim aliquis quod
intellectus non dicitur relative ad intelligibile, sed ad in-
tellectum, et similiter de scientia et de sensu et de
mensura et ita sicut unum dicitur ad aliud convertibiliter sic
econverso. quod intendit destruere dicens primo, dicens quod
intellectus non est relative dictus ad intellectum, sed
ad intellectum sive intelligibile, secundo cum dicit. quoniam
si hoc. hoc probat per impossibile. si enim sic esset tunc
idem diceretur bis. idem diceretur ad se ipsum, et
et idem esset causa et causatum, et idem constituens
et constitutum, et addit cum dicit. visus quoque. quod
similiter si visus dicitur ad aliquid, non est relative dictus
ad videntem. sed magis ad visibile, ut ad
colorem aut aliquid aliud, ut forte ad lucem,
si enim diceretur visus ad videntem. tunc idem
diceretur bis modo predicto, quod sic patet. si
sensus convertibiliter diceretur ad sentiens et econverso. tunc sensus
constitueretur per sentientem, sed sentiens constituitur
per sensum. ergo idem scilicet sensus constitueretur per se.
et ita idem esset constituens et constitutum, et
causa et causatum. Adhuc si sensus convertibiliter diceretur
ad sentiens et econverso. tunc cum sentiens non esset
sentiens nisi per sensum. sensus per se diceretur ad sensum,
et similiter est in scientia et sciente, et intellectu
et intelligente. intelligendum est tamen. quod scientia in
nobis constituit scientem, et intellectus in-
telligentem, et non econverso. In prima autem causa non sic.
quia in ipso idem est scientia et sciens. et intellectus
et intelligens. Consequenter cum dicit, et quedam
dicuntur. distinguit modos relativorum per accidens, et
distinguit tres, quorum primus est, quo aliquid dicitur
relativum, quia suum genus est relativum, ut medicina
quia scientia que est genus medicine. medicina
enim non dicitur alicuius medicina. sed alicuius scientia.
Consequenter cum dicit. et et omnia. dat secundum
modum, et est, quo aliquid dicitur relativum per accidens,
quia habet ipsum esse relativum per se, sicut equalitas
dicitur relative quia equale est per se relativum, et
similitudo quia simile. Consequenter cum dicit et relativorum
dat tertium modum. et est, quo aliquid subiectum
dicitur relativum per accidens. quia accidit ei aliquid relativum
per se. sicut homo dicitur relativus per accidens. quia accidit
homini ut sit duplum ad aliquid, et hoc modo
potest dici album relativum per accidens. cum accidat eidem
subiecto sicut homini ut sit album et duplum, et
intelligendum quod dicit quartam proprietatem et cavillationem contra
eam, quod causa ipsa quoniam sensus dicitur convertibiliter ad
sensibile et econverso. non nisi accidentaliter est, quia sensus apud

natus est p suam n. aim pfici a sensib, et ideo eentr refert ad ipm. Sensib aut accidit ut pfi
ciat sensum, et io no refert ad sensu nisi
acnlr, et sr est de intellcu et intellib, et alijs.
erfcm dr. h distingt modos h9 nois
pfcm, et diuid h ps in .2. in q. pma
dat modos pfci p se. in 2a ut ibi. alij aut
inuit distinctoem modorum pfci p accns. p
adhuc in .2. in q. p. dicit modos pfci qb9
res ipa dr pfca in se. in 2a ut i. et dicunt
pfca. distinguit modos pfci quibz dr res
pfca scdm fine. in pa pte distingt duos mos.
quorum pm9 est quo ad dr ee pfcm p quitte
su scdm ee. et est id a quo no diminuit
aliq ps que est de totalitate ipius, quom d9 eps
mensurans vitam cuilz rei illius ee pfcm
cu ext id no sit aliq temp9 quod possit ee
ps illi9, h 2 modo p com dr medicus pfcus
et ho pfcus. qn no diminuit ab eo aliqd
tribui, et 3 hoc modo dr cor9 pfcm. quo
ad dimisiones, cu hat tres dimisiones ex
quas no inenit qrta. Consec cum dic.
et sil qd hz. distingt scdm modu, qui e
quo ad dr pfcm p qualitate, su scd bn ee,
et dr iste mod9 dupl, s. ppe et trsuptie,
vnde p dat istu modu ppe et est, quo ad
dr ee pfcm quia est completu in bonitate
in suo gne et nobilite qn. s. no est ad no
bilius illo in suo gne, quom dr medicus
pfcus qn no est diminut9 in aliquo quod
ptinet ad actom medicine, et quo no
est als medic9 pfcior, et sr musici pfcus
in suo gne cu fuit h. Consec cum d. com
et fm hnc modu, dat istu modu trsuptiue
et est, quo ad dr ee completu in malo
su in epi htu, quom dic quod latro est
pfcus cu fuit in ultimitate latcinij, et m
dax pfcus cu fuit i sumo medacio, et
quod pfco trsfac ad tales. pbat cum dr.
qr vocam9. p h quod h n bonitas trsfeim
ad eos, dic .n. qd iste est bon9 latro et ille
bon9 mdax, qr mtoforice ad eos trsfert
h n pfco, qr isti duo modi iam dci. s.
pfcm scdm quitte et pfcm p qualitate
ppe induent pfcom rei. p hoc infr ex
philis cum dicit. vnuqqz e. quod oe
qd dr pfcm in sua sba. dr pfcm qn n
diminuit in m studiositatis sue aliqua
ps oio. i. qn nich diminui in sua studi
ositate ppa n in suis ptibz naturalibz, pfco .n.
sbe sicut dicit com pueit ex pfcone i com
quitte et magne. Consec cum d. et dicu
pfca. distingt modos pfci quibz dr res
pfci fm fine, et sz duo, vnu9 ppius et
alius ipprius su trsuptos, vn pmo dat
modu ppm, et est, quo illa dic pfca que
hnt fine nobilem in eo, talia .n. dicimus
pfca. qr hnt fine pfcm, scds cu d pfco
g dat modu ippu. et est, quo aliq dic
pfca que hnt fine puum in eo, quom dr
aliqd corrupi pfce. cu sua cor est pessima
n est in ea aliqua diminuco corruptis, qr
.n. pfco et finis sut idem, et cor dr ee
finis in malo. sicut nobilis pfcio dr ee
finis in bono. p hoc dr cor pfco. lz trs
suptiue. Consec cum d. et que dic pfca.
qi epilogando reducit oes modos pdistinctos
ad duos, s. ad pfcm ppe dcm, et ad pfcm
trsuptiue dcm, et tangit pfectu ad trs
sumptiue. et quedam m vti ut alij, quod
illi duo modi ad quos reducit alios. sunt
pfcm p ee. et pfcm scdm bn ee, ad pfcm .n.
fm bn ee. possut reduci oes modi pdistincti
pt pm, omes spectant ad bn ee, aut ppe aut m
trssumpcois, pfcm aut pmo m. spectat ad
ee ut dcm est, et sic dcs tangit pmo omes com
alios mos a p. fo ut i. et queda modo vti.
tangit modu pm. qui spectat ad ee, p tn com
neut in expo, imo fm ipm intent, qd illa
sut pfca in quitte et qualitate pmo et eentr.
que sut in sumo nobilitatis p se, in quibz n i
uenit nz in ipis nz extrinsecus p quod dicant
ipfca, et sicut dicit, ista est dispo pmi pnci
pij. s. dei. Consec cum d. alij aut modi.
inuit distinctoem modorum pfci p accns, dic qd
si alij fuerint mi pfcoris a pdistinctis. h
erit aut qr agut ad pfcm p se, aut qr inesse
est ad pfcm p se, aut qr assistant pfcis p se,
su alio aliquo in acebus attribuunt eis.
Jac finis id. h distingt modos h9 nois
finis, et diuid h ps in .2. in q. pma
distingt mos h9 nois finis in se. in scda ut
ibi. declaratu est g. distingt modos h9 nois
finis in opacone ad pncm, in p pte distiguit
vij. modos finis, quorum pm9 est. q finis
dr id quod est ultimu in magne, quom dicit
qr suphicies sit finis corpis, et linea suphici, et pnc
tus linee. Consec cum d. et illud a quo com
dat fm modu, et est, quo finis dr id qd
est pm alicui toci9 continens oia que st illi9
toci9, et est ps illi9 tocius, quom scd com
est orbis stellat9 finis vniuisi. qr continet
oia que sut in vniuso, et extra ipm n
est. quod sit ps vniuisi. et ipe e ps vniuisi

hoc ꝰ modo dr̄ citis finis in aīali. Consequenter
cum dr. et id quod est forma. dat tertiū modū. et
est quo forma dr̄ finis mē. sū compositi ex mā
et forma, quoniam dnis quod forma hois. est finis
sue mē, et finis hois qui compositus ex mā et forma
ex quo est com. Consequenter cū dicit. et ꝰ pfcō dat
quartū modū, et est, quo pfcō rei sū finis ulti-
ma pfcō sū aū ultimam. dr̄ finis, et differt
iste modus a prio precedente in hoc. quod ē ulior.
Consequenter cum dicit. et sic id. dat quintū modū,
et est quo terminus motus, ad quē est motus et nō
ex quo. dr̄ finis. h tn̄ modo forte possz dici
finis tam de tīo motus ex quo. qm̄ de tīo mo-
tus in quē, et pot dici qd dr forte. quia nō
adeo ppe dr̄ finis de tīo ex quo. sicut de tīo
in quē. Consequenter cum dicit. et id ꝰ dat sextū
modū, et est quo finis dr̄ de eo qd simplr
est cōplementum, sū id quod mouet omnia alia,
et differt a modo prio precedente, eo qd magis
principalis est. est .n. h in deus finis simplr
ultimus, et pot dici qd omnibz sex modis predictis
bis. dr finis scdm eē. Consequenter cum dicit.
et sbā vniuscuiusqz. distinguit septimū modū.
qui dr̄ finis, et fm eē et scd cognitōm, et
est, quo diffō indicans essenciam et quidditatem
cuiuslibet. dr̄ finis, que diffō quid. dr finis
eē. quia indicat et dat rem fm totā suam
quidditatē, dr̄ ꝰ finis in cognitōne. quia diffō
est medium in demonstratōne ad quod stat resolō
in cognoscendo, vn̄ possz iste modus dici contra
omnes predictos. Consequenter cum dicit. declaratū
est ergo. declarat modos finis in comparatōne ad
principium, concludens iam declaratū eē, quod modi
finis dicuntur ex opposito modis principiorum, ita qd
cuiuslibet mō principiū. Undz aliquis modus eius qd ē
finis, et ita quot sunt modi principii. tot st
modi finis, et adhuc plures, et hoc. quia aliquis
finis est principium. licz nō omnis finis sit principium
et ꝰ nō solū sunt tot modi finium quot principiorum.
sz adhuc plures, et quia tam finis quam principium dr̄
multis modis. et nō dnt eodē modo de omnibz
finis modis. addit cum dicit. et h multa.
quod utrūqz istorum nōium nō signt quē et eodē
modo oms intentiones de quibz dr̄. sz scdm
consumptōm.

Quod aū per se. Hic distinguit modos eius
qd est per se. et diuidit hec ps in .ꝰ. in q.
p. distinguit modos eius in compositis. in scā ibi. et
etiā dr̄ per se. ꝰ incompositis. In prima pte sic procedit.
fo dr quod per se dr̄ multis modis. scdo cū dr.
vno modo. distinguit duos modos eius in compositis,
quorum primus est, quo id dr̄ per se. quod est forma

et sbā eius de quo dr̄, quoniam id dr̄ per se bonū.
quod est bonū per suā formā et sbām. Con-
sequenter cum dicit. Et alio modo. dat scdm
modū, et est, quo id dr̄ per se de aliquo. qd
inest ei sn̄ medio. quoniam dr̄ color eē ꝰ
superficie per se. in corpore aū non, nisi mediante
superficie. Consequenter cum dr. id quod per dr̄
quasi epilogando istos duos modos dat quēdā
dim inter eos, concludens qd id quod dr̄ per se.
dr̄ duobz modis, quorum unus et primus dr̄ per se
fm formā. alius aū per sbm sū mām, ē .n.
quod scdo modo dr̄ per se. recipit suū sbm
in sua dispositione. Consequenter cum dr. et ulterius.
ostendit quod per se cām et essenciā ad
invicem, dicit quod ulterius per se et cā sunt eadē
in essencia, et similr intelligit quod cā et essencia
sunt idem, et qd ita sit. probat per duo exempla
cum dr. dr̄ .n. ad quid. et est primum, querere ad
quid essencia fecit polliachius aliqd, quo in
comparatōnis usus est auctor in arabico, ut dr com.
et querere quare sū propter quem cām fecit h. idē est
querere, utrobiqz .n. queritur cā, similr querere ad quem
essenciā nō concluditur sillogismus eam quam, et querere
quare que est causa ꝰ conclusionis, aut nō vē. id
est querere, ex quibz exemplis relinquitur quod cā et essencia
scdm quendam modum sunt idem. Consequenter cum dicit.
et ꝰ dr̄ per se. distinguit modos per se in cōplexis,
et distinguit duos, quorum primus est, quo id
dr̄ per se. quod per se. est. sicut in loco, ut .s.
stans aut sedens. quoniam individuū sbe dr̄
eē per se. talibz .n. per se debetur situs ꝰ loco.
Consequenter cum dr. maxime est ergo. distinguit fm
modū, et sic procedit. primo ad maiorem ex-
planatōm resumit primum modū et scdm predictos,
scdo dat modos illos cum dr. ꝰ ꝰ ꝰ. et
plana sunt ex predictis que dicta sunt in prima pte,
post hoc qd dicit. et h est viuus per se. ubi
efficiat de sbā sū sbali quod exibit in
aliquo per se. sz per medium, quoniam dr̄ qd
h est viuus per se. quia aīa que est una ps
hois per me vita. super qd notandum est qd dicit
com, quod omne quod exibit per se in aliquo.
aut exibit in eo tanquam actiuis aut tanquam
sbā, et utrūqz istorum aut per medium. aut sn̄
medio, sbā per medium. est h viuus, et
actiuis per mediū corpus coloratū, et sbā sn̄ medio.
rationale sū aīam, et actiuis sn̄ medio. super-
ficies colorata. His visis dat fm modos
ꝰ incompositis cum dicit. et ꝰ illd. et est, quo
id dr̄ eē per se. quod non ht cām sui ali-
unde. qui modus solū videtur conuenire cāe
prime. per com qui dicit, quod hoc in deo exibit

com

com

com

Com

com

Co

com per se, id quod non habet causam per quam existit
nisi per se. Si ad est tale. q. d. non est tale,
nisi sit prima causa. Et ne putetur quod hic ut
ad causam hic modo existat per se: removet hic
cum dicit. *causa enim hominis* dicens quod cause hominis
sunt multe, sicut animal, biped, et animal
et cetera, hic, unde compertum licet homo plures habeat causas: tamen
eo in quo existit per se: inquantum est homo, est
humanitas causa sue existencie. humanitas enim
dicitur figura per se generans, hic est quia homo inquantum
homo generat, vel inquantum est homo per humanitatem, non dicitur
generare nisi per humanitatem, et intelligendum est quod primus
modus eius quod est per se hic: est idem cum
primo modo per se in libro posteriorum, et secundus hic, cum
secundus ibi, et tertius hic, cum tertio ibi. Sed quartus
modus id est reducitur ad primum modum hic. vel quartus
modus hic. ad tertium modum ibi.

S*itus autem dicitur vel est*. hic distinguit modos
huius nominis situs, et sic procedit. Primo dat quan-
dam rationem communem situs, dicens quod situs est in
habentibus partes ordinatio ipsarum partium. secundo cum
dicit. *autem secundum locum*. distinguit modos situs, et
sunt tres, qui sic possunt accipi, cum situs
sit ordinatio partium, aut est ordinatio partium ad
aliquid ut ad locum: et sic est primus modus, quo
com dicitur situs ordinatio partium in loco, vel sicut dicit
commentator: id est situs qui est predicamentum, aut
est ordinatio partium adinvicem: et hic dupliciter, aut. s.
sicut partes consideres in forma cum sint in toto or-
dinatio. sunt adinvicem vel ab invicem distincte.
et iste est secundus modus quo situs dicitur ordinatio partium
com adinvicem secundum potentiam. et id est situs sicut dicit commentator:
pertinens ad predicamentum quantitatis, aut est ordinatio partium
distinctarum in forma, et id est tertius modus quo
situs dicitur ordinatio partium in toto sive ordinatio
ipsarum adinvicem secundum formam, et quod situs
dicatur modus predictus: probat cum dicit. *debet enim*
habere. quasi per nominis impositionem, dicens quod partes
omnibus modis predictis ordinate habent situm
aliquem secundum quod unde hic nominis situatio, quod est
habere partem aliquo predictorum modorum.

Dispositio dicitur. hic distinguit modos huius
nominis dispositio, et distinguit .3. modos, quorum
primus est, quo dispositio dicitur motus sive figura
medium inter agentem et patientem, cum unum agit
et reliquum patitur, sive habitus medius inter habitum
et habentem, qui quidem motus in comparatione ad agentem
dicitur actio: et in comparatione ad patiens dicitur passio.
Et ne putetur quod istius dispositionis medie sit
alia dispositio hic in decursu: addit cum dicit. *manifestum*
est. quod dispositionis sic dicte non est alia dispositio,
quia si sic: esset processus in infinitum, ut expresse
ubi alia translatio. Consequenter cum dicit. *et dicitur*
dispositio. dat secundum modum, et est, quo dispositio dicitur
qualitas bona aut mala. generans corporeum membrorum
et humorum in corpore, que quidem qualitas dicitur bona
aut mala, aut simpliciter. aut respectu alicuius, sicut sanitas.
Sanitas enim Sortis non solum potest dici in se bona.
sed in respectu sanitatis Platonis, et similiter mala. Consequenter
cum dicit. *et dicitur vel dispositio*. dat tertium modum.
et est, quo dispositio dicitur qualitas alicuius partis a qua
ipsa pars denominatur bona aut mala, sive totum ab
ipsa parte, sicut homo dicitur bene dispositus a bona
dispositione oculi vel alterius partis. *Et passio dicitur*. hic
distinguit modos huius nominis passio, et distinguit
tres, quorum primus est, quo passio dicitur qualitas
sive potentia per quam possibile est ad transmutari a contrario
in contrarium, ut ab albo in nigrum, ista enim potentia fiat dicitur
commentator dicitur potentia passiva. Consequenter cum dicit com
et alio modo. dat secundum modum, vel est, quo passio
dicitur ipsa transmutacio, cum secundo transmutatur ad a contrario in contrarium.
Com cum dicit. *vel causa dicuntur magis*. dat tertium modum,
et est, quo passio dicitur transmutacio sive motus nocivus
vel contristabilis, vel hic. aut simpliciter. aut per excellentiam, vel
enim hoc modo dicitur omnis occasio maxime nociva aut
maxime delectabilis passio. *Privatio autem dicitur*. hic disti-
nguit modos huius nominis privatio, et dividitur hic per
m. et m. q. p. distinguit modos privationis in se,
in fa ut id est, *secundum genus minus*. distinguit modos pri-
vationis in comparatione ad negationem, prima adhuc dividitur
m. et m. q. p. distinguit modos privationis ut, in fa
ut ibi. *et que abstractione* distinguit modos privationis
violente, in prima parte distinguit duos modos, quorum
primus est, quo aliquid dicitur privari aliquo quod non
est innatum esse ei. nec alicui sui generis, est tamen
natum inesse alicui alterius generis, quomodo dicitur planta
privari sensu: quem nata sunt animalia habere.
Consequenter cum dicit. *et alio modo*. dat secundum
modum, vel est, quo aliquid dicitur privari aliquo
quod tamen natum est habere: et hic in tempore in quo natum
est habere id, quomodo homo dicitur cecus ut catulus
cecus cum non habuit visum in tempore determinato a
natura, istum modum primo dat, secundo cum dicit. *modus*
omnis. quia ea quibus hic modo inest privatio quedam
dicuntur privari per se, ut homo visu, quedam autem per naturam
sui generis, ut talpa dicitur privari visu. propter hoc
dicit quod modus carendi visu in homine. alius
est a modo carendi visu in talpa. in talpa enim
est privatio secundum genus, in homine autem per se. homines
enim per se nati sunt esse secundum speciem hominis, non similiter autem
circa speciem talpe, quia talpa autem in omnibus sive cor-
poribus aut in pluribus: non indiget visu. ut
posset dici carentia visus in talpa. privatio per genus
quia talpa naturaliter habet virtutem sensitivam que est

radix, et ob hoc virtutis visive, hoc facit secundo. Tercio
cum dicit: et cum hoc fuit. addit condicionem complentem
iam dictum modum privationis, et est, quod tunc primo
dicitur privatio hoc secundo modo, cum aptum natum est habere aliquid
et caret illo, cecitas enim cum sit privatio non dicitur
catulus cecus in omni tempore, sed in tempore de-
terminato aliquando in quo natus est habere visum et non habet,
et addit cum dicit. et similiter si fuit. quod si
fuit privatio per se, ut catulus dicitur privari visu,
sive secundum genus, ut talpa dicitur privari visu, ubique
est hoc verum. quod non dicitur inesse privatio nisi cum illud
quod privatur natum sit inesse, et non inest.
aliter autem possumus dicere, quod ab illo loco, et aliquando
cum non. dat duos modos privationis, quorum
unus est, quo aliquid privatur aliquo quod tamen natum
est habere, non respiciendo ad tempus vite determinatum,
quo modo dicitur homo privari visu. homo enim in
quibusdam etate dicitur cecus si caret visu. et secundum
hoc dat secundum modum cum dicit. et cum hoc fuit. et
est, quo aliquid dicitur privari aliquo quod tamen natum est
habere. et non habet in tempore determinato aliquando, quo modo
catulus dicitur cecus non in omni etate, sed cum
caruit visu in tempore in quo natus est habere visum,
Consequenter cum dicit. et in abstracto. distinguit unum
modum privationis violente, et est, cum per violenciam
aufertur ab aliquo quod naturaliter inest ei. quo modo lapis
cum per violenciam fuit sursum inest ei privacio
descendendi deorsum, quod tamen naturale est lapidi. Con-
sequenter cum dicit. secundum quot in nu[?]. distinguunt modos
privationis in compositione ad negationem sive ad terminum infinitum,
intendens quod quot modis dicitur negatio de illo, tot
modis dicitur privatio de eodem. negatio autem dicitur tribus modis,
quia maxime per plana exempla, que plana sunt, dicitur enim non
visibile, quod omnino non habet colorem. aut quod non
nisi cum difficultate videtur. aut quod non bene sive
debiliter videtur, licet videatur de facili, quod et privatio.
similiter tribus modis dicitur, dicitur enim invisibile aut quod
omnino non videtur. aut quod non nisi cum difficultate
videtur, aut quod licet de facili videatur, non tamen bene, sed
debiliter videtur, et similiter intelligendum est de aliis exemplis
que ponit, Et ne putetur quod privatio omnibus hiis
modis dicatur eque proprie. addit cum dicit. et in illo
quod non habet. quod privatio non dicitur proprie nisi de illo
quod caret aliquo secundum totum, et non secundum partem,
quod tamen natum est habere, quia qui caret visu tamen
unius oculi sicut monoculus, non dicitur cecus, nisi
careat visu in utroque oculo, ex quo infert conclusionem
cum dicit. et id non est in omne. quod habitus et
privacio non dividunt immediate omne quod est subiectum.
immo inter ipsa est medium, quod non semper est unum
ipsorum nec reliquum. sicut non omne de quo natum est
dici bonum vel malum, sive iustum vel iniustum

semper est hoc vel illud. homo enim in cunabulis
sicut dicit commentator: neque dicitur bonus neque malus neque
iustus neque iniustus, ut heremita, et intelligendum
est hoc de bonitate et iusticia civili, et non de
morali. Habitus dicitur multis modis. hic distin-
guit modos huius nominis habitus. et habet hoc partes tres. In
quarum prima distinguit modos habitus, in secunda ibi:
et species que dicuntur. comparat modos habitus modis
essendi in. in prima parte sic procedit. primo dicit quod
habitus dicitur multis modis, secundo ibi: uno modo
dicitur. distinguit modos habitus, et distinguit
quattuor, quorum primus est, quod habitus dicitur per quod
acquiritur aliquid secundum animam, ut arbor dicitur habere
corticem, sive secundum studium et laborem, ut
aliquis dicitur habere castrum, et maior civitatem. et
vestiens vestitum. et universaliter possidens possessum.
Secundum modum dat cum dicit. et alio modo. et est
quo aliquid sive subiectum dicitur habere formam, quo modo
cuprum habet formam ydoli, et ferrum formam gladii,
et corpus aliquod infirmitatem aut sanitatem. Tercium
modum dat cum dicit. et alio modo sicut
et est, quo continens dicitur habere contentum, sicut
ciphus vinum contentum in eo. et civitas homines
et navis nautas, et universaliter secundum hunc modum
dicitur totum habere partes. Quartum modum dat
cum dicit. et iterum dicitur habere. et est, quo defendens
dicitur habere delatum, cum prohibet ipsum a sua
actione, quo modo domus dicitur habere res contentas
quas prohibet ne cadant, ponitur super ipsam.
et hoc modo dicebant quidam poete celum
habere angelum sive athlantem, qui non esset, caderet
celum super terram, quod iterum dicebat quidam
naturales, hoc iterum modo dicitur continens habere contentum,
ut ciphus vinum, quia nisi ciphus prohiberet
statim fluerent partes vini contenti et
distinguerentur. Consequenter cum dicit. et species
que dicuntur. comparat modos habitus modis essendi
in. dicens quod modi essendi in. sunt similes
modis habitus. sed quod intelligendum est, quod
si esse in. et habere, convertantur. tunc possent
esse octo modi habitus. sicut sunt octo modi
essendi in. distincti in libro phisicorum, si autem proprie
sumantur nequaquam. immo sicut dicit commentator hec
propositio in. proprie dicitur de re contenta ad continentem.
et recepti ad recipiens, hoc verbum autem habere
econtrario proprie dicitur de re continente ad contentum. pos-
sidentis ad possessum. unde quia hoc magis
distinguit modos proprios habitus quam ceteros. Sed
distinguit quattuor modos eius.

Ex aliquo dicitur uno modo. hic distinguit
modos eius quod est ex alio sive ex quo.
et dividitur hec pars in tres. In quarum prima distinguit

modos eius, in sa ut i. et quedam istorum dicuntur. reducit omnes modos ad duos, per partes adhuc dividitur in. 7. in. q. p. distinguit primus eius quod est ex quo secundum quos id ex quo transmutatur in id quod fit ex eo, in sa ut i. et alio modo que est pars. distinguit modos eius secundum quos id ex quo non transmutatur in id quod fit ex eo, per adhuc in. 7. in. q. p. distinguit modos secundum quos illud ex quo transmutatur secundum totum, in sa ut i. et quedam autem quedam. distinguit modos secundum quos id ex quo non transmutatur secundum totum, sed solum secundum partem, in hac parte distinguit iiii. modos, quorum primus est, quo ad sua sicut ille sua artificiale dicitur esse ex sua materia. et hoc dupliciter, aut scilicet propinqua aut ex materia remota. et exemplificat de materia utraque in dicta cum dicit. v. g. dicit quod omnia liquabilia ut s. plumbum. cuprum. ferrum et c. hic. sunt ex aqua ut ex materia remota, ydolum autem est ex cupro. ut ex materia propinqua, cuprum enim est primum subiectum et proximum recipiens formam ydoli et suam passionem successiue, et hic mouetur secundum commentatorem per hoc quod dicit, hoc enim est inuenimus. secundum tamen aliam translationem dat in hoc alium modum eius quod est ex quo, et est, quo aliquid dicitur esse ex principio mouente, ut pugna ex conuicio, est enim alia translatio hic, alio modo ex principio mouente primo. ut ex quo pugna ex conuicio, id enim est primum pugne, et secundum commentatorem iste primus modus com
est modus famosior. eius quod est ex quo. ¶ Consequenter cum dicit. Et alio modo. dat secundum modum et est, quo partes fiunt ex toto, per resolutionem, ut manus ex homine, et tale carmen ex tali metro, et lapides ex domo, cum enim forma domus autem hominis autem alicuius consimilis sit sua completio per quam id dicitur totum et completum. cum corrumpitur illa forma, resoluitur totum in suas partes. et fiunt partes ex toto. Consequenter cum dicit. et quedam dicuntur. dat tertium modum, et est, quo totum fit ex partibus. et hoc autem ex parte formali ut homo ex bipede, autem ex parte materiali ut ydolum ex cupro. Consequenter cum dicit. et alia sicut forma. dat quartum modum. et est, quo forma completior fit ex forma minus completa, ut forma mixti ex formis elementorum, ex quibus epilogando concludit cum dicit. quedam quidem. quod quedam dicuntur esse ex aliquo modis predictis, ut s. in quibus id ex quo transmutatur secundum totum. ¶ Consequenter cum dicit. et quedam quando distinguit modos ex quo, quando id ex quo fit aliquid ad non transmutatur secundum totum, sed solum secundum partem in id quod fit ex eo, quoniam dicitur filius esse ex patre. et matre. et terra ex plantis, sua planta ex terra, hic enim sunt ex quibusdam partibus eorum ex quibus fiunt transmutatis et non ex toto. et differt iste modus a materia superius tacto quia deficit in natura transmutationis, sicut illud ex quo fit aliquid, ut ex materia habente in se uirtutem motiuam. et id ex quo fit aliquid ut ex mouente solum. Consequenter cum dicit. et alio modo et c. distinguit modos ex quo quando id ex quo fit aliquid nec secundum totum nec secundum partem transmutatur in id quod fit ex eo, quoniam dicitur nox fieri ex die, et pluuia ex sereno. id est post. dicitur enim hoc fieri ex hoc. sed consuetudine non ita. s. quod id ex quo fit materia autem pars eius quod fit ex ipso sed solum quia fit post ipsum secundum tempus. ¶ Consequenter cum dicit et quedam istorum. reducit omnes modos predistinctos ad duos. quorum unus est, quo id ex quo hic ponitur ut transmutetur in id. quod fit ex eo, et iste modus comprehendit omnes modos predistinctos, preter ultimum, alius autem est quo id ex quo non transmutatur in id quod fit ex eo, sed solum fit post ipsum, et iste modus comprehendit solum ultimum modum predistinctum.

Pars dicitur uno modo. Hic distinguit modos huius nominis pars, et quia pars dicitur duobus modis. s. pars in quantitate, pars in qualitate, secundum hoc dividitur illa pars in. 7. in. q. p. distinguit modos partis in quantitate in sa ut i. et alia illud in quo. distinguit modos partis in qualitate, in prima autem parte distinguit duos modos, quorum primus est, quo pars dicitur id in quod dividitur totum secundum quantitatem, licet sit pars non aliquota. quoniam sunt duo. pars trium, et dicta pars .iiii., et dicitur pars non aliquota, que quotiescumque sumpta. non reddit suum totum precise, istum modum primo dat, secundo cum dicit. quod autem dicitur. probat quod id in quod dividitur totum in predicto, est pars, eo quod omne diminutum ex quo secundum quod diminuitur. quocumque materia diminuatur, est pars illius ex quo diminuitur. Secundo cum dicit. Sic dicitur. dat exemplum de parte sic dicta ut dictum est. Consequenter cum dicit. et alio modo. dat secundum modum et est, quo illud dicitur pars, quod aliquotiens sumptum precise reddit suum totum, quod quidem est pars aliquota, ex quibus infert cum dicit. et ideo forte. quod uno modo est dicere quod duo sunt pars trium, et alio modo non, sunt enim pars non aliquota, pars autem aliquota non sunt, et sicut dicit commentator geometre utuntur com
hoc nomine pars. secundum quod dicitur de parte aliquota. Consequenter cum dicit. et alia illud in quo. distinguit modos partis in qualitate et sunt tres, quorum primus est. quo illa dicuntur partes. in que fit divisio forme secundum qualitatem, et non secundum quantitatem, quoniam differentie et similes sunt species dicuntur partes generis, sunt enim partes in divisione, secundum modum dat cum dicit. autem ex quibus componitur, et est, quo illa dicuntur partes ex quibus componitur totum, ut s. materia et forma, sicut spera cuprea habet cuprum et materiam, et esse sub angulo pro forma, ut philosophus est in principio capituli de qualitate, et iste sunt partes in compositione ¶ Con-

cum d. et illa. dat tertium modum. et est quo
illa que ingrediuntur diffinitionem eiusdem rei quiditatem eius
indicantem. dicuntur partes diffinitionis et diffiniti, quoniam
genus et differentia sunt partes speciei, sunt enim partes diffinitionis.

Totum dicitur. Hic distinguit modos huius nominis
totum, et dividitur hec pars in .2. in .q. p. distin-
guit modos totius in se, in sa. ut ibi. et cum habeat
initium. dat differentiam inter totum et omne. Sive distinguit
totum secundum quod habet oppositionem ad omne. In prima parte
distinguit tres modos totius. quorum primus est, quo
illud dicitur totum a quo non diminuitur aliqua partium,
ex quarum ipsum est totum, quo modo potest dici quod
perfectum est totum. Secundum modum dat cum dicit,
et dicitur totum universale. et est, quo universale continens dicitur
totum ad contenta unita in ipso, et hic subdividitur,
quia aut dicitur continens sicut individuum continet
suas partes que sunt unite in una forma substantiali.
et hoc modo dicitur vere totum. aut per similitudinem, sicut
universale continet particularia, quod est unum in particularibus,
quodammodo dicitur totum, et quod universale aliquo modo dicatur
totum. probat per similitudinem eius ad illud totum cum dicitur.
universale enim per hoc, quod universale tamen non universaliter sumptum
sicut aliquis. quoniam universale universaliter sumptum sicut omne animal,
est aliquid unum continens plura particularia. aliquo modo
sicut ipsa partialia continentur suas partes, universale etiam
predicatur de particularibus, et facit ea unum aliquo modo,
sicut illud totum. scilicet particulare facit suas partes vere
unitas, sicut patet in homine et equo, qui sunt
unum in animalitate. Consequenter cum dicitur. continuum enim. dat
tertium modum, et est quo totum dicitur continuum. finitum ab
alio distinctum, cum fuerit ex pluribus partibus existentibus in eo
in potentia, licet non in actu. et maxime dicitur totum hoc modo
de illis que continuantur adinvicem. aut per naturam aut
per artificium, sicut dictum est in capitulo de uno, quod
unum est illud. cuius unitas consistit in totalitate aliqua
secundum quantitatem continua. hoc enim in hoc de uno continuo, con-
sequenter cum dicitur, et cum habeat initium. dat differentiam inter
totum et omne. Sive distinguit totum secundum quod habet oppo-
nem ad omne, dicens. quod cum aliquod quantum habens principium
medium et ultimum fuerit tale, quod ex diversitate suarum
partium in situ non diversificetur secundum formam. id dicitur omne.
Si autem fuerit tale quod ex diversitate suarum partium
in situ diversificetur in forma. tunc dicitur totum. adhuc
enim si aliquid fuerit tale quod constet ex talibus partibus, ex
quarum diversitate in situ uno modo variatur diversitas
in forma, alio modo non. illud dicitur totum et totum
et omne, omnia sunt cera et pix. cera enim secundum
diversum situm suarum partium. recipit diversas impressi-
ones, et in diversificatur in forma que est figura, et ob
hoc dicitur totum, in forma autem sua substantiali non diversificatur
et ob hoc dicitur omne. aqua autem et universaliter humida. et etiam
numerus, proprie loquendo dicuntur omne, et non dicuntur totum, hoc

transumptive, modo tamen hoc maxime dicitur omne id quod est
aggregatum ex partibus ab invicem distinctis. sicut
collectio numerorum dicitur omnis, et hoc in proprie est dicere,
quod aliquid est totum et non omne. et similiter domus
et est hic que constant ex talibus partibus ex quarum
diversitate in situ diversificatur totum in forma substantiali.

Et continuum. In hac parte intendit declarare
quot conditiones exiguntur ad hoc quod aliquid
dicatur diminutum in membro, ex quibus manifestum erit
que sint diminuta membro, et que non. et primo
dicit, quod dicitur quod ad continuum dicitur esse diminutum
membro non simpliciter nisi secundum quantitatem diminutionem. sed quantum
totum ex quo fit diminutio et pars diminuta
sunt in dispositionibus sive conditionibus variatis. Ideo cum
dicit, sed oportet id est. declarat illas dispositiones sive con-
ditiones. et sunt in universo octo, quarum prima
est, quod oportet ut pars diminuta non sit nata di-
midi a toto. unde licet aliquis caveat pilis et avis
plumis. non propter hoc dicuntur diminuta membro,
quia hee partes nate sunt dividi a toto. Consequenter
cum dicitur. et dicere duo. dat secundam conditionem. et
est, quod oportet ut pars diminuta non sit e-
qualis ei quod dicitur diminutum membro per ablationem
illius partis. et propter hoc si aliquid fuerit compositum ex duabus
partibus equalibus. ex quo diminuatur altera illarum
partium. id non dicetur diminutum membro. Con-
cum dicit. neque aliqua partium, dat tertiam con-
ditionem, et est, quod oportet ut per ablationem partis
non aliquis auferatur nec neque forma sive species eius
a quo fit diminutio, ut si in artificialibus
dicatur archa diminuta membro, ut homo
in naturalibus. ut pars ablata sit talis quod non
auferat formam, neque hominis ut arche. et
secundum hoc universaliter neque dicitur diminutum membro in quantitate
discreta, ut in numeris. quoniam enim ex toto diminu-
itur unum. non dicitur quod est diminutus membro,
quia non manet eadem species numeri. Con-
sequenter cum dicit. et cum hic quod narratum. dat
quartam conditionem, et est, quod oportet ut illud
quod debet diminui membro non constet ex par-
tibus consimilibus in forma, et hoc quia in talibus
semper remanet idem numerus partium, quod non est
in eo quod est diminutum membro, in ipso enim ma-
net species et forma sibi cum nomine, sed fit di-
minutio in numero partium, et quod in predictis
maneat idem numerus partium, patet per hoc. quod
cum a tali toto absciditur aliqua pars. id
quod remanet potest dividi secundum numerum eundem
partium. secundum quem dividebatur prius totum, ex quo
infert cum dicit. quare habent partes, quod ea que
sunt diminuta membro oportet ut habeant partes
dissimiles in forma. sicut duo et tria id est hic.

sūt ptes dissiles nūi / et nō sic̄ vniuitates
dnī ptes nūi. Consec̄ cum dicit. et vli-
omia. dat qrtam gdicōm / et est / quod oz ut
totū gstet ex talibz ptibz / ex quaz dissitente
in situ: diuisifice totū in fol. // Consec̄ cum dr.
et ē ut sic̄. dat sextam gdicōm / et est / qd
oz ut totam sit ex ptibz ad inuicē gtinuis /
lz. n. ad gponat ex ptibz dissilibz sicium
hn̄tibz in toto. nō tn̄ adinuicē gtinuis. p
ablōm talis ptis n̄ dicit diminutū mbo. //
Consequēt cum dicit, et cum h ē. dat septi-
mā gdicōm / et est / quod oz ut ps abscisa ut
ablata nō sit ps pncipal ut caro / aut splen.
aū cor / aut cerebm / aū alia hi ps sn̄ qua
res ēē nō pot / h ē ut sit ablata a quocūz
loco idifferēt / n a quacūqz qntite sic̄ archa
lz fuit pforata n̄ dr diminuta mbo / set oz
ut ps ablata sit a ps extrinsecā / sn̄ q totū
pot ēē / ut ad mbm organicū / sicut auris
in hoie / aut nasus / aut aliud mbm gsile.
Consec̄ cum dicit. et h ē nō omē. dat octa
uam gdicōm / et est / quod oz ut ps ablata nō
possit itm gnari in toto / quia si sic. p el
ablōm nō dicet tot diminutū mbo / et lz ad
h ps ablata nō possit itm gnari n̄ saluent
alie gdicōes pdistincte. nō dicet totū dimi
nutū mbo p tal ptis ablōm / et iō addit cum
dr. et sr ē qd alia n̄ sit diminuta mbo.

Dicatr gen̄ qndam. h distingt mr h nois
genus. et diuid h ps in. z. m. q. p.
distingt modos gīs / in pa ut ibi. gnis g dr.
epilogando recolligit oms modos pdistinctos /
in tcia ut ibi. et dm̄ diuisa. declat que sūt
diuisa sm gen / in pa pte distingnit tres mos
gīs / quoz duo pmi sūt modi gnis in nālibz /
tcius aū est modus gīs in logicis. est g pmus
quo gen dr gtinua gnō coz que sūt eadē
in forma / ut dr in hoibz / dū g hoium
fuit gtim .i. dum gnō coz est gtia. // Con-
cum dicit. Et quodā ad. dat scdm modum.
et est / quo gen dr pmus motor in gnōne gtia.
quom dr g tam de pmo pate qm de pma
matre / mag tn̄ attribuit hoc modo h nom
gnis pat q mat. qr motor ē nobilior qm
sit m / et pat dr motor et mat m. p recep
com. Consec̄ cum dr. et ē nō supfic. dat
tcm modū quo dr gen in logicis / et est. quo
ad quod est pm in diffone sbm diffitis et qlibz
sbalibz gdicatē diffitū indicantibz est genus.
quom supfic dr gen̄ re aliaz figuaz / et coz
re pcularum coz. // Com cum dr. g g dr.
epilogando breuit recolligit istos tres modos

pdistinctos qui sat patet ex dcīs. Consequēt
cum dr. et dm̄ diuisa. declat que encia sit gnē
diuisa / dnī quod illa que sūt diuisa sed sbm
ut m remota / que n̄ alterant ad inuicem / nec
ut in aliqd tcm quod fiat vnū ex ipis. sic
ex fora et m fit ad vnū p gen. et sr hi oms
res diuisoz pdicamētoz / quedam .n. encia signt
sbm. quedā qualitē et sic de aliis / que n̄ trans
mutant adinuicem n̄ ad ad vnū quod fit ex
hiis / ista .n. sicut dicit com nō collocant in
eadē natā / Et intellīg est quod dr sr h com /
quod quecūqz altant ad inuicem hnt eandē mam /
et q altant ad ad id hnt istud pro mata.

Alium dr vno m. hic distingt modos com
h nois falsū. et di h ps in. z. m. q. p.
distingt modos fli put sūt in rebz. in pa
ut ibi. et quedam sicut illa. distingnit modos
fli put sūt in gphensione. in pma pte sic
pcedit. p dicit qd flm dr vno modo. sic res
dr fla / fo cum dr. Quedam ē e. distingt duos
m fli sic dca / quoz vn est fm possile. sic
de sedente. fm est ipm stare / h .n. flm pot
redire ad uitatē. Secds mod est quo dr fm
ipossile / sicut dr quod diamet est gmensurabilis
coste. flm .n. h modo dcm est semp flm. qr
ipossile / p aū m nō est fm n̄ p ad tempus /
et iō dicit qd fm possile et flm ipossile. non
sūt idem / i. quod sūt due n̄ diuise fm com. com
Consec̄ cum dr. et quodam ē e. distingnit
modos fli put sūt in gphensione ymagi
naria / et sūt duo / qr a uirtute ymaginatia co
phendit nō ēē quod est. aut ēē. qd non est / sic
est in umbs / et in sompniis. ibi .n. ymagin ad
sz nō sūt illa que ymaginant ēē. ex quibz co
cludit epilogando cū dr Res .n. dm quod res
dm fle / aut qr nō sūt / qntū ad duos modos
pmos / aū qr nō ymaginat ēē ut sūt. qm
ad duos modos scdos. Consec̄ cum dicit.
ro dr smo, declat vnū modū fli. s quod
flm est in intellcu / et sic pcedit. p ponit mod
illū / fo ut ibi. et diffo ē lz rei. dissoluit
qndam dubōm ē illū modū existentē. dat
g p illū modū. et est / quo intellcus dr ad
de aliquo a ab eo cui est p uitatē. quom
diffo q circuli est fa de tangulo et de omi a
fra a circulari fm q quod nulo com mont com
p h / quod fm in intellcudo ad est duob modis.
modo .s. qm oio nō iudicat / et est flus ēēnli
et modo qm iudicat qm pdicato de eo cui est
diffo / et si pdicet de a. est flm. et h ē flm
qi p actus. // Com cum dr. et diffo omībz
rei. soluit qndam dubōm ē iam dcm modū.

falsi existente, que talis est: Si omnis sermo falsus est qui dicitur ad de aliquo cuius non est, cum in diffinitione passionis ponatur subiectum quod non est ipsius non est. sermo erit falsus ut videtur qui dicit diffinitionem passionis de passione, quia mota est hec dubitatio. Solvit eam dubitationem dando responsiones duas. quarum prima est, diffinitio autem dicitur uno modo per essentiam vel intentionem que quidem est penitus idem cum diffinito, et huiusmodi sunt diffinitiones subiectorum, alio dicitur minus per essentiam vel intentionem, que non sunt penitus idem cum diffinito, aliquo tamen modo sunt idem, ut diffinitio passionis congregans in se materia principia passionis. et in subiectum quod non est penitus idem cum passione, aliquo tamen modo est idem, sicut exemplificat de diffinitione Socratis musici, que composita ex Socrate et musico. Sed diffinitio que sic est falsa, non est diffinitio alicuius omnino, nec aliquo modo eadem cum diffinito. quamvis licet diffinitio passionis non sit penitus eadem cum diffinito, quia tamen aliquo modo est eadem: est vera de diffinito, et sic quasi arguendo dissolvit predictam dubitationem, unde et iam dictam rationem sic procedit, secundo ponit .ma. et eam exponit in parte cum dicitur, est n. et patet expositio ex predictis. Secundo cum dicit. Sermo autem falsus. ponit .an. tertio cum dicit. et ideo Antonio. correlarie infert quod quidam philosophus eo quod ignorarent veritatem iam dictam: opinabatur quod non est ad diffinire omnino, non valet ad significandum nisi per unicam dictionem, que significet intentionem unam incomplexam, et opinabatur quod non est verum nisi solum in compositione de incomplexo, unde secundum ipsum diffinitiones omnino non sunt vere de suis propriis diffinitis, immo false. propter quod quarto cum dicitur. et accidit ex hoc. improbat opinionem istius philosophi, et hoc quia ex sua opinione sequitur ut omnino non sit sermo verus nec falsus, vel hoc quia sermo qui est genus veri et falsi est ex compositione, cum igitur non fuerit compositio: omnino non erit verus nec falsus. adhuc improbat eam alio modo cum dicitur. possibile n. est. et hoc quia secundum suam opinionem. quarto ut omnia sint falsa, non solum cum ad dicitur de aliquo per se, cuius non vere est: sed etiam cum dicitur de eo aliud coniunctum quod tamen falsum est, ut in posterius patebit. ¶ Consequenter cum dicitur. et alio modo possibile est. dat secundam responsionem ad predictam dubitationem, et est, quod licet subiectum per se non possit vere dici et directe de passione. non tamen prohibetur diffinitionem inquantum ponit subiectum vere dici de passione, bene n. potest ad integrandam diffinitionem alicuius quod tamen per se non est vere predicabile de ipso, ut duo integrantur diffinitionem octonarii. cum dicimus quod octonarius est numerus multiplicatus per duo secundum duo multiplicatus per .iiii. / duo .n. integrant diffinitionem octonarii. cum tamen non vere predicantur de octo. / ad .n. est duo ab octo sicut dicit commentator. ¶ Consequenter cum dicitur, quedam igitur. Soluta iam dicta dubitatione falsi. quasi epilogando infert duos modos falsi.

predistinctos, concludens quod quedam sunt falsa, quia falso intelliguntur quantum ad ultimum modum, et quedam quia falso componuntur secundum ymaginationem quantum ad falsum in comprehensione ymaginaria. qui fuit secundus modus, Et quia sic accidit falsum tam intellectu quam ymaginatione ut dictum est. addit correlarie cum dicit. et ideo dictum est. quod dixit quidam philosophus quod unus et idem sit dicitur falsus de eodem et verus, cuius opinionem reprehendit auctor cum dicit. accepit .n. dominus iste hoc dixisse. eo quod non distinxit inter verum in actu. et verum in potentia, et falsum in actu vel falsum in potentia, immo dixit quod ille est dominus falsum in actu: qui potens est dicere falsum, licet vere intelligat, et vere cognoscat, et vere dicat in actu. adhuc reprehendit cum dicit. et ideo accepit. quod iste idem deceptus ex falsa comprehensione ymaginationis. opinabatur quod faciens sponte malum est melior quam qui facit malum vi. quod tamen est falsum. et motus fuit ad hoc, quia comprehendit quod humiliatus sponte sive sponte faciens bonum. est melior quam faciens bonum vi. cuius opinionem reprehendit cum dicitur. et dico hoc modo. dicens quod non sic debuit sumpsisse suam similitudinem, immo hoc modo si humiliatus sponte melior est quam humiliatus vi. igitur non humilians sponte peior est quam non humiliatus vi. de quo plenius dictum est in ethicis. fiat faciens

¶ Et dicitur actus. hic distinguit modos huius nominis actus, et dividitur hec pars in duas. in quarum prima distinguit ipsos modos. in secunda ibi, ista autem possibile est. dat differentiam inter illos. prima in duas. in prima distinguit modos actionis per accidens. in secunda ibi. et dicitur actus. distinguit modos actionis per se. prima in .2. in prima distinguit duos modos actionis per accidens. in secunda ibi, igitur quia est aliquid. reducit omnia que fiunt in loco et in tempore propter eam formam ad primum modum per accidens, distinguit igitur primo duos modos, quorum primus est quo accidens dicitur de eo quod est causa per accidens, quasi quod sequitur accidentaliter non de necessitate nec in maiori parte, ut si aliquis fodit foveam causa plantandi vel invenit thesaurum. fossura est causa inventionis thesauri non necessaria nec in maiori parte, immo sicut est dictum, quod post fossuram inveniretur thesaurus. ¶ Consequenter cum dicitur. et similiter ut accidat secundum modum, et est, quo accidens dicitur de uno predicato de altero, quorum neutrum est causa alterius. non dicitur unum de altero necessario, nec in maiori parte, quomodo dicimus quod musicus est non albus, accidit .n. musico ut sit albus aut non albus, nec predicatur aliquid tale de musico necessario, nec in maiori parte, et differt iste modus a modo

com

primo et com. in h qd primus modus pertinet ad casum. Quantum aut ad predictionem per accidens, sed in hoc quod in primo modo denotatur causa aliquo modo. in h aut non causa, sed concursus cause. fossura enim est causa inveniendi thesauri licet per accidens, non albus aut non est causa per se musici nec per accidens, sed accidit homini qui est musicus ut sit non albus.
Consequenter cum dicit. et quia est ad. reducit omnia que fiunt in tempore et in loco preter causam primam ad primum modum per accidens predistinctum, intendens quod in omni quod est in tempore et loco. dicitur quod quecumque tempore aut loco quod sit causa eius per accidens, non vere et per se. in loco aut sicut fossura quecumque thesauro in loco fossure, in tempore aut. ut si cum fiat aliqua coruscatio moriatur aliquis aliquid in magis in reducitur causa per accidens ad primum modum predistinctum.
Et quia accidens illo modo et in hiis duobus pertinet ad casum. addit cum dicit. et accidentis non habet quod accidens hoc modo dictum non habet causam nisi casum, que quidem causa non est certa sed incerta. id est. quod causatum non possit fieri nisi per illam. Sicut dicitur quod accidit aliquem ire ad aliquem locum casu, cum ductus illuc fuit sua intentionem, ut quidam navigantes ducuntur ad aliquem locum per ventum, aut aliqui a latronibus sed ab aliis preter intentionem suam eos ducentibus in quibus exitum non provenit ex causa certa, sed aliunde, ventus enim est causa non certa que ducit navigantes ad locum quem non intendebat. ¶ Consequenter cum dicit. et dicitur accidens. distinguit unum modum accidentis per se. et est quo accidentia per se dicuntur accidentia alicuius subiecti, que per se et non dicuntur de illo subiecto, non tamen sunt de substantia eius, quoniam habere tres angulos equales duobus rectis dicitur per se de triangulo. Consequenter cum dicit. ista aut possibile est. dat differentiam istius modi. scilicet. accidentis per se. ad modos accidentis per accidens predistinctos, et est quod accidentia isto modo possibile est esse eterna. accidentia aut modis predictis non. et dat differentiam istam et commento quia accidentia quedam sunt necessaria, ut accidentia inseparabilia, et quedam non necessaria, ut accidentia separabilia. et quia preterea de accidentibus in se et de suis modis in comparatione ad subiecta non pertinet ad hunc modum sed solum in intendit hic exponere nomina. addit cum dicit. et rationes quod pertinet ad alium locum. **Liber sextus metaphysice**

lib vi

aut est quod principia et cetera. In tota parte precedente continente libros precedentes declaratum est de quibusdam quorum cognitio est necessaria ad principale intentum, In hac aut parte continente hunc sextum librum et libros sequentes accedit ad principale intentum, scilicet. ad declarandum de ente et de principiis et causis entis in quod ens. et dividitur hec pars in duas. in qua primo declarat quod hec scientia est considerare de principiis et causis entis in quod ens, quod licet in principio quarti fuit ostensum. tamen sufficienter declarat hoc hic, in secunda parte ut ibi. et quia hec considerem. incipit agere de principaliter intento, ad primum aut declarandum dat tres rationes principales, quarum prima est, aliqua scientia considerat causas et principia entis secundum quod ens, sed nulla alia scientia ab ista facit hoc. ergo hec scientia est considerare et cetera. circa hanc rationem sic procedit, primo ponit maiorem. cum sua probatione, secundo probat minorem. tertio ex probatione minoris infert quandam conclusionem, ponit ergo primo maiorem. et probat, quam probat cum dicit. aliqua enim est causa. sicut particularium entium sunt cause particulares de quibus considerant in scientiis diversis secundum diversitatem ipsorum entium. ut sanitatis et infirmitatis sunt alique cause que considerantur in medicina, res enim de quibus sunt alie scientie tam practice quam speculative habent causas de quibus considerant ille scientie aut simpliciter aut in alicuius finis, quare similiter entis in quantum ens sunt principia et cause que queruntur in aliqua scientia. hec rationis solum probat maiorem. et hec solum per inductionem ut dictum est, potest enim dici, quod per res operabiles intelligit res de quibus sunt scientie practice, sed ipsas scientias practicas, que sunt in exercitio, per scientias aut cogitativas sed cognitivas et diversas litteras. scientias speculativas quarum principaliter consistit in cognitione sed cognitione ¶ Consequenter cum dicit. et quia unaquaque. probat minorem. propositionem. scilicet, omnis scientia alia ab hac. scilicet. omnis scientia specialis supponit aliquid ens. quid in maiori, aut secundum sensum. aut alio modo ex conditione, ut secundum suppositionem de quo ente particulari demonstrat per se accidentia illius, et hec. aut per rationes validas et necessarias, aut per rationes debiliores, quare nulla scientia alia ab hac considerat de ente simpliciter, nec de principiis et causis entis in quantum tale, hec rationis solum dat minorem ex quo infert quandam conclusionem cum dicit. et ideo manifestum est. et est quod subiectum non demonstratur, sed enim omnis scientia que aliquid demonstrat, demonstrat per se accidentia de suis subiectis, et subiectum nullius est accidens per se. subiectum de nullo est demonstrabilis. licet de ipso contingat ad demonstrari. Et ne putetur quod propter hec non sit subiectum cognoscibile. addit cum dicit. sed tamen quod subiectum alio modo est notificabile et cognoscibile quam per demonstrationem, in intelligit multos communis alium modum aliud, aut per priora, ut subiectum in aliquibus cognoscuntur per accidens. propter quod habetur in primo de anima. quod accidentia magnam partem conferunt ad cognoscendum quod quid est. et talis cognitio per signum, aut intelligit modum cognoscendi qui est per viam compositionis, aut divisionis, aut omnia ista, plures enim differentiores subiectorum ut dicit commentum sciuntur hiis tribus modis. addit ergo cum dicit. et similiter. quod sicut non demonstratur subiectum. similiter non habet aliqua scientia specialis determinare suum subiectum esse, immo una via

com

cognoscendi debet cognoscere de ipso an sit et quid sit.
idem enim est substantiam esse sive substantiam esse, et esse quid.
et ideo eadem cognitione cognoscatur ipsum esse vel quid
est, vel similiter est de passione, qui enim ille cognoscit
de passione quia est, cognoscit de ea quia est per causam
vel qui sic cognoscit, cognoscit quid est. Consequenter cum
dicit. et cum scientia naturalis. dat tertiam rationem principalem
et est, Sola hec scientia considerat de rebus sempiternis
immobilibus omnino abstractis, que sunt esse vel similiter omnium
entium, ergo sola hec scientia habet considerare principia et causas en-
tis in quantum ens. hec ratio solum probat maiorem, sive antecedens.
et hic per duas rationes. quarum prima est. nulla alia scientia ab
ista considerat de rebus eternis immobilibus omnino ab-
stractis, cum tamen sint alique huiusmodi res de quibus
pertractat aliqua scientia. Sola hec scientia de ipsis habet consi-
derare. hec ratio primo declarat antecedens, assignando naturas
aliarum scientiarum et differentiam ipsarum ad invicem. Secunda ut
i. et si aliquid sit. ex ante declaratis infert quis
esse primum ad hoc sic procedit, primo dat differentiam scientie naturalis ad
scientias activas, secundo ut ibi. et omnis non ignorare. dat differentiam
scientie naturalis ad scientias mathematicas, differentiam autem quam dat scientie
naturalis ad activas. est, quod scientia naturalis est de substantia mo-
bili que habet in se principium motus et quietis, active autem scientie
sunt in quibus principium motus est voluntas. sive
intellectus, aut ars, aut aliqua virtus similis arti in
ipso agente, principium enim rerum artificialium quod est
in artifice est voluntas, quia artificiata vel volun-
taria sunt idem in forma, ex quibus infert ipsam
differentiam cum dicit. omnis ergo. scilicet quod omnis scientia activa
considerat de talibus quorum motus principium est in agente,
ut voluntas aut ars naturalis, aut scientia speculativa
de substantia mobili que in maiori parte habet diffinitionem
non abstractam a materia, et dicit in maiori parte. propter
intellectum cuius diffinitio abstracta est a materia. et de illa
substantia considerat naturalis aliquo modo. non tamen nisi per quod
inclinationem habet ad corpus. vel si hec sit littera. et
ista pertractat de ente quod impossibile est moveri
ut dicit commentator se invenisse in libro a quo correxit
librum suum quem exponit, scilicet. tunc hac negatione
non. tunc potest intelligi id est eius de quo considerat
naturalis quantum ad animam et formas, que celestium sunt
immobiles, et tamen plures partes anime non sunt abstracte
secundum diffinitionem, ut dicit commentator. Consequenter cum dicit.
et omnis non ignorare. dat differentiam inter scientiam naturalem et
mathematicam et est, quod naturalis considerat de rebus que
sunt in materia et prout sunt in materia. propter quod in diffini-
tione sua sumitur forma de necessitate cadens in materia. mathematicus
autem considerat res existentes in materia, non tamen ut sunt
in materia, vel propter hoc in diffinitione mathematica, aut omnino non
cadit materia, aut non materia sensibilis, sicut exemplificat de
simo quantum ad res naturales, vel de profundo quantum ad res
mathematicas, simum enim est profundum in naso, et i-

in diffinitione eius accipitur ut nasus, quod est aliquid
sensibile, profunditas autem est dimensio in super-
ficie, in qua ut dicit commentator non apparet materia sensibilis,
sed si apparet, erit intelligibilis, et sicut exemplifica-
vit de simo. similiter dicit esse de omnibus naturalibus
cum dicit, et omnia naturalia. ex quibus ex consequenti concludit
rationem cum dicit. manifestum est ergo. quod naturalis in diffinitio-
ne habet quod sit in materia. et ideo quod est id
propter quod est in materia scilicet forma, est enim in materia propter formam ut
dicit commentator. habet enim naturalis considerare de formis
ut de anima et aliis formis naturalibus, in quantum tamen
coniuncte sunt materie, considerans tamen est ut dicit commentator prima
intentione est de formis naturalibus, de materia autem propter
formam. Consequenter cum dicit. manifestum est ergo. quasi
epilogando concludit antecedens predicte rationis tamquam manifestum
ex predictis, scilicet quod scientia naturalis est de numero scientiarum
speculativarum, et non activarum, quod autem mathematica est
scientia speculativa que est de rebus immobilibus,
et addit cum dicit. sed manifestum non est, quod non propter
hoc est manifestum, quod omnis scientia que est de rebus
immobilibus sit scientia mathematica, licet sic manifestum, quod
quedam scientie mathematice sint de immobilibus abstractis
a materia sensibili secundum intellectum, ex quarum scientiarum di-
versitate ad invicem satis patet, quod nec scientia naturalis
nec mathematica, vel est vel similiter alia ab ista considerat de
rebus eternis immobilibus omnino abstractis. Consequenter
cum dicit. Et si aliquid sit. ex ante decla-
ratis infert conclusionem predicte rationis, et satis patent
que dicit in illa parte, quia non est ibi genus et
repetitio ipsius antecedentis, preter hoc quod medium con-
cludit cum dicit, sed necesse est. quod necesse est quod
omnes substantie tam mobiles quam immobiles sint eterne,
maxime cum sint eterne substantie separate, que omnino sunt
abstracte, sunt enim cause substantiarum eternarum mobilium,
ut corporum supercelestium. substantia enim abstracta ut dicit
commentator. est causa corporum celestium. ex quibus omnibus in-
fert cum dicit. modi ergo philosophie. quod generales
modi philosophie speculative sunt tres, scilicet mathematicus
naturalis et divinus, de quibus nullus ignorare debet ut no-
tum patet ex predictis, quod si fuit scientia divina,
quod sit in tali natura id est de substantiis eternis omnino abstractis.
Consequenter cum dicit. et scientia nobilissimam. dat secundam
rationem ad principale antecedens probandum, et est, scientia
nobilior debet esse de nobiliori genere subiecto. sed hec
scientia est nobilior omnibus aliis, et substantie separate et
eterne sunt nobiliores aliis substantiis, eo quod ut
dictum est, sunt cause illarum. ergo hec scientia in quod nulla
alia erit de substantiis eternis immobilibus omnino abstractis
hec rationis primo dat maiorem. secundo minorem. cum dicit. alie enim.
scientie. Et dignum. hic dat tertiam rationem principalem
ad idem. et est, ista scientia est universalis omnibus entibus.
ergo hec scientia habet considerare principia et causas entis simpliciter.

hec ratio solum dat causam cum sua probatione. et quod sic procedit. primo ponit causas sub questione, dicens quod dignum est querere utrum hec philosophia .s. prima, sit universalis omnibus entibus, an sit de aliquo genere determinato et de aliqua natura una, secundo cum dicit. non enim est una. probat per simile in mathematicis quod ista quod non est improbabilis set conveniens, quia mathematice scientie non est una communis omnibus tantum immo geometria et astronomia sunt de quibusdam naturis diversis, tertio cum dicit. et scientia universalis. innuit solutionem predicte questionis, et est, quod hec scientia est universalis et communis omnibus entibus. quarto cum dicit. si igitur non fuerit. probat ipsam causam sive confirmat suam solutionem, dicens si nulla fuerit substantia alia a substantia mobili. de qua determinat philosophia naturalis, tunc substantia mobilis erit prima et principium ad quod omnia alia entia reducentur, et scientia de ipsa erit universalis omnibus entibus, quia cum sit substantia aliqua immobilis que est causa substantiarum immobilium, illa erit prima respectu omnium aliarum substantiarum. et scientia que est de illa .s. scientia ista erit universalis et prima omnibus entibus.

Et quia hec consideratio. Ostenso quod hec scientia habet considerare causas et principia entis inquantum ens. hic incipit agere de principali intento in hoc libro .s. de ente et principiis et causis entis inquantum ens. et dividitur hec pars in .3. in quarum prima dat intentionem et modum agendi cum sua causa, in secunda ibi. sed non loquamur. prosequitur intentionem secundum illum modum. prima pars habet tres particulas, in quarum prima innuit intentionem, in secunda dat modum agendi, in tertia dat causam illius modi, innuit igitur primo intentionem dicens, quod cum huius scientie sit considerare de ente inquantum ens, et hoc tam declarando quid sit ens. inquantum ens. quam de de hiis que per se sunt entis inquantum ens. manifestum est quod istius philosophi .s. primi. habet inquirere de ente et principiis et causis eius inquantum ens, secundo cum dicit. sed cum ens. dat modum procedendi in declarando de ente, et est, quod cum ens dicatur multipliciter, sicut habetur ex quinto huius, dicitur enim. ens per se et ens per accidens, et ens per se quod est quasi veritas rei sive verum, cuius oppositum .s. non ens est quasi falsum, et iterum dicitur ens de .x. predicamentis, et iterum de ente actu, et ente potentia, ut habetur ex predictis, cum igitur sit. in declarando de ente. primo declarandum est de ente per accidens. Consequenter cum dicit. nulla enim est scientia. dat causam istius modi procedendi, et est, quia nulla scientia alia ab hac, s. nec activa nec speculativa considerat de ente per accidens, quia cum intentio sit in hac philosophia considerare de ente generaliter sive de ente universaliter, declarandum est de ente per accidens, ne per ipsum impediatur cognitio entis generaliter, ens enim per accidens sicut dicit commentator, sive tale quod aliquis cognitionem impedire potest. debet removeri, ut primum

com

autem hoc ab illo, et iam dictum cum sic procedit. primo dat ipsam. secundo ut ibi. et signum eius. eam manifestat. et hoc per duas rationes. quarum prima est. Infinita sunt que accidunt et actionem aut speculationem alicuius. de quibus non intendit considerare agens aut speculans, sicut patet, quod edificator cum facit domum, non intendit facere omnia que accidunt domui. ut .s. non intendit quod sit vivi nociva. et alii utilis, nec similia infinita que accidunt domui. similiter etiam geometer speculans de figuris. non considerat de hiis que accidentia sunt ipsis figuris ut .s. utrum triangulus sit alius et alius in alia materia et alia, sive utrum habeat triangulus tres angulos equales duobus rectis alias et alias in diversa materia, aut si omnis triangulus et quadrangulus materia sunt. convenient in differentie, aut non conveniant, cum igitur sic infinita sint que accidunt in agendo sive in speculando. nulla scientia alia ab hac nec activa nec speculativa de accidentie sive de ente per accidens. habet considerare, hec ratio primo ponit quoniam, secundo ut ibi. edificator enim. dat medium, et primo quo ad scientias activas, secundo ut ibi et similiter geometer quo ad scientias speculativas ut dictum est. Consequenter cum dicit. accidens enim est. dat secundam rationem ad manifestationem predicte causae, et est, accidens sive ens. per accidens est enim tanquam aliquid nomen tantum, hoc est non est vere res neque vere ens, sed magis non ens, sicut ideo quod solum habet nomen et non existentiam rei, quia nulla scientia alia ab hac nec activa nec speculativa que de veris rebus considerat. de ente per accidens habet considerare, hec ratio solum dat medium cum sua probatione, et primo dat ipsum medium, et patet, secundo ut ibi. et ideo non male plato. probat. et hoc per .3. rationes, quarum prima est per signum per opinionem platonis, quia enim ens per accidens est quasi nomen tantum et non vere ens. propter hoc aliqualiter benefecit plato qui posuit sermonem sophisticum esse de non ente et de non esse ente, et hoc quia sermones sophistici in maiori parte sunt per accidens, sicut dicunt sophistice aliquid verum esse omnia. aut non esse, eo quod res omnium predicamentorum accidunt vero, aut non accidunt, sicut accidit homini ut recipiat albedinem et musicam et navigatoriam, et alia infinita que dicuntur per accidens, signum est igitur ex quo plato posuit sermones sophisticos sub non ente, eo quod in maiori parte sunt per accidens. quod ens per accidens sit quasi nomen tantum sive propinquum aliquo modo non enti. et non vere ens. Consequenter cum dicit. et hoc manifestum est dat secundam rationem ad predictum medium manifestandum et est, entia enim que sunt res naturales que vere sunt. habent speciem. entia enim individua sunt per se generabilia et corruptibilia sed entia per accidens nullam habent speciem veram nec generationem et corruptionem per se. quia

encia p accns no sit de encia. imo magis no
encia / h[oc] remis p[ro]p[ter] post hm / io ut i. res n. q.
se. ora. ted ut ibi. que aut sunt. or. et est no
com quod dicit hic com / quod intendit hic ar nullam
spem inuenri p accns. ¶ Conse[quen]ter cum d[icit]. Sed
cu loquam / data intencone et modo procedendi
cum sua ca / prosequitur intencom sm illu modum
et di illa ps in .7. m. q. p. declat de ente p
accns / in sa ut ibi. dimittam g[ra]tia loqui. de ente
p se / in p pte sic procedit / p exprimit ea que in
tendit declare et ens p accns / et sa illa / s. qd
sit ens p accns in se / et in qm cam ht / silr
et qm sciam / declarantur n. duobz. s. quid
sit et qm cam ht. ma[teri]m erit declarandu / s. qd no
ht scam n ctam n ctatam / fo cum dicit. cum
in rebz sunt. declarat h ca p ordine de ente
p accns / et ht illa ps .7. m. g. p. declat pdca
ca. in scda ut ibi. qm aut pn. remouet quada
cauillom et quada in pma pte dem existitute /
p ps ht .3. pticlas in q. p. declat de ente per
accns quid sit in se / in sa ut ibi. et ista no.
declat omoi cam ht. in tcia ut i. qm a accns
declat ql sciam ht. p[rim]o sic / cum encium qdam
sint nec / ut ea que sp sunt in ead dispone /
no p violenciam. sz quia ipossible est ut alr se
heat nllm tale ens. n i sunt oppo[siti]m d ens p
accns / quedam a no sunt nec n sp. h in ma
iori pte / n h adhuc no dnt encia p accns /
oppon[untu]r talia sunt ca et pn[ci]m entis p accns / cu
n in eis que sunt in maiori pte no puenit
d quod nat est si in maiori pte dno ex talibz
pueit ens p accns / quod quid raro fit. vn e
dd est et p accns qd no fit nec nz i maiori
pte sz raro. sic pluuia apd assensum canis
d ens p accns / quia cum ex assensu canis
coialr sequat abscisio pluuie / n d pluuia
nunqm si apud assensu canis / nec nec aut in
maiori pte / sz raro / et sp h d ens p accns /
et patent alia ex que ponit / etc. n. sicut d
facit saulum medicinale lz p accns. h eni no e
de scia coquendi p se / sz est sbe medicinalis /
et id d quod fit p accns / ex quibz gcludit cu
dicit. scdm g[ra]tia hac dispom quod sm modum
eius p accns hnt uirtutes actie n artes alias
opacones ab eis / sp quas sunt in maiori pte /
sic expo sm com / alr tam h ut uolunt qdam
exponit de uirtutibz cor[um] supcelestium. s. quod
sicut in pdcis ex est quod accit aliqd ad preter
intencom et preter ea que sunt i maiori pte.
silr forte est in uirtutibz supcelestibus / quod
aliqn ex sua actone puent aliud ab eo sp qd
sunt pn[ci]. Consequenter cum d. et ista no hnt.

ot omoi cam ht ens p accns / ostendens qd
no ht causa ctatam / s / omne ens p accns ht
cam p accns / n h quecumqz sunt ca encis p
accns / lz infinite ut d com. g ens p accns
no ht cam u natam / n h nz ppetua sui
intellcm nz n[otabi]m que sit ctata ad ipm / hnt
pmo post hm / fo ut i. ca n. cor. dat me[diu]m
tcd ut ibi. et i non omia. declarat ipm
medium / sic / cum no omia encia sint nec /
sz quedam i maiori pte n i queda raro /
ens p accns ut phitum e. n est ens nec n
i maiori pte lz dct ab eis que sunt i maiori
pte. tn no fit istd qd in maiori pte natu
est fieri / qr ens p accns no ht cam ordinata
ad ipm / n i cam in maiori pte ctatam ad
ipm / lz heat cam i maiori pte posse ad
ad / et i no ht cam n p accns hnt ronem
p post / fo ut ibi. et si non. declat necitate
gnacie sic / si ens p accns no ht cam p accns
ut. s. cam no ctatam ad ipm sz ad aliud
omia erunt nec / et si hoc. ens p accns non
eueniet ab illis que sunt in maiori pte / cum
ex ipis puenit ad ab eo quod i maiori pte nat
est fieri / h aut est ipossible. qr p sequebat /
hnt idm p post / scd ut i. et oz i. destruit
gnis. dns quod oz accipe tanqm ma[teri]m et tanqm
pn[ci]m quod ca enis qd est p accns. est ca rez
que sunt in maiori pte / sicut n. dicit com
nlla est alia ca. que pot accipi p ca enis quod
e p accns / pt istam / et in nra tnslone ibi
diminuta / vnde scdm alia tnslom addit cu
dicit alb in gto. quia dixit quod queda encia
sunt nec et queda in maiori pte / quod v[idetu]r
sic s. quod omia encia sunt i maiori
pte n nlt nec / aut queda sunt nec. pscru
tandu e p qd fiet in undecimo h. et silr
in li phicorum et in plibz aliis locis. ¶ Conse[quen]ter
cum dicit. qm aut accns. declat omoi sciam ht
ens p accns / ostendens quod no hnt sciam
fixam / et pmanente / sic / omis scia fixa et
pmanens aut est de rebz que sp sunt: aut
de illis que sunt in maiori pte / cum g ens
p accns ut phitum est / n sit sp n in maiori
pte. entis p accns no erit scia fixa n pma
nens / et dicit sciam pmanente ut uult com.
qr id quod est p accns scit qn accit / lz no p
manet / qr scia no est pmanes in scito n per
cam. et ens p accns no ht cam ordinatam et
ctatam ad ipm / p qm possit scia de ipo ee
pmanes. h remis pmo post hm / fo dat me[diu]m
cum dicit. omis eni scia. tcd cum d. quom
n. pot. declarat ipm me[diu]m / p h quod e qd

non est. nec n in maiori pte. n pot doci nec addisci ex pbat cum dicit. qm qd deviat. p hoc quod omne illd quod diffinit aut disponit aliqua dispone mediante qua docet aut addisci, illa dispo aut erit nata aut in maiori pte. s dici dicim quod siropus acetosus adiuuat febricitantes, quia adiuuat eos in maiori pte. si. n. gnalr aut in maiori pte adiuuaret eos no hrem sciam pmanentem in eo, n p id de quo dz ee scia pmanens alr disponi. qm dispone nec. aut in maiori pte, sicut apz in nomine mensis nonitas. n. mensis est. s clara. quod semp est eodem modo, et io de ipa pot ee scia pmanens, quedam aut sunt s clara quod sunt i maiori pte, sicut est hoiem hre. v. digitos in manu, et pp hoc possunt hi doci et addisci, et de ipis ee scia pmanens. Conset cum d. dom est g. epilogat ea pdeclarata de ente p accns, que patent ex dcis. Conset cum dicit. qm aut pn. intendit remouere quandam cauillationem ee quodda pdem existentem. Suppoint est. n. in pte pcedente et n ostensu quod ens p accns est ca p accns, q negarz cauillator dns, quod omis ca sic se ht qd ad ipm esse sequitur suum causatum ee. et i quod omis ca est necia et nlla p accns, quod intendit remouere, et ht h ps. 7. m q. p. ostendit cam p accns esse, m fa ut i. et oz nos pscrutari. hito quod ca p accns sit. dicit pscrutandu esse ad quod genus cause debeat reduci causa p accns, in pma pte sic pcedit, pmo ponit qm. qm intendit pbare dns ma ee ex dcis, quod pn et cause p accns sunt gnabilia et corruptibilia sinis cans p accns no nec gnatas aut corruptas. fo cum dicit. qm si h. cam pbat s, si n fuit aliqua h causa p accns qn ad ipam ee, nec sequatur suum causatum ee. et ad ipa non ee, silr causatum non esse. tunc omia erunt necia, sz qnis est impossibile g anncedes. hnc rom pmo ponit. fo ut ibi. qm si illa et c, declarat necitate qnce. qd p facit in futuris, fo ut ibi. et silr sigms. in pteritis, in futuris sic, si aliquid erit gnatum aut corruptum i aliquo tempe futuro, et no a ca p accns sz a ca necia, ad qm ee aut no esse nec sequitur causatu esse aut no ee. tunc ipm nec gnabitur aut corrupetur, et hoc su hnt vnam cam pcise, su hnt intias cas qsecutione nec adinuice ordinatas, cum. n. in h cas no sit infinitas n distat pma ca ab ultimo effcu p eps

infinitas. p diminucionem tpis semp est resolute a causa ad cam, quousqz pueniatur ad cam pmam que est ca rei fiende in psenti instanti, qua posita in ee p ypothesim nec ponentur omes cause medie, et i ultim causatu nec de quo efficiat cum d. sicut dns. et est exm quod sortes mori seqmtur ad ipm infirmari ut ad ipm uulnari, et ipm infirmari aut uulnerari sequitur ad ipm exire a dicta debita aut a domo. et ipm exire sequitur ad ipm pati sitim. et ipm pati sitim sequatur comedere calida, ii p ypotesim semp causa pma nec infert suum causatum et non p accns. ex pma ca posita in ee. ponitur nec omes cause medie et i ultimus effcus, qr sor nec morietur si comedat calida. Conset cum d. et silr si aliqms. declarat necitatem qnce in pteritis, si no fuit aliqua ca p accns. tunc quecumqz fiunt. nec fiunt, et si hoc. gnaco qposita ex qns fuit nec, sicut cor composita ex qns est necia, h ro contexta est ex duabz qdicionalibz, dca qm sic pcet. p ponit ipam rom. fo ut i. manifestum est g, qr qnis ultime qdicionalis est impossibile destdo ipm. ex quo sequitur quod ans pme qdicionat est impossibile. In ponendo rom sic pcedit. pmo dat pmam qdiconalem dns quod sicut dom est in futuris. silr si ordinarit ea que pterita sunt ad suas causas quarz nlla ex ypothesi e causa p accns. oia pterita erunt nec, quod est qtr intellcm i sensu, qd expo do dicit com, q ex hoc qr ut omia fca heant ccnam antiquam existentem ex qua qtingit exitus eorum in actu nec, ut dr in ex legalibz, quod omia fienda sunt scripta in tabula, et qd est scriptu in tabla illa exibit i actu, et pot intelligere p ecnciam antiqm existentem. ecin su ecnciam pmanentem et neciam, et etia pot illa tabla dupr exponi. vno m sic. in tabula. i. in mente diuina. alio modo s. in tabla ut in m pma. si. n. h m intelligat qd omia fienda inscripta in tabla p hre uirtute no qm quod s scriptu est. nec exibit in actu, fo cum dicit. g nec erunt. infert qnis sede qdiconat, dns quod ex hoc sequitur quod omia gnabilia nec gnant, sicut vini qpositi ex qns quod iam pcessit est mors sine cor nec, i. s. qd suyt qua. sunt nec causa cotnis vini qpositi ex qns, h ista cor non eueniat su infirmitate aut violenciam, quarz altera s. infirmitas est natlr et de necitate. et altera p accns. s. violenciam. silr sicut illa eadem sunt qua ex quibz gnabatur idem uinu, qd ipa sunt

nec ea gnomis. Consequenter cum dicit. media est g. declarat que ultime conditur p hoc quod non est sile de ratione compositi ex generibus, et ex generibus quo ad necessitatem. cor. n. enim compositi ex generibus est nec. qd melius p h quod dicit accipi ad ad primum. i. hic primum vel cum necessitatem, genus autem non est nec. est compositi ex his, multa. n. generantur ex generibus a casu, generum gnomis non est ea. nec n ratio, licet finis vel causa talium habeat causam rationem et necessitatem. Consequenter cum dicit. et oportet nos perscrutari. dicit perscrutandum esse ad quod genus cause ducenda sit ea per accidens, utrum s. ad causam materialem aut ad formalem et sic de aliis, vel quia in fo phicorum declaratum est qd reducitur ad causam efficientem. sed h forte sicut dicit com relinquit h h, melius est ut qd ea p accidens non solum reducenda est ad causam efficientem, sz et ad causam materialem in hiis que fiunt a natura, In hiis autem que fiunt a proposito ad causam efficientem solum, sic patet ex fo phicorum.

Dimittamus g loqui. In hac parte intendit de ente p se, et dividitur h ps in .2. q. p. e de ente p se quod tamen est incompletum et imperfectum, cuiusmodi est id ens qd non existit p se extra animam sz in anima, et tractatur ad .vij. libri, sa est de ente p se. quod est perfectum et completum, prima a in duas. in q. p. dat intentionem vel in prima quandam declarat esse intentum, in sa ut ibi. quoniam autem compositio. querit quandam questionem et eam dissolvit, ex cuius dissolutione planius vel perfectius habetur n illius entis de quo est intentio, dicit g primo intentionem et n una esse intentum dicens, quod dimittendum est loqui de ente p accidens, quia sufficienter declaratum est iam de natura ipsius, et loquendum est de uo ente, qd quodammodo est, est. n. in anima consistens in compositione et divisione esse intellectum et uerum in alia parte ostendemus, et qd uerum in anima consistat in alia parte contendemus. probat cum dicit quod hoc affirmationem. p h quod ua affirmatio signat compositionem mentibus, et ua negatio divisionem, cum g idem ens uerum possit esse intellectum compositum et divisum. necesse est si affirmatio fuit uera p compositionem negatio erit falsa p divisionem, et similiter ergo, si negatio fuit uera p divisionem affirmatio erit falsa p compositionem. et similiter est uerum quod h ens uerum quod est in anima consistit in alia parte ostendemus. Consequenter cum dicit. quoniam autem compositio. querit quandam questionem et eam dissolvit ut dictum est, et habet illa ps ps primum et primam, in q. p. querit ipsam questionem. In sa ut ibi, similiter. n. in uero. dissolvit eam in uera ut i. Dimittamus g ens, continuat se et posterium huius partis ad partem subsequentem, querens g primo q hac questionem quoniam anima sit intellectus simul recipit oppo-

sita. n. et falsum possunt simul recipi in intellectu, n oportet quod successive unum post aliud, sa cum dicit. similiter. n. et uerum, solvit istam questionem dicens h esse quia uerum vel falsum non sunt in rebus non in rebus existentibus que quidem res non se excipiunt nisi successive, quemadmodum bonum et malum sunt in his rebus, immo uerum et falsum sunt in cognitione, et n existens in cognitione p quod tale est id quod est existens simpliciter extra animam p quod tale, unde lapis in anima non est lapis sz species lapidis, quia species sunt similitudines que sunt in anima, similitudines autem rerum contrariorum sunt in eodem. ut species albi et nigri. in uno puncto aeris eodem possunt recipi, similiter autem a diversis coloribus luminosis accipiuntur diverse lucis que sit recipi unius in medio, quia multo fortius possunt opposita sit congregari in anima sive in intellectu, cuius ea est. q. non est oppositionis nisi quantitas n in anima, et quia breviter positio h de h ente. Subiungit cum dicit. omnia g et id. quod omnia dicenda sunt p scrutanda de huiusmodi ente, qd hic esse in anima. sive prius perscrutanda. s. n perscrutabitur de ulibus et nullis et aliis silibus ut dicit com. et h forte est in .xi. h, ens autem perfectum extra animam de quo hic intendit principaliter. quod id est id ab hoc ente qd est in anima. aut est substantia aut qualitas aut id alind dictum predicamentorum unde continuando se et posterium sunt. Subiungit cum dicit, dimittamus g. quod nunc dimittendum est ens p accidens et ens p se diminutum, cui qd est in anima sicut uerum quoniam omnium utrorum. s. ens p accidens hic causam rationem. aliud autem. s. ens uerum. q. non hic causam n animam ut intellectum. sed quod utrumque ipsorum remanet in genere entis diminuti et neutrum ens completum et perfectum, sed hoc enim dimittendum est perscrutari de ipsis vel perscrutandum est de ente perfecto et p se. quod hic esse extra animam, vel de causis h entis in genere ens qd quidem ens completum et perfectum existens extra animam quot modis dicitur dictum est supra. et duo h. et in h tractatur iste septimus?

Ens dicitur multis modis etc. In h septimo intendit de ente p se quod hic esse completum extra animam, et dividitur in .2. In prima declarat qd cum ens dicitur multis modis ut declaratum in quinto quod est primo et principaliter ens est substantia que est prior et principalior aliis modis. in secunda ut ibi. vel id quod semper fuit. incipit agere. prima in .2. in prima declarat qd inter omnia entia primum et principaliter ens est substantia. in secunda declarat quibus modis substantia est prior et principalior ut i. et finaliter. In prima parte sic procedit.

pmo poit qm et pz. scdo cum d. qm.n. dicem. declarat eam p duas rones. pma talis est. ad interrogacionem factam de quidditate rei rndeo n sbe. et no n accntis q sba est dignior accnte cum sba indicat quidditatem et accns non. q sba erit pmo et pncalr ens. huius ronis solu poit me. Conset cum dicit et omia. dat scam ronem et est, accn nouem gnm non sut encia nisi p sbam cui sut. g sba int omia encia est p et pncipalr ens. in hac rone so pcet. pmo poit me. so cum dicit, et io re. declarat medm so quia a a sba non sut nate et p se encia. io dubitauit quida utrum alia a sba sint encia an no. tco cum dicit. ens g quod est re, infert qm. Conset cum dicit. et pncipale. hito quod sba pmo et pnlr est ens. declarat quib modis est por et pncipalior declarans quod est por diffone. cognitione. tempe. et pcedit sic. p poit qm et pz. so cum dicit, mlt.n. declarat eam et pcedit sic. pmo declarat quod est por tepe et h quia sba pot separi ab alus et ee tpe an alia. a au non. so cum d. et est pma. declarat quod est por diffone et ca est q sba accipit in diffone oium alior. tco cum dicit. et videm, declat quod est por cognitione et hoc p duas rones. q.p. est. qa mag cognoscim rem cum cognoscim sbam rei. qm cum cognoscim aliquod accns eius. Conset cu dicit. et et unuquodqz. dat scam ronem et est, quia nlt accnau cognoscit n cognita sba. Conset cum dicit. et et illud quod fuit. Incipit age de di illa ps in .7. m. q. p. agit de ente inseparabili vsqz ad undecimu infra ut in illo lib de ente separabili. ro au ordis est q iste modus cognitionis nobis in natus et suffic pz. q ens p se quod est extra aiam aut est separabile aut inseparabile. pma adhuc diuid. in duas q. p. est de pncipiis et cais entis inseparabilis et maxe de cais et pncipiis sbe inseparabilis et vsqz ad nonu, sa ut nonus liber est de p se sppebz h entis. p ad h hr .7. q. p. est, de potissio pn entis. h, et pcipue sbe. i. de forma. sa est vlr de pncipiis omibz et cais. et incipit ibi. et cu pcetaco. In p pte so pcet. p dat intencionem cu sua causa. so psequit intencionem. Est g intencio cum sua causa talis q cu vl sint de quidditate entis p diuisitate phor et sbam et tangit illam diuisitate et pz. io dd e

de eo. quod est sba maxie qd quide est p et unu, et intent p comi quod h e for. h.n. e p. et hec est una q nec in n compositu est ad unu in actu nisi p ipm. Conset *com*
cum dicit. esti.n. pseqii intencionem et diuid illa ps in .7. m. q. p. intent qd for e maxe sba. in fra ut ibi. diuiciam g. incipit age de ipa. pma adhuc ht. 7. m. q. p. declarat quid est maxe sba sm opiom alior infra ut i. pscreni g. scdm opiom ppam. pma au ps gtinz .v. opiones. q. p. est. quod corp sensale et ptes ei sut maxe sbe. sam opiom dat cum dicit. quidam.n. et e, qd ultia corpis. s. pucti supficies linee sut magis sba qm corp, tciam opiom dat cum dicit. Et quida dicebunt. et est opio plois ponens ca gna sbaz. s. ydeas. mathica. et corpa sensibilia et posuit qd ydee sut p sbe. scdo mathca tco corpa sensibilia, linea.n. et supficies et pucta sm ipm sunt pn corpu sensibilu, qrta opiom dat cum d. Leusipus aute. et est silis pdce immediate, poit.n. sili ca gna sbaz cum suis pncipiis. s. num. magnitudine et aiam. et posuit quod unuquodqz istor hut sua pn ppa. quitam opiom dat cum dicit. Et quida dixitt et est, quod nu et forme hnt eandem natam ex quibz imediate fiunt res mathce, ex quibz matheis deinde fiunt corpa sensibilia, tam infiora q supiora. Conset cum d. pscreni g. declat quid est maxe sba sm opiom ppam. et pcet sic. pmo declat de quibz pscrutandu est et pnt, so cum d. et oz au. Incipit pscrutari et diuid illa ps in. 7. m. q. p. distingit int famosos hm nois sba. in scda ut i. sa g forma. declarat quod int oes illos modos for est maxie sba, p ps gtinz .v. modos, q pm e quo sba d pdicatu cele et iste mod gtinet 3. modos. q4 un est quo diffo d sba, ali quo gen ppinquu, tcius quo vle remotu d sba. scdo cum d. et qrtu istor. dat scdm modu pncale et est, quo indiduu in gne sbe dicit sba, tcu modu pncale dat cu dicit. et dica tale. et est quo m d sba. qrtu modu pncale dat cum dicit, et alio m. est et est, quo for d sba. Quitu modu pncapale dat cu d. et cto. re, quo gpositu ex m et fora d sba qm quid mod no diffe a so n rone solu. Conset cum d sa g forma. declarat quod fora est maxe sba so. si forma est an m et mag sba qm ipa. et h q est pfco et actus ei. eadem rone e ante gpoitu et mag sba qm ipm de quo quide gposito pdom est quod no d de alio sz alia de

ipso quod forma magis est substantia quam materia. et non compositum et
non maxime substantia. et hoc cum compositum quod est individuum
in genere substantie sit magis substantia quam ad superius illo. In
hac ratione sic procedit. primo ponit ipsam. secundo cum dicit.
et oportet. inquirit de ante eius. et in inquirendo sic
procedit. primo dicit quod non sufficit dixisse et distinxis-
se quod forma est magis substantia. et hoc quia non est hoc
manifestum immo oportet inquirere de hoc. secundo cum dicit. et non
materia. inquirit. et de illa parte in. 3. m. q. p. dat
rationes quibus videtur quod materia sit magis substantia quam forma.
in secunda dat rationem qua forma est magis substantia quam materia.
et illa est necessaria. alie autem precedentes sunt apparentes et
non vere. et incipit secunda ibi. sed hoc est impossibile. prima autem
pars continet duas rationes. q. p. est talis. si materia non
est substantia nihil aliud erit substantia nec erit substantia a nobis
cognita. ergo materia maxime est substantia. In hac ratione sic
procedit. primo ponit conclusionem. secundo mediam cum dicit. quoniam si non.
quod declarat cum dicit. quoniam cum alia. sic ab-
stractis aliis a materia nihil eorum permanet nisi substantia materia
permanet et substat post abstractionem. ergo nihil aliud est substantia
quam materia. cum ipsa sola subsistit post abstractionem aliorum.
In hac parte sic procedit. primo ponit mediam. secundo cum dicit. nam
est quidem. manifestat primam conclusionem ut per rationem primam sic secundi
conclusionem forte non sit de intentione auctoris. est tamen in
se probabilis. Si materia non fuit substantia. substantia non erit
aliud. verificatio eius talis est. quia hoc ante materia non est
substantia autem erit vel quia materia pure non est aut quia est
et non substantia sed accidens. et si materia non est. nulla forma habet
esse materiale sed solum immateriale. cum forma non habeat nisi duo
esse. s. in materia et in intellectu. et cum forma non sit in materia.
solum erit in intellectu. sed in intellectu etiam non. quia sic
necesse esset formam habere esse absque quod in intellectu per modum quo
consideratur hanc etiam que est intellectus. verum in intellectu
etiam non potest esse. nisi per modum quo illa forma abstrahitur
a materia. et necesse esset ut prius esset in materia. et sic per
consequens materiam esse. quod in intellectu nisi omnis fantastice est. et
hoc patet quod non in intellectu etiam. ergo solum relinquitur
quod erit in intellectu tantum. quod est contra primam. cum ergo
sic. quod nulla forma substat que faciat substantiam sed
ex primo. et non est ibi alia substantia nisi forma substat. non
erit aliqua forma extra primam. ergo cum prima materia non habeat alietatem
in substantia. secunda primo quod si materia non est substantia quia materia
non est quod substantia non habebit alietatem. Item si materia non est
substantia que est accidens ergo nihil fit ex materia et forma. que est
substantia quia ex accidente et substantia nulla fit substantia. et cum idem est
substantiam esse compositam ex materia et forma. et esse tale quod
habet differentias quod est et quo est ergo cum nulla substantia
composita est nihil habebit differentias in se. id est quod est et quo
est. ergo omnis substantia habebit in se. id quod est et quo
est. et hoc est solum primum. ergo omnis substantia erit primum. sed in prima
substantia non est alietas. ergo ut prius si materia non est substantia que
est accidens substantia non habebit alietatem. Consequenter cum

dicit. et dico materiam. dat secundam rationem ad idem. et est
quod maxime substat maxime est substantia. materia maxime
substat ergo materia maxime est substantia. hec ratio tamen videtur
omnino. et ex ea manifestat conclusionem. amplius declarat sic.
substantia substat accidentibus materia autem substat substantie. id est substantie
composite. ergo materia maxime substat. Consequenter cum dicit.
ex istis quidem. manifestat conclusionem. Consequenter cum dicit sed hoc est
impossibile. dat rationem quod forma est magis substantia quam materia.
et procedit sic. primo dicit impossibile esse sic esse sicut
rationes precedentes volunt. secundo cum dicit. esse maxime
enim. declarat hoc sic. partes differentie indicantes
essentiam rei sunt maxime substantie. hic autem partes sunt
forme autem partes forme. ergo forma est maxime substantia. et non
magis substantia quam materia. et sic forma est magis substantia quam
materia. sic ad hoc est compositum magis substantia quam materia. propter
formam quam habet. et ista ratio concludit. sed ad rationes
in contrarium factas facile est respondere. ad primam sic.
si abstractis omnibus aliis a materia. post separationem omnium
aliorum ipsa materia subsistet ad compositum in actu. quia
esset maxime substantia. nunc autem non est ita. ad aliam dico quod
si dicas quod materia substat composito non substat sic
quod est aliquid compositum. et propter hoc non sequitur quod sit maxime substantia.
sequeretur enim. si maxime substaret ita quod sic ad compo-
situm cum substat ipsi composito. nunc autem non est hoc verum.
cum enim substat non est aliquid in se perfectum.

Inuitamur ergo. habito quod forma est maxime substantia
hic intendit principaliter agere de forma. et habet hec
pars. 2. in prima dat intentionem cum sua causa et
modum agendi cum sua causa. secunda in secunda ibi. et iam dixi. prima
per se intentionem. in prima parte sic
procedit. primo dat intentionem cum sua causa dicens quod
determinandum est nunc loqui de substantia composita ex materia et
forma. et non de materia. et perscrutandum est de tertia substantia. s.
de forma. causa est quod substantia composita magis est manifesta
et similiter materia quam forma. omnes enim antiqui concesserunt
tam compositum quam materiam esse substantiam sed circa formam maxime
erraverunt credentes ipsam esse accidens. secundo cum dicit. et
concessum est. dat modum agendi cum sua causa
et primo dat modum agendi et est. quod cum
forma dicatur dupliciter. quedam enim est in materia separa-
ta. quedam autem in materia inseparabilis que autem consideratur
in quantum est quidditas et actus materie. autem in quantum est non
absoluta in se. dicit quod vult loqui de forma materiali
prout est quidditas et actus materie hoc est de forma substantiali
perfectiva et completiva substantiarum sensibilium. secundo cum dicit.
ex primis enim. dat causam istius modi agendi et est quia
ex nobis notioribus procedit ad simpliciter notiora quod
probat per inductionem tam in operativis quam in speculativis
omnibus preterquam in mathematicis et hoc sunt speculative
propter quod tamen sunt speculative propter bonum et utile ut
ars regendi civitates et ars medicine. in omnibus
enim procedit a nobis notioribus ad simpliciter notiora

et secundum naturam, cum hoc sit scientia specialis perfecta et completiua
substantiarum sensibilium, sit nobis notior ab ipsa est
inchoandum. et ab ipsa procedendum usque ad formam
com simpliciter notam que secundum eum est substantia simpliciter omnes substantias
continens. Sed quia ista via cognoscendi non est per eam
simpliciter sed magis per accidens, propter hoc addit cum dicit
et que sunt cognita. quod licet ea que nobis sunt
magis cognita aut michi aut modicam habent de
cognitione entis, tamen eorum que sunt cognita simpliciter
et apud naturam tamen necesse habemus secundum cognitionem
nostram per cognitionem istorum deuenire in cognitionem
eorum que secundum naturam simpliciter et secundum naturam sunt nota.
Consequenter cum dicit. et iam diximus. preter intentionem
secundum modum iam determinatum intendens agere de hiis forte
et quia ista est indicata per diffinitionem ideo in hac parte
in qua intendit de ipsa totam naturam diffinitionis determinat
sicut ipse met testatur in principio octaui huius. et diuiditur hec
pars in .3. partes. in prima ostendit quid est id quod in
greditur diffinitionem per se. in secunda ibi. et cum sint. ostendit
quid est illud cuius est diffinitio per se siue quid est per se
diffinibile. in tertia ibi. ergo diffinitio. inquirit que partes
diffiniti ingrediuntur diffinitionem per se. In prima autem parte intendit
ostendere quod accidens non ingreditur diffinitionem per se.
et sic procedit. primo dicit per idem esse sermone logico in
secundo posteriorum quid est id quod ingreditur diffinitionem
per se quia quidem diffinitio significat quidditatem et essentiam
diffiniti. dicens quod id est quod predicatur per se primo modo dicendi
per se. talia sunt genus et differentia et non accidens. sed quod
com dicit tamen quod predicata essentialia sunt ea. scilicet genus differentia
et diffinitio, que componitur ex hiis que diffinitio est idem cum
substantia rei. secundo cum dicit. aliquid non esse. hic probat quod
accidens non ingreditur diffinitionem et sic procedit. primo
declarat ut declarat quod accidens per accidens non ingreditur
diffinitionem substantie. si accidens per accidens ingrederetur per diffinitionem
tunc ista accidentia esse in loco et esse musicum essent eadem
in essentia cum eo cuius diffinitionem ingrederentur et similiter
intellectus est de aliis accidentibus ipsius et sibi inuicem essent
eadem secundum essentiam. ad hoc autem ipsa essentialiter predica
rentur de eo cuius diffinitionem ingrederentur sed omnia hec
sunt impossibilia. ergo primum. hic rationis solum destruit con
sequens et patet. hic facit primo. secundo cum dicit. non id est per se.
declarat quod accidens per se non ingreditur diffinitionem
et hoc nec secundum quod sumitur per se nec secundum quod sumitur
cum suo subiecto. et primo declarat primum. secundo secundum, primum
sic, si accidens per se ingrederetur diffinitionem sui subiecti ut
albus diffinitionem superficiei tunc albedo et superficies essent
idem secundum essentiam cum diffinitio et diffinitum sint
idem secundum essentiam. sed hoc est inconueniens ergo primum. huius
rationis primo dat conclusionem et exponit de ipsa ut secundo,
patet. secundo dat mediam cum dicit. essentia enim. Consequenter
cum dicit. et non est id. ostendit quod accidens per se
aggregatum cum suo subiecto non ingreditur diffinitionem substantie.

id quod ingreditur diffinitionem per se non debet esse ad id actu
sed in potentia cum hoc subiectum sit in actu. secundum per se acci
dentis cum addit ipsum accidens. et non constituunt ipsum
accidens aggregatum cum subiecto non ingreditur diffinitionem. huius
rationis primo ponit conclusionem. secundo dat mediam cum dicit. et hoc propter
additionem. et exponit ipsam mediam cum dicit. diffinitio ergo.
ut alio modo possit exponi hoc medium sic. diffinitio per se
indicans essentiam diffiniti non recipit nugationem sed si
aggregatum ex accidente et per se subiecto diffiniretur reciperet
diffinitio nugationem. ergo et cetera. minor patet per hoc quod cum in
diffinitione accipitur subiectum accidentis cum accidens non dif
finiatur nisi per suum subiectum sed per nomen accidentis ponatur
diffinitio ipsum subiectum iterum sumeretur in diffinitione accidentis
et ita bis sumeretur et esset nugatio cum hoc inconueniens
sit. concedere nugationem inconueniens est. aggregatum concedere
ex subiecto et per se accidente ingredi diffinitionem et propter hoc
innuit medium huius rationis cum dicit. et hoc propter addi
tionem. per additionem enim dat intelligere nugationem et secundum
hoc concludit. Consequenter cum dicit. diffinitio igitur. quod
diffinitio uera et propria est illa qua data complete non est
necesse querere de ipso diffinito quid sit. Conse
quenter cum dicit. ergo si essentia. plenius prosequitur intentionem principalis
tractatus ad primam conclusionem scilicet ad hoc quod accidens per se et superficies
per se non ingreditur diffinitionem sui subiecti quia si sic. tunc
qua ratione unum accidens per se ingreditur diffinitionem sui
subiecti et alterum cum hoc ea que ingrediuntur diffinitionem per se
eadem sint in essentia cum diffinito et inuicem
tunc superficies alba et superficies lenis essent eadem
in essentia. et si hoc. albedo et lenitas essent idem
in essentia quod est inconueniens. Consequenter cum dicit. et
cum sint composita. intendit ostendere quid est id cuius
est diffinitio per se siue quid est per se diffinibile declarans
quod sola substantia inuenitur et in illa parte intendit substantia sensibilis
sit idem in essentia cum quidditate indicata per suam
diffinitionem et habet illa pars .7. in prima intendit de primo.
in secunda ibi. sed perscrutandum. de secundo. in prima parte sic
procedit. primo dat intentionem dicens quod cum quedam sint
composita ex substantia et accidente ut scilicet ex substantia et quantitate
uel qualitate et cetera. perscrutandum est. utrum diffinitio sit per se
eorum istorum scilicet compositorum ex substantia et accidente aut non.
sed solius substantie. secundo cum dicit. quod si est ut ibi erit
ergo istius. preter intentionem et diuidit illa pars in duas.
in quarum prima procedit opponendo. in secunda ibi. et ergo sermo de
terminando. ad hoc primo in .7. in prima opponit per naturam diffinitionis.
in secunda ibi. diffinitio non est eius, per naturam diffiniti et primo
primo per naturam diffinitionis dat talem rationem. si aggregatum ex
substantia et accidente esset per se diffinibile tunc diffinitio
ipsius esset talis sermo qualis est iste homo albus
sed talem sermonem esse diffinitionem est inconueniens ergo primum.
notetur huius conclusionis patet per hoc quod cum diffinitio per se in
dicat totam quidditatem et essentiam diffiniti. si diffini
tum fuit aggregatum diffinitio erit aggregata. et intelligendum quod

sicut o^t. aggatu ex sba et acnte no ee p se diffi^le
quod silr intellit acns p se sumptu no ee diffi-
nibile h em eode m pot ostndi quo o^r reliqu.
ee iam dcam rom sic pcedit. p poit ipm et
pz. scdo destr gnr cum dicit. sic g ita. sic.
diffo p se indicat essencia simplicē diffiniti
in quo quide diffi^to st ptes q̄z nlla est eenlr
alia ab alia sz iste sermo ho albz no facit h
g no est diffo p se. h^9 rōnis p declarato. oi.
so ut i. et diffo rei. poit ma. oi. au declarat
p duas rōnes. q. p. est h. oīs s^mo indicans eem
simplicē in pdco gstat ex ptibz eenlibz dcis p se
p in dci p se. sz iste s^mo ho alb^9 no gstat ex
talibz ptibz eenlib^9 g no indicat eencia in pdco.
h^9 rōnis solu dat me^n. Conse^t cum dicit,
et qdam ex addicōne. dat scdam rōm ad pbōm
oi. et est. ptes diffonis indicantis eem modo
pdco sut vni^9 nace et eede in eencia sec ptes
h^9 s^monis. ho albz. no sut vni^9 n^e. sz diuse.
accns. n. diffinit p addicom sui sbi su quo
gpletu ee no hz hz et i diffinit p alcu diffom
sbm au non. diffinitr p addicom accntis n p
addicom alcius differentis fm eencia. h. n. no
diffini p addicom sbi cum no sit in sbo nec
et p addicom accntis. licz. n. accns sit dicibile
de ipo tn no diffinit p ipm et i n diffini
p addicom alcius sicut pz in ex^o quod po^r. s.
si uestis signficet aggatu ex hoie et albo. et
vestis diffinat g albi. diffini ex addicōne.
si au vestis diffinat gra hois no diffinit
ex addicōne sz ht diffom gaddicante et eencia
hois indicante p se sn addicōne alcui^9 differncis
p eencia. h^9 rōnis solu dat me^m. et ip^m explanat
in ex^o ut dcm est, et sic pbat oi. gm poit
ma. cum dicit. et diffo rei. dīs quod diffo rei
p se est id quod sigt quid est eencia rei. i. qd
indicat siplicem eem diffiniti in quo diffi^to
sut ptes quaz nlla eenlr diffe ab alia. qz si
vna est eenlr a^a a reliq. ex hus no est diffo ne
sicut explicat in h s^mone. ho alb^9. eencia. n.
hois non est eencia albi. qm ho gstat ex ptib^9
sba^bz. s. ex gne et dra que sut eiusde een^e
ad inuicem lz non sint eidem eencie cu aliquo
accidente ex quo ex^o conclu^t ultimus ad explana-
com maioris quod diffo indicans eencia p se
in omib^9 rebz quaz est diffo est idem. i. ex p-
tibz que sunt vnu et idem p eem. Conse^t
cum dicit. et diffo non est eī^9, oppo^e p natum
diffiniti s^c. diffo non est cuiuslz huius s^monem
s^1 equale quia si sic. tuc omis s^mo eet diffo.
et h. cu omis s^mo heat ut possit hre n s^1
corrn̄dens eqle in signe qr omis hystoria
et ome carm̄ erit diffo cum cuiuslz talis sit
aliqd n sibi corrn̄dens equale in signe
relinquit g p^m. s. q diffo non est cuiuslibz
huius s^mone s^1 equale sz solu m est rei
habnas ptes gueientes in eade eencia et no
differentes in eencia. g diffo non e aggati
ex sba et accnte quod vocat forma carente
gne sz solu erit diffo sbe de qua estimat
et ve, qd no inuenit p coicom cu alius sic
accncia. nz et est. passio ei^9 in quo existit
n vlr est de n^a. accncium quoz ee est i alio.
h^9 rōnis p poit ans cum sua vificacōne
in pte et ex ipo infert gnr. poit g p vnam
ptem antis et ipm iustificat cum dicit. et si
non. ut dcm est. so cum dicit. sz cum fuit.
poit aliam ptem antis dīs quod tuc est diffo
cu fuit alcui^9 s^mo. i. cu n equipollit signi
alcui^9 s^monis signficz eencia rei. et expoit
illa eem rei cum dicit. et talia sut. intellr
quod h^9 sut que hnt ptes gueientes in eade
eencia. vltio cum dicit. id g quod est. inft
gnr. Et intellnd quod vocat aggatu ex sba
et accnte forma carente ge. qz n sba alia
est a n^a accntis et io aggatu ex ipis no est
p se in aliquo gne uno.

rit g s^mo. iam pcessit opponedo h p-
cedit declando. et diui h ps in. et. in p
declat iuitate q intendit et est quod alioz a
sba non est diffo p et pn^lr, scdario tn est,
in sa ut i. in istis rebz. remoz quasdam
cauillones ee pma ptem existentes. pma
ad h^o ht. et. in p declat iam dcam iuitatem
in sa ut i. sz hoc est ma^n. rndz rōnibz
scractis que indent ostendisse quod alioz
a sba nllo m sit diffo. In pma pte sic
pcet. p poit gnr q intendit dīs quod alia a
sba hnt s^mone exponete n au rem qm
quide s^mo au erit nom signs qd h est h
n tn erit maioris declaracōis qm i^d au e
s^mo au erit maioris declarcōnis. et i pot
aliquo modo dici diffo. diffo tn ua et simp
non est qz solus sbe est talis diffo. so cu
dicit. diffo. n. d. declarat istam gnr. et hoc
p duas rōnes. q. p. est. diffo dr multis m^is
sicut et quod dicit indicata p diffom p et
pn^lr est sbe alioz au non. n scdario. qr
et diffo silr et pn^lr p erit sbe. et alioz
scdario. h^9 rōnis pmo poit ma. so oi. cu
dicit. quod dicit. n. quoq m. sed cum dicit. qd
admod. n. pbat. oi. s^c. sicut interrogat p
quid de sba. silr alio m interrogat de qnte
et de alis. qr licz quod dicit pmo et pncip

non sic n sbe passio tn e in aliis et qz no e
eode m est qditas in aliis a sba et sbiis. de
tiat illu aliu modu cum dicit. Sz no ut m.
Simplici. intendens quod qditas simp no e
in aliis a sba sz sm qd quida dixit modo
logico et qi et i in r ad qditate in sba sic
cu dr puo est no ens. intellus est no qa
sr oio non ens sz in r ad sic disso puois
no est sn sm sic n disso. et qditas in
accntibz est sn disson et qditate in sbiis q
quide qditas in sbiis simp e p se et p et
non sic in accntibz. et qz ut phtum est in
quo. qlitas uno m dca est qlitas sbal nz sp
h cdat ad qd qditas et disso possint esse
m simplic et p se in qlibz lz no in aliis accntibz
h remoz dns et qlitas et est. intendens qd sicut
in aliis a qualite no e qditas simp et p se et
p. sil n in qlibz. dicit tn com. qd quale cum
interrogat p ipm in spebz significatis sbas esti
mat signe sbam i individuis. au sigt pdicatu
quod dr quale, et quod nuat in accntibz.
Consest cum dicit. Oz g ut latitudo. dat sa
rom ad idem. et est. disso p se est entis su
entitatis rei sz ens pnlr et simp no est n
sba, accn au non. n passio dnt entia. g
disso sil p et pnlr est sbe, passio a alioz,
h romis pmo post qm. scdo tangit mediu,
ponit g p qm dns quod oz ut sermo de una
qz rez sit sm quod ptinz ad nam illius rei
et non dz optime magis qm id quod ptinz
ad sua nam n mi et h dicit sm com quia q
dicit accn hre disson ne et p se dr ea hre
mag q hnt et qui dicit qd nllo modo d de
eis lz n ens et disso. dr illa no hre id quod
debent hre. vn recte loquit n dz dicere ea hre
plus n mi sp qd disso lz p et pnlr sit sbe
alioz tn sicut accntn erit scdario. Consest
cum dicit. Sicut est. tangit mediu. intendens
qd accntn non est disso in simpli et p se
cum non sint entia simp et p se sz sicut
hnt ee sic hnt disson hoc est scdario hnt
ee et sil disson. et scd ps incedens r pce
dentis cum dicit. Oz g ut entia. qz n. dcm
est qd disso dr in de sbiis et aliis et sil
ens. ne sp h cdet quis qd illa multiplicitas indu
cat pura equocom. addit q no intendis qd
sic dictu m n dr pure equoce sic e multiplicitas
alicuius nois dci de duobz oppositis qadm no
nor dr de noto et ignoto. sz de noto so
phice. et de ignoto ne. qui modus ut dic com
inuenitur in arabico. s. qd aliqd n sigt
oppo ut thetasym quod sigt lucem et ob

scuritate, et lasu q sigt magnu et pvu. mlt
au no est multiplicitas entis au disson dicte de
sbiis et aliis n est pura vnuocao imo est
multiplicitas analoga qt e multiplicitas h nois
medicinale. dci de corporibz et de hba et de actone et
instrumtis quod n dr pure vniuoce n pure
equoce de ipis sz analogice. oia. n. h dicunt
medicinalia p attribucom r alicuius vnius quod p
et p se est ca sanitatis. ex quibz infert cum dicit.
Ista g st dca. quod hoc qd iam dcm est accn
hre disson no est intellus p et p se set scdario
et p extensione i. s. quod loquit de hi si vo
luit poterit vocare hi sermones dissones et h
qrit au dicere q disso sol est sbaz ppe et qd
sermo dns dnis de ao a sba au est descrpo au
sermo equs in signe ei de quo dr. n. n. refert
su se dicat su se. Consest cum dr. Sz h ma
intendit. Rndet ronibz su obtempare rones
que supius videbant ostndere quod alioz a sba oio
no est disso. et h ps hz. 3. ptlas. in pma obte
pat rom que est p nam dissonis. in sa ut ibi.
et id q q fuit p nam diffinitionis. in 3 ut i. Si g
as. docz quom ht intelli quidda qd in pscundo
rom p nam dissonis ostnsu est sup. s. q aggregat
ex sba et accnte no est disso. pma au rom
obtepat intendes quod disso. in p ratione dissois
no est alioz a sba et n plus voluit pbare illa
ro. alioz tn a sba est disso sz scdario et p ex
tensione quod non negat p illa rom. non em
oz si aliqud ad a sba ponat ee ut sermo equs
ei in signe. sit disso eius ita ad modu dissois
sbe sz solu nete est ut ille sermo sit disso a
et scdario et non simp disso. Consest cum
dr. et id q qn fuit. obtepat rom que fuit p
nam diffinitionis dns quod id q est diffile p se non
sufficit ut sit vnu solum p qiunctom sicut
dictam aliqd aut hystoria ad dr ee vnu. nec
vlr quod sit vnu p ligamentu. sz oz ut sit
vnu alio m dci vnu ne et ppe h est p nam
et non p artem. et didit hi vnu p nam cum
dicit. Ens g quodda. in sbam de qua dr h moi
vnu pmo et pnlr, et in qntitate et qualitate ic.
de quibz dr scdario sp quod hi alia a sba sil
hnt disson sicut dnt ee vnu p nam h e passio
et no simp et pmo. sic sbe dnt hre disson.
Consest cum dr. Si g ad dixit. declarat quom
ht intelli illd quod sup ostensu est. s. quod
aggregatu ex sba et accnte no est disso. inten
dens quod aggregat ex sba et accnte per accns
no est disso. n hnt disson. aggregatu au ex sba
et accnte p se et pot ee disso et hre disson
d sic patet. p dr qd error est in sermone dnis

quod sermo in qua aggregat passio.

quod sermo in quo aggregatur passio et subiectum nullo modo est diffinitio cuius causam dat cum dicit. quoniam si non fuit, et est quod si nullus talis sermo esset diffinitio aliquo modo tunc vel accidentis nulla esset diffinitio. et si hoc. nullum accidens posset deffiniri quod est inconveniens ex quo concluditur cum dicit. necesse est ergo. quod necesse est ut diffinitio accidentis recipiat in se addicionem subiecti et ita quod sit aggregata ex subiecto et accidente quod intelligendum est de accidente per se et suo subiecto. unde exemplificat de naso et camusitate et simitate que quidem. scilicet camuitas et simitas sunt per se passiones nasi. et non per accidens sicut albedo est passio per accidens calie aut hominis albi immo simitas et camuitas sunt per se passiones nasi sicut masculus et femina per se insunt in animali. et equale et inequale quantitati et est per se hic accentia ex talibus aggregatis cum suis subiectis potest esse diffinitio aliquo modo quem modum exprimit cum dicit. et ista omnia. et est. quod in tali diffinitione aut ingreditur cum passione diffinitio subiecti cuius est passio. aut ipsius nomen ipsius subiecti. et hoc quia nomen non diffinitio per se passionis potest significare illam passionem sine subiecto illius passionis ingrediente diffinitionem ipsius aut formam nominis aut per diffinitionem quod non est verum de accidente per accidens. cum non est albus nomen hominis albi. non potest significari per suam diffinitionem aut per suum nomen sine suo subiecto quod est homo. ex quibus concluditur epilogando cum dicit. aut ergo non est. quod accentia vel aut non habent diffinitionem aut addicione aut si habent hoc erit alio modo quam substantia habet hoc. Consequenter cum dicit. et in istis rebus removet quasdam cavillationes esse de circa existentes. et removet duas et primo primam. secundo ut ibi. et sermo qui est. Prima. est autem cavillatio prima quia posset aliquis dicere quod non solum est una diffinitio sed et accidentis etc. scilicet quod nasus est genus et camus differentia substantialis et tunc quod ista diffinitio est diffinitio una constans ex genere et differentia. quam cavillationem intendit in prima parte removere ostendens primo quod camus non est differentia substantialis in predicta diffinitione ut ibi. et si simus est. quod non est nasus non est genus. primum autem ostendit per impossibile sic. si camum in predicta diffinitione esset differentia substantialis. tunc camum et simum essent idem. sunt convertibilia quia ut in fine habebitur ultima differentia completa est diffinitionis convertibilis est cum diffinito. et si camum et simum essent idem et convertibilia ubicumque esset camum esset simum. sed camum est in alio a naso ut in crure ergo et simum et si tunc sic esse non est impossibile talem passionem sine proprio subiecto esse ut simum sine naso quod tamen falsum est et inconveniens ergo et id ex quo sequitur. Consequenter cum dicit. et si simus est. declarat quod nasus non est genus in predicta diffinitione et hoc per impossibile sic. si nasus esset genus ad simum tunc autem non esset possibile addere simum naso ut diceretur nasus simus quod est inconveniens cum per se accidentis convenienter possit addi ei cuius est per se accidentis aut si adderetur in tali diffinitione accideret idem bis dici et tunc nugatio aut et nasus et simus

habebit significationem absolutam ita. scilicet quod neutrum significabit dependenciam aut respectum habebit ad alterum sed quod licet istorum unum est inconveniens ergo primum. ex quibus concluditur cum dicit. et ideo talia. quod ex quo camum non potest esse differentia simi substantialis nec nasus genus quod simum et consimilia accidentia non habent unam diffinitionem ex genere et differentia constantem quia si sic. esset processus in infinitum per nugationem iterando nasum infinicies ex quo ulterius concluditur cum dicit. manifestum est ergo. quod solius substantie est diffinitio una. completa et perfecta. et si est aliorum a substantia hoc non erit nisi per addicionem alicuius quod est alterius nec a diffinito ut per addicionem subiecti in diffinitione passionis sicut exemplificat de numero impari et imparis et de animali feminine et masculi. Consequenter cum dicit. et sermo qui est ex addicione. removet aliam cavillacionem. et est. quia aliquis posset dicere quod si nomen accidentis potest habere diffinitionem ut prohibitum est sic aggregatum ex nomine accidentis et nomine subiecti poterit habere diffinitionem ut si simus potest habere diffinitionem illud aggregatum. nasus simus similiter poterit habere diffinitionem. et si hoc non. nec illud quod hic intendit removere propter hoc quod si tale aggregatum diffiniretur in eius diffinitione diceretur idem bis. scilicet subiectum ipsum. id est subiectum semel diceretur in sua diffinitione. et alia vice in diffinitione accidentis. et tunc bis diceretur idem aperte quod non est necesse in diffinitione per se accidentis et quia non intendit negare omnino tale aggregatum non habere diffinitionem addit cum dicit. sed latet. quod non est manifestum immo latet utrum talium aggregatorum sit diffinitio aut non. per hoc innuens quod illorum alio modo est diffinitio et hoc quia non solum sunt ille diffinitiones que primo et per se sunt diffinitiones una et perfecte. sed dicuntur quedam diffinitiones secundum prius et posterius ex quorum numero sunt diffiniciones talium aggregatorum si habeant diffinitiones. unde concludit cum dicit. si ergo ista et est. quod si hec aggregata ex nomine per se accidentis et subiecto habent diffinitionem. hoc erit alio modo quam nomina accidentium per se simplicia. dicuntur habere diffinitionem et ille modus alius forte talis est. cum diffinitur accidens per se superius necesse est ut in diffinitione eius cadat suum subiectum. cum autem diffinitur aggregatum ex subiecto et accidente quia subiectum sufficit diffiniatur per suam diffinitionem non oportet ut iteretur in diffinitione per se accidentis ubi sic quod aggregatum ex subiecto et accidente si aperte exprimatur utrumque nomen non est diffinibile quia sic aperte diceretur idem bis si in uno nomine significetur ipsum aggregatum sic potest dici. aggregatum esse diffinibile ut simum et non nasus simus. et sic est dicere quod aggregatum ex subiecto et per se accidente sed quod per diversa nomina exprimuntur subiectum et accidens potest esse diffinitio per addicionem sicut nasus camus. ut nasi camitas pro dicta diffinicio simi secundum autem quod uno nomine significatur potest esse diffinibile. Consequenter cum dicit.

dicam' q. epilogando concludit quod cum tam dicto quod quiditas rei dicitur in quod dicto est quidditas primo et per se ipsius solius substantie aliorum autem a substantia ratione et per extensionem. et tangit medium per quod illud ostensum est supra. cum dicit. quoniam autem diffinitio. et est quia est indicans quiditatem rei et ipsius entitate et quiditas et ens aut sunt solius substantie aut primo et principaliter substantie. aliorum autem ratione. secundum ergo de diffinitione.
et perscrutetur et cetera. hic in parte precedente quod solius substantie est diffinitio simpliciter et essentialiter et primo. aliorum autem ratione et per extensionem. In hac parte intendit inquirere utrum substantia sensibilis sit idem in essentia cum quiditate indicata per suam diffinitionem an non. et hoc facit quia plato et sequaces eius posuerunt quod quiditates substantiarum sensibilium sunt essentialiter alie ab ipsis substantiis sensibilibus. posuerunt enim formas separatas esse quiditates substantiarum sensibilium per se existentes et in substantia diversas a substantiis sensibilibus. et partes secundum primo dat intentionem et partes ex dictis. secundo ut ibi. siquidem enim. prosequitur ipsum. et dividitur ista pars in .2. in prima declarat intentionem et removet quendam errorem circa ipsum. in secunda ut ibi. que autem fiunt quedam sunt a natura. descendit ad radicem unde ortum habuit totum quod hic intendit quod fuit positio ydearum quas posuit plato. prima ad huc dividitur in duas. in prima declarat intentionem secundo ut ibi. et si aliquis estimaverit. removet ipsum errorem. circa primum sic procedit. primo ponit conclusionem intentam. et est quod substantia sensibilis et singularis est eadem cum
com sua quiditate essentialiter vel non. de quibus exemplificat communiter dicens ut sol est albus sole. solum enim non videtur esse quod albus et sonalitas que sunt quiditates eius non albitas et sonalitas. sicut quiditas non socratis et platonis et aliorum consimilium. secundo cum dicit. in eis que dicuntur. declarat primum. et primo ostendit. secundo per impossibile cum dicit. quod si bonum est. ostendit sic. in illis que per se sunt quiditas est essentialiter eadem cum eo cuius est quiditas. in eis autem que accidentaliter sunt nequaquam. sed substantie singulares et sensibiles existunt per se. ergo quiditas talium est eadem essentialiter cum illis. huius rationis primo ponit minorem. et eam probat in parte. in ibi ut ibi. sicut dicimus. postea maiorem. circa maiorem sic procedit. primo ponit unam partem eius cum sua probatione. secundo ponit aliam partem eius. postea ergo primo primam partem maioris. et est. quod in hiis que dicuntur per accidens quiditas non est essentialiter eadem cum eo cuius est quiditas sicut exemplificat quod homo albus et sua quiditas non sunt idem per essentiam. secundo cum dicit. quoniam si fuerit. hoc probat sic. si in talibus esset quiditas essentialiter idem cum eo cuius est quiditas. tunc cum homo sit prius quiditatibus hominis albi. homo et homo albus essent idem essentialiter. hoc autem est impossibile ergo primum.
hanc rationem primo ponit. secundo ut ibi. homo enim. innuit necessitatem consequentie per hoc quod homo et homo albus sunt idem per accidens et ita homo est prius quiditatibus hominis albi sicut ergo in talibus esset quiditas essentialiter eadem cum eo cuius est quiditas. homo et homo albus essent idem essentialiter. secundo cum dicit. aut non erit necesse. destruit consequentiam que sic procedit. primo dicit quod non est necesse ut ea que est idem essentialiter sunt idem per accidens. secundo ut ibi. quoniam non erit. hoc probat. sic. si ea que sunt idem per accidens essent idem essentialiter tunc cum albus et musicum insunt homini. homo albus et homo musicus essent idem essentialiter. et sic hoc. albus et musicus essent idem essentialiter quod est inconveniens. huius rationis solum innuit medium. et per hoc quod dicit extrema mediis musicus et albus. secundo ut ibi. sed verum est. subiungit ex hoc quod homo et homo albus non sunt idem essentialiter sed sunt idem per accidens ut homo et homo musicus sunt idem. licet enim estimetur ab aliquo hoc esse eadem essentialiter non tamen est ita in natura. consequenter cum dicit. in eis autem que dicuntur. ponit aliam partem maioris dicens quod in eis que existunt per se cuius est substantia sensibilis et singularis verum est ut quiditas sit eadem essentialiter cum eo cuius est quiditas. consequenter cum dicit. sicut dicimus. ponit minorem. sub conditione dicens quod substantie singulares existunt per se et hoc si fuerint substantie prime. id est. quod si earum quiditates non sint substantie aliorum neque nature aliorum sicut quidam dicunt. quod sunt quiditates scilicet substantie formarum separatarum. et dicit sub conditione quia nondum complete probatum est hoc per quod intendit. consequenter cum dicit. quoniam si bonum. ostendit idem per impossibile sic. si quiditas substantie sensibilis sit alia per essentiam ab eo cuius est quiditas ut si quiditas boni sit alia a bono et quiditas animalis alia ab animali et quiditas entis alia ab ente tunc erunt quiditates istorum alie substantie et nature et forme ab illis quorum sunt quiditates et etiam priores illis. id est. primus substantias. scilicet individuis substantiarum quarum sunt quiditates. hoc autem est impossibile. ergo primum.
hanc rationem primo ponit. secundo ut ibi. siquidem est per essentiam. innuit consequentie necessitatem per hoc quod si quiditas substantie sit substantia et natura et forma et tamen eius cuius est quiditas. et quiditates possunt per ypothesim sunt alie per essentiam ab illis quorum sunt quiditates erunt substantie alie et nature et forme ab illis quorum sunt quiditates et tamen priores illis. secundo cum dicit. et si sint absoluta. destruit consequens procedendo rationes ducendo ad impossibile et hoc per .2. rationes. prima est. si quiditates prioris sunt alie et separate ab illis ut si sint substantie et nature vel forme alie ab ipsis et priores illis quarum sunt quiditates. sequitur primus substantias fore quedam substantie prime non scientie per suas quiditates. quedam etiam entia non erunt entia. quedam animalia non erunt animalia. quedam bona non est

bona. hoc aut est impossibile ergo primum. hanc rationem
ponit post. sed cum dicit. et dicitur ea esse. exponit conclusionem
et patet. tertio cum dicit. Scire enim cuiuslibet. declarat
necessitatem consequentie. et primo hoc facit quo ad primam
partem consequentis. secundo quo ad secundam sic. omnis res scitur
per suam quidditatem hec est vera omnibus ponentibus
scilicet tam bono quam alii et aliis. cum ergo ex ypothesi
quidditas talium sit separata ab illis. talia non erunt
scita. hec ratio solum dat medium. secundo cum dicit.
si ergo bonum declarat necessitatem consequentie quo ad secundam
sic. similiter se habet ens ad suam quidditatem. et
alia et alia ad suas quidditates cum ergo non sit ens
nisi per quidditatem et essentiam suam cum ex ypothesi quod
dicitur et essentia entium sit separata ab illis. entia
non erunt entia. et eadem ratione alia non erunt
alia et sic de aliis. hec ratio primo dat medium. secundo
ut ibi. et si ens non habet. perficit ipsum inducendo
primum. Consequenter cum dicit. et etiam id quod non habet.
dat tertiam rationem ad destructionem predicti consequentis. et est.
si essentia boni sit alia et separata a bono. tunc
id quod est bonum erit bonum non habendo essentiam
boni. et similiter intelligendum est de aliis. quod aliud erit
aliud non habendo essentiam alterius. et sic de aliis quod totum
est impossibile. hec ratio solum dat medium sed innuit
inquirens quod sequitur ex ypothesi. Consequenter cum dicit.
ergo necesse est. ex consequente primi rationis destructo infert
oppositum antecedentis quod est principaliter intentum concludens quod
necesse est ex predictis quod bonum et quidditas boni
sint idem per essentiam et similiter de aliis et universaliter in omnibus
primis quod non dicuntur de aliis id est per essentiam quidditas
eo quod est quidditas. et tangit medium per quod osten-
sum est. cum dicit. quoniam in istis. et est quia
omnia hec sufficiunt secundum ut esse existant per suas
quidditates et etiam ut sciantur per illas et hec sine fu-
erint ydee sive non. quod non contingeret nisi quidditates
talium essent eedem cum ipsis. unde addit. cum dicit.
sed dignum. quod et si concedantur ydee esse dignum
est quod non proficiant ad hoc quod sive per se singulares ex-
istant aut sciantur. ubi ponit dicit. quoniam ut videlicet. et
non est mirum. quod non est mirum ex scientia necessaria de
ydeis ipsas sit esse cum singularibus sensibilibus immo magis
estimatur non esse secundum veritatem. licet quidam fingant
contrarium. et ad hoc inducit quandam rationem cum dicit. et si
forte sint. et est. si ydee sit esse cum singularibus
sensibilibus eodem modo quo dicebant quidam. scilicet quod
essent tota quidditas substantiarum sensibilium et tamen ex-
istentes per se et separate a sensibilibus tunc substantia sensibilis
non erit substantia nisi et de ipsa erit scientia et hoc quia si
ydee hoc modo existant necesse est ut non conveniant
cum singularibus sensibilibus immo separate esse habebunt ab ipsis
et ideo cum substantia sensibilis non sit substantia nisi sciatur nisi per
suam quidditatem. substantia sensibilis non erit substantia nisi sciatur. hunc

rationem ponit post. sed ut ibi. quoniam necesse est. declarat
necessitatem consequentie. et ex hoc relinquitur quod ydee omnino
non sunt utiles. nec ad generationem nec ad scientiam
substantiarum sensibilium. Consequenter cum dicit. ex hiis sermonibus.
epilogat principaliter intentum in hac parte concludens manifestum
esse ex predictis quod omne existens per se ut omnis substantia
sensibilis et sua quidditas sunt idem essentialiter et non
modo accidentaliter ut secundum communem homo et sua quidditas que
est aliud rationale sunt idem essentialiter non separabiles. et similiter com
rationalitas et alie que sunt in eo sunt unum
modo actu et duo in potentia. concludit etiam manifestum esse ex
predictis quod quelibet substantia sciatur per quidditatem suam
que est essentialiter eadem cum ipsa et non separatur ab ipsa sicut
posuit Plato. hoc ergo modo in hiis que sunt per se
necesse est ut quidditas et id cuius est quidditas sint
idem essentialiter et quod non est similiter in illis que accidentaliter
existunt. Subiungit cum dicit. que autem dicuntur. quod ea
que sunt idem per accidens ut homo albus et homo
musicus. quia significant duas naturas seu essentias di-
versas. scilicet albedinem et musicam in talibus non est
verum dicere quod quidditas et id cuius est quidditas sint
idem per essentiam. de quidditate enim. talis accidentis dicitur
est substantia cum qua accidens non est essentialiter idem. Et
ne propter hoc putetur quod accidens et substantia omnino nullam
habent diversitatem et ideo quod accidens nullo modo
est predicabile de substantia. ad hoc removendum subiungit
cum dicit. illud enim accidit. quod accidens et substantia uno
modo sunt idem. et alio modo non. secundum autem quod non
accidens est diversa a natura substantie sic non sunt idem.
secundum tamen quod accidens est passio potens predicari
de substantia denominative sic sunt idem. et idem
multo apertius in predicamentis ubi dicitur quod accidentia pre-
dicantur de substantia nomine et diffinitione non. hoc.
enim quia hoc dicitur est idem cum illo dicto id est ut testatur
commentator hic. Consequenter cum dicit. et si aliquis estima-
verit. removet quendam errorem qui posset
esse circa iam declaratum. diceret enim aliquis. quod com
sicut non substantie sensibilis habet quidditatem essentialiter eandem
cum ipsa secundum nomen substantie que est quidditas et
forma habet quidditatem essentialiter eandem cum ipsa et
sibi appropriatam. et similiter quod omne nomen substantie
habet quidditatem essentialiter eandem cum ipsa quod inconveniens
hec remotione et habet hec partes. et. in. q. p. removet
istam cavillationem. in secunda ut ibi. et est manifestum.
ex remotione istius cavillationis solvit quandam
questionem difficilem quam querebant sophiste. in prima
parte sic procedit. primo tangendo illam cavillationem
dicit quod si aliquis estimaverit sic esse ut predictum
dictum est in dando cavillationem apparebit quid
ex dicendis. sed ut ibi. erit enim aliquid preter ipsum.
hoc probat per tres rationes. et est prima talis. si
omne huius nomen habet quidditatem essentialiter eandem

cum ipso et propter hoc ut vult predicta cavillatio tunc
quidditas rei ut equi aut hominis habebit quidditatem
et diffinitionem secundum se propriam. et sic hoc quidditas equi et
equus est aliud et aliud per diffinitionem et essentiam quod est
impossibile. secundam rationem dat cum dicit. Et quid
pluribus. et est. difficultas non debet esse in se unum so-
lum. sed debet esse unum sive quidditati per essentiam
et hoc non est in substantiis et in quidditas alicuius non erit
per essentiam aliud ab eo cuius est quidditas. quia quidditas
substantie si habeat non non tamen habebit quidditatem eandem
secundum essentiam et propriam aliam adiffinitio. hec rationis
prima ponit quantum per modum questionis sicut ibi. ut in
sit. exponit in quibus habet intelligi quoniam in
substantiis. secundam cum dicit. et non ens. dat medium sue
rationis et ipsum explanat per exemplum et patet. Con
sequenter cum dicit. et si non fuit. dat tertiam rationem. et
est. si omne huius non haberet quidditatem in predicto
cum quelibet quidditas potest nomine significari quelibet quid-
ditas haberet quidditatem et sic esset processus in
infinitum. hoc autem est impossibile. ergo et primum. hanc rationem
primo ponit. sicut ut ibi. quedam. n. quod est. declarat
necessitatem consequentie per hoc quod ex ypothesi quedam quidditas
erit una per modum causati. et quedam erit unum per
modum cause. sic est de illis quorum sunt quidditates
scilicet quod sicut illa quorum est quidditas se habent per modum
causati. sic et prima quidditas se habebit per modum causati.
respectu prime. et secunda respectu tertie et sic in infinitum. aliter
tamen exponitur secundum commentatorem iustificando necessitatem consequentie
istius sic. si omne huius non haberet significatum in
predicto. tunc forma haberet quidditatem et similiter materia. quod
scilicet materia et forma componunt quidditatem primam. et si hoc
forma esset composita ex materia et forma. et similiter materia.
quarum adhuc essent quidditates. et sic in infinitum
Consequenter cum dicit. manifestum est ergo. concludit ex hiis
manifestum esse quod prima substantie habent quidditates essentialiter
easdem cum illis quorum quidditates non oportet ut
habeant quidditates ulteriores. aliter tamen possumus dici
quod dat duas rationes solum ad destructionem
predicte cavillationis et tunc comprehendit secunda ratio
tertiam non tertiam et tertiam vero dicit quod esse illam
secundam rationem sic procedit. primo ponit quantum. secundo exponit
eam cum dicit. ut in sit. tertio ut ibi. et
si non. dat medium sed primo modo consonat commentatori.
in expositione autem littere non est differentia. Consequenter
cum dicit. et est manifestum. ex remotione predicte
cavillationis dicit quod manifeste dissolvitur quedam
difficultas quam quidem querebant sophiste. que fuit
talis. quidditas hominis autem est eadem cum homine aut
aliud. non aliud. quia tunc non esset scientia de homine
cum non sciatur nisi per suam quidditatem sicut dicitur et quidditas
hominis esset homo. et si sic homo habet quidditatem.
similiter et sua quidditas haberet quidditatem

et sic esset processus in infinitum. hec questionis solutionem in-
nuit cum dicit. et quod solvere. intendens quod
secundum commentatorem quidditas solis et sol sunt quidditas hominis
et homo sunt idem secundum quod homo stat pro forma hominis
et non sunt idem uno modo et non alio modo quantum ad ipsam
quidditatem hominis et homo sunt idem secundum quod homo
stat pro forma hominis. et non sunt idem secundum quod homo stat
pro congregato ex materia et forma. et aliter potest dici dici
quod solutio huius questionis est quod quidditas hominis est eadem
cum homine sicut causa est idem cum causato et hoc sicut
causa intrinseca. et propter hoc non oportet quod quidditas
sit idem cum eo cuius est quidditas. quod propter hoc habeat
illa quidditas quidditatem ulteriorem. de quo plenius
patebit in octavo huius. et propter hoc quod sequitur. nec ex
illo quod dictum est. intendit secundum commentatorem quod per istam dictam
dissolvuntur omnes questiones in hac intentione questite
sive fuerint faciles dissolutionis sive difficiles. Consequenter
cum dicit. dictum est ergo. epilogat quoddam principali-
ter intentum in tota parte precedente concludens dictum esse
in precedentibus quomodo quidditas et id cuius est quidditas
sunt idem. et quomodo non. et potest intelligi hec diversitas
inter ea que per se existunt et accidentalia. in hiis enim
que per se existunt sunt idem essentialiter. in hiis autem que
accidentaliter non.

Que autem fiunt et cetera. ostenso in parte precedente
quod quidditas substantie sensibilis et ipsa substantia
sunt idem in essentia. hic descendit ad radicem unde
huic toti ortum quod monetur in prima parte.
et est. illa radix positio ydearum quas posuit plato.
intendit ergo in hac parte destruere de ydeis osten-
dendo ipsas non esse utiles ad substantias sensibiles et
quia ex parte precedente ex incidenti relinquitur ipsas esse
inutiles ad scientiam substantiarum sensibilium propter hoc
supponendo ex illa parte intendit in hac parte ostendere
quod sunt inutiles ad generationem ipsorum sensibilium
et dividitur hec pars in. 2. partes. in quarum prima. declarat
principaliter intentum. in secunda ut ibi. manifestum est ergo. In-
cidenter ex gratia principaliter intenti inducit quoddam
ut ibi patebit. prima in. 2. in prima ostendit quod
ydee non generant. in secunda ut ibi. quod de quantitatis.
ostendit quod non generant. prima adhuc in. 2. in prima
ostendit per rationem ipsius generati sic. omne generatum per
se et non per accidens generatur ex aliquo. sicut ex principio
materiali et per aliquod agens educens ipsum in actum
et non est compositum ex materia et forma. ydea non
est huiusmodi. ergo non generatur. hec rationis primam probat consequentia.
et ex ea probata infert quoddam et dicit probando maiorem
usque ibi. declaratum est ergo. ibi enim infert quoddam probando
consequentia. dicit in. 2. in prima probat quod omne generatum
per se et non per accidens generatur ex aliquo et per aliquod
agens. in secunda ut ibi. et dicimus in sermone. ostendit quod
est compositum ex materia et forma. primo sic probat.

ome gnatu a n. ul ab arte. gnat ex ao et
p ad agens. sz ome gnatu p se .i. no p accns
gat a n ul ab arte. quod .n. gnat a casu no
gnat p se sz p accns q gatu p se .i. non per
accns gat ex ao et p ad agens. h ionis p poit
an. fo ut i. et ome qd gat. pot ma. et eam
pbat. v sic pcedit. p poit ipam ma. fo expot
pres ipi, tco eam pbat. poit g ipam p dns
qd ome q gat p se .i. no p accns est ad .i. gat
ex ao n ex in et p ad ut p agns. scdo cu d.
et dico aliqd. expot ipam .i. p h qd dix gabile
ee ad. dns quod i ad qt sumit. ad res di
um pdicamentoz. fo cum dicit. gabilu. expo
h qd dixit ab ao .i. p aliq. dns qd gabilu qda
gant a n et intellit quod queda sili ab arte
et su s su sic sit gno ab aliquo. ut ex m.
et p aliquid ut p agns gnciens inducns fora
in m. et exficit in artifib ut dom in nlibz
au ut sba nlis et d au ad tale. inuendo qd
gabilia in pdicamto sbe ppe dnr gari. gabilia com
au que sut in alijs pdica. sicut d com ma
gis dnr pati q gari. Conset cu d. et cia
que st. pbat ipam ma. et pmo pma pte ei
s. quod ome q gnat a nata ut ab arte gat
ab aliq. fo fam. s. qd p aliquid agens. ad p
pband dat vna iom. et est. illud quo res ht
ptatem eendi sb for .i. no eendi est in m.
ome gatu a nata ut ab arte ht h ptate. g
quod gnat a n ut ab ab arte ht mam ex qua
gnat. h ionis p poit qm. fo an. cum dicit.
glz .n. tco cum d. et h malz. poit ma com
sup quod notad est qd dicit com q m e ex
quo est n toci. si .n. h intelligat de m oio
pma no u quod m et fora distant p eencia.
Conset cum dicit. et quod ht mam. pbat aliam
ptem ma. hnc .s. quod ome qd gnat n au
arte gat p ad agens. et pcedit sic. pmo poit
qm .i. est quod ome gatu hns mam ht form in
ducta in m p ad agns ut dom in artificialib
et al in nlibz. .i. expoit ista qm cu d. et illud
p quod. intendet qd i agens e illd p qd est
m sb for in actu quod .s. mam ee sb fora in
actu d au p fora. .i. p agens gnciens in for et
spe au p agens sile fore quod est in alia spe a
forma. inducenda in m sicut pz in illis q gant
ex indiduis diuszz spez ut mulus ex equo et
asina. eq .n. et asina st in aa spe qm mulus.
vl alio m pot exponi. i quod dicit. et e i alio,
.i. in agente. Conset cum d. h om gat. pbat
iam dcam qm et p m nlibz. fo ut ibi. sanitas
uo. in artificib. in pma pte sic pcet. p pbat
qm iam dcam in nlibz p h quod h cu gatur

gnat p forma s gncientem et agente ut p
hoiem v agns est in aliq a gnato. fo ut
ibi. illa au que sunt. qz gno ppe est in
sbis et pm nam. addit quod illa q gant
p nam ppe dnr gari. alia au magis
dnr agi. q gari. et inducit cas age
tes. Consequi cu dicit. et omes actoes.
et st. potncia. ars. cogto. cas. fortu
na. .i. pot intelli p pom po nt que est in
aiatis. p arte pom i arte. p cogtom illud
quod agit h voluntarie et p casu .i. ex se.
casus et fortuna. si quod dicit com q ulla
spes inueit fi casu. licz aliq sile spei
posset fi casu. Conset cum dicit. sani
tas uo. d id in artificib. scilz quod pter
pm matiale indigent pm agnte et quia
fora artifil aliqn fit ab arte coadiuuante
n. aliqn au a n p arte. pp h diui h ps
in .7. in p d quod for artifical inducta
i m. p m inducit p aliqd agns sibi sile
in fa ut i. et h est tale. d id de fora arti
fiali iducta modo fo. p m ostendit de sanite
s. cum sanitas dicit duobz modis. s. fora
que est in aia artificis su medici .i. hitus
qui est in core ex aiam et ambo h sunt com
idem ut dicit com sanitas in rei uitate
.i. p d de sanite que est in aia a q sanite
existente in aia est sanitas que e hitus in
core ex aiam qr cu gat sanitas in aliq
corpe nece est ut h sit p pm agns ut
p sanitate que e in aia artificis. hnc iom
p poit. fo cum d. cum sit sanitas. osted
mod quo sanitas que est in core gnat a
sanite sibi sili que est in aia artificis et
e mod tal. cu aliqs infirm feus est san
sil p nam et arte sanite inducta in ipo
pcedit mutio oplexionis infirmantis siu
variaco in huoribz. et hnc variacom pce
dit vigoraco caloris nt. et caloris nt vi com
gorom ut d com pcedit fortasse laxa
tiuu. et sic pp est inuenire vnu pcedens
ad quousz puciat ad sanitate que est in
aia artificis q quod sanitas e pm a quo
pcedit sanitas que e in core lz p multa
media. et sili ex dome in aia artificis. com
q uocat domu no ex m sit ex aiam
que ht mam eni cam addit sm com cu
dicit. ars eni mediene. et est. quia ars
mediene que est in aia est eade cu for
mediene q est ex aiam. et sili est de
arte edificatora cu forlis edificatoz. pp
quod sanitas in aia bn pot e pncipiu

et similitudo sanitatis que extra animam, et domus in anima, domus extra animam. Conse[quenter] cum dicit, *et dico sine materia*. secundum com[mentatorem] exponit hoc quod predixit sanitatem et domum que non est ex materia et que habet materiam. licet in hoc diminuta sit. n[ost]ra translatio dicit enim. com[mentator] quod per hoc quod dicit, *et dico sine materia*. forte intendit quod forma que est sine materia. est forma que est in anima. et forma que est in materia. est forma que est extra animam. Conse[quenter] cum dicit. *et hoc est tale*. intendit ostendere quod si forma artificiat aliquando generatur a natura preter artem generatur ab aliqua forma sibi conveniente. et procedit sic primo. quasi dando causam quam intendit dicit. quod sicut postensum est in illis et in predictis artificialibus generabilibus est causa. scilicet quod generatur et ex quo et per quod. similiter in sanitate cum generetur a natura preter artem cum sine arte invenitur predicta causa quam ipsa sanitas est ad et est ex aliquo in potentia. et per aliquid in actu quod assimilatur primo motori sed cum dicit. *Sanitas enim si est*. probat mentum sic. sanitas quando generatur a natura ut ab arte indiget calore naturali adiuvante similiter sanitate existente in anima artificis quia ipsa ars scilicet sanitas in anima artificis per se non sufficit, quando autem generatur sanitas sine arte tunc ex sanitate que est in corpore sanabili quam quidem sanitas ut dicit com[mentator] diminuta est et propter hoc indiget artifice. quare scilicet sic generatur sanitas scilicet sit. semper habet agens conveniens per quod generatur. hoc rationis primo dat medium sed cum dicit. *et cum principium actionis*. explanat ipsum per exemplum. dicens quod cum sanitas generatur ex artifice rectum est ut sit ex calefactione. et calefactio ex confricatione sive ex potu vini aut aliquo consimili et in sanitate in anima artificis adiuvat calor naturalis ad inducendum sanitatem in corpore. et similiter intellexit quando generatur sanitas in arte sed a sola natura. quando calor naturalis sive id quod generat calorem naturalem eius agentis conveniens et similitudinem sanitati inducte in corpore et non solum principium agentis ipsius sed alio modo pars forme inducte. eius pars. aut eius una aut plures sed quod plura sint agentia convenientia inducentia sanitatem in corpore. omnia enim illa erunt aliquo modo partes sanitatis in eo quod unum illorum eius primum agentis. scilicet calor qui in est aliquo modo pars sanitatis quod potest sic intelligi sicut cum ignis agit in aera inducendo suam formam in materiam aeris sive generando aerem in suam naturam, in tali actione non solum est forma generantis similis forme generati sed aliquo modo pars generati. virtutes enim ut species ignis agentis in aera introducuntur et transmutant naturam aeris et fiunt pars forme generati et propter hoc est quod forma generati non est omnino ab intrinseco sed enim.

com

com

est latina forma, non omnino ab extrinseco quia sic esset dator formarum sed partim sic. partim sic. Conse[quenter] cum dicit. *et dicitur in sermone*. declarat aliam partem capituli principalis rationis. scilicet hanc quod omne generatum per se est compositum ex materia et forma. et procedit sic. primo quasi dando causam quam intendit narrat quod in generato sunt duo. scilicet materia et forma, ut hoc generati spera enea sive circuli est cuprum materia. et forma eius dicitur talis figura. scilicet figura circuli que quidem figura est id quod primo et principaliter ponit compositum in genere in quo composito cuprum est materia. secundo cum dicit. *illa autem que sunt*. declarat principale mentum. et habet illa partes. in prima ostendit quod per se generatum non est materia. in secunda ut infra. *et cum id quod fit*. ostendit quod non est tantum forma sed compositum. ad primum dat rationem. que primo est. quod generatur per se non simpliciter nominatur nomine materie. ex qua generatur sed autem omnino non nominatur nomine ipsius ut cum id ex quo generatur dicitur materiam sub expressa privatione forme inducende quando dicitur quod ex homine infirmo fit sanus, aut aliquo modo nominatur nomine ipsius. scilicet denominative et non principaliter neque directe ut cum id ex quo generatur dicitur materiam sine privatione sicut dicitur quod statua non est lapis sed lapidea. cum in sit. relinquitur quod id quod generatur quod generatur per se non est tantum unum. scilicet materia. sed enim. solummodo esset materia cum generatur vere posset nominari nomine materie. hoc rationis primo ponit ante. sed ex ipso infert conclusionem cum dicit. *cum igitur sit videlicet*. In ponendo autem sic procedit. primo ponit unam partem ipsius et ipsam explanat cum dicit. *verbi gratia*. sed ut infra. *homo autem sanus*. ponit secundam partem cuius causam dat cum dicit. *et causa eius est*. et est quando generatum non generatur ex materia tantum sed ex privatione que est in materia. ut homo infirmus dicitur fieri sanus. et addit cum dicit. *et generatio dicitur*. quod generatum in talibus magis videtur quod debeat dici ipsum fieri ex privatione quam ex subiecto privationis et hoc. quia ut dicit com[mentator] generatio fit ex privatione non ex esse. unde dicitur infirmus fieri sanus magis quam dicatur homo fieri sanus. sed dicitur quod homo est homo sanus. et quod homo non sanus fit sanus. sic exponit com[mentator]. Conse[quenter] cum dicit. *illa autem quorum privatio*. redit super principale ante conclusionem utrumque partem tanquam manifestam ex predictis. dicens quod quantum ad quod. similiter est in illis que generantur ex tali subiecto in quo privatio non est manifesta secundum suum nomen sicut est in illis que generantur ex tali subiecto ex quo exprimi privatio nomine suo quantum ad hoc. scilicet quod nec in hiis nec in illis est generatum idem cum eo ex quo generatur ut ex materia. et propter hoc nec in hiis nec in illis vere et directe nominatur generatum nomine eius ex quo generatur ut ex materia sed autem non simpliciter nominatur nomine eius autem solum secundum denominationem. Conse[quenter] cum dicit. *cum igitur sit*. ex ante iam posito infert conclusionem et patet ex dictis. Conse[quenter] cum dicit. *Ex enim fit ex aliquo*. dat secundam rationem ad

com

ide. et est. qd gat. gnat ex aliq ut ex m qd
no remanz in eadem dispone lz tnsmu ab
agente inducere form i illo que quide for
inducta cue p d ee gatu et no ante. ex
quo pz ma quod i qd gat no est t. ipa
m. ex qua fit gno. h roms p dat me. fo
ut i. et io d. ex ipo inst om. Et e nod q
com dicit sup h com quod gnans tnsmutat ma
tia donc faciat in ea forma. et quod m no
remanz in cade dispone. qz si sic. tunc qn
gnans gat gatu gans n facet n form tm
qd e in ens. Conset cum d. et cu illud
qd f. ostendit qd gatu p se no est tm for
sz opoitu et h p duas rones. q. p. e. gat
qnz denoiat ab eo ex quo gat ut. s. cu illd
ex quo gnat no dicit expsse puom forme
inducende set m h au no accidet n m
eet ad ipl gnati g ma est qd gnat p se
non e tm for sz mag opoitu ex m et
for. et qz in li phicoz dem est qn d ad
fi ex m. et i ex puone sbiugit cu dicit.
iam g. distinctu ee pus qn d quod m e
pm gacois i qn puo ut sm quot modos
d in i ecia pno et tuo refendu est qd dicit
ad que hui v distincte st mltiplicites istoz
noiu. Conset cum d. et quod e ex h. dat
sam rom ad idem. et est. Sicut agns non
facit p se m sic n facit p se form lz p se
facit opoitum form au i m no. inst p
acens g gat p se no e for tm lz opoitu.
h rom p poit om. fo me. tco declarom
mediu. ponit g p om dns quod i q fom
est ex m no est for tm sz opoi ut oculus
au spa au ad a opoi. h. n. st noia opoiti.
scdo cum d. qm qad. dat me dns quod sicut
faciens opoitu no facit tm m. s. cup. sil
no facit tm form. s. spam sui form spere.
n p acens cu. n. facit aliquid huis form facit
forma p acens imo facit tota spam eupam
ex vli sbo. i. ex toto sbo i no facit ad vnu
in aliq vno ut forma in m sz facit fortu
ex m. tco cum dicit. qm si facit. declarat
me sic. cu agens agit aliqd opoitum non
facit ipm ex no sz ex m sicut facies spa
cupam facit eam ex cup. qr sil. si ager facet
forma p se i m. no educet ea ex m. facet ea
ex for alia i illa ex a. et cu n possit fi ex
com no oz quod fit pcessus i infinitu. ul f com.
Si agens facet forma in m et no educet eam
ex m. tuc facet for ex for i m. et sil illa
form adhuc ex for et m. cu ome gatu sit
p se opoitu ex matia i for et sic eet pcess

in ifinitu. et st est de m. h roms p dat
me. fo ut i. ma est g. pclat ad opoitu
quod est ypotesis. tco ut i. et sic pcedunt.
exprimit in ens quod se ex ypotesi i sic
pbauit oia. pn rois oplere ab illo loco. qda
aute fuunt. q ma. fuit h. quod gat p se
gat ex aliquo et p ad agens et est opoitu
ex m et for ex qua pbata oclu om pncile
cum d. declaratu e g. et est. quod ydea que
d notio et exemplar a plonicis no gnat
n est ad huis gnom n i ht qdditate quod
sil ma est ex posterius et pcet sic. pmo
ist iam dcam om. fo ut i. h. n. rep totali
ma. opom pus pbata ex qua se i pz. Con
set cum d. Si au est gno. inostt id p n
ydee. s. quod ydee no gant. sic. Si ydea
que d a plone qdditas et eenca rei sesil
et vle r illi gnaret ex no qz no ht ydea
ex qua gnat. ydee. n. non e ydea. n eca
gat ex m f plonicos. Si g gat gat ex
no. hoc a est iposile g p. hnc rom pmo
poit. et qz ma est qns ee iposle io ex
h inst cum d. et tuc nece est. qd nllm
simp. cu est ydea gat. imo q nece e ut   com
ome gnatu p se. sit opo dimsibile in
duo. s. in m et for que quide dio f com
est dio rone i no actu. et in h oclu oppo
antas pn rois. tco cum d. et for que e
spa. exficat de h in gato artifili dns qd
si spa cupa gerur ip gatu no dicet ee for
tm nz m tm. sz er ex fi que e ex me
i. erit opoitu ex m i for me gnone. necem
est agens qd inducat form i m ex qua
inductone delinq ip opoitu q e spa cupa.
Conset cum d. ma est g. epilogat oclu
dens ma ee ex dcis quod ydea no gat
sz q p se gat e opoi ex m i for et ita
ma est sil ex pdcis quod in omi gnone
sunt h duo. s. m et for. ex quibz fit tciu
s. opoitu. Qo au queremus i c. intro
quod ydea no gatur. h intn ost i c q ydea
no gat n i est utilis ad gnom. et pcedit
sic. p dicit. qd qo est ut sunt ydee se
pate sicut posuit plo. et supo ar qd
h est iposile. fo cu d. qm si ita eet. declt
pn ltr intentu. s. qd i si sint ydee. no ge
nerato n sunt utiles ad gnom et ht illa
ps. i. m. q. p. ot qd ydea no gnat in
fa ut i. ma est g q quida. quod no est
utilis ad gnom. p sic. Si ydee eent eo
m quo posuit plo nuqua ab a illaz fiet
gno i i no gnaret. hnc rom p poit. fo

ut i. qm si eet. declarat necitate gnac sic/
gnans et gnatu sunt in for vniuocare ea
sicut ho est for vlis i qua gicant sor et call/
as. et spa cupa sili et for vlis isti spe et illi/
qr gnans no est ad existens p se separatum
a ma et ex aliam ei sunt ydee. p positores
illar cu nllm tale vniuoce in for cu aliq
existente i ma. ho .n. in ma et ex no dnt vni/
uoce. h ronis p po gm. sedo cu d. sz sigt
ad tale, dat me. Conset cum dicit. ma e
g. declat quod ydea no est vtilis ad gnom
et pcedit sic. p po gm dns ma est quod lz
i sit sicut assueti sut quida dice. s. quod
for separe ut ydee sint cause for sensiu
separe ab ipis sensib lz i sit n oio psut
hi for separe nz in gnone sbar neqz in
gnone accitu n ei posle pone hi sbar
separas existentes p se ad gnand sbar ptices
com sicut in quibzda est ma. sz quod d com
qd cu omis gno fiat p tnsmutacom m et
ipos le sit for separas tnsmutare m cum n
tnsmuttet mam ut dicit n i quod est in ma.
for separe no gnant n erut utiles ad
gnom. so cum d. qm et si pr. pbat gm
iam data et h p duas rones. q. p. e tal. lz
pr et fil non sint ide simpr. au io uno
tn sut vnu i fora. et sil est vli i oibz
nalibz q gnans et gnatu sunt vnu i for
qr no oz ut sit forma separa exemplaris
ad h quod sit gno. sz sufficit for que e
com in ma. s. for in istis sensib ad pductom co/
silis for in gnato qm sicut dicit com acto
gnantis n ad est q exhe i quod e in po
i actu et ei ca. in mltiplicoe gabiliu ab
vno gante a mltitudie matiar i quas
agit qm gnans et gatum sunt in for
et i cum indiuisio sit ex pte for de se. si
sic multiplico i gatis ab vno gante h et
p mltiplicom matiar i qs agit / h rois
p dat me. et remoz quida in
stancia co ipm. so mst gm. p g dat
me et pz. sedo ut ibi. si no fuit aliqd.
dat ipm instancia et eam dissoluit. et est
instancia. qd si as dicet qd in gnone muli
no ide sm form gnans et gnat. q insta/
ciam dissoluit cum dicit. et h est sile. dns
quod adh. in talibz gans et gatum sunt
silia in fora aliq m. qm mulus gat a n.
sibi sili. et est n qis equo et asino. vn for
muli est for mixta ex fora equi et asini
et h qfmat p testio famosu cum dicit.
noiat. n. et est. qma n muli ap grecos

sigt nam gem equo et asino qui qdem sunt
alia ppinqua spez pp qm ppinquitate rectu e
ut ambo sit equali ut mulus. i. ut sem
asini et equi. sic eqlia in potencis in ista
gnone et sic dicit com in h innuit h quod com
dixit in li de aialib. s. quod spma asini est
fgidu et spma equi calidu. et tepant apud
mixtom et fit n media int asinu et equu
et sic pz quod no est instancia i talibz imo
tale gatu adh est sile gantibz sicut mediu
exmis. Conset cum d ma est g. infert
gm et h quod dic. et si no qrendu est. sic
mostraco p qm innuit insicom necitatis gne
mendens p h qd si for exeplares sint utiles
ad gnom tuc mag sut qrende in illis q
gant int duas spes q est mulus q i gatis
eidem spei qm sbe eidem spei sut mag sbe
et io no tm indiget formis extrib sicut ea
que gnant int duas spes cu g illa non
gnent ex formis extrib. n ista et quod se
sz ut pz possit. est qpleco gnis et i expositu
est pns. Conset cum d. sz forte qret ds.
dat pam rom ad idem. et est / eoz q gant
queda gant tm p aliqd agns extinsecu ut
ea que tm sut ab arte et qdam pti p agns
extinsecu et prim p agens intinsecu gantur
ut ea que prim sut a n. pti ab arte. queda
vo gant p agens intisec quod est in ma. ex q
fit gno sn arte extinsec agnte ut ea q nllo
modo iuuat ars. ex quo pz qd in aliqbz no
e necm ad agns separati et i non ydei cum
ydea sit ad separati / h ronis p poit me. sub
qone so insicie ipm mediu su dat cam eius
ut i. et ca illi est. commentor tn no s inducat com
hnc pte / imo sin ipm intendit h ar. dissolue
quda qom e qda phitum qongetem qz .n.
in pte pcedente hitum est quod ome gatum
fit a sibi qucienti. et sup h mota est pns dubio
et soluta. s. de gnone muli ab equo et asino. in
tendit hic dissolue alia qom in h. et est. cum
queda gnent sib a n et ab arte no ui q gatu com
sit a sibi qeni et intendit ar. p com dissolue
hnc qom p h quod hi gnata gnant sil a for
existente in aia artificis. et a pte po ta existente
in cor ex quo fit gno que assilat forme que e
i aia artificis et io gatum ab hs duob gat a
sibi qucienti. sz si sic inducat su sic. no
est curandu. hec .n. sedo m / pmo mouz qom
so soluit eam. so au modo. p dat me sue
ronis ut dcm est. sedo dic cam ipius. i. et ca
illi est. et e. quod queda fiunt a n sol pp h
quod hnt in sua ma prin motu tnsmutacom

preuium sue materie usque ad ultimam formam eius. Et potest hoc notari quod ista causa destruit positionem eorum qui ponunt formam induci in materiam solum ab extrinseco. Quedam autem fiunt ab arte solum et hoc quia in sua materia non habent principium activum omnino quod sit natum transmutari preter motorem ad inductionem ultime forme. Quedam autem fiunt ab arte et a natura et hoc quia in materia talium est aliqua pars que est activa movens ad generationem sed non ad inductionem ultime forme non tamen est sufficiens. Et hec non possunt generari nisi mediante arte. Et quod ita sit in precedentibus confirmat per simile in illis que moventur in loco cum dicit. Causa quedam est sicut id. Dicit quod sic est de generabilibus et a natura et ab arte sicut est de illis que moventur per locum. Quedam enim moventur ex se in loco et quedam ex alio, et ad hec que moventur ex se quedam possunt moveri ex se et suum motum complere sine alio ut alia. Et quedam non possunt ex se suum motum complere sine alio, ut etiam ad suum motum indigent motore. Similiter etiam est de generabilibus a natura et ab arte sicut dicit commentator in quadam artibus quod quedam artes non possunt agere suas actiones sine alia arte ut ars solerandi non completur nisi cum arte alia que est pars musice. Ex quibus concludit dicit. Omnia quidem. Quod omnia in quorum materia non est principium activum quo possunt moveri ad finem intentum in quibus sunt omnes materie artificiatorum moventur per adiutorium per formam existentem in mente artificis que autem habent hoc principium in sua materia quo possunt moveri per se ad finem intentum sine ad formam. Que autem non possunt per se sed per adiutorium artis. Et ideo hic ignis non potest in generatione quorundam ut in generatione cultri vel et cultelli sine arte. In generatione autem quorundam potest esse sine arte ut in generando alium ignem. Cuius causa est ut habetur expedias quia quedam possunt moveri ex se absque eo quod indigeant artificio omnino et quedam indigent artificio in parte.

Alterum est quod quedam. Declarato in parte precedenti quod ydee et si sint non generant nec generantur nisi non sunt utiles ad generationem. In hac parte inducit quedam incidentia contra principalem intentum. Ex precedentibus enim habetur quod omne quod generatur per se generatur ex sibi quecienti [illegible] et quod omne generatum est compositum et quia hee due propositiones videntur dubitabilem habere veritatem ideo intendit hic illarum dubitationes declarare et habet hic partes duas. In prima intendit de prima propositione in sua ut patet. Et iste sermo non de sua ad hunc qui incipit. In prima declarat dubitationem veritatis huius propositionis in naturalibus et artificialibus in sua ut patet. Et dicit Ex quo est sermo. Declarat dubitationem eius in naturalibus quia in illis ad hunc recipit dubitationem per modum. In secunda declarat illam dubitationem in naturalibus et artificialibus quantum ad id ex quo est generatio in sua ut patet. Quare sic demonstratum est. Quantum ad agens per quod fit generatio. Quantum autem ad illud ex quo declarat dubitationem. Et est quod in naturalibus generans et generatum conveniunt in nomine per totum, scilicet secundum materiam et formam. Homo enim generans convenit cum homine generato in materia et forma. In artificialibus autem generatum non convenit cum eo quod generat nisi in parte, scilicet in forma. Domus enim existens non convenit cum domo in mente artificis nisi in forma tantum et non in materia. Licet enim artificiatum componatur ex materia et forma, tamen non est in anima artificis nisi forma tantum ut dicit commentator. Ad hoc autem addit ulterius dubitationem cum dicit. Aut per actionem. Et est quod cum res artificiales generantur a parte sibi convenienti aut generantur ab illa parte tantum per actionem compositionem artificis ut in hiis que tantum sunt ab arte que generantur a forma existente in anima artificis que non est nisi forma generati et non aggregatum ex materia et forma. Aut generantur ab illa parte habente partem ulteriorem que quidem est ex partibus necessariis sicut est in hiis que partim sunt a natura partim ab arte ut sanitas que partim generatur a natura partim ab arte in quibus omnibus sic est ut demonstratum est. Si fiunt generatione per se et non per accidens quoniam illa que generantur ad invicem per accidens non sunt convenientia. Licet conveniant sic per in precedentibus que per se generantur. Et exponit quod dixit aut que habent partem cum dicit. Agens enim est autem per se, id est primum agens quod est ex artificio est existens ante partem agentem que est in materia. Sicut patet in arte medicine de sanitate in anima artificis et de calore existente in corpore sanando qui quidem calor autem est principium sanitatis aut pars eius. Et hoc est quia illum calorem sequitur aliquid quod est pars sanitatis quod est quasi ultima perfectio et ideo dicit quod calor sive effectus et exercitium ex quibus generatur calor facit sanitatem quia facit id ad quod sequitur sanitas vel cui accidit calor. Et est adequatio humorum ad quam sequitur sanitas. Consequenter cum dicit Quare sic demonstratum. Declarat dubitationem predicte propositionis in naturalibus et in artificialibus quantum ad agens per quod. Et est quod sicut in generatis ex sillogismo id est ex ratione vel arte substantia id est forma et quidditas artificiati in mente artificis est primum agens sic in generatis a natura primum agens est ipsa natura. Natura enim operatur in semine ad productionem substantie naturalis sicut artifex operatur in materia ad productionem rei artificiate quoniam forma generati est in semine in potentia quemadmodum forma artificiati est in artifice in potentia. Aliter tamen posset exponi quod dicit. In sillogismis sic, sicut in sillogismis .vi. principiorum suorum exit [illegible]. Sic tamen in naturalibus quam artificialibus vi principiorum

com

duor. exit ultima rei p̄fco. quod quid p̄m
in artifi[cialibus] est forma in m̄te artificis. in
n̄lib[us] aũ ẽ n̄. Conse[quenter] cum dicit. ex illo
ex quo est. declarat diu[er]sitatem uarietatis p̄dc̄e
p[ro]p[ositio]nis q[uam] h[abe]t in n̄lib[us] [et] sic p[ro]cedit p[ri]mo d[icens]
quod ĩ ex quo descendit semẽ ad p[ro]ductionem
g[e]n[er]andi. et sili[ter] intelli[gen]d[um] est de omi ex q[u]o
g[e]n[er]at[ur] ad p[ri]n[cipi]um est quiesciens cũ g[e]n[er]ando quo
q[uo] m[odo]. sed cum dicit. nõ .n. oz querere. dat
cãm q[ua]re dicit quoq[ue] m[odo]. et est. quia g[e]n[er]atũ
et i[d] ex quo fit g[e]n[er]atio nõ s[em]p quiescit sc[un]d[u]m
omnes c[on]d[iti]ones sicut est cũ h[omo] mascul[us] g[e]n[er]at[ur]
ex h[omi]ne masculo immo aliq[ua]n[do] ex h[omi]ne viro.
g[e]n[er]atur mulier. et sili[ter] mulus g[e]n[er]at[ur] ex
nõ mulo ĩ actu [ue]l uocat[ur] [com]mo[dum] i[d] ex q[u]o g[e]n[er]at[ur]
mulus nõ mut q[ue]dam p[ro]p[ter] h[oc] inueni[tur] quod
mulus [ue]l i[d] ex quo g[e]n[er]atur nõ diu[er]sificant[ur]
c[om]pleta diu[er]sitate sc[un]d[u]m sp[eci]em. sed cum dicit.
omnia .n. que g[e]n[er]ant[ur]. declarat q[uo]d exigit[ur]
nec[essari]o ad h[oc] ut ex aliquo g[e]n[er]et[ur] ad n̄li[ter] et
est. ut illud ex quo d[icitu]r eẽ g[e]n[er]atio n̄li[ter] in hoc
c[on]ueniat cum g[e]n[er]ando ut mobile sit p p[ri]m[um]
agens ad formã g[e]n[er]andã sicut semen
mobile est. vñ si aliq[ui]d nõ fuit tale nõ
ẽ c[on]ueniens ad g[e]n[er]ationem n̄lem. ex quib[us] patet
q[uod] l[ice]t hec p[ro]p[ositi]o. omne quod fit. fit a sibi
c[on]ueniente sit u[er]a in omib[us] g[e]n[er]atis p[er] n[atur]am
differenter tñ h[abe]t u[er]itatem in diu[er]sis. q[uia] m[agis]
ma[nifes]ta est cũ ex h[omi]ne viro g[e]n[er]at[ur] mulier q[uam]
cũ ex eo g[e]n[er]at[ur] masculus. et ad h[uc] mi[nus] ma[nifes]ta
in g[e]n[er]atione muli [ue]l sili[ter] ad huc mi[nus] ma[nifes]ta
ĩ g[e]n[er]atis p putrefactionem de quor[um] g[e]n[er]atione no[tandum]
est q[uo]d uult h[ic] com[mentator] quod in g[e]n[er]atione taliũ
ẽ corp[us] celeste loco g[e]n[er]antis ut .s. sol et
c[etera]. h[ic] [et] loco seminum et u[ir]tutũ in seib[us]
sunt u[ir]tutes nobiles supcelestes que date
s[un]t talib[us] g[e]n[er]abi[li]b[us] ab ipis cor[pori]b[us] supcelestib[us]
que quidẽ u[ir]tutes supcelestes [quas] com[mentator] vo-
cant u[ir]tutes n̄les diuine g[e]n[er]antes s[unt] sili[ter]
s[ecundu]m quod artes g[e]n[er]ant sua artifi[cia]ta [ue]l nõ
ut dicit com[mentator] dixi[t] ar[istoteles] in li[bro] de a[n]i[m]alib[us] q[uo]d
sunt sil[ite]r intellectui q[uia] agit actiõe intellectus
et quod assilamo intellectui in h[oc] quod agunt
nõ p instrũm corp[or]ale. Conse[quenter] cũ dicit.
et iste s[er]mo. declarat diu[er]si[ta]te u[er]itatẽ q[uam] h[abe]t
s[ecundu]m p[ro]p[ositi]o supius tacta. in diu[er]sis. h[oc] .s. omne
p se g[e]n[er]atum est c[om]positũ et nõ m[ateri]a t[antu]m. n[ec] for[ma]
t[antu]m. declarans diu[er]sitatẽ sue u[er]i[tati]s in g[e]n[er]atione
s[ubst]ant[iarum] et accidentium. et p[ro]cedit sic. p[ri]mo declarat
h[oc] eẽ u[er]ũ tam in g[e]n[er]atione s[ubst]a[nti]ar[um] q[uam] accidentiũ
.s. quod p se g[e]n[er]atum ẽ c[om]positũ. sed ut i[bi].
sz inuenit[ur]. declarat diu[er]sitatẽ q[ua]m h[abe]t intell[ectus].

In p[ri]ma p[ar]te sic p[ro]cedit. p[ri]mo d[icit] q[uo]d iste s[er]mo .s. q[uo]d for[ma]
nõ g[e]n[er]at[ur] p se aũ cor[pus] n[ec] m[ateri]a. sz c[om]positũ nõ
solũ app[ar]ar[et] s[ubst]a[nti]e sz est u[er]e p[re]dic[amen]to s[ubst]a[nti]e [ue]l aliis
p[re]dicamentis. sed ut i[bi]. et ut sp[er]a cupri. h[oc] mani-
festat p ex[empl]a tam in s[ubst]a[nti]is q[ua]m in accn[tibus]. dicens
quod in artifi[cialibus] g[e]n[er]at[ur] c[om]positũ p se ut sp[er]a
cup[re]a et nõ for[ma] t[antu]m. nec m[ateri]a t[antu]m. immo cum
c[om]positum g[e]n[er]at[ur] ex m[ateri]a et for[ma]. oz ut m[ateri]a
et forma p[re]cedant c[om]positũ ex illis. s[cilicet] g[e]n[er]atũ
p essentiã. l[ice]t nõ in actu. n[on] dicit[ur] in artifi[cialibus] s[ecundu]m
quod for[ma] est in actu in m[en]te artificis aũ c[om]po[situ]m.
et sili[ter] ẽ in aliis g[e]n[er]ib[us] quod qualitas non
g[e]n[er]at[ur] t[antu]m sz cor[pus] h[abe]ns q[ua]litatẽ. q[ua]litas enim nõ
est p se g[e]n[er]ata n[ec] q[ua]ntitas sz c[om]po[situ]m ut lignũ
q[ua]ntũ. aũ lignũ alb[um] sicut in s[ubst]a[nti]a g[e]n[er]at[ur] al[iud]
p se. et n[on] for[ma] alis. Conse[quenter] cum dicit.
sz inuenit[ur]. declarat diu[er]sitatẽ q[ua]m h[abe]t p[ro]p[ositi]o p[re]d[ic]ta
in g[e]n[er]atione s[ubst]ar[um] et accidentiũ. et est. quod in
g[e]n[er]atione s[ubst]a[nti]e nec[ess]e est p[re]existe[re] a[lia]m s[ubst]a[nti]am ex q[u]o
fit g[e]n[er]atio ut cum al[iud] g[e]n[er]at[ur] nec[ess]e ẽ a[n]i[m]al pre-
existe[re] ex quo g[e]n[er]at[ur]. et est h[oc] intelli[gen]d[um] de s[ubst]a[nti]is
c[om]pletis que g[e]n[er]ant[ur] p p[ro]pagationem, in s[ubst]a[nti]is aũ
g[e]n[er]ans ex putrefactione nõ est sic. ĩ g[e]n[er]atione
aũ accidentiũ nõ est nec[ess]e p[re]existe[re] aliq[ui]d h[abe]ns
accn[tia] immo ex p[ri]ncipiis subiecti educi post
accn[tia] de po[tentia] ad actũ p accn[tia] quod ẽ s[ubst]a[nti]a [et]
nõ accn[tia]. non .n. est nec[ess]e ut an[te] quali[ta]te[m]
g[e]n[er]atam sit aliq[ua] qualitas ag[e]n[s] sz nec[ess]e ẽ
ut d[icit] com[mentator]. ut an[te] q[ua]litatẽ g[e]n[er]atam sit ad
q[uo]d est in po[tentia]. qualitas .i. m[ateri]a. et dicit com[mentator]
a[ristoteles] h[oc] dixisse de quali[ta]te q[ua]m qualitat[is] alia
g[e]n[er]at[ur] a q[ua]litate sibi sili. et alia est cuius
g[e]n[er]atio s[ecundu]m s[ecundu]m[?] mixtionis p[ri]mar[um] qualitatũ.
Et dicto est s[er]mo. sicut dem[onstratum] ẽ in p[re]cede-
tib[us] mencio ẽ in hac p[ar]te declarare q[uod] p[ar]tes
h[abe]nt in[g]redi diffinitionem p se. et diui[ditur] h[aec] p[ar]s in .2.
in p[ri]ma declarat q[ua]s p[ar]tes h[abe]nt in[g]redi diffinitionem p
se. in s[ecund]a ut i[bi]. et cũ p[ar]tes que sunt. declarat
quomo[do] ex illis p[ar]tib[us] est unũ. p[ri]ma p[ar]s p[ri]ma di[uiditur] in
duas. in. q. p. in[qui]rit v[er]ũ u[trum] omis p[ar]s rei
h[abe]t in[g]redi sua diffinitionem .i. s[cilicet] quod nõ solũ p[ar]tes
c[on]cn[ti]ales sz [et] p[ar]tes integrales siu[e] p[ar]tes q[ua]ntitatiue
in s[ecund]a ut ibi. sz dimittam. in[qui]rit sp[ec]ial[ite]r u[tru]m
p[ar]tes c[on]cn[ti]ales .s. m[ateri]a [et] for[ma] debeant intrare semp
diffinitionem aũ non. In p[ri]ma p[ar]te duo intendit. vnum
p[ri]n[cipa]li[ter] et reliquũ tamq[uam] dependens ex p[ri]nci[pa]li intento.
p[ri]mũ aũ est ut p[ro]bem ẽ v[eru]m u[trum] omis p[ar]s h[abe]at
in[g]redi diffinitionem. sc[un]d[u]m aũ est. v[eru]m u[trum] omis p[ar]s
sit p[ri]or toto. i. s. quod s[ecundu]m sit dicere nõ sol[um]
p[ar]tes c[on]cn[ti]ales sz [et] p[ar]tes integrales siu[e] p[ar]tes q[ua]ntitatiuas
in[g]redi diffinitionem et eẽ p[ri]ores toto s[ecund]a aũ iam d[ic]tis
q[uesti]ones sic p[ro]cedit. p[ri]mo mo[uet] p[ri]ma et dat cãm dubi[tati]o[n]is

dca ipam. scdo ut i. et ei si ps. mo3 fam idat sili rom dubonis ee ipam. tco an illa locum. s3 dimictam p com vel e sm alia cnslom deffiat queda lra in nra mis. p q solnit utriz qom. cira g pma qom sic pcedit. pmo mo3 ipam dns qd cu diffo sit smo gpus ex ptibz apozeom hntibz ad ptes ipius diffiti. i. s. qd sicut diffo declarat quiddite rei diffite ita ps diffonis declarat pte quiddites ipius. cu i sit dubium est utru vl v sic ptes rei sic diffoes ptu mgdi diffom tocius an non. fo cum dicit. uidem g. dat causam dubonis et est. q nos uidemus aliqn qd ptes diffiti mgduunt diffom toci et alias non. qm in diffone ctuli no accipit diffo ptis eius ut. s. diffo medie ctuli. aut tcie aut qrte aut alicuius hi ptis imo eq in diffone talis peni ctuli accip ctulus. dnis. n. quod medi ctuli est arc ctuli q distingit diamet. et ita in diffone ptis po toni et no eq. in quibzda aut no sic est. qm in diffone sille accipit diffo lre cu d quod silla est id quod gpo ex duabz lris. s. consonante et vocali. et ne obiciat cauillator hnc diuisitate. accide i celo vel silla pp h qd no sit gsilis dio ctuli i suas ptes et sille in suas. pp hoc addit cum dicit. et si ctulus diui. qd quo ad ppoi est gsilis dio ctuli in suas ptes et sille in suas vel tn acit pdca diuisitas. Conset cum dicit. et ecia si ps. mo3 fam qom dns sili dubiu ee utru v sit vl quod ps est an toni. ita. s. quod h vel v sit de ptibz integlibz siu de ptibz scdm qntite an non. fo cum dicit. et acuicium est ps. ffi dat cam dubonis ponendo rom ad utriz pte qonis. et p ad ptem affirmam. et est. si ps est aut totum sicut ut est in mltis cu hi. s. ptes sm qntitate sic ptes ut angulus acutus ps e anguli recti. et digitus ps aialis. ert hi ptes an sua tota vel pores ipis. Conset cum d. s3 estimant. dat rom ad oppo. et est. diffinito est por diffito sm n cu g hi ptes diffinant p toni erit totu pus scdm n hi ptibz. huius rois pmo poit qm. scdo ut ibi. q dni. on. qm. tco ut i. et quia sut ex aliis. dat melire ora. qm p illam lretam. ff aut ei. addit com hnc lram. an dicam. quod ps d multis modis. quoz vn est ille qui miat sm qntitate. et idem dicit alia cnslo. que est an in d ps. quoz vn quide mod est. quod misurat sm qntite et pot dici qd p h mont solue qones pdcas p ptem sm qntitate dans melire pte sm qualitate. intendens quod ps sm qntite no diffinit totu n est por toto s3 diffinit p totum. ps aut sm qualitate. eq. s. diffinit

totu et est an totu. ut infra expssius patebit. vn dicit com quod diffones ptium qntitatis sut posteriores diffone toci vel toto. diffones v ptu qualitatis pcednt diffoes toci et totum. vel ita p distinctom ptis uidni solui pdce qones. Consequente cu d. s3 dimictam. inqrit spali utru ptes ecnles. s. m et for debeant intre diffom sp an non. v sic pcedit. p gtinuando dca diciendis dat mencom dns quod dintendus sit smo de ptibz integlibz que sut sm qntite et pscrutand est de ptibz ecnbz ut. s. de m et for utru mgdiantur diffom semp an non. fo ut ibi. si g qda. pse mencom. et di illa ps. m. e. m. q. p. inqrit de quada qone ex qua depender declaraco pncit intenti. in fa ut ibi. et sili de diffonibz. ex declaone illi qonis descendit ad pncale intentu. qd aut de qua inqrit in p pte. est hec. utru m sit ps de sba rei an non. s3 solu for. et qm sic pcet. p oppot ee ipam dans rom ad utraqz ptem ipi. fo ut ibi. for g d. soluit ipam. dat g rom pmo ad pma ptem. et est. cu in sba copona sit qddam quod e m. et quoddam qd est fora. et tcu gpoitu ex his quoz est vnuqdqz sba o3 quod m sit ps de sba rei gpoite a modo. Consequente cum dicit. et forte no d. dat rom ad oppo. et est. cum sba rei possit ee ad sn matia aliq tiata ut sba caui sine carne vel hoz suba simi sn carne ee no possit cu i sit m ut ui no est ad de sba rei imo ptes for les ex quibz est diffo tm dicente ptes et explanat intelz rois gclom p ex cu dicit. ut caro ec. qm non e dice quod caro sit ps de sba cauitatis sn gfundi imo est m su sbm in quo e cauitas. et no e ps ei. l3 caro sit ps de sba simitatis qm simitas sn carne ee no pot. et sili cup est ps ydoli cuprei et non est ps fore su ydoli quod noie suo no m signe n forma solam. Conset cum dicit. for g. declarat hnc qom n sit gpcet. p dat sbam sue solonis. et est. quod for in omi re hnte fora semp est a ps de sba rei an ipa res tota m. an non. sp est. ps de sba rei qm rei noiantis noie suo forma solam non est m ps. fo cu dicit. et ido in diffone. qi p effcm declarat suam solom. q. n. ita est quod m no est ps de sba rei noiantis suo noie forma solam ido in diffone

ẽculi nõ accipiunt ptes quantitatis ipi' ẽculi
que sunt ptes p m. q2 ꝛ in omi re hnte
formã est fora ß ps de sbã rei ul' ipa res
tota. ꝑ h in diffone sille accipiunt ptes ei'
.s. litte que quide quodam sunt ptes sedm
forã sicut ptes ẽculi quantitatis sunt ptes
sm m su siles ptibz p m. et q2 posset ei
obici qd ptes quantitatis ẽculi nõ sunt ptes
sedm m cu nõ sit cupi n a m ẽculi cupi
ꝑ h sbiungit cu dicit. et sunt fore et c. qd
ptes ẽculi quantitatis nõ sunt ve m ẽculi imo
sunt ptes y siles ve m ẽmoi ẽ cup et ꝓpin
qores fore ẽculi q sit cup c ꝓpinquitas ca
pot ee qd for ẽculi nõ p esse n sm mtellem
separ a ptibz p quantitate. ab h au m qualis
est cup separ for ẽculi au sm mtellem et
ec. au ad mi sm mtellem. quamuis nõ p mtellem
esse ꝑ quod ptes ẽculi p quantitate ꝓpinquores st
fore ẽculi q h m ci est cupru. Vto cum d.
et forte possible est. q2 dix quod ptes sille acci
piunt in diffone ipi' et h nõ est u de ptibz
ipius quocuq modo dictis. subiungit quod nõ
est nate ut litte quocuq modo dte mgrediant
diffom sille qm litta. sm quod ẽ audibilis su
sensit m aere ex quo gnat. nõ accipit in dif
finicone sille sic .n. mag est ps sille p m
q sm form sz quod nõ est quod ptes sille
dup possint qsidari. s. au p qd dicit sola ex
tensione maiore ut minore m m in qua
gnant et sic sunt litte posteriores silla et nõ
accipiunt in diffone ipi'. au possunt qsidari ptes
sille sm quod sunt alique nate in se ut. s.
p quod uocalis est una n in se ꝛ consonans
vna n indiuisibil in se ex quibz fit quodda
ꝓpor le medio loco mt h quod est silla et sic
ẽ litta por silla. et in diffone ipi' accipit sc
.n. ex duas litte qstituunt sille ac et alie p
spem ꝑ quod h modo dnt litte ptes quanti
tatis sille diffom ei' mgdientes et nõ ptes
quantitatis istam snam iu com uelle lz tibis
mi' vsitatis. alr tn pot dici quod lre dnt
ptes sille sedm form ꝑ h quod uocat se ht
ad consonante in qstrucone sille. sicut aia
ad corp' in qstrucone composita. vn qnt ad
uocales r consonanciu pot dici forte q litte
sunt ptes p formã ipi' sille. Et q2 ptes quan
titatis ẽculi nõ sic se hnt quod vna sit ad
aliam sicut aia ad cor' nz vl sicut forma
ad m. io tales ptes nõ possunt dici ptes sm
form et ꝑ h lz silla diffiniri possit p lras.
ẽculus tn nõ diffinit p ptes suas quantitates.
Consest cum dicit. lia .n. non cor. redeundo

com

ad ꝓpositu sum inducit ad h alia duo ex de pn
solone sua. dns quod linea sp di in lineas
quia ptes ei' st ptes p formã. qlz .n. ps linee
est linea qa sic est linea ꝑ dit in lineas ita
quod li p quod linea nuq cor n p actus c
ca est q2 diffom li nõ mgdit m. et sili dat
mtellige in aliis mathe quod ptes mathe st
ptes sm form ut ptes supfi et cor in quoꝝ
diffone nõ accipit m. ad mi' sensit et i actu.
in quaꝝdam tn reꝝ diffonibz accipit m ẽmoi
est ho qui nuq muenit sicut dicit com n in
carne nuis et ossibz ex quibz mt com ꝓpoit
sui cum dicit, et ro sunt. s. quod ptes siles
quodam sunt ptes de sbã rei et quodãmodo
non. ꝛ exponit modu illu. cum dicit. totu s a
et est. quod in r aggati ex m ꝛ for st ptes
sbe in r ei' uo qd ht vam diffom. s. forme
nõ sunt ptes sbe. et sic qpleta est sua solo
sz quod nõ da est qda dra qm dat com mt m
et formã dns q for pdicat p se de hnti fora
ꝛ declarat qditate ei' sbalem. m au nõ pdica
de hnti form ua pdicacoe ydob .n. sicut dicit
nõ di cup n h' caro. n simus nar'. Consec
cum dicit. et sili in diffonib'. ex qone iam de
tiata descendit ad pnale mtentu et ht illa ps
ꝛ. in p ex solone pdce qonis declar qd pnalr
mtendit. s. qn ptes ẽenles ut m et fora mg
diunt diffom et qn nõ. in pa ut l. na g diui
sionem. mont diusiue ptes sm m a ptibz
sm formã. in pma pte sic pcet. p adaptando
solom pdcam suo mtento dicit q sicut m q
bzda m est ps de sbã rei et in quibda nõ. sz
sol fora. sic in diffone quaꝝda rꝝ accipitur
ps mt m qꝝdam au diffone non. Po cu dicit
ista .n. Innuit cam h' sumdo eam ex qone
pdeclara. et est. quia de sbã quaꝝda reꝝ est
m ps sicut ꝛ for. ex quibz .s. m et forma
gnat res et in que cor. de quaꝝda aute reꝝ
sbã nõ est m. Vto cum dicit. omia g quoꝝ
fora. diffite expoit ista cam p duas regulas
dns quod omia talia quoꝝ ẽencia aggat ex
materia ꝛ for ci est sim' et ẽculus cupius et
ẽ h hnt m ptem sui ex qua cu for gnant
et in qm corrupunt. quoꝝ au ẽencia nõ est
aggata ex m et for. imo diffinitur p ptes for
les su m in actu ꝛ sensili nõ hnt materiam
ptem sue sbe que quide au oio nõ corrupunt
au nõ corrupunt sicut illa quoꝝ ẽ m p se.
illa .n. corrupunt. h au aut oio nõ corrumpunt
au non. n p actus vn cum d. g in illis mt
quod illa quoꝝ ẽe est in aliquo ut m m. sic
se hnt quod i ẽ pn et ps coꝝ illa ilo que

com
com

materia non existit in actu sed substantiat in sua forma. Sic se habet ad actum ut materia. non est prius nec pars de substantia ipsorum in quas corrumpuntur et ideo quia ydolum ereum existit in ere. et ipsa cupa in cupro et callias in carne et ossibus vel est hic. que aggregant formam cum materia universaliter sic se habent quod omnia corruptibilia sunt in materiam suam vel formam suam. Que vero non aggregant formam cum materia aut omnino non corrumpuntur aut non corrumpuntur sicut et illa vel quia sic dixit ad posse considerari in se ipso secundum conceptionem cum materia ut circulus qui potest considerari in se et sic non est materia pars sue diffinitionis et secundum quod est circulus aureus vel sic est materia pars diffinitionis ipsius. Addit consequenter cum dicit. et dicitur equivoce quod cum sic dicimus non circuli de circulo in se. et de circulo contracto ad materiam equivocatur hoc non circulus vel sic equivocare non necesse est aliquid. cuius causam dat cum dicit. propria enim. et est. quia quibusdam particularibus non est nomen proprium impositum eis sunt hic. circulus cupreus aut lapideus aut ligneus. Et intelligendum est propter communicationem quod non inveniuntur propter particulare singulare signum sed formam communem que est generalis particularis rei forte magis generalis ut circulum particularem per ad substantiam ut per eneum aut aureum. Intelligendum est etiam quod equivocatio hic non est simpliciter equivocatio sed solum diversus modus accipiendi. scilicet per divisum esse. ut circulus per divisum esse considerat in se. et in ligno. et sic dicitur equivocatio solum propter diversam rationem nominandi. vel non quia essentia et ratio nominatorum sit diversa. ipsa enim vox nominat commune per significationem particularis. et singulare nominat per significationem et applicationem. Si autem queratur utrum universale ad singulare habeat nomen cum intellectus sit proprie nominabile et solum universale representetur intellectui sicut singulare sensui. ad hoc potest intelligi secundum quendam quod sicut ... quod significat hoc nomen et hic a virtute ymaginativa in homine ad intellectum translata. virtus enim ymaginativa in homine est nobilior comprehensio quam in ceteris animalibus cuius causa est. quod in hominibus est ymaginatio translata ad intellectum in aliis autem animalibus non. sicut patet in capitulo de colore. color enim secundum quod est in luce nobilius habet esse quam secundum quod est in tenebris quia in luce potens est suam speciem multiplicare in tenebris autem non. similiter ymaginatio in homine eo quod est translata ad intellectum qui est sicut lux respectu ipsius est secundum esse nobilius quam secundum quod est in brutis. ymaginatio igitur ab intellectu translata et ab ipso illuminata potest singularia per quod ab ipsa apprehenduntur nominare. ymaginatio in brutis non posset hoc facere et propter hoc quidam loquentes introducunt vocant huiusmodi ymaginationem intellectum.

Quare igitur diximus etc. hic intendit diversificare partes per materiam a partibus per formam. et quia per ... dictis nullam fecit mentionem de solutione duarum questionum superius tactarum in illa parte. Igitur diffinitio est sermo.

secundum vel aliam conclusionem non in brevi perpenso. unde propter hoc antequam diversificet partes secundum materiam a partibus per formam redit in hac parte ad totum et ad partem declarans quo modo pars diffiniat totum et quo non. modo non. et etiam quo modo pars est ante totum vel quo modo non. in quorum declaratione complete solvuntur due predicte questiones. in hac autem parte sic procedit. primo dat intentionem et modum agendi in hac parte. secundo ut ibi. diffinitio autem sermo. prosequitur illam intentionem. dat igitur primo intentionem dicens quod iam dictus est sermo latens sed non dicendus est sermo magis manifestus quod sic est intelligendum cum predeclaratum fuit quod in diffinitione eorum que aggregant materiam cum forma accipitur materia et quod in diffinitione eorum que non nominant nisi formam tantum non accipitur materia. iste modus latens est. quo usque declaratum fuit quando vel in quibus forma aggregatur cum materia. et quando et in quibus non. donec vel declaretur diversitas partium secundum formam ad partes per materiam sed cum hoc declarabitur erit iste sermo manifestus. secundo cum dicit. sed plus resumam. dat modum agendi in hac parte. et est. quod antequam faciat hoc. id est antequam diversificet partes per materiam a partibus per formam revertendum est ad totum et ad partem declarando cuius partes diffiniunt totum vel huiusmodi non. et in huiusmodi partes sunt ante totum et cuius non. quoniam autem omnes partes videntur totius videntur esse priores toto aut quedam. Consequenter cum dicit. diffinitio autem sermo. prosequitur istam intentionem et dividitur illa pars in .3. in prima quarum declarat de toto vel de parte quod predictum est. in secunda ut ibi. et rectum est ut quis querat. diversificat partes secundum materiam a partibus per formam. prima pars habet .3. in quarum prima declarat cuius partes diffiniunt totum et cuius non. et hoc quantum ad primam questionem superius datam in secunda ut ibi. igitur partes eius. declarat cuius partes sunt ante totum et cuius non. in tertia ut ibi. homo vero et equus. quia diversitas est in toto sicut in parte declarat cuius totum diffinitur et cuius non. prima pars ad huc habet .2. particulas in quarum prima declarat cuius partes non diffiniunt totum. in secunda ut ibi. et omnes que sunt. declarat cuius partes diffiniunt totum. intentio prime particule est quod universaliter partes quantitative non diffiniunt sua tota sed diffiniuntur per ipsa. quod declarat in tribus exemplis quorum primum est de angulo recto et angulo acuto. secundum de circulo et parte circuli que est semicirculus. tertium est de animali sive de homine et de digito hominis et patent exempla ex quibus concluditur intentum cum dicit. omnes igitur partes. concludens quod omnes hee partes que sunt similes partibus materie et in que dividitur totum

sicut in materia no pma sz ultima. et sunt
ptes qntitatiue. omes hi ptes no diffiniunt
totu sz sunt diffite p totu et h ca est quia
tales ptes no cant totum sz mag cantur
ab ipo. vn si sepent ab ipo no manent n
equiuoce ut mfe hebit. Conset cum d.
et omes que sunt. declat ca ptes diffiniunt
totum. d sic pcet. pmo dicit que sunt hi
ptes dns quod hi sunt omes ptes que sunt
priores toto p nam et rom que qd accipiunt
in diffone sbali toci sui que sunt ptes sbe
qr signt diffo et sunt hi ptes ecnles que
dant ee toti et non recipiunt esse ab eo
s. m et for. omia eni tota diffiniunt p
hi ptes au queda ad min. ut que aggat
forma cum materia. scdo cum dicit. et eca
aliq aia. intent explicare de totis quorum
diffom ingdiunt omes hi ptes ecnles. s.
m et for. au queda ut fora sn m. et
actu et sensili. intendens quod cu diffinit
al aggatu ex aia et corpe diffom eius ingdit
tam m qm for. sz si diffiniat ps
hi aggati que est aia diffom ei non in
gdiunt n fore. et in talibz sicut dt com | com
dr diffo pncipaliter in aliis au pario. tio
cum d. unaqz g pciu. gelit ex h quod
tales ptes no diffiniunt p sua tota. set
diffiniunt ipa quod si tales ptes diffiniant
no diffinient p sua tota. sz si ite diffi
niant diffinient per ppu g et ppam
dfim. Conset cum dicit. g ptes. declat
ei ptes sunt an totu et ei non. intens
h tanqm ma ex phicis. et est intenco
illius ptes quod ptes ecnles eo q diffiniunt
totu mag debent dici priores toto qm ptes
que sunt scdm qntate ptes. n. qntitatiue
sunt posteriores suo toto in quas diuidit
totu q ad di res p suas m et no p suas
ecnas. imo tanq p ptes integrles et q
hi ptes qntitatiue aliq modo sunt priores
toto lz no simp. sunt eni priores toto p m
am et queda ipaz p tps et gnoc licz
no simp omes. totu au prius ipis simp
et scdm forem pp h addit cum dicit. ista
g sunt. quod aliquo m sunt ptes qntita
tiue priores toto qm priorte mli tm et
non simp qm no priorate que e p fora
et h qa no dant ee toti sz totu dat
ee ipis qd pbat p effcm cum dicit. qm
no possunt. p h quod cu diuidunt hi ptes
a toto no sunt nec manent in suo ee
n equioce ut digit abscisus su digit

mortuus carens sensu ut digitus i mortuo.
au oculus erutus au ymago su pictura alic
ius existentis no dni manet n equioce. et q
poss ad dice h v ee de ptibz pmabz q separate
a toto no manent n equioce de ptibz tn re
motis ci est digitus no. h remoz cum dicit.
et in quo e diffo. dns quod sili est de omibz
ptibz aialis quo ad h sicut est de illa pte in
qua est pm aie que quide fm qsdam e cor
fm qsda cebru au alia ps qlibz. nlla eni e
dfa quo ad h qn ps pte separata a toto n manz
n equioce. Consequi cum d. ho no et eq.
declat ci totu est diffile et a non. intendens
quod cum totum dicit duobz modis. s. totu
pticlare ut indiduu in gne sbe. et tot vle
ut spes q toci vlis est diffo et no toci ptis
d sic pcet. pmo distingt istos duos modos
toci et explicat de utz. scdo cum d. sz ptes
diffonis. declat cui illoz totoz est diffo. distin
gt g pmo duos dcos modos toci. dns qd ho
demostt et eq demit et e hi. no sunt tota
vlia sz tota ptcla aggata ex m ptci et forma
pticlari. et sunt in suis ultis spebz. licet n heant
nota noia. sicut sor est in spe hois. et sili
ut dicit com aa pticlaria in suis spebz licet | com
no heant noia sicut sor et plo. so cum dicit.
et forma ca distingt scdm modu toci dns
quod qdam est totum vle i spes q qd ht pte | ut
sub se que e indiduu aggatu ex m pticulari
et for ptli. tio cum dicit. dico form. exponit
itz totu p ex. dns quod p totu pom m intellit
illd q est p ecnciam. i. qd est fixu et pmanens
sp in eade ecn. p totu aut pmo m quod uocat
tot q i est ue totu et vle no est n qda toci
p i totu intellit indiduu in gne sbe aggatu
ex m ptci et for ptci. Conset cum dicit. sz
ptes diffonis. declarat ci totoz pdistinctoz e
diffo et cui non. declarans quod toci vlis est
diffinico. toci aut pticlaris siu indiui no. d sc
pcet. pmo dicit q ptes diffonis ue non sunt
ptes n fore. i. no sunt ptes n fore vlis ca est
spes. siu toci scdo m dicti. s. tocius vlis et
ecia qd diffo est talis toci. s. spei et n indiui.
scdo cum d. ecnca. n. oculi. h pbat p h quod
qdditas oculi et oculus vlis sunt idem apud
intellm. et sili aia vlis siu in se qsidata et
qdditas aie. pp quod diffo indicans qdditatem
ei talis toci. s. vlis siu spei. Conset cum
d. res au totalis. declarat quod toci pticlaris
siu indiui non est diffo. d sic pcet. p dicit
s ee dns quod indiduu aggatu ex materia et
for siu sit intelle siu sensile no ht diffom.

et est individuum sensibile sicut circulus cuprius in-
dividuum intelligibile ut res mathematica sunt individua que
sunt in mathematicis. Secundo cum dicit. Sed cognoscuntur. dat
causam in hoc. et est. quia individuum non cognoscitur nisi
per inductionem in formam universalem sicut habetur in primo
posteriorum. autem per istam. i. s. quod cum recesserit ab aliquo
istorum non est manifestum utrum sit ens aut non ens. et
in scientia talium mutabitur etc. Sed illa que cognoscuntur
per diffinitionem non mutantur quoniam scientia eorum non mutatur
ut dicit commentator. quare illa que cognoscuntur per diffinitionem aliqua
sunt ab individuis. huius rationis solum dat minorem.
Secundo cum dicit. Idem vero dicitur. dat aliam rationem ad
idem. et est. Unumquodque individuum non cognoscitur
in se sed solum in quantum inducitur in formam universalem sub
per istam sicut hoc non cognoscitur in se sed solum in quantum cadit
sub forma. cum ergo talium vero est diffinitio sit cognoscibile in
se. individui non erit diffinitio. huius rationis solum dat minorem
et ipsam explanat per simile de materia cum dicit materia vero.
et quia dixit materiam non cognosci in se sed solum in quantum cadit
sub forma. et hoc verum est de materia sensibili et transmutabili. et
non similiter de materia intelligibili. ut de materia in quantum est de quantitate
continua primi philosophi. propter hoc forte distinguit materiam.
Consequenter cum dicit. et quedam materia. in materiam sensibilem et
intelligibilem et est materia sensibilis ut cuprum et lignum et que sunt
mobilia et transmutabilia. materia autem intelligibilis est id quod comprehenditur
in sensibilibus de quo iudicat intellectus non secundum quod
est in sensibilibus et sunt mathematica ut linea dimensa et super-
ficies et corpus. i. n. ut dicit commentator sunt materie
figurarum habentium angulos et carentium angulis.
Consequenter cum dicit. dictum est etc. epilogat iam dicta
etc. de toto et parte. s. quomodo pars diffinitur toto et
quomodo non. et quomodo pars est ante totum. et quo-
modo non. et ad maiorem explanationem solutionis predictarum
questionum adaptat ultimo quandam ex predicta continuatione
questionis facte ad ipsam cum dicit. Sed necesse est. vel sic
consequenter postquam dixit quod necesse est ut nos conformemus
interrogationi i. s. quod fiat in predictis questionibus per distinc-
tionem quoniam interrogatio multiplex est cum s. sic queritur
utrum angulus rectus aut circulus. aut animal. sint ante
partes suas aut partes ante ipsa. secundo cum dicit. quoniam non
est certitudo. declarat multiplicitatem talium intendens quod
cum recti non attribuitur recto tantum uno modo sed multis.
nec etiam anima attribuitur animali uno modo tantum sed modis
diversis. et similiter est de certitudine circuli et circulo attribu-
untur. n. hec attributionibus diversis quarum quedam sunt vere
quedam false. si enim anima attribuatur in recto ut di-
catur quod animal est anima sic attribuitur ei false. si autem
in obliquo ut dicatur quod animal est animatum anima sic
est attributio vera. et similiter est de quidditate circuli et
circulo et de quidditate recti et recto secundum enim quod
quidditas recti et rectus sint idem sic vere attribuitur
recto. secundum vero quod quidditas recti est forma ipsi

recti sic non vere ei attribuitur immo false sicut
anima animali. Secundo cum dicit. quod autem dicitur post. ad-
aptat ultimum tali interrogationi multiplici querentes prius
quid habet dici post et quid ante in talibus in-
terrogationibus multiplicibus. Secundo ut ibi. Sicut illa que.
docet ultimum per dictum dictorum quod partes in quibus divi-
ditur diffinitio totius sunt ante sua tota quod intelligitur
per hoc quod dicit sicut illa partes aut continuative
sunt predicaria vel suorum ultimum duorum. esse prius et non
ante quod intelligitur per hoc quod dicit vel prius in totus.
addens quod angulus rectus dicitur de illo qui est
in materia. s. de primo. et dicitur de illo qui est non in materia
s. de universali. et similiter est intelligendum de circulo quod dicitur
de hiis duobus. et cum in sic. universalia istorum ut
angulus sensibilis materia sunt posterius partes sue diffinitionis
et ante partes que sunt in partibus ut ante partes
continuativas vel ante predicaria. et propter hoc addit cum
dicit. et id dicitur simpliciter. quod hii non attribuunt
ad invicem omnimoda attributione vera sic anima
non attribuitur animali omnimoda attributione vera. ex quibus
concluditur tantum epilogando cum dicit. secundum hunc
modum. quod modo iam dictum determinandum est in talibus
interrogationibus multiplicibus quod quedam partes sunt ante
et quedam non. sicut dictum est.

Dubium est ut quis querat. completa
solutione duarum questionum motarum in principio
illius partis. Quare diffinitio est sermo. hic intendit dubi-
tare si partes secundum formam a partibus secundum materiam et partes
sic. primo dat intentionem et intentionis necessitatem.
Secundo ut ibi. omnia que inducunt. consequenter ipsam intentionem
probat. necessitatem intentionis dat cum dicit. quoniam
si hoc non fuerit. et est. quia si partes secundum formam
non fuerint note et distincte a partibus secundum
materiam. impossibile erit diffinire ad hoc quod debet diffiniri.
huius rationis primo ponit. Secundo ut ibi. diffinitio enim. de-
clarat necessitatem consequentie sue dat causam in hoc
sic. diffinitio est totius et forme. quod dicitur potest expo-
ni. autem quod diffinitio est aggregati ex materia et forma
hoc est totius et forme. i. eius quod nominatur nomine
suo formam tantum. ut sic. diffinitio est totius et forme
i. totius quod est forma vel species. et non aggregati
ex materia in actu vel sensibili et forma. si ergo non
sit nota diversitas inter partes secundum materiam et partes
secundum formam. omnino nulla diffinitio rei erit nota
cum partes ex quibus constat diffinitio note non sint
et ita non erit possibile diffinire aliquid convenienter
vel secundum quod debet diffiniri. huius rationis primo ponit
primam propositionem. secundo ut ibi. que est ergo materia. minuit
secundam que est ypotesis quia sub conditione dicitur
si non sit nota diversitas inter partes predictas.
que est ergo pars secundum materiam hec est pars rei que cum
fuerit non scitur ut res sit. q. d. hii pars non

erit nota n̄ ećıā ps sm form n̄o er nota
com ad q̄ ee sequi rem ee. Sicut .n. dicit com,
forma est ps que cū fuit ē res. m̄ n̄ est id
quod cū fuit n̄o erit res. et intellig ē nato.
tō cum dicit. et sic nō erit. intelligim.
Consequenter cum dr. omnia ergo que uidentur. pre
mittit com et di illa ps m. ī. m. q. p. decla
rat in qbz facile est distinguere ptes p formam
a ptib sm mam. et in quibz difficile in fa ut
i. et quidā dubitant. incip illā dubitatē de
clarare. Intendit pme ptis est, quod facile
est uidē hāc dubitatē in hiis que n̄ deter
minant s materiā cetam ł tm vnā cū sit
mathematica et artificialia ut circulus et consilia qm
cupm nō est aliqd de forma circuli nz lapis. de
cū forma circuli separabilis sit ab ipis. hoc docz
p. Po cum dicit. omnia uo. declarat in quib
difficile est. et sunt hi. ea que deciant sam
cetam et vnā cū sint phicā. et lz sic difficile
nc cm plibz n̄ forma in ipis sit alia a materia.
Sicut si omnis circulus existet in cupro ł nō
ao ł ao. h nō phiber intellige cupm ee aliud
a forma circuli et nō ps forme n̄ forma circuli. nisi
cm sic eet nō eet possibile cupm ee sin forma
circuli n̄ dicet cupm circulare. qmad est impossibile.
com ut dicit com carnē existe sin motu ł sit
nisi circulare. 2o cum dicit. sz difficile est.
addit qd lz in talibz. s. nālib sicut ł in ma
thematicis sit forma alia a mā tm difficile ē uide
istam dubitatē in formis nālib q deciant
sibi mam vnā cetam ut est de forma hois
que nunq est sin carne et ossib. Impossibile ē
com .n. Sicut dicit com intellige hoiem sine
com carne et ossibz ł mendit p h ut uult
com dim int formas que nō hnt mas cpas
.s. mathematicas et formas nāles que hnt sbm cpū
dicit .n. com acple intellige p h quod intelles
cophendit diom int formas mathematicas ł mas
facile et abstrahit eas in ymagione a mā
in nālibz nō difficile est. qz nō pot abstrahere
ī ymagione a mā. et ppt hāc difficultatem
addit cum dicit. uidetur ergo ista, quod ppt hoc
dubium est in talibz nō ptes sm materiā
ut .s. caro et os et hi sint ptes forme in
alt aū ptes mē. et cām h dispositionis exprimit
idem cum dr. ł qz nō separantur. dicit quod qz
hi forme nāles nō sunt separabiles a sua mā
ī ut possint ee in alia mā ł aa. ppt h nō
ē facile in talibz uide dubitatē int mam
et formam lz cm h sit possibile in omnib rebz
.s. distinguere formas a materiis quamuis in
alia hora nō manifestetur ut .s. in principio
originalis phie. Consequenter cum dicit. et quidam
dubitant. incipit istā dubitatē et dicit h ps
m. ī. m. q. p. dat opiones alioz sz h et ipas
destruit in fa ut i. deinde est in diffoibz. dat opi
nionē ppriam. p ad hunc hz. ī. m. q. p. dat
opiones alioz in fa ut i. unde accidit qd vna
forma. ipas destruit. in pma pte dat .3. opiones
q. p. est. quod quidā dubitabant ī mathematicis
ut in circulo et in triangulo de mā et forma dicentes
quod circulus ł triangulus nō debent diffiniri p
lineas et p hi conta. et h quia omnia hi sunt
qi mā sicut caro ł os. in aīalib et in pma
sū remota ut cupm et lap sunt in circulo
sicut mbra in alt forme aū talium talis
sunt nūi et ppt h dicebant ipi quod linea
diffinitur p dualitatē sū p binariū. Consequenter cū
dicit. et quidā eoz. dat sam opionem. et est.
quod lia nō est mā sz tm forma. et h qz lia
est pma omniū dimensionū sicut binarius est
pmus oīū nūoz. vn adhuc p tales dr lia forma
p nam nūi et ī quod forma rei nūs est. Consequenter
cum dicit. et quidā qz est forma. dat tcia opionem
et est. quod lia n̄ est tm forma. n̄ tm materia
sz hns mam et formam ł isti dicunt ī quod in
quibzdā nō differt hns formam et forma ut in
nūis. in quibzdā n̄ differt ut in lineis. hns .n.
formam est lia que est qi conposita. et mag est
sua mā. et forma sua nūs. Consequenter cū dicit.
vn accidit. sic destruit istas opiones in h quod
omnes posuit nūos esse formas rez ex h em
accidit qd rez diuersaz sm spem sit vna forma
p spem sicut diuersoz p spem est nūs unus p
spem. idem em denarius ē decē canū ł decē
hominū quod quidē inconveniens accidit ī pitago
ricis dicentibz clā omnium enoium ee nūos. accidit
ī p dicit quod omnia sunt vnū secundum formam
et spem cū p eos nūs sit forma oīū ł aliud
a nūo nullius est forma.
Idcircō est ergo quod. h dat opionem ppriā int
cta dubitatē int ptes p mam et ptes p formam
et ptes sic. qz sua opio in h destruit ydeas qs
posuit plato. dicit em in prin deinde ee qd dubi
tatō accidit in diffoibz que quidē dubō soluta
est p h quod diffōnes rez nō sunt sicut opi
nabant dicentes formas sū ydeas s expōo p com
com et possz dici quod ex opionibz alioz concludit
in prin qd in iam dcs rebz in pte precedente
et in suis diffōnib accidit dubō eo qd n̄ omis
sunt eiusdē dispositionis. Po cum dicit. et quia
mā est. dat opionem suā ee iam dcam di
stinctionē. ł innuit in illa pte qd tam in nālibz
qm in mathematicis sic se hnt mā et forma qd

for̃a est aggata cum m̃a. Sz in n̄lib3 cū mãa
sn̄sib̄i. et in mathe̅cis cū m̃a intelli̅. vn̄ ps ista
in qua h̄ or̄. dn̄ū in. 7. sn. q. p. or̄ inuentū
ī n̄lib9. in sa ut ī. ī mathe̅cis n̄o. moz q̄ndam
q̄om et eam dissoluit ex cui9 dissolone parz
inuentū in mathe̅cis. in p̄ p̄te sic ptt̄. p̄ decla /
rat quod inuen̄r q̄d m̃a n̄o pot̄ ee ex̄ form̃. s.
p se existens p̄ter for̃a q̄d m̃am ē ex l̄io phicoz
q̄r m̃am est q̄d for̃e n̄les aū om̄s aū ples ad m̃a
q dico p̄p opiom plonis n̄o sunt ex m̃am imo
aggate cū m̃a sicut h̄ in h̄ quom m̃am est illa
de h̄re que n̄o sunt sp̄ s3 g̃nabilia et cor /
rupti̅. s̄o cum dicit. quod cū ẏdee. ex h̄ ifir /
mat opiom plois q̄m. n. declaratū ē q̄d ipos̄le
ē form ee s̄n m̃a. p̄p h̄ quod ipossi̅le est m̃am
ee s̄n for̃. relinq̄ ex hoc q̄d id q̄d opinabat̄
plo. s. ẏdeas s̄u for̃s abstrac̄s ee. est f̄lm ipe
n. plo recedes a uitate opinabat̄ p pom suā
q̄d ipossi̅le est hoīem ee s̄n m̃a sn̄sib̄i et ciata
sicut possi̅le ē c̄culū esse sine cup̄o et etiam
opinabat̄ ut dicit com quod in diffoē hoīs
n̄o est ncc̄e ut appeat m̃a hoīs q̄mad n̄o est
ncc̄e ut m̃a c̄culi appeat in diffone c̄culi ut
cup̄m et lapis l3 tn̄ n̄o sil̄r sit hinc inde q̄r
for̃ c̄culi l3 s ee non sepet̄ a m̃a sn̄sib̄i scdm
eu̅ simone pot̄ separi. h̄o aū nec s ee. nec
scdm simonem sepat̄ a carne et ossib9 p̄p q̄d
redeundo ad p̄positū sim̄ gelu̅r conse̅t cum
dicit. ītum est g̃. quod q̄ddi̅tes s̄u for̃e rez
n̄lium n̄o possunt intelli s̄n motu et sensu
sicut possunt itelli q̄ddi̅tes mathe̅caz et itellit̄
p al̄ q̄dditates n̄lium p̄p quod al̄ sui for̃ alis n̄o
est s̄n m̃a n̄lib3 p̄tib3 et q̄ntitatis que q̄de p̄ter
n̄o oīm dni̅ p̄ter toci9 s3 solū dn̄ p̄ficiunt̄ for̃
toci9 ul possint age actones suas sicut man9
n̄o est ps hoīs n̄ q̄n est aīata et potns face
actom man9. cū aū non. n̄o est ps n̄ equoce.
= Conse̅t cum d̄r. ī mathe̅cis n̄. moz q̄nda q̄om
et ipam dissoluit ex cui9 dissolone declarat̄
quod inuen̄r. in mathe̅cis. et p̄cet sic. p̄ moūz
q̄om. et est. cū res n̄les sicut dem est h̄eant
p̄ter q̄ntitatias eo quod n̄o intelligunt̄ s̄n m̃a
sn̄sib̄i que q̄ude p̄ter q̄ntitatie posteriores s̄t
toto et n̄o diffiniunt ipm. et mathe̅ca intelli /
gunt̄ s̄n m̃a sn̄sib̄i ex h̄ posset estimari q̄d
mathe̅ca n̄o h̄erent p̄ter q̄ntitatias posteriores
toto s̄n diffoē tocius. vn̄ q̄o est h̄ / q̄r in
mathe̅cis n̄o ingdiunt̄ p̄ter q̄ntitatie diffom
toci9 ut semic̄culi s̄u diffones semic̄cloz
diffom c̄culi cū h̄i p̄tes n̄o h̄eant m̃am sn̄sib̄ile
s̄o cū dicit. aū n̄o est in hoc. dissoluit h̄nc
q̄om intendens quod n̄o diffit̄ quo ad h̄ q̄d
ps q̄ntitatiua n̄o ingdiat̄ diffom toci9 sui
h̄uis m̃am senle̅ si intelli̅le dn̄ m̃a n̄o sit
tot̄ vl̄e cui9 possit ee diffo p se s3 sic
indiduū q̄m c̄culi vl̄is n̄o s̄t h̄i p̄tes
q̄ntitatie imo c̄culi p̄ti̅s quod ē h̄ aliq̄d
sicut p̄ius dem est. est em̄ m̃a q̄a sn̄sit
alia intelli̅lis et in mathe̅cis d̄r ps q̄ntita /
tiua ps p m̃am p̄p m̃am intelli̅le. in n̄lib9 n̄o
p̄p m̃am sensi̅le. et sic relinq̄ ad huc. ex so /
lone iam dicta q̄d in mathe̅cis ciā ē for̃
aggata cū m̃a l3 n̄o cū m̃a sensib̄i ul declarat
s3 cū intelli̅li a tali. n. m̃a. n̄ sepat̄ s ee
n̄ p diffom l3 a m̃a sn̄sib̄i s diffom sit
sepa̅t. et n̄o p ee. = Conse̅t cū dicit. m̃am
ē g̃o. q̄r corre̅iue infendo ex p̄dc̄is efficit
ad huc de for̃ n̄li et sua m̃a. infens m̃am
esse in aīalib3 quod for̃a existit in m̃a. m̃am
ē. n. p se q̄d aīa in al̄i est s for̃a. et corp9
est m̃a. et quod aggatū ex m̃a tali ul for̃
tali ē h̄o aū al̄. et addit cū dicit. Sortes
n̄o. de n̄oib9 indiduoz q̄d sor̃ ul c̄ noīa
h̄i vno m̃o signt̄ aggatū ex cor̃e ul aīa
et ee signt̄ duplicē s̄bam. s. aīam et
corp9. alio m̃o signt̄ form̃ q̄em illi9 aggati
ti ut sor̃ d̄r signe hoīem q̄em q̄n s̄e
ad forte et plom h̄ est h̄o q̄is. alio m̃o
intelli̅r p n̄ indidui. al̄r possz exponi q̄d
h̄ q̄d dicit. et si fuit in simplici. q̄d sicut
h̄o simp̄r d̄d est vl̄e ad p̄ti̅cs hoīes s aīa
et corp9 simp̄r d̄d sunt vl̄ia ad p̄ti̅res aīas
ul p̄ti̅ia cor̃a. et n̄cz expo pot̄ h̄ri a com
dicit. n. q̄m ad p̄ma expom quod aggatū
h̄t duas signes. s. signem indidualem.
v. g̃. sor̃ ul istū hoīem. et signe vl̄em.
v. g̃. hoīe q̄ns an̄ ill̄ locum. quod cū p̄tes
que sunt. deficit l̄ra in n̄ra t̄nslone que
ē̄ h̄etur in alia q̄m ul expoit com q̄ sic
pot̄ intdiui. cum iam ostensū sit q̄ tam
for̃ mathe̅ca q̄m n̄lis est aggata cum m̃a
et plo posuit for̃s p se existentes p̄t m̃am
ut ẏdeas. ad h̄ ē in uitate sunt q̄da for̃e
separe a m̃a de quib3 intendit̄ ī xi. h̄ui9
p̄p h̄ d̄r in illa l̄ra s p̄scrutand̄ ee ut̄rum
inueniant̄ aliq̄ s̄bē a̅c ab istis s̄bis sn̄sib3
sicut ponūt dicētes n̄uos s̄u ẏdeas de q̄o
forte p̄scrutat̄ ī xii. et in. xiii. ut a̅o modo
intelligendo s̄bam separā ī. xi. et addit s̄u
dat cām h̄9 cū dicit. v. g̃r. quod ipe n̄o
p̄scrutat9 est in h̄ē phia de s̄bis sn̄sib3 n̄z
distinxit modos eaz ī. quia intent̄ p̄scrutari
de s̄ba insn̄sib̄i vn̄ ph̄s p̄m9 n̄o q̄sidat de
s̄bis sn̄sib3 p̄m quod sunt sensiles p̄o et

com

com

com

com

pncip^lis sz scdm qd sunt sbe/ nlis u gsidat
de ipis s quod sut sen^les. tro cum dicit. no
n. sol de m. ne putaret qs qd ad phicu
solu ptineat gsido de m. et no de for. hoc
remoz dns qd nlis no solu ht cog^re de m
in se sz i de ipa sm quod est sb for.
et i de for h mag q de m sicut declara/
tum est in scdo phi^cor.

Et cum ptes que sunt /cc. in pte pcede/
te. mto. cmoi ptes hnt ingdi diffom
in ho pte mont quom ex illis ptib e vnu.
et diui h ps in. ij. m. q. p. dectat de qbz
agendu est in hc pte. et epilogat de quib
e actu. in pte pcedente. in sa ut i. dicam
q pmo. Incipit age. In p pte sic pcet. p
dectat de quo agendu est dns quod cum
declaratu sit in pcedn^bz quod ptes sbe diffi/
nite quoq m sunt ptes diffonis et ita qd
diffo est vna ab vnit^te rei diffi^te psetand
est quom diffo e vna sit cu h quod ht
ptes et d^t com quoq m ee vna cu diffito
sed com qz diffo est vna cu diffito scdm
pdicom no qz ipa diffo que e for^a e ipm
diffitu qd est hns form. vba sut com. no/
tabilia. so cu dicit. dem est q qd e. epilogat
de quib actu est in pte pcednte dns pmo
dem ee in pce^bz quid e sba. que est qdditas
et eencia rei h est diffo qm et cui e p
se qm toci vlis. so cum d^t. 1 qr in quib/
dam. dis ad h dem ee qr queda ptes in/
grediut diffom toci et quedam no. dem
est. n. quod ptes p form ingdiunt diffom
ptes au qntitatie nequa qm sba vlis
cui est diffo p se no ht ptes s qntitate
ut ceulus vlis sz sut hi ptes toci aggati
cmoi est indiduu. tro cum d^t. et ista
eciā qq modo. addit ad h dem ee qd sba
que est decians s^l m^am quodam ht diffi/
nicom et quodam no. qm. n. gincta m
no diffit nisi p m^am io no hnt diffom
in p iutate diffonis p se supta. au. ht
diffom sicut e de aia hois i^d. n. totale
aggatu aia hois no est diffi^le psta diffone
cui cam dat cu dicit. sba. n. est forma.
et est. qm si tale aggatu diffiniret. tuc
eet diffo aggati ex hc sba que est for
et m in qua e illa for. sicut pz i diffone
nasi simi cu diffini. in sua diffone accip
gcauitas qi for^a cu sbiecto gcaui^tas qd e
nas. et i accit in talibz diffoibz dicere
id bis. declaratu est. nece est. n. ut diffo
aggati cōponat ex diffoibz duaz pciu

ex quo se m^am dici bis. qr^to cum dicit. i sba
no. addit ad h dem ee pus ci est d^m inter
aggata ex duis. intendens qd i aggatis
que sunt sbe p^e existetes p se id e eenlr
qdditas cu eo cui est qdditas. in aggatis au
ex sba et accnte su p se si p accns non.
qm tale aggatu no est vnu n per accns 7
no eenlr ee quod sic pcet. p dicit in aggato
ex p se accnte et sbo ci est simitas quod est
aggatu ex naso 1 gcauitate lz tale aggatu
heat m^am et sbam si form. for in talibz no
pdicat de eo cui est for. sic e dice qd qdditas
rei est ipa res p pdicom in rebz existntib p se.
so cum dicit. et sing^ria. expoit h qd dix. dns q
in quibzda rebz dectatis p se existn^bz qdditates
eenlr sut eede cu illis quoz sut qdditates qm
qddi^tes eaz declarat suas eencias s quid ut dicit
com et sut illa de quibz d^r quod pdicatu est
sba sbeta sic sut pme sbe ut si cauitas eet
p sba cauitas eet eade eenlr cu qdditate in/
dicante suam sbam et eem. et expoit quid
intellit p pma sbam qm i^d qd no d^r ee in
sbo ut accns est in sbo cmoi i sut vba
in pdicamto sbe sicut q in talibz est idem
eenlr qdditas cu eo cui est qdditas. Conse
cum dicit. omia au. subiungit de aliis dns qd
aggata ex sbo et accnte p se no sic se hnt
qz in ipis no est idem eenlr qdditas cu eo cui
e qdditas n i hi aggatu est vnu p accns sic
aggatu ex sbo et accnte p accns ut sor musicus
imo mag est vnu q i^d. qm omia hi. s. musice
alb. 7 c. sut accncia sortis. p accns 1 n accncia
per se subiectis.

Icam q nuc pmo. Hic incipit age et
mare quom diffo d^r e vna. sunt au hoc
quot ht ptes et pcet sic. p itat inteicom sua
et dat ncitate intencois. so ut i. qm i hoie.
pseq ipm. in p pte sic pcet. p dat intecom sua
in gi dns qd dd est nuc de diffone. s. quom
est vna et sigt vnu sit cu h qr ht ptes. et
notanda est ca in h s com qm ultia d^a data
in diffoibz est d^a que gtinet form p q e vnu
i actu et ens in actu. d^e au que sut an ultima
dm s^t existetes in diffito ps. et io diffi^r no
multiplicat p intiplicom pciu diffois. vba s^t
com. so cum dicit. cu no sic dem est. dat cam
nec^tis intenti qz de h no fuit dem in posterioribus
analo^cis qm illic solu fuit h positum et no fuit
ca h data. s^r quod no^d est qd dicit com quod
gsido de diffonib qr est logica et pho lz differunt
in cōsidando. logic. n. sicut dicit gsidat de dif/
finicoibz scdm qd sut intrin quod dicit

diffom
com
ut
com
com
com

intellectum ad intellectum quidditatis rei. Philosophus autem per quod
significatur nomen et cetera. et propter hoc reddit causam in unitate diffinitionis
est magis proprium huic scientie quam logice. dicens cum dicit. quod enim
diffinitur. magis exprimit intentionem huius partis dicens quod hec
quod diffinitur de qua hic intenditur est prima de quibus si-
quas fundatur scientia de quidditate substantie et exprimit istam
questionem. et est. quoniam diffinitum potest esse unum cum diffinitio
una. ut si ponatur diffinitio hominis. animal bipes sit cum hic
quod preter diffinitionis sunt animal et bipes. Consequenter cum
dicit. quam in homine. prosequitur intentionem. et dividitur illa pars
in .2. in .q. p. describit quasdam solutiones apparentes que
possent dari ad predictam questionem in secunda ut ibi. sed oportet
ut. declarat ipsam secundum opinionem propriam. In prima parte
describit duas solutiones apparentes. q. p. est esse unitatem
generis et differentie. secunda etiam unitatem dicam in diffinitione
et primo describit primam. secundam ut ibi. et etiam si unus
sermo. Primum autem est quod dicit ad hoc unum esse ex genere
et differentia in diffinitione sicut unum est ex subiecto et accidente
licet enim homo et albus sint multa per essentiam cum unum non
sit in reliquo per essentiam tamen quando hoc est subiectum
albedini tunc ex homine et albo fit unum. scilicet per acci-
dens. hanc solutionem primo dat. secundo ut ibi. hic vero alterum.
eam describit sic. differentia non est in genere sicut accidens
in subiecto. scilicet in actu. quam si sic. cum differentie dividentes
genus sint contrarie, contraria sint eorum in eodem, quod est inconveniens.
quare ex genere et differentia non fit unum sicut est unum ex
subiecto et accidente. huius rationis primo dat medium. secundo cum dicit.
etiam et si musico est. et si non. declarat ipsum du-
cendo ad inpossibile ut dictum est. Consequenter cum dicit.
et etiam si musico. describit secundam solutionem apparentem
et sic procedit. primo movet ipsam questionem ad quam posset
talis solutio apparens dari dicens si diffinitio est sermo
unus congregans intentiones multas ut congregat in multas
diffinitionibus tunc est questio quoniam ille plures differentie sunt
unum et non multa. secundo ut ibi. non sunt enim unum.
describit quandam solutionem que possit ad hoc dari possit
enim dici. quod sunt unum quia sunt in uno. scilicet in genere
sicut accidentia dicuntur esse unum quia sunt in uno
subiecto. quod sic describit. non est dicere aliqua esse unum essentialiter
quia sunt in uno quia si sic. contingeret ut dicit commentator quod
totus mundus esset unum essentialiter. cum omnia sint in
celo quod est unum. omnia et accidentia essent unum
essentialiter cum sint in uno subiecto. sed id quod est unum
ex diversis intentionibus diffinitionem est unum per essentiam
et unum numero. quod patet per hoc quod diffinitio est sermo
unus significans substantiam unam et essentialiter unam ergo differentie
non sunt unum quia sunt in uno in predicto. huius rationis
primo ponit maiorem. quam probat cum dicit. quia secundum hoc.
secundo ut ibi. et non oportet. ponit minorem. quam probat cum dicit
quam diffinitio. sicut dictum est. Consequenter cum dicit.
Sed oportet ut perscrutemur. declarat iam dictam questionem secundum
opinionem propriam. et dividitur hec pars in .2. in. q. prima

declarat ipsam questionem. in secunda ut ibi. et si non. docet
vitare quosdam errores esse suam declarationem. prima
pars dividitur in .2. in. q. p. ostendit quod tota actua-
litas et unitas diffinitionis est ab illa parte que est
differentia et in hac declarat quomodo ex genere et differentia est
aliquid unum. in secunda ut ibi. et oportet dividere ostendit quod
ab ultima differentia est tota actualitas et unitas
diffinitionis cum scilicet plures fuerint differentie in diffinitione et
in hoc declarat quomodo ex multis differentiis est unum
et quia fere tota sua declaratio est per nominatam divisionem
eo quod iam dictum quod non est nisi de partibus diffinitionis
que sunt genus et differentia et hec diffinitio acquiritur per
divisionem propter hoc in prima parte sic procedit. primo dicit quod
oportet perscrutari de diffinitionibus quomodo habeant unitatem
per nominatam divisionem per quam venanda est diffinitio. secundo ut ibi.
non enim est aliud. declarat quod intendit. in prima parte sic. nichil
accipitur in divisione per quam habetur diffinitio sicut nichil in
diffinitione habita per divisionem nisi genus et differentia et hec una
aut plures. non enim refert quo ad propositum sive sumatur
proximum genus cum una differentia sive primum genus cum omnibus
differentiis intermediis que sunt tamquam genus unum et
differentie ultime sicut patet in exemplis que ponit. sed genus non
dicit aliquam naturam unam entem in actu aliam a natura
designata per differentiam sed dicit naturam entem in potentia
respectu nature designate per differentiam unde se habet ad modum
materie respectu differentie. differentia autem ad ipsum sicut forma que dat
enti unitatem et actualitatem quod ad sonum est
genus et sic materia respectu dictarum sonorum. ergo cum non
intrent diffinitionem nisi genus et differentia tota actualitas
et unitas diffinitionis ex differentiis erit. ex hoc enim patet
quomodo ex genere et differentia fit unum patet enim. quod genus
est quasi materia et in potentia et quasi incompletum respectu differentie sicut
igitur id quod vadit de potentia ad actum et de incompleto
ad completum non ponit in numerum cum illo ad quod
vadit sic nec genus ponit in numerum cum differentia sed
ex ipsis est unum per essentiam. huius rationis primo ponit
conclusionem. et ipsam explanat per exemplum ut patet. secundo
ut ibi. aut igitur non erit. ponit maiorem. et ipsam similiter
explanat per exemplum ut dictum est. tertio ut ibi. manifestum
est igitur. infert conclusionem et patet. Consequenter cum dicit.
Sed oportet dividere. ostendit quod tota unitas et tota
actualitas diffinitionis est a differentia. et potest exemplificari
maxime tale ad intentum cum plures sunt differentie in diffinitione
necesse est ut se habeant per ordinem ad
invicem et quod posterior differentia sit dividens priorem
et quod non addat naturam super illam nec essentiam no-
vam quousque perveniatur ad ultimam differentiam respectu cuius scilicet
ultime differentie omnes differentie priores simpliciter cum genere primo
possebunt unum genus. sed genus est in potentia et similiter
materie ut predictum est. ergo solum ex ultima erit actua-
litas et unitas diffinitionis ex hoc enim patet quomodo ex multis
differentiis fit unum. cum enim omnes differentie preter ultimam

Supre cum gne primo expollet uni gni
et sit in po r ulte dre cu vniunt cum
ultia dra vniunt in n et essencia una et
fit unu p eem ex hiis omnibz. h rois p
dat mediu quod facit docendo in modu diuidendi
gen p dras eenles et ppinqs / i inuestiga
do diffom. et est. quod si ples fiunt de oz sp
descende diuidendo p dras eenles et ppinqs sic pz
in ex que poit. et h quousqz pueniat ad species
ultias que quide ultius no diuidunt n p indiui
dua. So cum d. tuc erit for. ex h infert qm
q intendit. et est. qd cu puentu fuit ad spes
ultias tuc erit nus spez p num draz ulti
maz tanq sedm num illoz a quibz hnt ac
tualitate et unitate ipe spes et i tota diffo
ex quo gcludit ultius cum dicit. g ma est.
quod ultia dra diffonis e gpleta spei cuius e
diffo i quod gutibil e cu ipa. Sz quo no de
quod for sui dra ultia dup pot signi uno
m signatur noie uno. et sic est gutibil cu diffi
nito et sic intellit h auz lz forte noia taliu
draz no sint nota apd nos. alio m pot
signi p suas ptes. et sic qlz ps diffois est in
mi diffito tu tota aq mea. p qd unlt auz
i li posterioz. Consez cum dicit. et si no oz
dicere. docz uitare qsda errores cc ia dcam
declaratom. et sut duo quos docz uitare
possz. n. aliqs errare i inuestigado diffom
p diom au apponendo ad supfluu ut. s. ita
do aliq dm au omis au diuidendo no p dras
eenles sz accidentales quoz utrumqz docet ui
tare sn desbit v sic patz. p desbit pm errore
uno m. So ut l. et si diuidit. desbit sedm.
sedo cum dicit. Et cum fuit declaratu. ired
sz pm errorem ipm destens alio m. pm g
errore destit p ducedo ad h inconueniens qd ad
supfluu erit in diffone quod dicet bis et i
diffo nugatoria. et patz sic. p dicit quod si
no sit ita negociand in diuidendo et diffiniedo
sicut dcm est imo itando dm una au ples
tuc se eande dm intrudens dici in diffone q
est inconueniens cu ex h accit supfluitas i diffido
sedo cum d. et hoc accit. docz quom h seq
[..] cum. n. sic diffinitur h quod e al biper
de quo prius. duo pedes se itando duos pedes
n ad dicat de hoie n qd est al hns duos pedes.
et silr pz h inconueniens in itacone uni d. sz
docet accide in itacone pluium cu dicit. Sz si
diuidit. dns quod lz diuidens diuidat rem p ppar
dras du in usu fuit hec itacone sp et nus
itacois eidem rei et ita nugaco et supflui
tas p iteracom draz diffom incidunt pp

Na

quod addit. consez cu dicit. et si diuidit accntur
dra. quod si diuisez p dm eenle. et illa p alia
ullam dm eenlem omittedo n a m itando ut
nunc dcm est tuc erit ultia dra for et sba co
pleta illi spei diffite. Consez cum d. et si di
uidit accntur. destit p errore p h quod si ad
inuestigand diffom pcedat diuido p ds accntles
cu oporteat oms dras accipi in diffone accidet
infinitas in diffone eo quod accnia sz infta
que uni indiuiduo accide possunt. Consez cu
dicit. Et cu fuit declaratu, destruit pm errore
alio m p hoc. s. quod sit cu h qd seq diffom
i qua fit talis itatio esse nugatoria. no erit
diffo una. q sic pz. cum tal diffo gstet ex plib
dris hi dre itate no hebunt ordinom adin
uicem cu idem sigficet et nentur dat ad q hent
ordinari an reliqu sicut debent se hre ptes
diffois ue imo a pari erunt oms hi de et pm
eque et i no er in ptibz diffois ordio qr nec
diffo ex talibz ptibz erit una. Consez cum
dicit. iste g pm. epilogando gcludit quod h
qd iam ostensum est. est pm eoz que debent
sciri in diffoibz inuestigadis p diom et sci
endo ista n am dissoluit pdca qo sic d com. com

Et cu pscrutaco sit de sba. in tota pte pce
dente fere a pn h sepi declaratu est pn lr
de potissio pno entis incepat et pcipue sube
s. de for in hec pte est intetio uli de omibz
pnis et caus tal sbe. et diui h ps in. 2. in
q. p. mat incipientes cc ea. in pa ut l. et
in incipiam. dat opiom ppam de ipis. in pma
pte sic patz. p dat intencom cu sua ca. sedo
psca ipm. dat g p intencom dns quod cu p
scrutaco sit de sba. i. de forlis sbaz sensibilium
sicut pz ex pte pcedente reuertend est sz hoc
inquirendo utrum ulia sint for et cause et pro
dicates sbaz gpoitaz sensibilium sic estimatur a
quibzdam au non. et est nota. quod dicit. reuerta
mur. p com quia. n. pus declarauit qd ulia com
no sunt ee agentes pticlaria h querendum utrum
sint cause forles ipoz. et pp h dicit. reuer
tam. Sedo cum dicit. qm qdam. dat cam inten
tois. et est. quod cu hoc nom sba famose di
de. iiii. s. de m et fora et gposito et cam de
qo pdicabili in quid su de uli. et dcm est de
m et for. et h tam de m que e sbm i actu
ei est gpoitu ex m et for qr de ma. que e sbm
in pd ei est in for sbiecta. et a quibdam esti
quod ulia sut for et cc et qdditates sbaz
gpoitaz sensibiliu et h mag ad h qz cc pticla
res io ad h est reuertend et de h pscrutandu.
Consez cum dicit. qm in quod ipoz le est. pre

mencionem et notandum quod dicit commentator in parte prima materiam esse
per se materiam esse substantiam et non compositum vel ideo forte dixit
auctor se dixisse de hiis. dicit autem hic postquam fecit
mencionem in .7. m. q. p. disputat contra ipsas positiones
que volebant universalia esse formas et quiditates modo
predicto. in fa ut i. Sed illi qui dicunt formas. quia una
illarum ponit quamdam habere unitatis vel quoddam pluralitatis
deviat quid unitatis habet et quod pluralitatis. ponentes autem
universalia esse formas modo predicto bipartiti sunt quidam enim
posuerunt universalia esse causas modo predicto et ipsa non separari
a rebus. quidam autem posuerunt ipsa esse causas et esse
separata a rebus. unde dicit ad hoc primo postquam m. 7. m. q. prima
disputat contra ponentes universalia esse causas rerum et ipsa esse in
genere. in fa ut i. et cum unum dicitur. disputatio contra
ponentes universalia esse causas rerum et ipsa esse in genere. in fa
ut ibi. et cum dicitur. disputat contra ponentes universalia esse
causas rerum modo predicto et ipsa esse extra genus. ad hoc
prima m. 7. m. q. p. disputat contra ponentes universalia in
genere existencia esse causas rerum et ipsa non esse separata
a rebus. in fa ut i. et ex hiis apparet. disputat contra
ponentes universalia esse causas rerum vel ipsas esse formas separatas.
in prima parte intendit unam rationem principalem que talis est.
universalia non sunt substantie. substantia composita sensibilis non compo-
nitur ex non substantiis. ergo substantia composita sensibilis non est ex
universali sive ex universalibus tamquam ex causa et forma substantiali. circa
hanc rationem sic procedit. primo ponit conclusionem. 2o ut ibi.
substantiam quidem. probat maiorem. tertio ut i. et non ex rebus.
ponit minorem. et eam probat. 4o ut ibi. et non solum est
substantia. redit efficacius super probationem maioris. ergo primo maiorem
probat per duas rationes. quarum prima est. si universale est substantia
non est substantia prima et propria alicui particulari appropriata sed est
substantia una. quasi omnibus particularibus existentibus sub ipso
et si hoc .i. si una sit substantia omnium particularium existentium
sub universali. omnia particularia illa erunt substantia una .i. s.
quod omnia particularia erunt unum numero eo quod substantia
in qua conveniunt est una substantia numero ex ypotesi. hoc autem
est impossibile. ergo primum. hec ratio concepta est ex duabus condi-
cionalibus esse quod sic procedit. primo ponit primam sive conditionalis
prime cum sua declaratione quam dat cum dicit. non
enim dicitur universale. et est per hoc quod universale non dicitur nisi illud
quod est natum esse in pluribus. quare si universale sit substantia. aut
erit substantia omnium particularium existentium sub ipso et
sic habetur propositum. aut si detur quod sit alicuius
substantia eadem ratione erit substantia aliorum qua ratione n.
universale est substantia unius particularis et erit cuiuslibet quia uno
modo se habet ad omnia sua particularia et item habetur
propositum .s. quod si sit substantia quod non est substantia alicuius
appropriata sed una substantia omnium particularium. 2o cum
dicit. quam illa. dat secundam conditionalem. Consequenter
cum dicit. universale autem dicitur. dat secundam rationem ad idem
et est. substantia est id in veritate quod non predicatur
de alio omnino quia substantia est id quod per se substat aliis.
universale autem predicatur de alio. ergo universale non est substantia.
hec ratio quam dat ma. forte alia translatio que tamen
in nostra deficit. et est alia translatio. apparet substantia
dicitur que non de subiecto. 4o ut ibi. cum dicit in
nostra translatione. universale autem dicitur. Consequenter cum dicit.
et si ita sit. quia ex iam ostensis posset
dici quod universale nullo modo esset substantia sed ut
solum mencio esset in ea semper separata
a substantia composita sensibili extra ut accidens. declarat
quod est aliquo modo de essencia substantie sensibilis quod predicatur
de ipsa ut aliquid de sui diffinitione. unde sic procedit.
primo dicit quod quamvis ita sit quod universale non sit
substantia in veritate ut iam ostensum est. impossibile
tamen est ut universale non sit aliquid essentiale substantie sensibili
immo est essentiale in ipsa. sicut animal est essentiale
in equo et in homine. unde dicit commentator. quod universale non
significat substantiam nisi substantiam quod significat postquam sicut animal significat
aliquid de substantia equi et hominis. s. substantiam communem non
propriam. et quia talis n. s. quasi est diffinitio. infert
cum dicit. manifestum est ergo. quod universale habet aliquam diffinitionem
sup. ergo quoniam quod substantia quam significat universale habet aliquam diffinitionem
et quoniam universale sic est aliquid de essencia substantie sensibilis
quod predicatur de ipsa ut aliquid de sui diffinitione et possit
aliquis ex hoc credere quod non esset particularis sive substantia sen-
sibilis in actu nisi actu diffiniretur et notifi-
caretur per universale. unde subiungit tamquam manifestum ex
dictis cum dicit. et si non fuerit. quod universale licet
non sit hoc. i. substantia prima sive substantia sensibilis
particularis nominatur tamen est aliqua substantia ut .s. substantia quam
quasi plures vocaverunt commentator secundam communem et non substantiam propriam
sive particularis sicut est dicere quod homo est aliqua substantia hominis
particularis in quo est ut universale in particulari. et forte dicit
quod universale est aliqua substantia quia est substantia in potentia et non
in actu i. n. forte intendit de universalibus in predicamento
substantie quod sunt substantie sed non sunt autem actu. sed
in potentia tamen quoniam aggregatum in genere substantie ex forma
ultima et materia ultima actu est substantia est. omnia autem
priora sive fuerint forme sive aggregata potentia sunt et
non actu. unde aggregatum in genere substantie ex forma
ultima et materia ultima actu substantia est. omnia autem
priora in eodem genere tam forme quam aggregata
potentia sunt substantie et non actu. cum ergo universalia in genere
substantie sint huiusmodi universalia in genere substantie potentia sunt substantie
et non actu. hic sequitur inconveniens ad quod deducitur
hec ars nisi per quod ponuntur universalia esse substantie in actu.
Consequenter cum dicit. ergo accidit. quod in principio
dixit concludit tamquam probatum .s. quod universale essentiali-
quid substantie sensibilis particularis. sicut animal essentiale quid
substantie sensibilis particularis in qua est propria dispositio substantie et
in hoc completa est probatio maioris propositionis principalis rationis.
Consequenter cum dicit. et etiam ex rebus que sunt.
ponit minorem. et ipsam probat. primo ergo ipsam dicit

quod ex rebus impossibilibus et non bonis est ut substantia
sensibilis sit ex non substantiis sicut ex finibus earum et
quidditatibus ita scilicet quod non sint ex substantiis sed
ex qualitatibus aut aliis dispositionibus accidentibus. Secundo cum dicit
erit enim ex non substantiis, ipsam probat per impossibile sequens.
Si ita esset tunc ex non substantiis esset substantia et ita
contingeret ut qualitas aut alia dispositio accidentalis
praecederet substantiam quod est impossibile. Impossibile est enim
sicut dicit dispositionem accidentalem prius esse ante substantiam
neque secundum diffinitionem neque secundum tempus neque secundum generationem.
Consequenter cum dicit *et in Socrate est substantia*, redit
ad hoc secundum principaliter ipsum efficacius declarando. et
ponit ad hoc ad declarationem ipsius unam rationem quae
talis est. Si universale sit substantia et sit in individuo ut
in Socrate quod est actu substantia Socratis erit substantia per
duas substantias cum universale quod est substantia sit substantia addi-
ta substantiae per quam Socrates est individuum definitum. hoc
autem est inconveniens. Ergo primo huius rationis primo dat medium. Secundo
ut ibi *quare erit ex ipso*, infert inconveniens praedictum.
Consequenter cum dicit *et universaliter accidit*, dat secundam rationem
et est. licet universale ponatur substantia et hoc sive universale
propinquum ut homo sive remotum ut animal. non
subsistit universale per se cum non sit separatum a particularibus
sed substantia secundum quod hic intendit subsistit per se
ergo universale non est substantia. huius rationis solum dat medium.
Consequenter cum dicit *ex istis quare*. ex iam dictis rationibus
procedit et concludit epilogando intentionem ipsam principalem
propositionem esse manifestam. scilicet quod universale nullum universale
est substantia sed quod intendit hic de substantia quod nullum
universale praedicabile in quid de substantia sensibili significat
naturam propriam ipsius substantiae sensibilis sive substantiam definitam
individuam sed significat ut dicit commentator naturam similem
naturae quae est in quolibet individuorum sive naturam communem
et non propriam ut prius dictum est. et ex hoc quod
hic dicit satis potest haberi intellectus auctoritatis in hac
propositione universale non est substantia. Consequenter cum dicit
et si non. ponit ad hoc tertiam rationem ad idem.
et est. si universale sit substantia et sit in individuo
quod est in actu substantia ex duabus substantiis quae sunt
universale et individuum erit substantia tertia ut tertius
homo ex homine universali et homine particulari quod patet sic.
quia sicut ponit universale esse substantiam potest ipsum esse
substantiam quae est praeter individuum correspondentem
ipsi individuo sicut Socrates correspondet mihi sicut
ergo ex me et Socrate fit tertium quod est compositum
similiter ex homine universali et homine particulari fiet tertius
homo ab hiis alius. quod est inconveniens. huius
rationis primo ponit antecedens quod si universale non sit
substantia. id est si sit substantia. ex hoc accidunt multa
alia impossibilia a praedictis. Secundo cum dicit *et
tertius est*, tangit unum illorum scilicet inconvenientia
dictorum. Consequenter cum dicit *et hoc est manifestum*.

ponit quartam rationem. et est. si universale sit substantia per quod
hic intendit de substantia scilicet de substantia in actu cum
sit in individuo quod est substantia in actu. erit unum
ex duobus in actu. hoc autem est impossibile. Et primo huius
rationis primo ponit quod intendit probare. secundo
ut ibi *impossibile enim est*, destruit consequens quod sequitur
ex opposito conclusionis suppositae per antecedens. Quod sic patet.
primo dicit ipsum consequens esse impossibile dicens quod
impossibile est substantiam unam esse ex pluribus substantiis quarum
una quaeque est in actu cum duo quae sunt in actu
non constituant unum in actu licet duo quae sunt
in potentia sive unum in potentia et alterius possint constituere
unum in actu sicut linea quae est una in actu et
duplex sive dupla tamen suae medietates consistunt ex duabus
medietatibus suis potentia existentibus et non actu. et
hoc ultimum exponi de binario et suis medietatibus.
hoc facit primo. Secundo cum dicit *actus enim dividit*, probat
iam dictum consequens esse impossibile quo probato removet
quandam cavillationem esse ipsum. Impossibilitatem autem consequentis
iam dicti probat dupliciter. primo per rationem. secundo per auctoritatem.
per rationem sic. actus dividit et distinguit ab invicem
ea quae sunt in actu. ergo ex duabus substantiis in actu
impossibile est esse substantiam unam. Consequenter cum dicit
et secundum hunc modum. declarat idem per auctoritatem
Democriti. Democritus enim posuit quod non est possibile
unum fieri ex duobus in actu neque duo in actu
ex uno et ideo estimavit corpora indivisibilia ex quibus
dixit alia componi non esse in actu et addit cum
dicit *et est manifestum*. quod si illi qui dixerunt alia com-
poni ex numeris non possunt dicere unitates sive
existentes in actu ne contingat eis unum in
actu ex duobus in actu existentibus. aliter enim exponitur
opinio Democriti secundum commentatorem scilicet quod Democritus
posuit corpora indivisibilia entia in actu et similiter
cum hoc negavit commixtionem per quam dixit possibile
esse ut ex pluribus substantiis fiat substantia una propter quod
ne contingeret ex pluribus in actu fieri unum in actu
negavit naturam communem et dixit ex corporibus indivisibilibus
non fieri unum continuum sed solum unum aggregatum sive
aggregatione unum. Consequenter cum dicit *et in hoc
quod accidit*. removet quandam cavillationem esse praedictam
conclusionem. et est. cum ex duobus in actu non fit
aliquod unum in actu quia nulla sit substantia composita et ita
quod nulla sit diffinitio quia autem sola substantia composita
diffinitur aut magis convenit ei diffinitio quam alicui
alii et sic destruitur diffinitio et demonstratio et omnis
scientia. hanc cavillationem removet. secundo ut ibi *nisi
dicatur vel quodammodo*. eam removet per hoc quod
praeter diffinitionem non sunt in actu sed in potentia.
vel praeter substantiae enim est diffinitio propter quod quaelibet
pluribus diffinitionem esse unam et similiter diffinitio unum
quod ad declarabitur in sequentibus ut in fine octavi huius.

com

sic

com

t ex hiis apparet quod accidit. Sicut dictum est in precedentibus. intentio est in hac parte dispu-
tare contra ponentes universalia esse causas et quidditates rerum
sensibilium et tamen esse formas separatas ut scilicet ydeas.
et partes sunt due. primo dicit quod ex iam dictis et etiam
ex nunc dicendis apparebit manifeste omnia inconvenientia
contingentia dicentibus substantias et quidditates rerum sensibilium
esse ydeas separatas et etiam simul cum hoc ipsas esse
compositas ex genere et differentiis. secundo cum dicit. quoniam
si forme. incipit disputare contra hanc positionem et
quia propinquum est illi positioni ponere formas sensibiles
esse separatas a materia. ideo dicit hec pars in . 2 . in q. p.
disputat contra primam positionem in secunda ut ibi. et manifestum
est etiam. contra secundam. prima pars dividitur in . 3 . partes secundum
tria que ponit. primo ponit ydeas esse id est scilicet quod
unaqueque earum sit una numero et separata et etiam
quod unaqueque sit exemplar particularium sensibilium
ad hec autem quod unicuique earum sit definitio et differentia
contra que intendit disputare. unde in prima parte
disputat contra primum. in secunda ut ibi. ergo erit sicut secundum
modum contra secundum. in tertia ut ibi. et cum substantia totaliter
contra tertium. contra primum autem dat unam rationem que
est. Supposito quod ydea unicuique sit una
numero quod est ypotesis: tunc quero utrum homo et
asinus habent eandem ydeam numero aut diversam numero.
Si eandem numero tunc homo et asinus sunt idem numero
quod est impossibile et si diversam numero solum
non propter hoc differunt homo et asinus per speciem et differentiam
nem. quoniam diversitas numeri materialis non facit di-
versitatem secundum speciem sed ergo habeant eandem ydeam
numero sed diversam numero non diversificabuntur secundum
speciem et differentiam. hoc est inconveniens. ergo primum. hanc
rationem primo ponit. secundo ut ibi. et manifestum est ergo. innuit
impossibilitatem consequentis. Consequenter cum dicit. et si ad
fuit. dat secundam rationem. et est. Si universale unicuique
ydea sit una numero separata eodem modo forma specialis
ut homo si fuit ydea alicuius necesse est ut sit se-
parata et unum numero similiter et necesse ut forma
magis communis ex qua est forma inferior sicut ex
sua ydea scilicet animal sit separata et etiam unum numero. sed
hoc est inconveniens. ergo primum. hanc rationem primo ponit.
secundo ut ibi. ergo et animal etiam. destruit ipsum consequens per hoc quod
animal eo quod uno modo est unum in homine et
equo: separatum esse non potest. tertio ut ibi. et quare
non est separatum. innuit declarationem necessitatis consequentie
per hoc quod non est maior ratio quare hoc sit sepa-
ratum a suis contentis quam quod animal sit separatum a singularibus.
unde si concedatur de homine et oportet concedi de animali.
Consequenter cum dicit. et etiam si per communionem. dat
tertiam rationem. et est. Si forma generalis sit separata
et una numero quod habetur ex ypotesi tunc contraria e-
runt insimul in uno et eodem numero cum genus

contineat differentias contrarias. hanc rationem primo ponit. secundo
ut ibi. et si non. declarat necessitatem consequentie
per hoc quod hec contraria inherent in uno simul.
non est dicere quod idem dicit ambulans et bipes
et differentie contrarie istis communicarent in animali cum ex
ypotesi ponatur animal unum numero. Consequenter cum
dicit. et tertium est. dat quartam rationem. et est.
Si forma animalis sit una numero in qua communicant
plura et contraria ut volunt predicti ideo illa forma
habebit partes aut compositas aut contractas aut mix-
tas sicut sunt partes substantie sensibilis que est una
numero. hoc autem est impossibile. ergo primum. hanc rationem
primo ponit. secundo ut ibi. sed omnia sunt. destruit
consequens per hoc quod omnes forme universales sunt indivisibiles
ita scilicet quod non separantur in huiusmodi partes nec componuntur
ex ipsis immo unumquodque eorum habet naturam simplicem
aliam a natura alterius. ergo erit sicut. hic
disputat contra secundum membrum predicte positionis. scilicet contra hoc
quod forme universales licet ponantur esse ydee sicut
forme exemplares particularium sensibilium. et hoc duabus rationibus
q. p. est. nullum exemplar per se concernit de pluribus nisi est
substantia eorum quibus est exemplar. forma universalis per se concernit
de pluribus particularibus que sunt quasi infinita quorum omnium
est substantia ut animal et cetere forme universales ad hominem que
omnes secundum positionem adversarii sunt exemplaria
ergo hec forma exemplaris non est exemplar. hanc rationem
primo ponit ibi: dicens quod ex quo forme universales non
sunt ydee separate quarum unaqueque est una numero
ut iam ostensum est. Si tunc ponantur esse
exemplaria substantiarum sensibilium particularium ergo secundo contra hoc
sicut cum dicit quod animal predicatur de pluribus concernit quorum
omnium est substantia que quidem sunt quasi infinita.
et quod animal sit tale probat cum dicit. hoc enim.
per hoc quod homo est ex animali non accidentaliter sed concernit
et similiter plura alia quorum omnium animal est substantia u-
nivoce et concernit dicitur de ipsis. Si ergo hoc non
sit accidentaliter ex animali sed concernit ut dictum est. et similiter
intelligendum de aliis. ergo homo ex animali tamquam ex eo quod
aliquo modo est substantia eius sicut genus potest dici substantia
speciei. et addit cum dicit. et etiam omnia. quod
omnes hee forme universales ex quibus est homo ut ex suis
universalibus secundum positionem adversariorum sunt forme exemplares
Consequenter cum dicit. ergo non erit. ponit maiorem.
cuius probationem innuit cum dicit. hoc enim est impossibile.
Consequenter cum dicit. ergo erit illud. dat secundam rationem
et est. ex nullo exemplari fuit res diverse per speciem
ex animali fuit alia differentia secundum speciem. ergo animal non
est exemplar. et sicut conclusum est de animali similiter intelligendum
est de aliis formis universalibus. hanc rationem primo ponit ibi.
secundo ut ibi. et etiam ex quo. dat modum
conclusionis querens quomodo est possibile. Si animal ponatur
forma exemplaris ut ex tali forma exemplari procedant substantie

cum sua probatione. secundo ibi. cum sua. post ergo per ibi.

sen^les aliter et a^e secundum speciem ac si diceret illo
modo et in hoc dat intellige materia. Consequenter cum
dicit. et non accidit. quasi epilogando subiungit
quod iam dictum inconveniens accidit in substantiis
sensibilibus. scilicet quod ex^ar predicabilibus communibus de illis
quorum est exemplar et tanquam substantia ipsorum vel etiam
quod ex eodem exemplari fient res diverse per speciem
hec dico inconvenientia et multa maiora accidunt
si dicatur quod forme sint ydee et forme exemplares
substantiarum sensibilium. unde infert conclusionem principaliter intentam
cum dicit. et si est impossibile. quod ex quo hec sunt
impossibilia manifestum est quod non sint exemplaria per que multi
possunt predicari. et intendit per commentatorem negare formas exemplares
res eo modo quo isti plato ponit formas exemplares in
se. quod sint hec forme exemplares que quidem sunt
substantie et una actu existentia et per se. et per hoc
forte innuit commentator quod intendit non negare
formas exemplares in mente divina existentes. Consequenter
cum dicit. et cum substantia totalis. disputat contra
modum ponendi ponentis. scilicet quod hoc quod forme universales si
ponantur ydee. sunt contra hoc quod unaquaeque ydee est
diffinibilis et demonstrabilis ad quod destruendum dat unam rationem
nem conclusionem quod talis est. particularia non est diffinitio atque
demonstratio hic non sunt particularia ergo talium non est
diffinitio aut demonstratio. hec ratio continet probat maiorem. et
removet quandam cavillationem contra ipsam. de minore non
curat quia concessa est ab adversariis per positionem
suam. prima ergo ista dividitur in duas. in quarum prima probat
ipsam maiorem. in secunda ibi. quapropter ergo demonstratio est. remo-
vet quandam cavillationem contra ipsam. prima autem in qua
probat maiorem. ad hoc dividitur in tres. in quarum prima declarat
quod particularium sensibilium non est diffinitio aut demonstratio
in secunda ibi. et necesse est. declarat quod nec ulli
particularium est diffinitio aut demonstratio. prima declarat sic.
particularia sensibilia sunt generabilia et corruptibilia. ergo eorum
non est diffinitio aut demonstratio. hec ratio primo ponit
antecedens suum. in secundo infert conclusionem. tertio dat causam
antecedentis quinto redit et probat necessitatem consequentie. ponit
ergo primo antecedens dando quandam divisionem ex qua apte
habetur. et est divisio cum quedam substantie sunt aggregate
ex materia et forma ut sunt ille in quarum diffinitione ag-
gregatur materia similiter cum forma. quedam autem sunt sic signate
per diffinitiones que quidem sunt quasi forme quia non expri-
munt materiam sensibilem cum in sit omnis substantia aggregata ex
materia determinata et forma est generabilis et corruptibilis. sunt
autem que signant formam solum in materia signata sensibili
non generantur neque corrumpuntur sicut patet quod quiddi-
tas sive essentia domus simpliciter non generatur neque cor-
rumpitur quoniam generatio non est simpliciter huius istius domus determinate
unde domus in materia particulari generatur et corrumpitur unde con-
cludit tanquam maiorem cum dicit. ista ergo sunt. quod
substantie aggregantes materiam cum forma sunt substantie particulares

sunt generabiles et corruptibiles. substantie autem secundo modo dicte
scilicet que non videntur aggregare materiam cum forma sensibili
neque. ex quibus datur apte haberi antecedens principalis rationis
ex quo infert consequens cum dicit. et ideo neque diffinitio. et patet.
Consequenter cum dicit. habent enim materiam. dat causam antecedentis sive
ipsum probat sic. materia est id qua res potest esse et non
esse sive que potest recipere formam in aliqua hora et
amittere eam in alia ut dicit commentator hic autem particularia
sensibilia habent formam in materia ergo habent potestatem ad esse
et ad non esse quia sunt generabilia et corruptibilia. huius
rationis prima dat medium. secundo ibi. et ideo corrumpuntur.
infert conclusionem. Consequenter cum dicit. vel si demonstratio.
declarat necessitatem consequentie principalis rationis sic. cum demonstratio
et diffinitio via per quas acquiritur scientia sint de rebus
necessariis eternis perpetuis cum non sit sicut impossibile
est esse scientiam eorum que non sunt necessaria sed potius estima-
cionem. sic impossibile est eorum que possibile est
aliter se habere. cum non sint particularia sensibilia esse diffinitionem
aut demonstrationem sed solam estimationem ex quo concludit
iterum tanquam maiorem sequentis cum dicit. manifestum est ergo.
quod particularia eo quod possint esse in aliqua dispositione
et in contraria sive eo quod sunt res transmutabiles ut
dicit commentator non habent diffinitionem neque demonstrationem. et quod
particularia possint se habere aliter et aliter quoad cogni-
tionem non declarat cum dicit. que enim corrumpuntur.
per hoc quod particularia cum recedunt a sensu possunt cor-
rumpi et tunc non remanebit cognitio eorum apud
sentientem sed estimatio tantum. quoniam enim sensatum rece-
dit a sensu sua informatio remanet in anima non
tamen quod sit certum ipsum esse sed potest esse estimatum
et quia diffinitio vel demonstratio via non possit esse nisi rei
perpetue ex hoc infert. consequenter cum dicit. et ideo oportet
quod si hec sint alicuius particularis sunt diffinitio oportet ut id
particulare sit permanens et eternum cuius sunt particularia plures
que apud ipsum sunt ydee sive forme exemplares. ubi sic
potest intelligi hoc quod dicit. et ideo etc. quod cum
diffinitio et demonstratio via non possit esse nisi rei perpetue
si esset alicuius particularis sensibilis oporteret ipsum perpetuum
sicut sunt particularia plurium cum ergo nullum particulare
sensibile sit huiusmodi. nullius particularis sensibilis erit diffinitio
aut demonstratio. Consequenter cum dicit. et necesse est
ut sermo. declarat quod ulli particularium non est diffinitio
et hoc duabus rationibus. quarum prima est. diffinitio est composita ex
nominibus impositis rebus notis cuius autem nomina sunt communia
omnibus rebus diffinitis ergo id cuius est diffinitio debet esse
commune et non particulare. huius rationis prima ponit maiorem. in secunda
probat per hoc quod qui nescit rem non imponit
ei nomen. quoniam si sic: ignoraret cui imponeret nomen.
secundo cum dicit. nomina autem. ponit minorem. tertio ibi. ergo
necesse est. infert conclusionem. quarto ibi. et si aliquis diffi-
niunt. exprimit conclusionem in terminis dictis. quod si aliquis
diffiniret ad diffinitionem et illud quod est commune et non

com

com

com

com

ipsum ut .s. al aut

cor. ut. s. al. aut m. au ad ge et no h alt
hoc materiam. Conse cum dicit. vel si aliqs
dixit. dat aliam rom que contra est ad h qd particula
que sunt extra seu ydee no e diffo. et e ro
hec. si ponat quod omnia hi particularia sint multipli
cata sicut dz multiplicata diffinibile et i qd talium
sit diffo et sil cum h quod unumqz ipoz sit
omni nuo vel particula tunc unumqz tale diffit et
ex duobz principiis et p. s. genere et dra quorum utrumqz
nece est ut sit cmune separatum et unum nuo h
au est impossibile. g p. et ex quo gclusum est
talium particularium no ee diffom multorum aliorum
no erit diffo. et sic pot extendi h ro ulterius
ad omnia particularia. et hanc rom sic pcedit. primo
ponit ipam. scdo declarat necessitatem gnae. et
h p. 3. rones. tercio destruit gns in ponendo rom.
primo ponit ans scdo ut i. tunc primo erit. infert
gns. tercio ut i. si h est separatus. declarat necitate
gnae et h p. 3. rones. q. p. est. si ad partem
sit ydea cui est diffo ut si ponat qd ho
sit ydea et quod diffiniat si h est separatus
et cmunis qd het ex ypotesi. aut g neutrum
diffientium ipm erit separatum ut cmune ut n ge
n dra au utrumqz sz no neutrum g utrumqz. hanc
rom p ponit. scdo ut ibi. si g nll. destruit unam
partem gntis ostendens quod no neutrum est
separatum qr g no est no separat p ypotesim si
n. g ee no separatum tunc no differet a forma
spali seu sensibili p ypotesim et i no diffini
ret ydea p ipm quod est oppositum ypotesis. et sic no
neutrum est separatum. q utrumqz. Conse cum
dicit. et si sunt. dat scdam rom et est. genus
et differentia si diffiniunt ideam sunt p ccencia
an ipam g au se hnt ad separacom et ita
si ydea est separata multo fortius genus et differentia
erunt separata. hanc rom primo pot. scdo ut ibi.
et ista magis. o quod scdm hanc pom sit genus
vel dra an ydeam ro n. sic se hnt ad ydeam
quod si ipa destruantur destruitur ydea. et no
e. sp quod sunt priora ydea. tercio cum dicit.
et etiam extra. dat terciam rom. et est. ydea
si sit cposita ex aliqbz erit ex aliis ydeis
seu extrinsecis cponentibz et h qr cponentia minus
cposita sunt q ydea cposita ex ipis et ita magis
nata ad extrinsecitatem et ad naturam ydee. si g
diffiniatur ydea p genus et p dram que cponunt
ipam cum ipa ydea sit separata multo fortius genus
et dra erunt separata. h romis solum dat medium
cum sua pbone q dat cum dicit. qm q sunt
ex eis. vel pz ex dcis. Conse cum d. vel oportet
pdicari. destruit gns pncipalis ronis sic. genus et
dra neccio pmi de plibz ergo scdm eos qui
ponunt ydeam diffiniri p genus et dram. g genus
et dra neccio no sunt separata. h romis solum
dat ans cum sua ostensione. et p pot ipm
ans. scdo ut i. et si non. declarat ipm et
h p impossibile sic. si genus et dra cponencia
ydeam spalem essent ab ea separata et no
pdicarentur de ipa tunc no cstaret ydea
spalis ex hiis n u sciretur aut cognosceretur p
h. no. n. cognoscitur n p id quod pdicatur de
ipa in qd et essentialiter. h au est inconveniens dce
ponentibz. scdm n. illam pom estimatur quod
omnis ydea existat et cognoscatur p genus et dram.
hanc rom primo pot. scdo ut i. vel h no esset
destruit gns. Conse cum dicit. quemadmodum g. re
mouet quandam cavillacom q circa. pmis pbacom.
et est cavillacio. cum ostensum sit qd particulare no
e diffo diceret aliqs h ul ee de particularibz gnabilibz
et corruptibilibz. de particularibz au ecnis no. cuiusmodi sunt
sol luna et ostia immo diceret aliqs qd talium
bn pot ee diffo. et quia sol ht sic diffiniri.
sol est astrum quod de nocte latet sb terra.
et sic diffinitur iste sol particularis. hanc cavillacom
p tangit p hoc qd dicit. latet. sil dans
suam infirmacom et ipam. et est. q impossibile
est ut talium particularium sit diffo. scdo ut i. sio n.
fiat. ipm cavillacom destruit eam infirmans
in duobz. in uno. s. quod sic diffinientes diffiniunt
solem p accidentia. que no nece sunt soli. sol n.
est sive appareat seu lateat sb terra lz non
sentiatur. in alio infirmat eam cum dicit. sol n.
signt. in h. s. quod sic diffinientes dnt solem
signare rem solis particularem cum tn signet eam in
uli. sol n. simp et absolute dictus dicit rem
suam modo uli multiplicabile p multa individua
sicut et signeret si essent plures soles. h em est
ge omni forme multiplicabilis lz no actu multiplicetur
s. quod signari pot in uli i tn sol dr rem
particulare tm et hoc est quod vult aris in p
de celo et mundo. u vult qd differt dicere celum
et hoc celum. sp qd h nomen sol ge est. licz
pdco modo diffinientes dicant ipm signare rem
particularem quemadmodum signt sol et plo. et differt sol
ab i sole sicut ho absolute dictus ab isto
hoie. unde solis simp dicti et absolute est
diffo et no istius solis. et sil de sole simp
dicto vel absolute est demostro et no de isto
sole. Conse cum dicit. et si no. declarat
quod pdci cavillatores nece hnt gcede qd
iam dem est p h quod n eet sol gis. et
sic possz ipius ee diffo ut nc dem est. et
no istius solis ut dnt cavillatores bn possz
ee diffo formarum singularium extrinsecarum. si enim

habeat per illo quod solis partibus sit diffinitio et non quia ut multi cavillatores tunc ponitur forma corporis sicut ydeas habere possunt per illo quod ydearum particularium potest esse diffinitio quod est contra cavillatorem.

Et manifestum est etc. In hac parte mentionem ostendit quod forme sensibiles non sunt separate a materia. Hoc enim est principium declarationis ponit secundum quod ipsum debet esse hoc. Et omnibus q. p. est. forme sensibiles sunt primus in potentia et postea vadunt in actum. Sed quod est tale est in materia. Nam enim est in potentia non in aut simile. Ergo forme sensibiles sunt in materia et non separate ab ea. Hoc commentum solum dat mentionem. Consequenter cum dicit: Et similiter partes. Dat similem rationem ad idem. Et est partes alicuius divise et distincte a suo toto dimittunt suam formam et non amplius retinent eam nec etiam unum sunt sicut ea que sunt in generatione quorum esse non perficit donec adiungantur adinvicem et fiat ex eis substantia una. Ergo forma totius a quo fit divisio talis non est separata a materia sed necessario in ipsa. Si enim esset separata non amitteret pars suam formam et actionem licet separaretur a toto in quo non est forma. Hoc commentum primo innuit quoniam fo ut i. quoniam ex eis. Dat mentionem ad ipsum textu ut ibi. Et potest aliquis estimare. Removet quemdam errorem esse ipsum medium. Posset enim aliquis estimare quod si forma alicuius esset similis quia partes post divisionem non retinent formam suam tantum quantum partes retinent formam suam post divisionem ut contingit in plantis et in aliis animalibus erit forma totius forma in illis quod removet hoc. Intendens quod partes decise in plantis et in aliis animalibus non propter hoc retinent formam suam quia forma totius sit in illis licet quia partes cuiuslibet totorum sunt propinque in natura et virtute i. s. quod fere est eadem natura unius partis cuiuslibet et totius propter hoc enim post divisionem a toto retinent formam suam per aliquod tempus et non quia ipsa forma sit in illis. Impossibile est enim ut anima que est in hominibus aliis sit nobilior anima que est in animali perfecto i. s. quia anima talis aliis sit separata et immaterialis. Anima vero animalis perfecti non separata. In removendo hunc errorem sic procedit. p. q. mota dubitatione esse hoc dat solutionem substantiam ut dictum est. s. quia invenitur anime in talibus et quia partes talis totius appropinquant sibi valde in natura et invenitur ut dictum est. Fo ut i. Hinc enim principium. Hoc probat per hoc quod hic partes habent aliquam proportionem puram et debilem ut dicit commentum de principio per quod non aliis motibus diversis et oppositis. Textus ut ibi. Et fortassis quidam aliis. Adaptat dictam solutionem ad propositum suum. Quarto ut

in. Cum erit. Dat quartum argumentum ad hoc quod forma talis non est separata et immaterialis sed in materia. Et est. quia actio talis totius est perfectior quam ipsum totum est unum naturaliter quam si esset unum post divisionem per violenciam seu per applicationem aut glutinum. Cum enim fit unum per conglutinationem aut applicationem tunc in ipso diminuitur non completa et actio perfecta.

Et notandum est ad evidenciam eius quod dicit quod partes divise in quibusdam retinent suas formas propter hoc quod valde appropinquant sibi invicem et in actu et in potentia. Ita quod animal quanto ignobilius est tanto est eius forma magis similis et magis actus materie et omnibus partibus. Unde in quibusdam est forma actus totius et eius partibus licet non perfecte. Sicut est in animalibus anulosis propter quod partes divise retinent formas suas licet non perfecte. In quibusdam autem forma est actus totius et cuiuslibet partis simpliciter ut in elementis et propter hoc perdiderunt forma de qualibet parte. In quibusdam autem est forma actus in quod nullius partis per se ut forma hominis qui est nobilius animal.

Et cum unum dicitur. Tercio in parte precedente quod universalia in genere existencia non sint substancie rerum sensibilium. In hac parte mentionem ostendit quod universalia ex genere existencia non sint substancie ipsarum. Et dividitur hec pars in .iii. In q. p. ostendit quod ens et unum non sunt substancie rerum. In sa ut i. Et substantia que est. Quod universale universaliter existentia ex genere potest esse substantia sensibilium. Primo declarat. Et in omnibus q. p. est. Substantia unicuiusque sensibilium est unum in numero sed nec ens nec unum est unum numero cum innumerabilibus sit magis commune. Ergo ens et unum non est substantia alicuius rei sensibilis. Hoc commentum ponit secundum quoniam. Fo ut i. Et etiam substantia. Quoniam textus ut i. Manifestum est. Infert quoniam consequenter ut i. Sic est impossibile. Dat secundam rationem ad idem. Et est principium dictum in sua quantitate non est substantia principii particularis quod appropriate dicitur elementum. Ergo ens autem unum non est substantia entis particularis cum sic dicatur in sua quantitate. Hoc commentum solum dat mentionem et quarum particularis plures sunt cause de quibus non dum declaratum est quod appropriate habeat dici principium substantia ergo cum dicit: Si queritur quid est. Quod querendum est in entibus particularibus quid est dignius nomine principium ad hoc ut sciatur quod de duobus aut pluribus sit primum et de tali erit infra in x. hoc. Consequenter cum dicit: Et similiter que est istorum. Declarat ulterius quod nullum universale ex genere potest esse substantia sensibilium secundum universalia ita ex genere existentia s. ens et unum. Primo elementum magis videtur esse substantia sensibilium quam alia. Sed ista non sunt ergo nec alia. Hoc commentum ponit quoniam. Fo ut i. Sed non videtur. Quoniam cum sua probatione. Et dat probationem eius cum dicit: Cum

nullum a^d. et e. nullum quod est sba senst^u. ens ꝛ
vnu ꝛ ea pdca sb' qua. g° no sut sbe sensi^u
h' ronis solu poit qa. et eam pbat cum dicit.
sba eni no est. et h p. ꝛ. rones. q. p. est nulla
sba sensi^l e simil in plibz imo est sba sui ipi^s
et qpoiti ut for sgalis est sba sui ipius ꝛ toci^s
qpoiti i quod no alterius. sz omne quod est sil' in
plibz. g° nullum quod est hi sba. h' ronis pmo
poit ma. sco mi. cum d^r. et que insit. Cot
cum dicit. ma^m est g. dat scdam ronem ad infica
com pdce ma. et est. nulla sba sensi^l indiget
alio ad h quod subsistat. omne quod indiget a°
ut vle indiget pti^bz a quibz no sepat^r g°
nullum quod est hi sba. h' ronis solu dat mediu.
et illi qui dicut formas. sicut i pcedent^b
dem est. in hac pte intendit auctor declarare
quid veritatis et qd falsitatis ht po ydearu. et
pcedit sic. p° declarat quid veritatis ht et quid
falsitatis. sco exprimit cam falsitatis illi^s ponis ꝛ
cam remoz ut i. et ea in h est. declarat g°
pmo quid veritatis ht. et est quod veritatem
ht in hoc quod suppoit illa po sbas qsdam
ee separatas. et h qz queda sbe separate sunt ut
intelligentie. scdo cum d^r. qda no est lui. declarat
qd falsitatis. et est in hoc quod poit illas sbas
separatas ee easdem in for cu for^s sensi^bz.
Conse^t cum d^r. et ea in h est. dat cam fal-
sitatis h' pois et ipam remoz. et est ca p eor
quia ut dut hi for^e separate seiunt^e a nobis
q^r oz quod sint eedem in for cu for^is sensibz
n. n. sic eet no seiu^t a nobis p eor. Cose^t
cum dicit. et si nos no vidimus. reprobat ista
cam sic. qu^uis nos no videm^s stellas nz sen
tirent^e a nobis. n pp h diminuet^r de eencia
stellaz. sz eent sbe etne. q^r silr sbe sepa-
te qu^uis no seiant^e a nobis. nich pp h dim-
inuit^r de eencia ipaz. indigens est g° et friuolu
dare ill' forma p sciam nram. Conse^t cu
dicit. g° ma^m est. epilogat pn^ti menciu ab illo
loco q incepit in qre ut^m vlia eent sbe sen-
si^biu an non. cludens ma^m ee. qd vli. nullum vle
est sba i quod sit aliq^a sba et qdditas et for-
rei sensibilis.

Recipiam^s. In pte pcedente manifestauit ine-
ptes ee cas sbe sensi^l ostendendo qd vlia
no sut cause et for^e sbaz sensi^u. In hac pte
intend^r dare ppam opinionem de cais rez sensi^u
et pce^t sic. pmo dat intencoem et cam inten-
ꝛ modu pcedendi i agendo. scdo ut i. p hunc
dispom. psequi^r intentu. dat g° p intencoem
dns quod cu declarat sit de sba sensi^li q^m ad sua
cas vno modo. incipiendu est pscrutari de ipa

alio m°. et declarand' quid e q^m ad suas cas
et eciam quom° pueniend' sit in cogitionem sbe
sensi^l. sco ut i. i^tum est. dat cam intenti
et est. qz a cogitone sbe sensi^l ꝛ reclu est et
pueniens pcede ad cogitoem sbe separate quod ad faci
in vndecimo de quo pncia^li inten^r. in hac phia
et istam eandem cam dedit sup^s p quandam
litteram que defecerat in nra translacione. an illu locu.
et cu ptes q sut in simone ꝛc. scdo cum dicit.
ꝛ cum sba. dat modu pcedendi in agendo
et est. qz pscrutatio de cais rei sensi^u no pot
fi n p interrogoem factam de cais pp h oportet
ponere pn^m pscrutacois a qone facta p qr. Con
se^t cum d^r. scdm hunc dispom. psequi^r inten-
coem. et diuidit illa ps in. ꝛ. m. q. p. declarat
de quibz e querere cas p h interrogacoem qr et
tiac^z ad octauum lib^m. in sca incip agere vle
de illis cais. adh^c p° m. ꝛ. m. q. p. declarat
quod in simpli^bz n q^r. p h interrogacoem qr.
sz tm in qpoitis. et hoc ostendit de suba
sensi^li de qua q^r p qr. qd in ipis est a^r nali
alia a m° que est ca sbe illi^s qpoiti. in sca
ut i. qpoitum g° est ad. ot que e illa n
in qpoito a cui^s vnitate di^r qpoitu vnu.
p^m o^t sic. p h interrogacoem qr q tm ad de
alio g° p h interrogacoem qr. no queritur in si-
plicibz sz tm in qpoitis. cu in simpli^bz non
sit ad dem de alio sz solu in qpoitis. in hac
rone sic pcedit. p° poit ipam an^s cum sua
infirmacone et remoz quandam appentem instanciam
q ipam. sco ut i. ma^m est g quod. infe^t qnis
in p pte. adh^c p° poit an^s et ipm pbat. sco
ut i. et quo interum latz. remoz appentem
instanciam q ipam. poit g° pmo an^s dns quod
p iam dcam dispom h est cu q p h interga-
coem qr. semp q^r ad et e alterius. i. sp sit qo
in rebz qpoitis in quibz po ad ee in alio.
sco ut i. querere. n. eam pbat et h p duas
rones. q. p. est. plibz modis est interrogare
p h interrogacoem qr. ut. s. cu q^r accns de
sbo ut q^r ho est musicus. et eciam cu querit^r
sbm de acci^te ut q^r musicus est h°. lz vna
istaz qonu sit pce et alia posterior et sic
sic sic. querit^r. sp que ad de alio p qr.
sp. n. oportz interrogoem ut sit nobis cog-
nitum duo ee diuisa in eo de quo queri^t quorz
vnu existit in alio ut. s. cu apd nos sit
cognitu quod luna eclipsat^r tunc querim^s
qr eclipsat^r g° p h interrogacoem qr sp queri^t
in rebz qpoitis in quibz po ad ee in alio.
h' ronis p° poit ma. sco ut i. querere. n. qr.
po^t qn. scdo ut i. oz. n. ut. pbat qn. sic

dictum est in respondendo. Consequenter cum dicit.
Sermo enim de istis. dat iterum rationem ad inficiendum
praedictam antecedentis. et est. cum quod in simplicibus ut quare
homo est homo vel quare musicus est musicus sit quod
de uno et quare cum una oratio materialiter quia idem quaeritur
de se vel in est nugatio quare impossibile est interrogatio
in talibus propter quid sed tantum ubi quaeritur aliquid de alio. et
non idem de se. et hanc rationem sic procedit. primo
ponit antecedens. secundo removet quandam cavillationem et ipsam
removet inferendo conclusionem. ponit ergo primo antecedens et patet.
secundo ut ibi. Nisi aliquis dicat. removet primum cavillatio-
nem. et est. cavillatio quia posset aliquis dicere
si in praedictis non quaeritur propter quid. quia sit quod de uno tamen
omne quod est unum est: nunquam ergo debet sic quod
de alio propter quid. hanc cavillationem primo monet.
secundo ut ibi. Nisi hoc est commune etiam removet per hoc
quod licet omne quod est unum est in se multa tamen
sunt quae habent disponere genera quod non sit penitus
eadem cum illis ut scilicet dispositiones etiam generales quae
accidentales. et talia bene possunt quaeri de rebus per hanc
interrogationem quare. ut scilicet quaeritur quare homo est animal
et sic quaeritur de homine id quod est generale ei licet
non quaeritur quare hoc est hoc materialiter est enim quod hoc
non quaeritur de homine licet quidam sic dicant quia si sic esset
esset nugatio ut praedictum est. Consequenter cum dicit
Si ergo quod. infert conclusionem concludens quod si quaeritur
propter quid tamen unum vel non aliud de alio ut dictum est.
nulla est quaestio sicut est cum quaeritur aliud de alio ut
cum quaeritur quare est tonitruum et videtur quia est sonus
in nubibus vel cum quaeritur quare est domus et videtur
quia est compositum ex lateribus et lapidibus quando enim
sic quaeritur. quaeritur etiam utrum lateres enim et lapi-
des sunt de essentia domus physice loquendo sed
genus et differentia sunt de essentia rei logice loquendo
causa enim. inter quasdam est causa generalis sicut causa formalis
quibusdam ad hoc et addit cum dicit et in quibusdam.
quod similiter est quaerere in quibusdam causam moven-
tem sive efficientem sed ista causa maxime quaeritur
in rebus generabilibus et corruptibilibus. ista enim causa est
forma vel causa formae rei generandae. Consequenter cum
dicit. Et quod multum latet. removet apparentem
dubitationem quae antecedens iam probatum quia enim osten-
sum est quod propter quid non quaeritur nisi aliud de alio et
id latet in hiis quae non dicuntur de alio ut in
substantiis cum sic quaeritur quare est homo vel quid est homo
et in quod in hiis non sit instantia quoniam
in hiis non distinguitur hoc esse in hoc quae hanc. Conse-
quenter removet et procedit sic. primo dicit quod
iam ostensum est in parte praecedente latet in
hiis quae non dicuntur de alio ut in substantiis eo quod
ista videntur esse in simplici et distinguuntur in
illis hoc esse hoc. secundo cum dicit. Et enim oportet quod

in illis quaeritur aliud de alio. et hoc quia cum in hiis quaeritur propter quid
supponitur forma domus substantialis vel quod quid erat esse. ut cum sic quaeritur
quare est domus cum supponitur forma domus. et est videndum
quia est ex lapidibus et lateribus et sic reddo materiam.
et similiter cum quaeritur de aliquo quare est homo supponitur forma
substantialis hominis quod quid erat esse. Sic aliquando supponitur in quaestione
forma quae est causa materiae. quod dat intelligere per hoc
quod dicit. materia est causa quod quid erat esse vel in talibus ad
hunc quaeritur aliud de alio. Consequenter cum dicit. Manifestum est
ergo quod in simplicibus. ex antedictis principaliter rationis iam
inficiatur infert concludens manifestum esse quod in simplicibus
non quaeritur propter quid cum in simplicibus non sit aliud
de alio. sed solum in compositis immo in simplicibus
oportet quaerere alio modo quam per quare. et isto alio modo
quaeritur per quid ut dicit commentator quia de ipsis est quae- com
rere per quid an sit.

Compositum ergo et cetera. Ostenso in parte praecedente quod
in simplicibus non quaeritur per hanc interrogationem
quare sed tantum in compositis hic debitam naturam compositi a qua
nata ipsum compositum dicitur unum declarans quod
est unum ab unitate additi ipsis materialibus in com-
posito quod quidem additum est causa unitatis totius
compositi et eius complementum. et procedit sic. primo
ponit conclusionem et eam explanat per exemplum. secundo probat
eam. ponit ergo primo conclusionem dicens quod compositum est
unum in unitate hoc est unum per additum ipsis
materialibus et non est unum sicut acervus lapidum
dicitur unus. secundo cum dicit. Quod syllaba. exemplificat de
ipsa in hiis compositis syllabam et carnem. syllaba enim
non est tantum litterae ex quibus fit. sed in est additum
litteris quod quidem additum litteris potest dici forma et
figura et dispositio debita quibus mediantibus ipsae litterae
syllabam constituunt quia hoc necessario exiguntur ad consti-
tutionem syllabae ex litteris. et similiter caro non est tantum
elementa ex quibus componitur. sed in est additum elementis
componentibus ipsam quod quidem potest dici virtus ce-
lestis quae approximat ipsa elementa ex sui distantia secundum
situm debitum quod in adunitur secundum potentias
illorum compositorum et fit unum agens cum illis omni-
ens formis miscibilium in mixto. Consequenter cum
dicit. Quoniam ista cum dissolventur. probat conclusionem iam
datam et habet illa ratio 3 partes in .q.p. declarat
quod in omni composito est aliquid additum elementis compo-
nentibus. secundo ut ibi. Si ergo sint necesse. ostendit quod
illud additum nec est elementum nec ex elementis. tertia
ut ibi. Et etiam tunc iterabimus. ostendit quid est illud additum
primum ostendit sic. Si totum compositum esset solum praeter aggrega-
te tantum absque additio ipsis partibus ut caro ignis aer
et cetera. et syllaba ipsae litterae. tunc caro sic divisio per
carnes et similiter syllaba per syllabas quia esset eadem enim in
elementis in quae dividitur compositum quae non est in composito
si nihil esset additum ipsis componentibus cum ergo syllaba

cu dun no sp dim in sillas n caro semp in
c̄ner relinquit g quod in ipo toto cpoito
ē ad additu ipis elis mlib quod quide est
causa unitatis et cplemtu tot cpoiti ut ifra
ostendet. h' ronis p dat me^m. fo ut i. et eciā
silla. inst cm. Conse^t cum dicit. si g fu
erit. o^t quod i^d additu n est elm n ex elis
et p qd no sit elm q si sic. tuc sicut alia
elā no de se potuit uniri ut fiet unu co
poitu ex eis sic n h elm additu et q^a elā
sil' supra potuit de se uniri g exiget ad
uniens ea et i^t si i^d scdm additu adh' sit
elm eadem rone exiget tciu additu et
i ibit in infitu quod est incōens. fo ut ibi.
com et si fuit elis. o^t qd i^d additu no est ex elis.
q si sic, ma^m est quod no eēt ex elemto uno
s3 ex plib3 g sicut caro no fuit solu ipa
elā aggata s3 necce fuit ad additu silr. ⁊ h
additu silr ex elis hebit aliqd additu et sic i
infinitu ut pus si i^d quod addit sp fit ex
elis. Conse^t cum dicit. et eciā tuc itabimus.
o^t quod est i^d additu et hec illa ps. ⁊. m. q.
p. ostendit q i^d additu in cpondo est elm
ad ab elis mlib quod quide est cā eēncie co
poiti q ipm cpoitu ē illud qd est ⁊ q dist
ab unoq3 alio. in fa ut i. et n quedam no
sit. o^t quod i^d additu est sbā ipius rei que
forma est et no accns n3 p^mn matiale. p^r
ost^t sic. In unoq3 cpoito est ad elm quod
ē cā eēncie ipius cpoiti a qua cpoitu est i^d
qd est et p q dist ab unoq3 alio s3 h'
elm no est p^amn elorū mlium cu illa elta
sint cmia in quib3 cpoita cueniut et non
differut q i^d q est additu elis mlis in co
poito erit h elm. h' ronis p poito cm dicens
quod cu iam ostensu sit quod in oi cpoito
aliqd additu ipis elis mlib3 quod qdem n est
elm n ex elis no est itm dice de unoq3 cpoito
ut de carne et silla q ma^te appebit in al3
cpoito ad elm ad ab elis mlib3 quod quidem
elm est causa eēncie cōpoiti qua ipm ē h.
quod est ⁊ qua dist ab unoq3 a^o p qm elm
diusificat in reb3 diusis in quib3da. n. ē i^d
qd os ē os. ut i osse. et in qb3dam i^d quod
caro est caro ut in carne ⁊ silr in silla
et aliis. fo cum dicit. qm h est cā. tangit
me^m pdce ronis. Conse^t cum dicit ⁊ cā
quedam no sit. ostendit adh' qd i^d additu
no est accns n p^mn mle s3 sbā rei q for ē
sui p^mn forle s^c. accns no est p^mn existnciae
rei s3 cāur ab ipius rei existncia g illd
additu no erit accns s3 sbā no que ē p^mn

mle quod cpe uocat elm s3 sbā que est
p^mn forle sci for cpoiti. h' ronis p dat
me^m. fo inst cm cum d^t. i^tcum est. et
q in cncludendo adicit quod i^d additu non
est p^mn mle qd cpe uocat elm. io pbat.
conse^t cum dicit. elm. n. p diffōm eli i^d
q elm quod est p^m matiale est in qd re
soluit cpoitu cum resoluit et quod est
in cpoito qī m. sicut litte in silla s3
h additu elis mlib3 no est h' imo est tale
quod cu resoluit cpoitu no resolui i ipm
q ad corrupcne ei' se^c corrup^o cōpoiti q
i^d additu no est elm quod est p^mn mle. et
in h' ciat iste liber septimus. 8
Pt3 nos cōgare e.c. hito iam de qb3
queriut cause. In hac pte ut dcm est
intendit vlr age de cais sbe sensibil et di
h ps in. ⁊. m. q. p. dat intcoin cu sua
causa et modu agndi cum sua cā. in fa
ut i. ⁊ omes sbe sensiles. pse intencom.
p adhuc diui in. ⁊. m. q. p. dat intncom
cum sua cā. in fa ut i. g quid est pcem.
dat modu agndi cu sua causa. in pma pte
sic pcedit. p dat intncom dns quod oz cō
gtare ⁊ recaplare ea que dca sut et
dui omissa pslue. et est i^d qd intendit
inqre cas et p^mn ⁊ elā sbar sensi^m dcm
ē. n. pus. quod h' sunt qrenda. et hoc
fco sicut dicit iponit fine dcis cplendo
smone de sbā de qua intendit in hc phia.
et inclh^d com quod uocat a3 h p^mn i^d com
quod d^r de existente in re et de existncia
ex ron. cā au d^r ma^xe de agente et fine
et qu3 d^r de. m^oz. cais elā l no dui n
de cais existntib3 in re. fo cu dicit. qda
n. sbe. dat cam intncois. et est. q di
ust diusi^de sensit de sbis et cais ipar et
p declar diusite q^m ad sbas. scdo ut i. et
accit ex smonib^9. q^m ad cas. q^m au ad sbas
ipar est diusitas in h quod de quib3da sbis
est cou^osia. de quib3da au non. de q^tuor
n. elis et eciā de cor^ib3 csiliu pau ut caro
s. et os. ⁊ silla q uocat cor^a simplicia eo
quod sunt simplicia i. offic^bu. et silr de
planas et plantar ptib3 et aialib3 ⁊ ptib3
aialiu et de celo et ptib3 celi de h'is dico
no est cou^osia imo omia ista et vlr sbe
mles ab omib3 ccesse sunt quida a dixit
sbas alias ab ipis ut. s. ydeas et res ma
the^cas eēa qs est cou^osia. Conse^t cu dicit.
et accidit ex smonib^9. declar ista diusi
tatem q^tu ad cas. quida em ponut cas

essentiales substantiarum esse universalia a sensibilibus non separata et
inter hoc magis dixit quam esse causam quam speciem. quidam
autem dixerunt quod esse substantiarum sensibilium sunt universalia ut
universalia sint forme extra res hi. n. s. tamen universalia
non separata a sensibilibus quam universalia separata quia sunt
forme exemplares estimant esse substantie et esse substantiarum
sensibilium apud eos per eandem rationem. s. quia
secundum eos sunt esse et substantie et quiditates substantiarum
sensibilium propter hoc igitur diversitatem et contrarietatem opinionum
de predictis. s. causis et principiis substantiarum sensibilium in-
com quirere. com. tamen aliter exponit ab illo loco. et
accidit ex sermonibus. secundum n. ipsum distinguit
ibi ad hoc substantias dicens debere esse quod substantia famose
dicitur de. 4or. ut de materia. forma et composito vel in de
eo de quo predicatur sicut universali et hoc magis de genere quam de
specie et magis de universali quam particulari et per istam famo-
sitatem comprehendunt famositates forme extra res in
universalibus estimare n. quod universalia sint extra ut dicit
com. // Consequenter cum dicit. Et quod est per essentiam.
dat modum agendi similiter cum sua causa. et est
quia id quod est quiditas rei est substantia vel sermo significans
ipsam dicitur diffinitio. a diffinitione est incipiendum in perscrutatione
de substantia et causis eius. propter hoc n. dixit dicendum sunt id
quod dictum sunt prius. et de eo quod per se dicitur in-
cam ingredi et quia diffinitio composita ex partibus eo quod
est sermo compositus propter hoc considerandum est de partibus
eius et universalibus que sunt partes vel esse substantiarum de quibus
partibus cum sint substantie sive partes diffinitionis substantie sensibilis
prius declaratum est quod nec sunt universalia ut universale
no est separatum nec sunt universalia ut universale est separatum
ut forma extrinseca. secundo igitur de hiis partibus et causis inci-
pienda est consideratio. sed quia de formis extrinsecis et
vel de mathematicis non intendit nunc perscrutari propter
hoc addit nunc cum dicit. de extrinsecis vero. quod de hiis
est posterius perscrutandum ut. s. in. xii. vel tertiodecimo
huius vel hoc. quia quidam dicunt quod hii sunt substantie separate
alie ab istis sensibilibus propter hoc n. de illis est perscrutandum
posterius. // Consequenter cum dicit. et omnes substantie sensibiles.
prosequitur intentionem et dividitur illa pars in. 2. in quarum
prima. determinat de partibus diffinitionis et de diffinito com-
posito ex hiis vel in universali de partibus et causis substantiarum
sensibilium. in secunda ut ibi. in quantum vero debet. mente
de unitate congregati ex hiis partibus. prima pars ad huc
dividitur in. 2. in quarum prima agit de partibus diffinitionis
vel de diffinito composito ex hiis et incipit ibi. cum
igitur consistunt. in secunda agit de partibus et causis substantiarum
sensibilium. In prima parte sic procedit. quia partes diffinitionis
substantie sensibilis sunt materia et forma vel compositum. ex
hiis est diffinitum. ideo primo dividit substantiam in materiam
et formam et compositum ex hiis. vel dicit de substantia
que est materia ipsam esse hoc quod est non aliquid determinatum
in actu sed in potentia. de substantia autem que est forma dicit
quod est per diffinitionem separata a materia et non potest esse in per se
est. n. formam sensibilem separari a materia. de substantia autem que est
compositum dicit quod est illa cuius solius est generatio et corruptio ut
predeclaratum est et in quod est ipsa separata modo
simplici. i. secundum diffinitionem et esse ad cuius expla-
nationem addit cum dicit. substantie. n. quod forma. quia sicut
diffinitio est substantia quedam materia quia per ipsam est substantia est existens
per se. et quedam materia non est sicut id quod existit per se. quia
est in subiecto sed substantia composita in nullo subiecto est sed omnino
existit per se. et hoc in dicit esse separata in simplici
i. secundum diffinitionem vel esse. secundo cum dicit. materia autem est substantia. in-
cipit agere de illis substantiis predistinctis et dividitur ista
pars in. 2. in quarum prima agit de ipsis simpliciter. in secunda
ut ibi. in substantia vero nichil. descendit specialiter ad materiam. prima pars
ad huc dividitur. in. 2. in quarum prima determinat naturam istorum.
in secunda ut ibi. sed oportet nos non ignorare. determinat quedam
dubitationes esse ipsas existentes. prima ad huc dividitur in. 2.
in quarum prima agit de materia et forma. in secunda ut ibi. et quando
in substantiis. agit de composito ex hiis. prima ad huc dividitur in
2. in quarum prima agit de materia. in secunda ut ibi. et cum quedam
substantie. de forma. de materia autem agit ostendens ipsam esse
substantiam vel hoc per unam rationem que talis est. in omni
transmutatione est aliquod subiectum fixum quod quidem est materia
sed id quod est subiectum fixum in omni transmutatione est
substantia igitur materia est substantia. hanc rationem solum ponit primo et
primam propositionem cum sua probatione in parte. ponit igitur primo primam
secundum quam dicit com. quod in scientia naturali declaratur com
de materia ipsam esse subiectum / ipsam autem esse substantiam est de-
clarandum in hac scientia. secundo cum dicit. quoniam omnes transmutationes.
ponit unam partem probationis propositionis dicens quod omnes transmutationes
opposite in situ habent aliquod subiectum fixum et dicit omnes
mutationes opposite in situ quoniam ut dicit com oppo- com
sitionibus et privationibus inveniuntur in eis que opponuntur in loco et
propter hoc sicut dicit in diffinitione contrariorum accipitur dis-
tancia. intelligitur tamen per oppositiones hic. 4or. oppositiones que
sunt. in quibus generibus opponitur. secundo cum dicit. sicut
id quod est in loco. declarat illam partem predicte
propositionis per inductionem. inducendo in omnibus speciebus
transmutationis. et est inductio plana. secundum quod tamen
dicit com quod licet omnes transmutationes conveniant in hoc com
quod habent subiectum differunt tamen in hoc quod subiectum
est in transmutatione que est generatio vel corruptio in potentia. in aliis
autem transmutationibus in actu et dicit quod subiectum in generatione
et corruptione habet esse medium inter esse in actu vel non
esse. tertio cum dicit. et omnis materia. dat aliam partem pro-
bationis propositionis dicens quod materia est id quod est fixum in
omni transmutatione quod quidem apud receptionem forme sive
in quibusdam transmutationibus sicut in loci transmutatione et
alteratione vel augmentatione est sicut hoc. i. subiectum in
actu apud autem amissionem forme sive in transmutatione
que est generatio et corruptio est sicut id quod est per privationem
s. in potentia et non in actu. quarto cum dicit. et alie

transmutationes. comparat transmutationem quae est secundum generationem et corruptionem
ad alias transmutationes et dicit quod omnes aliae sequuntur
ad ipsam. ipsa autem non ad omnes alias. quandoque autem non
sequitur una aliarum ut mutatio secundum locum. aut duas
ut mutatio secundum locum et alteratio sicut dicimus
mutari alterari a tenebris in lucem. haec enim alteratio
non sequitur generationem nec corruptionem. sed tamen non omnem localem mutationem
sequitur generatio aut corruptio. quod probat cum dicit. non enim est
necesse. per hoc quod non est necesse ut materia quae est in
potentia ad ubi. sit in potentia ad formam generabilem et corruptibilem.
caelum enim habet materiam localem et tamen non habet materiam generabi-
lem et corruptibilem et ideo sicut dicit commentator videntur com
quod caelum non componitur ex materia quae est in potentia et forma
quae est in actu. et quia dicere in quantum habent transmutationes cum
fiunt simpliciter aut secundum quid in libris declarata est ut
in libro de generatione, propter hoc transmittens nos ad illa
addit. Consequenter autem dicit. deinde est. declarat esse
in illis quae esse dicuntur generationem simpliciter et non
generationem simpliciter. scilicet inter generationem et corruptionem quae sunt
in substantia quae dicuntur simpliciter, et generationem et corruptionem quae
non dicuntur simpliciter. scilicet quae sunt in aliis transmutationibus.
Consequenter cum dicit. et cum quaedam substantiae. agit de forma
et quia manifestum est ex praecedentibus quod forma est substantia eorum
quae sunt dicta formae per quas quidem differentias distinguuntur
entia secundum quod entia. et praecedit sic. primo dat intentionem.
secundo prosequitur ipsam. dat ergo primo intentionem di-
cens quod cum manifestum sit substantiam quod concessum est et certam
iam probatam et manifestum sit ex praedeclaratis formam
esse substantiam cum debet esse actum et complexionem eius substantiae
remanet nunc prosequendum de differentiis eius. scilicet formae per quas
quidem differentias distinguuntur entia secundum quod huiusmodi. secundo
ut ibi. Democritus vero. prosequitur intentionem et habet illa pars
⁊ . m . q . p . dat opinionem Democriti. secundo hanc et ipsam
reprobat. infra ut ibi. manifestum est ergo ex istis. dat
opinionem propriam. prima adhuc in ⁊ . m . q . p . dat
opinionem Democriti. infra ut ibi. et ipse videtur. re-
probat eam. est autem opinio Democriti quod materia est
una natura secundum speciem in omnibus entibus. scilicet corpora in-
divisibilia et quod tota diversitas in rebus est
per tantum formas quae quidem formae secundum ipsum diversificantur
tantum per tres differentias. scilicet per figuram et situm et compositionem
et secundum ipsum omnia entia non differunt ab invicem
nisi per unam istarum differentiarum aut per plures una.
Consequenter cum dicit. et ipse videtur. reprobat hanc opinionem
sic. multo plures sunt differentiae consimiles istis rebus quas
ipse posuit quibus omnes habent dici differentiae entium. simi-
liter tria sunt differentiae quae dixit Democritus sed tamen aliae
differentiae non dicuntur quibus diversantur ab invicem in quantum
entia eo quod sunt accidentia. ergo nec illa tria quae ipse
dixit erunt differentiae per quas distinguuntur entia secundum quod
entia. hanc rationem primo ponit. secundo ipsam expla-
nat in multis exemplis. secundo ut ibi. manifestum est ergo. dat

in virtute omnium. et ipsam similiter explanat. tertio ut
ibi. accipiantur ergo. concludit quod intendit. ponit ergo
primo rationem. dicens quod ipse Democritus videtur multas
differentias alias a iam dictis rebus per quas diversantur
entia ab invicem sicut per illas. scilicet differentias accidentales
propter quod dicit commentator innuere esse de ipso quoniam innuere com
contentus est istis tribus differentiis tantum. secundo cum dicit.
ut dicit quaedam. ad exemplum iam dictum incipit
innuere illas differentias. ait ergo dicens quod quaedam entia
dicuntur differre ab invicem per diversitatem compositionis materiae
ut scilicet elementorum ex quibus componuntur secundum magis et
minus et sunt illa quae dicuntur differre ab invicem
per compositionem sive per mixtionem ut idest quod componitur ex
melle et aqua per compositionem materiae differt ab aliis
mixtis. adhuc autem in quibusdam est differentia accidentalis compositio
quae est compositio eius compositi dictis rebus modis. secundo aut
compositio eorum quae copulantur per ligamentum aut per
glutinum aut per clavum. in his enim diversantur
nomina et rationes copulatorum propter diversitatem copulationis
ita tamen quod quaedam diversantur per plures una differentiarum
istarum ut illa quorum quaedam partes copulantur per
glutinum et quaedam per ligamentum differunt quod
ista duo ab illis quorum omnes partes copulantur per
clavos. adhuc autem est situs dicitur quae facit diversitatem
inter entia ut esse superius et inferius et esse
ad dextram et esse ad sinistram est esse differentiae.
situs enim facit differre in via et in limine. si enim
inferius ponatur vocatur limen si superius lima.
et similiter nomina viae diversantur in via ad superius
et via ad inferius. adhuc autem differunt quaedam secundum
tempus ut mane et sero sive prandium et cena
quoniam ut dicit commentator prandium differt a cena com
secundum diversitatem temporis tantum. adhuc autem differunt
quaedam secundum locum. ut venti. diversitas enim
ventorum est per diversitatem locorum. adhuc autem
differunt quaedam per qualitates sensibiles. quae sunt
durities et mollities calor et frigus et cetera
huiusmodi. et ista dicit ut dicit commentator maxime est in rebus com
naturalibus et perpetue in corporibus consimilium partium et
simplicibus. sed tamen quod quaedam differunt per plures
istarum passionum sive per omnes et quaedam per
pauciores et quaedam adhuc per magis et minus
eiusdem passionis sive qualitatis. sicut praedictum
est de diversitate secundum situm quod idem cum fuerit in-
ferius dicitur limen et cum superius dicitur lima. sic ergo
enumeravit plures differentias alias accidentales a praedictis rebus
quas dixit Democritus. Consequenter autem dicit.
manifestum est ergo. innuit virtute omnium propositionem. scilicet quod differentiae
iam innuere non sunt differentiae per quas distinguuntur secundum
quod entia quia sunt differentiae accidentales quod dat intelligere
per hoc quod dicit. quod esse dicitur secundum numerum istorum modorum.
per hoc enim innuit quod iste differentiae sunt accidentia

diffincia dr̄ sbales ad quas sequn̄ . accipiunt
vn̄ loco diaz sbalia ut dr̄ com̄ pp latitudinā
diffrāz sbaliu quod declarat cu dr̄ . d. n.
ens . in diuisis ex̄ q̄m ma dr̄ ma talis ut
talis ꝑ quod est q2 est s̄m situ tale . et sil̄
grādo sū ꝯstall9 sū frigus dr̄ h' qd est pp
ꝯpulsacōm ꝓpam et sil̄ mellind̄ ē de alus
ī tn̄ qd quedā diffiniunt ꝑ omia ista sū
ꝑ pla et quedā ꝑ pancoza . q̄dam . n . diffi
niunt ꝑ mixtōm et q̄dam ꝑ ligōm . et q̄dā
ꝑ ꝯpōm . et quedā ꝑ alias drias . ut man9
et pes q̄ diuisificant . et diffiniunt alio m̄ . ꝑ
suas ꝯpones . et dr̄ com̄ qd forte mendit h'
ꝑ ꝯplexiōm ad ꝗ̄ ꝯplexioni . est eni ad q
dr̄ mixti et ꝯplexionari ut ḡna mixta
ad inuicē . et vlr̄ pres ꝯsimiles . S° ḡ h'c q
ples sūt dr̄ acciles a° a tbz quas dixit de
modo . et quod nlla illaz est dr̄ qua diffunt
encia ꝑ qd encia q̄ n̄ i° tpr eīt ut ipe
dixit . ex quibz ꝯclu9 . conseq9 cu dr̄ . accipiat
ḡ . quod cu iam dcē dr̄ sūt acciles seque
tes dr̄ sbales encium ꝯ illos qui uolūt cog
pn̄ encium et drias ipoz in q̄bus encia ut ꝑ
sctem de ꝑmis ḡnibz dr̄z q̄m ipā sūt
pn̄ entis que sūt eē diuisi encium ꝑ q . s .
eēnl̄r ꝯstituūtur et diffūnt encia q̄mad
dixim' quidā qd ꝑme dr̄ sūt mag et
min9 . et quidā dixit raru et spissu
. et quidā alia ꝑmoz ꝯioz sicut istis cu
tn̄ iste nō sūt p° īmo omia ista sūt
reducta ad additōm . et diminucōm . i .
ad sitūm . et ꝑuōm sp . n . alta in h'i ꝯicbz
sign ꝑ modu sitūs . et illa dr̄ eē in addicōne
reliqua u' ꝑ modū ꝑuacōis et illa dr̄ eē in
diminucione . et sil̄ . et dr̄ que sūt ꝑ figurā uo
lenitas et aspitas oms collocant sb recto
et tortuoso . et sil̄ ꝗ sūt ad h' quedam
q̄z eēncia ꝯsistit in mixtione et quedā
quoz eē in ꝯpone ad eē . s . in ꝑuone et
dixit hoc sicut uult com̄ q2 drē quazdā
rez sit ex ꝑuone . ./. Conseq9 cu dr̄ . ma
est ḡ . dat opiōm ꝓpam de drūs for̄ ꝑ
quas distiguuntur encia s̄m quod encia .
est q cu for̄ sbat sit eē eēndi q̄dz ens
nle dentu dr̄ ei9 cīt sbales sbē dantes
vnicuiqz eēnciā spalem tales ḡ dr̄ q̄iuide
sūt ꝑ quas diffūnt encia . ꝑ qd encia z
nō dr̄ acciles ei sūt ꝑdcē . eni9 eam dat
eu dic . nlliu . n . istoz . et est . quia nlla
drz istarū ꝑdcaz est sbā nz in se nz
in i° alcius īmo vnaqz istaz drz sequi
sbam s' quēcite . et io ut dr̄ com̄ et ut

ꝑus dcm̄ est . accipiuntur i° drē introdacis in diff°
inb9 loco sbaz ex quib9 relinq̄ ma m ꝑ mon
eōm az q qualitates eloz nō sūt dr̄ sbales
ipoz īmo sūt for° acciles sequentes ad forz
sbales idē . ī pbat com̄ sr̄ h'uc locū . Et est
nod9 q dr̄ h' com̄ qd cu ignis auffer ꝑ ablōm
caloris nō auffert pmo et ꝑ se sz mediante ab
lacōe for° ignis sicut an̄ auffert risibilitas
auffert h'o sz nō p° . sz mediante ablacōe
racōnabilitas . ꝟ relinqui q calor nō ē forma
eēnlis ignis īmo dr̄ qd acto for° ignis que
sc̄ forām ignis est calor mayr9 et mot9
ad sr̄ius et ī quod calor est in igne sicut
abscisio cultelli ī cultello et acto man9 in
manu nō sicut amblo in ambulante .

c ꝯmadō in sbūs . declaro de m̄ et for°
hic intent de ꝯpoito ex h'is declarans q
in diffone ei9 necē est aggare forām cum
m° . ad h' quod diffō sit ꝯpleta . ad q ostñ
dat vnā rōm . et est . sicut in diffōib9 sbaz
que ꝯponuntur ex ḡne et dr̄ cu ḡne aggat
dr̄ q̄ quidē dr̄ sic for̄ . et act9 ꝑdicat de ḡne
sicut de m° . sil̄ adh' in alus diffōnibz
mag necē est forām cu m° aggari ad h'
qd ꝯpleta sit diffō . ecia h'ac rōm sic
ꝓcet . ꝑ po° ipm . fo dat ex . de ꝯne . tco
ad h' q2 quedā st' diffōnes ī ꝯplere qd
cedunt in demcōne ut illa diffō que ag
gat cam dnitem pp quid passionis de sbō
io o° qd nō oz sol forām cu m° aggari
in diffone īmo ī quibz sit oz aggare cam
offi° dnitem pp quid . ꝗto colre° inst
q̄dam ex rōne ꝑncialis io an̄ ipā pz . ex dat
de ꝯne cu dr̄ . ꝟ . ḡ . dns quod si uolum9
diffinire viam aut lignū oz dice in dif
fōne id qd est m° . sil̄ cu for̄ ddō q via
est locus q° itur . vie . n . vna ps ē loc9 . s .
m° lis . et 2a ps est dispō in loco ꝑ q̄ icio
est possi9 ad fine metitū . et sil̄ ī ligno
ē q̄dam ps cor9 et q̄dam for̄ addita cor°
ꝑ q̄m lignū dr̄ archa au scampnū et
sil̄ dom9 q̄ est ꝯpoita ex lignis et lapid9
q̄dam ps eius est m° . s . ligna et lates
et 2a ps for̄ eius ꝑ q̄m dr̄ dom9 . ./. Coīt
eum dr̄ . et ecīā in quibda . o° quod nō oz
solum forma cu macla aggari īmo
in quibdā diffōnibz oz sit eu h'is aggare
cam effi° dnitem pp quid . ꝟ sic ꝓcedit .
ꝑ po° ꝯm q̄m intent . fo ut ī . ꝟ . ḡ
ipm declarat ꝑ ex dns qd in diffōne
grādinis est dice quod est aqua ꝯgelata
au spissa pp fugā frigoris a calore in

ꝓfund nubis. h g diffo est pfca ꝯ͛gans cu
m et for cum effic. et e cu efficaci iam dca
com ꝑ com. s. fugam frigoris in ꝓfund nubis. sl'r
i dat a^d ex^m in simphoniis su in pneumatibz
s. quod simphoa est mixtio aliq mt uoce g'
uem et acutam sm ꝓporcom debitam ⁊ sil'r ꝯue
com diffinire in aliis. Et est no^d q d^c h com qd
diffones existentes p se. s. diffones pfce st ille
in quib gen^9 est quasi m^a. et d^e quasi for^a.
et hi st diffones sbar. diffones au ꝯpositor
ex sbus et accntibz ei^9 est diffo et cum
indiffionib^9 rr que sunt in sbo m^a est qi d^e
et for est qi gen^9. dicit i quod n genus sigt
m^{am} ⁊ sic p de hmi m^a. n au m^e sigt ad qd
est in actu. ps ꝯpositi ⁊ io no p m^a de hmi
m^{am} cu no pdicet aliqd in actu. de a^o inactu
ut dicit p aliq ꝓpom ꝓportmt hiacmem.
// Conse^r cum d^c. et iam apiut. cor^e inferre
qdam ex pdcis ⁊ sut duo que infr quoy p^m
est. quod in unoqz ꝯpositio est for ꝯpositi
alia a for^a alterius ꝯpositi. et sil'r m^a unius.
a^a a m^a alterius. si. n. for aggat cu m^a ad ꝯ
stitu^d ꝯpositu ut pbatum est cu no ꝯiungt
for aggret cu qlibz m^a sz cu m^a s^i ꝓpa oz q
diusor ꝯpositor sit for^e diuse et e q ille
for^e diuse ꝯparent s' m^{as} ꝓprias diusas et ex
ficit de diusitate formar cu d^c. actu. n. eadem.
dns quod eadem ꝯpositi for est ꝯpo. et cuidam
mixtio. et s^r de aliis for^{is} accntibz ꝓseruatis. ex
cat. n. in for^{is} acntibz p quod dat mellire multo
forci^9 sil'r oe in sbalib^9 ꝯuis. et io illi. infr sm
col^m. et est. ex quo in diffone ꝯpositi aggat
m^a cu for ex q^o i for ꝓpa ꝯuidz m^e ꝓpe ⁊ eo.
ex hus inferre qd si aliqs diffimat ꝯpositu p
m^a solam dado q dom^9 e lapides lates ⁊ ligna.
aut p form tm dado quod dom^9 est qd tegit
cor^a ⁊ cetera no diffimuit pfce qm p modo
diffi dom^9 que est in po. no dom^9 que i actu.
cu illa p que diffi sint tm m^a dom^9. sedo au
m^o diffimuit domu p form tm si m^a et ideo
com impfce cu for^e sicut d^c com no diffimiat sine
materiis ꝓp hoc addit cu dicit. qui au ꝯgregant. qd
illi qui diffimuit rem p suam form et sua m^a
diffimuit pfce. qm hi diffo indicat ipm ꝯpoit
ut si g diffimat dom^9. dom^9 est ꝯpositu ex lapib^9
et lignis. ad coopiend cor^a et cet^a a calore et
frigore. ⁊ quod hi diffo sit pfca declarat cum
d^c. iii. n. qd simo. p h qd hi diffo q^m ad dias
in ipa ponas sigt form q^m au ad i^d in q est
for^a sigt m^{am} ⁊ i ꝯplete indicat diffitu. et
qd hi diffones sint pfce declarat ad h^c per
auctore cum d^c. et fic assilant. qua quida
phs qm ut dicit. scivit exhre diffones que
aggat sil'r m^{am} cu for^a et medicat cu dicit.
ut d^c quid e serenitas duas diffones qs
recep iste phs. q. p. est. qd serenitas est
qes aeris mitis. in qua diffone aer est m^a.
com et quies e actus. ista tn diffo ut d^c com
exio e diffonibz sbar qm diffia in hac diffone
est m^a. et gen^9 est for^a cui^9 ꝯuum repit in
diffonib^9 sbar. alia au diffo est q tranqllitas
e lenitas maris. in q diffone est lenitas
for. et mare m^a. // Conse^r cum d^c. decla
ratu est g. epilogat pnalr declarata in hoc
octauo de substi ꝯcludens declaratu esse
in pcedenbz quid sit sba sensit. i. p quid
ꝯstituit in ee ⁊ etia q^r modis d^r sba cu
sit declaratu qd queda sba est m^a. et qda
for^a. et queda ꝯposita ex hiis.
V oz nos no ignorare. hic declarat qs
dam dubones circa pdca existentes ⁊ sut
due sm qs diui. h ps in. ⁊. in. q. p. de
pma. in sa ut i. et est qd diffi. scdm. p
au qd est h. ut^m n ꝯposita sigficet m^{am} aut
form. et melr da e hec qd in noib^9 que
sigt cetera no in noibz q signt res
ex accntibz in eis. circa hanc au dubom s^e pcet.
p^o dat ipm. scdo ei^9 solom. ibi unificat ipam
solonem. in dando adhuc ipam dubom s^e
pcedit p dat ipm dns. quod oz nos non
ignorare ut^m noia rr sigficat sbas rr
ꝯpositas ex m^a et for. au form tm. scdo
ut^m. v. g. dom^9. exprimit ista dubom p
ex^a ut. s. ut^m h n dom^9 sigficet aggatu
ex m^a et for^a. au solu sigficet form
com que e in actu. ut d^c com. s. coopimentum.
coopimentu. n. est in domo qi for^a. lates au
et lapides qi m^a. et sil'r i ut^m h n linea
sigficet duo puncta ⁊ i^d quod est int duo
puncta. duo. n. puncta sut in linea qi for^a
et i^d qd est int illa est qi m^a. sicut pz ex
diffone lin^e cu dr lin^a est longi^{do} sn latitudine
cui^9 extrema sut duo puncta. sil'r i oz nos
no ignorare ut^m h n al' sigficet aiam
et cor^9. au aiam solu aia. n. est sba inse.
⁊ etia est pfco cor^{is}. // Conse^r cu dicit. et
forte al' sigt. dat solom ad hanc dubom q^d
sic pcedit. ꝓmo dat ipam solonem dns q
n ꝯposita sigt m^{am} et form no tn pcnt^9
com sm eande rom. imo pnalr form. sario
m^{am}. ut sm com pnlr form. sario aggat
et tunc est dice quod cum sigt m^{am} ut^m g
sigficat h no sm eande rom. s. m^{am}
et forma qz ut^m eide sbe attribuit sm

com tn com s hr exponi qd dicit. no pcnt
id qd dr. quod n gpoiti cu dr de utz. s.
de gpoito ex m et for. ı de for tm non
dr de eis. sicut noia vniu quoz diffo
est ead dnr de aliquib sz dr pnlr ı fario
. s. sicut res que attbui eisde quoz qda
st in ipo pozta quibda. et est nod qd dicit
com h com qd h n al dr pnlr de for et dr
de gpogito ex m et fora fario. s. qz dr
de for. nom. n. sicut dicit no sigt rem
n fm qd est in actu. ı cu actus gpoito
est for. et cum duo fiunt quoz altm est
cu reliqui. illd quod e cu. digni n hebr
id. n. est fi sp p. sicut appz in reb ca
lidis que no hnt n calozis n sp caloze
ignis. qui e infinite calidis cu g fiunt
pla que hnt n vnu sp ad id ad digni
est hre id n ı cu est alioz. h facit pmo.
so cu dr. sz ista in ao. vollit quda dubin
ee iam dcim Rlm. ex dcis. n. posst as
estimare quod for no diuisificet a m p
sbam cu utrz p idem no sigficet qd
intendit remoue. intender qd lz for. in
noie gpoiti no diuisificet a m h est put
gsidat sicut act m. alio tn modo diui
sificat ab ipa. s. p quod intellcus distin
guit form a gpoito et a m. h est p qd
for inse gsidat et p n abstctu sigtu
de quo efficiat. // Conset cu dr. illud. n.
quod est. dnr q si aliqs intelligat aiam
put est n absoluta in se ı in gpo. aia s
e ad ab hoie. et sic est h pdicaco f. ho
est aia. si au gsidet put est act m. f.
put sigtur p h n aiatu su al sic no
est ad al ab hoie. n ho p de eo. et addit
cu dr. et silr in alio, quod sicut iam
dcm est de hoie et aia hoir silr e vlr
d de quolz diffito cu suis pcib. f. qd sunt
idem qdam. et no id ao l modo. // Cont
cu dicit. ı no appz. redit sr Rlm pns
dacam eam iustificado et h p rom tale.
gpom no est eq pnlr ex sua m. et sua
for imo id quod dat eenaa spalem vni
cuiqz gpoito qua diffr ab vno qz no e
m. et h nz m que est elm nz ex elo.
sz est for de qua fora dnt quida q est
sba separata. g n gpoiti pnlr sigt fora.
h rois solu dat aiis su mee ee quod
sic pcedit. p poit vna pte ipius cu sua
iustificacoe. fo dat alia ptem ipi. poit g
p pmg pte aiatis dnr quod silla no e
ex licis. et ex sua for qm vocat gpom
eque pnlr ı ista eqlitate. nz dom ex sua m.
et sua for. eq pncalr. et istam equalitate in
tendit forte p h qd dr. in ilo. imo fora
dom. et silr fora sille ita attbuit ipis ma
teriis su ipis gpoitas quod talis gpo fuicg domu
et no alim. ı talis mixtio su vnio litteraz fac
sillam et no alim. ad h au explanat ide p aa
ex cu dr. ı ut via. qm lz via. no sit sicut
n sic ipa via. tn gstituit via p sicu sicut p
sua form. sicut. n. est for vie. et magnitudo
su loc est m in gpo e talis fora. silr ı n ho
est alitas et intitudo pedum. sz est ad quod
dispo p alitate et intne pedu i qd tal dispo
no inuenit in ao n in hoie. ex huis ex g sat
het quod pter gpoiti no eque pncalr le hnt
ad gstitucoem tocius. quod fuit vna ps mediu
pncalr rois. // Conset cu dr. et tam m no est.
addit alia ptem illi medii dnr qd id quod pnlr
dat ee gpoito et eenaa spalem qua diffr ab
vno qz no est m. et h nz m. que est elm
nec que est ex elo sz est for qua quidam
dicebant ee sbam separata. et qz ne ultio
dixit quod quida estimant de fora dante
spalem eenaa vnicuiqz gpoito quod sit for
separata. io inadnt destit h. conset cum dicit,
et si h eq eenae. ı h p duas rones. q. p. est,
si fora que est cu eenae gpoiti est sba separata
a sba gpoita sensibili g n est de sba ipi gpoi
sensibil eo quod est separata. vn dnrs tale form
separata n dnr oio de sba sensibili quod est contra
ypothesi. // Conset cu dr. nece est g. dat
sam rom ad idem. et est. sbe separate sunt
sbe eterne que n gnant n corrupunt g
pres eenles sbe gnabl et corrupl. ee n posst
cu sit declaratu su. in. vii. quod for sbe
snsibl lz no gnet p se ex ao gnat tn
p acons et cor. sz id qd gnat p se ı cor
est sba deminata coposita. // Consequit cu dr.
et no dum e declaratu. addit ad h. ex qmis
ma sit. et declaratu iam qd sba separata
no est fora eenlis sbe sensibl no du tn est
declaratu utrm sbus gnabibz et corrupbz vlr
Rndeant fore separate au quom est de hoc.
quod h infra declarabit in. xii. ı tdecimo.
sz tn h declaratu est mate. quod ipossible
est id in qbzdam gnabibz et corrupbz. ut. f.
in reb artifibz quoz ee nato est i materia
ei sunt dom et uas mam est. n. qd forls
talibz no Rndent sbe separate. qd pbat
cu dicit. et itam est. p h qd fora artifil
nec est sba nec res deminata. f. f. qd sit
vnu sicut e dispo in rebz natlibz ex

quo g̃ nõ est sbã relinq̃ m̃ltõ forcı̃ qđ nõ
ẽ sbã separata ñ ĩ ei rñdz sbã separata et s̃r
mtn̄t de forıs ñlibz p̃ h̃ quod dicit. Inũ est
st. q̃ ĩ maior ps̃ forẽ ñt nõ est separata qz
maı̃ ẽ forıs ñles in maiori pte ẽẽ forẽs sbãꝝ
gabiliũ. Conseq̃ cũ dr̃. et est qđ diffi[i]. in
vndit denarare aliã dubõm q̃ dubitauit antiq.
phs quidã. et est dubõ qđ nõ q̃t ad diffi[te].
si .n. diffinıret ad nẽte ẽẽt s̃m ipm̃ ut
diffinıret ex ptibz quas optet diffi[i] et sic
ẽẽt pcessus ĩ infinitũ ẽẽ q̃m dubõm sic pcẽ.
p̃ dat q̃õm ẽẽ diffi[le] q̃ inrogabat 1e phs
in t̃pe suo ẽẽ diffõm putauit .n. diffõm
ẽẽ oĩu rr et ĩ diffõis ẽẽ diffõm et ad huc
pcũ diffõis ẽẽ diffõm ⁊ h̃ ĩ infinitũ vñ phs
nõ inrogabat f̃ cãlitate. i. f̃ logicã. logica
.n. pot ad posse diffi[ri] p̃ fora et statũ ẽẽ ad
p̃ma que ĩ diffiniũt quod nõ diffiniuntur.
fo cum dr̃. ĩpossibile est em̃, pot dici qđ pon̄t
dubõm ip̃am. et tuc est lr̃a sat̃ plana ex
dcı̃s f̃ aũ com dissoluit ĩ p̃dcãm dubõm ĩ
tendẽs qđ ĩpos[le] est ut vltĩe forẽ in diffib̃
hẽant diffõm q̃m forẽ vltĩe sũt simplices
et diffinicões sũt cõpositorꝝ ex mat̃is ⁊ forıs
ut cirphus diffi p̃ hoc qđ est nas. tal̃ forẽ
et non soluũ p̃ suã m̃ nec solũ p̃ suã form̃
⁊ s̃m hũc expõm com ad maiorẽ explõm
p̃dcẽ solõnis infert q̃ñs cũ dr̃. g̃ in sbı̃s.
qđ ĩ quarꝫdã sbãꝫ ẽ diffõ. quarꝫdã aũ non,
sbã .n. cõpõita siũ fuit ñl siũ mathe[ca] diffinıtõe
pot h'ẽe. p̃ñ aũ ex quib; est h' sbã cõpõita
nõ possiñt h̃re diffõm. Impos[le] .n. est ut dr̃
com ut fora aũ m̃ hẽant diffõm. et hoc cum
diffõ sit aggãta ĩ qđ q̃dam ps̃ eius est q̃i m̃.
et quedã q̃i fora, cũ g̃ nec in m̃. ñ in fora
in q̃ hi sint dispõnes diuse. ĩpossibile est ut
m̃ aut forẽ hẽat diffõm. Conseq̃ cum dr̃. et
est ma[m]. redit s̃m p̃dcãm cõm ip̃am ad huc
magis declarando. et h̃ s̃m opiõm alıorꝝ sic.
si diffõ sit nũs sicut dñt estimãtes nũos
ẽẽ p̃ñ. et sbãs carũ ma[m] est qđ cũ nũs diui-
dat in vnitates quarꝫ nõ est ulterius dio. simi-
lit dividit diffõ in ptes suas que ulterius ñ hebũt
diffõm et melius h̃ q̃ñs p̃ h̃ quod dr̃. qđ sint
h̃. et qz cõpãuit diffõm nũo ne s̃p h̃ putet
qđ diffõ sit nũs. ost quod nõ. Consequẽ cũ
dr̃. nõ sı̃ g̃ sicut. ⁊ sic pcẽ. p̃ dicit qđ si
diffõ a[o] m̃ dicat nũs a quibz dã ille nũs q
cõnẽt diffõi nõ est cõpõitus ex vnitatib; sicut
estimabant. illi qui dixerũt p̃ñ. et sbãs rerꝫ
ẽẽ nũos. ĩmo ille nũs qui cõnẽt diffõi sũ diffi-
nıtões dicat nũs ẽ cõpõit̃ ex g̃ñe et dr̃. ex

quo relinq̃t qđ diffõ nõ est vẽ nũs. fo cũ dr̃,
diffõ. n. est ãs. qz in q̃bzdam est cõuẽnıa et ĩ
quibzdã dẽ nũi ad diffõm dat cõuẽnı[am] ⁊ dñm
int diffõm et vẽ nũm. ⁊ pcẽ s[o]. p̃ dat
duas cõuẽnı[as] int nũm et diffõm. fo ut ibi.
et oz ut nũs. dat vnam dñm int h̃. ẽcõnt
ĩ. q̃ãs in nũo. dat adh̃ vnã cõuẽnıã int nu-
merũ et diffõm que origiem sumit a dc̃
p̃cedẽte. dat g̃ p̃. ⁊. cõuẽnı[as]. q. p. est. q̃ sic
nũs dıui in vnı[tes] indiuisi[les] sic diffõ dıui
in ptes indiuisi[les]. l; diffãnt in h̃ qđ indiuisi[le]
ĩ nũis est vnitas. in diffõne aũ gen⁹ ⁊ dr̃.
in dando hũc cõuẽnıã sic pcẽ. p̃ dicit quod
diffõ est ãs nũs quia diffõ dıui ĩ ptes in-
diuisi[les]. fo ut ĩ. s̃mones. n. p̃ h̃ q̃ diffõnes
nõ hñt ptes infinitas s̃p h̃ tand' deuenit
in diõne ad indiuisi[lia] s. ad ptes ultĩas diffõis
que vltẽius nõ diuidunt dẽõ cũ dr̃. et nũs
est tlẽ. addit qđ nũs ẽ h'. s. quod diuidit
ĩ indiuisibi[lia]. Conseq̃ cũ dicit. et q̃madm̃
q̃ndo ãs. dat s̃am cõuẽnı[ã] int nũm ⁊ diffõm
et est. qđ sic q̃ñ alicui nũo addit aut
diminuit ad sũsb̃ẽ in aliam nãam nũi
et h̃ ĩ q̃ñs addat ut diminuat sola v-
nitas sili ĩ q̃ñ diffõi addit a[a] dr̃. ut dimi-
nuat ab ip̃a sũsb̃ẽ diffõ ad diffõm alt[i]
n[e] ut si diffiniam' al' ddõ quod ẽ cor' mt-
bile sũsi[le] si diminuim' ulciam dñm rema-
nebit diffõ vege[lia]. si ĩ addat a[d] dr̃. ut
s. rõnale remanebit diffõ hõis. et sili pz
in nũis q̃m .iiii[or]. q̃ñ eis addit vnũ. fiũt
v. et si ab eis diminuat vnũ fiũt tria.
Conseq̃ cũ dr̃. et oz ut nũs. dat dñam int
nũm ⁊ diffõm. ⁊ est. quod nũs non est
vnus ab vnı[te] ñe vni⁹ cũ nũs cõstet ex
vnitatibz ab inuicem diuisis et discretis ñ est
vẽ vnũ aũ si fuit vẽ vnũ nẽte hũt di-
ce dñter ip̃m ẽẽ vẽ unũ quo m̃ ex nũis
fit vnũ et p̃ quid fit nũs vnũ ⁊ h̃ ñ posst
dicẽ cũ nũs sit cõpõit' ex vnitatibz discretis.
diffõ aũ est vna ab vnitate naturẽ vni⁹ q
est forẽ ultĩa cõpletiua diffõnis ⁊ ex causa
vnı[tas] diffõnis infẽ cãm vnitatis diffõis.
Conseq̃ cũ dr̃. s̃m g̃ hẽ mod', cõcludẽs qđ
diffi[te] demũm in actu nõ dr̃ vnũ ab vnı[te]
que est p̃ñ[m] nũi nec ĩ ab vnı[te] p̃uẽti
quod sicut dicit com nũm hẽ ẽẽ ñ h̃ qđ — com
est indiuisi[le] ĩmo est vnũ p̃ actõm unam
existentẽ in eo ut p̃ f̃m unã qz ẽ vnũ
s̃cdm f̃am. Conseq̃ cum dr̃. et q̃mad
in nũo. dat adh̃ vnã cõuẽnı[a] int nũm
et diffõm que originem sumit ex p̃dcã

dra. et est. quod sicut for nui ut unitas.
et qonitas no recipit mag et mi qz una
unitas no e mag unitas q alia. sili for
sbalis qua diffie est oun et i qua diffo e
vna no recipit mag i mi vn. n. ho no
e maioris huitatis q alt h. fm form sz
si hi for recipiat mag et mi. h erit cu
ligata est cu m. vn for sbalis p se no re
cipit mag et mi. sic h nus. sz cu pue
ligata cu m. Conset cum d. si g ista
distinctio. epilogat pnli dca in declarando hanc
sam dubom qeludens. iam distinctu esse
aliq sbaz gnabiliu i corliu esse diffom
et aliq no. i e quod distinctu est mi
mum et diffom fm qucia et drum.

n sba uo mlr ic. In pte pcedente actu
est simpr de m et for. et de qpoito ex his
in hac pte descendit spali ad mata. i hec
h ps. i. m. q. p. declarat quom se he m
in nlibz m hnabz. fo ut i. et poslle est
ut m. declarat quom se he in artibz. In
pma pte sic pcet. p dicit quom se he m
in nlibz m hntib dns qd in sba hnte m
et vlr in vnaqz re nli et mli sit m
pma omibz qem. nece est ee am m ppa
appiqm. fo ut i. et fleuma. h declarat p
ex in fleumate i colera in quibz e m ppinq
diusa. m enim fleumatis est abz unctuosus
et dulcis. mata h colere e cib amar et a
cuo. ctio cum d. et rectum e in ista. docet
qmodo ex vna m pma possunt ee pler m i
est cu ex m p fit alia m. et ex illa q alia
don pueniat ad ultimam m. sicut explicat
de mata fleumatis. fleuma. n. est a cibis
vnctuosis i vnctuosum e ex dulci. et sic
usqz ad m pma. sili i m cole est amaru
amara i amaru ex m pori que est circis
qbusta ut dicit com et i est qnalr intum ex
m p viam qnois i co p via resolois duob
modis sicut d erit h ex h qm au p viam
gnacois aut p via resolois et d sz h com
qd ex una m sunt pler m duob mod au
i quod sint in eode ordie sz diusant fm
mag et mi. v. g. dicit quod m oiu liqbiu
est aqua. au qd sint in ordibz diuss. s. ut
queda sint m qzdam. no p se. sa ceie et
eaa qrte. et de h m explicavit pus aq in
fleumate et cola. Conset cum d. et
possile est ut m. declarat quali se he m
in artibz docens pmo quod in qbzda artifibz
pot vna m ape ee m. diusoz artificiatoz
scdm spem du m artifi est diusi educe

ter illas fors diusas. ex una m id cu sicut d
com no inueni h in rebz artifibz et h expla
nat p exm cu dicit. v. g. qm archa i scampu
sut ex ligno et differut in for pp diusitate
dnaz arcu su pp diusitate mouctu. scdo
cu dicit. et in quibzda rebz. declarat qd in qbz
dam artibz est h ipossile imo nece est i quibzda
ipam m ppriqm diusi fm diusitate for et
motoris. sicut explicat de serra. serra. n. si
fuit ex ligno no hebit actom serre h poterit
agens ad h face form serre in qlz m. sz in
m ppa in sol. no. n. ut dem est pot face
serra ex lana aut ligno cu in tali m no heat
serra actom serre. Conset cu d. m est g.
qcludit ex pdcis qd for artifil in quibzda est
pn m. mouens. ad diusitate ppe sicut iam dem
est. de for serre. qm sicut m ppa et motor
ppus mouent artifie. qpu sili est in quibzda
quod for ppa exigit sibi m ppam d. n. com
qd cu m fuit vna et motor fuit vn et de ne
cessitate qnata erit vnu qpad si m fuit di
usa et motor diusus qnata erut diusa et h
in artibz in entibz au nlibz sicut dicit quelz
for ht m ppa sz quia smo in hoc loco est
vlis ut dic. qtentus est he diusione. s. dione
pma in artifibz.

Vna g qlr. sicut ex pcedentibz hri pot intencio
est in hac pte vlr de cais et pabz sbe. et pcet
sic. pmo d. quod cu eide rei multe sint cause
si uolumus cogre rem qplete p cam oz cogre
oms modos caz existenciu in illa. tuc. n. pfete
scietur res a nobis et explicat quom mlte sut
cause eiusde cum d. ut ca hois. dns quod ca
que est quasi m ppa hois est sanguis mestrus.
et ca mouens est spma maris. et ca formal
est que dat qdditate rei p q est. et causa fi
nalis e finis et qplemetu i addit cu dicit.
et forte h duo. quod ca for et ca finalis int
sunt idem. i. sut vnu in sbo. et duo p modu
ut expoit com. for. n. in gnone ulima. est e pp
quod qnat eis sicut pp fine int et qz est m
ppiqua i m p. et sili de aliis. cais intelligend
est. sbiungit cu d. et oz dicere. quod querende
sut pmo in re cae ppinque i no remote.
ut si queram cam matale hois. no oz qre
cam remota ut. iiii. ela que sut cae remote
mles. sz oz quere m ppam et est sanguis
menstruus. ut dicit com h g d in ista pte.
fo ut i. nece est. n. in sbis. descendit ad
mlianc caz declarans ei cause in quibz cuiusias
qrnder. et di illa ps m. i. s. in pte pnale
et incidente. In pte au pnli declar eiusmodi

com

com

com

com

com

cause querende sunt in rebus. in sa ut i. cum
g quedam res sunt. declarat quedam spale dubium
circa unam illarum causarum. p adhuc in .7. m. q. p.
declarat cl cause qrende sunt in sbus nlib. in sa
ut i. et rectum est ut non. declarat cl cē qrende
sunt in passionib. prima pars adh di m. 7. m
q. p. declarat cl cause. qrende sunt in sbus nlib
et gnabz 7 corbz. in sa ut i. in sbus u nlibz.
declarat cl cause qrende sunt in sbus nlib ecnis.
Intencio autem prime partis est. quod si aliqs voluerit
via ra et opleta ire in cognitionem sbarum nlium
gnabilium et corlium oz ipm querere in illis omes
.iiii. cas pdcas. cum iste .iiii. cause sint cē ga/
com bilium 7 corruptibilium et est necesse ut dicat com
qre omes cas rei cuius cognitio est querenda. qr
si no. cognitio rei esset diminuta. // Consequenter
cum dicit. in sbus u nlib. declarat cl cē qren/
de sunt in sbus nlibz et ecnis. intendens quod
no omes .iiii. cause sic in aliis. no .n. hnt
mam sicut h inferiora vo sic patet. primo dicit quod
in sbus nlibz et ecnis est alius sermo in querē/
do cas qm in pdcas. fo cum dicit. rectum est g.
dat cam hi. et est. quia rectum est ut quedam
cae qsite in aliis no querantur in ipsis. ut .s.
ma que est in po ad fors qiras. in ipsis tn est
ma q est in po. ad vo. que quidem ma est aliqd
existens in actu. et io dignius hēt h n. sbm
com qm h n materia ut dicit com f tn com alr expo
hoc quod dicit. quedam. sic qd rectum est ut quedam
sbe nles et ecne no heant mam que est in
po ad no esse et tue sicut dicit com no mendr
p quedam quod quedam corum celestium no heant
hi mam. qr oia cora celestia sunt no hncia tale
mam sz dicit quedam ppr ela que sunt ecna
scdm totum et gnabilia et corlia sm ptem.
tcio cum dicit. 7 ut no sit tale. qr dixit sbas
ecnas no hre mam in illius que est in po
ad non esse. dat modum p qm est dicere ipas hre
mam. dns quod rectum est ut in eis no sit ma
talis qualis est in gnabz et corbz sed est in
eis ma tm prer motus localis exigit mam hoc
autem est ppe loqndo sbm pfcm in actu. motus
.n. local pfcorum est. et io motus local celi exig
sbm pfcm et no mam in rei mitate e esse est ipo.
com et est notandum quod dicit h com q cora celestia no
dns i aiata. quod sr illo ad qd aiat p aiam
aut vivit p vitam sz sunt aiata et viva pse
ome .n. vivum p vitam est gabile et corruptile
thed et io dixit themistius quod sol 7 etiam luna et
stelle aut sunt fore sine matis aut hnt mam p
equivocationem sicut est dispo in illa mellus. tertio
cum dicit. nz illa que sunt. declarat adhuc q no

solum hi sbe ecne no hnt mam ppe loqndo.
imo etiam quod accidit que sunt nlie in istis
corporibus no hnt mam ppe loqndo sz hnt sbm
copletum et pfcm sicut exeplificat de eclipsi lune
que no ht mam in rei mitate. imo luna q
pati eclipsim dicitur cum mlis eius sicut motus
localis exigit cam mlem e in ppo est ut
io transmutetur in se p suam transmutationem in
loco. luna g est cum mlis eclipsis que fit p
interpositionem tre inter solem 7 lunam tanq p cam
efficientem cum .s. fuit in umbra tre vo diame/
traliter est q solem. // Consequenter cum dicit. et
rectum est ut no sit ca. declarat qmodo cause
querende sunt in passionib et 7 cl dissones
dande dns primo qd ca efficiens passionis e alia.
a causa formali eidem que quidem ca formalis e
p efficientem. et qr i est. io in passioibz non
solum querenda ca formalis n 7 diffinitio est enim
passio p formam imo e disso. incopleta 7 ipfca
n addatur ca efficiens. fo cum dicit. v.g. h de/
clarat p ex. 7 dat duo ex. quorum unum est
mathematicum et reliquum nle. et primo dat exm
mathematicum 7 est de eclipsi lune in cuius disscone
si sol ponatur priuatio luminis que est ca formalis ipius
et dicatur sic. eclipsis est priuatio luminis et disso
impfca. si autem addatur ca efficiens ut .s. ppr ia/
cenciam tre. ipi et soli tunc est disso eclipsis
copleta et pfca. // Consequenter cum dicit. et sil
erit in sompno. dat exm nle. et e de sopno
in cuius disscone si enim accipiatur quies aialis
que est sicut forma incopleta 7 imam eius disso
sompni no .n. cire ex h mam quid sit pm
paciens. recipiens istam quietem que est
sompnus utrum .s. cor aut cerebrum aut aliquod hi.
et i est disso diminuta. ppr quod ad co/
pletionem dissonis tal necesse est adde ad h g
cuius partis i ali i est ei sompnus utrum .s. g cor/
dis aut cerebri aut alicuius gsitur. ad h 7 illud
no sufficit imo oz adde quo existente.
existit ista passio qm existente frigido
et vocat frigidum vapores ascenderet ad
cerebrum qui ibi infrigidentur et grauati descende
deorsum et opilant venas 7 meatus p qs
descendunt 7 sic phibet ex ista opilatione spē.
7 calore vitalem ut no intransferat suas u/
tutes usq ad organa senciendi ex. ad h 7
id frigidum no sufficit ad opletionem dissonis sz
oz adde cam frigidi illius que quidem e abz
pacceptus erit g disso opleta sompni
et pfca que colligit omes istas dispones
.s. quietem ppam que accidit a passione ppa
in mbo ppo et ppr cam ppam. et sic pot

hec esse dicto completa sompni. Sompnus est per alias esse cor autem aliam partem hominis propter vapores ascendentes ad cerebrum ex cibo precepto. Consequenter cum dicit. *Cum igitur quedam res.* intendit declarare quandam specialem dubitationem esse unam iam dictarum circa. scilicet circa eam similem. et est. utrum materia manens una et eadem propter possit sic ad contraria equaliter. et procedit sic. primo ex predeclaratis in septimo. scilicet ex hoc quod ibi declaratur compositum ex materia et forma per se generari et quod forma non generatur per se sed per accidens ut puncta et ultime forme. albedo enim non generatur sed lignum album cum omne generatum per se generetur ex aliquo ut ex forma et aliquo ut ex materia. ex hoc concludit quod generatum per se non generatur ex contrario per se sed generatum in materia. Secundo cum dicit. *Utrum materia est utriusque.* addit quod hic materia sic transmutatur non est indifferens materia omnium rerum. sed omnium rerum generabilium et corruptibilium ingenerabilium autem incorruptibilium non est materia hic. Tertio cum dicit. *Et quod dicetur.* descendit ad dubitationem suam et sic procedit. primo movet ipsam dicens quod quo est quoniam materia que est subiectum transmutabile se habet ad formas oppositas utrum. scilicet sicut materia contrariorum ut sanitatis et egritudinis recipere ita susceptiva utriusque. Similiter materia oppositorum secundum privationem et habitum sic susceptiva utriusque extremi et hoc recipere ut aqua si sit materia vini et aceti possibile est recipere et immediate ad vinum et acetum aut non. Secundo cum dicit. *Et materia est in quibusdam.* declarat istam questionem et est intentio illius solutionis quod secus est de materia contrariorum et de materia oppositorum secundum privationem et habitum. materia enim primo modo potest recipere utrumque extremum recipere. modo autem secundo non. cuius causa est. quia materia primo modo est manens eadem secundum habitum et formam sub utrisque contrariis. materia autem secundo modo. scilicet materia habitus et privationis non est penitus eadem immo cum corrumpitur habitus non solum corrumpitur forma que est habitus sed potentia materialis ad illam formam propter quod materia habitus una secundum formam et habitum non est materia privationis unde si debeat fieri receptio a privatione ad habitum oportet quod prius fiat resolutio ad prima elementa seu ad materiam primam deinde forme medie inducantur per virtutes celestes agentes quousque iterum fiat materia contraria habitus in qua inducatur forma que est habitus sicut contingit de vino ut mortuo et vivo et aceto. hec est summa sue solutionis. Tertio dando autem istam solutionem sic procedit. primo distinguit materiam ut dictum est dicens quod in quibusdam ut in hiis contrariis est materia eadem secundum habitum et formam in quibusdam autem sicut in oppositis secundum privationem et habitum non. immo cum fuit materia sub habitu non est in potentia ad privationem nisi materia privationis nisi per corruptionem similem factam in ipsa et per privationem dispositionem similium secundum quod fuit materia habitus. Secundo cum dicit. *Quod non est.* removet predictam questionem ut adaptet suam solutionem et patet. Tertio cum dicit. *Materia non aliis.* adaptat suam solutionem dicens quod materia vini non existens eadem secundum formam et habitum sed per corruptionem similem est in potentia ad mortuum vel materia eius. Similiter quod materia vini est possibilis ad acetum per corruptionem similem in materia vini. fit enim mortuum ex vivo. et acetum ex vino alio modo sicut nox ex die. idest post diem quoniam non ex eadem materia sed per corruptionem factam in ipsa materia et iterum dicens. scilicet primo quia mediante corruptione vini in materia vini vel vini. Quarto cum dicit. *Et omnia que transmutantur.* docet quoniam in talibus fit receptio seu regressus a privatione ad habitum dicens quod omnia que transmutantur ad invicem hoc modo transmutantur sicut nunc dictum est non fit regressus in eis recipere a privatione ad habitum nisi per resolutionem ad prima elementa seu ad materiam primam ad hoc enim quod ex mortuo fiat vivum oportet ipsum mortuum resolvi ad prima elementa et deinde congregentur illa elementa et vivent per virtutes celestes agentes in quod congruent forme medie inter elementa et vivum quibus generatis iterum potest vivum generari. et similiter est de aceto et vino. quod oportet fieri resolutionem ad aquam et postea mediantibus formis regreditur ad formam vini et melius est quod dictum est de mortuo et vivo ut voluit quidam quod ad alia ipsa et irrationabilia. ad generationem enim talium sufficiat resolutio ad prima elementa ut nunc dictum est et iterum regressus per formas medias quousque inducatur forma animalis. de animali autem rationali non est hoc verum secundum fidem. nisi forte aliquis velit imponere aristoteli ipsum intellexisse quod facta resolutione mortui ad prima elementa. virtutes corporum supercelestium agentes in hec elementa producere possint materiam propriam animalis rationalis et tunc auctor dator largissimus qui nulli materie proprie denegat formam infundit illi materie ab extrinseco formam que est anima rationalis. sed si ita esset tunc natura sine seminis decisione posset hominem generare quod non est concedendum. nota est iterum ex hoc quod hic vult aristoteles. quod secundum naturam ex mortuo possit fieri vivum. posset videri alicui quod resurrectio hominum possit esse naturalis et quod aristoteles concederet resurrectionem. sed si hoc. oportet ipsum concedere quod natura sine seminis decisione potest hominem generare. quod quia non potest natura. non potest hominem mortuum regenerare. — *In quoque uno dici. etc.* In parte precedente actum est de principiis diffinitionis et de diffinito ut. scilicet de materia et forma et composito ex hiis et causa vel de causis et principiis substantie. In hac autem parte intendit de

vnitate diffinitionis et non diffiniti ex hiis partibus constitucionem esse quod intellexit quia licet in vii. declaravit sit de hac vnitate tamen declarat qualiter diffinitio sit vna ex partibus que sunt genus et differentia. hic autem declarat quomodo est vna ex partibus que sunt materia et ita forma comparatur hiis nominibus significant et non secundum quod significant nomine generis et differentie. ista pars dividitur in .2. in .q. p. ponit oppositum in fa ut 2. Si autem fuerit sicut diximus. ponit declarando. In prima parte sic procedit. primo dat questionem ipsam esse intentum dicens quod questio est in numeris et diffinitionibus quomodo sit ibi vnum ex multis partibus. secundo cum dicit. omnia enim etc. dat rationem illius questionis. et est. quia omnia corpora habentia partes. que quidem corpora non sunt vnum sicut acervus lapidum dicitur vnus. Sed sicut quod totum vere habens preter omnia dico habet aliquam causam sue vnitatis. tertio cum dicit. quoniam in corporibus. explanat istam causam per exemplum dicens quod quedam corpora sunt vnum per contactum et quedam per conglutinationem cum rebus viscosis aut per alia ligamenta ut clavos. quarto cum dicit. oratio vero est diffinitio. destruit quasdam responsiones que possent dari ad questionem iam dictam. et destruit duas. quarum prima est. quod diffinitio est vna per copulationem quod destruit per hoc quod si sic esset. tunc tota Iliadis hystoria ut tota historia de bello troiano esset diffinitio vna quod falsum est. diffinitio enim non habet vnum est vna sed quia est diffinitio alicuius vnius eidem vnum querit ad huc. cum dicit. quod igitur etc. quasi non soluta questione predicta. querit que est causa vnitatis diffinitionis et diffiniti ac si diceret ex iam dicta responsione non habetur. Consequenter cum dicit. et causa alio modo. destruit aliam responsionem. et est. quod possumus dicere diffinitionem esse vnam sive diffinitum ipsum vnum per aggregationem ut quod homo est hoc aggregatum animal biped sive aggregatum ex animali et bipede. quod destruit per hoc quia si sic esset. esset homo duo homines sive ex duobus hominibus cum significet animal per se. et biped per se. quorum nominibus indicat esse in hominibus. aut quod homo esset plura aliqua ut animal et biped. cum ex ypothesi homo non sit animal biped secundum quod vnitur per aliquam causam vna Sed magis hoc duo per se animal et biped. Consequenter cum dicit. et manifestum est. ex hiis infert manifestum esse quod volentibus solvere iam dictam questionem hac via que procedere predicta dissolvendo eam impossibile est eam solvere. Consequenter cum dicit. Si autem fuerit sicut dicimus. solvit eam secundum opinionem propriam et dividitur illa pars in .2. in .q. p. dat solutionem ipsam. in fa ut 2. omnia autem que non habent. removet quasdam errores circa ipsam. Summa autem sue solutionis est hec. quod quia partes diffinitionis quedam sunt in potentia. et quedam in actu ideo quod est in potentia transfertur de potentia ad actum per motorem agentem que quidem translatio non est aliud in loco nisi vnam vnitatem et perfectionem cum ipsum actum in actu non sit aliud ab eo quod fuit in potentia ad ipsum. In dando autem istam solutionem sic procedit. primo dicit quod si partes diffinitionis sic se habeant quod quedam sint materia. et quedam forma. et quedam in potentia et quedam in actu. non accidit error in questione iam dicta immo de facili soluta est. et quod partes diffinitionis et diffiniti sic se habeant relinquit manifestum ex predictis. secundo cum dicit. ista enim questio. addit quod iam dicta questio remanebit insoluta nisi hoc modo procedatur ad dissolutionem ipsius. quod cum dicit. et si diffinitio. movet questionem predictam in rebus mathematicis ut eam dissolvat similiter. quia ibi maiorem videtur habere difficultatem ponens primo quod diffinitio sphere sit eris rotundum quo posito: erit hoc nomen sphera equale illi diffinitioni eris rotundum. secundo cum dicit. causa igitur fuit questionem. proponit hoc quod prius dixit in hiis terminis dicens quod predictis suppositis si queratur que sit causa vnitatis huius diffinitionis eris rotundum. non erit questio difficilis. cum alterum eorum. scilicet eris sit materia. et alterum .scilicet. rotundum. sit forma. tertio cum dicit. et causa illius est. dat causam illius vnitatis et in hoc dat causam quare illa questio non est difficilis. et est. quia in omnibus in quibus est generatio transmutatio id quod est in potentia non fiat in actu. ab agente extrahente ipsum de potentia in actum que quidem translatio ut dicit commentator non largius ei intelligendum. Sed perfectionem in esse et vnitatem veram. propter quod addit. consequenter cum dicit. non enim est aliud. quod causatum in actu. ab ipso agente non est aliud ab eo in quo agit agens quam prius fuit in potentia. Sed est idem. quia sphera in potentia: fit sphera in actu. cum agens extrahit ipsam de potentia in actum idem enim quod fit in actu ab agente est tota essentia ipsius opposita sicut circulus dicitur totum essentia quam dicat figura plana. commentator enim aliter exponit hoc quod dicit. Si hoc fuerit aliud. intendens per hoc quod hec duo .scilicet. materia et forma dant esse rei quam significat diffinitio in omnibus rebus habentibus materiam et formam ut dicens in diffinitione circuli quod est figura plana. figura enim quasi materia. et plana quasi forma. et dicit commentator quod introduxit auctor id exemplum de rebus mathematicis ut ac diceret quod omnes diffinitiones non componuntur ex materia et forma. mathematica. non sunt in materia, sicut enim declaratum est prius quod ista habent materiam non sensibilem. Consequenter cum dicit. omnia autem que habent materiam. intendit removere quosdam errores circa iam dictam solutionem et dividitur illa pars in .2. in .q. p. removet quendam errorem ex solutione iam dicta nascentem. in fa ut 2. et propter hanc difficultatem. removet errorem aliorum qui accidebat quibusdam propter ignorantiam iam dicte solutionis. error autem primus qui posset accidere ex solutione iam dicta. talis est. quia enim dictum est ex partibus diffinitionis ut .scilicet. ex materia et forma fieri vnum posset aliquis credere quod tale vnum essentialiter simpliciter et vltime vnum in hiis esset. hoc intendit removere declarans in quibus reperitur vnitas simpliciter

dicit primo quod hoc est in hiis que carent omnino materia
s. materia sensibili communi reperitur in illis. et materia intellectuali
que reperitur in mathematicis et hiis substantiis separatis a materia s.
intelligentie in quibus idem est essentia et unitas hoc
non reperitur. in forma substantiali indicata per diffinitionem
que quidem ex se. et per suam essentiam est una et non
per aliud. propter hoc addit cum dicit. et ideo in diffinitionibus.
quod in diffinitionibus talium non est ens. neque unum
tanquam genus. sicut enim essentie eius herent partem et
partem sue essentie. et ita non essent forme simplices
immo forma substantialis in se considerata est una sicut et
quod est unum ex se et non per aliud. et similiter est
de substantiis separatis ex quo infert adhuc ulterius
cum dicit. et ideo non est aliqua. quod hee substantie non habent
aliquam causam aliunde. neque sue unitatis neque sue ex-
istencie immo unaquaque ipsarum statim est ens ex se.
et non per aliud. et similiter una ex se et non per aliud. s.
non quia sunt disposite per unitatem et essentiam
sicut quod unitas et essentia sit genus eius sed ipse
sunt unitas et essentia sui ipsius. Et ne ex istis
dictis de forma substantiali putetur quod ipsa sit in se
existens separata. addit cum dicit. neque sicut separata.
quod licet hec forma in se considerata sit essentia simplex
et una ex se. et non per aliud. non est tamen separata
a particularibus quorum est forma. et hoc est quod prius dixit.
quod forma est separata secundum diffinitionem et non secundum esse.
Consequenter cum dicit. et propter hanc difficultatem removet
unum errorem qui accidebat multis propter ignorantiam
predicte solutionis et sic primo ponit ipsum erro-
rem. secundo ibi. et causa. removet ipsum. error
autem ipse est talis. quod quidam propter ignorantiam
iam dicte solutionis quesierunt naturam tertiam conve-
nientem animam cum corpore quam quidem unionem vocat
ipse acquisitionem. de qua quidem acquisitione
dubitaverunt et quo ad causam suam et in se.
quid sit. quidam enim dixerunt hanc unionem esse
aggregationem anime cum corpore. et hoc ponunt propter quandam ac-
tionem que est aggregata ex corpore et anima dicentes
quod cogitatio est per animam et corpus. sed causa intellectus est
anima. causa autem sensitivus est corpus. alii autem dixerunt
hanc unionem esse compositionem anime cum corpore. et cum
hii compositionis posuerunt esse unitatem sed sive sic dicat
sive sic. addit cum dicit. sed similiter in omnibus.
quod idem est modus in radice in sermonibus
omnium istorum. omnes enim querunt naturam tertiam con-
venientem animam cum corpore quam aut aggregationem aut liga-
mentum aut compositionem anime et corporis componentem [illegible]
non compone corporis. Consequenter cum dicit. et causa
autem. removet iam dictum errorem. quod primo
facit in suo simili. secundo in sua radice. in suo
simili sic. si necessaria sit natura tertia conveniens animam
cum corpore. unde oportet esse aliquam naturam tertiam convenientem

formam triangularem cum ere. oportet etiam aliquam naturam tertiam esse
convenientem albedinem cum superficie. hoc autem est impossibile.
quia impossibile est esse aliquam naturam tertiam convenientem
animam cum corpore. necessitas consequentie patet per commune dictum
quod non est differentia inter compositionem anime et corporis et com-
positionem cupri cum tribus angulis et superficiei cum albe-
dine. anima enim sicut dicitur ita se habet ad corpus sicut
figura ad cuprum et albedo ad superficiem. omnia enim
sunt perfectiones et forme sibi. unde sicut non accidit
eis quod in compositione figure cum cupro aut albedinis
cum superficie. similiter non accidit eis quod in compositione
anime cum corpore. Consequenter cum dicit. et causa in hoc est.
removet iam dictum errorem in sua radice. radix
enim illius erroris fuit. quia querebant causam unitatis
inter duo quorum unum est in potentia et reliquum in actu.
ac si essent duo diversa actu existencia propter hoc autem
querebant naturam tertiam convenientem animam cum corpore. cum
tamen non sint duo diversa in actu. istam autem causam
erroris primo tangit. secundo ibi. et si quod dictum est.
removet ipsum per hoc. quod anima et corpus non sunt duo
in actu sed unum in actu. sicut dictum est quod materia proxima
et forma sunt unum in actu. ex quo infert cum
dicit. ergo non habent. quod exitus animati de potentia in actum
non habet aliquam causam nisi motorem moventem ipsum de
potentia in actum. et ita tamen est in actu secundum ipsum est unum
et non per aliquam naturam tertiam convenientem animam cum corpore.
et quia hec consideratio de potentia in actum non est in omnibus
unitatem habentibus sed solum in illis que habent formam
in materia. propter hoc subiungit cum dicit. omnia non que
non habent. quod in hiis que omnino carent materia s. et
sensibili et intellectuali ut dictum est non est hec consideratio
de potentia ad actum per agens et mobile per hoc. sic
dicit communiter intelligentias abstractas que attribuuntur corporibus
celestibus secundum quod anima attribuitur corpori. et in hoc
terminatur liber octavus. lib.

Iam dictum est ergo de ente et cetera. determinato in pre-
cedentibus de principiis entis secundum se in hoc
capitulo de principiis substantie sensibilis. in hac parte intendit
de quibusdam proprietatibus entis hec ut s. de actu et
potentia. et de uno et multo. iste enim sunt proprietates
entis sicut quod ens unumquodque et genus entis in
has dividitur. dividitur autem hec pars in .ii. in quarum prima determinat
de actu et potentia. in secunda que incipit ad decimum hic
de uno et de multo. In prima parte sic procedit.
primo continuando dicta dicit de quo actum est. et
etiam de quo est agendum. et dat modum agendi
cum sua causa. secundo incipit agere. dicit ergo primo de
quo actum est. quia de ente cui attribuuntur alia
predicamenta ut s. de substantia. et hoc dictum est ubi
dictum est actum est de substantia et principiis eius
s. in .vii. hoc et octavo. et quia dixit quod substantie
attribuuntur alia predicamenta hoc declarat cum dicit.

dnr enti . p h . s . quod alia . s . qntitas qualitas
et c . dnr entia fm qd in diffonib omiu cor
accipit sba sicut pdem est . fo aum d . et cu
ens di . declat de quo est nc agndu dicns qd
e ens dem de . x . pdicamentis diuidit pmo et p se
in pom et actum . agendu est nc de po et
actu . tco aum d . et de po . dat modu agndi
dns quod pmo est agendu de po et h . s qd
po est . mag nc et mag utit . s . s quod e pn
pnsmn in rebz tnsmn l no de po a
modo . qrto aum d . po . n . et act . dat cam
eius . et est . cu po et actus dicamo in . d . n .
po alio m q fm quod po e pn tnsmnis .
et actus a modo q s quod est finis tnsmnis
in hi rebz in actu declabit aum dicet de diuis
no actu existenciu et quom ordinat pp quod
nc p est agndu de po . // Conse aum d . qm
au po i . incipit age . et di illa ps in . 7 . in . q .
p . agit de po . fm qd po est ad nse . s . n que
est pn tnsmnis . in fa ut i . et aum dem est de
po . agit de po s quod relata est ad actu . et
cca de actu ad quem refert . in p pte sic
pcet . p dat modu agendi ee pom . et est . et
cu po dicat in . s . ppe s qd est pn tnsmnis .
et n equoce . i . transsumptiue bu s silitudinem
ut di po in geometras cu di quod la pot
in supfic . et diamet pot in quadratum rclin
qnda est po tnslatie dca et agend e de po ppe
dca sicut pns dem est . s . fm quod est pn
tnsmnis . fo aum d . omia . n . que dnr . incip
age de ipa . et diui illa ps in . 7 . in . q . pma
declat intatem q intn ee hi pom . in scda
ut i . et quedam ut . ma incientes ee ipam .
In pma pte sic pcedit . q adh po hi de qua
nc est intencio di intis modis pp h dat p
una rom gem po vnientem oms modos
po . de quibz nc est intencio , fo descendit ad
illos modos , raco a bu diffo gis vniens
oms modos po de quibz nc est intencio est
hec . s . quod omis hi po est ad pn tns
mnis / oms . n . po de et ppe l no tnsumptie
dca . est ad pn tnsmnis / omes l hi po st
attribute eidem po . que est pn diu . // Con
se cu dicat . et id quidem e pn . descendit
ad modos po ppe et nc . declans de ipis . et
di illa ps in . 7 . in . q . p . declat quid st s
suas diffones . in fa ut i . et l iste dnr . de
clat qdam ppetes eoz . diffinit g in pma pte
tres modos po . s . pom actiua l pom passiua
et pom antonomastice dcam q vocat hitu .
p g diffit pom actiuam dns quod po actiua e
pnci tnsmnis in a s quod a et non in se

ut d . com . cu sit ina q n agit in se ipm .
// Conse aum d . po . n . passiois . dat diffoim
po passiue . et est . quod po passiua e id
quod recipit tnsmnem in se ab a s quod
a cu sit l ma . quod n pati a se . // Co
se cu dicat . hit u est in po . diffit pom
antonomastice dcam q uocat hitum sic . hitus
est po . que no pati ab a sicut ex pn . tns
mise nz i quod peiorett in patiendo nz
i qd corrumpat . et i est un mod po qm
declat in quto h . com tn no sic exponit .
imo sic . hitus est fora que quide fm quod
po est no patit a pn tnsmute ceuli . sz
patit p actus qm tnsmut ei no erit s quod
est fora . sz s quod est in passiuo . s . in et
io fore que no sut in m no patiunt eenli
nz accntalr . et d no pati au peius au ad
coim s com q ome quod pati aut patit
ad peius aut ad coim . et dicat ex a . q n pati
a ex se . // Conse aum d . omes . n . diffoes .
ne puttet quod po iam dce dicent equoce
h mendit remone . intendens p illa litam
ut uult com qd po iam dce no dnr equoce .
quia oms hnt diffom p po . in diffoe . n .
omis po passiue sicut dicat . accipi diffo
po pme in . et g in diffone ois po actie
accipit diffo actoms pme fore que e absolta
a m . uba sut com . // Conse aum d . et
etia iste dnr . declat qdam ppetes pdcoru
modoz po . et di illa ps in . 7 . in . q . pma
declat ipas ppetates . in fa ut i . et l hoc
est ma . qpat qsda illaz ppetu . ad inuicem .
pma adhuc di in . 7 . in . q . p . declat qsda
ppetes qes modis pdcis in fa ut i . sz aum
quedam . declat qsdam ppetates spales po
tenciis actiis . in pte p declat duas ppetates
qit se hnter modis pdcis . q . p . est . q qda
po . sunt actie tm . et queda passiue tm .
et quedam bn actie l qdam bn passiue . //
// Conse cu dicat . ma est g . declat aliam
ppetate inmediate sequitem . ex ppete pcede
te . et est . quod in quibzda sil eum po
actia est po passiua . ut ali qd in quibzda
e vna et eadem . po actia et passiua . in
qbzdam au non . sz vna actia . et alia
passiua . vt s p modu po actia inno et
po passiua in a . hnc ppete p poit . et ip
sam declarat p ex . fo ut i . et io sut . ex
ip ppete cocludit queda coura . poit p ipm
ppetate inferens eam tamq sequens ex pce
dente . fo ut i . vnitiosum aut . ipm decla
rat p ex . qm in hiis in quibz est po bene

com

com

com

com

com

com

passiua: ipsa potentia passiua. quodam modo actiua
est. sicut patet in unctuoso. in enim unctuoso que
passiua est combustionis quodam modo actiua est. ad
sui ipsius combustionem bene obediendo potentie extrinsece
actiue in habentibus autem in quibus non est potentia bene
passiua sed tamen passiua est potentia passiua
una et diuersa ab actiua. sed in aliis. ut est in artificialibus.
in habentibus enim est potentia passiua expresse alia a potentia
actiua. et etiam in aliis. potentia enim actiua est in ar-
tifice. et passiua in artificiato sicut in operando
ut in edificando. // Consequenter cum dicit. et ideo
sunt insimul. concludit duo correlaria ex ista declaratione
competentie materie quorum primum est. quod necesse est
agens et patiens simul esse secundum locum. ad hoc quod
unum sit agens et reliquum patiens in actu.
quia enim potentia actiua est in agente. et potentia
passiua in patiente ideo necesse est agens et
patiens approximari conuenienter et ita simul
esse. ad hoc quod unum agat et reliquum patiatur
in actu. Secundo cum dicit. et non patitur. ponit secundum
correlarium. et est. quod non unum in quantum unum patitur
a se per se. quia si sic. cum id quod patitur in quantum
huiusmodi habet priuationem contrariam potentie actiue sed aliquod
patiens in quantum unum pateretur a se ipso id simul
esset potens et non potens hoc autem est impossibile
ergo primum. et iam dictum correlarium. sic patet. primo ponit
ipsum. secundo ut ibi. quod enim non est potentia. declarat
com necessitatem eius ut dictum est. et dicit commentator quod
intendit per hoc declarare quod in simplici non est
potentia omnino et quod illud in quo est potentia est com-
positum. // Consequenter cum dicit. priuatio autem dicitur.
quia dixit iam quod in patiente est priuatio contra-
ria potentie actiue ideo distinguit modos priuationis
ne credatur priuationem omnimodo esse contrariam. potentie
com actiue secundum tamen commentatorem aliter introducitur hec pars. sic
scilicet. quia proprium est loqui de priuatione quod sit sermo
de potentia. et hoc est intentio de potentia. propter hoc ince-
pit hic declarare modos priuationis. distinguit
ergo modos priuationis dicens quod priuatio dicitur duobus
modis. primo dicitur enim. priuatio eius quod non habet et sic
dicitur priuatio pura negatio. alio modo dicitur priuatio.
eius quod non habet sed tamen habet natum habere. et
hoc est proprie dicta priuatio. sed adhuc non habet quod
tamen natum est habere aut potest esse uel ut homo
uel natus est habere duos pedes quem in omni
tempore autem primo non habere quia natum est habere in
tempore determinato et in determinato ut homo dicatur
habere barbam. huiusmodi dicitur priuatio eius quod
natum est inesse etc. quod cum aliquid priuatur
illo quod natum est habere et in tempore in quo
natum est habere dicitur quod illa priuatio est viole-
ta. // Consequenter cum dicit. sed cum quedam.

declarat comparationem specialem tamen potentiarum actiuarum
et declarat id. quod pertinet est. quod potentie actiue
quedam sunt cum ratione et quedam sine. quod sic ostenditur. quia que-
dam potentie actiue sunt in carentibus anima et quedam
in habentibus animam et rationalem que quidem ratiocinatur
et comprehendit. cum ergo quedam carentia anima ca-
reant ratione. ut est inanimatum manifestum est quod
quedam potentie actiue erunt cum ratione et quedam sine.
huius rationis primo dat maiorem. secundo minorem cum dicit.
manifestum est et cetera. intelligit enim. sic. sicut dicit commentator. com
per species potentiarum actiuarum. // Consequenter cum dicit.
et ideo omnia artificia. declarat secundam comparationem
immediate sequentem ad priorem. et est. quod omnis
ars. et omnis scientia cum sit potentia actiua cum ratione et
uniuersaliter omnis potentie actiue que sunt cum ratione sunt
ipse contrariorum in actu secundum quod actu. non tamen in
quod carent tamen ad unum contrariorum sicut potentie
actiue carentes ratione ut calidum ad calefaciendum
et sic de aliis. sed sunt potentie valentes ad contraria ut
scientia medicine que est cum ratione ualet ad contraria
ars. enim medicine agit sanitatem et infirmitatem.
hanc comparationem primo concludit. quia sequitur ex precedente
et existit de ipsis ut patet. secundo cum dicit. et causa
in hoc est. dat causam istius comparationis. et modum
eius. et primo dat causam eius. et est quia scientia
eo quod est cum ratione est contrariorum. ratio enim
manens una et eadem. possibilis est ad habitum
et priuationem licet non eodem modo. et quia non eodem
modo ex hoc est quod uno modo potest dici quod est
utriusque contrariorum. alio modo est alterius contrariorum in
maiori parte. cum ergo scientia eo quod est cum ratione
sit contrariorum necesse est similiter potentias actiuas cum
ratione esse contrariorum. // Consequenter cum dicit. ergo necesse
est. dat modum secundum quem potentie actiue cum
ratione sunt contrariorum. et sic patet. primo dat ipsum
modum. dicens quod necesse est ut potentie actiue
cum ratione sint contrariorum id est scilicet. quod unius contrariorum
per se et alterius per accidens. secundo ut ibi. ratio enim. hoc
probat sic. ratio comprehendit utrumque contrariorum quod
scilicet est per modum habitus per se rem. aliud quod est
per modum priuationis per accidens quia similiter erit de
potentia actiua cum ratione. huius rationis solum dat maiorem
cum sua declaratione. et primo dat ipsam maiorem. secundo
declarat ipsam cum dicit. ergo significat. sic. ratio
comprehendit idem contrarium quod est priuatio per ne-
gationem et remotionem illius contrarii quod quidem
est habitus cuius est per se. alterius uero per accidens.
priuatio enim prima est contraria habitui cum prima contrarietas sit
inter habitum et priuationem ut infra declarabitur.
et in priuatione est remotio habitus. et idem cum
contraria non participant eandem naturam modo eodem.
sed unum secundum plus et aliud secundum minus. et ideo unum

do hitus. quod cophendit id p se et reliqu
puo quod cophendit p accns cu no cophendit
puom n p negom et remocom hitus ut dcm
est. hr ronis ad h primo dat mem. fo declarat
ipm cu dicit. prma. n. puo. sicut dcm e. ./. Co
sequn cum d. et scia est po. quia iam ostnsu
est quod po actia cu rone est ad cia et aia quz
ht prm motus ad vnu cioz tm. ut sanans ad
sanitate. deciat hnc dusitte. intendens q i aia
e dupx po actia. vna qua agit utz cioz et a
qua no agit n tm alcm. v. g. aia artificis ai
mo p sciam et rom potns est ad utrz cioru
aia tn artificis moti a ppa po su a ppo hitu
artificis f quod est artifex. no agit n tm al
alcm cioz. medicus. n. in q' sciens pot in sa
nitate et in egritudine in que au medicus et
artifex sol in sanitate aia g ht prm motus in
unu cioz tm. aia au in q' sciens ht prm in
utz et quia id est utrutz. licet no eodem in
vtruqz. n. cioz ht prm motus in aia a rone
existente in ipa. vn cclud cu dicit. g mouebit
utz. quod aia f qd sciens mouet ex eod prn
colligente et cophendente cia qd quide est racio
et adh id no solu. moz ad cia sz cu ag illa
que sut possibilia sn rone possibilia p rom h est
sciens. facit sanitate que possib est a n. possib a
rone et f arte mediante moz. n. quym quod
uult facet p prm cpu existens in aia qd e racio.
cõm ul f com p prm cpum quod est diffinico cpa.
./. Consect cum d. et h e ma est. cpat qsdam
ppetater passignatas ad inuicem. s. potencias tm
actiuas et pocias tm passiuas ad pot bn actiuas
et pot bn passiuas ut h. qd pote tm actie et
potncie tm passiue sequnt ad pot bn actias
et pot bn passiuas et no cuite. nce est. n.
ut po actia bn actia sit actia. et no e nce
si sit actiua quod sit bn actiua.

v quidam ut gauicon. In hc pte incedit
ma te menciencer ce pom qui negauerut
pot ce dicentes quod po no est ante actu. sz
cõm tm cu actu et ita idem cu actu et dic com.
quod prm phus ht istas cdice. cu ista opio
sit sop. di au h ps in 2 . m. q. prma dat
opiom istam et eam destruit. in fa ut i. et cu
fuit oms po. inde nacta occasione deciat
in quibz po pcedit actu et in quibz non. et q
modo omis po exit in actu. in prma pte sic
pcet. p dat opiom ipam et noiat ei auctore
qui dixit qd po no est an actu sz tm cum
actu ut edificator qui no actu edificat n ht
pom edificandi. sz qui edificat qn actu edi
ficat solu. fo cum dicit. et no est diffile. de

stru illam opiom et ht illa ps duas. in q.
p. destruit eam p rn ream. in fa ut i. si e
h quod dcm e. p nacam cmotu. ad h p
m. 7. m. q. p. destruit ipam p impossibile i
fa ut i. g possibile e ut ad heat. ostensiue.
in prma pte sic pcet. p dicit quod no est
diffile uide impossibilia isti opioi cotingencia. fo
cu dicit. manifestm est eni. ducit ad illa impossibilia
et ducit ad. ult. quoz prm est. qd nlls erit
edificator n du actu edificat n vli. aliqs
artifex n dum actu agit. et quod impossibile sic
pcet. p suppo ypotesi p ante infert ipm
impossibile. fo declarat necitate cnae. dco ot
ipm ce impossibile. ipm aut impossibile pz. necessi
tatem cnae pbat cum dicit. ce enim. n. edificatione
s. si ars ce edificator cu no actu edificat. et
p ypotesim po no est sn actu. tunc ars edificatiua
ce in aio q e impossibile ce edificatore. h au e
impossibile. qr prm sequitur. s. quod si po no sit an
actum. nlls erit edificator. n dum actu
edificat. ./. Consect cum d. et sili i alus
artificus. ot pdem cnis ex ypotesi. et i
possibile. q sic pcet. primo d quod dicit qd
idem cnciens q sequitur in arte edificatiua. se
in alus artificus. s. quod nlls est artifex
n dum actu opatur. fo cum d. qm si est i
possibile. declarat h ce impossibile. sic. si hi
artes no possunt i ce alicui artifici nisi p
acquisicom au doctrina cum u ex ypo n no
destruant su cdum obliuioni p egritudine
aut longa mora au a passione a. n cna
p corru rei eo quod res manz sp. ponat i
cu ita sit. no destruent hi artes n p cpleom
artificiata i. s. quod cpleta acione destruet
ars. h au est impossibile. manifestm est. n. qd co
pleta acione ad h manz ars in artifice
quod pz p hoc qd lz post acom cpleta
quiescat artifex statim tn cu uult pot
itm exire in op. hr ronis p pont aius. fo
ut i. no recedit artificiu. infert cnis. dco
vt ibi. sz cu semp. destruit ipm cnis ut dcm
est. ./. Consect cum d. et sile est. pot p
impossibile. et est. quod nl erit sensile ut
calidu frigid au dulce et amaru au sili
sensile. n du actu sentitur. quod e impossibile
qui. n. sic dicunt. necio cceduit smonem
alfgor sophiste qui dixit qd sr nu dat
n rem et situare rebs. dco cum dicit. et
u n hebit s. dgr tau impossibile. et est.
quod no erit s in aio. n du actu sentit
uz intelliget n du actu intellit si. n. sen
ciens qn no sentit est senciens in pocia.

et silr intelliger qui no intellit si po no sit in actu. Sed quod al' no sit al'. n hns sr. au intellem n qui sentit actu au intellit ex quo qclu^t ulterius ad h' cu dicit, Si g cet. quod ex hoc seq^r quod idem al' introiens in eod die. erit cecu et videns cu idem sit introiens aptu natu hre visum et no hns inactu. ut. s. cu clausit oclos et h est ee i cecu f ypos^i. q2 id est e pm hnc ypotesim. n hre visum in actu. et no hre visum. et silr erit idem introiens in eodem die audiens et surdu quorz utrz est inquietens cum a pnone ad hitum no fiat regressus ut het in octauo h p icsolom ad ps ela. Conse^t cum d^t. et si id quod caret. dat qi-tu impos^le et est. quod id qd no est in actu. ipos^le e ut sit. et si h. cu smo dns id quod e impos^le est ee quod ipm est au erit. sit ipossib' i mdax omis dns ad quod no est. futum ee. intue. qd. n. est impossile n est n pot esse. ex quo qcludit cum d^t. isti g smones. quod ex hoc sequu destcts gnonis et mot' i. ex h etia seq qd omis sedens sp erit sedens. et ois stas semp stans. cu sedens no heat pom ut stat. nec stans pom ut sedeat. hec au se ipos^ia qr et ypo^is quod e inuentu. Conse^t cum d^t. i si iposs^le. ex q sequi impossit est pp quod ex omibz hiis ipossib^lz qcludit oppo^m ypotesis quod est intetum. Conse^t cu d^t et si impossile. dns quod si iam dca sint ipos^ia ma^m est pom ee a^o ab actu. et an actu quod est oppo^m ypotesis. uolunt. n. ypotesis pom et actum ee idem. et sic negauit pom qua quide negaca negat qdda no pui imo magnu. qui. n. negat pom sicut dic com negauit um pm et omis motus. et gnom et corm. et omis artes que agut p cogitom et uoluntate ad expellend nocumntu et idu cendu iuuamentum. Conse^t cum d^t. g pos^le est. declarat idem ostensiue et dat duas rones. q. p. est a rei natu. scda a rei indicio. pma au e hec. ad quod no e possile est ee ad i quod e pos^le est no ee. et silr in aliis. q ambulat posi^le est no ambulare. x quod no ambulat pos^le e ambu^re. g i oibz hiis po no e idem cu actu. sec pcedit act. h^o rois pmo poit aur. fo cu dicit. potens em est id. ipm pbat p hoc qd nlla acto p uenit ab aliquo qd no ht pom ad ulla actom. qr cu id. qd est aliqn no erit. ma^m est q ad quod est ht pom ad no ee. et silr intelligd e de aliis poitis in antecedere. tco cum dicit,

com

n g erit. inst ipm qus qcludens quod n fiet i actu in quo no fuit pus po ad illu actu. et ita quod po est an actum. et no idem cu actu. et explanat ad h id qus. conse^t cu dicit. v. gru. p inductom in plibz ex^is. ut si qs ht pom ad sedend acsito eo ad quod fuit in po id e. sede ad quod pus huit pom et i no sit in actu. n id ad qd pus. huit pom. et silr est intelligd i aliis ex^is que poit. si em agens ad no agat id ad qd hebat pom an actom agit impos^le sibi. ut dicit com. et si agit id ad quod pot. tuc in ipo p cedit po actom. sr quod d^c i com et modu ponut vnu agens omia encia su me. s. deu i q^r istis sicut d^o ibi cu nllm ens heat actom ppam et cum omio encia no heant actoes ppas no hebut scencias ppas. actoes. n. n diuisant n p scencias diuisas. Conse^t cum dicit. et h n actus. po^t rom a rei indicio. et est talis. quida dnt qd h nom actus. no qnenit. n illis que sut in cplemto ut sbus separatis et aliis etia quibzda in rebz mobi^lbz. quibz mag ad h. dnt qnenire h n actus. estimant. n. qd actus est motus vn dnt res mobiles qplere i actu ee quibz da au rebz no attribuit mot ut rebz que no sut in ee cpleto el sunt res existentes in aia. que ut dnt n hnt ee com plete n in actu. sz tm ee incopletu ul' f pom apd ipos g no est idem actus et po. Conse^t cum dicit. Si g hoc qd dom est. destruit opiom pdcam p naturu sermonu et h p vna rom que talis est. si po no sit a^a ab actu. nz pce dens actum quod e ypo^is tuc omis smo dns qd pos^le sit ad ee quod no est in actu e ipos^lis. sicut smo e impos^lis qui dicat de eo quod impossi^le est ee. ip^m ee. ut si al's dicat qd dia met est comensurabil' coste e impossi^le est qd sit qmsural' ut qns est impossile. g aus. et hac rom sic pcedit. pmo poit ipm et explanat qns p ex^m sicut dcm est de diamet ul' costa. fo destruit ipm qns. tco inuit declaracom ne cessitatis qnac. qr-to et ultio declarat quod ipossile no sequi ex possi^li eo m quo declarat est. in analecis ex quo inont qd ipa ypotesis e impossi^lis cu ex ipa sequat ipossile. p g po rom pdcam. fo cum dicit. i quod sequi. ex planat ipam p ex^m. de diamet ut dcm est. tco cum d^t. non. n. cogitat. destruit qns dns quod no omis dicens id possi^le ee quod no est in actu cogitat ipm ee. ee impossi^le lz sit flsm p hoc quod n phibz ad possi^lia se hre ad ee et i ad gnom lz no in actu sit nz in actu gnet. sicut ma^m est p inductom

com
ibi

in mlas. Conseq cum d. Sz h est necm.
mon declarare necitate ɔnie dns q necm
est sequi ex pdā ypoti quod si ponat illd
quod no est in actu ee futum su possile ee
aut fuisse q s'mo dns h est ipossib. fo cu
dicit. Acc. n. ut ad. dat cam h. et est. quia
ex pdā ypoti acci quod id qd non est i actu
simp. no ht pom ad ee sicut diamet no
ht pom ad misurand costam. qr flm possile
et flm imposle p hnc ypot sunt idem. qd
tn est inqueniens qm s'mo dnat de ao se
dente ipm ee surgente. su stante est fls
no tn est impossib cu heat pom ad 3m. cu
tn s'mo impossit no heat po ad 1m. s. ad 3m
et in h est d. inc flm posle et flm ipossile.
Conseq cum d. et cu h mam est. o ut dem
est. quod ex possili no seq imposle. quo de
darato het qd pdā ypotis est ipossit ex q
ex ipā seq ipossile. 1o au declarando sic pcet.
p dat rom suam disponendo ans et ɔns i tir.
sic. si. a. sit ans. et. b. ɔns. si. a. sit ipossle
b. erit ipossile. i silr ut dicat com se hnt
i necitate quia si. a. sit necm. b. eit necm.
et ita pz qd ans sit possile ɔns no e impossle.
hnc rom p ponit. fo cu dicit. qm si no fuit.
declarat necitate ɔnie. v sic pcet. si negetur
ɔnia suppo oppom ɔntis stare cu anecedete
dns quod si no sequat. b. ee possile. a. existe
te possili. cuc poterit. b. ee impossile. a. ex
istente possili. dco cum d. si g. a. ex hoc
dicit ad impossile sic. cu. a. sit possile. b.
existente ipossili. ponatur. a. in ee q posito
ex ypoti ponetur. b. ee eo quod ad. a. ee seq
b. ee. sz. b. est impossile. qr impossile ponetur
in ee quod est inqueniens. sz h inqueniens solu
seq ex h qd ponebatur oppom ɔntis et stare cu
ante. vn relinqui pdcām ɔnām ee neciam
ip quod gcludit ipm item tamq mam cu d.
cu g fuit. a. gcludens quod si. a. fuit possile
b. erit possile. et h cum fuit in ho dispone
quod ad. a. ee. seq. b. ee. si. n. b. no seqretur
ad. a. in possite no seqretur ad ipm in ee. nāc
est. n. quod p eande dispom se heant in ee.
et in possite i. s. qd si. b. seqtur ad. a. in ee.
quod sequatur ad ipm in possite/ ista au ro i
suma sic pot recolligi. si ad. a. seq. b. si. a.
est possile. b. est possile. quia si no. derelinq
quod. b. est impossile. a. existente possili. a.
g eo quod est possile. pot poni in ee et
ponatur. si g. a. est. b. est. sz. b. ee est
impossile. ex ypoti g ad quod impossile g
ee. est. h au est impossile. qr et id ex quo
seq. s. quod cu. b. sequatur ad. a. et. a. sit
possile qd. b. sit impossile. cca hanc in
com pcedit ut dem est.

Et cu fuint omis po. ostenso in pte pce
dente quod po pcedit actu et no est
idem cum actu. in hac pte declarat i qbz
potenciis est hoc 3m. et in quib no. et cca
sil cu h declarat quom po pcedens actu
exit in actu. et di h ps in. 1. in. p. dr. de
in quib po pcet actu. et in quibz no. in
sa ut i. et cu possile ad deciat quom
po pcedens actu. exit in actum. In pte
pma intendit quod cu queda po sint nales
ut po senciendi. qdam au sint acqsite au p
assuetudinem au p doctrinam ut po sunt hitus
i arte et scia. in omibz potenciis q in pced
po sint actu. in poss au fo in pcet actus
pom. omis. n. hi po acqsite st ex inlaplicata
actone. po au q modo no. no cm acqrimus
hitum videndi ex fquent vide. acquirimus
tn hitum citharizandi ex fquenter citharizare.
in hc pte sic pcet. p distingit pom i pom
nalem et pom acquisitam et h aut p assuetu
dinem au p doctrinam. fo cum d. nece e ut
quedam. addit pdcām divisionem in illas poten
cias su gclu eam. Conseq cum dicit.
et cu possile est. deciat quom omis po p
cedens actum. exit in actu. v sic pcedit.
p gclu. quida divisionem int pos que sint cu
rone et pos carencium rone. et est. qd
po hncium rom sunt cu rone i sunt
i aiatis. po au carenciu rone sunt sine
rone. et sunt ta in aiatis q i inaiatis. fo
incip declom sua. divisionem au ipam gcludit
dns quod cu po. su possile dicatur inlas modis.
ad. n. di possile qr est possile in aliq tepe.
i quod no in alio. et ad qr est possile alio
in possis et ad qr est possile vlr p omis
dispones que debet distingui in quibz pos.
et i cu i sit q illa que possilia sunt ad
agnd am actom et a desistedo ab agendo
cam st agnicia p rom sui volutate aut
appetitu/ po talia sut po cu rone qr
silr po cor que no hnt rom sicut
po sn rone. et i nece est ut po cu
po cum rone sit in aiato tm. po au
sine rone ut po nales nece est ut sint ta
in aiato qm i inaiato. Conseq cu dicit.
po no tales. incipit suam declom. et hc
illa ps. 1. in. q. p. declarat qm po nales
exeunt in actu. in sa ut i. a no non est
nece. deciat quom po nales exeunt in

actum. Primo autem declarat dicens quod potentie naturales exeunt in actum, cum agens et paciens approximantur ad invicem, id est quod unum possit agere et reliquum pati. tunc enim, si non fuerit impediens agens aget et paciens pacietur. verbi gratia quando ignis approximatur alicui combustibili, si non fuerit aliquod impediens, necessario comburet. // Consequenter cum dicit. alia vero non est, declarat quomodo potentie rationales exeunt in actum declarans quod iam dicte conditiones de potentia naturali non sufficiunt ad hoc. secundo apponit conditionem unam que cum predictis sufficiat. circa primum sic procedit. primo ponit conclusionem quam intendit dicens quod alie potentie, scilicet que sunt cum ratione non necessario exeunt in actum propter conditiones de potentia predictas naturali, secundo ibi, unaqueque enim. hoc probat sic. licet ita sit quod potentia talis que est cum ratione agat tantum unam partem contradictionis. potentie tamen que sunt cum ratione nate sunt ad agendum utrumque contrariorum. quare si predicte conditiones sufficerent cum agens per potentiam rationalem approximaretur suo passivo ageret simul contraria. non enim est maior ratio quare ad illas conditiones que ageret unum quam reliquum. sed hoc est impossibile. ergo non sufficiunt conditiones predicte ad hoc quod potentia rationalis exeat in actum. hanc rationem primo ponit. secundo ibi. quod est impossibile. dicit quod contraria esse impossibile quia eius impossibilitas est manifesta.

// Consequenter cum dicit. ergo necesse est, apponit unam conditionem que cum predictis sufficiat. et est appetitus sive voluntas agendi. si enim agens cum ratione potens sit agere et suum passivum potens pati et approximantur ad invicem in debito et sic cum hiis habeat ipsum agens appetitum et voluntatem agendi exiet necessario potentia in actum et non aget contraria simul. voluntas enim sive appetitus est causa quare magis agit quam unum contrariorum quam reliquum. ergo quod eam [illegible] dominum [illegible] in illa actione et quia dicit alias quod iam dicte conditiones omnes non sufficiunt nisi addatur cum hiis, quod nichil extrinsecum impediat. hoc intendit removere cum dicit. et non indiget addere. dicens quod non est necesse cum hoc quod potentia possit agere addere id est nisi aliquod extrinsecum impediat quoniam agens dicitur potens ad agendum in eo quod non est aliquod extrinsecum impediens. et propter hoc quasi superfluum esset addere id si non fuerit extrinsecum impediens cum hoc quod potens sit agens ad agendum. si enim esset impediens. tunc non diceretur esse potens ad agendum.

// Et ne putetur quod in omni potentia possibile esset impediens extrinsecum. hoc removet cum dicit. et hoc non est omnimodo. dicens quod extrinsecum impedimentum non est in omnibus potentiis non enim est nisi in potentiis inferiorum transmutabilium sive corruptibilium que non dicuntur semper potentie. sed quedam earum in quibus cum fuerit aliquod extrinsecum impediens impeditur actio quod impediens cum aufertur exit potentia in actum et vigoratur actio ex quibus redit ad proprium suum. consequenter cum dicit. ista autem diminuit. dicens quod quando non distinguitur et dicitur potentia agentis hiis duobus modis. scilicet per potentiam et appetitum erit intellectus diminutus quia non intelligetur exitus huius potentie in actum. ex quo infert cum dicit. et ideo si voluit. quod propter hoc, scilicet quia necesse est potentiam agendi cum appetitu. licet aliquis habeat voluntatem et appetitum ad agendum simul contraria non aget ea simul et hoc quia non habet potentiam ad contraria hoc modo ut simul agat ipsa. et similiter intelligendum est de aliis conditionibus predictis. quod si deficiat aliqua illarum non erit exitus potentie rationalis in actum.

[illegible] est de potentia, declarato in parte precedente de potentia, secundum quod est ad motum scilicet secundum quod est principium transmutationis, in hac parte intendit de potentia relata ad actum et non de actu ad quem refertur. et dividitur hec in partes in .ii. in quarum prima declarat naturam istorum scilicet naturam talis potentie et talis actus. in secunda ibi. et cum distinctum est. comparat hec ad invicem secundum prioritatem et posterioritatem. prima adhuc in .ii. in quarum prima declarat naturam actus. in secunda ibi. declaratum est ergo. declarat naturam potentie. in prima parte sic procedit. primo declarat de quo actum est et de quo agendum. et dat causam in hoc. secundo ibi. quod est ergo. incipit agere. declarat ergo primo de quo actum est et de quo agendum est dicens quod cum declaratum sit in parte precedente de potentia secundum quod est principium transmutationis, declarandum est nunc de actu. et dat modum agendi in declarando de actu cum dicit. et quomodo est. dicens quod per inquisitionem esse actum est manifestum quid sit actus. secundo cum dicit. quoniam hoc distinctio. dat causam in hoc. hoc est causam intenti in hac parte et non modi agendi. et est quia cum declarabitur actus per diffinitionem scilicet quid sit manifestabitur et potentia ad actum relata per diffinitionem suam et quod aliter sit huius potentia declarat cum dicit. non enim dicimus. per hoc quod non solum dicitur potentia in predeclarato scilicet in se et secundum quod est principium transmutationis, per quod dicitur quod quedam potentia est activa et quedam passiva. et hoc vel tantum activa vel tantum passiva vel bene activa et bene passiva sed et dicitur potentia per alium modum scilicet in relatione ad actum. propter quod per inquisitionem de actu manifestabitur quid sit actus et etiam quid sit alius potentia ad actum relata. cum potentia huius non intelligatur nisi in relatione ad actum. // Consequenter cum dicit. quod est ergo in actu. incipit agere. et dividitur illa in partes in .ii. in quarum prima declarat quid sit actus. in secunda ibi. et non dicimus. distinguit modos actus. In prima parte sic procedit. primo declarat quid sit actus sive esse in actu. dicens quod esse

in actu. est esse in dispositione non eadem sed oppo. illi
dispositioni in qua erat res cum fuit in potentia hoc est esse
in complemento et perfectione. vel tamen actus est complementum
et perfectio vel per hoc manifestatur quid est esse in potentia. quoniam
esse in potentia est esse in dispositione opposita dispositioni in qua
est in actu. et addit cum dicit. et hoc quod intendimus.
quod descriptio actus iam data magis declarabitur in
sequentibus cum considerabimus quid significat actus et imaginabimus
ista que dicuntur esse in actu. secundo cum dicit. et non oportet
querere. declarat quod non oportet aliquo modo diffinire actum
qua modo predicto quoniam non. vel per suum contrarium. quod
est potentia. et sic procedit. primo dicit quod non oportet querere
diffinitionem in omnibus rebus eodem modo quoniam diffinitiones
istorum non relatorum debent esse alio modo. a diffinitionibus
rerum relatarum. secundo cum dicit. sed considerare. dicit quod
diffinitio actus quamvis hoc dat debet esse de genere diffinitionis
relatorum cum actus et potentia sunt relata et tamen aliquo modo
a diffinitionibus non relatorum. tertio cum dicit. quoniam sic proportio.
declarat per simile quod actus et potentia sunt ad invicem
relata dicuntur quod actus vel potentia sunt sicut edificans ad
edificatum et vigilans ad dormientem et videns
ad claudentem oculos. et forma ad materiam. et ut similiter artifex ad
artificiatum. in quibus omnibus similiter est. quod sunt ad
invicem relata et unum per modum actus et reliquum per
modum potentie. sed quod similiter erit in suis diffinitionibus
cum significatio diffinitionis debeat esse equalis significato
nominis. ut dicit commentator. unde possumus dicere quod intendit
omnia predicta exempla ad probandum quod omnia relata ad
invicem. et per se debeant diffiniri. Consequenter
cum dicit. vel non dicitur de omnibus. distinguit modos
actus. et sunt in universo tres modi quos distinguit.
actus enim aut est perfectus. ut forma est actus materie.
aut imperfectus. et hoc duplex. aut scilicet perfectibilis ut motus
est actus mobilis. aut imperfectus ita quod imperfectibilis quo-
modo secundum actus potentie qua continuum est divisibile in infinitum,
in hac parte autem sic procedit. primo dicit quod licet actus
diversimode se habeant tamen scilicet quod non dicuntur eodem modo de
hiis que sunt in potentia et actu ut patet in actibus
predistinctis. conveniunt tamen in proportione quadam
proportio denotatur in ipsis per aliam proportionem. ad. aut
aliis proportionibus conveniunt enim in proportione que est
ad hoc et vel in hoc vel ad hoc ut forma, similiter est actus materie.
quod dicitur ad materiam et est in ipsa et similiter motus
sic est actus mobilis quod dicitur ad mobile et est in
mobili. quedam tamen relata dicuntur ad sua correlata et
non sunt in ipsis. ut pater ad filium et dominus ad ser-
vum. et in hoc dedit quandam convenientiam inter actus. et
intelligenda est illa convenientia de actu primo modo
predistincto et secundo. secundo cum dicit. quedam enim sicut
motus, quia dixit actus non dici eodem modo de
hiis que sunt in potentia. tamen actum exemplificat quomodo dicuntur
diversimode et in hoc dat distinctionem predictam dicens

quod quedam dicuntur esse in actu. que se habent
sicut motus ad mobile. iste actus est imperfectus
perfectibilis tamen. quedam autem sicut forma ad materiam
et iste actus est perfectus. et alio modo dicitur adhuc
actus secundum quod actus secundum potentie que est infinite.
cum dicimus quod continuum est potentia divisibile in infinitum
sicut est secundo dicimus quod vacuum est potentia
in corporibus sed talis actus est imperfectus et imper-
fectus quod imperfectibilis. quia tali actui repugnat assidua
potentia ut dictum est in physicorum secundo vel dicimus
quod in materia est potentia ad formas infinitas est de
hoc genere ut dicit commentator. Consequenter cum dicit.
et omnia que sunt. comparat iam dictos modos
actus. ad invicem dicens primo quod actus vel in potentia
dicuntur habere convenientiam ut scilicet actus primo modo et secundo
inveniuntur in pluribus speciebus entium quod potest
sic exponi. quod inveniuntur actu et potentia. sicut
exemplificat de visu et edificato vel inspecto. i.
viso. dicitur enim quod quidam visus est in potentia. et
quidam in actu. et similiter visum quoddam est
in potentia. et quoddam in actu. et similiter est de edi-
ficante vel edificato. secundo cum dicit. quoniam infinitus.
distinguit duos modos actus iam dictos. scilicet
primum et secundum a tertio dicto dicens. quod visus possibile
est ut sit actus unus et simpliciter. id est scilicet quod potentie
que sunt ad istos actus possint exire in
actum in quo non remanebit potentia aliquo modo
sicut aspectum dicitur esse in actu. cum actu
inspicitur et similiter aspiciens id in potentia potest
aspicere id in actu. quoniam quidem actus erit actus
verus potentie impermixtus. actus autem tertio dicto in
continuum secundum potentiam qua continuum est divisibile in
infinitum impossibile est ut sit separabilis a potentia id est scilicet quod
sit in actu perfecto potentie impermixte quoniam si sic.
infinitum esset in actu. quod est impossibile sed
solum secundum cognitionem nostram possibile est hoc actum
esse impermixtum potentie ymaginatione enim possumus y-
maginari infinitum esse in actu. Consequenter
cum dicit. declaratum est ergo. mentionem agere de potentia
ad actum relata. et sic procedit. primo dat in-
tentionem dicens de quo actum est et de quo agendum.
et causam declarat. secundo incipit agere cum dicit. et
tantum est non sic. dicit ergo primo de quo actum
est dicens declaratum esse quid sit actus et quomodo
sit differentia eius quo ad suos modos et per hoc
intelligit declaratum esse quid sit potentia. et quomodo sit
dicta potentie quo ad suos modos. secundo cum dicit. distin-
guendum ergo. declarat de quo est agendum dicens
quod intentio dicta est in unoquoque particulari quando est in potentia
ad actum vel quando non, tertio cum dicit. quoniam non semper.
dat causam agendi sub intentione. et est. quia non
omne subiectum semper est in potentia vel apparet vel assimilatur

actu i quod ppe possit dicit in po. i actu
primo aliquis subiectum et aliquid non. et in alia hora
et in aliquo non. h. n. non est in po. in omni eo
ex quo generatur ut s. in pre. in. iiii. elementis. Sed ppe
e in po. in spermate quando in perficitur sperma quod
propinquum est generationi hominis et non fuit in disposicione
diminuta. et forte sicut dicit com (com) adhuc tunc
non est. sperma in po ad hominem quod potest in-
telligi propter animam racionalem que non inducitur de
principiis materie sed creatur et infunditur ad animam.
tamen simpliciter potest dici quod sperma ppe e in po cum
in predicto perficitur. Consequenter cum dicit. et tantum
e. incipit agere et dicit illa post in. et. in. q.
p. declarat quid est esse in po. in factis ut ibi.
et in quod id. declarat quomodo id quod est in po
se habet ad hoc. i. cum est in po. p post adhuc
dicit in. et. in fi. declarat quod est esse in po. in
hiis in quibus motor faciens potentiam exire
in actum est motor extrinsecus ut in artificialibus
in factis ut i. et eciam omnia quorum. declarat quod
est esse in po in hiis in quibus e motor intrin-
secus ut in naturalibus. intencio prime partis est. quod
id dicitur esse in po primo quod non indiget nisi uno
motore extrinseco tantum qui quod remotis pro-
hibentibus cum voluit possit ducere quod e in po
ad actum. et explanat in duobus exemplis. quorum primum
est de sano in po. id enim dicitur esse sanum in
po quod non indiget nisi alia po sanitatis
sanante que possit facere de po sano actu
sanum cum fuit et hoc si non fuit extrinsece
impediens neque intrinsecum. similiter in dicitur esse domus
quod non indiget nisi uno motore extrinseco.
s. artifice qui remotis prohibentibus cum volu-
erit possit facere de eo quod e domus po
actu domum. addit tamen cum dicit. id tamen quod
possibile est. quod id quod est in po domus
est tale in quo possunt esse hec tantum. s. addicio
et diminucio. et transmutacio. propter hec. n. tantum sicut
dicit com (com) perficitur generatio. necesse e. n. quando aliquid
generatur quod superfluum in materia quod non convenit
ad suscipiendum formam, diminuatur a materia. necesse est
ut ad addatur materia. s. fiat. propter quod dicitur compleri
generatio sed addicio hic et diminucio non sunt sine
transmutacione. quia transmutacio necesse est id quod est
domus in po in quo sunt hec tantum in po. et sic
dictum e de domo et de sano in po. simi-
liter intelligendum e in omnibus aliis quorum principium motus
est. extrinsecum. Consequenter cum dicit. et eciam
omnia quorum. declarat quid est esse in po
in istis in illis in quibus motor educens id quod e
in po ad actum est principium intrinsecum ut in
naturalibus intendens quod similis modus e in hiis

et in predictis in hoc. s. quod id dicitur esse in po quod non
indiget nisi uno motore ut sperma dicitur esse in po
alia quando non indiget nisi uno motore qui quod fiat
de spermate alia quando sperma cum fuit in pre vel in
sanguine tunc non dicitur in po alia quia non transmutatur
tamen per principium intrinsecum sed solum cum fuit sperma in
actu. et habuit virtutem per quam est sperma tunc ppe
dicitur esse in po. et non primo materia. quia sperma cum
est materia remota ut. s. dum est in pre ut in
sanguine indiget ad hoc quod exeat in actum alio
motore a principio intrinseco quod generat id quod e in
po. sicut exemplificat de terra cum dicit. ut terra. quando
terra non est ydolum in po sed est cuprum in po. cuprum
autem est ydolum in po. cum. n. transmutatur terra per operacionem
corporis celestis ex ea fit cuprum. cuprum autem ab alio mo-
tore fit ydolum quam ab artifice. et ideo non dicitur
terra in po idolum. sed terra in po cuprum. et cuprum in po
ydolum. et intendit declarare per hoc sicut dicit com (com).
quod materia que simpliciter et ppe dicitur esse in po non in-
diget ad hoc quod exeat in actum nisi uno motore tantum.
materia autem que non dicitur esse in po. et simpliciter et ppe. sed
per potentiam remotam exit in actum per plures uno motore
secundum remocionem aut propinquitatem. Consequenter cum dicit.
et videtur quod id. declarat quomodo id quod est in po.
se habet secundum predicacionem ad id i. cum est in po. vel sic
procedit. primo dicit quod id quod est in po i alio modo
iam dictus dicitur de ipso non secundum nomen principale sed secundum
nomen denominativum. et hoc explanat per exemplum dicens quod
archa non dicitur esse lignum sed lignea. nec in lignum
dicitur esse terra sed terreum et hoc dato quod terra sit in
po lignum. sicut lignum e in po archa. similiter ad
hoc. si terra habeat aliam materiam propinquam que sit in po
terra illa materia non dicetur terra sed nomine principali. sed tamen
denominative. et dicit sub condicione. terra si dicitur.
quia quidam ponebant terram et aliud elementum esse primam materiam.
secundo cum dicit. et id quod est in po. ne putetur quod simi-
liter possit aliquid denominari a sua materia remota sicut
a propinqua hoc intendens removere dicit. quod id a quo
fit denominacio est materia propinqua. que simpliciter et ppe
dicitur esse in po. et e alia materia ut remota que
nec secundum nomen principale nec denominative dicitur de materiato
ut archa autem aliquid materiatum consimile neque dicitur terra neque
terrea. sed lignea. per terram. n. intelligitur materia re-
motam et per lignum materia propinqua. et hoc quia lignum
est in po archa. et e materia arche i. s. quod lignum
simpliciter est materia arche simpliciter. et istud lignum
e materia istius arche. tercio cum dicit. et si aliquid primum quia
omne materiatum recipit denominacionem ab eo quod est
in po ad ipsum et materia primum non habet ad hoc materiam in po.
ad ipsum. subiungit quod si aliquid fuit subiectum quod
non denominatur ab alio hoc solum erit materia prima. ut
si ponatur quod terra sit ex aere et aer ex

igne et ignis no

igne et ignis no ulterius ex a. tuo et terra no
ex aer. sz aerea. et aer no ignis. sz igneus. ig
nis etiam erit p m cum non sit. ad m po ad ipm
a quo denoiet et qa iam dcm est qd queda pnr
de aliis no s n pncale sz denoiatiue et ma est
alia pdi de his quorum sunt vlia. ul passiones de
suis sbiectis. ne putet quod 9silis sit eorum p
dicaco dat dm int hec. v sic pcet. pmo d q d
e int vle ul id cui est vle et sbm ul passioes
dcas de sbo. et exfitat de his ut pz. so cum
d. v. n. in quo est. dat dm ipam. et est. quod
passio no pdicat s n pnle de suo sbo sz tm
denoiatiue ut sbm musice no dr musica sz mu
sicu et sil in aliis ex que pot. et sp h assilat
pdico passionis de sbo pdicaco 9pinq denoiati
sbm. ule au pdica de eo cui est vle s n pnle
ut cu dr ho est al. ul h est cor. Conse cu
dicit. oio g qui sc. dat ad h aliam dm int pas
sione et form sbalem vlem. et est. qd subm
defens passione est sba 9pleta ens in actu. sub
iectu aut defens form sbalem est matia su m
sbal et no sba 9pleta et p h forte mera dare
cam pdce diuisi int passioes et vlia sicut n.
sup. uoluit com. cu duo sit actu existencia vnu
no pdica de alio n modo attribucois et n dicte
cu aut onu fuit in actu et relq no oio sic.
tuo p vnu pdi dicte de alio et sp h forte e
hec pdicaco ua. h est al. hec au no. ho e albe.
sz alb. Conse cu dicit. et actu sfluum.
addit ad h. denoibz pdicatis denoiatiue quod in
diffonibz talium actu supfluitas qm diffit per
addicom sbi au m. vn nllm tale ht diffom
vam. et h est intenco com. ali tn pot expom
illa litra i. s. quod intendat quod i omi denoia
tiuo sit ad additum. pter rem 9pa signam
p n. qd quide est infitum et h su denoiet ut
m su ut passio sicut pz in his ligneu albu
et hi ul id additu st rem 9pa vocat forte
stfluu. Conse cum d. dcm est g. epilogat
dns dcm ee qn ad e in po. et qn non.

t distinctu est. In pte pcedente detiauit
de actu et po p suas ns. in hac pte 9pat
h ad inuicem p pori et posteriori. ul pcet sic.
p poit 9m et ipam expo. so ut i. et actus
est. eam pbat. pot g pmo 9m dns quod cu
distinctu sit in quo h p quot ns di ante
et post. ma est ex his dcis quod actus est
ante pom. so cu dicit. et dico pom. expoit
9m quo ad hoc qd dixit pom. s. quomodo
melli h pom dns q cu di actus ee ante
pom no melli tm de po pus diffita in hoc
nono lib. que. s. est pn 9tinui in ad fm

quod a. au ab alio s quod hi. cu sunt po
actiua et passiua imo melli h. p pom
ome qd est pn mot et quietis in his que
hnt motu et quiete su fuit nle su arti
fie. ul q n e pn motus et qeas sbiugit
cu d. n eni est i gne. quod n collocat in po
se dca tam in gne. cu na sit pn mot et
ome h pn est po. que qde po est gen ne
su nlu eo q 9tinet tam nlia q artificialia
et q hi po que est pn mot ul quietis dif
fert est in nlibz ul artifibz sbiugit cum d.
sz no est in alio. quod n no est pn mot
ita qd sit in a ab eo q mouz sz e ita pn
mot quod est p se in eo quod mouz quod
no q in rebz artifibz. Conse cum dicit.
et actus est an. declarat 9m iam itentam.
ul ht h ps. 7. m. q. p. o. qd actus e por
po. sba et diffone ul eca quodam tepe. i
sa ut i. qm au actus. o qd est por po. boni
et nobilite ad h. pma m. 7. in pma declar
intenta p n actus et po. in sa ut i. g p
cedet actus. declarat ide p n eorum qb appant
act ul po. p ad h in duas. in p declarat
p n po quod actus est por po. sba et diffoe
ul alia in cpr. in sa ut i. et i tempore est. de
clarat p n actus q act est por po. sba et
diffone. in p pte sic pcet. p poit 9m qm i
tendit. et est. quod actus est an pom ia dcam
sba et diffone. so ut i. et i tpr et alio m
no. so cu d. manifestum est g. eam pbat ostedens
p quod actus est an pom sba et diffone.
so ut i. et ut sit an. o quom est actus
por po. tpr et quom no. p ostendit sic.
ome quod est in po n actus vadit de po
ad actu p am actu. g actus. sba ul diffone
por e po sic sicut agns vl pacientem et cu
9uisaco. h ronis pmo pot 9m. so dat me.
cum d. p. n. tco declarat p ex cu dicit. vbi
gra edificator. q id quod pot edifire ad hoc
qd exeat in actum oz qd heat form edifi. et
sil ad h. qd po videns fiat actu videns. oz qd
in ipo sit in actu spaco ad recipiendum re visam
et vl sic est. de aliis cu po. sit no ee ul act
ee. nece est ut ee pcedat no ee. et i agens
ipm actu. Conse cu dicit. et ut sit ante.
declarat quom actus est por po. tpr et qm no.
v sic pcet. p poit 9m q intendit. ul est. quod
act est por po. s tpr in eod s spem in eode
au s nim non. scdo cu d. vbi g. ea pbat
ostendes p quod in eode nuo est po por p
tpr q actus sic. in isto hoie vno nuo su
in h tritico uno nuo au in hoc videnti quod

com

com

est vnu nuo q sunt nec in actu. precessit in
sedm tep9 que fuit in po ad actu ut .s. se-
men qd fuit in hoie au ecia au visum
su sbm possile ad uidd quod fuit in po vi-
dens g in isto hoie uno nuo et sili de aliis
no est actus an pom sz mag eq. po ante
actu, s tps. s cum d. i ut sit an. ot quod
in eodem spe est actus pior po s tps s. n
quod e in po ad am actu uadit in actu n
p ad illi9 spei quod est existns in actu. qd
qude est pus ipo s tps. i. cu ho gnat ex
hoie et musice9 ex musico. s. n. mo gat
a motore existente in actu pore ipo s tps
qr i eodem spe actus precessit neco pom p
tps. h9 ronis p pot gm. so ut i. i.n. dat
me et ipm explanat exne ut patz. ecio
cum d. et dcm est. declarat ipm mediu
ad h ex pdcdatis i.un. h9. v pbatu est qd
ome quod gnatu p se gnt ex aliq pncipi
mli et p ad agns idem i spe. qrto cum d.
et io impossile est, infet qddam corim. ex
hiis ma. et est. quod impossile est hntm
ee n pcedat actus qd sic gclut. qz actus p-
cedit pom s tps ut iam ostnsum est. ipossile
est ut aliqs heat arte edificandi su arte
citha di qui nuq cithaint. h corre infet p.
sedo vt ibi. qui . n . addiscit. declarat necitate
gncie p h qd ille qui addiscat citha re ci-
thaat ut addiscat et sic citha do quodam
acqrit arte citha di. i sili est in aliis ar-
tificiis que addiscunt p exciciu. Conset
cu dicit, i ex h fuit eu. ex ulfio dicto et
ex h quod ostnsum est actu pcede pom
tollit errore quozda sophistaz qui omio
destruxint scire et addisce dixint . n . q
impossile est ad addiscen qm addisce aut
erit sn aliqua actone illi9 scie addiscende
au p am. si au fuit oio sn a actone
no erit tuc ibi addisco oio si au fuit
p actones illi9 scie addiscende tuc addiscens
erit sciens et no indigebit addisce h aut
fuit opio memonis. huc aut errore remoz
dns quod ca errozis talium fuit qa igno-
rabant iam dca. s. quod actus est an po
i. s. qd possile est ut ignozans aliqua
artem agat actom scienti et piti. i illa
arte aliquo m addiscens . n . impossile est
ut addiscat n heat ad de scia existente i
magro. et io aim9 no addiscat cithare . nz
h qui non est. in nat9 citha re ex quo g
ma est qad declaratu est in lib phicoz
quod ome quod mo aliq motu ab alio

impossile est ut moueat illo motu a motore
n heat ad eoz que ht motor lz no heat
eo modo quo ht motor. Conset cu d.
et n fcum est. ot p n am actus quod actus e
por po sba et diffone. et h p duas rones
q. p. est tal. ome quod est postmu i gnoe
est pus sedm diffom actus e postior sm
gnom. g actus est por po . s sbam l diffom.
h9 ronis p pot gm. po ma. cu sua declara-
tioe. tcio. ui. cu sua. poit g p gm dns qd
rectu est ut actus sit ante pom no solumo
tepe et gnone ut ostnsum e in pxia parte
pcedente sz i sba et diffone ut hic ad huc
ostendet. so cu d. pmo n. ponit ma. ia dce
ronis .i. pz. tco cum d. v. gia. eam pbat et p
p exm in phio .i. viro. vir . n . s form i diffom
est an pueru. in gnone tn est p9 illa. et
ho pcedit utmqz s form c9 eam dat cum d.
in quibzda . n. et est. qd illa q sut priora i gnoe
hnt form .i. postiora n hnt form q e gplemtu.
sic vir ht form copleta. et puer no. et io
pcedit ipm s fora. et sic pbauit ma. p exm p.
so cum d. Et si ad gnat. pbat eam p rom
sic, ome qd gnat vadit ad gplemtu p sui
gnom. gno . n . est ip copleman. Cu g gplemtu
sit pus eo quod coplet p ipm s sbam ul dif-
finicom id est ptremu in gnoe cu sit gple-
mtum erit pm s sbam t diffom. h9 rois sol-
dat me, gnis cum d. et acto n, poit. mi. pnt
ronis dns qd actus est via et finis ad q vadit
gnatu. et i e postior in gnoe q sit po. qm
pbat gm cu d. ab eni. p inductom. dns qd
al no videt ut acqrat vtute visibile. sz
ht vtutem visibilem. ut videat p illa. s
scia edifidi est vt edificator edificet. et scia
cosidandi ut sciens gsidet. i no eq. non eni
edificat edificator ut sciat edificare. n gsiderat
sciens ut sciat cosidare e n gsidat gpe. du est
in acqirendo sciam gsidacois. sz qn gno scie p-
ficit in ipo n dr dicat qd illi qui gsidant. co-
sidant aliq copleat gno scie gsidandi in eis.
isti . n . gsidant vt acqrant id p quod est con-
sidaco. et ul agut ut acqrant id p qd est
acto. sz isti pe dicit com. no hnt uera cosida- com
com q est ex scia. illi eni q hnt gsidacoem
vam que est ex scia no indiget cosidare ut
acqrant cosidacom. et h intendit auctor cu
d, et isti no qz. dns qd isti q hnt vam g-
sidacom n gsidant ut acqrant sciam cosida-
cois. sz sut in tali dispoe in qua n idiget
gsidare de aliqbz oio. et p h posset dici quod
tollit qdam cauillom dca p dca cu d. pt illos.

qm p poit. ro remoz cu d. et isti. et sat pz ex dictis quom ht motu cuullo et quo remo. Et i q m e m po. h dat ram rom ad id. p n actus que talis est. for ad qm uadit po aliqm ad sua pfcom. et cōplemtu est poz q sit po p sbam et diffom sicut hri pot ex pte pcedente. Sz act e hi for ad q uadit po in pdco. g actus est poz ibi po. p sbam i diffom. h rois solu pbat an. et ex ea pbata infert cm. mi. pbat sic. m qu est in po no est in for su sb for ul pfcone. qu aut est in actu tuc p est sb for i pfcoe. i. n. veru e de omibz aliis potecus a po que est ipa m. ee eni pme m est esse in po. i. i e ul u i eis q4 pfco e i motu. s. quod no erut sb for et pfcone n p actu i no p pom. g for que sba i pfco rei actus est. h romis pmo poit an at sua pbone usqz ad illu locu. ma est g qd. ibi n. ex ipo pbato infert cus qd e mi. pn ronis. po g p ans uo dcm est. sedo ut i. et io quod. ip pbat s. i est i arte. v. g. de doctna. q ma gr no facit addiscentem hre sciam pfcam du est sciens in po sz solu qu acqsierit sciam in actu cōpletā et pfcam. qr st erit in n. quod qu ad puenit ad actu et ad opom tuc est in fo et pfcone. et i m no est i for i pfcone du est in po. sz qu fuit in actu su sb actu. h rois p poit me. ro cu d. st est de n. infert cm. tco cu d. qm si fuit. pbat ipm mediu. et h p. i. rones. q. p. tal est. s. ad discens no solu sat in for et pfcone cu acqsierit sciam in actu sz i cu fuit sciens i po. et ignorans i scies ert id. su sili se hebut quo ad sciam. vt yrm qui fuit valde sciens. et honosius qui fuit valde ignorans. h aut e in gens. g p. h romis pmo poit ans. ro ut i. te yrm. innuit cns. Conset cu dic. et erit scia. dat ram rom ad idem. et est. si i cet. tuc sciam existe in aia est sicut ipam existe ext aiam ita. s. qd aia adeo disponet p sciam que no est in ipa sicut disponit p sciam q est in ipa. et sm h no alr disponet hirm p sciam qm ille qui oio no ht sciam. hoc au est in gens. aia n. sicut d com. no ppe disponit p sciam n qn fuit sciens in actu i magis qn fuit in sua ultia pfcone. s. qn uetr scia. et h incedit pbare cm cum d. cpacto n. p h quod actus est opo. et opaco est cōplemtu et pfco opantis qd pz p hoc quod h n actus in lingua grca di de opacoe. et pp h sigt actus cplementu i pfcom et i no n p actum i opacom manifestabit qn aia fuit disposita p sciam i qn non. Conset cum d. g erit in usu. Seqr qda ps incidens iux pdca. qr. n. iam declarauit est. rem ee in for et pfcone cu est i actu. i n tn e in po. io adhuc ad maiore inti cacom pdci didit actum incendus vm esse quod declaratu est est in omi gne actus. Sut g tm duo gna actuu mag cpoz qs distingt. omis eni actus aut csistit i agendo tm ut uide. aut i agendo ad actu cgdiens ex ipo age ut edificare. et dictat qd actus pmi est tm i agente. actus aut sedis in re acta. pcedit g pmo sic. pmo dat diffom pdcam dicens. qd qn vnuqqz eoru uenit actu st cpo sic erit qd quida actus csistet in agendo tm ut uide. s. i qd no erit aliq a opatu ab h actu q est uide. pter ipm uide. Q-uida u act i csistet i agendo q ab ipo age puenit ad a opatu ab ipo actu. ut est in actu edificandi a q puenit a actum. ut dom. et d h sicut uult com. qm qdam res sut qru finis est age tm. et queda sunt quaz finis est ad actum. omia g encia cueuit sic dic in hoc qd cplementu i pfcoz eoz est de opacone ppa. et h duobz modis. qm aut finis erit age vt in uisu. aut aliq actu vt in arte edificatoria. ro cu d. h e pol. sbiugit qd actus omium est cōpleco i pfco po. et h su actus fuit cpleco ei in quo est ut uide e in vidente. su non. vt edificare sedm q est i edificato et vls motus i eo quod mo. in omib. n. hus qr est finis n e age tm sz aliqd actu. omis hi actus sut in rebz actis ut edificat i plibz. actus aut quoz finis est age tm. sut i ipis agentibz vt csidaco in csidante. siue uide i vidente. et vita in aia su i viuente. et pp h dr qd felicitas existit i aia qm ipa est qlitas alicuius uite. ut. s. uite nobil. et est h notabile qd ur h velle ar. s. aiam huana natam esse ad felicitate. et sic pbat ans in pn poitum. Conset cum d. ma est g. ex ipo pbato i fert cus. qd e. mi. pn romis. q. sufficient pbatu. ex q pbata infert cm pnle cu dic. et p huo smonem. Concludens manifestu ee ex rone iam dca quod actus e an po sedm sbam et diffom. sicut iam pbatu est p nam actus i i est an ipam sm tps in eodem sm spem. licet no in eode nuo sic ex pte pcedente ostsum est. vn ad cōpletom sue gis h repetit cum d. et sicut diximus.

com

com

com

q

ergo precedit actus etc. in hac parte sicut
dictum est declarat idem per naturam corporum in quibus
reperitur po et actus secundum quod actus est prior po secundum substantiam
et diffinitionem. vero sic procedit. primo declarat hoc per naturam primi
motoris et primi moti. secundo per naturam eternorum et cor
ruptibilium in quibus reperitur po et actus. primo in
dicit. primus motor qui est in actu quod nullo
modo est in po secundum substantiam et diffinitionem est ante primum
motum quod aliquo modo est in po. ergo actus substantia et diffinitione
est prior po. hoc rationis solum dat intellectus. Consequenter
cum dicit. et alio ut. declarat idem per naturam eternorum
et corruptibilium. vero sic procedit. quod id quod iam declaratum
est per naturam primi motoris et primi moti potest aliter
declarari. scilicet per naturam eternorum et corruptibilium
secundo cum dicit. eterna enim. dat declarationem suam.
et est. eterna secundum substantiam sunt ante corruptibilia. sed
eterna secundum suam substantiam non sunt in po. ergo actus secundum suam
substantiam est ante potentiam. et in secundum diffinitionem. hec ratio fun
datur super duas propositiones esse quod sic procedit. primo
ponit primam. secundo secundam. cum sua declaratione in parte.
secundo cum dicit. et omnis nulla. eam probat sic. omnis
nulla. id est omnis po rationalis. puta po dicitur in homine. et
etiam omnis po nulla proprie dicta eo modo. scilicet quo dicta est
po in .v. huius. transmutabilitas in eodem ad
opposita. cum po opposita necessitate. omnis dico talis po sunt
irrationabilis sunt naturalis est ad opposita. ut scilicet ad esse ut non
ad esse. et quod habet potentiam ad non esse possibile est ut
non sit. et quod possibile est ut non sit est corruptibile
aut secundum substantiam aut aliquo modo. ut scilicet secundum qualitatem. aut
quantitatem. secundo enim modo quod habet potentiam ad non esse. eo modo est
corruptibile. sed nullum eternum est corruptibile secundum substantiam.
hec est minor. que respicit totum precedens et unius
maioris. ergo nullum quod est eternum est in po. secundum substantiam.
licet alio modo posset dici in po. ut scilicet secundum qualitatem.
cum est illuminatio et obscuratio in corporibus celestibus. aut
secundum ubi. hec rationis post ponit maiorem cum sua probatione.
secundo similiter innuendo communitatem infert conclusionem. ponit ergo primo
maiorem. dicens. quod omnis po in predicto intellectu po est ad
opposita. secundo cum dicit. et hoc non habet. eam probat per hoc quod
si quis habet po. non fuit ad opposita. sed ad alterum oppositorum.
tunc id cuius est illa po non erit in po ad reliquum
oppositorum. et ita reliquum oppositorum numquam erit. et
quod non erit est impossibile et si aliquid oppositorum
est impossibile reliquum est necessarium. et sic non erit ad
opposita vel in po. quod est contra ypothesim. propter quod oportet quod
omne quod habet potentiam ad agendum. po intellecta modo
predicto ut habeat potentiam ad non agendum. et similiter quod
habet potentiam ad esse ut habeat potentiam ad non esse
cum hec po sit ad opposita. ergo secundum dictam po idem est impossibile
ad esse. et ad non esse. Consequenter cum dicit. Et id quod
habet potentiam. prelibat maiorem propositionem ut dictum est amplius
et patet usque ad locum illum. ergo illorum que non cor

rumpuntur. similiter innuendo minorem principalis rationis. infert
conclusionem. minorem enim innuit per hoc quod dicit. que non corrumpuntur
modo simpliciter. conclusionem autem per hoc quod dicit. quod nullum corporum
est in po modo simpliciter. et quod sequitur aliquo modo
addit ad intellectum conclusionis ut dictum est. ex quibus conducit
cum dicit. ergo omnia. quod omnia hec que non sunt corruptibilia
secundum substantiam. scilicet eterna. ut corpora celestia sunt in actu.
secundum suam substantiam. et non in po. et ne ex hoc putetur
quod omni modo sint in actu. hoc removet cum dicit.
et non sunt eis. dicens per quod non propter hoc sunt corpora
celestia ex eis que omnibus modis sunt in actu. immo
aliquo modo sunt in po. secundo cum dicit. quam si in.
hoc probat per hoc quod si corpora celestia aliquo modo essent
in po et non omnibus modis in actu. oportet essent in
po. nec in hiis inferioribus nec aliud. sed omnia in actu.
cum enim corpora celestia sint cause inferiorum si essent omnino
in actu et nullo modo in po. causata ab eis similiter essent
in actu cum idem in quantum idem natum sit semper facere idem.
hoc autem est inconveniens. sed enim ponatur quod motus sit
eternus sed quod motum ipsum sit eternum non est possibile
tale eternum esse omnino in actu. immo oportet quod aliquo modo
sit in po. po enim in tempus ut dictum non est nisi in motum.
vero est sine eterna. ut scilicet per diversos situs possent
causare varias dispositiones in hiis inferioribus. ut si
secundum accessum et presenciam causant generationem. secundum
recessum et absenciam causant corruptionem. vel quia
po ad transmutationem non est nisi ex motu propter hoc addit
cum dicit. et nihil prohibet. quod nichil prohibet materiam
esse in celo eo modo quo motus localis exigit materiam.
hoc autem est ad perfectionem et completum quod est subiectum
in motu locali. ut sunt hec. motus enim localis per
fectorum est. Consequenter cum dicit. Et ideo solum. infert
quandam correlarium ex hiis maioribus. et est. quod sol et cetera
corpora celestia semper agunt et moventur. et non est in
eis po ad fatigationem sicut non est in eis po ad
corruptionem. quemadmodum est in mobilibus et motis ex se generabilibus
et corruptibilibus. sed quod in eis est po ad fatigationem ma
ior quam ad corruptionem. non enim aufert a corporibus celestibus
potentiam ad corruptionem et fatigationem ut motus in eis
sit continuus et eternus. et dat causam quare non est
fatigatio et corruptio cum dicit. quam non sic est materia. et est.
quia in ipsis non est materia que sit in po secundum suam
substantiam ad transmutationem nisi secundum locum. si enim esset in
ipsis materia que sit in po secundum substantiam illa materia esset causa
corruptionis et fatigationis. sicut est in generabilibus et
corruptibilibus. et quia suppositum est prius quod necesse est
corpora celestia transmutari secundum situm et vero ad hoc quod
causent diversas dispositiones in hiis inferioribus. redit ad
hoc verificandum cum dicit. et illa que transmutantur. et est
sua intentio talis. corpora que transmutantur secundum
partem et non secundum totum. ut elementa. et in corpora que
nec secundum totum nec secundum partem corrumpuntur ut corpora

celestia in h assilant q ueritaz hnt po psc
activa et mouent p pri motus quod e i eis
no ab extrinseco. i tn qd neutr ipoz fm sui
psenciam pot qsa care passiones i eode pass
uo. et in h differt a pot rdalib. quide f sui
psenciam possunt care dispones qas in eode.
g nece est si cora celestia debeant causare
dispones qas in eode. ut f sui psenciam cau
sent gnom fm sua remocom cant cozru
et i nece est cora celestia tnsmu f situ et v
ad h qd cant disiu. dusas dispones in hus
inferiorib. h ronis soli dat mem. et h facit p
assignado pdam queia int cla et cora celesta.
fo in i. a u po. dat dram int h et pos
rdales ut dcm est. Et intelliud est qd licet
motores sriores corpu sucelestu moueant
scdm intellem et appetitu sicut et aia huana
no tn cora celestia scd sui psenciam possunt
care qas dispoes in huis inferiorib sicut pot
aia humana et h q appetit motoz celestiu
est sep vniformis et iuariabil. appetit aut
aie humane non. Conset cum d. Si g
i fiunt. infert qda corie ex dcis ma. q
positores ydeaz. et est. qd si fiunt forme
extres dantes sbus snsib cognicom et motu
qad posuerunt illi qui p smones nitunt
mficare fors extres. et ex pdcis accidit eis qd
sba sensil erit maioris cognicois i maioris
motus et pfcois q hi fore que dant sbis
sensib cognicom et motu. i h q sbe senes
ut ho sunt mag in actu. hi u for mag in
po sicut ma est ex posteris in hac pte cu
hi fore sic pot que qnz agut et qnz non.
et acta taliu formaz sint pfco et copleco ac
tonis taliu forma. et i magis i actu q hi
forme. Conset cum d. et ma est g. epi
logando infert gm pn le intencoi ab illo loco.
s. et tn distinctu est. tanq ma gcludes
ma ee qd actus est poz po. et h ulr oi po.
que est pm tnsmu. ut. s. pm motus aut
quietis. et h su in artifib su in nalib ut pz
i explanando i rencom in pn h pcis.
Q-m aut actus. Onso in pte pcedete qd
actus est poz po sba et diffone et aliq in
tpz. in hc pte intendit onre qd act est pior
po nobilite et boni. et pcedit sic. pmo pot
gm dices ma ee ex dcis qd act bon est
melior et nobilior po que est ad illu actum.
fo cu d. vniq q. n. eam pbat. et di illa
ps in. i. m. q. p. pbat eam p rnm boni.
infa in i. Cu g di ens. pbat eam p rnm
veri. p ps adhuc di in duas. i. q. p. pbat
eam p n boni qd est i ipo actu. et i ipa
po. in scda ut ibi. et figure li. p n boni
quod est in huis que sequnt ad actu et
pom. In pma pte intendit talem ronem
actui bono no admiscet ad malu. sz e
bonu pur. pot aut ad actu bonu admisce
aliqd malu. q po ad malu. g act bon
e melior et nobilior po que est ad illu
actu. h ronis pmo pot ans. scdo ex ipo
pbato infert. pbat g p ans. et est vis
sue pbacois. q po eadem est ad qa ut. s.
ad bonu et ad malu. altrm. n. qoz ut
d com necto est malu. et h pbat p ex com
cu dicat. v. gr. qa id quod est in po ad
sanitate. est in po ad infirmite. vbi g.
qtuor humores. et i po ad sanitate ad
mixta est po ad egritudine. cu idem sit
i po ad utrq. et sr est i alus ex q tangs.
ex quib omib relinqt qd idem in qm est
i po potes est ad qa. et quod qa sunt sil
in qnai sunt in po. in qnt a sunt in actu
iposile est ut sint isil vt no possit ee
sit in eode sanitas i actu. et infirmitas i
actu. ex quib gcludit ans iam dce ronis
tanqm ma cu dicit. g nece est. gcludes
quod nece est ut altm iam dcoz ut act
cu sit bon. vt dum bon e nich admiscet
de malo. po tn que est ad illu actu isil
est ad utz qoz ut. s. al ad bonu et ad
malu aut ad neutrm. sz no ad neutr. g ad
utz. et i tali po cu sit ad bonu est aliqd
admixtu de malo qm po ad malu. Co
set cum d. g actus. ex ante pbato ifert
gns q est q pn le intenta ex quo gcludit
ulterius qdam corie cu d. et nece e. et
gcludit ea. quoz p m est. qd nece est ut
actus malus sit peior po ad illu actum.
et q actus malus e malu puru. potens
tn in illu actu. est potes i qum qd est
bonu. Consequr cu d. ma est. gcludit
fm coz m. et est. qd malu no e separatu
et distinctu a rebz que sut in po. et h
est q malu no iueit n p pom. que qd
po est po m. passiua et receptiua.
conset cum d. g in reb que sut. ifere
tau cozm. qd est sic gns ex ea scdi cor
relariu. et e. quod i rebz que n sunt
p pom. ei sut res etne. i talib no e
malu oio. nz error nz corr. Corrupco
eni est de gne maloz. et est ca puois
omiu istoz i etnis. q i ipis no est po.
conset cu d. et si le liar. onidit gm pncle

com

adhuc p n bonum quod est in hiis que sequuntur
actum et potentiam. et intendit rationem talem. res in
ueniuntur et sciuntur cum sint in actu. et non cum sunt
potentia. non. sed magis ignorantur. cum ergo melius et
nobilius sit esse quam non esse et inuenire et scire rem
quam ignorare. sequitur quod actus melior est et
nobilior potentia. hec ratio solum dat mediam sue prime
propositionis cum sua uerificatione et ponitur sic. primo dat mediam
suam propositionem ipsam dicens quod figure que sunt ex
lineis non inueniuntur nec sciuntur nisi quando sunt in
actu. secundo cum dicit. cum enim diuidit. hoc probat in ma
thematicis sic. geometre cum diuidunt figuras dicentes quod
quedam figure constant ex lineis rectis. et quedam
ex non rectis. et rectarum quedam constant ex tribus
lineis. quedam ex quatuor. et sic perficiunt geometre
diuisionem et inueniuntur et sciuntur figure in actu. ante
autem diuisionem actualem non inueniuntur nec sciuntur nisi in potentia.
quod in mathematicis est quod cum res sunt in actu in
ueniuntur et sciuntur. cum autem in potentia non. hec propositio
primo ponit mediam cum sua probatione. et secundo ex ipso infert
conclusionem. ponitur ergo primo mediam et patet. secundo cum dicit. quare
triangulus. ipse declarat per exemplum mathematicum. et est primum
exemplum de triangulo. triangulum enim habere tres angulos
equales duobus rectis non est inuentum et scitum
in actu nisi postquam compleatur actualis figuratio que tangit in
littera. ante autem non. nisi in potentia. et inducit aliud exemplum cum
dicit. et omnis qui. intendens quod non scitur in actu
cadere in semicirculo quod angulus qui est in circumferentia
est rectus. et hoc sunt duo latera trianguli exeuncia
ad duo extrema diametri sunt equalia sunt non.
sunt et cadat ille angulus in semicirculo in medio
circumferentie sunt in alio loco dum in diametro fuit
basis. hoc dico non inuenitur nec scitur in actu. nisi cum
compleatur actualis figuratio. ante autem non. nisi in potentia. ex
quibus relinquitur medium predictum manifestum. ex quo de
claratio infert conclusionem cum dicit. manifestum est ergo. concludens
manifestum esse ex predictis quod idem quod est in potentia cum fuerit
in actu est existens et quod inueniri potest et sciri in
actu. et non cum est in potentia. et ideo intellectum sunt scire
quod est in potentia non est uerum intelligere nec uerum scire nisi
cum potentia exierit ad actum. propter quod est quod illi soli sunt
scientes qui actum habent cum uolunt qui quidem
actus exiuit de potentia. et generatus fuit ex illa. actus
enim comparatus ad potentiam in eodem numero est posterior
potentia. licet actus comparatus ad potentiam in alio ut eodem
specie precedat potentiam secundum tempus et esse. Consequenter autem
dicit. Cum ergo dicitur ens. declarat conclusionem principalem intentam
per nonum ueri. et diuiditur illa pars in .2. in quo primo
declarat eam per nonum ui. absolute in sua ut
l. Que autem non habent. per nonum ui relati ad
nos. in prima parte sic procedit. primo dat quandam distinc
tionem super quam fundatur sua declaratio
dicens quod cum ens dicatur multis modis. scilicet de
uno quoque predicamentorum et secundum non ens et utroque eorum dicitur
in potentiam et actum esse ens omnium modo dem potest inueniri
uerum autem falsum per compositionem aut diuisionem. uerum per compositionem
alicuius cum eo cum quo componitur. et etiam per diuisionem alicuius ab
aliquo a quo diuidatur. falsum autem per compositionem autem diuisionem contra
riam. Qui enim opinatur compositum esse diuisum. aut
diuisum esse compositum falsum opinatur. non enim est ueritas
in rebus propter hoc quod intellectus componit aut diuidit. sed est
ueritas in compositione intellectus aut diuisione quia sic se habent
res ut intellectus componit aut diuidit. secundo cum dicit. Si ergo
quedam. descendit ad suam declarationem. et est. ueritas
incomplexi est in hiis que semper sunt actu. et de hiis
est scientia uera. ueritas autem contingens est in hiis que
sunt potentia. et de eis magis est estimatio quam scientia. Cum ergo
ueritas incomplexi sit melior et nobilior ueritate
contingentium et etiam scientia estimatione. sequitur necessario ut actus
sit melior et nobilior potentia. hec ratio solum probat
medium. suam hanc propositionem. scilicet quod ueritas in hiis que
semper sunt actu est incomplexi. ueritas autem in hiis que
contingentia sunt. est ueritas contingentis quod sic probat.
cum quedam composita sint semper composita. et quedam diuisa
semper ab inuicem diuisa. quedam autem utroque modo. scilicet quandoque
composita. uel quandoque diuisa. quia scilicet contingit in duobus esse est
componi et unum esse non esse non componi. nec unum esse sed
plura. Cum ita sit et necesse est ut ueritas in illis que quandoque
possunt componi. quandoque diuidi sit ueritas contingentis et estimatio
de talibus quandoque erit uera quandoque falsa. eadem enim oratio
in talibus potest esse quandoque uera. et quandoque falsa. in aliis autem
rebus. scilicet non possibilibus que semper sunt composita aut semper diuisa
non est ueritas contingentis. sed incomplexi. cum uerum in eis
sit semper uerum. et falsum in eis semper falsum. hec ratio primo
ponit autem. secundo ut l. in rebus ergo possibilibus. ex ipso infert
conclusionem. Consequenter cum dicit. que autem non habent. declarat
idem. scilicet conclusionem principalem secundum quod ponitur per falsum ui relati
ad nos. et sic procedit. primo distinguit inter uerum
complexum et uerum incomplexum. sunt enim aliud uerum et falsum
que sunt in rebus simplicibus. et uerum et falsum que sunt
in compositis contingentibus. secundo ut l. Et ignorantia. Incipit
suam declarationem que fundatur super predictam distinctionem.
in prima parte sic procedit. primo dicit quod uerum et falsum in illis
rebus quarum esse aut non esse non consistit in hoc non ut
ex eis sit quod aut non sit hoc est uerum et falsum. in
rebus simplicibus non sunt sicut uerum et falsum in com
positis. secundo dat causam huius cum dicit. Quoniam non est
compositum. et est. quia uerum et falsum in simplicibus non assimilantur
componi aut diuidi existentibus extra animam sicut
est de uero et de falso que sunt in compositis. dicere
enim lignum esse album non est uerum nisi quia albedo extra
animam est composita cum ligno. et similiter dicere diametrum
esse commensurabile coste non est falsum nisi quia hec
sunt diuisa extra animam. adhuc autem dat aliam causam

dubitatis mouet predicta cum dicit. et non est non. dicens quod
quiditas veri et falsi in simplicibus non est sicut in compositis
et hoc quia sicut esse non est eadem in simplicibus et com/
positis conuenit. sic nec veritas nec falsitas in ipsis sunt eadem.
immo licet utrobique sit veritas aut falsum. in quibusdam
tamen ut in compositis dicitur veritas aut falsum quia aliquid predicatur
de aliquo. in simplicibus autem non. quia aliquid non predicatur de aliquo. et
dat causam completam dubitationis huius adhuc cum dicit. quod
affirmatio vel etc. et est. quod veritas complexi est ut affirmatio.
veritas autem incomplexi ut dictio aut terminus. veritas enim
incomplexa alicuius non aliud est quam sua quiditas et sua
diffinitio. veritas autem complexa et similiter falsitas consistunt
penes compositionem alicuius cum aliquo vel penes divisionem alicuius
ab aliquo. unde sicut sermo diffinitivus et sermo af/
firmativus non sunt idem. similiter veritas hic inde et
falsitas similiter non sunt idem. Consequenter cum dicit. et
ignorantia. incipit suam rationem. et est ista veritas in hiis
que simpliciter sunt actu non est possibilis ignorantia nec deceptio
ex parte rei. sed tamen ex parte intellectus nostri. ista autem
veritas quod est in hiis que sunt potentia possibilis est ignorantia
et deceptio ex parte rei etc. cum igitur sit melius vel
nobilius esse quod non est possibilis ignorantia vel deceptio
secundum se. veritas que est in hiis que simpliciter sunt in actu est melius
et nobilius quam sit veritas que est in hiis que sunt potentia.
hec ratio solum probat antecedens sive medium. et primo
unam partem ipsius. hanc scilicet quod ista veritas in hiis que
simpliciter sunt actu non est possibilis deceptio vel ignorantia
ex parte sua. secundo cum dicit. sed quod in eis. ostendit
alteram partem hanc scilicet quod ista veritas in hiis que sunt
potentia est possibilis deceptio etiam ex parte rei. tertio cum dicit.
materia est generabilis. redit iterum super primam partem ipsam adhuc
explanando per exemplum. primam autem partem antecedentis ostendit per
impossibile sic. si ista veritas hic esset possibilis deceptio
ex parte sua. ea in quibus est hec veritas essent generabilia
et corruptibilia. sed hoc est impossibile. ergo primum. hanc rationem
primo ponit. secundo destruit consequens. In prima parte adhuc
sic procedit. primo antequam det rationem suam ponit conclusionem quam
intendit. et est. quod ignorantia ista veritas in hiis que simpliciter
sunt actu. non est deceptio possibilis ex parte ipsius
rei. et hoc quia deceptio non accidit in hiis ut
scilicet in simplicibus nec in rebus compositis que sunt
simpliciter in actu. quibus non admixta est potentia. non accidit
dico deceptio in hiis nisi per accidens. hoc est non ex
suis naturis sed solum ex parte nostra. Consequenter
cum dicit. et si non. ponit rationem deducentem
ad impossibile. si daretur quod sic. cuius rationis consequens
destruit cum dicit. erit enim per se. per hoc quod si hec vel si/
plicia aut composita que simpliciter sunt in actu generarentur.
aut esset processus in infinitum generando formam ex forma.
aut contingeret ad generationem ex nichilo. quod est in/
conveniens. ex quo infert partem antecedentis iam probatam
cum dicit. omnia quidem. concludens eo quod impossibile esse

ex possibili quod omnia que existunt per suas essentias
vel simplicia et in composita que simpliciter sunt in actu
quibus non est admixta potentia. in talibus non est de/
ceptio possibilis aut ignorantia ex suis naturis sed solum
secundum intellectum nostrum sive ex parte nostra. Con/
sequenter cum dicit. sed quod. probat aliam partem antecedentis.
scilicet quod in illis que sunt in potentia. possibilis est deceptio
etiam ex parte rei. ut scilicet in sensibilibus. que ex suis
naturis sunt transmutabilia. si enim nos intelligamus
hec componi apud intellectum. sicut sunt composita
in rebus. non decipiemur. si autem transmutantur ab
illa compositione et fiant divisa iam decipimur. et pro/
venit illa deceptio ex ipsis rebus quod non contingit
in simplicibus nec in compositis que simpliciter sunt in actu. et
propter hoc addit de ipsis cum dicit. unum autem fuerit
per quod est. quod si nos intelligamus in talibus ut res
se habent non decipimur. si autem non intelligamus ea
in illa dispositione in qua sunt. tunc non erit deceptio
ex parte ipsarum rerum eo quod intransmutabiles sunt. sed ex
parte nostri intellectus que quidem deceptio est ignorantia
ex parte intellectus nostri sicut cecitas vel defectus
videndi est ex parte oculi et non ex parte rei
vise. aliter enim posset dici. Et ut in sequenti exponitur
commentator. quod in tota parte precedente ab illo loco. et
ignorantia. non probat nisi primam partem predicte antecedentis. et
secundum hoc dicit hic sic m. — i. m. q. p. ostendit quod ista veritas
in hiis que simpliciter sunt actu. non est possibilis deceptio
aut ignorantia ex sua natura. in secunda vero ibi. sed quod in
eis. ostendit quod est possibilis in eis ex parte nostra. et hoc cum
nos intelligamus in talibus aliter quam se habent.
Sed sicut dicit sicut sic. non est imitanda expositio hec.
Consequenter cum dicit. materia est quidem. Redit super primam
partem antecedentis ipsam adhuc explanando per exemplum. et
sic procedit. primo concludit ipsam tamquam manifestam ex
predictis concludens iam manifestum esse quod in rebus necessariis
non transmutabilibus non est possibilis deceptio ex parte rei.
id est scilicet quod sua estimatio aliquando possit esse vera aliquando falsa
per transmutationem factam in rebus. et facit hoc secundum
commentatorem. quia quando sensatum recedit a sensu. statim
contingendo sui esse mutatur in estimationem absque eo quod
in nobis accidat error. quod non contingit in predictis. secundo
cum dicit. ut si aliquis estimet. inducit exemplum ad
iam conclusum in triangulo quoniam si aliquis estimet
triangulum habere tres etc. illa estimatio non est aliquando
vera et aliquando falsa. sed est semper vera. et qui estimat
oppositum semper estimat falsum. et hoc quia triangulum habere
tres angulos est verum intransmutabile. propter hoc enim
non estimabit aliquis quod in aliquo tempore habeat
tres angulos etc. et in aliquo non. Si enim hoc
accideret iam esset triangulus. et natura trianguli
transmutaretur. quod est inconveniens. tertio cum dicit.
sed aliquid per aliquid. dat adhuc causam propter quam in necessariis

com

com

est ertio a^t sp ula. aut sp fla quentu e ex parte
rei. et est qr res nece a^r disponitur p aliq
qd sp inest ei. aut p id qd nunq inest eis,
quod explanat p exm cu dicit. v. g. ut no
sit. et e exm in nuis qr sp est v^m qd nullus
nus est pfectus aut q omis nus est pfectus
a^t qd quida est pfectus qdam ipfecs. et ille
qui est pfectus sp est pfectus qd v^m e no solu
i eode nuo. sz i in omibz nuis eiusde
spei. nz em i uno sz nuim nz i uno sz spem
est quz pfectio. ex quibz infert vrm qd in
tendit cum d^t. Et no est in h ertio. q quz
est v. i quz fla. imo i ipis est indicatu a^t
sp v^m a^t fl^m. et h qr hi sp eod m se hnt
ut dcm e. et inten^t p oia i^a sicut d^t com.
qd sicut ea que sut in actu est nobilius qm
scire ea q sut in po. et i^o eius scia e nobilior
est nobilius. et i h coplet e iste lib. ix^s.

Jctu est prius qd unu d^r m. i^e, detiato
in parte pcedete. s. i. ix. de actu i po
in hoc. x. intendit actor de vno i multo.
et dividit h ps in duas. in q. p. intendit de
vno scd quod in se cosidat. in scda ut i. qm
a^r intentio. intendit de vno ad aliu coparato.
ut. s. ad multu cui oppo^r. et i ad ens cu
quo cotiet. p adh in. i. in p distinguit
modos capi^les vnius p se. in sa ut i. et oportz
estimare. declarat cui illoz modoz p q^c n
vnius dcm de ipis. in p parte sic pcet. pmo
d^t. quod cu modi vnius sint multi ut het
i. v^to. huius modi cu prin^les et capit^les vnius p
se sint quatuor. et qd illi. q^or. modi hent
intelligi de vno p se et no p accns dat itel
lige p h quod d^t. prius. n. qd ma^ce pz p alia
distinctionem et i p com. scdo cu d^t. est. n. qrr.
icipit distinguere illos qtuor m^os capitales.
et di i^a ps in. i. i. q. p. distiguit. i^os m^os
i quibz e indivio sz motu. in sa ut i. et qda
sunt talia. distinguit alios duos modos
in quibz est indivio scdm intellem. pma g ps
qtinet. i^os. modos vnius p se quoz est quo
d^r vnu i^d q est qti^m p n^am i no p artificiu
de q^oz nuo adhuc. s. qti^oz p inu mag d^r
vnu i^d qti^m qd ht motu indivisibile et vni
forme i omibus suis ptibus sicut est i vco
et celum q i^d qti^m q e coni^m tortuosu
qti^m. n. tortuosu quod ht angulos no mo^r
sm omes suas ptes motu eqli indivisibili.
qm mo^r sm totu. sc cu dicit. et i tale. dis
tinguit scdm modu vnius p se. et est. quo
vnu d^r indivisum hns forma indivisibile ta
lem et h nle no uolutarie. sicut e de

i toto uno artificiali alio^r fort^e unitate d^r ipm
indivisu vnu i qti^m. sc cu d^t. et tale e ut
motus. qd vnu in revolutate i h gne vnus
adhuc est id c^s motus e vnus et indivisi^k scd
locu i cpe. cu i dio motus scd locu i quo est
max^e ma^ni i p mo^n. quod quide mo^r nle i
p pri^m i eo motus celaris qui e motus oio simp
et oio vniformis i oibz ptibus ipius magni^tudinis mota
motis. et est h no^d q nule h a^r fort^e ibalen
ipius indivisi ee cam sue qtinuacois. sc^do est
i qd nule h i com. et a^r q indivisu artifi^le
est vnu p violencia ex h. n. vi sequi qd artific^e
no ht a^d p fort^a q figum fnaz pau. Con
cum d^t. quada g sut. epilogat. i^os. modos vnius
pdistinctos et pz. Conse^t cum d^t. et qda
sut talia p. distinguit duos alios m^os vnius in
quibus est indivio sm motu. sm intellem et
diffom sicut e in pcedentibus scd motu. v sic
pcet. pmo d^t q sut duo modi alii vnius a p
dcis qvenientes modis pdcis in hoc qd pporcio
istoz est ad intellem sicut pporco modoz p
distinctoz ad m^tm. scdo cu d^t. sicut illa quoz.
icipit distinguere illos duos modos. et e pmus
illoz quo vle d^r vnu eius intelli e est vnu
et indivisu indivisum licet ipm vle sm nim
i ee sit divisum. sc cum d^t. et sicut ista. dis
tingit modu scdm. et est. q d^r vnu mini
mu et indivisi^le i vnoq^q gne q mensurat oia
alia in illo gne qd quide est indivisi^le scdm
diffom i illo gne. tcio cu d^t. ut diffcs. expla
nat illos. i^os. modos p ex. et pmo scdm diuis.
qd hi vnu est indivisi^le sic i sua diffo est
indivisibil sicut pz de diffoe puncti. q no dividit
in magnitu^de. et s^t de diffone vnius i nuo q
no dividit scd nuim. scdo cu d^t. vnu a^r. ex
planat p^m modu diuis qd vnu sz form sm q
vle est vnu est i^d qd no di sm diffom licz
dividat in ee ut d^t com. et mh pot notari
d^r me vnu qd est vle i vnu qd pmu et
minimu in vnoq^q gne. ipm em vnu qd
p^m i minimu in gne est indivisi^le. et sz ee
i illo gne. Conse^t cum d^t. vnu g p^m.
qcludit q. cor^ie ex scdo m pdistincto qd
cu p^m in vnoq^q gne est i^d q no est. m. sm
diffinicom in illo gne i sba est p^m omiu
encium sm diffom. ex h qcludit ma^m esse
qd vnu p^m qd no di scdm diffom i sba est
cu vnus in omibz gnibus alius encium. s s
distinxit qtuor modos vnius p se qs epilo
gando recolligit conse^t cum d^t. vnu g
scdm nuim. qcludens tanqm ma^m ex pdictis
et vnu p se d^r. q^or. modis pdistinctis

qm aut di 9ol p ām q ad p modū. aut di
totū. ut. s. indiuidui. illo. et h q ad scdm mod.
aut di singlare ut est id qd e simp in unoq;
x. pdicamtoz q ad qrtū modū. at di vle q
ad tcīū modū. et addit cū d. omia. n. quod
qdam istoz dm. vni q2 no diuidut fm motū
qnon ad scdm mod et p. queda a que non
diuidunt. scd intellcē r diffom qrtū ad tcīū et
ad qrtū modū. // Et oz estimare. in hc pte
declarat cui modoz pdistictoz vni p se. p 9
vni fm n r diffom. et di h ps m. ¬. i. q. p.
declarat qd no eq r. p 9 omib. et dat arte gale
ad inueniend famosum dem sb quolz noie anolo/
go. ista ut i. et io eenca vni. scd illā arte
deciat cui p 9. In p pte sic pcedit. p declat
qd no omib eq et p 9. fo ut i. vt si eet
nete. dat arte pdcam. dicit g m p pte q e
vnū dicat. q. modis pdistinctis no est estima/
dū q sit dem equoce. s. eq et p f n et diffom
de omib illis modis. imo cū dicat. iiii. modis
pdistinctis r oe qd di vnū p se cophendit
sb aliq illoz m. et di. unū at e p r pn i
ad istoz modoz at pario et p assilacom pme
intencois vni. et hi dni. ee in po. sicut dicit
com. sile rei di in po res. // Consec cū d. vt
si eet. dat arte gnalem ad inueniend famose
dem sb quolz analogo noie. et est. q2 ppoito
noie tali qlz noie p diffiniat i n in toto
suo ambitu. et pea diuidat in omes ei modos.
et cosidand est. si illa diffo queniat simplr
alic istoz modoz. q2 si sic. i cui queit illa
diffo erit famosū sub noie. et p in illo gne.
si a contingat q diffo analogi nois i toto suo
ambitu n queniat simp alic istoz m. i q sit
ead cū ipo aut cū diffone sua te osidand est
ulcius q diffo alic illoz modoz mag s cū
diffone nois analogi poiti i toto suo ambitu.
et ille mod e 9 illa diffo famos e sub noie
r p in illo gne. v. g. h n elm e in dem h
diffo total est i. elm e ex quo ppo res p et
est i gpoito et no diuidit fm forā. et h eade
e diffo m pme. ipa. n. est ex qua gpo sba co/
poita pmo. et est i gpoito et no diuidit f forā.
et io m p e famose dca sb hoc noie elm. igitur
a apt r a de quo di elm. no. cū diffo igitur
ut alcuius a m pma no sit ead cum diffone
eli simp dci. et sic dem est de elemto s e
de vno et de aliis analogice dcis q m ia dicto
inuestigand est famose dem sb noie sic expo
com. pcet g sic. p dat ex de elo et suis mo/
dis ut dem est. scdo ut i. et s eenca. ad/
aptat h ad ppoitū suū de vno et 9silibz. //

Consec cum d. et io eenca vni. p arte iam
datā deciat qs mod pdistinctoz e famos
sb h noie vnū s diffinitū. vnū eiacū in
toto suo abitu. h m. eenca sū diffo vni
est q no di. scd g arte data i cui 9 maye
h diffo erit famosū sb noie. sz vnū q e
p et minim i uno qz gne et insura coz q
sunt in illo gne est mod ille sb h noie cui
maye 9 h diffo vni q2 i mod vni n di
fm motū nz scd epe nz fm locū. nz scdm
forā nz fm cognicone. et est totū eiacū i
q i ipo tiet ois indio. qi. i vnū in qlz gne
e p. r famosū. sub hoc noie r mag famos
q aliqs alius mod. in hc rone sic pcedit. p
suppoit qnda diffom vni fm arte pdcam.
fo ut i. et q2 i res e. dat me isti ronis. e
vt i. et io est mag. infert gm q intendit.
s. q id quod e famosū sb hoc noie vnū. et
i cui p 9 n. est vnū i unoq; gne qd est
p et minimū. et insura aliōz que sunt in
illo gne. // Consec cū dicit. et qntitates. deciat
i quib p repit hi vnū q e mensura oste/
dens q p inuentū est i qntite discreta. et est
vnū qd e pn nui qd est p et minim et i/
diuisibile quo insurant omes alii nui. et i qd
ex qntite discreta r ex vno nuali tnsum iste
mod ad omes alias res insura hntes. pcedit
aut in hc pte sic. pmo inuit gm q intendit.
scdo cum d. insura eni, pbat eam. et hc
p ps. ¬. i pma pbat pm pte gnis. in scda
ut i. et ex h di insura. scdam. pma aut
sic pbat. id p qd agnoscat l cognoscat qntitas
scd q qntitas r pcipue qntitas discreta. e me/
sura i p intate insure nois. sz p vni nu/
merale at p nūm cognoscat qntitas p q qd
qntitas. et p unū adhuc p 9 n insure. h rois
p dat ma. r h dando diffom insure. ex q pz
ma. fo po. mi. cum d. et qntitas cogscit.
q p se pz. tco cū d. g omes qntitas. infert
gm. et q seqt. et io vnū est pn nui. p
ee cozm ul declro pnl ronis gnis p effem.
q2. n. vnū qd e pnci nui est insura eiusdz
nui. ex h est q ipm e pn nui r no nus.
si. n. eet nus insuraret r cognosceret per
vnū qd e ipossile. cū idem de se no faciat
noticiā. // Consec cum d. et ex h di. pbat
scdam pte pdce gnis. hnc. s. qd vnū qd e
insura tnssumptū fuit ex vno nuali ad
omes alias res insura hntes. p q quod in/
sura scit r cognoscat unaqz eaz. v sic
pcet. p dicat sic ee. fo ut i. et actō cuiilibz.
dat cām istius tnssumpcois. et est quia actō

mensure in aliis rebus sibi consimilis actori mensure
in numero et unitate numerali. quoniam sicut unum numera-
le quod est mensura in numero numeris facit nummum sciri
et cognosci. sic unum quod est mensura in aliis rebus
facit cognitionem de rebus sui generis. tertio cum dicit.
de longitudine. verificat istam causam per inductionem
et post dicit ista pars in .4. in. q. p. inducit
in illis in quibus est manifestum quod est hoc unum quod est mensura.
in secunda ut l. secundum autem secundam. inquirit de optimo
in huius de quibus est dubium quod sic. ut .s. de secundis.
adhuc prima in .4. in prima inducit in mensuris que sunt
res extra animam. in secunda ut l. et dicimus in quo scientia.
inducit in mensuris que sunt res in anima cuius sunt
sensus et scientia. adhuc prima in .4. in. q. p.
inducit in mensuris que sunt res extra animam
eas declarando. in secunda ut l. non semper unum est
mensura. quasdam proprietates eorum assignando. ad-
huc prima in duas. in. q. p. inducit in hiis mensu-
ris quarum unaqueque est una indivisibilis. in secunda ut
l. et non semper mensura est. inducit in illis quarum
mensura non est una numero sed multe. in prima
parte adhuc sic inducit in magnitudinibus et ponderibus.
secundo in motibus. tertio in musicis. quarto in vocibus.
etc prima sic procedit. sic facit inductionem suam. dicens
sic predictam causam habere veritatem ut dictum est in
magnitudinibus ut in longitudine et latitudine vel profun-
ditate. vel ponderibus ut in gravitate vel velocitate.
Intendit enim per velocitatem ponderis gravis velocem
huius declinationem deorsum que quidem est a gra-
vitate. unde q. p. eodem sumitur gravitate vel velocitate.
in omnibus huius est unum quod est mensura eorum que
sunt in illo genere cuius actio quod est facere res sui generis
cognosci. est consimilis actioni unius quod est mensura
in numero. secundo cum dicit. gravitas enim. hoc probat. et primo in
ponderibus. secundo in magnitudinibus. in ponderibus sic. gra-
vitas et velocitas que ut dictum est attenduntur
in ponderibus in hoc conveniunt quod utraque dicitur in
duo contraria. i. s. quod utraque eorum dicitur dupliciter quoniam gra-
vitas dicitur in id quod est minus grave et in id quod est
magis grave. et similiter velocitas que consequitur decli-
nationem gravis. quedam est maior et quedam minor
velocitas. enim se habet ad grave in descendendo. sic
tarditas ad leve. cum igitur hec dupliciter dicantur necesse
est in unoquoque istorum generum consimilium esse aliquod unum
primum vel indivisibile ad minus secundum constitutionem vel sensum.
quod sit mensura et principium cognoscendi omnia alia que
sunt illius generis. nisi enim esset tandem devenire ad ta-
le unum. non essent res alie istorum generum cog-
noscibiles. hoc totum sic dat intelligere. secundo de ut ibi.
in omnibus igitur istis. infert conclusionem. // Consequenter cum
dicit. in lineis enim. verificat predictam conclusionem.

quam ad magnitudines. et hoc facit in longitudine sumendo
in lineis. Intendendo similiter esse in latitudine et profunditate.
et sic procedit. primo dicit quod illi qui volunt mensurare
lineas ponunt mensuram eandem aliquam quantitatem linealem in-
divisibilem. et istam mensuram ponunt quasi indivisibilem. scilicet
digitum. cubitum aut palmam. et hoc quia videtur quod unum quod
est mensura in numeris est simpliciter simpliciter indivisibile cum
in aliis non sit aliquod indivisibile simpliciter quod ... sit
aliquod quod secundum constitutionem suam vel sensum sit indivisibile
et mensura aliorum. i. s. quod unum quod est mensura
aut est simpliciter vel simpliciter indivisibile ut in numeris aut
indivisibile in illo genere sui secundum institutionem ut in aliis in-
.s. quod non a quantitate est id quod est indivisibile in quantitate
ex quo concludit conclusionem cum dicit. ubi igitur existimant. quod in aliis
mensurabilibus a nobis cum aliquod invenerint tale cui nec
additio. nec ulterius modum sit magnum neque diminutio.
neque ulterius modum sit parvum id instituunt minimum
et indivisibile in illo genere et mensura aliorum illius generis.
Et est apud illos mensura certa quia est similis mensure
numeri. certe. simpliciter quod est unum. quia enim opinabantur
quod unitas est prima mensura. vel mensura simpliciter certa
et simpliciter indivisibilis. propter hoc querunt mensuram similem illi
mensure in aliis rebus querentes mensuram parvam et non
magnam quia talis mensura certius mensuratur. et quod ita
sit declarat per exemplum cum dicit, est enim ex levi. vi-
dens quod cum sint due mensure diverse tamen de ma-
iore diminuitur aliquid aut additur aliquid latet diminutio
et additio. magis quam in minori. et quanto magis
mensura fuerit minor tanto magis apparebit di-
minutio aut additio. et ideo mensurare per minorem
mensuram semper certius est. ex quibus omnibus infert
totam inductionem suam talem materiam cum dicit, igitur id
in quo. concludens ex predictis quod illud accipitur id per
mensura ab hominibus in quo additio aut diminutio non
est insensibilis sed sensibilis. et hoc tam in rebus hu-
ius quam in gravitate vel magnitudine in quibus fiet
inductio sua. et cum per tale fiat mensura esti-
matur tota quantitas certe et diffinite in omnibus
cognosci. // Consequenter cum dicit. et motuum hoc in motu.
inducit in motibus in quibus ponitur mensura motus
circularis primi mobilis. s. motus diurnus. et
hoc quia iste motus est regularissimus et simplicissimus
et minimus cum fiat in minori tempore omni alio
motu circulari. et quod ita sic confirmat per signum
cum dicit. et ideo in computatione. quia enim sic est. ideo
astronomi cum computant motum stellarum ponunt
istum motum. s. diurnum unum quod est primum et
mensura motuum omnium stellarum. et hoc propter suam
regularitatem. et tempus suum brevitatem. et per illum
motum iudicant de omnibus aliis cum isti mo-
tui nec fiat additio nec diminutio. quod ut dicit com

est necessarium mensura secundum quod est mensura in unoquoque genere. Consequenter cum dicit, et in musica, inducit in musicis in quibus tonus ponitur mensura quia quidem ponitur minimum et indivisibile propter sui brevitatem. Consequenter cum dicit, et in voce littera, inducit in vocibus in quibus littera ponitur mensura quia est id quod ponitur minimum et indivisibile. Consequenter cum dicit, unum enim in omnibus, quasi recolligit totam inductionem praemissam dicens quod in omnibus generibus praedictis est unum quod est mensura hoc modo scilicet quod est minimum in illo genere et non est in eo additio neque diminutio. Et non est unum numero quod sit commune omnibus entibus sed in unoquoque genere est unum proprium illi generi quod est mensura eorum quae sunt in illo genere secundum similitudinem et proportionem ad unum quod est mensura in numeris ut dictum est. Consequenter cum dicit, et non semper mensura est, inducit in talibus quorum mensura non est una numero sed multae. Unde sic procedit. Primo dicit quod mensura in aliquibus generibus non est semper una numero immo invenimus in uno genere plures quam una mensura numero. Tamen est ut dicit commentator semper maior mensura notificatur per minorem. Secundo cum dicit, ut diesis, hoc declarat inducendo in diversis generibus quia in neumatibus consonantiis quae non mensurantur uno neumate sed pluribus sic est. Et non est tantum in his audibilibus sed etiam in dictionibus sive in carminibus. Apud enim poetas in carminibus sunt diversae mensurae ut pes et syllaba. Pes enim mensuratur per syllabas et metrum per pedes. Hoc etiam est in geometricis quia diameter in circulo potest mensurari per unum latus exagoni et non solum per illud sed etiam per alia latera cadentia in circulo. Latera etiam exagoni non mensurantur tantum per unam quantitatem diametri sed per plures una quantitate ipsius diametri. Et sicut dictum est de his consimiliter contingit esse de aliis cum dicit, et sunt aliquae magnitudines, quae sic se habent. Conversim autem magnitudines quod possunt mensurari pluribus una mensura. Consequenter cum dicit, sic igitur unum est mensura, assignat quasdam proprietates mensurarum praedictarum et sunt quattuor quas assignat. Quarum prima est quod non est mensura omnium rerum quae quidem in sua natura sit una, quia si sic, omnia haberent eandem naturam. Nec adhuc omnium magnitudinum est una mensura. Nec etiam omnium substantiarum corporearum est una mensura cum substantiae corporeae quaedam possint mensurari per proprias quantitates et quaedam per proprias qualitates. Consequenter cum dicit, et ipsum unum, ponit secundam proprietatem. Et est quod unum quod est mensura in aliquo genere est indivisibile in illo genere. Et hoc quia est primum in illo genere ultra quod non dividuntur alia. Consequenter cum dicit, est non esse unum, ponit tertiam proprietatem. Et est quod unum quod est indivisibile in unoquoque genere non est eodem

com

+

modo divisibile, sicut pes sive palma in magnitudinibus et unitas in numeris. Immo in numeris est simpliciter indivisibile. In aliis autem non nisi per institutionem et non secundum rem vel naturam. Quod probat cum dicit, omne igitur continuum, quia hoc quod omne hoc unum quod est mensura in continuis est continuum. Quia cum omne continuum sit divisibile secundum rem et naturam, hoc unum erit divisibile secundum rem et naturam, indivisibile autem solum secundum institutionem et sensum. Consequenter cum dicit, et mensura est semper cognata, ponit quartam proprietatem, et est quod mensura semper est eiusdem generis et naturae cum mensurato. Unde sic procedit. Primo dat istam proprietatem. Secundo cum dicit, unde igitur quia mensura, eam manifestat inducendo in pluribus mensuris et suis mensuratis. Mensura enim videlicet magnitudinis est magnitudo et scilicet in simplicibus magnitudinibus quia mensura longitudinis est longitudo, et mensura latitudinis latitudo, vel gravitatis gravitas, et unitatum unitas, et numeri numerus quidem. Vel quia in mensura numeri accidit difficultas declarat illam difficultatem cum dicit, quia hoc exactum intendere quod possibile est aliquam in ut numerus sit mensura numeri, non tamen ut numerus mensurans est unius speciei et numerus mensuratus est alterius speciei, sed non unitates unius numeri scilicet minoris sunt mensurantes unitates alterius numeri scilicet maioris. In hoc enim est convenientia vel proportio mensurae. Nam est enim cum numerus mensurat numerum, ut mensuratio pertineat ad numerum qui mensuratur per mensuram unitatum, sicut est de binario. Et cuius numerus mensuratur per numeros est unitates et non unitas cum omnis numerus sit multitudo unitatum. Et intelligendum est quod unitas est mensura in discretis quamvis punctus non continuatur sit mensura in continuis. Et hoc quia continuum non potest esse ex punctis sicut numerus sive discretum ex unitatibus. Et si quaeratur causa quare sic est, potest dici quod hoc est quia unitates sunt ad invicem discretae et divisae et non distantes habent. Et ideo unum discretum ex illis potest esse. Puncta autem continua non sunt nisi non contigua, habent ad invicem licet alia contineant, ut ex sexto Physicorum patet quod continuum ex punctis esse non potest. Et dicimus. Hic ut dictum est inducit in mensuris quae sunt res in anima, quaemodi sunt sensus et scientia. Unde sic procedit. Primo dicit quod est dicere etiam scientiam quod sit in aliquo in esse mensuram, id quod scientia sit mensura scibilium sive intelligibilium, sensus autem sensibilium. Secundo cum dicit, eadem enim, dat causam huius et est quia per ipsa cognoscitur aliquid. Et ideo per quod cognoscitur res est mensura aliquo modo ut tamen habent de ratione mensurae. In hoc enim sic dicit commentator quod sensus et scientia sive intellectus est uno quod est mensura in rebus extra animam existentibus, et quia sensus et scientia non semper hoc dicunt simpliciter

com

misure. sbiugit textu cu d. et si no. qd n co
sideret iam dca n sr et scie. dignu est ut etia
misurent sciam et srm q ut scia et sr mesu
com rent encia cu ea que sut in aia ut d com
sequnt encia et no eo. vn e simp dice q sr
et scia sut mensure encu. alio tn modo
possut dici ee misure et pp h ad h vificadu
addit qrto cu dicit. Sz accit nobis. qd accit
aiam misurari qdam p res in ipa existitur
Sicut cor misurat p aliqm misura siue ipm
ponam. et i aia et scia su sr mag dnr
misurari q misurare qz tn am codicom m
sure heant pp h possut aliq m d misure.
et h cofimat p opiom alfragore com. cu d.
et alfiratg. qui posuit qd ho p aiam sua
est misura omnu. s. p srm et sciam. p srm a.
omnu sensibiu p sciam a su intellcm oiu
intelligibiu, cu aia p i cogitet oia ut dcm e
vn cocludit cum d. io dicim. qd licet sr
et scia no simp sint mense tn aliq modo
possut dici misure rex potay m sr et scia
ut dcm est su sensiu et telligiu. Conset
cu dict. et qz n dicebat. facit qda epilogu
de pdictis dicens qd cu n distincte dcm sit
ab aliis de vno q est misura i vnoq gne
qius opinet se ad dixisse ex distinctone
r pfca ab ipo ma est qd hi vnu d sed
pnis et postius su sm mag et min. et i q
n vni hi p inventu fuit in qntite fo i qlite
et in aliis. et i adhuc qd vnu hi in qntite
erit indivisile fm qntite. et in qlite indivisible
sed qntite. et ex h cocludit cu d. et io vn
ma ee, ex quo hi vnu invenit i divisis
gnib q i a gne e simp indivisile vt vnitas
i nuis i a aut no simp sz intiuu indivisile
in illo gne. Qm aut et sbam et n,
in hac pte i quirit in huis i qb dubiu est
de h vno indivisili. est aut dubiu de hoc in
sbus. vn inqrit h in fine qd est h q e
vnu indivisile et minimu et mensura in
ipis. v sic pcedit. pmo dat intecom. et e.
cu declaratu sit iam qd i unoq gne. est
vnu qd i e pm et minimu et misura in
illo gne. pscrutand e nc de n hi vni i sba
qd sit sic pscrutat est in pcedentib de aliis
qoib diffi ee sbam. et h vt. i vnu i
sbis sit tale quale posuerut pitagorici
.s. nus. posuit .n. h vnu ee num. a qie
posuit plato. s. fore extres. aut no. sz sic
a sba sensil ut dnt nles ip ee igne aut
aere. a ad ntem. d tn qd mag oz pscrta
ri de hoc vno ut dixit nles q ut dixit
pitagorici et plo. nles dico quoz quida posue
rut h vnu ee amicicia. et quida dixunt ipm
ea cor finitu vt aq aut aere. It qdam cor
infinitu, et in h dedit intecom. et pot dici qd
eam difficultatis ee intentu dat. p h qd dicit.
et vtr oz estimare. recitando diuisas opides
diuisoz de hi vno ut dcm est. Conset cu
dicit. Sz si sit ipossle. pseqt intecom. et di
illa ps in .7. in. q. p. o hi vnu i sbis no
ee vnu sic vle in gne sbe et vnu ex quo
seq qd e ad pte. in fa ut i. et ens d mod
eqlibz. declat ci pte est. pm sic o, vnu ut vle
qd est vnu in gne sbe no e sba p se i actu
pt singlaria sz vnu q e misura in gne sbe
p se et p est sba. g vnu qd e misura in gne
sbe no e unu ut vle est unu i gne. h rois
p pbat ma. fo ex ipa pbata infert qm. et
breuit resumit dcit mediu. ai. no ponit
n pbat qz sacis pz ex declaratis. et i pacebit
ex pxio declarandis. pmo g pbat ma. s. nllm
vle est sba p se et in actu. g vle in gne sbe
no est p se sba et in actu. hnc rom p poit
c ans ut d est ma. ex. vij. h v dcm est de
pnis sbe et i. de pnis entis. vl. scdo cu dicit.
qn i posle. induat adhuc rom ad vificom
illius antis. et est. nllm vle est aliq res p se pt
singlaria sz qsistit tm i ductue et pdicacone
de singubz. et h nz vle remotu vt vnu et
com ens que no sut gna sz circuit oine gen. nz
vle qpiqu vt gna in. x. pdis. et h nz gna
i. x. pdicatis nz gna in pdicto sbe q sut sbe scde
abstracte a pmis scdm intellcm. g nllm vle
p se est sba. h rois p poit ans. scdo ut ibi.
g ma est. infert qns. dco ut i. Sic vnu.
vificat cpm ans induc tam i vlib qpiqs
q in vlib remotis. ut dcm est. Et nod e q
dicit h com. qd iposle est ut ad qe plib sit
com sba. n fm q est in sba tm p qd forte n pl
intelli n quod vle no est ad p se existens pt
com singlaria ex et ext aiam. dicit i com ma
ee qd cu vlia no sint sbe q ens qe no est
sba existens ext aiam qad vnu qe n e sba.
qz vnu et ens ut d sut pdicata vlia que
no hnt ee n i aia. d i qd h n ens d de
plib eis de qb d h n vnu vt cu d de sig
ficato vi ex quo iu. qd vnu et ens no oi
in sut qucta, et sic copleta e pba ma. pnt
rois. Conset cu dicit. et q iposle est. ex
ipa pbata infert qm q intendit. s. q pp
h iposle e hi vnu qd est pm et minimu et
misura in gne sbe sit vnu ut gen et vle
in gne sbe e unu. et breuit resumit dcit

mediū cū dicat. ꝑ̄ illas. et est. s. q2 nꝫ ens q est
vlē remotū. nꝫ ī gnā sū vlia ī pdicto sbe. n
vli· vlia accīnaū sūt sbē ꝑ se et in actu. ex qbꝫ
relinquit quod id vnū quod ē misā in sbus
sit ad pedāre. Conseqt cū dr. et eius dicat
modis eqlib. declat cl pti pmū ē. v sic pcet.
pmo dr. qd cū vnū dicat tot modis quot
modis et ens ī hi vnū qd est misura ī qnei bꝫ
sit ad n pediāris. et sr in qītab. et sr ī aliis
gnib. oꝫ declare et dicē qd sit id vnū ī gnē
sbē. et h q2 nō sufficit scire et declare qd est
ad hi vnū in sbus. set oꝫ scire et declare qd
sit. et in h dedit mencōm cū sua cā. q dat
com ibi. cū in cognicōe. Sr quod dr com. qd licet
vnū et ens dicant intīs modis equalib tn
diffunt ꝑ mod q2 sicut phicū est vnū addit
īdivisile sr ens q̄ dn̄ficat ꝑ dē entis. Con
set cū dicat. sꝫ in colorib. inciꝑ declare qd
sit id vnū qd ē p et ē ī sbus declans q ē
ad sbā pti que ꝑ sbsistit et ꝑ ipam oms ad
com q̄ sedm com. est motor pm. q a sr. pbat sic
in omib aliis gnib a sbā est hi vnū aliq pti
eidē natē. ut in colorib aliqs color pdāris
vt albedo. ī neumatib ad neuma pti. vt
diasis si ton. et ī in vocab ad vox pdāris
vt vocal. In figis rectilineis a pti figura.
vt tangulus. g ī sbus erit hi vnū aliqua
pti sbā. hi pmo dificat ans ꝑ inductom vt
dcm est. scdō resumit ipm dificatū. et ex
ipō infert gns qd ē intentū. In dificando
aūt ans sic pcet. ꝑ inducat ī colorib dicēs.
qd pm et minim qd est misura in colorib ē
vn color pti vt albedo ex q et nigdie vnū
gnari mediū colores. et ī albedo ē poz nlic
omibꝫ mediis colorib. ad h aūt nigr est p
uacō albi aliq m sic obscuritas ē pnō lucis.
et sic albū est nli· pus nigr. et sic pꝫ q albꝫ
color est pm et minim qd ē misura ī colorib.
v infert cū dicat. g scia. qd si oīa encia es
sent colores hrent aliā misura q̄ eet misā
nō simp sꝫ oīū coloꝝ. h ī hrent vnum
colorem pti misurincē vt albedinē. et dr
com sr h com. qd nō dꝫ ad dicē q colores cōpo
nūt ex duob. s. albo et nigr. sꝫ ex albo. qm
nigrm ē pnō albi sicut ē obscuritas pnacō
lucis. et io in colorib nō ē pm et misura n
vnū. ꝑ h ī quod dr. sꝫ aliquoꝝ. inducat
ꝑ com. qd albꝫ color est nus coloꝝ nō nus
simp. sꝫ nus alicuis natē q colors. scdō ē
dicat. et sr et scia. inducat in neumatibꝫ dicēs.
qd si omia encia eent neumata tc diasis
sū thon eet pm sū misā omiū enciū ī qd

encia nō fieret ab vno q est sbā nꝫ ab uno
qd ē pm qnti sꝫ ab uno qd ē diasis siū ton
pti. tcio cū dr. et sr in pneumatibꝫ. inducat
ī vocab et pꝫ. qrto cū dr. et si eent figē.
īducat in figis. qd sr pꝫ. Coni cum dr. g
si in passiōib. sū ipm ans dificatū et ex ipō
infert gns qd est intentū dicens. qd cū dificat
sit qd in pdicamtis passionū et qlitatū et
qntitm et vli· qd est in omi gne. vnū qd
ē ad n pti vna et est nus aliqꝝ q sit
alic vni nc cū ipō nuante. n p ad qd ē
hi ī aliis pdicamtis eē misura ī sbā. cū ī
sit nece est ut sit sr in sbā a pti sbā
q̄ sit misura oīū sbaꝝ et p. Conset cū dr.
h. n. cōslē. īnuit dificōm ncitatis gncie di
cens qd silē est quo ad h in sbus et in aliis
gnib. q. epilogando gcludit totali· intentū
in hac pte cū dr. ma ē g. cōcluděs ma eē
ex pdcā inductōe qd vnū qd est misā et pm
ī qlꝫ gne est ad n pti et simplicissā ī illo
gne. et nō est n vlis sū vlē. et ex hoc re
linqt qd sr ē in sbus. ꝑ̄ qd addit cū dicat.
sꝫ sicut ī colorib. qd sicut ī colorib qrere
hi vnū est qrē pti colorē. sic in sbā qre
hmōi vnū ē querē aliqm sbām pti et
com nō vlem q sicut dcm ē ꝑ com. est motor
pm. de q pbat ī. viij. phicoꝝ. qd ē etn
vn oīo ī mobilis. oīo absolut a m. simp
nllam hns magnitē de q ī pbat eedē co
ſr dicedes et ples ad ī. xi. h. et intelld est qd
ē qd si pm motor ponat misura omium
com que sut ī sbus vt uult h com. forte nō
pō misā n ꝑ̄ qsdā cōdiciōes misure quas
gicat in h. s. qd est simplicissim minimū
et virtime vnū. et nō q2 cōicet oēs cōdi
ciones misē sicut n oī loco nll gueiūt oēs
cōdiciōes loci. qs declat ar de loco in qrto
phicoꝝ. Cm a incēo. In hc pte in
tendit ar de vno scdm qd gpat ad alīm.
et h ps dī in. ī. m. q. p. declat de vno
scdm qd cōpat ad ens cū quo cōducit. ī sa
vt ī. et ī vnū et multū. declat de uno
sm qd cōpat ad multū cui oppō. ī pma a
pte declat qd vnū est sinonimū sū
cōūtabile cū ente. v sic pcedit. pmo poit
gm q intent. et pꝫ. scdō pbat eā cū dicat.
qm modi cōsecucōis. et h ꝑ tres rōnes qꝫ
pma est. q2 vnū et ens equali· cōsequit ad
oīa pdicamta. sic. n. ens p de reb cuiꝫ
pdicti. et cōsē ipar. sic et vnū. q2 vnū
et ens id signt sū sūt gūtabilia. Conset
cū dicat. et q2 eencia eoꝝ. pot sa rōm.

et est. ens et vnu͂ s͠r diuisificat͠ ł diuisis
gn͠ib⁹ sicut .n. ens. n͂ d͠r o͠io vniuoce n͂
o͠io equoce s͠z analogice de diuisis p͠dicat͠is
s͠r et vnu͂. q͠r et cetera. Et no͠d est q͠ uult
com s͠r h͠ com. q͠d ens ł vnu͂ no͠ sunt gn͠a. q͠r
si ee͠nt gn͠a. no͠ significaret hoc q͠ signi͠t
signe p͠ma et s͠m me͠ sicut fam͠u. set
significaret sicut h͠ n͂ gen͠ sig͠t. sp͠es me
diante aliq͠ q͠i quod sic pot͠ intelli. ens
in sp͠a sig͠t totu͂ q͠ e͂ in sp͠a et s͠r i͂ aliis
gn͠ib⁹. et ide͂ intelli͠d e͂ de vno. g͠⁹ u͂ non
sig͠t totali͠t q͠ e͂ sp͠es. s͠z p͠te͂ ee͠ntie speciei.
Conse͠t cu͂ dicat. et q͠r no͠ addit. po͠ ca͠a
ro͠m. et est. q͠r vnu͂ no͠ addit re͂. n͠z i͠m
s͠r i͠d cui addit͠ sicut n͂ ens. n͂ addat ad
p͠dicamentu͂ d͠nis a͠m i͠m q͠cta. vt q͠le a͠t
v͠. a͠t q͠n. et no͠ ee͠ntia͠ cui͠z. q͠r ens ł vnu͂
com idem sig͠nt. et intelli͠d est h͠ ut uult com,
q͠d sig͠nt ide͂ s͠cd͠ re͂ et s͠bam. et i͂ hoc co
ueniu͠t res i͠ues p͠dce͂. s͠z diffi͠nt p͠ mod
vt p͠z ex͠ h͠⁹. vn͂ .n. i͠poit͠ ab aliq͠ forma
q͠ h͠t oppo͠m ad mltit͠ne͂. ens v͠ i͠poit͠ a
forma que no͠ h͠t oppo͠m ad forma͂. et d͠t
com com. q͠d auicena errauit c͠t vnu͂ ł ens
putando q͠ addu͠t rem ul͠ ee͠ntia͂ et n͂
s͠r i͠d cui addu͠t. q͠r p͠ ip͠m n͠r est ens
vnu͂ p͠ se et p͠ sua͂ ee͠ntia͂. et p͠z p͠ com
com q͠d errauit in sic putando q͠r ista͂ po͠m
q͠se͂ infinitas. Si eni͂ n͠r est vnu͂ et ens
p͠ sua͂ ee͠ntia͂. g͠ q͠d est unu͂ ł ens erit
h͠⁹ p͠ a͠d. et i͠d. ad h͠c erit vnu͂ et ens p͠
a͠d eade͂ ro͠ne. et sic i͂ infi͠tu͂. Et decept⁹
fuit auicena ex h͠ q͠d ignorauit q͠ ens
et vnu͂ sunt id͠ s͠ re͂ et s͠bam. diu͠sa a͠t
com s͠cdm modu͂. dicat͠ i͂ com. q͠d duo decepitur
cu͂ in hoc. vnu͂. q͠r opinabat͠ q͠ vnu͂
q͠ e͂ p͠m q͠nti͠tis sit n͠u͂ est vnu͂. quod est
sinonimu͂. su͂ q͠uerti͠le cu͂ ente. decept⁹
eciam fuit q͠r ignorauit d͠m in͠t hoc nom͠
ens q͠d sig͠t g͠. et q͠d sig͠t n͠um. q͠ eni͂
sig͠t n͠um. est accns. et q͠d sig͠t g͠en⁹.
sig͠t q͠d e͂ vnu͂ .x. p͠dicat͠oru͂ in. ⁒ q͠m
cu͂ dicat. et i͂ v͠ et multu͂. intendit de
vno p͠ q͠d oppo͠ multo. et p͠cedit sic. p͠
d͠t q͠d vnu͂ et m͠ltu͂ opponu͠t ad i͂uice͂
m͠ltis modis. fo͠ cu͂ dicat. et vn⁹ eo͠z e͂.
incip͠ declarare illos modos. et di͠ h͠ p͠s
m. ⁊. m. q. p. declat quo vnu͂ et
multu͂ opponu͠t ad i͂uice͂ s͠m se ip͠a. i͂
s͠cda͂ ut ibi. et sicut descp͠si͠m⁹. declat
quo͠m opponu͠t ad i͂uicem s͠cdm sua q͠
rentia. p͠ m. ⁊. incip͠ declat vnu͂ mod
quo vnu͂ et multu͂ opponu͠t p͠ se ip͠a.
et est. q͠d opponu͠t s͠cd͠ se ip͠. sic i͠uis͠o oppo͠
i͂ diui͠. vnu͂ eni͂ est indiu͠o su͂ indiuisi͠le.
multu͂ u͂ diu͠o su͂ diuisi͠le. in s͠a ut i͂. oppo
g͠ i͂ situ͂. declat ad q͠ modu͂ opponis re
ducat͠ ille mod⁹ dicens q͠d cu͂ q͠or sit mo
di oppoita. q. p. p͠m⁹ e͂ s͠m p͠uo͠m ł h͠itu͂
ille mod⁹ reducat͠ ad oppo͠ p͠ p͠uo͠m et
h͠itum. cu͂ indiuisi͠tas sit p͠uo͠ diuisi͠tas. ex q͠o
co͠cludit q͠m cu͂ d͠t. sunt g͠ q͠ria. q͠d vnu͂
et multu͂ sunt q͠ria aliq͠o m͠ q͠m eo m͠ q͠o
p͠uo͠ et h͠itus sunt q͠ria. et i͂ vocaui͠t p͠ma
com ł h͠itu͂ q͠ria. q͠ fac͠ ut uult com. q͠r
q͠ria v͠ reducu͠t ad h͠ gen⁹. et q͠r no͠ s͠r
se h͠t i͠e mod⁹ ad alios modos opponis. s͠b
iungit cu͂ d͠t. et no͠ d͠r de q͠io. q͠d i͠a oppo
que e͂ in͠t vnu͂ et multu͂ no͠ reducat͠ ad
q͠dco͠m n͠z ad relo͠m oppo͠m. et q͠r i͂ iam
dcu͂ oppo͠e se h͠t vnu͂ p͠ modu͂ p͠uo͠is. et
.n. indiu͠o. et multu͂ p͠ modu͂ h͠itus cu͂ sit
diu͠o. et h͠itus e͂ nocior p͠uo͠e. eo q͠ p͠uo͠ no͠
cognoscat͠ n͂ p͠ h͠itu͂. ad h͠c i͂ cu͂ vnu͂ sit
p͠n͠m et m͠sura n͠ui. et i͂ faciens cogn͠ic͠e m͠lt
tit͠ne͂ ne ee͠t error͠ h͠uc modu͂ nocius
declat ip͠ dicens q͠d vnu͂ aliq͠o m͠ cogn͠ p͠
m͠ltu͂ et h͠ p͠ s͠n͠ m͠ltu͠do .n. et i͠d q͠d est
diuisi͠le noci⁹ est s͠cdm s͠n͠ q͠ i͠d q͠ e͂ indiuisi͠le
p͠p h͠ q͠d p͠ s͠n͠ et quo ad nos est m͠ltu͂ p͠ mod
h͠it⁹ et noci⁹ q͠ sit vnu͂. vnu͂ t͠n i͂ re noci⁹
est. ⁒ Conse͠t cu͂ d͠t. et i͠d descp͠si͠m⁹. i͂cedit
de modis quib⁹ vnu͂ et m͠ltum oppo͠r s͠m
sua q͠rentia. declans i͠m et oppo͠m eo͠z co
rento͠z. et diuidi͠ illa p͠s in. ⁊. q. p. est de
q͠rentis i͂mediate͂. s͠a de q͠rentis mediate͂. que ibi.
incipit. Q͠m a͂ q͠rentis. p͠ma i͂. ⁊. i͂ p͠ma
declat. de h͠uis t͠bz. s͠. eod͠ et sil͠i et eq͠li.
et de suis oppoitis in s͠a ut i͂. diuisitas a͠
ł alietas. de h͠is duob⁹. differentia et i͂differ
rentia. in p͠ma p͠te sic p͠cedit. p͠ d͠t declat
ee͂ in q͠rto h͠⁹ q͠ vnu͂ q͠tinet id͠ sile͂ et
equale. multu͂ u͂ sua q͠ria. s͠. diuisu͂. dissile
et i͂eq͠le. fo͠ ut i͂. Cu͂ g͠ d͠r ide͂. declat
i͠m duo͠z p͠dco͠z. s͠. eidem et silis et suo͠z
oppoito͠z. et di͠ i͠a p͠s in. ⁊. m. q. p͠ma
distinguit modos eide͂ et silis ł suo͠z op
poito͠z. et no͠ distingu͠t m͠ equal͠. q͠r e͂
q͠le est o͠m uno m͠o. in s͠a ut i͂. et sunt
o͠ia. declat modos opponis in͠t id͠ ł diuisu͂.
ad h͠c p͠ma i͂ duas. i͂. q. p. distinguit modos
eide͂ et silis. in s͠a ut i͂. g͠ m͠lt͠e. modos
suo͠z oppoito͠z. p͠ma i͂. ⁊. m. q. p. disti
guit modos eide͂. in s͠cda͂ ut i͂. et diu͠

consimilia. distinguit modos eiusdem similis. primo ponit enim tres modos quorum primus est quo aliquid dicitur idem sive uno. et hoc secundum opinionem dicentium omnia esse ex nihilo vel quia unumquodque habet numerum eundem a quo unitate dicitur unum. Secundum alium modum dat cum dicit. et eadem. et est. quia secundum una natione dicuntur eadem cum differentie. sua materia propria. et sua formam propria indicante. tertium modum dat cum dicit. et in si differentias. et est. quod aliqua dicuntur eadem eo et ideo que conveniant in differentione alicuius forme ~~[illegible]~~ ~~[illegible] eadem et~~. specialis quo omnes hec recte possunt dici eadem et sic omnes figure quadrangulares. eo quod omnes sint equalium angulorum. scilicet rectorum angulorum possunt dici eadem eo quod anguli earum sunt equales. licet non habent figure habentes. iiii. angulos rectos sint plures secundum speciem tamen conveniunt in hoc quod anguli earum sunt equales. et sic licet hec recte sint plures tamen conveniunt in hoc quod recipiunt equalitatem. et sic sunt eedem. Consequenter cum dicit. et dicuntur. distinguit modos similis. et sunt tres. sicut et modi eidem. quorum primus est. quod similia dicuntur que conveniunt in eadem forma speciali. non tamen eodem modo quo quadrangulus maior dicitur consimilis quadrangulo minori. et linea recta maior consimilis linee minori hec non dicuntur similia licet non sint simpliciter idem. dum modo habeant formam eandem specialem in qua conveniant. quia quamvis licet unum sit magis et reliquum minus non tamen participatur ab eis secundum magis et minus. sed equaliter. Consequenter cum dicit. et quedam cum fuerit passio. dat secundum modum. et est. quo aliqua dicuntur consimilia que conveniunt in eadem forma accidentali non tamen eodem modo sed secundum magis et minus. ut magis album dicitur consimile minus albo quia sunt consimilia sive in albedine licet unum secundum magis et reliquum secundum minus participet eam. Consequenter cum dicit. et quecumque eius. dat tertium modum. et est. quod aliqua dicuntur consimilia que habent plures dispositiones easdem quam diversas. et hoc aut simpliciter et in actu. aut habere possibile de facili sunt transmutationes forme specialis. ut scilicet per artificium quoniam stagnum dicitur esse simile argento. quoniam ut dicit commentator. per artificium convertitur in pluribus dispositionibus in quod estimabitur stagnum esse argentum. et sic de auro et cupro quod est rufum vel igneum. Consequenter cum dicit. ergo manifestum est. distinguit modos diversi et dissimilis. unde sic procedit. primo concludit manifestum esse ex predictis de eodem et simili. quia diversum et dissimile dicuntur multis modis quia idem et simile dicuntur multis modis. et unumquodque modorum eius respondet aliquis modus diversi ei conveniens. et similiter modi similis. modis dissimilis. secundo cum dicit. et quedam quidem modo. tangit modos diversi contrarios modis eidem. scilicet. est. propter hoc enim quod dicit. modo. intelligit secundum

modum diversi respondentem tertio modo eidem. et per hoc quod dicit. differentia. intelligit tertium modum diversi respondentem tertio modo eiusdem. quedam enim dicuntur diversa quorum materia est diversa. et quedam quorum differentia et forma est diversa. et ideo hiis duobus modis est diversum oppositum eidem. per hoc autem quod dicit. et id tertium. intelligit primum modum diversi respondentem primo modo eidem quo dicebatur idem secundum numerum diversum. quia enim diversum est oppositum eidem. ideo modi ipsius diversi opponuntur modis eidem et eis respondent. et hoc intendit per hoc quod dicit. diversum autem. Consequenter cum dicit. et sic omnia ad se. declarat modum opponens inter idem et diversum declarans quod hec oppositio non excedit ens neque unum. sed reperitur in omni ente et in omni uno. unde sic procedit. primo dicit hoc esse. secundo cum dicit. non. n. contradictionis. dat causam hoc. et est. quia diversum non opponitur contradictione ei quod est idem. sicut non idem opponitur ei et ideo non reperitur diversum in eis que non sunt sicut id non idem. idem tamen et diversum reperiuntur in omni ente et in omni uno. vel hoc fit fuit unum naturaliter. sive fuit unum per accidens. ut unum artis natum sicut scamnum. sive enim dicatur ens naturale aut non naturale sive unum ... et diversum sic opponuntur ad invicem quod hec oppositio reperitur in omni ente. et in omni uno. et non excedit ipsa. Consequenter cum dicit. diversitas autem. monstrat de hiis duobus opponentibus. scilicet. differenti et indifferenti. dans differentiam sive diversitatem eorum ad idem et diversum. et procedit sic. primo dicit quod diversitas vel dicitur aliquo modo se habet et aliquo. secundo cum dicit. quoniam diversum. dat illam diversitatem. et est. in hoc quod diversum ab aliquo non est de necessitate diversum ab ipso per aliquid aliud. sed se ipso potest esse diversum. sic idem non de necessitate per aliud est idem. et propter hoc idem et diversum reperiuntur in omnibus entibus. de differenti autem non sic est. immo omne differens ab aliquo differt per aliud. et similiter omne indifferens alicui per aliquid aliud est indifferens. id est quod unde est dicitur unum est aliud per quod differunt extrema et aliud per quod non differunt immo in quo conveniunt. et ideo differentia autem indifferentia non reperiuntur in omnibus entibus. entia supprema que non conveniunt in aliquo non sunt ab invicem differentia. sunt tamen ab invicem se ipsis diversa. tertio cum dicit. et hoc est aut genere. quia dixit quod dicitur per aliud differunt aut non differunt. aliud est genus aliud dicitur. omne enim differens ab aliquo differt ab ipso aut per genus aut per differentiam. sed aliquando genere. ut illa que non habent materiam. communem nec transmutantur ad invicem cum non sint omnia que sunt sub diversis predicamentis ut

lignu. albu. ista em no queniut in aliq gne
et qr vnu et ens i quo queniut no st gra
va. sed form aut su sm dras forles. differt
illa quor gen e vnu et hi diu ppe dr ut com
ist dicet com. d. n. qd ea que sut diusa sm
gen distant ab inuice sm tn reiuntate n sut
dra. ex quo relinqt q ea q ppe et ve sut dr
sut ea que sunt in gne eodem. qrto cum d.
et di gr. describit gen dices qd gnus est i qd
pdicale e de diusis s qd est vnuqqz eor. et
i sic dicit com est dispo pdi sbalis. g. n. e com
id qd est id sed sbam i omib speb diusis.
qr sba gnus e in po ad omes suas spes.
Qm a gietas et c. iam declarauit de gnens
imediate sb vno et mlto. h ment de qbz da
gnencis sb vno i mlto sz mediate. vt de g
rus que qtinet sb diuso su sb differna. et
di h ps i. m. q. p. deriat de gnus qd sut
s sua diffom. i sa ut i. et p gietas. deriat
qlia sut s suas ppetes. pma ad h m. i. q.
p. dificat pte diffois gior et qclud coria
inde ma. in sa ut i. et nece est remoue
oem occasione erri i dubi cca ipa diffom.
s m. i. q. p. vificat pti diffonis. secda
ut i. sz max m qlz. qcludit. i. coria.
diffo aut gior q intendit i s pte est hec.
gia sut diusa in eode gne existencia q sub
illo gne maxie distant. cc q sic pce. p vifi
cat pma pte hui diffois. hnc. s. gia sut
diusa in eode gne existencia. scdo. scdam
ut i. sz tn posle est. ad h cc pm sic pce.
p po ipam dicns ma ee ex sequta iductoe
h ee bn pontu et qcessu. s. qd gietas e aliq
diusitas i no qcqz. sz diusitas i eod genle.
et i qd gia sut diusa n qcqz sz in eod gne
existencia. fo cu d. oia. n. h pbat s. gia se
ab inuicem dra et no diu. gia illa q st qcqz
n diusa. qm qdam sut diusa scdm gen q
no diu gia. et qdam sunt diusa i eod pdica
mt q p ee gietas. g gia cu sint diusa sut
in eod gne. et id sed gen. h rom p dat
mediu. fo infert gm cu dicit. g sut. tcio e
d. et dcriatu est. qr dix gia ee ide sed gen.
dicit dcriatu ee in aliis locis vt i. v. h qui
sut in reru q sunt eed s gen au diuse.
et h. ne imputet hi dcriacom ad hnc locu
sptare. Conse cu d. et tn posle est. vifi
cat scdam pte pdce diffonis hnc. s. q gia
sut max distancia sb eode gne. v sic pce.
p po ipam dices. qd cu int ea que sut eide
gnis sit distancia maior et minor aliq erit
distancia maxia. ci distancia est int gia. fo

vt i. qr n max. et h. scdm alia litteram alti
tns. incipit eam declarare. v sic pce. p dicit
ma ee ex inductoe in singlis gnis q maxia
distancia e gior sb eode gne. fo cu d. qm
illa q differut. dat rom ad h. et est. sicut
ea que diusa sut sed gen max distant qr
simp no queniut nz sut ad inuice trasmutabilia
t no sut gia s ea q sunt sb eod gne vltima
et minime quenia sb illo gne max distant
hi a sut gia. sunt. n. gia vltia i extrema et
minime quencia sb illo gne ex quib fiut media
illa que sut sb eod gne. qr gia eor que sut sb
eod gne max distant. h rons p po vbute
ma. scdo vbute mi. cu dicit. illa a q differut.
tcio infert gm cu d. g distancia i c. et dicit com
s h com. q gia sut illa q sunt maioris distan
cie in ee q ad illa que sut distancia p in loco
sut illa qr distancia e maxia. et debes scire
sic d com. q i diffo iam dca est gior ppe com
gietate que est in loco. distancia. n. i loco est
max. s. centi ad circufenciam. et i distancia est
cu in gietate sbar corpa ppor i istis locis. et
id dem est i diffone gior simp qd sut illa
int que e distancia in ee max. vba st com.
Conse cu dicit. sz max m qlz. qclu coria
vltia pte diffonis mata. et sut duo q p m
est. q gietas e distacia qpleta et pfca sb eode
gne qd sic qclu. max m qlz gne pfcm
in illo. cu g gietas sit max distancia i aliq
gne vt declaratu est. gietas pfca et qpleta
d e illo gne. h rois p poit me m cum sua
vificatoe. scdo ex ipo vificato infert gm. po
g pmo mediu et pz. scdo cu d. ma. n. ipm.
vificat p h qd id pfcm queit ei q e max m.
cu max m sit id i aliq gne cui no est possib
addicio i illo gne i qplet s illd i illo gne
ext qd n est. qd possit addi ei ad sua qple
cione. qr pfcm di de max i i max m in
gne e ue pfcm in illo. et qr posset ads dice
qd lz ea que sut p modu habitus possit ee
pfca et qpleta. ea tn que sut p modu p
uacois. ci e diusitas su distancia. non. hoc
remouet com cu d. diusitas. n. dices qd
diusitas p ee qpleta et pfca si fuit max
sic a q sut p modu habitus diu pfca cu
fuint qpleta. ext q n est qd sit de sua co
plecoe hi qples st ens sicut vltm et
qtinens oia que sut neccia ad sua qplecom
ex. vn ex pfcom vltima n e quod sit
neccm ad pfcom. et hi pfcm no indigz oio
aliq addito ad sui qplecom. Conse cu
dicit. qm a gietas. infert gm qcluders ma m

ee ex pdas qd contrarietas e distancia copleta i pfca
sb eod gne et h' su fuit distancia in loco si
fuit distancia i qlitate et fo'r. pp qd sb'iungit e
dicit, et cu gia. quod cu gia dicant mltis mod
s. iam das no sit v et ppe gia n que se talia
nt q est pfca et cpleta distancia. i. s. fm com.
qd si fuit contrarietas in loco diversitas i loco est pfca.
et si i fo'r oie diversitas i fo'a erit pfca. et si
i qlitate est diversitas et i qlitate est cpleta. Conset
cu d. et cu oia i' ic. po' scdm corlm. et est.
qd vnu tm vni est contrariu. v sic pcet. p cclu
corlm et pz. scdo cu d. ullm. n. mag. dat
necitate ei ca dans media quor fi est. qua
contrariu est vltimu su postimu in distancia. qr
e tm vnu cu dem p sbstanciam vni soli g.
scdm mediu dat qui cu d. et e vna dimsio.
et est. qd vni dimsionis recte sut tm duo extre
ma. cu g contrarietas sit sicut vna dimsio recta.
tm ipi erut duo extrema qr vnu alt e contrariu.
et i tm vnu vni est contrariu. tciu mediu dat
cu dicit. et vlt diversitas. et est. qr diversitas n
e n dui. cu g contrarietas sit cpleta diversitas co
tricas no erit n dui tm. Conset cu d.
et necce e i. remouz dem occasione erradi
i dubi de ee pdcam diffom contrariorum qr. n. dem
e in illa diffone q gia maxe distant. posset
ad cdere hnc distanciam ee maxiam simp. pp h
remouet dns p q necce e ut diffo contrariorum inq
cadit max et ptrema distancia sit via. i. vo
m intelleci. scdo cu d. diversitas. n. cpleta. de
darat quom hc intelli. intendens q ista distancia
n oio et simp max est. imo distancia max
simp i oio. no est n int ea que sut diversa
scdm gen. ibi. n. distancie simp n additur.
cu ipos le sit ut ea q distant scd gen i form
possit mag distare qm distant. gia a n sic
maxe distant qm ad distanciam contrariorum e vlteriore
distanciam adde. sz gia maxe distant i illo gne
sb quo sut. sub illo. n. gne no est adde ultio
rem distanciam. ipa eni gia sut vltia et extre
ma in illo gne in quo conueniut. et qd contraria
sut in eode gne cofirmat adhuc cu dic. qm
m. p h qd in eade est recepcia contrariorum q quod
gia int oia in quor e in eade in po. sut illa
que maxe distant sb eode gne. qr i illis est
cpleta diversitas et max sb illo gne. et quia
dixit qd gia sut i ead m et eade in po.
ex h concludit cu d. eadem. n. scia. qd eade est
scia contrariorum i eodem gne existenciu qr. n. gia
sut ead in eade po. no e scire vnu contrariorum i
gnatu hi n sciat po que est ad ipm et ad sui
contrariu. et io si sciat vnu giu scit et reliquum ex q

sut in eade po. com ci ali. expoit illam
litteram. et necce est. intendit. n. q maior
est distancia reru eide gnis q no eid. et
i qd gia maxe distant simp. et pbat dices
q nlla est diversitas maior q illa q est int
res eidem gnis qm int illa q sut diversa fm
gen et form no inenis mag distans ul
mag ppinqu. s. qm int ista no accit cpo.
sic no accit mistura int magnitudines diversas in
gne. vlu sut com. p q intendit qd cu in
rebus q diffinit i gne et fora no sit mag
distans nz min cu int illas no sit cparacio.
n erit maxe distant. qr n max distanciam.
qd aut no sit cpo int res diversorum gnm su
mistura pz p com. dnte qd no e cpo sine
mista int magnitudines diversas in gne. vt int
lra et cor. et p ad h intelli q considando co
pleta distanciam. p oppom et cplecom dista
cium i i maxam p cpom aut no est n int
duo extrema eide gnis. sic gia existencia sb
eod gne maxe distant q diversa gna. et sc
mag cpetit maxe distanciam contrariis q diversis
gnib. et h modo considat sp com cpleta dista
ciam. et pp hoc dicit sp com. q gia magis
distant q diversa gna. istu i modu aliqn
considat ar. considando aut maxim et cpleta
distanciam. no sic sz scdm minore idepte
et minore conuenit distanciam. sic diversa gena
mag distant q gia. et ista inui vt in. co
sidat ar. vn mag in scdm ipm q gnibz
diversis conueniat simp max distancia q contrariis.
Et prima contrarietas e. intendit in hac pte vt
dem est de contrariis fm suas species. et di h ps
m. i. i. q. p. intendit de contrariis p qsdam species
mag cres. in sa ut i. gia u possit ee. inte
dit de ipis scdm qsdam species mag spales.
adhuc pma m. i. q. p. est de his specieb
i se. i sa q incipit i. et si oppo. in cpacoe
ad a gna oppoitor. in pma pte declarat
duos modos contrariorum qr pmus est quo contraria
dnr q sut gia in p vitate contrariorum qr vnu
e hitus i relm pruo. et cu pruo dr plib modis
no e h intelld de omi pruoe. sz de pruoe
cpleta et pfca. i p appllare pruom pfcam
pma pruom i m. q quod cu sola fac simp
pm contrarie. h g sut gia i p vitate contrariorum et
his contrariis cr diffo contrariorum pasignata. eo cu
dicto. alia u gia. dat scdm modu contrariorum. et
est. quo gia dni qdam p attribucom ad his
gia q sut gia i p uitate contrariorum. i distiguit
illa attribucom cu dicit. qdam ero. qr qda
dni gia qr hnt ad de tenede his contrariorum vor

et quedam que agunt contraria ut principia contrariorum. quedam autem que fiunt ex contrariis ut oppo. quedam vero dicuntur contraria quia altem eorum est habitus completus et perfectus. reliquum habitus diminutus. et quedam quia sunt aliam alia attributionem
com ad vnum contrarium. et notandum quod dicit commentator. atque dixissemus hic quod iam dictum est de veris contrariis que opposita
sunt habitu et privationem precedunt naturaliter opposita
secundum contrarietatem. omnia enim contraria opponuntur secundum
habitum et privationem. vilius enim contrariorum accidit ei ut
sit privatio perfectionis. et declaratum est in philosophia
ut dicit prima contrarietas est privatio et forma. dicit tamen
com commentator. quod non omnis privatio et habitus precedunt
contraria. sed privatio que est pura privatio et non contracta
cum esse aliquo. Consequenter cum dicit. et si opponuntur
intendit de speciebus contrariorum in relatione ad alia
genera oppositorum. et dividitur ista pars in .3. membra quorum
primum comparat contraria ad contradictorie opposita. et inde nacta
occasione comparat privative opposita ad contradictoria.
in fine ibi. et significationes. comparat contraria ad priva-
tive opposita. ad relative autem opposita non comparat contraria
quia iam potest esse quod non est tanta dubitatio
de similitudine contrariorum ad relative opposita. quanta est
de similitudine eorum ad alia opposita. prima ad huc
in .3. membra quorum primum comparat contraria ad contradictorie opposita.
in secunda ibi. privatio autem est contradictionum. comparat
contraria ad privative opposita. ad contradictorie autem opposita
comparat quia declaratur quod non sunt illa. Sic est
.4. sunt genera oppositorum. scilicet contradictorie. secunda
vero est. intelligendum quod contradictoria sunt prima medium non
habentia nec potentia habere. et contraria possunt habere
medium. ergo contraria non sunt contradictoria. hec ratio primo
ponit. maior ibi. quia non. minor secundo ibi.
ibi. medium est. infert conclusionem. Consequenter cum dicit.
privatio autem. comparat privative opposita ad contradictorie
opposita. et sic procedit. primo dicit quod privatio est quo-
dammodo contradictio. sunt opposita contradictoria et non simpliciter.
com et dicit. quodammodo. propter commentator. quia privatio et habitus non
dividunt verum et falsum nisi quando subiectum eorum fuit
ens aut terminatum. contradictoria vero dividunt verum
et falsum sive subiectum fuerit sive non. secundo cum dicit.
quoniam si id. ostendit quod non sunt simpliciter idem privatio et
contradictio. et hic dantur duas differentias modo ipsa. quarum prima
est quod cum privatio dicatur multis modis sicut distinc-
tum est in .5. huius. quandoque enim dicitur privatio. sive
scilicet cum ad privationem ab aliquo quod non est natum habere
ab illo ut irrationabilitas ab asino. sive privetur
ab asino aliquo quod natum est habere ab illo. et
hoc autem simpliciter aut in omni tempore ut cum homo est
cecus a principio nativitatis sue. aut in aliquo tempore
ut barba in puero. sive sic sive sic. semper est privatio
negatio exigens substantiam sibi recipientem eam.
pura autem negatio substantiam sibi non exigit. Inter hoc

quod differunt privatio et pura negatio sive contradictio. et
dando ista differentia sic procedit. primo inducit in diversis
modis privationis ut dictum est. in secunda ibi. quare privatio.
infert predictam differentiam de privatione secundum omnes illos
modos per quam differt a contradictione. concludens quod privatio
est negatio in qua non est possibile ad affirmationem privationem
data accepta cum proprio susceptibili. et intelligit quod
illius susceptibilis existenciam semper exigit. Consequenter
cum dicit. et ideo non est medium. dat secundam differentiam que
concluditur ex primo. et est. quod medium contradictorie non est medium.
privatio autem et habitus habent sic medium. ut dicit commentator. quando
putatur de aliquo proprio susceptibili. quando enim sunt ambo
falsa. ambo vero falsa sunt de non ente. hanc differentiam
primo concludit tanquam manifestam ex predictis. secundo cum
dicit. equale vero. exemplificat de ipsa. quoniam medium equale
et non equale non est medium. medium autem equale et
inequale potest esse medium. quoniam ut dictum est ambo
sunt falsa de non ente. ambo vero sunt falsa de ente
autem a proprio susceptibili. vero autem proprii susceptibili quod quod
est magnitudo non est medium. Consequenter cum dicit.
et si generationes. comparat contraria ad privative opposita. decla-
rans quod contraria sunt privative opposita sicut privatio
et habitus vel quod non convertuntur. et dividitur hec pars in duas
in quarum prima declarat hoc per rationem. in secunda ibi. et hoc
manifestum. declarat hoc esse manifestum per inductionem. adhuc
prima in .3. membra quorum primum declarat quod contraria sunt habitus
et privatio. in secunda ibi. privatio vero. quod non convertuntur.
primum sic. omnia contraria generantur ex se invicem. sed non
est generatio nisi privationis ex habitus ut ex contrario. cum enim.
dicit commentator. omnis generatio est ex forma completa in
formam diminutam aut econtrario. ergo omnia contraria sunt habitus
aut privatio. hec ratio primo ponit. maior ibi
com et generantur. minor. secundo ibi. et manifestum est. infert
conclusionem. Consequenter cum dicit. privatio vero. declarat quod non
convertitur sic. cum privatio dicatur multis modis. quedam
sunt privationes ut scilicet privationes complete. que non
transmutantur in habitum sive a quibus non transmutatur
privatio in habitum. sed illa que sunt apte et non
vera contraria utrumque illorum in alterum mutatur et
conversim. ergo non est necesse ut omnis privatio sit contraria
sive ut omnia opposita privative opponantur contrarie.
hec ratio primo ponit conclusionem. secundo ibi. et in hoc est
causa. invenitur. maior. tertio ibi. tamen. non contraria. ponit
minorem. Consequenter cum dicit. et hoc manifestum est vero. declarat
hoc esse manifestum per inductionem. inducendo enim in
singulis contrariis semper apparebit quod alterum extremum
contrarietatis est privatio. scilicet vilius extremum quamvis quidem
privatio in altero extremorum diversificatur in diversis
modis contrariorum que enumerat. ut patet vero inducendo
in privationibus apparebit multis modis et diversis quibus
non omnibus que contrarias et tangit illos modos
privationis cum dicit. diversificatur. quia non omnis

privatio est contrarium. Et intelligendum quod duo sunt diversi
modi privationis. in quibus inducuntur. scilicet quod quedam privationes
sunt in quibus est privatio simpliciter. et quedam in quibus est privatio
secundum aliquod tempus. verbi gratia. secundum aliquod tempus etatis ut barbe privatio.
ante pubertatem. et quedam habent de privatione. Intentio commentatoris
autem primi littere in textu sic exponit commentator. et quia multi sunt
modi privationis ex hoc concluditur cum dicitur. et ideo quedam.
quod inter quedam privative opposita est medium ut inter bonum
et malum. est enim homo neque bonus neque malus. verbi gratia.
secundum commentatorem. homo heremita quia non est pars civitatis non est
bonus neque malus sed est medius. inter alia quedam non
est medium ad minus secundum suum subiectum. cuius sunt par
et impar circa numerum. ad hunc autem ex hoc infert ulterius
cum dicitur. et iterum in quibusdam. quod quedam privationes de
terminant sibi subiectum proprium. verbi gratia. in parte consilia(?). quedam
autem non determinant sibi subiectum proprium. verbi gratia. secundum commentatorem. hec
patet latius. non. Consequenter cum dicit. quoniam maximum est. epilogando
concludendo manifestum esse quod semper alterum contrariorum est per modum
privationis et hoc de necessitate propter quod dicit intelligere quod econverso
non est necessarium. sed tamen commentator. intellige per hoc quod dicit.
et quod hoc necesse est. quod ex hoc necesse est ut contraria redu
cantur ad privationem et habitum. Et notandum secundum predicta quod
privatio aliter attribuitur suo proprio receptivo aliter non proprio:
secundum habent medium. quia ambo sunt falsa de eo. Si proprio re
ceptivo. aliter est privatio secundum totum. hoc est privatio speciei et potentie
potentie ad speciem. aut secundum partem hoc est privatio speciei tantum.
Similiter privatio sit secundum totum aliter est vel et in omni tempore
aliter in aliquo tempore et non in omni. Si in omni tempore non
habent medium circa proprium recipiens. si autem in aliquo tempore habent
medium circa proprium recipiens. et sic est privatio secundum
partem possunt habere medium. Et si primum contrariorum.
In hac parte intendit declarare quandam dubitationem circa predic
ta existentem. et sunt due. quarum una est quomodo
unum opponitur multo. secunda quomodo equale opponitur inequali.
ut maiori et minori. et cum tamen unum uni sit
contrarium. Dividitur autem hec pars in .2. in quarum prima declarat quod necesse
est de illis questionibus inquirere. in secunda ibi. quoniam non est
alteratum(?). incipit inquirere de ipsis. ad hunc primam in
duas. in quarum prima declarando quod necesse est inquirere de
prima questione. in secunda ibi. et equale etc. de secunda. primo
sic declarat unum et multum sunt primi contrariorum in genere
quibus attribuuntur omnia alia contraria quod esse non possent
nisi haberent medium se opponentium. Cum ergo tamen unum sit
contrarium uni et multum non est unum inquirendum est inquirere
quomodo unum opponitur multo. hec ratio secundum positionem manifesta.
secundo ibi. Sed tamen unum uni. tertio conclusionem cum dicit.
inquirendum est ut quod. Consequenter cum dicit. et equale
etc. declarat quod oportet inquirere de secunda questione vel sic potest.
primo dicit quod sicut est tanquam sequitur ex ratione iam data
scilicet quod rectum est ut quis querat qualiter opponantur equale magno
magno et parvo. idem enim medium convenit utrique. secundo
cum dicit. quoniam si equalitate. hoc probat ratione propria sic. de

solum oppositis fit interrogatio propter hoc adiungit utrum. ut
utrum iste color sit albus vel niger. et sic de aliis
oppositis. de non oppositis autem non queritur sic nisi per accidens.
scilicet cum opponuntur accidentia in eis per accidens. sed de aliis huius
terminis scilicet equale. maius. minus. fit interrogatio per utrum.
ergo hec sunt opposita. quare inquirendum est inquirere quomodo opponantur.
hec ratio secundum positionem manifesta. et removet quandam cavillationem
circa eam. secundo repetit. manifesta. et adiungit ei minorem. ex
quibus infert conclusionem. ponit ergo primo manifestam. secundo ibi. et
quod est. removet quandam talem cavillationem que talis est.
diceret enim aliquis quod si hec interrogatio utrum solum aut
plus verificatur. non tamen est necesse ut hec sint opposita in aliquo
genere omnino quoniam possibile est ut veniant insimul. quare
minor. quod non de solum oppositis fit interrogatio per utrum.
hanc cavillationem secundo removet. secundo ibi. sed iste intentio
eam removet. dicens. quod non fit hec interrogatio
nisi quando quod non possunt simul venire. aliter enim in
utilis et derisibilis esset hec interrogatio. quia quamvis illa
de quibus fit interrogatio non sint simpliciter opposita. cum
tamen contingit quod non possunt simul venire illa de quibus
fit interrogatio tunc cadunt quodammodo sub oppositione. Sicut
interrogatio que querit utrum unum aut multa
venerunt. Si ergo ad hunc non queritur per utrum nisi de oppositis.
et menti(?) propter hoc sic dicit commentator quod omnis interrogatio
est in oppositis. Consequenter cum dicit. Si ergo in oppositis.
repetit. manifesta. et adiungit ei minorem cum dicit. Et
utrum est maius. ex quibus infert conclusionem cum dicit. quid
ergo oppositum. quamvis ponit eam sub interrogationis.
Consequenter cum dicit. quoniam non est alterum. Incipit inquirere
de iam dictis duabus questionibus. primo de secunda. secundo de prima.
ibi. querenda est quod. prima dividitur in .2. in prima declarat
quod equale non est contrarium maiori et minori. in secunda
ut ibi. Remanet ergo. declarat quod opponitur eis tamen
privative. prima continet duas rationes. quarum prima est maius
est contrarium minori et econverso. ergo equale non est contrarium utrique
nisi alteri tamen. et hoc cum unum uni sit contrarium. huius
rationis primo ponit conclusionem. secundo dat medium cum dicit.
quoniam erit maius. tertio ut ibi. et etiam equale. removet
quandam cavillationem contra ipsam. diceret enim aliquis quod
equale est contrarium non equali sive inequali. aut ergo hoc ipsum
non equale dicitur unum continente maius et minus aut
alterum ipsorum tamen. sed neutrum potest stare contra ypotesim.
ergo ypotesis est impossibilis. hanc rationem primo ponit. secundo
ut ibi. et si non equale. destruit consequens declarans
primo quod non equale non continet utrumque sic. Si non
equale continet utrumque et ex ypotesi equale sit
contrarium non equali. ergo equale est contrarium utrique et
ita unum contrarium multis. quod est inconveniens. hanc
rationem potest complere. secundo cum dicit. et quod difficile.
declarat quod inequale non continet alterum tantum. vel
sic procedit. primo dicit quod quod difficile accidit dicentibus
quod inequale significat unum continente alterum. scilicet maius

et min⁹ sil' cu h q oppo ꝯiie equ et p h ꝙ dic
ꝯom difficile accide. ipos^le. sedo cu d. sz acc.
exprimit ipos^le qd seq ex h. et est. vt pur
ꝙ vn est ꝯiu duob⁹ qd dicit ipos^le ee. ꝙ a
i^o ipos^le seq^r pz sic. si no eqle ꝯtineret
alom om ee i^o eet ꝯiu equali cu no eqle
sit ꝯiu eqli. i^o ꝯ ꝯtenat no solu eet ꝯiu eqli
sz ꝯ alom. si. n. i^o alom eet mai⁹ eet ꝯiu
minori et eq. et i sp vnu plurib⁹ est ꝯiu
ꝙ e ipos^le. a^r tn litta e loco ei⁹ qd d. i^o e
alom. h. s. solu. est m^r. pic. n. vo dic com
iuenit i expri. et sic no est error. Intendit
s com p h qd dicit ieqle sig^t vna ineniom
media int equale ꝯ no eqle. ꝯ in h accidit
qd. et est. qd int affirmatiam et negatiam
est mediu. Consequenter cu d. et erit eqle. dat
sam iom ad id. et est. nllm mediu e ꝯiu
extremo. eqle est mediu int mai⁹ et min⁹.
g eqle no e ꝯiu alti i^or. n vtriq. h⁹ ionis p
po^r mi. so ut i. ꝯiu. n. ma. cu sua pbone
v sic pcet. p po^r l' dat ipam ma. so ut i.
et ipos^le est. eam pbat p diffom ꝯioz p^o
data. qd em est mediu int extrema no hz
copleta distancia ad alom ꝯioz. imo est a^d
qd mag distat ab extmo ꝙ ipm mediu. cu
g^i ꝯia sit max^e distancia mediu neut^r extr
moz est ꝯiu. et ex h sic dicit com. appet
qd magnu no e ꝯiu pvo. magnu. n. et p
uu no max^e distat a pfecte. cu inueniant
mai⁹ magno et min⁹ pvo. Consequenter cu d.
remanet g^i. o^r quod equale oppo maiori et
minori om puatie et declat q^o est i^a puo.
vn sed h di illa ps in. ꝯ. i. q. p. declarat
qd tm oppo^z puatie ist. in sa ut i. et oppo
ambob⁹. declarat q^o e puo. ps p ꝯtinet. ꝯ.
iones. q. p. est. eqle oppo maiori et mino,
tm a^r f ꝯdcom aut sm puom. sz no sed
ꝯdcom. g tm f puom. h raco fundat s^r
vna disiuctam et s^r destitom vni⁹ ptis
illi⁹ disiucte cu illone alti⁹. ee qs sic pcet.
p ꝯclu^r ipm disiuctu. qi ex pdeciatis mani
festa. sedo destit alteam pte ipi⁹. tio infert
iem ꝙ intent. ꝯclu^r g ipam disiuctu et pz.
cu. n. eqle no oppo ma^ri. et mi^ri. ꝯie vt
posisum est remanet vt oppoat ei a^r sm
ꝯdcom aut f puom. so cu dicit. sz ipos^le
est. destit altam ptem illi⁹ disiucte. s. hnc
qd oppoat ei ꝯdicto^e sic. no est maior io
qr equale mag oppo vni ꝯdictorie vni istoz
ꝙ alti. qr aut vtriq oppo aut neut^r. sz no
vtriq. cu ipos^le sit vna negom ee duoz vo
d com. g neut^r opponet ꝯdicto^e. h⁹ ionis p
inuit ꝯm dicit qd ipos^le accat alti pdcoz. g.
qd dicat^r. qd equale oppo ipis ꝯdicto^e. sedo cu
d. puo. n. est nego. dat mē^m sue ionis. Co
sequenter cum d. g est vtriq. ex destitone ipi⁹ dis
iuncte. infert iem ꝙ intendit. s. qd eqle oppo
vtriq puatie no pure negatie. et qr posset
ali ꝯcede qd opponat puatie vni. no tn vtriq
io h remoz ꝯiri cu dicat. et io ntom di.
ondens quod oppo vtriq. et i cu i^a oppo no
sit n puatia vtriq opponet puatie. qd a
vtriq opponat pbat s^r. nd que p vtr de e
quali supto cu alto i^or om. s. a^r cu mai^ri
tm aut cu mi^ri tm. sz qr p vt^m de equali
supto cum vtriq i^or. g equale no est tm oppo^m
alti. sz vtriq. cu g ista oppo no sit n pua
tiua. puatie opponet vtriq. Consequenter cu d.
puaco aut. dat sam iom ad idem. et est.
equale cu ma^re. et minori no dicit ee. g n
e oppo^m ist ꝯdicto^e. sz i equale no est i^a q
sit mag a^r mi⁹. apte naciu tn est ee mai⁹
a^r min⁹. g eqle est puatie oppo^m vtriq. h⁹
ionis p^mo po^r ꝯm. dicer qd equale oppo ma^ri
et minori puatie ꝯ no ꝯdicto^e. so cu d.
qm no f oe. dat me^m. et p p^ma pte medi.
so ut ibi. sz in eis que sic. sedam. Consequenter
cum d. et oppo ambob⁹. declat q^o est i puo
ꝙ d eqle. declarat qd est puo sic mediu
dem p abnegom vtriusq extremoz d puom.
v sic pcedit. p d quod eqle oppo ambob⁹. ma^ri
et minori. s. sicut nego puaca dci p abnega
com extremoz oppo extremis. sedo cu d. qm
vtriq. dat cam h⁹. et est. qd tam mai⁹ ꝙ min⁹
di multis modis. eqle aut tm vno m. qr
vno noie no pot vtriq oppom puatie. n sicut
mediu dem p abnegom vtriusq extmi. illa. n.
puo no hz vnu n ppe cu sit puo multoz. sz
di p abnegom extremoz. et h hec per qndam
litam ꝯm expoit com. et est. et no hz nom
et i hec in alia tris. que est. si inoiabile est.
tio cum d. et recipies. de h puoe ꝯm d eqle
q dca est p abnegom extremoz qd no sigt oio
iim ciaca. dicit tn iim aliquo in ciaca. que
qd n no excedit extrema negata. et qd ita sit
pbat p sile in me^o dco p abnegam int albu
et nigru cum d. et no est albu. i^o. n. mediu
est quod no albu neq nigru. h hi me^m. sz
puo no d iim oio ciaca. no em dicit aliqm
colore declatu. dicit tn iim aliquo in ciacam.
sp. n. d aliq^e colore me^m. et no excedit colores.
et qr h puo dca p abnegom extremoz d semp
am iim ciacam. licet no oio. ex h redarguit
com cu dicat. Non g inis est puo. qsdam

fino

estimantes qd int quaecumque indifferent est hic
proprie media concludens ex predictis quod sermo sic esti-
mancium non est verus. quia si sic inter manum et
vestem esset sumendum hic proprie medium quod non est manus
nec vestimentum. cum hic medium sit inter bonum et
malum quod nec est bonum nec malum. Indifferent enim
secundum opinionem eorum est sumendum medium inter utrumque. quod
tamen est impossibile in quibusdam. Consequenter dat ad hunc ex
predictis cum dicit. quam neg. et est. quod hic proprie dz
dicere aliquid sumendum media inter extrema negata et
aliquid in una cum ipsis per quod quod sumendum ipsum medium
habet distanciam certam a duobus extremis. unde quod est aliquid
hic non media. potest esse proprie media dicta per negationem
extremorum. sicut inter album et nigrum est aliquid hic non
media. ubi autem non est aliquid natum media inter extrema.
non erit hic proprie media. sicut est inter manum et
uestimentum. inter pedem et manum. similiter inter equum
et asinum. istis enim non addit ad unum secundum aliquid
non una media in qua possit accipi declarare ne-
gacione ipsorum utriusque extremorum. Querenda est
quod et est. hic prosequitur aliam questionem. scilicet primam. et potest
sic. primo dat intencionem dicens quod querendum est similiter de
uno et multo. scilicet quomodo unum et multum opponuntur.
utrum contrarie aut alio modo. secundo ibi. Sed rectum est. procedit
declarando. opponitur autem primo per rationem ab hoc quod multum
simpliciter non opponitur uni secundum contrarietatem. et est talis. si multum
simpliciter secundum contrarietatem opponitur uni. tunc unum erit aut
paucum aut pauca. sed hoc est impossibile. ergo primum. circa hanc
rationem sic procedit. primo ponit ipsam. secundo declarat
necessitatem consequentie. tertio destruit consequens. potest ergo primo ipsam
rationem et patet. secundo declarat necessitatem consequentie cum dicit.
multa enim. et hoc per duas rationes. quarum prima est talis.
multa opponuntur paucis et non videntur opponi nisi
illis. quare si uni opponantur multa. unum est paucum
aut pauca. hec ratio solum dat medium. Conse-
quenter cum dicit. et adhuc duo. dat secundam rationem ad idem. et est.
duo sunt multa et sunt pauco opposita. ergo unum
est paucum. hanc rationem primo ponit. secundo declarat
necessitatem consequentie. In ponendo autem ipsam rationem sic procedit.
primo ponit unam partem antecedentis. secundo cum dicit. cum duplum.
eam verificat per hoc quod duo sunt duplum. et
duplum est multitudo. quia dicitur in ratione paucitatis. quia sic
multiplex dicitur in ratione submultiplicis. tertio cum dicit. et
opposita. dat aliam partem antecedentis que patet eo quod duo sunt
multa. quarto cum dicit. unum ergo. infert consequens. Conse-
quenter cum dicit. et si non fuit. declarat necessitatem consequentie sic.
si multitudo dualitatis opponitur pauco cum non sit aliquid
paucius dualitate preter unum. oportet quod ipsum unum sit
paucum. Consequenter cum dicit. et adhuc si est. destruit
consequens principalis rationis sic. si multum et paucum sunt
in multitudine sicut longum et breve in longitudine. et
omne quod est multum est multitudo vera et consequenter. propter

in generibus liquibilibus ut consuetum est dicere quod est multum
non enim est vera multitudo. et consequenter. si ergo ita sit. cum
omne longum unum sit breve alteri. et consequenter. erit omne multum
uni paucum et consequenter. scilicet paucum uni erit multum alteri.
ergo unum erit multum cum sit paucum. et ita per secundam
rationem erit unum vera multitudo quod est inconveniens. quare impossibile
est ut unum sit paucum. hec ratio fundatur super duas
propositiones quas ponit per ante. ex ipsis infert conclusionem quam
intendit. et primo ponit primam propositionem. secundo cum dicit. ergo quod
est multum. secundam. loco cuius hic alia translatio. et quod
est multum et cetera. tertio cum dicit. tunc erit paucum. In-
fert conclusionem quam intendit. concludens primo quod paucum erit
multa sive multitudo. secundo cum dicit. ergo unum. ex hoc
concludit quod principaliter intendit. scilicet quod unum erit
multitudo. cum ex ypothesi unum sit paucum. et hoc similiter
et duo sunt multitudo. quod tamen est impossibile. Et nota
quod dicit hic commentator. quod multum dicitur de numeris et de
liquibilibus equivoce quod satis patebit in processu. Con-
sequenter cum dicit. Sed rectum est. procedit declarando. et dividitur
illa pars in .2. membra quorum primum ostendit quid est simpliciter multum.
et quid non. et secundum quid simpliciter unum. et quid non.
in parte ubi ibi. Et unum opponitur multo. descendit
ad suam declarationem. prima adhuc in .2. in primo ostendit quid
est simpliciter multum. et quid non. in secunda ubi ibi. et
insuriacum est. quid simpliciter unum et quid non. primum
autem ostendit intendens quod multum duobus modis est. scilicet in
numeris et in liquibilibus. sed multum in liquidis est mul-
tum et non multa neque vere multitudo et tali multi-
tudini opponitur paucum ut inferius dicetur. quamvis multa autem
in numeris est multa sive multitudo vera. et talis multitudo
opponitur uni vere et non pauco. hoc est ergo intencio huius
partis et quam sic procedit. primo distinguit multum secundum
multitudinem. dicens quod rectum est ut sit multitudo quedam
ut in liquibilibus. et multitudo simpliciter ut in numeris
quam multitudo hinc inde dicitur differenter quia equivoce
ut predixit commentator. secundo cum dicit. ut aqua. exemplificat
de utraque multitudine. et primo de multitudine in liquibi-
libus. quoniam aqua dicitur multum et non dicitur multitudo. secundo
cum dicit. Sed sicut illa. exemplificat de multitudine in numeris
dicens quod multitudo simpliciter est in illis que constant
ex unitatibus indivisibilibus cuiusmodi sunt numeri quoniam illa
dicuntur multa uno modo. id est simpliciter. quod quidem hanc partem
consistere totam declaratum cuiusmodi est numerus. Conse-
quenter cum dicit. et opponitur uni tantum. addit quod talis multitudo
que simpliciter est multitudo opponitur uni tantum et alicui multitudini.
et est iste modus opponendi. sicut album ut unum opponitur
pluribus albis. et unum pluribus unis et ulterius sicut in-
suria opponitur pluribus insuriacis et ulterius sic dicit commentator.
eo modo quo uni opponitur multitudo que est de specie illius
unius. Consequenter cum dicit. et insuriacum. declarat quid
est simpliciter unum. et quid non. intendens quod non simpliciter
unum est insuriacum. simpliciter autem unum est insuria.

com

com

q est minimu et indiuisibile in illo genere quod quidem
unum tamen est oppositum multitudini simpliciter. Quod sic procedit.
Primo dicit sic esse. secundo cum dicit. et quodam unum. addit
quod quodam id unum oppositum multitudini simpliciter non
est paucum. Quidam multa non sunt simpliciter multa.
Sed simpliciter pauca ut duo. duo enim ut dicitur sunt
multa aut simpliciter aut quia addunt super unum quod
est paucum huius Sed in ueritate duo non sunt multa
simpliciter. Sed sunt pauca simpliciter. duo enim sunt primus
numerus numerorum paucorum qui sunt pauca simpliciter. cum
non inueniuntur pauciora ut dicit commentator. et ideo
duo sunt prima multitudo. Consequenter cum dicit.
et ideo non bene dixit. quia ut iam dictum est id quod
oppositum multitudini est paucitas. ex hoc concludit quod
non bene dixit anaxagoras cum posuit omnia esse insimul
infinita in multitudine et paruitate. non enim debuit
sic dixisse. Sed debuit dixisse quod sunt infinita
in multitudine et paucitate. cum multitudini opponatur pau
citas. Sicut in magnitudine et paruitate. cum magno oppo
natur paruum. unde loco paruitatis debuit dixisse
paucitate. adhuc autem quia status est in paucitate ad
duo et non ad unum. ut iam ultimo dictum est.
propter hoc addit cum dicit. quoniam non sunt infinita. quod scilicet
non bene dixit aliquid si bene dixisset aliud in paucitate
multa esse infinita unius eo quod paucitas finitur et
stat ad unum. unum sicut dixerunt quidam. Sed non
est dicendum quod sunt infinita in paucitate. quia paucitas
finitur et stat ad duo que sunt summe pauca
ut predictum est. Consequenter cum dicit. et unum
oppositum multo. descendit ad declarationem prime comparationis
posite superius. et dividitur illa pars in .2. in prima declarat
ipsam comparationem in se declarando modum quo unum
opponitur multo. in secunda ut ibi. unum autem prohibet. respondet
ad oppositionem superius factam contra ipsam. Intentio autem
prime partis est quod unum opponitur multo relative. non
tamen eo modo quo dicuntur aliqua opponi relative per se. scilicet
quorum utrumque esse dicitur et per se refertur ad reliquum.
et eo modo quo dicuntur alia opponi quorum unum dicitur
refertur ad reliquum. reliquum autem non. ad ipsum non nisi per
accidens quomodo mensura et mensuratum opponuntur
relative. et scientia et scitum. mensura enim dicitur refertur
ad mensuratum et non econverso, nisi per accidens. mensuratum
enim non dicitur ad mensuram, nisi quia mensura refertur ad
ipsum sed scientia dicitur dicitur ad scitum. Sed non econverso. nisi
per accidens. eodem modo multitudo est quod multum
dicitur refertur ad unum et non econverso nisi per accidens.
procedit ergo in hac parte sic. primo dicit quod unum
et multum opponuntur relative ut mensura et men
suratum. secundo cum dicit. alia enim. addit quod ea
que hoc modo opponuntur relative non sunt relativa
per se et dicuntur ita quod utrumque dicitur et per se re
feratur ad reliquum. tertio. cum dicit. et iam diximus.

subiungit manifestationem eius quod dixit in .5°. huius. quod relatum dicitur
huius duobus modis. uno scilicet modo cum utrumque per se
et dicitur refertur ad reliquum. et talibus relativis accidit
quantitas alio modo non sic. Sed magis accidentaliter. sicut scientia
et scitum. Scientia enim dicitur in relatione scita per se et dicitur.
Sed accidit ut econverso dicatur. ad munus in anima humana.
Secunda sunt tamen verba commentatoris. Super hoc quod unum est oppositum
multo non secundum relationem quantitatis ut multum et paucum.
Sed secundum relationem in qua non est quantitas. ut mensura
et mensuratum. Dicit et declaratum est in .5°. huius
quod relatum est duobus modis. quorum unum est id quod est
relatum per se. et aliud quod est relatum per aliud. scilicet quia aliud
comparatur ad ipsum ut sensatum et intellectum. Sensatum
enim et intellectum sunt relativa quia intellectus vel sensus
que sunt relativa per se comparantur ad ipsa. et per se non
sunt relativa. Et vocat relativa per se. quorum utrumque
non habet esse nisi secundum quod refertur ad reliquum. hiis enim
relationibus accidit quantitas ut paucum et multum. aliis
autem modo relationibus non accidit quantitas ut scientia et scitum.
Consequenter cum dicit. unum autem non prohibet. respondet ad
oppositionem factam contra comparationem iam declaratam. Quod sic pro
cedit. primo dicit quod licet unum sit minus duobus
et oppositum multo non tamen sequitur quod unum sit paucum.
vel et quod non divisibile Sed paucum divisibile sit. immo potest
esse omnino esse indivisibile. secundo cum dicit. multa vero. dis
soluit duas rationes superius positas que nitebantur
hoc concludere. scilicet unum esse paucum aut pauca. et primo
prima. secundo secundam. prima sic. multitudo vero que
ut dictum est opposita est uni tamquam ergo numerus. cum
omnis numerus sit multitudo mensurata et numerata per unum.
Sed unum et numerus non opponuntur contrarie sicut paucum
opposito multo Sed sicut dictum est opponuntur relative.
Sicut mensura et numerans mensurato et numerato.
quare licet unum opponatur multo. non sequitur propter hoc
quod omne quod est unum sit sicut paucum. scilicet divisibile
sive multa immo potest esse unum indivisibile omnino.
hec ratio prima potest manifestari. secunda. cum dicit. et opposi
tio quoniam cum dicit. Et ideo. et ad maiorem
explanationem eorum que dicta sunt de relativis non per se sed
per aliud. subiungit cum dicit. Et scientia dicitur. quod scientia re
fertur ad scitum sicut mensura et mensuratum. quoniam
per se et dicitur. Scitum enim cognoscitur per scientiam.
sicut mensuratum per mensuram. Sed non convertitur. scilicet
quod sicut omnis scientia habet scitum. ut omne scitum
sive scibile habeat scientiam. ex quo concludit cum
dicit. Scientia ergo. quod verum est ut scientia sit mensura.
et scitum sit mensuratum. et quamvis ita sit per se
quod scientia sit mensura et scitum mensuratum sub
iungit cum cum dicit. Sed accidit. quod accidit quod
omnis scientia sit scitum sicut accidit ut omne men
surans sit mensuratum. omnis enim scientia est scibile
cum scientia mensuretur per scibile et numeratur per numerationem

scibilis sui sciti. sic g° accidit qd oīs scīa sit scit.
sz nō accīt ut oīe scitū sit scīa .i. cognitū
p sciām. licet .n. oīnis scīa aliquo m° univ°
et cognoscat p scitū sicut mēsura p mēsuratū.
nō tn̄ oīe scitū sui scibile cognoscit p sciām.
alr̄ vn̄ posset exponi illa lr̄a. sz accīt rel̄. s.
ut intelligat p h̄ quod oīi scīe r̄ndeat scible
sui scitū. sz nō oz qd ex̄. sit de necitᵗᵉ. s. quod
oīnis res scibit h̄eat sciām ad min° ī h̄uana
aīa. et idō scīa dr̄ de necitᵗᵉ ēēnlr̄ ad scitum.
sz accīt ut ex° dicat. p° tn̄ m° expoᵗ com.
consetˢ cū dicat. mltᵢᵈᵒ °. dissoluit scdām rōm
sic. cū multᵢᵈᵒ duob⁹ modis sit ut pdistictū
est. s. multᵢᵈᵒ q̄ h̄t mltᵗᶦⁿᵉ aliq̄ ptē sui. ut
ē mltᵢᵈᵒ m̄ liqbilib⁹. et mltᵢᵈᵒ que non h̄t
mltᵢⁿᵉ pcōm sui. sz cōstat ex pab⁹ indiuisibz
ut mltᵢᵈᵒ que ē m̄ nūis. nō oīnis mltᵢᵈᵒ
ē ōīa pauco. sz vn̄ illa q̄ h̄t aīn mltᵗᶦⁿᵉ
ptem sui. mltᵢᵈᵒ ° que nō h̄t mltᵢⁿᵉ ptem
sui nō oppō pauco. sz vn̄ vni. ē g° duo
sunt mltᵢᵈᵒ. nō h̄ntia mltᵢⁿᵉ ptē sui. duo
nō sūt oppō pauco. sz vn̄ vni. h̄ tn̄ fuit
acceptū in scdā rōne supius qr̄ pcessit ex fīo.
et iō soluenda ē idō p intēpcōm. istā solōm
p° intendit. scdō cū dr̄. et mltᵢᵈᵒ, addit quod
sicut mltᵢᵈᵒ nō q̄aiq̄ m° oppō pauco ut pdēm
est sr̄ mltᵢᵈᵒ nō ē ōīa vni h̄ntia se q̄aiq̄
m° sz vn̄ vni. dupl̄i cū⁹ est paucā. vnū aī rōis le
nō oppō mltᵢᵐ ōīe. sz relatiē sicut dcm̄ est.
q̄mad scīa relē oppō ad scitū. et h̄ sic mēsura
oppō relatiē ad mēsuratū. cū scīa sit mensura
sciti. et vnū indiuisibile sit mēsura. iō nō oppō mltᵗᵐ
relatiē sicut mēsura oppō mēsurato. et sciēntiā
scito. dicit tn̄ com sr̄ h̄ qd nō accīt ī vno
indiuisibili ut sit mēsuratū s'm qd est vnū. sic
accīt sciē ut sit mēsurata p scitū. et intellᵈ
est qd vnū et mltū dup̄ possūt ōsidari. vno
m° put vnū dr̄ indiuisū et mltum diuisum. et
sic sūt oppō pūatiē. alio m° put vnū est m̄e-
surans et multū mēsuratū ɫ sic opponit re-
latiē. mēsura enī ex hoc qd est mēsura ē idiō.
ex hoc aūt quod mēsuratū. diō. et sic dup̄ oppo-
nitur. vn̄ nō est ōuū qd supius voluit vnū
et multū opponi pūatiē. hic aūt qd opponat
s'm actōnes eoꝝ relē. pmo .n. m° intellexit
supius scdō modo. h̄ aᵒ m° dr̄ vnū ɫ multū
s'm sbām cōsidata opponit pūatiē. p actōnes
eoꝝ relē. q2 actō vni⁹ est mēsurare. sz sui
sic sui sic dicat. idem est m̄ re. ⁊ Cōtiā
° possit ēē. In pte pcedente actū est de
ōiis scdm ōpetites eoꝝ mag̃ ōes h̄ aī mōñ
de ipis. s'm qdā ōpetiter eoꝝ mag̃ spales.
et dr̄ h̄ ps in .⁊. m. q. p. inondit de vna
ōpeᵗᵉ spali ipoꝝ. m̄ pā ut ibi. q2 aī est aᵈ. de
aᵈ. est aī p̄ pētat qd ōīa possūt h̄re media.
que quidē media sūt ōpoīta ex ipis ōīus. vn̄
s'm h̄ dr̄ h̄ ps ī .⁊. m. pma declarat qd ōīa
possūt h̄re media. m pā ut ī. si g° mē. declat
cū n̄ sūt illa media. declarat qd sūt ex ōīus
ōpō. pᵐ sic oᵗ. oppō in eodē ōīe existēcia sc̄
maxᵉ distanciā ɫ ī ōōia. ut p diffōm ōioꝝ
pius datā pz. sz oīa media sūt oppoitoꝝ ī eodē
ōīe existenciū. g° media sūt maxᵉ ōioꝝ. et ī
ōīa possūt h̄re media. h̄⁹ rōnis tn̄ po° ōm
cū diuisiōne mi. ma .n. satⁱˢ pz ex diffōne ōioꝝ.
p° g° poit ōm dicens. qd ōīa qdam possūt h̄re
media. ī. s. qd h̄ est nēcē m qbz dā ōūs. scdō
cū dicat. oīa .n. meᵃ. pbat mi. et h̄ p duas
rōnes. q. p. durat usq̄ ibi. ōdictō ū. et est.
oīa media sūt in eodē ōīe cū extēmis. oīa
aī media sc̄ meᵃ oppoitoꝝ. g° oīa media sūt
oppoitoꝝ ī eodē ōīe existenciū. h̄⁹ rōnis pmo
poit. ma. cū sua diuisiōe. fo. mi. cum sua.
pot g° s ma. et pz. q2 declarat cū dr̄. et dico
meᵃ. sic. trāsmutᵒ fit ēēnlr̄ ab extēmis ad
media. et h̄ pius q2 ad extēma sicut pz. trāns-
mutatō que est a neumate ōuisiō ad acu-
tissimū erit p trāsmutōm sr̄ neumata q̄
sūt intᶠ ōūe et acutū. et sr̄ mot⁹ ab albo
ad nigrū fit p motū sr̄ medios colores p°
et p⁹ puenit ad nigdinē. et silr̄ ē m alus
extēmis media h̄ntibz. sz nō est trāsmutatō
h̄ a re illi⁹ ōius ad rem ille⁹ ōius. trāsmutō
enī ad rem alt⁹ ōius nō est ū p accīns. ut
de colore in figā. g° meᵐ et extēma de
necitᵗᵉ sūt in eodē ōīe. h̄⁹ rōnis p° poit
ma. q̄ satⁱˢ pz p descpcōm medioꝝ. ipām tn̄
explanat p exᵃ. ut dcm̄ est. scdō ut ī. trāsmᵗᵒ
ū. poit. ma. tcō ut ī. g° de necitᵗᵉ. infert
ōm q̄ est maior pn̄ᵗ pstti. ⁊ Consetˡ ibi cū
dicat. sz oīa media. poit mi. eidem pstti.
cū sua declaratōe q2 dat cū dicat. qd non ex
istis. et est. trāsmutatō p se. et ēēnlr̄ est ab
extremo oppoito ad extremū oppoitū p meᵃ
q2 pz p h̄ qd ea q̄ oppō nō sūt nō trāsmutāt
ēēnlr̄. g° media sūt oppoitoꝝ extēmoꝝ intᶠ
que fit trāsmutatō. h̄⁹ rōnis p° dat meᵐ. sc̄o ut
ī. et iō nō possūt. declarat ipm ut dcm̄ est.
tcō ut ī. g° trāsmutō. infert ōm. ⁊ Consetˡ cū
dicat. Contradictoᵃ °. poit scdām rōm ad decla-
randū mi. pnˡ rōnis. et est. ōdictoria n̄ h̄nt
meᵐ ° cā est. q2 ōdictoria nō sūt in eodem
ōīe. negō ōdictōis nō est in ōīe sic ī nec
qdā relā ut. s. relatiā que nō sūt ōīa nō

hnt med[ium]. et h[ic] sp[ec]i[a]l[ite]r cande[m] c[aus]am q[uia] no[n] sunt in
eod[em] g[e]n[er]e. g[o] si media sunt aliq[uo]r[um] oppositor[um] e[st]
oppositor[um] in eodem g[e]n[er]e existenciu[m]. h[oc] r[aci]o[n]is
solu[m] dat mediu[m]. et q[uia] dixit q[uo]d relatiua que no[n]
sunt c[ontrari]a no[n] hnt med[ium]. subiungit. cu[m] dicit. et no[n]
est mediu[m], quod int[er] sc[ienti]am et scitu[m] non est
med[ium]. cu[m] sc[ienti]a et scitu[m] n[e]c sunt c[ontrari]a n[e]c in eode[m]
g[e]n[er]e. sc[ienti]a eni[m] sicut dicit com[mentator] est in q[ua]litate et
scitu[m] in sc[ienti]a. In relis aut[em] in q[ui]b[us] est c[on]t[ra]rietas inue/
nit[ur] mediu[m] cu[m] sunt magnu[m] et p[ar]uu[m] int[er] que
est equale. Et intelli[gen]d[um] est q[uo]d rela[ti]ua dupl[icite]r possu[n]t
c[on]siderari. aut s[cilicet] sc[cun]d[u]m ip[su]m ip[s]m relo[n]is. aut s[cun]d[u]m
res sup[er] q[ua]s fundat[ur] relo. p[ri]mo aut[em] m[odo] sunt o[mn]ia
rela[ti]ua in eodem g[e]n[er]e. et sic no[n] intelli[git]ur h[ic] de re/
la[ti]uis. sc[cun]do aut[em] m[odo] no[n] sunt in eode[m] g[e]n[er]e s[ed] in
diu[er]sis sicut dc[tu]m est de sc[ienti]a et scito. et sic in/
telligit[ur] hic cu[m] dicit. q[uo]d relatiua no[n] sunt i[n] eode[m]
g[e]n[er]e. Intellig[en]d[um] est s[ecundu]m h[oc] q[uo]d dicit c[ontrari]a possu[n]t
h[abe]re media q[uo]d o[mn]ia c[ontrari]a q[ue] n[atura]l[ite]r possu[n]t ad inuice[m]
admisceri et c[om]poni, possu[n]t h[abe]re med[ium]. q[ue] aut[em]
no[n] sunt talia, no[n] possu[n]t h[abe]re mediu[m] s[icut] forte
sunt sanu[m] et egru[m]. et hoc q[uia] sanu[m] uidet[ur]
e[ss]e o[mn]i[n]o simp[le]x et indiui[sibi]le. n[on] suscipiens magis
et min[us] et intensione[m] et remissione[m]. Si a[utem]
obiciat[ur] c[ontr]a hoc q[uod] o[mn]ia c[ontrari]a uident[ur] h[abe]re mediu[m]
cu[m] c[ontra]rietas sit max[im]a distancia et o[mn]is distancia
maxima fundat[ur] s[upe]r minore[m] et in omni c[ontra]rietate
ut uidet[ur] erit distancia maior et minor. que
quide[m] distancia minor n[on] est n[isi] mediu[m] aut
medior[um] et i[deo] ut u[idetu]r int[er] o[mn]ia c[ontrari]a m[ed]iatio u[e]l
mediu[m] ut pl[uri]a. ad quod pot[est] d[ici] c[on]cedendo q[uo]d
distancia maxi[m]a c[ontrari]or[um] fundat[ur] s[upe]r minorem
ip[s]a distancia. s[ed] h[ec] distancia minor no[n] sp[ec]i[a]l[it]e[r]
mediu[m] u[e]l medior[um]. s[ed] q[uia] alt[er]ius extremi
t[ame]n ut cu[m] un[u]m extremor[um] fuit o[mn]i[n]o simp[le]x et
indiui[sibi]le. no[n] suscipiens intencio[n]em cu[m] uidet[ur] e[ss]e
sanu[m] quod pot[est] distare ab egro. p[er] magis et
et min[us]. id t[ame]n a quo distat sanu[m]. semp[er]
no[m]i[n]at[ur] no[m]i[n]e alt[er]i[us] extremi ut s[cilicet] no[m]i[n]e eg[ri]. i[d]e[o] g[o]
h[ec] c[ontrari]a no[n] est med[ium]. est t[ame]n i[bi] rep[er]ire maiorem
distancia[m] et minore[m]. Si g[o] med[i]a s[un]t r[espectu]. hito
quod c[ontrari]a possu[n]t h[abe]re media. h[ic] o[stendi]t c[uius]m[odi] s[un]t illa
med[i]a. declarans q[uo]d sunt composita ex c[ontrari]is q[uo]r[um] s[un]t
media. et s[imilite]r h[ui]us c[ontrari]a declarat c[on]c[l]usio[n]em h[ec]. s[cilicet] q[uo]d
c[om]posita ex c[ontrari]is sunt media int[er] c[ontrari]a. u[e]l p[ro] hoc
d[icitu]r h[ic] p[rim]us m[odus]. -.. i[n] q[uo] p[rimo]. declarat p[ri]m[u]m s[cilicet] q[uod] med[i]a
sunt c[om]posita ex c[ontrari]is. in sc[cun]da ibi, et i[n] om[n]is
p[ar]tes. declarat c[on]c[l]usio[n]em h[ec]. ca p[ri]m[u]m sic p[ro]cedit. p[ri]mo q[uia]
dando int[enti]o[n]em c[on]cludit intentu[m] talit[er] seq[ui]t[ur]
ex p[re]ostensis. sic. s[cilicet] media i[n] eode[m] g[e]n[er]e cum ex/
t[re]mis sunt et i[n]t[er] sunt med[i]a int[er] c[ontrari]a sic p[ro]batu[m]
est. nec[essari]e est ut o[mn]ia media sint c[om]posita ex c[ontrari]is.

quor[um] sunt media. sc[cun]do cum d[icit]. q[uonia]m a[utem] h[ab]ebunt.
inducit r[aci]o[n]es ad illa[m] c[on]c[lusione]m p[ro]banda[m] ex q[ui]b[us] r[aci]o[n]ib[us]
p[atet] nec[essi]tas c[on]c[lusio]nis iam d[i]c[t]e. et inducit in illa
p[ar]te tres r[aci]o[n]es. q. p. sic pot[est] extrahi. c[ontrari]a extre/
ma sunt aggregata ex g[e]n[er]e et d[iffe]r[enti]is p[ri]mis extr/
mis q[ue] quide[m] d[iffe]r[enti]e s[un]t a[lie] d[iffe]r[enti]is c[on]stit[ue]ntes c[ontrari]a media.
et ita tam c[ontrari]a media extrema q[ua]m media co[m]/
ponu[n]t[ur] ex g[e]n[er]e et ex aliq[ui]b[us] d[iffe]r[enti]is. s[ed] d[iffe]r[enti]e c[on]stit[ue]ntes
c[ontrari]a extrema sunt mag[is] c[ontrari]e q[ua]m d[iffe]r[enti]e c[on]stit[ue]ntes med[i]a.
g[o] d[iffe]r[enti]e c[on]stit[ue]ntes med[i]a. sunt aliq[uo] m[odo] c[ontrari]a. s[ed] d[iffe]r[enti]e c[on]stit[ue]ntes
med[i]a n[on] sunt penit[us] eede[m] cu[m] d[iffe]r[enti]is p[ri]mis c[on]stit[ue]ntib[us]
c[ontrari]a extrema. n[ec] penit[us] diu[er]se ab illis. g[o] sunt
d[iffe]r[enti]e c[on]stitu[e]ntes med[i]a ex illis p[ri]mis d[iffe]r[enti]is. et e[ti]a[m] med[i]a
quor[um] sunt i[ste] d[iffe]r[enti]e c[om]posite ex extremis c[ontrari]is q[uo]r[um] sunt
p[ri]me d[iffe]r[enti]e. et ita u[ltim]o media sunt c[om]posita ex c[ontrari]is
quor[um] sunt media. h[ec] r[aci]o c[on]tinet i[n] se q[ui]. ex duob[us]
sillis. c[uius] q[uonia]m sic p[ro]cedit. p[rimo] p[ro]bat ma[iorem]. sc[cun]do pon[it]
mi[norem]. t[er]cio infert c[on]c[lusione]m. q[uar]to po[nit]. mi[norem]. p[rimo]. et ea[m]
p[ro]bat. q[ui]nto infert c[on]c[lusione]m p[ri]m[am]. que est c[on]c[lusio] p[ri]ncip[a]l[i]s
intenta. ma[iorem]. a[utem] p[ri]mi silli p[ro]bat sic. c[ontrari]a extrema
aut sunt in eode[m] g[e]n[er]e aut non. s[ed] si non
sunt i[n] eode[m] g[e]n[er]e t[un]c no[n] sunt c[ontrari]a. et ip[s]e hoc
relinq[ui]t illa p[ar]te d[iui]sio[n]is. g[o] sunt in eode[m] g[e]n[er]e.
et si h[oc] i[d] gen[us] erit receptiuu[m] d[iffe]r[enti]ar[um] c[on]t[ra]rie p[ar]t[icipa]t[a]
c[on]stitutiu[m]. illa c[ontrari]a extrema in n[on] g[e]n[er]is. et e[st] media
sicut int[er] h[ec] c[ontrari]a extrema d[iffe]r[enti]e p[ri]me extreme c[on]stit[ue]ntes
c[ontrari]a extrema erunt aut[em] d[iffe]r[enti]e c[on]stituentes c[ontrari]a
media. et ita p[atet] q[uo]d tam h[ec] q[ua]m illa sunt c[om]p[osi]ta
ex d[iffe]r[enti]is. h[ec] r[aci]o[n]is p[ri]mo pon[it] p[ri]ma[m] disiunctiua[m]. et
q[uia] destructio alt[er]ius p[ar]tis p[atet] ip[s]e h[ic] suppo[n]it re[liqua]m
sc[cun]do cum d[icit]. s[ed] h[ab]ebunt. argu[men]do ult[er]ius ut
dc[tu]m est c[on]cludit p[ri]mo q[uo]d gen[us] erit receptiu[u]m
d[iffe]r[enti]ar[um] p[ar]t[icipa]t[a]r[um] c[ontrari]ar[um] ad c[on]stitu[cione]m c[ontrari]or[um] p[ri]mor[um]. et i[deo] q[uod]
c[ontrari]a p[ri]ma s[un]t c[om]p[osi]ta ex g[e]n[er]e et d[iffe]r[enti]is. sc[cun]do cu[m]
dicit. et erit c[ontrari]a. c[on]cludit ult[er]ius q[uo]d d[iffe]r[enti]e p[ri]me
c[ontrari]e erunt a[utem] d[iffe]r[enti]as c[on]stit[ue]ntes media c[ontrari]a. et i[deo]
ad hunc quod media s[imilite]r sunt aggregata. t[er]cio cum
d[icit]. for[te] n[on]. declarat nec[essita]te[m] c[on]seq[uenti]e p[er] h[oc] q[uo]d i[n] uno
q[uo]q[ue] g[e]n[er]e sunt sp[eci]es aggregate ex g[e]n[er]e et d[iffe]r[enti]is. cu[m]
g[o] o[mn]ia extrema sint sp[eci]es erunt aggregata h[ui]us. et
s[imilite]r med[i]a. cu[m] sint sp[eci]es l[icet] mag[is] d[iuersa]m[en]te erunt
aggregata. q[uar]to cum dicit. ut albu[m] et nigru[m].
h[oc] explanat p[er] ex[emplu]m in albo et nigro. cum n[amque]
albu[m] et nigru[m] sint c[ontrari]a extrema. et albedo
est color disgregans. nigredo aut[em] color c[on]gregans
uisum. et i[deo] utr[um]q[ue] aggregatu[m] ex g[e]n[er]e et d[iffe]r[enti]a.
i[ste] d[iffe]r[enti]e. c[on]gregans et segregans sunt p[ri]ora d[iffe]r[enti]is q[ui]b[us]
c[on]stituu[n]t[ur] media. ut s[cilicet] colores mediu[m]. et ita
ad hunc colores mediu[m] cu[m] sint posteriores. sunt
aggregati ex g[e]n[er]e et d[iffe]r[enti]is. et sic p[ro]bata est. ma[ior].
p[ri]mi silli. Consequ[ent]er cu[m] dicit. s[ed] illa q[ue] diffinit.
poni[t]. mi[norem]. eidem et p[atet]. t[er]cio infert c[on]c[lusione]m p[ri]mi

Silli cum dicit. g[o] erunt.

silli cu dicit. g erunt ista. et patet q ibi dicit.
s. n. infert ipm gm. so cu d. vt omes colo
res. ex fiat de ip. sco cu dicit. oz g. ip mip
tom ex tom gcludit eam. Conset cu dicit.
sz no erunt gia. poit. mi. sedi silli q pbat
cu d. et si no. q si d gstit media eent pe
nit eed cu d'iis gstitu ip extema gia. tuc
ea q sut i dre et ea q sut p eent simpli
eadem. cu g ea quoz sut pme d sunt extema
vt i colorib albu et nigru omes medii colores
eent extema et no media qd flm est. et pbom
altius pais pdce mi. dat intellre ex phicis. Si. n.
eent hec d penit diuise ab illis. g no eenti x
p se sz p actis fiet tnsmuco. ab vno extremo
i altm mediantib istis mediis quoz sut i d.
Sicut. n. phica est tnsmutaco no fit a re vni
gnis in rem altio gnis n p actis. n i ab vna
spe in alia spem medite a spe oppo. vt ab hoie
i asinu medite leone. cu g fiat tnsmutaco p se
no p actis. mediantib istis mediis sicut pz p
diffom medii pius data. i d medioz no sunt
penit diuise a pmis drus gioz extemoz neo
penit eedem vt ostensu est. et sic pbat
sedi silli. Conset cu dicit. g i erunt. ex hiis
infert gm sedi silli que e pncipli intenta co
cluder. ex hiis qd mea sut int p gia q gtinet
oia media tanqm gpo ex ipis. et eciā d medioz
int drus pmoz gioz tanqm gpoita ex ipis ex
quo gcludit ulti cu dicit. g grenda sut. qd sp
in eode gne oz gre mea gpoita ex gus extmis.
et i gia ipa extema q no sut media. et sic co
pleta est p ro pnl. Conset cu d. nece est
em. dat sedam rom ad ide. et est. oia que se
in gne aliquo vno. aut sut simplicia in illo gne,
aut gpoita ex simplicib. cu g gia extema eo quod
p no sint gpo in illo gne se vt sint gpoita
pn gpoitoz i illo gne. et i cu media sint in
eode gne cu extmis i i no sut simplicia cum
no sint p sz gpo. erunt media gpoita ex extre
mis grais, h ronis p ponit. ma. so. mi. cu d.
qm gia. sco intendit gm cu d. g sut pn. Con
sequit cu d. mea g oia. dat etia rom ad idem.
mea int gia extrema. aut oia sut gpoita ex ex
tmis aut nlla sz no nlla q ma est. g omia.
h ronis solu dat mem cu sua uificacoe et pmo
dat ipm mem et tacet destrcom ptis h. q nllm
medioz gpoit ex gus vt d com. q est ma. so com
cu dicit. g erit tnsmuigo. Intendit uificacom ipi
ex diffone medii. mediu em sedm qd pdistictu
est. est illd in qd eent tnsmutac anqm pue
niat in extmu. eius aum dat cu d. qm erit.
et est. q gia recipiunt mag et min. ip h em

sit tnsmuco de gio i mem anteqm pueniat ad
extmu. h g q omi medio cu h sit diffo
medii. q qlz mem e eidem n cu extmis. si
em eet penit diusu ab extmis illi no que
niret diffo pdca medii. q no eet tnsmutaco
ab extmo i extmu. medite illo n p actis. et
g omia mea int extema eidem n cu ipis ex
tremis. g aut oia mea sut gpoita ex extmis
aut nulla. sz no nlla ut dem est. g omia. et
nos quod duob modis expoit com illam literam. com
qm et in qlz. vno m vt dem est. s. qd causa
tnsmucois de gus p mea sit q gia suscipiunt
mag et min. at intendit eius vt d com. s. qd com
cu fuit poitu q tnsmuco est p de gio i mem.
se vt gnu recipiat mag et min. id em qd
no recipit mag et min. vt dicit. no ht ons
mutacom. Conset cum d. et omes ptes. de
clarat gusam pdca. s. qd omia gpo ex gus sut
mea. v sic pcet. p poit gm q intendit. et patz.
sedo cu d. gpoita. n. eam pbat sic. oia gpoita ex
extmis. plus hnt de vno extmo et min de
reliquo. iposle. n. est vt equalr pticipet de vtroq
extmo. cu g ome tale sit mem int extema et
no sut a extema diusa aut gia ex quib pos
sent gpom imo sut gpoita ex extmis grais. g
ome gpoitu ex gus est mem. int gia. h rois
p poit. ma. so cu dicit. et cu nlla alia. ani.
sco infert gm cu d. g media. et si gcludit
ad h ulteius cu dicit. g oia. quod vlr oia mea.
et omia q sut sub mediis. et vlr omia gia
no p sut gpo ex gus pmis. It nos q dic si
h com. qd imposle e qd in gpoito ex gus sint com
due ptes eqles sz altera dz ee dnans cui attri
buit fora. et pp h sicut d. iposle est iuenire
gpione media in extmis gus q em dixit ga
len ee posle. Et q h sit iposle pbat com com
p h q si tal gpio posset iueniri. gplexionat
tali cplexione eet incorruple. cum nllm mis
abiliu in ipo dnaret sr altm. h a est flm
q qdlz mixtu est corruple. ad h pot iduci
alia ro ad idem. Si em iueniret gpio media
ita. s. qd mediu eqlr pticipet extema. g illa
extema eent eqlr sm as uincet in illo me.
et si hoc. neutru eet in me r alteius. sz vtrq
eet in actu. et si hoc. iposle eet ex eis fieri
vnu. Sic g no est posle vt miscibilia eqlr
sint in mixto. et extema in me. imo plus
erit de vno et min de altero. et hoc no simpl
sicut d com. sz a m. s. in po. ptes. n. gpoiti com
sicut dic com. sut i gpoito in po et non in com
actu. Et id cpositu est vnu in actu et i for
p ptem dnante. et si hoc. no eet vnu i actu.

de medio

Conse cum d. declaratu est g. epilogat pnop
declarata et apete iam declarata de qbus gcludes
declaratu ee iam q oia media sunt in eode gne cu
extremis quoz sunt media. et q qd media sunt inter
gia. et i qd gia qdam possunt hre media. adh
q qd qdam sunt gpo ex qbus extremis quoz sunt
media. Si aut qrat qre oia media sunt gpo
ex extremis e vt gsuetu est media iter extrema
mala no eni vi ee gpo ex extremis malis.
poss forte ad h dici qd qda sunt media p pom
qda p abnegom extremoz. de mediis aut p in
ma est qd sunt gpo ex extremis et de talibz hic
intellit. de mediis aut q sunt p abnegom extre
moz neqqm. non n. sunt gpo ex extremis.
nec q sunt in eode gne cu ipis. Quod aut
est ad p form. In hac pte est intetio de seda
spali apete gioz. et est. qd omnia gia sunt diusa
sm form sunt. et di h ps in. q. in p o hac
apetate in qbus. i seda ut l. Et grendu e qr.
declarat qnda dubom sr h existence. p a sic
o. o diusa p form sunt in eode gne. et h
est eis apu. oia gia sunt hi diusa q sunt i eod
gne. g oia gia sunt diusa sm form. et hec
h ro sit ex affirmatis in seda figa. est t neca.
et est sillis h. ho est risibl q h e ei apu. sor
e risibl. g sor est ho. cca hanc rom sic pcet.
p poit ma. et eam pbat. So ut l. gietas g.
pos mi. et pbat eam. tco ut l. Et io omnia.
infert gm poit g pmo ma. dicens. qd id
quod est diusu sed form est diusu ab aliq
et est alie q oz vtrq in ee sic gen inest
gtentis ab ipso et ita sunt diusa i eode gne. sedo
cu dicit. qm si al. pbat eam et p p l ex. So
p rom. p ex s. Si aliqd al pti sit ad sm
form ab alio ali nece est ut al qd di p ds
gias ad gstom illoz aliu no sic i vtrq. s. vt
vtrq sit al. et i vls nece est qd id qd e ad
sm form q id a quo est ad sint in eod gne.
Conse cu dicit. Id eni quod e tale. h pbat
p rom sic. ea que differunt sm form diffe
runt p se et no p accns. Sicut illa q gue
niunt in fora et diffunt sedm fora matia.
v. g. duo anuli alt de auro et alt de
argento. n q a m acc. g ea que differunt
sedm form sunt in eode gne. hs rois pmo
poit gm. So dat ma cu dicit, Differunt. tco
declarat gnae necitate cum d. Oz eni hre.
s. ea que differunt p se et no p accns omoi
sunt ea q differunt s fora oz qd no gueniant
n in gne ut re cm. vt duo aialia diusa p
form gueniunt in ali. et q oz ut differant
in illo p qd vtrq est ad licet gueniant in re

gi. v. g. vt vnu sit eqs et ad ho. qr diusitas
talium est diusitas in eode gne diusitio p ds gias.
hs rois pmo dat ma. sedo infert gm cu dicit.
Nece est g. tco cu d. Dico eni. expoit ipm gm.
quo ad h qd dixit alietas in gne dicens qd in
telligit p diusitate gnis alietate sedm form que
est p dras gias idem gens diuidentes et q qd illa
alietas diusificat gens sedm ds gias. Conse
cu dicit. Gietas g. poit mi. et eam pbat. et p
ponit eam dicens qd gietas est diusitas i aliq eod
vt. s. in eode gne. et i gia sunt diusa hi q sunt
in eode gne. So cum d. Et h ma est. ea pbat
p p inductom dicens h ee ma ex sermone se
qnti. i. ex inductoe in omibz gnibs. Si eni co
sidant omia gna i qd idem gens diuidat p diuis
gias que quide sunt in illo gne iueniunt i qd
idem gens diuidit p dras gias q quide sunt i illo
gne iueniunt. sedo cum dicit. Et iam declara
tum. h idem pbat p ffim diffois gioz p dare
et pcet sic. s d supius h ee declaratu. s. quod
gia sunt in eode gne. So cum dicit, Gietas eni.
dat rom ad hoc ex diffoe gioz p h q gietas
est gpleta diusitas p form oppoitoz in eode
gne existenciu. omis. n. gietas est ad form ab
aliquo qd quid est id in vtrq pte gietatis. h e
gens dem de vtrq. et i cu gia sint extrema gi
etatis. gia sunt in eode gne. dicit eni com. qd
gietas est copleta diusitas no intelli n ite duo
que sunt eidem n. v. gr. int duas extremitates
longitudine linee. et in qlitate int dus formas re
motissimas. Conse cum d. Et io oia. infert
gm. gcludens p tamq ma ex phicis qd oia
gia que sunt in eode gne diusant sed form
no sedm gens. vt albu et nigru. et dulce
et amaru que sunt in qlitate i eni q qdam g.
gia que sunt in eode gne mag diusant vt
gria extrema. et qdam mins vt media. cum
gia extrema coplete distant. n possunt simul
in ee eidem h intellit p h qd dicit, Et sunt
qdam. quod contiaria q sunt diusa p form vt ia
ostensu est mag differunt ab inuicem qm ad
distanciam. s. qd iueniunt in eode sbo. et hec
qr gia gplete distant et no iueniunt insimul
in eod. alia a distanciam vt color et albedo et
rdalitas simul iueniunt in eod qr no gplete
distant. Conse cu d. Ia g diusitas. epilo
gat gm postenra. s. qd diusitas pdeclarata. s.
sedm form est diusitas sm gietate. et i gia
sunt diusa sedm form. Conse cu d. Et
dui idem, qr iam ostensu e qd gia sunt diusa
sm form. ot infra h que sunt illa q non sunt
diusa sm form sz id ostendens qd ea sunt ide

sedm form que no hnt contrarie. et sunt priora que sunt sub una spe spalissima ut sor et plo. Dz sic procedit, p dicit sic ee. sedo dat cam qr sic est cu d. contraria n. et est. q2 contrarie e m for. distantibz gna pma et n gna media dom pueniat ad spes ulnas q ultius no dividunt p form. sz solu fm individua. cum g contrarie sit divisitas p forma solu. et dicit ea que sunt sub una spe spalissima no ee divisa p form sz simpl eade fm form cu hi contrarie no habeant. h rois solu dat mi. et cu iam mostruit quo ea que sunt in eode gne dnr divisa et quo idem. or gnr cu dicit. g maxime est. quo g gen gnalissimu se ht ad contenta sub ipo et n ad alia gna in ydeptate et divisitate. n p quo se ht ad contenta sub ipo. sedo ut i. nz in illis. quom se ht ad alia gna. in pma pte or. qd n iuenit in gne quod i rei veritate sit ide cu for gnis actu a ab ipa c ca est q2 gen e sicut mta illi qd suscipit pdicom gnis et ma cognoscit p pdicom fore. sba. n. m p se negat oem fora. et ita gen no est fora com plem sz ipleta et ens in po. sedm m. vii. hui phicu est. pp qd nz dr ee i veritate idem in fora cu aliq contento sub ipo nz a. In hac pte sic proc. pmo concludit tanq maxime ex pdcis quod ment. sedo ut i. m eni. dat cam ipius su ip afirmat ut dcm est. tco aum d. no sicut gen. q2 gen dicit plib modis. et pdixit qd gen e m el q suscipit pdicom gnis. docet de cuiusmodi gene e h intellis dicit qd hi gen no di gen. sicut una gnio plium descendentium ab uno pre di gen. v. g. gen herculeoz. sz dr gen q pz de rebz existentibz p ium. qd quid gen sic diffinit, ut dic com. s. q est pdile de plib spebz sedm qd. ali aut volunt quida expone ista pte. g maxime est, ut s. intendat h az inferre tanq corlm ma ex p dcis. qd n est dice id m fora nec divisu i for pp forma gnale et h q2 gen no est for cpleta sz i cpleta. et ens i po p modu m ut dcm est. quo ad cam no divisificat expo. dicit tn com q intendit h declarare qd in gne n est in actu, i qd dicit aut ide cu for existente in eo aut a. Consequ cu d. nz in illis aut sunt, deciat q divisitas p form i no iuenit in illis q sunt in divisis gnibz. et h q2 illa q diffiunt p form st in eode gne ut postensu est om tn cam dat adhuc cu dicit, contrarias n. et est. q2 contrarias e divi sitas fm form. et contrarias est in eod ge tm. ut p ostensu est. qr d divisitas i eod gne fm form et ita divisa fm fora no sunt n q sunt in eod ge. Et contendu est qr. h intent declarare quda dubom cc iam dca accidente. et est. cu mas. et femina sint contraria. et contraria sunt divisa fm form et spem ut postensu est. pp q mas et feia no divisi ficant al fm form et spem. et di h ps in ·i·m·q·p· moz hanc dubom in reb spalibz ut dcm est. et n inq ipam contra alia qom magis vlem isti qstiom in seda ut i. Quedam n. sunt passiones. vtmq deciat. in pma pte sic pcedit. pmo mouet qom iam dcam in ois spalib et dat rom sue dubonis sedo ut ibi. ista n. qo. mouet qom mag vlem illi qstiom. mouet g p qom vlem dicit qd contendu est qr mas. no differt a feia p form et spem cu sint duo contraria. et contraria sint divisa p form et spem ut postensu est. et i qr masculu al no est a p form et spem ab ali femineo. et d h sicut d com. qm mam est p se quod mam et femu sunt in omi gne aliu eide spei. Consequ cu dicit, ista enim divisitas, dat rom dubonis. et est. q al di huius ·i· drias ecentiales et no accitales. sicut di in albu et nigru. q pz p h qd dio alis i masculu et feia est fm qd est al. q no e sic de albo et nigro. et io vi qd mas. debeat ee una spes alis et feia alia. Consequ cu d. ista n. qo. mouet qom mag vlem isti qstiom dicit qd qo silis h est qr qda contraria faciunt divisitate fm form n spem et qd. v. g. amblo. volatio et natatio. abulans eni et volitans et natans divisant p spem. qdam n. no faciunt spes divisas ut albedo et nigredo. In eade eni spe iueniunt albu et nigm. Consequ cu d. qdam n. sunt passiones. deciat istas qones. et di h ps in ·i·m·q·p· deciat ipas. in sa ut i. Et cu contraria fuerint. mouet adhuc alia dubom s. deciacom istaz existe tem et eam solvit. pma adh in duas. i·q·p· deciat qom mag vlem. in seda ut i. mas a et feia. deciat qom mag spalem de masclo n feia in pio mota. deciao au sua ee qom mag vlem est h. qd qdam contraria sunt diame ales et accitales. et hi no faciunt divisitate sedm form et spem. qdam a sunt differe formales et sbales. et hi faciunt divisitate sed spem. In dando aut ista solom sic proc. p innuit iam dcam distinctom contraz. sedo ut i. oia g contraria. sedm illam distinctom respondet pdce qoi v et pz. tco aum d. et ido albedo. adaptat suam solom i ois in quibz mota fuit qo dicit qd ex h qd albedo addita ali no constituit hoiem sicut roalitas ali addita constituit hoiem. nec a nigredo et i ho albus no differt ab hoie nigro sedm spem. Et q2 posset ads dicit quod licet ho albz no sit divisum sedm spem ab hoie nigro huius noibz. Si tn iponatur omi

nom hoi albo. et ad hoi nigro tc diceret quod
sint diusa sed spem h remoz gnr cum dicit.
nz si poitu. dicet qd quis iposuit as n gpu
hoi albo. et n gpu hoi nigro. no tn pp hi
n. no diusificab hoiem sed spem. et h. qa
ho est sie m albi et nigri. et albu et nigru
st passiones hi m. et passiones gie m. no
faciut spes gras. hoies em licet sint albi aut
nigri at dispoiti aliis gnis accntibz m. hmoi
dispones accntales no diusificant hoiem p spem.
imo sedm spem diusificat ab aliis spebz per
dm stalem que est roalitas. et qz n dispones
accnt les mles. n i m diusificat spem. ex h gclut
gnr cu d. et io si ci nes. q quis carnes et
ossa et cetera mlia ex quibz gpoit h indiuidu
demtu sie sint da ex carnibz et ossib ex qbz
gpoit ad. s. diuse gpionis. et i toti aggatu
ex illis carnib et ossib est ad a toto aggato
ex illis. tn h indiuidu et id no diusificat sm
form et spem. et h qz i fora ecnli ipoz indi
cata p diffom no incit gietas. que vt poste
sum est fuit ca diusitatis sm spem. qm for
stalis in qua gueniut h indiuidua est vltima
spes que no diuidit vlterius sm form. sz solu
sed indiuidua. vt sm sorte et callia que sint
indiuidua gpoita ex m et fora in quib nulla
est gietas. et qz dem est q albu et nigru st
dc accntales hoi et pp h no diusificat hoiem
p form et spem. st i qd m su dispones m
les no diusificat sm spem. io redit ad h de
clarand gnr cu d. et albu est hoi. declarat
p quod albu accit hoi sic. ho no d albz. n
qz sor ac callias e albz. et io ho no est albz
n p accns. qr albu st no diusificat hoiem
p form et spem. sed cu dicit. nz circulus cup.
declarat q m diusa p spem no diusificat
form sm spem cu for stalis sit vna qd decla
rat p exm. qz circulus cupus et ligneus no di
usificat circulu p spem n i facit m diusitate
sed spem. licz ac sint diusa tam sed fora qm
sm m vt tangit cupus et circulus no diusificat
sedm spem pp matia. sz qz i ibo. i. i forma est
gietas. et qz nc vltio dixit. qd diusa sed form
et m i no diusificant sed spem pp m. sed
pp form. io moz ad hoc qndam qom sr h gnr
cu d. sz veru m. et eam declarat. et p moz
ipm qom. sed declarat eam cu dicit. sz qz in
ibo. in modo a ipam qom sic gcet. pmo moz
ipam. et dat rom ipi i vli. sedo spalr in tr.
monet q p ipm qom in vli dicens qd qrend
est vtrm sit posble vt m faciat diusitate sm
spem cu sit diusitas a mr aliq tam sedm
form qm matia. et dat eam qomis in vli cu d.
Et forte. dicet qd id forte esti posble. s. vt diu
sitas sedm m faciat diusitate in spe in illis que
diusa sint et i m et in fora. sed cu d. et qr eq.
exprimit ista qom spalr in tr diuis. qd as pot
qre qr eq et ho que sint diusa et i m et in
forma sint diusa sedm spem. vtm s. pp diusitate
formaz ac matiaz. et spalr tangit eam qois
cu dicit. tn liba coz. et est. qz fore coz sint
cum suis matiis. ita qd for ppa se imm ppa.
et no est for in qcuq m. sz in sibi ppa pp qd
possit vidi qd m sit ca diusitatis taliu sedm
spem. Consequenter cu dicit. aut qz in ibo. soluit
illa qom et est sic qd diusitas p form et spem
no est p m principalr a diusitate sed m. sz mag
eq. diusitas m est a diusitate fore stat qd declat
p exm cu dicit. vt est hois. qm ho alb et equs
niger sint diusa sm matia et form. diusant
m sm m. qz alr est albz et alr niger. sedm
v fora. qz ho est ronle et eq hinnibile. tamen
no diusificant p spem. qz eq est alb et homo
niger. et i no pp m. sz mag qz ho est roal
et eq hinnibil. et ita pp form. et qd non
diusificent sm spem. qz ho est albz et eq niger.
pbat gnr cu dicit. qm et si vtrq. p h q q
mis ambo gueniut in albedie tn cent diusi
in fora sm spem. et ita no diusificat p spem
pp m. Intendit. n. sicut d com. qd sili est i
aliud de diusitate hois ut eq in m. s. qa ista
diusitas no facit diusitate i for et spe sicut
albedo et nigredo in hoie no faciunt diusitate
in fora et spe. Consequenter cu dicit. mas a et fe.
declarat qom de masculo et femina. i pmo mo
tam et est sua solo qd masculinitas et feminitas
licet sint passiones ccnles ali et ppe ei no
tn sint dc ccnles stales. sz sint accncia ccnlia
m et corpi alis. al em sicut d com. accipit
i diffone et no illa i diffone alis. qr iste
dre no diusificant al sm form et spem. et com
qd masculinitas et feitas no sint dc ccnles
stales pbat p effom gnr cu dicit. et ideo id.
p h quod ead m su ide spma qn patitur
aliqa passione fit ex eo mas. et qn patitur ex
passione gia fit ex eo feia. et pot h passio
sic intelligi qd qn calor nulem hndat in
spmate viri fit ex eo mas. cu v no nulem
hndat. fit feia. vn d com. qd forte inted
p passione id qd accit spmati de calidtate com
et frigiditate. Consequenter cu d. dem est gr. e
pilogat gcludes iam dem ee q est ca di
usitatis sm form et spem. et qr qdam
gia faciunt diusitate in spe et qdam no.

ibo

com

com

com

Si a' q' pp qd nult h' qd qdam q̄ia sint dūsa
p spem et oē dūsitatis p spem et qdam nō. ē
pdcatū sit qd qdam q̄ia sint dūsa sm fōrm
et spem. pōt ad h' itelli' qd oīa q̄ia sint dūsa
scd fōrm v' gīnis in quo sint p se. et sic ē id
pdcatū nō tn̄ sp n̄ v' cōtrap sint dūsa p fōra.
et sc itellit h'. albū. n. et nigm̄ sūt dūsa sm
fōrm v' coloris nō aūt v' alis. Jntellis' est q' qd
omis fō spālis nt que ē cā dūsitatis p spem
vt h' vīt hē m̄ sibi ppā exīt q̄m nō excedit
ut fōra hōis et fō asini. et sic de alis. illam
tn̄ fōrm n̄ phibz disthi' ~ mltiplicari i dūsis
ptib' m̄ talis. vn̄ sicd m̄ti' mltiplicat sicut ē
dūsitas i m̄ sic est dūsitas in fōra et eq̄.
q' tn̄ fōra nō mltiplicat' n̄ dīdīt a' p m̄. sed
istā dūsitatē mag' attbuit m̄ q̄m fōre cū d'
ac ēē id sm fōrm ~ spem et dūsa sm m̄.
Et cū q̄ia sunt. h' declat q̄rta dubōm sr pde-
cāta existentē. q' n. qdam q̄ia sint adīvicem
tnsmutā' que nō dūsificat sūū sbm sm fōrm
et spem vt albū et nigm̄. qdam a' q̄ia sint mag'
oppō hūs q' ~ nō possint adīvicem tnsmutari cū
sint corrupl'e et icorrupl'e. de hūs a' q̄ris adhuc
posset aliq's dubitare vtrū sint talia q' dūsificēt
gen' sm fōrm et spem ac nō. Sicut n̄ albū n̄
nigrū dūsificant gen' sm fōrm et spem. ~ di
h' ps in ~ . in p'ma dat rōm ad h' qd corrupl'e et
icorrupl'e dūsificat gen' scd fōrm ~ spem in
sa nō i'. g' posl'e est. dat rōm ad oppōm et eam
dissoluit. in p'ma a' pte dat rōm talē. q̄ia vt
postensū est faciūt dūsitatē sm fōrm et spem
s' corrupl'e et icorrupl'e sūt q̄ia et ad h' mag'
oppō q̄nā mlta alia q̄ia q' possint adīvicē tns-
mutari. q' necē ē vt corrupl'e et icorrupl'e
faciant dūsitatē p spem i quod nunq' sint ēē
eadē spem gīs. h' rōnis p'mo pōit ma. sc. mi.
cū dicit. et corrupl'e. scd' infert q̄m cū dicit.
necm est g'. et p h' qd seq'. ex p'ncē ~c. q' dixit
quod corrupl'e ~ icorrupl'e et h' cētā q̄ria
mag' sint oppō q̄nā q̄ia q' possint adīvicem tns-
mutari vt albū et nigrū. dimit hic illam
ma. oppōm ostendēs qd corrupl'e et icorrupl'e
nunq' sint cētā eadē spem gīs. id quod est
icorrupl'e de necce hēt p'nōm po' ad ēēm.
quod cētā est corrupl'e de necce hēt p'nōm
po' ad icorrupcōm sicut sigificat' p h' nōia
corrupl'e et icorrupl'e. cōm tn̄ n̄ sc exponit
h'. Conse' cū dicit. g' posl'e est. dat rōm
ad oppōm et eam dissoluit. Racō a' est h'. qdā
q̄ia possint īueniri in eadem n̄ mlt' q̄n illa
n̄ sunt vlis vt hō. posl'e ē. n. vt qdam hō
sit albus et quidā nig'. et h' mlt'. h'. n.

q̄ia possint īueniri i eadē re singlari licet
nō mlt'. s' successiue. Cū g' ita sit i albo
et nigro q' sint q̄ia qd nō dūsificat spem
s' reputāt' in eadē spem. posl'e ē estimare
de corrupli et in corrupli vt īveniant'
in eadem et nō dūsificant spem. h' rōis
solū pōit q̄m. scd' cū d'. qdam. n. possint ēē.
dat mēm. Conse' cū dicit. s' qdam q̄ria.
dissoluit istam rōm p h' qd qdam q̄ia ac-
cidūt illi in quo sint et sūt dc accntales
cmoi sūt albū et nigrū ~ cētā q̄silia et
h' nō dūsificant spem vt phtū est. qdā
a' q̄ia nō sūt h'. s' mag' sīt dc sbales eoz
quibz insint. et h' dūsificāt p spem sūa sb-
iecta. de quoz p'mo sūt corrupl'e et icorrupl'e.
et qd corrupl'e ~ icorrupl'e sūt h'. pbat
q̄m cū dicit. q̄m n̄ corr'. s'. nllm corrupl'e
est corrupl'e p accnis. q' si sic. cū id quod est
p accnis posl'e est nō ēē. id qd est corrupl'e
posl'e ēēt nō ēē corrupl'e. q' ē incōens. īmo
i omi corrupli est necitas p se ad corrōm.
et sr in omi icorrupli necitas ad icorrōm.
q' necē est vt corrupl'e nō sit accnl'e s'
sbale omi corrupli. et icorrupl'e sr omi i-
corrupli. h' rōnis p'mo dat mēm. scd' īfert
q̄m. ciō tangit necite q̄nce. in dando aūt
mēm sic pcēt. p' dat vnā pte ipī' et eam
pbat cū dicit. accnis. n. vt dcm est. scd'
dat aliā pte ipius cū dicit. corrupl'e a'. ciō
a' cū d'. g' necē est. infert q̄m. q̄rto eam
d'. vtrqz. n. īnuit dificacōm necitas q̄nce
p h' qd tam corrupl'e q' icorrupl'e necco
in est ei cui in est. q' nō est ei accnl'e s'
sbale. vltio cū dicit. Scd' q' sint sriuis. ex
hūs infert qd p'ncipal' intendit cētā pdcām
dubōm gcludēs q' cū corrupl'e et icorrupl'e
sint sriuis in oppōe. i. mag' oppō q' alia
q̄ia q' possint adīvicem tnsmutā'. et i cū
corrupl'e et icorrupl'e sp eodē m̄ se hūt
et q' corrupl'e sp est corrupl'e. et icorrupl'e sp est
icorrupl'e. necē ē ex h' vt corrupl'e et icorrupl'e
dūsificēt gen' sm fōrm et spem. Conse'
cū dicit. et n̄ ma' ē. ex declacōe iam dcē
dubōnis increpat pōm plōis ēē ydeas in
h' qd posuit ydeam ēē icorrupl'e. et sigulare
cui' est ydea. corrupl'e. et sil' cū h' ydeā et
id cui' ē ydea ēē idē sm fōrm et spem. ēē
q' sic pcedit. p' gclud' mam̄ ēē ex phtis qd
iposl'e est ydeas sūt fōrs exīres ēē ut qdā
dicūt. s. plato et sui. scd' cū d'. et si nō.
pbat q' h' est iposl'e. scd' phtā. q' si hoc
ēēt posl'e. ēē ēēt hō corrupl'. et i homo

incorruptibilis. et non in eodem secundum formam esse corruptibile
et incorruptibile. quod est hic declaratum per dictas dubitationes.
Secundo cum dicit. *et si i(de)e forme.* declarat quomodo accidit
id inpossibile prius dictum quod id inpossibile accidit eis si
ponantur ut ipse posuit quod scilicet ydee sive forme extra
sint eedem secundum formam et speciem cum singularibus
quorum sunt ydee et ita quod sint idem secundum nomen univoce
(com) et non equivoce. et quod non aliter accidet eis id
inconveniens quod ad hoc declarat. Tertium cum dicit. *quare autem alia.*
probat hoc quod ea que diversa sunt per genus magis distant
quam illa que sunt diversa secundum formam et speciem ut prius
ostensum est in hoc .x. Unde si posuissent ydeam
et id cuius est ydea fuisse diversa secundum speciem non
accidisset eis hoc inconveniens. quoniam adhuc cum corruptibile
et incorruptibile sunt diversa per speciem ut hic ostensum est non
si posuissent diversa ea secundum genus
cum diversa per genus magis distent quam diversa
secundum speciem. ut hic dicitur. Unde patet cum sic loquentibus
(com) ut dicit commentator. non est loquendum. dicit enim quod non est
(com) loquendum cum eo qui ponit formas extra equivocas cum
istis formis sensibilibus. Intelligendum est tamen quod secundum commentatorem
non sic exponitur illa pars. *et cum contraria fuerint.* Immo
(com) secundum ipsum est intentio in hac parte quod corruptibile
(·qd) et incorruptibile sunt diversa secundum genus. quod probat commentator
sic. contraria que habent idem genus sic se habent in illo
genere quod sunt posita diversa quorum unum recipit unum
quid. et aliud aliud. Sed corruptibile et incorruptibile non
sic se habent quia licet corruptibile habeat potentiam ad corruptionem.
incorruptibile tamen est negatio potentie simpliciter ad corruptionem et
non affirmatio. ergo corruptibile et incorruptibile ut dictum est sunt
diversa et non per formam tantum sed secundum formam et genus.
Unde dicit quod cum corruptibile et incorruptibile sunt due differentie
contrarie. id quod aggregat utrumque est nomen equivocum. et qui loquitur
de tali nomine. id est genere. qui loquitur de corruptibili simpliciter. non
loquitur nisi de nominibus quoniam hoc nomen corpus quod dicitur de corruptibili
et incorruptibili est nomen equivocum. et ex hoc concludit quod si
corpus corruptibile est compositum ex materia et forma. oportet ut non
corruptibile sit non compositum. vel ut materia et forma dicantur
(com) equivoce. cum materia et forma generabilis et corruptibilis. Modo est in
quo distinguit hic commentator. quia tribus modis. scilicet aliquo per quod
genus dicitur per duo contraria similiter. aut per quod materia dicitur per
accidens opposita. aut secundum quod dicuntur aliqua diversa per
genus et formam que paulo post vocat contraria similia
que non sunt in eodem genere. et hoc dicto in mobili
corruptibile et incorruptibile esse contraria et dicit. quod contraria
non fugiunt ab ista diffinitione. Sed potest dici ad
hoc quod commentator non intelligit hic cum dicit corruptibile et in-
corruptibile esse diversa secundum genus nisi intelligendo genus logi-
cum sed genus naturale. quo est dicere quod quietata genera
et quietas dicta non sunt eiusdem generis. et quod sic in-
(com) telligatur. patet per ipsum commentum dicentem quod corruptibile et
incorruptibile sunt due species diverse. et quod est tale non

collocatur sub uno genere quod non esset verum si intelligeret de
genere logico idem vel patet per hoc quod dicit in eodem commen-
to quod corruptibile et incorruptibile sunt necessario contraria similia que
non sunt in eodem genere cum contraria hic necessario sunt in
eodem genere logico. Sed vel potest dici cum dicit corpus equi-
voce dici de corruptibili et incorruptibili. quod non est equivo-
catio sed magis analogia. dicitur enim corruptibilia et
incorruptibilia esse corpora sed diversimode habentia materiam. unde sicut
(com) multa idem commentator quod materia dicitur equivoce in corpore ce-
lesti et in corpore generabili et corruptibili. ut habetur super
librum de celo et mundo. qualiter equivocatio intelligenda
est hic de corporalitate. quod sic intelligatur de materia et
corporeitate patet per hoc quod dicit hic in commento ut prius est
scilicet quod corpus dicitur equivoce de corruptibili et incorruptibili.
oportet ut materia et forma dicantur equivoce de incorruptibili. cum
materia et forma generabilis et corruptibilis est. Et intelligendum est quod hec
equivocatio non est pura equivocatio. sed magis analogia.
quia si sic. essent plures materie prime. quoniam ad minus due
et similiter plures forme prime. et in multi essent mundi
quod reprobatum est in libro de celo et mundo. Si
enim una materia prima subiecta uni contrarie forme
sufficiat ad procedendum in esse. omnia que sunt in universo
ut habetur ex principiis philosophorum si esset alia materia ab illa altera esset
(sup)
superflua quod est inconveniens in natura. altera esset materia alterius mundi.

Consideratio quid est et cetera. Sicut haberi potest
ex dictis in principio .vii. huius. intentio est in hac
parte principaliter de ente separato scilicet de substantia separata a
motu et a materia. quia tamen propter cognitionem substantie generabilis
et corruptibilis que non est separata a motu et a materia
devenimus in cognitionem substantie separate propter hoc adhuc
sunt cum principaliter intentio determinat de substantia generabili et cor-
ruptibili quasi rememorando quedam determinata in .vii.
huius. et octavo. et etiam in substantia nisi ut in primo philosophorum.
Et intelligendum quod licet primus philosophus habeat considerare
de substantia mobili sicut et naturalis. differenter tamen quia naturalis
considerat de ipsa in quantum mobilis est. et de principiis
eius in quantum huiusmodi. methaphisicus vero considerat de substantia mobili
in quantum substantia ens et de principiis eius in quantum est huiusmodi. dividitur
autem hec pars in .2. quarum prima est prohemialis. secunda executiva
que ibi incipit. *substantie autem sensibilis*. prima altera prohemialis dividitur in
duas. in quarum prima dat intentionem cum sua causa. in secunda
ut ibi. *substantie autem sunt tres*. ostendit intentionem et determinat
ad quam philosophum pertinet de partibus divisionis. in prima parte
sic procedit. primo dat intentionem dicens quod consideratio in hac
parte est de substantia vel hoc principaliter de substantia eterna. et gratia
eius de substantia generabili et corruptibili propter eius cognitionem de-
venimus est in cognitionem substantie eterne. Secundo cum dicit.
quoniam enim. dat causam intentionis. et est. quia apud omnes
contendentes principia et causas principaliter querenda sunt principia et cause
substantie. et ideo principaliter debet esse consideratio de principiis et causis huius
etiam sic procedit. primo dat ipsam. secundo ut ibi. *quoniam sic hoc.*

ipam pbat. et dicit illa pars m. 7. in. q. p. pbat eam p rõm sumptam a rei natura in secunda ibi. et anaq restant. a rei indicio sumptum p auctoritates. In prima pte dat duas rones. q. p. est. si vniuersum esset totu integrum ex suis ptibus substantia esset prima ps illius integri 7 prima. si aut vniuersum esset vnum p quandam adiacentem sese quãtitatem vt nunc est. adhuc erit illa ps prima et prima. Cum g substantia dicatur sit ps prima et prima respectu aliorum principia querenda sunt principia et cause substantie. huius ronis solum dat medium. Consequenter cum dicit. et cum hoc. dat secundam rõm ad idem. et est. sola substantia est ens simpliciter et p se nullum autem accidentium ens est simpliciter p se immo accidentia non sunt entia p se sed sunt entis. vt qualitas est alicuius quantitas. et motus alicuius motus. quia non album non autem accidens dicitur ens p se. cum g intendo sit in hac philosophia de ente simpliciter et p se in quantum huius et de principiis eius et causis. principia querenda sunt prima et cause substantie. huius ronis primo dat medium. secundo respondet tacite obiectioni contra ipm medium. tertio dat etiam medium. medium patet ex dictis. tacite obiectioni respondet cum dicit, sic increditur. dicet enim aliquis quod aliquid a substantia est p se 7 simpliciter ens quia album dicitur de vero ente quod non videtur posse contingere nisi album sit vere et simpliciter ens quantum ratio esset hoc obiectio respondet dicens quod sicut de vero ente dicitur non album sic 7 album. de quo tamen manifestum est quod non est simpliciter ens cum dicamus in negatione quodam esse. Consequenter cum dicit. et non nullum. dat etiam medium prius positum p hoc quod substantia est quoddam abstractum et nullum aliorum est abstractum. quod sic est intelligendum. scilicet quod nullum aliorum est separabile a substantia. neque secundum esse. neque secundum cogitationem. neque secundum intellectum. substantia autem separabilis est ab aliis hiis modis. quia ipsa quod est ens vere p se. et non est alicuius alterius. vnumquodque autem aliorum est alicuius. vt quantitas alicuius qualitas. et sic de aliis. ex quo habetur 7 potest quod omnis scientia de accidente est aliquo modo de substantia. Consequenter cum dicit. et antiqui. ostendit propositum etiam a rei indicio sic. omnes querens causas et principia. scilicet tam antiqui quam moderni querunt causas 7 principia substantie. quare principia et cause substantie a philosopho principaliter sunt querenda. huius ronis primo dat medium. secundo cum dicit, quam vero modo sunt. quia antiqui et moderni differebant in querendo principia substantie. declarat eorum differentiam dicens quod moderni quidam vt plato et sui. dixerunt vlia esse principia substantie. vlia. n. que apud nos sunt quedam abstracta p se et non in particularibus. sunt principia substantie vt dixerunt et posuerunt sed quia estimabant potentiam entia p quandam et extrinseca remota a materia. quia. n. diffinitiones et substantie sunt de vlibus. ideo videbatur eis quod vlia sunt perfecta et priora ptibus et ideo ponebant ipsa esse principia. vt patet in. vii. huius. et hoc innuendo p hoc quod dicit, propter logicam, sic g dixerunt moderni

sed antiqui posuerunt particularia esse principia substantie vt ignem et terram 7 cetera huiusmodi particularia corporalia. sed non opinabantur quod principia substantie est principium vle sic opinabantur moderni. Consequenter cum dicit. substantie autem sunt tres, data intentione cum sua causa dividit intentum et declarat consideratores substantie prout dividitur. et dividitur illa ps in duas. m. q. p. dividit intentum. in secunda ibi. et primo de istis. declarat enim considerationis sunt prout dividit. in prima parte sic procedit. primo dividit intentum dicens. quod substantie sunt tres. substantia enim alia est mobilis et sensibilis. alia autem immobilis, adhuc autem substantia mobilis 7 sensibilis. alia est eterna cuius est corpus celeste. alia est generabilis et corruptibilis quam omnes concedunt esse substantiam vt plante 7 alia cetera. scilicet substantie sensibiles generabiles et corruptibiles. et non substantie mobilis eterne. etiam considerandam sunt a philosopho vero sunt vnum autem pla. de substantia non immobili dicit quod quidam opinabantur ipsam esse abstractam a materia et hoc facit inducendo testimonium aliorum ad confirmandum substantiam immobilem esse et hoc facit primo. secundo cum dicit, et quidam eorum dividunt. quia iam dixit substantiam mobilem et sensibilem et quidam diversificati sunt in dividendo substantiam immobilem declarat quo quidam diviserunt ipsam. dicens quod quidam diviserunt substantiam immobilem in duo. scilicet in ydeas 7 in mathematica vt plato et sui. quidam autem posuerunt ydeas tantum esse substantias immobiles et posuerunt quod mathematica fuerunt vnius nature medie inter substantias immobiles et substantias mobiles et isti vt dicit alexander. fuerunt quidam discipuli platonis. quidam autem posuerunt tantum mathematica esse substantias immobiles vt pitagorici. Consequenter cum dicit. et primo de istis. declarat cuius considerationis sit prout dividitur substantie primo dicens dicit quod consideratio de substantia mobili generabili et corruptibili et non de substantia eterna pertinet ad naturalem cuius etiam dat. et est. quia iste substantie communicant in motu cuius consideratio principaliter spectat ad naturalem. tertia vero substantia. scilicet substantia immobilis. est alterius considerationis. scilicet primi philosophi. cuius ratio est, quia hec substantia non communicat in motu cum substantia mobili non forte in aliquo principio cum mobile et immobile non habeant sibi medium vt dicit com. Substantia quidem sensibilis et cetera. data parte prohemiali hic aggreditur partem executivam in qua licet principaliter intendat de substantia immobili. sibi tamen declarat de substantia mobili sensibili. et hoc propter causam predictam. et dividitur hec ps in. 7. m. q. p. declarat de substantia sensibili et mobili. et hoc vt ex cognitione eius deveniat in cognitionem substantie immobilis vt dictum est. in secunda ibi. quia substantie sunt tres. declarat de substantia immobili de qua principaliter intendit in hoc. xii. de substantia autem primo in dicta declarat inquirendo de principiis eius scilicet que sunt principia eius et quot sic facit in primo physicorum. et dicit adhuc illa ps m. 7. q. p. dicit

de pncipiis sbe sensil et mobil in se. s. puto sunt pn ei. in fa ite i. et pn sunt rez diusi- ntendit de ipis scdm gpom intrendo. s. vtr- pn talis sbe sint eadem cu pncipiis actionu ao no. ps p ad hoc di. m. ⁊. m. q. p. tgrto de pncipiis intendat h9 sbe. et in scda ite ibi. et p9 ia. de pnis extrinsecis ipius. ad hc pma in duas. m q. p. declarat q ⁊ qt pn sunt te sbe sensil et mol. in fa ite i. Et q2 ens duob9 modis. declat qsdam gpetites illoz pncipioz. impte au pma intendit qd ea sunt pncipia me talis sbe. s. dua gia et tau qd est scdm gt- rietatis. ad quod ondend dat duas rones quaz pma est. omis tnsmutaco e a gio in gui. ois sba sensil e tnsmutabl. g omes sbe sensiles sunt duo gia. Sz gia no tnsmutat in gui. vt albedo in nigredine n eq. g nece est ee tau scdm aliqd ipis guis qd sit tnsmule ad vtrz quod quid est m. h raco est ead in sba cu rone sua data i p phicoz ad cande gm. est a h ro qi gtexta ex duab9 sillis ee qs sic pcet p poit me pmi silli. que mata est. mam. n. est qd omis sbe sensiles su fuit etna su non. e tnsmutabl at scdm locu. aut scdm am spem motus. Scdo cu dt. Si g tnsmutaco. pot ma. sumes gia ad op- positum extremi ad extremu. et ⁊ mediu ad extremu et eam pbat gm cu dt. Non ex omib9. s. p h quod no fit tnsmutaco ex omi opposito i oe oppositu. vt. s. ex omi no albo ad albu. vox. n. est no albu. et sic aliqo m oppom. n tn fit tnsmutaco ab ipa in albu. Sz a no albo qd est gui albo vt ex nigro at medio solum fit tnsmutaco in albu. Sc posuit. maiore cu sua iusticacoe. ex qbz
2c do pz maior. Solo. pmi silli. et q2 mate patz eam tacet. tco cu dt. nece est ⁊c. dat gm pmi silli. qto cu dicit. gia. n. pot mae scdi q plat cu dt. h aut pmanet. p h qd id quod manet in tnsmutacoe no est gui a quo fit tnsmutaco. Sz est scdm quod est ma. i. tau pnm. Cu g id qd tnsmutat ma- net in tnsmutacoe. mam est q gui no tns- mutat i gui. scd tn com. possz sumi raco
com ad oppom p h quod ipe dicit. licet aut per- maneat. sc id qd tnsmutat cu tnsmutat pmanet. gia aut in quib9 fit tnsmutaco no pmanet. qo mam est qd nece est in omi tnsmutacoe ee tau pnm pmanes aliud a guis. et sic in tdicta rone p pot maiore fo. mi. cu dt. gui aut. tco gm cu dicit.
com m no est. Et nod est qd dt h com. qd lz

po alex. in h loco sit pfca dt tn qd h qd do alex. sup expodo. az. s. qd gsidaco in uciendo pn nlu est phi. no est intellud scd sim mod. s. q demostre pn sbe nl ee. est pmi phi. Sz egio. nlis. n. sicut dicit com. hc dare cas ee sbe com
mobilis. s. males et moue tes formales aut et finales no pt. Sz phs dat eas demostrado quod pnm mouet qd iam declaratu est ee in scia nalis est pnm sbe sensil p form et fine. Sic g est in aliud q phs grit de pnis sbe nlis. s. de p forma et fine de ea aut mouente et mali est nl. vn dicit quod cu h gsidet de pncipiis sbe nalis m qm ho. vr qd hi gsidaco no sit gra huic scie imo mag q est ps scie nl. Sz tn sic dt q2 vicine sunt hee due gsidacones et nece est vt vna ca- i alca qi pn dic h remocom de eo quod declaratu est in scia nli. impon posle est vt gpoib9 mag gnalib9 qm i nali scia. no. s. meo qd est sba mot. Sz in eo q sba simpr. ⁄⁄ Conser cu dt. Si g tns- mutacoes. dat sam rom ad id. et est. modi tns- mutacois sut tm. q. s. gnaco. altaco. augmetaco. loci mutaco. in qz vnaqqz nece est ee duo gia et tau quod e scdm hus. Sz omis sba sensil cum sit sba tnsmutabl est tnsmutabit aliquo istoz moz tnsmutacois. g i omi sba sensili nece est ee h tia pn. s. scdm si ma et duo gia. h9 rois p pot ma. fo mi. cu dt. qd tnsmutantur. tco mf gm cu dicit. et nece est vt ma. et no differt h ro a pcedente in sba. Sz q2 h spalioz est qa
pdca ⁊. q. p inductom. et gp h dt com. qd cu com
iam declaravit qd e omis tnsmutaco est a gio i gui. et quod gia hnt ad tau. s. scdm qd e ma. tc vult declarare qt sut modi gietatis que sut in tnsmutacbz. ⁄⁄ Et q2 ens ⁊c. hito quod tria sint pna me et ci9 sut. h declat qsda gpetites illoz. et di illa ps in. ⁊. m. q. p. declat vltra vnam nam gpam me. in fa ite i. Cause g sunt tres. declat vna gem me et forme. gpa aut na qm incor in pma pte est. q ma est ens in po. et di adhuc p m. ⁊. i. q. p. ostendit qd ma est ens in po. et quom h diuisificat i diuisis in fa ite ibi. Et dubitand est in h. ot qd ista po no est vna sz multa h est qd ma et si sit vna scdm sbam et scdm sb forais gui. est tn multa scd pos et hitucter. ad hnc pma in duas. i qz p ondit quod ma est ens in po. i scda ite ibi. Et oia que tnsmutantr ondit quo h diuisifi- cato in diuisis. i pma pte adhuc p declat itcmu. scdo ex ipo declato tmite solom qdam qonis qm qrebant antiqui et qm errauit. tco ex pmit qsda errores in qs incidebat antiqi pp ignoranciá h9 ne. de ma p sic declat. Cu ens

in omnibz pdicamtis dicat duobz modis. s. actu
et po. nate est de tnsmut tnsmu ab ente po
ad ens actu. sz m est id a quo fit tnsmutacio. est
em m id quod existens in po vadit ad actu. g m
est ens in po. h9 ronis tm ponit pma gdictoa. et
eam vificat p ex cu dicit. v. g. ex albo. ex quibz
sat pz pn inntu. neitas aut gnie q ponit
sic pot pate. ome qd tnsmutat. tnsmuta a qio
in qm vt phtum est. sz n po po est qa neo
actus actu in gnen hi. sz actus po. g ois tnsmu
fit ab ente i po ad ens in actu. t eo. sz tnsmu
alto. vt fiat ad. no est eo. imo h mag est corrup.
g fiet pmo m. Const cu dicit. g no tm. ex
iam declatis ex h. s. quod m est ens in po. imut
solom edam qonis qstie ab antiqs q fuit vtru
illud qd fit fiat ex ente ut no ente eo q qom
erraiunt negantes oio gnom ex ente ut non
ente. no em edebant gnom fi ex no ente cu
no ee non tnsferetur in ee. nz i ex ente. qz sic
id quod gnat eet ens anqm gnaret. hic aut
dubom soluit ex iam declarato intender quod id
qd fit n simp fit ex no ente. n simp ex ente.
sz ex quodam ente. et qdam no. vt ex ente
in po. et ex no ente i actu. Const cu dicit.
et h est vnu. expmit qsda errores in qs inci
debant antiqui ob ignora pdee n. de m. qz n.
ignorabant illa n posuerut quida vt anax. oia
ee in vno mixto insit. et dixit illa mixtura esse
m. et hoc. qz m assilat mixtioni in eo quod res
admixte xpma sut iut se in po. lz tm insit fuunt
in actu sm ipm. vn erravit anax. meli n. est
pone m ee o in po q pone qd oia sut insit
i actu. i vno mixto. sic ipe ponit. ipe. n. ppt
pom mixtionis no potuit euade qn gno fiat
ex ente in actu. et sic remanet adhuc qstio
destens gnom. adhuc i quida ut emp. erra
verut pp pdcam cam in sua mixtione q dixit
emp. n. pp ignora h n dix qd mud est aliqn
aliqd mixtu p amicicia. et aliqn ad segguacu per
litem. adhuc a anax. ignoravit ista n m. vidit
tn ad de n ei. et posuit infinitu ee elm omiu
rez qd gmd insitu scdm ipm est in po et ht
media inm me aere et igne aut me aqua et
aere. p h. n. qd posuit ipm insitu vidit aliquo
m natam m. p h i quod posuit ipm ee in po
et media n m aere et igne. vidit sr n m.
h. n. posuit ne gno deficet. quod n. m e oio
in po est ca pp qm gno no abscindit vt dicit
com. adhuc aut democ ignoravit iam dcam
inm m. posuit. n. pter indivisibiles ee m q solu
ut dicebat erant in po anqm ggluinarent
adinvicem. et ignora vitans n iam deciate de

m induxit oms antiqs vt dicit 9 cor ad
m. nllus. n. sciuit mam. in rei veritate
an ipm. sz inspiciebant ea a longe. Omnia
q tnsmutant. hito iam quod m est ens in
po. deciat quo m est ens in po diusificata in
diusis. vo. s. in mobilibz gnabilibz i corrupbz
et in mobibz etnis. ubi sic pat. pmo dr q oia
que tnsmutant qaliqz m tnsmutacois hnt
m existente in po. sz n m dusificant p
modos n tnsmutacois. scdo cu dr. oia g etna.
dat illa diusitate qm ht in gnabilibz et cor
rupbz. et in etnis mobilibz. et est illa diusitas
quod mobilia in gnabilia i in corrupna hnt
m que est in po solu i ubi vt cora celestia
q tnsmutant a situ in situ. et nllo alio m.
mobilia at gnabilia et corrupilia hnt m tnsmu
tnsialem in sba q quade est in po i gnonis
et corrupcois. i ee et no ee. ita qd qnz possit
ee sub vna fora. et qnz sb alia. ci m non
hnt mobilia etna ut dem est. Et dr com
qd ex hoc vr corp celeste no hre po divisibile
scd diom corr. s. form inlem. na si ita eet.
eet in eo m q eet in po alio m q i loci. s. ad
no ee. cu tn declaracu ! in scdo. cel. et mudi.
qd nllm etnu ht po quod corrupat. Const
cu dicit. Et dubitand in hoc est. ostendit quod
cum m sit in po vt iam ostensu. ipa tn est
inlta scdm pos et hilitates. i. s. quod licz sic
ens hns m tnsilem cu m ht ppa m. v
sic pcedit. p mouet dubom qndam si h dicet.
qd cu di fi ex no ente gno dubitari pot ex
quo no ente. cu no ens dicat tp. s. no ens
simp quod no ht ee neqz ymaginacoem. et no
ens qd est pno for in m. et i no ens i actu.
su ens in po. qui hs mod tcius forte non
differt a scdo sm ee sz solu scd rom. scdo cu
dr. si g fuit. dissolvit ista dubom dicens qd
si dissolvat ista qo gcedet qd id quod gnat
gnat ex no ente in actu. ex ente tn in po.
no pp h est dice qd qlz ens fiat ex qualz
po. sz vnuqz gnatu fit ex po sibi ppa. i qd
nus por sic fiant. nus spei eiau gnabiliu
vt dicit com. i. s. qd licet m p sit vna scd
sbm. inlta tn sm por et hilitates. pcea sic
dic com m p ht pos i hilitates ad recipi
pos qietates. s. fors. q. elor. scdo n ht pos
ad fors corpu gstitum pcau mixtio mediatib
formis. q. elor. et iste po durant scdm
diusitate mixtionis. iui, elor. qz ex hoc di
isiant forme gnabiliu. Const cu dicit.
Et no sufficit. qz antiq sm suas poner no
possut de m no possut dare cam multi nus.

euenit. ex m(ateri)a d(icit) q(uo)d no(n) sufficit dic(er)e sic ip(s)i disponu(n)t in dando ca(usa)m multitu(dini)s eue(n)ie(n)tiu(m). ut s(cilicet) dixit anax(agoras). q(uo)d ea ex quib(us) g(e)n(er)antur res fuerunt en(tia) s(e)c(un)d(u)m actu a(n)te g(e)n(er)ac(i)o(n)em. et dat ca(usa)m q(ui)a no(n) sufficit s(er)mo anax(agore) i(n) multiplicacione eue(n)tiu(m). ex m(ateri)a cu(m) dicit. q(ui)a differu(n)t. et est. q(uo)d s(er)mo ei(us) no(n) sufficit q(ui)a multitu(d)o eue(n)tiu(m) p(ro)uenit ex multitu(di)ne po(tentiarum) et habilitatu(m) m(ateri)e ut de(clarat)um est. q(uonia)m no(n) potuit pon(er)e anax(agoras). et q(uo)d ita sit p(ro)bat cu(m) d(icit). et si no(n). sic. si p(ro)p(ter) et habilitas m(ateri)e sit t(ame)n una: cu(m) motor et agens p(ri)m(u)m sit tam(en) unu(m): no(n) erit g(e)n(er)atu(m) n(isi) t(ame)n unu(m). una. n. p(otenti)a p(er) unu(m) agens: no(n) vadit n(isi) ad actu(m) unu(m). hoc a(utem) e(st) inco(n)ue(niens). s(cilicet) q(uo)d g(e)n(er)atu(m) sit t(ame)n unu(m): i(n)co(n)ue(niens) est [illegible] s(cilicet) m(ateri)a t(ame)n esse una s(e)c(un)d(u)m p(otenti)as et habilitates.
co(m)m l(ice)t sit una s(e)c(un)d(u)m s(ub)i(ectu)m. h(oc) (aute)m p(ri)mo po(n)it et e(st) a(utem) i(n)nuit p(er) hoc q(uo)d dicit. et si no(n). q(uonia)m a(utem) q(uo)d est inco(n)ue(niens) p(ro)b(at) q(uod) d(icit). ut de ca(usa). s(ed) cu(m) dicit. meli(us) (enim). declarat nec(essi)t(at)e g(e)n(er)ac(i)o(n)e. et p(atet) ex d(ict)is. = Conse(quen)t(er) cu(m) dicit. Cause q(ue) sunt tres. declarat una(m) n(atura)m (com)mu(ne)m m(ateri)e et forme q(ue). s(cilicet) p(r)i(n)c(ipia) ex intenc(i)o(n)e ostensa e(st) de qu(ibus) in septimo. et est q(uo)d si m(ateri)a n(on) for(m)a g(e)n(er)ant(ur) p(er) se i(n) p(ri)n(cipio) (h)ui(us) a(utem) (quamu)is h(oc) ostendat gen(er)al(ite)r q(uia) p(er) p(re)cede(n)te monstrauit de p(r)i(n)cipiis. ut posterius addat h(oc) (com)petere generaliter p(er) tanq(ua)m m(ateri)a(m) ex posteriis quod p(r)i(n)cipia et cause s(un)t (e)a(dem) s(ecundu)m se(n)su(m) s(u)nt ea. s(cilicet) duo (con)tra quo(rum) unu(m) e(st) for(ma) et alter(um) p(ri)uac(io). et t(er)tium quod est s(ubiectu)m s(cilicet) m(ateri)a. no(n) cu(m) d(icit). Et p(ro)p(ter) (h)ec descendit ad ostendendu(m) p(re)dictam (com)p(ar)ac(i)o(n)em de m(ateri)a et for(m)a. [illegible] sic p(ro)cedit. p(ri)mo po(n)it q(uonia)m q(uonia)m intendit dicere quod p(er) iam ostensa q(uonia)m est scire de p(r)i(n)cipiis (con)sequenc(ie)s q(uo)d n(on) m(ateri)a nec for(m)a g(e)n(er)ant(ur) p(er) se i(m)mo ex his duob(us) g(e)n(er)antur o(mn)ia alia. s(ed) cu(m) d(icit). o(mn)e (enim). ea(m) p(ro)bat sic. o(mn)e quod tra(n)smutat(ur). tra(n)smutat(ur) ab aliquo et ad aliud. et (est) p(er) a(utem) mouens et est m(ateri)a id q(uo)d tra(n)smutat(ur). id a(utem) ad quod forma. illud a(utem) p(er) quod motor s(iue) efficiens. (Cu)m (ergo) (con)t(ra)r(i)o sic tra(n)smutac(i)o si for(m)a g(e)n(er)aret(ur) p(er) se a(ut) m(ateri)a p(er) se. q(uo)d est yp(ot)esis. e(st) p(ro)cessus i(n) infinitu(m) in m(ateri)is et formis. hoc a(utem) est i(m)possi(bi)le (ergo) id ex quo seq(ui)t(ur) s(cilicet) yp(ot)(h)esis. h(anc) (con)cl(usi)o(ne)m p(ri)mo po(n)it m(od)o ex q(ua) cu(m) yp(ot)(hesi) seq(ui)t(ur). s(ed) cu(m) d(icit). et p(ro)cessus e(st). infert i(n)co(n)ueniens ad q(uo)d ducit illa r(ati)o. s(ed) cu(m) dicit. Si ex (enim). p(ro)b(a)t ypotesim m(ateri)a ex m(ateri)a cupro g(e)n(er)ato ex sua m(ateri)a et sua forma ut s(cilicet). si in g(e)n(er)ac(i)o(n)e cupri no(n) g(e)n(er)aret(ur) a(liquid) g(e)n(er)atu(m) p(er) se. s(ed) for(m)a p(er) se a(ut) m(ateri)a p(er) se. = (Con)t(ra) cu(m) dic(it). nec(essariu)m est. i(n)nuit declarac(i)o(nem) nec(essita)t(is) (con)clusio(ni)s p(er) h(oc) q(uo)d si m(ateri)a g(e)n(er)aret(ur) p(er) se g(e)n(er)aret(ur) ex m(ateri)a et for(m)a. et ad h(uius) sua m(ateri)a et sua for(ma) si g(e)n(er)arent(ur) g(e)n(er)arent(ur) ex m(ateri)a et forma. et sic i(n) infinitu(m) est. et s(ecundu)m est si for(m)a g(e)n(er)aret(ur) p(er) se. et d(icit) co(m)m(entator). q(uo)d iam
de(clara)m i(m)possi(bi)le no(n) accidit in m(ateri)is (com)positis et for(m)is co(m)m
mixtis. s(ed) acc(idit) in m(ateri)a p(rim)a. et in formis simpli(cibus) dicat (et) q(uo)d accipit in ex(empl)o p(re)dicto cupru(m) rotu(n)du(m) loco (com)positi et cupru(m) loco m(ateri)e. et rotundu(m) loco forme. et p(ro)p(ter) ista (et)c. in h(oc) p(ar)te intendit de p(r)i(n)cipiis extrinsecis. et p(ro)cedit sic. p(ri)mo declarat que sunt p(r)i(n)c(ipi)a extrinseca. s(ecund)o q(uo)m(odo) differu(n)t. q(uod) a(utem) s(ecundu)m declarat dicit q(uia) p(ro)p(ter) declarac(i)o(n)em p(r)i(n)cipio(rum) i(n)t(ri)nsecor(um). s(ed) q(uia) o(mn)e s(u)b(stantia) sit q(uod) (com)p(ositu)m et p(r)i(n)c(ipiu)m g(e)n(er)ant(ur). g(e)n(er)ant(ur) ex (con)u(eniente) sibi in n(omi)n(e) et sp(eci)e. et dicit (com)p(ositu)m et p(r)i(n)c(ipiu)m (quam)p(lur)a alia g(e)n(er)ata ex putrefactio(n)e p(ro)p(ter) (quod) alia g(e)n(er)ata ex reb(us) diu(er)sar(um) sp(eci)er(um). ut mulus ex asino. s(ed) n(on). q(uod) (com)p(ositu)m et p(r)i(n)cipa(lite)r g(e)n(er)ant(ur). g(e)n(er)ant(ur) ex sibi (con)u(en)i(en)te in no(min)e et diffi(nition)e ut ho(mo) ex ho(min)e eq(uu)s ex equo. s(ed) cu(m) d(icit). (et) alia (enim). i(n)nuit declarac(i)o(n)em iam d(ic)ta(m) intendens q(uo)d s(ubstantie) que (com)p(osit)e et p(r)i(n)c(ipali)t(er) g(e)n(er)antur. et q(uod) s(ubstantie) ex quibus g(e)n(er)ant(ur) s(un)t illa (et) h(oc) s(e)c(un)d(u)m eande(m) n(aturam) sp(eci)alem (com)p(ositum) q(uo)d g(e)n(er)atu(m) in talib(us) g(e)n(er)at(ur) ex s(ibi) (con)ue(niente) in n(atur)a sp(eci)ali. s(ed) cu(m) d(icit). et illa alia residua. declar(at) de aliis que no(n) sunt s(ubstanti)e (com)p(osit)e et p(r)i(n)c(ipali)t(er) g(e)n(er)ate q(uo)d o(mn)ia h(ec) s(ecundu)m s(e) fiunt s(e)c(un)d(u)m s(uu)m acc(idens). g(e)n(er)ant(ur) aut(em) ab arte a(ut) a n(atura). a casu. ut fortuna. ex quo relinq(uitu)r q(uo)d cu(m) agentes no(n) sunt n(isi) t(ame)n h(ec). n(atur)a ars casus et fortuna. et s(un)t n(atura) et ars cause p(er) se casus et fortuna cu(m) p(er) accide(n)s. = Conse(quen)t(er) cu(m) d(icit). casus q(ue) est p(r)i(n)c(ipiu)m. declarat q(uo)m(odo) differu(n)t h(ec) p(r)i(n)c(ipi)a. s(ed) c(irca) s(unt) du(o) q(uo)d ars est p(r)i(n)c(ipiu)m mouens id in quo est p(er) se. (enim). ex (enim). n(atur)a aut(em) p(r)i(n)c(ipiu)m agens i(n)t(er)i(us). ars e(ni)m nu(n)q(ua)m mouet p(er) se illud in quo est s(ed) s(ecundu)m aliu(d). n(atur)a a(utem) est p(r)i(n)c(ipiu)m mouens i(d) in q(uo) est p(er) se. ho(mo) e(ni)m g(e)n(er)at ho(min)em p(er) n(atura)m q(ue) est p(r)i(n)c(ipiu)m mouens in hoc ip(s)o h(abi)le g(e)n(er)ante. s(ed) casus et fortuna sunt p(ri)ores iam decl(arat)i p(r)i(n)c(ipi)a s(cilicet) n(atur)e et artis. et no(n) sunt cause n(isi) p(er) acc(iden)s. et
d(icit) s(ecundu)m h(oc) co(m)m(entator) q(uo)d no(n) est cr(e)dend(um). q(uo)d at op(in)ati aui(cenna)
est ea que ca(usa)m sunt f(actiua) ex sibi (con)u(eni)e(nt)i. cum no(n) sit rectu(m) vocare ea g(e)n(er)abilia s(ed) p(ro)uenie(n)s g(e)n(er)abiliu(m). h(ec) (enim) sunt i(n) n(atur)a sic ea q(ue) sunt i(n) artificio s(ecundu)m er(r)ore(m). u(nde) fiat no(n) est rectu(m).
ut ista uocet(ur) artificialia g(e)n(er)abilia. s(ed) no(n) e(st) tex(tus)
i(s)tu(d) ut ea q(ue) fiunt casu in s(ubstanti)is aliis uocent(ur) g(e)n(er)abilia (et) alia. de g(e)n(er)atis aut(em) p(er) putrefaccio(nem) dicit q(uo)d illa g(e)n(er)a(n)tur no(n) g(e)n(er)ant(ur) ex (con)uenie(n)tib(us) simp(liciter). cu(m) fiant ex alia corrupc(i)o(n)e calor (enim) existens in s(ubstanti)is est ca(usa) g(e)n(er)ac(i)o(n)is talis. et addit ca(usa)m in m(ateri)a(m) an(te) h(oc) s(ubstanti)e n(on) sunt. s(ed) h(ec) t(ra)n(se)am. et forte alia que g(e)n(er)ant(ur) (et)c. que (et) s(ed) alia

tur. addenda est quia expositio communiter sic ipsum notabiliter. dicit enim in commento sic hoc quia intentio convenientis ex quo fit mulus est non conveniens equo et asino. et tamen fit mulus ex sibi convenienti. de putrefactis vero dicit quod collocantur in eis que fiunt ex sibi convenienti a casu. ea enim que fiunt a casu sicut dicit non habent ordinem nec sunt species interire a natura. iste autem videntur esse species a natura diduntur tamen a speciebus generatis a patre et matre. et plura eorum fiunt in temporibus tertiatis quorum intellectus est dicere in istis quod casu fiant. dicit vero quod putrefactio ex qua generatur aliud est quasi semen in aliis generantibus. quia sicut in seminibus est. virtus generativa speciei habentis id semen quasi assimilatur arti artificiali. ita in putrefactione est propria virtus similis artificiali. Cum igitur ea que fiunt ex artificio fiunt ex sibi convenienti. necesse est ut ea que fiunt ex virtute que est puta in putrefactione propria aliquo alio fiunt ex sibi convenienti. est sicut dicit. nulla est differentia inter virtutem que est in putrefactione que assimilatur artificio. et illam que est in semine nisi quod illa que est in semine fit ex habente semen et Sole. illa autem que est in putrefactione fit a sole tantum. et ideo dicit aristoteles. quod homo generatur ex homine et Sole.

Consequenter cum dicit. substantie vero etc. Cum iam declaravit que et quot sunt principia substantie sensibilis intendit quod principia predicta sufficiunt declarans quod ydee platonis non sunt necessarie ex cuius declaratione relinquitur quod predicta principia sufficiunt. et fundatur sua declaratio in hac propositione scilicet duas propositiones. quarum prima est. quod substantia alia est in alia forma. secunda compositum. secunda quia cum intrinsece scilicet materia et forma sunt similiter cum composito. cause vero agentes scilicet natura et ars precedunt compositum. quibus datis scilicet principium intrinsecum cum extrinseco se habeo composito. ex quibus sequitur quod ydee platonis non sunt necessarie. materia enim et forma sufficiunt intrinsece. natura et ars extra. hoc dico quantum ad causas agentes per se. in hac ratione sic procedit. primo ponit primam propositionem. secundo secundam. tertio infert conclusionem. potest igitur primam propositionem dicere quod substantie sunt tres. quarum una est materia de qua dicitur quod est hoc secundum quod videtur quod sic hoc intelligitur. materia est id secundum quod compositum ex materia et forma est visibile et ultimum sensibile. ita quod intelligatur per hoc verbum videtur hoc verbum sentitur. res enim composita ex materia et forma est tangibilis et ultimum sensibilis secundum materiam. et non secundum ordinem id est non secundum formam que potest dici ordo eo quod dat ordinem rebus. forma enim omnino invisibilis non est tangibilis nec ultimum sensibilis quia quod sic tangibile et sensibile est per materiam et hunc consonat quod dicit aristoteles in primo celi et mundi. quod omne sensibile non est sensibile nisi per materiam suam. Intellectus tamen quod similiter cum hoc est hoc videlicet. quod omne sensibile est sensibile per suam speciem sive per formam. forme enim consequenter multiplicare suam speciem ut fiat in sensu

quod quia non potest facere nisi secundum quod est in materia. ideo est quia dicitur quod materia est hoc secundum quod sentitur. sic patet in commento de luce lux enim ratione solius essentie sue visibilis non est immo secundum quod diversificatur et multiplicatur per materiam et hoc per materiam quantitatis. quantitas enim necessaria est ad perfectionem visus. et non solum quantitas sed etiam quantitas situalis. Cum igitur materia sit principium secundum situs. et ideo per quod quantitas est situalis materia erit quasi causa per secundum quam videtur et ultimum sentitur. ideo quod sentitur. commentator autem plures recitat expositiones secundum alexandrum. et quod dicit. quod materia est hoc secundum quod videtur. quarum prima est quod materia est hoc quoniam recipit formam et ordinatur quoniam esse est cum forma et non sentitur nisi per formam. forma enim est in actu et videtur. materia autem non per se videtur sed per formam. Secunda expositio est hoc. materia est hoc secundum quod videtur. id est materia per se in rei veritate non est hoc sed reputatur esse hoc. quia in quibusdam invenitur esse materia. et est intentio istius expositionis quod sensus non comprehendit distinctionem inter ipsam et hoc secundum intellectum. et ideo antiqui reputabant substantias rerum esse materias earum et quod forme ignote non sunt substantie. tertia autem expositio est hec. quod cum dicitur. quod materia est hoc per quod videtur. intendit materiam propinquam. materia enim propinqua rei est materia huius rei visibilis. quarta expositio est hoc. quod materia est hoc secundum quod videtur. id est quod materia prima non intelligitur nisi per comparationem et est illa cuius comparatio in actu ad omnia entia est sicut comparatio materie sensibilis ad id cuius est materia. ut comparatio lignorum ad navem. et per hoc est intentio huius sermonis quod materia prima non intelligitur esse materia huius rei. nisi per materias quasi videmus. Sed dicit commentator. quod omnes iste expositiones non sufficiunt ad querere quia autem non sciamus de materia. immo non potuimus exponere hunc sermonem talium materiam ut faciat scire rem notissimam de materia. etiam aliud. quinta expositionem dat commentator secundum opinionem suam. et est. materia est hoc per quod videtur. id est materia est id cuius esse non est nisi per formam per quam sentitur. materia enim non est sensibilis per se sed secundum formam. et est eius per id per quod sentitur. sexta autem expositio secundum commentatorem est. quod materia est etc. id est id quod innuitur per demonstrationem. formam enim ut dicit non comprehendit secundum sensum sed per suam actionem. et ideo non comprehenditur nisi ab intellectu. non est vero quod dicit commentator. quia aristoteles per hoc quod dicit. materia esse hoc per quod videtur. est dare differentiam inter naturam materie et naturam forme universalis et maxime illius que est generis. reputatur enim quod principium materie quia est communis habet naturam rei universalis predicabilis de pluribus. unde estimabat quidam primam materiam esse corporum. Sed si ita esset. haberet formam. et non esset una secundum numerum. sed secundum formam. Sed iam demonstratum est in aliis locis ipsam esse unam secundum numerum. verba sunt commentatoris. unde dicit demonstrandum esse quomodo unum numero potest inveniri in pluribus dicens quod hoc non invenitur in eo quod est

in actu ī eo q̄ quod ē in pō pot̄ dici q̄ ē
vnū nūo. et ōe plib. f. n. qd caret dr̄us
forrū indiuidualiū est vnū nūo. et nō qr
ht̄ vnā forā indiuisiblē q̄ fit vnū nūo. ·ī· q̄
caret for indiuidual. in actu est ōe plib rebz.
de formis ·ī· qbz dr̄. qd forme qr̄s in qbz in
ueniunt alia sunt encia in pō. et iō scire
qd scdm qd est vlē.· est scire in pō. vn
communicatō que intellr̄ in formis qb ht̄
esse ext̄ aīam in pō. ista ā ōicatō. q̄ intellr̄
in maīa.· est pura puō. cū nō intelligat̄ n
sm purā ablōm formaꝝ indiuidualiū ab eā.
maīa ḡ nō ht̄ esse ext̄ aīam f hoc iellān
s. qr ē cōis omib gnabilib. ḡr cū nō intellr̄
sic n sed puōm. est ·ī· aliqd ens ext̄ aīam qd
est sbm indiuidui sensil quod ut nō illd qd
intellr̄ ex ea. et h sic dicat ē pfcā ymagio
me et h nuqm dixit aq in aliquo loco sz in
ueniē ex libris suis n pot qs intellrē eē m
in dirite n sic vt dr̄. dicat ·ī· de m. qd sua n
est in opatōne ad form. et qd nō ht̄ n ppam
s. formā pp quod nō ht̄ intencōm intellēam
ab eā. oē. n. sic dr̄ ē eē est p otactū et conti
nuacōm cū ao nō p n intellēam ab eo q̄ fit
ens p se est m. istā vltiam ppōm dat in
tellige p h qd dicit. qd 1d qd est scd ōtactū
et nō ē f ordine est m et sbm. et scd. ex
pōm pot inducī ad vificacōm eī qd dr̄. m
est h p qd ut. et h sm com sic. oē 1d cui
eē et n est sm otactū ul ōtinuacōm ul
adunacōm cū aliq nō p n intellēam ab eo
sed q̄ fit ens p se est h f qd ut. m ē h.
ḡ ·ī·c. m enī adunat forē et ei subsistit. et
sic posiut vnā pte pme ppōis.·/ Conse
cū dicit. n aūt. dat aliā pte illi. et est. qd
aa sba est for q̄ vocat n. qr vnōqz dat
cōplecōm nlem. scō cū dr̄. et est tcā ·ī·c.
dat tcīā ptem ipī et est q̄ tcīa sbā est q̄ est
opō ex m et forā ēmoi est vnūqdq̄ ī diuiduū
qd est opōitū ex m et forā illi indiuidui. et
quod ī sic declarat cū dic. qm ī vnoqz. de
clarans qd forma nō inuenit in actu. n ī sbā
opōita n ·ī· m pter in artifib. forma. n.
artifil inuenit in m. et ·ī· in mente arti
ficis. nō. n. gnarent ·ī· corrupent res artifiles
n herent qd eē in aīa ·ī· ·ī· m. ·ī· s. q̄ for
artifil existens in mente artificis est cā p q̄
forā artifil est in m. tcīū aūt eē nō ht̄.
n ·ī· possit hre res artiles. ex quo ōr cū dicat.
et iō se nō fecunt. q̄ qr res artifiles tales
ne sunt. iō nō male fecunt qm ad h ponentes

ydeas. qr nō posiut ydeas in reb artifib. sz
solū in nlibz nō tn pp h puit est qd bn posu
erunt ponentes ydeas vlr rex nlm q̄ declat
qn cū dicit. sz ex istis. qr ad huc ex formis
nlibz inm est qd qdam nō sint separate ī qd
sint fore ext̄res. for enī cutis et ossis capitis
et osiliū nō est separata a m n existens p se
sz forā separata que est ydea f ponentes ydeaꝝ
est id quod ē maxe et p ens ē respdet forā
sensil prius ens et indiuisa a m vt dnt. ḡ
h forme nles nō sint forme extres sū ydee.
h rōis pmo poit ma. fo m. cū dr̄. et eē mo
uentes. ponit scdam ppōm. et est. qd cē agētes
pcedunt opōitū. vt n et ars. m u et forā sīt
cū opōito sil et nz an nz post. et hoc est in
telld de m ppa ·ī· forma ppa. hnc ppōm p pō.
fo cū dr̄. si. n. hō. explanat eam p exm. dns qd
sanitas nō pcedit hoīem sanū cū vn sanitas
sit qi forma istius opōiti. sanans aūt nccē ē
vt pcedat sanitatē. et sīr figā spe q̄ est for
spe nō pcedit spam. ·ī· sīr intelld in oībz ex
de m ppinq. scō cū dicit. si q̄ aliqd. tangit
qndam dubōm ex vltio dcō nascente et eam
soluit. et est vtm aliq forā possit manē cor
rupto opōito. cū vā pfcō est aīa intellectiā. aīa
enī hoīs forma est et sm am sui pte. q̄
p monet. scdo soluit cū dr̄. in qbzd enī. dns
qd posle est in qbzdā aīam formā remanē
corrupto cōpōito vt in opōito cuius pfectō est
aīa intellectiua. aīa. n. hoīs forā est et scdm
am sui pte remanet corrupto opōito. qm
sm pte intellectiuā. intellcūs. n. qui ē sīrior
ps hoīs est sepabil corrupto hoīe. sz pter
aīe. s. vegetatiua. et sensitiua. sil peunt cū m. sz
sm com dr̄ forte. impoſle est totā remanē.
qd decīacō sr̄ h nō est istius artis. sz scie de
aīa. Et est valde nod sr̄ h expsse qd aīa
et sensil ·ī· ymaginatiua et desidatiua nō
hnt eē n in m dr̄ ·ī· de intellcū agente et inli
qd intelligencia agens est. qi forā in intellcū inli.
et qd ip agit intelligencias et recipit eas scd
intellcm inlē et qd intelleūs in hitu. 1. qr hitu
alit fcus est cognoscens ht̄ pte gnabilē et cor
ruptlē h ē. est corrupl sed sua actōm in se ā
nō corrupet et q̄ ex intrinseco inte agentis
nos.·/ Dicit ·ī· qd actō intellcūe agencis sū
intellr̄ agentis scdm q̄ coplat cū intellcū nli gnat.
et iō actō ipī sm qd sic copulat nō est sua
sbā corrl. Hoc ·ī· quod uult h com qd in
tellcm hoīs hr pfcōm huanā et vltimam
cspicacē dinudat a pō et tc actō ipī sua e

com cōpositas com com

sbq. et in hoc data e seda ppō rōis pn. Co-
set cu dr. ma m est g. ex duab ppoibz pmissis
gr ōm pncale tanq mat. et resumit adh
dutē mediu sue rōnis. p g infert sua ōm
et est. qd ydee plōnis nō sūt nēce et tangit
mediu in pte cu dr. hō.n. dicens qd hō gāt
ab hoie et eq ex equo. ita quod vnu ex vno
i. pte ex pti nō ex vli. Sic dr dnis formas
ee. et sr est in artificibz. for enī artifil sūi
ars existens i mente artificis est fora p qm
gnat fora artifil in m. nulla g est indigēcia
com pone ydeas. Et nod e qd dr sr h com. qd
sr est de n sic de arte in h quod sic ars
agens sanitatē est for sanitatis existens
i mente medici. vn artifex. nō indiget
cu agit expri ad qd respiciat. cu id quod ht
de fora illi qd fit sufficiat ei in actione. sr
est de n agente. s. q nō agit n sedm qd
ht form illi. et io nēce est ut gnēiens fiat
ex gnāta nō tn ind intendr qd gens agat
p se i p sua form / form s i quer. Sz quod
extrahat formā gnāta ex pō in actu. modo
m et tnsdo eam don exeat de ea id qd e
in pō ad istam form i actu et h vt dicit
com com. est opio ar. et dr qd omis dnites eadem
ar latencia ar ggācōm aut segrgōm h inten-
debant. Sz nō potunt attinge ad id. s g
n agens n agit n p quod ht form illi quod
com fit. vn dr com. paulo p q inti de ppoicōm
et formarum existenciu in gnantib alia est q
extrhunt ppōes et fors q sūt in m ex pō i
actum. et omē extrhens ad de pō in actum
nēce est ut in eo sit aliquo m id qd extrht.
s. in pō. vn dr qd dutes q sūt in seib que
faciunt aiata nō sūt aiate in actu sz in pō.
sicut dom q est in aia artificis ut edificato-
ris nō est dom in actu sz in pō. et dr arle
dixisse in libro de aialibz qd ie dutes q sūt
in seie sūt diuine et sr siles dutib q dnr
intelligencie q adducunt ad finē. et q semia
nō faciunt hl n p calore qui in eis est. lodr de
isto calore dicens ipm nō ee calorē ignis cu
calor ignis nō faciat n calefactōm aut desic-
cacōm et nō figam nz form aiatā vn dicit
arle dixisse in libro de alibz q ie calor nō
est ignis nz igneus. ignis.n. corrupit alia
et nō gnat. ie a calor gnt. de isto i calore
dr. qd ht form q agnat in sua insura et ia
for nō est aia in actu sz in pō. ie i calor e
in seibz i fit ab hnte sem. et sole qadm dr
ar. qd hō gnat ex hoie et sole. iste i calor
feus est in tra et aqua ex calore solis admix-

to cu calore aliarum stellarum qui qdem calor
solis et stellarum diffus in aqua et tra gnat
alia ex putrefactōe i aqua et vli. oia que
fiunt nō ex semine. et io sol et alie stelle
sūt pn vite cuilz viui i n. iste g calor
feus ex calore solis admixto cu calore aliarum
stellarum ht insurā ppam ex qntitbz motuu
stellarr i dispoibz earum adiuicē in ppinqtate
et remocōe q quid insura ut dicit puenit
ab arte diuina intellectuali q e silis vniforme
vnius artis pnl sb q fiunt artes plēs vn
gr q qrdā coēt qs pns disputauit. qd in
iam deo intellud est q n facit ad pfcē et
ordinare qmis nō intelligat. q. eēt reme-
morata ex dutib agentib nobilioribz ea
q dnr intelligencie. dicit i q plōm q ppōes
et dutes q fiunt in eis a motibz solis et
aliarum stellarum. Sr hec qs reputat plō esse
fors et eas intēdebat. Sz longe ispiae-
bat eas qpp dixto fors ee. Sic g ut pdcm
est nō exit pō ad actu n p extrhens q e
com i actu. vn dr paulo p q si pō nō eēt ens
nō eēt agens oio in actu. et si agēs nō
eēt. nich eēt hic oio in actu. Et ido dr
qd omis ppoiōes et fore sūt in pō in p m
et in actu in p motore et assitat alia m
ee ei qd fit in aia artificis. Jod e eciā
themisti sua temistii sr hunc locu demodo educ-
cionis pncipiatorum ex suis pnis et i quo
fit gens ex gnēta. dicit. n. temistius arle
oblitu fuisse e intēdit oē qd fit. fe fit ex
sibi gnēta alia q fiunt ex nō silib. vespe
n. vnr si ex corlibz equorum mortuorum. et
aper ex corpibz vaccarum mortuarum. et rane
ex putrefactōne. et inustiliones ex vino cor-
rupto n tn sicut dr nō faciunt ista ex sibi
com silib in fora. et dic com q ip qd nos dn
semi in spmate i sic seie clz alis i plante
qd sūt ppoicōes ppe et relcōes quib ea q
gnant ex eis sūt alia ppa aut plante ppe
ita qd ex spmate hois nō fit equ n ex sp-
mate equi hō. n ex seie alic plante a a
planta. istis i ppoicōib ex quibz gnantur
ista alia rndent ppoices que sūt apd n am
agentē siles ad faciend spem qcuqz ppostle
in spebz alis cu inueniunt sim sui m quete
ut a d al fiat ex ea. Istis a ppoibz intellat
est dio q oē qd fit. fit ex sibi gnēta. ut
pz ex dcis sr p com. Et jam sūt rerum
diusarum. in pte pcedente actu est de pnis
sbe sensl et mobil in se pue sūt pn ei.
in hc pte intēdit de ipis sed gparacōm in-

inquirendo utrum sint eadem cum principiis accidentium
an non. intendens quod sunt eadem secundum proportionem
et diversa secundum rem. et procedit sic. primo dat
intentionem dicens quod licet principia et cause sint rerum
diversarum ut s. substantiarum sensibilium et accidentium. est
tamen dare ea esse eadem vel secundum proportionem et
analogiam. utrum autem sint simpliciter eadem aut
non habet dubitationem. secundo cum dicit. sed est inquirens.
prosequitur intentionem et dividitur illa pars in 3. In quarum
prima ostendit quod principia substantiarum sensibilium et accidentium non
sunt simpliciter eadem. In secunda ibi. et non sunt sic
diximus. declarat quomodo sunt eadem et quomodo non.
ostendendo quod sunt eadem secundum proportionem et di-
versa secundum rem. et hic intelligendum est de principiis
proximis et non de primis ut infra patebit.
adhuc prima in duas. In quarum prima ostendit in generali quod non esse
simpliciter eadem. In secunda ibi. neque in elementis. specialiter
ostendit de ente et de uno quod non sunt eadem
omnium. In prima parte sic procedit. primo dat duas
rationes. quarum prima est. Si eadem essent simpliciter principia
substantiarum et accidentium. tunc substantia et relatio et similiter alia
accidentia essent ex eisdem principiis per que con-
stituuntur sub eodem genere cum ex eisdem principiis
simpliciter in quantum hoc constituantur res eiusdem
generis. sed consequens est impossibile ergo antecedens. et dicit commentator. com
quod dicit relationem expresse propter quod dat intelligere alia pre-
dicamenta accidentium. quia relatio est debilioris esse
aliis predicamentis. In quod quidam reputaverunt
ipsum esse ex operibus intellectus. ut s. cum sit
res et secunda intentio et non sit res. secundo ponit
secundam rationem. secundo cum dicit. ex eo quod non erit.
destruit ipsum inquirens propter hoc quod id genus sub quo
continentur substantia et relatio necessario erit non ens
et hoc cum non sit substantia neque relatio sed non genus aliquod
aliquorum .x. predicamentorum. Si ergo non sit ens
extra .x. predicamenta. s. quod non sit substantia non accidens
id ergo erit non ens hec ratio primo dat ipsum
inquirens quod sequitur ex contrario predicte rationis. secundo
cum dicit. quomodo inveniretur. declarat necessitatem huius con-
sequentie ut dictum est. aliter tamen posset exponi
hec litera de principiis. scilicet quod ex ypothesi sequitur substantiam
et relationem esse ex principiis que sunt non entia.
et hoc cum ipsa non sunt entia accidentia. eo quod sunt
principia substantie. non secundum eo quod sunt principia accidentium et
sic erunt extra substantiam et accidens. et ita non entia.
secundo tamen in expositione commentator. et quia secundam primam expo- com
sitionem posset aliquis dicere quod illa non genus non sunt
extra .x. predicamenta. immo quod est unum eorum. s. substantia
cum substantia sunt principia et elementa relationis et aliorum in quo
reducuntur omnia alia hec removet ratio cum dicit. et in
neque substantia. intendens quod impossibile est ponere quod
substantia sit elementum relationis et aliorum. Cum enim elementa
subiecte sint subiecte et elementa relationis relatio. Si substantia esset
elementum relationis et aliorum. contingeret ut omnia essent
subiecte et similiter in est impossibile ponere aliquod aliorum esse elementum
ut s. relationem et aliquod aliorum accidentium. quia si relatio-
nem contingeret omnia esse relativa. adhuc autem tangit
contra aliam rationem ad idem. quia si substantia esset elementum relationis com
aut econverso. tunc substantia dissolveretur in relationem ut relatio
in substantiam. quorum utrumque est inconveniens. hec innuit per hoc
quod dicit. et in neque substantia. = Consequenter cum dicit. et etiam
quomodo. dat secundam rationem ad idem. et est. Si principium
omnium esset simpliciter idem. tunc principium non esset idem in numero et
genere cum aliquo principiato. Si enim principiata sint
diversorum generum et unum et idem simpliciter sit principium
omnium id non erit idem in genere cum aliquo. hoc autem
inconveniens. ergo primum. hec ratio primo ponit quod intendit
probare. secundo cum dicit. nullum enim elementorum. dat inquirens quod
sequitur ex opposito conclusionis. tertio cum dicit. duo. g. exprimit in
quirens in terminis. intelligendo per a. elementum per b. elatum.
temeritas tamen aliter exponit istud ultimum dictum. Si decem tem
predicamenta habeant unum elementum idem simpliciter aut id elementum erit
extrinsecum ab eis. id est predicatum de eis. aut intrinsecum
in eis. id est quod omnia predicantur de ipso. si extrinsecum
contingeret ut aliquid precederet substantiam et alia predicamenta.
Si intrinsecum contingit ut compositum predicetur de sim-
plici ex quo componitur. id est quod vere predicatur sillaba de conso-
nante et non consonante que sunt elementa sillabe. = Consequenter cum
dicit. neque est ex elementis. ostendit quod ens et unum non sunt
principia omnium. et primo ponit quod dicens quod sicut unum
elementum sensibile singulare non potest esse omnium. sic nec elementum
intelligibile et universale cuius est unum aut ens. secundo cum dicit.
hec enim duo. eam probat. et hoc per duas rationes. quarum prima
est. unum et ens de se equaliter sunt in composito
et simplici. Si ergo ens et unum essent principia omnium
simplicia non essent magis elementa quam composita. sed hoc est
inconveniens. ergo primum. hec ratio solum dat media. = Consequenter
cum dicit. et nullum. dat secundam rationem. et est. unum
et ens sunt genera substantiis et accidentibus. et neque substantia neque
accidens quod tamen oporteret si essent elementa omnium. elementa enim substantie
non possunt esse non substantie. hec ratio solum tangit medium.
= Consequenter cum dicit. et sunt sic dicta. habito quod elementa substantiarum et
accidentium non sunt simpliciter eadem. declarat in hac parte
quomodo sunt eadem. et quomodo non. et sic procedit. primo dat
intentionem dicens quod principia substantiarum et accidentium sunt eadem
uno modo sicut prius dictum est. et non sunt eadem alio modo.
secundo cum dicit. et elementa corporum. prosequitur ipsam. et dividitur illa
pars in duas. In quarum prima declarat illum modum in ipsis
principiis. In secunda ibi. et in aliis principiis. in quodam composito
consequenter ad ipsa principia. prima ad hoc dividitur in duas. In quarum prima ostendit
quod principia substantiarum sensibilium sunt eadem secundum proportionem cum principiis
accidentium et diversa secundum rem. In secunda ibi. et ex
quidam esse. ostendit quod quedam principia substantiarum sensibilium sunt esse eorum
que sunt extra principia accidentium. ad hoc primo in duas. In quarum

p̄ declat modū iam dem in pn̄ıs mīnscēıs. in scdā ut i. Et qr oē n̄ vm. ē pncipus exnscēıs. p̄ a m̄ sic. pn̄ sbe sensıb mīncā sut ea. s. m̄ forma. pūo. In vnoqz gn̄e acc̄itis sut h̄ ea pncipia. m̄ et foza et pūo. pporcōm h̄ncia ad pdcā pn̄ in sbā. ē vn̄ qd m̄ ppa in aº gn̄e a sbā est dūsa a m̄ ppa sbe qm̄s m̄ remota sit eadem et sıͭ est de foza et pūone. qr mā ē qd pn̄ mīnseca sbe sensıb et acc̄ıꝛnciū sut eadē scd pporcōm et dūsa scdm̄ rem. hnc rōm p̄ poit. scdo cū dr. vt si ad dixit. vificat qm̄ p ex. in pºdº rōm sic pcet. p̄ dr qd pn̄ in sbā sut ea. s. duo qia et sbm̄ quoꝝ qioꝝ vnū est sicut h̄itus et foza. quo dr quod calor est for qdam eloꝝ. s. ignis et aeris ad ṽ qioꝝ. est q̄i pūo. et est. sicut frigid ı̄ caloris qd quıd frigid dr ēē foza tre et aque sbm̄. ad sū m̄ est id qd est .i. in pō. h̄ duo qia pmo et p se. scdo cū dr. scda ṽ. addit qd iam dca pnca sut sbe ca. n. sūt pn̄ sbe. et pn̄ sbe. sut sbe. nēcē est ut sbā dicat de istis rbz. s. de qn̄s et m̄ ı ı̄ de cpōitis ex eis quoꝝ ista ea sut pn̄. et h̄ sū sūme cpō ppmq ı p ea sut. q. eoꝝ simplicıa sū sūme cpoīta remota. ea sut cpō ex simplıbz ea sūt caro et os quoꝝ cpōitoꝝ elā ppa sut alıa a ppıs elis q̄tuor corpū simplicıū qd pbat cū dicit. qr. n. sit rē. p hoc qd id qd gn̄at ex corbz simpbz est ad ab ipis corbz simplıb ex quıb gn̄at qr sua elā ppa st aa. mond̄. n. sic dº cpōcōz p h̄ declarare q pn̄ ppmq nō sut ead in oibz sbıs. h̄ forme simplicıū. ae sut a formis cpōitoꝝ et m̄ coꝝ ppmq. ae a matūıs coꝝ st vn̄ eedē pporcalı in simpbz aut aut sut p̄ m̄ et forē qıe sbales et in cpōito ex simpbz ad vırtē q̄ est in sipbz ad recıpiend formas cpōitas ex formis simalıb et istis foꝝs, ṽba sut com. et mīnt aꝝ p h̄ q sic pn̄ sbaꝝ nō sut ead in omıb sbıs p rem licet sint eadem scd pporcōm qd omıs pn̄ sbaꝝ sensıū et acc̄ıꝛnciū ppmq licet nō sint eadem scd rem. sut vn̄ eadē p pporcōm. qrto cū dicit. istoꝝ aūt. adaptat iam dca ad ppōitū suū dices quod sbaꝝ sensıū sut elemta mīnseca q̄ iam dca sut. s. m̄ et pūo. alıoꝝ ā ut acc̄ıꝛnciū sūt pn̄ alıa. a pncipıs sbe alıa dico scdm̄ rem nō vn̄ oīo aa. ī ınq oꝝ qd sint eadem p pporcōm. et h̄ est qd pn̄ıs intendit. vn̄ pot dici q in h̄ quod dr istoꝝ aut. dat qm̄ qm̄ intēt. p h̄ q pcessit mēm ad ondendū ipm. Conseqr cū dr. vt si az. explanat ipm qm̄ p exm dicens qd lz pcedamꝰ qd pn̄ sut ea ī vnoqz gn̄e. foza et pūo et m̄. et ī qd sut eadē p

pporcōm in accıbz et sbā pn̄ vn̄ ppmq in vnoqz gn̄e sut dūsa a pn̄ıs sbe scdm̄ rem, ut pn̄ ppa in colore sut albū et nigrū, et supficıes sıū planıcıes. albū ppa forma nigrū ppa pūo. supficıes ppū sbm̄ sūi m̄. dº n. com q supficıes ē in pō omıs colores et h̄ est intelligend de supficıe nāli et nō mathca. ad h̄ aut ad exm dat de pn̄ıs noctis et diei q̄ sut lux. obscuritas ı aer. ppa. n. foza diei est lux. et ppa pūo obscuritas. et ppa mā eōa receptıua lucıs et obscurıtatıs est aer qui ē ī pō lūıosus et obscurus. Et intelligenda sut iam dca ut dr com in pn̄ıs ppmqs. qnt enı ad remota pn̄ poıte est vt pn̄ sbe st pn̄ oīū. Conseqr cū dr. et qr cē nō vn̄. declat istū modū in pn̄ıs extrınsecıs. ṽ sic pcedit. p̄ distingt mēm pn̄m et elm̄. scdo declat mētum cū dr. elā et. In pma pte sic pcedit. p̄ dicit qd cū nō omıs cē sint ptes rei cōpoite. s. cē mīnseca. sz ı̄ alie cē exnscē qrıs vna est mouens. et h̄ n̄ pn̄m vt dº com. dignıus est quıete motorı. et elm̄ quıete caus extrınsecas. mā est qd pn̄m et elm̄ differunt mē se. scdo cū dr. q aut moz. imuıt ipm dūsitatē in h̄ qd licz pn̄m qıc dicat de pn̄ıs mīncıs et mouente ppe. vn̄ dr de motore q ē mouens usqz ad cpleccōm. et ē sistens in cōpleccōne. elm̄ aut ppe dr de pncipus mīncas et dr h̄ com qd cā dr de omibz. pn̄m aut de extrınsecıs. elm̄ ṽ de mīnsecıs. Conseqr cum dr. elā ṽ p qn̄. declat qd intendit. s. qd pnca extrıncā in accıbz et in sbā sut eadem scdm̄ pporcōm. et dūsa p rem. et p̄ poit qm̄ qm̄ mōnt. dıs quod qadm pn̄ mīnseca. que ppe dīr elā. sut eadē scd pporcōm et dūsa scdm̄ rem. in vnoqz g sut ea vo posterıū ē sr cause et pn̄. in vnoqz gn̄e sūt. nu. que quidē sut eadem p pporcōm et dūsa p rem quoꝝ vnū est cā mouens que quid est alıa et alıa scdm̄ qd est mouens ad et ad qadm cā mīncā et est alıa et alıa ī aº. et alıo. scdo cū dicit. sanitas ı c. explanat ipm qm̄ p ex in sanitate intendens qd sicut sanitas et ī firmitas sūt duo qia ita qd sanitas est foza. et infirmitas pūo. corp ṽ m̄ receptıua vtrıusqz medicına ū pn̄m agens et efficıens de qua dicit qd medicına existens ī mente artificıs sū forma existens ī mente medıcı nō hʒ actōm forme existentıs extra aıam q̄ quıd est pfice m̄m vt sanitas in aıa nō hʒ actōm sanitatis ī m̄ sicut n̄ foza domꝰ ī mente edificatorıs hʒ actōm forē

dom⁹ ext. sr mtec in aliis gnib⁹ ee matia
form et pvom ł ꝯ cam mouente diuisam
ab istis ł etia a cais et pn̄ sbe sedm rem
licet sint eade sed ꝓporcom et q dix cas
et pn ee. iiij. ne putet qd nllo m posset
ee pauciora reducat ipa. q. ad ea. conset
cu dt. movens aut p h qd ex quo ee quod
fit. fit ex sibi quen vt ho gnat hoiem i
reb nlb. et fora artifi facit illa forma
sbi silem at qiam i reb artifibz ex h cclu ma
ee qd pdce. iiij. cae reducunt ad tres aliq m
sicut et aliquo m sic. q. et exprimit magis
cam h cu dicat. medicina. n. p h qd fora
existens i mente medici est aliq m eadem
et qens cu sanitate q e for existens extra
in core. et sr fora dom⁹ in mente artificis
e aliquo m ead cu fora ext. et ho gnans
est aliq m idem cu hoie gnato. ł ad h pm
efficiens et mouens qd est pm oiu e qda m
idem cu omibz fors effcis sui motis e q sic
efficiens i omib qdam sit idem cu fora. ma
est qd cae ono modo possit di tres sicut
et alio m. q. et est nole q uult h p hoc
qd dt. et ꝯ quod e extrinseca. q fora pmi
mouentis e aliquo m omis fore. et h pm
expom com. dc em com. q q dispo oltis
mouentis oia aliq m e sic dispo mouentis
ꝓpinqui. et pm mouens monet ad oes fors.
mam est. qd for pmi mouentis aliq m est
omes forme. et paulo p⁹. qd pm pm no dz
ee quiescens pm modu q est pm pm. sz dz
qens aliq m oli. et forte imuit p h com
ip ee idem cu omibz modis aliq modo sedm
analogia. dt tn com. temistiu dixisse q
arl. dixit h pm motore no pm qd ia expoit
est. sz adiunxit ipm ee ad ab istis mobilibz
ꝓpinqs. et qd istud e qstiu in h smone.
et dc com q i vr s. et nod q inducit
com. ad h p alex. nona instancia q hinc
ꝓpom qens fit a sibi quen ecnli. q e cor
rigia cat dolore i dorso. i corrigia n tale
e qle illud est q relinqt ab ea im dorso.
qsr ꝯ i serra no est abscisio q relinqt
in ligno. ł rndet ad h. quod hi sr istia
et no eae agentes. et smo ei no est n
i cais agentib⁹. Et ido dt qd abscisio qua
facit serra. est in aia serrantis. ł dolor
q facit corrigia e in aia percucientis. vn p
alex. tres qdicoes refirmt ad h q vificet
h ꝓpo. qens fit a sibi quen. s. vt id qens
agens sit in agente. et no in instro. et

in agente ꝓpinq. no remoto. et in agente
ecnli. no accili. Conset cu dt. et q qda
res. ot qd si pn sbe sut cae cor q ꝓpe sime
pn accnciu. declans ꝯ q pn sut p in gne sbe.
et pcet sic. p declarat pm. sedo sedm. cu dt. Et
p h. pm sic. qdam sut abstracta et p se existencia
ut sbe. qdam aut n abstracta n p se existencia
vt accia. q cu sbe p se existentes sit cause
accn. q no existut p se sz in sbis illa pn q
sut sbe erut cae oiu illorum pnorum q sut pncta
accn. i qd m in gne sbe est ca oiu maciel
in aliis gnib et m ipar. sr ꝯ gna in sba vt
fora et pmo sut ee alior in aliis pdicamentis.
hinc rom p poit. fo ut l. pt. n. sbas. tangit
vificacom medii p h qd passio et motus ł le
acc sut dispoes sbe q quid ee no possut pt
sbam. et dc com. qd mtnt p abstracta sbas
q sut sbita. ix. pdicamentorum. et p no abstracta. ix.
pdicamenta. dc ꝯ quod intelligud est de sbus. q sbe
sut duobz modis qr. vn⁹ e mod⁹ sbe in q est
ꝯposle fugit accia. et alius sn aliq acca. pm⁹
aut est sensle. sedos a intellile. Conset cu dicat.
Et p h erut. declat q sut pncipia simpr p i gne
sbe q facit q qdam sbar sut nler et qda aiate.
aiate aut vni esse pn sbarum nlium. vn dicat qd
p⁹ iam deci. sed est q pn simpr p in gne sbe
sut forte aia et corp⁹ ł e. q enuat et imuit
p h quod dicat cor. cor celestia q quid q sut
pn aiatorum ł no aiatorum vt dc com. nete fuit com
vt eent aiata. et ut pn cor sit cor et aia
vn p aiam intellit motore celi su motore pm
su fuit un⁹ su ples. et dc forte q motor celi
ꝓpius no est aia. aut intellio sedm qda sz qda
for nlis q nlat mo cor sed circulu sic grauie
aut leue a quada fora nli sedm rectu. p tn
com. dic forte q no ad h est pfee declatu com
quod hic dt. et pot di p intellem mo pm mouet
cora celestia p desideriu aiam q est in corpibz
celestib⁹. et dc com. q vtrq istorum est alci ꝓpinqm com
s. aia que e in celestibz corbz et desideriu q
est in eisdem. et dc com qd indeclarando p pn com
sbe admisit fors nler. et pm m. ac q sbe
ant aiate sut pores eis in ee. ac q no sut
sbe in actu sic aia et cor⁹. Et i ali. In pte
pcedente ostensu e. q pn sbe sensi et accn
sut eade sed ꝓporcom. et diuisa pm rem istd
dico ostensu est in istis pns. In hac aut pte
ostendit id in his q sequut ad pn. vt. s. i
actu et po ł oli et pricam ostendes qd h sut
eade pm ꝓporm in diuisis gnib⁹ et diuisa p re.
di aut h pt in duas. in. q. p. ot qd po et

actus sunt id sm proporcionem in unoquoque genere et di-
uersa secundum rem. Ista uero ibi. Et in consideando. dicit
id de uniuersali et particulari. in prima parte sic procedit. primo ponit
conclusionem quam intendit. et patet. secundo cum dicit. In unoquoque
n. eam probat. ibi sic procedit. primo probat primam partem
conclusionis. scilicet. quod actus et potentia in unoquoque genere sunt idem
sm proporcionem, quia hoc quia in unoquoque genere inueniuntur aliqua
quedam in actu. et quedam in potentia. ut gratia. uinum quedam
est in actu quedam in potentia. et similiter caro et similiter homo. et
in potentia et actus cum non sint pure equiuoce in
ipsis nec pure uniuoce sic nec principia erunt eadem secundum
proporcionem. in unoquoque genere. hic secundum solum dat intentionem.
et ipsum explanat per exemplum ut dictum est. secundo cum dicit.
Et cadunt in ista. probat alteram partem conclusionis. hanc. scilicet.
quod actus et potentia sunt diuersa sm rem. in unoquoque
genere sic. actus et potentia reducuntur ad materiam et formam
et diuersificantur sm diuersitatem eorum. et igitur materia et
forma in unoquoque genere sunt diuersa secundum rem. erunt
similiter potentia et actus in unoquoque genere diuersa secundum rem.
hic secundum solum ponitur antecedens cum sua expositione. et quia
antecedens duas habet partes. primo ponit primam partem ipsius hanc
scilicet. quod potentia et actus reducuntur ad materiam et formam quam
declarat cum dicit. forma. n. est in actu. per hoc quod
unumquodque quia sicut se habet ad formam sic se habet ad actum
et sicut se habet ad materiam sic se habet ad potentiam. in hoc quod
forma considerata in abstractione sua in se est in actu
et quod quia omnis abstracta est omnis est in actu ut
forma prima que est purus actus. ad hoc autem componitur
ex materia et forma est in actu per formam. et similiter priuatio
ut obscuritas in aere infirmitas in corpore
quedam in actu. materia autem in potentia. est enim in potentia ut
ex ea et ex forma fiat compositum. et sic patet quod
potentia et actus reducuntur ad materiam et formam. secundo cum
dicit. Et alio modo. dat secundam partem antecedentis. scilicet. hanc. quod
actus et potentia diuersantur sm diuersitatem materie et
forme quam explanat cum dicit. ut sunt elementa. et hoc
manifesto diuersitatem materie et forme in exemplis. et primo
manifestat diuersitatem materie. quia quatuor elementa sunt materia hominis
scilicet. ignis. aer. aqua. terra. preter hoc est materia secundum magis
hominis. et intelligitur quod sm diuersitatem harum materiarum
diuersantur materie. secundo cum dicit. et forma propria. tangit
diuersitatem formarum. forma enim quedam est propria
et intrinseca. ut forma que est pars rei. quedam autem
est extrinseca et actiua. et hoc dupliciter. forma. n. actiua
propria hominis est. pater qui est idem in specie cum homine
generando. actiua autem generis est sol et orbis decli-
uus qui non sunt idem cum homine in specie generato
nec in parte eius intrinseca cum sol aut orbis decli-
uus non sit materia intrinseca. nec forma intrinseca nec principium
nec in eiusdem speciei cum ipso sicut est motor pro-
ximus. sic est pater primo est motor hominis ex-
trinsecus. Consequenter cum dicit. consequenter est res. intendit
deviare modum ydeptisi et diuisiones predictam
de principiis sm uniuersale et particulare dicens quod
in unoquoque genere sunt uniuersalia principia et particularia
eadem sm proporcionem et diuersa sm rem. et
procedit sic. primo dat intentionem. quod in unoquoque genere
sunt quedam principia uniuersalia et quedam particularia. et intendit
quod sunt eadem sm proporcionem. diuersa secundum rem. secundo
cum dicit. Et prima principia. hic probat. et primo quod sunt eadem
sm proporcionem. sic. in unoquoque genere sunt quedam principia
priora. que sunt in actu que sunt principaliora et nobiliora.
ut forme. quedam autem sunt in potentia. et hec sunt minus
principalia ut materia. quare. scilicet. principiorum tam existencium in
actu quam in potentia sunt quedam uniuersalia et quedam
particularia quod probat per exemplum cum dicit. quam quod est. quia particularia
sunt principia particularium et uniuersalia principia uniuersalium. homo. n. generat
hominem uniuersaliter. sed tamen ex homine uniuersali non generat aliquis
homo particularis ut hic filius aut iste filius. sed homo
singularis generat hominem singularem. ut iste dicitur quod
tuus pater genuit te. et quod hoc. b. principium est
principium. ab hoc. b. generatur dicitur. quia. b. simpliciter generat b.
simpliciter. cum igitur in unoquoque genere sint quedam principia
uniuersalia et quedam particularia et non sint pure equiuoca
neque pure uniuoca erunt eadem sm proporcionem.
hic ostendit primo. secundo cum dicit. forme. n. substantiarum. probat
quod sint diuersa secundum rem in unoquoque genere sic.
Sicut principia in unoquoque genere sunt alia et alia
abinuicem. sic eorum principia et elementa sunt alia ut materia
forma et agens sunt alia et alia. ut si principia sunt
alia genera et principia et elementa similiter erunt alia genera. si
autem principia sunt eadem genere et diuersa specie. principia et
elementa erunt similiter eadem genere et diuersa specie. Si uero principia
sunt diuersa numero et principia et elementa erunt similiter diuersa
numero. Sic igitur cum principia in unoquoque genere. sunt quedam
uniuersalia et quedam particularia ut postea ostensum est. et eadem
diuersificantur secundum diuersitatem principiorum ut nunc
ostensum est erunt principia tam uniuersalia quam particularia di-
uersa sm rem in unoquoque genere cum materia sit principia
in unoquoque genere et diuersa sm rem. et propter hoc
addit consequenter cum dicit. generis non sunt. quod licet
ista principia tam uniuersalia quam particularia sint diuersa secundum
rem. in diuersis. tamen sunt eadem in omnibus proporcionaliter
et uniuersaliter et ideo sic dicitur communi sermone uniuersali per quem de-
scribuntur principia et causa et idem uidetur respicere utramque
partem precedentem. Consequenter cum dicit. quam autem quando.
epilogat dicens. quemadmodum sicut sic in parte precedente
uisum principia substantiarum et accidentium sunt eadem aut diuersa
manifestum est iam ex predictis quod diuersa multis modis.
in unoquoque genere. scilicet. quod quedam sunt principia proxima et
quedam remota. manifestum est igitur. cum hoc distinguuntur ad
inuicem. scilicet. principia proxima et remota quia principia
proxima in unoquoque genere sunt diuersa secundum rem.
et licet principia sic que sunt remota sunt eadem

in omnibz et licet pncipia pmq sint diuisa
sm rem sunt tn eadem sm ppor qd pn
sunt h. forma mouens in et pnd. adhuc a
addit cu d. z sic q. ma ee ex posteriis
qd cae et pn sbe. cae sut oium sic et cu. et
pnor actualis q sut i eis sunt aliq in et eade
sed ppor. qd pz p h q ablatis cais p pnis
sbe auferunt sbe nccio ee et pn act. et n
act. adh a addit cu d. et q pnci. ma ee
exphuar qd pn sbe sunt p in pfectoe. et in
tendit p p in pfcone cum ppinq qua res
pfiot in ee ut d com. deni aut sc pn
com in aliis gnibz oia a pn ppinq alior gnm
s. tam dno gia q in. que quid oia in gne
sbe et in aliis gnib n dnr pure equ n
pure uni ee sz sm assilacoem. ut sed plus
et min q pnc et posterius. z Conse cu d.
qm aut. epilogat oia pnc declarata a pn
h. xi. q pz. et nod est may e ex omis i hac
pte qd acci in vnoqz gne que no sc acci
pma hnt ppa pn in illo gne pt pn sbe
in quibz radicant pp qd si 9plete debeant
cognosci et diffi acci h erit ex utrisq pn
cipiis. vn diffo que debet ee medm in
demonstroe. ad demndu hi acci oz qd sit
9po ex vtrsq pncipiis. et h est q uult ar
i. vii. h. et in sedo post. d uult qd diffo
accidtis fit ex addicoe et q uolt i. q. h. et
in sedo post. sz acci p in vnoqz gne si de
beant diffi aut demri solu ut ni possint
diffiniri et demonstrari p pn sbe cum no
videamr hre pn n ppa pn sbe. z et q2 sbe
z q2 sbe s3 l. n sunt. sic in pcedentibz dem est. in hoc pte i
tendit auctor de sba imobili. et di h pr in
d. i q. p. agit de sba imoli p opiom ppam. i
sedam q incipit ad. xii. h. agit de sba imobili
sm opiom alior. p ind. in p agit de sba i
moli in se. in sa ut i. Sententia patr. agit
de suo intellcu. adh p in d. in p declar de sba
imobili quid sit. in seda ut ibi. ut a pond
est. declar in quo nur sit. p adh in duas. i p
declar qd i sba est etna et mouens. in seda
ut i. Et iam declaratu. qd e simp et ipartibil
nllam hns magnitne nz tnsmutacoem. ad huc
pma in d. In pma declar qd i sba. s. imuta
bil est etna. in sa ut i. Sz si fuit i re. declar
q est mouens. alr tn pot distingui h pr usq
ad. xii. sedm qrda sic. cu sit mencio in hac
pte de sba imobili etna cu est p cu q2 p cu
inenit in tplici gne ee. s. in gne ee efficientis
duetis et in gne ee formal. et in gne cae
final. sed h pot h pr usq in fine. xi. dividi
in tres ptes. in qrr p agit de i sba pnt e in
gne cae effici. in sa ut i. Scda aut. agit de
ipa pnt est i gne cae forl. in tcia ut i. Et p
seuem. agit de ipa pnt e ca final oium. sz
de isto in pcedendi no est multu cand. Suppo
g p dione pz q in pn h pme ptis intendit
auctor ondre sbam imobile de q est intencio
ee etnam. v sic pcedit. p qto dat dicendis
dat intencoem dicens q e tres sc sbe ut hec
ex pmo h. xi. q2 due sut nles q mobiles. tcia
imobilis. cu in pcedentib actu sit de duab ne
agendu est de tcia q est imobil et declarand est
ipsm ee etna. sedo cu dicit. Sbe eni pceduntur. de
clarat intencoem suo, sbe pcedit oia alia h decla
ratu est et sut cae ipor. si g omis sbe eent
corruptibles qd contingeret nccio si illa imobil non
eet etna. oia alia eent corrupta. ee eni sic d
com eni cu est gnabil et corrupt. est gabile et
corruptle. sz qnis est ipossle g ante. s. qd omis sbe
sint corruptibiles. ar g est incorrupt et etna et
h maxe illa que est imobil. hnc rom p pon,
sedo cu dicit. Sz ipossle est, destruit qnis sic, temps
et mot no sint corrupta. g no oia sunt corruptibilia.
h rois tm pont ante cu sua declone. pot g p
ante qd ipossle est ut mot generet postq nllus
mot fuit aut corrupat. i qd nllus motus erit
imo mot sp est ut declarat i p phicor.
nz eciam tps est gnale aut corrle. sedo cu dicit,
cu h sit ipossle, h pbat sic, si tpo aliqn p
fuit. g prius no fuit. sz prius no est sn tpe.
g tpe fuit anq fuit qd est ipossle. et adh
si tps alin no erit posterius no erit. sz postus
no est sn tpe. g tpe erit postq ultio fuit
qd idm est ipossle. q2 tpe no erit gnale et
corrle. ex quo 9cludit, Motus g et c, qd mot
no est gnabil aut corrl sic n tpe. o mot
sic idem. qd tps ut passio ei. et q2 motu
com ee ettnu no est v de omi motu sbiugit
cu dicit. Sz motus. de quo motu est ita quod
sic etnus. dicit qd solu de motu locali et
com adhuc no omis motus localis. sz solu circlaris.
Et nod q d h com. qd ipossle est intellige
motu fom pq nllus motus fuit aut cor
ruptu i quod nllus mot erit g2 q dicit q
i possle est ymaginari motu sn tpe. Et i uult
qd omis motu pcessit motus. et omi tpe
tps sic q ar in quo vnr errare n aliq
in posset excusari p 9mone comntis. intto
ciens dom sr libm phicor d uult quod
ocm motu pcede motu est mouens. sic
n. nqm deuenu ecc ad reuelom istam
acci. vn no est mg cns. z Conse cu dicit.

Si g° fuit. ondit q i^a sba de qua e mencio
e mouens. et di illa ps in d. i. q. p. ondit q
p qd est mouens et efficiens et agens. in scda
ne i. Et moz sic desideratu. quod est mouens
sicut finis. p m. d. i. q. p. o^t qd i^a sba est mo
uens i actu. cui oio no est admyxta po. in sa
ne ibi. Si g° id sp. o^t simpl ista sbam ee mo
uente. pma m. d. i. q. p. ondit qd i^a sba est
mouens in actu. in sa ne i^t. Sz h no sufficit.
o^t qd suo actui n^l admiscet de po. p^m sic.
Si i^a sba imobilis de qua e mencio no eet
mouens i actu sz in po. no eet mot^9 alicu
sp in actu. s. mot^9 celi. h a^t est inconuens vt p3
g i^d ex quo sc. hnc rom p poit. fo cu dicit.
pos^le e. n. declat necitate gncie p h qd i q
est in po mouens i agens bn pot ee vt in
aliq hora n moueat. nd. n. mouet ut d. g^r.
h^9 motor n p aliu motore extrahente illu de
po in actu qui est p^l vt no sit psens q^r te
no eit mot^9 necio ab h^9 motore i actu. tco e
d^t. Et si no. remoz gnda cauillom g h. dicit
. n. a3 q h^9 sba imobil no est mouens nz po
tens ad mouend. q s^c remouet. q si s^c eet
ee n pficeret pone ipm sbam. sco n pdest
pone ydeas que no hnt pn^m mouendi aut
agendi. = Com. cu d^t. Sz h no sufficit. o^t q
actu h^9 sbe nich admiscet de po. qd pmo
fiat. fo ut i. qmus sit h qo. remoz gndam
cauillom ee h. in p pte sic pcet. p poit qm
qm inondit pbare dicens q n sufficit q i s^a
imo^l su fuit ydea su a^d sit tal q no ex
istente no existit mot^9 q i existente et
agente existit motus dum in actu suo aliqd
admisceat de po imo oz vt s^r agens. ita
qd actu suo n oio admisceat de po. et add
ad h^o alex. cotra gdicom notale. s. qd nece e
vt i^a sba sit i^d ad qd scd desidm mo corp^9
qd est nobilissimu cor^m. s. celeste dicens q i^d
ad q scdm desideriu mo celu no est ho n do
enom q sit h cu nobili^9 desidio no cedat i
vilius. et est nole dcm alex. scdo cu d^t. nd n.
ens. declarat qm pdcm quo ad scdam gdicom
dicens qd actu h^9 sbe n admiscet de po. et
h cbz ronib^9. q. p. e tal. Si actui h^9 s^e aliqd
admiscet de po no nece eet motu ee eternu.
Sz qns est ipos^le. g° ans. h ra. p suppo^do ypo^si
p ante infert qns. fo cu d^t. quod eni e. declar
neci^te gncie p h qd ens in po agens pot ee
no ens agens. eo si h p^c mot^9 no ee. tco cu
d^t. nece est. infert opp^m ypotesis qd e mencio.
gcludens qd nece est qd h sba sit sba q oio
est in actu. e n^l oio admisceat de po. et h nz

scdm sbam. nz p v. nz scdm aliq mod po
et expoit com. = Consec cu d^t. et i oz.
dat scdam rom. et est. sba imo^l de q est
mencio est oio ext m. g° est oio ext po.
q ca potencie in rebz in quib^9 est po e m
ut d^t com. dcm ee in ilibz. q i po oio
reducat ad m. ut pdcm est. in h libro. h^9
rom sola poit ans cu sua declone e decla
com dat cu d^t. Cu necce sit. et est qd h^9
s^e sunt eterne. et oe eternu ut d^t com est
actio pura. et oe quod e actio pura n ht
m. n i pom. et forte vocat h h eterna ea
que de se hnt necitate eendi. qm scdm
plom no sunt cor^e celestia eterna imo scdm
ipm cu de sui natis st dissolubilia. volu
tate tn sui gditoris manent indissoluta.
= Consec cu d^t. Sz i a^d. dat tcia rom. et e.
Si ad a^d a sba imob^li fuit eternu. vt celu
ipm no est in po ad min^9 scd sbam ut p
ostensu est i h. xi. q^r intelligi^9 n i^a sba
erit in po h^9. Et simil gns ee eternu i
hc rone q in pcedente. Com tn distigt
h nouam rom sz est gtinuace rois pcedentis
sm ipm. = Consequnt cu d^t. qmus h s^t qo. re
moz quadam cauillom ee pdca. et pcet s^c.
p mouet hnd cauillom. fo scdm cu sua
rone. et est cauillo. q ex iam onsis pot
hri quod actus est an pom posset aliqs
cauillare g h dicendo qd po est an actu.
et h q estimatu est q oe agens fuit i
po. et no oe quod e in po ager. vn vi
po prior actu. fo cu d^t. Sz tn qmus. destit
ista cauillom sic. Si ita eet qd po vl^r
eet an actu. tc nich eet ens in actu. Sz
qns est ipos^le. g° ans. hnc rom p poit.
scdo cu d^t. Cu sit ipos^le. imuit declacom
necitatis gncie p h qd si oe q e i actu
prius fuit i po quod e ypo^sis cu i^d qd e in
po no exit in actu n p a^d existens i actu
si no eet ad i actu oio ipos^le eet ad ens
i po exire in actu. et ita n^l eet ens in
actu. tco cu d^t. qmus scd loquntes. remoz
qsdam gnsiones q posset ad h d^t. et pmo
dat ipar. et sunt qd qdam loquntes i diuis
et natis dicunt q oia fca fuunt ex se sn
motore dnter. mundu gnari ex obscuritate
et et pione sn m q uocant noctem.
dicunt. n. mundu gnari ex se sn motore
attribuentes tota cam sue gnois sue m.
nles i s^r dicunt dnter. q oia sit fuunt
i m. a qua exierunt sn motore. et alii
dicunt omis ponentes cam gnois in tm

aut vnu clo4. q. aut ptes mfitas. po cu
dr. ipos le. desiit istas opiniones dicens pq
ipos le est omib istis vt illa eade fiant ex
m q ipi ponebat si sn motore et h qma
ipos le e eis. mpo exire iactu n sn motore
m actu. scdo cu dr. m. n. sc. h pbat et p
p exm. fo p auctore. p exm mduceda ca i nlib
qna m artifib. qr m m artifib p se moue
no pt. sn artifice. ut m dom sn carpetari-
rio. imo ars carpetandi mo4 ipm m n s
i m nlis no mo sn mouete. vt sangs
mstruus non mo p se m hoiem nz tra
p se m planta. imo sprma mo4 sangne vt
ab eo fiat ho. et sem mo4 tra ut ab ea
fiat planta. n sic n m nlib n i artificib
exit ad de po ad actu n p motore i actu.

Conset cu dr. et io qdam. declat idem p
auctorte sn p opiones quo4da alio4 ut plo
nis et leucippi. ipi. n. qr pcepit qd moli
mo de po ad actu n an sit mot. posint
ad ee motu an mudi gstom. motu tn m
ordinato q de redegit i ordine vt ait plo
qm motu iordinatu dr plo ee etnu. istu
tn pom redarguit cu dr. sz qr n dicit.
m h quod no dixit cam h mot. qb tn
nce est dre vt ille motus an mudi co-
stom fuit nlis ar violent. de necitate. n.
ale erit sic n nc est. qr n mo. n n ar
violenca. ipi tn no potuit dice vt mot
nt sit por ar violent cu tn m h magna
sit dr. imo gtingit ipis pone motu vio-
lentu an nlem. cu mot nlis sit ordinat
et mot q ipi dixit iordinat qd tn est
valde mgens. et qr posset aliqs dice ista
iqueca vitari p pom plois podo q p istu
motu an mudi gstom ad mouebat p se.
remo4 cu dr. ipos le. n. dicens qd plo no
pot dice h n h. qr plo posuit sola anima
ca moui ex se. sz aia apd ipm plom no
fuit n post motu mordinatu. s. cu gnoe
mudi. posuit. n. ipm sit gnari cu celo
et an illu no ee. Conset cu dr. qm aut
po. qm iam mostratu est qd actus est por
po. et demostratu sto m nono q po i qbda
est an actu ne putet qd e ipi sit gius.
repetit qd ibi declaratu est de po et actu
dns dcm ee i quo act e an pom n quo
non. declaratu est ibi. qd po pcedit actu i
eode nno gnabili et cor4. actus tn pce-
dit simp pom. vt i het et i h cu mob
exeat a po m actu n p ad m actu. et q i
sic. s. qd actus pcedit simp pom gfmat

eu dicto. qm v actus. p qns oms poneres causas
agentes. omes. n. posuit ipas ee m actu. et p
eade gnom onum re4 q sut m po. h em testat
anax. pones mtellcm faciente gnom. et s emp.
qui poit cas effices amicica et lite. h i testat
oms poneres motu sp etnu an mudi gstom.
poit. n. actom etna vt leucipp et plo. no. n.
posset ex mole p q uocabat foueam et nocte
ee gnom et cor4em. ar m toto sic posuit emp.
dices totu mudu aliqn gnari. aliqn corrpi. ar
scdm ptes sicut est de gnone et corrupcone
elo4. n eet ad actu agens educes id quod est
m po m actu. Conset cu dr. et q 18. cu iam
declaraue p vna rom qd sba imob de qua e m-
tencio est sp mouet m actu. h mducit aa rom
ostedente ipm ee simp mouetem i qd n mota.
q talis est. ad e motu no mouet oio. et est ad
motu n mouens. qr n erit ad mouet oio no
motu quod quid e sba imobil de q intendit.
necitas h gnie sic vificat. si ad fuit gpoitu
ex duists et alom co4 fuit p se iuentu. nce
est reliqm ee p se. e q ad est gpoitu ex mo-
uente et moto vt celu et motu pot ee p
se ita qd no mouet erit s mouet p se ita qd no
motu. h tn gpo p alex. no mtelli m gpoito ex
m et for a sba et accite. sz hz ibi mstancia. et
sic m gpoito ex m et for a. forma. n. aliq et si
iueiat p se. m tn no sp iueit p se. vn ut mte
com. oz hne gpom mtelli m reb gpoitas ex duob
gpoitas extmis. qr mtellibz italib est vbi v. et
aqz qd a4. sustetat e m hoc gpone s duo ex-
trema oppo p h quod dr id qd est mouens et
motu ee mediu. h rois p pbat mem. so ex
ipo pbato infert gm et est nra trus m hoc
curta n dimi ea et plana e trislo. iohis q poit
auicena i comto suo et expoit. pbat g p mem
scdm trus. iohis. declarat qd celu cu sit etnali
motu mo4 alia i. s. q p ad sui ut scdm pm
orbem sp faciat gslem actom i omib p a orbes
iferiores faciat gnom et corrupcom. qd sic
pbat. cu celu sit circulare motu et etnalit et
a motore vniforit mote oz ut i motu scdm
ad sui sit pp ad mouet vna actone gsili. h e
pm orbem pm q sp oimodam ydeptite sui i ptib
et m motu p se no cat n vna et eande ac-
tom i aliis q quid acto vna vt dr com e ca
gtinuacois et pmancie trusmi qr. s. trusmutco
no deficiet. adhuc a cu sint h due trusmutacones
gnie vt gno et cor recipcat se hntes et suc-
cessiue oz ut id etnali motu qd est ca istai
trusmutacionu gnat faciat h p ad sui p quod
pot scdm situs diuesos cae istas actoes diuesas

com sic e de. vii. planetis. et suis orbib. et d^t com qd
plus q apper de actionib huius istorum planetarum e sol.
et id antiqui vocabat ipm dm vite. cu g i sic
vt dcm est nece est quod corpus vnu q circulariter
mouetur et gtinue p se r p agat actom vnam
s. gnacom et corruptione in reb q fac scdm pm
orbem p a^d aut et fo nece est vt faciat scdm
gnom et corrm qd facit p planetas et orbes
inferiores. iam dca id fundat sup duas pponessione
qs sic pcedit. pmo poit pma. scdo scdam. cu d^t.
et si gnatio et corruptio. q patent ex dcis ex qb infert
gm cu d^t. nece est g. tanq mam q nece e p
orbi attribuere modu vnu actois. et vniformem.
aliis a p modos diuersos actonu scd sicut diuersos
qui quia orbis pmus est ca sui ipius vt d^t et aliorum
orbiu. sicut cor i anali. est ca sui ipius et aliorum
mbrorum. ex quo infert vltius cu d^t. pm g. qd pm
orbis est melior inter omes orbes sicut cor e meli
inter cetera mbra sua qd pm orbis est pfectoris
actois et melioris q alii orbes et h q pm orb
ca gtinuitatis et eternitatis e in illis qr actones sue
diuerse. alii a orbes sic ca actonu diuersarum i alijs reb
q pmus orbis et alii qui sunt p pm gsignati sunt ca
q actones sint eterne et plures eterne aut pp pm. plures
aut r diuerse pp illos qui sunt p pm. et q ce hi
actonu diuersarum q appent no possunt i reddi scdm
opiom aliorum subiungit cu d^t. mam est re. et hi motus
diuersi no gueniunt pnis q posuimus alii vn gno
no est posle pone alia pn quarta eis q appent
a pnis suis q si h no est si pn no sunt poda
vt ipe posuit sz a^o in ee est posle vt o sit
ex nocte. sic dixit diomedes faciens leges r q
encia fiunt subito inuenta mal et ex te no entie
o qd e ingens. = conse cu d^t. ista g. gcludit
adhuc vltius ex pdcis i pn qd ista gnabilia et cor/
ruptibilia nuq deficient gnari. r i qd gno r corruptio
sint eterne. et h q gno et corro o ca a motu
celi. qui est eternus. est. n. corpus qd motu nuq
quiescere qd no inuenit n in corpore circulari in eo
quod circulare quod mam e. s. celu mouetur motu.
nuqm quiescere no solu rone sz et mam est
com sensui. apparet. n. sic dicit com. motu tale ee.
s. qui nuq deficit. n vnq deficiet. et q sp e
circularis et qd alii motus reducuntur ad ipm ex
quib omib gcludit gnri cu d^t. pm g. qd pmu
celu est eternu. et qd p ipm pficiunt alii motus
corporum celestium ex quibz omib intendit inter pdcos
rois ee mam. vn infert ipm gnri cu d^t. est g
ad. gcludens mam ad ee vt celu qd est motum
et mouens. r i q ipm e mediu. inter motu tm r
mouens tm. et ex ipo infert gm pnte intencionem
cu dicit. est g ad. gcludens tamqm mam ee ad

mouens oio no motu. qd qd est eternu sba r
actus. e no admiscetur po ut prius ostensu est.
sic expoitur cmsto iohis. p i dici q pnte intencom
intendens p nram cmslom p declarando mam vt
dcm est vsq ad illu locu. celu g. ibi aut
gcludit ipm mediu declaratum qd hic exponi
sic expo qd dcm est. pm g re. in cmslone
iohis. tcio cu d^t. est quod g. infert gm pn^t
intencom. qrto cu d^t. q est motu. resumit
pm mediu ipm mag declarando. ex quo iterum
infert gm pnle cu d^t. ad est mouens cu no
mouetur. ¶ Et mouens sic desidatu est et c.
dicto in pte pcedente. q i^o motor qui est sba
imobilis mo3 sicut efficiens. in hac pte dicit qd
est mouens sic finis. declans qd mo3 sicut de/
sideratum et intellcm q quid mouens sic finis.
et di h pr in d. i p ondit qd sic mo3 sicut
celu in fa vt i. et motu aut. qd sic mouet
ista inferiora mediante celo. ps pma gtinet
tres rones. p tal e. ille motor de quo est
intencio in mo^do est oio imobilis et p se et p
actis. g i^e motor mo3 sicut intellcm et desi
deratu mo3 nos. n. n. intellcm. et desidatu. e oio
mobile et no motu. h rois p poit gm. fo
mam cu dicit. mo no mo. = conse cu dicit.
et pn istorum. dat fam rom ad id. et est. in
sbus separatis eternis et imobilib cu est de q
est intencio. est id intellcm et desidatu et ab eod
pnio q ab ymaginacoe p intellcm sz in hntibz
sed mam sit cu intellcu no sunt id intellcm et deside/
riu. sz in hi sbus separatis est intellcis id cu
intellecto et sr cu desidato. g cu hi intellcus
moueat mo3 sic intellcm et desidatu. hm
rois p poit ma. scdo vt i. intellcs u. poit
mi. cu sua declone. poit g p ma. dicens qd
in sbus separatis hi ead sunt pn desidati et
intellecti. et i desidatu et intellcm sunt ide
in ipis. hoc d^t p. fo vt i. desidatu et sens.
addit qd in illis q hnt sunt cu intellcm sed
vt in analib no est sic imo bn pot ee ad
intellcm et ad desidatu. qm desidim i analib
est pp sensu qui distingt et gphendit volup/
tuosum. et h desideriu sic dicit com. et com
appetit voluptas. a^t e pp intellcm. tcio cu
d^t. et pn affectatu. declarat istam diuersitatem
inter desidatu a sensu. et desidatu ab intellcu.
intendens qd p desidatu ab intellcu est bonu
simpr ad quod fit motus. simpr desidatu. aut
a sensu no n q estimatur bonu apd intellcm.
et pp h addit cu d^t. et desidatu mag. quod
quanto ad mag estimatur bonu apd intellcm
tanto erit desidiu mai. desidatu a^t est pp

cuius estimacionem cuius quod est ad esse bonum. unde
quia ad estimatur esse bonum ideo desideratum. et non
estimatur esse bonum quia desideratur et intendebat in
com in hoc sicut dicit com. quia si motor corporum celestium
est magis bonus omnibus naturis necesse est ut sit
magis desideratum omnibus bonis. cum enim corpora celes
tia habent appetitum propter intellectum et intellectum
appetit magis bonum consequenter necesse ut corpora ce
lestia appetant in hoc motu quo modo ad magis
bonum in ipsis. et cum illa sint nobilissima corporum
sensibilium et nobiliora. necesse est quod id bonum quod appetunt
sit nobilissimum entium et maxime quod appetit
totum celum. in motu diurno ultimo cum dicit. principium at
re. quia dixit quod principium intelligere et desiderare sunt
eadem. exprimit quid est id principium in ipso motu ut
in corpore celesti. dicens quod id principium in corpore celesti
ymaginacio per intellectum. et in hoc posita est maior
com principii racionis et dicit com. quod dixit hoc ultimum ad de
clarandum quod primus motus celi non est a fantasia
nec sensus. sed ymaginacio per intellectum et desi
derium quod movet hoc corpus in hoc loco est ab y
com maginacione in actu. dicit etiam hic com quod corpora
supercelestia quia non senciunt eo quod sensus non est
in animalibus nisi ad salutem. ideo desideratum in eis non
differt ab intellectu. ex hoc apparet bene sicut dicit corpora
celestia esse animata et quod non habent de virtutibus
anime nisi intellectum et virtutem desiderativam que movet
in loco. et ad hoc inducit talem racionem in viii phisicorum
demonstratum est quod motor corporum celestium in nulla ex
istit materia. et quod est forma abstracta. ad hoc autem in
libro de anima demonstratum est formas abstractas esse in
tellectum. quare ipse motor celi est intellectus et est movens
quia agit motum. et quia est finis motus in nobis
tamen diffinitum id quod movet nos in loco per quod
est agens et quod movet nos secundum quod est finis
et habet duplex esse. scilicet in anima et extra animam. et per quod
est in anima est agens motum. secundum autem quod est extra
animam est movens per finem. sicut patet de balneo
quod duplicem habet formam. scilicet in anima et extra animam
et propter illam formam que est in anima desideramus aliam
formam que est extra animam. ergo si forma balnei non
esset in anima movet sicut agens et sic finis
sine aliqua mocione contingere et sic est intelligendum
de motoribus corporum celestium. scilicet quod prima per quod intellecta sunt
forme eorum sunt in movencia per agens. secunda autem quod sunt
fines eorum moventur ab illis secundum desiderium. sic quod
com movet com. quandam questionem notabilem. et est ad quid
indigent corpora supercelestia motu ad consequendum
suum ymaginatum. cum id quod ymaginatur ab eis
est esse. et forma illorum corporum. sicut enim forma arche
que est in anima artificis esset esse arche non moveret
ad agendum archam quia haberet eam penes se

et solvit istam questionem duo assignando in eo solucionis.
moventur enim quia intelligunt quod perfeccio consistit sua
in motu et est sicut de illis sicut de homine qui movetur
ut conservet sanitatem suam. habet enim perfeccionem. sed
ipsam non possunt conservare nisi moveantur. primo ergo est
unus finis propter quem moventur. est et alius finis propter
quem moventur ipsa corpora celestia. intelligunt enim quod
finis motus est causa exitus formarum aliarum de potencia
ad actum. unde moventur propter generacionem et hoc non est primus
finis sed secundarius. sicut enim est de corporibus celestibus movetur
tur hoc finis. sicut est de aliquo utitur operacionis alicuius artis.
cum enim aliquis vult conservare sanitatem suam propter
aliquam operacionem alicuius artis. primo intendit conservare sa
nitatem suam. secundo intendit illam operacionem. consequenter
cum dicit. intellectus vero. ponit iiii. procedit racionis
est sua declaracione. vel sic procedit. primo ponit ipsum dicens
quod essencia et substantia et intellectus est ex intel
lecto et hoc non est nisi quia intellectus est ipsum intel
lectum. ut demonstratum est de libro de anima. secundo cum
dicit. et intellecta sunt. quia intellecta sunt plurium rerum
aut in quibus est hoc verum quia intelligere et intellectum sunt idem.
dicens quod hii intellecta sunt ultime forme immateriales
singulares et per se existentes eius maxime est per
substantiam et actu substantie que sunt simplices in actu. cum enim
formarum quedam sunt substantiales et quedam non substantiales. et
substantialium quedam immateriales et quedam non. hii intellec
tiva que sunt idem cum intellectu. solum in collocantur
in genere formarum substantialium immaterialium omnino inmobilium.
et maxime habet veritatem illa iii. de primo enim. ipsa enim
est omnino simplex cum non admisceatur materia. oppositum
autem est de id quod potencia admiscetur. et sic dicit com. com
quod potencia per accidens intelligitur. materia enim omnino non intelligitur per se
sicut dicit sed per assimilacionem actus. aut sicut forma intelligitur
per se magis intelligitur id cui nulla potencia admiscetur
com tamen non sic exponit. hoc quod dicit. et intellectua.
secundo cum dicit. unum autem et simplex. declarat iii. prius posita
dicens unum differt a simplici. in hoc quod unum potest esse
continuum in quo est divisibile. simplex vero est id in quo
non est divisibile. cum ergo intellectum sit in intellectu
in substantia intelligente omnino simplici sic in primo idem
erit in ipso intellectum et intellectus. et quia inter substantias
separatas quedam desiderantur et eliguntur propter se tantum.
quedam autem propter alia. subiungit. que est illa que propter se
desideratur et eligitur cum dicit. et est id. et desi
deratur propter se tantum inter substantias abstractas et est illa que
est in fine simplicitatis et unitatis et nobilitatis alie
vero substantie separate eliguntur et desiderantur propter ipsam
cum ipsa sit substantia valde nobilis que per se acquiritur.
omnia autem alia que acquiruntur propter ipsam acquiruntur. et
dicit com. quia hec substantia est illa que movet celum com
motu diurno. alie autem substantie separate sunt principia aliorum
motuum celestium preter motum diurnum. consequenter

cum dicit. quoniam autem in non mobilibus. dat rationem ad idem. et
in rebus immobilibus scilicet separatis et divisis omnino a materia et
per se existentibus est idem movens et id quod movetur. licet
in rebus coniunctis non sic sit. cum ergo in hiis rebus illud
quod movetur est intellectum et desideratum in ipsis idem erit
intellectum et desideratum et movens. ergo in ipsis est mo-
vens sicut desideratum intellectum et amatum. hiis visis
primo ponit intentionem, secundo cum dicit. id quod. ipsum declarat
distinguendo. modo enim illud quod movetur sive separatum et
id quod movetur sive coniunctum cum materia. illud enim
quod fit motus invenitur in illis et in hiis diversimode
et hoc quia per quod fit motus in rebus separatis est ens per
se omnino separatum a materia. et ideo in talibus idem est movens.
et illud quod movetur. illud autem per quod invenitur motus in coniunctis
non est ens per se. nec omnino separatum a materia. cum est sanitas.
et in talibus non est idem penitus movens et id quod
movetur. sanitas enim in anima movet per sanitatem
existentem in materia. et hec non sunt penitus idem. secundo cum dicit.
movet ergo. infert intentionem concludens quod hec substantia movet
primum motum ab ea sicut intellectum desideratum et amatum.
movet primum amans absque hoc quod moveatur. et notandum est
com quod dicit hic commentator. quod sicut est de actionibus istorum mo-
tuum ad istos motores sic est de actionibus servorum
ad suum dominum. servus enim movetur ut assistat suo
domino hoc est ut complaceat domino suo in affectu et conformetur
voluntati domini sui. sicut amans movetur ad amatum. ut
ametur suo amato in effectu. corpora ergo celestia mo-
ventia sunt amans vel desiderans moventur ut uni-
antur in affectu suo amato. et ut sua voluntas
sit conformis et subiecta voluntati sui amati. per
com motum autem movet. hic ostendit quod primus motor movet celum ut de-
sideratum et amatum movet amans et desiderans omnino quod
mediante illo moto movet sic inferiora et per conse-
com quens. primo ponit intentionem et patet. sciendum quod commentator dicit quod
per primum motum intendit corpus celeste et per aliud motum
ea que sunt sub primo corpore. scilicet ea que sunt in generatione et
corruptione. primum enim celum movetur ab isto motore secundum de-
siderium ut assistat ei pro posse sicut amans movetur
ut assistat suo amato. alia autem corpora celestia secundum
desiderium moventur ad motum primi corporis. et ideo
planete habent duplicem. ea autem que sunt sub istis mo-
ventur mediantibus illis motibus. motus enim duplices
oppositi faciunt generationem et corruptionem ex eis. motus
enim unus eorum facit generationem in ipsis. et ex hoc
dm sic dicitur videntur. habere autem esse dicit eterna. dicentes
tamen quod solicitatus est esse continuum individuum aliquid est
tamen. aliquid non est quando tamen. quia nullum individuum
habet dispositionem propriam nisi ista dispositio sit in aliqua in specie.
sic ergo est tamen dicere dominum solicitari circa individua so-
com licitando autem esse individuum tali modo quod nullus habeat cogi-
tationem circa eo hoc non est fas bonitati divine. verba sunt
commentatoris. consequenter cum dicit. si ergo aliquid. probat intentionem primus

potentias sic. celum motum habet disponere diversas secundum
situm. licet non secundum substantiam. sed primus motor qui movet
celum. scilicet primo motu. scilicet motu locali et circulari
eo quod est ens in actu omnino. impossibile est ut habeat
disponere diversas aliquo modo. ergo celum sive primum mobile
erit in modo movens hec inferiora primus tamen
motor mediate ipso eo quod non movet aliquid nisi
motum ab ipso primo motore. hec ratio primo ponit
maiorem. secundo minorem. tertio infert intentionem. ultimo
distinguit quandam dubitationem in generatione. probat ergo primo
maiorem. sic. omne quod movetur. possibile est ipsum habere dispositiones
diversas. quod patet per inductionem in omni genere motus.
cum ergo celum moveatur motu locali. possibile est ut
celum motum habeat disponere diversas. secundum situm licet
non secundum substantiam. hec ratio primo dat minorem. secundo
infert intentionem. cum dicit. ergo si aliquid. que est maior
rationis predicte. consequenter cum dicit. et quia illud. ponit minorem.
aut declarationem invenitur per hoc quod dicit. quod est in actu.
et verificationem continuat per hoc quod dicit. et aliquid est primum.
ex quibus concludit cum dicit. et hoc est motor. per quod
primum mobile est motor istorum inferiorum et per hoc
non est nisi cum movetur a primo motore. conclusio
ultimo cum dicit. de necessitate ergo. intentionem principalem. scilicet quod
necesse est esse aliquid primum movens quod non motum.
hec inferiora quod de necessitate sit principium movens
ita quod non motum. hoc autem est primus motor. quoniam
mediate per moto movet hec inferiora et quia
necessitas est multiplex distinguit duos modos necessitatis
convenit cum dicit. necessitas ergo dicitur. et hoc ad hoc ut
habeatur necessitas de qua intendit in ista propositione
dicens quod necessitas dicitur duobus modis quorum unus
est violenter aut per coactionem et hec est illud quod
est extra naturam rei. alius autem est quod impossibile est
se habere aliter quam est. et tali necessitate intendit
primum motorem esse causam istorum inferiorum. eo quod est
agens conforme a quo omnino relegatur potentia et
diversitas dispositionis necesse est ad hoc quod causet diversas
disponere in istis inferioribus ut sit aliquod mediate
ut. scilicet celo quod aliquo modo disponere diversas
habet. celum ergo est naturam. hic ostendit quod primus motor movet
celum et hec inferiora sicut desideratum et amatum.
hoc ostendit quod continue sic movet. et hoc per duas rationes.
prima est voluptas primi est continua et eterna. sed
voluptas primi est sua actio. sive a sua actione.
ergo actio primi qua movet celum et hec inferiora
est continua et eterna. hec ratio primo ponit intentionem.
secundo minorem cum sua probatione. tertio maiorem probat. propositionem
ergo primo intentionem et patet. sciendum quod commentator com
quod vult hic commentator quod continuatio celi cum hoc
quod primum principium est nostra autem continuatio cum hoc principio quod in
nobis est impossibile est quod sit semper. illud enim quod continu-
atur de nobis est generabile et corruptibile. in corpore ...

celesti est com. et ex h appz. bn sic d q aq
opinat qd bati hois qm nocat beatitudine
fortuna homini eo qd be hoier no est nisi p
genuacom eoz cu intellcu qui declatus est
in libro de aia pn agens et mouens nos. intel
ligentie. n. abstracte i eo qd abstracte sunt.
debent ee pn eoz. quoz sut pn duobz modis
s quod sut mouentes. et s qd sut finis in
telligencia. n. agens i qntu est abstcta r pn
nob necce est vt moueat nos sed q amatu
amans. qnur h sic in nobis modico tpe. et
si ois mot necce est q gtinuet cu eo a quo
fit scdm fine. necce est ut in postremo con
tinuetur cu h intellcu abstracto. i qd ciui de
pendentes a tali pn a quo celu dependet.
vba sunt com. et nu in hus libris uelle res
rectom homini. sic g posita est h. Consecu
d. voluptas. n. post. mi. d sumit voluptate
qe ad gaudiu. sicut. n. dicit alex. non est
intelligd p volupte. voluptate qnte passiom.
tales. n. voluptas in p no est q oppo estrae.
voluptas. n. sicut d i sce cophensione sicut
inbta cor. si g alia qphensio est q nullum
oppom ho et magim est in po te qphendenti
magim acit dolor p defcm qphensiois. qni
cu dicit. et ido mobilia. pbat ista mi. q.
p signu sic. vigilia sens et intelle sut volup
tuosa q sut actus sper a et memor no sut
voluptuosa n sp actus istoz. sper. n. no est
voluptuosa nisi qd sptans ymaginat ee co
phensa in actu quoz est sper. et s reme
morans qr voluptas in actone gsistit. g
voluptas pmi in actone sua gsistit. hm
ronis solu dat mem p quod innuit sicut d
com. qd qphensio voluptuosa no est h ille
quod e in actu no a in po et qd desideriu
pcedens qphensione mag ur dolor q vo
luptas. Consec cu d. intellct aut. pbat ma.
pacc ronis sic. intellce est n res nob et
voluptuosa et max in pns d desidatu est
nobilissimu et penit id cu desidante. si g
hi voluptuosu. sp sit in do ut in p vt ad
hora i hoie nto inuenit r sic sp i pmo qm
ad horam i hoie e ad horam sit in hoie r gri
erit in p et mirabilit inuenit gri erit
i pmo qm ad horam i hoie. g pz quod vo
luptas pmi est gra et cena. q fuit ma.
pn ronis. h id fundat s d. roner pn. ce
qr sic pcedit. s post pma usq ad illu locu.
si g ds. d post fam et insit innuit qm. s
a ppo duas hic pces. sca quas sic pcet. pmo
post vna prem. et explanat qdam dcm i

ca. fo ut i. desidacio aut. post scdam pte ei.
post g pmo pma pte dce ppoms dns intel
ligere est res nob et voluptuosa r nobilior
et voluptuosior i eo qd intellit se et p se
dicens qd illud quod intellit se est intellect
et h gtinendo se sup se. Cu eni sic gtinet se s
se de intelli. si de intellcu fit intellcm ita qd
intellc et intellcm sut ide in talib in qnt. n.
est gtinet se sup se est intelliges et recipies
in quantu a est id sup quod fit gnsio e intellcm
et receptu. et no sut id intellc et intellcm n
cu h modo gtinet se s se. et ie mod gnis est
forte intellcu nro et intellectui separato. in
tellc en nr no h in gtinet se n cu eleuauit
et absoluit se ab omi gdicoe tepoiali. intellcus
aut separatus sp gtinet h in se sup se sp quod
infert gnr cu d. Estimat g. qd intellc separ
et max pmi intellcus est qdda diuinu et nobile
mag qm nr intellc. et h q nr intellcus qnq e
in po qnz in actu. ille a intellcus sp est i actu.
alr en exponut quida iam dcta de intellcu nro
qno intellco intellit se dicendo qd intellc qui
est in nobis. scdm qd intellit h aq. vt dnt
no intellit se don intelligat a intellcm a se
et vniat cu illo intellecto. tc. n. intelliget
se q tc fiet id intellcm vnu. cu intellcu q e
in nobis. et quod intellcus nr h in. qnz intellig
se ipm qnz non. et h volunt hre a ub com
dicentes qd cu intellcus acqsierit intellcm et in
tellexit ipm intelliget se cu ipe no est n in
tellcm quod intelligit se et paulo p q tellct
in nobis. no intelligit se don admisceat cum
intellecto et ymaginet. et intelligat ipm i actu.
no qn est in po an q intelligat id intellcm q
intellcm cu intelliget fiet idem cu eo. s. cum
intellcu. dicit n com. quod intendebat p h dis
tingue int voluptate que est in intellcu que
qnz est in po. qnz in actu et est illa volup
tas que est in intellcu que no est in m. qd tn
com intelligat pdcam expom de intellcu nro
no videt q paulo p in eod com d q intel
lectus et intellcm sut idem cu intellcus in
telligit se p se qn eptio illi q intellc p aliud
ex quo vr quod intellcus ad hoc qd intelligat
se no indiget vt a intellcm vniat cu ipo
intellcu. Consec cu d. desidacio. dat fam pte
ppoms. s. p. et est. quod desiderium e cu ex
pmit est res nobilis et voluptuosa r max
in p. vbi desidatu penit est idem cu deside
rante et nobilissimu. Consec cu dicit. si g
ds r c. sit post fam ppom et innuit qm di
cens quod si hz voluptates sp et gri sic i do

alex

Vigilia

com

com

com

n ad hora est i hoie

n ad horā est in hoīe tē mir est de gtinuitate
et etnitate ipius et cōfirmando. h9 voluptas
in p adhuc ē intensius sit sp in deo q ad horā
in horā hoīe mag est mir de gtinuitate et etnitate
ipius et gfirmando sic eē dicit. et est sic. 3o g
voluptas pmi est gtinua et mirabil valde et
mag mirabilis qm in nobis. h. n. q inuit p h
quod dic mirū est. Et no9 qd dicit com ex
pondo illā litteram desidatū. aū eē mā quod
intellige p intellcm qui est in nobis valde est
voluptuosū et nobilius omibz reb9 existentib9
i nobis, dr et expo qd sequit. si g dr. qd si vo
luptas dei p gphensione sui ipi eqlis ē volup
qm nos hēm9. h nō est n cū intellcus i nobis
gphendit se et est qn deuiaat de pō h a in
nobis puo tpe existit in deo aut sp. Consequet
cū dicit. et est g et vita. dat sam rōm. et ē,
vita pmi est gtiā et etna actō pmi est vita.
g actō pmi p q quid mouet celū et nm i
feriorē est gtiā et etna. h9 rei p poit mi. cū
sua pbonē. scdō ma. cū sua. et remouz qndā
cauillōm eē h. poit g pmo. mi. dicēs qd actō
pmi est vita. intellit. n. h qd pdixit. s. dr re
sumi sic. n ipe dr sit vita p quod intellit qd
actō pmi est vita. et h pbat cū dicit. q actō
q intellcm est vita et actō pmi est actō intellcus
cū ipm p sic vt intelles g. i. c. dr sr h com. q
h n vita dr de gphensione. et cū actō intellit est
gphensio. g actō intellcus est vita. gr dat ma
apoīm cū dicit. et hic vita. qm pbat cū dicit.
et dr g. 3o. dr est vn9 etn9 in fine nob. g vi
ta ei9 est vita gtinua et etna. h9 rōis p dat
mē. scdō cū dr. g est vita. Infert gm. et qd
gseqr h. Q̄d est g dr. est. q. gfmacō medii.
Et no9 q dr h com. quod cū dnis deum eē
vnū et hnē vitā dnis tōm in sbā et dno
scd mod. nō q. signt ds omibz modis sicut
signt noīa sinonima. nz sicut signt noīa.
nz sicut pnle et suptum q supeū sigt id quod
pncle et mag. vita. n. sigt ad nō in sbō. vnū
. n. sigt ad vt nz in sbō vt solm in m i hitū
in sbō. et ie sūt disponēs signū noium i eis
q sūt for nō in m dispō et dispoitū redunā
ad vnū in eē. et duo in gsidacōne. et ē valde
noble quod dr ibi com de ptate intells i gsidando
dispōm et dispoitū in rebz gpoitis ex m i for
et in eis que nō sūt in m. in huis. n. nlla ē
dist inē dispōm et dispoitum n in intellcū tm.
In aliis aut est dist et i intellcū et in eē. vn
dr quod intipliatur in deo non est n i intellcū
et dist. non in eē. = Sed i pm alex. qdā
exm de intellcū intelligente se. videm9. n. sic

dicit vtute visibilem videntē se in specło
et cū h sit posle dicē i eo mag est posle in
intellcū. Consequet cū dr. omis aut. tollit qndā
dubōm eē mēm accepcū ad declōm ma. pdce
rōnis. acceptū fuit. n. qd deus est ben9 et
nobil in fine nobilitas eā quod errabat qdā
credendo quod mag bonū et mag nobile
est in pncipiatis qm in pn. h dixit q alia et
planete sūt nobiliora et pfcora seminibz ex qb9
gnant vt ex suis pncipiis hunc aut errorē
intendit h remouē. et p pcedit sic. p dat
istū errorē cū rōne eoz qui fuunt hi opīois
qm dat cū dicit. non ut reputabat. et re
mouet ipm errorem dicens. quod semina
non sunt pn p et pfcā. sz fiūt ex pnci
piis pfcis et cōplecis. oz eīm vt sem ex quo
fit hō. fit ex aō hoīe pexistente sz pm pncim
quod est cā omm est cōpletū et pfcm q licz
al fit nobilius seīe ex quo est pma tn cā ē
nobilior et cōplecior omi alī et omi causato.
h9 rei pmo poit ma. scdō mi. cū dicit. pn. n.
tcō cū dicit. ibi gtā. explanat ma. p exm. vt
dcm est. et dicit sr h com. qd omē qd gnat
sū gnet ex sibi silī pe sū nō hē pn cōple
tum et pfcm ex quo gnat. pncim. n. eoz que
nō gnant ex sibi silī. nō tm est pm. ē sol
et orbis declus. et eoz que gnant ex sibi silī
nō tm est pm ille in spē. sz i h cū sole et
orbe decliui. vn dr arz. qd hō gnat hoiem et
sol. Con. cū dr. qm aut. ept. qi epdo gclut
taqm mam ee ex phicis quod est aliqua sbā
etna imobilis ab omi m abstracta. = Et iā
declaratū est. Cum iam declauit de sbā imob'li
de qua est intencō ipm eē etnā et mouētē
imobilē n or in hc pte ipm eē simplicē
et ipticle carentē omi magnitudine et oi tugne
i dict h ps in. d. m. q. p. or qd est simpx
ipti nllam hns magnitudine in scdā ut ibi. et
cuā mā est. or qd nllam ht tugne. eē p
sic pect. pmo dr eē declaratū alibi. vt in
qrto phicoz. s. hnc sbam eē imobilē de qua
est intencō oid nllam hrē magnitudine n eē
ptile nz oid aliqm hrē diōm imo quod ē
oid simpx. scdō cū dr. mouet. h pbat repe
tendo eandē rōm nūo qm poit i. viii. phi.
et est. omis magdo aut est fita at infita.
ista g imobilis n ht magnitudine n infita. g
i sa pemt9 nllam ht magnitudine. et i ē simpx
oid et ipabilis. cā hnc rōm sic pcedit. p
pbat vnā ptem mis. scdō poit ma. tcō
poit aliā ptē mi. et eam pbat. pbat g
hnc ptem. mi. s. qd i sbā nllam ht magnitudine

finita sic. nulla magn^do finita ht potem finita. et ista spera imobilis mor f tpe infitu p potem infinita existente in ipa. et i ht potem infinita, g i spa est magn^do finita. n est finita magni^ne huius. in ho rone sic pcet. p poit mi. so ut i. est aut finitu. poit ma. tcio cu d. omis g. qz g h ronis est ps mi pn rois ut vmat ca alia pte mi. an q ee vificat. poit ma. pn ronis. qrto cu d. et io no erit. infert qm pdce ronis q est ps mi. rois pna. Conse cu d. n infinita. poit altam ptem ipi mi. qm pbat cu dicit. qz magn^do. p h qd nulla est magn^do infinita. qr i spa magni^ne infita hre no pot. Conse cu d. et n m^m est. d qd i spa oio nullam ht tns^ne. sic. ois mot et tnsmu^co est p^o motu locale q est melior i por omib alius motib. sz i spa no mo motu locali vt sat postensu est in h lib et in libro phicor pz g qd multofora no mo sedm aliq aliu motu. h ronis p poit qm. sedo ut ibi. omis. n. mot. dat mediu. Conse cu d. h g manifestu. epilogat concludes m^m ee iam declata de spa imobili talia ee. vt ostensum est et i o pdecltia ab illo loco. et qz sc st z^e. Nod qd mouet

com h com qom f iohem gmatical. vtru ome cor heat potem fita qz si sic. cu celu e cor ht potem finita. Cu g oe finitu sit corle celu est corle. Et rndet quod cu po dicit .uj. est. n. in v in spa et altacone. et vt celu solu heat potem in v. et io est corle d. n. solum e corle qd ht potem in spa aut in qnti^te. et i est po in v fita adhuc aut dubitat com. Si celu heat spam finitam i v et ht motore. aut g motor suus ht potem finita a' infinita. si infinita g celum mouebit a suo motore i infinitu quod f^lm e. Si finita pole est desce quod iam ipbatu est. Et soluit ad h dicens. q motus celi cpo ex duobz motorib quor vn est fi^te mocionis et po. et est motor qiunctus qui e aia existens in celo et p fin^te h motoris accidit motu celi fi in tepe. alr aut motor celi est mocionis ifinite. s. motor pm et i^e motor ht potem ifita. et p istu motore qtinuat mot celi sp. Et nod ipl itelligend quod motor qiunctus ht potem finita intesiue. infinita tn durde. Et io no p celu moui i no tpe. Nod fm

com com. quod pporco tiata est inte potem motoris et potetia celi moti. i qd cu celu hat potem finita excedente potem celi moti. i qd

cu celu. in excessu tiato. et h est qd vult ar in libro de ce. m. vbi vult qd si in p celo ecent ples stelle qm sut. aut no mouet celu aut accidet mouenti labor et pena et i est pporco tiata inte ppinqu motore et celum motu adeo q veloci no pot moue celu qm monet. et sr est de orbib alius inferiorib.

adhuc a' vult h com quod celu sedm sua spam. no est corle qz no ht qui. motus aut celi qui ht. s. qtem. et io ex se est posle et no sr dic. n. d no est in celo possibi^tas ut quiescat. q cu nuqm qescat ex motore in quo nulla est po oio. nz ecnli nz acci^e. qm qde motor in m no est. Et io dicit ar qd no est timendu celu quiesce in aliq hora. et no dix corppi. Cor. n. no est in eo pos hic quies et io in motu celi tm v^m est q e sr posle ex se etnu tn i necem ex aliq. qd a' aliqd sit posle in spa sua spa et p ad sr necem in ee ipo^le est. motus a' posle e ut sit necari ex a^o. et pot ex se. et cu in hoc est quod ee ht ex a^a spa motore pmanencia g motus e ex a^o. pmane

cia a' sbe est ex se. dicit a' com arle sustinencu com ee si hic ppom quod omis po in m e finita et themi q oe qd est in po aut est cor aut themi po in core. in quo g no po no est cor nz po i corpe. h g et mlta a^a dicit com ad inuen / Eb com illi ppoms. nllm finitu ht potem infinita. Veru a' po^m est s^a. hic quod i pte pcedente de spa imobili de qua e mencio quid sit. s. qd etna est et moues simp et ipti. nllam oio huis magni^ne nz tns^ne. in hac pte inqrit in quo nuo sit. et pce^t sic. pmo dat intencom et pz. so ut i. Et non debem ocltare. q se ipa. et d illa ps i duas. i q. p. declat quod quida antiq loquter de hi spis mobilibz n ecu dixunt de nuo ipar. i seda ut i. Nos a' dms. incipit sua inqsicom p v declat dicens qd smones quorda antiqr de hi spis no sut ocltandi. sz mag exp'medi vt appoit cor defcs. q n sz m^m dixunt de nuo hi spar. h dicit p. sedo ut i. Sentencia a'. exp'mit smone cor q est quod quida ponentes hi spar ee forg existentes n dixunt de nuo car spar in q^m hi sc sut. sz tm in q^m nui si ad dixit. et h ad h^c different qm quida posuerut nuos infinitos. quida aut posiuunt nuos no excede denariu. et h qz p denariu est tm repeticio nuor pceden cu et no nouus nus qr e sit sc nullam dederit demcom. Conse cu d. nos a' dms. incipit sua inqsicom. v sic pce. p d

se uelle m̃are de multi^ne istarum sbarum. scdo cum d̃. pm̃ aut. maret. et di illa ps m. d. i. q. p. declat qd hi sbe sint multe. in fa ut ibi. qm̃ d̃ 3^a 7 e. declat in qua multi^ne s̃t. p^m d̃ sic declarat. mot⁹ debet motori. i. s. qd motus et̃nus et̃no motori et vn⁹ motus vni motori. et multi mltis. sz in celo nõ est tm̃ vn⁹ mot⁹ et̃nus sz multi et̃ni. g̃ motores et̃ni sunt multi. h⁹ rõnis p̃mo pbat ma. fo pon̄ mi. et eam pbat. t̃co infert p̃m. pbat g̃ p̃mo maiore sic. om̃e motu h̃t motorem. i. s. quod motu et̃nu motore et̃nu. sz p^m p̃n^m qd nec mõ et̃nu n̄ accitalit fac p^m motu et̃nu. vt s. motu diurnu q̃ facit modo celu. q̃r vl̃r et 3^m in alus qd omis motus et̃nus fiet per motore et̃nu i quod vn⁹ motus p motore vnu et multi p multos. h⁹ rõis p̃mo pon̄ mi. scdo ma. cum d̃. si g̃ motu. et intuitum m̃^re cum dicit. pm⁹ d̃ motor. vt infert p̃m. t̃co cum d̃. mot⁹ aut et̃nus. infert ip̃m p̃m que est maior p̃n^l rõis. et ad v̄ificacõm

com tectiatis quae dicit com q̃ si motus omis nõ h̃ret motore vnu. tc nõ eet vn⁹ 7 q̃ri⁹. Com̃ cum d̃. et nos uidem⁹. pon̄ mi. dns quod nos uidem⁹ in celo p̄t motu p̃mi orbis q̃ qud fit a sba oio imoti a^os mot⁹ et̃nos ut mot⁹ stellarum erraticarum et quod isti mot⁹ sint et̃ni pbat cum d̃. cor⁹. n. p h qd cor^a mota istis motibz s̃t circularia et̃nalit̃ mota q̃ iam declaratu est i . viii. phi^cor. q̃r mot⁹ talium corpu nec̃o erit et̃ni. h⁹ rõnis soluz dat m̃e^m. in h v̄ificata est minor. Conse^r cum d̃. nec̃e est g̃ ex h̃is. infert intencõm p̃n^l. s. quod nec̃e est qd vnquisqz istorum motuu h̃at motorem imo^le qui sit sba et̃na et i q̃ motores h⁹ s̃t multi. et qd nec̃e sit tale motore ee sbam et̃nam. pbat cum d̃. n. n. et p q̃ et̃na p h quod stelle q̃ mouent ab istis s̃t et̃ne. scdo ut i. Et cum motor. d̃ quod oz ip̃m ee sbam. et h q̃ motor vniuscuiusqz istorum motuu e sit et̃nus 7 por isto mota. et h⁹ motu est sba. nec̃e est e ut talis motor sit sba. vn̄ 3^rem p̃m pncl̃e cum d̃. ma^m est g̃. gcludens ma^m ee qd nec̃e est illas sbas mouentes ee mltis scdo mlti^ne motuu celi et stellar. 7 q̃ et̃nalit̃ mouent nec̃e est vt sint et̃ne p se n̄lit et imob^les p se om̃i magni^ne carentes p̄p causas pdcas. — Q-m d̃ s^as. h̃ns q̃ i^e 3^e s̃t mlte h declarat in qua multi^ne sint. d̃ sic pce. p d̃ quod iste sbe sint multe et ad inuic̃ ordinate fm mylti^ne et ordine orbiu in celo i quod illa sba d̃ p̃ma que mouet orbem p̃mu. scda q̃

scdm. et sic de alus. d̃. n. s̃r h com. q̃ m̃a^m est valde p̃ase qd illa sba que oia mouet. p̃cedit omis alias. omis. n. istu q̃ngentu maxe mocendu. q̃p̃ por est omib⁹ n̄lit 7 n fm locu 7 n scdm magn^ne. et h scdm qd i^a sba v̄r ee por p̄p potentie et⁹ q̃ mõ ab ea fm locu et fm magni^ne. et in multi^ne stellar et in velocitate motus. et ⁹ ista faciunt ip̃m pore nobili^te et sba. adhuc d̃ imm̃t com. qd est ordo int̃ istos motores fm nobili^te dicens q̃ oz ut ista ordinatio istar sbar mouenciu a p̃mo motore s̃t scdm ordine stellar et orbiu in loco pouias n. cor in loco et magni^ne facit illos pores in nobili^te licet videant eq. in velocitate mot⁹. s. quod isti qui sint p̃pinq̃ores circ s̃t velociores. et h forte p̄ueit. sicut dic p̄p nobilitate motoris. et forte p̄p p̃n^ce cor^is. sol aut n̄r h̃re motore omibz pore erraticis p̄p magnitudine et⁹ et actõm eius in entibz. 7 p̄p h appet qd motus aliar erraticar ordinantur scd motu solis et gsequent^o ip̃m. ordinacõ n ipor ad inuicem scdm nobili^te p̃e est vt sciae ex d̃cis ab antiq̃s h̃ntibz curam de actõnib⁹ ipor planetar in entibz. ipi eni dant soli vitam et sacno res fixas. ordinacõ g̃ ipor a p̃ p̃cisa est et inuenta. ordinacõ d̃ ipor ad inuic̃ non est p̃cisa. notanda n̄ sunt v̄ba com̃^is dicentis com

modnos q̃sdam dice f^m dicetes de p̃o motore s. ip̃m nõ ee cam p̃ma. sz cam p̃ma ee p̃orem ip̃o et h est tc cor. p cum e vna et simp^x in fine simpli^cis. ab vno aut et simp^l nõ p̄ueniunt mlta. cum g̃ a motore p̃mi mob^l. p̄ueniut multa. motor p̃mi mobil nõ est cam p̃ma. quod d̃ a motore p̃ p̄ueniunt mlta pz sic. ab ip̃o. n. p̄ueit cam s̃u motor p̃mi celi et n motor orbis 9^is vt motor saturni 7 sic de alus motorib⁹ et i ex ip̃o mlta p̃cedunt. Et d̃ com quod com cam p̃ma est motor p̃mi⁹. et putare g̃iu est error. Omis eni sba separata sicut d̃ et h e e cam et p̃n^m sbe sensi^l et mo^l, i g̃ne ee mouentis et finalis. cam g̃ p̃ma est p̃n^m p̃ sbe sensi^l mo^l i g̃ne ee mouentis et finalis. et qd p̄ p̃po sic v̄ declat com per- com ap^le dicente. quod si alie sbe separate ee nt nõ mouentes et̃no ociose. Et intelligend q̃ si in h̃c vtraqz p̄pone ap^l sumat moue p̃pe et v̄ tc v̄r ee f̃la. si d̃ sumat g̃ie ad age p̃ncipe actõm v̄ d̃. Dicit n com com s̃r h quod dixit alii qd a p̃mo motore

pueniunt multa qd ic sermo est ymag et fals.
Cu. n. dicit q a p pueniunt multa. no est
h' rector puet. nz gseruo nz acto. vbi. n.
est ppe age. oz quod agens extrahat ad de
po ad actu. h' aut no est hi. si solu ca et
catum fm qd dicis. qd intellem est causa
et id non e pe vt sit pma ca
s ca plm ff. diuisaz. ipa. n. p intelligi a
plibz intellibz diuisim. qd. n. intelligit cam
pmi mobi de i p motore. et est ca in aia
celi. ad est ab eo qd intellit ex eo motor sa
tni et sic de aliis motoribz. Et intelligend
p h quod d. ad. no intellit alietate rei h ali
etate modoz. ipa. n. p ca est ca plm res
sedm qd ples modi intelliguntur de ea. id. n.
quod est aia celi intellit de p motore h
e ca aie et celi. et sr h qd intellit motor
satni de eo quod est ca motoris satni.
com adhuc a dicit com. qd sr est de istis moto
ribz inter se et in gparatone ad pm motorem
sicut est de bonis hoibz regentibz ciuitate
qui uniunt se ad illa ciuitate regenda.
ipoz a actones sbiciuntur actoi vnius. s. pncipis
et sunt fm actom illius. et ad illa diriguntur.
sr a est de istis motoribz q uniunt se inter
se et ei actones sue sbiciuntur actoi pmi moto
ris. et sunt sedm sua actom et diriguntur ad
com eam. post aut adhuc com. ad exm dicens qd
sile est de istis motoribz sicut est de plibz
artibz que attribuuntur vni arti quarum vna e
prior aliis. v. g. in arte equitandi est ars
equitandi. et huic arti sbiciuntur ples que
inter se uniunt. et etia ad arte equitandi. v
na. n. ars q est sb ia dr ars fabricandi
q opatur frena. et sic de aliis artibz q sunt
sub ista. omis g artifices istaz artiu q
sunt sb arte equitandi. agunt pp arte equitan
di. et omes actoes eoz diriguntur ad actom
artificis artis equitandi. et sic e est de istis
motoribz et suis actonibz. et de p motore
com et sua actone. Dat tn com. quanda diffi
inter istos motores. et motores artificiales. et
est qd forma artificialis mouens artifice est in
m. iste a forme non. adhuc aut gcludit
com com. ex his q scia mag dea pmi dei. s.
est. p. id qd gtinetur sub pma phia et scia
dea prius que sunt sub eo est silis sciis pa
rtibz q sunt sb p phia. Et id sicut d. videmus
q p acqsicom isti scie ab hoie inuenit ho
com in sua pfectoe gendi. adhuc aut d com
q quidam dicunt a plone. s. quod d creauit
angelos. et deinde iussit angelis creare alia

s. mortalia et remansit ipe in quiete sine la
bore. id dis no e intellud ad litera. d tn
qd forte estimare h in deo fuit ca sabbati
positi in lege filioz isrl. Com. cu d. intd
aut. cu iam dixit q sbe imateles sunt inter
ad inuicem ordinate. incipit inquire de ista
multitudine et di h ps in duas. i. q. p. dat o
pinom ppiam s hoc. in scda ibi i. Et accepta
sunt ab antiquis. cofirmat ad h opiom sua.
ex opionibz quorunda antiquoz aliorum. adhuc p in d.
in. q. p. inquirit de multitudine pticularium motuu. et
de multitudine pticularium mouenciu q sunt sb
p motore. in sa ibi i. qm aut celu. trahit
de vnitate pmi motoris. pma in d. in. q. p.
inuestigat multitudine pticularium motuu in celo. i sa
ibi i. Et nunc e g repuntare. ex illa multitudine
gcludit multitudine pticularium mouenciu. et declarat
accitate gnac suu gclusi. In pma pte sic
proced. p d ad qm ptinet declaraco de multitudine
pticularium motuu in celo declarans qd ad ma
thicos et astronomos et h qz ad hanc pte ma
thice ptinet h gsidaco de sbis eternis sensibilibz
cuius sunt corpora celestia. ad alias v ptes mathice
ptinet gsidaco de accntibz vt de magnitudinibz et numeris
ad geometriam de magnitudinibz. ad arismetica de
numeris. et d e com. qd phs accepit numerum com
motuu in celo ab astrologo sicut accipit pn
ce a naturali. scdo cu d. qm aut mot. incipit
inquire de hac multitudine fm opiom ipoz. v
sic proced. p d qd e pu gemtatas i astronomia
apparet in arte q multi sunt motus erraticarum
stellarum. vnaqz. n. ipaz vr manifeste moueri
plibz motibz. et pars magistis i geometria. et
distingit com motus qs ponunt astrologi in com
celo dicens qd sunt tribz modis quoz vnus
gphensus est a vulgo. visu. alius a e motus
e motus no gphenditur n instris et cosidoibz.
et hoz modoz quida gphendunt i longissimis
tpibz. et quida in pno tpe. et est tcius
modus qui nec visu gphendit nec instris. sz
solu rone. quida motus visu gphenduntur
e simpliciter rone tn debemus gnice qd st
gposita. ex plibz motibz. sicut pz qd dicis stellas
moueri velocius et qnz tardius qnz pgredi qnz
regredi. et h qz sicut visu videmus. ipossibile
est tn qd motus corporis celestis st qnz ve
locius qnz tardius. sz oz qd sit vniformis.
declaratum. est. n. in naturalibz q omes hi motus
sunt eqles. et quia ipossibile est in eis velo
citas ad tarditas. et pp h oz ondere qd sunt
gposita q qde gpo in eis pot ee ca apparitionis
velocitatis et tarditatis et regradacois et

psessionis. et h' secundum arz. mathe(ci) tamen ponunt
epiciclum et eccentricum. ut saluent ista apparentia
que manifeste negantur ab arle. h' dicit primo. secundo
ut ibi. quod autem sunt. declarat istam multitudinem secundum
opinionem duorum astrologorum maxime famosorum in
tempore suo. quorum unus fuit odoxius. et alter kaloni(us).
et manifestat istam multitudinem per astrologos ut uult
com(mentator). quia philosophus accepit a constanti numerum motuum. com
astrologi autem diuisi sunt in h' et propter h' manifestat
istam multitudinem per astrologos maxime famosos in tempore
suo. precedens quod sic. primo dicit quod est de numero motu-
um corporum celestium. et h' secundum opinionem quorundam mathe(maticorum)
ut possimus per h' ymaginari aliquid in. certum numerum
ipsorum motuum. et si sint alii motus additi super
illos motus quos h' computat secundum mathe(maticos) dicit perscrutandum
esse in alia scientia. quia h' ut dictum est perscrutandum de
multitudine ista secundum duas sectas predictas concedendo quod
probabilius dicetur ab eis. secundo cum dicit. odoxius. declarat istam
multitudinem secundum duos predictos. et primo secundum odoxium. secundo ut
ibi. kaloni(us). secundum kallonium. dicit quod odoxius posuit esse
motus solis et lune. scilicet tres. et h' in diebus suis di-
cebat enim unum esse motum tam solis quam lune in
spera stellarum fixarum quo mouentur secundum motum primi mobilis
ab oriente ad occasum. alium autem dicebat esse motum
ipsorum quo mouentur motu contrario. scilicet ab occasu ad
orientem. et h' motu proprio qui motus appellatur motus com
longitudinis. tercium autem dicebat motum latitudinis quo declinat
sol et luna a medio circuli signorum versus septem-
trionem uel austrum. et posuit odoxius duas speras
tam solis quam lune secundum quas mouentur motu lon-
gitudinis et latitudinis licet mathe(matici) moderni secundum quod
uult com(mentator) ponunt unam et eandem speram in qua com
est motus longitudinis. si enim consideratur motus solis in se
dicitur motus longitudinis. si autem consideretur secundum quod declinat com
a medio circuli signorum dicitur motus latitudinis. et similiter est
de luna. dicit enim arz. quod illa spera in qua luna
mouetur motu proprio magis declinat in latitudine circuli
signorum quam illa in qua exit sol. sol enim secundum arz. declinat
a circulo signorum parum tamen. tolomeus autem non ponit
quod declinat. et dicit sed h' com(mentator). quia ista scientia difficilis com
est ualde ut sciatur perfecte. numerus enim motuum stellarum
non potest comprehendi intelligentia humana neque certificari. et
propter h' sicut dicit. uenimus in hac scientia magis contenti probabilibus
babilibus quam necessariis. nos enim non fuimus contemporanei
ad certe sciendum quod contentantur. sed nos fuimus contemporanei nobis
ex eis quos sufficit. et licet michi tale sit. bonum est
tamen scire opiniones hominum. quam michi in huiusmodi que melius
enim est sicut dicit scire opiniones hominum quam michi in
huiusmodi quorum comprehensio est difficilis. ad h' autem dicit com(mentator) com
quod ponere epiciclos et eccentricos ponimus est contra
fundamenta naturalia. et h' ostendit per tres rationes. prima est.
omne quod mouetur circulariter mouetur super idem centrum. cum

si epiciclus et luna in eo mouentur circulariter. in circuitu
centri primi mobilis et totius mundi. idest quod eius
centrum sit centrum primi mobilis et totius mundi.
omnis enim motus circularis fit circa idem centrum.
et omne motum circulariter mouetur super idem centrum. cum
si epiciclus et luna in eo mouentur circulariter isto mo-
tu circulariter centri. erit centrum totius mundi
quia si non. contingeret aliud centrum esse mundi et
in duos esse modos. quia idem mundus habet duo centra,
secunda ratio est. si essent epiciclus et eccentricus.
tunc essent duo centra. unum scilicet centrum epicicli
et aliud eccentrici. et si hoc. essent plura corpora grauia
extra locum terre. quia omne centrum est centrum
corporis grauis. tercia ratio est. si sic esset oporteret
ut ex orbes contingeret circulo primi mobilis in
una parte. et h' voluerunt ipsi et in alia parte non.
sed esset distantia ipsorum. aut quod erit uacuum
intercipitur aliud corpus quia nichil facit quod repleat uacui-
tatem quorum utrumque est inconueniens. patet quod quod
ideo epiciclorum et eccentricorum est contra fundamenta naturalia.
quare alio modo oportet saluare apparentia secundum fundamen-
ta naturalia. et hoc secundum com(mentatorem). et non secundum arz. ponit com
enim arz. eandem speram moueri super polos diuersos
et illos polos moueri et per h' motum uult sal- com
uare que apparent. et h' sicut dicit com(mentator) est contra
astronomia que fundata est super fundamenta naturalia. ex
talibus enim motibus possibile est accidere huius stellis
uelocitatem et tarditatem processum et regressum
et alios motus quibus non potuit tolomeus
ponere astrologiam. dicit enim com(mentator) quod inuenimur com
sua speraturi ut h' perscrutatio compleretur per ipsum.
In senectute autem sua iam desperat sed forte iste
sermo inducet aliquem ad perscrutandum de h' quod astro-
logia huius temporis ut dicit nichil aliud est in re. sed est
conueniens computationi non esse. Considerandum cum dicit.
stellarum autem. docet numerum motuum aliorum pla-
netarum a sole et luna. dicens quod quilibet eorum
habet .4. motus secundum odoxium. unusquisque enim ipsorum
habet tres motus. sicut sol et luna in speris tribus.
et preter istos habet unusquisque quartum motum in quarta
spera. cuius poli sunt in circulo zodiaci et habet
motum. habet unusquisque forte propter regressum et retro-
gradationem que apparet in istis et non in motibus
solis et lune. spera autem in qua est iste motus est alia
et alia in singulis et motus alius et alius planetarum
et uenere et mercurio in quibus est una et eadem
spera. in qua est motus diuersus apparet illius. aliter tamen potest
exponi secundum com(mentatorem) quod dicit ab illo loco. tercia autem nobis. com
de tercia spera que facit declinationem a medio circuli in
omnibus stellis. scilicet quod poli istius spere sunt in zodiaco
sic enim ponatur h' spera que dicitur spera latitudinis alia a spera
longitudinis necesse est ut poli istius spere sint in

circulo zodiaci. et hoc est intellectus quod dicit. Et poli
terre etc. sed de spera latitudinis quod spera latitudinis
veneris et mercurii inter contineant sunt sit eadem
aliorum aut non. Consequenter cum dicit. Kallonus declarat
numerum motuum corporum celestium secundum positionem Kallonii.
Et intellectus. quod mechanicus dixit adhuc de speris revol-
ventibus secundum ordinem sed solum de differentibus immo
speras revolventes quas deficiat per Kallonium. intel-
ligit quod in hac parte quod Kallonus consentit cum Odorico
in ordine sperarum. in illo loco in quo Odoricus posuit
speram primam in eodem Kallonus et ideo apud Odori-
cum fuit secundum Kallonium. Kallonus enim posuit
maiorem numerum sperarum seu orbium et est motuum
quam Odoricus et hoc in omnibus planetis. preterquam in Iove
et Saturno. in hiis conveniebat cum Odorico in numero
sperarum. quia utrique ponebat .4. speras in Iove .4. et
in Saturno. in aliis tamen planetis fuit differentes
in positione sperarum. Odoricus enim ut dictum est solum
posuit tres speras differentes solis. et in 3 motus.
et sic lune. Kallonus autem posuit solis duas speras
esse revolventes. et lune sic duas. et utrique
sunt scilicet tam solis quam lune posuit speras differen-
tes. In aliis autem tribus residuis ut scilicet in marte
venere et mercurio posuit Kallonus plures speras
differentes quas posuit Odoricus unam differentem
in unoquoque ita quod .5. apud Kallonium sunt spere
differentes in marte venere et mercurio. posuit
enim Kallonus cum stella per se non moveri sed in sua
spera. si congregentur spere in quod salventur sua apparentia
in istis stellis necesse est ponere in predictis tribus pla-
netis. speras revolventes pauciores una speris
differentibus. in quod unaquaque ipsorum habet .v. speras
differentes habebit unaquaque .x. revolventes. quia
quod spere differentes revolvunt speras deferen-
tes ad contrariam partem ad quam moventur quod hoc ex hoc
videatur stella retrograda ad suum primum locum zo-
diaci. tamen quod hiis motibus possibile est stellas er-
raticas moveri. scilicet motibus quos habent secundum speras
deferentes et motibus quos habent secundum speras re-
volventes ex quibus concluditur cum dicit. Spere quidem. quod
spere deferentes quorundam planetarum ut Saturni
et Iovis. per Kallonium sunt unius quam aliorum an-
nuum. xxv. scilicet quam solis et lune. x. mercurii.
veneris. martis. xv. Et dicit de istis orbibus
deferentibus quod ille orbis qui non habet orbem
in quo revolvatur. scilicet orbis stellatus qui est
deferens unumquemque planetam ab oriente in
occidentem est facilis motus sive aliorum. de
speris autem revolventibus subiungit cum dicit. Et
has motorum. quod spere revolventes duorum primorum
planetarum. scilicet Saturni et Iovis sunt .vi. aliorum
autem omnium sunt. xvi. et quod .4. revolventes

quam solis et lune .4. et aliorum 3 scilicet mercurii ve-
neris et martis uniuscuiusque motorum

sunt totiens attribute istis quod constituunt. xvi. et sic
legi habet hec littera et .4. unde concludit ultimus cum
dicit. Quod omnium quidem netto. quia spere tam deferentes quam
revolventes secundum Kallonium sunt l. x. tot enim sunt motus
secundum ipsum. dicit tamen quod siquis auferat .4. revolventes
quas posuit Kallonus in esse solis et lune. et iterum
quatuor deferentes quas adiecit eisdem remanebunt
spere numero .xl. vii. ydoneus et hoc posuit ydoneus.
dicebat enim quod motus non erunt nisi n .4a. et
sic spere. unde concludit cum dicit. multitudo quidem. et est .4.
ex quo est tanta multitudo sperarum motarum secundum
ipsos quod tanta sit multitudo motuum secundum eosdem
et non ut iste secundum commentatorem. ad expositionem talem. iam dictum
Odoricus et Kallonus conveniebant in speris deferentibus
solis et lune sed Kallonus posuit .4. speras
revolventes solis. et sic .4. lune. aliis autem
planetis quinque singulariter adiecit Kallonus unam
speram deferentem. sic has speras deferentes quas
posuit Odoricus in eo .v. planetas. unde unicuique
istorum posuit Kallonus .v. speras deferentes. re-
volventes autem pauciores una. quam .4. et ita
secundum istam positionem numerus deferentium est. xl. et una
revolventium. xxiii. et sic spere ut prius sunt numero
xlv. sed secundum istam expositionem intellectus cum dicit. Si autem
illis addat. quod si auferantur octo scilicet iiii. revol-
ventes solis et lune ista et .4. quas adiecit defe-
rentes illis planetis. una scilicet a marte et alia a
venere. et tertia a mercurio et quarta a Iove rema-
nebunt numero. xlvii. sicut posuit Odoricus. et tamen
est dubium propter quod non auferetur a Saturno sua spera
deferens adiecta ei secundum Kallonium cum tamen ab illis
dicitur auferri ut habeatur numerus Odorici. et dicit commentator
quod illa .v.ta deferens. debet auferri a Saturno
sicut ab aliis. et tamen non manebunt nisi .xl. vi. spere.
et dicit hoc .v.m est secundum Odoricum. secundum enim Odoricum
non sunt nisi .xl. et .vi. spere. ut innuit commentator et to-
tidem motus secundum ipsum. Intellectus enim est propter quod
dicit speras revolventes esse pauciores una speris de-
ferentibus. et est causa secundum commentatorem. quia orbis stellarum
id est orbis stellatus qui est deferens omnes plane-
tas ab oriente in occidens non habet orbem in quo
revolvatur contrarium. aliarum autem sperarum id est stellarum
deferentium unaquaque habet speram revolventem ad
contrariam partem ad quam movetur. innuit enim commentator quod
due spere ponuntur esse revolventes in sole et
due in luna. ut salventur apparentia velocitatis
et tarditatis in motibus illorum. in quolibet autem
illorum planetarum secundum ipsum ponuntur esse .4. re-
volventes. due ut salventur apparentia velocitatis
et tarditatis in ipsis. due alie ut salventur
apparentia regressionis et progressionis que apparent
in hiis et non in sole et luna. dicit enim commentator.

qd motus qui qui sunt sr eosdem polos destruit
se se adinuicem ita s. quod ipse est ut duo mo
tus qui sunt sr eundem polum. sr a polos di
uersos est pe quo dr moui spa deferens et
sua spa reuoluens et sedo h pe est saluare
appenena de stell ut dem est prius. vn po
com. h p fundamento. dicet qd e fundam a c
pone no acat ipe. et pot queire oib appen.
Rete g. Vnito ex pre pcedente qd est nus
motuum in celo h gcludit ex h num et multe
corm motor et stlar mouencium. et i vificat
neccitate gnere ut gclusi. d sic pcet. p gclu
intentum dicens qd nete est estimare q nus
stlar mouencium no sulum et nus stlar sensu
motar est 1e nus. qui declaratus est de mo
tibz in celo. Et q 1a pscrutacio i mo motor
sufficit in h tepore sedo com dr. addit cu dr.
qd a est neccm. q v r neccm i h dnific est
forcialibz. i. maiore sollicitudine in illa arte
hitalibz. sedo cu dicit. Si a no estimat. declat
neccite gclusi et h vr p. d. r. q. p. est. a qbda
estimat et bn quod nllo est mot alic cors
celestis n pp motum alic stelle. cam. n. sunt
orbes pp stellas quas deferunt. et pp motum
ipar adeo qd si no eent stelle et motus ear
no eent orbes oio. adh a rabilit estimand
est q omes stlar imobil et ipassil debeat ee
i meliori disione i q p ee. q quid dispo est
ut sit mouens. ex quibz se quod oia intadi
itas stlas. s. imobiles sit 1a. s. ex intacone
motuum stellar. h io fundat sr duas ppoes
ee qs sic pcet. pmo poit pma. so scdam.
cu dr. Et io i. tco infert gm cu dr. non
erit g. qrto vificat neccite gone cu dr. qm
si a dr. si sbe mouentes fuint a ab istis
q sunt sed num motuum corm celestium. tunc
1e 3e mouebit a cora ab istis corbz cu vna
qq istar stlar sit pfco et finis motus et
i sunt alij mot a motib pdcis. h a est f. i
pole g p. hunc rom pmo poit. sedo cu dic.
et sunt pfecto. vificat neccite gne. 3. cu dr.
sz ipole est. destruit gns ex cu destrctoe
incendit oppom antis ee infend. q. s. ipe
est ut sbe mouentes sint n ille q sunt fm
num motuum corm celestium que gphense
sunt a possint gphendi. Consec cu dicit.
et estimand. dat scdam rom ad id. et est.
ois motus est pp a rem motam et pp 3a
mouente et i mot celestis no erit pp se
n pp aliu motu sz pp rem mota. et i pp
stlam mouentem. a intacoe g mot intabit
tam motu gm mouens. et i nus stlarum

mouencium et stlar motar erit s num
ipor motuum celestium. qd est intentum. h
rois p imuit gm. sedo cu dr. qm si ois
motus. dat me gis. e dr. qm si inuenis.
remoz quidem cauillom ee me. dicit. n.
a3 qd mot no est pp rem mota sz est
pp aliu motu. si. n. sic eet. s. q mot
eet pp aliu motu. ead roe ille mot eet
pp aliu motu et sic i infinitum. sz h e ipe
ipole. n. est quod huius fine et cplementu
sit infinitum. nete e g qd omis mot ce
lestis sit pp cor dimu motu ut pp stel
las et pp stlam imole mouere et no pp se
nz pp aliu motu. hunc rom p poit. so
destruit gns cu dr. Et cu ipse est. 3. ifert
oppom antis. ex gnte destructo cu dr et ois
motus.

m aut celum. Sicut pdcm est intedit
ar de vnitate pmi motoris e actom
et motu attedunt omes paciler motores sic
omes ciues i ciuitate attendunt actom pmi
pncipis. ut s hitum est a com. et declarat
de h motore qui e tm vnus nuo. ad qd
dat. d. r. q. p. est. celum p m est tm vnu
nuo. g motor ei e tm vn nuo q quid
est motor pmi. h rois solu dat ans cu
sua decione qm i ponit. quod si plres. et
e qd si plres eent celi sic multi eent celi
sicut sunt hoies. h a est ipole. q si e pm
celor eet vnu spe et pla nuo. c oppom
declaratum e i p c. et. a. hunc rom p po.
sedo destit gns cu dr. Si aut sic. ut dem
est. Consec cu dr. Et si sunt. dat scdam
rom ad id. et est. ome qd est vnu i spe
et pla nuo hz m. pm motor nllo m
hz m. g pm motor no est vn spe et
pla nuo. sz tm vn nuo. h rois pmo
poit ma. et eam pbat. sedo mi. et eam
pbat. 3. gm infert. pot g ma. r pz qm
pbat cu dicit. Sunt. n. vni. eam pbat p
h qd ea q sunt vnu disione sunt pla nuo
ut diffo hois multiplicat p plures hoies
nuo q quid multiplicat fm num no e m
m. ex quo pz maior. Consec cu dr. q a
est eam. poit mi. c declom imuit cu n.
dr. q est pfecto. et est. q pm mot est
pfcus simpx infine nobilitas et pfcois
q no gmget aliquo m si hret m. gnt
e dr. pm g motor. infert gm gcludes
quod motor pm est vn disione et nuo
et qd pm motor est motor celi. io gclu
ex h vltius qd sic appz ut pm motor mot

continui. s. motus celi sit tantum unus. quoniam unus mundus ex quo concluditur sicut per causam. quod celum est tantum unum numero. quod non. probatur per plantatur primum motorem esse unum numero quia celum est unum numero fuit per effectum.

Et accepta sunt ab antiquis. In hac parte sic procedit. Est confirmat opinionem suam ex predictis opinionibus secundum

com

membrum quamquam antiquorum prius acceptas a caldeis in quibus fuit sapientia perfecta et philosophia vi- ut dicitur com. Sed id quod remanet de sermonibus illorum. est enim apologus quia apologus si recte exponatur est generis predicte veritati. omnis autem alii apologi in corporibus celestibus in veritate sunt fere sunt fabule. procedit ergo in hac parte sic. primo dicit quod a valde antiquis. ut s. a caldeis in quibus fuit philosophia nunc accepta sunt quedam que non apud nos sunt. q. fabule et apollogi et dicit que sunt illa et sunt quod corpora celestia sunt dii et dii continent totam naturam. secundo cum dicit alia autem fabulose. subiungit quod alii sermones et apologi in corporibus celestibus preter illos qui accepti sunt a caldeis omnes sunt fabule sine aliqua veritate. Et non fuerunt scripte nisi ad corrigendos mores hominum. ad id quod est bonum eis et exprimit illos apologos cum dicit, et ideo dixerunt. et est. quod corpora celestia sunt modo alio et quod forme celestes similes sunt formis que sunt hic et forme que sunt hic obediunt formis celestibus sicut dicunt astrologi. illi autem apologis et consimilibus non est concordant veritas et sunt remotum expositionem. secundo cum dicit, Si quis autem distinxerit. Reddit seu apologos acceptos a caldeis eos ad propositum suum applicando dicens quod si aliquis exposuerit illos apologos dicens. id est quod per deos intelligantur substantie immobiles que sunt principia corporum celestium. tunc cum expositio vera et tunc erit apologus quem invenerunt predicti quem intendit et oportunum est sic exponere. quia philosophia eorum est destructa et non remanet nisi hii apologi. q. reliquie illius philosophie. et quod hoc sit patet. s. philosophia eorum corrupta. declarat cum dicit, Cum iam dictum sit. per hoc quod sic dictum est inducens quod hec est ipse in scientia sua et artificiis, omne. n. generabile est corruptibile. unde opinandum est quod ista que adhuc remanent de illa philosophia non sunt nisi apologi qui sunt. q. reliquie illius scientie que cum illa philosophie corrupte sunt et destructe.

Sentencia autem patrum. Cum declaratum sit in parte precedente [illegible] de substantia immobili secundum quod est substantia. in hac [illegible] parte intendit de hac substantia in quantum est intelligens. et est intendens in hac parte primo de intellectu substantie prime immobilis que est prima causa quam agit quod nobilissima et difficillima omnium que sunt de primo. s. scire quo intelligit quidem quod nunc desiderata et precipue a caldeis. et ideo vocant questionem istam sententiam patrum. In hac autem parte intendit

capitulum primum

intelligere

primo duas questiones. quarum prima est. quod est quod intelligitur a primo et quo intelligit. secunda est. utrum id quod intelligitur a primo sit corruptum aut non. unde secundum hoc dividitur hec pars in duas. in quarum prima declarat primam. in secunda ut ibi, remanent autem dubitationes. secundum. in prima parte sic procedit. primo dicit quod questio que est de intellectu dei. s. quid intelligit et quo quoniam vocatur sententia patrum prius omnibus que sunt de deo fuit desiderata ab omnibus antiquis in qua questione sunt plures dubitationes quoniam ab omnibus concedebantur. Et hoc manifestum est quod intellectus primi est valde nobilis. et valde divinum et omnium nobilissimum quod tamen intelligitur. et quo est res difficillima secundo cum dicit. Quomodo si nichil. ponit istam difficultatem et dicit hoc procedit m. d. m. q. p. ostendit quod intellectus est primi substantiale et non accidentale. in secunda ut ibi, et si substantia, ostendit quoniam intelligere est ei substantiale et est sibi cum hoc quod intelligit. primum secundum ostendit. intellectus primi nec intelligit secundum habitum precedentem actum. nec secundum actum exeuntem ex habitu. ergo intelligere non est primo accidentale. sed substantiale. hoc tamen solum verificat autem. et cum verificationem sic procedit. primo verificat primam partem. secundo ipsius. secundo secundam. primam sic. Si primum intelligeret per habitum precedentem actum quod est oppositum primo prius antecedens non esset bone dispositionis quia esset similis dormienti. hoc autem est impossibile. ergo primum. hanc rationem primo ponit. secundo ut ibi. non. n. est. declarat necessitatem consequentie ut dictum est. Consequenter cum dicit, et si intelligit. verificat secundam partem antecedentis sic. Si primum intelligit secundum actum exeuntem ex habitu quod est oppositum secunde partis antecedentis. ergo primum habet aliud quod est nobilius ipso. hoc autem est impossibile. ergo primum. hanc rationem primo ponit. secundo declarat necessitatem consequentie. tertio destruit consequens. ideo patet cum consequentie necessitatem declarat cum dicit, quoniam hoc intelligere. per hoc quod si sic esset ut nunc ypothesis esset intelligere primi non est sua substantia nisi sua actio erit sua substantia immo sua substantia est potentia qua fit in actione et in perficitur necessario per istam actionem sicut intellectum perficitur in nobis per aliud quod intelligitur quoniam habet aliud quod non est sua substantia per quod perficitur et est nobilius ipso. Consequenter cum dicit, non erit ergo. destruit consequens quia si sic esset ut conclusum est tunc primum non esset substantia nobilissima omnium encium cum nobilitas non insit ei nisi ab ipso intellectu quod ut ostensum est. est aliud ab ipso et in nobilius eo quod est inconveniens. Consequenter cum dicit, Et in si substantia. habito quod intelligere est primo simpliciter substantiale declarat hoc quomodo est ei substantiale. et dividitur hec pars m. d. m. q. p. ostendit quod substantiale est ei intelligere se. et non aliud extra se. in secunda ut ibi. Sed nos videmus. vel alia littera. Sed ipse videtur. declarat quomodo intelligit se. et in patet intelligere. primum sic declaratur. Si intelligere est primo substantiale aut ergo non intelligit aliud a se aliter tantum se. Si non intelligit aliud a se. ergo intelligit tantum se. hec ratio fundatur super una disiunctiva. et super distributionem alterius partis cum illatione alterius cuius quoniam sic procedit. primo ponit ipsam disiunctivam. secundo destruit alteram partem. tertio infert reliquam. ponit ergo primo disiunctiva. et patet,

scdo cu dr. Et si altius. destruit alteram ptem
disiunctive hnc. s. p^m intellit a^d a se et h p d.
rones. p talis. Si p^m intellit a^d a se. g ipm no
est simpx vnu no indigens a^o. cu sua pfecto
sit a^d ab ipo. qr n erit simpr vnu no indiget
ab a^o. h a est ipe et g n pmi pncipii. Cosequen
cu dicit. aut vtru. dat scdam rom ad idem.
et est. Si p^m intellit a^d a se. aut g intellit indiffe-
rent bona et mala aut a^a bo tm. Sz vtrumq
est ipe. g aut ex quo se. hnc rom p poit.
so ut i. aut ipe est. destruit gns. et p destit
pma pte gntis, scdo scdam. pma sic. intellcus
pmi eo qd est nobilissim intelle intellit ad
diuisu et valde nobile. g ma est qd no intellit
indifferent bona et mala. h rois p poit gm.
scdo dat me cu dr. Ma est enim. Consequenter cum
dr. et no tns. destit fam ptem gntis hno. s.
p^m intellit a^d bona a se. sic. p^m no intellit a^t
bona a se scessiue n subito g oio no intellit
ea. h rois tm pbat aut. et pbom e sic pec
p pbat pm pte ipi. so scdam. pma pbat
duabz ronibz. qr pma e tal. Si p^m scessiue
intellit vnu p a^d. g tnsmutat de po ad
actu. i qd in ipo est defeus et malu. h a
e ipe. g p^m. h rois solu tangit me cu vi-
ficacone necitas gntie. et p tagit me. scdo ut
ibi. tnsitu. n. vificat necitate gntie et p quo ad
vna pte gntis. sic. Si p^m intellit a^t scessiue.
te cu n sit nobilius eo ipo. n i equale ei ex-
eundo de po ad actu tnsmutaret ad vili se et
i in eo est defeus et malu. scdo cu dr. et qd
tale est. declat necitate gntie quo ad scda pte
gntis sic. Si p^m scessiue intelligat a^d to sim
intellie exeundo de po ad actu est as motus
qpp n exeundo de po ad actu a^o in tns. gnr
cu dr. Et p si no intellit. dat fam rom ad
id. et est. Si p^m succssiue intelligat vnu p
a^d et no oia sit nece est ut h successio in-
telligndi inducat ei lassitudine cu opacos cuilz
sc intellitur sc in cpe. et elz tali actit lassitudo.
g aut est ipe. g p^m. gnr cu dr. Et preta
ma e. vificat fam pte pdca antis sc. Si p^m
intellit a^d bo a se ul sbito. tc in valde nobili
erit intelle et intellcm a^d. i qd valde nobil
vt. s. pmi et p rem viliorem pfco. h a est
ipe. g p^m. hno rom p poit. scdo ut i. Et si
i sit. ex ipsib ptis gntis gt qd oz p^m nobile fuge
actom vilem ne intelligat vilia. tco cu dr.
no videre. tollit quda dubom g vltim gclusio.
qz. n. dicet als qd gtingeret ex h vt p^m ignoret
pla. Rndet ad h qr p sile dicens. qd licz vide
nobilius sit qm no vide simpr in rebz nobilibz

tn no inde gdam est meli q vide p h melius
q ignorare vilia est melius p q scire ea.
qrto cu dr. nobilius enim. declat necitate gntie
pnl ronis. p h qd p^m no intellit a^d nobilius
ipo eo qd nich est nobili ipo. n ul eqle s
cu nich sit tale. qr si intellit sbito a^d bona
ab ipo intellit viliora se. et i in est ei p re
viliorem pfco. cu intellcm sit pfco intel-
ligentis vt dr h com. gnr cu dr. g intel
git se. ex altra pte pnl disiuncte destructa
infert reliq q intedit gcluder qd p^m intellit
se tm. et cofirmat gclusu vt dr. q e for
sit. p h quod p^m est nobile intellcm omibz
rebz. intellit ul sua actom q est intellie.
sua. n. sba est sua acto. qr ext se n itellit.
Sz no videm. declat quo p^m intellit se
declans qd ips intellcm est penit idem cu
suo intellie ex quo ul hec quod intellit et
dat ad h rom vna tale. In no separis a
m no est penit ide gphensum et gphender
cu cophendete vt scire et sentire ul esti-
mare et intellie in nobis. a^d sut ab eo c
sut vt a scito sensato. estimato intellco.
Et no sut ie actones illoz qr sut vt. s.
fui ipius n p acens. in separis aut a m
est id intellcm cu intelligente. Cu g p
sc oio a m separatu intellcm i eo erit pe-
nit id cu intelligete. h ro fundat sup
duas ppones. et qd sic pec. p poit pma
cu sua declone. scdo fam. tco infert gm.
poit g pmo pm et pz. scdo cu dr. Et ul
si intellit. dec ipm. q. p essem. qz. n. in
talibz gphender et cophensu sut a^d et a^d
io in talibz dubiu est cui attbuda sit nobi-
litas vtr. s. apphendeti aut apphenso aut
ipi actoi. Et no q dr com sr h. Scia
et scs? ul e. no ee siu ipi n p acens. qd
intellcus in nobis. no intellit se n p acens.
s. qd actit intellco qd fuit for intellcus
et sr actit estimato q fuit estimaco.
et sic de alus. Et dr quod h fuit. qz intel- com
lectu no fuit i nobis. intellcm oib mod.
et dr qd mag remotu h est q n sit sen-
satu. dicit i paulo p quod intellus et in-
tellcm et acto intellus i nobis no est id.
omib mod enim ea est vt dr qz intellcm
i nobis est a^d ab intelligete. i eis aut q
sut no i m gto et intellcm et intellus et
acto intellus sut id. gnr cu dr. Sicut
i qbzdam. dat fam ppom pdce rois dns.
qd sicut dem est q cophender et gphen-
sum no sut idem i illis que sut i matia

sic in separatis a materia sit idem comprehendens et compre-
hensum. ut scientia et scitum. cum in talibus intelligens
ipsum intellectum est scilicet secunda sui materia et non in forma
et essentia pura. unde in talibus idem est intelligens
com sive intellectus et intellectum dicitur. secundum tamen com
aliter exponitur quod dicit. Sicut in quibusdam. quia super ipsum
sub ponit secundam propositionem et eam declarat dicens
in nobis sive in intellectu humano non est quod
scientia et scitum sint aliquo modo idem. sicut patet de
artifice et artificialibus domus. enim quod forma artifici-
ati in materia est in anima artificis eadem vel forma
in anima dicitur scientia in materia autem scitum aut scibile. cum
ergo non sit in nobis. multo fortius in rebus in-
telligibilibus in quibus non admiscetur materia erit idem
intellectus et intellectum. Consequenter cum dicit. Oportet
ergo quod non habet. Infert conclusionem praedictae rationis
concludens quod omne non habens materiam est tale quod
in ipso est intellectus et intellectum idem cum in ipsis
ut praedictum est idem sit agens cum actione et
patiens cum passione quod intelligit per hoc
quod dicit. intelligere enim. et in primo cum sit omnino
absolutum a materia. maxime erit idem in ipso in-
telligens et quod intelligitur. Remanet
quoddam dubium. habito quod primum intelligit intellectum
extra se. Inquirit in hac parte utrum id quod
intelligit. ex se est unum simplex aut multa
et compositum. et hoc est quaerere utrum intellectum
ab eo quod hic sunt multa. procedit ergo sic. primo
monet dubium dicens hic diceret. quod propter praedicta
remanet dubium in intellectu a primo utrum sit
simplex aut compositum ex multis intellectis. secundo
cum dicit. quoniam si. dat rationem dubii. et est quia
si fuerit compositum. ex multis intellectis necessarium
est ipsum esse diversarum partium non compositum secundum
quod per se est intelligentiae universalis intellectus
quoniam secundum hoc primum multa intelligit. et quod multa
com intelligit dicit commentator. intelligit extra se aliqua quae
aliqua sunt esse ipsius. tertio cum dicit. Aut non dicit.
omnino solvit istud dubium. et sic procedit. primo
dat solutionem istam intendens quod intellectus quod
nullo modo habet materiam ergo intellectus non dividitur. non est
non ab intellectu hic est tale intellectum neque est multa
in se neque in comparatione ad intelligentem cum ergo
primum nullo modo habeat materiam intellectum ab ipso. neque
est multa in se. neque per comparationem ad intelligentem.
sed est omnino simplex. secundo cum dicit. Ut intellectus
com humanus. inducit exemplum ad hoc et potest esse exemplum per
com. vel de composito. vel de quo compositum. id est
quod ipse est intellectum a primo aliquo modo dividi sicut
com est per se quod dividatur intellectum ab intellectu hu-
mano. Et dicit com. quod cum dicit in intellectu

humano est. quia intellectum est aliquo modo aliud ab intellectu.
sed enim intellectus et intellectum in eo essent unum
omnibus modis non contingeret eius ut intellectum esset com-
pleta eius. Causa enim multitudinis est alietas inter intellectum
et rem intellectam in nobis. Verba sunt commentatoris
vel sic inducit exemplum de quo in composito. alia littera sic.
quod signum est non intellectum a primo dividi in se non
ab ipso intelligente sed signum dico est in intellectu hu-
mano quia in ipso est cum est liberatus a materia intellectus
et intellectum sunt idem. et ad hoc sic dicit com. com
quoniam non sit liberatus simpliciter. tamen est in eo in-
tellectus et intellectum idem. quare multo fortius in eo
qui est simpliciter liberatus a materia simpliciter erit idem intellectus
et intellectum. tertio cum dicit. Et quod compositum. ad
maiorem declarationem sue solutionis subiungit quod res
composite non addunt sed in nobilitate adminuunt non
in paucitate compositionis et propinquitate eorum per simplicia
in illo genere. id est scilicet quod id quod plus habet de
compositione minus habet de nobilitate. sed quod hic. et
secundum quod minus habet de compositione plus habet de bonitate
et nobilitate in illo genere. et in primo nobile cum sit
optimum et nobilissimum et simplex vel omnino
indivisibile. et extra omnem compositionem quare intellectum ab
ipso simplex est. et non compositum cum in ipso non sit
alietas intelligentis ad intellectum. Et ideo in-
tellectum plane quod sunt hic intelligit in quantum ab ipso
intelliguntur. sunt unum omnibus modis. Consequenter
cum dicit. Et secundum hanc dispositionem. quae sequitur ex
dictis subiungit quod primum per eandem dispositionem intelligit
se in omni seculo. quia enim non intelligit extra se est sic
simpliciter. et cum intelligit se non accidit ei transmutatio.
neque lassitudo in omni seculo. sicut accidit intellectum
in nobis. Et est notandum quoddam exemplum quod ponit com com
de negotio compositionis in primo dicens. quod calida non
splendidant adminuuntur non in paucitate et multitudine
caloris. et ideo calidum est simplex in quo non est compositio
ignis. cum non admisceatur ei aliquod contrarium. propter quod
fiat medium caloris. Et sic intelligit quod et res
composite non addunt sed in nobilitate adminuunt
non in paucitate compositionis et propinquitate eorum per simplicia
in illo genere simpliciter non compositum erit ipsum primum. cum
sit nobilissimum. Et ideo videtur quod in omni actu ab ipso
est compositio aliquo modo. Notandum tamen quod dicit. quod est intellectus
et intellectum fiunt adunata perfecta adunatione
ut scilicet est in substantiis separatis. unde idem est intellectus
et intellectum concluditur ut intellecta multa quae sunt illius
intellectus aduniantur et fiant unum simpliciter.
omnibus modis. quoniam si remanerent in intellectu
quae sunt in uno intellectu plane. et non aduna-
rentur cum essentia intellectus tunc essentia eius esset
extra ab eis. et cum hoc ignoraverunt theologi dicunt quod themisti

ipse est dum intelligit multa et diuisa intellecta sub
ito. non tamen per receptionem quia non potest stare cum hoc
quod intelligit se. et non ad extrinseca. et quod intellectus et
intellectum in eo sunt idem omnibus modis. Dicit etiam
thom. thomas quod primum intelligit omnia ista causata ex quo intelligit
com se esse principium eorum. et dicitur contra quod hoc non dicitur nisi quia non
intelligit demittere alia. hoc tamen inconveniens videtur ei ut sit
ignorans ea que sunt hic. Et ideo dixerunt quidam quod
ipsum primum sic cognoscit omnia que sunt hic scientia universali sed non
particulari. Et est contrarius huic secundum commentatorem. quia ipse primum scit se
tantum scientia in esse que est causa esse omnium. Verbi gratia. qui scit
calorem ignis tamen non dicitur nescire naturam caloris
existentis in reliquis calidis immo scit naturam caloris
secundum quod est calor. et sic primum scit naturam entis in eo quod
est ens simpliciter quia est ipsum. et ideo dicit hoc nomen
scientia equivoce dicitur de scientia sua et nostra. Sua enim
scientia est causa entis. ens autem causa est nostre scientie. scientia
ergo eius non dicitur esse universalis. neque particularis. illud enim cuius scientia est
universalis scit particularia in potentia. cum ergo nulla potentia sit in scientia
primi sua scientia universalis esse non potest. et adhuc magis
manifestum est quod sua scientia particularis non est. particularia enim sunt infinita
et non determinantur a scientia. Item ergo primum non disponitur per
scientiam que est in nobis. neque per ignorantiam que est in nobis
ei opposita. sic non disponitur per istam. id quod non est in actu
in natura habere aliquam. Et pervenientem quam etc. determinato
in parte precedente de substantia immobili in se. in hac parte
intendit de habitudine eius ad alia que sunt in universo et
principaliter de habitudine primi principii. dividitur autem hec pars in duas.
In prima parte dat sententiam propriam super hoc. in secunda ibi. Et
ego dico eis. confirmat eam per opiniones quorundam aliorum
prima adhuc in duas. in prima ponit unam questionem de sua
determinatione ex qua patet intentum. in secunda ibi. Sed
quadam ubi. removet quandam dubitationem ex predicta
determinatione nascentem. in prima parte sic procedit. primo movet
questionem ipsam. et est quod in natura universi est utrum scilicet
bonum et nobile universi sit tantum aliquid separatum
et distinctum ab hiis que sunt in universo quod quidem
est prima causa. propter quam sunt omnes partes universi. id est quia
non sunt partes universi ordinate adinvicem. quoddam
propter quosdam autem bonum et nobile universi sicut aliud bo/
num. quod consistit in ordine partium universi in quo
quedam partes sunt ordinate propter quasdam et non sic ad
primum extrinsecum propter quod sunt. secundo cum dicit. autem utroque modo.
Solvit hanc questionem dicens quod bonum et nobile
universi est utroque modo. deinde sic procedit. primo dat solutionem ipsam
secundo ibi. ut in exercitu. exponit ipsam per exemplum in
exercitu qui est aggregatio quorumdam adinvicem ordina/
torum. Sicut enim in exercitu bonum et nobile duplex est.
Est ibi bonum et nobile separatum et distinctum ut
summus princeps sive dux. est etiam ibi bonum et nobile
in ordine quod quidem est ordo eorum adinvicem qui sunt
in exercitu. minores enim sunt propter maiores et omnes

omnes propter ducem. omnes sicut bonum et nobile universi
duplex est. ibi enim est bonum et nobile separatum
et distinctum quod causa est causa prima propter quam sunt
propter finem intentum sunt partes universi. ibi etiam
bonum est et nobile in ordine. quedam enim partes
universi ordinantur propter quasdam et ita bonum et no/
bile universi utroque modo est. tertio cum dicit. Et ideo est
magis. distinguit inter bonum separatum et bonum
in ordine. intendens quod bonum separatum est magis
bonum et hoc tam in exercitu quam in universo est causa
est. quia bonum separatum non est propter bonum in ordine
sed econverso. quarto cum dicit. que inordinata. quia dictum est
quod partes universi ordinem habent adinvicem et etiam
ad primum. et non est equaliter nec sicut ordo in omnibus similiter.
quod licet non sicut habeant ordinem aliquem tamen habent
ordinem. aliqua enim magis ordinantur omnia adinvicem. et
etiam ad primum. quedam tamen ut dicit commentator. ut corpora celestia com
habent ordinem perfectum in quo nichil admiscetur eis
per accidens. quedam autem sunt. ut ea que sunt sub corporibus
celestibus habent ordinem imperfectum. quia in eis inveniuntur
plura ordinis per accidens. Consequenter cum dicit. Sed quadam
ubi. removet quandam dubitationem ex iam dicta
existentem. et est. si omnia sunt ordinata propter primum
principium. quomodo ergo est quod in aliquibus partibus universi
accidit inordinatio. error et malum. ad quod respondet
quod sicut in eadem domo in qua sunt liberi
et servi. liberi non licentiantur nisi ad agendum ea que
sunt de necessitate regiminis domus. servi autem multa
agunt que non sunt de necessitate domus omnino. sic in
universo quedam partes sunt que nichil agunt nisi
ad regimen universi ut corpora supercelestia
et sunt quasi liberi in domo. Et in talibus non est
inordinatio neque error neque malum. quedam autem partes
universi sunt que multa agunt que non sunt necessaria
ad regimen universi ut sunt ea que sunt sub corporibus
celestibus et sunt in universo ut servi et lupi sive
canes dum conversantur in domo. Sicut enim actiones
convenientes communicantes liberis pauce sunt et adhuc
pauciores luporum sive bestiarum in domo. sic est
in eis que sunt sub corporibus celestibus respectu actionum corporum
celestium. unde in talibus partibus universi potest esse
inordinatum et error et malum. et dat causam
cum dicit. principium enim etc. propter quod in actionibus istorum inferiorum
scilicet rerum naturalium accidit error inordinatio et
malum in corporibus autem celestibus non. et est. quia principium
actionis in omnibus istis est eis a natura propria insita
in quo non contingit illis error inordinatio
et malum. tamen de necessitate non ut in naturalibus sed de
voluntate agentis ut in omnibus. Et est notandum
sicut dicit hic commentator. quod actiones corporum celestium com
in generatione eorum adinvicem in constitutione mundi sunt
sicut actio liberorum in constitutione domus. dicit etiam

de sollicitudine divisa quia haec inferiora quod quidam sunt quae dicunt quod non est de quo deus non habeat sollicitudinem. dicunt enim quod non licet sapienti dimittere ad suam sollicitudinem nisi ut faciat malum. et quod omnes actiones eius sunt iuste. Et quidam alii contradixerunt huic sermoni. quoniam sunt multa mala et sapiens ut dicunt deus dimittere ea. illi quidem sunt in extremo contrario. scilicet quod nulla sollicitudo est de ipsis de quibus tamen dixerunt alii habere sollicitudinem. Et veritas est in hoc ut dicit commentator quod sollicitudo est in hiis. quod et si aliqua sint sine sollicitudine proveniunt ex necessitate materie. non ex necessitate agentis. id quod hic exhibit quosdam ad dicendum duos deos esse. quorum unus creat bona. et alius mala quod tamen falsa opinio est. deus enim non potest esse auctor mali immo malum defectus et privatio magis proveniunt ex necessitate materie. Cont. cum dicit. Et ego dico eis. confirmat opinionem suam per improbationem contingencia opinionibus aliorum opinancium. et procedit sic. primo dicit quod omnes loquentes de principiis necesse habent distinguere duo principia. scilicet principium extrinsecum quod est primus omnium. vel id quod est causa primi. et id principium extrinsecum ex quibus sunt omnia que sunt in universo. Et quia necesse habent sic distinguere. subiungit secundo cum dicit. Omnes enim. quod omnes non ignorare impossibilia contingencia aliis opinantibus. propter ista enim illis contingencia confirmabitur quod ipse intendit. tertio cum dicit. Omnes enim faciunt. narrat opiniones aliorum aliis opinancium. et errores eorum dissolvit. Et dividitur hec pars in duas. In quarum prima narrat illas in generali. in secunda in speciali. Si posuerunt. in speciali. In prima dicit. omnes alii posuerunt principium omnium entium tamen contraria. et peccant in duobus. tum quia principia omnium non sunt contraria et in principiis corporum celestium non est contrarietas ut dicit commentator. tum quia impossibile est ut sola contraria sint principia cum contraria non paciantur adinvicem sed quod unum transmutetur in reliquum ut declaratum est in primo phisicorum. unde dissolvit errorem istorum in contrariis omnibus cum dicit. Nos autem dissolvimus. dicens hanc questionem dissolvi si addatur tercium quod ipsi non posuerunt. tercium scilicet materiam recipientem contraria successive. Cont. cum dicit. Et si posuerunt. narrat opiniones aliorum in speciali et suam dissolucionem quarum una fuit quod quidam posuerunt quod principia que sunt contraria unum est materia reliquum forma ut ponentes non esse esse materiam equalis. et unum esse materiam intelligentie. quod sic dissolvit. quia si sic esset tunc materia non reciperet formam cum contrarium non recipit suum contrarium. Cont. cum dicit. et mendacium est. narrat tertiam opinionem. et est. quod principia omnium sunt contraria quorum unum est bonum reliquum malum. que sunt materia et forma. quod sic dissolvit quia tunc malum esset in omnibus. preterquam in bono. scilicet in bono quod est alterum contrariorum scilicet in forma. Cont. cum dicit. alii autem non dixerunt. narrat aliam opinionem que fuit quod bonum et malum non sint principia omnium. sed sunt principia in maiori parte. bonum autem est principium omnium. Cont. cum dicit. Et quidam eorum. dat aliam opinionem que fuit quod principium omnium est tamen bonum. sed ipsi non distinxerunt quomodo bonum est principium. utrum scilicet per finem. aut secundum formam aut secundum motorem. Cont. cum dicit. Et empedocles. narrat adhuc aliam opinionem que fuit empedoclis. qui posuit litem et amiciciam esse principia prima. et dicit principium quod est bonum esse amiciciam. et principium quod est malum esse litem quod erravit et contra amiciciam et contra litem. In quantum enim amicicia congregat res per ipsum est principium movens et efficiens. in quantum est pars rei admixte est principium quasi elementum. quapropter contingit ei ponere amiciciam esse principium extrinsecum efficiens et principium intrinsecum quod est pars compositi. quod est inconveniens. licet enim aliquod unum habeat principium quasi unum et elementum et principium quasi movens et efficiens tamen non est possibile ut essencia motoris sit essencia materie. Alio modo contra ipsum ponere amiciciam principium movens. aut principium quasi materiam et elementum. et non utrumque. adhuc contra litem erravit in hoc quod posuit litem principium eternum quod est contrarium naturis corporum. enim est cum habeat naturam mali et violenti. quia violentum ut dicit commentator mansurum non est. Cont. cum dicit. Anaxagoras autem. narrat adhuc aliam opinionem. et est anaxagore qui posuit primum principium esse bonum et movens omnia. quod quando principium per ipsum est intellectus omnia movet quem redarguit in duobus. primo scilicet quia necesse habet ponere aliud principium melius ipso quod movet. non enim video qualiter ipse movet propter se ipsum unde dixit sermonem est contingit ei ponere aliud principium ipso quod movet primum apud ipsum sicut patet de medicina. sed de sanitate in mente medici que licet sit aliquo modo sanitas que est in materia movet tamen propter sanitatem que est in materia. et non propter se. Et dicit sic hoc commentator. quia si sanitas non esset in subiecto. sicut est de primo principio. tunc moveret medicina utroque modo. scilicet sicut finis. et sicut agens motum. adhuc autem in alio redarguit anaxagoram. eo quod non posuit malum esse principium sicut posuit bonum cum malum sit contrarium boni. et intellectus qui potest esse principium ab illo et unum contrariorum non est principium alterius quare impossibile est ei ponere bonum esse principium non ponendo suum contrarium esse principium. [illegible].

Sententia illius quod deficit in nostra translatione in .4. Commentatoris super capitulum de secundo. scilicet de hiis nominibus contingentibus eius cum sint idem et diversum differens simile et dissimile etc.

Adam super methafisicam finitur

Daz ist war ....

quoniam quidem intelligere et scire. liber iste vo-
catus potest dividi in duas partes. in prohemium et
tractatum. et incipit tractatus ibi. necesse igitur est.
qui durat usque in finem huius libri. In prohemio quidem duo
ostendit. scilicet quod in ista scientia sicut est in naturali philosophia
incipiendum est a causis. et secundo ostendit a quibus causis incipiendum
quoniam a causis universalibus. unde secundum hoc potest dividi prohemium
in duas partes. in quarum prima ostendit quod in naturali philosophia est incipiendum a
causis. in secunda ut ibi. innata autem est. ostendit a quibus
causis ad quas est procedendum. In prima parte intendit
talem rationem. In omni scientia cuius sunt principia causae vel
elementa, contingit intelligere et scire ex
cognitione principiorum causarum et elementorum. sed naturalis philosophia est huiusmodi.
scilicet quod eius sunt principia causae et elementa. ergo in naturali scientia
contingit intelligere et scire ex cognitione principiorum causarum
et elementorum. quare in naturali philosophia a causis est incipiendum.
circa hanc rationem sic procedit. primo ponit maiorem. secundo ut ibi.
tunc enim unumquodque. manifestat eam per diffinitionem eius quod
est scire. sive per testimonium ut videtur. quasi dicat omnes enim secundum quod
dicit commentator. tamen vere scientes quam secundum estimationem
nec non existimant se scire. cum cognoscunt causas primas
et principia prima. et hoc usque ad elementa. et hoc est cum cogno-
scunt causas tam intrinsecas quam extrinsecas. ut patet per commentatorem
exponentem hec nomina. causas primas. et principia prima. et elementa.
et sic manifestat maiorem. minorem non ponit nec conclusionem ipsius
rationis. sed supponit eas tanquam manifestas ex conclusione
rationis precedentis infert conclusionem ulteriorem. quam primo intende-
bat, cum dicit. manifestum est. et est. quod in naturali
philosophia incipiendum est a causis. Et nota quod dicit intelligere
et scire. secundum nostram translationem ad differentiam cognitionis
sensitive que non est per causas. ad hoc dicit scire quantum ad
cognitionem conclusionum. intelligere autem quantum ad cognitionem principiorum
complexorum. quorum cognitio habetur per cognitionem causarum intrin-
secarum. cuius sunt tria. principia. i. huius cognitionis. in quo tres
cognitiones. Innata autem est et cetera. In parte hac prohemii
ostendit auctor quod in naturali philosophia incipiendum est a
causis sive principiis. in hac secunda parte ostendit a quibus causis ad
quas causas est procedendum in naturali philosophia. quoniam a causis universalibus
ad causas speciales. et ponit ad hoc talem rationem. in naturali
philosophia procedendum est a causis nobis notis et manifestis
nature tamen non primo notis. ad causas nature notiores et mani-
festiores que tamen sunt nobis minus note. sed
cause universales nobis sunt notiores et manifestiores.
Cause autem speciales sunt nature notiores. quare in
naturali philosophia procedendum est a causis universalibus ad speciales.
circa hanc rationem sic procedit. primo ponit maiorem. secundo
cum dicit. non autem eadem. probat eam. in hoc. quod
in naturali philosophia non est idem nobis notum et no-
tum nature. quamvis in mathematica sit idem notum nobis
et nature. cum ergo in acquisitione scientie procedendum sit a
notis ad ignota. in naturali philosophia procedendum erit a
nobis notioribus ad notiora nature. sic probat maiorem.

tertio ut ibi. Sunt autem nobis. ponit minorem. quarto ut ibi.
unde ex universalibus. infert conclusionem. ultimo ut ibi. totum enim.
redit supra minorem. eam probando. et probat eam
per tres rationes. quarum due sumuntur per locum a toto.
tertia autem per signum. et est prima ratio talis. In-
dividuum quod est ut totum. ex multis partibus constans
est notius apud sensum quam partes eius. sed universale est
quoddam totum ex quibusdam partibus constans se habens
ad intellectum sicut individuum ad sensum. ergo universale no-
tius est apud intellectum quam partes eius. circa hanc
rationem sic procedit. primo ponit maiorem. secundo cum dicit.
universale enim. ponit minorem. tertio cum dicit. multa enim et cetera.
innuit verificationem minoris in parte. scilicet quod universale est
quoddam totum. per hoc quod comprehendit multa ut
partes. quoniam genus continet multas species. quare sicut
individuum est ut totum cum contineat multas
partes. sic universale erit quoddam totum cum contineat
multa ut partes. Quod autem universale se habeat sic ad
intellectum sicut particulare ad sensum. expresse dicit commentator.
sic verificatur minor. conclusionem non ponit. quia fuit minor
prime rationis. Et nota quod individuum notius et
manifestius est totum quam universale. quod est genus. quia
individuum continet partes suas actu. genus autem
continet species potentia. et ideo magis manifestum est
totum quod actu continet partes quam quod potentia.
Consequenter cum dicit. sustinent autem. dat secundam rationem
ad idem. et est. universale quodammodo se habet ad particularia
que sunt partes eius. sicut diffinitum ad diffinitionem se
habet. sed diffinitum sic se habet ad diffinitionem quod ipsum
per suam confusionem et indistinctionem et indeclara-
tionem notius est intellectui. quam diffinitio ipsa que
distinguitur et declaratur per causas speciales ipsius
diffiniti. que sunt genus et differentia. sic ergo universale
notius est intellectui quam particularia que sunt partes eius. huius
rationis solum dat maiorem et tacet conclusionem ut prius.
Consequenter cum dicit. et pueri et cetera. dat tertiam rationem
ad idem per signum. et est. pueri in prima apprehen-
sione vocant omnes homines patres et omnes feminas
matres. posterius autem cum vigoratur intellectus
discernunt patrem ab aliis viris. et matrem
ab aliis mulieribus. signum ergo est quod in nobis
naturaliter precedit apprehensio communis. ad apprehensionem
specialem sive particularem. et in universale nobis notius est
quam particulare. Et ad evidentiam predictorum nota,
quod particulare sive singulare dupliciter dicitur. uno modo dicitur
singulare formaliter omnia signata individua sive indi-
vidua. ut iste homo et iste homo. et hoc modo dicitur
singulare notius apud sensum quam universale. Non enim
apprehenditur homo ab intellectu nisi quia formaliter individuum
dicitur prius recipitur in intellectu. in tantum quod esse est apud
nos. universale enim hoc modo prius est et notius apud
naturam quam particulare sicut dictum est. alio enim

per causas primas intelligit causas universales
per principia prima intelligit causas remotas extrinsecas
per elementa principia intelligit causas intrinsecas. verba
secundum commentatorem

primo intendit esse completum. sed speciem completam
in qua salvatur esse individuorum, e.g. homo. Quando
autem dicitur singulare quod in se est universale, dicitur singulare
vel communius, ut est species specialissima vel genus. et hoc
modo est universale notius nobis apud intellectum quam singulare,
et secundum quanto universalius, tanto intellectui notius et prius.
Sicut enim singulare universalis magis commune est prius et
notius apud sensum quam singulare universalis minus communis,
ut hoc corpus quam hoc animal, et hoc animal quam iste homo. Sic universale
quanto communius est, tanto prius et notius apud
intellectum, ut corpus notius est quam animal, et animal quam
homo. Comprehensio enim intellectus sequitur comprehensionem sensus.
Quomodo tamen in scientia demonstrativa est apud naturam singulare. enim hoc secundo
modo prius est et notius apud naturam quam universale. prius enim
in intentione nature notius est homo quam animal. hoc enim vult
Avicenna, quod natura primo intendit speciem completam in qua
salvatur esse divinum. Si enim primo intenderet hoc individuum,
tunc corrupto hoc individuo pervertaretur ordo nature.
Si autem intenderet universale simpliciter, tunc quandoque universali producto
in esse, ut quandoque corpore, ut quandoque animali compleretur et
deficeret operatio nature. quare patet quod natura primo intendit
speciem completam. Et quamvis universale sit prius et
notius in generatione vel operatione nature, tamen in intentione
nature prius est et notius singulare hoc modo dictum. natura enim
secundum processum per formas universales que sunt incomplete, quousque
perducatur in esse forme specialis complete. Ex iam dictis
in solvi apparens contrarietas libri posteriorum ad ea que
hic dicuntur. Dicitur enim ibi quod particulare est nobis notius
quam universale, hic autem dicitur contrarium. Ad hoc dicendum quod dicitur in
in hoc littera expresse dicit contraria. tamen post dicit quod universale
est nobis notius quam particulare, et preterea quod diffinitum
est nobis notius quam diffinitio sive diffinientia, cum
diffinientia sint magis universalia ipso diffinito, ut
genus universalius est specie, et potest dici quod intelligit
ipsum diffinitum esse notius intellectui ipsa diffinitione
aggregata ex genere et differentia. et sic non est contrarietas.
Quamvis enim partes diffinitionis sint universaliores ipso diffinito,
ipsa tamen diffinitio aggregata ex partibus non est universalior
ipso. Vel aliter potest dici quod ipsum diffinitum
notius est uno modo ipsis partibus diffinientibus, prout
scilicet est totum confusum ex suis partibus, et hoc est ex
diffinitione. alio autem modo est diffinitum minus notum,
prout genus quod est pars diffinitionis continet plures species,
et hoc est in divisione. unde diffinitum in diffinitione
notius est intellectui quam genus. In divisione autem est
genus notius quam species diffinita. sane tamen intelligatur
universale esse notius intellectui quam particulare. est enim hoc secundum
naturam nostri intellectus possibilis, non secundum naturam intellectus
agentis, qui actu comprehendit res completas.
Intellectus enim possibilis, quia est in potentia ut perficiatur, de
necessitate prius perficitur minori perfectione quam
maiori. cum ergo forme universaliores minus sunt per-
fecte formis specialibus, forme universaliores secundum naturam intellectus
possibilis priores erunt et notiores quam forme speciales.
Non enim necesse nobis. Dat causam et causa est in hoc,
quod via per quam itur in hac scientia debet esse a rebus
posterioribus in esse ad priores, quia illa que sunt cognita
in rebus naturalibus apud nos non sunt illa simpliciter, id est nature,
quod est contrarium mathematicis. illa enim que sunt cognita in
illis simpliciter et sunt illa que sunt etiam priora in esse,
sunt cognita apud nos. Quia ergo innatus de scito a-
pud nos ad incognitum, si contingit ut notum apud
nos sit notum apud naturam, tunc demonstrationes date in
illa scientia erunt demonstrationes cause et esse. Et si contingit
quod nota apud nos non sunt nota apud naturam que non sunt
priora in esse sed posteriora, tunc demonstrationes date in illa
scientia erunt signorum, non demonstrationes simpliciter. Sunt autem
confusa autem. hic tangit mixta, scilicet composita proprie. Et
dicit super hoc commentator in textu commento sequente quod tres sunt — com
modi compositionis, scilicet compositio speciei ex suis causis, et compositio
generis ex suis speciebus, et utraque istarum compositionum est
notior apud intellectum quam partes. Tertia autem compositio
est individui ex suis partibus, scilicet que sunt secundum suam quantitatem,
et ista compositio est notior apud sensum quam partes, et ideo
non est remotum ipsum intelligere per hoc quod dixit:
et illa que apud nos sunt in causa sunt mixta composita.
tangit duos modos compositionis, scilicet compositionem individui
et compositionem speciei. individuum enim compositum licet non
sit primum in scientia demonstrativa, tamen est primum acquisitionis
nostre, quod est primum doctrine demonstrative. unde ex
universalibus in singularia. per universalia intendit universalia que
possunt inveniri in istis rebus naturalibus, scilicet de causis
et accidentibus. quia quanto magis universale fuerit communius,
tanto magis continebit. ex hoc sermone declaratur
quod intentio illius libri est loqui de universalibus rebus communibus omnibus
que constituuntur per naturam. et cum dixit particularia, non inten-
dit individuum sed ultimas species, aut illa que sunt
quasi ultime species, et paulo post dicit commentator quod sicut — com
individuum compositum est notius apud sensum quam
principia que sunt esse eius, scilicet demonstrativa, sic universalia sunt
notiora apud intellectum quam principia sua. universale enim est
aliquid confusum, quia ergo ita se habet ad suum compositum
sicut particulare ad sensum, ideo dispositio universalis apud
intellectum est sicut dispositio particularis apud sensum. Continet
autem hoc ut quedam. quodammodo dixit commentator quia
illa que significant nomina, scilicet nomina specierum, assimilantur
universali in hoc quod continet causas ex quibus constituuntur species,
et differunt ab hoc in hoc quod universale continet species;
universale ergo est aliquid confusum speciebus specierum. Primo autem
quod significat est aliquid confusum diffinitum in causis ex quibus
constituuntur species. confusum non in rei natura est indi-
viduum compositum demonstratum. et secundum partes in virtute
que sunt partes individui. Recte est autem. Finito — Tx 10
prohemio aggreditur tractatum, qui durat usque in finem

huius libri. et videtur quod iste textus continetur in d. m. q.
p. determinat de causis et principiis constituentibus esse corporis
mobilis, et durat usque ad tertium librum. In secunda parte
determinat de causis et principiis constituentibus hec que con-
sequuntur corpus mobile iam constitutum in esse. et in hoc
exsequitur secundum quod docuit in prohemio. scilicet incipiendo
a principiis et causis. prima pars adhuc dividitur in d. m. q. p.
determinat de principiis secundum corporis mobilis intrinsecis. ut
scilicet de materia et forma. et etiam de efficiente et fine. et durat
ad secundum librum. in secunda parte agit solum de causis
corporis mobilis. scilicet non solum de materia et forma. sed de
efficiente et fine. prima adhuc in d. m. q. p.
narrat quasdam opiniones circa subiectum et numerum principiorum
determinandas. in secunda ibi. Id quod vero. exsequitur illas
opiniones. prima pars habet principale et incidens. et narrat
in parte principali v. opiniones. quarum prima est. utrum subiectum
sit unum aut plura. secunda est. si sit unum. utrum sit
immobile et immutabile, ut posuerunt quidam non naturaliter
loquentes. scilicet parmenides et melissus. qui omnino ne-
gaverunt transmutationem et motum. an sit mobile
sicut posuerunt quidam naturales, quorum quidam dixerunt
primum principium esse aquam. quidam aerem. Tertia quod est. si
sint plura. utrum sint finita vel infinita. Quarta
quod est. si sint plura et finita. in quo numero determinata
sint. utrum scilicet sint duo. aut tria. aut in quo alio
numero finita. quinta vero quod est. si sit infinita. utrum sint
eadem in essentia, differentia solum per figuram, situm, et
species ut posuit democritus, qui posuit atho-
mos infinitos principia rerum, quas dixit convenire in essentia.
et differre in figuris. quia posuit athomos quasdam
rotundas et quasdam quadratas figuras. et sic de a-
liis figuris. posuit etiam eas differre in specie. quia
posuit quasdam calidas et quasdam frigidas et
quasdam graves et quasdam leves. Est ergo quinta
quod utrum sint diversa et contraria ut dictum est. an
sint genere secundum essentiam. commentator tamen non sic exponit
istam ultimam opinionem. immo sic. si etiam sit infinita,
utrum sint eadem secundum genus, differentia tamen adinvicem.
et hoc aut diversitate generis aut non generis. an sint eadem
in specie, diversa tamen secundum quantitatem. et istam duplicem di-
versitatem sicut dicit tetigerunt antiqui. sicut
dicunt esse principia infinita. n. ut dicit commentator aut est
rerum secundum essentiam aut secundum quantitatem. Consequenter
secunda pars incidens. = Similiter autem querunt. quia n. quidam
querebant praedictas questiones circa entia. quas ipse iam enumera-
vit esse principia, addit quod ipsi similiter querebant esse entia
sicut ipse iam querunt esse principia, querunt n. utrum
sit ens unum aut plura. et si plura, utrum finita
aut infinita, isti autem intendebant entia per principia,
unde consideracio sua a consideratione ipsorum secundum rem
non differt, sed solum secundum vocem, propter quod cum
ipsi querebant praedictas questiones circa entia: querebant

eadem circa principia. et propter hoc dixit in principio quod
parmenides et melissus principium posuerunt unum
immobile, cum tamen ipsi non distinxerunt hoc de principio
sed de ente, posuerunt n. ens esse unum
immobile, ut statim dicit. Id quod vero. exsequitur
istas opiniones, et dividitur hec pars in d. p. m. q. p.
inquirit inconvenientes esse iam dictas opiniones in
secunda ibi. Dignius autem est. determinat propria intentione
esse ipsas. prima adhuc in d. m. p. inquirit inconveni-
entes non naturaliter loquentes circa praedictas opiniones, in secunda
ibi. Sicut autem physici. inquirit inconvenientes
naturaliter tamen loquentes circa praedictas opiniones, prima adhuc
habet d. m. q. p. dicit physicum non esse disputare contra
inconvenientes non naturaliter loquentes circa praedictas opiniones.
in secunda ibi. Sed quoniam de non. quia multas posset
causari errores in naturali philosophia nisi disputaret contra
tales cum ipsi loquantur de rebus naturalibus quamvis non
naturaliter, assumens officium suum forum methaphysici
disputat contra eos non naturaliter qui loquuntur esse principium
ut dictum est sicut parmenides et melissus qui
posuerunt ens sive principium esse unum immobile, unde
in ostendendo quod contra tales non est naturalis disputare
primo ostendit quod contra positionem ipsorum non est naturalis disputare
secundo ibi. Similiter autem ne solvere. quod vero contra
rationem per quam devenerunt in suam positionem est ipsi
disputare, in prima parte adhuc primo ostendit propositum
sive conveniunt ad hoc quod posuerunt ens esse
unum, secundo ibi. Nobis autem etc. quantum ad hoc quod
posuerunt ipsum esse immobile, in prima parte dicit
duas rationes, et est naturalis physici non est disputare
contra aliquem volentem destruere sua principia, posito
praedicta destruit principia et naturalis scientie et nam ergo contra
positionem praedictam non est physici disputare, circa hanc
rationem sic procedit quod dat rationem praedictam et
contrarie sue rationis. secundo cum dicit. Sicut n. etc. sub
ponit maiorem cum sua probatione que est per simile in ge-
ometria. et est. sicut geometrice non est disputare
contra destruentem principia geometrie, aut alterius scientie
specialis, aut generalis ut logice. aut prime philosophie
sic naturalis non est disputare contra destruentem sua principia.
secundo cum dicit. Non n. amplius. probat minorem sic. Si
principium sit ens et unum simpliciter, sicut posuerunt
parmenides et melissus principium omnino non erit, unde
praedicta positio non solum destruit principia naturalis philosophie
sed principia universaliter. hanc rationem probat. secundo cum dicit.
Principium n. indicat necessitate convenire, sic. si principium
est, principium est alicuius et alicuius est principium de necessitate. et ita
si principium est, multa sunt, quod ad destructionem contrarium
Si non multa sunt sed unum simpliciter ut voluerunt
praedicti etc. principium omnino non erit. hanc ultime rationis
solum dat meminit, cavendus est tamen error in
hoc, quod dicit, quod si principium est. principium et alicuius est

pnm necce est ee, p h .n. uider, qd cu pm su
pa ca sit ab etno, et ipm e pnm, q pna ab e
tno fuit, qmis .n. pa ca qd e pm pnm ab etno
fuit, no tn ab etno fuit i rone pncipii.
sicut .n. pp h fuit aliq tnsmuo ee ipm cu
sit in rone pncil, sic n fit aliq tnsmuco
ca aliqm existente albu, cu sit sil simit alii
albo, tnsmune fca ab albne in nigdine i
alio et no in ipo. = Sile g huis. hic ponit
scdam rom ad idem et e. sile est dispure g
pdam pom et sollicitu ee ca qualiq; ozom
facuam, solu ubis dcam, i nlla rone cofmata.
q fuit po eraclti. q fuit qd oia sint mobilia,
au sollicitu ee hnc ozom omia ee unu hom
decratum, au unu equ detracu, au ee qmaliq;
ozom sophica et litigiosa, s; nlis no est ee pdam
sollicitu ee. g el no e g pdam pom dispure,
h rois solu poit mem po, scds cu dt. qd sane.
expoit mem in pte .s. qd ad h .s. qd noluit om
pdam ee silem ozom higio litigiose dicens
quod tam ro pmenidis qm melissi litigiosa
e, i h, q pcant i ma et in fora, vo a me
lissi mag est vana, q supstt ppom maite
flam, i qua fuit nlla difficultas. et pp h cu ipe
coctit po unu in genis et mlta iquotienca
seqbant sermone ei, quod no est miru. q
aut utriq; ro pcat i ma et in fora, maite
pz, melissus .n. arguebat sic. si ens gnatum
hnt pnm, g si no gnatur no hnt pnm. s;
ens no gnatur, g non ht pnm, h ro pcat in
forma. q destit ans cu debet destere gns f
cat i in ma, q maite sumit flm cu destit
ans. vo aut pmenidis fuit h. qcqd est pt
ens e non ens. s; ome no ens e n. g oe ens
e unu. h ro pcat in for, q no solu no co
cludit quod itendit cocludere, imo oio n conclut,
pcat i in ma, q pponens sue cu h qd no co
cludit, no sut oio ue, imo sut mltiplicer
f equocacom ut plenius patebit ifra. = Nobis
aut sbiaceat re, h dt qd nlis no e g pdos
dispure quo ad h, quod posuint ens imole, g
nlis phs suppoit p pn oia nlia ee a mobi
lia aut qdam, et istud pz p inductom in
singlis, pdca au ro poit ens ee unu et
ulna ee oio imole, q pdca ro suppoit sup
qui pnis nlis phie, pp quod g talem pom
n e nlis dispure, h rois solu dat mem e sua
ifiacone. = Sim aut nz solue. h mondat
ostende quod no e nlis phi dispure g rom
p qm deuenerut i pom pdam, sic nlis
n e dissolue rom fm pcante ee pna sua
n cogit g rom dispure, s; solu g rom
flam pcante g pna sua. sic geometre non e solue
rom antiphonis p qm uolebat qdrare cirlu,
eo qd supposuit qui pnis geometrie, suppoit .n.
dicom linee no pcede in ifinitu, rom a uolen
ciu qdrare cirlu p lunlas e geometre dissolue eo
qd pcesserut ex pnis geometrie. cu g ro p q
deuenerut pdci in sua rom suppoat pnm ca
pna nlia, et no post ipa, tale rom no e nlis
dissolue, n g ca dispure. = S; qm de n. onsto
quod nlis no e dispure contra no nlit loquentes, h
assumet formam mathe, mondit g eos disputare
et pcedit sic, p dat cam pp qm necce e g eos
dispure et e, q ipi qmis no nles fecut oppoes
ee pna nlis phie, tn q opponens eorum de n fuit,
pp h ne cotingat error in nli phia. necce ht
phs g ipos dispure in pa metha, s; n in qm
nlis, scds cu dicit. pnm aut. incipit disputare
g eos, et i illa pt duo. in d. m. q. p. dispure
contra pom q. ipoz n nlit loquencium, in scda ut
ibi. et ex quibz. disputat g pom p qm pue
nerut i sua pom. p pt ad h ht d. m. q. p.
disputat g eos ducendo ad icquenca. ipis contm
genca ex sua pone .s. pmenidis et melissi. i scda
pte ut ibi. Contrarii. ducendo ad icquencia con
tingencia posicoibz illoz pom sustinentibus, et h
pt ht d. m. q. p. disputat g eos p dicom entis.
i scda ut i. amp. qm. p dicom unius, i p pte
sic pcedit, pmo imuit dicom qndam entis tme
brem, et duoz mbz sbdioz sbdicom, et est,
cu ens dicatur m, qrend e ab eis utrum i i pte
ens est unu imole, aut suppoat ens sbm tm
aut acns tm, au cofusu ex sba et accnte,
et si sbm tm, utrum sbam una scdm gen aut
scdm indiuidu, et si acns tm, aut acns unu
fm gen aut scdm indiuidu, mltum .n. diffit
dicere ens suppone sic ut sic. uerum quocuq;
m dicatur, cotingit ipole i pdca rone pone, sed
tn qd tciu mbm pme dionis no poit, s;
solu dug pa mbra cu suis sbdiomb, i excqndo
tn exte de tcio mbo sicut et de aliis. Coset
cu dicit. si uo omia. i expe scdm mbru, sic,
si in pdca pone ens signt acns solu, ut sola
qlitate aut sola qntite, et sic de aliis. au coce
dit ipm sbm ee, i te necce pla erit ut
pz, qm sba et acns. aut negabit sbm ee
et onc cotingit acns hre ee separatu a sba.
qz utruq; qz e in genis eis. reliqu au simplr
icqens, nllm .n. acns pot existe separatu a
sba, imo ee acnts e in sba tanqm in sbo,
ut het i pmo pdicamentoz. qnt cu dt. melissus a.
exequitur tcium mbm, sicz si h. ens supponat
sola sbam, aut cocedit ipm qntitate ee. au no.

Lco. l

Si autem concedunt quantitatem esse, quod non necesse habent, cum unus eorum scilicet Melissus ponat ipsum ens infinitum, et infinitum necessario exigit quantitatem, vel per se, infinitum enim per se convenit quantitati, aliis autem ut substantiae et aliis accidentibus, non enim per accidens, scilicet secundum quod considerantur cum quantitate eius per se convenit, si igitur concedant quantitatem esse, necesse plura erunt quia substantia et quantitas, quod est positioni eorum contrarium, si autem non concedant quantitatem esse sed solam substantiam, tunc infinitum non erit, cum sola substantia nullam habeat magnitudinem, vel infinitum de necessitate magnitudinem exigat, sed hoc est oppositum positionis Melissi qui posuit ipsum ens infinitum, eodem modo et in contra Parmenidem ponentem unum finitum, ipse enim posuit ens unum finitum, quia tam finitum quam infinitum passiones sunt accidentia quantitatis. Dubitatur autem de hoc quod vult plura esse scilicet substantiam et accidens, cum substantia et accidens non ponunt in numerum ut dicitur et hoc secundo. Propter quod potest dici quod substantia et accidens quamvis non dicantur plura simpliciter esse, dicuntur tamen plura secundum quid, vel aliter, quod quamvis aggregatum ex substantia et accidente non sit multa, tamen accidens sumptum in abstractione et substantia sunt multa. Adhuc est dubium de hoc quod dicit: infinitum de necessitate exigit quantitatem cum alibi habeatur quod substantia mundi infinita est, quae de se quantitatem non exigit. Ad quod potest dici quod infinitum potest hic sumi dici intensione extensione infinita quae quidem extensio de necessitate quantitatem exigit, cum autem dicitur substantiam mundi esse infinitam, non hoc modo intelligitur, immo quia infinite se habet ad formas contrarias. ¶ Amplius quoniam ipsum unum. Hic disputat contra eos per rationem unius, et patet sic, primo dicit quod est unum dicitur multipliciter, sicut et ens, in istis quod est in qua significatione accipiatur unum, cum dicunt ens esse unum immobile, secundo cum dicit. Dicitur autem. dat rationem unius tripliciter, et est, quod unum aut est unum continuum quemadmodum sunt linea superficies et corpus, aut est unum indivisibile ut punctus, aut est unum diffinitione ut nomina idem significantia dicuntur unum, quorum rationes eaedem sunt, quemadmodum sunt tunica et vestis, sive nappa et vinum, et est nappa vinum debile sive declinans ad acetositatem, tertio cum dicit. Sic quidem igitur quod continuum exsequitur membra praedictae divisionis eo ordine quo posuit ipsa, deducendo ad inconveniens per unumquodque ipsorum, ista autem pars in qua exsequitur primum membrum. Hic principaliter et cadens et est intentio praesentis principalis hoc, si in praedicta positione accipiatur unum pro uno continuo, cum continuum sit divisibile in infinitum, sequitur plura esse, quod est contra positionem eorum, posuerunt enim ipsum unum omnino simpliciter, non est contra eos quod posset dici, quod ex hoc non sequitur quod sint multa actu, sed solum potentia, quia continuum non est multa actu, sed solum potentia. Intelligendum enim refert ad destructionem positionis dicte ponentis sive sint multa actu sive potentia, et hoc quia ipsi posuerunt contra principium necessario in philosophia ens esse unum immobile, et ita quo ad eos ens esse unum est necessarium, quare nec actu nec potentia potest esse multa.

Consequenter secundum per incidens cum dicit. Habet autem dubitationem. quia enim esse continuum et omne totum habet multitudinem non solum per diversitatem partium inter se sed etiam per multitudinem totius ad partes, propter hoc movet hic quandam quaestionem de diversitate totius et partis, quae quidem quaestio ut dicit dependet ex sermone praedicto, et etiam quamvis non esset dependens ex sermone praedicto tamen est necessaria in se. et est quod hic. utrum totum et partes sint idem aut diversa. si enim sint idem. tunc erunt partes sibi invicem eaedem, si enim quaelibet pars esset eadem toti. et quaecumque uni et eidem sunt eadem sibi invicem sunt eadem. erunt partes sibi invicem eaedem, ista pars consequentiae in littera. reliquum autem consequens videns. scilicet quod sint diversa propter suam famositatem dat intelligere per prius. consequentiam tamen exsequitur ipsum sic. si sint diversa, tunc cum omnis pars sit diversa a toto. et omnes partes simul congregatae sint idem toti. totum erit diversum a se. In hoc autem sicut dicit commentator est sophisma compositionis et divisionis. quamvis unaquaeque pars dicitur esse alia a toto, sed omnes in simul non possunt dici alia a toto. Ubi sit continuatio inter partes et totum sunt simpliciter idem. nec simpliciter diversa. non enim sunt simpliciter idem cum non possit dici hoc esse hoc, nec simpliciter diversa, cum sint sub uno actu existendi. istam tamen dubitationem non solvit auctor et forte quia solutio dubitationis est sophistica ut vult commentator. Ista enim divisione prius tangit esse totum continuum et suas partes continuas, secundo cum dicit. Et de partibus non continuis. esse partes non continuas, sed contiguas et sunt totum, quemadmodum sunt manus et pes, et huiusmodi, quarto cum dicit. At vero. exsequitur secundum membrum praedictae divisionis, deducendo ex ipso ad duo inconvenientia. sic. si unum accipiatur in praedicta positione pro uno indivisibili, tunc nulla erit substantia, nec quantitas nec qualitas, nec ulla aliqua praedicamentorum praedicata cum unumquodque talium aut sit divisibile per se, ut quantitas aut divisibile per accidens ut alia. Consequenter cum dicit. Neque iam infinitum. deducit ad aliud inconveniens sic. si sic esset ut dictum est, tunc ipsum unum non infinitum, contra oppositum posuit Melissus, neque finitum, contra oppositum posuit Parmenides et hoc, quia tam finitum quam infinitum dicuntur de quanto, et non de fine quanti quod est indivisibile. Consequenter cum dicit. At vero. exsequitur tertium membrum, deducens ex ipso ad tria inconvenientia et ad primum sic. si in praedicta positione accipiatur unum diffinitione, tunc sequitur opinio Heracliti quod omnia sunt unum nomine, tunc enim erunt idem nomine diversa secundum speciem, ut homo et equus, et etiam contraria ut bonum et malum, ad hoc autem contradictoria ut bonum et non bonum. et hoc. cum diffinitiones eorum sint eaedem quod necesse habent ponere ponentes omnia esse unum diffinitione. Consequenter cum dicit. Et non de eo dicitur. deducit ad aliud inconveniens quod sequitur ex primo, et est

quod considerō pmenidis et melissi nō solū
fuit qd omia ēent vnū. sz qd omia ēent
n̄. si. n. cōdictorie oppoitor sit eadē diffō
ut. s. ei quod est ēe et nō ēe, sic ipi po
nūt ad ēe. nec̄e hūt ponē ipm nō ēe, et
cū nō ēe sit n̄ ens et n̄l id sūt, nec̄e hūt
ponē omia entia n̄ ēe, qd ē incōns. scdo cū
d. et tali ig̊ r̄c. ducit ad .3. incōns, et ē
qd eadem erit diffō et idm ēe qualitatis et quātitatis
et sic de aliis, h. s. quod id est ad ēe calid
ad frigidū. aut albū ad nigrum, et ipm esse
longū aut breue, aut aliquis misture qd
est incōns. ¶ Contrahaū aūt r̄c. hucusq;
disputauit contra pmenidē et melissū, du
cendo ad incōueniētia s̄ ipis ex sua pōne contin
gentia. h̄ adhuc disputat cōtra eos ducēdo
ad incōuenientia contingentia quibusdā posterioribus pōm
ipor sustinē uolentibus, qd p̄ fuit. sō m̄ l.
sz multa. ot defectū ipor, mētiēs p̄ p̄us ē,
quod quidā sustineter pōm p̄dcor ne cōce
derent ens ēe multa, auferebāt h̄ ūbū ē. sic
licrophon a pōne in q̊ dr̄ actus de sbā,
et dicebant hō albus, et nō hō ē albz. Qdā
aūt nō oīo auferebāt h̄ ūbū est. sz pmuta
bant dcōm, dicentes qd hō dealbatur, et
nō qd hō est albus. et q̊ hō ambulat. et q̊ n̄
ē ambulans. et h̄. ne cōcedent unū esse
multa. Si h̄ ūbū est exp̄meret, qd totū fece
runt opinantes ens et unū simpl̄ d̄. cū tn̄
m̄ dicant. Conn̄ cū dicit. sz multa. manifestat
defectū ipor, mētiendis quod ipi deuenūt
i incōns p̄dcm ut uitarent id, qd nō ē
incōns. Non. n. ē incōns idm ēe multū
et vnū, m̄ s̄ n̄ a° et a°, ut. s. ad ēe idm
sm̄ sbm̄, et pla scd diffōm, n̄ i ad ēe
vnū actu. et pla in pō, ei sit albū et
musicū, sū dñone ut totū et ps, ista. n.
nō sūt opp̄. s. vnū scdm sbm̄. et pla scd
diffōm, nec i vnū actu et pla pō ut
cā, h̄ tn̄ ignorauīt ipi putantes i pōle
ēe aliquo m̄ idm ēe vnū et multa, qd
totū fecerūt q2 putabāt ens et vnū solū
dici simpl̄, cū tn̄ m̄ dicant, et scdm h̄
putabāt ipi qd si dicetur, sor est albz, cū
sor in qm̄ sor ē vnū, in qm̄ aūt sor albus
est pla, qd idem sit vnū et pla, q̊ h̄ebāt
p̄ incōns, cū tn̄ nō sit, ut pz ex dcīs.
¶ h̄ g̊. h̄ cōcludit ex dcīs pōm pmenidis
et melissi ēe i pōlem et h̄ cōsiderantibz de
pa p̄ut ipe cōsiderauit ¶ Ex quibus demō
strāte solue. In p̄cedenti pte disputauit cōtra
pōm pmenidis et melissi. in sc. in hac
pte mēndit disputare cōtra rōm p q̊ deuenūt
in sua pōm, et pcedit sic. p̄mo ot quod nō
ē diffi̊le dissoluē rōnes eor, scdo ibi. quod
n̄ g̊. incipit dispůre cōtra rōnes eor, i p̄ pte
sic pcedit, p̄ dic̄ qd nō ē diffi̊le soluē rōnes
p qs pmenides et melissus deuenūt in sua
pōm, scdo cū d. utrqz r̄c. dat cām h̄9, et ē,
qd utrqz rōnes. s. pmenidis et melissi sūt sophisticae,
et facilius est cōdicē sermonibus sophisticis qm̄ nō
sophisticis sū disputantis. Conn̄ cū dic. ē naqz. fla.
ondit modū sm̄ qm̄ est utrqz rō sophistica,
et est, q2 utrqz ipor sūpsit ppōnes falsas
et qd cōposuit eas. q. cōpōne nō cōcludente,
et ita peccauit utrqz rō, et i m̄, et in forma,
p̄ qd utrqz rōnes vane vane sūt. rō a
melissi mag̊ ē vana et nllam hūs difficultatem
sū pbabilitate, imo cū p̄mo dedit vnū incōns.
seqbantur cū postius multa. rō. n. sua p̄t h̄
qd uana ē oīo nllam facit dubīm, et hoc.
q2 sūpsit manifeste f̄lm et iprobabile. s. ens nō
g̊nari. Conn̄ cū d̄. qd quid g̊. incipit dis
putare cōtra rōnes ipor, et i° ps diuiditur in duas
ptes. in. q. p. disputat cōtra rōm melissi. in
scdā ibi. et ad pmenide. cōtra rōm pmenidis
Rō aūt melissi fuit, omē qd g̊natur habz
p̄n̄ cipium, ig̊ si ad nō g̊natur n̄ h̄t p̄n̄ cipium. h̄. ens
nō g̊natur. g̊ nō h̄t p̄n̄ cipium. g̊ est infinitū, et
p̄ h̄ vnū, cū infinita nō sūt pla, ad h̄ est
i mōle, ipe vero nōluit pbare. q2 ē infinitū,
cū ext̄ infinitū nō sit locus ad quē posset
moueri, sic, et pz quō nitebatur cōcludere
ens ēe vnū i mōle, ipe n̄ nōluit pbare,
hāc ppōm ens nō g̊natur, sic, si ens g̊natur
aūt g̊natur ex ente aut ex nō ente, si g̊natur
ex non ente, et n̄ ens trāsmutatur i ens. si
aūt g̊natur ex ente. et ens fuit an̄ q̊ g̊naretur
p̄ que incōueniētia uidebatur ei ens nō g̊nari.
Dimisit aūt h̄ ps i q̊ disputat cōtra rōm p̄cedam
in. d. m. q. p. disputat cōtra eā q̊m ad h̄ qd
nitebatur cōcludē ens ēe vnū, in scdā ut
ibi. p̄ea p̄ quid. q̊m ad h̄ quod nitebatur
cōcludē ens ēe i mōle. p̄ adhuc h̄t d. in
q. p. disputat cōtra formā illius rōnis. i
scdā ut i. p̄ea et h̄ incōns. cōtra mām.
mētiēs p̄me ptis est. qd rō p̄dca peccat
sm̄ qn̄s, i h̄ qd destruit añs, cū pocius debet
destruē qn̄s, arguebat g̊ sic, qd g̊natur
h̄t p̄n̄cipium, g̊ qd nō g̊natur nō h̄t, p̄n̄cipium. hec
rō manifeste peccat in forma, Consequenter aūtem d.
p̄ea et h̄. disputat cōtra m̄m. intendens quod
ipe melissus suppoīt hāc ppōm. quod nō
g̊natur nō h̄t p̄n̄cipium sophisticē cōclusam. et fl̄s

intelligebatur ea. Solutio: enim intendebat in illa propositione quod hoc non principium primum rei sit substantie, quod scilicet est extremum magnitudinis substantie, et non dixit esse principium temporis nec alterationis, cum tamen utrumque principium sit, unde in hoc peccavit. Hic enim in subiecto primo scilicet secundum quod est extremum magnitudinis sive substantie, est propositio falsa. Corpus enim celeste non generatur et tamen habet principium, propter quod falsum est omne quod non generatur non habere principium. Hoc in deo primo patet per suam argumentationem. arguebat enim sic videlicet quod non habet principium est infinitum, et hoc secundum magnitudinem magnitudine quod non sequitur nisi sumatur principium pro principio magnitudinis, adhuc si supposuisset principium pro principio temporis, tunc esset verum quod dicit quod omne quod generatur non habet principium scilicet temporale, sed hoc non facit ad propositum suum. non enim sequitur ex hoc quod sit infinitum secundum magnitudinem. si autem supposuit principium pro principio alterationis, tunc adhuc non est verum dictum, quia non omnis alteratio habet hic principium. quod substantia non, patet ergo quod supposuit principium pro principio magnitudinis, et hoc modo est propositio sua falsa. Cum ergo intelligebatur propositione falsa, peccavit in materia. De hoc autem quod hic dicit quod temporis principium est, et similiter alterationis, est dubium, quia in viii huius ut modo intendit ostendere quod tempus non habet principium, sicut nec motus. Dicendum secundum G. hic intendit quod in motu non est sumere primum, quare nec principium. potest ad hoc dici. cum ergo alteratio sit motus, alterationis non erit principium. potest ad hoc dici quod in motu secundum ipsius motus non est sumere primum, secundum autem ipsius mobilis est sumere primum, et similiter in alteratione secundum ipsius alterationis non est sumere primum, et sic intelligit in vi huius. secundum autem alterabilis est sumere primum. et intelligit hic. De tempore dicendum potest dici, quod temporis non est sumere principium in se. respectu autem rei existentis in tempore est sumere principium primum. Quidam tamen respondent aliter ad dictum de tempore dicentes quod tempus non habet principium initiale, et sic intendit in viii. habet tamen principium efficiens, et sic intendit hic. Et si queratur ab eis, quomodo possit habere principium efficiens, cum videatur esse eternum, eo quod non habet principium initiale, dicunt quod sic per tale exemplum. Si aliquis ymaginaretur pedem ab eterno existentem in pulvere, ab eterno ymaginaretur vestigium pedis in pulvere et tamen ab eterno sit pede et vestigium quorum neutrum habet principium initiale, est tamen unum causa efficiens alterius, ut pes vestigii. exemplum est augustini. Similiter dicunt de tempore. Postea sequitur quod et cetera. Hic disputat contra rationem melissi quo ad hoc quod intelligebatur concludere istud ens quod posuit unum et infinitum esse immobile et habet hic tres particulas et in parte prima primum innuit duas rationes ad propositum suum, quarum prima est, sicut tota aqua manente non mota secundum locum possibile est partes ipsius aque moveri secundum locum. Similiter continuus ens esset infinitum et propter hoc immobile localiter secundum totum, nichilominus tamen partibus ipsum localiter moveri secundum partes, non ergo sequitur quod sit omnino immobile, continuus infinitum. secundam rationem ad idem innuit cum dicit. Postea et alteratio. et cetera, cum diverse sint species motus ut localis mutatio

alteratio et cetera. continuus ens in eo quod est infinitum secundum corpus sit immobile secundum locum, nulla tamen est causa propter quam non moveatur secundum alterationem, non ergo concluxit sufficienter ens esse omnino immobile. Hic rationis huius innuit magister et secundum primus intentionis cum dicit. At vero nec specie. quia intentio est in hac parte disputare contra hoc, quod omnia sint unum. ne putet aliquis quod intendat hic confirmare opinionem mathematicam que ratio diceret quod omnia ipse materia. ad minus sint unum secundum materiam, continuus non secundum formam. hic enim modo concedunt quidam naturales omnia esse unum scilicet per materiam, non autem secundum formam, manifestum est enim quod homo est alius ab equo in forma, et manifestum est ad hoc ut dicit commentator, quod omnia differunt scilicet a se invicem secundum formam, id tamen intendit ad modum possit medium, ut esset etiam ratio ad propositum suum, sic, quod omnia sint unum. hic non est secundum formam, sed secundum materiam, immo per formam sint omnia et distincta. et si hic, ipsa est mutua actio et passio, quare et motus, non ergo omnia sint unum immobile, cuius oppositum concludit ratio melissi.

¶ Et ad parmenidem. In hac parte intendit disputare contra rationem parmenidis, que fuit hec. quicquid est preter ens est non ens, et non ens nichil est, ergo omne ens est unum. Dividitur autem hec pars in duas. in prima parte disputat contra rationem parmenidis. in secunda ut ibi. Quidam autem. increpat quosdam rationibus parmenidis consentientes. in prima parte sic procedit, primo ostendit quomodo disputandum est contra rationem parmenidis. et est intentio illius partis quod continuus disputandum sit contra eum in propositione. tamen disputandum est contra eum eo modo quo disputavimus contra rationem melissi. scilicet et contra materiam et contra formam, et hoc. quia peccat in materia et in forma. ut ratio melissi, et dicit quod disputandum est contra rationem parmenidis in propositione quia disputat contra rationem parmenidis per easdem propositiones ex quibus concluxit eam parmenides, hic facit primo. secundo cum dicit. Falsum quidem. incipit disputare contra eum et primo contra materiam. secundo ut ibi. Non concludit. contra formam. intendens primo primus est hic, quod ratio parmenidis peccat in materia, eo quod supposuit ens dici uno modo, cum tamen multis dicatur, dicitur enim hoc nomen ens et unum non ens de x predicamentis, cum ergo supposuit ens solum pro eo quod est substantia aut quantum aut quale, fuit propositio eius falsa. non enim omne quod non est substantia ut substantia est non ens, patet ergo quod ratio eius peccavit in materia, eo quod supposuit falsum. continuus cum dicit. Non concludere. disputat contra formam rationis eius ostendens quod si propositiones rationis sue sumantur prout vere sint, non concludunt intentum, scilicet tantum unum esse. Si enim sumatur ens generaliter ad x predicamenta, continuus possit concludi omne ens esse, non tamen ex hoc sequitur quod tantum unum sit, immo potius multa. in opposito autem contra formam sue rationis sic procedit. primo disputat contra eam per exemplum, ostendens quod in alia materia non est concludere

aug⁹

comm

sic ipse gclusit / scdo ibi .i. necce e g. dispu
g cam p rom / p exm sic. ponat h n albu
loco hº nois ens. et supponat albu dici de albis
sic ens dr de entibz put uc sunt gponer p
menidis / et supponat qd ome no album
sit no ens / deni arguat sic. qcqd e pter
albu e no albu. et ome no albu e n ens.
g tm albu est. ex h non seq qd albu sit
tm unu. imo poci mlta. non .n. e unu
gtinuacoe / cu mlta sint alba q gtinuacom
no hnt / n est unu diffone / cu aa sit diffo
passionis et sbi cui e passio / zm. mbm unº.
no poit / q q m e qd albu non e unu in
disible / nllo g m est albu unu imo pocius
mlta / i tn qd no intelligat albu hre ee
separatu p se / et rom p se / r forma p se / et
sbm per se. r ita ee mlta. imo q alia e
diffo sbi et aa passiois sui albedis existentis
i sbo / id tn ignorauit pmedes / n fuit notu
tpe suo sic g in hc m no seq qnus tm
albu sit quod tm unu sit. sr in rone p
menidis no seq quod qnus tm ens sit tm
unu ee. su ens ee tm unu sicut .n. dic
gº. primo gcludes p se dz gclude in oi m.
Necce e accipe. h disputat g rom pmedis
p rom ondens quod n gcludit intentu.
quod facit pmo / supponendo qd ens in rone
sua signet accns / scdo ibi .i. Si g qd uc e.
suppondo quod signet sbm. in p pte itendit
talem rom / si ens signet solu accns / necce
e accns ee / et sbm cui e accns. et i pla.
no g pot gcludi tm unu ee. hnc rom p
poit. scdo ibi .i. accns de sba. declat necciate
gnae / sic / accns de necce exigit sbm i quo
est. si g ens signet tm accns / sbm accntis
non erit / cu aa diffo sit accntis et sbi / q
accns quod ponebat ee. no erit / cu accns n
sit / sbo non existente / adhuc accns nullo
m terit / cu accis ee sit in ee. et illm sit
sbm cui insit. Non .n. terit accns subo /
n sbm sit / et ita n pla sint / si g accns sit.
et insit sbo ut necce hnt pone / ponentes
ens signe solu accns / necce e cu accns qm
sbm ee / et ita necce e pla ee / qd e g ypoi.
Si g quod uc est. h disputat g rom pdcaz
dato qd ens signet id quod uc e. s. sbm. r
poit in hc pte .3. rones .q. p. est h. si ens
signet sbam / ens signt qd est. et qd no est.
qm sbm et accns / r ita pla cui oppoitu
gclusit pmenides / hnc rom p poit. scdo
cu dicit. si .n. et qd uc e. declat necciate
gnae / sic / ut e dice id quod uc e ee albu /

cu g aa sit diffo albi et ei quod uc e / q pz
p h / qd id quod uc e no accit sbi ipi / cu i n
sit n quod uc e / qd e yposis / seq qd albu erit
no ens. et intelligd n uni q sit aliq m ens
et aliq m non ens / sz oio non ens / et si albu
signt non ens / qd uc est. signbit no ens / m .n.
e dice id qd uc e ee albu / cu g albu signet
n ens id quod uc est signbit no ens. sz ex ypos
id qd uc e signt ens / g quod uc e signt pla /
qm ens et no ens / cui tn oppoim gclusit pme-
nides. Ut nz magnitudo. h dat alia rom ad id.
et est / si ens signt tm unu quod uc e / magdo
no erit / cu ad sit ee magnis r ubi passiois.
et sbi cui in est / magndo r passio. et si hoc.
finitu no erit / cu finitu sit passio magnis /
cuº oppom posuit pmenides / necce ht g gcede
quod qnnus ens signet id quod uc est / mag
tudine ee / no g gclude tm unu ee. gº tn
no sit intedunt id / imo ute qd cu ia disputatu
sit dism g melissu et pmenide / qd h dis
putat simit g utqz / itendens onde qd ens
non signt magnitudne q est corpus / cu po tm
unu ee / q corpus dr de sba et qntite / que e
ee diuisu / ut alr / si magndo eet / cu magndo
sit disibis / pla eent / Com cu dicit. Quod au
diuide. dat alia rom ad idem. et e / id q uc
est. diuisu sm rom i ptes diffincoes ipm / q quid
ptes sunt uc entes / ut ho si ponat uc ens
in al / et biped que sunt uc entia / si. g ens
signet id quod uc e / de neccite pla eent / no
g pot pmenides gclude tm unu ee. h rois
solu dat mediu explanat ipm p exm / qd p
facit / scdo cu dr. si .n. qd uc e. q dubium
possz ee de quoda dco in dando mediu .s.
qd ptes diffincois uc ens / sunt n entes / id pbat
h / sic / si diffinitia hom ut al et biped n sunt
uc entia / ita .s. qd sit de n et entia hois
sunt accntia / aut g hoi au alie aliu sbe / sz
nm e ipole / cu .n. accns dicat dup / ut .s.
accns sepale / siue accns p accns / qd gtingit
qnz i ee sbo qnz no in ee / et accns isepale
si accns p se / in cº diffone sumit sbm cº
e accns. si al et l biped eent accn hoi / au
g eent accntia sepabilia. et tunc gtingeret hoi
aliqn no ee al ut bipede quod e ipole / ipole
e .n. ut dicit gº. hoiem ee cu careat uita.
au erunt accntia p se sui isepablia. et tunc oz it
rº hois sumat in rone bipedis ut alis / qd e
ipole / cu al et biped sumat in diffoe hois
ptes .n. rei q sunt sm diffonem ut dic com.
pcedunt rem i ee. no g p ipm rem diffiri
possunt / cu diffo fiat ex prioribz / sic g pz

q n sunt accn hoi p se n accncia p accns nec
n sunt accncia alii ab hoie q si hoc. tunc sunt eid
ccncie et nc hoi ho accidet eidem. h a est
ipole tum q ho nlli accit tum q poitur e hom
ee id qd uere e. et si accidet alic id quod uere e.
accns eet relinqr g qd al et biper n hoi n
alii sunt accncia. Sunt g uere encia. et ita si
ens sigt id quod uere e. necce e pla ee. in ista
iustiacone sic pcedit. p poit rom ducente ad
ipole dato quod al et biper sunt accn. secdo
cum dicit. accns.n. distingt nom accntis ut
appeat qd nllo m possunt dici accncia. tcio cum
dicit. amp q93. ondit qns sue ronis ee ipole
et p quo ad pma pte. secdo ut i. sicut. q ad
scdam pte. et e sma pcau plana ex pdcis.
Si g qd uere e sic accns. q iam ulterio dispu
tauit ctra rom pmenidis suppo qd ens sig
cet id qd uere e. et ead suppone stante uidet
posse induci una ro ct pmenide ad ppositu
suu. s. ad h quod ens sit unu indiuile. pp
h inducit h nouam rom ct pmenide et est
si ens sigt id quod uere e. ut. s. corp deffens
accncia. et no accns. ipm corp erit unu oio
indiuile. q si ipm e diuile. tunc diuir. in. d.
ptes et ens dicet de ptibz sicut dicebat de
toto. ctingit ad h diuide illas ptes ulterius i
suas ptes de quibz adhuc dicetur ens sicut
de aliis. et ad h illas ptes ulterius i alias quousq
oio deficiat corp aut erit status sic diuidendo
ad no corpa. s. ut ad puncta qd e ipole. s.
corp diuidi i no corpa. relinqr g qd corp sigtu
p p ens sit unu oio indiuile. 9 ista rom
no disputat q sat manifestabit defectus ipius
cum pbabit ctiuu ee diuile i infitu. et corp sp
in corpa. et nuq i puncta. et sic ciat illa s
ps in q disputat 9 rom pmenidis. Cosequent
cum dicit. quidam aut ambobz. incipat q3da cosen
cientes ronibz pmenidis et pmo ot in quo
cosenciunt eis. secdo ut i. maxim aut. incipat cos
pcipue qui csenciunt prime roi. in pma pte
sic pcedit. pmo poit sui dicit q quidam cosen
ciunt utrisq ronibz pmenidis et roi uero ulterio
poite et roi prime. s. huic. quapp est pt ens
e non ens r c. secdo cum d. huic quide. ondit
quom csenciunt p rom. dicebant .n. si ens
sigt unu qd omia sunt unu q n sic eet
cum id quod e pt unu e pter ens sed cor
ens erit no ens et ita cdictoria oppo simul.
quod e inconueniens. tcio cum d. alii aut. docet quo
cosenserunt quidam roi secde. in h. n. csense
runt quod corp accncia deffens sigtu p
ens e tm unu. no tm cosenserunt ipm e
indiuisile. imo posuerunt ipm posse diuidi i
duas medietates et illas i alias. no tm po
suerunt h modo pcede diuisionem quousq deficeret
corp. ut quousq deueniret ad no corpa
sic uoluit ista ro. imo dixerunt illam diuisionem
corporis stare ad magnitudines indiuisibiles et i
deueniendo i unu ptm ut cmutaret aliud.
Consequenter cum d. maxime aut. incipat cos qui co
senciunt p roi. ondens qd no est necessarium
si ens sigt unu et no sit pole cdictoria
ee simul. qd ad pp h qd n e id unu sit
pt ens. nich. n. phibet si ens sigcet
id uere ens simul id quod e no simpr n
ens. sz no ens illud qd po sigri p ens hr
ee. licet no possit dici id ee ens qd po
sigri p h nom ens ut patet pot i h
exo. si ponatur ens sigre uere ens qd est
ho no sequitur q id qd no e ho sit pt ens
q n aia n corp. pot dici qd sit ho utrumque
tm aliquo m est ens. dicet g omia ee unu
si nich sit pter ens e no sit pole cdictoria
ee sit. est ipole. pot. n. oppositu cntis sta
re cum pmissis. ut non oia ee unu e huis
pmissis, n ee pt ens, et cdictoria no esse
sit. ut pz ex dcis. Et ad maiore confirma
cionem sue intencionis addit cum dicit. quis. n.
addisceret. qd n e pole addisce ut cogitare
quod uere est. n qd uere e sit unu uere ens.
no tm pp h phibetur multa ee que no sunt
id unu. quod uere e. sicut prius dcm est.
qd id quod uere est ut ho ht ptes differentes
ipm. que uere sunt ut al et biper. ex q pz
qd licet ens sigcet id quod uere est. no pp
h phibetur multa ee. et sic pz. qualiter sufficiat
increpat cosencientes roi p pmenidis
de cosencientibz secde. no curat h. q po cor
sat iprobabitur mfest. sic i ro ipa. Consequenter
cum dicit. quod ut g. epilogat sui cludit
ex pdcis qd ipole est ens ee unu eo m
quo posuerunt pmenides i melissus. s. unu
simpr. oio phibens multitudine. et sic ciatur
sa ps in qua disputat 9 inciencies circa
pncipia non naturaliter loquentes.

ubitari aut pot sup h qd i dispudo
contra pmenide assumpsit exm i albo
ex quo d. xit sui mostrant qd pmenides n
potuit cocludere intentum suum in ente ex m
n. uidetur inpeteus cum albu aut sigcet
plia pla aut de necte det intellige pla
pp quod bn pot sequi multitudo ad albu.
no sic aut uri ee de ente cum ens cocetur
n dicatur ut uidetur. Et pot dici ad hoc.

quod pnt sit cponer pmendis ue/ sumit
ens p. x. pdicamtis/ pp quod no absolute
oio de concepcone/ et ita uidet expm satis cope/
tens./ Ad huc dubit pp qd intendat ar i h
e. destrere tm unu ee/ cu q ens et unu co/
uertat p totu. et h e u/ tm ens e/ qr et h/
tm unu est./ q qcqd est. e unu/ et nich e
quod no sit unu/ pp qd ut in nee est tm
unu ee. Ad h cu oia que sut pcesserut ab
uno. s. p/ omo sut. q. uestigiu et silitudo/ oia
sunt silia illi uni/ ul i ad id unu tanqm
ad pm reducunt/ qr ut uidet oia aliquo m
sut unu./ Ad huc cu accns sit causatu a sba/ et
sic sit uestigiu et silitudo sbe/ e accns sile
sbe/ qr oz ut accns et sba am re pricipet
i q queueut/ et ita qd aliq m sut unu/ cu
g omia encia reducant ad sbam et ad acci/
dens/ m/ quod omia encia sit unu./ Ad h
m et fora queuiut in sba pdicata de ipis. Sz
no queuiut solu in noie/ sz in re aliqua
sigta p h n/ qr m et fora q sit pn pla
ad aliqd unu reducunt/ qd e g qd intendit
arlos simpr destrere omia ee unu/ et tm
unu ee./ Et pot ad h dici. qd uno m
dr unu qd n e oio equiuocu n oio unuocu/
sz analogu in omibz entibz scdm plus et
minus. prius et posterius repertu/ et id unu est
n eencia sui ee oibz entis/ istd e unum
repte p i p ca/ posterius aut ul p gnis i oib
entis. istd. n. e id bonu de quo ult ar. in
fine undecimi p phie/ qd e bonu separatu/
et istd e in pma ca/ et est bonu in ordine
ul id est in entis/ oste i qd id bonu n sit
oio equiuocu n oio unuocu/ sz analogu. De i
au uno um e dice qd no queuit cum ente/
et quod n e de entis n opponitr mlto/ de
ipo i um e dice qd oia sit unu/ et illud
unu no e de consideracone illius phi sz magis
pmi/ et pp h no intendit ar in isto libo
oia no ee una h m/ a au m dr unu
mag qcretu ad num indiuidua/ quod quid
unu ut sic ad num qhtr./ ipe e de con/
sideracone illius phi. et h m unu./ no e um
dice sbm et accns reduci ad num unam.
nz forum ul num/ imo si reducuit ad unu.
id unu pcedit num/ Et pot dici id unu qd e
radix p et sbm gnis gnalissi in pdicamento
sbe/ quod aliq m analogu e/ h aut scdo m
intelligendo. unu no queuit cu ente/ imo est
de entis et oppo mlto. h i m e h f. tantu
unu est/ et sr qcqd est. e unu ul oia s unu.
et n e quod no sit unu./ um. n. opponitr h

m dr unu/ cu in omi composito sit repire natas
diuersas. et h e quod ult ar. s. cu dixit qd id
quod ne est ht ptes q ue sut/ ista a diffo ons
scd rem ead e cu h qd consuetu. e dici/ quomo
pot ee pm mu/ ut conuerti cu ente/ pmo a
m queuit cu ente/ scdo aut m. s. pnt qiat co/
thie ad num indiuidua/ mag pot dici pm mu.
// Sic au phi. in hac pte intendit mair incen/
tes ee pncia tm nlr loquntes/ et dnr nlr loquntes
q qmus f dixint cta pm/ tm pm n no destruit/
et h ps di m. d/ m. q. p. narrat opiones ipoz
m fa ut i. uidet au anax. disputat q opioes
unius. s. anax./ h ps ht. d./ m. q. p. narrat o/
piones ponenciu tm unu ee pm mle/ ex quo
oia gnant/ in scda ut i. et deoz au. narrat
opiones ponenciu pm quodam m ee pla/ et qdam m
unu/ in pma pte narrat i quo queuiut pon/
tes unu pm et in quo diffiut. et est itencio
h ps/ qd nlr loquntes cta pm pontes tantu
unu pm mle. bipita sut. posuut. n. unu corp
ee pm mle. ut. s. igne au aere. aut aqua
au ad tale aere sbtili et igne densius/ et in
h queuerut/ diffiut tm i m gnacois reru
ex illo uno pn/ quida. n. dixut oia gnari ex
ipo p raritate et densitate/ et isti aliq m
posuut pm pla/ qm unu sbm/ ul duo qia ut
raritate et densite/ et ulr excellenca ul deffcm.
sb quo cphendut magnu et puu. q posuit plo/
et in h queuiut cu plone qd ponit unu sbm
ul duo qia/ diffiut tm in h/ quod plo posuit
ipa qia. s. magnu et puu ee num/ et sbm
ee form/ isti aut eo posuerut ipm sbm esse
num/ et qia ipa ds et spes/ posuerut. n. unu
corp ee num. et qia fora/ alii a h m n dixut
ut anaximads gnacom gnacom fi ex illo uno
pno p raritate et densitate. imo dixut qia et
omis res diursaz formaz et spez ee actu la/
tencia in illo uno pn/ ul no dixut gndm ee a
qm exitu illaz formaz a latencia ad appencia.
Sic g pz q i pondo unu pm mle queuiut.
diffiut aut in m gnonis rei ex ipo/ Conset
cu dicit. et quicq au unu. narrat opiones
ponenciu pm quodam ee pla. et quodam ee
unu./ qui fuut emped. et anax./ qui i d
m aliquo queuiut ul m aliq differut ut pdixi.
un narrat eoz queia et dm. et est/ queia
eoz quod utqz posuut a pe i fito mu mixtu/
i quo posuit ee oia ela i actu ante gnacom
mundi. et p exitu eloz ab illo qfuso res gnari/
et sic posuut unu elm p confusione. pla au
p resolucom. Consequr cu d. diffiut a. dat
dm eoz adinuicem/ et dat dnas. quaz p e/

quod emp. posuit tps congregationis et mixtionis elementorum, opus
tps coniunctionis mundi. et tps segregationis elementorum, opus
generationis mundi. et posuit ista congregationem et se-
gregationem esse reciproca et circulare. anaxagoras autem posuit
omnia elementa esse a tempore infinito in uno confuso in
actu ut predictum est, et cum intellectus distinxit et
extraxit ista ab illo uno confuso, dixit mundum
generari, non tamen posse ipsum corrumpi. unde empedocles
posuit mundum quandoque generari et quandoque corrumpi. et hoc
reciproce in infinitum. anaxagoras autem posuit mundum semel
generari et in infinitum permanere. Consequenter cum
dicit, et hoc quid. dat aliam differentiam inter eos. et est, quod
anaxagoras posuit ab isto confuso primo extrahi et dissolui
partes similes et generari et posuit ipsas infinitas, et ex
illis dixit generari omnia, et quia ille partes sunt infinite,
propter hoc posuit istam resolutionem durare usque in infinitum,
et propter hoc mundum semper permanere postquam fuit generatus. po-
suit autem anaxagoras quod cum ignis debuit generari in
finitas partes similes. scilicet igneas resolui a primo confu-
so, et ex illis ignem generari et non solum posuit
illas partes igneas resolui ad generationem ignis. sed
etiam alias partes similes, ut partes terreas et partes aquas
et sic de aliis partibus similibus quas omnes dixit re-
manere in igne generato. et sic posuit ipse omnia
esse in igne, et similiter in unoquoque alio generato. quare po-
suit omnia in omnibus inesse. empedocles autem posuit primo
resolui ex illo confuso. iiii. elementa. et ex ipsis per
congregationem et segregationem mundum et omnia que sunt
mundana generari et corrumpi. unde posuit empedocles
iiii. elementa esse elementa prima simpliciter, quae posuit anaxagoras
primo resolui et esse principia. anaxagoras enim posuit partes
similes esse elementa. iiii. elementorum. Videtur autem. hic disputat contra
opinionem anaxagore, et non contra opiniones aliorum, tum quia opinio
eius plus elongatur a veritate aliis opinionibus. tum quia
destructis aliarum opinionum contrariis ad hoc quod posuerunt
de primo. satis apparebit cum detrahabitur de eius opinione propria.
hic primo dividitur in duas. in prima. ponit rationem anaxagore quae
monebatur ad suam opinionem et dat duas rationes.
et consequenter ad quandam dubitationem que posset ei fieri. in
secunda ibi, si est infinitum. destruit opinionem anaxagore.
prima in tres partes. primo ponit duas
rationes, quarum concludit secundum ipsum quod omnia sunt simul
in quolibet, ex quo sequitur ulterius quod cum quodlibet generetur
ex generatur quolibet secundum ipsum ut mediate ut immediate
quod principia infinita sunt simul in quolibet. et hoc primo intendit
illa ratio. secunda ratio intendit ostendere quod omnia fuerunt
simul. prima ratio est hec. nihil generatur ex non ente, aer generatur
ex igne, ergo aer est in igne. non enim generatur
ex eo quod non est aer. id est ex pura negatione aeris.
quare cum generatur ex igne. necesse est ut videtur eis quod
sit in igne. et sic est de aere sic est de omnibus
aliis generatis, quare omnia sunt simul in unoquoque. ex quo
sequitur ulterius ut predictum est, ut principia infinita sunt
sint in quolibet. generationem tamen ex se ipsis dicebant
quidam esse alterationem, quidam autem congregationem et se-
gregationem. hec ratio primo innuit conclusionem quam primo in-
tendit. scilicet quod principia infinita sunt in quolibet.
et similiter ponit maiorem sue rationis, ex quo infert
conclusionem, ad quam secundo principaliter. consequenter cum dicit. propter hoc. n. et.
confirmat suam maiorem, quod est, non generari ex non
ente, omnia tamen ex opinione communi naturalium. Amplius.
autem. hic dat secundam rationem anaxagore. et est, contrarium
generatur ex suo contrario et econverso, sed contrarium non generatur
ex non ente, sed ex eo quod est ipsum, et quod
est actu in eo ex quo generatur. ergo contrarium est in
contrario. et ita contraria sunt simul. hec ratio primo ponit
maiorem. secundo cum dicit, merito ergo. infert conclusionem. secundo
cum dicit. si. n. omne. probat minorem. secundum anaxagoram. sic.
si omne quod fit, aut fit ex eo quod est, aut ex eo
quod non est. ex eo autem quod non est. id est ex pura
negatione eius quod fit, impossibile est aliquid fieri, sicut
opinantur omnes qui loquuntur de natura. necesse est
ergo omne quod fit. fieri ex eo quod est. et quod
actu in est ei. ex quo fit, contrarium propter parvitatem
sue magnitudinis est nobis insensibile, et propter hoc dice-
bant ipsi omnia esse mixta in omnibus, quia vide-
bant quodlibet ex quolibet generari. ex hiis secundum ipsum
inficiatur minor. Consequenter cum dicit. apparebat
autem. dat rationem anaxagore. ad quandam obiectionem
que posset ei fieri, et est, si omnia sunt in
omnibus propter quid denominatur aliquid magis ab uno
quam ab alio. quasi fieret hec diceret respondet, quod
res apparet esse omnino et non aliud, et apparent
res differentes ad invicem propter illud dominans in
ipsis, non enim. ut dicit anaxagoras. et sequens eius
est pure caro ut pure lignum, ut pure niger,
et sic de aliis. immo omnia sunt in unoquoque.
sed propter hoc dicitur caro esse caro. quia plures habet partes
carneas quam alias. et similiter de aliis. Si igitur
infinitum. ex rationibus anaxagore, disputat
hic contra opinionem eius, et dat in universo. 4.
rationes. in prima ponit quod principia non esse infinita, et
est, omne infinitum in quantum infinitum est in-
cognitum. et hoc. si fuerit infinitum secundum quantitatem,
quia tunc est quoddam quantum incognitum, si fuerit
infinitum secundum qualitatem, quia tunc est quoddam quale
incognitum, sed principia sunt infinita secundum anaxagoram,
et secundum quantitatem et secundum qualitatem, ergo principia non
sunt cognita. et si hoc. nullum compositum ex principiis
erit cognitum, quia tunc opinamur cognoscere
unumquodque compositum, cum cognoscimus ex quibus
et ex quantis est. si ergo principia non sunt cognita,
nullum compositum ex principiis erit cognitum. huius
rationis primo ponit maiorem. secundo cum dicit principiis autem.

poit m. et tacet qm p cclusa, qz mai
pz ex pmissis, scda cu dicit. ipole e rc. co
cludit qne ulcore. qd ipole e ad quod dicit
ex ypoti, ultio cu d. sic n. cognosce. in
ficat neccitate ultie qne, et pz inficacio
ex dcis. Com cu d. amp au. dat p. rom
q concludit qd i nllo fito psit ptes ifite
ee sm qntite, qd tn posuit anax, et est
ro h. totu se ptes scdm qntite i finitate
et i infinitate, in deriacone et i inde
riacone, si totu g copoitu ex ptibz ipole
e ee infitu, qd mate patet, ri ptes com
poiti ipole e ee ifinitas, si n. ptes eent
ifite, nece eet totu infitu ee, h rois
p poit ma, et expoit qdda dcm i ipa
s. qnom sumit pte, cu ps dicit m, et
pz, sco cu d. si au impole e, poit mi,
tco cu dicit. ma e, infert qm. qrto cu
d. erit n. innuit inficacom qne necitas,
ultio cu dicit. caro aut, manifestat i tig.
qr seq sua q, ri pz, Com cu d. amp
si oia. dat tcia rom, q qcludit no oia
ee i omibz, ee qm sic pcet. p poit tota
opiom anax. quod spes omiu pau siliu
sut simul in quolz, et qd no sit gnio ppe
p tnsmutacom, sz solu p segregom pau ab
eo i quo sut i actu. et qd res denoiat a
dnante i ipa, et ri qd qdlz gnat ex quolz
p segregom, ut ex carne segregat aq, ri caro
ex aqua, istud totu fuit opio anax. huic
tota qiugit una ppom necam. et e, quod
oe corp finitu tande qsumit p exitu corpis
finiti mitocient ab ipo, id totu s ppom
necam cu opione anax fac ans, ex q
cocludit oppoitu opionis anax. s. qd non
qtingit qdlz ee in qlz. et inficat necite
qne cu dicit. remota n. re, sic suat
aliqd corp finitu ut aqua. et ex illa seg
geter caro, et itm ex carne segregata se
greget aqua. et ad h ex illa aq itm caro.
nece e pte pcius resoluta sp ee miore
pte pus resoluta, istd tn no pcedit
in infinitu. qz qntitas carnis e deriata
ita qd i miori no possit saluari spes
carnis, cu g pueniu fuit ad carnem
mima, aut stabit segrego aut no. si aut
stat i qd ex aq resota ex carne mima
no possz itm caro segregari eo q caro
pcior eet mior carne q pot mima. si
ita sit. he ppoitu. s. qd no omia sit in
omibz, si aut no stat segrego, sz ponat
adhuc resolucom pcede i infinitu. tc
cu caro pcius resoluta no possit ee minor
carne minima, ad qd deuentu e erit ei equ
qr si segrego pcedat i infitu i aliq fito co tum
sm aliqm magnitudine, ut i carne mima. erunt
magnitudines equales sm magnitudine et fite, ifite
tn scdm nuum, q e ipole, nece e g segre
gacom stare cu pueniu fuit ad carnem
mima, et ita het ppoitu. Adhuc. hic
dat. iiii. rom, q concludit q qdlz no gnat
ex quolz. et e, si oe corp sit mi p ablom
alicuius ptis ab eo cu qntitas carnis sit deriata
i magnitudine et puitate, ex mima carne no
segregabit aliq corp cosile oio, qz si sic, eet
caro minor mima carne, qd est ipole, re
linq g q no qdlz ex quolz gnat. Com
cu d. amp au. dat qnta rom q o qd n
sut infita i unoqz. et e, qd qmis i aliq
toto cocedit ee infita, et ita ipm ee
infitu, i ptibz tn eius no erit ifita, qz si
sic, qlz ps p se eet ifita, et ita ps non
eet minor toto, cu ifinitu no sit mius
ifito, qd e ipole, g id ex q se. Conse
cu dicit. neqqm. dat. 6. rom, q o quod
n qdlz segreget a qlz. et e, quod si omes
res sut isegregate ri idistincte ab iuicem
ita qd singule sint singlis mixte, tc accntia
sut mixta corpibus, cu g anax dixit qd
omia mixta sint segregabilia ab iuice accntia
erut segregabilia a sbis. et si h, accns erit
qmis sbm no sit. nec dicet accns de sbo.
quod e ipole, no g qdlz ex qlz pot segregari.
ex quo cocludit ultius cu dicit. qr igens.
qd intelligencia qm posuit anax. segregante
et distinguente res ab iuicem et a mixto
e igens et utilis. et h. qz qrit ipole, qrit
.n. disgregare ri distingue res qd nuqm pot
qplere, non .n. pot cople disgregacom sm
qntite nz scdm qlite, no scdm qntite, qz
res siles qs disgregat sut mixte mixtione
ifita, et ht unqz a q segregat ptes in
finitas i infitu dissiles, ita qd no sit per
uenire ad magnitudine mima in ipis. nec i
pot coplere segregom scdm qlite, qz passio
nes ut pdcm est. sut iseparabiles a sbis, ul
timo cu d. no i te au. dat. vii. rom au
ultiam q cocludit quod n oe qd gnat eo
m q posuit anaxr, gnat ex s silibz i spe,
qd tn posuit anax. et e, si ptes simules
ifite sut pn ut uoluit anax. tc cuilz
gno e ex ptibz s silibz in spe, sii ex s
sili i spe, h au mate e fm, qz queda
gnant ex s sili, ut frustu luti ex ptibz

luteis et qda non.

luteis et quedam non, ut lapis ex luto et domus ex
lateribus, et similiter ex aqua aer et e converso. Notandum tamen quod
istas duas rationes ulterius non sic reducit commentator. Immo
ulterius quod intendat hic Aristoteles manifestare in quo [illegible]
Anaxagoras, quem dicit ad primam rationem, in hoc quod posuit accidentia
esse indistincta a substantiis. Quantum autem ad secundam in hoc quod
quedam generantur ex sibi similibus in specie, contrarius non omnia. Et
sic in parte dixit verum. Platonem autem cum posuit universalia
quedam per se segregari a quibus et in quedam generari ex
sibi similibus in specie. Dubitari potest supra hoc quod in
narrando opiniones ponentium unum esse unum principium
materiale non tangit opinionem dicentium terram esse illud
elementum, cum tamen tangat ponentes alia elementa. Ad quod potest
dici quod pauci posuerunt terram esse principium propter sui grossi-
tatem, cum principium debeat esse simplex et subtile. Et propter
hoc opinionem talium non tangit. Similiter autem potest queri
ratio propter quam posuit Plato contraria ipsa ut parvum et magnum
esse materiam et posuit formam unam, cum alii philosophi e converso
ponant, scilicet unum subiectum esse materiam et contraria differentias vel species.
Et potest esse ratio huius quia Plato metaphysice loquitur et in
naturalibus non naturaliter. Naturalis enim non resolvit rem nisi in
materiam et formam que sunt partes rei. Metaphysicus ulterius
resolvit ex sua scientia, scilicet quod in unam formam que non est pars
rei sed que est una in omnibus. Unde Plato ad illam resolvens
non stetit in forma que est pars rei, quia si ibi stetisset in-
venisset contrarietatem in formis. Et propter hoc posuit unitatem
ex parte forme et multitudinem ex parte materie. Alii autem naturaliter
loquentes e converso consideraverunt. Et propter hoc e converso posuerunt, scilicet mul-
titudinem ex parte forme et unitatem ex parte materie.

Circa litteram autem opinionis Anaxagore potest notari quod
fuit hec, quia unum est in veritate in quo omnis forma
forme, quod unum est aliqua omnia continua secundum potentiam. Propter hoc posuit
forte Anaxagoras omnia esse in uno. Sed cum posuit hoc unum
confusum corpus in actu et in illo omnia esse in actu, et
immo[?] peccavit, quia in ipsa non sunt nisi quedam diverse
dimensiones, ut inclinationes materie que per agens fiunt
in ipsa actu. De secunda ratione quam dat contra Anaxagoram
dubitatur sic. Infinitum enim quod non secundum[?] sed totum sit finitum,
quod propter hoc non sunt partes differentes in illo, quod tamen voluit
illa ratio. In uno enim finito possunt esse infinita non eiusdem
magnitudinis. Et potest dici quod hoc verum est. Sed tamen illa non
possunt esse actu in ipso, sed secundum potentiam. Anaxagoras autem
posuit infinita esse in unoquoque secundum actum. Dubitari
adhuc potest de hoc quod dicit per tertiam rationem et per
quartam, ut videtur, quod sit caro minima. Non enim videtur hoc
esse verum. Cum enim caro sit homogeneum, habet partes eiusdem
nature cum toto. Ergo erit divisibilis in carnes. Quarum cum
pars sit minor toto, erit caro minor illa que ponitur
minima. Adhuc sumatur minima caro in hac carne
...

(column 2)

totorum potuit facere carnem. Ergo et medietatum. Et
sic hec caro erit composita ex proportione medietatum et minor
quam prior. Non ergo fuit illa minima. Adhuc si
caro id quod est corpus est, cum in corpore non sit
minimum, nec in carne erit. Ubi si in carne et in
corpore. Adhuc si passio sensibilis que radicatur in corpore
dimensionali in infinitum est quodammodo divisibilis in infinitum,
adhuc si caro minima sit quanta, et omne quantum
sit divisibile, ideo quantum divisibile erit. Sed non in carnes,
quia non est caro minor minima. Nec est pars equalis
toti. Ergo erit aliqua caro tota composita ex non car-
nibus, et secunda[?] videtur inconveniens, sicut quod corpus compo-
natur ex non corporibus. Et respondent quidam
ad hoc concedendo rationes esse non esse carnem minimam.
Non dicit autem carnem esse minimam quia in sit secundum veritatem,
sed quia oportuit Anaxagoram dicere, ipse enim posuit in esse
carnem. Unde propter carnem magis sunt distincte(?) et
unde caro magis est apparens sensui. Quod ergo minimum
est secundum sensum, minimum erit simpliciter secundum ipsum.
Unde quantum ad Anaxagoram ponitur carnem minimam, non
tamen secundum veritatem. Sed potest aliter dici. Sicut enim vult
Aristoteles in libro de sensu et sensato, passio sensibilis
duplex est divisibilis, scilicet potentia et actione. Potentia autem et non
divisibilis est in infinitum, actione autem non, quia passi-
onis sensibilis ut albedinis determinata est magnitudo
in qua et non in minori potest agere in sensum vel movere
ipsum. Similiter potest dici quod caro dupliciter divisibilis est,
scilicet potentia et actione. Caro autem potentia et non divisibilis
est in infinitum, actione autem non. Immo carnis de-
terminata est magnitudo in qua et non in minori
potest facere actionem suam. Actio autem carnis est nu-
trimentum assumpta(?) mediante actione nutritiva(?) convertere et
sibi unire. Quod quidem facere non potest in quacumque
magnitudine, et ista caro sic potest agere, est caro secundum
speciem, cuius omnes partes augmentantur. Sic ergo in
carne est minimum, ideo tamen minimum non est omnino
minimum in natura. Si enim esset, tunc omnis caro aug-
mentanda in duplum augmentaretur. Sed si in sit
sic demonstratum est, etiam hoc non est inconveniens ad quod deducit.
Quarta ratio tangit ad inconveniens, scilicet quod sit ad consile(?)
minus carne minima. Et potest ad hoc dici quod
res naturalis non est ubi(?) nisi dum potest facere opus suum
ad quod nata est, ut exprimitur habetur in .iiii. Metheororum.
Immo cum non potest, tunc equivoce est, ut ibi habetur,
et similiter in .vii. Metaphysice. Ergo naturalis philosophus ad tale
debet resolvere quod potest opus suum facere, et in stare
aperte, et non ulterius resolvere in quantum naturalis. Quare tale
debet ponere minimum in via sua et consideratione,
et non ponere ad minus tali.

Igitur autem. In parte precedente manifestum
mencientes esse principia. In hac parte determinat
de principiis secundum veritatem contraria, et dividitur hec pars in duas.

mundi variou defensio quidam antiquorum

i. q. p. deciat de pn'is ostendendo que sint et
qt sint. in secda ibi i. qd quid est rc. ex dicis
p pte. maitat dictiones quorzdam antiqz
circa pn. p ps dim in d. p. m. q. p. ot
q sint pn qm qia. in secda ibi i. quiescens
aut. ot qt sint. in p pte sic pcedit. primo
dicit. qd meli e pone pn pla fita ut po
suit emp. qm pone infinita ut posuit
anax. ut tm vnu ut quida alii. et h q
sedm ista pom possunt saluari oia qtinge
cia i rebz nlibz q p pn hnt saluari. et
sp meli est si possibile sit pone fita q
ifita, sp quod sicut dr com. ma e. qd n
solu nece e pone pn fita et pla. sz e
meli qd q fecit emp. ponendo sex pna
iiii. mlia. ut. iiii. ela. et duo agetia
s. amiciciam et litem. quo ad h bn posuit.
Coni ai dr. omnia qt. ot inuentu. s. qd
pn sint qia. et h p ondit p rom sup
tam a rei nadicio. secdo ibi i. et hoc
rōabilit. p rom assuptam a rei na.
primo m sic. omis phi indicant et dnt
pn ee qia. g pn sint qia. h rōis p
poit pmissa. secdo ai dic. et dntes. pat
cam p inductom i illis i quibz min
iii. reinqns h n ee in aliis, ponites em
omia ee vnu i male qd fecit pmenides
posuit pn ee qia. pmendes. n. qius
posuit oia ee vnu. tn dixit res posse
cosidari duobz modis. s. et fm itellom
nc et fm estimacom. sedm au intellem
posuit oia ee vnu. fm a estimacom
posuit omis res sensibiles et h ee pla. et
io pna posuit calidu et frigidu. dixit
ee igne et tra. sili i illi qui posuiut
tm vnu pn ut aliqd. mii. eloz aut
medm int ipa. posuiut qia ee pn ut ra
ritate et densitate. sili adhuc democritus
qui posuit eoi indiuisibilia fita ee pn po
suit qrietate in ipis. s. plenu et vacuu.
que posuit oppoi adiuicem. sicut ee
et no ee. dixit. n. plenu se hre ad va
cuu. sicut se hz ee ad non ee. ad huo
posuit democritus qd i pleno sunt po fita
linea et ordo que sint qria quoz. et qd
p ista qia diffunt res ab inuicem. dixit. n.
pom qtine h qia sursu. deorsu an et
retro. et dixit i linea diuidi i qia. ut. s.
i linea hnte angulos et no hnte. et in
lineam rectam et circulare. 3r dixit q ordo
diuidi in d. qa. s. i plus et prius. i dm
de ordine no dicatur in litera. qz dat in

telligi h ex aliis ut dixit com. Si g pz qd
omis pdci de quibz iam mini dnt qia ee pn.
ex quo relinqt qd omis alii h dnt. Et no d
sicut dr com. qd h nom qrii usitat h large
p qrio et pione i hitu. sii sic i ueritate
sii sedm forem. et sic pbat pmissa. tco
cu dicit. quod quid est qia. ifert qm in
tencu. Coni ai dicit. rōnabr aut. pbat
id p rom suptam a rei n. et e h. qaiq
no fiunt ex aliquibz nz ex aliis sz alia ex
ipis sint pn. pn. n. no fiunt ex aliquibs.
q sic eet ide pm et no pm simul. neqz
fiunt ex aliis. q sic eent p et no p. sz
oia ex ipis. q mm e q pna sed qd sint pna
debnt ee qmia omibz q fiunt ex ipis.
sz qia p sint hi qd n fiunt ex aliquibs nec
ex aliis. sz alia ex ipis. g qia p sint pn.
h rōis p poit qne. et h e. et h rōnabilr.
fo cu dicit. ista n. poit maia. qm n pbat
eo qd satis manifta e. tco cu dr. qius au
pmus. poit mi. qm pbat cu dic. sp qd
aut. et q minor ht. 3. ptes. q. p. est. q
qia no fiunt ex aliquibs. alia. qd no fiunt ex
aliis. tcia qd alia fiunt ex ipis. sp h pbat
istas ptes fm ordine. et p pma sic. qia
sunt p. g no sint ex aliis. q si sic. eet id
pmu et n pm. secdo cu dicit. ob id autem.
pbat secdam. sic. qia q sint qia no fiunt
ex aliquibs. qriu. n. sicut dic com. n qnat
ex qrio. i. no mutat i id, et sic hnt p
transit de istis duabz ptibz. qnt cu dic.
Si h au. pbat tcia ptem. q maiore ht
dubiom qm due pdce. q. s. ulr q qa fiunt
ex qriis. et pcedit sic. p dicit cosid ee p
rom qli h possit qtinge qd alia fiant
ex qriis. secdo cu dicit. accipi d qd. pbat sic
ee. et p p inductom. fo ibi i. ubz quide
et e. p auctorte. i inducendo sic pcedit.
p coplet inductom sua. secdo cu dr. si g
h n e. inst mentu ad h. i inducendo p
inducit i nlibz. fo ibi i. at n qm. tercio
i inducendo adhuc i nlibz p inducat i simplib
in quib vnu qnat ex vno. secdo ibi ibi.
qm au no rc. in copoitis. i quib vnu
qnat ex plibz. Inducco p ptas est h. in
actone et passione i est qd no qdlz agit
in qdlz. nec quidlz patit a quolz. sili in
qnone simplici ita est qd no quidlz qnat
a quolz indifferent. n fm acens. Nō. n.
fit albu ex musico nisi q accidit nigro
ut sit musicu. n fit nigrm a musico n
q accidit albo ut sit musicu. Imo albu

com

com

com

per se et principaliter fit ex non albo, et non ex
quocumque non albo, sed aut ex nigro aut ex medio. et
similiter ita dicendum est in contrariis que sunt in privatione opposita, quia mu-
sicum generatur ex non musico. et non ex quocumque non
musico sed ex non musico quod habet aptitudinem ut
acquirat musicam. omnino est homo ignorans mu-
sicam. et sicut dicendum est quod non generatur quodlibet a
quolibet sed a contrario. similiter non corrumpitur quodlibet in quodlibet nisi
secundum accidens. ut album non corrumpitur in musicum nisi
secundum accidens. sed primo et per se corrumpitur in non album.
et non in quodlibet non album. sed in nigrum aut in
medium. quod similiter musicum in non musicum corrumpitur.
et hoc non in quodcumque. sed in musicum carens habitus apti-
tudine ad musicam. et sicut est in hiis, similiter patet
in aliis. ex quo relinquitur quod in omni generatione
simplici generatur contrarium ex contrario. et corrumpitur in contrarium.
Consequenter cum dicit, quando autem non solum, inducit
in aliis compositis dicens quod non solum simpli-
cia se habent ut predictum est. sed manifestum est. composita se
habent secundum eandem dispositionem. utpote quia dispositiones
opponuntur inter compositum et ea ex quibus generatur.
et inter ipsum et ea in que corrumpitur non sunt
denominate. propter hoc non est ita manifestum in compositis
sicut et in simplicibus. sed si dispositiones opposite
fuerint percepte in ipsis. tunc erit manifestum compositum
enim generatur ex non composito. et non compositum ex
composito. similiter corrumpitur corrumpitur compositum in non
compositum. sed non in quodcumque non compositum. sed in
tale non compositum in quo est privatio propria compositi.
et non est differentia cum generatur compositum ex pluribus.
utrum ea ex quibus generatur habeant se sine compositionem
ut est in aliis. aut secundum ordinem ut in artificia-
libus. compositum enim compositum generatur ex non composito in
quo tamen est privatio illius compositionis. et similiter corrumpitur in
ipsum. Consequenter cum dicit. at vero quando est domus. in-
ducit in artificialibus. dicens quod similiter domus et omne
artificiatum generatur ex contrario aliquo modo. domus enim fit
ex eo in quo non est compositio domus. immo est divisum
et separatum. natum tamen ad compositionem domus. et similiter
statua. et universaliter omne artificiatum cuius generatio est
in figura. generatur ex non figurato illa figura. ita tamen quod
ista privatio sit propria. et in tali generatione ita est quod
unumquodque eorum ex quibus generatur compositum quedam
habent ordinem proprium in esse compositi. et quedam compositionem
propriam in esse eius. et dixit hoc ultimum sicut ultimo commentatoris.
demonstrando quod compositum componitur ex pluribus contrariis.
et sic complet suam intentionem. Consequenter cum dicit. Si igitur
hoc verum, concludit intentum sic. Si ita est ut iam
manifestatur per inductionem quod omne quod generatur
et corrumpitur. generatur vel corrumpitur aut ex contrariis aut
in contraria. reddendo singula singulis. aut in media
et contraria media generantur ex extremis. sicut colores

medium ex albo et nigro, sequitur de necessitate quod
omnia que sunt a natura aut sunt contraria aut generantur
ex contrariis. ex quo patet manifeste veritas prime maioris
rationis philosophi. scilicet quod omnia alia a contrariis que a natura
sunt, generantur ex ipsis. = Usque quidem adhuc.
Iam probavit ultimam particulam minoris per inductionem.
hic probat eam per auctoritatem, dicens quod ad hoc perve-
nerunt omnes antiqui. scilicet quod generatio fit ex contrariis.
omnes enim posuerunt elementa ex quibus fit generatio esse
contraria, quod tamen non fecerunt per rationem certam, quia di-
cebant hoc per inductionem in qua non inducebant
omnia particularia, immo dixerunt hoc tamquam coacti a veritate
inductionis. que veritas que est in inductione compellat
eos ad hoc ut dicit commentator. Et conveniunt in hoc convenie-
bant quod posuerunt generationem fieri ex contrariis. differe-
bant tamen in ponere contraria. quia quidam posuerunt
illa contraria. ea que sunt priora in esse. quidam autem
ea que sunt posteriora. et quidam ea que sunt
notiora apud sensum. quidam que sunt notiora
apud intellectum, et exemplificat de ipsis. ex quo
patet quod ipsi differunt in ponere contraria. unde
concludit cum dicit. quare est eadem dicere. quod quodam modo
conveniunt et quodam modo differunt. diversimode autem
dixerunt quam plures homines faciunt. scilicet famosa di-
versitate ut predictum est. conveniunt secundum quod consequitur
eandem rationem. omnes enim reducebant contrarietates
priores ad illa quae posuerunt prima. dicebant enim
quedam contraria esse priora. quedam posteriora. ad hoc ali-
conveniunt, quia in hoc quod omnes posuerunt contraria habent quorum
unum est nobilius et reliquum vilius. ad hoc quod illi
qui posuerunt illa contraria notiora apud intellectum,
dicebant eandem esse comparationem illorum contrariorum ad
intellectum, que est comparatio contrariorum sensui notorum ad sensum.
Conveniunt in hoc conveniebant. ista tamen ultima littera.
Et alii vero etc., aliter potest legi secundum quod videtur sonare
alia translatio. ut. scilicet intendat per illam litteram do-
cere quod predicti differunt in ponere contraria. primo tamen
expositionem concordat commentatoris. Et quia dixi quedam
contraria esse notiora apud sensum. et quedam apud
intellectum. docet per exemplum que sunt nota apud utrumque
cum dicit. universale quidem. et est littera plana. ulterius
cum dicit. quod quidem et. infert conclusionem principaliter in-
tentam in parte precedente. scilicet quod contraria sunt principia.
Omnes quidem contrarientes. In parte precedente
ostensum est quod sunt principia. in hac parte
intendit declarare quot sunt. et dividitur hec pars in
duas. In prima probat quod principia sunt tantum tria. in secunda
ut ibi. sicut et nos diximus. quia quodam modo est dicere
ipsa esse tria et quodam modo duo. ostendit quomodo
duo sunt tria et quomodo duo. Prima dividitur in duas. in
prima probat quod non est tantum unum principium nec infinita
ex quo relinquitur quod sunt plura et finita, secundo ut

ibi. qm aut finitoru. maxime ut^m sint tm duo
au ta. au fm am aliu num finitu ondes
qd nece e ipa ee tm ta. i p pte sic pce
pmo d^r quod ex quo onsu e pn ee gia, qnis
e maxe in quo mio sint, ut^m sint duo ul
pla. scdo cu dicit. unu q. n. o^r quod non
pot ee tm unu pn^m sic, gia sit pn ut onsu
est, s3 gia sit pla et no tm unu. g pnci^m
ipole e ee tm unu. h^o ronis p poit qn. fo
ut i. no unu. poit me^m. h3 facit scdo. tcio
cu dicit. infita aut. ondit qd pn n p sunt
ee infita et poit ad h. iiii. rones. q. p. e
h. si pn eent infita, n existens ex pncis
eet scibile. h ona pz ex pdcis. s3 h e ipole
g id ex quo se. relinq g qd pn no sit
infita. h^o rois p poit one. scdo cu d^r. qm
n scle. dat ipole qd sequit ex oppo ons. -
qnt cu d^r. et e una qtitas. dat tam rom
ad idem. et est. i unoqz gne e una qtitas
p. s3 sba e unu gen qd e sbm et pn^m ou
enau. g in sba e repire una qtitate pma,
q est pot omnibz qtitatibz i aliis gnibz ex
istntibz. cu g extma qtitas i sba sit pn
p. et illa extma no sit infita s3 tm duo, ipole
e pn ee infita, h^o rois pmo poit ma. fo
cu dicit. sbam. poit. mi. one tacet. qnt
cu d^r. et qd otingit. dat tcia rom ad id.
et e, cu pole sit redde cas omniu appencu
pnls existenib fitis, meli e pone pn fita
sic posuit emp. qm infita, q si no. n
com° agit ociose sic dicit com. q pot sanare
modica actone ille agit actone artifi. si
.n. laborant i ma actoe. ociose facit et
sfflue, s^r est in n, ita. n. e in n sicut
de arte, ex quo relinq qd pn non sit
infita, hic rom p poit. scdo cum dicit.
omia naqz. pbat qd pole e redde causas
omniu appencu pnls existencib finitis p
h. qd emp. qui posuit pn fita potuit
redde cam oiu appencu, sicut anax. qui
posuit pn infita. Consr cu d^r. amp. sic.
dat. iiii. rom ad id. et est. qdam gia sunt
pora et qdam ptiora, quoz ptioz. qdam
fiunt ex aliis ut dulce ex amaro i albu
ex nigro. s3 pn pma sunt illa gia q n
gnant ex aliis nz onsmucant ulr. pn
com° .n. ut dicit com, debent ee pmanencia no
tnsmuta nz gnalia ex aliis et sint gia
p. g non oia gia erut pn. s3 solu p.
q pn no sint infita, h^o rois solu poit
ma. scdo cu dicit. pn aut. poit mi^re
one aut tacet ut pus. - qnt cu dicit.

qd quid g. infert one pn^le s. qd no unu e.
pn^m tm n infita ex dcis ee ma^m. Conn cum
dicit. qm au finita. h ondit qd pn sint tm
ta, et dinu h ps in d. m. q. p. o^r qd nece
est ee ta. in scdu ut i. pla aut ibz. quod no
e pole ee pla. ex quo se qd sint tm ta. in p
pte sic pcedit. p dicit q dato qd pn sint fita
ut onsu est, dubiu pot ee ad h^o ut^m duo sint
tm au non. et h est. qm au. scdo cu d^r. diffe.
o^r qd n possint ee tm duo, imo qd nece est
ee ad mnus ta. et poit ad h. q. rones. p e h.
si tm duo gia eent pn, duo inqm onarie
qnt ex gio. ut raritas ex densitate ul eo. et
sic de aliis. densitas. n. no pducit ex se raritate
n eo cu sit simplicis natis, imo ad h quod
unu fiat ex alio. nece est ad sbm ee utrqz
i qd agat alterm ipoz. ex q pducat re. cu g
gia tnsmuteat ad inice nece e ut heant ad
sbm cau, et sic nece est ta ee. h^o rois pmo
poit me^m sb dune. scdo cu dicit. s3 utrqz.
infert qd nece e pone tciu pn^m. qnt tco
cu d^r. quida au. dat scdam rom ad id. q
e a rei indicio. et est. quida famosi phi
i ista phia dnt pn ee pla duobz. ex q relinq
qd sint pla, plo. n. posuit intane pncipiu ex
pte mce, et unitate ex pte forme, alii au eo
ut pz ex pdcis. et utrqz ad mnus posuerit
ta, qnt cu dicit. adhuc au amp. dat tcia
rom ad idm. et est. gia no sbsistut ita cu
no sint sbe imo indigent a^o sbo eis in quo
sbsistat. s3 pn^m qd ille mct nom pncipiu
no h ad ei sbm. de quo dicat, qd si sic. eo
quod e pn^m eet pn^m. et ad pus eo. sbm
n. deffens e pn^m et n pus delato. relinq
g qd no solu sint duo pn gia. s3 qd oz ee
tciu eis sbm. h^o rois p inuit one. scdo cu
dicit. nlls. n. poit ma. tco cu d^r. pn^m aut.
poit. mi. ultio cu dic. erit. n. pn^m. dat
rificacom minoris q pz ex dcis. Conn cu
dicit. amp. n ee. dat. q. rom et est. sba n
e gia sbe, si g solu eent pn gia oponitu
ex gnis pnls qd e sba, fiet ex n sbis. s^r
eciam no sba eet pus sba, cu pn^m sit pus
pncipiato quoz utrqz e inconens. oz g pone
aliqd aliud tciu pt gia. h^o rois solu poit
pm ppom. et duo inquiu q sequunt ex
ypon, cu p ppone q minor e. Consr cu
dicit. un si aliqs. incidnt ocludit ex p
dcis qd cu p^o poite sint rones ad osndend
gia ee pn. h au scdo sint fim poite roes
qd pt gia oz pone aliqd tciu, ocludit
quod q uelit sustine pma rom ee ueru

et sedam. nete ht pone pt gia aliqm im
tria, et sic poett utriqz rom saluare. et cu
dic. quadmod dcm e. confirmat id ultim corre
gelusu p opiones alioz, q posuiut pt pn
gia aliqd sbm deffens ipa. ut aliqd vnu
e. elioz. au aliq me[m]. me ela, qd non e
ad ipoz. et q sic diceneer qmis quoad h
dixiut u[m]. tn s[m] dixinit i q̄is pn[is], qpt
h docet q ipoz plus appinquerut uitati et
qui min[us], dicens qd illi qui no posuiut sbm
ad. uu[oz]. elioz. sz media int ipa. meli[us] posuiut
qm poniter aliqd elioz. et h. q id sbm. s. in
sua sba nllam dz hre qietate. et vnuqqz
elioz in sua sba qietate hz, p[us] istos a meli[us]
posuiut q dixiut illa im sbiecta ee aliqd
elioz medioz q ad exmoz. et h. q maior
e qietas i exmis qm i medijs. adh[uc] dixer
illa im ee aere meli[us] dixit qm diceter
illam ee aqm. et h. q pauciores sut qie[ter]
sensa[les] in acre qm i aqua. et p[us] illos meli[us]
dixerut poneter illa im aqm. q mior e
qietas i medijs qm i exmis ut dcm e. et
qmis qdam sic dixiut melius alijs. i h tn
quine q omis poniut illa im sbam i forma
qus. ut densitate et raritate, au augmto
et diminucoe. au ulr excellnaa et defcone.
vpom i h differut qd quida antiqores
posuerut duo ee pn acta. et unu[m] ex pte
pacientis. alij aut p[ri]ores ut plo et seqces
ei eo. intuitu[m] ex pte pacientis et vnitate
ex pte agentis. ulco cu dicit. ca g dicit co
cludit ex pdcis ca ee pn. plura au tbz no
amp. onso ca ee pn[a]. h o[r] qd no e pos[i]b[i]le
ee pla. et pcedit sic. p poit qm g intendit.
sedo ut i. ad faci[endum]. pbat eam. ondens pmo
qd no est po[ssibi]le ee plur q una im sbita.
sedo ut i. si au nu[oz]. o[r] q n p[ossi]b[i]le ee pla
gia duobz, quibz onsis, hec suffi[cit] apoitu.
p[rim]o o[r] sic. i omi gnone sufficit vnu sbm
paciendo. et n n[on] facit s[uper]flue. g non est
po[ssibi]le plus ee q una im sbitam. h[oc] roms
solu poit mediu qd suppoit h. c[uius] ca pot ee.
q nos indem[us] oia nra tnsmu[tari] ad inicem
qd no qtingeret n eet vna n oibz sbiecta.
et pp h suppoit vna im suffice i omni
gnone ad paciend. Cont cu d[icit]. si a mi[oz].
o[r] qd no possit ee pla gia duobz. et h p duas
rones. pma est. si sut pla gia duobz. et i ad
min[us]. mi[oz]. cu no sit pone tau qu si qrto
ei opposito. et sic sut due qietates. utraqz par
qioz hebit vna im sibi sbitam. ita q erit
.G. pn. s. q. gia et due n[on] sbite. cu g vnu

par qioz cu n me[a] sibi sbita sufficiat i
omi gnone. ma[m] est. q si no. au eadm
res gnant ex utrqz qietate et utrqz nata
sbita. et tunc non sufficeret vna nata sbita
i paciendo. cui[us] oppo[m] p suppoitu e. a[ut] qda
res gnant ex vna qietate et una n sibi
sbita. et a[lie] ex alia qie[te] cu sua n sbiecta.
et tunc no eent eadem pn gia omibz.
qd g[r] est inconveniens. pn. n. oio pma. omibz
sut gia. Cont cu d[icit]. sm au ipo[le] dic
sedam rom ad idm. et est. i vnoqz gne e
qietas una p. q omis reducut ad coicatem
una oio pma. sba e vnu gen[us] encium,
qd e pn[m] et ca omibz alijs enibz. g co
tietas pma q e in sba. erit illa qietas oio
pma. ad q omis a[lie] reducut, om[is] exma
qie[ta]s sut gia pma. q cu sit tm duo. n
e pos[sibi]le gia p ee pla duobz. h[ec] roms p
poit ma. sedo cu d[icit]. sba. n. umi. poit
mi. qm tacet. et qcludit correc[tionem] cu dicit.
qr i eo qd prius. q oia gia p differut ab
inicem solu sm prius et p[os]t[er]ius et n sm ge[nus].
in gne. n. sbe e una qietas pma ad qm
reducut omes a[lie] qietates i alijs gnibz
existentes sm prius et p[os]t[er]ius. Sic. n. dic com.
si p gia i vnoqz gne sit ee et non ee. et
gia ee et n ee i pdica[men]to sbe erit pora
ee et pio ee i omibz alijs ad q oia alia re
ducet, et sic dicit com. duo ee gia pma
i vnoqz gne n e oio equi[voce] dcm n oio
vni[voce], sz sm analogia. et e i[ta] sicut dic
com. uu[oz]. moz i rois analogi. alr ccia
expo[nit] id corre[ctionem]. sedm com. s. ut itelligit[ur]
de gijs que sut i pdi[camen]to sbe. ipa. n. oia m
e solu differe sm prius et posterius. q omis
reducut ad vna qietate pma. et non
differunt sm gen[us]. Consequi[tur] cu d[icit]. q ade
e. qcludit ex pdcis quod no e tm vnu
pn[m] nz pla duobz ut tbz, ut[m] aut tm
duo aut ca, h[ec] dubio[n]m ad h. et pp h
iquiret qm quom[odo] sut duo et quom[odo] sut
ca. Sicut g nos dmis. In hac pte i
tendit ph[us] ostende quom[odo] pn sut duo
et qm sut ca. et pcedit sic. p dicit
qd ult[im]o inducere h pmo ca pn i gnone
qi. p[os]t[er]ius aut no i alijs lib[ri]s sequitibz
fiet descensus ad h declarandu ee gnone
spalem. Iste. n. est ecius n[atur]e. s. p iquire
ee gia. sedo cu d[icit]. dmis. n. accedit ad i
tenctu. et diu[idi]t illa ps in. d. m. q. p. o[r]
quod nece est ee ca pn. s. im formam
et pnom. in seda ut i. ma[m] e g sic

No
com[or]
com[or]

sint aie. o^r quoniam sunt duo et quandoque tria. nec superfluit h' qd tantum ondit tria esse principia contrarius contrarius id monstrat. qr sicut intellexit de principiis omnium rerum. h' aut proprie de principiis rerum naturalium et generabilium, ut qr prius intellexit de principiis omnino primis. h' autem de principiis magis approprians generationi sic pz per expositionem suam. In hac parte intendit talem ronem. in omni generatione necesse est esse aliquid qd generatur. et id est forma. et id ex quo generatur, quod quidem est duo. s. materia et privacio. ergo cum h' sint tria in omni generatione sunt h' tria necessaria. materia. forma et privacio. In dando istam ronem sic procedit. primo ponit premissa, et inducit manifestat dominum contradictorum in ipsis. secundo ibi. Determinatis autem hiis. manifestat quedam dubitationem hincia in premissis. tercio ibi. qr consistit est ex dictis. ex premissis declaratis infert suam intentam. in prima parte sic procedit. primo ponit premissa. dicens quod in omni generatione tam simplici quam composita. et hoc siue fiat generatio simplex siue non. necesse est esse aliquid ex quo fit generatio. qd quidem est duo. s. materia et privacio. dicitur enim materia proprie subiectum. cum dicitur homo fit musicum. privacio aut cum dicitur ex inmusico fit musicum. musicum autem est forma. que generatur. et h' quantum ad generationem simplicem. similiter etiam contingit in generatione composita. ut cum dicitur hominem inmusicum fit musicum. in istis enim quantum ad generationem simplicem dicitur homo esse id ex quo fit generatio tamquam materia. inmusicum autem tamquam oppositum sive privacio. musicum aut qd simpliciter generatur ex parte forme. quantum aut ad generationem compositam dicitur homo inmusicus id esse ex quo generatur musicum aut homo musicus qd generatur. et sic pz quod siue sit generatio simplex siue composita semper necesse est reperire in ipsa h' tria. s. materiam formam et privacionem. et qr sic dictum est. qd id ex quo fit generatio quandoque dicitur materia quandoque oppositum sive privacio. propter h' dat differentiam inter materiam et privacionem. cum dicit. horum autem h'. et dat duas q.p.e. qd cum privacio subicitur in generatione. dicitur h' fit hoc secundum rectum. et h' fit ex hoc. v. g. inmusicum dicitur fit musicum. et ex inmusico dicitur fieri musicus. cum aut materia subicitur non dicitur fieri h' ex h'. sed h' fieri hoc secundum rectum. ut homo dicitur fit musicus. et non ex homine musicus. Com cum dicit. horum an. dat secundam differentiam. et est. materia cum subicitur in generatione manet in generato generatione completa. privacio vero cum subicitur non manet sed corrumpitur. Et ultimo com. qd h' secunda differentia est secundum rem. prima aut secundum vocem. Determinatis au. hiis. positis premissis sue ronis. h' intendit iustificare quedam dubia in ipsis. s. qd in omni generatione necesse est aliquid subici. ex quo fiat generatio

differentie inter materiam et privacionem

coma

et id subiectum esse duo, quam materia et privacio. tertium autem non probat. s. qd in omni generatione necesse sit generari aliquid quam illud materia est. In hac parte sic procedit. primo narrat id qd intendit probare dicens qd considerantibus omnem generationem manifestum est qd in omni aliquid subicitur ex quo fiat generatio qd est subiectum, quamvis sit unum numero. tamen non est unum secundum speciem et rationem immo duo. quorum alterum dicitur materia, alterum privacio. secundo cum dicit. Non enim id. probat iam narratum. et qr duo narravit. s. qd necesse est aliquid subici et id esse duo secundum rationem. ideo utrumque probat. et primo secundum. secundo ibi. materia au. primum. in prima parte ponit .3. rationes ad ostendendum. s. qd id subiectum est duo secundum speciem. prima est h'. aliud est esse materie in illo subiecto et privacionis. ut aliud est esse hominis et inmusici. quia alia erit ro quiditatis h' et h'. et ita per rationem differunt. Com cum dicit. et h' quidem ergo remanet. dat secundam rationem ad idem. et est. materia ut est homo remanet in generatione. privacio vero est inmusicum corrumpitur, ex quo relinquitur quod alia est ro illius et illius. Com cum dicit. sed et ex aliquo. dat rationem tertiam. et est. cum subicitur inmusicum quod est privacio et non permanens in generatione. magis dicitur h' fieri ex h' quam h' fit h'. cum aut subicitur homo qd est ut materia et permanens. non dicitur ex h' fit h'. sed h' fit h'. Est ergo alia ro huius et illius. et qr sic dixi. cum privacio subicitur magis proprie dicitur hoc fieri ex h' quam h' fit h'. et cum subicitur materia, non h' fit ex h' sed h' fieri h'. ne putetur qd non posset aliter esse. removet h' cum dicit. at ut et si permanentibus. dicens quod aliquando contingit dicere h' fit ex hoc. ut dicimus ex ere fieri statuam. et non es fit statua. similiter etiam cum subicitur privacio contingit dicere hoc fit h', et h' fit ex hoc. ut ex inmusico fit musicum. quamvis tamen magis proprie dicatur h' fieri ex h' in talibus quam h' fit hoc ut prius dixi in tertia ratione. et sicut dictum est esse cum ex simplici privacione fit generatio. sic est cum fit generatio ex privacione magis coniuncta. est enim dicere inmusicum hominem fieri musicum. et ex inmusico homine fieri musicum. Multipliciter autem et c. h' probat primum. qd fuit dubium in predictis premissis. s. qd in omni generatione necesse est aliquid subici ex quo fiat generatio. qd probat h' per inductionem. et primo inducit ubi in generatione tam simplici quam non simplici. ut. s. in generatione substantie et accidentium. secundo ibi. Fiunt autem et c. inducit ubi in generatione substantie tam naturalium quam artificialium, intendens primo primum est h'. cum generatio dicatur multipliciter. qr quedam generatio est simplex ut generatio substantie. quedam non simplex ut generatio accidentis. in generatione accidentium manifestum est qd omne generatum indiget aliquo subiecto ut fiat generatio. et causa est, qr sola substantia non dicitur de aliquo subiecto. sed omnia accidentia dicuntur de substantia.

et ita necesse est si generatur accidens ut fit ei ad subiectum.
similiter causa considerantis materia est in omnibus que in substantia
et omnium nomen substantie participant, cum generantur indigent
aliquo subiecto ex quo fiant, sicut patet in generatione
alis est sperma subiectum. et in generatione plante semen.
et similiter patet inducendo in generatione substantie aliarum substantiarum.
Continuatur cum dicit. Similiter autem etc. inducit similiter in generatione
substantie tam naturali quam artificiali, dicens quod vel sic
fiat generatio per transfigurationem ut ex ere generatur statua.
sive per appositionem ut cum ad augmentatur. sive per ablationem
ut per diminutionem ut ex lapide fit mercurius.
sive per compositionem ut generatur domus. et hec quantum ad
artificialia. sive adhuc per transmutationem in substantia aut in
accidentibus ut est in generatione simpliciter aut in altera-
tione. in omnibus materia est. quoniam fit generatio ex aliquo
subiecto existente. et sic verificavit iam duo que
fuerunt dubia sive ignota in premissis. Continuatur cum dicit.
Quare ostensum etc. infert ex dictis premissis verifica-
tum intentum esse materia. scilicet quod in omni generato sit reper-
ire duo. quorum unum generatur ut forma, et reliquum
ex quo fiat generatio. quod quidem est duo. scilicet materia et oppo-
situm privatio. et explicat de utrisque materie. ex quo
materia est in omni generatione esse tantum principium. scilicet materia. forma
et privationem. Opinionem autem. habito quod tria
sunt principia. et hec uno modo possunt esse duo et alio
modo tria. ostendit in hac parte quomodo sunt duo et
quomodo tria. ostendens quod sunt duo tantum per se. tria
autem per accidens. et procedit sic. primo ostendit quod sunt tantum
sunt duo sunt principia per se. scilicet materia et forma. se-
cundo ibi. est autem subiectum. ostendit quod sunt tria per accidens. in
scilicet quod si privatio dicatur esse principium. hec non erit per se
sed per accidens. primo ostendit sic. ea ex quibus fit generatio
aliquorum primo et principaliter et non per accidens. sunt principia
ipsius per se. materia et forma sunt huiusmodi. ergo materia et
forma sunt principia per se. hic ronis primo ponit maiorem.
que maior est in se. secundo cum dicit. Ex unoquoque.
ponit minorem. et innuit verificationem ipsius per exemplum.
et patet. tertio cum dicit. Manifestum est. infert conclusionem.
Consequenter cum dicit. Est autem subiectum. ostendit tria esse principia per
accidens. et procedit sic. primo ostendit quod licet materia
sit principium per se. tamen privatio non erit principium nisi per
accidens. secundo ut ibi. Una autem species. innuit formam
esse principium per se. ex quo patet quod continuando principia
tantum que est principium per accidens. sunt tria principia.
in prima parte dat duas rationes. quarum prima est hec. subiectum ex
quo fit generatio licet sit unum numero. tamen est duo
secundum speciem. quorum unum materia. reliquum privatio. sed materia
secundum quod materia manet in substantia composita et in esse
illius et non privatio. ergo cum materia sit principium rei
per se. privatio si sit. solum erit principium per accidens.
huiusmodi rationis primo ponit maiorem. secundo ut ibi.
Hoc quidem. ponit minorem. cum sua probatione

et tacet conclusionem. probationem minoris. innuit cum dicit.
hoc namque. et est, quia materia quamvis non sit ens actu.
tamen propinquior est ad esse actu quam privatio. propter
quod in substantia composita manet materia. privatio vero
non. Continuatur cum dicit. Et non secundum accidens.
dat secundam rationem ad idem. et est. generatum
fit ex materia per se et non secundum accidens. cum materia
maneat in esse eius. ex privatione autem non fit nisi
per accidens. quia scilicet privatio de necessitate precedit generationem.
et in ex ea fit per accidens et non per se. cum privatio
non maneat post generationem. ergo licet materia sit principium
per se. privatio solum erit principium per accidens. Conti-
nuatur cum dicit. Una autem. innuit ipse quod forma
est principium per se. et hoc. cum forma sit manens
post composita sicut et materia. ex quo relinquitur quod
continuando per accidens principia. sunt tria principia. et
concludit cum dicit. Unde est etc. quod uno modo
est dicere duo esse principia. scilicet per se. alio modo tria. scilicet
per accidens. adhuc et ex eisdem concludit cum dicit.
Et est quidem etc. quod uno modo est dicere contraria esse
principia. et hoc continuando principia per accidens quod est privatio.
unum. n. contrariorum est forma que est principium per se. alterum autem
privatio que est principium per accidens. hoc modo est dicere contraria
esse principia. alio autem modo non. cum solum considerantur
principia per se ut materia et forma. et quod materia et
forma non sunt contraria probat per hoc quod dicit. Ab alte-
rutris. n. etc. contrarium non patitur a contrario. materia
autem secundum patitur a forma. ergo materia et forma non
sunt contraria. huiusmodi rationis solum dat maiorem. Et
quia dubitaret aliquis quomodo contraria possunt esse principia
cum non patiantur a se invicem. quia mota hac
dubitatione dicit ipsam esse solutam cum dicit. Solvitur
autem per hoc quod ipsis contrariis est unum tamen subiectum quod
nullum ipsorum est contrarium. et quod per se agunt contraria contrarius
non agant in se invicem. quia concludit idem
cum dicit. Quare nec plura. quod uno modo non sunt
principia plura duobus. scilicet materia et forma. que sunt principia
per se. alio autem modo sunt tria continuando principia per
accidens. et hoc quia aliorum est esse media et privationis
ut patet in exemplis que posuit. Continuatur cum dicit. Quot
quidem igitur. epilogat principia declarata ab illo loco
Sunt igitur non dimis. dicens iam declaratum esse
que sunt principia secundum substantiam. quomodo materia forma
privatio. et etiam quomodo sunt tria. quomodo ostensum est
unum esse subiectum duobus contrariis. et ita sunt tria.
alio autem modo non sunt nisi duo. scilicet prout considerantur
principia per se. per se .n. loquendo est forma sufficiens
de se causare generationem et corruptionem in materia
per suam presentiam et absentiam. Et quia dictum
est declaratum esse que sunt principia. secundum substantiam. et
non potest haberi plenaria cognitio de materia cum
non habeat esse de se. ideo ut compleatur

intelligatur materia. dat duas proprietates eius cum dicit. Subiecta
autem natura, quare primo est, materia neque sensibilis est neque intelligibilis
nisi secundum comparationem ad formam sive ad aggregatum ex
forma et forma materia. Non enim potest intelligi per se cum
non sit ens in actu habens quidditatem. Immo intelligitur
solum comparationem propter latentiam sue substantie. Si enim voluimus
nos dare substantiam eius et diffinitionem dicemus quod materia
est id quod se habet ad formam sive ad aggregatum
ex materia et forma. sicut es se habet ad statuam.
aut lignum ad lectum. et universaliter sicut materia in formalibus
se habet ad formam ante quam recepit ipsam. Consequenter
cum dicit. Unum quidem igitur, dat secundam proprietatem
et est. quod materia est unum principium quoddam ut dicens cum
transmutabilibus, non tamen est ita unum quod sit aliquid
in se simpliciter existens in actu. ut aliquid compositum
ex materia et forma, et quod non habeat formam in actu.
com^{m} Deinde cum. Ubi reducit quod cum dicit. Unum autem est.
quia sic tetigit proprietates materie que est unum principium
per se. redit similiter reliquum principium quod est forma, dicens
quod in entibus reperitur ad principium per se a materia. quod
quidem est forma. cui principium per se oppositum privatio per
accidens quod est privatio. de quibus principiis dictum est
superius qualiter sint duo et qualiter sint tria. Consequenter
cum dicit. Primum quidem igitur, epilogat ubi declarata
ab illo loco. Dignus autem est. Ibi incepit de-
clarare de principiis secundum propriam opinionem. dicit igitur quod
in principio declaratum est quod contraria tantum sunt principia
quod fecit ab illo loco. Dignus autem. usque ad
illud. quaerens autem. posterius autem ostensum est in
ipsis oportere esse aliquid aliud subiectum et ita esse
tria principia, quod fecit a loco predeclarato usque ad
illum locum. Sicut igitur nos dicimus. similiter in ostensum
est que sit differentia contrariorum quoniam unum. scilicet forma est per
se principium, reliquum autem. scilicet privatio per accidens. et in
quomodo se habent principia adinvicem. quoniam duo sunt
principia per se. per accidens tria. ut quod unum est fun-
damentum sustinens. scilicet materia, aliud autem sicut per-
ficiens. scilicet forma. in hoc declaratum est a loco
prenominato usque ad ad illum locum. Subiectum autem
natura, ad hoc in demonstratum est quod sit modo cerciori
materia, quoniam non est aliquid determinatum in actu. Immo
est sicut dicit commentator. medium inter non esse simpliciter
Co et esse in actu. et id ostensum est hic a loco pre-
nominato usque ad illum locum. Primum quidem. ibi utitur
epilogo in ultimo, et quamvis iam dicta sint ostensa
de principiis, addit tamen cum dicit. utrum autem substantia.
quod non dictum est determinatum utrum forma sit magis
Co substantia quam materia. id tamen sicut dicit commentator. verificabitur
in secundo huius libri. ut forte dicit quod hoc
non habet declarari hic sed magis pertinet ad
primam philosophiam. hic enim ostensum est quo principium sunt
tria, quoniam duo eorum sunt substantie. et tertium privatio.

Similiter est ostensum hic secundum quem modum unum
quodque principiorum est necesse in esse generari. Et in hoc
terminatur tota illa pars in qua principaliter agit de principiis
in communi secundum communes modos intelligentibus secundum
opinionem propriam.

Quod quidem igitur. Declarato de principiis secundum propria
veritate. in hoc parte ex eis que predicta sunt intendit
removere defectionem quandam antiquorum circa principia, et procedit
sic. primo continuando dicta dictis recapitulat predeclarata
et dat intentionem suam dicenda, dicens quod ex pre-
dictis est manifestum quot sint principia secundum numerum. et que secundum
substantiam. In ista autem parte est modo manifestandus quomodo
error antiquorum singulariter solvitur ex predictis. et ut
vult commentator. per hoc quod dicit singulariter, dat intelligere
quod ipse solus invenit maximam privationem et ipsum principium eorum per
declaratum, per quod solvitur antiquorum defectus. similiter per
antiquos intelligit parmenidem et melissum. Consequenter com^{m}
cum dicit. quaerentes enim, prosequitur intentum. et dividitur
illa pars in duas. In prima recitat questionem que decepit
antiquos in suos errores et ponit quas ipsi fecerunt
eo quod nesciebant solvere illam questionem. in secunda ut ibi.
nos autem dicimus. solvit istam questionem. Intentio prime
partis est hic. antiqui volentes querere veritatem et naturam
rerum in sua philosophia. omnino abcesserunt a veritate in viam
oppositam veritati propter parvitatem exercitii in dialectica
dicentes nihil omnino generari neque corrumpi. et hoc hic quia
obviavit eis hec questio. si ad generatum generatur ex ente
aut ex non ente. sed utrumque videbatur eis impossibile. ex ente
enim sed eos non potuit generari quia ens non indiget
generari eo quod iam est. similiter in si ex ente generaretur
id ens. eadem ratione debet generari ex ente. et sic in
infinitum. nec in ex non ente quia in omni generatione
necesse est subiici aliquid. ad hoc si ex non ente generaretur.
non ens transmutaretur in ens. propter quod videbatur eis impossibile
ad posse generari. et similiter corrumpi. et quia hoc posuerunt
tamquam conclusionem ad hoc quod omnia sint unum. hoc enim dice-
bant tamquam sequens ex eo quod est nihil generari vel corrumpi.
Si enim nihil generatur vel corrumpitur tunc non sint materia et
forma secundum quas res transmutatur. Si enim esset materia et
forma contingeret per quam fieret transmutatio. necesse esset generatio
et corruptio. cum igitur hoc non sint omnia erunt unum. Consequenter
cum dicit. nos autem dicimus, solvit predictam questionem. et
dividitur illa littera in duas partes. in quarum prima solvit eam complete
et vere. in secunda ut ibi. tangentes quidem. ostendit quod
quidam tetigerunt solutionem ipsius licet non sufficienter.
Prima pars dividitur in duas. In quarum prima solvit eam per distinctionem
entis et non entis in per se et per accidens. in secunda
ut ibi. unus igitur quidem modus. solvit eam per distinctionem
eorundem per actum et potentiam. Prima pars habet ad hoc. 3. particulas.
in quarum prima distinguit ens et non ens in per se ut
per accidens. in secunda ut ibi. nos autem et ipsi. per istam
distinctionem solvit questionem predictam. in tertia ut ibi. Si autem

est et hoc fieri. confirmavit solutionem suam confirmando eam per exemplum. Intendebat primo per partem est hoc. dicere ens aut non ens aut facere aut pati. aut ex ipsis aut fieri. Aliud est hunc scilicet dicere medicum aut facere aut pati. aut ex ipso aut fieri. cum igitur medicus aut facere aut pati. aut ex ipso aut fieri dicatur duobus modis. quoniam per se et per accidens. manifestum est quod ens aut non ens. aut facere aut pati. aut ex ipsis aut fieri. similiter dicetur duobus modis. scilicet per se et per accidens. et quod medicus facere vel certa dicatur modis ut declaratum est. probat cum dicit. *Edificat quidem.* sic est dicere medicum aliquid facere non in quantum medicus ut edificare. et similiter aut pati non in quantum medicus. ut ab albedine in contrarium actum ei nigredo. et similiter ex ipso aut fieri non in quantum medicus. ut edificator. et omnia ista per accidens. est vero dicere medicum facere in quantum medicus ut medicinare vel non medicinare. similiter aut pati et ex ipso aut fieri. et hoc per se. quia in quantum medicus. cum igitur manifestum sit quod per se dicitur medicus aut facere aut pati. cum faciat aut patiatur in quantum medicus. per accidens autem cum faciat vel patiatur non in quantum medicus. manifestum est quoniam aut fieri ex non ente similiter dicetur dupliciter. scilicet aut fieri ex non ente simpliciter vel per se. aut ex non ente per accidens. similiter intelligendum si dicatur aut fieri de ente hoc esse duobus modis. scilicet aut ex ente per se. aut ex ente per accidens. Et quia antiqui ignoraverunt istam distinctionem entis et non entis. immo erraverunt quia non dicebant generari aut corrumpi. immo auferebant omnem generationem et omnem transmutationem. et ulterius omnem multitudinem dicentes omnia esse unum.

Nos autem dicimus. Distincta multitudine entis et non entis in per se et per accidens. hoc per illam distinctionem solvit questionem predictam. sic. Si aut dicatur fieri ex non ente. ipsum fieri ex non ente simpliciter est impossibile et in hoc quievit ipse cum antiquis. ipsum tamen fieri ex non ente per accidens est possibile. ut scilicet ex privatione. non tamen ex privatione pura. immo ex subiecto cui inest privatio forme generande. istud tamen. scilicet aut fieri ex non ente per accidens. videbatur antiquis mirabile et impossibile. et sicut declaratum est non fit ex non ente per se sed ex non ente per accidens. similiter non est possibile aut fieri ex ente per se sed ex ente per accidens. relinquitur ex hoc quod illud ex quo generatur aut non est simpliciter ens nec simpliciter non ens. sed quodammodo ens et quodammodo non ens. et causa huius est secundum commentatorem. quia materia numquam denudatur a forma. ideo oportet quod non sit simpliciter non ens. sed aliquo modo ens. quia non privatio forme generande in est materie. aliter enim non fieret generatio. propter hoc non est simpliciter ens. sed aliquo modo non ens. Commentator cum dicit. *Sic autem est.* confirmavit solutionem iam datam ad questionem exemplo. ut plus confirmetur. dicens quod sic est dicere aut fieri ex non ente ut ex ente. ut si dicatur aut generari ex non albo ut ex albo. sed dicere aut generari ex non albo simpliciter ut ex albo simpliciter. est impossibile. quia primo in transmutaretur non esse in esse. secundo etiam in non. quia tunc generaretur quod non indiget generatione. scilicet habens actu formam inducendam. Si igitur aliquid generetur. necesse est ipsum generari ex quodam albo vel ex quodam non albo eo modo quo est superius. quod omnino non est non album. eo quod habet aptitudinem ut fiat album. non est omnino album. cum careat forma completiva albi. similiter igitur si aliquid fiat. non fit ex ente simpliciter nec ex non ente simpliciter. immo cum fit. ipsum fit ex non ente simpliciter et non ente per accidens. ut predictum est. necesse est ipsum fieri ex non ente per accidens. et sic solvitur predicta questio per distinctionem entis et non entis in per se et per accidens. Commentator cum dicit. *Unus quidem igitur.* solvit eam per distinctionem eorundem per actum et potentiam. dicens quod cum predicta questio soluta sit uno modo ut predictum est. adhuc est alius modus solvendi eam. ex hoc quod tam ens quam non ens dicitur secundum actum et potentiam. Unde patet quia ista distinctio plenius et certius exsecuta est alibi ut in primo de generatione. et in secundo de anima. adhuc in 8. et 9. prime philosophie. propter hoc non pertractat eam hic. sed potest sic intelligi. quod aut fieri ex ente ut non ente simpliciter et in actu est impossibile. aut autem fieri ex ente vel non ente in potentia est verum. unde quia antiqui consideraverunt extrema contradictionis. ut scilicet simpliciter et actu ens. et simpliciter et actu non ens. nec putaverunt medium inter hec. decepti fuerunt. illud enim ex quo fit generatio est medium inter simpliciter ens et simpliciter non ens. Commentator cum dicit. *Quare sicut diximus.* concludit ipse principalem intentum hic. scilicet defectus antiquorum propter quos negaverunt generationem et corruptionem. et dixerunt omnia esse unum. solutos esse ex predictis de principiis. si quis bene inspiciat. ea que dicta sunt de natura subiecta que est materia. ipsa enim non omnes dimensiones eorum solvit. sed enim predicte distinctiones entis et non entis in parte precedente non actu exprimantur. tamen ex natura subiecta ibi declarata satis habentur.

Tangentes autem etc. In hac parte ostendit quod quidam tetigerunt solutionem questionis predicte sed non sufficienter. et supplet defectum ipsorum. et habet hec pars duas partes. in quarum prima ostendit quod quidam tetigerunt solutionem questionis. sed non sufficienter. in secunda ut ibi. *Nos quidem enim.* supplet defectum ipsorum. in prima parte sic procedit. primo dicit quod quidam tetigerunt hanc subiectam. scilicet materiam et viam solutionem predictam licet non sufficienter. et hoc. quia non distinxerunt inter materiam et privationem. et in hoc defecerunt. secundo ut ibi. *Primum quidem enim.* tangit duos defectus ipsorum. quorum primus est quod ipsi dixerunt ulterius omne quod generatur generari ex simpliciter non ente. consentientes rationi Parmenidis que fuit hec. omne quod est preter ens est non ens. et ens est unum. cum igitur materia non sit vere ens. posuerunt omnia fieri ex non ente. secundo cum dicit.

preterea autem istis. dat secundum defectum. et est. quod ipsi putabant quod materia est una numero quod sit una potentia et diffinitione. istud tamen multum differt. Et dicit com. quod per primum defectum concesserunt privationem esse de substantia materie, cum posuerint materiam non esse, per secundum defectum. negaverunt privationem esse de substantia eius, eo quod dixerunt materiam esse unam numero. et similiter diffinitione et potentia, ita concesserunt ipsam esse, privationem autem dixerunt non esse, ex quo apparet sicut dicit quod ipsi non distinxerunt inter materiam et privationem. Consequenter cum dicit. nos quidem. intendit supplere defectum eorum. et habet hec pars .3. partes, in prima quarum primo distinguit privationem a materia. quod ipsi omiserunt. in secunda ut ibi. quidam autem quod non est. quod quidam spernebant ponere privationem esse principium, in tertia ut ibi. nec erit ex omne. dicit quod non est spernenda immo necesse ponenda, differentia quam dat est hec, materia est non ens per accidens, quia per naturam privationis. privatio autem est non ens per se. ita quod sua non entitas sibi ipsi debeatur et non alii. et non est intelligendum propter hoc quod privatio sit pure non ens. immo quod dicit ipsam per se non esse, quia non alii debetur ab ipsa suum non esse. Consequenter cum dicit. quidam autem. ostendit quod quidam omnino spernebant ponere privationem ut. s. plato et sui. et procedit sic primo dicit quod quidam posuerunt contraria ut magnum et parvum esse materiam, et unum posuerunt ex parte forme ut s. plato. et hoc secundum quemlibet similiter magnum et parvum cum forma sive divisim. sed enim reducebat hec duo ad materiam, et licet posuerunt trinitatem in principiis, alio tamen modo posuerunt ea quam ponit aristoteles. aristoteles enim ponit materiam formam et privationem, isti autem solummodo ponunt materiam et formam, omnino negantes privationem. secundo cum dicit. substantia .n. h. dat causam propter quam plato despexit ponere privationem. et est. quia ipse videbat quod materia et forma sunt cause rei generate salvantes rem in esse et permanentes in ipsa. sicut pater eius. materia .n. se habet ad ipsam sicut mater ad filios. Ipsi etiam viderunt quod privatio propter maliciam sue actionis non ponit rem esse. sed potius non esse. Secundo etiam quia privatio non manet post ipsius rei generationem. propter quod omnino despexerunt ponere privationem esse principium, ponentes tamen materiam et formam. Consequenter cum dicit. nec esse ex esse. tertio ostendit quod non est spernendum ponere privationem esse, ad quod dat duas rationes. quarum prima est hec. cum sit unum divinum et optimum et appetibile, privatio autem contrarium, quod est forma, necesse est esse aliquid ad quod appetat ipsum. et hoc est materia. sed materia non appetit id appetibile. s. formam in quantum formata est. sed per naturam privationis in quantum. s. privata est illa forma, cum ergo appetitus sit necessarius. necesse est ponere privationem per quam ipsum sit in appetitu, et ideo non est spernendum ponere privationem esse. immo ipsum esse est necessarium. hic removet positionem quandam. secundo cum dicit. contingit .n. quandam. ponit materiam. tertio cum dicit. secundum ipsius materiam. innuit materiam, et quia materia potest habere dubium, probat eam cum dicit. quibusdam autem. sic. si materia appetit formam in quantum formata est, ergo forma per se appetit formam, aut ergo se ipsam aut contrariam. sed utrumque est impossibile, non .n. appetit se ipsam. quia non indiget se. et appetitus est ut repleat indigentiam, nec etiam appetit formam contrariam. quia sic appeteret sui ipsius corruptionem. quod est inconveniens. unumquodque .n. quod est natura diligit se et suum esse. relinquitur ergo quod per naturam privationis appetit formam sicut mulier appetit virum. et omnino turpe bonum. materia tamen per se non est turpis nec appetens sicut femina. sed secundum accidens. quia per naturam privationis. sic probat minorem, quartum cum dicit. corrumpitur autem. dat secundam rationem ad idem. et est. materia nec est generabilis nec corruptibilis per se, immo per accidens est generabilis et corruptibilis, cum ergo generari vel corrumpi non conveniat materie per accidens, nisi quia aliquid existens in materia per se generatur et corrumpitur. ut. s. quod privatio per se corrumpitur. et forma per se generatur in materia, necesse est privationem primo existere. quare non est spernendum privationem. hic removet positionem materie. et innuit materiam. cum dicit. in quantum quidem .n. contrarium tacet. tertio cum dicit. Si autem. redigit ad probandum materiam. s. quod materia per se non generatur nec corrumpitur. quod sic probat. si materia per se generetur. necesse est aliquid subici ex quo generetur. hoc autem non potest esse nisi ipsa materia, quia materia est primum subiectum ex quo fit unumquodque quod fit. et quod est in generato per se et non per accidens, ergo materia esset antequam generatur. Similiter etiam non corrumpitur materia per se, quia si sic. necesse est ipsam corrumpi in materiam. cum in id fit corruptio ex quo fiebat generatio. ergo materia corrumpitur antequam corrumpatur, quod est inconveniens. ex quo relinquitur quod materia per se nec generatur nec corrumpitur. et quia in precedentibus declaratum est de materia. ipsam esse unam numero. et etiam qualiter cognoscibilis est secundum suam substantiam. quia secundum analogiam. et de forma quod est alterum principium per se non declaravit hic, propter hoc excusat se cum dicit. De prima autem. dicens quod de principio secundum speciem s. utrum sit unum vel plura. aut in quo modo sit et etiam de ipso declarare secundum suam pertinentiam, pertinet ad primum philosophum. quare oportet usque ad primam philosophiam expectare declarationem huius. In hoc autem libro declarabitur in sequentibus de rebus corruptibilibus. Et notandum quod dicit. per certitudinem, per hoc .n. non

uidet negare qn aliq m possit phs nlis
de pn sedm spem cosidare sic fac m. g.
hui. licet n ita sedm ctiru ne sicut
cosidat de ipo pni phs i. xi. pme phie.
Com cu d. qd quid g. epilogat breuit p/
deriata pn m h li. dicens iam deriaui ee
quot sut pn. et q sit, qm duo p se et
tia p accns. et q sut pn sm mitu / qm
m et for, et addit cu dicit. trm aut.
qd cu deriatu sit de pn ut pdcm e. trm
iceptur e ad pn deriare. Et pot
com intelligi p ad pnm ut ult com. p pnm
monens. de quo deriat m. g. h. pp quod
sut oia que i h lib deriant. de illo. n.
pn. deriat p m. g. h. et i dimitit cosida/
aone de ipo usz ad phiam priore. s. ad pm
phiam. vt pot ad h intelligi p pnm sic
dicit com. initiu ad doctine, ad. n. initiu
doctine e in sedo h. et in pmo h. itendit
n. i sedo de n et nuare spes cau.
2 q. oz quide que sut alia sut n a ic. In
pte pcedente cotinente p lib. deriat
de pn cor mobil sbm el intrab. ut. s.
de m et for. et s. de pnacoe que necco
pcedit gnom. in hac pte gmete sedm
libru intendit ult de cau cor mobilis
. s. no solu de m et for. sz e de effici te
et fie, pcipe cu de effia te et fine. et q
n dr ult de cau. io intendit i h sedo
deriare de n, ut qr intendit de cau et
no n in q sut cae rr nlui. pp h necca
e deriaco de n. diui. aut i sedo m. d.
ptes. m. q. p. deriat de n. m seda ut i.
deriatis aut hus. deriat ult de causis.
pma ps ad huc diui m d. m. q. p. m
tendit pn inuestigare diffom n. m
seda ut i. vi au n. deriat de n ipam
diudendo. ostndes sm qt modos dr natu.
pma ps hr pncia le et incidens quod i.
icapit. signu e au n. pncia le aut diui
pot m. z. ptes. m. q. p. inestigat dif/
fom n onders qd sit n. m seda ut ibi.
nn hnt aut. uq h o qd e hns nm. i
tia ut ibi. sedm nm aut. o qd est ens
sm nm. p h adhuc hr. d. m. q. p. diui
dit ea que sut i nlia et no nlia. et o
quo diffunt nlia a no nlibz. et qli di/
cunt nlia. m seda ut i. est et n. ex ha/
britis in pma pte cocludit diffom nate.
In pma pte sic pcedit. p diuidit ea que
sut i nlia et no nlia. dicet qd eoz que
sut queda sut nlia. et qdam pp alias

cas. i. no nlia. intendit. n. sicut dicit
com. p a cas, volunte et casu. et sb
com voluntate cophendit arte. qr ars a vo/
lunte e. sedo cu dicit. nle. n. explicat
de nlibz, dicens qdam ee nlia coposita ut
alia et ptes alin, et plante. et ptes plan/
taz. et queda simplicia. ut. iiii or ela.
omia. n. h dnr ee nlia. tco cu dicit.
oia aut. o sedm qm modu diffunt nlia
a no nlibz. et sm que mod dnr nlia.
dicens oia nlia diffre a n nlibz, eo qd
omia nlia hnt in se pnm mot et qetis.
et h. au pn mot localis, aut pnm mo/
mot augmti et diminucois, au pnu
gnonis et cozuis, aut pnm altacois. et
ab hi pncia dnr ee nlia. non nlia aut
omoi sut artifi lia sn alia n nlia n hnt
in se sed quod hi pnm mot sm et qetis.
imo si hent hi pnu. h erit p accns.
qr p nm alic nlis existentis in ipis, ut
statua dr hre in se pn mot deorsum,
no in q statua, sz p nm eris. Conse
cu dicit. e q n. ex pdcis qcludit diffom
n e, et est, qd n e pnm motus et qetis
ei i quo e p, p se et no sm accns. qli/
ista diffo se ex pdcis, pz. si. n. nlia se.
ut pdcm e. ea in qbz e pnm motus et
qetis p se et no p accns. et nlia n dnr
nisi a n. se qd n e pnm mot et c. et
exponit h q po in diffone p se et no p
p accns. cu dicit. dico aut et c. qd appo
no sm accns, qr qnz qtingit in aliquo
ee pnm mot sm qetis, qd tn pn no e
n, qr est pnm ei p accns. ars. n. medicine
qnz sanat sbm in quo e. sz h p accns.
medic. n. n sanat se m q medic. imo
omis ars nata e age i ad sbm ab eo in
quo e, ut arte. pz. ult i illis q manu
fiut ut i domo et hi. aliq tn arte co/
tingit age in sbm in quo est. ut arte
medicinale cu medic e s cu sanleatis
sz h e p accns, qr hi pnm n no est. ex
quo relinq qd n est ut pdcm e. qui
cu dicit. nm aut hnt. o qd est hns n /
dicet qd oia illa hnt nm. qcuqz hnt
hi pn pdca. et addit qd oia h. s. n et
hntia nm. h e m for et coposita. sut
sbe. Conse cu dicit. sed nm aut. o
qd e ens sm nm et ei p se. et passioes
illoz, illa. n. q p se insut hnti nm, n
sut n, n hntia nm. sz sut sm nm. i.
sed cam nlem. ultio cu dicit. qd qd e.

epilogat declarata. et patet. // Siquid autem n.
h est ps incidens. qz .n. ostensum e quid sit n.
ne putet qd ad eum spectet o re nim ee, declat
h qd non. dicens p quod o re an sit n ridi-
culum est et inheris. et hoc. qz ipm ee e m.
m e. multa ee h in quibz e pn mot et
qetis ut pdcm e. et ita nim e m ee. vn
quentes odere an sit n. siles sunt illis qui
no possunt distinguere int m p se et n m
p se. eo .n. qd p se ma e. nichil est maifesti.
qd an aliqui sunt tales. m e, et est ro ipoz
p qm nituntur o re m p se, sils roi ceci
a nativitate p qm sillogizat de coloribus. sicut
.n. cec in sua rone solum utit nobis eo qd
caret visu p quem possit ophende rem q
intendit declarare. sils illi solum nituntur
nobis in sua rone. eo qd diminuti sunt i
n itelles. pp qd no possunt ophende pmas
rones. nz rem q itendunt declare. hi au
hoz hoies sic dic com. mugo psut phophi.
Videtur autem n. Declarato de n diffinite,
hic declat de ea disiuncte. ondens. s.
qd tot modis dr n. put h declat de n.
et dividitur h ps in d. m. q. p. o qd n dr
tam de m qm de for. in scda ut l. qm
autem declaratum est. o qd phi e declare de
n utriz m. pma ad h ht d. m. q. p. o
quod n dr de m. in fa ut l. alio aut
m. ondit qd n dr de forma. in pma ptc
sic pcedit. p narrat qd intendit, dicens qd
id qd est informe scdm se et e m, dr ee n
et sba rei nalis. sicut in artificialibus videt qd
lignum e n lecti. et es n statue. scdo cum d.
signum autem. pbat h. et p p qdam signum qd
posuit antiphon. scdo ut ibi. vn sane. per
testimonium alioz loquentium nalia. intencio pme
ptis e h. n et sba rei dr ee in artificialibus illd
quod pmanet r no id qd corrupit. sz m re-
manet forma artificialis non. g m in talibus e
sba et n rei. qd aut m remaneat r for
non. pbat p qdam signum quod posuit
antiphon. et e. si qs pciat lectum i tram
et putrefiat, ita qd recipiat virtute vegetatiuam,
et ex eo fiat planta, dms nim lecti ma-
net r no form, manet .n. lignum qd e
m. et n lectus qd e for. ex quo relinqt qd
lignum e m et sba lecti. et sr es statue.
cum igr lignum se heat ad lectum in artificialibus
sic m ad nam in nalibus. ut .s. terra ad
lignum et ad ossa. et aqua ad es r ad
aurum que sunt res nales, erit m istoz
nalium n eoz et sba. ex quo relinqt q tm

in nalibz q i artificialibus e m sba et n rei. Cons-
equenter cum dicit. vn sane. ondit idem p testimonium aliorum
nalium loquentium. dicens qd isti qui posuerunt tm
unum elm ee mam ex quo fiunt res. posuerunt
id elm ee nam et sbam rei, simil aut et qui
posuerunt plura aut oia posuerunt nam ee sbm
et n istoz nalium. alia aut a m dixerunt ee
accidencia. qz n sciuerunt de for sbali. nec
distinxerunt eam ab accidentibz. vn ipi posuerunt,
omne id qd dixerunt ee nam ee ppetuum. et h
qz videbant nam ee oio i transmutabile, ut
declaratum est in fine pmi. alia aut a materia
dixerunt omnia transmutabilia i finitates sli i infinitum.
ex quibz concludit cum d. vna g. dns qd n dr
vno m pma m subiecta vnicuiqz in quo est
pn motus et quietis. // alio aut m. h o qd
n dr de for. et pot dici qd ponit ad hoc .3.
rones, qs p fac in se. scdo ut i. amp sic qd.
ponit tam. tco ut i. amp au n. ponit
tcam. pma ps ht pnale r incidens. in pte pnali
ponit rom suam. et est, sicut se ht artificiale ad
arte, qd no dr hre arte cum e in po. sz cum
ht formam artificiale i actu. g sr nale n hebit
nam cum sit in po, sz cum actu hnt formam
nalem. q quidem for constituit ee et diffonem
ipius. cum g nale no ht nam n cum ht form.
relinqt qd forma sit n. et sic ps incidens cum
dicit. qd a e. in quo duo fiunt. p .n. ne pu-
tet q compositum dicat n. put h intendit de
n, sicut for et m dnt n, dicit qd compositum
non e n. sz ens scdm nam. ut ho. scdo cum
dicit. et mag. qz ostensum e qd n dr tam de
m qm de for. ne putet q eque dicat de
ipis. ondit quod for magis dr n qm m.
sic. nale no ht ee n p nam. quod g dat
plus ee nali. mag e natura. sz forma plus dat
ee ei qm m. qz p form e in actu. p mam
aut no n in po. et plus est dare ee i actu
qm in po, g forma mag e n qm m. hmo
rom solum ponit qm. et mr qd tangit cum
d. vniuqz .n. Consequenter cum dicit. amp sic
qd. dat scdam rom ad pnle appositum. s. ad
ostendd quod n dicat de forma, et est, sicut
i re artificiali ondit n ut id dr n quod pot
gnare sibi sile, et n lectus. forma i nalibz
dicit na cum gnet sibi sile. gnat .n. forma
ex for, ut ho ex hoie. Cons cum d. amp
aut. dat tcam rom ad idm. et est. natura
in opone ut in gnone e via i nam. sz no
e via n i form q p gnom ducat i ee. g
forma est n. circa hoc idm sic pcedit. pmo
ponit via. scdo cum dicit. n .n. qmadmod.

em

com or

remoz quidam cavillom q posst fieri q ea
dicent. n. aliqui qd n in opone n est ina
i nim. sic n ars i opone e ina in arte i
mo i ad, ut medicina i sanitate, remouet
h dicet cu dicit. medicatio. qd quis ars in
ope no sit ina i arte sz poci ab arte et
i ad, ut medicatio no e ina i medicina, sz a medicina
m i ad et in sanitate, quis no sic se ita
sit no sic se hit i opoe ad nim. imo de
necitte ueit n cu e in opone ad id ad quod
natu e sbm in qd opat. fin qd natu e. eo
cu dicit. quod q et e. poit mi. ulteio cu d.
for namqz. infert qm. Con cu d. sz
for r e. diuidit forma. dicens qd for que
di na di dup. r h q r de qo e mch
e admixtu. de puone ut de albo. r de qo
cui e pnaco admixta ut de nigo. et forte
intendit sicut dio com. qd for que e n di
de litu et puone existite in m p. pnaco
eni existens i m p qdam non est pno
simp. imo e sicut for m. Et qd for
que e n sic di de quis in qlitte est ma.
et no e ita m in simpci gnone ut dica
de qo e admixta e pnaco an de ipa puoe.
pp h dicit de h ee prius cosid, et intendit
p h qd id hit cosidari in lo de gnone et
corne. hee. n. ibi q pnaco que e in matia
nuqm denudat ab alia qlitatu pmaz. q
quide sit pc qlitates ex quibz fit gnaco.
qm au in deriatu e. Monstrato qd natia di
tam de m qm de for, intendit h cosidare
ut ostende qd phi e cosidare de n utroqz m,
et q ad h declandu multu vz d cosidaco
ins phi et mathe. pp h in hac pte dat d
me cosidacom phi et mathe, vn p h di
h ps. in d. ptes. m. q. p. dat dm pdcam. i
scda ut l. qm aut mch. accedit ad pncle in
tencu. ps ista hit. d. m. q. p. ot qd danda e
d me ipoz. in scda ut ibi. de hiis quide.
dat ipam dm. in pma pte sic pcedit pmo
dicit quod cu deriatu sit. nim dici duobz mis.
s. de m et de forma. p h cosid e. in q
diffe mathe a nli. et h q istud multu
vz ad pncle intentu. in hac pte pnt i fra
patebit. scdo cu d. et erit plana. dat cam
pp qm deriada e d me ipar. et dat. d.
q. p. e. corpa nlia de quibz cosidat phi
hnt solidtes sfies et lineas et pncta de qb
nece e phisicu consid, ista n. s. solidtes
et c. sut sbiecta cosidacoi matheee qm geo
metre. au g oz geometra ee pte nlis scie.
au geometrem et nlem differente cosidere
de ipis. q dra ipoz e considanda. Con
cu dicit. amp astrologia. dat scdam cam
et est. q mathematicus astrologus considat
de figuris coz sup celestiu et aliis accntibus
de quibz cosidat nlis. aut g erit astrologia
ps scie nlis, au diusa de cosidabit, cu g no
sit ps ei. cosidanda e d me cosidacom
nlis et mathe, et q matheu astrologu
cosidare de accntibz ut figuris coz sup
celestiu e m, et non e ita m nlem
cosidare de ipis. pp h pbat nlem de ipis
cosidare cu dicit. sz coz et dat. d. rones
q. p. e. phi e cosidare de n et sba coz
sup celestiu. ut. s. de n. solis et lune et
alioz. cu g eid artificis sit cosidare
sbm et accn sbi. phi erit cosidare accn
coz sup celestiu. cu g fic coz sint accn.
phi erit de figu ipius cosidare. Con
cum dic. et alr r e. dat sam rom ad
idm. et est. ois nlic loquites cosidant
de figuris corpu sup celestiu. ut. s. de fi
gura solis et lune. et u ut mundus
et tra spica sint aut non. ex quo re
linquitur quod cosidaco de figuris corpu
supcelestiu sptat ad nlem. et sic hee
ex pdcas qd danda e dra int cosidacom
nlis et mathe! Con cu dicit. de
hiis quid. dat ipam dm. r p dat dm
me phisicu et matheu geometrm. et
est. qd quis de utrisqz de utrisz con
sidacone sint solidtes, supfies et c. dif
fent tn considant de ipis. phisic. n.
cosidat de ipis put sut ultia coris mo
bilis, mathe au geomet n mqm
hi. sz mqm in se considant, no cone
nendo motu ut nim. scdo ut i. nz
mathe. dat dm nlis ad mathemam.
astrologu. et est. qd nlis cosidat accn
coz sup celestiu in qm nata sut i ee
in coze celesti. et scdm quod cant ex
ipo. mathe aut astrologus no in qntu
hi. sz in qm i se considant, n conncendo
modo pdcos. vn cocludit ex pdcas cu
dicit. vn et absthit. qd cosidaco mathe
e abstrahendo a motu et a m tnsmuli,
sz ista abstco fit p intellem. et pp h
non diffe scdm et intte su abstrahat
su no. sic. n. abstrahendo no mtit. no
eni abstrahit fm ee sz solu fm itellem.
et h non e in qens. pole est. n. itellige
am forma que scdm eem et nim pcedit
formas nles. et accn qnia tnsmutabilia,

abstrahe

no intelligendo ipas forē cōiter n̄ actu. et h' est abstrahē. vn̄ sic abstrahens mendax n̄ ē. cū nō abstrahat scdm̄ eē. sȝ sm̄ intellcm̄ solū. Et nota quod abstractio fit .2. modis. vno m̄ ab eo qd ē h' ad. et h' m̄ abstrahit logicus vlē. et etiā sic abstrahit nālis. alio m̄ fit abstractio n̄ solū ab eo qd ē h' ad. sȝ a p intellcm̄ ab omībȝ forīs cōntinuībȝ existentibȝ in motu et ī m̄. et h' m̄ abstrahit mathe'. ut ꝯ pdcm̄ est. nālis aūt non. Cuius cū d'. latet aūt. q2 sic dem̄ ē qd mathe' abstrahit sm̄ intellcm̄ et nō scdm̄ eē. et qdam fuīt qui abstraxerunt nāles forās n̄ sm̄ eē. ut ponētes ydeas cū fuerunt ptōa. cū tn̄ forē nāles minꝰ sint abstrahibiles formis mathe'. dicit qd abstractio mathe' latuit eos. et in h' rephendit eos. s. plōm et sequaces eius. et qd forē nāles sint minus abstrahibiles forīs mathe'. pbat quū cū dicit. fiet utiqȝ h' m'. p h'. qd forē nāles in suis diffōnibȝ accipiunt m̄m. forē aūt mathe' non. ex quo relinqr qd forme nāles minꝰ sunt abstrahibiles a m̄ forīs mathe'. Intelligendū est tn̄ qd forme mathe' quis in suis diffōnibȝ nō accipiant m̄ sensibilē. accipiunt tn̄ intelligibilē. intelligibilē eo m̄ quo diffiri possunt. cū sint actu. sȝ q2 intelligit h' de m̄ sensibili. pp' h' sufficiens ē sua declaro. et qd nālia accipiant m̄m ī suis diffōibȝ. pbat hoc quū cū dicit. demostrant aūt. q. p locū a minori. sic. sciē que sunt medie int mathe' simpl'r. et sciam nālem simpl'r. cuiusmodi sunt sciā pspectiua musica et astrologiā qdam̄ cōsidant et tangunt ipm̄ ī suis diffōibȝ g° multo forcius sciā simpl'r nālis ī diffōibȝ formarū nāliū m̄m tanget. Q-m g° n̄. h' accedit ad pncipalē intentū. s. ad ostendendū qd nālis ē cōsidare de n̄ utroqȝ m̄ dcā. s. tam de m̄ quā de for. et pcedit sic. pmo ponit qōnē quā intendit. scdo ut ibi. q2 .n. iam. dat causam pp' q' est ostendendo. tcio cū dicit. Si aūt ars. ostendit intentū. ponit g° qōm. dicens cū n̄ dicitur dupl'r. s. m̄. forā. oȝ nālē cōsidare n̄ solū m̄m p' se fom̄ nec formā p' se m̄. sȝ fom̄ ī m̄. sicut qsidat cōsidando simū ut ad aδ nāle. quū cū dicit. q2 enim iam. dat causam pp' quam iδ est ostendendū. et est q2 dubium posset eē h' duobꝰ modis utrum s. nālis sit cōsidare m̄m tm̄ at fom̄

tm̄ aut utrumqȝ. et adh'. si utrumqȝ. utrum eiusdem sciē nālis sit qsidare de m̄ et forā. aut unius de m̄ et alterius de for. Cū g° dupl'r contingat dubitare. necē ē h' declare. h' facit p°. scdo cū dicit. et antiqs quidē. dat causam pp' quam contingit dubitare sic. ut pdcm̄ est. et ē. qr fere oms nāles qui posuerunt m̄m eē sbam et n̄ forā reddebant cās rerū nāliū scdm̄ m̄m. Empedocles aūt et democritus in qbȝdā reddebant causam sm̄ formā. licet ī paucis. et h' q2 ipi non multū perceperunt fom̄. Cū g° recōsidat opiōnes antiquorū. uidebitur ei qd nālis debeat tm̄ cōsidare de m̄. quū cū dicit. Si aūt ars. pbat qōm pdcām. s. qd phi ē considare m̄m et formā. et ad h' dat .iiii. rōnes. q. p. est. ars imitatur n̄ā. cū g° eiusdē artis sit cōsidare fom̄ aliquā artificialē et m̄m pp'ā et ppinquā illi forē ut ars medicine cōsidat sanitatē. et colerā. et fleuma. et h'i q sunt m̄ pp'a sanitatis. ut ars edificandi cōsidat fom̄ domus et m̄m ei ppinquam. quam later et ligna. et sic in aliis artificibȝ. cū ī sit. et sciē nālis erit cogscere tā m̄m q formā. ī oñ ut uls cōm. qd sciē nālis spal' sit qsidare formā ppinquam et m̄m ei ppam suū ppinqm. sciē aūt nālis gnālis omībȝ rebꝰ nālibȝ m̄m pmā et formā ultimā. Ad h' aūt ē etiā. h' dat scdam rōm ad ostendendum qd eiusdē sciē nālis ē qsidare tam m̄m quam formā. et ē. eidē sciē nālis ē cōsidare finē cuius gratiā alia sunt. et ea que sunt ad finē sūt pp' finē. sȝ forā est finis m̄e ei subiecte pp' quam ē ipā m̄. g° sciē nālis ē cōsidare formā et m̄m ei subiectam. tcia rōm sic pcedit. p° ponit ma. scdo cū dicit. n̄ aūt. ponit mi'. et tacet qōm q2 manifesta ē. tcio cū dicit. quorū .n. continui. pbat mi. sic. oē ultimū continui motus ī hītibȝ continuū motū et finē. ē finis. sȝ forma pfecta rei ē ultimū continui motus ad quam p' gesaūt gnacōm. g° forma ē finis cuius gratiā sunt alia. h'o rōis solū ponit ma. et remoꝫ qdam cauillōm cū dicit. vnde et poeta. dicens .n. ās qd forā nō est finis ī rebȝ sȝ iδ ad quod deuenit res ex necitate m̄e. cuius est mors ī alibȝ. h' remouendo inpat quendā poetam dicentē sic eē. dicens ipm̄ eē deridendū cū dixit ipm̄ eē ad mortē tanquam mors sit finis ut iδ pp' quod est. s. finis. licet .n. mors sit sp' ultimū nō tn̄ ē finis. nā .n. non intendit oē ultimū eē finē. sȝ ultimū optimū et nobilissimū. cuiusmodi ē forā. Cuius cū dicit. quam et facio. dat quartā rōm ad idem̄. et est.

omnes artes operose non solum colligere sive etiam formam,
sed etiam eam materiam, ut ars edificandi non solum
facit formam domus sed etiam lateres qui sunt eius materia.
quedam autem non faciunt suam materiam, sed preparant eam
ad receptionem forme, ut ars navifactiva preparat et
disponit ligna ad susceptionem forme navis, non
tamen facit ipsa ligna, cum igitur omnis ars non solum
considerat formam sed etiam materiam. et hoc aut in faciendo
eam aut in preparando ut predictum est. et operatio
in arte sit sicut natura in natura ut dicit commentator. re-
linquitur quod naturalis scientie est considerare non solum formam
naturalem sed etiam materiam. hanc rationem solum dat materia sic
prius. et addit aliam dicens. et unus. quod nos
utimur omnibus artificialibus tamquam illis que propter nos sunt.
nos enim sumus quodammodo finis omnium que sunt circa
propter nos. finis enim dicitur dupliciter ut determinatum est in prima
philosophia. et propter hoc dixit quodammodo. quia nos in uno
sumus finis. alio modo non. dicitur enim finis uno modo
sicut forma est finis materie, et id ad quod pervenit
res est finis rei. alio modo dicitur finis, sicut illud
cuius est res dicitur finis rei. et hoc modo est dicere hominem
esse finem rerum creaturarum propter ipsum. sic exponit commentator.
Et quia in precedentibus habetur quod finis primo modo
et ea que sunt ad finem sunt sub natura, apponit hoc
introduxit illam particulam ut denotaret quod homo est
in fine secundo modo, et modo illis que sunt propter finem.
sic introducit commentator istam particulam. Contra cum dicit.
due igitur sunt vel et cetera. quia habitum est in rationibus predictis
quod omnis ars habet cognoscere suam materiam vel possit
aliquis dicere hoc solum esse verum de arte usuali scilicet que
utitur artificio iam facto. hoc removendo ostendit quod
omnis ars habet cognoscere suam materiam. ars enim gu-
bernandi navem que principalis est, cognoscit formam
navis quamvis non faciat eam. et similiter ex quam materia
habet fieri et precipit arti inferiori ministranti ei cuius est
ars navifactiva precipio dico nisi formam navis
et materiam secundum novit. ars enim navifactiva que facit
formam navis cognoscit ex quibus lignis habeat
fieri et qualiter incidi debent vel disponi, precipit
adhuc arti inferiori ut incidat ipsa secundum exigentiam
forme navis. et ita ars navifactiva quodammodo est
usualis et preceptiva secundo quod sumit materiam
ab arte inferiori et ei precipit, quodammodo est opera-
tiva secundum quod utitur illa materia ad constitutionem na-
vis. ars autem ministrans ei solum est operativa. principalis autem
ars scilicet ars gubernandi navem solum est usualis.
et ita cum dicitur dicatur ars, tamen principalis quam non
principalis cognoscit materiam. licet in hoc differant usualis
que est principalis et navifactiva que ministrat ei. quia
ars usualis precipit arti inferiori et materiam navis
et formam. ipsa autem inferior scilicet navifactiva solum
precipit materiam, facit enim formam. Et quia habetur in

precedentibus quod natura et ars in hoc conveniunt quod
utraque cognoscat suam materiam. ne putetur quod
eodem modo. dat differentiam cum dicit. Amplius quidem
et cetera. concludendo eam ex predictis, et est, quod natura
licet cognoscat materiam et formam, solum facit
formam naturalem et non materiam. quia materia existit
in se eo quod est eterna. ars autem et facit suam
materiam et formam. precipue in quibusdam artibus quarum
materia est naturalis, iste enim artes non faciunt suam materiam
sicut neque natura. Contra cum dicit. amplius eorum que sunt
dat .iiii. rationem ad idem. et est. materia dicitur ad
aliquid quia materia in relatione forme, et similiter dicitur forma in comparatione
ad materiam. si igitur naturalis sit considerare de materia, ne-
cesse est ipsum considerare de forma, et econverso, licet
tamen per se considerat de forma, et de materia propter formam.
harum rationum solum posuit philosophus proponens scilicet quod materia
dicitur in comparatione ad formam. et eam probat cum
dicit. Alia enim forme. propter hoc quod ea que diversantur
secundum formam diversantur secundum materiam. et alia est
materia alium et plantarum. et adhuc in genere alius.
alia enim est materia hominis vel aliarum specierum. ex quo
relinquitur quod materia in comparatione habet ad formam, cum
sic diversificetur secundum diversitatem forme, et quia
natura habet cognoscere formam per se. et materiam propter
formam. quaeritur ipse quamdiu cum dicit. Quousque igitur et cetera.
cum plures sint ordines formarum. quedam enim sunt
separate et quedam non. querit usque ad quem ordinem
formarum pertinere debet physicus secundum suam consi-
derationem. et respondet ad hoc cum dicit. aut quemadmodum
admodum. dicens quod sicut medicus habet con-
siderare ultimam formam existentem in sua materia
ut in nervo aut in carne inseparabilem
tamen ab ipsa. consimiliter faber ultimam formam
existentem in materia sua. similiter physicus habet considerare
ultimam formam propter quam est materia. que quidem
est forma hominis, non tamen habet considerare eam ut
est separabilis, sed prout est in materia. Et quia forma
hominis non inducitur in esse sine operatione et
virtute corporum supercelestium. homo enim generat
hominem ex materia et sol, propter hoc adhuc pertinet ad
naturalem considerare formam corporis celestis, non
tamen in quantum separata. sed prout est in materia. consideratio
enim de formis separatis scilicet quomodo se habeant, et
quid sit secundum, ad primum philosophum. licet enim con-
sideratio de his formis secundum esse pertineat
ad physicum, consideratio tamen de ipsis secundum quiddi-
tatem pertinet ad mathematicum, ut vult commentator.
. Determinatis autem hiis. determinato in precedenti le
capitulo de natura. in hac parte descendit ad princi-
pium in hoc secundo. scilicet ad determinandum de causis
illius, et dividitur hec pars in .d. m. q. p. dat
intentionem mentem sui necessitatem huius partis.

in scda ut ibi. vno quid g m. psc tent.
i p pte sic pcedit. pmo dat intentionem.
dicens qd determinis pdcas. consid est in h pte
de cais ulr que sunt scdm sbm. et qt
sunt fm num. scdo cu dicit. qm. n. r e.
dat necetate h pris. et est. qd scia nlis
e gra cognis et scire in rebz nlib ad
mi m gi. et nos no opinamr scire nisi
cognoscamr ea pp que e res. cu sint pme
cae rei in unoqz gne cae. m e qd i hc
scia gsid e de cais pmis. et h ulr in oi
sciencia nle, ita. s. quod cu pus scienmr cas
gnes omnibz rebz nlibz. qram mim ipaz
i unoqz illoz. in quib dms illas cas ee.
vno quid g m. data intentione. h psequ
ipm. et dnt h ps m. d. m. q. p. detriat
de cais fm gditate ut uritate ipa. in fa
ut ibi. dd q p. determ de ipis. manifestando
intenciones cca eas. p ad h ht duas. m. q. p.
ondit que sint cause scdm sbam. et qt sc
fm num. in fa ut i. qm au cae. q. ondit
qd phi e de omnibz cais considare. p dnt
m. d. m. q. p. o que et qt sint cae centles.
scdo ut i. dz au forna. q et quot sint cae
accntales. pma nd. i pma ondit q et qt
sunt cae gnales qm ad ccncia ipaz cauaz.
in fa ut ibi. modi a caz. o que et qt sint
gnen ad modos accntes ccncis ipaz. pma
ps dnt i. z. p. m. q. p. dicit que sint cae
et quot, nnando eas ut mai p ex. i fa
ut i. contingit aut. copat ipas cas ad ccta
et ad inuice. in tcia ut i. omis au ut dicte
r e. reducit oms cas ad illas quas nuat i
pma pte. In p g pte nuat. iiii. causas
s. mlem formale efficiente et finale. et
expc de unaqz ipaz pcedit au sic. p
nuat cam mlem. dicens quod vno modo dr
ca id ex quo fit res. s. m. et expicat de
h ut pz. scdo cu dicit. alio a m. nuat
cam forle. dicens quod ao modo dr ca spes
si fora et ymago rei. et h aut fora ppla
que est constitutiua spei, et ulr ps diffois,
au for gis cu e fora gnlis, et expicat de
ipis. tco cu dicit. amp au vn pn. nuat
cam efficiete, dicens qd alio modo ad hnc
dr ca, illud a quo e pn motus et quies.
et patet ex. qrto cu dicit. adh qmad h
nuat cam finale. dicens alio modo dici
cam que est finis cui gra fiunt alia. et
h. si fuit finis ultimus cui e sanitas i
opone medie, sii fuit mea ms ultima
fine et pmu mouens. cu sint abstra

ambulo pgo r h. unuqdz. n. i oz dr finis
coz q sunt an ipm, oia tn sunt ad unu fine
ultimu. s. ad sanitate. in h tn differunt ista
mea, qd qdam sunt actiones ut ambulo. qda
aut instrumenta ut flebotomia. ultimo cu
dicit. cae quidem. infert ex dcis fe ee tot
cas qt dcm e. s. iiii. et dixit fe. au pp
causas p accns, au pp diusos modos caz,
de quibz no adhuc onsum e qd reducunt ad
cas pmonstras. Cont cu dicit. Contingit a
ut m, cpat cas pnuatas ad ccta et ecia ad
inuicem. et pmo cpat cas ad idm causatu, dicens
qd cu cause dicant m ut pz ex dcis, possibile
e illaz plres ee cas eide rei p se. ut ars
statuandi sii artifex et es sunt cause
statue. non scdm accns. sz fm quod e statua.
vptn no sunt cae eode m sic es ca statue,
ut ca mlis, ars au faciendi statua sii arti
fex est ca statue ut efficiens. scdo cu dicit.
sunt aut qdam. copat ipas cas ad inuicem.
dicens quod sic se hnt ad inuice, qd diuse
cae scdm spem sunt cae s inuice, ut labor
e ca bone dispois et sanitatis. sanitas au
est causa laboris. sz no eodem m. qr labor
e ca sanitatis fm agens. sanitas au est cu
laboris scd form sii ut finis. et s m est
ca for, scdm qd for n pot inueniri n sup
illa maria. et ecia fora e ca me, scdm qd
m non e in actu et demonstra n p fora,
et pcipue p m. tco cu dicit. amp au ead
ca. copat eande cam ad ccta gia, dicens
qd eadem ca pot ee ca gioz. sz no eode
modo. qr si p sui psencia est ca unius gioz.
p sui absencia erit ca alterius, ut psencia
naute est ca salutis nauis. cu absencia e ca
submersionis eide et pericli. Omis au nunc
dce r e. h reducit oms cas ad. iiii. causas
pnuatas. et pcedit sic. pmo reducit oes
cas mles ad cam mlem pnuata. que est,
ex quo fit ad, dicens quod sii fiut maria
in artifibz, ut litte dnr ee m sille. et i
ut ea ex quibz fiunt uasa dnr m uasoz.
et ut ppones dnr m gnu. sii fiut m i
nlibz ut m dr eloz q e m pma. et ipa
ela dnr m cpi corpu sillud pcau. et sila
corpa dnr m toci integri ex ipis. qcuqz
m i oz modoz dicatr, sp e dice maria ccid
ex quo fit ad, et i m cu m reducit ad
cam mlem pnuata. et pot h notari tplex
m in artifibz, et tplex in nlibz. In artifibz
eni tangit maria simplice vno m, et
mim compositam duobz modis. s. m situm

pau / et mīm rei dissiliū / maria simplicē
tangit cū dicit. elemēta sillaꝝ. mīm compoīta
cū dicit. n illa uasoꝝ. mīm cōpoīta scdo m p
h quod d. et suppones gnū. Et q sicut uult
auicēna. ppones dnt mag ēē m for sillo
qm gnis h forte intelliges aꝝ. s. qd ppones
nō sint m gnis n p actus ulciō pt'im nu
meratur mīm ī nlibz. apposuit illū tūu mod
m m artifi / silr ñ dat intellige cplicem
m m nlibz. s. mīm simplicē que ē m eloꝝ
et mīm cōpoītam. 7. modis / q mīm corpū
siluū c' sit elā / et mīm toci' intēgri ex col'
dissilibz q m ē ptes toci' / mīm simplicem ī
nlib' pot intellige p h quod dicit. et ignis.
mīm aut cōpoītam p m. p h quod d. et
hmōi corpum. m compoīta scdo m p h qd
dicit. et ptes toci'. d' tn al' qd in artifi' nō
inuenit m h duobz modis. s. simplicē q' dat
intellige p sillas ut pus / cōpositā qm dat itellige
p m uasoꝝ et ppones gnis. In nlibz a dnt
ēē mīm d' sic pdcm ē. s qd dat intellige m
simplicē in nlib' p mīm simplicē ī artifi' et
m cōpoītam ī nlibz pmo m p h qd dicit. hec
modi coꝝ. m cōpoīta scdo modo p hoc qd dic.
et ptes toci'. scdo aut cū dicit. alie aut sunt.
reducit omēs fors ad cām forlem penulata.
dicens quod sii fuit for' que d' totū / sii q
d' compō. sii q d' spēs. sp ē i' qd dat ēē rei
et ddiuate. et ita omis for' ad cām formale
penulatā reducit / et intelliīd ē qd spēs ꝯnds
m simplici tam ī nlibz qm ī artificialib'. cpō
aut m cōpoite ut siluū pciū. totū aut m
cōpoite scdo m. que. s. ē m rei cōstantis ex
pib' dissilibz. cōm aut nō sic distingt mīm
ut pdcm ē. n sic adaptat mos formaꝝ imo
intelligit mīm d'. ita. s. qd scdm altacōm et
fm cōpōm que cōsistit ī fi' et pone 7 ordiē.
et fm cōngōm q ē fm altacone 7 fm cpoe
m pdcō. et intelligit m scdm cōpōm p elā
sillaꝝ. et p mīm uasoꝝ. et ñ p ppones gnū. m
aut fm altacōm intelligit p mīm simplicē e
lemētoꝝ que ē m pma. et ñ p mīm corpū
similiū q sūt elā. mīm a' scdm cōgōm intel
ligit per ptes toci'. et sic distin' mīm ē dicē
quod spēs ꝯnds m fm altacōm. cpō aū m
scdo compōm. totū aut m fm cōgōm ut p'
tdo cū dicit. sem aut 7 ē. reducit omēs cās
efficientes ad cām efficacē penulata / dicēs qd
sii sit cā efficiēs ut spma ē cā efficiens aliū.
et sem planetaꝝ / sii ut medic' ē cā sanitatis.
sii ut delibans ē cā delibati. et ult ut agens
ē cā acti nece ē ut omis sit i' ex quo ē pm

mot' et quietis. et ita omis ad cām efficiētē
penulatā reducit / qrto cū dicit. qe aut 7 ē.
reducit omēs cās finales ad cām finalem p
enulatā / dicens qd qcūqz fuit cā final' sep
ē finis in opōne et bonū r' coꝝ q sūt pp
ipm. co. n. qd i' cui' grā sūt alia ē bonū
r' ipoꝝ. eo ecīā qd a' sūt pp ipm. ē finis
ipoꝝ. et non refert sii finis intent' sit bon'
in se sii nō. sp. n. ē i' cui' grā fiūt alia.
et ī omis finis ad cām finalē penulatā re
ducit / et dicit qd nō refert sii finis sit bon'
ī mte sii appeat bonū ut i' sit qē in rebz
uolūtariis et nlibz. ulcim ñ enī ī rebz uo
luntariis introciens inducit bonū. et nō ē
in uitate. inuentū aū in rebz nlib' ē bon
um. Conr cū dicit. cāe qnd. cōcludit ex p
dās illas ēē cās qs enūauit in pnci et tot
fm spēm et nō plēs. ~ modi aū cāꝝ. In hc
pte inuendit que et qt sūt cāe qntū ad
modos acci'tes cēneis cāꝝ. et diuī h ps
m d. m. q. p. declāt intitum. in scdā ut
ibi. est aū sp. deviat qsdā ppetates cē ms
cāꝝ. ī pma pte distingt ī cmuiso octo m's
causaꝝ / q sūt fm pus et postius. sii scdm
ppinqtatē et remocōm q p eos reputāt. et
ccā p se 7 p acns. et fm cōpōm et simplici
tatē / et ñ scdm actū et pōm. vn illa ps
in qua distinguit illos octo modos dnū m
.nu'. q sp ī una pte deviat unū modū cū
suo oppōito. et p deviat hos duos m's f p'
et postius. cē qd sic pcedit / p poit sii dic
qd cū modi cāꝝ sint mlti si omis reducāt
ad qdam m's pncip'les. s. ad opp. erut pau
cōres / q n n octo. scdo cū dicit. dnt aut
et ē. deviat duos illoꝝ. m'. modoꝝ. dicens
quod in omī gnē cāꝝ si cōpent cāe eide
gnis adinicem dicent qdam cause fm p'
qdam fm postius. et h ustiāt p ex'. ī cāis
.n. agntib' ē dicē med' ēē cā sanitatis et
artē sii artificē. s ars sii artifex d' cā
por. medic' aū postior. Non enī sanat
medic' n m qntū artifex. sii m qntū ē
hns artē. sr ī m cāis formalibz est re
pire pus et postius / qm ppor' duoꝝ ad
vnū ē for pcior ad dyapason. et ppor'
nualis for' por / et ult sp i' qd ē gtines
d' for' por r' contenti. sr et m' ē ī
finibz / extenuacō. n. ē finis exercii. et
finis extenuacōis ē sanitas. ī m'is pus
et postius manifū sūt / ut m pma et m
ppinq' sii cōpoīta. Conr cum dicit. amp
aut. deviat duos alios m's. s. p se 7 p accns.

intender q cā p accns e statue pollidic⁹ et omia qomica ipm. ut at et hō, pollidic⁹ tn e cā p accns ppinq, hō aut et al remota. cā aut p se e faciens statuā. Et q2 dem e qd qdam cā p accns e ppinq et qdam remota. induct ex ad h cū dicit. sut aut r e, in albo et musico. ut si qs dicit qd albz et music⁹ sit cā statue. di music⁹ ee cā ppinquior. albū aut remocior. et h. q2 e qus hoi. Cont cū dicit. pt omis et e, declarat alios duos mos. s. sedm pom et actū, q sic qos mi. modis pdcis et duobz modis adhuc dicendis. dns quod adh pret iii pdcos sut qdam cae sedm pom et qdam sm actum. ut edificator cū edificat in actu di edificator in actu. et cū non edificat di edificator i pō. qnt cū dicit. silr aut. q2 modi pdcā repunt i cāis ne putet qs quod n repiant i cātis docet incidnē qd sic, dns qd silr i cātis dnt queda sedm pus et qdam s pcius. et cī qdam p se et qdam p accns. sic dem e in cāis ee. ut cū ad e cā statue. di ee cā hui⁹ statue p pus. cā aut simpl p posterius. silr cāa quod e cā eris aut alic⁹ m. di ee cā hui⁹ eris p pus. in aut simpl p posterius. et silr cī dnt cāta queda p se et qdam p accns. cāta adhuc p accns. qda p pus qdam p posterius, et istd ultm dat intellige p h quod h. qd dicit. et in accntib silr e, q cum d. amp aut. declarat duos modos residuos dices quod qdam sut cae sm copom queda sed simplicitate et exficat de cā sm qpom ut si dicat qd non tm pollicit⁹ sit cā statue. nz tm faciens statuā. sz pollidic⁹ faciens statuā. ista aut cā e qposita ex cā p se et cā p accns. ex q relinq qd octo sut modi cāx i vniuso. qd quod i sūma recolligit cos cū dicit. sz taliū os. dices qd modi pdcā in mlane sr .6. quox vnsqsq di sedm actū et pom. et i i vniuso sut. g. aū .n. dnt f pus r posterius. sū sedm ppinquū et remotū, aū sic p se aū p accns. aū sm compom et simplicitate, et omis hu modi aū dnt f pom aū sm actū, et q2 act⁹ et pō sut qua oib⁹ modis. qd h dat drām int cām q e i actu et cām que est in pō, cū dicit. diffūnt a q2 ex drā hox relinq drā in alic. diffa e h. qd cā i actu simt e cū cāto et deficit cū ipo, sic iste medic⁹ non e in actu n cū h curato. et deficit ee i actu cū desinit curare. causa aut in pō. no e simt cum

cāto. Non .n. simt corrupit dom⁹ et edificator i pō, qnt cū d. oz .n. declarat ppetes pdcox mox. et declarat .3. q4 pma e. quod i omi gne cae qrenda e cā ultia. q quide e ultia i qone licet sit pma i ee. ut si qrat q hō edificat. dd q2 e edificator. Et si qrit q e edificator. q2 ht edificacom sū arte edificandi. ut i h cessat qo, qnt cū dicit. amp a. dat scdam ppetate. et e. qd cae ulēs sut cause cātox vliū. et cae pticulares cātox pticularū. et dic h sic ulr com. pseruando se a ploica opione. s. qd ulia sut cā pticlarū. Com cū d. et pos. dat tcā ppetate. et e, cae i pō sut cae cātox in pō, et cae in actu sr cae cātox i actu. ultio cū dic. qt qmd q. epilogat dicens suffict declaracū ee qt sut cae r cca quomodo tot sut.

icit aut et fortuna. In pte pcedente declaratū e de cāis p se. et qm ad cōnicar ipas, et qntū ad mos ipax. in hac pte declarat de cāis p accns. s. de casu et fortuna. et diui h ps in d. p. m. q. p. dat icencōm h⁹ ptis et necesitate. in scdā ut i. p qmd q. psequm intentu. in pma pte sic pcedit. pmo dat intencom, dns, quod cū casus et fortuna collocent i nro cāx. et si multa ex casu et fortuna videant. declarandū e de ipis. et tanqua declaranda ee casū et fortunā. s. quomo cas⁹ et fortuna collocet i num cāx. et in quo differunt cas⁹ r forna, et ū quid sit utqz. scdo cū dicit. quida .n. r e, dat necitate i tenci. et est. qd quida olo negabat casum et fortunā ee. alii aut posuerut casū et fortunā ee. errauerut tn i pone sua. qd qd de cāu et forna cosidandū est. In dando istā cām tangit opiones utrusqz et eas destruit, vn scd h di illa ps in d. m. q. p. dat opiom dicencū casū et fortunā no ee. in scda ut ibi. sunt aut quida. dat opiom ponencū ea ee. pma adhuc hō .d. i. q. p. dat opiom ipox cū suis rōnibz. in scdā ut i. sz hoc mirabile. destruit rōnes ipox. in pma pte sic pcedit. pmo dat ipm opiom, dicens qd quida dubitauerut utrm casus et forna sint aū non. cosencientes tn ad h qd olo no sint. scdo cū dicit. nichil .n. r e. dat rōes ipox. et dat duas. q. p. est. nichil quod fit a casu e a forna ht cām declaratam. sz oia que nos dnis fi a cāu ul a fortuna hnt cām declaratam. g nm eox fit a casu ul a forna, et i casus ul fortuna olo no sut. h⁹ rōnis p ponit qm. scdo cū dicit.

sz omniu. pot mi^re / ma. an no pot. tcio
aim d^r. et inueniendi. pbat mi. sic. si aliqs
eat ad foz ca emendi ut vendendi aliqd.
et ibi inueniat debitore qm no opinabat inue/
nire, a quo accipiat pecunia. ista inuetois
debitoris et pecunie acceptois dicebat ee
aim deriata, ipm eunte ad foz uelle e/
me aut vende. et sicut e in ex^o. S^r dice/
bant de omib^s aliis q dni. si a casu ut a
forna, s. quod omia hnt cam deriatam.
et in h pbat mior. Cont^r cu d^r. qm si aliq.
dit scdam rom ipoz. et est. si ad ee a
cau et a fortuna igens eet, qd antiqui
sapientes deriantes cas gnoms et corms
et alioz n^t dixnt de forna ul cau. cu g^o
ipi non locuti sunt de cau ut fortuna. n
eoia opinabant ipa ee, & relinq qd cas^s et
forna no sut. Conseq^r cu dicit. sz h mira^le.
destuit ipas rones. et p pma. dicens mgens
ee et mira^le ee, dice ut ipi dixut. s. h si
a cau ut a forna, pp h qd omia hnt cam
deriatam, mlta. n. sut a cau et a forna de
quibz n e dubiu qm alia m reducut ad
am deriata ut uolut ro antiqz, possunt
.n. quod oia hunt cam ncam. qm quo ad
hoc destuebant casu et fortuna. licet. n. oia
aliquo m reducant ad cam deriata. tn in h
quenit ipe az. et quida antiqz. qd qdam
coz fiut a cau et queda non. scdo cu dicit.
vn r qdam. destuit scdam rom. mtendens
qd ista ro nz fuit demostro nz ro pbabilis,
imo poci^s accusaco antiquoz. debent. n. an/
tiqui deriasse de cau et forna, qmus non
fecerut. ipi eni qui posuerut cas agentes
amicicia et litem ut emp, neutm ipozu
dixut ee casu ut forna, sili r n anax.
qui posuit intelligencia ee cam agentem.
adhuc ec n aliqs illoz qui posuut igne aut
aq a^d eloz ee cam rez, ut fecerut illi q no
accedut n cam mlem tm. nlls ipoz po/
suit casu ut forna, vn oms erraiut, si
no putauut casu ut forna su putauut.
m^m vpm de ipis no loqui sic, i9^ens e, vnde
pdca ro no pbat quod ipi intendebat, imo
poci^s accusat antiqs, et addit 9^t cu d^r. r h
alii uicentes. qd pdca qmus no posuut casu
et fortuna ee aliqm cauz. tn neuut casu
r forna in sermonibz suis. Emp. n. dixit
aere n^r fri scum vpm quod in hoc
tpe ut i illo fatur. Sm dixit ee a casu.
S^r posuit ipe amicicia et lite cas 9gregonis
et segregonis simp. vpm qd i aliq tepe

ut i pma cacone mundi ut i a^o fiat con/
gregio sii segrego h dixit ee a cau sicut
est a casu quod aer currens collidat se. S^r
n dixit congregom p qm fuit pres aliu
sm ipm ee a cau, ut manus et caput,
et coactus fuit ad h ut ult com. qm
cu posuit cam cogregois amicicia simp
n potuit dare cam pp qm acciit a^o con/
grego et non a^a, et io attribuit h casui.
Com^r cu d^r. q sut aut qd et c. dat opiom
ponetu casu et forna ee, et dat duas, c^e
q. p. sic pcedit. p^o poit ipm. et e, quod
quida posuut ultiam cam oiu ee casu ut
forna, dicentes casu ut forna ee causa
celi et oiu mudanoz. i. omniu parciu
mundi sp existencium. dixunt. n. reuolucom
corp^is celestis, et motu ordi^te et largiente
ordine omibz ptibz vniusi. si a casu.
scdo cu dic. mlta h p^m et c. destuit ipm o/
pinom, et h dup. p^o m p h qd mgens et
mira^le e dice alia et planas et alia que
sut inferiora corp^ibz celestibz si a cau ut a
forna, imo hre aliq cam deriata ut sm
au melliom an h cam cam. Non. n. fiut
alia et plante nlls casualr ex seie siue
ex spmate. imo planta ut oliua fit ex
seie tali, n^c ipius quecu, et ho ex seie
n^c s^i qnecu. sic g dice est igmr, dice celu
et ea que sut pria p dcoz et que eis lar/
giut ordine si a cau, r no hre cam de/
riata oio qm hnt alia et plante, 9^t cu
dicit. et igt et. destuit pdcam opiom alio
m. dicens pmo dignu ee et bonu cosidare
ut^m sit sic ut uolut illa opio aut non.
scdo cu dicit. et ad id. tang igmr qd seq
ex illa opione, dicens igmr ee e dice corp^a
celestia et ea que i illis appent si a cau,
cu i illis nuq uiderit ad si a cau, nz
mdebut, sz omia kom formice se hre et
uno m. et dice h in fioza no ee a cau.
cu tn mlta coz mdeant si a cau, pp
quod gro in poci^s debent dixisse. s. alia
et planeas et alia h^i si a cau, corp^a au
celestia no. 9^t cu dicit. sut au. dat
scdam opiom ponetu casu et forna ee.
et e, qd quida posuut casu r forna ee
cas. sz cu dixut ipa n 9phendi ab in/
tellectu huano. et h qr sut res diue et
nobiliores qm ad quod pot cophendi
ab intellectu huano. et ista opiom no
destuit sic ult com, qr e ura^us, et causa
qr 9dco sic dicetu e demostrado eis qd

sit cas' et qd fortuna: quidā aūt noluīt ipā
ēē, vptr errauīt in pone sua, ex q̊ ɋcludit
cū dicit. qr consid' ē. qd cosid est de casu et
forna, et h̄ qrnoū ad ea p̄dcā. s. cosidanda qd
sit utrūq, ꝗ quale differūt, quom collocent'
ī nūo cāꝝ, et in h̄ data ē intencō h' ptis et
necitas. p'm quid ē. data intencōne h' ptis
et necitate. h' ptē intentū, et diuī. illa pr
in .3. scd ea que tetigit in dando īteneōm
ī. q. p. declarat qd sit cas' et qd forna, in
scdā ut l. ē quid ē utrz. dat dīm ipoꝝ ad
īuicem: in tcia ut ibi. Sec. iiii. cāe. ondit
qm collocent' ī nūo cāꝝ. p' in .d. in. q. p.
dat vnā dīm ɋem cas' et forne qd sit utrq
īdicante, in scdā ut l. amp aū sicut. dat
ɋpam diffōm fortune. diffō aū qis q inuen
dit ī p' pte ē h̄. qd cas' et forna sūt cāe
p accns ī illis que fiūt ī mī pte, et h̄ ab
agente pp ad. et hūc diffōm sic pcedit. p̄
uenat ptes ipius diffōnis. scdo ut l. sic ē
dem ē. ex ptibz uenatis ɋcludit ipm diffōm.
et qr .3. sūt ptīle ī diffōne p̄dcā. pp h̄ hē
p̄ pr tres ptīculas, in pma pte inuenit ī
quirē hūc ptīla. s. casū et forna ēē in
illis que fiūt in minori pte. in scdā ut l.
horꝝ aūt q fiūt. inqrit hūc ptla. s. qd ēē
in illis que fiūt ab agente pp ad. in tcia ut
ibi. hm' ē. hūc ptla. qd sūt cāe p accns.
pmā ptla inqrit sic. eoꝝ que fiūt, qdam
fiūt de necitate, siū sp, qdam aū in ma'
pte, qꝝ neutrm m ē sl actu a casu ut forna,
queda aū sūt pt h̄. s. nec sp n frnt, de
quibz dnt oms ipa fi a casu ut forna, cu
g' hi fiant ī minori pte. relinq qd casus
et forna, sūt in illis. que fiūt in minori
pte. hūc eni ɋnē qr mai' pz qualit seq
ex pmissis. pp h̄ eam nō ɋcludit expsse. sz
ibido ea infrt ɋm ulteriorem ex ipa ɋnē, q
ē quod casū ut forna, ēē. si eni casus et
fortuna sūt ī illis q fiūt in mi' pte. cu
m sit qdam ēē hi, sē casū et forna ēē.
ea eni que fiūt in minori pte. fiūt a
forna et a casu, et s' que fiūt a forna
ꝗ a casu fiūt in minori pte. Conr cū
dicit. eoꝝ aūt q fiūt. inqrit alia ptla,
sic. eoꝝ q fiūt in minori pte, qdam non
fiūt pp ad. qdam aū fiūt pp ad, talia
.n. fiūt queda ꝯm ppositū, et ī pp aliqd
qdam aūt non. sz casus et forna sūt in
illis que fiūt in minori pte et ab agen
tibz pp ad. cu ē nō seqnt' i' qd ē inten
tum sz ad: g' casus et forna sūt in illis
que fiūt ī mi' pte et ab agentibz pp aliqd,
ex quo ɋcludit. q. p locū a minori cū d'. qr in
ē et ē, qd multo for' fiet ea q sūt sp siū de
necitate, et ī ea que ī ma' pte fiūt fient
ab agentib' pp ad, sdm tn aliā t'nslōm ɋclu
p h̄ ultimū ult' ɋnē inuētā in hac ptīcula
s. qd ea que fiūt a casu et a forna fiūt ab
agentibz pp ad, et qr dixit qdam fieri pp ad
et qdam nō. addit cū dicit. sūt aūt ī ē.
q sūt ista que fiūt pp ad, dicens hi ēē que
cūq fiūt a pposito ut a n'a. ɋnr cū d'. hm' ē.
infert tcia ptla p̄dcē diffōnis. s. qd casus
et forna sūt cāe p accns sic. qcūq sūt ab
agentib' pp ad, et h̄ sit a n' siū a pposito ē n
sūt illa que fiūt p se intenta ab agentibz
sz p accns, fiūt a casu ꝗ forna, et ī cas' et
forna sūt cāe eoꝝ q fiūt p accns ab agēte,
qr sūt cāe p accns, et qd cā possit dici p
se et p accns pbat p sile cū dicit. sicut .n.
dicebat qd sicut ī entibz cāas sūt qdam p se
et qdā p accns. s' in cāis st qdam p se ꝗ
qdam p accns, ut edificator sīt ars edifi'
ē cā dom' p se. alb' aūt aut music' p accns,
adhuc qr dixit qsdā ēē cās p se qsdā p accns.
dat dīm int' cām p se. et cām p accns cū d'.
p se quid ē. et ē, qd cāe p se alic' rei st fi'te
cāe a p accns possūt ēē infite, ut infīte paceb'.
infinta. n. possibile ē accide unicuiq. ɋnr cu
dicit. sic ē. ex ptibz pus uenatis ɋcludit
diffōm casus et forne ɋem. Intelligēd tn ē
qd nō infert expsse n vnā ptla. s. qd casus
et forna sūt in illis que fiūt ab agente pp
ad: reliqs aūt ptīclas dnas. s. qd sūt ī illis
q fiūt ī mi' pte, et ī q sūt cāe p accns
dat intelligē p h̄ quod dicit. sic dem ē. hūs
intellās pot dici qd ɋplete infrt diffōm dnis
qd si ad fiat sic dem ē. i. p accns, ꝗ ī mi'
pte, et ī ab agentibz pp ad. ipm dz fieri a
casu et a forna, ꝗ ne putet pp hūc diffnē
ɋem qd cas' et forna sit simp' idē. addit
cū dicit. ipoꝝ aūt. qd d' ipoꝝ ad inuicem ē
danda posterius. h̄ .n. solū ostensū ē in qb'
ɋueniūt, et ad maiorē manifactōm eoꝝ ī qbz
ɋueniūt, ꝗ etiā diffōis ɋis. dat qdā exm
cū dicit. ut ca accipi'. ī q tangit .3. ptīclas
dicte diffōis ɋis, et est, si aliqs sciret debi
torē suū in aliq' loco, et ueniret ad locum
illū, et inueniret debitorē. inuenco debitoris et
delacō pecunie nō ēēnt a casu et forna, imo
ēēnt p'nt intenta. Si aūt nesciret debitorē
in illo loco venturū nec ad locū illū iret pp
i', et inueniret ibi debitorē a quo acciperet pe

causam. tunc hic debitoris inventio et pecunie acceptio fiet a casu et fortuna, quia fiet per accidens; fiet etiam non ut in maiori parte, cum non fuit consuetus in illo loco invenire debitorem; fiet etiam ab agentibus propter aliquid. Apparet aliquid enim ivit ad illum locum. Amplius autem sicut est, hic intendit dare propriam diffinitionem fortune, et dicit quod intendit hic est: fortuna est causa per accidens in istis que fiunt in minori parte ab agente propter aliquid et secundum propositum. Et in parte quod hec diffinitio convenit per data concludit ut sit propria fortune, per ultimam particulam huius diffinitionis, scilicet secundum propositum. Unde suppositio tertia particularis prius venata solum indiget ista ultima particula. Dicit autem hic prius in d. m. q. p. inquirendo hanc particulam diffinitionem fortune complentem, et ex ipsa fit diffinitionem fortune completam. In secunda ut l. Infinitas quidem igitur, declarat quasdam proprietates fortune, ut diffinitio fortune sit manifestior et dicta ipsius ad casum quam prius dabitur sit notior. In prima igitur parte prius venatam particulam predictam sic manifestat in exemplo in parte precedente posito, cum receptio pecunie que est finis agentis non sit a causa per se sed per accidens, et tamen quod sit ab agente secundum propositum sui intellectus, tunc dicitur illa receptio esse a fortuna. Si autem agens proponat ire ad forum, et hoc huius causa ut inveniat debitorem quem consuevit ibi invenire, aut semper aut in maiori parte, tunc receptio predicta non est a fortuna. Ex quo innuit quod fortuna solum est in illis que fiunt ab agente secundum propositum. Secundo cum dicit Manifestum utique, ex hac particula venata suppositione tertia particularis prius questitas fit diffinitionem fortune completam, dicens manifestum esse ex predictis quod fortuna est causa per accidens in illis que fiunt in minori parte, et hoc ab agente secundum propositum propter aliquid. Unde concludit ulterius cum dicit Unde esse idem, quod fortuna et intellectus fuit esse idem quam causa agens secundum propositum. Propositum enim preter hoc est intentio de proposito, non est sine intellectu, consequenter cum dicit Infinitas quidem. declarat quasdam proprietates fortune predictas, vel declarat duas, quarum prima est quod fortuna est infinita et inordinata, quod sic ostendit: res fortuita potest fieri ex causis accidentalibus infinitis ut inferius probabitur, sed res fortuita non fit nisi a fortuna, igitur fortuna est infinita, et quia est infinita, ideo in humano intellectu inmanifesta, ex quo concludit ulterius quod omnino nichil videtur fieri a fortuna, nec fortuna aliquid esse. Et adducit cum dicit Omnia enim. quod nichil fit a fortuna [illegible] dicitur, quia dicitur cum ratione, contingit non fit ut in maiori, et dicit aliquid quare dicitur cum ratione, et est quia omne quod fit a fortuna fit a causa per accidens, vel fortuna est causa per accidens et nullius per se. Et quia est causa per accidens est in minori parte, et quod est in minori parte estimatur omnino non esse. Propter quod rationabiliter dicitur fortuna omnino non esse. Consequenter cum dicit Et ut eveniat quia prius

supposuit quod res fortuita potest fieri a causis accidentalibus infinitis, probat hic, dicens quod si aliquis exit ad forum et inveniat debitorem a quo accipiat pecuniam, non tamen propter hoc ivit; infinite possunt esse cause quare ivit ad forum, aut scilicet ut videret aliquem amicum suum, aut prosequens aliquem ut inimicum, aut fugiens inimicum, aut ut videret spectacula, et infinite cause huiusmodi. Et quia conclusum est quod fortuna est infinita et non immanifesta, et quod omnino non est, addit cum dicit Et esse dictum, quod iterum est dicere fortunam esse aliquid extra rationem. Ratio enim preter hoc sumitur non est in istis que semper fiunt aut in maiori parte. Cum igitur fortuna sit preter hec, necesse est fortunam esse rem extra rationem, et potest intelligi hic ratio certa collectio sive habendo causam ad causatum. Et hic modo dicitur fortuna extra rationem, ut secundum commentatorem, vel potest dici ratio scientia speculativa que de rebus fortuitis sive de fortuna non considerat. Et quia iam interposuit quandam questionem ex medio per quod probavit fortunam esse infinitam, resumit illud medium cum dicit Quare quidem. et ex eo infert iterum fortunam esse infinitam, consequenter cum dicit Autem in quibusdam. quia habitum est in medio predicto quod huius rei fortuite possunt esse cause accidentales infinite, incidenter movet quandam dubitationem super hoc et solvit, et est dubitatio utrum cause accidentaliter predicte possunt esse infinite, quarum quedam sunt propinque, ut cause propinque sanitatis sunt adventus venti vel solis, quedam autem remote, ut abrasio capillorum. Dubium posset videri utrum tam cause remote quam propinque debeant dici causa accidentalis que fortuna est. Hanc dubitationem solvit cum dicit Sicut autem est, intendens secundum commentatorem quod solum cause accidentales propinque sunt causa que est fortuna sive causa rei fortuite, remote autem non. Themistius tamen exponens ipsum intendit quod tam cause accidentales remote quam propinque sunt cause rei fortuite, et huic expositioni scilicet Themistii magis consonat littera quam expositio commentatoris. Et tractat una proprietas esse fortune cum quibusdam incidentibus inter ipsum. Consequenter cum dicit Fortuna autem bona. declarat aliam proprietatem ipsius. Et est quod quedam fortuna dicitur bona, quedam mala; bona autem cum aliquod bonum evenit, mala autem cum evenit aliquod malum. Adhuc autem quedam dicitur eufortunium, quedam diffortunium; eufortunium autem cum aliquod magnum bonum evenit, sive cum aliquis prope est ut habeat magnum bonum; diffortunium autem cum aliquod magnum malum evenit, sive cum aliquis prope est ut habeat magnum malum. Et intelligit prope esse ad magnum bonum aut ad magnum malum per hoc quod dicit Quod distinguere autem tamen congruere. Hic enim quod prope sit accipimus ab intellectu tanquam essent in actu.

commentator

commentator

Themistius

quod enim non deficit non putandum quod habeat. quia omnino non deficere videtur et ne decipiatur homo in multa ista mundana. ex hoc quod accidit ei de bonitate fortune, addit cum dicit. amplius incertum. quia bonitas fortune sive eufortunium incertum esse rationabile est. et hoc quia fortuna incerta sit, quia enim fortuna sunt que sunt a fortuna neque semper fiunt neque frequenter sed in minori parte propter accidens. relinquitur quod sit incerta. ista autem ulteriam comperitare per modum comperitatis non inducunt quod scilicet ab illo loco. fortuna autem bona. immo voluit quod cum prius actum sit de fortuna diffinitive: quod in hac parte agit aliquid de ipsa dividendo ipsam. Est autem quod utrumque. hucusque actum est de casu et fortuna ostendendo quid sit utrumque per suas diffinitiones. in hac parte ostendit quomodo differunt ab invicem. et quia intendit dare eorum differentiam in primo recolligit ea in quibus conveniunt que scilicet tacta sunt in diffinitione eorum, dicens quod casus et fortuna conveniunt in hoc quod utrumque est causa per accidens in entibus, que neque sunt necessaria neque fiunt in maiori parte sed in minori, et hoc ab agentibus propter aliquid. secundo cum dicit. differt autem. dat differentiam ipsorum. et dividitur illa pars in duas. in quarum prima dat differentiam eorum in generali. in secunda ibi, magis autem etc. ostendit magis et specialiter apparet eorum differentia. in prima parte sic procedit. primo narrat eorum differentiam, secundo ibi, fortuna quidem enim. probat ipsam differentiam. tertio ibi. quare manifestum est. concludit ipsam differentiam probatam. primo igitur narrat differentiam, dicens quod casus est in plus quam fortuna et quod generalius ei. omne enim quod est a fortuna est a casu et non econverso. quod autem dicit. fortuna quidem. probat iam narratam differentiam, ostendens primo quod fortuna solum est in habentibus propositum. secundo ibi. sed casus malus. ostendit quod casus est in habentibus propositum et in aliis, ex quo relinquitur quod casus est in plus quam fortuna. primum ostendit sic. fortuna est in eisdem in quibus est bonitas fortune et non in aliis, sed bonitas fortune solum est in operantibus per propositum. ergo fortuna solum est in operantibus secundum propositum. hanc rationem primo ponit, secundo ibi. signum autem. probat minorem. et est ratio ipsam sic procedit. primo ponit maiorem. secundo ibi. et omnino actus. ponit minorem. tertio ibi. unde necesse. infert conclusionem. quod autem probat cum dicit. signum autem. sic. bonitas fortune estimatur esse eadem felicitati aut prope eadem, sed felicitas non est nisi in operantibus secundum propositum, michi enim aliquid est felicitas, quia operatio finis laudabilis, et non est eupraxia, id est operatio bona. ergo bonitas fortune non est nisi in operantibus secundum propositum. hanc rationem primo ponit maiorem.

secundo ibi. felicitas autem. ponit minorem. et innuit suam sufficientiam per hoc quod dicit. eupraxia enim fortune idest. felicitas autem. ponit minorem. tertio ibi. quare quibus neutrum. infert conclusionem. et quia ostensum est fortunam solum esse in operantibus secundum propositum ex hoc concluditur cum dicit. et propter hoc. quod nullum inanimatum differt aliquid facere a fortuna, neque inanimatum aliquod neque brutum, neque infans, et dat causam huius, et est, quia caret intellectu proposito dirigente et rectificante operationes suas, ad hunc neque in predictis accidit eufortunium neque disfortunium nisi secundum transumptionem, quemadmodum dixit quidam protagoras quosdam lapides esse eufortunatos ex quibus fiunt altaria et ydola glorificata, quosdam autem infortunatos, ut qui conculcantur. in his enim neque est eufortunium neque disfortunium scilicet nisi secundum transumptionem, quia solum secundum passionem. hic enim non habent fortunam in actione sed in passione. scilicet per actiones eorum quorum actionibus accidit fortuna, et hii sunt habentia propositum. et sic ostensum est hucusque quod fortuna solum est in habentibus propositum. secundo cum dicit. sed casus etc. ostendit quod casus est in habentibus propositum, et in aliis tamen. scilicet in inanimatis quam animatis aliis a rationalibus. Et quia ex prehabitis manifestum est quod casus est in habentibus propositum. ideo hoc supponendo, ostendit per exemplum casum esse in non habentibus propositum utroque modo predicto, si enim equus captus ab hostibus evadat et veniat ad domum ad quam consuetus est venire, liberatus est a periculo, sed ista liberatio est a casu. non enim venit propter hoc ut liberaretur, similiter si tripodium sive scampnum habens pedes. scilicet quod aptum natum est ut super ipsum sedeatur aliquis, si ipsum cadat. casus est (?) et est a casu. non enim cecidit ut aliquis sedeat super ipsum, immo cum sedendi statu, ex quo relinquitur quod casus accidit et in non animatis et animatis aliis a rationalibus. et in hoc ostensum est casum esse in plus quam fortunam, unde concludit cum dicit. quare manifestum est. differentiam iam probatam dicens manifestum esse ex predictis quod casus sit simpliciter in eo agente propter aliquid. et hoc sive sit agens per propositum sive secundum naturam, in eo quod non intendat agere propter illud quod casualiter fit, eo (?) scilicet casualiter fit cum causalis est extra primum agens propter aliquid modo predicto. et hoc ab agente secundum propositum. et sic conclusa est differentia inter casum et fortunam, scilicet quod casus est in plus quam fortuna. Et quia in concludendo dixerat quod ea que fiunt a casu non fiunt ab agentibus propter aliquid tamquam a causa per se et naturali immo contra, cum non est extra. redit super hoc quod dicit. signum autem est. ipsum probando per quoddam signum sumptum a vano sive ab eo quod est frustra. sic. quod frustra fit caret fine propter quem natum est. dicitur enim aliquid fieri frustra quando aptum natum est ad aliquem finem cum non consequitur ipsum et non aliter, sed casus secundum

gua noiacom ap grecos deriuat ab h aduubio frustra, g ea q fiut a casu fiut ab agente pp ad, cu ad euenit qm id qd intendit, sii q id ad qd natu erat, et i agens pp ad no e ca ppa et denat eoz que a casu fiut, h rois pmo poit ma. usq ad illu locu. Sic g qd p se. ibi au poit mi. et melius qd h q dicat. casu deriuari ab eo qd e frustra. pot p ee, q ut uit com, frustra dr fieri ad cu no conseq id qd intendit. qse eni ad, ul pp ista vicinitate pot dici casu deriuari a frustra, ut alr, q agens pp ad cu no conseq q id frustratur suo fine, q cu conseq aliud pt pn intentu. dr cosequi id a casu, et i agens opari frustra, pcedit opom sua casuale necco, ul pp h quietem pot dici casus deriuari ab eo q e frustra. Cont cu dic, euidit n. addu exm ad id quod pns pbauit. s. qd ea q fiut a casu no fiut ab agente pp ad tanq a causa ppa et ecnli. si n. lapis cadat no ca percutiendi aliq, sz pp ad, ppren contingit q percutiat. ista passio a casu e. nec e pm pciens ca ppa et denalis isti percussionis, qinus oii ali contingat pici lapide ca percutiendi aliq, tc. n. n e passio a casu. imo tuc e pciens ca ppa et denat percussionis. Cont cu dic. magis au separa. or i quibz magis appet dria int casu et forna sic, p dic qd dria coz ad inuice magis appet in rebz nalibz, et mag in rebz nalibz qm i hntib aias intoles, ul expoit ista driam cu dicat, cu n. fiat, dns qd si ad fiat i rebz nalib pt solitu csu nre, ut si gnietur ho hns. 6. digitos. h dr ppe fi a casu. et no a forna, sedo cu dicit. e au et e. dat una driam int forna et casu i rebz nalib. et e, qd ea q fiut a forna, fiut oio a ca extra, ea au que fiut a casu in nalibz, fiut aliq in a ca interna, hoiem n. gnari cu. 6. digitis e ex ipa ma cu fuit i obediens nre, qt aum dic. qd g rc. epilogat pnt deriata ab illo loco. pm quod g rc. et pz. Sz moz rc. hito in pte pcedente qd sit cas quid etiam forna, deriata q dria int casu et forna. in hac pte or qm collocatur cas ul forna i numero caz. ondens ad quod gen cae reducatur. qm ad cam efficiente, et pcedit sic, p dicit casu et forna gerni sub ca efficiente, sedo cu dic. au n. h pbat sic, oe quod fit a casu ut a forna fit a causa nali au ab intellcu, et eode m fuit cae, h qd intellect et n sut cae p se ei qd intendit ab eis. cas au et forna ca p actis, q quid infinite sut ut hec ex pdcis. cu g i intellcus

et n sit cae efficientes p se. casus et forna erut cae efficientes p actis, h rois solum poit mem, q qne tecum pus posuit. qd cu dicit. qm au sut. qcludit qdam correlariu ex dcis, et e pm, qd cu intellcus et n sit cae p se. cas aut ul forna cae sut per actns. et id quod e p se sit pus eo qd e p actns. seq qd cas ul forna sut cae priores intellcu et n. et ex h qcludit ad correlarium cu dic. qd si a. qd si casus et forna sint cae celi au alicuis alterius au i ipius uniuersi ut uolebant quida supdci. q nece e intellcm aut nam ee cam ipoz priores casu et forna, ul in h rephendit pmemde et melissu qui posuit casu et forna ee cas pdcoz. Quod au cae. In pte pcedente doctiatu est de cais ostendo, que sint scdm sbm, et qr scdm num, ppren q h no pbauit p rom sz solu ponendo et narrando. pp h inducit in hac pte una rom ad hoc pbandu, et est, quot sut pp qd sui qoes querentes pp quid. tot sut cae tractat illas qones et no plres, sz pp quid sut tm iiii or. g cae tractat ipa tm. quor erut. hui rois pmo poit qne, sedo ut ibi. tot. n. nuo. poit mem ex quo seq q. teo ut ibi. au. n. insitat ipam mem. s. q pp qd sut tm. iiii or q pp quid au reducitur ad qd. s. ad forma form q e ultimu i immobilibz ad qm cessat qo sui qq, et exeat de h in mathematicis, pp qd. n. in ipis reducitur ad ulterius ul ad diffom. qmstruale, sii i qmstrualem, aut ad diffom fci sii om, aut ad diffom fore mathematice, que quid diffones au sut fore ar constat ex fors, qmathematica n. scia solu considat fors, sic g pp quid aut reducitur ad forma ut pdem e. au reducitur ad cam effte, ut si qrat ppr qd pugnat aliq, et est vnde qnz q furati sut, tanqm cam efficiate ipoz pugne, au reducat pp ad. ad cam finale, ut qda pugnat ppr h ut dominet, aut est reducit pp quid ad cam nale, ut cu q pp qd corrupit ar. et rndet q copoitur ex qris. et no est plibz modis dubitare qom pp quid, ex quo relinq q pp quid sut tm. quor. Et melius quod i rc pdca no e pecco pni, qinus indeat pbari numerus caz p num qonu pp quid, q pp qd nobis noci est qm sit ca, pus. n. qrimus cam. et pea p qom deuenim in cognicom ipius, Consete cu dic. qd qd g.

epilogat pdeteiata huc usq de cais/ dices
ma ee ex pdcis q sut cae scd sbam qm
silis forlis rc. z. qr fm num qm iiii.
uorma au cae. In pte pcedete onsu e
q sut cae p sbam et qr fm num. i
hc pte intendit onde qd phi e de omib
caus considare/ et pcedit sic. pmo narrat
sic ee. scdo ibi. qr quod. pbat sic esse.
in pa pte sic pcedit/ p narrat sic ee/ dns
qd ai. q. sint cae ut posteniu e. nlis phi
e de omib gsidare et induce i una q qz
ut i eas ad om qom nle respondo/ ut in
omib phice demire/ Et qz sic dixit qd
nlis e de oib considare. ne putet q ipe
cae sint diuse qd i nllo queniant. addit
ai dice. ueniunt au. q. z. illaz caz mlto
ciens incidunt in una. s. forlis finalis
efficies/ forl. n. et silis in quibzda sunt
unu nuo. effiens au e ead spe formali
et finali gnus no nuo/ ho. n. gnat ab
hoie tanqm a ca effice/ n au cu nlla
pdcaz caz quenit/ adhuc q qz dixit quod
phi e oms cosidare. et ca efficies a e de
sua gsidacone et alia no. sp h docet ai dic.
tenet aut phius. ci agens sii mouet hc
phicis gsidare. dicet q ipius e considare
tale mouens quod ai moz mo/ mouet
aut q ai moz no mouet/ n e de consi
dacoe ipius/ et h pbat ai dice. Non n.
sunt. sp h qd hi mouens non hc in se
motu nz pn motus/ imo mouet i qr
oio imole/ effens au qd e de gsidacone
phi. de necitate hc in se pn mot/ qr
tale mouens de consine phi no e/ et qz
dixit qd qda e mouens imole de q no
cosidat phicis gda au mouet et motu
de quo cosidat/ ad maiore h euidenciam
distingt gna encie de quibz diuse sc
cosidaces/ cu dic. vn tria negocia. dicens
qd tria sut negocia ce encia diusa. qda
n. sic metha. e ce imole. metha. n. e
de forlis abstractis a motu et a m et fm
ee et scd diffom/ et e de ente in qn
ens/ qz ultr imole e, a au negociu
e. ce mobilia incorrupa ut mathe/ et de
mathe ee ce mobilia/ qz mathe consi
dat ea q sut i mob, dr e ee ce mor
rupa. qz cosidat ea no put sut i mob/
tciu au negociu e ce corrupa/ ut phia
nlis spe dca/ et dr phia ee ce corrupa/
qz phicis p et pn consider corrup et
incorrupa. q ai dic. qr sp quod. pbat

qd iam narrauit. s. qd phi e de oib. iiii.
caus cosidare. et pcedit sic. p ondit q ipius
e cosidare. z. cas. inle forlem effiace. et
i quom hc ipas cosidare/ scdo no i. Finis
aut. o qd hc gsidare cam finale. pmu
ondit sic. cognico gnonis no coplet n i
dando istas. z. cas. inle forlem effiace. ad
h. n. qd cognoscat gno. oz cogsce qd gnat
ul i fora/ ut ex quo gnat et ita m. Et qz
fora existes in po no pot educe se ipam i
actu. sp h oz pone agens sii efficiens p qd
educat. cu g nlis phi sit cogsce gnom.
z de ipa considare. ipius erit cosire. z. cas
pdcas. modus a consi e/ qd p dz consite
forma pma. et pca deuenire ad forma
ultiam et pprmq rei de qua cosidat./ p i
debz considare mm pma descedendo i sua
cosine ad mm ultiam ppa et pprmq rei ex
quo hct q nlis e cosidare tam fora pm
qm mm pma/ silr i in cosi de cais
pdcis/ dz incipe a p effice/ et deinde
ad cas pprmas et spales ut ppas. ex q pz
quo hc cas pdcas consire. h ibi pmo
ponit gne. scdo ut i. De gnone au sili.
ponit mo et docet modu consi causar
pdcas/ ul qz sic onsu e qd nlis e gsidare
cam effice, et ca efficiens qdam est nlis.
sp h enuat m caz efficienciu ai dic.
Dupla au sut/ ut pateat q ipaz n sit
de consine silis phi/ dicq g qd due sc
cae effices hi mouentes/ qz alcia e no
nle/ ul dat cam h cu dicit. no. n. et est
qz n hc in se pn mot/ et docet ci e h
mouet. dicet hc ee. qd au moz no mo/
ci e mouet oio imole/ ut. s. pm motor/
id n mons e pn et ca du encui/ et no
i inuco. cu a oia mouencia p ipm moueat
et moueant ab ipo/ ipm au ai moz a
nllo mo/ ul addit qd id mouet p h
qd e pn aliox. e fora/ Com cu dicit.
Finis aut. o qd phi e considare causa
finalem. sic. finis e id sp qd et cui gra
agt a/ cu g n agt sp a ul phi sic co
sidare nim. phi erit cosidare fine sp
qm agt n. et i phicis hc cam finalem
considare/ qr et oms cas. q cu dr. et
pnit. qi epilogo sumari recollegit qd
phi e oms cas consire. oms. qz ag nles
ad qones nles respode. et in h tiac totu
illa ps in q agit de cais fm ppa opione
sii non mentiendo ceta ipas. z. Dr quid g.
In pte pcedente deriauit auctor de cais

n menciendo cera ipas

n mentiendo ee ipas de quibz nouit. i hc pte
mendit mai^re met^res ee grda ipaz. et pcipue
ee cam finale et mlem. quida. n. oio. oio
destrurit cam finale, dicetes nam no age pp
ad. imo ea pp que nu age n. fi a casu. su
casualit accide qd n agat pp ea, dicebant q
oia q gnant gnari ex necitate m^e. et no m
dige aliq agente pter nam. dinu au h ps i
d. m. q. p. dat mencom, dnr dd ee. i causa
itemi. m fa ut i. hc au oppom. pse menciu,
m pma pte sic pcedit. p dat mencom, dns
dd ee m h pte ai p qd n e de nilo enciu
et de nilo caz que agut pp ad. pci au de
tiand e de necco. i. de m, c necitati attribu
ebant antiq cas gnonis, qlr se heat i nlibz,
sed cu dic, et hnc au. dat necitate mtemi, z
e, qz antiq omes reducebat oia gnaua ad ne
citate m^e, dicetes oia gnari p nam caldi z sici
fgidi et humdi existentiu i m, dicetes p diusas
gmixtiones pdcoz diusas cari gnoes. et no
e ee am cam agente gmiscente i causante
cplexioes diusas, id imo dixit inuegr^bz q
caloz qz apt nat e tri sru pp h mo ad pte
supiores plantaz i ex eo cant flores i fct,
frigus au e natu ferri deorsu, i pp h mo
ad ptes mfiores et ex eo gnant radices pqs
act hit nutrimtu ut ionitu i ulc p nam pdcaz
qlitatu nitebant redde cas cuilibz actois nlis
sic i gnois. i qmis quida ipoz ut emp. et
anax, aliqtulu tetigerit cas agites, n pp
h mi dnt ipi reduce ut redige cas gnois
ad necitate m^e, qz ipi qmis i p gnone mdi
posiunt cas agentes ut emp. amica i litem.
anax. au mellem. i aliis tn gnonibz gmitabz
pticu^bz oio dimisunt suas cas et i omes i
attribuebat as gnois necitati m^e, negantes oio
nam age pp ad, qr de istis poibz e mqrendu.
gnr cu dic. hc au opione. pse menciu i di
illa ps m d. m. q. p. detiat pma pte menti
ut. s. n agat pp ad. m fa ut ibi. quod au
ex necitate. detiat sedam. s. de necco, i de m
e attribuebat necitate gnois, p hc d. m. q.
p. dat rom a^oz p qm uolebat ostnde aliqm
nam n age pp ad. m fa ut ibi. Sz ipo^le e. de
sbit rom ipoz, ostendes p ples roes q nata
agit pp ad. ro au ipoz e h. pluuia p eos
no descendit ut crescat segetes. imo ex ne^te m^e,
ut cu uapores eleuat^ad locu fgidu aeris:
nec e ipos copmi et cotuci i aqua, q quide
resoluta descendat i pluuia ex necitate ipi m^e.
et qd segetes crescebat p ipm. dicebant ee a ca
su. sic si pluuia descendens inueniret tritica

i aera. corrpet ipm n qz pp h descendit imo
a casu, sim dicebant ex alia pte, ad h ano
silr dixit m ptibz aliu q sut pp aliq utili^te
ipos ee ex necitate m^e, i no pp illas utili^tes
h a casu, dicentes dentes anteriores ex ne^te
m^e ee acutos et aptos ad scindend cibu. qz
s. m eoz scitalis e. maxillares au ee latos
s^r ex necitate m^e, qz. s. m eoz gsta e qui
cu sint apti ad molendu cibu, dicebant
hoc ee a casu qi no fient pp h. et sic e
m istis. sic dicebat m oibz ptibz alis q
sut pp as utili^tes ipas ee h^o ex ne^te m^e,
qd tn consequit^ tales utili^tes dicebat ee
a casu. q^m pten dixit qd illa i quibz se ptes
ita dispoite ex necitate m^e tanq eent pp
mltas utili^tes illaz rr hi res saluari i ee
et multu durare, qmus h casuali cotigunt.
q au no sic se hnt. dicebat ato corrpi.
sic dixit emp. qui posuit bonigenas et
ripeas i qbz erat ptes no dispoite. q. eent
pp utili^tes ipaz, sicon. n. erat oms ptes
bonigene queientes uti^bz bonis n oms
utili^bz nate, pp qd ato corrpebant hmi.
huis g i hi roibz posset as opinari n^am n
age pp ad. imo oia q eueniut. ex necitate
m^e euenire, Sz ipo^le. h destbit rom pre
dcam, o^ens p ples rones nam age pp ad imo
q. p. e h. mb^ alia et oia que unr fi a n.
fut au sic sp au sic fquent. Sz eoz que
fiunt a casu ut fozna, nllm fit sp aut
fquent, non. n. mltiplicat^ pluuie i hie
me a casu, sz apd ascensu canis si mltipli
cet^ fit a casu, sz si cotingat i hyeme
d^o fi a casu. g mb^ alia et alia q dnr
fi a n. n fut a casu. sz au fut a casu
au pp ad, quod ipi cocedebat. g nece est
mbra alia et a^a q dnr fi a n. fi pp ad.
h ro contexta e. q. ex duobz sillis q sicis
patet. Com cu dicit. amp m qbcuq. dat
sam rom ad id, et e, ea que fiut ab arte
fiut ut apta nata sut, et ut n facet ea
si h facet, sz ea q fiut ab arte fiut pp d
ad. g q fiut a n fiut pp ad. h^o rois p
poit ma. fo ut i. Si g que sut. poit mi
et no pbat qz concedit^ ab aduarius. tco
ut i. ma^m est. mfert gm. et tangit
iustificacom necitatis gntie mai^te. maiore
pbat sic. quecuq agut pp aliquie fine a
gut pp ipm pnt apta nata sut, i eo q
apta nata sut ad aliq fine agut pp ipm
sz ea que fiut sm arte fiut pp finem
aliq. et s^r agnata agut pp aliq fine.

ergo que fiunt ab arte fiunt prout nata sunt, et ita prout natura faceret ea si hec faceret. Huius rationis ponit minorem, secundo ut ibi: agitur autem. ponit maiorem ut ibi: et apta nata. ponit conclusionem. ultimo cum dicit: ut si domus. inducit ad hoc unum exemplum ad manifestationem conclusionis, et est quod domus que fit ab arte fit prout apta nata est fieri, sicut et fieret si esset facta a natura, et similiter ea que fiunt a natura si fierent ab arte, fierent ut nunc fiunt, scilicet prout apta nata sunt fieri. Ars enim complet quedam eorum que a natura compleri non possunt. In quibusdam autem imitatur ipsam naturam, ex quo relinquitur quod ea que fiunt ab arte fiunt prout apta nata sunt et prout natura faceret ea si hec faceret, et hec est maior primi rationis. Unde ponit minorem. conclusionem cum dicit: si igitur etc. ponit conclusionem cum dicit: maxime. et innuit necessitatem conclusionis cum dicit similiter enim, et patet. Consequenter cum dicit: maxime autem, dat secundam rationem ad idem, et est per modum inductionis, sic: quedam sunt alia que non operantur per artem acquisitam neque per intellectum deliberantem sed secundum naturam agunt propter aliquid, ut scilicet aranea et formice et irundo, de quibus etiam dubitant quidam ignorantes eorum naturas utrum agunt per intellectum deliberantem an non. Similiter et quedam animata vegetativa ut plante operantur propter aliquid. faciunt enim folia ad cooperiendum se et salvandum fructum, et radices deorsum ut mediantibus ipsis attrahant alimentum. cum ergo que secundum naturam agunt agunt propter aliquid et omnia naturalia agentia univoce agunt, manifestum est quod omnia que fiunt a natura fiunt propter aliquid. et ita natura propter aliquid operatur. et interponit quandam particulam cum dicit: et quoniam natura. que sic introducitur, quia confusum est iam quod natura agit propter aliquid et posset esse dubium quid est id propter quod agit. ostendit quod est natura que est forma. sic cum natura dicatur duobus modis, scilicet natura que est materia et natura que est forma, et finis est id cuius gratia alia fiunt, quod quidem finis est idem cum forma, cum natura agat propter aliquid agat propter formam. id enim ultimum secundum quandam introducitur ut sit gratia illud ad principale propositum. Peccatum autem fit in hiis. hic dat quartam rationem ad idem. et est quod in illis que fiunt ab arte aliquando contingit peccatum, ergo et in hiis que fiunt a natura similiter contingeret peccatum. cum ergo in arte ita est quod ea que recte fiunt secundum artem fiunt propter aliquid, cum autem accidit peccatum in arte operatur ars propter aliquid, non tamen complet id propter quod agit, immo fallitur et consequitur aliud. similiter erit in natura quod natura recte agens agit propter aliquid. cum autem accidit peccatum in natura, agit natura propter aliquid, verumtamen non perficit id propter quod agit, immo impeditur per corruptionem alicuius principii in prima generatione. cum ergo natura tam in recte agendo quam errando agat propter aliquid, relinquitur quod natura propter aliquid agit. peccata autem que

accidunt in arte manifestantur per exemplum per hoc quod dicit: scriptor autem etc. et patet. que autem accidunt in natura ostendit cum dicit: et monstra sunt. dicens quod peccata que accidunt in natura sunt res monstruose, et sunt vacce vel bovigene quas posuit Empedocles, quarum superiora sunt partes hominis, inferiora autem partes vacce. et accidunt hec ex corruptione alicuius principii in prima generatione impedientis naturam perficere id quod intendebat, ut scilicet ex corruptione spermatis sive alicuius extranei in spermate, cum fiunt monstra in genere animalis. quod cum dicit: amplius necesse est. dat quintam rationem ad idem. et est: natura in generatione animalis primo descendit semen antequam generetur animal, disponens ipsum et mollificans ad susceptionem forme animalis, et quod primo ex ipso semine generatur animal. et natura agit quod animal, ex quo relinquitur quod natura in decidendo semen agit propter animal. et sic declaratum est in animalibus et similiter est in plantis, licet actio nature in ipsis minus sit manifesta, ex quo relinquitur quod natura tam in animalibus quam in plantis agit propter aliquid. Consequenter cum dicit: utrum igitur in arboribus. dat sextam rationem ad idem. et est contra Empedoclem qui posuit naturam non agere propter aliquid, sed ea propter que natura agere casualiter contingere. posuit enim naturam equaliter agere propter ea que monstruosa sunt et propter ea que recte fiunt. et est ratio hec: si sic esset, tunc cum monstruosa fiant in animalibus ut bovigene quas posuit Empedocles, ut consilia: multo fortius fierent monstruosa in plantis cum maior sit sollicitudo nature et etiam ordinatio in animalibus quam in plantis. et in maiori ordinatione, scilicet quod sicut in animalibus fiunt monstruosa quorum superiora sunt partes hominis et inferiora partes vacce, similiter in plantis erunt monstra quorum superiora erunt olive et inferiora vitis, quod tamen inconveniens, non alicubi contingit. ex quo relinquitur quod ea que dicuntur fieri a natura non fiunt a casu, immo quod natura agit propter ipsa. Consequenter cum dicit: ad hoc oportet. innuit septimam rationem ad idem. et est: si natura non ageret propter aliquid sed solum a casu ut voluit Empedocles, tunc ex quolibet semine indifferenter generaretur quodlibet generatum. et hoc cum non sit semen deviatum sive alicuius forme, sed hoc est inconveniens, ergo primum. conclusionem cum dicit: omnino autem. dat octavam rationem ad idem. et est: ea que fiunt a natura fiunt propter finem determinatum, et semper propter eundem finem nisi impediantur, sed que fiunt a casu vel fortuna non fiunt propter finem determinatum nec semper aut frequenter propter eundem finem. ergo que fiunt a natura non fiunt a casu nec fortuna. huius rationis primo ponit maiorem, dicens quod ea propter que agit natura casualiter fieri, ut dixit Empedocles, destruit naturam et ea que sunt a natura. omnia enim que a natura fiunt, fiunt ab aliquo principio existente in ipsis et propter finem aliquem, id est scilicet quod non quodlibet a quolibet principio indifferenter nec propter quemlibet finem indifferenter, sed a principio terminato et propter finem terminatum, et hoc semper propter eundem finem nisi natura impediatur, ex quo patet maior. secundo cum dicit: quod autem est etc. ponit minorem, dicens quod finis

propter quid agit aliquid, sive a natura sive a proposito, quandoque fit a fortuna,
ut si aliquis extraneus veniat ad nos et deferat nobis
aliquid, contingat tamen quod intret balneum, aliquid istum finem
consequatur secundum accidens, eo quod non propter hoc venit. Dicitur hoc fieri
a casu sive a fortuna. Est enim fortuna causa per accidens
ut predictum est. Si autem intendat extraneus venire propter
hoc ut intret balneum, et hoc aut semper aut frequenter,
tunc non dicitur fieri secundum accidens neque a fortuna, ex quo habetur
minor, scilicet quod ea que a casu vel fortuna fiunt, non fiunt
propter finem intentum neque semper propter eundem finem. Conclusionem tacet
quia intelligens posuit eam in premissis, et quia sic in
narrando solvit rationem primam. Quam vero propter hoc breviter
repetit primam, cum dicit: In physicis autem etc. Patet. Quam
cum dicit: Inconveniens autem est. Ponit nonam rationem et ultimam
ad propositum principale, quam probat contra quosdam qui posuerunt naturam
non agere propter aliquid eo quod non agit per deliberationem.
Prime autem tres rationes fiebant contra Empedoclem. Et hec ratio
procedit sic. Primo dicit quod non debet aliquis ponere naturam
non agere propter aliquid quamvis non agat per deliberationem sive
cogitationem. Et hoc quia quedam artes agunt propter aliquid
quamvis non agant per deliberationem, et sunt hee artes
ut dicunt quidam que non utuntur cognitione ut texere et
sic, et non sicut ars medicine et ars navigandi.
Secundo cum dicit: Et natura quidem. Probat quod necesse est ponere
naturam agere propter aliquid quamvis non agat per deliberationem, et
ponit ad hoc duas rationes quarum prima est hec. Ars navifactiva
que est extra ligna ex quibus fit navis, si esset in ipsis
lignis faceret navem sicut natura facit. Sed si esset
in ipsis lignis, esset natura agens non per deliberationem, cum
ergo ipsa ars non existens in lignis agat propter aliquid
et natura existens in ipsis similiter aget propter aliquid quamvis non
agat per deliberationem. Secundam cum dicit: Maxime autem etc.
dat secundam rationem ad idem. Et est, id quod cooperatur
agenti propter aliquid necesse est agere propter aliquid, sed natura cooperatur
arti agenti propter aliquid sicut manifestum est in medico curante
se ipsum. Ergo natura agit propter aliquid. Quartam cum dicit: Quod quidem
ergo. Epilogat summarie dicta in hac parte, scilicet quod natura
est de numero causarum que agunt propter aliquid. Quod autem
ex necessitate. Visto in parte precedente quod natura agit
propter aliquid, quod est contra ea que videntur fieri a natura non fiunt a ca-
su, ut volebant quidam. In hac parte manifestat utrum
necessitas in rebus naturalibus simpliciter et per se debeatur
materie, ut volebant quidam. Et procedit sic. Primo dat
intentionem, dicens considerandum esse in hac parte utrum necessitas
insit materie ex conditione, id est propter formam sive finem, id
est scilicet quod si posuimus formam sive finem esse, consequitur
materiam esse, et non ex conditione, aut insit materie necessitas
simpliciter, ita scilicet quod insit ei necessitas absolute ex
se vel non ab alio. Secundo cum dicit: Nunc quidem enim preter
intentionem, sic procedit. Primo dat sententiam aliorum contra
ipsum. Secundo ut ibi: Sed tamen etc. Dando sententiam propriam
removet errorem aliorum et occasionem errandi

contra necessitatem materie. Sententia aliorum est hec: quod necessitas
in omni generatione simpliciter debetur materie. Dicebant enim
quod in artificialibus cum generatur domus quedam sunt infima
ad domum inferius, quedam autem superius, quedam vero in
loco medio. Et quod totum hoc est ex necessitate materie,
quoniam lapides propter hoc quod gravissima sunt locum in-
feriorem optinent et esse in fundamento. Ligna
autem eo quod levissima sunt locum supremum et esse
in tecto. Terra autem et lutum et huiusmodi eo quod
medio modo se habent inter gravia et levia medium
locum optinent et esse in parietibus. Et ita totam
necessitatem generationis et domus tribuebant necessitati
materie simpliciter, et sic dicebant in artificialibus. Sic di-
cebant in naturalibus, ponentes in generatione hominis partes
inferiores solum esse propter earum gravitatem, et partes
superiores propter earum levitatem, et ita generationem hominis
compleri solum simpliciter ex necessitate materie. Quartam cum dicit:
Sed tamen. Dando sententiam propriam contra predictam, removet
errorem aliorum et occasionem errandi. Et primo
dat sententiam propriam per quam removet errorem aliorum.
Secundo ut ibi: Est autem necessarium. Removet occasionem. Sententiam
propriam dat, dicens quod licet necessaria sint in artificialibus
quam in naturalibus, non tamen dicitur res esse propter materiam, immo
magis propter finem sive formam, nec tamen necessitas formarum
materie attribuit forme vel fini necessitatem. Immo econtrario
necessitas finis attribuit materie necessitatem, vel manifestat
id per exemplum, et patent. Ex quo concludit cum dicit:
Ex suppositione ergo. Quod necessitas debetur materie non simpliciter
et absolute, sed ex conditione. Necessitas enim in materia
est propter necessitatem finis, et in hoc removet errorem
aliorum qui putabant necessitatem deberi materie
simpliciter et absolute, propter hoc quod videbant materiam esse ne-
cessariam in generatione tamquam sine qua non posset
res esse. Et in hoc errabant cum non debeatur materie
necessitas simpliciter sed ex conditione sicut propter
formam sive finem. Quartam cum dicit: Est autem necessarium.
Removet occasionem errandi contra necessitatem materie,
posset enim aliquis opinari quod quia in doctrinis ita
est quod necessitas materie attribuit necessitatem forme ut fini, sic
necessitas propositionum necessitatem conclusioni quod similiter fit in
naturalibus. Hanc occasionem errandi removet ma-
nifestans in quo est similiter in doctrinis et in naturalibus,
et in quo dissimiliter quantum ad necessitatem, intendens
quod similiter est quantum ad hoc quod utrobique est necessitas
ex conditione. Dissimiliter autem quo ad hoc quod in doctrinis
est necessitas finis ex conditione, id est propter necessitatem
materie, propter hoc enim quod propositiones sunt que sunt ma-
nifeste, necesse est conclusionem esse que est finis. Et non econtrario,
immo si conclusio non sit sive sit in posterius, necesse est propositiones
non esse aut esse in posteriori. Et dat exemplum ad hoc in
mathematicis, ut si recte propositiones, scilicet quod angulus extrinsecus
est recto angulo, et equis duobus angulis

mēri s' oppositis, et ꝯ anglus exteri⁹ cum
re^{to} angulo mēri^{co} q̄ sit eq̄lis duob⁹ angulis
rectis, nec̄e ē hūc ꝯnē ēē. s. triangulū hr̄e
.3. angulos eq̄les duob⁹ rectis. ī n̄lib₃ aūt ꝯ
ē, q꞉ ī n̄lib⁹ ne^{tas} m̄ ē ex ꝯditōne. i. ꝓpt̄
for^{a} aut fine, si eñ finis ē ī n̄lib₃ nec̄e
ē m̄m ēē, et nō ꝯ. s. qđ si m̄ sit nec̄e
ē finē ēē, s₃ si m̄ nō sit, aut sit ī pōne
ēē ē fine nō ēē aut ēē in pō, sic dem ē
ī doct'nis, q; si finis nō ē nec̄e m̄m n̄ ēē.
et dat c̄am ꝓp q̄m sic ꝯtio m̄ ē in doct'nis
ꝛ ī n̄lib₃ cū dicit. p̄.n. et est. q꞉ p̄n^{m} in
doct'nis ē p̄n^{m} ī cogne. ꝛ qđ ē p̄ncipiū
ī cogne. est p̄n^{m} in cogne et ult^{m} ī opa
cōe, p̄n^{m} aūt in n̄lib⁹ ē p̄n^{m} ī opoe. et qđ
ē p̄n^{m} ī opōne. est p̄n^{m} in opacōe ꝛ ult^{m}
in cogne, ex quo ꝯcludit itm̄ qđ p⁹ dixit.
cū dic. q̄r fiet dom⁹. qđ in n̄lib⁹ ē nec̄itas
m^{e} ꝓp formā sīi finē. ī doct'nis aūt ꝯ,
et exeat de ipis. s. de utꝗ₃, vn̄ ꝯcludit q;
p̄ncip̄ intēndit cū dicit. m̄ ꝗ ē. q; nec̄itas
m^{e} et motuū ipis in n̄lib⁹ n̄ ē abso^{ta} et
simp̄, s₃ ex condicōne, et q꞉ iam tetigit
duplicē ne^{te}. s. finis et m^{e}, addit ipe cū
dicit. et utꝗ₃ quid. qđ phi^{co} d₃ utꝛꝗ₃ ꝯ
sidare, magis tn̄ nec̄itatē finis q̄m m^{e}.
et h̄ q꞉ ne^{tas} finis ē cā ne^{tis} m^{e}, et non
ꝯ. et q꞉ sic h̄et iam qđ nec̄itas finis cāt
ne^{te} m^{e}. ne putet q; solū a fine cāt ne^{tas}
m^{e}. hoc remoꝫ cū dicit. et p̄n^{m} ꝛ ē. addens
qđ ꝛ ex diffōne cāt^{ur} ne^{tas} m^{e}, fi. n. finis
cāt nec̄e m^{e}, et finis et for^{a} sūt idem, et
diffō ꝯtineat form̄ et ꝯem ꝛ ꝓpā nec̄e ē
diffōm̄ cāre ne^{te} m^{e}, ꝛ exeat de h̄ tam ī
artifi^{b₃} q̄m ī n̄lib⁹. q꞉. n. dom⁹ ē continēs
coopiens et ꝓhibens ab ymb'b₃ et caumatib⁹.
ꝓp h̄ nec̄e ē m̄m dom⁹ ēē h̄i q̄ apta nata
sit ad h̄, ꝯmoī sīt tectū pies et fūdamētū.
s^{r} ꝛ q꞉ sanitas ē dispō ī m̄b⁹ p q̄m pot
ꝯsequi sūū finē. ꝓp h̄ nec̄e ē m̄m san^{tas}
ēē ꝯplexionē in qua saluet̄ h̄ dispō. quia
ꝛ hō ē al' rōle, et ꝓp h̄ nec̄e ē m̄ hōis
ēē carnē et os q̄ possit for^{a} hōis saluari,
In omib₃. n. istis nec̄e ē. si diffō sit talis
q; m̄ sit ei ꝯue^{ens}, et ne putet̄ quod solū
ex diffōne relinq̄t ne^{tas} m^{e} ꝑ ꝯnam ita
qđ seq̄t̄, si h̄ ē diffō talem ēē m̄m. ad
dit cū dic. fortassis aūt. qđ ꝛ ī quib₃dā
diffōnib₃ intrat ipa m̄ tanꝗ ꝑs ipis diffōis,
et dat ex^{m} ad h̄ de serra, q꞉. n. opacō ser
re nō ꝯplet̄ n̄ ꝑ form̄ et m̄m ꝯre. ꝓp
h̄ mot̄ m̄. diffōm ꝯre, sic et for^{a}. ut

si dicam⁹ serrā ēē instrumtū dividens dura. nō
ꝯplet̄ diffō n̄ dicam⁹ ipm̄ ēē ex ferro, et
ita m̄ mot̄ ꝗdā diffōnes. et in h̄ t'iat̄ iste
liber in quo agit uli. de c̄āis.

Vomam aūt n̄ quid est p̄n^{m} ut p̄dem ē.

Iste totalis lib^{s} in quo det'iat̄ de corpe
mo^{li} scđm qđ mo^{le} diuidebat̄ in d. p̄. m. q.
p. ag̃ auctor de illis q̄ ꝯstituunt cor⁹ mo^{le} ī
ēē. ī scđā de illis q̄ ꝯsequūt̄ ad cor⁹ mo^{le} iam
ꝯstitutū ī ēē. t'iata aūt in duob₃ lib's p̄ce
dentib₃ pte p̄. hic agḡdit̄ fam ī q̄ intendit
p̄n^{r} de illis q̄ ꝯsequūt̄ cor⁹ mo^{le}, cū sūt mot⁹
et ꝯnā ad motū. s. tps locus et ꝛ uacuum
fm ꝗsdā n̄les. diuī aūt h̄ ꝑs in d. m. q.
p. det'iat de motu et de ꝯntib₃ ad motum
ī ꝯmuni nō descēdendo ad sp̄ales mot⁹ n₃
ad ei⁹ ꝓp'e^{tes}, et t'iat̄ ad .4. lib^{m}. in scđā aūt
det'iat de motu coartando et aptando nom̄
mot⁹ sp̄alib₃ motib₃ ꝛ ꝓp'e^{b₃} mot⁹. p̄ ꝑs
h̄t. d. m. q. p. dat intēcōm h̄⁹ ꝑtis ꝛ c̄am
intēti et ꝛ modū ꝓcedendi. ī scđa ut ibi.
ē ḡ ad. ꝓsē intētū. intēcō aūt ē sicut
p̄dem ē det'iare de motu ꝛ ꝛ de ꝯntib₃
ad motū ut de ifi^{to} et loco et tp̄e que ī
n̄itate ꝯsequūt̄ ad motū ꝛ etiā de uacuo qđ
scđm ꝗdā n̄les ꝯseq̄ motū. cā aūt intēcōis ē
q꞉ n̄ ē p̄n^{m} mot⁹ et ꝗetis ut h̄et̄ ex diffōe
ī fo lib⁹. ī h̄ sciā ē natam cogscē nec̄e ē
in h̄ sciā det'iare de motu. n̄. n. cogscit̄
mot⁹. nō pot̄ sciri quid sit n̄. ad h̄ quia
intēdēdo est de motu nec̄e ē ꝯsidare de
h̄ꝯs q̄ ꝯsequūt̄ ad motū. Et q꞉ mot⁹ m̄
ēē de reb₃ ꝯtinuis, et in diffōne ꝯtinui
multociēs accipit̄ infi^{tu} cū dr̄ qđ ꝯtinuū
ē id qđ ē diui^{le} ī infi^{ta} eo qđ infi^{t} aūt
ꝯtingit ꝯti^{o} aūt ex dicā ei⁹ nec̄ia ē ꝯsi^{co} de
ifi^{to}. ad h̄ aūt q꞉ loc⁹ et tps ꝯsequūt̄ motū
ī rei n̄itate et ꝛ uacuū ut q̄dā dīt n̄les
nec̄ia ē ꝯsi^{co} de ipis et in hoc sunt dedit
intēcōm ꝛ c̄am intēti. vn̄ simil' ꝯcludit
ipm̄ intēcōm cū sua cā cū dic. m̄ ḡ ē et
ē. et ꝛ addit ad h̄ aliā c̄am intēti dicens
m^{m} ēē et ꝑ ea q̄ dēā sīt ꝛ ꝑ h̄ q; mot⁹ et
ꝯnā motū sīt ꝯmia omib₃ reb₃ n̄lib₃ et
de ꝯmorib⁹ sit p̄or specu^{co} cū ī sic. m̄ ē.
q; ꝯsi^{co} tam de motu q̄m de ꝯntib₃ motu ē
nec̄am ī h̄ lib⁹. cū in h̄ li⁹ sit intēcō de reb₃
ꝯmib₃ omib⁹ reb₃ n̄lib⁹ et in h̄ p₃ intēcō
et ꝛ cā intēti. ꝯnē cū dicit. ē ad ḡ. ꝓsē
intēcōm ꝛ diui. illa ꝑs in d^{ctc}. p̄^{m} aūt dat
modū ꝓcedendi. et ē q; p̄ det'iand' ē de motu.

et hoc quia motus comprehendere est non ut predictum est quod continua ad motum. continuatur cum dicit. Est autem quidem. praeter motum et dividit illa pars in duas. In prima parte agit de motu in generali in secunda ut ibi. Quoniam autem est de natura. agit de hiis que consequuntur ad motum. Prima adhuc dividitur in duas. In prima parte dat duas diffinitiones motus per quas declarat quid sit motus. In secunda ut ibi. Et divisio autem est. In tertia continet quedam que in se divisa. ex dictis cum diffinitionibus materia. Prima adhuc in duas. In prima dat unam diffinitionem motus magis formalem magis quam substantiam motus indicantem. In secunda ut ibi. Motivum et mobile. dat aliam diffinitionem motus magis materialem minus quam substantiam motus indicantem nobis tamen notiorem. Prima adhuc in duas. In prima parte dat quandam diffinitionem in secunda ut ibi. Quod autem hoc sit motus. ostendit ipsam diffinitionem esse bene datam. In dando ipsam diffinitionem sic procedit. primo premittit quedam necessaria ad ipsam diffinitionem secundo ut ibi. Diviso autem etc. ex ipsis premissis concludit ipsam diffinitionem. Que autem premittit sunt tres divisiones et una conclusio. unde primo dat ipsas divisiones. secundo ipsam conclusionem ut ibi. Non est autem motus. probat ipsam conclusionem. prima autem divisio quam dat est hec. eorum que sunt quedam sunt endelechia id est actu. quedam autem potentia et valet hec divisio ad diffinitionem quo ad hoc quod motus est entis in potentia. est enim diffinitio quam intendit hec. motus est actus existentis in potentia secundum quod in potentia. Consequenter autem dicit. endelechia. dat secundam divisionem. et est quod ea que sunt in actu quedam sunt substantie quedam quantitates quedam qualitates et sic de aliis generibus et valet hec divisio ad conclusionem quam intendit probare que est quod motus est tantum in quattuor generibus. Continuatur cum dicit. Sed ad aliquid. dat tertiam divisionem. et est quod ea que sunt ad aliquid sive relativa quedam sunt ad aliquid secundum superhabundantiam et defectum ut duplum. multum et paucum. quedam autem secundum actionem et passionem. et omnino secundum motivum et mobile. sic enim duplum dicitur in relatione ad dimidium et econverso. sic dicitur activum in relatione ad passivum et econverso. sive agens in relatione ad patiens et in motivum sive movens in relatione ad mobile et econverso. Et potest dici quod hec divisio valet quantum ad hoc quod motus est entis in potentia secundum quod in potentia. si enim mobile dicitur ad motivum ut vult hec divisio et mobile non est in quantum tale nisi prout est in potentia in relatione ad motivum vel motus non fit nisi in moto sive in mobili ut inferius patebit sequitur quod motus sit entis in potentia secundum quod est in potentia. Continuatur cum dicit. Non est autem. probat quandam conclusionem necessariam ad diffinitionem quam intendit. et est quod motus reperitur in quattuor generibus. scilicet in substantia quantitate qualitate et ubi. et non extra ista quod sic probat. motus non reperitur extra res motas sed in ipsis. sed res mote aut sunt in genere substantie aut quantitatis aut qualitatis aut ubi. et non extra hec. cum non sit aliquid commune hiis in quo reperiatur motus. ergo motus reperitur in quattuor generibus predictis et non preter ista. hanc rationem ponit plane et valet hec quantum ad

diffinitionem quo ad hoc quod motus cum sit in quattuor generibus predictis est actus ipsorum quibus inest ut inferius patebit videlicet secundum quod motus est actus et quorum est actus. Et quia sic ostensum est motum solum reperiri in quattuor generibus docet continuatur cum dicit. Unumquodque dupliciter. quot modis reperitur motus in unoquoque generum predictorum. quoniam tamen duobus modis in unoquoque illorum generum sunt due forme quarum una est nobilior et reliqua vilior ut in substantia forma substantialis et privatio istius forme et cum fit transmutatio in substantia in formam nobiliorem que est forma substantialis tunc dicitur esse unus modus sive una species motus que dicitur generatio. cum autem fit transmutatio in formam viliorem que dicitur privatio. tunc dicitur alia species motus que est corruptio. et sicut dictum est in genere substantie sic est in aliis tribus generibus de quibus satis constat in littera. ex quo concludit cum dicit. Quare motus. quod tot sunt species motus quot sunt species entis acquisiti per motum species autem entis acquisiti per motum solum octo. ut ostensum est quia in unoquoque quattuor generum predictorum due species quare et species motus tantum octo erunt. Continuatur cum dicit. Diviso autem. Ex istis que iam premisit concludit diffinitionem motus prius datam sic. ex quo unumquodque quattuor generum predictorum dividitur in quedam que sunt actu et quedam que sunt potentia motus cum sit in ipsis est actus non eius quod est in actu sed eius quod est in potentia in quantum huiusmodi. sequitur quod motus est actus entis in potentia secundum quod potentia et notificat istam diffinitionem per exempla in unoquoque quattuor generum predictorum cum dicit. Ut alterabilis. et patent exempla.

Quod autem sit motus. hic ostendit diffinitionem prius assignatam esse bene datam. et dividitur hec pars in duas. In prima parte ostendit hoc probando partes diffinitionis. secundo ut ibi. Quod autem bene dictum etc. hoc ostendit idem ex sermonibus aliorum. Prima pars adhuc habet duas. In prima parte probat partes ipsius diffinitionis in secunda ut ibi. Sic igitur ex hiis sit. ex partibus probatis concludit diffinitionis bonitatem. In prima parte sic procedit. primo ostendit quod motus est actus existentis in potentia. secundo ut ibi. Quoniam autem quedam. ostendit quod est entis in potentia secundum quod in potentia. primo ostendit quod primum per inductionem sic. edificabile non est edificabile in quantum tale antequam incipiat edificatio. nec cum completa est. sed cum actu edificatur. et est edificatio vel sic edificatio est actus edificabilis in quantum edificabile. cum igitur edificatio sit motus. motus est actus et quia non est actus non edificabilis in quantum edificabile et hoc in quantum tale est in potentia. necesse est ut motus sit actus existentis in potentia. sic probat conclusionem istam. Et sicut dictum est in edificatione et in edificabili sic est in omnibus aliis motibus quos numerat in littera et in eorum mobilibus secundum quod motus est actus existentis in potentia. Continuatur cum dicit. Quoniam autem quedam. ostendit quod motus est existentis in potentia secundum quod in potentia. et procedit sic. primo dicit quod quedam sunt existentia

actu et po licet no simul siu no sedm idm
ut calidu e actu calidu et po frigidu aut
eo ex quo concludit qd necce e multa ee et
actiua et passiua. ad inuice cu multa sint
q sunt actu vnu. et rem po 9 conclud ulti
ex h q mouens phice necco sit et mole cu
simul sit agens et paciens Et qr sic e de
motte phice videbatur qbz da sil ee ulr de
omi mouente. s. qd sit mo ens et mole de
h tn sic dicit pscetabit in. viii. h. l. n.
ostendit ad ee mouens imole tm. cu e p
m motor. h facit pmo. scdo cu dicit. Sz
po ex cit / hito iam q qdam sit actiua et pas
siua. o qd mot n e act taliu in q sunt
actiua sic in q passiua. et i qd motus est
act entis i po in q i po e. cca qd sic p
cedit. p poit qm q intendit dicens q mot
est exitus in po. q. s. exens i po. cu sic actm
au p se au p a. et mot actus ipi in q
e mole h e in q et i po. scdo cu dicit. Duo
aut. expoit ista qne p ex dicens motu ee
actu alic i q e in po. sic et cu sit actu
es tn po statua. siu mole i statua mot
aut e actus eris n in q actu es sz i q
e mole in statua. et in h pbat qm prius
poita. pbo sua e talis. Si mot eet act
eris in q es ee idm eet ee eri 9 mole i
statua. sz qns e ipole g ans. qd qns sit i
pole pbat cu. In aut e. p sile in quis sic. pos
se sanari et posse egrotari diuisa sint p rom.
qr si eent idm. tunc act eoz eent idm. s.
sanari et egrotari. Et quis ipa no sic idm
tn sbm eoz e idem. nec pp h e dice ipa id
ee p rom. sic sit quis es 9 mole i statua
sic idm p sbm. diuisa sunt tn sedm rom et
ee. in h infertur qd dixit i ex pdcs. et i
q q pmisit vn qnt cu dic. qm au n ide.
infert ipm qm ia pbata dicens qd n e id ee
eri in q es et in q mole i statua sic n
idm e ee siu eadem ro colori et visibili qm
uis sit idm sedm sbm qd pz ex pdcs in e
q mot e act i po p quod i po. et sic infi
cauit preter pdce diffois. qnt cu dicit. qd a
h sic. conclud ex pcius infictatis bonitate diffis
dns omsu ee qd mot e h q pdem e. s. act
entis in po sedm qd hi i. s. qd tuc pmo
contingit ad motu cu mot e in actoe 9 nz
prius nz posterius. s. nz an q mot sit i actu
nz cu compler mot. qnt cu d. q. n. rc.
expoit h qd dixit nz prius nz posterius dicens
qd cu vnuq qz mole aliqn posset ee sb motu
in actu aliqn au non. mot e act ei cu e

sb motu i actu ut edificao e act edificabilis i q
edificale h e in q e actu i motu qr au e dre
edificacom actu ee edificabilis in q tale au domu
sz dom no qr cu e dom iam edificata e 9 n
e edificale. necce e g edificacom ee actu edificabilis
in q edificale edificao aut mot e. qr mot erit
act edificabilis i q i actu e sb motu et neqz
prius nz posterius. et sic dem e in edificacione
sr e in alus motib. = Qm aut bn dem sic.
h declarat diffom mot ee data ex sinonimbz
antiquoz. et pcet sic. p poit qne qm intendit
pbare dicens in ee ex diffinibz qs dederut ali
de motu 9 ex eo qd ipole e motu alr diffinire
qm ipe diffiniuit nz motu ee in alio gne q
ipe poit in d e ex huis diffom mot ee bn
data. scdo cu dic. In aut 9 c. pbat qm iam
poitam. et h dando diffones alioz de motu
et ipas desbendo. et pcedit sic. 9 pot diuidi
h ps in. q. pcias. in. q. p. dat diffones alioz.
i scda ut l. qz nllm. destr eas. i cca ut ibi.
ca aut. dat dm qr ipi tales dederut diffones
in qua ut l. et mot q. remoz errore in
sua ca. in p g pte tangit. 3. diffoes. quidam
n. dixerut motu ee alteritate siu alietate quida aut
dixerut ipm ee i eqlitate. ad h 9 quida dixerunt
nc ipm ee n ens. 9 i h tetigit. 3. differes mot.
Cons cu dicit. quoz vnu. destruit has differes
et h p. d. rones. q. p. e h. si mot eet alietas
au i eqnalitas au n ens tc necce eet oe a
aut oe meqle au oe n ens moueri ut p pone
tes motu ee alietate oe a. et sic de alus.
Sz qns e impole g ans. huis ronis sol destruit
qns et pz. qnt cu dicit. Sz nz mutaco. dat
scdam rom. et e. mot siu muto n magis
in ee in his. s. in alietate in eqlitate et no
ente qm i eoz oppoitas. no. n. mag fit vn
transmuo ab alitate in alitate qm de forma i forma
nec de meqlitate i meqlitate q de i eqlitate in
i eqlitate. n mag de n ente i non ens qm de
ente i ens. no g mag dz mot diffiniri p h.
qm p eoz oppo. qnt cu dic. ca au rc. dat
cam qr ipi tales dederut diffoes et est p cos
mot e qdda n huis diffone tite ipm sr 9
pn altius coordinacois qm qd coordinacom co
tinet priuaco illa eo qd pn oia sint priuatu i
defiata nllam hncia diffom cu nllm ipoz
sit sba aut qntu au qle et sic de alus g
sedm eos mot erit de alta coordinacoe ma
qd coordine qr sint alietas meqlitas et n ens
p pitagoricos diffiniebat motu p h. et dicit
com. qd isti errabat in sua rone in duob
tu. s. qr arguebat ex affirmatiuis in scda figura

cum quia utrumque istorum est falsum. motus enim habet diffinitionem ut pre-
ostensum est. Secundo probatio habet diffinitionem quandam. Et quia
ipsi dixerunt motum esse indeterminatum dat causam cum
dicit. Videri autem. quia sic posuerunt et est quia ipsis
videbatur quod non ens solum in potentia motum ut in po-
tentia non, et ad quod est in potentia actu. in quantum omnia in
actu non putabant moveri esse motus. hoc propter hoc putabant
non esse per quod possit motus diffiniri, et ideo posuerunt
motum diffinitionem non habere. causam cum dicit. Motus
quidem. removet errorem ipsorum in dando causam pre-
dictam. intendens quod motus non est actus omnino
purus. non est solum potentia immo est actus imperfectus et hoc la-
tuit eos propter quod erraverunt. quod autem motus sit
actus probat cum dicit. Causa autem est. et hoc p. d. roes
q. p. e. motus est actus existentis in potentia sicut mobilis quod
in quantum tale imperfectum est. ergo motus est actus imperfectus et
quia hoc difficile est accipere de ipso quid sit causam
cum dicit. Autem enim. dat causam rationem. et est. autem est dicere
motum esse actum imperfectum ut dictum est aut esse potentiam
puram aut actum purum aut privationem puram sed non
est conveniens ponere ipsum aliquod istorum predictorum ex quo re-
linquitur quod sit tantum actus imperfectus unde addit cum dicit.
Sed hic. quod quia est actus imperfectus propter hoc difficile est
scire de ipso quid sit utpote quia est possibile. Mo-
vet autem movens phisice. iam unam dedit diffinitio-
nem motus magis formalem. hic intendit aliam
magis materialem nobis et notiorem. et est. quod motus
est actus mobilis in quantum mobile. et potest esse ideo quia hec
diffinitio magis est materialis quam precedens quia ens in potentia in
quantum in potentia est causa eius quod est esse mobile in quantum mobile
sed causa semper magis est formalis quam causatum. et ideo prima
diffinitio magis formalis quam hec sit. ista vero nobis no-
tior est eo quod causatum in nobis notius est quam sua
causa. Hanc diffinitionem sic concludit. omne movens phisice movetur
non in quantum est movens sed in quantum est in potentia et mobile motus
autem est actus eius quod movetur in quantum movetur. ergo motus est
actus mobilis in quantum mobile. non enim est actus moventis
in quantum tale nisi per accidens in quantum autem motus est actus eius
per se et in est actus mobilis. huius rationis solum ponit
maiorem. cum sua probatione et conclusionem. minorem non ponit
eo quod satis manifesta est ut patet ex predictis. prius ergo
ponit maiorem. et probat eam quantum ad unam partem suam.
secundum ut ibi. Unde motus. infert conclusionem secundo ut ibi.
Semper autem. redit super maiorem. ipsam probando quo
ad secundam suam partem. ponit ergo primo maiorem. et patet. secundo
ut ibi. Et est immobilitas. probat eam quia ad hoc quod
dixit movens phisice moveri per hoc quod cum moveat
phisice in mobili est quies. est enim quies privatio
motus a mobili phisice ad quod convenit movens phisice movens
in quantum tale cum in quantum tale moveat ut adquirat
speciem completam quam acquisita quiescat a motu. Omne
autem sic movens movetur per contactum cum sic contrarium

phisice quia necesse est ut simul in motu sit a-
gendo patiatur et in ut cum movens movet
ex quo concludit diffinitionem motus unde motus
quod fuit conclusio sue rationis causam cum dicit. Semper autem.
redit super maiorem. ipsam probando quo ad hoc
quod supposuit movens phisice moveri non in quantum
movens sed in quantum est in potentia sicut quod sic probat movens
in quantum tale movet per suam formam quam quod est primum et
cum ille motus duo movent et in quantum motus concurrit cum
concursit sicut patet per inductionem in diversis moventibus
ta. scilicet in movente propter aliquam formam talem quam in movente
propter formam accidentalem. ergo movens phisice in quantum movens
aut est forma aut species aut speciem causam habens quia
in quantum tale non movet propter id quod non habet. relinquitur
ergo quod movens phisice movet non in quantum movens sed in
quantum est in potentia sicut mobile. huius rationis solum ponit maiorem.
et verificat ipsam per inductionem. Et dubium autem
restat. In parte precedenti ostendit auctor quid
sit motus duas dando diffinitiones ipsius. in hac
parte inducit quedam in se dubia ex dictis circa
diffinitionibus materialia. et sunt duo quorum primum est. in quo
est motus ut in subiecto. utrum scilicet in movente aut in moto.
secundum autem est utrum idem sit actus moventis et
moti aut non. de primo dubio breviter pertransit dominus
in esse ex predictis quoniam motus est in mobili ut in subiecto
et hoc precipue ex secunda diffinitione. quia enim motus
est actus mobilis in quantum mobile quamvis sit in ipso movente
necesse est ut sit in ipso mobili in quantum tale et hoc
cum sit actus eius. causam cum dicit. Et moti autem.
accedit ad secundum dubium. circa quod sic procedit.
primo dicit eundem esse actum moventis et moti tamquam
manifestum ex predictis. et ad hoc inducit rationem ad hoc. secundo
ut ibi. Habet autem dubitationem. redit super hoc ostendens dubium
de hoc esse formale. et prosequitur ista dubitatione. tertio ut ibi.
Necesse alterum. solvit dubitationem. in prima parte sic procedit.
primo dicit non esse alium motum actum moventis et
moti sed eundem. secundo cum dicit. Eo quod enim. hoc probat
sic. motus qui est actus mobilis prius de necessitate est in
eo ab ipso movente cum ergo non dat quod non habet
oportet actum mobilis prius esse in movente. et in id est actus
moventis et moti. et ne putaretur quod omnino sit
actus idem. docet qualiter est idem et qualiter non. per exemplum
cum dicit. Sicut idem spacium. intendens quod est idem
per subiectum non autem idem secundum rationem et diffinitionem. sicut
enim proportio duorum ad unum et unius ad duo est eadem
secundum subiectum quamvis sit diversa secundum rationem proportio duorum
ad unum est dupla. unius ad duo subdupla. ad hoc
etiam sicut distantia inter duo loca quorum unus est sursum
et reliquus deorsum est eadem secundum subiectum. diversa autem
secundum rationem. in comparatione enim ad locum sursum dicitur
ascensus. in comparatione ad locum deorsum. descensus.
similiter est in movente et moto quod idem est actus

ipsorum secundum substantiam diversus sed rationem. motus enim qui est actus utriusque quamvis licet secundum substantiam sit idem tamen in movente est motio, in patiente autem motum. Unde cum dicit. Habet autem dubitationem. redit super predictam dubitationem omnis ipsum esse naturale vel rationabilem et in priorem partem utriusque ipsius. Unde sic procedit. primo dicit dubitationem esse hic esse rationabilem. secundo cum dicit. Necesse enim est. dat causam sue dubitationis et est. si actus sit idem moventis et moti cum oporteat eorum sint diverse ut scilicet motio et motum et tamen fines ipsarum operationum diversi unde possit ut actus essent diversi et non idem. Unde cum dicit. Quoniam igitur utrique etc. prosequitur istam divisionem quo ad utramque partem. et primo ad hanc partem. scilicet quod actus moventis et moti sint diversi. secundo ut ibi. Sed unus est actus quo ad aliam partem. scilicet si dicatur quod sunt idem. In prima parte sic procedit. primo enumerat modos possibiles quia posset dici esse istam partem. secundo ut ibi. Sic. Si hic idem. destruit illos modos et enumerat tamen 3. modos. dicit quod si actus moventis et moti sint diversi cum utrique ipsorum sit motus aut erit utrique in patiente sicut in moto. aut utrique in agente sicut movente. aut motus qui est motio sit actio in agente. et motus qui est motum sit passio in patiente. Quartum autem membrum non contingit dare. scilicet quod motus actio sit in patiente et motus passio in agente nisi equivocando nomina. illos modos plane enumerat per illam transmutationem. Unde cum dicit. Sed si hic. destruit istos modos et primo si dicatur quod motus actio sit in movente et motus passio in patiente. quia si hoc. cum eadem sit ratio motus quantum ad hoc in movente et moto aut omne movens movebitur cum motus sit in ipso aut aliquid quod motum non movebitur ex quo in omni movente est motus ex ypothesi sed utrumque est inconveniens. Secundo ibi ex quo sequitur. Et quia per eandem rationem potest destrui utrique esse in movente propter hoc illum modum non destruit. Unde cum dicit. Si autem utrique destruit tertium modum. scilicet si ponatur utrique esse in moto ducetur ex hoc ad duo inconvenientia quorum primum est quod actus alicuius erit in alio ab eo cuius est actus ut actus moventis in ipso moto et non in movente. aliud inconveniens est quod idem movebitur simul duobus motibus diversis secundum speciem ad eundem finem secundum speciem quod est impossibile. sic enim duo diversa per formam haberent eandem actionem. Unde cum dicit. Sed unus est actus. prosequitur secundum membrum prime divisionis. scilicet si dicatur quod actus moventis et moti sit idem similiter ducens ex hoc ad duo inconvenientia sic. quia si sic esset tunc duorum diversorum secundum speciem esset idem actus quod irrationale. secundum inconveniens dat cum dicit. Et erit. quod esset doctio et doctrina erunt eadem et actio et passio et docere et addiscere et universaliter agere et pati quod est impossibile. ex quo sequitur ulterius quod necesse est omnem docentem addiscere et universaliter agentem pati quod est impossibile.

Dicit enim hoc esse possibile oppositum essent idem. Unde cum dicit. Aut non alii. solvit divisionem predictam et supponendo ultimam partem quam prosequitur est. scilicet quod idem sit actus moventis et moti esse tamen. ex predictis removet inconvenientia que videbantur sequi ex hoc intendens quod primum ad quod duxit tanquam ad inconveniens non est inconveniens. intendens et quod non sequitur sed magis conveniens ex illa positione sic dictum est sequi. Primo ergo intendit de primo dicens non esse inconveniens eundem esse actum diversorum secundum speciem non actus unius in altero quod enim actus unius sit in altero maxime est a se doctrine. enim quod est actus docentis est in addiscente non tamen ita quod decindatur ab ipso docente quia sic non esset docens immo per continuationem ab ipso docente est in addiscente similiter et non prohibetur eundem esse actum in duobus. Duobus speciebus differentibus in tantum quod ille actus non sit idem secundum diffinitionem et esse sed solum secundum substantiam. Unde cum dicit. Neque necesse est. intendit de secundo inconveniente. scilicet quod non sequitur ex positione predicta dicens non sequi docentem esse addiscentem quamvis agere et pati sint idem dum modo non sint idem sicut tunica et vestis que scilicet sunt eadem non solum per substantiam sed etiam per rationem sed sic idem secundum substantiam et non secundum rationem ut predictum est. Non enim oportet quod ea que sunt idem per substantiam omnino sint idem sed que secundum rationem et sic dictum est quod non sequitur docentem esse addiscentem sic non sequitur doctionem esse idem et doctrinam. Nec et docere et addiscere cum non sint idem proprie. scilicet secundum rationem sed solum per substantiam. Dicit enim motum esse actionem moventis mobile et quod motus est doctio motivi a movente est ad finem rationem quamvis sit idem secundum substantiam. alia enim diffinitio est eius quod est movere in quantum tale et alia eius quod est moveri licet sint idem secundum substantiam. Ultimo cum dicit. Quid quidem igitur. epilogat determinata primo in hac parte de motu dicens dictum esse quid sit motus in universali. et in quo sint diffinitiones specierum motus. hoc enim habetur ex diffinitionibus motus predictis et precipue ex secunda. quia enim motus est actus mobilis in quantum mobile ut ibi illa diffinitio manifesta est qualiter diffinitiones habent species motus quoniam si alteratio est actus alterabilis in quantum alterabile similiter augmentatio actus augmentabilis in quantum tale et sic de aliis. et addit cum dicit. Amplius autem. quod magis est notum actum esse eundem moventis et moti ut iam habitum est. quam sit diffinitio motus predicta et hoc quia id iam habetur ex prosecutione divisionis dubitatione soluta sicut exponit commentator. Aliter autem possumus dicere ergo. scilicet quod diffinitiones predicte sunt magis note quam eundem esse actum moventis et moti. Et quia id relinquitur sub dubitatione et quia dixit manifestum esse ex predictis diffinitionibus qualiter diffinitiones habeant proprie species motus addit cum dicit. Etenim etc. similiter manifestum esse ex diffinitionibus ipsius motus qualiter et ultime species habeant diffinitiones. ut scilicet qualiter diffinitiones habeat edificatio. quoniam est actus edificabilis in quantum tale et tamen medicatio est actus medicabilis in quantum tale et similiter in aliis motibus specialibus.

vomia au de n. In pte precedente actu e
de motu i hac pte intendit de qntab mot
et di h ps in d. m. q. p. agit de infto i tiat
ad q^m. lib^n. i fa de a^is qntabz motu ut. s.
de tepe loco et uatuo i pus de ifito q de
alus q^z primi adhet. n^e mot qm a^a. ut
het i pn h etu. illa au ps in qua de ifito
di in d. m. q. p. o^r qd phi^a e qsi^re de ifito
et i ostendendo h dat intentom et modu age
di. in fa ut l. ee aut ad. incipit age de
infto. pma ps h^e pn^le et incidens. s. quod
incidit ibi incipit. Ronab^r rc, in pte a pn^li
dat. d. rones p qs o^r q phi^a e qsi^re de
ifito. q. p. e a rei n. scda a rei iudico. p e
h. o e qsi^re mag^ne tps i motu ipius e
qsi^re p se accnia coz q sut situ et infitu
et incepoit qdam et e. qd qius no omia
q sut de qsi^ne phi sit fi^ta ut infi^ta ut pas
sio au pucru passio n e fi^ta n ifi^ta p se bz
solu p accns pnctu i n p se n p accns est
ifitu licet p tim i^z n debeat phi^cs qsi^re de
infito et fito p tim cn pdcoz q sut tps mag
nitudo mot neae h^e de ipis qsidare q^i
relma qd phi^cs h^e qsi^re de ifito et addit
qst. s. declando de infito an sit an no. et
si sit. qd sit. ccia hnc rom sic pcedit pmo
snnt intenue ma. et mi. fo cu dicit. et si no
ee. incepoit qdam qd pdem e ut l dec uag
erit. ifit qne et ex illa qne relmq itncs
hui ptis et mod agndi. q^t cu d^r. signu a
dat fam rom ad id et e. omis loqntes de n
tolr specu sut de ifito omes. n. dixut ifitu
ee pn coz que sut qnatu n pn^l g e phi
tolr consict de n ei e de infito qsi^re. hu
rois p poit qm. fo ut l. onis. n. dat me^m
ex quo se q. cco ut l. alii quid. pbat ipm
me^m p inductom i ondendo quod omis qsi^ter
de n simone fecunt de infito i p dicit h
onis qli no nlut loqntes cca ifitu loqui
sut de ipo. scdo ut l. qm au de n. ondns
qle nlut loqntes ee infitu loqui sut de ipo.
n ilud au loqntes fuut pitago^a et plo. vn
in narrando sntna coz de infito p narrat
i quo qunt dices qd in h qd utqz posuunt
infitu ee p se exns sic sbm et no ee accns
alii nz ee in alio et h posuut sic ulr com.
q^z posuut infitu ee pn^m. scdo cu dic. pt qd
o^r in quo differut pitago^a et plo assignde
duas dns me ipor. q. p. e. qd pitago^a dixut
infitu ee pn^m i^z sensitu et h pn^m posuut ipi
dntes nuos ee sbas infi^tas. infi^tas a. q^z ifitu
qncit n^e nu. sbas. q^z sut pn^a sbaz i sic

po^ces posuut infitu ee pn^m sensitu. pt h i
posuerut infinitu ee ex celu et ee pn^m
coz q ibi sut sz cn n dnt qd e i^d infitu.
plo au posuit ifitu no ee ex celu q^z n
posuit ibi ee aliqd corp n i ydeas quas
ipe posuit dixit ee ext celu. q^z p ipm
ydee nz sut i mundo nz ex mdu et h q^z
apd ipm no sut i loco. et qmis sic posuit.
cn dixit infitu ee pn^m ta sensitu q intellu.
qnt cu dicit. et hu quid. dat scdam dm. et
e. qd pitago^a posuut cm vnu. s. nm
pacte ee cam infini^tis. plo au posuit duo
ee cam infini^tis. s. magnu et pnu. dix. n.
magnu ee cam addicois i infitu. pnu a
cam diminucois i infitu. in dando ista d^a
sic pcedit. p dat pom pitagoraz. scdo ut l.
h quid. dat. d. rones q^r pitago^a sic posuit
quaz pma e q^z nus par i fmi^te cat i en
tibz i quib repit infi^tas. nus. n. par dis^b
e in duo me^a q quid dio qst dioni tota
i duo me^a. et illa ad h^c i a^a me^a et sic in
infitu q^r infi^tas coz^ls fm dionm cat ad dioc
nui paris i duo me^a. nus aut impar q^z
n e dis^t sz e ca indiffi^tis i entibz et i
non e ca infi^tis et q^z sic dio nui paris
i duo me^a i dio stat i nuo ipari pp h
posuut pitago^a num pem cam infini^tis
si infi^ta et n num ipem sm q^z dio nu
pis p me^a. stat ad num ipe et tiat ad
ipm pp h forte dic in l^ra qd nus par e
cophensus et cocluss a nuo ipari. scdam
rom dat cu dic. signu au. et e. q^z sig^m
i nus addicis uni^ta si. n. nus ipar pm^s
addat vni^ta saluat eade fo^ra nui. s. nus
qdratus. qsi^r si s. nus ipar addat illi qua
drto ad h^c in illa copone saluat eade fo^r
nui. s. nus qdratus et sic sp addit num
ipem ut vni^ta p se ut vni^ta in qdrato sp
saluat for nui qdri. cu au addit nus
par vni^ta pmutat for nui signu e g^o
qd nus par. e ca infini^tis et nus ipar
ca fini^tis. et ad expom pmissaz ubi ris
melius quod cu addit vni^ta pm^s nus
ipar qui e tnari ex copone illoz pro
uenit qtnari qui e pm^s nus qdrat est. n.
nus qdratus q pucit ex ductu alic nui
i se semel. cu g^o binari sit pm^s nus q
tnarius qui pucit ex ductu binarii i se
erit pm^s quadrus ad h^c si fari nus ipar
s. tnarius. addat i^ta qdrato ex qpoe illoz
pucit scds nus qdratus. s. nouenari. sim
si scds nus ipar. s. septenari addat i^ta

scdo qdrato ex cpone illor puenit ternus qua
drus. s. sexdecim. et sic sp ex addicone nui
ipparis ad unitatem p se ut in qdrato saluat eadem
forma nui. s. forma nui qdrati n sic au e i ad
dicone nui paris. si. n. primus nus par. s.
binarius addat unitati ex cpone talium puenit
trianglis et si au h cponat scds nus par. tal
cpo facit epitagonum que e alia forma nui et
sic sp ex addicone nui paris ad unitatem p se
ut in alia spe nui pueniet dursa forma nui ex q
pz melles pdcor ppositum et uocat nuos ipares
qui addunt unitati gnomones qr obseruant formam
nui qdrati. qn addunt unitati ut qdrato sicut
gnomo cseruat aliam qdrati qn addit qdrato.
gnt au dicit. plo aut. tangit snam plonis
q pz ex dcis. De n aut r c. h docet qlr
nrlr loquentes loqui sunt de infinito r e sna h
ptis quod oms nrlr loquentes qui posuerunt infinitum
ee n dixerunt ipm ee primum uz sbam ut pdci
sz posuerunt ipm ee accns primi. et h pbat p
inductoem cu dicit. ut aqm. qui. n. posuerunt
unum ee elm ut aqa aut aere au alia elm au
alia medium mo h. ponunt infinitum n ee id elm sz
existens i magnitudine illius rei cui e elm qui au
dnt pla ee ela ft et ipa ee finita et i nuo
et in magnitudine. illo in posito ponunt infinitum
ee primum. Cu a ponunt prima infinita nuo ut fe
cerunt anax. et democritus. ponunt unum corpus
coitum infinitum ex contactu illor primor infinitor
ad inuicem. cu. n. fuit positum h ee partes
infinitas existentes i simul nece e ut ex eis fiat p
contactum unum corpus coitum infinitum. qr in hoc
queniunt anax. et democritus. dat dim ipor i
sua pone. r dat duas qr prima innuit p
h qd dic. hii quid ex silibz. et e q anax.
posuit id corpus coitum infinitum ee ex ptib silibz
infinitis. democritus dicebat id corpus ee ex ptib
indiuisibilibz infinitis nuo et figura/ qs qde ptes
infinitas posuit democritus ee seme r radice
oium frar. gnt cu dicit. illi quid. dat alia
dim inter eos q e. qd anax. posuit illa que
dixit ee ela gnari ex se inuicem et ex aliis.
democritus aut posuit sua ela n gnari ex se
inuicem n ex aliis. inuadando ista dim sic pcedit.
p pse snam anax. ex q pz sua po. scdo
ut ibi. democritus aut. pse snam democriti.
ex q sequit sua po. m. q. p. sic pcedit pmo
dicit q anax. posuit ptes mundi hre consi
milem mixtionem toti et h qr dixit ad nos cu
qlz gnatur ex qlz. scdo ut ibi. huic. n. ut.
docet qd seq ex illa pone. s. qd ptes sit sim
mixte toti et e qd oms ptes mundi aliqn

fuerunt simul i uno toto qd sic h. sic. n. i ista
carne plures sunt multe carnes simul q pea
p primum agens disgregans et extrahens illas a toto
sunt distincte ad inuicem qmuis plures fuerunt simul
i uno et h sm anaxagoram sic oms ptes mundialium
fuerunt i uno toto sit que quid pea p principium
agens distinguunt et separant ab ipo. primum. n. dis
tinguens scd illa opinionem n solum e necem in
gnacione ptis. ex pte. sz r in gnacione ptis ex
toto r qd hi primum sit necem i toto pbat cu
dicit. qm. n. qd sic sit. sic anaxagoras si poneret
simile gnari ex sibi silii nece ht p sua opinionem
ponere h p primum agens segregans et educens gnacium
ex eo ex quo fit gnacio sim cu oia que gnantur
gnerentur ex uno toto sz f ipm sz n simul nece
e ee aliqd primum p quod compleatur illor gnacio. Et
qr totum ex quo fit gnacio e unum oz id primum ee
unum. h au primum uocat anaxagoras intellectum. intellectus. n.
a principio temporali incepit distinguere et separare ptes
mundi ab illo toto q quid separatum f ipm fuit
causa gnacionis que r ptes an qm intellectus inciperet
distinguere fuerunt oms simul i qo toto qr i
alia hora fuerunt res infinite in illo toto sit que
pea p intellectum distinguente mouebantur et sepa
rabantur ab eo ex h toto sat colligitur qd anax.
posuit sua ela gnari ex se inuicem cu dixit
quodlz gnari ex quolz ipa gnari ex aliquo qm
ex toto i quo omnia erant simul. gnt cu dicit.
democritus aut. pse snam democriti et est qd
democritus posuit ea que quo ad ipm fuerunt
ela n gnari ex se inuicem uz ex alio immo po
suit unum corpus qd e gnacium ex ipis tamq ex suis
ptibz ee primum omnium magnitudinum/ et oms magnitudines
infinitas diuersificari i illo corpore scdm diuersitatem
suar ptium i pote figura et ordine. gnt cu dic.
quod quid e. epilogat dcta huc usqz de
infinito dns in ee ex iam dcis qd phi e consider
de infinito. et seq ps incidens cu dicit. ronabilr
aut. qr. n. in pte pcedente hitum est quod
pitagorici et plo posuerunt infinitum ee primum. quidam
au ut nrlr loquentes posuerunt ipm ee cognatum
primi/ et ne putetur qd mendat istas opiones
reprehende simpr or q po cor quo ad h e ronabilr
et h dato qd infinitum sit. et dat duas rones
q. p. e. si infinitum e cu ipm n sit frustra au er
primum au principiatum. omnia. n. q sunt aut sunt
principia aut principiata sz infinitum no pot ee
principiatum. ronabile e g ponere ipm ee primum si
sit qd infinitum n sit principiatum pbat cu dic. infinitum
aut. si. n. totum hret primum et si h hret tmn
et i eet finitum quod e q ypotesi. gnt cu
dic. amp aut. dat scdam ronem ad idem et e.

ppu e pn^u nz ee gnale nz corruple sz infitu
nec est gnale n corruple qr si sic e pone ipm
e pn^m. q infitu n sit gnale n corruple. pbat
cu dicit. fcm e. n. qr si eet gnale necio eet
corruple et ch. qr necio hret fine et i eet
finitu qd e g ypo^si. qnt cu dic. vn sic di-
cim^9. gcludit ex duabz ronibz pdat qd no e
dd infinitu hre aliqd pn^m sz ipm ee pnci^m
alioz et ti ipm ee contines et gubnans
oia et h fm eos qui no ponut aliqd pn^u
agns pt infitu ut. s. n amicia ut lite ut
posuit emp. cu itito, n intellem ut posuit
anax. dixit ti ipm ee qda diuu et h cum
sit incorruple et imorle. sic dixit anax^as. et
pler loqnter de n. // Esse au ad. hito in
pte pcedente qd phi^a e consire de infito. h
incipit age de ipo eo in quo pmisit. scius
.s. inqrendo an sit ul quid sit. et diui hec
ps in d. m. q. p. inqrit an sit infitu. in
scda ut l. accit aut ut igui. quid sit. pma
adhuc di in d. m. q. p. disputat ad utrinqz
pte gdcois. s. qd infitu sit. et qd non sit.
in scda ut l. q d g cor^9. declat inqo ptem
csenciend e oms qd quodam e. qdam n e.
p ps ad h diui in d. m. q. p. disputat ad
pte affinatiam. s. qd infitu sit. in scda ut
ibi. Sit aut dubiu. ad pte negatiuam. s. qd n sit.
i pma pte sic pcedit. p ponit qnq qm inducit
dns. quod csidant de infito pot opinari infitu
ee pp. q. rones qpe. scdo cu dic. max aut ie.
pbat ista qm inducendo qnqz rones fundatas
sr. g. res qs tetigit. vn scd h ht h ps qnqz
pticlar. pma ro sumit a n tpis. et e. tps e in
finitu g infitu e. h ro sic ulr com. p se
no e. nlls scdm ipm pot intellere tps ee
finitu nz i inicio nz infine. si em eet sicut
i inicio tuc dans ipm no eet n instans pces
sz psens necio r^m ht ad pteritu et ad futum g
r^u ipius psencis fuit aliqs pteritu ul i tps an
illud quod po i inciu tpis quod e g ypothesi
et cosili rone pot ostendi qd no ht fine ad
h. ti ome gnatu et corruptu excedit aqe
i utrqz suaz extremitatu si g tps eet gnatu
ul corle excedet a tpe i utrqz suaz extmita
tum qr au i tps et i p et pp h sic dicit
com. dixit ari qd oms antiq queuit in hoc
qd tps sit etnu pt plom. qnt cu dic. et ex
magnitne. dat scdam rom ad idm. q sumt a
h dioms in magnitne. qr. n. dio magnis e
ifitas ifitu ee et qd dio magnis sit infita pz
p h qd ma. iuueto dione magnis i infitu et
h ro sic ulr com. iii ee nota p se qr tn qdam

no concedebat i me^m ut po^tes magnitne cpoi
ex idiuisiblibz pp h declabit i me^m et n i h li^o.
cu ostenderet oe cpm ostare ex ptibz diuisibz.
qnt cu dicit. ad h qz. dat tcia rom et
est. p nm gtinuas i gnde fi. n. infinit no
sit nete e gnom defice sz si ifinitu sit
pole est gnom no defice. cu g ponendu e
gnom no defice se infitu ee. ista rom d
com ee necam n tn p se nota n apd eos
qui cocedut gnom ee ex ente et corne n
ens. Com. cu dicit. amp includitde. dat. qrta.
rom que sumit p nm corlis contenti ad corp
cotinens. et est. si fitu e id qd tiat et sumit
ad ad ad includet et finiet i tuc aut oz
tande stare ad aliqd infitu includet ul tians
fita. au oz pcede i infitu i ifitas gcludentibz
et tiantibz fita sz utrqz in seq inficiat esse.
ista ro sic dicit com. famosa e et fa e qr h
accit fito. s. cocludi et tiari ad ad ex ipm.
qnt cu dicit. maxie aut. dat. q. rom que
maxie et qnt fac opinari ifitu ee. et est
p similitudine intellcus cphencis res extrincas. qr
.n. cu intellcus ad coprehendit sp pt cpre-
hensu pot ad cophende n deficit unqa ab
hi po. i comphendo pp h cedit a quibzda
s^r ee in rebz exterioribus qd sp cu accipit a
res sit aliqd ex accipe et i ifitu ee. et pp
ista cam ui nus ee ifinit^9 et magnitudo
mathe^ca ifita et ex celu ee uacuu ifitu.
ista ro f e. no. n. sim e in rebz et in
intellcu. Et sic pz quod tr pme rones pro-
bales et ue. dne aut ultie fe. et qr ultio
coclusu e qd ex celu e uacuu infinitu
gcludit qnt cu dicit. infitu aut. quid se-
qret si h eet sim. et est quod ex celu
eet corp^9 infitu et ti qd mudi eent infiti
qd sic pz. si vacuu infitu eet ex celu. cu
uacuu sit loc^9 in quo natu e ee corp^9. pole
eet in illo uacuo ee corp^9. cu g uacuu sit
infinitu ex ypo^si contigeret corp^9 ee infitu.
s^r ti cu no sit maior ro qr in una pte
uacui sit mud^9 q i a^a cu i una pte sit
mud^9 s^r erit in omi. qr cu infite sint
ptes vacui eo quod vacuu po ifitu. ifiti
erunt mudi. ista gnca ultiam i lra dat.
p^m aut non. s. quod ex ypo^si seqtur corp^9
infitu ee ex celu. maica e. Et qr n hret
qr p i que^ri, si poneret uacuu infitu ee
ex celu ee pole i ipo erit corp^9 infitu et
ti pole ee mudos ee infitos, dum no con-
tingat actu pp h pbat qt cu dicit. Sit au
quod si h sit pole ea ee i actu et h quia

com^ca

com^ca

com^ca

com^ca

in ppetuis n diffe posse a ee et ee in
actu. cu g ea q ex celu sut sint ppetua
idem erit in illis posse et ee. Ht aut
dubom. h disputat ad pte negam. s. qd
infinitu no sit. et pcedit sic. p ondit q
de utraqz pte conis pdce accit dubo. et i
o cca quid dz attendi dubo pur e pp de
gsine phi. scdo ut i. pm g. accedit ad ppom.
i pma pte sic pcet. p dic quod costco de
infitis duine ht sii ponat infitu sii no. Si
.n. ponat ipm non ee pla cotingut i pos
ut pz i pxia pte pcedente sic n eet temp
ifinitu n mot n dio magnis nec i addico
nui. sim i si ponat ipm ee. dubiu e utm
sit sba au actus alic n au neutm hoz z
h sii ponat ifitu unu i magnine sii ponat
ifita pla nuo. sp. n. accit h dubo. scdo cum
dic. maxe aut. o cca qd ht attendi pdca
dubo pur e ppe phice spectoris dns q maxe
ppe e phi considre ipm ee magnines sensiles
iqrendo utm aliq talis magnido sit infita
aut no. sensilia. n. sut de considne phi. Cons
cu dicit. pm g deciand. accedit ad ppoitu
.s. ad od infitu no ee. Et qz infitu dicit
multis modis et ipe no intendit h de omib
modis infita pp h distingt i pn modos ifita
ut diffis n solu ad nom sz ad intellcm. fo
ut ibi. Separatu q g. dat rones ondentes ifitu
n ee. in pma au pte distingt. v. modos
ifita p. pn e qd infitu dr quod nllam ht
magnine sii divisiom i h nz fita nz ifita
qm divisiom pole sit ptnsire z h m dicit
punctu infitu et coloz infinit eo qd non
hnt divisione q possit ptnsiri. h i m
dr vox invisil qz n inest ei qd natu sit
videri. scdm modu dat cu dic. alr a i e
qd id e infitu qd magnine ht et divisiom
iciacti tn et h m intendit h de infinito.
qnt cu dicit. au quod vox. innuit tcu mod
et e. qd id e infitu quod ht qntite q tnsi
ri pot sz n n qi cu laboze et pena ut
dr via longa infita eo qd cu diffice pot
ptnsiri istu modu breuit innuit f nram
tnslacom aa a tnslo planioz e. qrt modu
i. au quod aptu nat. et est. qd id e infitu
quod ht magnine qm e de se de facili ptnsire.
tpm nos no possim ipm ptnsire pp aut
cam ex oni ut pfunditas maris. dr infinita
ee. ie au mo i ccius scdm com. tnslipcie
dm ifita qe cu dic. amp infitu. dat qntu
modu et e. quod id e infitu i quo actus sp
sernat pom et illd inqm e in actu sz sp

i po ut dr infitu sm appom i nuis f diom
in magnibz. Separati quid ee. distinctis modis
infiti. h dat rom p qm o infitu no ee et
di h ps in d. m. q. p. ondit infinitu n ee
sbm existe p se a qntite oio demutu. et in h
disputat q nles no nlic tn loqutr de ifito
in fa ut i. ronabr quid. ondit infitu no ee
ad coz sensile. et in h disputat q nlic loqutr
qui posuit infinitu ee. in p pte dat duas
rones. et sm h duu illa ps in d. m. q. p. et
durat p ps usqz ad illu locu m e aut. pma
ps ht ad h pnale et incidns. et poit i pte
pn rom qm intendit et e. si ifitu sit ad p
se exns ab omi qntite separatu tuc ipm e in
disile cu no sit duile n p num magnis et
nui et h m ifitu si e induile. tuc no e ifitu
n sit id dr infitu qd nz e apt natu hre
finitate nz ifinite q sut punctu et coloz n
i dr h m infitu n sic vox dr invisilis. Sz
antiq consites de infito non h m intendebat
de ipo. Dixunt. n. infitu ee sbam sz h modo
ddo ifitu no mag dr ee sba q punctus ut
coloz. ad h i nlus no h m iqrit de infinito
imo intendit de ifito sm qd id dr infitu quod
ht magnine iensile eo quod e incaci. Sic
g pz q si ifitu sit sba m pdco q infitu no
e eo m quo antiq intendebat de infito nec
eca eo m q nlis intendit de ipo. et seqr ps
incidns cu dicit. Si a scdm actus. in q remoz
qnda respom q possz dari ad sua rom. dicet
.n. aliqs qd infitu no e sba p se exns i separata
imo qd est actus exns p se separatu qd remoz
duabz ronibz. q. p. e. si sic eet tuc infitu n
eet elemntu coz que sut i qm ifitu lz sit ac
cidens alic qd p se e elementu sic n invisile dr
ee elemntu vois qmis accidat voci no quod
sit invisile q e elm vois. ifitu eni si sit elm
sbaz h erit in qm e sba et no inqu infinit.
Si dicat infitu ee actus. h i dixit pdca
no nlic loqutes. s. infitu ee pn m rr inqm e
sba. h facit p. scdo cu dic. amp aut. dat
sam rom ad idm. et e. ifitu si sit actus
erit actus magnis au nui sz n magnido n
nus pot existe p se separatu qr intofoza
n infitu porit. dignus. n. e ut sit sbm se
patu et p se exns qm id quod e in sbo sic
passio. qe cu dicit. m e aut. dat. za. rom
ad pnle ppoite i e. si infitu eet ad actu exns
separatu a qntite tc eet duuis au indivisilis. Sz
utrqz e ipole. si. n. eet duuis cu qlz ps sbe
sit sba sic qlz ps aeris aer. et qlz ps aque
aqua. eet qlibz ps se infitu, sii g duidet

infinitum qd e illa in partes infinitas sit in partes finitas
secundum plura infinita esse sit h a e impossibile eo qd unum infinitum
replet universum. Relinquitur g quod infinitum non
e divisibile er g indivisibile sz h e impossibile, impossibile est
.n. actu infinitum esse indivisibile cum oporteat ipsum esse
quantum q n concedunt antiqui ex quo concludit g
cum dicit. Si g actionis. qd ex quo infinitum non pot
esse illa existens in actu separata qd si sic oz ipsum
esse actionis sz h e impossibile ut predictum e qr si sic
infinitum in quantum tale no esset elementum rerum cuius tamen oppositum
posuerunt antiqui. vel possz dici qd p i ultimum re-
moz responsionem q posset dari g rationem istam sa g
sic prius fecit g rationem primam. q cum dicit. qr ignem.
concludit ex predictis qd inconvenient sequitur collectionem de
infinito dicentes infinitum esse sicut dixerunt pitagorici
sic .n. dicentes simul ponunt infinitum esse substantiam et esse
divisibile quod no pot poni propter inconvenientia predicta.
et qr iam in questione ut infinitum posset esse illa se-
parata z istam considerationem excedit materiam philosophie propter hoc
docet q cum dicit. Sz fortassis. de quibz
dz considerare philosophus esse infinitum et de quibus metha-
phisicus qd considerationem de infinito utrum .s. sit in rebus mathematicis
abstractis a materia aut in sensibus separatis ab omni dimensione
e magis ubi q pertineat ad philosophum. mathematicus .n.
h h considerare inquirendo utrum sit sic ul non.
et methaphisicus h supponere tamquam primum. methaphisicus .n.
supponit tamquam primum qd quelibet tamen dimensionum potest
exire in infinitum ita e tamen qd consideratio ex predictis g
e quantum pertineat ad philosophum, philosophus .n. aut h considerare
utrum dimensiones sint infinite aut non. prout sunt in
corporibus sensibilibus, et p h considerare utrum corpus sensibile
sit infinitum aut non. habito .n. qd corpus sensibile esset
infinitum haberetur qd dimensiones sensibiles sunt infinite
sl pot argui de naturalibus, Cum g esse corpus sensibile sit
naturale non est infinitum, Rationabiliter quidem. h intendit
ostendere ut iam habitum est quod nullum corpus sensibile
e infinitum, et di h p in d. in. q. p. o rationes logicales
inquirens q non est infinitum ex quo sequitur .s. nullum corpus
sensibile esse infinitum, infra ut ibi. phisice autem. o per
rationes magis naturales ipse quod nullum corpus sensibile e
infinitum. prima adhuc h d. f m diones qs ponit
i. q. p. qd nullum quantum continuum e infinitum et h p
talem rationem. omne contentum una superficie ut pluribus
e finitum. omne corpus e contentum una superficie ut corpus
quadratum ut pluribus ut corpora non quadrata. g oe corpus
e finitum et h sii fuit corpus sensibile sii corpus intel-
ligibile, et sic corpus continetur superficiebus sl superficies lineis
et linea punctis. r ita omne quantum finitum e. hoc
facit p. secundo cum dicit. aut ullo numerus. o non quantum
discretum esse infinitum sic. cum numerus quantum id cuius e numerus
e naturale. si g aliquis numerus esset infinitus infinitum esset
naturale et in prosire q e inquens. g cum dicit.

phisice autem. o ipse p rationes phisicales qd non corpus
sensibile e infinitum. et di illa p in d. in. q. p.
o primum p rationem particularem esse naturale essentiale
corporis sensibilis, in secunda ut i. aut non est. per-
perpetrates accidentales quiter corpus sensibile preter
aut essentiales corporis sensibilis duobz modis possunt
sumi. corpus .n. sensibile compositum r corpus sensibile
simplex. dicit partes essentiales corporis sensibilis g
corpus sensibile sile specie et corpus sensibile dissimile
specie. Non .n. sub eadem n dicit hee partes uni
fm h dicit h p in d. in. q. p. o intendit
p primum particulare essentiale p m q sit simplex
et compositum. in secunda ut i. qd a oio impossibile.
sic p primum particulare essentiale fm m que sunt sile
et dissimile in. q. p. intendit talem rationem. nec
corpus sensibile compositum n corpus sensibile simplex e
infinitum g n corpus sensibile e infinitum. necessitas
consequentie pz eo qd sufficienter e divisio. contra hanc
rationem sic procedit. p ponit consequentiam q intendit.
secundo ut ibi. nz .n. compositum. ponit causas
ex quo sequitur qd e bimbe. dico cum dicit. compositum
quidem. probat ipsum causas. et p qd non corpus
sensibile compositum e infinitum. fo ut i. at u
nz utrum. quod nullum corpus sensibile simplex. sic.
si aliquod corpus sensibile compositum esset infinitum cum
elementa eius sint finita in multitudine id supponit
tamquam non. aut et infinitum qr unum elementorum suorum
e infinitum in magnitudine quedam a finita. reliquis
existentibus finitis aut qr quedam ipsorum sunt infinita
in magnitudine quedam a finita aut qr omnia sunt finita
in magnitudine. sz nullum istorum e impossibile. g p. d.
corpus sensibile compositum esse infinitum. et intelligatur
de infinito in magnitudine. hanc rationem p innuit.
secundo ut ibi. necesse e .n. dicit causas. et p
si detur q unum elementorum sit infinitum reliquis existentibz
finitis r. elementa que sunt in composito plura et
contraria oz commanere ad h qd compositum stet in
esse commane tamen n possunt n adequantur in po-
tentiis et si h. impossibile e unum ipsorum esse infinitum
reliquis existentibz finitis. quod sic pz. Si
ponatur unum ipsorum esse infinitum ut aere re-
liquum aut finitum ut ignem lz sumantur de
igne et de aere due partes equales in
magnitudine r i sic quod potentia partis aeris sic
debilior quam partis ignis i tamen qd potentia partis
ignis excedat potentiam partis aeris in proportione
finita quacumque quantus i sit de necessitate aer qui
infinitus est eo quod infinitus excellet potentiam ignis
et corrumpet ipsum. necesse e enim cum ad augmentum
corporis sequitur augmentum virtutis si aer sit infinitus
in magnitudine et ignis finitus tandem potentiam aeris
excellere et corrumpere potentiam ignis qr si unum

eloꝝ eē infitū īpole ē ipa adeq̄ri ī potēcīs
pꝫ ḡ p ɔ̄nīa quod si adeq̄nt ī potēcīs n̄
ē pole vnū ipoꝝ eē īfinitū reliq̄s exn̄ab
fitīs et eadem rōne ondi pot q̄d nō possiūt
eē q̄dam fita et q̄dam īfita et pp hoc ex
destrctōne pris pdce relinq̄r illā pte eē
destctā. ɔ̄nr cū dic. vniūq̄ꝫ aūt. destit
tñā pte ɔ̄ntis q̄ ē oīa elā eē infita si.n.
sic eēt aū cor̄ sic id q̄d h̄ⁿ dimēsiones in
oms ptes et īfitū sit id quod h̄ⁿ dimēsioēs
īfinitas vnū illoꝝ eloꝝ infitoꝝ h̄ret
dimēsiones ī oms ptes ī infitū ɫ si h̄.' ipm
repleret vniūsū q̄r aū non erit ponē corp̄
infitū ad ab illo et h̄ ē ɔ̄ ypoi aut duo
cor̄ a ēēnt in eodē loco quod ē inpole. ex q̄
relinq̄ q̄d n̄ possiūt oīa elā eē infita in
magniᵗᵉ n̄ q̄ n̄ vnū q̄r cor̄ sensile ɔ̄pōitū
ex ipis infitū nō erit. amp̄ nꝫ vnū. Jam
pbauit unā pte ānās due rōnis pncilis
.s. q̄d nllm cor̄ sensile simpx ē infitū. Et
melius ut pus de īfito ut ī magniᵗᵉ ī-
tendit ḡ talem rōm nllm cor̄ sensile
simpx ut sic. ḡo. elā ē infitū n̄ ī aliud
cor̄ simpx ab elis q̄d posiūt q̄idā ex q̄
dixiūt elā ɔ̄nari ē infitū ḡ nllm corpus
sensile simpx ē infitū, cā h̄ⁿ rōm sic
pcedit p poit ānis et pꝫ. ex dcis. so ut
ibi. sic q̄nid. q̄r una ps ānas ē q̄ posiūt
q̄idā unū cor̄ simpx ad ab elis eē īfinitē
ex quo dixiūt elā ɔ̄nari dat cām q̄r sic
posiūt. et ē. si aliq̄d eloꝝ ponet infitū
oū ipa elā h̄eāt ɔ̄trietē ad īuicē elm ī
finitū destrueret oīa elā pp h̄ aū posiūt
vnū cor̄ simpx ad ab elis eē infitū ex q̄
dixiūt oīa elā ɔ̄nari. tcō cū dicit. īpole
aūt. destit ipm rōm oñs n̄ tale corp̄
eē infitū q̄r id ostendet ɔ̄nr rōe ɔ̄mi
p q̄m ondet nllm eloꝝ eē infitū sꝫ ōens
oīo tale cor̄ nō eē et dat rōm ad hoc
cū dicit. oē nāq̄. et ē. si elā ɔ̄nārent
ex h̄ cor̄ t̄ē de neᶜᵉ corrpent ī ipm
aū oē n̄le resoluit ī ea ex q̄b ɔ̄nat
ut ɔ̄pōitū nē aū n̄ ē h̄ uᵐ. Non eni
uidem̄ aliq̄d cor̄ ad ab elis in q̄d cor-
pant elā īmo uidem̄ ea corrpi in se
īuicem. relinq̄ ḡ non eē ad cor̄ tale
ex quo ɔ̄nent elā in pdco. h̄ sic tco,
q̄to cū dicit. nꝫ ḡ ignis. redit sr ānis
sue rōnis. ɫ pbat ipm et p q̄d nllm
cor̄ simpx q̄d sit ad eloꝝ ē infinitū
q̄r si sic ipm uīcet elā et ɔ̄uteet in
sui nām et ita tot̄ mūd̄ ɔ̄uteet ī id

elm quod ē īpole et nō solū ē h̄ inpole s.
totū mūdū ɔ̄uti ī nām uni̇̄ eli si ponat īfitū
īmo inpole ē totū ɔ̄uti ī nām uni̇̄ eli si po-
nat fitū q̄mad posiut eraclit̄ qui posiut
oīa eē fita et tñ opinabat omia reduci
ī ignē. posiut.n. pōm ignis excedē pōm
omiū alioꝝ que q̄nid pō ignis exigit ɔ̄iūne
oīū alioꝝ. scdo cū dicit. ead aū rō. pbat
altā pte ānās .s. quod dato q̄ ad eēt corpus
simpx ad ab elis ex q̄ ɔ̄nant ut pdcm est
q̄d tale cor̄ nō ē infitū et h̄ p eand rōm
p q̄m ondsū est nllm elm eē īfitū si.n. ad
eēt tale cor̄ cū ipm ɔ̄mutat ī elā et omīs
ɔ̄mutatō ē a ɔ̄io ī ɔ̄iū nce ē id corp̄
h̄re ɔ̄ietē ad elā si ḡ ipm ponet infitū
corrpet oīa elā et ɔ̄uteet ī nām sui sicut
pus dcm ē vn eloꝝ facē p nām sue ɔ̄ietatis
ɔ̄nr cū dicit. oꝫ aūt. q̄r epilo ɔ̄cludit q̄d
ex pdcis ɔ̄sid ē utrm aliq̄d cor̄ sensile con-
tingat eē infitū aū nō. non tñ sic expōit
com. et tiāt illa ps in q̄ oᶜ nᵐ cor̄ sensile
eē infitū p nām iᵗᵘ pcū ɔ̄tinūatiū .s. corpus
simpx. cor̄ ɔ̄pōitū. et scdo cū dic. q̄d ā oīo
īpole. ista ps in q̄ oᶜ adem p nām istā pcū
cor̄ sile spē et dissile et dr cor̄ simile
spē cor̄ omogeneū q̄d ē eidē nᵉ ī toto
et in pte sicut ē ignis et aer, et h̄, cor̄
aū dissile ē corp̄ ethogeneū q̄d .s. nō ē
eidē nᵉ. ī toto et in pte ut ē corp̄ ɔ̄pōitū ex
carne et ossib̄ ul ad ɔ̄sile. dī aū h̄ ps ī ptes
3. ī. q. p. poit ɔ̄m q̄m intendit et suppoit q̄dā
nccia ad suā rōm. in scdā ut ibi. q̄r si ḡ sr
accedit ad rōm suā. in tcia ut i, anax. aūt.
remoꝫ rōm anaxᵉ q̄ inēt suā rōm īpedire
in pma pte sic pcedit. p poit ɔ̄nē et patet.
ex dcis. so ut i. apcū.n. ē. suppoit q̄dā ncca
ad rōm suā et dat d. suppoes. q. p. ē. q̄ oē
cor̄ sensile h̄t aliq̄ locū s' ppū. et p hanc
sicut dicit com dat intelligē aliā q̄ sē ex ista
et ē. q̄d id nūo ē loc̄ nūs toci̇̄ cor̄is nūs et
sue ptis ut idm̄ locus toci̇̄ tre et uni̇̄ glebe
et sr toci̇̄ ignis ɫ uni̇̄ sintille. ɔ̄nr cum
dic. q̄r siquid. accedit ad rōm suā. et īn ī-
tendit talem rōm. nllm cor̄ sensile sile
spē ē infitū nꝫ cor̄ snle dissile spē. ḡ nllm
cor̄ snsile ē infitū, h̄ rōis solū pbat ānis et
h̄ sufficie sat.n. pꝫ nccitas ɔ̄nāe cū oē cor̄
sensile aū sit sile spē aut dissile sr ī pꝫ ɔ̄nis
q̄d ē ɔ̄ q̄m dedit in po pn. ī pbando ānd
sic pcedit. p pbat q̄d nllm cor̄ sensile spē
sile est infitū. scdo ut i. si aūt dissile. quod
nllm cor̄ dissile. pm pbat sic. si aliq̄d corp̄

compositum sit ī finitum
nō pbat .s. q nllm cor
snle

specie similare esset infinitum aliquod corpus, illud autem omnino esset immobile aut semper et ubique movebitur, quorum utrumque est impossibile. quod autem ita sequatur patet sic. si aliquod corpus similare specie esset infinitum ut ponatur quod ita sit terra, sumatur aliqua pars ipsius ut est una gleba, que scilicet non occupat totum locum terre. hec gleba autem omnino non movebitur aut semper movebitur et ubique in loco terre qui est infinitus, quia per secundam suppositionem idem est locus glebe et totius terre. quare ubicumque fuerit in loco terre erit in loco proprio et ideo sic quiescet in uno loco vel in omni. Secundo vel per primam suppositionem illa gleba habet locum similem. cum ergo non magis appetat unum locum totius loci infiniti quam alium, semper erit extra locum suum proprium. et si hoc, semper movebitur per tertiam suppositionem cum locus proprius sui similis sit ille ad quem movetur res cum fuerit extra ipsum. aut ergo ubique manebit et sic est omnino immobilis aut ubique movebitur et sic nunquam quiescet. hanc rationem posuit. Secundo ut ibi. quare non magis. probat necessitatem consequentie et patet ex dictis. Si autem dissimile. hic probat aliam partem antecedentis sue rationis que fuit quod nullum corpus sensibile dissimile specie est infinitum quod facit ducendo primo ex hoc ad quoddam improbabile quod est quod mundus non est unus quia componitur ab uno corpore sed est unus solum per contactum. Secundo ducendo ad quoddam magis impossibile. ad primum ducit sic. Si corpus sensibile dissimile specie esset infinitum, tunc loca componentium ipsum corpus que componentia sunt dissimilia specie essent dissimilia specie. et si hoc, sequitur quod totum infinitum constitutum ex talibus partibus non esset unum nisi secundum contactum. contra cum dicit. postea autem. ducit ex ypothesi ad magis impossibile sic. si tale corpus esset infinitum, tunc componentia ipsum aut sunt finita in specie aut infinita. sed utrumque est impossibile. huius rationis supposito ypothesi pro antecedente primo infert consequens. secundo ut ibi. et finita quidem. destruit ipsum quo ad utramque partem ipsius. dicens primo quod componentia ipsum non sunt finita specie sic. si componentia tale corpus essent finita specie vel multitudine, tunc cum ipsum corpus sit infinitum, necesse esse est aliquod unum componentium esse infinitum in magnitudine ... hoc autem est impossibile ut ostensum est. si enim sic esset ita etiam quod est infinitum corrumperet alia sibi contraria per istam sue contrarietatis ... Et quia etiam corrumpit suum contrarium per rationem sue contrarietatis addit ipse quod signum ad hoc cum dicit. et propter hoc melius. quod nullus dicentium aliquid elementorum esse infinitum posuit ita ignem aut terram propter maximam eorum contrarietatem sic autem aquam aut aerem aut aliquid medium inter hec. ignis enim non habet nisi levitatem tantum que est causa motus ad superius. et est locus eius determinatus. similiter terra non nisi gravitatem tantum que est causa motus eius ad inferius et in locus eius determinatus, vel propter hoc hec duo sunt valde contraria. aqua autem et aer habent utrumque scilicet gravitatem et levitatem. aer enim est gravis in loco ignis. et levis in loco terre. ex quo patet quod maior est contrarietas inter ignem et terram quam inter aerem et aquam propter hoc ponentes aliquod elementorum infinitum non posuerunt ignem vel terram sed aliquod aliorum aut medium inter hec. consequenter cum dicit. si autem infinita. destruit alteram partem consequentis dicens quod omnes partes dissimiles corporis infiniti non esse infinitas specie, quia si sic sequeretur loca illarum specierum esse infinita cum omne corpus habeat locum sibi proprium et ita essent etiam infinita. cum ergo impossibile sit loca illorum componentium esse infinita non erit possibile ipsa componentia esse infinita quare totum est finitum et non infinitum. quod autem loca non sunt infinita manifestum est ut dicit post. omnis enim locus aut est superius aut inferius aut dextrum aut sinistrum aut ante aut retro et in libro de celo et mundo ostensum est quod loca naturalia sunt superius et inferius et illa que sunt inter ista. et in ibidem habetur quod loca finita sunt in magnitudine. et quia iam conclusit componentia corporis quod posuit infinitum esse finita quia loca eorum sunt finita. ad maiorem declarationem illius consequentie comparat locum et locatum ad invicem cum dicit. impossibile namque est. dicens quod impossibile est locum et corpus locatum in eo non habere comparationem ad invicem. quia impossibile est locum esse maiorem quam sit corpus natum in eo, nec in corpus potest esse maius loco. si enim locus esset maior loco tunc sequeretur vacuum esse quod est inconveniens ut inferius patebit. sed si corpus esset maius loco, tunc aliquod corpus non natum esset esse in loco quod est contra unam suppositionem presuppositam. ex hoc ergo relinquitur quod nec corpus nec locus potest esse infinitum, cum enim corpus locatum et locus sint equalia et infinitum nulli sit equale. infinitum enim non dicitur equale nec maius nec minus, sequitur quod tam locus quam locatum sunt finita. et sic ostensum est hoc usque quod nullum corpus sensibile potest esse infinitum per unam rationem principalem superius ... corporis simplicis que sunt corpus simile specie et dissimile. consequenter cum hoc non inducit preter hoc est. ab illo loco. philosophus autem considerat ut iam inducte sunt immo secundum ipsum ... auctor nec corpus compositum nec simplex esse infinitum in magnitudine usque ad istum locum. si autem dissimile. non facit differentiam quo ad hoc inter corpus compositum vel corpus dissimile specie nec inter corpus simplex et corpus simile specie. Et quia per hoc ut complete ostenditur nullum corpus sensibile esse infinitum in magnitudine non habito quod ponatur ipsum non sit infinita specie ... multitudine propter hoc in hac ultima parte ostendit ... secundum ipsum ... magis ... procedendo per eundem modum procedendi. non refert quod in re nulla est diversitas sed solum in modo. consequenter cum dicit. anaxagoras autem. removet rationem anaxagore. que videtur destruere rationem eius prius positam supponit enim in illa ratione quod omne corpus habet locum sibi proprium qui quidem locus est alius ab ipso. post autem anaxagore voluit oppositum. anaxagoras enim posuit unum corpus sensibile infinitum et ipsum continere se ipsum et suffulcire naturaliter sic quod non continetur a suo proprio ubi. et causa

com

sue rationis fuit quia illud corpus est infinitum. et non est
locus extra ipsum ad quem possit moveri aut extra infinitum
non sit. Et quia hic posuit ipsum esse suffultum a se
ipso et quiescere in se naturaliter sicut ad naturam est quiescere in
loco proprio. Contra hanc positionem sic procedit. primo dicit
ipsam esse inconvenientem et tangit causam ipsius per anaxagoram
et patet ex dictis. secundo ut ibi. hoc autem non ubi. ostendit istam
positionem esse inconvenientem. et hoc quia si est corpus infinitum
suum quiescere ut dixit anaxagoras hoc non esse naturaliter sed
violenter. aliquid enim quiescit in se eo quod non est locus
extra ipsum ad quem possit moveri violentius magis
vero quiescere quam naturaliter. Secundo cum dicit. si igitur non ubi.
ostendit causam sue positionis esse inconvenientem. et hoc dupliciter.
tum scilicet quia non est causa eius cui assignatur esse causa. tum
quia in se est falsa. primo in sic. licet corpus infinitum non
modo quia fulciat se ipsum. et est in se ipso et ita
sit omnino immobile. tamen oportet quod dicatur hic reddatur
aliqua causa sue immobilitatis quam predictam. sic enim
esse naturaliter quiescens quiesceret propter hoc quod infinitum ipsum est et
si esset infinitum. terra enim que nunc est in medio et est finita non
quiescit quia finita immo propter sui gravitatem. ergo si ipsa esset
infinita non quiesceret quia infinita sed per suam gravitatem. accidit enim quiescens in quantum tale quod sit finitum aut
infinitum et sic terra in quantum infinita et sic suffulta in se
non quiescat. quia infinita aut in se suffulta. sed propter
aliam causam necesse est ponere infinitum quod posuit anaxagoras
non esse immobile nec quiescere in se quia infinitum in se
suffultum. Sed propter aliam causam. apparet igitur quod illud quod
posuit anaxagoras pro causa quietis corporis infiniti non fuit
causa. Secundo cum dicit. sit autem vel est. ostendit predictam causam
esse inconvenientem quia est in se falsa. si enim totum corpus
infinitum esset in se suffultum et propter hoc quiesceret
in se ipso. tunc similiter quelibet pars ipsius corporis esset suffulta
in se et quiesceret in se. cum idem sit locus totius et
partis ut predictum est ut totius terre et unius glebe
ergo quelibet pars totius infiniti quiesceret in se ipsa quod videtur
manifeste falsum. et sic terminatur illa pars in qua ostendit nullum
corpus sensibile esse infinitum per rationem parum communium
corporis sensibilis. et sequitur. Secundo cum dicit. omnino autem manifestum
quod pars in qua ostendit idem per proprietates accidentales corporis
sensibilis. et dividitur hec pars in duas. in quarum prima ostendit per rationem
gravitatis et levitatis que sunt proprietates accidentales
intrinsece corporis sensibilis. in secunda ut ibi. amplius omne corpus.
per rationem loci que est proprietas accidentalis corporis sensibilis
magis extrinseca. In prima parte arguit sic. omne
corpus sensibile habet gravitatem aut levitatem. si igitur corpus
sensibile esset infinitum haberet gravitatem aut levitatem
hoc autem est impossibile. igitur illud ex quo sequitur quod est corpus sensibile
esse infinitum. hanc rationem ponit hic usque ibi. impossibile autem
ibi enim destruit consequens scilicet infinitum habere gravitatem aut
levitatem. si enim haberet vel aut esset totaliter grave
aut totaliter leve aut secundum unam medietatem grave

secundum aliam leve. aut secundum unam partem aut plures grave
secundum reliquas leve. sed utrumque istorum est impossibile. si esset
totaliter grave tunc nullum corpus esset leve cum extra
infinitum nihil sit. similiter et si esset totaliter leve nullum
corpus esset grave quorum utrumque est inconveniens. adhuc non
secundum unam medietatem non potest esse grave secundum
reliquam leve. quia si sic. neutra pars esset infinita. cum
infinitum nulli sit equale quia non totum esset infinitum.
aut utraque medietas esset infinita. et si hoc. esset pars
equalis toti cum infinitum non sit maius infinito. et tamen
ex infinitum esset corpus infinitum quod est inconveniens. cum corpus
infinitum sit infinitum in omnibus dimensionibus. similiter et non
potest una pars infinita aut plures esse graves et reliqua
leves. quia sic essent quedam sursum et quedam deorsum
cum igitur superius et inferius sit infinitum, impossibile est corpus
infinitum dividi per ipsa in ut quedam partes eius sint
sursum et quedam inferius. relinquitur igitur quod corpus
infinitum impossibile est esse grave vel leve. Secundo cum
dicit. amplius autem corpus. probat nullum sensibile esse infinitum
per rationem loci sic. omnis locus est finitus. omne corpus
sensibile est in loco. ergo omne corpus sensibile est in loco
finito et ita finitum. huius rationis primo ponit minorem.
secundo ut ibi. locus autem species. probat maiorem. sic. differentie
loci que sunt sursum deorsum aut dextrum aut sinistrum
non solum sunt differentie quo ad nos et secundum positionem sed
sunt distincte et determinate in toto mundo. et ita
finite. hee autem differentie cum sint finite non possunt esse
in aliquo infinito. cum igitur sint differentie loci relinquitur quod
locus universaliter sit finitus. et sic probatur maior. Tertio cum
dicit. simpliciter autem. resumit maiorem et minorem. ex quibus et
ex ipsis infert conclusionem vel patet. Quarto cum dicit. aut enim quod
alicubi. redit super probationem maioris. probans quedam que
supposuit. supposuit enim hanc consequentiam esse bonam
si differentie loci sunt finite locus est finitus. supposuit etiam
differentias loci esse finitas. Primo hic probat utrumque. et primo quod
consequentia sit bona sic. omne quod est in loco est in aliqua
specie sive differentia loci. et econverso. omne omne quod est in aliqua
specie loci est in loco. sicut omne quod est quantum
simpliciter est in aliqua specie quantitatis. ut aut bicubitum
et sic de aliis que significant quantum et econverso omne quod in
aliqua specie quantitatis est quantum. sic igitur infinitum non est
quantum nisi sit in aliqua specie quantitatis. similiter infinitum non
erit in loco nisi sit in aliqua specie loci. cum igitur species sive
differentie loci non sint infinite sed finite sequitur quod locus
sit finitus. et sic probatur predicta consequentia. horum autem
unumquodque probat reliquum. scilicet quod differentie loci sint
finite vel hoc quia unaqueque ipsarum est determinata naturaliter corporis
convenientis locatum cui igitur sunt non alia contrarie
sed quod in se sunt finite. et sic terminatur tota
illa pars que ibi incipit. Est autem ad infinitum. in
qua posuit rationes ad utramque partem contradictionis
scilicet et ad ostendendum infinitum esse et ostendendum infinitum non esse

et sec ps cu dicit. q q e g. i q o t i q pte e
consenad et di h ps md. m. q. p. or qd i
fitu qdam e et qdam non e. et i relinquit
extrema pte dubonis sumit me. in seda ut
ibi. dr g. declarat illu modu i quo infitu dr
ee. p ondit sic. oe qd n simp e n simp
n est. qdam e et qdm n e. infitu n simp
e ut hetr ex phitis n simp n e. q si sic
segretr multa i guer quoz qda tangit i lra
g infitu qdam est et qdm n e. h rdir n
poit ma. q sic mai e 3z poit mi. et ex
ipa infr gm cu dicit. cu aut declaratis. gnt
cu dic. dr g ad. declarat illu modu q infitu
e qd p facit i uli. sedo ut l. alr aut i tpe.
descendit ad sper infit ut gat oms quetre i
illo m et i ut assignet spalem gueia d
ipaz ad ince i p ad h sic pcedit. p declarat
illu modu ons infit ee in po. fo ut l. oz
aut. or ca e illa po. qd a infit sit po d sic.
oe qd e au e actu au po. infitu aut n e m
actu ut postensu e. magnitdo aut n e ifita
i actu licz sit ifita fm diom et ita infitu
gnus iueiat in appone et dione n tn e i
actu g ifit po erit. h rdir pmo poit ma.
sedo ut i. et ifitu. poit mi. cui pbom i
niut i pte i pz. tcio ut i. relinq g. ifit
gne. gt cu dicit. no oz aut. or c e illa po
qua ifitu dr ee dns cu po dicat dup una
s. r actus pi q quid actus existit p de
fectom po ut es e in po statua. q aut
m dr po q no est r act pi si copleti. i
mo i r actus qui sp e mixt cu po ut dies
et ago dnt ee in po. In istis. n. n est
sume i actu qn sit mixt cu po cu g
po sit duob modis sic infitu dr ee po
h sedo m q quid po sp e mixta cu actu
i qd si non eet po. no eet act et sic patz
qd infitu e po: et qm po, gnt cu dicit.
alr aut i e. descendit ad sper infit ut
pateat gmer sper gueire i m cendi ifit
iam declarata qd facit assignans spale gue
et dm spez infit me se et di illa ps ind.
i. q. p. dat gueia et da ifit fm diom in
magnitbz. ad infit in tpe et ad ifit i hoib
et itelligit p ifit i hoibz ifitu in gnone. i
fa ut ibi. qd aut e fm appom. dat gueia
et dm ifit f appom ad ifit fm diom in
magnibz in pma pte sic pcedit p dic ifit
diusde ee in tpe et i hoibz i i dione mag
nitdibz. fo ut ibi. oio quid. n. dat guea et
dm ifit i ipis et pmo guea et e quod i
omibz istis i est ifitu qd sp e accipe una

pte ipius infit p alia acceptu tn sp fitu
e. et n id qd sp accipit post ad. q. ifit.
n e itando acceptom eide imo sp ad et
ad ex quo geludit cu dicit. qr infitu. qd
ex q sp ipi ifiti e sume ad p ad. quod
infitu no ht ee copletu sicut ht aliq
sba fcu c ptes simt sumtr ut ho et
dom sz hec ht ee sic ea quoz ee sp e
i motu ut dies et ago q ee n e sic
ee alic sbe fce i coplete. sz licet ipa
sint fita tn coz ee e i eo qd gti aliqd
ipoz gnat et ad corpit i h sp vnu
post ad. gnt cu dic. sz i magnitbz. dat
dm qm infitu in pdot et e qd dio mag
nitis pcedit i ifit sp accipido vnu p ad
ita tn qd pus accepto remanete i ee
n deficiet dio. in tpe aut et i hoie
no sic e. imo corrumpat ptibz pus accep
tis n e defitire i accipido ptes ptiores.
non. n. manz ps pior ipis cu accipit
posterior imo corrpit necco et sic pz guea
et dce ifit fm diom i magnitbz et ad i
finitu in tpe et i gnoe ex quibz patz
qd oia ista queiut i m cendi ps declarato
de infito. In omibz. n. sp e sume act
c admixta e po. gnt cu dic. qd au est
f appom. dat gueia et dm ifit f appom
ad infinitu fm diom i magnitbz. et di
h ps m d. i. q. p. dat coz gueia et
icidente sbiugit qdam. i seda ut ibi.
n tn existit. dat coz dm. i pma pte
sic pcedit. p dic gueia dicet qd infitu
fm appom i magnitbz. qdam id e q ifit
sed diom lz m gio. et sp h dic qdam.
si. n. sumat ad qnt a quo p diom
sepent ptes i qd sp ps posterior dita ap
ponat ptibz dusis pus sz dio ex vna
pte pcedit i infinitu et appo ex pte
alia pcedit i ifitu et i qdam dr ifitu
hinc inde lz m gurso q ifitu i uno
cat ex ifito i alio q iam dem e qd si
dio pcedat i infinitu ex vna pte q si
appo ex alia et n dn e m quom est
diom magnitis pcede i infitu sic docet h
cu dio. ifita. n. et e inenco illi ptis
quod si ab aliqua magnitne fiat dio p
ptes sedm cande pporne i no f cande
magnitne nuq stabit dio sz erit poss
i infinitu. si aut fiat dio p ptes f cand
magnitne gsumet totu et stabit dio. i
sic no erit possis dio magnitis i ifit. necce
e. n. oe coz finitu ptnsiri si gsumi.

p quantacumque mensura finita multociens sumpta quia autem sic sit uel iam dictum est patet per t. ex. sic. sumatur magnitudo finita, a qua per divisionem extrahatur aliqua pars ut .s. medietas aut tertia aut quarta, et sic de aliis postea et de residuo illius magnitudinis dividatur eadem pars secundum eandem proportionem se habens ad totum residuum. sed quando sic habet pars prius divisa ad totum corpus integrum .i. h. si prius divisa fuit tertia pars totius. si dividatur tertia pars residui. hec iam facta tertia est eadem secundum proportionem cum prima. non autem secundum magnitudinem, si autem adhuc a residuo dividatur tertia, et adhuc a residuo istius sua tertia. numquam cessabit hec divisio, y immo possibile est erit in infinitum, cum semper fiat divisio per partes secundum eandem proportionem. non autem secundum eandem magnitudinem, si autem fiat divisio per partes secundum eandem magnitudinem, necesse est ipsam divisionem deficere, cum .n. prius dividatur una tertia, secundum ita, et postea alia pars eiusdem magnitudinis que est secunda tertia. tunc non remanet totius magnitudinis nisi una tertia. ergo non potest dividi tertia eiusdem magnitudinis, et in necesso deficiet divisio. ex quo concludit cum dicit. Aliter quando. quod impossibile est divisionem magnitudinis procedere in infinitum aliter quam in predicto. s. cum fit divisio per partes secundum eandem proportionem. non secundum eandem magnitudinem, et quia declaravit super in dando convenientiam quod divisio magnitudinis in infinitum est quodammodo eadem et appositio in infinitum declarat conclusionem cum dicit. Sic autem est infinitum quod modo contendi in eis est unum. s. quod infinitum ubique est in potentia secundum quod dicitur in die et in agone quod non sunt nisi secundum quod admiscentur cum potentia et est iam declaravit convenientiam infinita secundum appositionem ad infinitum secundum divisionem in magnitudinibus dat causam in esse infinita semper in potentia cum dicit et potentia. et est, quia esse ipsius infiniti secundum quod est in potentia est simile materie et non simile forme ceterea .n. materia infinita est in potentia. forma autem et finitas sunt in actu finitas ergo est similis forme et infinitas similis materie quod declarabitur post quod infinitas est in re propter materiam et finitas secundum formam. conclusionem autem secundum appositionem concludit ipse ex iam dictis quod infinitum secundum appositionem sic est in potentia sicut infinitum secundum divisionem cum idem sit ei quodammodo ut predictum est. s. in quod eo modo quo divisio est possibilis in infinitum est appositio possibilis in infinitum, hec est cum semper in dividendo est sumere partem post partem ita quod numquam deficiat.

= Non tamen excellit vel item. iam dedit convenientiam inter infinitum secundum appositionem et infinitum secundum divisionem in magnitudine, hic dat differentiam eorum adinvicem et est quod quamvis conveniant in predicto differunt tamen in hoc quod per appositionem in infinitum non contingit excellere omnem magnitudinem determinatam sicut per divisionem in infinitum contingit excellere omnem magnitudinem determinatam. nulla est .n. magnitudo determinata in parva

quin adhuc contingat sumere minorem per divisionem et quod per appositionem in infinitum non contingat excellere omnem magnitudinem determinatam probat cum dicit. Quare autem est esse. si .n. sic esset tunc contingeret magnitudinem esse infinitam in actu hoc est impossibile. ergo primum. necessitas consequentie patet sic. si cum magnitudine determinata esset sumere magnitudinem in actu cum illa magnitudine que est maior omni magnitudine finita sic infinita esset aliqua magnitudo infinita in actu et hoc dixerunt quidam naturales ponentes extra corpus mundi esse aliquod infinitum in actu huius solum defensionem ipsum aut aerem aut aliquod aliud corpus et melius quod quamvis impossibile sit excellere omnem magnitudinem per appositionem non tamen est impossibile excellere omnem divisionem immo nisi sic esset sequeretur impossibile quia autem sequeretur divisionem stare ad aliquid aut ad magnitudines indivisibiles quorum utrumque est inconveniens. et propter hoc non sequitur appositionem procedere in infinitum ita quod excellatur omnis magnitudo, appositio .n. ex una parte quia ex divisione infinita absque hoc quod tota magnitudo consumatur numquam perveniet appositio ad complendam magnitudinem corporis divisi. et si hoc, multo fortius non excellet eam. causa .n. quare non est excellere omnem magnitudinem per appositionem quamvis per divisionem est quia divisio que est quodammodo diminutio est ire ad nichil. cuius causa est materia. appositio autem que est additio est ire ad esse completum quia causa est forma et sic infinitas invenitur in eventu per materiam sed finitas per formam. conclusionem autem dicit. Quamvis propter hoc. quia iam dictum est quod infinitum quod in infinitum per appositionem et secundum divisionem quodammodo conveniunt et quodammodo differunt vel quod utrumque esse est in potentia et non in actu propter hoc increpat platonem qui posuit utrumque esse infinitum in appositione et divisione et in utroque in actu. posuit .n. .2. species infiniti. s. magnum et parvum. magnum esse infinitum in appositione parvum esse infinitum in divisione. et utrumque esse actu et in hoc erravit. erravit etiam in hoc quod cum sic posuit duas species infiniti non utebatur propriis fundamentis eius. immo dixit in numeris nichil esse infinitum secundum appositionem nisi secundum divisionem. quia .n. divisio numeri stat ad unitatem que est minimum. propter hoc dixit non esse infinitum secundum divisionem in numeris. dixit in quod species numeri perveniunt ad .x. et post .x. reiterantur et propter hoc non esse infinitum per appositionem in numeris et quo ad hoc non utebatur fundamentis suis in ponendo infinitum per appositionem oportet .n. ipsum, quod additio numerorum species erat in infinitum cum opposito quia in magnitudine potest esse additio in infinitum. Accedo autem. In parte precedente declaratur est an sit infinitum. in hac parte intendit declarare quid sit. et dividitur hec pars in .3. particulas, in .q.p. declarat quid sit infinitum quo ad suam diffinitionem in fa ne ibi. Convenabiliter autem. declarat quid sit infinitum quo ad res nominis infiniti accipientes. in tertia ut ibi. quoniam autem causa. declarat quid sit quo ad suam causam. in prima parte sic procedit primo dat unam diffinitionem infiniti et tangit quandam diffinitionem nominis ipsius quam dederunt

antiq. et e. diffo ipius n q e nfitu e i e cu aliqd accipit sp e ad ex. diffo aut n n e qd i e ifitu ex quod n e et dic ifinitu gio m se hre qm uelit h diffo. scdo ut i. signu aut e. pbat diffom um ifiti et ipbat diffom n uam. et h fm facit. c au n. diffom uam pbat p qdam signu sic. omis qui loquitur dnt anulu rotundu ee infitu i quo n e loc gme sp h qd cu ad ipius accipie sp e ad ex i. signu e g q ifitu e i cui cu ad accipie sp e ad ext. et ne putet qd i ex sic oio queiens uo infito dat dm me infinitu ut d m h ex et ifitu m et est qd infito u duo exigunt. s. quod ex acceptu sit sp accipe ad et i qd acceptu sit sp a et a. In anulo aut sic e q qius ex acceptu sit sp ad accipe ipm cu acceptu n sp e a s3 multociens accipit idm. p itaton. itaciom. qnt cu dicit. Infitu q e. ex signo pacto et ex dria iam data cocludit ua diffne infiti i e qd infitu e i c cu acceptu fuit sp e ad accipe ex. scdm qnitate et d p qnti scdm com. q no sp e ad accipe ex p qlitate. vt posset dici qd infitu e qa passio qnti et e ista diffo maia ex eo qd supi ostnsu e infitu ee scdm pom et no scdm actu. q cu dicit. cui au n. ipbat diffom ifiti n ua ondens ipam mag queire fito qm infito sic. oe totu e finitu. omne i cui nch e ex. est totu. g oe i cui n e ex e fitu. et i i cui n e ex. mag erit diffo fiti qm ifti. hui ronis p poit mi. cu sua pbone. scdo ut i. totu au. pbat ma. ex quibz sat p3 g. mi. p3 pbat ea cu dicit. si. n. diffinit. sicut i pticlbz totis q in uite tota no sut. d i ee totu cui nlla ps e ex q exigit ad ee illi rei q uis multa alia sint ex. ut ho dicit tot cu nllm mbrm ipius deest cu g ita sit i ptibz totis. s erit i toto qd i uitate e tot. qd i dicet totu ex quod n e oio. nz. s. ad ex sua sba nz de sba a. si. n. ext totu qd i uitate e totu iueiret ad neco co iueiret actu ifitu. qnt cu dicit. totu aut pbat ma. sic. totu au e id pfco au f sim

pximu qua. i. au h sic se hnt q vnu neco gse reliqu s3 oe pfcm e finitu. pfco. n. est finis et finis e te tians et finies et i cui e finis g oe tot e finitu. h rois pmo poit ma. scdo ut i. pfcm u. m. et inuit sua pbom et q iam pbatu e totu ee fitu gcludit ex h cu dicit. vn meli. qd opinand e pmende meli dixisse de toto q melissu melissus. n. dixit tot ee infitu pmendes

totu

aut dixit ortu ee fitu hns me equale et extma. s. eqlr distans ab extmis et i h intendebat ipm ee spericu. meli i dixit pmendes q no dixit oe et totu consequi infitu n ex. Non. n. dixit ipa hre aliqm gtinuitate au quoa ad inuicem sic d lignu hre gtinuitate cu ligno sibi quea au ad a. cu suo sibi q sic dixit meliss pone totu infitu descendit scdm h qnt cu dic. qm aut accipiut. dans cam q quida posiut ifitu ee totu et i pom ipoz destit. s. infitu ee totu. In dando cam sic pcedit p dicet qd quida magficabat ifit dnter qm ee oia gtines et oia in se hns sicut totu. scdo ut ibi. qp id. dat cam q sic posiut et e q infitu qnda ht silitudne ad totu. e. n. infinit mle ad pfcm et ad tot. et ita e m po tot. actu au non. et q sic e m po totu. estimabat ipi ipm ee actu totu. et qd sit i po cu actu o cu dicit. dnile au. p h quod infitu di p infinitu scdm diom et ifit scd appom ei opposita. q quid dio sui appo no e sit tota i actu s3 i po. et qp h ifinitu solu e po. et no actu. qnt cu dicit. totu au re. o ipe infitu n ee totu n oia gtines sic. sbm apu infitu quod. s. e m. no est totu per se s3 p a ut p fora n i gtinet s3 coti netur. mg e infitu in copo ex m et fora. est. n. ignotu i qnte infinitu cu i p tale foam no hent cu g infitu atet a suo sbo qd e m ca ifitu q m mag erit i rone ptis qm i rne toci et i m rone co tenti q otinentis. m eni e ps coponti sic es e ps statue eree. fora i eo quod coplet et pfiat mag met nom toci et otinentis. Et q sic he quod infinit no e totu nec otines qp h inepat plom q cu dicit. qm si continet. in h qd posiut magnu et pnu ee infita et ipa cotine tam senslia qm intelliga dicet igens ee ul ipole ignotu pto deriatu omoi e infitu cotine et deriare i quod e notu et de riatu cu sit intellika qd cu oprut scdm pom plonis et q iam hitu est qd matia e in rone ptis et cotenti et i meiati p se. fora aut in rone gtis et tianis et se. fora aut m rone gtis et tianis et i e ca eadm supi accepti qd e diom i magnibz excelle om magnitne tiatam appom au non. qp h qnt cu dicit. p rom aut. resumit i qd pus acceptu fuit et adaptat sue cae ut p mag maifestet

hoc

no remouz &c

m. n. q2 e qtinua et sedm se tota et infinita
cu sit ca dionis pot ee ca diois infinite in
ut om excellat magnitudine datam. sed aute
q2 e qtinens et tians et e ca appois in
magnitudinibz n pmittit appom excelle omne
magnitudine q2 si sic pole eet cor9 ee actu
infinitu. - Rona[bilr] aute et e. h o[ste]r qd e
infinitu quo ad res nom et idm infinita
suscipientes. que qmod sut qntu qtinuu et
discretu. et dr h ps in d. in pn[cipa]le et uadens in
pncipale dm in d. i. q. p. o[sten]d[it] quod qntu
qtinuu et discretu m gio suscipiut n in idm
infinita sui qd m gio sut infinita, sed ut i. infinite
aute ondit q no eod m e infinitu i oi qntio
qtinuo. m p pte sic pcedit. p dicit qd dio i
nuo no pcedit i infinitu imo tande e deue-
nire p diom ad ad oio indiuisibile ut ad
vnitate q e minim9 cos i nuo. i magnitudinibz a
gio m est q2 p diom e excelle om magnitudine
datam et ita pcedit de infinito g[ra]r i appo i
nuo excellit om multitudine datam et ita e
nus infinit9 sedm appom. i magnitudine au gio
m e. q2 p appom no e excelle om magnitudine
finita et ita gio m est finit et infinitu
i magnitudine et in nuo. po cu dic. cam a
dat cam pp q sic e. et p dat cam q[uare]
sic e i nuo ut dem e ee. po ut i. i magnitudinibz
dat cam q gio m e i magnitudinibz. i p pte
ad h p[ri]mo dat cam q nus n e infinitus
sedm diom et est. q2 oe ue vnu est
indiuisibile ut vn9 ho q e vn9 et indiuisibilis
in spe ho[mi]s et s[imilite]r un9 equs et ido vnu
simpr stabit. s. nuale e indiuisibile, cu g nus
n e n actu9 uniu[er]su. dio nu ad indiuisibilia cu
dio fiat i ea ex quibz fuit compo et ita
diuisio nu no pcedit i infinitu. sed cu dic.
i plus. dat cam pp q nus e infinitus sedm
appom. et e. q2 dio magnitudinis e infinita et pp
ptes diuise a magnitudine numant i appone
cu g dio pcedat i infinit i magnitudine
et appo pcedit i infinitu i nuo et quia
appo i nuo causat sic a dione magnitudinis et
dio magnitudinis e infinita po et n i actu pp h
cocludit cu dic. q po. qd appo i nus
solu e infinita po non actu imo sp per
appom est excelle oem multitudine acceptam
i qd appo i nus nuqm separat ab h accep-
ne sui appone n e dice infinitu p appom
ee fixu exns in actu imo sp e in fieri
ex i motu sic dr ee tps et i nus tpis.
9o cu dic. i magnitudinibz. dat cam q gio

m e i magnitudinibz et pcedit sic. p dio qd m
magnitudinibz e m gio ei qd dem e m nus et
h q2 magnitudo diuisibilis e i infinitu, sedm a appom
no e excelle om magnitudine, sed cu dic. qm
enim. dat cam h9. et q2 sat m e ex p[ri]ncipiis
qd magnitudo e diuisibilis i infinitu cu sit dio p
ptes p eande pporne et no fm eand magnitudine
ro supponens h tanq m ex principiis solu o[sten]d[it]
appom i magnitudinibz n excelle om magnitudine
datam et ad h dat duas rones. q. p. e. q q2
e pole ee magnitudine p appom, tanta qtin-
get ee magnitudine i actu. si g pole eet p
appom excelle om magnitudine finita qtinget
h m actu. et si hoc. qtinget magnitudine ee
infinita in actu. cu g h e ipole ut principiis e
impole e id ex quo seq[uitu]r. s. p appom i magnitudinibz
excelle om magnitudine datam. et ad intelligencia
p[ri]me pponis. s. quod qnta pole e ee magnitudine
p appom, tanta erit in actu. intelligendo sedm
com. qd addicone cuilz ptis qntate potencie e
ps uni9 possibilis demere ut e m addicoe magnitudinis
eo quod tota magnitudo ht actu vnu si tale
ponatur i po se ut possit inueniri i actu. in
addicone au m q n e sic n se q nus sit i
po quod pp h inueniat i actu ut e in nus.
9o cu dicit. eet n. dat secdam rom ad idm
et e. si eet pole magnitudine excede i infinit
p appom ee magnitudo n eet data nlla. et si
h. eet pole inuenire am magnitudine maiore
magnitudine qtinete vniusu q e celu h au
e incqens. g p[ri]m. qnt cu dicat. infinitu au. o[sten]d[it]
qd infinitu no e eod m i omi qtinuo. s. no
eq p[ri]mo et fm m oio uniuoca imo dr de
ipis fm p[ri]us et posterius. et pcedit sic p
dic sic ee i pz. sed ut i. nc mot9. dat
cam h9 et est. i oi qtinuo q2 motus no e
n q2 p[ri]us e magnitudo q mo n e tps n
pp motu. et s[imilite]r qntitas p repit i magnitudine
et i motu q2 i magnitudine et eoia in tps
pp motu q s[imilite]r infinit i i[lli]s eode modo
repit p p[ri]us et posterius. s. i motu q2 m
magnitudine et m tps q2 in motu. Et quia
sic dixit magnitudine ee p[ri]orem motu et
motu tps et id n du e pbatu addit cu
dic. nuc quid g. qd nuc utitur istis tanq
n notis sz posterius manifesta erut q h dicat
et declabit quid sit vnuq q2 ipoz. s. magnitudo
motus et tps et i tuc declabit pp quid
ois magnitudo e diuisibilis i magnitudinibz, 9o cu
dicit n remoz aute. d[icendu]m ps incedens. q. n.
i pte pcedente habitu est qd magnitudo n

e fi(ni)ta s(e)c(und)um app(ositi)o(ne)m et putaret q(uo)d h(oc) destrueret fun/
dame(n)ta geo(metri)e q(ue) ponit tamq(uam) fundame(n)t(um) q(uo)d o(mn)i linee
recte e(st) applicare linea(m) s(e)c(un)d(u)m rectu(m). q(uia) s(ecundu)m q(uo)dcu(m)q(ue)
punctu(m) datu(m) e(st). destrueret, destrueret etia(m) q(uod)cu(m)q(ue) mag(nitudo)
et h(ec). et co(n)silia fundame(n)ta geo(metri)e. unu(m) destr(uer)u(n)t. nisi
magnitudo e(ss)et c(re)sceret i(n) infinitu(m). i(n)tendit h(oc) remouere
et p(ro)cedit sic. p(rimo) dicit q(uo)d r(ati)o negans a(liqu)am magni(tudi)ne(m)
e(ss)e i(n)fi(ni)ta(m) i(n) app(ositi)one n(on) destruit (con)sideratio(ne)m mathe(matico)r(um) sic
destruit ille qui dicit q(uo)d i(m)po(ssibi)le e(st) magni(tudi)ne(m) diuidi
i(n) infi(ni)tu(m). s(e)c(un)do ut i(bi). n(ec) erit. dat ca(usa)m p(ro)p(ter) q(uam) illa
p(ositi)o n(on) destruit (con)si(deratio)ne(m) ut po(ne)m mathe(matico)r(um) (id est) e(st), quia
mathe(matic)a i(n) sua (con)si(deratio)ne nec indiget i(n)fi(ni)to actu n(ec)
i(n)fi(ni)to p(otenti)a i(m)mo solu(m) ut possit accipe(re) q(ua)mcu(m)q(ue)
magni(tudi)ne(m) uoluit. fi(ni)ta(m). possit. n(on) pone(re) magni(tudi)ne(m)
maiore(m) celo et cu(m) uoluit extrahe(re) linea(m) i(n) infi(ni)tu(m)
n(on) i(n)tendit h(oc) ut possit accipe(re) q(ua)mcu(m)q(ue) linea(m) fi(ni)ta(m)
uoluit et h(uius) consi(deratio) accidit eis q(ui) considerant mag(nitudi)ne(m)
n(on) s(ecundu)m q(uo)d e(st) finis corp(or)is n(atura)lis s(ed) s(e)c(un)d(u)m q(uod) non e(st) i(n) corp(or)e
o(mn)io. t(er)tio cu(m) dicit. maxime aut(em). p(ro)bat p(er) signu(m) q(uo)d
mathe(matic)a n(on) indigent magni(tudi)ne i(n)fi(ni)ta s(ed) aliq(ua) fuit
h(uius). et h(oc) q(uod)cu(m)q(ue) possit mathe(maticus) o(st)ende(re) p(er) magni(tudi)ne(m)
maxima(m) fi(ni)ta(m), si aliq(ua) fuit h(uius) p(ot)e(st) o(stende)re p(er) magni(tudi)ne(m)
mi(n)i(m)a(m) q(ua)mcu(m)q(ue) ut. s(cilicet). diuide(re) linea(m) i(n) a(liqu)a p(ro)po(rtio)ne inter
a(li)a q(ue) accidu(n)t lineis. cu(m) g(o) n(on) indigea(n)t h(ec) declara/
tionib(us) magni(tudi)ne maxima fi(ni)ta si e(ss)et h(uius) m(od)o forte
n(on) indige(n)t mag(nitudi)ne i(n)fi(ni)ta. q(ua)rto cu(m) dicit. q(uonia)m a(utem)
c(aus)e. o(stendi)t quid e(st) infi(ni)tu(m) q(uo)d ad sua(m) ca(usa)m i(n)tendere q(uo)d
ca(usa) infi(ni)ti e(st) (id est) q(uo)d si i(n)fi(ni)tu(m) sit ca(usa) q(uia) e(st) ca(usa) sicut m(ateria). et
p(ro)cedit sic. p(rimo) dicit q(uo)d cu(m) c(aus)e diuidant q(ua)drup(liciter) m(ateri)a
e(st) q(uo)d infi(ni)tu(m) si e(st) ca(usa) e(st) ca(usa) sic m(ateri)a et e(st), q(uo)d m(ateri)a e(st)
ca(usa) infi(ni)ti. s(e)c(un)do ut i(bi). et q(uo)d e(ss)e. h(oc) p(ro)bat et p(rimo) p(er)
r(ati)o(ne)m sup(er)ta(m) a rei n(atur)a sic. e(ss)e et (con)ditas infi(ni)ti e(st)
p(ri)uatio finis et ca(usa) p(ri)uationis e(st) m(ateri)a e(ius) quod p(ri)uatio
s(ecundu)m p(er) se n(on) e(st) m(ateri)a abstracta a for(m)a s(ed) e(st) cor(pus) g(e)n(er)a(bi)li
sen(sibi)le (com)positu(m) ex m(ateri)a et for(m)a sed q(uo)d e(st) i(n)tra. et
n(on) fin(is) q(uia) e(st) forma ex q(uo) relinq(uitur) q(uo)d m(ateri)a e(st) ca(usa) infi(ni)ti
et n(on) q(uo)d infi(ni)tu(m) si(t) sic ca(usa) i(n)te(r) erit ca(usa) sicut m(ateri)a.
s(ecund)o cu(m) dicit. unu(m) aut(em). p(ro)bat id(em) p(er) r(ati)o(ne)m sup(er)ta(m) a
rei iudicio su(m) ab auctor(itat)e dicens. q(uo)d o(mn)es alii q(ui)
loquti su(n)t de infi(ni)to ut pl(at)o. qui posuit infi(ni)tu(m)
magnu(m) et p(ar)uu(m) et alii q(ui) posuit i(n)fi(ni)tu(m) m(ai)or
unu(m) uti infi(ni)to tamq(uam) m(ateri)a ex quo u(idetur) h(ab)e(re) i(n)ten/
tum. u(nde) concludit ex h(oc) cu(m) dicit. et (con)tinens aut(em).
i(n)co(n)ueni(en)s e(st) dice(re) ip(su)m i(n)fi(ni)tu(m) e(ss)e (con)tinens alia ut
quida(m) dixit et n(on) e(ss)e (con)tentu(m) cu(m) m(ateri)a mag(is) sit
i(n) r(ati)one (con)tenti q(uam) (con)tinentis. et sic t(er)minat tota
illa p(ar)s i(n) qua declarat de i(n)fi(ni)to q(ui)d sit et an
sit q(ui)a e(st) tu(m) declarando h(ic) q(uesti)o(ne)m an sit i(n)fi(ni)tu(m)
posuit q(ua)sda(m) r(ati)ones q(ue) nitebant(ur) o(stende)re i(n)fi(ni)t(um) e(ss)e
i(n) actu et ne uideant(ur) ille r(ati)ones p(ro)cede(re) tamq(uam)
(con)cludentes u(er)um. redit s(upe)r ip(s)as ut eas soluat
ibi. p(ri)m(a) a(utem) (id est) e(st). et sic p(ro)cedit p(ri)mo dat i(n)tentio(ne)m

dicens quod post p(re)dicta (con)ueniens e(st) agg(re)di r(ati)ones
p(ri)mus posita(s) i(n)tendentes p(ro)bare infi(ni)tu(m) n(on)
solu(m) e(ss)e i(n) p(otenti)a s(ed) i(n) actu. q(uonia)m q(ui)dam sup(er)ius
r(ati)o(n)es i(n)tentu(m) tu(m) n(on) (con)cluderent. q(ui)dam a(utem) sup(er)/
ius (con)poneret falsas q(ui)a (con)tinue sunt u(er)e. s(ecun)do a(utem)
dicit. n(ec). n(on). ut g(e)n(erati)o. p(ro)sequ(itur) i(n)tentio(ne)m et q(ui)a
posuit sup(erius). v. r(ati)ones q(ue) uidebant(ur) o(stende)re infi(ni)tu(m)
e(ss)e actu. p(ost) h(oc) p(ar)s diuidi i(n). v. p(arti)c(u)las i(n) q(ui)b(us) soluit
illas. v. r(ati)ones. et incipit ab una r(ati)one p(ri)mus
posita q(ue) sup(er)ius (con)poneret u(er)s n(on) tu(m) (con)cludit q(uo)d
debuit (con)cludere q(ue) fuit t(er)tia r(ati)o posita sup(er)ius
h(oc). s(cilicet). q(uo)d g(e)n(erati)o n(on) deficeret p(ro)p(ter) h(oc) cu(m) (con)tinua aug/
mente(n)t(ur) i(n) infi(ni)tu(m), et loc(us) augmentabit(ur) i(n) infi(ni)tu(m).
q(ui)a (id est) corp(us) i(n)fi(ni)tu(m) erit cu(m) loc(us) sit infi(ni)t(us). h(an)c
r(ati)o(ne)m soluit dicens n(on) e(ss)e nec(essariu)m corp(us) sensi(bi)le
e(ss)e actu i(n)fi(ni)tu(m) q(uonia)m g(e)n(erati)o n(on) deficiat cu(m) ca(usa)
est. s(ed) g(e)n(erati)o sit infi(ni)ta cu(m) uni(us) g(e)n(erati)o e(st) corrup(tio)
alteri(us) p(ro)p(ter) q(uo)d p(ot)e(st) id(em) locus (con)tinere g(e)n(er)atu(m) q(uo)d
pri(us) (con)tinebat corruptu(m) et i(deo) n(on) o(portet) locu(m)
e(ss)e infi(ni)tu(m) q(ui)a n(on) corp(us). q(ua)rto cu(m) dicit. amplius tangi
soluit q(ua)rta(m) r(ati)o(ne)m sup(er)i(us) posita(m) q(ue) fuit q(uo)d o(mn)e
finitu(m) e(st) fi(ni)tu(m) q(ui)a e(st) (con)tentu(m) et t(er)minatu(m) ab aliq(uo)
corp(or)e inclu(den)te tangente ip(su)m q(ui)a au(tem) erit
pone(re) a(liqu)od corp(us) actu infinitu(m) ad q(uo)d t(er)minat(ur)
corp(or)a fi(ni)ta aut erit p(ro)cede(re) i(n) infi(ni)tu(m) in corp(or)ib(us)
finitis (con)tentis et (con)tinen(tibus). neutru(m) m(od)o sequit(ur)
i(n)fi(ni)tu(m) e(ss)e in actu. h(an)c r(ati)o(ne)m soluit p(er) h(oc) quod
non e(st) id(e)m e(ss)e fi(ni)tu(m) et e(ss)e tactu(m) ab aliq(uo) corp(or)e
(con)clu(den)te et tangente. e(ss)e. n(on). tactu(m). e(st) s(ecundu)m p(ro) i(n) r(e)l(ati)o(n)e
ad a(liu)d. e(ss)e. n(on). q(uo)d tangit(ur) ab aliq(uo) tangit(ur). fi(ni)tu(m)
aut(em) in q(ua)ntu(m) tale n(on) e(st) in r(e)l(ati)o(n)e ad a(liu)d. s(ed) accidat
aliq(uo)d finitu(m) tangi ab alio. i(m)mo fi(ni)tas rei d(icitu)r
i(n) r(espect)u sui ip(s)ius. et p(ro)p(ter) h(oc) d(icitu)r corp(us) finitu(m) i(d) q(uo)d
(con)tinet(ur) aut t(er)mi(n)o au(tem) t(er)mi(n)is. qui quid(em) t(er)mi(n)i su(n)t s(upe)r/
fi(ci)es illi(us) corp(or)is et n(on) s(upe)rfi(ci)es corp(or)i(s) ext(er)ior(is). u(nde)
p(atet) q(uo)d e(ss)e tangens e(st) fi(ni)tu(m) s(ed) non e(ss)e i(n)fi(ni)tu(m)
e(st) tangere. corp(us). n(on). celeste cu(m) sit (com)pletu(m) p(er)
se non e(st) i(n)natu(m) tangere a(liu)d. s(ed) corp(or)a i(n)f(eri)ora. s(cilicet).
elementaria cu(m) s(i)nt (com)pleta et fi(ni)ta p(er) a(liu)d
nata s(un)t tangere et i(deo) corp(or)a fi(ni)ta q(ui)b(us) accidit
tangi i(n)nata s(un)t tangere n(on) q(uo)dcu(m)q(ue) i(n) differe(n)t(er)
i(m)mo solu(m) ea que tangi possunt ex q(uo) p(atet)
in quo peccauit p(re)dicta r(ati)o. q(uonia)m i(n) h(oc) q(uod) posuit
id(em) e(ss)e finitu(m) et tangi ab aliq(uo) (con)cludente et
finiente. q(ui)nto cu(m) dicit. i(n)telligere aut(em). soluit
q(ui)nta(m) r(ati)o(ne)m p(ri)mus posita(m) que fuit q(uo)d i(n)tellect(us)
cu(m) app(re)hendit a(liu)d s(upe)r ex(tra) (com)p(re)hensu(m) p(ot)e(st) a(liu)d
(com)p(re)hende(re). q(ui)a u(er)u(m) q(uo)d cu(m) ex(tra) celu(m) app(re)hendit
i(n)tellect(us) uacuu(m) i(n)fi(ni)tu(m), et uacuu(m) sit id in q(uo)
nat(um) e(st) e(ss)e corp(us), et i(m)p(er)atiu(us) n(on) diff(er)t e(ss)e a p(os)se/
u(erum) sequi ut i(n) uacuo sit corp(us) i(n)fi(ni)tu(m) actu. h(an)c
r(ati)o(ne)m soluit dicens. (con)ueniens e(ss)e. c(re)de(re) e(ss)e u(er)u(m). seq(uitur)

tale intellem sui ymaginationem non. n. i sic y-
maginando augmentantur res uel diminuuntur. Sed
solum accidit augmentum aut diminutio in ipsa ymaginatione
id. n. quod est in ymaginatione non est nisi in anima tantum. et
quod esse rei non sequitur apprehensionem in ymaginatione
probat cum dicit. Omnino quamquam n. per ex[empl]um sic. possibile
est ymaginari unumquemque quamquam nimium augmentari quantumque
uoluminis ex quantitate nostra. non tamen sequitur propter hoc ut
talis augmentatio fiat in esse nostro. in quod homines
a[liqu]am quantitatem extra quantitatem nostram esse, quamuis
sic possit ymaginari. Immo quia res sic se habent
ut ymaginentur. tunc est ymaginatio uera et accidens
enti. ymaginatio. n. sequitur ens. sed non ens ymaginationem.
et in per qualiter procedunt hanc rationem. quoniam in hoc quod
supponit ens sequi ymaginationem. et dicit esse sicut
ymaginatur / cum omnino hoc non sit uerum. Consequenter cum dicit.
Tempus autem. soluit duas primas rationes supra positas.
et primo primam que fuit per rationem temporis. quia uide- /
batur concludere infinitum esse in actu quia tempus est
infinitum sicut quod motus infinitus. Hanc rationem soluit per
hoc quod licet tempus et motus sit infinita et eorum ymaginatio
dicitur esse infinita. tamen id quod inuenitur de infinito in eis
non est ens actu sed solum in successione et in potentia.
Consequenter cum dicit. Magnitudo. soluit secundam rationem
que fuit quod magnitudo est diuisibilis in infinitum sequitur
infinitum esse / Hanc rationem soluit dicens quod magnitudo
neque est infinita secundum diuisionem in actu neque ymaginatione actu
infinita secundum appositionem. unde quod dixit infinitum magnitudinem esse
infinitam secundum diuisionem intelligendum est solum secundum potentiam ut
prius habitum est. ultimo cum dicit. Sed de infinito.
epilogat prius declarata in isto tractatu. de in- /
finito dicens dictum esse quo infinitum est quoniam in potentia et
quo non quoniam in actu et secundum quid sit infinitum quoniam
id est ex quo extra est ad cum accipitur ad ipsius.
Immutare autem. Cum iam declaratum sit de
quibusdam communibus corporis mobilis ut de motu
et de infinito quod in mente est consequens motum. in hoc quarto
intendit declarare de reliquis communibus motum
remotius ad corpus mobile se habentibus ut. s. de
loco uacuo et tempore. et secundum hoc tractatus diuiditur
iste. quartus. liber in tria capitula. in quorum primo
agit de loco. in secundo de vacuo. in tertio de
tempore. et declarat prius de loco quam de vacuo
quia non agit de uacuo nisi propter locum similiter / et etiam
prius de loco quam de tempore quia. s. essentialior est
corpori mobili quam sit tempus et in mente propter locum
agit de uacuo / et ante tempus propter causam predictam.
s. quia non est intentio de uacuo nisi propter locum. Prima
autem pars in qua agit de loco diuiditur in d. m. q. p.
dat intentionem et necessitatem intentionis corporis et
difficultatem esse intentionem. in secunda ut ibi. quod quid sit locus.
dicto prius intentionem. in prima parte sic procedit primo
dat intentionem dicens quod cum declaratum sit de motu
et de infinito sicut hic philosophus declarare de loco et
docet que sunt declaranda de ipso. s. utrum sit aut non,
et si sit quomodo sit et quod sit. secundo ut ibi. et etiam neque.
dat necessitatem intentionis et dat duas causas propter quas
philosophi est declarare de loco. prima est famosa et non uniuersalis
neque uera. secunda autem est uniuersalis et uera. prima est hec. omnes
antiqui opinabantur omnia entia esse in loco tamquam
locus sit necessarius in esse eius ipsorum cum si philosophi sit
considerare de entibus est considerare de loco. hanc causam
famosam primo dat. secundo ut ibi. quod. n. non est. dat causam
quare sic opinabantur. et est. quia ipsi uiderunt ea que non
sunt non esse in loco ut chimera aut hyrcoceruum pu- /
tabant propter hoc ea que sunt esse in loco decepti per
fallaciam consequentis. Consequenter cum dicit. et de motu. dat secundam
causam intentionis que est uniuersalis et uera. et est. locus ne- /
cessarius est ad motum maxime communem / in motu quicquid est locali
motui cum si philosophi sit considerare de motu illo ut
patebit in hoc libro. ergo et considerare de loco. Consequenter cum dicit.
Habet autem multas dubitationes. dat difficultatem esse intentionem
dicens propter multas dubitationes contingit consistere in additione loci
habito quod locus sit certum. difficile est scire quod sit locus
secundo ut ibi. non. n. solum. dat causam istius difficultatis et
dat duas. q. p. est ex parte loci. secunda ex parte nostra.
prima cum est, quia considerans de loco non inueniet locum
omnium primorum omnino eodem modo in omnibus corporibus nobilibus
immo in / et talium scientiam cognoscere difficile est. quare
difficile est cognoscere quid sit locus. aut potest intelligi
hoc causa sic. quia considerans de loco secundum diuersas dispositiones
consequenter locum / possibile est estimare locum esse res diuersas
propter quod accidit dubitatio et difficultas esse quiditatem
loci. Consequenter cum dicit. Amplius autem. dat secundam causam
que est ex parte nostra et est, quod nichil habemus ex antiquis
quod faciat dubitare rationabiliter in esse loci, nec in habemus
ad inuentum per quod possit cognosci scientia eius / et in
quo ad hoc difficile est nobis scire quid sit. Consequenter
cum dicit. quod quidem quod et est. prosequitur intentionem. et
diuiditur illa pars in d. m. q. p. procedit esse locum per
modum oppositionis in secunda ut ibi. secundum quod autem sit aliquid
forte per modum inquisitionis prima autem habet. d. in
q. p. opponit contra has d. questiones an sit locus. et
quid sit. in secunda ut ibi. post hoc autem accidit. in- /
ducit quamdam de modis essendi. in. necessaria ad de- /
clarata. prima pars ad hoc habet d. in q. p. opponit esse
hanc questionem an sit locus. in secunda ut ibi. quoniam autem
aliquid quod secundum se. esse hanc quid sit. in primo adhuc
primo opponit ad partem affirmatiuam. s. ad ostendendum
locum esse. secundo ut ibi. at uero habet difficultatem. cum ad partem
negatiuam. in primo parte ponit. q. rationes. q. prime due sunt
famose et uere. reliquo autem due famose sed
falsa quia sunt secundum opinionem antiquorum. unde secundum illas. iiii.
rationes habet illam partem. q. particulas, prima ratio est hec.

2 // 9

corpora naturaliter consimilia, id est quod cum est aliquod corpus, cum
removetur succedit aliud corpus ibidem, ut patet de aqua exis-
tente in vase. cum removetur a vase subintrat in vas
aer. aliud autem corpus quod continetur quod prius contine-
batur aqua. ex quo patet esse aliquod receptaculum in quo
succedunt sibi invicem illa corpora quod est locus. illud enim recep-
taculum manifestum est esse aliud ab ipsis corporibus sibi invicem suc-
cedentibus in ipso, et hoc, quia manifestum est illud receptaculum
in quo prius fuit aqua nunc est aer. esse idem cum tamen
corpora recepta in ipso sint diversa secundum successionem.
quare manifestum est quod locus est et non quod est aliud a corporibus
locabilibus receptis in ipso. consequenter cum dicit. amplius autem
loca. dat secundam rationem ad propositum. et est. ut nos
videmus corpora naturalia simplicia consimilia secundum locum
in quo unumquodque tendit ad locum sibi proprium nisi prohi-
beatur. ut ignis semper sursum, terra sibi deorsum.
aqua super terram. aer sub igne ex quo manifestum non
solum loca ipsorum corporum esse, sed non locum habere quandam
potentiam naturalem. in quo quiescit cum locato. aliter enim non
magis moveretur terra deorsum quam sursum. et sic
de aliis elementis. Ex ista enim in mutationibus corporum simplicium
naturalium manifestum est quod ista dicuntur loca sursum et deorsum
et cetera sunt partes loci sive differentie in quas dividitur locus secundum
quod genus dividitur in suas species dicens species. et propter
hoc addit ista esse loca partes et species ne aliquis
intelligat per partes partes secundum quantitatem non partes secundum
formam sive speciem et quia dixit istas differentias sursum
deorsum et cetera esse partes loci et ita dicuntur tribus modis
sunt quia in quibusdam sunt distincte per naturam in quibusdam
autem non, sed solum per positionem in comparatione ad nos. propter hoc
consequenter cum dicit. sunt autem hec hic. quod predicte differentie sunt
partes loci non solum in respectu ad nos sed naturaliter distincte
in ipso ad quod dat duas rationes. quarum prima est. differentie
cum sint non naturaliter distincte sed solum secundum positionem
et in respectu ad nos non sunt semper eedem immo diversificantur
secundum conversionem autem in nobis autem in rebus quarum sunt
differentie, in quo quod eedem quandoque sursum et quandoque deorsum
et in... de aliis. differentie autem secundum naturam distincte non
sic se habent. immo sic distincte sunt quod illud quod
semel est sursum semper sursum est. quod semel deorsum
semper deorsum est. et sic de aliis. cum igitur predicte differentie
in loco se habent hoc modo, erunt partes loci naturaliter
distincte. et non solum secundum positionem. et quod differentie
loci sint hic probat cum dicit. non enim quod contingit.
propter hoc quod sursum non dicitur indifferenter quodcumque sed
solum illud ad quod naturaliter movetur ignis. et universaliter
omne leve in quantum tale. sic et deorsum non dicitur
quodcumque indifferenter. sed solum illud ad quod naturaliter movetur
terra et universaliter omne grave in quantum tale non tamquam
sursum et deorsum differentie sunt sola secundum positionem quo ad
nos sed secundum quod dicta sunt per positionem naturalem in illis
existere per quam conveniunt cum suis locatis. consequenter cum

dicit. ostendunt autem. dat secundam rationem ad idem
et est. partes corporum mathematicorum licet non sint in loco
differentie tamen habent predictas differentias secundum positionem in quantum
in respectu ad nos dicitur quedam dextra et quedam sinistra.
cum igitur partes naturales differant a partibus mathematicis
erunt partes naturales non solum secundum positionem distincte
sed naturaliter quare et partes loci eis conformes erunt naturaliter
distincte. et sic dedit duas rationes et in via ad
hoc principale propositum. consequenter cum dicit. amplius vacuum.
dat duas alias rationes famosas licet non veras. quarum prima est.
quod secundum est apud multos vacuum esse. cum igitur
vacuum sit locus corpore privatum. ponentes vacuum
simul asserunt locum esse. propter hoc igitur quod ponunt vacuum
esse et quod ponunt omne corpus sensibile esse in loco potest
haberi locum esse. consequenter cum dicit. videtur autem. dat secundam
rationem et est, homerus versificator estimavit in-
recte ponere in hoc quod posuit in principio vacuum. dixit
enim primo esse factum vacuum et postea terram latam. in
vacuo tamquam illud vacuum necesse esset fore recep-
taculum et locus omnium que sunt et causa sue esti-
mationis fuit quod opinabatur omnia que sunt esse in
loco et sic multi alii philosophi opinati sunt cum igitur
iste estimaverit recte ponere in hoc quod posuit va-
cuum ut esset receptaculum et contineret omnia
rerum videtur esse ponere locum esse unde concludit consequenter
cum dicit. si autem hic. ex opinione homeri et
opinione quorundam et communi que fuit quod omnia
que sunt sunt in loco concludit duo ex hoc
scilicet mirabile. scilicet esse potentiam loci et primum omnium que
sunt quam omnium locatorum. cum enim locata non
possint esse nisi in loco et locus possit esse sine
locatis. non enim corrumpitur locus corruptis locatis
que in ipso sunt se necesse ut locus sit prior
naturam omnibus que sunt secundum illam opinionem que fuit
posuit omnia esse in loco. habet autem hec defectum
hic disputat ad partem negativam predicte questionis et
procedit sic. primo dicit quod loca duobus sunt esse
esse loca et enumerat illa et sunt si locus est
utrum sit corpus aut aliud aut non. secundo ut in. an oportet
enim in principio querere genus sub quo collocatur. cum sit
ignotum quid sit locus. dicit enim communiter quod res
que sunt ignote difficile primo presentandum autem
est de genere ipsarum. et postea de differentia. quando enim
differentia cum genus fuerunt ignota. sic autem se habet
locus. quare primo oportet genus ipsius querere. secundo cum dicit.
difficultas igitur. dat rationes per quas videtur concludere locum
non esse et dat in universo sex. quarum prima non concludit
simpliciter locum non esse. sed ipsum non esse corpus. et
hoc ratione sine non habet immo concludit verum. reliquas
autem quattuor rationes concludunt locum omnino non esse
et ... rationes non procedunt. et propter hoc solvit eas
in fine huius tractatus. prima autem ratio est hec. locus est

corp9 hnt. 3. dimsiones. s. longine latitune et
pfunditate, p qd omne corp9 e cor9. et si hoc.
cu locatu sit cor9 hnt easde dimsiones/s.
erut dimensiones loci et locati / ro separe
imo penetrnt se et i occupanter eunde locu.
qr si loc9 sit cor9. duo corpa erut in eode
loco h aut ipole e. g pm. am. rom dat cu
dicit. amp si q. et e. si loc9 sit pbabili9 qd
possz dici ipm ee receptaculu corl. et si h.
3m er ut recepl sficiei et dioz corlis ut
linee et puch et h pbat. q sfi es et ulr
n corl succedunt sup idm ut sfices aque ad
fuint sfices aeris. et sic de alus r e. h aut
e ee in loco/ qr si loc9 sit receplu corl er
receplu dioz corl. ut. s. sfici et linee
et puncti/ cu g id sit puctu r loc puncti
e. n. utmq3 indiuile n hnt ad p qd differat
unu a reliq. erit unu gq3 a idm e suo
loco. et si h idem er in se qd e mpole g
pm. 9c cu dicit. qd. n. sedm rem. dat ctiam
rom. et est. locus n e elemtu n elementu
et ulr n n corpea n icorpea/ g loc n e.
qd no sic ad ipoz pbat cu dicit. magnine. n.
n. n. e n icorpa, cu magnine heat. et ex
incorpeis nlla fiat magnido. nz e cor9 q
sic eent duo cora i eode loco ut pdcm e.
n i est elm corl. q elm corl e cor9 ex q
relinq/ qd n est n corpea n icorpea. gnc
cu dic. amp aut. ponit. q. rom et e. si loc9
eet. indetr a quatuor caz/ sz no e aliq ipaz.
non. n. e m q m e de cstitucoe rei. locus
aut non. n e for. q si sic. omg trsmutar
locu corpet. nec e finis tcn locati gmis
sit finis exten9 i corpib9 simplib9. ut p9 decla/
rabit. ipm n no ee agens m p se. g nlla
9or caz u ee. qr ut ni no e. gnt cu dic.
amp9 aut. dat. 4. rom et est. si loc9 e. alicu/
bi e. h eni ni zenonis ro. s. cu oe qd e
i loco e. si loc9 e ipm ee i loco q e ipm no
ee et si locus e in loco loca er loc9 i insitu
h aut e impole g pm. gnt cu dic. amp9 si sic.
dat. 6. rom. et e. si loc9 e cu in omi loco
sit cor9 r h negando uacuu sic oe cor9 e
in loco et locus nz sit maior nz minor
locato cu augmentat ad locatu nece e locu ei
augi. et si h. loc9 e cor9 et r se ex h augi
p augmentu cuiq3 corl qd e incons. 9c cum
dicit. p h gmd. gcludit qd ex romb9 pdcis
no solu gtingit ostndere qd sit loc9 sz et an
sit loc9. // Q-m aut ad. h disputat pncaps
ee hnc qom qd sit loc9 et intndit solum
destruere locu ee mam au form q i ponebac

a multis et pot dici h ps in. 3. ptilas / in. q. p.
dat rones ponetu locu ee mam au forma i sa
ut i. Imito aut. narrat diffites accntes circa
ee loci ponetibz locu ee mam et fora icta
ut ibi. at u qd impole. destruit opiones ponetu
locu ee mam au fora. in pma pte sic pcedit p
dat rom ponetu locu ee forma r e. i in. in
rebz qd qdam sedm se et pmo attribuunt alicui.
qdam aut sedm a et p prius qm dr locus se
hre qd queda cora dnr ee i uno loco pmo. in
alio aut p posbius ut dnr am ee in celo q
e in aere. r ad h inae q e in tra. et ad h
i tra q e in h loco ei ppo qui contmet ipm et
no a. ic g loc9 e locus h9 contenta p et ppe.
et n ts isti9 corl. cu g fora sit ts rei q ante
magnido et n m. ui quod loc9 sit fora. ex q
cocludit cu dicit. Sidd e qd h in cosidanabz
de loco pnt. s. pmo i e cor et qi tr ei. appe/
bit quod loc9 unicq3 sit fora sua. h pz pmo.
Scdo cu dic. sedm aut qd ui. dat rom ponetu
locu ee am m. et e. locus indetr ee dimsio magis
i. dimsio sic qm extendit magndo, pp q ui/
quod loc9 sit m. et h q h dimsio e alia a
magnine et e gtenta r tata p forma sicut p
sfice r reliqs tios corl. qbz ablatis remanz
dimsio. h au ui ee m. cu. n. separat for ei.
corl n relinq n m qr ut ui loc9 m e. unde
cocludit cu dic. un plo. qd plo q posuit locu
ee dimsione m pdco. ponit locu et m id ee.
ponit id ee locu et ee receptm for ei e m.
et q plo alio m diffic receptm i thymeo et
in quoda li suo dco sn titulo/ ne pp h putetr
ipm estimare n ee id locu et receptm forz.
addit cu dic. alio m. qd gmis sic alr diffiuit
receptm tn ut biq3 dixit id ee locu et recep/
tiuu. Et q plo mc alios maxim fecit cosine
de loco/ pp h dic. dnt. n. gmd. qd gmis oms
dicant locu ee ad/ solus plo conat9 e dice qd
sit locus. gnr cu dic. Imito aut. narrat diffites
accntes gsibz de loco pnt po m au forma
dices. qd grentibz gddite loci sed q po m
au fora. ui diffile cogscc quid sit. et causa
dat cu dicit. alr. n. r e. qd cosico de m et
fora ut hre ctissima et pfunda gsine p
se/ pt h qd cosidant i cosine loci. 3r ctia
cogscc mam abscta a fora. ut form absca
a m. no e facile imo mag ipole. scire
n. unu ipoz n e sn scia alcius. gnt cu
dic. at u qd i pole. destruit opiones pdcas
uolntes lo locu ee mm au form. et pce/
dit sic. pmo dic qd no e diffile unde impole
ee ut locus sit m aut. Scdo ut i. Spes. n.

dat rones ad h or dat

dat ronēs ad h' et dat .6. ī vniūso. q. p. ē. loc⁹
ptinet locatū et ē sepa^lis ab ipo utrōq3 manente
p⁹ separacōm. s3 n̄ m̄ nec for^a ptinet id cui⁹ sūt
et ē sepa^le ab ipo. for^a. n. nō ē sepa^l a cōposito.
m̄ aūt non ptinet s3 ptinet^r. q^r loc⁹ n̄ ē m̄ n̄
for^a. sedm. n. qd ē sepa^l non ē for^a. Secdm
aūt qd continet n̄ ē m̄. h⁹ rōis p^mo posit
mi. ī ptē. sedo ut l. locū aūt. ma^{re} s^t ī ptē.
tcīā ut l. in q^o naq3. pbat ma. quo ad h'. qd
locus ē sepa^lis a locato. sic. n. dom̄ ē in eodem
loco ī quo p^us fuit aqua. succedit itm aer
t̄nsmu^{ne} fcā sedm locū p succesione ī ipis
corpib⁹. ex quo relinq^r quod loc⁹ ē sepa^l a locato
et n̄ m̄ n̄ for^a. q^rto cū dicit. vi. n. pbat
ma. q^o ad h' qd d^r loc⁹ ptinet^r t p ex^m ī uare.
uas. n. nō diffr̄ a loco n̄ in h' qd uas ē locus
t̄nsmuta^lis. locus aū n̄lis nō ē t̄nsmu^lis. cū g^o
uas nō sit ad locati ī ipo s3 cōtinet^r ipm et
ei^r locus s^m. vn̄ inf^t. pne p^n^le cū dic. fin
quid g^o. pnē cū dic. vi et ē. h' dat sc̄a rōm
ad idm. et ē. ut ex p̄hiīs notū ē id qd ē ī
loco ē a^d a loco. et ē locus ad ex^a ipm. s3 n̄
m̄ n̄ for^a ē locus ad ex^a cpositū ex ipis. cū
sit ptes ei⁹. g^o nec m̄ n̄ for^a ē locus. pnē
cū dicit. plo g^o. dat tcīā rōm q^a p^ue pt^r
plom. vn̄ in h' sic h' dic fuit q^adā disgr/
sione. ro ē h'. si loc⁹ sit sic posuit plato.
oño oz plom dice qd ydee et nūs sūt ī
loco. aut dare cām pp q^m nō sūt in loco.
q^r iu^2 plo nō posse face. cū. n. plo dixit
tam ydeas q^m nūos et ulr̄ oīa h^re rō
pcm q^r uocauit plo locū et h' sit id pe fuit
magnū et puū ut iu^2 plo estimare in
quibz dā libr sūs. q̄ intellit magnū et p/
uū ee m̄m et sbm cor^a form. sū fuit d
pe m̄. 1. sbm ut iu^2 plo intellige ī thimeo/
sp oz plom ponē ydeas et nūos ee ī loco
cū diffiniuit locū dns. ipm ee id pe et
pcessit id pe in omibz entib⁹. s3 h' ē īpens
ploi. sic. n. sup^a h^itū ē in tcō h'. plo dix
nz ydeas nz nūos ī loco ee. relinq^2 g^o locū
nō ee m̄m n̄ ī am dispōm formalē. ut
posuit plo. p^t cū dicit. amp^s aū. dat .iiii.
rōm ī^te ad ppositū pclu^{re} qd loc⁹ neq3 ē
m̄ nz for^a. et ī loc⁹ ē id ad qd mō res
n̄lis et localis cū fuit ex ipm. et ī ē sic
hec d^e p se s^rū et deorsū. s3 res cōposita
ex m̄ et for^a n̄ mō ad suā m̄m n̄ ad suā
form cū n̄ sit ex ipā. et ī m̄ et for^e n̄
attribuant^r id dr̄e s^rum ī deorsū. g^o loc⁹ n̄
ē m̄ n̄ for^a. vn̄ pcludit q^r loc⁹ nō ē q^rend⁹
ī m̄ et for. s3 solū ī entibz qb⁹ debe^r mot⁹

et qbz attribuit^r id d^e s^rū deorsū. pnē
cū dic. si a^t ī se ipo. dat .4. rōm ad idm
et ē. si loc⁹ sit ps locati q^r oz ponē si fuit
m̄ aū for^a. tūc loc⁹ indiget loco et erit
locus ī loco. qd sic sē^r m̄ et for^a sp mouet^r
sedm motū rei cōposite ex m̄ et for^a. nō
.n. sūt m̄ et for^a sp in eod' loco īmo sr̄
ī loco ipi⁹ cōpositi. in q^m g^o mō indiget loco
q^r pz pnā. pnē cū dic. amp^s aūt ex aere.
dat .6. rōm. et pot fm cōm indua ad
o^d locū nō ee form n̄ ī m̄ duusde ad
p^m sic. si loc⁹ eet for cū ex ae pnet^r aq
et t̄nsmutat^r for^a. nece eet locū t̄nsmu^ri.
h' aūt nō ē ulr̄ u^m. cū enī pnat^r vnū
elm̄ et corrupit^r a^d. ad istā t̄nsmu^{com} sede^r
nec^e t̄nsmu^{co} loci. non. n. ē dice locū
eli pnati ee eud'. cū loco eli ex q^o fcā ē
pno n̄ fm spēm sedm aū nūm nō cū
nece sit locū augmītari ut diminui ut
cū ex uno pugillo aq fuit .x. pugilli
aeris et eo^o h' m̄. et h' m̄ se^r ad t̄nsmu^{com}
ī for^a t̄nsmu^{co} ī loco. h' aū ad ex^ns ī loco
recedit ab ipo et ipi recedenti succedit
a^d. l ē t̄nsmu^{co} ī for^ls s3 ad istā nō se^r
t̄nsmu^{co} in loco. Et quo pz qd n̄ ulr̄
ē u^m. qd locus sit for^a. ad ondend aūt
locū nō ee m̄ pot sic indua. cū ex a^a pte
aeris signata pnat^r aqua. fit t̄nsmutacō
ī loco ī qd corrupit^2 locus aeris et corrupit^r loc⁹
ppus aque. si g^o loc⁹ ē m̄. m̄ corrupet^r. hoc
aūt ē incōns. cū ostensum sup^a m̄ n̄ ee pna^le
n̄ corrup^le. pnē cū dic. ex quibz dā quid.
epilogat hūc usq3 dcīa de loco et pz.

Ost h' aūt rē. in pte pcedente pcessū ē
s^pposi^do oppo^do ee has duas qōnes. an
sit locus. et quid sit. ī hc pte sic pcedit. in
ducit qdam ncīa ad pte pcedente et ecīa
subseqntē. ī ī de modis eēndi alicui⁹ ī alīq.
q^r istis modis dcīatis patebit q^m d^r ad
ee in loco qd ē pn^r intentū. ex illis ī modis
soluent^r qdam dūnes ee loci. ī h' pte sic
pcedit. p^mo dat intencōm et pz. sedo cum
dicit. p^o h' aūt. p^se^r intencōm ī pot dici
illa ps in .3. pti^lar ī .q. p. distingt .viii^{to}.
modos eēndi in. ī alīq. in scdā ut l. dubi^{tet}
a^d3. de uno in eēndi in famoso īquirit
ap^d q^sdā a^o a modis pdcis. ut^m. s. sit po^lis
aū non. ī tcīa ut l. qd aūt zeno. soluit
q^sdā dūnes. ee locū ex distīnc istor^a mod^a.
distingt g^o ut dcm ē in p^a pte. viii^{to}. m^os
eēndi. in. et duo p^mi sūt ut ps eet in
toto et totū in ptibz. alii aūt duo sūt ut

species est in genere. et genus in specie. quintus modus est ut dicitur forma esse in materia. sextus modus est ut aliquid dicitur esse in efficiente suo in movente. septimus modus est ut aliquid dicitur esse in fine. octavus modus autem maxime proprius est ut aliquid dicitur esse in loco. omnes alii modi dicuntur transsumptive et per similitudinem ad illum. Dubitabit autem aliquis. hic incipit de uno modo famoso apud quosdam essendi in. scilicet a predictis. utrum sit possibile aliquid esse in se, et procedit sic. primo querit hic sub dubio. dicens utrum contingat unum et idem esse in se ipso an non. Sed omnino aut nusquam esse aut esse in alio. secundo ut l. Dupliciter autem. distinguit modos quibus possit dici aliquid in se et distinguit duos scilicet aut per se aut per accidens. tercio ut l. cum non sit. ostendit quod possibile est aliquid esse in se per accidens. licet non per se. sic. cum aliqua sic se habent quod quoddam sit in aliquo uno, et illud unum est in alio toto. tunc ea que sunt in primo et ipsum in quo sunt partes totius aggregati ex ipsis. et sunt in toto per se. cum igitur totum recipiat denominationem a dispositione partium. dicetur totum esse in toto per accidens. et ita totum esse in se per accidens. quare patet partim primo quod contingit aliquid esse in se per accidens et quod totum recipiat denominationem a dispositione partis. probatur cum dicit. ut albus. quia homo dicitur albus. quia corpus est album. et corpus dicitur album. quia superficies est alba. et similiter homo dicitur sciens. ex habitu ipsius anime. cum igitur sic contingit totum. quod est homo denominari a dispositione partis. licet per accidens, dicetur totum similiter denominari a suis partibus. ut cum partes per se dicantur esse in toto, dicetur totum esse in se per accidens quando per suas partes. et ne putetur quod partes sint in se primo per accidens concludit cum dicit. Amphora quidem igitur. quod licet totum sit in se per accidens. partes tamen in quantum huiusmodi non sunt in se per se nec per accidens. sed in toto ut amphora non est in se nec vinum in se. sed illud totum amphora plena vino erit in se sed per accidens. quando per suas partes. vinum scilicet quod est in amphora et etiam ipsa amphora simul sunt partes totius aggregati ex ipsis. que sunt in toto per se. erit totum in se per accidens. unde concludit cum dicit. Sic quidem igitur. quod contingit aliquid esse in se. scilicet per accidens. per se autem non. et dat exemplum ad hoc quod probat. ut contingit album esse in corpore. quod est in superficie, et scientiam in sciente que est in anima. cum totum scilicet homo recipiat denominationem ab albo. et scientia secundum quod per se in suis partibus. Et quia dictum est totum esse in se per accidens quia per suas partes et partes non omnino erunt totum esse in se ut scilicet amphora et vinum propter hoc docet concludit cum dicit. Amphora autem et vinum. quando considerantur partes ad hoc ut sit totum in se

et quando non. dicetur quod cum partes eius sint amphora et vinum et sint separate ab invicem et distincte. tunc non dicuntur partes non per ipsas dicitur totum esse in se. cum aliquid sit sunt ut scilicet cum vinum sit in amphora. tunc constituunt unum totum. que cum sint in ipso toto per se erit ipsum totum in se ipso per accidens. ut album est in homine quia in corpore. et in corpore quia in superficie. in superficie autem non. quia in alio. sed per se. et quia dixit album per se existere in superficie. ne propter hoc putetur quod illud quod est in aliquo per se et illud in quo est, esse omnino eiusdem nature. removet hoc concludit cum dicit. Et alia species. dicens illud quod est per se in aliquo. et illud in quo est. sunt diversa in forma. et utrumque habet naturam aliam a natura reliqui. et potentiam aliam a potentia alterius. in se habent adinvicem corpus et superficies et albedo. sic igitur patet quando contingit idem esse in se, et qualiter non. et ne putetur quod iste modus essendi in alio continetur sub aliquo modorum prius distinctorum, propter hoc consequenter dicit. Neque igitur inductione. separat istum modum essendi in ab octo modis prius distinctis. quod facit primo per inductionem. dicens. quod considerantibus per inductionem in omnibus modis predeclaratis essendi in. apparebit non esse in se aliquo illorum modorum. sed ut ibi: Ratione manifestum est. probat hoc secundo ratione. et dividitur illa pars in duas. in quarum prima ostendit quod nullo modorum predistinctorum est dicere aliquid esse in se per se. in secunda ut ibi. At vero neque secundum accidens. ostendit quod communius aliquo illorum modorum posset dici aliquid esse in se per accidens. tamen ultimo modo qui maxime proprius est. non est dicere aliquid esse in se per accidens. scilicet ut aliquid dicitur esse in loco. primo ostendit primum secundum superius a diffinitione eius quod est in alio. et eius in quo est. si enim esset idem in se aliquo predictorum modorum. tunc eadem esset diffinitio eius quod inest. et eius cui inest. ut scilicet eadem esset diffinitio amphore et vini et si hoc. utrumque scilicet esset utrumque amphora, amphora et vinum et in vino. vinum et amphora. hoc autem est impossibile igitur illud ex quo sequitur. unde concludit quod propositum. cum dicit. Quare si quam maxime. quod si aliquid dicitur esse in alio per se recipietur in ipso secundum quod aliud est diffinitio eius quod inest. et eius cui inest. ut si vinum per se sit in amphora. amphora recipiet vinum non in quantum amphora est vinum. sed in quantum amphora est amphora. et similiter vinum recipietur in ipso non in quantum vinum est amphora. sed in quantum vinum est vinum. Secundum igitur quod diverse sunt diffinitiones recipientis et recepti, recipietur vinum in alio. alia est diffinitio eius in quo est aliquid. et alia eius quod est in ipso. Sed in quod est huiusmodi. consequenter cum dicit. At vero neque secundum accidens. ostendit non esse in se per accidens ultimo modo predistincto scilicet ut aliquid dicitur esse in loco. quia si sic. sequeretur duo corpora in eodem loco. scilicet ipsum locatum et corpus in quo locatur. ut amphora et vinum. quod sic patet. si vinum in quantum est in amphora, ut in loco esset in se per accidens. tunc vinum et amphora essent idem accidentaliter. quare si vinum esset in amphora. et amphora esset in amphora. et ita duo corpora in eodem loco.

ut si forte hic tenens sit idem accidit. sed si sit est.
hic tenens erit. et ergo ex quibus concludit quod cum
dicit, quod quidem igitur impossibile est aliquid esse in se per se.
Quod autem Zeno opponit. in hac parte ex modis
essendi in predistinctis solvit quandam dubitationem circa
locum et intendit solvere duo, quorum primum est quod
quam posuit Zeno ad ostendendum locum non esse. secundum est
sermo ponentium locum esse materiam aut formam. et solvit
secundo ut ibi. Id autem materia est. in prima parte sic procedit primo
tangit rationem Zenonis. que fuit. quod si locus est. est in
aliquo. et ita in loco. et sic iste locus ad hoc in alio. et
sic in infinitum. secundo ut ibi. non difficile. solvit istam
rationem dicens primo ipsam non esse difficilem ad solvendum, secundo
ut ibi. nichil enim. solvit eam. et est sua solutio. quod hec
propositio oportet esse, quod locus est in aliquo. si intelligatur
de loco primo et proprio non tamen est illum locum esse in aliquo.
sicut aqua est in vase aut in loco, sed sicut forma in subiecto,
ubi gratia. sicut sanitas est in temperantia calidi et
frigidi. aut sicut accidens calidum et frigidum est in corpore. corpus
quod dicitur esse in loco sicut aqua in vase. patet igitur quod medi-
um quo movebatur Zeno in suo sillogismo non est verum et
propter hoc non oportet mentionem s. locum esse infinitum. Consequenter cum
dicit, Id autem materia. solvit sermonem ponentium locum
esse materiam aut formam. cum enim declaratum sit secundum quas
non est aqua eius quod est in vase. et quod id quod est per se
in aliquo. et id est aliud ab eo in quo est. cum res sit in
loco ut aqua est in vase, erit locus aliud ab ipso locato
in ipso. cum igitur materia et forma non sint alia a composito ex hiis,
immo sint partes intrinsece ipsius compositi manifestum est quod locus
non est materia nec forma. et sic terminatur illa pars tota, in qua
processit esse hinc oppositum. unde breviter epilogat cum dicit,
hic quidem igitur. dicens hinc usque processum esse per modum op-
uod autem sit forte. In parte precedente pos.
processum est per modum opponentis esse locum. in hac parte
procedit per modum verificationis. docens diffinitive quid sit
locus. quo habito. videbitur etiam quod s. an sit. et pro-
cedit sic. primo dat intentionem et patet, secundo ut ibi. Accipi-
amus autem. post ipsam intentionem et dividitur illa pars in duas.
in quarum prima premittit quasdam suppositiones per se manifestas,
loci circa communiales ex quibus postmodum investigabit
diffinitionem loci, ex quibus et solvende sunt omnes questiones
circa locum ut postea dicetur. narratur in quibus debet esse
diffinitio loci ex ipsis investiganda. in secunda ut ibi.
Primo quidem igitur. accedit ad investigandum diffinitionem loci. in
prima parte primo dat ipsas suppositiones sive loci proprietates. et sunt
sex. quarum prima est. quod locus est continens locatum cuius est
locus. ita quod non est ipsius. et in hoc differt locus a forma
et vacuo. forma enim licet contineat formatum tamen
aqua est ipsius vacuum vero non continet. secundam proprietatem
dat cum dicit. neque differens. et est, quod locus non deficit
locato separabilis tamen est ab ipso. tertiam proprietatem dat cum dicit.
amplius primum, et est. quod locus proprius et primus non est maior
locato nec minor. Quartam dat cum dicit. Adhuc
autem omnem locum. et est, quod per se proprietates loci sunt
sursum et deorsum. et in hoc differt locus a vacuo.
vacuum enim non superius est et inferius nichil. Quintam
dat cum dicit. Manet vero. et est, quod omne corpus naturale
naturaliter movetur ad locum sibi proprium. et quiescit in ipso.
et hoc aut sursum aut deorsum. istas suppositiones dat
primo. secundo ut ibi. Suppositis autem hiis. narrat
qualiter debet esse diffinitio loci ex ipsis investiganda.
dicens. quod debet esse talis. ut per ipsam sciatur quid sit
locus. et propter hoc debet habere tria propria. quorum unum est ut
per ipsam salventur questiones accidentes in loco. secunda
ut per ipsam manifesta sit ratio causa. eorum que videntur sim-
ul accidere in loco, cum omnium accidentium sit similitudo in
eo. talis enim in natura est esse diffinitio completa. tertium ut
ex diffinitione data appareat difficultas accidentis in loco
causa. enim talis fuit diffinitio bene et perfecte declarabitur
quid sit locus. Consequenter cum dicit. Primo quidem igitur. ac-
cedit ad investigandum diffinitionem loci. ubi sic procedit.
primo autem quoniam hic faciat oportet quid movit homines
ad ponendum et ad querendum quid sit locus.
secundo ut ibi. Quoniam autem dicimus. incipit investigare
quid sit locus. in prima parte sic procedit. primo dicit
quod motus secundum locum est in causa, propter quod oportet ponere
locum esse. non enim esset motus nisi propter hoc locus
esset. celum enim propter hoc maxime estimatur esse in loco
scilicet quia semper movetur. Secundo cum dicit. Huius autem. distinguit
modos motus. facientes estimare locum esse.
dicens. quoniam huius motus motus est loci mutacio. aug-
mentum et diminutio. In augmentatione enim et diminutione
fit transmutatio secundum locum in s. quod id quod est in
uno loco per augmentationem transmutatur in locum
maiorem. et per diminutionem in locum minorem. Secundo cum
dicit. Moti. distinguit modos mobilis. et hoc
ut distinguat mobile hoc quod causa proprie
movetur, ab aliis modis mobilium. et dat unam
divisionem mobilis bimembrem et unius membri subdivisionem.
dicens quod mobile autem est per se aut per accidens per
accidens autem mobile dupliciter modis. uno modo ut partes
in toto moventur per accidens, quia totum per se. et
huius mobile per accidens possibile esse est mobile per se. s.
cum fuerit separatum a toto et per se existens. alio
modo dicitur mobile per accidens ut accidens movetur per accidens,
quia subiectum per se, et tale mobile per accidens nunquam
est mobile per se. et intendit per mobile per se in ve-
quod motum, quod de necessitate habet locum, est motum
continuali. et quod hoc fecit homines percipere locum
esse essentialiter. motum autem sic mobile per accidens quia
non transmutat locum per se sed per motum alterius.
non enim per accidens facit percipere locum esse. Quoniam
autem dicimus. premissis quibusdam proprietatibus per se
manifestis in esse loci assignata in eam que estimabatur

moue hoies ad opinand locu ee et ad que
rend de quidditate ei. in hac pte accedit ad
inuestigandu diffom qd sit loc indicante. et
h ps di in d. m. q. p. inuestigat ipm diffom
in fa ut i. e q g cor. descendit ad qdam
ex ipa diffone maia. p ps adh di in d. i. q.
p. inuestigat omes ptes ipius diffois pe ula
ma. tota diffom oplente. i fa ut i. e aut
hec ugr. inuestigat ultima ptla. q e opleta
diffois. p adh hc pnle et madens. madens
ibi. vr au magnu. i pte pnli intendit in
uestigare istas ptes diffois. s. qd locus est
ts corpis continentis. qd facit p pea q maia
sut. ut. s. ex ppeb loci psuppoitis. scdo ut i.
fortes. n. m. ex qda dione famosa. i pma
adh pte sic pcedit. p o qd e ts. scdo ut i.
cu q g. qd e ts corlis otinentis p. sic h sit
una odico loci ex p huis noia. s. qd ali locus
e ois. alius ppus. ut dr ad ee in celo qz i
ae i i ae qz e i non toto ae. sz i ultio
ipius aeris. si em eet in toto aere to no
eet locus eqlis locato. quod e q fa ppetate
loci psuppoitam. cu n loc otinet locatu
ut het ex pma ppetate. cu i sic. dicet ad
ee i ae n n qz e i ultio otinete ipm. h
au otines ultm m ee locus ppus ipi locata.
ex quo het qd loc ppus e ultm otinens
et i ts. qnt cu dic. cu quid g. ondit
qd i ts e corlis otinetis. et pot d. q dat
ad h duas rones. q. p. e au locus sic ts
ute ts n e otelis locato. qz si sic non eet
locatu i ipo sic dr ad ee i loco. sz sic ps
dr ee i toto. imo oz q sit diuisu a loco. ei
cu otiguu. ut dr ad ee in uase. uase ad
equato otento in ipo. i qd ultm vasis n sit
mai otento i eo nec min. cu g ts qui e
locus. sic e diuisus a loco. n pot ee ts ipi
lo. qr cu au sit ts lo au otinus. locatu
et ts ipius otinetis. qnt cu dic. et. n.
otim. dat fa rom ad idm. et e. si ts q e
locus eet otinus locato no moueretur locatu i ipo
sz cu ipo. si a fuit dius a loco. ei cu otiguu.
pot moui i illo. cu g locatu otingat moui
i loco. et h si locus quiescat siu non. ets q
e locus dius a loco. et n ei otius. qr n ts ei
cu g au sit ts ipius au otius ut p. et ts
otius. si qd locatu no mo i loco sz cu loco.
si fuit ei otinuus. i illo aut. si fuit ab
eo diuisus pbat i ex. qnt cu dic. amplius
n diuisu i pz vn oludit iam au m ee
ia q sit loc. et intellud quo ad ptes qrda
sue diffois. s. qm e ts corlis otinetis.

forte au i e. mi. i e. h inuestigat eade ptes pdce
diffonis p una diom famosa. et dat una rom
sr illa diom fundata que talis e. loc aut est
m au forma au vacui su dimsiones sepate a sb
iectis existes int eios corlis otilis. au e ipe ts
corlis otinetis. sz locus n e aliqd oiu pmoru. s.
m et forma i dimsio pdca. g locus e. q. s. ts
corlis otiis. in dando hanc rom sic pcedit. pmo
poit ma. scdo ut i. sz no e i e. poit m. cu
sua pbone. tco ut i. g o du n. resumit m.
pbom et inft oni. ma. pz. m. poit dices. quod
locus no e dimsio a inte extma corlis oti. a a
dimsioibz corlis ipi. n ult e istoru oiu. s. maa
forma au dimsio m pdco. et pbat ista m. cum
dic. sz pp id. et osistit pbaco ipius i possede
sitiendis loci ad vnuqq pdcoru oiu et ipi dis
solucone. vn sm h di illa ps m. z. ptlas. in
q. p. dat sitne loci ad form. et ipm dissoluit.
in scda ut i. sz quod intrge. dat sitne loci
ad dimsiom m pdco i ipm dissoluit. i tcia ut
i. et m au. dat sitne loci ad m. et ipm dis
soluit. in p pte sic pcedit. p dat sitne loci ad
form. et e qd locus otinet et forma st. isit. n.
e forma ts otines et loc. pp quod possz uideri
loc ee forma. scdo cu dic. sit quid utq. dissoluit
ista sitne p h qd lz utq sit ts otines n sut
ti eidem. imo locus e ts otius. et forma ts o
tenti. qnt cu dicit. sz ex eo ot e. dat sitne
loci ad dimsiom m pdco et ipm dissoluit. et
p dat sitne i e. qz multocies trasmutant
cora i illo loco quiescete ut manente. et st
apud poites dimsiones m pdco existente cor
i ipis manetibz. pp h possz estimari qd locus
sit dimsio media. int extma corlis otinetis a a
dimsionibz corlis ipi otenti au otis. scdo cu
dic. h au n e. dissoluit ista sitne. ondes p
hi dimsiom oio no ee. scdo ut i. si au ad
eet. ondit qd lz eet hi dimsio n possz ee locus.
pm sic. e ab aliq otite trasfeo contenti. stati
sunt itte i cor otilis. a qdcuq. ut. s. aer
au aqua aut a. quod. s. cor obmittas uacu
e undiq tangre ipm otines. ita qd int sr ficies
ipoz nichl intercidit me. ex quo m. qd ipole
e hi dimsiones su vacuu p se existes a sbo
separas remanere int extmitates corlis otis et
otenti. et i hi dimsiones oio no sut. qt cu
dic. si ad eet. o qd si hi dimsio eet n tn
possz dici loc. qd ondit p duas rones ducetes
ad ipole. q. p. e. si eet hi dimsio et eet loc.
et eent loca infita. h au e in ohens. g pmu.
hnc rom p poit. scdo ut i. distincte. inuit
infieacom necitatis oncie. i e infictio talis.

si esset dimensio separata in predicto et esset locus. tunc contingeret totum locum et partes eius esse in loco essentialiter. quoniam si locus esset tres dimensiones intra extremitates continentis in quibus subintrant dimensiones totius corporis contenti. et cum qualibet pars eius habeat tres dimensiones. necesse est ut ubi totum in loco sit ad modum subintrantis partis. id est. quod sicut totum contentum ut aer aut aqua cum subintrant continens. subintrant tres dimensiones in tribus dimensionibus ipsius continentis quas ponunt esse vacuum. similiter medietates ipsius contenti secundum suas tres dimensiones subintrant in tribus dimensionibus. que sunt medietates dimensionum primi loci. et similiter adhuc de medietate illius medietatis. et sic in infinitum. Cum igitur contentum habeat partes infinitas sic dividendo scilicet secundum eandem proportionem licet non secundum eandem magnitudinem. erunt loca infinita.

Non est igitur hic. quod posset dici quod secundum opinionem aristotelis est dicere. quod totus locus continens totum locatum et partes partium. non enim sequitur quod sint loca infinita. quia non in se in ratione predicta. autem si obiectum. sed. et hoc quia propter positionem predictam dimensio que ponitur locus. non est unum continuum. in quod conveniat per abscissionem partium toti eo quod ponitur esse vacuum et in vacuo non est aliqua natura. que possit ipsam dividere unum. aut continuum. et propter hoc oportet quod dicatur in tali loco erit in ipso per se et essentialiter. propter quod secundum opinionem istam sequitur loca esse infinita. cuius non secundum oppositam opinionem aristotelis. Consequenter cum dicit. similiter autem etc. dat secundam rationem ad impossibile adducendo. et est. si esset dimensio in predicto. et esset locus. contingeret locum moveri. et in loco esset locus. et etiam plura loca essent insimul. quod est inconveniens. necessitas consequentie satis patet. propter hoc quod continens ad ut vas. in quo fuit aqua. transfertur de loco ad locum. aqua remanente in ipso. oportet necessario ut sicut totum vas locum transmutat. ut dimensiones que ponuntur esse locus. indigent loco et in locus moveatur. et in loco est locus. adhuc autem plura loca sunt insimul. quoniam locus qui est ipse dimensiones. et locus ad quem transfertur ille locus. et sic secundum quod multiplicatur translatio. multiplicantur et loca. Non impedit hanc rationem propter hoc quod posset dici. quod non est inconveniens secundum opinionem aristotelis locum moveri. sed per accidens. et in loco esse locum per accidens. non ad modum sequi ex ratione predicta. quia positum est illas dimensiones que dicuntur esse locus. esse separatas et per se existentes. propter quod motu vasis continentis aquam non dicuntur moveri per accidens. immo per se et essentialiter. et in per se indigent loco quod non est de loco secundum aristotelem. Inferet quod necesse sit locum moveri secundum positionem predictam probat cum dicit. non est autem alius locus. propter hoc quod retenta predicta ratione cum vas plenum aqua transmutatur secundum locum non tota aqua nec partes eius transmutant suum locum in quo sunt per se. licet scilicet vas transmutet suum locum per se. quoniam quid locus in quo per se transfertur vas est locus qui est pars loci totius celi et non est locus partis

continentis aquam. Cum igitur non tota aqua nec partes aque transmutant suum locum. cum totum vas transfertur de loco in locum. necesse est dimensiones que ponuntur esse locus transferri. et in retenta predicta positione necesse est locum moveri. Consequenter cum dicit. et item. dat similitudinem loci ad materiam et ipsam dissolvit. et primo dat eam. et est. quod sicut locus manet idem cum fuit quiescens vel corpore translato in ipso secundum locum. similiter materia manet eadem in transmutatione secundum formam. ut patet in generatione et alteratione. propter quod possit opinari locum esse materiam. secundo cum dicit. sed materia quidem. dissolvit istam similitudinem. propter hoc. quod materia ut habetur ex predictis non est separabilis a re cuius est materia. nec continet eam. locus autem et est separabilis a locato et continet ipsum. et sic probata est minor huius rationis unde concludit conclusionem cum dicit. si igitur tamen non. ex ipsa probata conclusione concludens. quod ex quo locus non est materia. nec forma. nec dimensio in predicto. necesse est ut sit quartum. scilicet terminus corporis continentis. et exponit terminus continentis. quoniam talis continens quod continet corpus secundum se localiter mobile. Consequenter cum dicit. videtur autem magnum. investigat predictam proprietatem sequentem quoddam incidens. quia. non. supra dixit. quod ex diffinitione loci debet esse manifestum quid sit locus. et causa quare solum habeant questiones accidentes esse ipsum. et adhuc quod ex ipsa manifesta est causa discordie et diversitatis esse loci. propter hoc ostendit qualiter ex diffinitione iam investigata est manifesta causa diversitatis esse loci. propter non similitudinem iam datam inter. scilicet materiam et formam et in difficile est videre qualiter locus sit aliud a materia autem a forma. propter hoc in quod ambo sunt transmutata in loco continente et quiescente et idem in quibusdam in dimensionibus que ponuntur inter extremitates corporis continentis. propter hoc difficile est videre qualiter locus sit aliud ab huiusmodi dimensionibus et addit ad hoc unam rationem secundum opinionem vulgi. propter hoc reputatur esse. per quam opinabatur apud multos locum esse dimensiones in predicto. secundo cum dicit. perfectum autem. et est. quia aer non insensibilis. et non corpus secundum opinionem vulgi. propter hoc putatur esse id esse vacuum quod solo aere est repletum. et ita cum in tali recipitur corpus sicut in loco. non solum putatur quod locus sit terminus ipsius corporis continentis. sed etiam quod sint dimensiones separate sive vacuum medie inter terminos corporis continentis. Est autem sicut vas. hic investigat ultimam partem diffinitionis loci completam. que est quod locus est immobilis. et primo investigat eam per differentiam inter locum et vas et per quoddam signum. secundo ibi. propter hoc medium. investigat eam per famosam opinionem omnium. In prima parte sic procedit. primo ostendit locum esse immobilem per differentiam loci ad vas. sicut cum locus consideratur tamquam vas dicitur locus transmutabilis. cum autem vas consideratur tamquam locus dicitur vas immobile. ex quo relinquitur quod locus est

gtinens imobile. vas autem continens mobile. secundo cum
dicit. vnde cum quid. ostendit idem per quoddam signum et
est. cum aliquid continetur in aliquo moto ut nauis in
fluuio. magis dicitur contineri et moueri in ipso tanquam
in vase quam in loco continente. vnde manifestum est quod locus
est immobilis. ex quo concludit cum dicit. vnde magis.
quod magis proprie dicitur totus fluuius esse locus quam pars
et hoc quia fluuius secundum totum est immobilis quamuis
secundum partes mobilis. et ex hiis concludit completam
diffinitionem loci cum dicit. quare continentis. et est quod locus
primus est terminus corporis continentis immobilis. Et propter hoc medium.
hic inuestigat predictam partem loci per famosam
opinionem vnam et uam sic. omnes homines maxime
proprie ponunt mundi medium et ultimum motus circu-
laris esse locum. in quo vnum ipsorum locum sursum et
reliquum locum deorsum. sed hec duo medium mundi et ultimum
motus circularis sunt simpliciter immobilia. medium enim
mundi est omnino immobile. quia non transfertur ad inferius
nec ad superius nec circuitur. ultimum vero motus circularis
quod uocatur concauum orbis lune. nec transfertur
superius nec inferius quamuis circulariter moueatur. propter quod dicitur
adhuc simile dicitur immobile. cum ergo hec duo que simpliciter
ponuntur loca sint immobilia. locus simpliciter erit immobilis
et sic complete inuestigata est diffinitio loci. que est
quod locus est terminus corporis continentis immobilis. quia uia diffinitio
conueniet de omnibus speciebus diffiniti. propter hoc docet
consequenter cum dicit. quare quoniam quod leue est. quoniam diffinitio
loci conuenit primis speciebus loci que sunt sursum
et deorsum. concludens diffinitionem nouissime sic.
leue secundum quod tale natum est moueri sursum. sed non
mouetur nisi ad id quod est terminus continens ea que sunt
ad ultimum. ergo sursum est terminus continens ea que sunt
ad ultimum sed ipsum ultimum. et intelligit per ultimum
ut prius concauum orbis lune. similiter et graue
motum deorsum natum est. sed non mouetur nisi ad id quod est
terminus continens ea que sunt ad medium. et dico
ipsum medium quia graue non quiescit ullum terminum nisi
secundum quod est medium totius et non secundum quod est medium
aque. Et quia ex immediate habetur quod graue natum est
moueri deorsum. et leue natum est sursum. et hoc non
est nisi propter aliam similitudinem quam habet locus ad lo-
catum. aliud enim non magis mouetur ad vnum
locum quam ad alium. ex hoc infert consequenter cum dicit. et
propter hoc. quod locus est superficies continens sicut vas
quod habet aliquam similitudinem in quantum potest conueniri cum aliquo
et non sicut uacuum quod est medium uelud uasis. nulla
enim est distancia media vacuum et corpus. nec sunt
dimensiones in uacuo quibus diuidatur in superius et inferius.
quod locus contineat sicut vas et non sicut
vacuum confirmat quod hoc per quandam confirmacionem
cum dicit. amplius sit. et est. quod locus est simul
cum locato quodammodo. sicut enim relatum et relatiuum

oppositum sit sicut. et cum auferuntur vnum ipsorum. aufertur et
reliquum. in quantum tale. et est id intellectus de loco qui est
finis. finis enim non incipit nisi cum eo cuius est finis.
et deficit per defectum ipsius. quod non contingeret si
locus esset vacuum non enim esset necesse tunc ad esse
loci locatum esse. immo incipiet locus sine locato.
quod est inconueniens. et in hoc terminatur illa pars in qua in-
uestigat diffinitionem quid sit locus inductiue. conse-
quenter dicit. Et quoniam. descendit ad quedam ex ipsa
diffinitione manifesta. et diuiditur hec pars in tres. in quarum prima
declarat quosdam modos essendi in loco ex ipsa diffinitione
conuenientes. in secunda ut 2. quoniam autem ex hiis. ex ipsa
diffinitione soluit dubitationes esse loci. scilicet rationes quibus
uidebatur superius locus non esse. in tercia ut ibi.
Et fiunt. docet ex ipsa diffinitione dat causam motus
naturalis corporum ad sua loca propria. et causam quietis
eorundem in suis locis propriis. in prima parte declarat 6.
modos essendi in loco ex dicta diffinitione conuenientes. et
sunt. scilicet per quam aliquid dicitur esse in loco secundum totum essendi
et non secundum totum essentialiter. alii autem duo quibus aliquid dicitur
esse in loco in actu. ad autem in potentia. ultimi modi
sunt quo dicitur aliquid esse in loco per se. ad per accidens.
et secundum hoc diuiditur hec pars in 6. particulas quarum unaquaque
declarat duos istorum modorum sibi inuicem oppositos.
primos autem duos ex dicta diffinitione sic concludit.
cum locus sit terminus corporis continentis ut habetur ex predicta
diffinitione. et non omne corpus habet corpus aliquod extra
se continens ipsum. quia sic esset processus in infinitum
ut supra habetur. sed quod id corpus quod habet aliquod corpus
extra se continens se ipsum est in loco secundum totum
essentialiter. quod autem non habet. non est secundum totum essentialiter
in loco. quando est corpus vniuersi. et propter hoc si nos
ponemus totum suum vniuersum esse aquam. tunc aqua
non esset in loco secundum totum. immo esset immobilis. quamuis
partes eius necessario mouentur in loco. cum quedam ipsarum
contineant quasdam. mouentur enim 3. motus mo-
tuum sicut uidemus quod partes vniuersi possunt
moueri. quedam enim mouentur circulariter ut corpora
celestia. et quedam mouentur inferius ut omne
id in quo est densitas ut scilicet terra. et aqua. quedam
autem superius. ut omne id in quo est raritas ut
scilicet ignis et aer. hec ergo mouentur partes aque.
sed tota aqua uno modo esset mobilis alio modo
non. immobilis enim esset in quod secundum totum non
transmutaretur locum. mobilis autem circulariter secundum eundem
locum. et hoc conuenit quarundam parcium. scilicet corporum celestium.
consequenter cum dicit. sicut autem dictum est. declarat duos alios
modos sic. cum locus ut predictum est sit terminus corporis
continentis. erunt quedam in loco secundum actum. quedam
secundum potenciam. cum enim continens et contentum sint
continua. ut est in continuis similium parcium. tunc est contentum
in loco potencia ut sunt partes existentes in toto. cum

autem locatum fuit divisum a continente in eo quod tangitur se. tunc est contentum in loco in actu. ut est de partibus totius cum dividuntur a toto, et existunt per se in eo quod unum tangat et contineat reliquum. consequenter cum dicit. *et alio modo*. distinguit duos alios modos essendi in loco. scilicet per se et per accidens. declarans quod quae sunt in loco per se sic. cum locus sit terminus ut predictum est, esse id dicitur esse per se in loco quod movetur motu locali recto. aut motu augmenti. et hoc quia illa que moventur huiusmodi motibus continentur ab aliquo extrinseco. cum ultimum sit circa ea et non circa ea. celum autem. scilicet orbis que movetur motu diurno omnino in loco non est per se. sed tamen ut totum cum nullum sit corpus extra ipsum a quo contineatur. ut probabitur in libro de celo et mundo. secundum tamen quod partes eius moventur et continent se ad invicem. dicit. quod partes eius sint in loco simpliciter. vult enim dicere. quod licet sint in loco simpliciter quod hoc accidat eis. spera enim non est nata moveri in spera et ultimum in contento. secundo cum dicit. *aliud vero*. declarat quae sunt in loco per accidens et sunt haec. ut anima et celum. anima enim est in loco per accidens quia subiectum eius quod est corpus est in loco, et celum non est in loco secundum totum. quia omnis pars eius aliquo modo sunt in loco. continet enim se ad invicem circulariter. et quaelibet pars celi sunt in loco eo quod continent se invicem. totum tamen in loco non. quia id quod in loco est, oportet quod sit aliud in se, oportet non esse aliud extra ipsum in quo sit. quod scilicet contineat ipsum. sed extra totum non est continens ipsum, quoniam hoc nomine totum significatur quod extra ipsum non est aliud corpus omnino, ex quo patet quod totum omnino in loco non est. commentator tamen exponit istud ultimum non de celo, sed de universo intendens. quod celum est in loco per accidens. quia omnis pars eius aliquo modo est simpliciter in loco. universum autem dicit non esse in loco per se nec per accidens. sed quia non ulterius dixit quod celum est totum sed quod non est aliud. ex quo concludit consequenter cum dicit. *et ideo hoc*. quod omnia sunt in celo. et hoc quia celum fortassis est totum et dicit *fortassis*. quia id nondum est probatum. sed probabitur in libro de celo et mundo. videlicet quod extra celum omnino non esse plenum nec vacuum. Et quia sic dixit omnia esse in celo ne putetur quod celum sit simpliciter locus omnium. docet consequenter cum dicit. *est autem locus*. quomodo celum est locus. dicens quod celum secundum se non est locus sed ultimum ipsius quod tangit corpus quod natum est moveri ad ipsum, et est id ultimum concavum orbis lune et continet ignem. Et quia celum secundum id ultimum est locus continens, propter hoc illud dicitur communiter quia inferiorum corporum secundum suum ultimum continet corpus contentum in se ipso, et propter hoc continetur terra ab aqua secundum ultimum aque. et aqua ab aere secundum ultimum aeris et aer ab igne secundum ultimum ignis. et ignis ut predictum est a celo per ultimum celi. celum autem omnino non ab aliquo continetur. quia non est aliud extra ipsum a quo ulterius possit contineri.

Manifestum est autem. hic ex predicta diffinitione solvit dubitationes accidentes circa esse loci. scilicet rationes per quas videbatur superius omnino locum non esse, et procedit sic. primo dicit manifestum esse ex iam dictis in investigando diffinitionem loci quod omnes dubitationes accidentes in esse loci solvuntur. secundo ut ibi. *nam enim*. innuit singulas ipsarum. et primo innuit solutionem ultime rationis superius posite. ad ostendendum locum non esse. que fuit. si esse corpus est in loco. et in omni loco corpus, tunc cum augetur corpus necesse est locum ipsius augeri. quare necesse est locum esse corpus. solutio huius patet ex diffinitione philosophi. non enim sequitur locum augmentari per se quamvis corpus augmentetur. cum locus sit terminus corporis immo solum augmentatur per accidens, et ad hoc quod sequeretur locum esse corpus eo quod augmentatur, oportet augmentum esse in loco per se, et non per accidens. consequenter cum dicit. *nam puncti*. innuit solutionem secundo rationis superius posite. que fuit. si corpus habet locum necesse est similiter habere locum punctum. et sic innuit dicens puncti non esse locum, non sequitur hoc non ponentibus locum corporis esse corpus. ponentibus non locum corporis esse ultimum continentis, ut vult diffinitio predicta. non contingit hoc. secundo cum dicit, *nam duo corpora*. innuit solutionem primo rationis superius posite. que fuit. si locus esset corpus, tunc duo corpora essent in eodem loco. id enim non sequitur non concedentibus locum esse corpus. quod ipse non ponit. ponentibus vero locum esse ultimum corporis ut vult predicta diffinitio. non contingit hoc. et ex hoc patet solutio tertie rationis superius posite. que voluit locum non esse corporeum nec incorporeum. locus enim corpus non est. quamvis sit non corporee. quarta autem rationem non solvit, que voluit locum non esse, eo quod non est aliqua in .iiii. causarum. quia satis patet. quod non tenet consequentia. ut quia intendit post declarare quod locus licet non sit finis intensive in quibusdam tamen corporibus est tamquam finis extensive ut. scilicet in simplicibus. et non in compositis. ultimo cum dicit. *nam spatium*. solvit penultimam rationem superius positam. scilicet quintam que fuit. si locus est in loco. supponit enim. fuit quod omne quod est esse in loco. hoc enim non sequitur. non ponentibus locum esse spatium extensum inter extrema corpora continentis. in quo non est corpus, quod non ponit aristoteles. immo ponit corpus inter extrema corporis continentis necessario tangens ipsum continens. ita quod inter continens et contentum non relinquitur huiusmodi spatium. quare cum locus non sit huiusmodi spatium, immo sit terminus corporis continentis. erit locus in continente. non sicut aliquid in loco, sed sicut terminus in terminato, non est verum quod supponit fuit. scilicet esse quod est esse in loco. immo quedam enim sunt in loco ut accidentia, et quedam sunt in loco ut individua substantie. consequenter cum dicit. *et fertur quodlibet*. ex predicta diffinitione dat causam motus naturalis corporum ad sua loca propria et quietis corporum in eisdem. quo facto sufficienter complet quod superius premisit. scilicet quod ex diffinitione loci debuimus scire qualitas loci. et

dubones ee cu actenter solu et n ee q iam
pacint ex dcis. et ad h quod ex ipa debuit
ca acciciu fusti ee locu ee mai qd ex hc
pte patebit. Jn hc g pte sic pcedit. p dat
cam mot nlis corpis ad sua loca ppa. scdo
ut ibi. et manet g. dat cam quietis corpe.
p sic. ee quod contie ad et tangit ipm no p
violenciam e eid n cu eo qd tangit. nlia
osequnt sua loca ppa et tangut gtinecia ipa
n p violenciam. ut pz p investigacom pdce
diffonis. g cora nlia cu gti ipa sut eud
n. pp qm ydemptte n. mo cor ad suu locu
qui e eo illi gtis. ca g in h qd cor mouet
ad loca ppa e. qz gtinet et gtentu quenit
i n. quod no inenit i uacuo. Jn vacuo. n.
nz e n qnciens n disconueniens. h rons p
poit gm qm nitendit. scdo ut i. i g. gnt
ponit ma. mi. tacet eo qd sat mai e ex
investigacoe pdce diffonis. ma. pbat cu dicit.
sit q apta. p h quod ea q in pdco osequnt
se et tangut. sunt commanet. ita qd n actiua
et passiua ad inicem. ex quo pz qd gut i
n aliq. q au no sic nlie tangitur se. set
violencia agut et paciunt ad inicem. ex q pz
maior. i tn ult. alr inducit quida. dicen
tes. ad ee aliu vnigeneu. s. vni n. 7. minor
au. s. put e ei gtinuu. et tc no agut aut
paciut. au put e diuisu ab eo i tn q agens
ipm. et tnc sut actiua et passiua. 7 h ulterio
m dnt locu et locatu ee vnigen. et i actiua
et passiua. sz i no m n valde extendo actom
et passione ad gcuqz inclinacom et motum.
gnt cu dic. et manet g. dat cum qetis cor
nlim in suis locis. sic. locatu se ht ad locu
sic ps cor nlis diuisa a toto. ad suu totu.
sz sic ht se ps cor ad suu totu ut ps aq
ad aqua. et ps aeris ad aere. qd cu mo ad
totu. gi continuat. et figit i ipo et de se ulti
n mo. et h. pp idemptte n repte i toto et
in pte. qr seqr. ut cor locatu cu pueniat ad
suu locu figat in ipo 7 qescat. et h pp n
gem gtinenti et gtento. ead. n. e ca q q
escat cor i loco suo i q mo ad ipm 7 e illa
n m q iunt. h rois p poit gm. scdo ut i.
et naqz h ps. poit ma. tco ut i. ut cu aq
7c. inuit mi. qto. ut i. sic a 7 aer. pbat
ma. s. qd contentu se ht ad continens sicut
ps ad totu. sic. contentu se ht ad gtinet. sic
aq ad aere. sz aqua sic se ht aere q aq
ppe e m aeris. g et aer fora aque. g sic
se hebit gtinens ad gtentu. ut m ad fora.
cu g fora sit. q. tot i m. eo qd p ipam

e totu in actu. et m tanq ps ut s het. gtentu
se ht ad continens. ut ps ad totu. Et qz dixit
aqm ee m aeris. et aere fora aque. et utrumqz
ipoz m ee. q. m alti. cu utriz e in po ad rem.
ondit gnt cu dic. aq. n. qd no dr po i eis eod
m. imo aq e. q. m aeris. q e tanta in po pxime.
et pma mtencone ut sit aer. aer u e. q. i po
pp forma m. ca e sic ulte com. qz aer est. q.
pfcio aque et ignis. q. pfcio aeris. et h qz con
tinens sp nobili e gtento. et i aq e. q. puaco
et aer. q. fora. 7 aqua. q. corrup. et aer quasi
gno. Et qz n e h m quod aq et aer se heant
ad inicem ut no dem e. pp h addit cu dicit.
dcid aut. quod de huis tcius e declarand siunt
s. i. q. ee. et m. nc aut solu utit ipis fm qd
nece e ad ppoitu. et pp istam mqsicom redit ad
ppoitu. gnt cu dicit. figit idm e. gcludens
ma. ee pbata ex pdcis. et pz 7 qz continens
et contentu se hnt adinicem ut ps ad totu.
ita tn qd sut gtingetia se. gcludit cu dicit.
vn 7 hic. q h p tangat se et sit diuisa. qm
tn tusinuat vnu in rem. sunt gtia. ulto cu
dicit. et de loco. epilogat dicens dcm ee de loco.
qm est. et quid est.

odem au m. Jn hc pte intendit de vacuo
et diuit h ps in d. m. q. p. dat intencom
7 cam mtenti et modu agendi ut i. alii q g.
pse intencom. in p g pte sic pcedit. pmo dat
itencom dicens qd phi e considare de vacuo ut
sic au non. et si sic. qmo sit et qd sit sic et
de loco. scdo ut i. naqz. dat cam mtenti. et e
quod consilis het opio de loco ee. et no eo de
vacuo. pp h quod ponentes vacuu ee. dnt ipm
ee sic uas et locu dnter locu ee cu repletur
cor. cui e susceptiuu. vacuu au dnter idem
cu caret corpe. et i. s. qd scdm ipos idm e
scdm sbm locus. plenu et vacuu. diffunt aut
solu fm diffom. tco cu dicit. incipe aut. dat
modu agendi. et est qd in agendo de vacuo.
incipiend e a sintibz alioz. quoz quida po
sunt vacuu ee. quida n vacuu ee. postius
aut ponda pscitaco de vacuo. scdm pncipia
cognita in eo. et fm mte. gnt cu dic. alii
quidem g. pse intencom. et diuit illa ps in d.
m. q. p. dat rones ponenciu vacuu ee. et
vacuu n ee. in fa ut i. ad qlc a se ht. de
tiat mte cta ee vacuu. p ad h in d. m. q. p.
dat rones ponencm vacuu no ee. in scda ut
ibi. sz affirmantes. dat rones ponenciu vacuu
ee. pma ps ht. 3. ptes. m. q. p. incipat po
nentes vacuu non ee. eo quod p suas rones
n gdixunt gdictone ulti. figto p h n vacuu.

sed solum contradictionem perit. Secundo cum dicit. Demonstrantes non esse.
dat rationes eorum per quas ostendebant vacuum non esse. et
dat duo signa. quorum primum est, quod ipsi constringebant
utres inflatos in quo sensibiliter percipiebatur aerem
exeuntem ab ipsis scilicet per tactum, ex quo videbatur eis
quod aer non est vacuum. immo corpus. et quod locus plenus
aere non est vacuum. Secundum signum est per quoddam vas
habens in inferiori parte plura foramina. in parte autem
superiori unum, quod vocatur clepsedra. in quo quando vase cum
ponitur aqua. si claudatur superius ita quod non intret aer.
non fluit aqua ab inferiori. et cum aperitur superius fluit
aqua. quod necessario accidit propter introitum aeris in ipsum vas.
replens locum a quo fluit aqua. ex quo patet quod non est
possibile vacuum relinqui inter aerem et aquam. immo
semper loco aque recedentis succedit aer, et etiam patet
quod iste rationes non ulterius destruunt vacuum, immo solum
concludunt aerem non esse vacuum. nec etiam locum aere re-
pletum esse vacuum, tertio cum dicit. Alii autem homines.
ostendit quod iam dixit quod per suas rationes non contradicunt
ulterius contradictioni. significato per hoc nomen vacuum, tangens
primo opinionem ponentium vacuum esse, et est, quod vacuum est
dimensio in qua non est corpus sensibile, quod idem sit significatum
per hoc nomen vacuum. secundum opinionem ipsorum ostendit cum dicit.
Opiniones autem. per hoc quod ipsi opinabantur omne quod est
simpliciter esse corpus sensibile. quare dixerunt idem esse vacuum
in quo omnino nichil est. id est in quo non est corpus sensibile.
ad hoc etiam quod non posuerunt vacuum puram privationem,
sed in aere dixerunt vacuum esse dimensionem in qua
non est huiusmodi corpus sensibile et intelligit per dimensionem sic
ulterius communem tres dimensiones. et quia ita posuerunt va-
cuum esse spacium vel dimensionem in qua non est corpus sensibile
aer non est corpus sensibile. posuerunt ipsi idem esse vacuum quod
est plenum aere. et solum contra id ulterius processerunt rationes
predicte. unde concludit cum dicit. Non igitur hoc oportet. quod ad
contradicendum ulterius significato per hoc nomen vacuum. in demonstratione
sua non oportet solum ostendere quod aer non sit vacuum sed
aliud. sed nec etiam plenum aere non sit vacuum. sed oportet ostendere
quod non est aliqua dimensio alia a dimensione corporum
et hoc neque dimensio separabilis ut ponebant quidam dicen-
tes vacuum intercipi extra omnia corpora et per se, neque di-
mensio existens in actu in corporibus imbibita. id est scilicet ut
nullum corpus sit continuum in rei veritate non solum secundum
apparentiam, immo quod in omni corpore sint foramina
plena vacuo sicut dixerunt democritus et leucippus
et plures alii naturales, ad hoc etiam oportet ostendere ad ulterius destruendum
vacuum, ex quo extra celum non est vacuum. ut dixerunt
quidam extra celum dimensionem esse vacuam infinitam. ipsum
tamen celum esse corpus continuum sine vacuo, ex quo quidem
concludit cum dicit. Huius quidem igitur. quod predicti dicentes
vacuum non esse. non contradicebant significato huius nominis vacuum
ulterius et ut oportet, sed solum contradictioni perit. quartum cum dicit.
Sed affirmantes. dat rationes ponentium vacuum esse. et

procedit sic. primo dicit quod affirmantes vacuum esse convenien-
tius dicunt, quam negantes ipsum esse, quia magis
innituntur attendentes ad apparentiam et sufficienter. secundo cum dicit.
Dicunt autem. dat rationes ipsorum. et dat in communi
scilicet quatuor. prima quarum ... sunt rationes naturaliter loquentium. secunda
autem est non naturaliter loquentium. ad hoc, rationum naturaliter loquen-
tium, prima est ponentium vacuum esse separatum a
corporibus. reliquae autem tres sunt rationes ponentium
vacuum esse imbibitum corporibus. prima ratio est hec. si va-
cuum non est, motus localis non est, cum igitur motus
sit necesse est vacuum esse. hanc rationem primo ponit.
secundo ut ibi. Non enim videbitur. declarat necessitatem
consequentie sic. si motus localis est ipsum motum
aut recipit in pleno aut in vacuo, sed in pleno
non potest recipi. quia si sic, duo corpora essent in
eodem loco. et qua ratione duo et quotlibet. non enim est
ratio propter quam magis sint duo corpora in eodem loco
quam quotcumque. immo sicut dimensiones unius corporis pene-
trant dimensiones alterius in eodem loco, similiter contingeret
dicam penetrare dimensiones illorum in eodem. et
similiter de omnibus, quare si duo corpora sint in eodem.
et quotlibet. et si hoc: possibile erit maximum corpus
subici loco minimi corporis ut scilicet totum mundum
subici loco sinapis. possibile enim est corpus maximum
dividi in corpora minima equalia corpori minimo. que
omnia penetrentur secundum suas dimensiones in loco
minimi corporis. quare contingit, ut maximum corpus
sit equale corpori minimo cum contineantur ab eodem
loco hoc autem est impossibile. igitur in motu non recipi in ple-
no quare recipiet in vacuo. et ita vacuum est
si motus localis sit. et quod sequatur predictum impossibile
si motum recipiatur in pleno confirmat consequenter cum
dicit. Et melissum quidem. secundum opinionem melissi
qui posuit quod si aliquid moveatur secundum locum
necesse est vacuum esse. cum igitur secundum ipsum vacuum
non sit, dixit omnino non moveri secundum locum. et in hoc
incidit melissus in peius vacuo, quia negat
motum esse. unde concludit consequenter cum dicit. Quoniam quidem
igitur. quod uno modo ostendunt quidam vacuum esse
ut predictum est. consequenter cum dicit. Alio modo. dat secundam
rationem, et est modo quodam corpora congregari et con-
densari. in ista igitur condensatione aut recipitur
una pars in alia secundum penetrationem, aut recipitur
in vacuo. sed primum est impossibile. igitur oportet ponere secundum.
scilicet vacuum esse in quo recipiatur. consequenter cum dicit.
Amplius autem. dat tertiam rationem. et est, in incremento
id est, quod incrementum adveniens nutribili necesse
est corpus. igitur veniens nutribili, aut recipitur in partibus
eius in quibus sint corpora, aut in vacuo, primum est impossibile.
quia sic essent duo corpora in eodem loco. oportet igitur
ponere secundum. consequenter cum dicit. Testimonium. dat
quartam rationem ad idem. et est per testimonium quorundam

qui experti sunt. quod uas plenum cinere tantum recipit
de aqua quantum si esset uacuum. ex quo uidetur quod uacuum
usque sit receptiuum in cinere. illud tamen experimentum dicit
comto commentator se non expertum fuisse. Deinde cum dicit, esse autem
dixerunt. quia ratio ad idem. et est pitagoricorum. qui posu-
erunt extra celum uacuum infinitum. et celum tanquam
aliquid respirare id uacuum intra se respiratione infinita.
et illud uacuum dixerunt ipsi penetrare totum mundum,
et esse causam distinctionis et diuisionis rerum non contignantium
se ad inuicem. Et quia distinctio primo est in numeris. propter
hoc posuerunt uacuum primo esse causam distinctionis et diuisionis
et in numeris. et consequenter in aliis rebus. ex quo patet
comto secundum ipsos uacuum esse. istam autem rationem fecit commentator. per
talem rationem secundum pitagoricos. si distinctio et diuisio rerum ab
inuicem est uacuum est. sed distinctio ipsorum est. ergo ua-
cuum est. necessitas consequentie secundum pitagoricos patet ex predictis.
Deinde cum dicit. ex quibus quidem est. quasi epilogando con-
cludit hic esse rationes. que iam dicte sunt. ex quibus
uoluerunt quidam ostendere uacuum esse. et quidam non esse.
D aliud autem quale est. positis rationibus ad utramque
partem contradictionis ad ostendendum uacuum esse et non
esse. Intendit in hac parte declarare ueritatem suam
esse uacuum. ostendens que illarum partium sit uera et que non.
et procedit sic. primo dicit quod uolentem scire que pars
contradictionis sit uera. utrum uacuum sit aut non. necessarium
est in principio scire scire quid significet per hoc nomen uacuum.
secundo ut ibi. uidetur autem. quia pars predicte contradictionis est uera.
et intendit ostendere partem negatiuam esse ueram. scilicet ua-
cuum non esse. quod facit disputando contra famosas significationes
huius nominis uacuum ut premisit primo. et tertio contra illos
qui posuerunt uacuum esse. unde secundum hoc diuiditur hec pars in
duas. in quarum prima disputat contra famosas significationes huius
nominis uacuum. in secunda ut ibi. neque una est necesse.
disputat contra ponentes uacuum esse. in prima autem parte
dat duas famosas descriptiones ipsius uacui et eas
improbat. unde secundum hoc diuiditur illa pars in duas. et incipit
secunda ibi. alio modo autem. prima autem descriptio famosa
est quod uacuum est locus in quo omnino nichil est. circa quam
sic procedit. primo ponit ipsam et patet. secundo ut ibi.
hoc autem circa. dat causam propter quam quidam talem dede-
runt descriptionem uacui et est. quod ipsi opinabantur
omne quod est esse corpus. et omne corpus esse in loco. et
locum esse uacuum in quo non est corpus. quare posuerunt
nichil esse in loco in quo non est corpus. et ita posuerunt
uacuum esse locum in quo nichil est. quia in quo non est corpus.
tertio cum dicit. corpus autem tangibile docet ipse quod sequitur ex
positione predictorum, ut per illud sequens consequenter destruatur
dictam descriptionem uacui. et est illud quod sequitur. quod nec
est graue. nec leue. quod sic sequitur quia corpus. ipsi po-
nebant omne corpus esse tangibile. et omne tangibile esse
graue aut leue. quare cum omne quod est apud eos sit corpus
ut predictum est, apud eos sequitur illud. in quo nichil est. nichil con-
tinetur graue nec leue. et in sequitur ex ratione ipsorum cum po-
suerunt uacuum esse locum in quo nichil est. ut ponatur uacuum
in quo nec est grauitas nec leuitas. quarto. cum dicit. inconueniens autem
est. per illud ultimum consequens destruit descriptionem predictam sic.
si uacuum est illud in quo nec est grauitas nec leuitas. cum tamen
descriptio et descriptum conuertantur si bene sit data. erit
omne illud uacuum in quo nec est grauitas nec leuitas. sed
punctum est huiusmodi. quod in eo non est grauitas nec leuitas.
ergo punctum erit uacuum. et cum apud eos idem sit
uacuum et locus, punctum erit locus, adhuc cum locus
sit illud in quo est dimensio corporis tangibilis. in puncto erunt
dimensiones. et indiuisibili succedit diuisibile. quod est impossibile.
ergo predicta descriptio impossibilis est. unde concludit consequenter cum dicit.
sic ergo modo. ex predicta descriptione. et ex dictis iam circa
ipsam. quod uno modo ut iam dictum est ponitur de uacuo
illud in quo non est corpus sensibile secundum tactum et ita cum
sensibile secundum tactum sit graue aut leue quod est illud
in quo non est grauitas aut leuitas et ad remouendum
quandam cauillationem circa idem dictum de uacuo secundum eos.
addit quandam questionem cum dicit. unde et si dubitauerit et
ipsam soluit et est. aliquis possit dubitare. cum spacium quod
potest esse uacuum recipit aliquam qualitatem sensibilem, ut colorem
aut sonum, utrum post ipsum sonum remaneat ipsum
spacium uacuum aut non. et soluit cum dicit. aut manifestum est.
dicens, quod ipsum spacium quamdiu est in potentia ad reci-
piendum corpus, tamdiu est uacuum. cum autem iam actu
recipit corpus, tunc non est uacuum, illud tamen ultimum secundum
commentatorem. non omnino sic intelligitur. immo secundum ipsum uidetur quod
intendit auctor reprehendere descriptionem predictam
in hoc, quod solum ponit uacuum esse locum in quo nichil
est. sed in quo non est corpus. deberet. non plus exprimere
quam sit cum hoc est illud in quo possibile est recipi corpus. comto
consequenter cum dicit. alio autem modo. ponit secundam descriptionem
et est, quod uacuum est locus in quo non est aliquod demonstratum
scilicet neque accidens neque substantia corporea. circa autem hanc de-
scriptionem sic procedit. primo ponit ipsam. et patet. secundo
cum dicit. unde dicunt. docet quod sequitur. estimantes
uacuum esse tale. secundum eorum estimationem, quod ua-
cuum et materia corporis sunt idem, et hoc. quia secundum eos locus
et materia sunt idem. unde cum uacuum et locus sint idem,
contingit ei conueniat predicta descriptio. scilicet quod in ea nichil
est aliquod demonstratum et hoc, quia cum dicitur in materia nichil esse de-
monstratum in actu, non tamen intelligendum quod propter hoc materia possit de-
nudari a rebus demonstratis in actu. immo in sua essentia
et in se non est aliquod demonstratum in actu. aliter enim non re-
ciperet res demonstratas in actu. unde cum dicitur quod uacuum
est illud in quo non est aliquod demonstratum in actu. intelligendum est.
quod uacuum secundum quod sic dicitur. est existens per se separatum a
rebus demonstratis. unde patet quod non bene estimauerunt. esti-
mantes uacuum et materiam esse idem. contingit utrumque
esse illud. in quo non est aliquod demonstratum in actu. quarto cum dicit.
quoniam autem de loco. destruit istam secundam descriptionem sic.

si uacuū ē loc⁹ in q̊ n̄ ē ad demū ī actu ⁊ ita locus p̊uat⁹ corꝰ uacuū ē loc⁹ s; ī ē. de loco h̄ec q̄ loc⁹ n̄ ē spaciū separatū a corpe. s; ē t̄s p̄m⁹ ɔtinēs cor⁹ et uacuū si sit n̄ a⁰ ē. qm̄ dimisio separata. ex q̊ m̄ ē. q̄d uacuū locus eē n̄ pot̄. et h̄ nz uacuū separatū a corpibz. ut po/suūt quidā. neqȝ vacuū inbibitū ipis corpibz. ut posuūt alii. sū. n. uacuū ponat̄ separatū a corpibz sū non. sp̄ dm̄t ipi uacuū eē dimisiom̄ corpe p̊uatā. ⁊ nō corp⁹. et ī sic diuisiꝰ esti/mantes eē uacuū. dn̄t locū et uacuū eē sp̄ eandē eam. qm̄ sp̄ motū localē. mot⁹. n. localis ē i⁰. q̄d induxit eos ad credend⁹ locū eē ⁊ eciā uacuū. opinabant̄. n. uacuū eē cā mot⁹. q̄a putabat̄ ipm̄ eē i⁰ in quo res mota mō. sic reputat̄ de loco. et iō dixiūt q̄d uacuū et locus sūt idm̄. sedm̄ idm̄ sbm̄. s; duo f̄ mōm̄.

neqȝ una necitas. h̄ disputat ɔ ponentes uacuū eē. p̊ ps h̄c. ɔ^oz ptalas. m. q. p. Rndz rōi s̄ciūs poite. que fuit p n̄m mot⁹. sedō ut ī. ɔtingit aūt. Rndet rōi sedē. q̄ fuit p n̄m cōdensacōis. ꝺō ut ī. oīo ⁊ augmitatur. Rndz rōibz q̄ fuit p n̄am augmēti. ī q̄ta ut ī. oīa ā simr. ōndit q̄ n̄ p n̄m augmēti. et q̄rta rō q̄ fuit de aqua infusa et cīne impedīūt se ipos. et ī h̄ Rndet. ɔ^oe rōi. q̄mis non oīo sit itro/ducta p̄ ɔm̄. q̄rte rōi s̄ciūs poite n̄ Rndz. cū q̄z ē n̄ n̄lis. cū q̄z s⁰ ipius sat̄ hebit̄ posti⁹. cū declaroē q̄d ext̄ celū nō ē uacuū. in p̊ma pte sic ɔcedit. p̊ ōndit q̄d ad motū ulr̄ n̄ seq̄ uacuū eē. et h̄. q̄z mot⁹ alracōis aut īdiget pleno de nocitate. aū nll̄s dicet ipm̄ indigē uacuo. et ī ad nllm̄ motū eē n̄ se uacuū eē. q̄d tn̄ dic̄ latuisse melisū. cū dixit oīo motū nō eē. negando motū quolz ɔnē mot⁹. ne ɔcedet vacuū eē. sedō cū dic̄. s; iam. o^c q̄d ī ad motū localem eē. de quo maxie m̄. n̄ seq̄ uacuū eē. et h̄. q̄z moto uno cor^e sm̄ locū. cor⁹ a^d ad quod mō bn̄ pot̄ cede ei in loco ī q̄mis nō sit ād spaciū ex̄. uacuū in q̊ recipi/at̄. sic pz in ɔtinuis corpibz reuolutis. cū sūt aer et aqua. et ī a^a q̄ciqȝ corpa q̄z ɔnū cedat alii cor^s ī motu. āu soluit̄ rōm s̄ciūs poitam q̄ fuit p n̄m ɔdensacōis. aut ptes alic⁹ corpis pcibz eīd. ɔnt̄ cū dic̄. ɔtingit ā. solut rōm s̄ciūs poitā que fuit p n̄m cō/densacōis. dn̄s. qm̄ ɔtingit ɔdensacōm fi q̄m/uis n̄ ī uacuū. s; q̄z q̄dam ptes cor^is cōden/sati dissoluūt̄. et exeūt a toto ī quaꝝ locis recipiūt̄. alie ptes ipius cor^is ɔdensant̄. ut cū aq̄ cōpmit̄. reūtit̄ ī q̄nti^te mi^re. q̄z ptes āe mixte ī ipā dissoluūt̄ et exeūt. in quaꝝ

locis succedūt a^e ptes ipius aq̄. et sim̄ pz ī lana et in filtro. cū cōstingūt̄. ad huc aū a^o m̄ pot̄ fi cōdensacō p̄t̄ exitū pciū q̄mis nō sit uacuū. s; p altracōm. ut cum cor⁹ maioris q̄nti^s trāsit ī minorem q̄nti^te n̄ exeūte aliq̊ ipius. ɔnt̄ cū dic̄. et augmīe. solut t̄ciā rōm q̄ fuit p n̄am augmīti dn̄s q̄d pole ē augmītū fi q̄mis nō sit uacuū. et h̄ nō solū p ād extr̄nū adueniens. s; p altracōm. ut cū aqua trāsmutat̄ ī aerem. fiūt. n. ex uno pugillo aq̄ decem aeris q̄/uis h̄ n̄ sit ꝓp^e augmītū ut ult̄ ɔm̄. cum augmītū ꝓp^e solū sit ī aīatis. ɔnt̄ cū dicit. oīo aūt. o^c quod rō ne ulciō soluta q̄ ē p n̄m augmīti et q̄rta rō que ē p n̄m aque īfuse in cinere īpediūt se ipas. q̄z q̄mius ponat̄ uacuū eē sedm̄ illas rōnes. seq̄ impo^le. si. n. uacuū sit in quo fiat augmītū ut ipi declarat̄. aū seq̄ quod oīo q̄ n̄ augeť cū uq̄ȝ appeat eē uacuū. m̄ n̄ augeat̄ aū sp augmtū fi n̄ p aliq̄d corpeū adueniens ex̄. aū si sic. seq̄ duo cor^a eē in eod⁹ loco. q̄z si augeť. et p adueniens corpeū. tūc aū nō uq̄ȝ sit uacuū. et uq̄ȝ oz fieri augmītū. ū n̄ ē uacuū reci/pies cor⁹ adueniens. et ī ipm̄ cor⁹ adueniens. et i⁰ cui aduenit. penetrabūt se. q̄r duo eēnt in eodē loco. quoꝝ ɔuiqȝ ē impo^le. h̄ tn̄ sequit̄ ī aug^to q̄mis ponat̄ vacuū eē. vn̄ cōcludit cū dic̄. diuīc q̊. q̄ ipi p sua rōm nō ɔcludiūt uacuū eē sic estimat̄ eē. s; solū q̄rimt̄ solōm diuīs ɔis nobis et illis. ī cā augmīti q̄. s. cā augmīti cū declarabit̄. mam̄ erit q̄d uacuū nō sufficiet. nec ē necēm ad h̄ ut fiat augmītū. quod tn̄ n̄ ē p̊senas mīcōis. īmo i⁰ semp relinq̄. h̄ ex iā dictis. si uacuū sit necēm ī augmīto q̄d totū cor⁹ augmītandū. erit uacuū. cū uq̄ȝ opteat fi augmītū. et h̄ p uacuū ut ipi dicūt. aū. s. ponē ād pdcōꝝ īpo^lia. et ita ad h̄ relinq̄t̄ h̄ dū ɔis ī cā aug^a nobis et illis. sic dem̄ ē de aug^to s^r dicit eē de illa rōne. que ē p n̄m aque in fuse ī cine cū dicit. eadem rō. dn̄s quod q̄mis ponat̄ uacuū eē sequit̄ īɔens. ut ex alia pte. et ī relinq̄ dubitacō. ɔnt̄ cū dic̄. q̄ d̄ q̊. q̄ epilo^do ɔcludit m̄ eē ex dc̄is. quod n̄ ē diffi^le soluē rōes p q̄s uolebat̄ pdcā ōndē uacuū eē.

m̄ aū n̄ ē uacuū. In pte p̊cedente disputauit ɔ ponētes uacuū eē rōibz coꝝ Rn^do. in h̄ pte disputat ɔ eos quo ad suas opiōnes. s. ipoꝝ opiōnes īpbando. et diuīr h̄ ps in d. m. q. p. disputat ɔ opiōm

ponẽciũ uacuũ ẽẽ dimẽsione a corpib⁹ separatã.
ĩ scdã ut ĩ. sũt aũt q̃d qui p̃ ratz. disputat
9 rões ponenciũ uacuũ ẽẽ quoddã infusũ
et ĩbibitũ corpibz. et id suffic̃. q2 omes pon/
tes uacuũ ẽẽ posũnt ipm alio ĩ modoz
duoz. In p̃ma pte sic pcedit. p̃ dat ĩten/
cõm h⁹ p̃ ptis et pz. ĩ ex dc̃is. fo ut ĩ. qm
aũ sin. uniq̃z. p̃sẽ eam. et diuĩ illa ps
in qua p̃sẽ. in d. in p̃ p̃sẽ. disputat 9tra
radicẽ ducentẽ tales ĩ suã opiõm. ĩ scdã
ut ĩ. et p se aũ cõsidantib⁹. disputat 9 ipm
opiõm in se. radix aũ taliũ ut pz ex pdc̃is
fuit. q̃d uacuũ ẽ cã mot⁹ localis. ĩ dispu^do
ĩ. s. quod n̄ eet uacuũ. oĩo nõ eet motus
localis. In dispu^do 9 istã radicẽ sic pcedit.
p̃ disputat 9 eã. oñdens uacuũ n̄ ẽẽ cãm
motus localis. n̄ ult̃ alic⁹ mot⁹. scdõ ut ibi.
accidit aũ cuntib⁹. disputat 9 eam. ostnd̃es
uacuũ mag̃ ẽẽ cãm 9ũ mot⁹. qm ipius
mot⁹. in p̃ma pte poit. 3. rões. q. p. est
ostñsiua. et ẽ talis. oĩs loca mutacõ alicui⁹
corp̃is simp̃cis ẽ a n̄. et diuse loca mutacões
a diuisis natis. sz ĩ uacuo oĩo nllã ẽ natã
cũ uacuũ ẽ q̃d tale n̄ hẽat queã n̄ drãm
ut inf̃ dicet. g̃ uacuũ cã loca mutus nõ ẽt.
et si h̃. mlto fort⁹ n̄ alteius mot⁹ erit uacuũ
cã. cũ maxie p̃pe estimet̃ ẽẽ cã mot⁹ localis.
h⁹ rõnis poit ma. et 9m. mi. supra ẽ ex
his q̃ inf̃ dicet. ĩ ex 9ne p̃n̄li inf̃ ulti⁹
cũ dicit. ẽ g̃. q̃d uacuũ oĩo nllius mot⁹
ẽ cã. 9nt cũ dicit. amp̃ aũt. dat sã rõm
ad idm. q̃ ẽ ad impo^le. et ẽ si uacuũ sit
ad ut. s. locus siue dimẽsio separata a corpe
si ponat̃ ẽẽ cã mot⁹ et aliq̃ cor⁹ mobile po/
nat̃ in ipo. p̃ ñm uacuũ mouebit̃ alicubi.
sz qua rõne mõ in unã pte uł ĩ om̃. nõ
enĩ ẽ maior rõ p̃p q̃m moueat̃ ĩ una q̃
ĩ aliã. cũ ĩ uacuo nllã sit diuisitas. q̃re si
uacuũ sit cã mot⁹ ipius corp̃is. ipm moue/
bit̃ ĩ om̃ pte. sz h̃ ẽ ĩpo^le. g̃ p̃^m. Et q2 h̃
in 9ueniã accidũt ponẽtibz uacuũ ẽẽ dimẽsiõm
separatã. et eadem accidũt ponẽtibz locum ẽẽ
dimẽsione separatã. addit cũ dic̃. eadẽ aũ rõ.
q̃d eedem rõnes sũt 9 ponẽtes uacuũ ẽẽ in
pdc̃o. locũ ẽẽ ad separatũ ad quod fiat mot⁹.
que sũt 9 ponẽtes uacuũ ẽẽ in pdc̃o. q2
cũ ipi interrogant̃ de cã p̃p q̃ q̃dam corpa
mouent̃ ĩ uno loco et q̃escũt in alio. et s^r
cũ interrogant̃ de drĩis quibz diuĩ locus
ĩ supi⁹ et inferius. nõ possũt redde cãm ex
ipis dimẽsionibz separatis. dimẽsiones. n. sepa/
te nllam hñt p̃om q̃ faciat motũ ĩ uno

loco. et q̃etẽ in alio. et q2 sic dixit id accide
ponẽtibz locũ dimẽsione separatã. et uacuum.
dat cãm cũ dicit. et de uacuo. p̃p q̃m id accidit
nc̃ssario. et ẽ. q2 ipi posũnt uacuũ et locũ ẽẽ id
scdm sb̃m. dicẽtes utrũq̃z ẽẽ dimẽsiõm separatã. et
n̄ differre n̄ scdm motũ. ĩ. s. q̃d cũ repleẽ illa
dimẽsio corp̃is. dr̃ locus. cũ aũt 9p̃nat̃. dr̃ uacuũ.
et p̃p istã idemptitẽ addit ad h̃ 9nt cũ dicit. et
quo. ad ĩ9ens 9e nc̃ssario. et ẽ. q̃d sic ponentes
locũ et uacuũ. cũ interrogant̃ p̃p q̃d totũ aliq̃d ẽ
ĩ loco p se. et ptes ei⁹ p accñs. ptes. n. sũt ĩ toto
p̃sẽ. p se. uł in loco solũ p accñs. cũ nõ sint se/
parate a toto nõ possũt redde ipi cãm h⁹. ĩmo
scdm p̃om suã eadẽ est dispõ toci⁹ ad locũ et
ptis. ita. s. quod sic totũ ẽ in loco p se. silr̃ et ps
ut hõt̃ sup̃. ut ĩ c̃. de loco. 9nt cũ dicit. amp̃
aũt. dat t̃ciã rõm ad 9poitũ suũ q̃m sumit ab
adũsariis. et ẽ. si locus et uacuũ sũt idm ut ipi
dñt. q̃m utrũq̃z dimẽsiõ separata. et loc⁹ scdm q̃d ẽ
dimẽsio separata nõ pot̃ ẽẽ cã mot⁹. ut sup̃ hitũ
ẽ. ĩmo scdm q̃d ẽ 9tinẽs ut uas. n̄ uacuũ poterit
ẽẽ cã mot⁹. 9nt cũ dicit. accit aũt oñdit q̃d
uacuũ mag̃ ẽ cã 9ũ mot⁹ q̃m mot⁹. et quia
9ũ mot⁹ 9t dup̃r pot̃ ẽẽ. s. q̃es et n̄ motus.
o^r p̃ q̃ uacuũ mag̃ ẽ cã q̃etis q̃m mot⁹. scdõ
ut ĩ. p̃m quid g̃. oñdit quod uacuũ magis ẽ
cã n̄ motus q̃ motus. ĩ p̃ma pte sic pcedit.
p̃ dicit q̃d ponẽtibz uacuũ ẽẽ. nc̃ssario ad h̃ q̃d
sit motus. nc̃ce ẽ pone uacuũ mag̃ ẽẽ cã
9ũ mot⁹ q̃m motus. q̃d m̃ ẽ9t. cũ oñdet̃
oĩo n̄ moui ĩ uacuo. scdõ cũ dicit. sicut. n.
dat rõm suã p q̃m o^r uacuũ magis ẽẽ cãm
q̃etis q̃ motus. et ẽ. si ad ponat̃ ĩ uacuo. cũ
nõ sit maior rõ p̃p q̃m moueat̃ hinc q̃ illuc.
eo quod ĩ uacuo oĩo nllã ẽ diuisitas. oĩo n̄ q̃
mouebit̃ ĩ uacuo. et ĩ si ponat̃ ĩ uacuo. oĩo
q̃escet. sicut fingũt quidã t̃rã q̃esce ĩ me⁹
p̃p 9ueniẽciã orbis extẽt. et silr̃ attrahentẽ
ipm ex omĩ pte. s^r cũ ad ponit̃ ĩ uacuo. q2
omes ptes uacui silr̃ se hñt ad ipm. cũ in
uacuo nllã sit diuisitas. nc̃ce ẽ ipã q̃escẽ.
n̄ ẽ melius quod ipe velit istã cãm q̃ tan/
git ĩ q̃ete t̃re ẽẽ ñm. ĩmo intendit id ĩopi^le
de ipã. et de q̃ete alic⁹ in uacuo. quod sicut
oẽ poitũ in uacuo nc̃ce q̃escet. s^r oẽ cor⁹
poitũ ĩ me⁹. nc̃ce q̃escat. q̃z utrũq̃z ẽ inq̃ens.
9nt cũ dicit. p̃m quid g̃. oñdit q̃d uacuum
mag̃ ẽ cã ei⁹ q̃d ẽ nõ motus. ut ei q̃d ẽ
non moui q̃m mot⁹. oñdens q̃d uacuũ oĩo
destruit motũ. et diuĩ h̃ ps in d. m. q. p.
oñdit q̃d uacuũ destruit ult̃ ptes 9naales
motus. in scdã ut ĩ. nll⁹s interq̃z o^r q̃ uacuũ

destit ptes accitales mot. in pma pte ot qd
uacuu vlr destit motu nle et uiolentu. cca qd
sic pcedit. po ot qd oe id quod nllo m mo motu
nlr ipole e moui motu violento. et h fieri
ut patebit. gnc cu ostendet uacuu destere
motu nle qd sc ipm destere motum uiolen
tum. scdo cu dic. at uo. ot qd vacuu simpr
destit motu nlem. tco ut i. amp no quid.
ot p se q vacuu destit motu uiolentu. vn
fm h pot diui h ps in .3. ptic. po ondit sic.
ois motus au e nlis au violentus. h ppo est
p se nota. sz mot violentus e ext motu nle.
et n intelligu n i i ad ipm. q sic pnaco ad
hitu r hitus. ex quo relinqr qd si mot vio
lentus e motu nle ee. qi si ad cor nle no
ht motu nle. nco no hebit uiolntu. gnc
cu dic. at u mot. ot qd uacuu simpr destit
motu nle. sic. oime q mo motu nli fm locu
mo i aliq i quo e d. s. sru et deorsu. sz
i uacuo no e hi dra. g i uacuo n e motus
nlis. scdm locu. et i uacuu simpr destit motu
nle. fm locu. ex q sc ut phitu e. q destit
motu uiolentu. cca hnc tcm sic pcedit. po
qrit qm motus nlis possit ee i uacuo qr i
tendit q nllo m. scdo cu dic. cu u qz. poit
tcm iam dcam. p qm h pbat. et po poit. m.
cu sua pbone. fo ut i. loci aut. poit ma. cu
sua pbone. tco ut ibi. au g. infert gnc.
mi. pz qm pbat cu dic. et ifitu. sic. vacuu
e infitu. sz i infito fm q tale n e sru n deor
su. qr i uacuo n e sru n deorsu. et i dic in
uacuo non sur. et addit ad h alia pbom ad
idm cu dic. scdm au q. uacuu. p nm uacu
ul uacuu p qd uacuu sic pdem e nllam he
dm. qr ad h si i uacuo eent sru et deorsum
d non eent. ex q pz mi. et qz dixit i uacuo
n ee dm. pbat h cu dic. sic. nlli. sic illi qd
simpr no e. nlla e diusitas. sic n illi qd no
e. n sic pnaco. sz uacuu e qdam no ens. et
sic pnaco. e. n. pno cax nlm. g i uacuo oio
nlla e diusitas. Conr cu dic. loci au n. pbat
ma. sic. mot locales diffitr nlr fm has ds
supi et infius. g ea in quibz fiut h mot
ncce e sile nlr diffre. et i pz ma. qd i q
mo nlr fm locu mo i aliq i quo e d fm
sru et infius. ulcio cu dic. au g. infr gm.
et qz oppom gnis e im p se. pp h indue ipm
simr cu gne i forma redargois. sic gcluder. qd
au motus nlis f locu oio n erit. au si e. n
ee i uacuo. gnc cu dic. amp no quid mouetr.
h ot p se qd uacuu destit motu uiolntu rcu
cu ad mo motu uiolento ut i piecte lapidis.

ipm piectu mo piciente non tangente
ipm. h au pp successione aeris succedntis po
loco piecti mouentas ipm piectu. ut qmda
dicebat. au qz aer mot ab expellente. p sua
forma. mo. et motu suo qui uelocoz e motu
piecti mouet piectu ad suu locu ppu. cu g
i uacuo no sit aer medius q possit piectu
moui alco istoz moz. ncce e i uacuo n
ee motu locale. alir. n. mouet aliqd sine
motore. Et e nod scdm gm. h. qd ultim
mo pdcs e opio ar. uult. n. q aer aim
pmo accepit motu ab expellente. qz i natu
sua e retine mot pqm separat a motore.
et h. qz cu recepit motu p sua forma pot
moui. pp h aer sic mot moz piectu. et hanc
dic ee fnam ar. ut declaratu e i h. de
ce. et m. et i. g. h. Et qz dicet as qd
pole e ad moui i uacuo fm motu uehicois
put. s. ad uehie in ao gnis no f motu piectois.
remoz h cu dic. nz erit. dns qd non. et hoc.
qz i uacuo no e ad qd possit ipm moue ut
deffre n i uacuo ht potate modi se. gnr cu
dic. amp nllo. ot qd uacuu destit ptes acci
mot. fm quibz n pot ee mot. et i p gns
destit motu. et pcedit sic. po ondit q uacuu
destruit una ppetate mot nlis q e tiaco
mot. ppu e. n. mot nlis tiari et ipm no
ee infitu. qd au destit hnc ppetate. ot sic.
si ad ponat i uacuo. au oz ponere ipm oio
qesce qd e g adusarios. au si moueat. in
ifitu mouebit. cu no sit ad phibens. no. n.
e maioz ro. qr ciet mot eius i uno loco
mag qm i alio. et i si ad mo i uacuo.
mot ncco erit n tiat. scdo cu dic. amp a.
nc. ondit qd uacuu destit una ppete mot
uiolenti. q e n moui sp ducte i illa ptem
qm picit a motore ut pz in cor temu et
late fie. si piciat p illa latitudne. no mo
ducte i illa pte i qm piciat. imo po i pte
sui acuis. qz acumini mag cedit phibens
qm latitudini. hnc ppetate destit uacuu
p h. qd uacuu vbiqz cedit eqlr corpi. qr
no plus i una pte q i alia. et i oime qd i
uacuo fit. eqlr fiet. tco cu dic. amp et
ex hnc. redit ad ppetes mot nlis. ondens
ad h q uacuu destit eas. et sut due ppetes
qs ot vacuu destere. quaz pma e. q mot
e diurnus. et i tpe diui factus. alia aut e. q
i motu e i equalitas i uelocitate. et e ppetas
uni mot in se. scda a uni mot i copoe
ad aliu. In ista g pte sic pcedit. po suppoit
quidda p se m. qd e q. fundamtu demcoi

quod posterius ponet, et est quod idem corpus moveri velocius aut tardius contingit propter duas causas, scilicet aut propter diversitatem medii in spissitudine et subtilitate per quod fit motus, aut propter diversitatem ipsius moti in gravitate aut levitate. secundo cum dicit quod quidem igitur descendit ad intentum. et dividitur illa pars in duas. in quarum prima ostendit quod vacuum destruit comparationem primam predictam. in secunda ut ibi. secundum autem corporum que feruntur. destruit secundam. et est sua processio (?) in prima parte comparando unum mobile ad duo media. in secunda comparando duo mobilia ad unum medium. in prima igitur parte intendit ostendere quod vacuum destruit motum esse divisibilem, et in tempore divisibili. et ponit ad hoc duas rationes. primam scilicet ostensivam. aliam per impossibile quam ibi ponit. sit nunc z. ideo primo est hoc. cum ad corpus motum in duobus mediis. que est proportio unius medii ad alterum in subtilitate et spissitudine. eadem est proportio motus per unum medium in velocitate ad motum per alterum. et eadem eadem proportio temporis in quo fit motus per unum medium ad tempus in quo fit motus per reliquum. sed vacui ad plenum nulla est proportio. quare nec motus in uno ad motum in alio. nec temporis ad tempus erit proportio. si igitur motus in pleno sit divisibilis et in tempore divisibili minimum est quod motus in vacuo erit indivisibilis, et in tempore indivisibili. sic enim esset divisibilia que haberent proportiones, cum omne divisibile divisibili sit proportionale. contra hanc rationem sic procedit. primo ponit maiorem cum sua probatione. secundo ut ibi. vacuum autem nullam. ponit minorem cum sua probatione. tertio ut ibi. igitur neque ad motum. infert conclusionem. in prima parte sic procedit. primo narrat quandam ex quibus relinquitur virtus maioris propositionis. et est, quod causa impediens magis est motum et quod motus est medium contra medium motus contra motum. causa autem minus impediens est ipsum medium. cum deficit et ad hoc. causa magis impediens est medium quod non de facili dividitur. et specificat eius est tale medium. dicit ipsum esse medium densius. quanto enim densius est tanto difficilius dividitur. Ex hiis autem satis potest haberi maior propositio secundo cum dicit. id autem in quo est, probat ipsam maiorem in terminis sic. sit a corpus quod movetur per duo media diversa. quorum unum sit spissius. et reliquum subtilius. et b sit medium spissius. et sit aqua. et tempus in quo movetur a per b sit c. d autem sit medium subtilius. et sit aer. et tempus in quo movetur a per d sit e. si igitur b et d sint eiusdem longitudinis. movebitur a in tempore secundum proportionem spissioris ad subtilius. ita quod quanto aer est subtilior subtiliori. et incorporalior aqua. tanto velocius movebitur a per d quam per b. et sic erit proportio velocitatis aeris ad subtilitatem aque. id est, quod si subtilitas aeris fuerit dupla ad subtilitatem aque in duplo maiori tempore movebitur a per b quam per d. et sic c tempus erit duplum ad e. et sic semper quanto subtilius fuerit medium per quod fit motus et minus impeditivum et divisibile. tanto citius fiet motus per ipsum. et econtra tanto in maiori minori tempore. ex quo patet maior. quod que est proportio medii ad medium in subtilitate eadem est motus ad motum in velocitate et temporis ad tempus. secundo cum dicit vacuum autem. ponit minorem. et patet. quam probat cum dicit. sicut neque sic. sicut se habet nihil ad non numerum nulla est proportio. nec linee ad punctum. similiter pleni ad vacuum nulla est proportio. necessitas consequentie satis patet eo quod [illegible] se habent ad invicem. quia omnia per modum habitus et privationis. primo missam autem probat. et procedit sic. primo dicit quod nihil ad non numerum nulla est proportio. ut si sumatur aliquis numerus. verbi gratia. quaternarius autem alius est dicere, quod quaternarius habet proportionem ad tria et ad duo. quoniam in pluribus excellat duo quam tria. et unum quam duo. ad non unum cum nullam habet proportionem. secundo cum dicit. neque enim dividi. probat quod ad non unum non habet proportionem. quia si sic, cum omne proportionatum alii secundum excellentiam dividatur in id quod excellit. et in id per quod excellit. quaternarius erit compositus ex iiii, ex et ex non uno. hoc autem est inconveniens cum non unum non sit. et in nullius constitutionem. unde neque linea. infert ex hoc quod neque linea non proportionatur puncto. quia si sic, tunc excedens et excessum essent partes linee, et sic componeretur linea ex punctis quod est impossibile ut post declarabitur. in quibus manifeste per simile cum dicit. similiter autem. ipsa minor iam probata. que est, quod vacuum nullam habet proportionem. quarto cum dicit. igitur neque. infert conclusionem dicens. igitur neque ad motum habebit proportionem motus in vacuo. nec in tempus unius ad tempus alterius. immo si moveatur ad corpus per medium subtilissimum in aliquo tempore determinato et per partem cuiuslibet medii. ipsum motum per vacuum omnino transcendit omnem proportionem, in quod nec motus ad motum erit proportio. nec temporis ad tempus ex quo relinquitur intentum. scilicet quod cum motus in pleno sit divisibilis. et fiat in tempore divisibili, motus in vacuo non erit divisibilis. nec in tempore divisibili. sed in indivisibili. et in instanti. quinto cum dicit. sic nunc est. hic dat rationem ad idem per impossibile supposito per hypothesi quod vacuum sit. et quod motus in eo fiat in tempore. et inducit talem rationem. si ad motum per vacuum et in tempore. idem movebitur per equale spatium vacuum et plenum. in equali tempore. hoc autem est impossibile. igitur primum. scilicet motum per vacuum fieri in tempore. et si hoc. sequitur si vacuum sit. motum fieri in non tempore sed in instanti. contra hanc rationem sic procedit. primo ponit terminos in quibus inficiatur necessitatem consequentie. et ducit ad ipsum impossibile quod sequitur ex hypothesi. secundo ut ibi. minimum est igitur. resumit ipsam hypothesim. [illegible] ex ea manifeste impossibile concludit ex prioribus manifestum. in prima parte potest dici quod ducit ad duo impossibilia. primo impossibile primi intentum. et est motus illius partis hoc. sit a. illud

quod movetur ut ponis .x.z. sit spacium vacuum per quod fiat motus. et .d. sit spacium plenum per quod similiter fiat motus. et .d. sit equale ipsi .z. in longitudine et tempus in quo .a. movetur per .z. sit .i. tempus autem in quo .a. movetur per .d. sit .e. hiis sic se habentibus erit proportio temporis .i. ad tempus .e. sicut est proportio motus .a. per .z. ad motum .a. per .d. oportet ergo .i. tempus esse minus tempore .e. sed non in eodem proportionabitur vacuum et plenum. quoniam nisi .a. non pertranseat totum .d. in tempore equali ipsi .i. sed in maiori/ potest tamen moveri ipsum .a. per partem ipsius .d. que est .c. in equali tempore ipsi .i. et in quo movebitur .a. per vacuum quod est .z. et per plenum quod est .c. in tempore equali. quod est inconveniens. quia sic vacuum ad plenum esset proportio. Ad hoc si sumatur corpus subtilius .d. in eadem proportione ad .d. in qua proportione se habet .i. tempus ad .e. tempus. quod quidem corpus subtilius. sit equale ipsi .z. in longitudine. si in sit .a. movebitur per id corpus quod iam vocatur .z. in tempore equali ipsi .i. cum ponatur quod proportio temporis ad tempus sit sicut proportio unius medii in subtilitate ad subtilitatem alterius medii. et in si .a. moveatur per .z. vacuum. in minori tempore movebitur per ipsum quam in .i. quod est contra ypothesim. et hoc est contrarium. in consequens cum ergo positum est .a. moveri per .z. vacuum in .i. etiam consequens est quod movebitur per .z. plenum in tempore equali .i. .x. in vacuum .x.z. plenum. sint equalia in longitudine. sequitur quod idem mobile .s. .a. movebitur in equali tempore per equale spacium. vacuum et plenum. hoc autem est impossibile. quare cum dicit. manifestum igitur. resumit ypothesim predictam et ex ea infert impossibile sequens ex ipsis. tamquam necessario sequens ex predictis. et breviter tangit modum quo sequitur et patet. Et quia iam patet ducendo ad impossibile quod in vacuo non potest fieri motus in tempore. et id per demonstrationem primam habetur sicut per causam propter hoc addit cum dicit. sicut in causa. quod causa quare hoc accidit iam breviter est consideratum. et ponit duas propositiones ex quibus habetur causa. quare in vacuo non sit motus in tempore. et est prima propositio quod omnis motus ad motum habet proportionem cum omnis motus fiat in tempore. et omne tempus ad tempus proportionem habet. cum utrumque sit finitum. secunda propositio est. quod vacuum ad plenum nulla est proportio. ex quibus relinquitur tamquam per causam quod motus in vacuo non est in tempore. quare cum dicit. secundum quod igitur. concludit iam dicta in duabus demonstrationibus accidere per differentiam mediorum in quibus fit motus. quare cum dicit. secundum autem corporum. ostendit quod vacuum destruit secundum excessum motus naturalis qui est inequalitas motus in velocitate. et hoc facit comparando duo mobilia ad unum medium. et procedit sic. primo dicit quod causa que non diximus. contingunt penes diversitatem ipsorum mobilium in eodem medio. secundo cum dicit. videmus enim. ostendit intentum sic. cum duo corpora moventur per idem medium. id corpus quod est maioris declivitatis in motu. et hoc sive fuerit grave sive leve quamvis illa sint equalia in figura et magnitudine. citius movebitur per id spacium

in quo proportio est temporis unius ad tempus alterius secundum [in motu] proportionem declivitatis unius magnitudinis ad declivitatem alterius. si ergo duo corpora moverentur in vacuo. id contingeret in vacuo. sed hoc contingere in vacuo est impossibile. et hoc probat cum dicit. propter quoniam enim. pro hoc quod causa diversitatis motus talium in velocitate non reperitur in vacuo. cum in vacuo non sit quod resistere possit. immo necesse est ipsam causam reperiri in pleno. et hoc quia in pleno. dividit unum corpus velocius medium quam aliud. aut propter declivitatem suam in motu tantum aut propter suam figuram ut si fuerit acute figure. facilius dividit medium. aut propter virtutem alicuius proicientis ipsum motum ut patet in motu proiectorum. cum ergo in vacuo non sit aliquod istorum in vacuo non cadit diversitas motus in velocitate. immo necesse omnia in vacuo erunt equevelocia quod est impossibile. quare cum dicit. quod quidem igitur. concludit ulterius ex predictis manifestum esse quod vacuum magis est causa contrarium ipsius cuius ponebatur causa .s. contrarium motus causa localis quod ipsius motus localis. et tangit ad hoc opinionem ponentium hoc. quia ipsi opinabantur quod ad hoc quod motus localis sit. necesse est vacuum esse quoddam spacium separatum a corporibus per se. Cum ergo dicere vacuum esse huiusmodi spacium. sit idem et dicere locum esse huiusmodi spacium. et impossibile sit locum esse huiusmodi spacium. ut postensum est. erit impossibile vacuum esse tale spacium. Et per se autem considerandum. in parte precedenti disputavit contra radices ducentes ponentes vacuum esse dimensionem separatam a corporibus per se. ad hoc potest hoc disputat contra ipsam opinionem in se ipsam destruendo. et procedit sic. primo dicit quod si consideretur vacuum per se. non .s. in relatione ad motum. videbitur vere carens esse et penitus pura. secundo cum dicit. sicut enim in aqua. probat tale vacuum non esse. et dividitur hec pars in .d. m. q. p. ostendit vacuum non esse dimensionem separatam per se existentem in mundo. in secunda ut ibi. at vero oportet. ostendit non esse huiusmodi vacuum extra mundum. ut quidam dicebant. in prima ponit duas rationes. quarum prima est ducens ad impossibile talis. si vacuum esset dimensio separata corporibus susceptiva ut vult illa opinio. dimensiones corporis recepti in vacuo. penetrabunt dimensiones vacui ut fiant ipsius equales. et si hoc. eadem ratione qualibet dimensiones. erunt dimensiones corporis. et dimensiones vacui in eodem loco. et si hoc. eadem ratione qualibet dimensiones penetrabunt se in eodem loco. hoc autem est impossibile causa huius rationem sic procedit. primo dicit quod ex ypothesi sequitur hec propositio. dimensiones corporis recepti in vacuo penetrant dimensiones vacui. et removent quandam cavillationem circa hoc. secundo ut ibi. quod igitur mobilium. ex illa propositione probata. ducit ad impossibile modo predicto. primo probat. corpus cubicum cum recipitur in aere ut in aqua. id in quo recipitur aut condensatur

in tm q e cor receptu, aut tnsmutat locu
suu i tm ita q cedat corpi recepto et h insi-
cat p inductom i corpibz divisor motuu sz
cu recipit aibit i uacuo. uacuu n condensat
in tm q e aibit n cedit ei i tantu. et h, q
uacuu no e cor nle. c debet condensaco aut
tnslo fm locu. lz uacuu ponat cor simpx.
q e tres dimsiones separate. g necce e dimsi-
ones corls cubici penetre dimsiones ipius ua-
cui s eqles. et penetri ab ipis sic g cu re-
cipit aibit in ae et i aq. n aer aut aqua
condensaret aut tnsmutaret locu. neco dim-
siones corls cubici pntrent dimsiones aeris.
au aq. h rois p poit ma. et imiit suam
pbom. ut i. i uacuo au. poit mi. cu sua
pbone et paont pbones ex dcis. tco ut ibi.
sz p uacuu. dat gm. et q possz as dice. qd
corp cubicu cu recipit i uacuo. pntre dimsiones
uacui gongit n ex sua n sz p nam suor ac-
cidenciu sensiu. ut. s. gvitas aut levitas. aut
calidit au frigiditas. remoz h cu dic. ac u
dns cor cubitu hre dimsiones eqles dimsioibz
uacui q pntrent eas. n fm qd cubicu e calid
au frigidu. au grave. aut leve. imo h ht ex
sua eencia. s. ex sua n. eencia. n. cubica a sba.
n e a suis accntibz quius ab ipis accntibz
separi n possit n solu i ymagne. vn gcludit
gnr cu dic. qr et si separ. q si ymagiet cub
separ a suis acciibz. tn hebit dimsiones eqles
dimsioibz uacui. q quid dimsiones erut i pte
loci sui uacui s eqli. gnr cu dicat. q e. ex i
ppone iam pbata ducat ad ipole in pdco. et
pz. vn gcludit cu dic. vn q g. iam dcm ee
vnu in gens qd sec ex ypoi. s. si ponat uacu-
um separatu corls recepom. et intelld. qd e
i gens qd gcludit. s. ples dimsiones pntre.
et in pdco. p h. n. qd ulr cor cubicu hre
dimsiones cu ymagiat separatu a suis accibz
sensibz. ulr q cubz p suas dimsiones repleat
locu. qr alias dimsiones cu ipis n recipi. p
h i quod sut sic separate ab acciibz sensibz. ulr
qd n differut a dimsioibz uacui. cu n sit
nisi. 3. dimsiones sic ymagite. sic poit ee
uacuu, et sic ulr qd penetrent se. et sit i eod
loco. gnr cu dic. amp au in e. dat aliam
rom ad idm. et e, cor cubicu cu ymagiat
separatu a suis passioibz, adh retinz id qd ht
ee cor i q cor. s. 3. dimsioes, cu g h in
ymagitu n differt a suo loco qd po uacuu. cu
uacuu sil ht. 3. dimsioes separatas ut corp
cubitu, n eade rone ad cor indigebit loco a
ex se. sz solu vnuqq corp suis ppis dimsibz

cu ymagiant dimsies separate a passioibz, et cu
h e. q pone locu solu gome locatu. n ad addicu
sup locatu. n e nece. et hnc cam addit cu dic.
nichl. n. differt. gnr cu dicit. amp oz in ee. o
qd ex mudu no est uacuu separatu ut dicebat
quida. q si sic eet. nccio aliq in maifestaret nob
i istis q i mdo monet. nllo aut n uu nobis mai
in mudo. qr no uu ex ee. et qd aliq in maifa-
ret. pbat p sile cu dic. aer. n. p h qd aer lz
n pcipiat ee usu e tn ad et dicim ipm ee
p tactu et s aq. quius i ipa eent pisces sicci.
su qd tota sua spissitudo eet sicca n pp h eet
usibilis sz tangibilis. iudicatu. n. de tangibz het p
tactu et sic aliq in pcipit h ee, quius ao in
estimet ipa no ee, gnr cu dic. qd quidem g.
q. epilogando gcludit m ee ex pbitis, uacuu
separatu no ee. gnr cu dicit. Sut aut quid q p.
disputat g opiom pn ponetiu uacuu ee qdda
infusu et in bibitu corlibz ipm destruendo. et proce-
dit sic. p dat rom p qm ponebat quida uacuu
ee h m. scdo ut i. sic g raru. destruit ipm opiom
ro cor sunt h. si non e uacuu. densu et raru
n sut. et si hoc. gggo et segggo n sunt, ita ut
ad p gggom et condensacom recipiat minorem
qntite, aut se p segggom maiore. et si h. seq
vnu ior. tu ipolium. s. aut qd sit mot lolis. oio
no erit nz gno ut nc idem fieri gnom aut
si sic. moto qaiqz fm locu mouebit uniusu.
au si ponat gno. gnatu et ex quo gnat eqlia
sp erut i. s. ut cu ex tanto ae gnat tanta aq.
i ead hora ex tata aq gnari aere eqle. au g
oz pone vnu ior tu, qr vnuqqz e ipole. au oz
pone condensacom et rarefcom. et i raritate
et densite, ri i uacuu, qd au teneat gnaa i q
po seq ad pdcor tu ipolium. satis pz. si. n. ponat
n ee condensacom au raritate. et gno n sit scdm
eqlite. tco in pdco. si ad gnet au moueat s
locu, oz cor ei pximu mutare suu locu, r ead
rone corp pxim illi suu locu, et sic de aliis. qr
si sic. eet. moto uno monet uniusu, gnr
cu dic. si quid g. destruit opiom pdcam et p
destruit ipm opiom i se. scdo ut ibi. qm aut
uacuu. destruit radice ducente tales in suam
opiom. h m gio pcessit in dispu gt pdcam
opiom. hoc. n. facit, qd destcto ipius opiois
mag gueit cu pdcis. qm destcto radicis ipius.
et q possz pom qd uacuu in bibitu corpibz
sit duob modis. aut. s. foramina uacua se-
parata existencia inter cor raru, au uacuites
mixte ubqz cu cor. pp h pmo destruit pm modu
dns, qd si dicat uacuu ee foramina uacua
separata inter corp raru. cu onsum sit sup. qd

vacuum separatum impossibile est esse et similiter locum separatum. ex
illa conclusione relinquitur quod nec erit rarum in quo sint
huiusmodi foramina vacua separata. Secundo cum dicit. Si autem
non separabile. destruit secundum modum. dicens primo quod si vacuum non
fuit separatum. sed tamen est aliquod vacuum mixtum cum corpore illa
positio est minus impossibilis quam positio predicta et hoc. tamen quia inconvenientia
sequentia predictam positionem ex motu secundum locum non contin-
git isti tamen quia predicta positio posuit dimensiones se-
paratas quod non facit hec. Secundo cum dicit. Contingit autem primum.
destruit secundam positionem vacui ducens ex ipsa ad quatuor
inconvenientia. quorum primum est quod vacuum non potest esse causa
motus quod tamen ponebant adversarii. sed solum motus
qui est sursum. et hoc. quia per eos corpus rarum est et vacuum
admixtum est leve propter hoc enim dicebant ipsi ignem
esse rarum scilicet propter suam levitatem. Secundo cum dicit. Postea
motus. ducit ad secundum inconveniens sic. quia sic ponentes
vacuum non erit vacuum causa motus corporis. sicut locus
posuit causa motus ut volebant ponentes vacuum esse dimen-
sionem separatam. Sed est causa motus corporis sicut motor
id est scilicet quod sicut utres qui putantur esse vacui cum
ponuntur in aqua. moventur sursum. et motu suo
movent secum corpus eis continuum si quod fuerit. et similiter
vacuum movet sursum corpus leve cui est mixtum. cum ergo
esse quod sic movet per attractionem necesse est moveri ad
eundem locum ad quem attrahit corpus aliud necesse est va-
cuum moveri. hoc autem videtur impossibile. si enim vacuum movetur.
vacui esset motus. et in locum. non enim movetur nisi
ad locum. quoniam quod locus ad quem movetur non potest esse nisi
vacuum et sic ad hoc vacuum erit vacuum quod est inconveniens.
Tertio cum dicit. Amplius autem. ducit ad tertium inconveniens. et
est. quod sic ponentes vacuum non possunt reddere causam
quare grave moveatur deorsum. non enim possunt po-
nere vacuum nisi causam motus levis sursum. si ergo di-
cunt plenum esse causam motus gravis et deorsum.
non movetur simpliciter deorsum. cum non sit simpliciter grave
nec leve secundum eos et isti possunt complere contradicentes in
contrario celi et medio. Ultimo cum dicit. Medio est. ducit ad
quartum inconveniens. et est quod motus erit in instanti quod
sic sequitur. cum vacuum sit causa motus levis sursum. et
quanto aliquod corpus rarius est tanto velocius movebitur
sursum. sic ergo sumantur duo corpora rara quorum unum
esset rarissimum quod secundum istam opinionem necesse est
esse vacuum. illud corpus velocissime movebitur sursum.
ita scilicet quod non in tempore sed in instanti. cum illud motum
eo quod est vacuum ad aliquem nullam habeat proportionem.
et reliquum moveatur in tempore, corpus vacuum necesso motum
in instanti. et ita dz dicere predictos non moveri quod mo-
veri et quod hoc sit verum. potest ostendi per rationem supius
positam qua voluit quod omnia que sint in vacuo essent
immobilia. quare et mixtoforum ipsum vacuum immobile erit.
cum velocitas eius si movetur. ad velocitatem alterius
habeat proportionem.

nomina autem vacuum. destruit radicem ducentem
predictos in suam opinionem. et est illa ratio ipsorum
quam supius posuit. et dividitur hec pars in duas. in quarum
prima resumit illam rationem. in secunda ut ibi. Nos autem
dicemus. destruit eam. in prima parte sic procedit. primo
dicit. quod quamvis intendit ipse vacuum non esse tamen
fuerunt dubitantes ponentes rationem predictam ad ostendendum
vacuum esse. Secundo cum dicit. Cum motus. ponit ipsam
rationem et supponentes hoc quod ipsi posuerunt scilicet va-
cuum esse causam densitatis et raritatis arguunt sic.
si densitas et raritas non sint. aut localis motus
fuerit non erit. aut universum movebitur motu
quodamodo. aut necesse est generationem semper esse equalem in predictis.
et quod hec consequentia sit bona probat. Secundo cum dicit. Minor enim.
in generatione aeris ex aqua generatur maiori loco indiget
quam illud ex quo generatur. si ergo non possit corpus ei
proximum condensari oportet ut cedat corpori generato et
transferatur in locum corporis sibi proximi et ad hoc illud corpus
movetur locum transferetur. sed et oportet transferri in locum alterius.
et sic oportet ut universum moveatur. patet ergo quod nisi
sint densum et rarum. necesse est aut universum
moveri. aut generationem esse equalem. per cuius equalitatem
maneat universum in eadem dispositione. ita scilicet quod
quantus aer generatur hic ex tanta aqua. quod tanta aqua
generabitur alibi ex tanto aere. aut oportet non omnino moveri
motu fieri. istud enim sequitur. quodamodo transmutatur secundum
locum nisi concedatur omnem motum localem esse circularem.
cum ergo non omnis motus localis sit circularis. si
alius est fieri, necesse est aliquod predictorum inconvenientium
accidere. si non sit densitas et raritas. quare cum
illa sint impossibilia. oportet ponere densitatem et raritatem
esse. cum ergo densum et rarum non sit secundum eos
nisi sit vacuum eo quod ponebant vacuum esse
causam ipsorum. oportet ponere vacuum esse. unde concludit
cum dicit. Huius quod ergo. quod ponentes vacuum esse per
iam dicta. dicunt ipsum esse aliquod. Secundo cum dicit. Nos
autem dicemus. intendit destruere istam radicem
sive rationem et quia error non est nisi in hoc quod posuit
vacuum esse causam densitatis et raritatis in aliquo, non enim
non est error. immo si ponatur densitatem et ra-
ritatem non esse. sequitur necessario aliquod predictorum inconveniens
esse. propter hoc solum destruit vacuum non esse causam densitatis
et raritatis. ostendens aliquod a vacuo esse causam
ipsorum quam materiam. ad quod ponit .3. rationes. quarum prima est
hec. eadem est materia magni et parvi que quidem
materia eo quod est in potentia ad utrumque fit utrumque. non per
adveniens aliquod ab extrinseco. nec per exitum alicuius
quod ei inest. sed densum et rarum non aliud est
quam idem corpus transferri de magno in parvum. aut
econverso. ergo densi et rari est eadem materia. que quidem
existens in potentia ad utrumque fit utrumque. non per aliquod
adveniens nec per exitum alicuius quod inest. illud tamen

no gingeret si uacuu esset cu densi et rari q
si sic. tc fieret raru p extensione i quod i
uacuitatibus p contrctis. aut recipent ab extrinseco
uacuitatis. p au quaiqz ptes alie dilatantes uacuitates
prius contractas. et densu fieret eo. s. p exitum
pau gnetur i uacuitatibus. et constrictione ipsarum
uacuitatis. h rois solu post ma. cu sua pbe.
et gne. in. no post. q maioritatem e. gm. tn
post eam. ee ma. sic pcedit. pmo suppont
qrda ppones ex p h maioritatis. ex qbz hec pbo
maioris. sedo ut i. e q ca. ex ipis infert ipm
ma. tcio ut ibi. m e a. inicitat adh ma.
p exm. et diuitt illa maioris usqz ad illu locu.
sz id densu. ibi. n. ex ma. iustificta infert gne.
in pma aut pte suppont. iiii. ppones. q. p.
e. qd una e m gioz. s. calidi et frigidi.
et ulr oim gioz nlia. alnati suscipiens
ipa. scdam ppom dat cu dicit. et ex eo qd.
et e, qd id quod e gnatu i actu necio
gnatur ex aliq ente m po. et no in actu.
ut calidu gnatu e ca in actu ex cado in
po. et n in actu. tcia dat cu dicit. et non
separata. et e. qd m nuqz separat ab alto
gioz. lz gdditas ei sit alia. a gdditate gioz.
Qrta dat cu dicit. et intra e. et e sicut
spetiem p. et e. qd m e una nuo id. q qnz
recipit vnu gioz. qnz reliqu. ex istis ppoibz
infert ma. cu dicit. e q iam. et pz ex dcis.
nrafm e aut. maioritatis ea p exm. i dat duo
ex. qrz p e i formis gius. scdm au in forma
eadem. et est magis dens ad ppoitu. pmu
e tale. In gnone aeris ex aq ita e. q m
q p e. sb forma aq. fit sb forma aeris. n p
aduentu alicui ab extrinseco i pm mm. sz q
h qd erat i po minus gntitatis. s. m aq. fit
maioris gntitatis nullo adueniente. et sr cu ex ae
fit aqua. no fit h p exitu alicui ex m.
p cui exitu recipiat m minore gntitate. aeris
sz fit. q h qd e in po aq. s. m aeris
fit minoris gntitatis nullo exeunte ab ipa. qr
sr erit i magno et puo. qd ead m re-
cipiet magnitudine nullo adueniente et puitatem
nullo recedente. Et q posuit id exm i gnone.
et nullo fort ut eqlr sr erit i altacone.
gelundit cu dicit. silr q. sr ee in altacone.
ut. s. cu aer magis gntitatis fiat mi. gntitatis
qd accidit ei a frigore, au aer minoris gntitatis
fiat maioris. ex h qd accidit ei de calore. n fit
h p aduentu alicui ab extrinseco i ipm aere
n p recessu alicui ab ipo qd prius ifuit.
sz q m que po e maioris gntitatis et minoris

lz n sint fit actu utrqz. nullo adueniente nec
recedente. sicut uidemus qd ex cado fit frigid.
et ex frigido calidu nullo adueniente n recedente.
sz q eade e m q po e utrqz, fit actu utrqz.
gnr cu dic. fit i ex calido. confirmat pdcam
ma. p exm i eade forma. et e, qd sic ex mi
calido fit magis calidu nullo adueniente calido quod
no fuit prius i m. et qd no fuit prius minus
calidu, sr ex puo fit magnu nullo adueniente
extrinseco quod no fuit prius i m. Et tollndu
eo. qd sic ex magis calido fit minus calidu nullo
exeunte. qr ex magno fit pu nullo recedente.
Et q id exm posset indi hre dubiom. et i q
ualde gueniens e ad ppoitu. ppr h confirmat
ipm gnr cu dic. sic uz. p duo silia. quorum pm
e, quod sicut i arcu celi maioris cu fit arcus
celi minoris, no fit curuatio in aliq pte i qua
no fuit prius curuatio. sz rectitudo. sicut. n. fit
curuatio p h, qd adueniat curuatio alicui pti cui
prius n ifuit. q i omi pte fuit curuatio. hec
minor. qm nc. sr cu ex minus calido fit magis
calidu no aduenit calidu ab extrinseco. alicui pti
cui prius no ifuit. q i omi pte fuit calid.
sz minus qm p. m. silr dat cu dic. uz e sile.
et e, q sicut e qdda gen pamis qd dr simula
cui n e sumere aliquam pte in q no sit albedo,
sr in aliq calido ex quo fit magis calidu
no e sumere aliq pte in qua no sit calid.
et intendit p h quod densitas et raritas
sunt i omibz ptibz rei. ex quo pz. quod
n fit ex uacuitatibus ut uolunt radix pdca. id
aut ulm sile scdm alia translacom de a expoit.
hic. n. a ee flammam qd expont gm. qd sic
i flama in qua e summa raritas. no e sumere
aliquam pte que no sit calida et alba, silr in
calido ex q fit magis calidu no e sumere aliq
qn sit calidu. et ex hijs concludit gnr cu dic.
qre et magnitudo. ipm ma. iam iustificata dns,
qd magnitudo et puitas corporis sensibilis n extendit,
dno. q m. ad recipiat ab ex. n innouat. q
ab ipa m ad exeat qd prius ifuit. sz q m
e po ad utrqz. fit actu utrqz. sz successiue.
eo qd m e ead. gnr cu dic. utrqz id. ex
ipa ma. scdo in. qm supplet gm. infert
gne dicens, qd cu idm corpus mutatur a raritate
in densitatem aut eo. h n fit p motum corpu
extrinsecorum aut p exitu partium. sz q ead e m
utriusqz. q qnz recipit maiore gntitatem. qnz minore.
id e motus gnis. gnr cu dic. est au densu.
innuit scdam ronem. ad idm. et e. gue consequens
densu p maiori pte. et leue raru. cu q cald

m q e m po ad grue. et leue. fiat utrumque i actu.
n adueniente aliq n recedente. silr erit de dnso et raro.
et i eo densi et rari m erit. et n uacuu. gnt
eu dicit. amp sic eaule. dat tcia rom. et e. qd
dam sile qd supi posuit. sic i arcu eauli ma.
cu fit arcus eauli ma mi. n fit i eo ieuaco
i a pte i qua pus fuit icitudo et p ieuat.
imo i om pte fuit ieuaco. silr ignis i omi
pte e calidus. si. n. accipiat ad igne. in omi
pte recipiet calidu. sic eu idm cor eustinuat
sedm raritate et densitate. i omi pte e repire
dnsum aut raru. et n fiet hi dnsite au rari
p aduentu alieni ab extn. n recedente aliquo. sz
per n anima m. ut pdcm e. et m h pz qd illi pea
uerunt qui posuerut densite et raritate fieri ex
costrictone et amplacone forammu siu uacuitatu.
qm p h n recipit qlz ps dnsite aut raritatem
qd e ut, dnsu. n. fm oms ptes e densu. et gr
raru. scdo eu dicit. duo. n. sut. pbat h p qdam
guaia densu et raru, utrumque. n. ipoz sequit duo
qm dnsium sequit. graue et duru. raru aut
cosequit. leue et molle. sz i e. qd qlz ps leuis
e leuis. et qlz ps mollis e mollis. qr qlz ps
rari e rara, et silr e de dnso et suis gnabz.
et ne putet qd pdca uu. i omibz gsequent
raru et densu ut pdcm e. remouet h e dic.
dissonat aut. dns quod n lz in plibz. In plubo
n. i e. qd plubum grui e qm ferru. plubum
tn e rarius ferro, et ferru densius plumbo.
gnt eu dicit. ex huis g. das. epilogat dicens m
ee ex pdcs. qd uacuu n e aliqd separatu p se.
et h. nz ad simpr separatu a corpibz. nz aliqd
separatu p se extns. m a. s. i raro nz i e uacuu
aliqd extns i corpibz ipis mixtu. que fuit ulcia
po qm destruit. de uacuo. h intendit p uacuum
extns m po. uacuu. n. h m dcm sz e m po et
nuqm m actu. Et qz fm sic diceret uacuu ee.
e uacuu m po. et m q est eu eustois p locu
sr e i po. et po dr hinc inde equioce. ab
illa deceptine pseruat se eu dicit. n ad. dns uacuu
no ee m po. n ad uelit uocare uacuu. i qd
eu e ei quod mo localis. siu mot localis. sic. n.
ddo uacuu e dice m grauitatis et leuitatis ee
uacuu, et quod m grauitatis et leuitatis sit eu eustois,
pbat eu dicit. densu. n. p h qd m e eu dnsi
et rari ut positum e, et densu et raru p huc
gcitate que e grauitas i leuitas sut actina cae
motus localis. qr m erit eu mot localis. et ad
dit eu dic, scdm aut duru. qd lz densum et
raru p huc gcitate grauitas et leuitas sut actiui
motus eustonis. p re tn gna ipa. s. p durum
et molle no sut cae mot eustois. imo sut

cae facilitatis et difficultatis eustois p ipa. molle. n. eu
sit corp in quo fit motus localis. e eu facilitatis
mot. eu au sit duru, e eu difficultatis. ut aq p
sua molliciem est eu facilitatis mot. terra aut ppt
suam duricie e eu difficultatis motus. au oio i potis
silr i sut duru et molle cae altacois. mag
qm loci mutis. qm molle e eu passiois. et duru
eu actois. molle. n. e passiuu et duru actm.
ultio eu dicit. de uacuo qd. epilogat. ulr siu pnac
declarata m h c, dns dcm ee. ee de uacuo.
quo e. ut. s. si aliq. uocauit m uacuu qm
n e, ut si uocauit uacuu dimsiones separatas
a cor i tbibitas. et de uacuo sic eiac caplm ad pstus.

Conueniens aut. In hac pte e mencio de
tpe. et pcedit sic. p tangit gcinuacom
h ptis ad pdeam. et dat mencom et modu.
agendi. m scda ut i. qd quid g. pse mencom
et gcinuacom h ptis ad pte pcedente. quod
dnuit p h qd dicit. queniens. et e. qz sermo
de tpe queit eu sermone de loco. qm pscracon
de uacuo e ps pscracois. de loco ut dicit gm.
mencom dat p h qd dicit. de tpe. modum
agendi dat eu dicit. p au is. et e. qd p est
oppo ee ee tps tpis utrm. s. sit. au no sit.
p rones coes et logicas. et h, qz lz tps ee sit
m p se. et i ab omibz suppoitu ee, tu p res
locas appent gcinq ppuade ipm n ee. h g fa
ciend e p. posti au iue de strigand e. quid
sit tps. et q n ei pscracione demostrauit.
gnt eu dic. qz quid g. pse mencom. et di
illa ps m d. m. q. p. pcedit oppo ee ee tpis
p roes qes ut pmisit. m sca ut i, qd a tps
nificat gddicitate et nm tpis. p ps adh hic
d. m. q. p. oppoit ee ee tpis. m scda ut ibi.
amp aut ipm nc. oppoit ee ee instans. qd
e distinguens pteritu a futuro. Et qz tps ee
est m p se, et sit ab omibz suppo ee. pp h
solu dat rones intentes pbare tps no ee.
et dat dnar. q. p. e h. ee copoitu ex n entib
e no ens. tps e copoitu ex no entibz qm
ex pterito quod iam defecit. et ex futuro qd
no du est. Instans. n. distinguens, non e tps
g tps n e. et addit gne. qd tps oio n e au
uix. et dicit uix. qz p sermones locos n pase
cae ad sn ee, au n ee. au qz ea q copleta
sut. sut hi. i quoz ee n fuit aia. sz tps
et mot sut hi. qd non huit actu copletum
sn aia. et pp h dixit forte, qd uix hic ee.
n. n. eet aia ut dicit gm. n eet tps n po.
pdce rones p poit gm. scdo ut i. h quid. n.
poit mi. tcio ut i. ex huis aut. poit. ma.
gnt eu dicit. ad h au. dat alia rom ad id.

dif

com

com

et e. oe huis ptes. si ipm sit, nece e aut oms
ptes ei9. at qdā sunt ee. sz tps ht ptes quaz
nlla e in actu. imo qddā tpis tps iam est
pteritū et qddā futm. g tps oio nō e. h' rōis
p poit ma. scdo ut i. tpis ā. poit mi. scdo
ut ibi. e aut mi. mfē gm. qrto ut i. ipm
aut nūc. pbat mi. sic. n' ipius tpis e i actu.
n solū instans. sz instans n e ps tpis. g nlla
ps tpis est in actu. h' rōis solū poit mire.
hūc. s. instans nō e ps tpis. et eā pbat cū
dicit. msurat. n. et h' duobz modis. p m
sic. omis ps mensurat suū totū. i. s. quod
aliqciens supta. aut reddit suū totū. aut
excedit ipm, sz instans h' m m n msurat
tps. g istans n e ps tpis. h' rōis solū dat
ma. alio m pbat idm cū dic. et copoi. sic.
oe totū copo ex suis ptib9. tps n copoit ex
istanibz ut pbat i. 6. g instans nō e ps
tpis. h' rōis p poit ma. scdo ut i. tps aūt
poit mi. gnē cū dic. amp aūt. oppoit ee
ee instancias dices qd n e scire facilē. utm
istans qd m distinguer ptitū a futo sp
maneat idm. , an sit mlta instancia
s' invicem succedencia. i qd vnū p ad. scdo
cū dic. si q g. gse illa dubom opponens
ad utrāqz pte. et p si det qd sint pla in-
stancia s' invicem succedēcia. q2 h' ps uidet
pbabilior. argui- t g sic. si pla sint i-
stācia s' invicem succedencia, cū tn nlla
ps tpis sit sit cū alia. n vna gemeat ab
aa. ut tps mi9 a ma. sic dies a mense.
nece e sp instans pm corpi an q succedat
rem. et h' q2 instancia n sunt gemcia se. g
n possint sit mane, istā gnam gse i. in
eo qnd g. ibi. n. arguit ulteius sic. si i-
stans p corpit. nō corpit i se q2 m se
manet. g i a instanti. n instanti an ipm.
h' m e. q2 sic corpet anq eet. g i instanti
sequēti ipm. aū g i instanti s' gti. aū disgti.
nō p m, q2 instans n e gtinuū instanti sic
n punctus puncto, qr si corpit. corpit in i-
stanti disgti. et si h'. neco manet infinitis
instanibz intmediis sit cū ipis. Cū. n. inte
qlz duo instancia cadat tps mem. et i quolz
tpe sint infinita istancia. int instans corptū.
et istans i qd corrupit erit infinita instancia.
i quibz simt et i rōe cū ipis, qd e ipole.
g pm. s. pla ee instancia s' invicē succednacia.
gnr cū dicit. at u nz sp. gse alia ptem
dubois. nitens ad h' qd nō e id instans semp
manens, ad qd dat duas rōes. q. p. e. nllm
diuile finitū ht tm vnū tm, z h', nz si

sua gtinuitas diuisibilis sit i una pte tm, ut linea,
nz si i ples ptes. ut supficies et corp9. corp9. n. ht
3. tiones et supficies. m. sz gtingit sumere aliqd
tps finitū. cui9 instans e ds, g nō e tm vnū
instans sp manens, imo nece e ut sint pla. h'
rōis pmo poit gm. scdo ut i, nlli9. n. diuisibilis. poit
ma. cū sua pbone. que pz ex dcis. tcio ut i. ipm
aut nō. poit mi. gnē cū dicit. amp si sit. dat
aliā rōm ad idm. et e. oia que sit sūt p tps.
i se hnt. qd nllm e pus alio. at postius. imo
oia i eod instanti. si g eet tm unū istans. pre-
teritū et futm. tē oia que sūt. et q fuūt. et
erūt. eent i eodm instanti. et i sit fm tepus,
qr que fuūt i. q. anno. z que nc sūt sit se
scdm tps, et nemo pus alio. z nz postius. qd
e impole, g id ex quo se. sz n ma. q2 maior
e. g mi. h' rōis p poit ma. scdo ut i. et sig
pus. mi. tcio ut i. simt erūt. gm. gnr cū
dicit. de huis quidē. gcludit iam dcā ee opp,
p nm eoz q insūt tpi, et h', an sic ptes istūs
toci qm ad pmā pte. an sic ds e in dicto, qm
ad scdam. gnr cū dicit [Quid aūt i q e
ipius n. iuficat qdditate tpis et nm. et pcet
sic. pmo dic maifm ee quid sit tps, i q n
tpis, ex illis que sūt tradita a pdecessoribz suis.
et i ad h' ex illis q ex dcis ipoz possūt hri.
ut ibi. quid. n. accedit ad motū. et diuidit
illa ps in d. m. q. p. dat opioes alioz i ee
tpis. et ei9 n. et eas destruit. in scdā ut ibi.
i accipi aūt. dat opiom ppā. p ad h' ht. d.
m. q. p. sit dat duas opiones de tepe. et eas
destruit. i scdā ut i. qm aū in. dat tcā opiom
ee qdditate ei9. q magis in ee n. z eā destruit,
et sp h' ulterio destruit eam. ut ex ipa descedat
ad ppositū suū. in p g pte p dat sunt duas
opiones. i. q. p. ondit. qd quidā dicebāt tps
ee motū toci9. et n intelligit p motū tocius.
reuolucōm toci9 gpletā. alia aū opio e. quod
quidā dicebāt tps ee spam ipm. gnr cū
dicit. qd circulois. destruit opioes pdcas. et pmo
pmā. et h' p duas rōnes. q. p. e. nulla ps
circulois copleta e. circulo. quecūqz. n. e accipe an
cōpletōm circulois. e ps circulois. et n circulo. sz
ps tpis nō e tps. g tps nō e circulo. h' rōis
p poit ma. scdo ut ibi. circulo aūt. poit
mi. cui9 pbom innuit cū dicit. ps. n. z pz
ex dcis. gne tacet. gt aūm dic. amp ā. dat
scdam rōm ad idm. ducente ad ipole. ex ypo.
et est, si ples eent celi ut uolebāt quidā.
qui posuit mūdos ee multos. oīe simli-
ter tps reuolucō cuilz istoz. sic e uni9
cū poit ee unū. et si h'. se pla ee tepa

sil' qd ē ipo^le. et melius d' quod i^d ipo^le pla ee
spa simt. nō s^r ex eo qd poit pl'es ee celos.
lz ip sit ipo^le. qd tn̄ possz dic̄e ds. imo seq^t
ex ypo^si que ē tps ee caulom cōpleta. ista r̄
rō nō solū dest^it tps ee caulom cōpleta. Sz
tps ee pte caulois. gnā cū dicit. toci^s aut. in
tendit destruere alia opiōm et qz illa opio
^at ualde debilis. dat p^o rōm sic ponenciū. r ē.
oīa q sunt uident^r ee in spa toci^s. et qz a^d ē
ee i celo. et a^d ee i tpe. et ↄpat h rō i m^g.
qz i u^t hui^s rōis. ē ex affr̄ i sc̄da figa. et
in h p^cat in for^a. pp h dic̄ q ipe magis
stultū ee. quod dem̄ ē in h^c opione qm̄ in
digeat in pbone. n̄ alr̄ impbat eā. gnā cū
dicit. qm̄ aut. dat tcia opiōm de q^dditatem
tpis. que maxie u^r ee u^a. et i ipm dest^it.
et ē h opio quod tps ē motus simp^r. pcedit
aut sic. p^o dicit. qz tps maxie u^r ee mot^s
s^t mu^o qda. ido de h cōsi^d ē. et i h dedit ipm
ↄsidacoim. scd̄o cū dicit. vni^s quid^e g^a. incipit
ↄsidare de h. ipm opiōm destruendo. et diui^t illa
ps. in. d. m. q. p. ondit tps n̄ ee motū. gnā
cū dicit. at u^o nz. o^t quod q^uis tps n̄ sit mot^s
tn̄ sn̄ motu non ē. ad p^m poit duas rōes. q.
p. ē h. pl'es motus simł sit. et i locis diu^sis.
sz tps ē idm̄ apd oīs ↄ r^u cuiłz loci. g^o tps
n̄ ē mot^s. pmisse sat patet. h^s rōis p^o poit
ma. scd̄o cū dic̄. tps aut. mi. gnā cū dicit.
amp^l aut. dat scd̄am rōm ad id. et ē. omis
mu^o s^i motus ē uelox au tard^s. tps nō ē
uelox aut tardū. g^o tps n̄ ē mot^s. h^s rōis
p^o poit ma. q sat patz. scd̄o cū dic̄. tps
aut. ponit mi. t^cio ut ibi. tardū. n. pbat
ipm mi. sic. uelox et tardū diffiniunt^r tpe.
uelox. n. ē i^d. qd in pauco tpe multū mo^u.
tardū aut quod i multo tpe paucū. sz tps n̄
defiat^r tpe nz q^ntū ad suā q^ntit^e nz q^m ad
q^lit^e ipius. si h^ret q^lit^e. g^o tps uelox aut
tardū n̄ ē. h^s rōnis p^o ponit ma. cū sua
pbone. et pz ex dc̄is. scd̄o cū dicit. tps a. poit
mi. ex quibz ↄcludit gnā cū dic̄. qd quid n̄.
m^m ee ex dc̄is qd tps nō ē motus. et ne
putet^r qd faciat ui in h q tps ↄstrueret
cum hiis noibz mot^s et mu^o. addit gnā
cū dicit. n̄ aut. qd q^ntū ad ppositū n̄ diff^t
dic̄e motū aut mutacōm. au u^o. uł t^nslo
h^t mutacōm. h^t a^a t^nsmutacōm. S^t quo
dic̄ gnā. qd u^tit^r gnā motu ad t^nsmu^te in
h loco. ut. s. p h declaret^r. qd tps n̄ ē aliq^d
gnū. m^or. motuū. gnā cū dic̄. at u^o nz sine
o^t quod tps sn̄ motu nō ē sic. cū nos nō in
telligim^s aīm t^nsmu^te fi. nz i nobis. nez
in aliis. sui adh^c. cū intelligim^s et p^ea obliui
simur nō cōphendim^s nz pcipim^s tps ee.
g^o tps sn̄ motu nō ē. si. n. eet. nccō possz
aliquo ↄphendi. c^ca h^c rōm sic pcedit.
p^o poit ↄnē qm̄ intendit. scd̄o cū dicit.
cū. n. n^t. ponit aīs ex quo s^e. t^co cū dic̄.
sicut nz. cōfirmat ipm p testioniū. de qui
bzdā qui dormierunt multis aīs. q quidē
qz n̄ pcepūt motū me^m. int^s fuicāt sue
dormicōis et icau sue expgefactōis. imo
geminauūt istans icai uni^s cū instante icai
alci^s ee. pp quod putauūt se. aut oīo nō
dormiuisse. aut parū. sic g^o. qm̄ latuit eos
motū. ee me^m. int^s unū instans et reliqū.
latuit eos tps fuisse me^m. tanq^s si i u^te
nō fuisz mot^s medi^s. i u^te n̄ fuisz tps
oīo sil'r. et nos opinam^s nos n̄ ↄphnd̄e
tpe. cū nos non cōphndim^s mot̄ diffinit^r
int^s duo ext^ma. quod cōtingit. cū credim^s
nos exist^e in istanti indiui^li. sui int^s duo
istancia. int^s que n̄ ↄphndim^s motum.
cū aut aphendam^s motū diffinitū p duo
ext^ma cōphendim^s tps. ex quo inf^t idm
ↄnē pbatā. cū dicit. m^m ē. et pz. vnde
ↄcludit gnā cū dic̄. quod quid g^o. m^m ee
ex pdemis. qd tps nō ē motus. nz sine
motu. ⸗ Conse^t cū dic̄ [accipiend^s aut.
ponitis opionibz alioꝝ c^ca quiddi^te et n̄m
tpis. et ip^s destruit. in h^c pte dat opiōm
ppā. ↄ diuī h ps in. d. m. q. p. inquirit
diffōm tpis. quiddi^te ei^s. et n̄m indicante.
in scd̄ā ut ibi. hiis aū nobis. declat qsdā
ppetates tps necco cognoscendas. p ad h^o
h^t d. m. q. p. in q^rit ipam diffōm. i fa
ut ibi. et sicut mot^s. u^te diffōnis q
site ps^e. p^ma adhuc h^t. d. in. q. p^ma
docet a quo ē incipi^d. ↄ inq^renda diffō
tpis. in scd̄ā ut ibi. qz q mo^t. incipit in
quire ipm. in p^ma pte sic pcedit. p^o
dicit qd uolūt inq^re quid sit tps. dz p^o
ↄsi^te qd sit tps et ei^s mot^s. et qd tēp^s
ad sit ipius motus. ondet. scd̄o cū dicit.
sit. n. motus. sic. mot^s et tps nccio
simł sīt. et sił cōprehndūt^r. aū g^o oz
motū ee tps aut ad ipius mot^s. alr̄ n̄
necco sił ↄphenderet^r. sz tps n̄ ē motus. ut
p^us pbatū ē. g^o ad est ipi^s motus. hui^s
rōis solū poit p^ma ppōm cū sua pbone.
et ↄnē. ppō ipa pz. qm̄ pbat cū dicit.
ↄ nāqz si sit. sic. et si nos eēm^s i tene
bris. ita quod n̄ accideret corp^{bz} int^s aliqua
t^nsmutacō sui motus. dū in ymaginem^{us}

neccessario motum, necesse sit in ymaginatione motum comprehendentem tempus, et econverso. si comprehendimus tempus. necesse
comprehendimus motum. ex quo patet, quod tempus et
motus in apprehensione necesse sunt simul. quare et
intellectoris in esse. consequenter cum dicit. Dicitur autem motus.
ex parte proponit iam probata inter conclusionem. scilicet tempus est ad
motus. Cum autem dicit. quod quidem motus. incipit in
quirere diffinitionem temporis. et diffinitio quam inquirit est hec.
tempus est numerus motus secundum prius et posterius. In
inquirendo istam diffinitionem sic procedit. primo inquirit hec
duo. scilicet prius et posterius de tempore. secundo ibi. at
vero et tempore. inquirit ipsam diffinitionem totam. tertio ibi
ibi. Signum autem est. redit super primam partem diffinitionis
ipsam iustificando. et ambiguitatem declarando, prima
autem duo inquirit de tempore sic. cum omne quod movetur
movetur de loco in locum. et hic est iudicium autem secundum nomen
aut secundum formam quod dico propter motum celi. cum
ita sit, et magnitudo quam movetur est continua. et propter
spacium continuum erit continuitas in motu. quia est
continuitas in magnitudine, et quia tempus et motus
necesse sit sicut ut probatum est. erit continuitas
in tempore quia in motu. et omnis sicut cum prius et posterius
primo reperiantur in magnitudine et est illa magnitudo quam
situm habet: in motu reperientur prius et posterius
licet motus situm non habeat quia in magnitudine et sic
ad hoc reperientur in tempore, quia in motu, ex quo re
linquitur prius et posterius reperiri in tempore. Et quia intendit
esse ostendere quod tempus est numerus motus secundum prius et
posterius in motu, dat ipse continentiam et differentiam prioris
et posterioris in motu ad ipsum motum, cum dicit. est
autem prius et posterius. et est. quod prius et posterius in
motu secundum nomen non aliud sunt. quam partes motus.
cum autem considerantur secundum diffinitionem et quidditatem, sunt
alia a motu. quia motus est in quantitate. et prius
et posterius in numero. consequenter cum dicit. at vero et
tempore. inquirit ipsam diffinitionem totam. sic, cum nos
declaramus motum secundum prius et posterius. tunc cognoscimus
nos tempus. et ubi cum percipimus prius
et posterius in motu percipimus tempus. sed hoc totum
contingit. scilicet nos percipere prius et posterius in motu.
cum nos declaramus motum per duo instancia ex
trema, quorum unum est prius. et reliquum posterius,
inter que extrema percipimus motum medium. aliud ab
ipsis. sicut linea media inter duo puncta, est
alia ab ipsis punctis. cum autem non sic declaramus
motum. sed solum comprehendimus unum instans aut
duo instancia non secundum prius et posterius. sed tamquam
unum instans. et sit. licet ista acceptio sit ficta.
tunc non comprehendimus tempus, quia tunc non comprehen
dimus motum, quia solum comprehendimus motum cum
comprehendimus duo instancia secundum prius et posterius,
et cum hec comprehendimus. tunc comprehendimus

tempus. patet ergo. quod ex quo ad comprehensionem motus
secundum prius et posterius necesse comprehenditur tempus. quod
tempus est comprehensio sicut numerus motus secundum prius et posterius.
tota vero hec ratio consistit in duabus propositionibus,
quarum una potest dici maior. et reliqua minor. una
potest dici quod primo ponit maiorem. secundo minorem ut l.
declaramus autem. ponit minorem. usque l. hoc enim est tempus.
ibi. enim ex ipsis concludit ipsam diffinitionem. ex quo concludit
ulterius cum dicit. non ergo. quod tempus non est motus. sed
est id secundum quod numeratur motus. consequenter cum dicit. non
ergo. Signum autem. redit super partem predicte diffinitionis iustificando
ipsam. et ambiguitatem nominis declarando, quod quidem prius
est numerus. et sic procedit. primo iustificat illam partem de tempore
per quoddam signum sic, nos iudicamus et declaramus plus
et minus simpliciter, per numerum simpliciter. sed nos iudicamus
et declaramus plus et minus in motu per tempus secundum prius et
posterius. ergo signum est, quod tempus est numerus quidam. quoniam
numerus motus, hoc facit primo. secundo cum dicit. quoniam autem numerus.
declarat ambiguitatem nominis. quia enim omne per quod numeratur
aliud. autem est numerus simpliciter. et hic est numerus numerans et non
numeratus essentialiter. aliud est numerus alio genus. et hoc accidit
ut sit numerans aliquo modo, et numeratum alio modo, in
tendit quod numerus cum accipitur in diffinitione temporis est
numerus hoc secundo modo. propter hoc. enim quod est numerus numerans. est
numeratus ab alio, quod inferius patebit. essentiale tamen est ei
numerare motum. et accidentale numerari a motu. et
propter hoc magis dicitur in diffinitione numerus quam numeratum. Et
sic motus. iam assumit diffinitionem ipsius temporis. in hac
parte iuvente diffinitionis quaestiones proposite. et facit in hac
parte ita. iuvente ipsius diffinitionis. quorum prima est. quod
dubitationes circa esse temporis superius posita iuvente diffinitionis
solvuntur. secunda est. quod iuvente predicte diffinitionis quaedam
proprietates temporis ostenditur, et hoc facit ibi. quia quidem ergo tempus.
verum autem est. quod iuvente ipsius diffinitionis quod est esse
in tempore. et quae sunt in tempore ostenditur, et hoc facit ibi. quoniam
autem tempore. in prima ergo parte dubitationem superius positam
solvit. quod facit immediate. post diffinitionem ipsam,
quia iuvente diffinitionis solvuntur. aliter. enim ante diffinitionem
fuissent solvende. dicit autem hoc primo modo. in quo primo.
iuvente ipsius diffinitionis solvit dubitationem accidentem
circa esse temporis per nomen ipsius temporis. in secunda ut ibi.
ipsum autem nunc instituitur. solvit dubitationem accidentem
per nomen instantis. primam sic, cum tempus sit numerus
motus ut habetur ex ipsa diffinitione, et motus sic
se habet. quod semper una pars ipsius est post aliam. tempus sic
se habebit. quod semper una pars post aliam erit. patet ergo
solutio predicte dubitationis quod volunt. si tempus est, aut omnes
partes eius aut quedam. sunt esse, et ne putetur quod
propter hanc continentiam motus ad tempus sit motus et tempus
idem, dat differentiam inter ea consequenter cum dicit. sit autem esse.
et est. quod motus non est, idem omnibus illis que sunt
sunt in motu. tempus autem est idem omnibus illis quae sunt

in tempore cuius causam dat cum dicit. ipsum nunc sit et cetera. quia instans quod est agens tempus secundum subiectum semper est idem. sed diversificatur secundum esse et diffinitionem secundum prius et posterius. continue cum dicit. ipsum autem. solvit dubitationem prius motam de instantis accidente. quia fuit motum utrum instans esset semper idem manens aut sint plura instantia sibi invicem succedentia. quod intendit solvit per hoc quod instans est idem secundum subiectum plura autem sibi invicem succedentia per diffinitionem et esse. et hec pars habet duas. in prima ostendit sic esse. in secunda ut ibi. quod autem est. declarat quandam conclusionem ex hiis in prima parte premissis. in prima parte sic procedit. primo narrat iam dictum de instanti. secundo narratum probat ut ibi. sequitur enim. tertio ut ibi. quod quidem. ipsum probatum epilogat. narratio sua est hec. ipsum instans quod mensurat tempus secundum prius et posterius. hoc quidem est. et secundum subiectum idem est. secundum tamen quod in esse ei quod modo quidem diversificatur per prius et posterius. diversificatur et ipsum instans secundum prius et posterius. et in diversificatur per diffinitionem et esse. pauca tamen libri complete habent istam litteram. sed in alia translatione reperitur aperte. continue cum dicit. sequitur enim et cetera. probat iam narratum sic. id quod fertur est idem per subiectum. differens autem solum per rationem et esse. sed instans sequitur id quod fertur. sicut enim motus sequitur magnitudinem in continuitate. et tempus motum. instans tempus. sic necesse instans sequitur id quod movetur. quod quidem motum facit cognoscere ipsum motum in quo sit. et in prius et posterius in ipso. ergo instans est idem secundum subiectum. differens solum secundum rationem. est hanc rationem sic procedit. primo ponit minorem. secundo ut ibi. hoc namque idem. ponit maiorem et innuit probationem eius per exemplum. tertio ut ibi. hoc autem quod fertur. resumit minorem et eam probat. quarto ut ibi. quare et in hunc. ex dictis infert conclusionem. et addit quandam proprietatem eius quod fertur. minor patet. maiorem probat dicens quod id quod fertur est idem secundum subiectum. sicut punctum debet esse idem secundum subiectum. cuius declarationem dant geometre in linea. aut est idem per subiectum. sicut lapis delatus deorsum est idem per subiectum. aut aliquid consimile. diversum autem est secundum diffinitionem. et est propter hoc quod comparationem habet ad loca diversa in quibus est apud suam translationem per prius et posterius. sicut sophiste dicunt coriscum esse alterum in theatro et alterum in foro eo quod est in locis diversis. hoc autem est esse diversum secundum rationem et non secundum subiectum. posita est ergo hec maior. id quod fertur est idem secundum subiectum diversum autem secundum rationem et esse. continue cum dicit. id autem quod fertur. resumit ipsam minorem. dicens quod ipsum instans sequitur id quod fertur. sicut tempus sequitur motum. et probat eam cum dicit. cognoscimus. sic. per id quod fertur. secundum quod variatur per prius et posterius in motu. cognoscimus prius et posterius in motu. et in quantum sic variatur. variatur et numeratur per instans. posterius autem est instans prius. prius instans posterius instans est. ergo instans numerus eius quod fertur. sicut ergo

tempus sequitur motum cuius est numerus. sic instans sequitur id quod fertur cuius est numerus. ex hiis infert conclusionem continue cum dicit. quare et in hunc. concludens ipsum instans esse secundum id secundum subiectum. diversum autem per diffinitionem et esse. et hunc tunc innuit maiorem. ex quo sequitur. scilicet quod instans sequitur id quod fertur. et id quod fertur est notius. continue cum dicit. et motum autem. incidenter dat proprietatem eius quod fertur. et est quod ipsum magis proprie debet id habet esse quam motus et tempus ante etiam instans. motus enim esse habet propter ipsum magnitudinem motam. et tempus propter motum quia magnitudo mota magis habet esse quam motus aut tempus. et quia instans se habet ad id quod fertur sicut tempus ad motum et motus magis habet esse quam tempus. id quod fertur adhuc magis habet esse quam instans. quoniam tamen introducat id in cognitione. quod intus introductum est in esse. ubi enim quod id quod fertur magis sit cognitum quam ad predicta. et isti expositioni magis concordat alia translatio quam nostra. continue cum dicit. et quod quidem. epilogat iam probatum. scilicet quod instans est idem per subiectum semper. alterum autem secundum diffinitionem et esse. cuius causa est. quia ipsum quod movetur est hoc. continue cum dicit. manifestum autem est. declarat quandam conclusionem ex predictis manifestam. et est. quod instans et tempus consequuntur se ad invicem. id est quod si unum est et reliquum. et econverso. quod sic concludit. motus et id quod movetur simul sunt in predictis. sed tempus est numerus motus. et instans est numerus eius quod fertur. ergo tempus et instans simul erunt in predictis. si enim numerata sint simul. oportet ea que sunt numerantia simul esse. et introduxit istam conclusionem ut ex eo descendat ad inquirendum quomodo se habet instans ad tempus. ad quod descendit cum dicit. ipsum autem nunc. et dividitur illa pars in duas. in quarum prima ostendit quod instans se habet quodammodo ad tempus. sicut unitas ad numerum. in secunda ut ibi. sequitur hoc quodammodo. ostendit quod instans se habet quodammodo ad tempus. sicut punctus ad lineam. in prima parte sic procedit. primo dicit quod instans quod est numerus eius quod fertur. se habet ad tempus quodammodo ut unitas ad numerum. secundo cum dicit. et continuum. quia non omnino conveniunt. dat differentiam convenientie et differentie. et est. quod instans est continuans tempus ipsum. et non dividens ipsum tempus. unitas autem ipsum numerum. sed non continuans. non enim continuatur numerus. et sic patet quod conveniunt in hoc quod neutrum dividitur. differunt in hoc quod instans continuat. unitas autem non. et quia dixit. tempus per instans potest fieri unum et continuum. dat causam unitatis et continuitatis in tempore cum dicit. sequitur autem. et est quod tempus sequitur motum secundum locum. et in id quod fertur in unitate et continuitate. propter hoc debet tempus esse unum et continuum. quia motus est unus et continuus. et motus unus et continuus quia id quod fertur est unum et continuum. tempus ergo est quamvis unum et

q̄rz nō. ita q̄d aliq̄n defi^at. et h̄ ē intelligendū
n̄ s̄ sbm̄. lz aliū deficiat ab uni^te s̄ idm̄
.s. q. sedm̄ respc̄u q̄ h̄t ad prius et ad post^s
i motu. = Sed aut et ē. h̄ ondit q̄d instās
se h̄t ad tps quodāmō sic pūctus ad lineā.
et dat duas ḡeniās. q. p. ē. q̄d sic pūctus
ē gti^ans duas lineas. et diuidens eas. s^r istans
diuidit tp̄s et gtinuat ipm̄. et ne estimet^ur
q̄d omnimoda sit ḡenia int^r instās et pūctū
i gtī^do. ip̄ h̄ gnt^r cū dicit. lz tn̄ quia. dat d^aā
int^r istans gti^ans et pūctū. et est. quod idm̄
pūct^s ē i gti^do bis accept^u. ip̄ q̄d nc̄ce ē
ipm̄ q̄escē in linea. et h̄ q̄rmg q̄r ē tēs
uni^s .1. finis existis i actu et p̄ncipiū^m alterius.
ipm̄ aut̄ instans q̄d ē tēs deficiencis ut
p̄teriti. et p̄n^m s^r deficientis ut futi^r. n̄ pot
bis idm̄ sumi. īmo nc̄ce ē alterm̄. et alterm̄
et nūq̄m q̄escens i tp̄e. et h̄. q̄r sē^r ipm̄
mo^le q̄d nūq̄ quiescat. īmo sp̄ trāsmutat^r
p̄ eē nō fm̄ sbm̄. V^n gcludit ex h̄^c d^e cū
dicit. q̄n tps. q̄d tps n̄ ē nūs mot^s. nūās
motū p̄ instans unū. gtinuans duo tp̄a.
sicut idm̄ pūct^s gti^at lineā. īmo p̄ duo
istancia tiancia tps sui motū. ut sup^a h̄itū
ē. fm̄ p^us et p̄rius. q̄ quid instancia nō
sunt ptes tp̄is. sicut n̄ pūcta sunt ptes
linee. ut p^s declarabit^ur. idm̄ .n. pūctū q̄d
ē me^m. gtinuās duas lineas ē bis acceptū.
et nc̄co q̄escat in linea. instans ā nō s^r
i tp̄e. et i h̄ ē d^a instantis ad pūctū in
gti^do. qnt^r cū dicit. et ad h̄^c. dat aliā ḡeniā
int^r istans et pūctū. 7 ē. q̄d instans nō ē
ps tp̄is. sic n̄ diō me^s duos mot^s ē mot^s.
n̄ i pūct^s ut pūcta sunt ptes linee. et
linee nc̄co sunt ptes li^e. 7 s^r tp̄a tp̄is.
ut declarabit^ur pfc̄e i. 6. h^m. et q̄r h̄et
iam ex p̄dc̄is. q̄d instans ē tēs. et 7 ē nūs.
intendit declarare qnt^r cū dic̄. Sedm̄ q̄ ē.
q̄d mag̃ accn̄^le ē ei q̄ sit tēs. 7 magis
accn̄le q̄d sit nūs. et ē. q̄r tēs soli ē in
eo oni^s ē tēs. et uni soli nulli appāri. in-
stans aut̄ nō inuenit^ur i aliq^o p̄po i q̄d non i
alio. 7 iō mag̃ ē ei accn̄lis dispō nūi q̄m
tī. nūs .n. nō inuenit^ur i uno p̄po. et nō i
a^o. q̄r idem ē denari^s decem equoz. et
alioz ab ipis. Qd quid ē tps. In pte
p̄cedn̄te dixit diffoīs p̄ur q̄site soluit
q̄sdā dubōnes ē^e eē tp̄is. in h̄^c pte dixit
eidem diffoīs q̄sdā p̄piet^ates de tp̄e o^r. et p̄-
cedit sic. p^o .n. sumit ipm̄ diffōm. et q̄d-
dā ex ipā diffoīe in^m. ex quibz eliciens^ur
p̄pietates deriuate. dixit q̄d tps ē nūs mot^s
fm̄ p^us et posterius. et 7 q̄d tps ē gti^m cum
sit nūs gtinui .s. motus. m^m ē ex phīas. so
cū dicit. minim^s aut nūs. ondit plēs p̄piet^ates
de tp̄e. q. p. ē. q̄d i tp̄e uno m^o ē sumē mi-
nimū. alio m^o non. sedm̄ .n. q̄d tps ē nūs.
sic ē sumē i tp̄e minimū. fm̄ aut̄ q̄d ē nūs
mot^s. q̄ quid gtinuus ē. et a cui^s gtinui^te
ē tps gti^m. nō ē in tp̄e sumē minimū.
et p̄ h̄nc p̄pietatē dat d^am nūi qui est tp̄s.
ad nūm simp^r. h̄nc aut̄ p̄pietatē dat h̄ m^o. in
nūo simp^r ē repire minimū. v. g̃. duo. si
intelligam^s minimā multi^ne. aū unū. si in-
telligam^s minimū indiui^le. i nūo aū qui ē tēs
nūs. et nō nūs simp^r. uno m^o ē repire
minimū. alio m^o non. sedm̄ .n. q̄d est nūs
unitatū indiui^lium i uno gn̄e. pot inueniri i eo
minimū. fm̄ ā quod ē nūs alic^s cui accidit
diuō i infinitū. nō pot inueniri i eo minimū.
ut pz in linea. que cū accipit^ur sedm̄ q̄d est
mensurans et nūans. ē i ea inueniri minimū.
i^d quod ē aut linea una. ut si intelligat^ur
minimū quod nō ē diui^le i illa mensura. aut
due linee. ut si intelligat^ur p̄ minimū s̄ multi^do
nūi. s̄ aū q̄d linea accipit^ur ut ē magni^do.
nō ē in ea inuenire minimū. In q̄^m .n. ē mag^do.
ē diui^lis i infi^tū. ut declarabit^ur i. 6. h^m.
et sic de linea. q̄d ē gti^u et 7 nūs quidā.
gcludit s^r eē de tp̄e. quod sedm̄ q̄d ē
nūs. ē in eo repire minimū. s. aū unū
tp̄s. aut duo. et exponat^ur sic p^us de li^a.
fm̄ aū q̄d ē magni^do. sui gti^u. nō inuenit^ur
i eo minimū. qnt^s cū dicit. m^m aut̄ sunt
dat. 3. p̄pietates tp̄is p̄ opcioni distinctas
q. p. ē. q̄d tps n̄ ē uelox n̄ tardū. sedā
est. q̄d ipm̄ ē multū et paucū. tēia ē. q̄d
ipm̄ ē longū et breue. et cām istaz p̄pietatū
dat. et est. q̄d tēp^s ē longū et breue per
im̄ gtinui. multū aū et paucū p̄ im̄ nūi.
uelox aut̄ et tardū nō ē. q̄r nō gueit ei
fm̄ q̄d ē nūs. n̄ i sedm̄ q. ē gti^u. ut
sup^a h̄et^ur. qnt^s cū dic̄. Id .n. dat aliā p̄pietatē
et est. quod tps s̄ q̄d est sit .1. p̄sens.
7 in actu. est idm̄ i omi loco et motu. c^o
cū ē instans. q̄d nō multiplic^atur. sedm̄ sbm̄
p̄ multiplicacōm motuū aū motoz. et h̄
debet^ur instanti p̄ im̄ nūi. nūs .n. simp^x
nō multiplic^atur p̄ multiplicacōne sbōz. id .n.
ē nūs qui ē. centū equoz. et centū ho^m.
licet nūata sint a^a. hoc g^o m^o ē tps idm̄.
sz tn̄ diuisificat^ur ipm̄ tps sedm̄ eē istantis
p̄oris et posterioris. sic mot^s diuisic^atur cui^s ē
nūs. ē .n. tps n̄ nūs simp^r quo nūam^s.

tex

sz ē nūs quidā qui s. sit.

XIII

sed est numerus quidam qui scilicet simul cum numerat motum numeratur ab ipso. et propter hoc sicut accidit motum dividi per prius et posterius, sic et tempus. Consequenter cum dicit, Amplius sicut contingit. dat aliam comparationem, et est, quod sicut tempus revolvitur in se secundum circulum, ut annus, et ver et autumpnus; sicut contingit motum circularem revolvi secundum circulum, et quia sic accidit tempori quod accidit motui circulari. Dementes per hoc ut vult commentator, tempus sequi motum circularem et non rectum. Consequenter cum dicit, Non solum autem. dat adhuc aliam comparationem motus. et est, quod motus non solum mensuratur a tempore, sed et tempus a motu, sed tempus mensurare motum sicut essentiale, ipsum autem mensurari a motu accidentale. Hanc comparationem probat. secundo cum dicit, Ob hoc quod diffinitur. inducit causam ipsius. et est, quia motus diffinitur et determinatur per tempus, et tempus per motum, et omne quod determinatur per aliud est mensuratum per illud. ut vult commentator. determinat enim tempus motum cum sit numerus eius. motus autem determinat tempus sed per accidens. dicitur enim tempus esse multum aut paucum quia multus est motus aut paucus. et quia dixit tempus determinare motum et econverso. ostendit modum quomodo hoc contingit per simile in numero et numerato, cum dicit, Sicut et in numeralibus. quia licet proprium sit numeri determinare numeratum, cum tamen dubitamus de numero, determinamus numerum per ipsa numerata. sicut contingit in mercantibus qui signant numerum digitis suis. sicut enim per numerum equorum determinamus et cognoscimus multitudinem numeratorum, similiter cum dubitamus de numero, per ipsa numerata devenimus in cognitionem numeri, per istum enim equum scimus nos unitatem unam, et per alium equum unitatem aliam. et sic tandem cum complete cognoverimus ipsa numerata habemus cognitionem de numero. Et sicut dictum est in numero et in numerato, sic est in tempore et motu. mensuramus enim motum per tempus. et tempus per motum. Et quod utrumque determinet et mensuret utrumque per rem, confirmat adhuc reddendo causam hoc cum dicit, Et hoc rationabiliter. et est causa hec. motus sequitur magnitudinem, et tempus motum in quantitate et continuitate et divisione. propter hoc enim quod reperitur hoc in magnitudine reperitur in motu. et in quia sunt in motu, et in tempore. et quia ita sic consequuntur se in continuitate et divisione, rationabile est ut consequantur se in mensuratione et determinatione. et hoc manifestum est, quia magnitudo determinatur per motum et motus secundum magnitudinem. dicimus enim spacium esse multum si motus fuerit multus. et similiter motum multum si spacium fuerit multum. similiter et dicimus tempus esse multum si motus fuerit multus, et motum multum si tempus fuerit multum. Ex quo relinquitur quod sicut magnitudo et motus sunt mensurantia et determinantia se adinvicem, quod similiter tempus et motus. de ista tamen mensuratione dat commentator quandam differentiam, quod scilicet motus non est in mensuratione spacii, sicut scilicet tempus est in mensuratione motus. Consequenter cum dicit, Quoniam autem tempus mensura est. videtur procedere differentiis, ostendit quid est esse in tempore. et que sunt in tempore, et dividitur illa pars in duas. in quarum prima ostendit quid est

esse in tempore. in secunda ut ibi. Quoniam est ad sicut in numero. ostendit que sunt in tempore. et primo facit primum. quod per hoc quod est esse in tempore. declarabitur que sunt in tempore. in secunda ut ibi. Manifestum autem est. ostendit quid est aliasres a motu esse in tempore, et incipit a motu, quia motus manifestius et propinquius se habet ad tempus quam alia. intendit autem in prima parte, quod motum esse in tempore est ipsum secundum se et secundum suum esse mensurari a tempore, quod ex predicta diffinitione declarat sic. tempus est mensura motus. id est quod cum mensuramus motum sic et determinatum per tempus determinatum, et per illum motum sic mensuratum mensuramus totum motum quem intendimus, ut si velimus mensurare motum qui est in .4. horis per unam horam, mensuramus motum determinatum equalem illi hore. et quia illum motum mensuratum mensuramus totum motum. sicut si intendamus per cubitum mensurare aliquam longitudinem, mensuramus per cubitum partem illius longitudinis cubito equalem, et per illam partem mensuramus longitudinem totam, cum igitur ita est quod tempus hoc modo est mensura motus, motum esse in tempore est ipsum esse mensuratum secundum se et secundum suum esse. et in motum esse in tempore est ipsum et suum esse mensurari a tempore. sic enim mensurat tempus motum et esse motus. et hoc est ipsi motui esse in tempore. Consequenter cum dicit, Manifestum est quod. quod ostendit quid sit motum esse in tempore. in hac parte ostendit quid est a motu esse in tempore, et procedit sic. primo narrat quod aliis a motu esse in tempore est esse ipsum mensuratum in tempore. secundo ibi. In tempore enim. intendit hoc probare. quod ad esse in tempore dicitur multipliciter. propter hoc in primo dat unam divisionem bimembrem eius quod est esse in tempore. et unius membri subdivisionem dicens, quod esse in tempore dicitur altero istorum duorum modorum. aut scilicet esse quando tempus est. aut scilicet esse in tempore sicut in numero. et subdividit istud secundum membrum cum dicit. Hoc autem significat. bimembri subdivisione dicens, quod esse in numero aut est esse partem numeri sive essentiale sive accidentale, aut numerari a numero. sic procedit primo dividendo. secundo cum dicit. Quoniam autem numerus. ostendit secundam partem primo divisionis esse veram quo ad unam eius partem de aliis a motu que sunt in tempore, et in hoc manifestat ipse prius narratum sic. si tempus est numerus motus, tunc quod esse in tempore erit ipsum esse sicut in numero. cum igitur esse in numero duobus modis sit ut voluit subdivisio, et unitas et par et impar sunt in numero ut aliquid ipsius, et instans ipsius. et prius et posterius sunt in tempore ut aliquid ipsius, et manifestum sit res mobiles non esse in tempore ut aliquid ipsius. relinquitur quod sint in ipso secundo modo. scilicet ut numerata ab ipso, et contenta in eo sicut locata continentur in loco. et ita cum non sint in tempore nisi numerata a tempore, secundum quod esse eorum in tempore est ipsa

mensurari a tempore, et sic manifestatur prius narratum. quod
cum dicit. manifestum est autem. ne fiat deceptio ex pro-
prie predicte diffinitionis. redit super ea, ostendens ipsum
esse falsum, sic. esse in motu non est esse quando est motus.
non esse in loco quando locus est, ergo a simili esse in tempore
non est esse quando tempus est, et quod esse in loco non sit
esse quando locus est. probat per impossibile cum dicit. si enim fieret.
quia si sic. tunc quelibet essent in quolibet. cum omne ens sit
quando aliquid est. et etiam celum in grano milii. cum
celum sit quando milium est, et granum non sit idem
esse in tempore quando tempus est, non in motu quando motus
est, addit cum dicit. sed hoc quidem accidit. quod necesse
accidit ista sibi esse. et consequi se ad invicem, secundo
enim. necesse si aliquid est in tempore, aliquod esse tempus quando est
in esse, vel secundum ei quod est in motu, aliquem esse motum
quando est in motu, continuatur cum dicit. quoniam autem est. ostendit
que sunt in tempore. et quia esse in tempore duobus modis
est ut predictum est. scilicet aut mensurari aut mensurari a tempore,
aut esse aliquid ipsius temporis. secundum hoc dividitur hec pars in duas.
in quarum prima ostendit que sunt in tempore ut mensurata
ab ipso. in secunda ibi. ipsum autem nunc est continuatio. ostendit
que sunt in tempore ut aliquid ipsius. prima pars adhuc habet
duas. in quarum prima ostendit que non sunt in tempore in predicto,
in secunda ibi, quecumque quidem et. ostendit que sunt in tempore.
et primo facit primo. ut per eiectionem eorum que non sunt
in tempore, pateat que sunt in tempore. prima adhuc in duas.
in quarum prima ostendit quod eterna non sunt in tempore. in secunda
ibi. manifestum ergo quod neque quod non est. quod non entia non
sunt in tempore. prima adhuc habet duas. in quarum prima ostendit
quod ea que semper sunt. non sunt in tempore. in secunda ibi
ibi. quoniam autem tempus. ostendit quod ea que neque moventur neque
quiescunt, non sunt in tempore. ad primum ostendendum. rationes. quarum
prima est ostensiva. secunda est per signum quoniam ponit
cum dicit. signum autem. ratio ostensiva est hec. quecumque
sunt in tempore excelluntur a tempore in duobus extremis.
sed que semper sunt. non excelluntur a tempore in duobus ex-
tremis. ergo que semper sunt non sunt in tempore. circa hanc
rationem sic procedit. primo probat maiorem. et ex ipsa
concludit minorem duas conclusiones. secundo cum dicit. non enim
quod manifestum est. maiore probata infert conclusionem principalem. tertio
cum dicit. non enim continentur. ponit minorem. maiorem probat
sic. ea que sunt in tempore. sunt sicut in numero eo
quod tempus est numerus. sed manifestum. quod omnia que sunt in numero
excelluntur in duobus extremis. necesse est omne quod est
in tempore excelli in duobus extremis, ex quo concludit
correlarium. cum dicit. unde necesse est. quod necesse est ea que
sunt in tempore continere a tempore. sicut accidit
ea que sunt in aliis ut in loco aut in vase contineri
ab ipsis. locus enim continet locatum. et vas con-
tinet aquam, et similiter tempus existentia in tempore. et
universaliter numerus numeratum. continuatur cum dicit. et pati iam
aliquid. infert secundam conclusionem. et est. quod ea que sunt in

tempore. necesse est pati a tempore, cum enim omnia talia
excellantur a tempore ut predictum est. et semper sint in conti-
nuo fluxu in se. quod semper fiat aliquid absolute ab ipsis. necesse est
ipsa pati a tempore operante in ipsa. et quod necesse sit
semper pati a tempore, confirmat cum dicit. sicut et. et in
per hoc quod consuetum est dicere omnia que sunt in tempore corrumpi.
et senescere per tempus. et in quod tempus est causa oblivionis omnium.
non causa est alicuius doctrine. non alicuius renovationis neque meliorationis.
secundo cum dicit. corruptionis. confirmat idem per hoc quod tempus
est causa corruptionis per se, propter quod necesse est ut ea que sunt
in tempore patiantur ab ipso. et quod tempus sit causa corruptionis
per se. probat cum dicit. numerus enim motus. sic. tempus
est numerus motus per se, et motus naturaliter aufert res a sua
substantia. que quidem absolute inducat corruptionem primo et per se. sed
per accidens inducat generationem in illis que per accidens generantur.
corpus ergo est causa corruptionis primo et per se. sed sit causa
generationis per accidens. quia cum tempus sit numerus motus per se
ut predictum est, erit tempus causa corruptionis et generationis. sed
corruptionis per se sed non primo. quia hoc consequitur motum,
generationis autem per accidens. continuatur cum dicit. quare manifestum.
infert conclusionem principalem ex maiore iam probata que patet ex dictis.
et ponit minorem. in textu primo illius cum dicit. non enim continentur.
que similiter patet. et in hoc completa est ratio ostensiva ad
propositum primum, continuatur cum dicit. signum autem. dat
aliam rationem ad idem. per signum. et est. videmus manifeste
et sensui quod ea que semper sunt, cuiusmodi sunt corpora
celestia non patiuntur aliquid a tempore. sicut nec ea que
nullo modo sunt in tempore cuiusmodi sunt substantie separate a materia
et motu, et universaliter omnia a materia separata. hoc signum
est ergo quod ea que semper sunt non sunt in tempore corpora enim
celestia sed non sunt in tempore. propter quod tempus continet
ipsa, cum sint coexistentia cum tempore. scilicet quod esse eorum
quod est cum motu. est coexistens cum esse temporis ut
coexistentia continui cum continuo. et in hoc differunt
a rebus separatis. quia res separate non habent quandam
neque coexistentiam. prima est quoniam. continuatur cum dicit.
quoniam autem tempus. ostendit quod ea que neque moventur
neque quiescunt non sunt in tempore. et intendit talem
rationem, omnia que sunt in tempore mensurantur
a tempore ut probatum est. sed que neque moventur neque
quiescunt non mensurantur a tempore, ergo hec non sunt
in tempore. circa hanc rationem sic procedit. primo probat
minorem. secundo ut ibi. quare quecumque. infert conclusionem. tertio
ut ibi. in tempore quidem enim. ponit maiorem. cum sua pro-
batione minorem. probat. ostendens quod motus et quies
et in motu et quiescens mensurantur a tempore, ergo
hec sunt continentia continentur a tempore. ex quo relinquitur
minor. probata. scilicet quod ea que neque moventur neque qui-
escunt non mensurantur a tempore. Et quia ex probatis
satis habetur. quod motus mensuratur a tempore. propter ea
solum supponit motum mensurari a tempore. et probat hoc de
quiete. et in de eo quod movetur. et de eo quod

qescat. vn̄ post ista pbo dici in d. ptes in q.
p. o' qetem msur a tpe. i seda ut i. mensura
aut. o' qd id quod mo et qd quiescat mensu
rat a tpe. qes e in tpe. g qes msurat a
tempore. eta hic sdm sic pcedit. p supponendo
motu msul a tpe ut pdcm e. post hm et
expont qm e mellida. qm sm actus. scds
cu dicat. omne. n. quies. ponit mi. cu sua p
bone. pa pz. et sa mi. qm intendit pbare
cu dic. non. n. pe. ee om pbom sic pcedit.
pmo remoz qdam occom errandi eta ca
dicat. n. qs. qd cu tps et motus sint ualde
appinq. sed i motu no e qes cu sit oppo
sa n in tpe pp illa appxom. qs remoz p
h. qd tps no est motus. imo e nis motus.
pp quod et si in motu no possit ee quies i
illo cu mot pole e ee qete. et ita in tpe.
scds cu dicat. non enim ee. redit ad idm. et
pbat mi. sic. no ee imole qpe dr quiescere
h solu tale qd cu pnat motu. ht aptitudine
ut moueat. ex quo relinq. q qes e pnaco
motus. et si h. cu pnaco dicat p sm habitum
et msurat p ipm. nece e ut msuratus mot
erit sa msura qetis. qr cu tps sit msura
motus. et sili msura qetis h p actus. ex quo
m e qetem ee in tpe sicut et motu. et h
sunt mi. pbanda. s. qd quies e in tpe. gnr
cu dicit. sicut dem e. ponit ma. cu sua pbone.
et e pbo h. sic pus dem e. ee in nuo e hre
aliqd nuim. s. quo nuet et msuret. id qd e
i nuo. cu g tps sit nus qd sa phim e ee
in tpe erit nnari et msurari a tpe. ex q
relinq coplete qete msul a tpe. gnr cu
dic. mensurabit aut. o' quom e qd mou et
qescit msurat a tpe. et i qm dnt qd tps
msurat id qd mo sedm qd mo. et id quod
qescat sedm q qescit. cu g msura necco sit
qnta. z tps p se e msura mot. et msura
ei qd mo. sm qd mot ei e qnt. et etiam
msura qescentis s qd qes ei e qnta. msura
but. n. qnus e motus et qnta est qes. vn
tps no msurat h qd mo p se. qd sm quod
ipm e quu. h sedm qd motus ipius e
quous. nec i quiescens sm qd ipm est qnt.
h s quod qes ei e qnta. et sic pz qd tps
msurat utrq. et i quom. et in h suffit
pbatr mi. tois pul. que fuit h. ea q nz
mouent neqz quiescunt. no sunt msurata
a tpe. ex qua pbata infer hm pnle cu d.
qr quecqz. u pz ma. ome declarom inuit
cu dic. aut pnlis tonis ut dem e post
qnr cu dicat. i tpe quis. que sa pz. cuis de

clarom inuit cu dicat. tps aut. q e p h
qd tpe e msura motus et quietis pp qd
ee in tpe e msurari a tpe. Quomia au
nz qd no est. hic que entia no sunt in
tpe. in hac pte ondit q non entia n sunt i
tempore. et sunt h que sp sunt no entia n
possibilia ali se hre. qd sic ondit. qq sunt
in tpe nata sunt moui au qescere ut pz
ex dcis. h sp no entia n sunt nata moui n
qescere. cu non entis nec sit motus n
quies. g sp no entia i tpe non sunt.
huis tois p ponit qm. et excat de ipa i tis.
u pz. scds cu dicat. oio n. ponit ma. cum
sua pbone. cu. n. tps sit msura mot p se.
qetis au p actus. nece e ut qecqz sunt in
tepe. nata sunt moui aut qesce. mi. no
ponit qr pz p se. et sic hec ia que n sunt
in tpe. gnr cu dicat. qq q sunt. o' que sunt
i tpe et pmo o' q entia sunt in tepe.
scds ut ibi. coz au ee e. o' n entia sunt
i tepe. In pma tendit qd gnalia et corruptibilia
et vli ea que qnqz sunt z qnqz n sunt. sunt
in tpe. quod sic pbat. quecuqz excellunt
a tpe in duobz qmius. sunt in tpe. h oia
iam dca sunt h. g omia sunt i tpe. hui
tonis pmo ponit qnc. scds ut ibi. et. n.
ponit mi. no ponit ma. qr facis intelligit
ex pdcis. gnr cu dicat. coz au. ondit o'
non entia sunt in tpe. intendens qd talia
n entia q au n fuiut om. au n erut om
sunt in tpe. et h. qr n ee talui excellit
et otinet a tpe. quecqz au no entia sunt
talia qz oppo sp sunt. ipa no sunt i tpe.
qr sic coz oppo eo qd sp sunt n sunt i tpe
ut phim est. sa nz h erunt in tpe. coz q
sp non sunt. que aut sunt no entia qz oppo
no sp sunt. talia sunt in tpe. qr talia g qnz
ee qnz no ee. et i taliu e gnao et corro.
que necco sunt in tpe. et in hoc dicat illa
ps. in q ondit q ee in tpe ut msurata
a tpe. Com cu dic. ipm aut nunc.
deviat nunc coz que sunt in tpe ut ad
tpis. que quide aut sunt ptes tpis ecenles.
aut passiones. et diu illa ps in d. m. q.
p. deviat nunc distanci qd faci e passio
tpis. cu sic qmu aut dic. in seda ut
ibi. ipm aut te. deviat n aliorz q sunt
in tpe ut ad tpis. et p nunc instans. qr
oia alia opant ad instans. ut patebit
i deviando de tpis. pma ps hr .d. i. q.
p. deviat pbam nunc ipius instantis. in
seda ut ibi. qd aut. deviat nunc ipius

instantis sive ipsius nunc. secundum usitatam eius acceptionem
non tamen propriam. in prima parte sic procedit. primo declarat duas
rationes propter quas ipsius instantis. quod patet per hoc quod ipsum instans
est continuativum temporis ut prius habitum est. continuat enim preteritum
et futurum. secunda ratio est quod instans est divisio
cum sit principium unius et finis alterius. et dat intelligere
quod instans est divisio per hoc quod dicit quod est terminus. cum enim terminat
unum tempus, secundum hoc dividit ipsum ab alio. Et quia
differenter instans est continuans et dividens in tempore
et punctus in linea ut probatum est. propter hoc ad differentiam
istorum denotandam addit cum dicit. simili hec non sunt in
puncto. quod instans est continuans autem dividens non
est una manente ratione temporis. sicut hoc est manente de puncto in linea.
cuius causa est, quod punctus receptus in linea est fixus
et consequenter demitur bis. instans autem in tempore non est
fixum ut possit bis demi. quod plenius superius prosequtum
est. Iterum fuerit primo in hac parte. secundo cum dicit.
dividit autem potentia. addit duas alias rationes instantis
duas precedentes concernentes. quod patet per hoc quod instans est in potentia
dividens tempus a tempore. et secundum hunc modum semper
est alterum et alterum secundum esse et diffinitionem. aliud tamen non
est. quod ipsum secundum quod continuativum est idem semper non solum secundum
subiectum sed etiam secundum diffinitionem et esse. et quia ista identitas
et diversitas magis est in puncto cum lineis. quam in
instanti cum temporibus. ideo manifestat hoc in puncto cum lineis
mathematicis. cum dicit. sic in mathematicis. dicens quod in
lineis mathematicis non est punctum ymaginatum semper
unum et idem immo secundum quod ymaginatur ut
dividens lineam ymaginatur ut duo. secundum autem quod
ymaginatur ut continuans ymaginatur ut unum. et
ita unus punctus per se et secundum subiectum est duo secundum rationem,
similiter autem in instanti cum tempore. scilicet quod instans secundum quod
est in potentia dividens, consideratur ut duo. secundum autem
quod continuans ut unum, consequenter cum dicit. est autem idem.
quia sic dixit quod instans uno modo est unum. et alio
modo diversa. ne propter hoc putaretur instans esse omnino aliud et
aliud sic acceptum, et sic dicit quod idem est instans secundum
subiectum continuans et dividens. sed autem esse et diffinitionem non
idem. unde concludit cum dicit. hoc quidem igitur. quod ista
dicta sunt de instanti secundum quandam, et per hoc innuit nunc
propria instantis. consequenter cum dicit. aliud autem. declarat
nunc temporis instantis sive temporis nunc. secundum usitatam accep-
tionem ipsius, non tamen propriam. dicens quod aliquo modo dicitur nunc
tempus propinquum presenti instanti. sicut hoc nunc et hoc
autem iterum futuri ut dicimus quod aliquis veniet nunc. quia
veniet in proximo tempore futuro. scilicet hodie et similiter dicimus
quod aliquis venit nunc, quia venit hodie. factum autem in
tempore remoto a presenti instanti non dicitur fieri
nunc. ut plia facta in via non dicimus facta nunc, nec
etiam diluvium quod fuit in temporibus remotis valde a
presenti instanti. quamvis tempus in quo factum fuit
aliquod tale. sit continuum cum presenti in quo nos sumus.

quia tamen non est ei propinquum. non dicitur fieri nunc. consequenter cum
dicit. ipsum autem. declarat nunc aliorum que sunt in
tempore. quod adverbium ipsius. et sunt tunc iam. modo. olim. re-
pente. sive subito. et primo declarat nunc ipsius tunc, per quod
habet quoniam. et hoc, quia sic dicitur quoniam. significat omnium aliarum diffe-
rentiarum sunt. quod semper eorum quod significat hoc dicto quoniam. sive tunc.
dicitur autem hoc pars in duo, in quarum prima declarat quod est ipsum
tunc. in secunda ibi. si vero non unum. movet quasdam
dubitationes circa hoc accidentes et eas solvit. quod sic tunc
declarat, intendens quod est tempus declaratum per instans
precedens et presens quod sunt in illo facta. de quibus fit
mentio. est enim tempus declaratum per instans presens et quod habet
distantiam certam a presenti instanti. et hoc, sive sumatur
tempus hoc in comparatione in futuro sive in preterito. consequenter cum dicit.
si vero non unum. movet quasdam dubitationes circa iam dictum
et eas solvit. et sunt due. circa quas sic procedit. primo
ponit dubitationes et eas solvit sub conditione. secundo ibi.
quoniam autem necesse. solvit eas simpliciter. in prima parte sic procedit.
primo movet primam dubitationem sic. cum omne tempus quodcumque
sit possit dici tunc. ut patet ex dictis. et omne tunc
sit certum et finitum quod similiter patet, omne tempus erit
finitum, ex quo accidit dubitatio ista. scilicet possibile sit tempus deficere
aut non. et solvit hanc dubitationem in parte negativa sub
conditione. ostendens quod non. et hoc, si non est possibile motum
deficere. tunc enim non deficiet tempus. et notat hanc
secundam cum dicit. aut non si est motus. secundo cum dicit aliud igitur.
movet secundam dubitationem que fundatur super genere primo.
et est, si non est possibile tempus deficere aut quod habebit perpe-
tuitatem in quod semper succedit tempus aliud et aliud. aut per
iterationem eiusdem temporis multotiens secundum circulationem. et
hanc dubitationem solvit sub conditione cum dicit. manifestum igitur est.
intendens quod sicut motus habet perpetuitatem in esse, similiter
et tempus. unde si motus semper est alius et alius per successi-
onem, et tempus erit aliud et aliud. si autem motus non, non tempus.
consequenter cum dicit. quoniam autem ipsum nunc. componens duabus dubitationibus
et easdem sub conditione solutis. hic solvit eas simpliciter.
et primo secundam dubitationem. secundo ibi. et non deficiet. primam.
secundam solvit sic. cum instans sit in tempore principium et finis,
et hoc non eiusdem temporis. sed finis preteriti et principium
futuri. est dispositio instantis in tempore, sicut dispositio
puncti in linea circulari et non recta. possibile est
enim ymaginari punctum esse principium unius linee recte,
quamvis non ymaginetur finis alterius. quod non est possibile
de instanti. immo semper cum ymaginetur finis unius
temporis, et principium alterius quomodocumque ymaginetur. sive in milles-
imo anno preterito. sive in millesimo anno futuro. cum
igitur instans sit in tempore sicut punctum in linea circulari
erit tempus quasi circulus, perpetuitatem suam habens per circulationem,
et sicut in circulo in eadem linea est reperire gi-
bositatem et concavitatem, similiter in tempore erit idem instans
finis et principium, et quia non est principium et finis eiusdem sed diversorum,
necesse est semper post unum tempus esse aliud secundum successionem,

et i uirte i e i motu circulari, qd sp uni reuo
lucoi mendit aa. et qd instans sit fil et pri
diusoz et no eiusde, pbat cu dicit. no. n. eidem.
qr si sic. oppo eent i eode simt, qm pri et
finis ri eidem sut oppo. pz g so sc dubois.
qr tps ht sua ppetuitate p successione uni tpis
p ad. et no p itatoem eidem tpis intoaens
fm circulom. qnr cu dic. et no deficiet. soluit
pm dubom. qr. n. instas sp e finis uni et
prm alei. pp h nece e tps no deficer. si. n. de
ficet tps, n deficet n ad instans qd e ti el.
cu g id idm istans sit ipm necc sit pncipm
alcius tpis p defcm tpis erit tps qd e gr
ypoti. qnr cu dicit. ipm aut ia. declarat iam
ipms iam. dns ipm iam. ee tps ppinqu psnti
istanti, siu futr ps futi, siu ps preti, et exeat
de utrq et pz. si aut fuit ad fom in tpe
remoto a psenti instanti, no dr fi iam. de
q silr exeat. qnr cu dicit. ipm aut m. declarat
iam h doms m. dns m ee tps ppinqu psnti
istanti du m fuit ps tpis preti. et exeat de h
et pz. qnr cu dic. olim aut. declarat iam h
doms olim. dns olim ee tps remotu et distans
a psenti istanti du m fuit ps preti. qnr cu
dicit. repente aut. declarat iam el qd e repete
siu sbito. et e tpe i quo no papit ad fi cu tri
fiat pp el isensibilitate. pp. n. uelocitate mot i fi
e tale tps ita puu qd m insensile i. s. qd non
papitur res ee m fi i ipo, anq copleta sit. qnr
cu dic. omutaco aut ois. se qdam ps incidens
ualde necia r pdcoz, qr. n. i pte pcedete
dcm e, et i m pte declaracu e, q tps e causa
corrns p se, et h no e uz de coine alz, sed
alicu no, io redit sr h m hac pte, ondens tps
ee cam corrms pse. et i el corrns. et qm. n
n. h eet ostensu de facili accidet error cca
h, di aut h ps m d. i. q. p. ondit qd tps p
se e ca corrms mag qm gnonis. i scda ue i.
et hne maxie. ondit cui corrms. et quom.
pmo ot p. p cande demcom g supius posuit
ad id. scds p signu. demco e h. omis mutco
siu motus nat e abico alio a mu. q qmde
abico inducat coine pmo et p se. lz p accns
inducat gnom. lz omis mutco siu motus. siu sit
gno siu corrup e m tpe tanqm i p se mensura
ipius, g tps p se erit ca corrms lz no p, mag
qm gnoms. qd silr het ex pdcs. h ronis p
poit ma. scds cu dic. tpe aut. poit mi. et
gr. mi. inpoit qdda cu dicit. un et alii
qd pot ee signu ad confirmand mite. pp h qda
oliquet tps fm qd i eo fit gno, attribuebat tps
maxie credentes ipm ee cam scie gnabiliu.

Ql aut gsidauit tps scdm qd i eo fit cor. at
tribuebat tps maxie ignoae. et corm credentes
tps ee cam obliuiois et cormis ut fecit pita
goras. et dicit qd sic dicentes, tcl dixmt
quo ad h. s. quod posuiat tps cam corrms
h facit fo. tco cu dic. m g. inft qm sic
rois. et pz. qo ut i. destructm. n. pp inci
pom resumit ma. plenus ons ea qm prius,
dns qd mutco p se e efficia destrctois i corrs.
gnoms aut n n p accns, e ca e, qm i uirte
aufert form et destruit form transmuta q e qa
forme gnandi eenalis. qr e ca fore corrupte pse.
et gnatis p accns. qt cu dicit. signu aut. in
ficiat idm p signu sic. gno i e rei a causa
extrinseca sensili agente et inducente fora gnacto,
qr gno illi cae extrinsece sp attribuit. cor e aut
de ecencia rei absq h qd heat cam extrinseca
sensile, ex quo signu e, q coro tpu dz attri
bui, et no alii cae extriori. qnr cu dicit.
et heat maxie. ot cui coriis e tps ca p se,
et quom, et pmo e corrms. mendns qd illius
corrms que no ht aim cam sensile extrinsecam.
no illi q aliqm cam tale ht. ut si ads ho
moriat. copleta uita huana; sue corrms dr
tps ca p se, cu aut interficiat gladio, aut alia
consili, neqqm. qnr cu dic. at u lz nz. ot
qm tps e ca h corrms, mendns qd no e
ca agns et efficiens ista corrm, imo necco
qse ad cam agente ista coine, q quide e
motus siu transmutaco, qm nece e ee i tpe,
ad h qd inducat coine, et qr transmutaco p.
p se inducat coine, et hinc nece e ee m
tpe, p se mensurante ipm, dr tps p se ca
corrms. lz no p. qnr cu dicit. qd qd g. epi
logat pri declarata de tpe fm sua sbm, et
pz epilogaco. = huius aut. In pte pcedente
declaracu e q e tps fm sua sbm, in h pte
declarat qdam ppetes necco cognoscendas cca
tps. et di h ps in d. m. q. p. declarat una
ppetate ex qdditate tpis manifestam. m scda ue ibi.
dignu aut osine. declarat qrda ppetates cca
tps. de quibz multu dubitat. pma ppetas
qm intendit declarare e, qd omis mot et ois
transmutco e m tpe. quod ondit tali rone. oe
uelocius aut tardius e m tpe. ois motus siu
transmutco e uelocior aut tardior, g omis
motus siu transmutco e i tpe. h ronis p poit
qm. scdo ut i. uelocius. n. ponit m. tco
ut i. dico aut uelocius. pbat ma. qto ut
ibi. qr an prius. pp inpom idm insit qm.
o pz, et sr mr. qm dic p se ee maiu et
n alr ea pbat i. ma. pbat i. dico aut sic.

ome pus et pri9 e in tpe. oe uelocis aut
tardi9 e prius aut posti9, g oe uelocius au
tardius est in tpe. cu hnc idm sic pcedit.
p pbat mi. sic. qn duo mouent id dr
ee uelocis qd prius adqrit rem ad q fit
motus p idm spaciu, et eod in mot9. ut
s. au motu rcto aut motu circulari. n. n.
cet id mod mot9. no dicet uelocis, et
eodem modo, pz g qd e tardi9. qm id qd
postius adqrit. ex q mi. pz. scdo cu d,
at u prius. ponit ma. et ca pbat cu dicit,
p. n. sic. prius ul posterius dr p remocom
et distancia ad ipm istans, sz ipm istans
est in tpe ut os i ci9. qr prius et prius
necio sit in tpe. In eodem. n. oz ee istans,
et id qd e pinquus aut remocius ab istanti.
et qr sic dixit p et posti9 scdm distancia
ad instans et prius et pri9. i pito et i futo
gio in se hnt i istantis psentis p pinqta
tem et distanciam. declat hnc dusitate cum
dicit. gio aut dr. dns prius et pri9 gio modo
dici. scdm pitu et futu, qr i pito dr
id prius, qd plus distat a psenti instanti.
posterius aut quod pinquius e instanti futo
ergo, qr prius dr qd e pinquius psenti istanti.
postius aut qd remocius e. qnt cu dicit.
qr qm prius. bnt tangendo p sillm p qm
pbauit ma. ista gne pnle et pz. // Dign
aut cosine. h declat qsda ppetes ee tps
de quibz multu dubitat. et diui h ps in
d. in. q. p. declat qsda ppetates dubias
circa ee tpis. in fa ut i. dubi aut as. de
clat qsda ppetes dubias ee insurare ipi9
tpis. in pma pte mouet duas dubones p.
fo ut i. au qr. solut eas. pma dubo est
qm se ht tps ad aiam ut. s. hent ee
ex aiam sic e in aia, ita qd si no eet
aia, au oio no eet tpe. au no eet n in
po. ut qmad nus no in ee n i po. si au
no sit. scdam dubom mouet cu dicit. et
pp quid. ul e, pp quid tps inuenit i qlz. s.
tn qescete qm moto, ut in tra mari et
celo, cu tr tps sit accns motu, q i motis
debeat inueniri et n in qescentibz. et itendit
p tra qescens, p mare aut et p celu motu.
qnt cu dicit. au qr motus. solut istas
dubones. et pmo scdam sic. qd temp9 e
passio motus et fortr. cu sit nus eius. et
nus e forta numati, cu g oia pdca. s. mare
tra et celu sit mobilia et ita i motu. et
motus i ipis. nece e tpe ee. in oib9 istis.
Intellud e tn qd n eq inuenit in omib9 p

qr p inuenit i celo, et faris in aliis. pp h
n. qd inuenit in celo, inuenit i aliis. et silr
pp h quod inuenit in moto inuenit i qescete.
Et qr dixit tra mare celu hre motu dat
cam hm9 cu dicit. i loco. n. et e, qd oia h
sint in loco, et oe qd e i loco natu e moui
cu sit corp9. et qmus sic oibz pdcis insit mot9.
et pp h tps, et ne putet q eod in insit tps
tpi, remoz h cu dicit. temp9 au. dns q tps
et mot9 cosequut se et sm actu et potm. i
s. qd illd in q inuenit motus solu in po. ut e
qescens, i eo inuenit tps i po. qd ut e motu
i actu, in eo inuenit tps in actu. n e h g id
quod hec sitius. s. q ca motu qm qescet
insurat a tpe in actu, ut e. n. qescit actu
insurari a tpe. no tn i eo e tps in actu,
qr i eo dr ee i actu i quo e ut i sbo. h au
e motus. qnt cu dic. utm aut. mendit
solue pma dubom. circa cui9 Solom sic pcet.
p expmit ipm dubom dicens dns dubiu ee
utru cu aia no sit si po aiam defice pole
sit eet tps au non. scdo cu dic. ipole com.
anqm soluat ponit rom ad una pte dubois
mendens tps no ee si aia no fuit. et e.
si numans n fuit nz nuale erit, si nuatu
nz nuare, qd e actus rei numantis. et si h nz
nus erit. tn nus. au e nuatu, au actus nuanas
i nuato. i. id p qd nuat nuans. si g n sit
aptu natu nuare n aia, si aia no fuit, nus
no erit. qr cu tps sit nus. n tps erit n aia
sit. h facit scdo. tco cu dic. Sz au h. solut
dubom pdcam. mendns qd si aia no fuit,
tps no erit. n qs dicat motu contige ee
et si aia no sit, et tps ee p motu, ut si
mot9 sit sn aia, ul prius ul posterius i motu.
et dicat tps ee prius et prius i motu. p qd
p et pri9. sint nuabilia et no nuata i actu. h
n. in pot dici tps ee et si aia no fuit.
et in auctor inuit h. qd pole sit tps ee
h m. qm. tn expsse nle. qd no sit tps
n i po si aia no fuit, cui9 oppoitu uolunt
multi. vn dnt qd inuit auctor p h q dic.
si contige motu ee sn aia, quod mot9 sn
aia mundi q e motor celi ee n pot n cosil
tps sn h aia ee pot. sic aut aia humana
ul motus et tps. bn ee possunt. qnt cu dic.
dubi aut aliqs. declat quarda ppetes dubias
ee insurare ille9 tpis, et declat tres. q. p.
e. cu tps sit nus ul insura motus. c mot9
est nus, ut. s. cuilz motus. au alic9 ul alic9
no. et mendit qd tps e nus et insura
cuiz motus conti. et no alic9 ul alicui9 non.

tertia quod sic procedit. primo movet istam dubitationem. secundo eam dicit. autem celi. solvit eam, omnis temporis esse mensuram circularis motus continui. et non alicuius et alicuius non. sic transmutationis. scilicet et generationis et augmentationis et alterationis et loci mutationis est in tempore, cum igitur tempus sit mensura motus qui est in tempore erit mensura cuiuslibet motus. et cum tempus sit continuum et sit mensura et mensura cuiuslibet motus continui et non alicuius et alicuius non. tertio cum dicit. sed est nunc motum esse. movet dubitationem quandam secundum istam solutionem. et eam solvit. dubitatio est hec. si tempus sit numerus cuiuslibet motus. nunc cum est aliquid motum demonstratum possibile est simul cum illo esse aliud motum et motus erit equalis motui primi moti. et oportet ut tempus sit numerus utriusque motus. quare erit aliud et alterum erit tempus mensurans motum unius, et alterum alterius. et tamen cum motus sint equales, erunt duo tempora equalia, quod est impossibile. ut probatum est. hanc dubitationem solvit cum dicit. Aut non. respondens quod unum et idem tempus est mensura sit plurium motuum. et hoc, sive fuerint motus plures eiusdem speciei sive diversificentur secundum speciem, ita quod unus alteratio et alius loci mutatio. et sic de aliis. sive diversificentur secundum accidens ut secundum velocitatem et tarditatem. et causam dat. et est. quod idem est numerus diversorum materialium secundum speciem. ut scilicet x canum et x equorum est idem numerus cum igitur tempus sit numerus, idem erit tempus plurium motuum sit existentium licet diversificentur secundum accidens ut secundum velocitatem aut tarditatem. aut secundum speciem ut loci mutatio et alteratio. scilicet enim est tempus eorum idem. dum in tempore motus fuerint simul. et hoc quia numerus est equalis qui simul et sit est idem. Quoniam autem loci mutatio. hic declarat causam comparationis ipsius temporis primis et mensura, et est quod unum est tempus primum in genere temporis et finitum quod est mensura omnium illius generis. ad quod ostendendum ponit duas rationes. quarum primam breviter innuit, et est loci mutationem esse primum. sed de numero motuum localium est motus circularis. ad . ut scilicet motus diurnus celi qui est primus motus et mensura omnium sui generis. cum igitur tempus sit mensura motus. semper erit aliquod tempus primum mensura illius motus primi, quod quidem tempus mensurabit alia tempora. sic ille motus alios motus. huius rationis primo ponit maiorem. secundo cum dicit. hinc et circulus. innuit minorem. conclusionem non ponit quia concludet eam ex secunda ratione. tertio cum dicit. numerantur enim. dat aliam rationem ad idem. et est per inductionem in diversis generibus. ut in unoquoque genere est unum primum in illo genere per quod numerantur et mensurantur omnia illius generis. ut in numero unitas una per quam mensurantur omnes numeri. et in genere equorum per unum equum omnes equi. et sic intelligendum de aliis, quare in genere temporis necesse est unum tempus primum et finitum per quod mensurantur alia tempora. quarto cum dicit. mensuratur autem. dat causam comparationis ipsius temporis et est, quod cum tempus sit numerus motus. sic probatum est. primo tamen et per se est numerus motus circularis maxime regularis qui quidem est motus

celi diurnus. secundario aliorum motuum. Et cuius continuatione sic procedit. primo resumit tamquam manifestum ex precedentibus. quod motus simpliciter mensuratur a tempore. et hoc essentialiter. tempus autem a motu, sed accidentaliter. et causam tangit cum dicit. hoc autem est. et est quod tempus mensurari ut scilicet tempus motus diurni per suam quantitatem mensurat quantitatem motus. et in quantitate aliorum temporum. et sic per quantitatem motus mensuratur quantitas temporis. hoc facit primo. secundo cum dicit. si igitur prima. ostendit quod illud tempus quod ostensum est prius. primo et tamquam propria mensura est mensura motus primi. scilicet motus diurni quod probat primo per deductionem. secundo ibi. propter hoc autem. per communem vulgi estimationem. deductio sua est hec. prima mensura finitissima et notissima in unoquoque genere est mensura omnium que sunt in illo genere. sed motus circularis celi maxime regularis qui est motus diurnus est mensura prima finitissima et notissima. quia huiusmodi motus maxime est mensura eorum que sunt in illo genere. sed tempus est simpliciter mensura motus. quare tempus primo et tamquam mensura propria est mensura illius motus. et aliorum motuum secundario. hec ratio constituitur ex duobus sillogismis, et quod sic procedit. primo ponit maiorem propositionem. secundo cum dicit. circulo est et cetera. ponit conclusionem primi. tertio cum dicit. quare numerus. ponit minorem ipsius primi. quarto cum dicit. alteratio quidem. removet quandam cavillationem esse contra. putaret enim aliquis. quod alii motus a loci mutatione essent continui et semper uniformes. sicut est circularis loci mutatio. et propter hoc tempus esset primo mensurare illos motus et loci mutationem. removet hoc dicens. quod nec alteratio nec augmentatio nec generatio sunt motus regulares et semper uniformes. immo variantur in velocitate et tarditate. circularis autem loci mutatio cuius est motus diurnus est omnino regularis et non sic variatur. propter quod cum tempus sit equale talis motus est primo mensura. et aliorum per posterius. maiorem sed illi non ponit quia est communis primi. ut est minor. quia per se patet ex prehabitis. sed conclusionem infert cum dicit. unde et videtur. innuit veritatem conclusionis per hoc quod dicit. quia hoc et cetera. quia enim motus diurnus est mensura aliorum motuum eo quod est mensura temporis licet accidentaliter. cum tempus sit mensura eius essentialiter. talis motus erit temporis mensura primo. et aliorum motuum per ipsum. consequenter cum dicit. propter autem hoc. probat idem per communem vulgi estimationem. sicut apud vulgus communiter estimatur. quod dispositiones humane civitatis secundum circulum, quemadmodum dicunt esse rotam fortune. apud eos enim motus aliarum rerum ut scilicet generatio motu naturali et generationem et corruptionem. sic erunt secundum circulum, ut cum recedunt res a non esse in generatione et per corruptionem recedunt redeunt ad non esse. quod totum estimatur accidere quia tempus est quidam circulus. propter hoc enim estimatur omnia habere principium et finem in tempore tamquam convenientia secundum circulum. ad hoc autem tempus non estimatur esse sicut circulus

non ipsum hoc quod est mensura huius motus, scilicet motus circularis,
et primi motus diurni et aliorum que mensurantur a tali
motu sicut secundum declivis in esse quod autem estimatur
generatione et ulterius transmutatione sicut per circulum estimatur
tempus esse quam circulus. et hoc quia estimatur esse, quia men-
surat motum circulare et mensuratur ab eo, cum
sit mensura in quolibet genere omnigeneam mensuram, non
differens nisi quod tempus mensuratum estimatur esse plures
mensure sicut unum non est aliud a numero licet numeri sint
plures unitates relinquitur secundum istam estimacionem quod
tempus est mensura motus circularis. et hoc illius qui maxime
est regularis et mensura aliorum, scilicet motus diurni.
Dicitur autem et cetera. hic est pars incidens in qua excludit quandam dubi-
tationem. quia enim in declarando dixerat quod tempus non multi-
plicatur per multiplicationem motuum, ad hoc declarandum
supponit quod numerus non multiplicatur per multiplicationem
numeratorum diversorum secundum speciem dum modo sint equalia
numero. sed hic redit declarans hoc esse verum alia via
et procedit sic. primo dicit et cetera dicens esse verum quod
idem est numerus diversarum specierum ut ovium et canum,
dum modo utrorumque numerus sit equalis. denarius
tamen vel aliquis alius numerus in ipsis numeratis non est idem.
nec in ipsa decem numerata sunt eadem. secundo cum
dicit sicut neque triangulus. hoc probat per simile in figuris.
eadem est enim figura in omnibus triangulis dum in figuris
alterius speciei. ipsi tamen trianguli non sunt idem, ut scilicet
triangulus equalium laterum et triangulus inequalium,
quod similiter erit in numero et in rebus numeratis. et
in numeris specialibus quod licet numerus idem sit simpliciter, numerus
tamen specialis ut denarius aut aliquis alius non est
simpliciter idem in rebus numeratis sicut nec res numerate
sunt eedem. huius rationis primo ponit antecedens cum sua
declaratione. secundo cum dicit et numerus iam etc. infert
conclusionem et ipsum exponit iuxta intentionem predicti antecedentis.
antecedens patet quod intelligatur cum dicit idem non sic idem
est aliquid quod non differt ab eo per aliquam differentiam, et
non id a quo differt. sicut triangulus in hoc modo ut
triangulus equalium laterum differt a triangulo in alia
materia ut a triangulo inequalium. triangulus autem non
differt a figura immo generaliter triangulus simpliciter sub
una et eadem differentia dividente figuram. sic patet quod
sic divisa figura alia est circularis alia est triangularis. triangularis
autem alius equalium laterum alius inequalium, quod figura eadem est
in triangulis diversis, trianguli autem non sunt idem. potest
dici quod huius rationis primo ponit maiorem. secundo cum dicit ut
triangulum ponit minorem et ipsum sufficienter exponit.
tertio cum dicit figura quidem etc. infert conclusionem. et sic pro-
batur antecedens predicte rationis ex quo infert conclusionem ut predictum
est cum dicit et numerus iam. et ipsum exponit iuxta
intentionem predicti antecedentis dicens quod numerus aliquorum numera-
torum ut denarius non differt a numero simpliciter. et in
numeris in quo denario et in illo est idem denarius

tamen in ipsis numeratis non est idem. immo diversificatur a diversitate
ipsorum numeratorum, quorum quedam sunt canes et quedam
equi, ex quo relinquitur quod numerus simpliciter est idem istorum
et illorum. denarius autem non idem. quamvis sic iste videtur
dixisse contrarium. scilicet quod idem denarius est diversorum secundum
speciem. et ipsum hoc potest sic intelligi. quod denarius
prout est discreta quantitas non est idem in ipsis, prout autem
est mensura ipsorum est idem. omnis enim potest esse quod in
omnibus quecumque fuerint secundum quod mensurantur reperitur unitas
non generis quare est unum totiens replicatum, et ipsum hoc per
eundem denarium possunt omnia decem mensurari. sicut per eandem
ulnam seu per aliam mensuram quecumque possunt mensurari
omnia illi mensure equalia. secundum autem quod denarius est
discreta quantitas numerans hec decem illa numerat ea secundum
quod discreta sunt vel decem. et in hoc non est decem in ipsis
diversificatur per quod diversificantur ipsa numerata. et similiter forte
oportet intelligere de tempore. quod idem tempus est mensura omnium
motuum secundum aliquam unitatem repertam in ipsis. et non in quantum
sunt motus diversarum specierum. consequenter cum dicit de tempore
quidem epilogat principaliter determinata de tempore in hoc capitulo.
dicens determinatum esse de tempore. quid sit secundum se, et in de
ipsis que consimiliter habent esse ipsum tempus, non de proprieta-
tibus eius diversis.

Transmutatur autem transmutatum. In tota parte
precedente a principio tractatus determinatum est de motu et
de generibus motuum et hoc in universali, non descendendo ad
species et proprietates motus. in hac parte intendit de-
clarare de motu adaptando nomen motus ad
motus speciales. et in declarando descendit ad
species et proprietates eius. dividitur autem hec pars in duas. in quarum
prima dat differentiam motus adaptando nomen motus.
in secunda ut ibi, sed quia ut predicamenta, descendit
ad species motus et eius proprietates. determinando de ipsis.
prima adhuc in hoc dividitur in quarum prima premittit quedam
ad suam intentionem necessaria. in secunda ut ibi, quoniam
autem omnis mutatio, incipit ostendere quod sit motus.
id autem quod premittit est quod omnia illa que necessaria
sunt in transmutatione dividuntur per se et per accidens. et re-
linquit transmutationem per accidens. dans causam quare est
relinquenda. unde secundum hoc dividitur hec pars in duas, in
quarum prima dividit omnia que necessaria sunt in transmutatione
et per se et per accidens. in secunda ut ibi, secundum quod
quidem relinquit transmutationem per accidens. et dat causam
propter quam est relinquenda, necessaria autem sunt in omni trans-
mutatione. quatuor, scilicet transmutans, transmutatum, et id
a quo fit transmutatio et id in quod, et in
tempus in quo fit transmutatio. unde potest dividi illa pars
hoc modo predicto in duas. in quarum prima dividit transmutantem in per se
et per accidens. et in ipsum transmutatum. et hoc quia
ista magis sunt essentialia transmutationi quam reli-
qua. in secunda ut ibi, quoniam autem. dividit reliqua per se
et per accidens. in prima parte ad hoc dividit primo transmutantem

scdo ut ibi. e aut transmutans. et h ad h. q transmutu appinquans se habet transmutandi quam transmutans cum sit in ipso ut in sbo trans. et dat tantum bonum diom q cu reducitur ad diom per se et per accns et e quod id qd transmutatur sui transmutatum aut transmutatur per accns, ut musicus dr ambulare. q accit alicui gressibili ut sit musicum q per se ambulat. per ptem ut in altaconem. corpus dr sanari. q ocls aut alia ps sanatur. aut per et per se ut cum nec transmutatur per accns nec per ptem sed per se totum, et reducatur sa ps hui dionis. s. transmutatum sm ptem. ad transmutatum sm accns cum sumite accns gnte. cum autem ptes sumite accidens. s. h q appo oi pse. sic dixit ex oppo contra ipm. q transmutatum sm ptem est sic mem. mes per se transmutatum. et per accns simpliciter. eo qd ps in toto lz no transmutatur per se, cum distinguitur a toto per se pot transmutari. et q ie cpus motus transmutatcois maxime appet ut ulte quam. in illis q transmutantur sm locum et in illis q altantur. et monendo sua e ut mfe patebit de transmutato per se, addit cum dicit. sm aut motum aliam. qd per aliam modum motus a loci mutatione appet ad pse transmutari. ut. s. in altacone. et q altaco. q. equivoce dr de altacone q e motus in sanitate et de illa q e in caliditate. ppter h adiungit cum dicit. et altabilis. qd lz transmutatum per altacom transmutatur per se. tn id quod transmutatur in sanitate. s. sanale. ad e ab eo q transmutatur in caliditate. s. calefacte. gnir cum dicit. e aut. distinguit transmutans eod m quo distincta e transmutatum. e sma sat habetur ex dcis. Quoniam aut quidem. h intendit dividere ca que necto sunt in motu s. id a quo fit motus. et id in qd, et tps in q. sic prius divisit transmutatum et transmutans. s. in pse et per accns. antequam h faciat. pbat quandam gnem de eo in qd fit motus. et e. qd motus no e in eo in quod fit motus ut in sbo. vn dicit h ps in d. m. q. p. declarat gnem pdcam. in sa ut i. e aut et in aliis. dicit ea pdca in pdco. ad gnem ipam poit duas rones quarum p e hec. in motu sunt. 4. s. transmutans transmutatum. a quo et in quod, et tps in q. sz id qd motus sive transmutatum e ad ab eo in qd fit motus. qd declarat per ex. qm motus cum sit in transmutato ut in sbo necesse in spe in q fit transmutatio. cum illa spes nec moveat nec moveatur. sive fuit fora sbalis q e finis generacionis. sive fora accnalis q e finis altacionis. sive locus q e finis locomutacois. sive qntitas que e finis motus per augmentum, immo e ad ad ab ipa spe. qd motus ipm transmutatum in spem. in qm e motus. h secunda ro poit ma. et innuit ultimacionem eius in prte. scdo cum dicit. alem. n. poit mi. et ipam declat per ex. tco cum dic. motus e

infert gnem. ultio cum dic. nec. n. innuit declarom nacionis gnie que pz ex dcis. et q ppter posset aliquis dubitare ppter qd monstr ex inticone motum n ee in eo in quod fit motus. et n i ipm no ee in eo ex quo fit motus. hunc dubiom movet. gnir cum dic. mag. n. solvit eam per h q mutatio sive motus magis denoiatur ab eo in qd fit. quam ab eo ex quo. et h pbat in gnone et corrupne. gno. n. dr ee mutatio in ee. quamvis fiat a no ee, et sr corruptio mutatio in no ee quamvis fiat ab ee, et in utroque denoiatur ab eo in qd e motus. ppter qd sunt magis necesse ostendere motum no ee in eo in quod. q in eo ex quo. q h hic intelletus habetur et rem. gnie cum dicit. qd quidem g. dat aliam rom ad gnem pdcam que sumitur ex diffone motus sumus data. et e. motus ut pdcum e. est actus mobilis in quantum mobile. sz illd in qd fit motus. sive fuit fora sbalis. sive accnalis. sive locus. e immobile. ergo motus non e actus alicuius talis. et in n in eo ut in sbo. cum sit in eo ut in sbo, cuius e actus. h rois primo innuit ma. scdo cum dic. spes aut. poit mi. et q dixit motum no ee in passione in qm fit motus ut in sbo. et hi passiones eo q successive adquiruntur ut albedo. et hi. et n motus e n successivum. posset ex h estimari et ita estimabatur forte a multis. q motus no esset in talibus ut in sbo, immo qd hi passiones essent ipse motus. movet istam dubiom. gnir cum dic. et si dubitabitur et solvit eam cum dic. sz fortassis. per h. qd motus no e ipa passio. sz via in passionem. ut no e albedo. sz albacio que e via in albedinem, et sr e intelligendum de aliis passionibus. et dic fortassis sic ee. q id no dum pbatur. sz pbabitur inferius. et sic iustificat gnem pdcam. gnir cum dr. e a et in illis. dicit id in qd fit motus. et id ex quo. et tps in quo. ut prius divisit transmutans et transmutatum. et pcedit sic. p i dic. qd in iam dcis omnibus e reperire ad sm accns simpliciter. et ad per ptem. qd reducitur adhuc ad per accns. et ad per se, sz sic prius dem e in transmutante et transmutato. scdo cum dic. ut qd sit album. exemplificat de eo in quod fit motus solum, et per h dat intelligere qd simile e in eo ex quo, et in tpe in quo. et patet ex. gnie cum dicit. quoniam quoque g. epilogat usque huc declarata. et per quo ad ista ptem ulteriam. fo cum dic. et quoniam quo ad diom quam dedit de transmutante et transmutato. tco cum dicit. et qd motus. quo ad gnem cuius declarom interposuit. et sic habetur qd in omnibus q necessaria sunt in motu. e reperire per se et per accns. gnir cum dicit. scdm quod g. ondit q

mu̅co cōstituta ī ēē p p̄dc̄a. q. fup̄ra p acc̄ns ē relinq̄nda. tanq̄ illa q̄ nō ē de cōsti̅ne artis, q̄ aūt cōstiᵗᵃ ē ī ēē p ip̄a, p se, ē sumēda tanq̄ de cōsti̅ne artis demōre. et dat cām q̄r sic ē. et ē. p̄ dicit sic ēē. scd̄o cū dic̄. ī oībz r. n. dat cām q̄r sic ē. q̄z hī muᵗᵒ q̄ ē p accn̄s ī rebz, ē in omībz. i. nō h̄t sbm̄ deviant, et n̄ ē sp̄ et ḡtie. i. ī ueīt ī fī. ī ead' re. q̄m ut dicit ḡm. idm̄ corᵖ nō pot̄ euadē a tn̄s mu̅ne p accn̄s. qui albefiat. et deīn humefiat. deīn calefiat. deīn cn̄sfat. et s̄ hī muᵗᵒ īfīᵗᵃ ē, nō h̄ns ūm̄ viatū, q̄r nō gomet a scīā, nz ē p̄s artis deīmīe. et ita a consti̅ne artis relinq̄nda ē. et sīue h̄ muᵗᵒ p accn̄s ḡte, ad mutacōm p accn̄s simp̄, et s̄m p̄te de mutacōne aūt p se nō sic ē. ī mo tal' mutacō h̄t nccō sbm̄ viatū. aū. n. nccīo est in ōūs, aᵗ ī mediū. aut ḡdictoᵘ scd̄m affīne et negōm. sō m̄ ē p inductōm ī singlis. q̄r muᵗᵒ p se, sb consti̅ne artis cadit. Et q̄z dixit mutacōm p se ēē ī mediū et poss̄z aᵗ dubitare s̄ h̄, cū oīs muᵗᵒ fiat ab opposito ad oppositū. h̄nc dubīne remoz oū dic̄, ex m̄e aūt. dūs mutacōm fieri p se ex medio ī extrīa, ut ex extmis ī meᵗᵘ et h̄. q̄z meᵐ ḡtinz ī pō utrīz extmoz, et sp̄ h̄ utrīz q̄dām ē ḡit, ut pz ī exˢ. que poīt et sic t̄iᵗᵃ sūt ea q̄ p̄tinētīt ad sūā declarōm ncc̄a. = Q-m̄ aū omīs muᵗᵒ p̄missis q̄bzdā ad sūā declarōm neccus cepit ōnde quid sit motᵘ. ad aptando sū appando nomī motus. et intēdit ostendē q̄d motus ē muᵗᵒ de sbō in sbm̄, ad q̄d ostn̄d poīt unā demīcōm, z ē, cū sint 3. modi mutacōis poˡᵉˢ. s. ex sbō in sbm̄, et ex sbō ī nō sbm̄, ul ex nō sbō in sbiēm, s̄z motus non ē muᵗᵒ de sbō in nō sbm̄ nz de nō sbō ī sbm̄. si sit muᵗᵒ. et suppoīt ꝑ maīᵒ. q̄m ē muᵗᵒ, ḡr sumēdo amīᵒm, cū h̄ūs rōm sic pcedit. p̄ ꝓbat ma. usq̄ ad illū locū. sicz et n̄ ē. sō ꝓbat mi. usq̄ ad illū locū. q̄m aū oīs motus. ubi aū tc̄o resumit ma. et mi. et ex ip̄is m̄ft ōne, ad ꝓbōm ma. ponit tale rōm. modi mutacōis poˡᵉˢ et ī poˡᵉˢ ōm sūt. iiii. s. ex sbō in sbm̄, ex nō sbō ī nō sbm̄, ex nō sbō ī sbm̄. ex sbō in nō sbm̄. Et intelligit ex p sbm̄ ad affīne designatū q̄ntūcūq̄ fuit, ad remoᵈ negōm p̄a. s̄z ultiō mod' mutacōis ē ipoᵗ relinq̄t aū poˡᵉˢ. ḡ modi muᵗᵒⁱˢ poˡᵉˢ ōm erūt t̄s p̄dc̄a. ī ma. rōis p̄nˡⁱˢ h̄ui' rōis p̄mo poīt ma. dūs, q̄ cū oīs muᵗᵒ

fiat ex aliquo ī ād. q̄ m̄ ē p signē h̄' nōis muᵗᵒ ī ydiomate greco dicit̄, sigt. n. s̄p ād ēē in re mutata p̄ ād. et nō ip̄m manē ī ead' dispōne. q̄m ita ē, m̄ ē q̄ ād tn̄smuᵗᵃ pot̄ dici. q. modis, ḡmiando modos tam poˡᵉˢ q̄m ī poˡᵉˢ et ip̄as ḡmiat ut pz. scd̄o cū dic̄, q̄r nccē ē. m̄ft ḡm. q̄ ē ma p̄ncˡⁱˢ rōis. q̄m ī tendit ꝓbare tc̄o cū dicit, que. n. ex nō sbō. ꝓbat mi. ōndn̄s p̄. q. modū pᵉ mutacōis pre mutatū nō ēē poˡᵉ. q̄ ē de nō sbō ī nō sbm̄ z h̄, q̄z n̄ sbm̄ ad nō sbm̄ n̄ h̄t oppōm. nz. s. ḡiā nz ḡdicᵃ. et oīs muᵗᵒ ē a ḡio ī ḡm. q̄r de nō sbō ī nō sbm̄ nō ē muᵗᵒ. scd̄o cū dic̄, ex non sbō quid. ōndit reliq̄s. 3. modos mutacōis ēē poˡᵉˢ q̄z nō sbm̄ ad sbm̄ h̄t oppōm, ūn poˡᵉ ē fi mutacōm ex n̄ sbō in sbm̄, q̄ q̄d aū erit ḡnō simp̄. ut cū ex nō sbō simp̄ fit sbm̄, aū erit ḡnō q̄dam. s. altacō, ut cū ex nō sbō q̄dā fit sbm̄, ut. s. cū ex sbō nō albo fit albū. et h̄ m̄ ī īudē fit muᵗᵒ de sbō in sbm̄. sbm̄. n. manet idm̄. l̄z tn̄smutet passiones. s̄r ex sbō in nō sbm̄ poˡᵉ ē fi muᵗᵒⁿ q̄ quid aū erit corᵖ simp̄. ut cū fit motus in nō sbm̄ simp̄. aut erit corᵖ q̄dā ut cū fit muᵗᵒ ī n̄ sbm̄ q̄dām, m̄ ḡio ei q̄d deīn ē de ḡnacōne. et h̄ maīᵗᵃ sūt ex dcīs ī lᵒ de ḡnōe. pz ḡ q̄d. 3. p̄mi modi muᵗᵒⁱˢ sūt poˡᵉˢ et sic ꝓbatᵘ miᵒʳ. ꝓbatᵉ ū cōplete ma. p̄ncˡⁱˢ rōis. ḡnr cū dicit. si ḡ q̄d nō ē. ꝓbata ma. p̄ncˡⁱˢ rōis. ꝓbat mi. q̄ fuit, q̄ motus nz ē muᵗᵒ de nō sbō ī sbm̄, nz de sbō in n̄ sbm̄. Et q̄z ī mēᵗᵉ h̄itū ē. q̄d muᵗᵒ de n̄ sbō ī sbm̄ ē ḡnō. ul de sbō ī n̄ sbm̄ corᵖ. p̄ h̄ p̄ ꝓbat q̄ ḡnō nō ē motus. scd̄o ut ibi. nz iam corrupcō. q̄d corᵖ nō ē motus, ad p̄m poīt duas rōnes. q. p. ē q̄d ē nō simp̄ ens nō moᵗ, q̄r ḡnō nō ē motus. h̄' rōis p̄mo ꝓbat ma. scd̄o ut i. si aūt h̄ ē, poīt ḡm. tc̄o ut i. sit. n. poīt mi. ma. ꝓbat distīgᵘᵒ modos nō entis, ex qua distinctōe pz q̄ nō ens q̄d ḡnatᵘ nō moᵗ. distingit ḡ modos nō entis. quoz ūnᵘ ē q̄d nō ens dr̄ s̄m ḡpōm aū diōm. i. s̄m affīne et negōm, ut hō ē asīnᵘ. et ē nō ens s̄ ḡpōm ut hō nō ē aī. ul ē nō ens s̄ diōm, et nō ens sic deīn nō moᵗ, n̄ ī ḡnatᵘ. alio m̄ dr̄ n̄ ens q̄d ē n̄ simp̄ ens et in pō. s̄z in pō. q̄ ide nō ens est oppōitū entī simp̄ et ī actu. et ī iᵈ nō ens ad h̄ nō moᵗ iᵈ cū n̄ ens solū ḡnat simp̄. tc̄o m̄ dr̄ n̄ ens s̄ accn̄s ut nō albū aū nō bonū, cui quidē sbiacet ād simp̄ ens et in actu, ul tale nō ens poˡᵉ ē

moui cu sit ens in actu. ipm aut gnari simp.
no e pole. sic dem e id n ens qd gnat n posse
moui. cu sit no simp ens et in actu. et solu
tale pole sit moui. qa n. cu ee in pe n admis
cet actus in nlt gni. ipole e ipm nim pm
oio moui. Ex ista g distinctoe pz ma. q e
qd id q e n simp ens. ut dr no ens fo m
oio no mo. gnr cu dicit. si au h e. et ex
ipa pbata mfr gne. gnr cu dic. fit n. pont
mi. et qz dicet ar ad gnari fm actus. ut
no ens. dco mi. i f actus q qd e simp ens
et mo. et i qd ad gnatu mo. ad h respodz
gnr cu dic. si n. re. qd gnus ita sit. qd
id no ens qd solu fm actus e no ens gnet.
et i ad gnatu moueat. cu n sit simp ens
quod simp gnat. no e n. dice simp moui.
cu ipm n sit simp ens et in actu. eni solu
gneit moui. et mondit p ubid no ens qd
simp gnat. nim pm. q e sbm i oi gnide
simpl. q quide in po ad omis formas elem
tales et p agens mo in actu. Et qz sic dem
e. q tale n e ens ut moueri. et moueri et qes
cu sint pnatie oppo. ca id nata sut fi. qd
n. natu e moui. moui i co natu e qesce.
sbingit gne cu dicat. falr aut. qd n i co
tingit hi no ens qesce. et h qz eade i gne
gtingut si ponat qesce. que gtingit si po
nat moui. et sic posuit una ro m. gni cu
dicit. et si oe. ponit alia rom ad rom. et e.
oe qd mo est in loco. n simp ens scdo in
no e in loco. qz si sic. eet in aliquo loco.
qd no gtingit dice. g hi no ens non mo.
et ex h arge nlcmus. qd gnat simp e hi
n ens. g q gnat simp. no mo. et ita ad h
ut pius. gno simp no est mot. h rois pm
ponit ma. scdo ut i. qd au no e. ponit mi.
gnr cu dicit. nz ia cor. ot qd cor simp
no e motus. sic. oi motu cu e ad gni.
e mot gnus au qes. sz corrupcoi n e mot
gnus n qnies. g coro simp no e mot. h
rois pmo ponit gne. scdo ut ibi. gni qde.
ponit ma. dco ut i. coro aut. ponit mi. sic.
corom e gno gia et n qd. sz gno nec e
motus n qes ut postitu e. g corrupm
n e motus gnus n qes. h rois solu cam
git me. et sic pbauit ca ma. gm mute
sic rois pncals. gnr cu dicto. gm au oes
motus. resumit ma. et mi. et ex ipis isti
gne dicens. q cu omis mot sit mu quod
suppoit. et tm sit .3. modi mutacois pos
q sunt ma. et motus n e p duos illoz
modoz. qz n mu de no sbo in sbm nec

de sbo i no sbm. q sunt mi. cu h sunt
oppoita fm affne et negom. qd n gueit
eximis mot i q talia. nece e motu ee
mucom tcia. q e de sbo in sboz. qd fuit
g et expoit gnr cu dicit. sbia aut qmd et
et mondit i ista gne p sbia qm aut au
gia au media. et i expoit. sl cu dicit.
sz pnacoi. qlr mondit h gni. qm gnr ad
pnacom. et ad gm appe. gnr supciu. qd n.
natu e moui motu i co. cu natu e ple.
Et qz dixit pnacom gphndi sb gio ee. et
i sbm et dat cam hmi cu dic. et mafeste.
et e. q pno sic dcu sigr p affne. i qd
ad affmat i ee. sic albu et nigru que
nc sut gia. et sic dctiatu est qd sit mot
appando nom mot. — Si g pdca. In pte
pcedente dctiatu e q sit motus appando
n motus. i h pte descendit ad sper i sprec
motus. dctiando de ipis. et di h ps in d.
m. q. p. dctiat de spebz mot. in scda ut
ibi. p h aut. dctiat de sprebz motus. p. ps
di in d. m. q. p. ot qt sut sper motus.
i scda ut i. motus qdem g. descendit ad
alias sper. dctido de ipis. in pma pte i ten
dit qd tm sut .3. sper motus. fm tria
gna pdicamtoz. s. fm qntitate qlite. ubi.
ad qd ondend dat tale rom. pdicamta
disa sut fm ecu nim q narrat i libra.
sz motus tm e fm ca illoz. s. f qntite
qualite et ubi. g tm sut .3. sper motus.
scd qnte qlite et ubi. hmi rois p ponit
ma. scdo cu dicat. nece e. mfr gne. t
cu dicit. scdm sbm. pbat mi. Et nod qd
i narrando nim pdicamtoz n narrat
sicu et hitu. qd forte fuit. qz q ad hoc
mentu no diffe sicus ab a. qa ead sper
motus e fm utq. hitu forte n enuat.
qz hitus mime e pdicamtu sic testat
aute. qui dicat no se meminisse pdicm
hitus. ee pdim. aut no enuat hitu qz
m e motu no ee in hitu n p actus.
pbat g mi. ut dem e. cu dic. f sbm.
Et qz mi. e exclusiua. ht duas ptes. sco
i qlz ex. est. n. mi. h. q motus tm e
fm ca pdica pdca. c ex. una ps e fm
illa ca. alia au. qd motus n e fm alia.
vn fm h di h ps. in d. pbo mi. ind. p.
i. q. p. ondit qd motus no e in alus gnb
a tbz pdcs. in sa ut i. Vtrumqz. n. ondit
qd mot e in tbz gnibz. in pma pte
sic pcedit. pmo ondit qd mot no est i
gne sbe. scdo ut i. nz tam. qd n ead

e motus i pdi relois. tcio ut i. nz agentis. o q sr no e motus sm acom et passiom nec sm aliam trasmutacom. p ondit sic. ois mot e a quo i qm. sbe n e qm. g in sbm no e mot. h rois p post que. scdo cu dic. pp nllm. ps me ex quo se. quicu i h passu e valde no. ad sciend quem sbe dr qnz aliqd ee qm. et qnz no. sr i de diusite forz elemtoz apd diusos. un. s. sint sbe aut actiua uult. n. q sint sbe cu multu apxime act i n. g. un. qlites p. calid frigidu humidu et sicu que pp appxcom ad ns forz sbales estimant ee forme pfce eloz. qnt cu dicit. nz iam. o q i reloe no est motus et h q pole e vnu correlatoz trasmui i relone. nlla fca mutacoe in ipo. sz i suo corre. qd cu trasmutat a trasmu ne p se ad illa trasmutacom qse trasmu relois. et i neutr correlatoz trasmut i relone n p actus q trasmu relicta e ab hc conane. et e ex gm. i h trasmu h. si aliq coluna p fuit i dex hois. ipa colupna localr trasmui i pte opposita. fiet sinistr. i ita ho no mo in illa relom n p actus. cu oio qescat n i ipa colupna. cu moueat p se localr. ad qm motu localem se p actus ipm trasmui. sedm relom. nz agentis nz pacientis. h tcio o q motus non e p acom aut passione n ulr p trasmune et pcedit sic. pmo dic sic ee i q hito qd motus ulr no e ulr p motum aut trasmune. het p qur qd no est sedm acom aut passione spca qutit se ad h ond. et dat cam h. p cu dicit. q n mot. et e. q motus no e mot n i mutacois mutacio n qnonis qno n ulr trasmutacois trasmu. scdo cu dicit. p qmd. dat rom ad h o. s. qd motus no e motus. et inudit tale rom ad ipole. si motus eet motus. aut eet ipius ut sbi mot aut ut ei i q fit motus. sz utrq e ipole g p. s. motus ee motui. in hc ide sic pcedit p ponit p mbrm dicens dicer. quod motu ee motus no qtingit n dup. a ipi ut sbi. ut ho dr sbm. mot e mutatur de albo in nigru. aut i a mu ne qsit. i dic istu modu ee impole. q si mot eet sbm motus te necio sbiect motus. cu i qd natu e moui natu e qesce. h aut e ipole cu mot ee qes sine qua. et h facit p. scdo cu dicit. aut n mucio. ponit sm mbrm pdce dicois qd pz ex dcis et ipm destruit cu dic. sz nz h. v sic pcedit. pmo dicit qd ipole e motu ee motus ut sbi n sedm actus. scdo cu dicit. hmo. n. motus. h pbat et p h pbat p ipole

comoz

qur in spebz motus et mutacionis. scdo ut i. amp si. z. spes. pbat id p impole i spebz mot tm. in pma pte ponit. 6. iones. q. p. e h. ois motus e a forma qescente i forma qescente. et h si fuit motus ppe si mucio ut. s. qno aut cor. lz i h sit dicta qd qno et coro fuit ab opposito i oppositu sedm affirme et negom. si p ee et no ee motus a quo i qm. que quid sut ut qa. et illud in telligit p form qescente. i qd caret trasmune. si fuit i loco sit i aliq alio. cu g ad mouet de sanitate in egritudine. et sit cu h moueat ab una mune i alia. qd e ypolis. sinit mouebit i form qescente et i mune. et ita qtigit ipm qesce i motu qd e ipole. g i ex quo se. s. ypolis qur cu dic. et amp in no qtice. dat sam rom ad idm. et est. si motus e i motu ut i sm cu trasmucio ecenal e de opposito i oppositu. i motu er sp n qtigere. i. i oppositu. cu g a mouet sm egracom q e motus. mouebit ad sanacom ad qm cu puenerit fuit eo qd sanaco est mot no qescet i sanacone. imo ulterius mouebitur ad h in motu oppositu sanitati ut i egracom et ita vnu et idm simt et qtinue mouebit motibz oppositis. qm sm egracom et sanacom. h aut e impole. et q dicet aliqs no ee inqens idm moui motibz qur aliq m. sbiungit cu dic. sz eo qd accit. qd h no qtingit ecenalr. s. sit et qtinue. sz sedm actus ut. s. quiete iteruenien te. ut si a trasmutatur de scia in obliuione et eo necie e h si qete moueret. alr. n. mouet idm motibus qur isimt et q qtice. qnt cu dicit. amp aut infinitu. dat tcia rom ad idm. et est. si motus sit mutacois et mutacio ut tcs ce pcessus erit i infinitu. h e impole. hnc rom pmo ponit. scdo cu dicit. neie g. declarat necitate qncie sic. si posterior mucio e necie e porem mutacom ee. q est ma i ipam. ut si simp qno e tcs qnois. alu fuit ipa qno in fieri et no in copleto ee. qr tc no potuit dici q eet simp. imo cu copleta e sua qno et e in fcm ee tc pmo pot dici qm e. h au no pot ee n p qnone porem que e ma i ipm ex ypoi. de illa g qnone ad h pot sr dici. q du e in fi no coplete e. cu aut fca e. tc p coplete e. qd silr oz ee ad h p qnonem tcia pore ipa q sit ma i ipam. et sic erit pcess i infinitu. sic ulificat necitas qncie. tcio cu dic. qm aut i finitoz. o q dda inqens qd seq ex qnte pdce romis. et in h destruit ipm qns. et e iqens qd oio no erit qno n pole et aliq moui ut oio trasmui. qd sic se. si mutacoes sut infinite. z i infinitas no sit sume p. no

erit sume mucone si gnom pma. qr neo
gnone gntem pma. qm p' necem e i ee
gntis. et ead rone no erit sime mutacone
ultima. q quide e psens tnsmuco. et ita oio
si mutacoes pcedut i infinitu. gno no er.
n erit pole ad mom ut oio tnsmuu. et e ualde
no q h dicit. ex h ut mai nelle tps n ee
tu nz motu nz gnom. qr si no eet pma
reuoluco celi ut h ui. nelle nuqm deuetu
eet ad reuolom hodierna. et st de aliis gm.
id simp negat. uult. n. qd oem motu pcessit
motus. et oem gnom gno. et oe tps temp.
et h no eenali sz p accns. ul dic qd moderni
no distingut id. q e p se. et id quod e p acc.
estimauimt. n. cu ho sp gnet ab hoie. qd si
n e pm ho. qd postius no erit. cu tn s ipm
non sit ita. gnr cu dicit. amp eadm. poit. nu.
rom ad idm. et e. cu motus dupr heat gnu
s. et motu ul qete eid cui e mot uni erit
motus gmis et qes. et ita eide erit gno et
cor. cu g ad tnsmutac ab uno motu i motu
gnu. oz h ee p qete media. et motus neco
tuat ad qete. qr motus no pot ee tr mot.
et qd nee sit tnsmu ab uno motu i motu
gnu p qetem iomedia pbat cu dicit. nz sic.
p h qd si ad gnat no e pole ipm corpi du
e in gnando qr tuc gnat. nz p qm n huit
ee. pot corpi. qr cor e ma i no ee. oz g
si corpi debeit ee manes actu gnatu. an
sna corne. Et sic pz qd int mot gios nete
e ipm qete. no tn sic deduceet rom. imo
dueit ex ipa ad h ichens. qd gnoms erit cor.
si gno eet i gnone. q e ypos. gnr cu dic.
amp oz. poit. q. rom et est. si tnsmuco
fiat a mu ne i mune. tuc nete e motu au
gnacom ee sbm dispoitu illa tnsmune. sie
cor au au e dispoitu altacoe. cu ab ipa fit
altaco. sz h e inpole ut phitu est. gnr cu
dic. et item ad. h dat. 6. rom ad id. et e.
si motus simpl si muco e in motu. et itm
tuc mot su muco spalis simp erit i spale.
ut doctna in doctna et scia in sciam hoc
au e ipole qr nz muco simp er mutacois
nz qda in qnda. gnr cu dicit. amp si tres
spes. o qd motus no e mot p ipole i spebs
motus sic. cu. 3. sint spes motus. motus no
e motus p i pole ut pacm e. si mot eet
motus. oz am illay spey ee sbm motus ad
tm i qp fiet mot. et si h. tuc au loca mo
uetr muco sm locu qd e inchens. au altat. s.
loci muco quod ad h e mai ichens. et accit
p' iqueiet si ponat motus eidem spei ee

sbm au ts alterius motus eide spei. scdm
ichens sorgite si po spes diuse. Et qr onsu
e q motus no e motus et h nz ut sbm
nz ut ts et h est intend eenal. docet
gnr cu dic. oio aut qm mo. q qmus ita sit.
tn motus pot ee mot p accns. dus qd cu
ad motu dicat. 3. ut phica e. s. p se. aut
s pte au p accns. solu p accns pole e motu
ee mot. ut cu moueat ab egritune i sanite
et accit ipm sanatu am au adducet. a qsite
facet dr sanaco q e mot ee i illos motus
p accns. q quide muco p accns sr ab ista costne
relicta e. gnr cu dicit. qm au nz sbe. ex p
hitis infert gm. m. q. pbata in toto sz solu
qm ad pte eius negm dus. qd cu mot nz e s
sbm. nz sm relom. nz sm actom. au passione.
ut iam pbatu e. relinq qd motus solu e
s qlite et qntite et ubi. Et qr h asst no du
e pbata. ps h inuit pbom eius cu dic. i unoqz
em. pbat motu ee i tbz gnibz pdcis. s.
qntite qlite et ubi. ut h. qr i unoqz istoy e
qietas q exigit ad motu. no. n. ois qietas
sufficit ad motu qr si sic. mot eet de motu
i motu. cu motus motu sit qmis. imo ex
igit ad motu qietas q e int forz qias qes
centes. q qietas in tbz gnibz pdcis repit.
et i motus.

9 otus quid. monstro qt sint spes mot.
qm tm. m. sm ca gna. h descendit
ad deciand de ipis spebz. deciant qs motus
i unoqz sit gne. unicuiqz motu ppu nom
assignas. et i quda dubgm ex pdcis nasce
tem remoz. un s h di h ps m. d. m. q.
p. decla qs mot i quo gne sit. ipis mo
tibz noia assignas. in sa ut i. q au est in
eod. ipm dubom remoz. in pma pte sic
pcedit. p decidit motu sm qlite. In scdo p
qntite. tco scdm u. pm deciat dus. q mot
qui e s qlite sit altaco. et in h m. q. po
ne nom altacois. q quide n dic ee que
motu i qlite. ulr. Et qr qdam qlitas est
sbalis. queda accntalis sorgit cu dic. dico
au qle. eius qlite icndit cu dr motu i qlite
ee altacom dus. qd no intendit qlitate i sba
eius e dica sbalis q dr qlitas sbalis. sz intendit
qlite accntale. sm s ipam sit ad passim sm
ipassile. et intendit ut iuit gm. p passim
passione et passile qlite. et n nle ipom.
p ipassile aut pom nlem. ut possz dici
forte q intendit p passione qlite ihentem
p ipssione. sm qm res dr tnsmulis. p ipassile
qlite no inherent p ipssione. sz magis per

verificationem, ut sunt obscuratio et illuminatio. quoniam
dubitatione alterationis tangit auctor in primo celi et mundi,
ibi cum dicat, quod non secundum quantitatem. declarat quod non motus
secundum quantitatem. dicens quod ille motus non generale nomen habet, sed
nominatur secundum suas species. quarum una est augmentatio que
est motus in perfectam magnitudinem. alia que est diminutio
que est motus in magnitudinem imperfectam. ibi cum dicit. quia
autem est. declarat nomen motus secundum ubi. dicens quod
motus talis nec habet nomen generale nec nomen in propriis
suis speciebus sed dicit quod sit loci mutatio quod quidem
nomen generale est omni motui secundum locum. et quia loci
mutatio differt in illis que transmutant locum et in illis
que non transmutant ad minus secundum totum subiungit cum dicit.
et non dicimus. in quibus proprie loci mutatio sive transmutatio
secundum locum dicitur quoniam in illis que cum moventur non habent
ex se ipsis ut quiescant. et non que per se non moventur
secundum locum. et possunt intelligi per hec mota vo-
lunte quoniam. mota violenter. quoniam ut dicit commentator,
corpora. naturalia. simplicia estimantur movere se in loco,
sed non habent ex se ut quiescant. vel possunt intelligi
per hec mota, omnia mota in loco tamen violenter
quoniam naturaliter. preterquam mota animata, quia corpora simplicia
non movent se nisi per accidens. ibi cum dicit. quod autem
est. removet quandam dubitationem ex predictis nascentem.
dubitatio est enim quod omnis motus est a contrario in contrarium quod
non videtur. cum videtur fit quidam motus a simili in simile.
que non transmutant eandem speciem, ut cum aliquid
album fit magis album, aut minus album, hanc du-
bitationem removet dicens. quod hec mutatio est alteratio,
et non est ex contrario in contrarium. distinguens motum a
contrario in contrarium quia aut potest esse a contrario in contrarium simpliciter.
aut quodammodo. unde cum fit transmutatio a magis
albo in minus album, aut econverso, dicitur fieri a contrario in contrarium
quodammodo. non est dubium quod ad istum motum. non in hoc.
quia in ista transmutatione sunt extrema contraria quodammodo. et
alia autem simpliciter quod manifestum est. cum enim ad transmutatur
a magis albo in minus album, transmutatur ad aliquid
nigrum, et econtrario ad aliquid album. In omnibus enim
talibus quod est magis aut minus semper est aliquid admixtum
de contrario secundum plus aut minus. et cum dicit esse contraria
quodammodo. ibi cum dicit. quoniam quidem igitur. infert conclusionem
principalem tanquam manifestam ex predictis, que est, quod tantum sunt tres
motus predicti. scilicet alteratio augmentatio et diminutio
que reputantur pro motu uno secundum idem genus. et loci
mutatio. et quia iam habetur ex predictis quid est motus. et
etiam que sunt species motus. et motus et quies sunt
contraria, occasione huius declarat. ibi cum dicit. immobile autem.
ad cuius declarationem distinguit modos immobilis. ex cuius
distinctione patebit quid est quies motui contraria. dis-
tinguit igitur tres modos immobilis. quorum primus est id quod
impossibile est moveri eo quod de sua natura non est aptum
natum ad motum. sicut dicimus quod sonus est invisibilis,

com^a

modi immobilis

secundum modum ponit cum dicit. et quod in multo. vel est
quod id dicitur immobile quod est difficilis motus. ut quod in multo
tempore vix movetur. aut quod tarde incipit moveri quamvis
postmodum velociter moveatur. et dicit. quod de istis
quod duobus modis dicitur immobile transumptive. et de isto secundo
modo dicit alexander, quod id quod est tardi motus. est alterum ab
illo quod est difficilis motus. quoniam illud quod est difficilis motus,
est id quod incipit tarde. non id quod tarde movetur. tertio
cum dicit. et aptum natum. ponit tertium modum. et est
id quod aptum est natum est moveri, et possibile est moveri,
non tamen movetur. cum aptum natum est moveri. nec in loco
in quo aptum natum est moveri, nec sic natum est moveri,
quoniam. scilicet cessat a motu quo natum est moveri. et solum
hoc immobile proprie dicitur quiescere, quia talis immobilis immobilitatio
erit quies. quod probat cum dicit. quoniam enim. per hoc quod motus
et quies sunt contraria. quia quies que est privatio motus erit
immobilitatio eius quod est susceptivum motus. hoc autem est immobile
tertio modo propter quod immobilitatio immobilis tertio modo quies motui
contraria. et potest dici quod quies secundum quod hoc differt. solum est quies
violenta, et hoc, quia de hac solum hoc intendit. eo quod est
motui contraria. ut potest intelligi per hoc quod dicit aptum
natum moveri vel possibile. id quod est generale violento et naturali.
terra. enim. cum quiescit in suo situ naturali. caret motu
quem nata est habere, cum est in aliquo loco. et sic nata
est habere ipsum. et in dicto potest. quod differt quies hec dicta
quiescit tamen quieta naturaliter quoniam violenter. utroque modo
secundum quoniam. est. ibi cum dicit. quid quidem igitur. epilogat
principaliter declarata in hoc. quarto. et prepilogus.

Post hoc dicimus. Declarato de motu quid sit. et
de speciebus motus. in hac parte intendit declarare
de proprietatibus motus. et dividitur hec pars. in duas. in quarum prima declarat
quedam quorum cognitio necessaria est ad ea que intendit de proprietatibus
motus. in secunda ut ibi. unus autem motus. incipit declarare
de ipsis proprietatibus. in prima parte sic procedit. primo dat
intentionem manifestans ea que proponit declarare. dicens dicendum
esse de ipsis. et ut cum exposite fuerint intentiones eorum
declaretur proprium secundum unumquodque eorum. ut. scilicet cum fuerit
declaratum quid sit contactus. quod est unum de quibus inten-
dit, declarabitur que sint res continue. et que non continue,
et sic de aliis. secundo cum dicit. simul quidem igitur. prosequitur
intentionem. et dividitur illa pars in duas. in quarum prima declarat
quid est unumquodque premissorum in dando intentionem.
in secunda ut ibi. medium autem. declarat qualiter quedam premissorum
se habent ad invicem. prima pars tot habet particulas quot
sunt ea que enumerat in dando intentionem. primo igitur
declarat quid est simul. quod est primum in intentione. dicens illa
esse simul secundum locum que sunt in eodem loco primo. et est
locus primus continens proprium, quod non est locus mediante
alio. quamvis. enim. sit multis modis dictum. solum tamen
intendit hic describere simul secundum locum. ibi cum dicit.
separatim. declarat quid est separatim. dicens illa esse separatim.
que non sunt in eodem loco sed in diversis. ibi cum

cum dicit. Tangere autem. declarat quid est tangere. dicens
illa tangere se. quorum ultima sunt simul. ut corpora
quorum superficies sunt simul. inter que medium illas non sit con-
tinuum. et est ista diffinitio universalis tangentium et non
mathematicorum. Consequenter cum dicit. Medium autem etc. declarat
quid est medium. et procedit sic. primo diffinit. dicens
medium esse id. in quod continue mutans secundum naturam natum est mu-
tari prius quam in ultimum. Secundo cum dicit. In mini-
mis. dicit quod tria exiguntur ad hoc quod sit medium.
oportet enim quod sit ultimum in mutatione. quod quidem est
contrarium primo. et iterum sint duo. scilicet primum. ultimum. medium que
est medium. quod est tertium. Tertio cum dicit. Continue autem movetur.
exponit hoc quod dixit in diffinitione medii. continue mutans.
intendens ad continue mutari. cum autem omnino non deficit
rei primum super quam est motus. aut paucissimum. anima-
lia enim naturaliter aut violenter omnino non deficiunt rei
super quam est motus. animalia enim ambulantia aliquantulum
deficiunt continue tamen mutantur. et non sufficit ad hoc
ut ad continue mutetur motum non deficere sine tempore.
sicut patet in cithara. quod statim post primam cordam contingit
sonare ultimam. et tamen motus continuus non est. quamvis
non deficiat secundum tempus. oportet enim ut omnino et non deficiat
rei super quam fit motus. ad hoc quod continue mutetur.
sicut manifestum est in locali motu. et in aliis motibus. et quia
dixit supra quod medium est inter ultima. et prius quod sunt contraria.
redit super hoc. Quarto cum dicit. Contrarium autem. ut ostendat
maxime quod sunt semper contraria secundum locum dicens. hoc esse que
maxime distant secundum distanciam rectam. quia quod secundum sursum
semper et inferius semper. et quia ista distancia debeat
diffiniri secundum rectitudinem probat cum dicit. Minima
enim. per hoc quod minima linea et brevissima inter duo
extrema est linea recta que tantum est una. et oportet id quod
est mensura in unoquoque genere esse minimum et tantum
unum. quia necesse est ut maxima linea in universo
cuius unus finis est semper superius et alter semper inferius.
diffiniatur per lineam rectam eo quod tantum una est. cum
tamen curvales sive accidentales sint infinite. et iterum patet quod
distanciam maximam inter extrema diffiniri habet per rectitudinem.
hoc facit. quinto. quarto cum dicit. Consequenter autem. declarat quid
est consequenter. et procedit sic. primo dat diffinitionem eius
quod est consequenter. dicens consequens esse ad aliud quod est post ipsum
tanquam post principium aut positione aut specie aut alio modo.
ita scilicet quod inter ipsa non intercidat aliud medium eiusdem
generis. et intendit ad esse quod aliud positione. sicut dicimus
domum esse consequentem domui. aut specie sicut asinus ambulans
secundum hominem. aut alio modo. ut scilicet secundum formam consequens est aliud.
sicut dicimus dualitatem sequi unitatem. et ternarium dualitatem.
et sicut dicitur in sermone quod narratio sequitur prohemium.
sic exponit commentator. aliter tamen possunt exponi. ut in-
telligatur per positionem esse in continuis. per speciem in discretis.
per hoc quod dicit alio modo in eis que sunt separata secundum situm.
ut dicitur domus consequens domui. et iterum exponi contendit

ta ex quo ponitur in littera hoc facit primo. Secundo cum
dicit. Dico autem non linea. exponit istam diffinitionem
primo quantum ad hoc quod dixit id quod est consequens etc. est consequens
sic se habere. quod inter ipsa non intercidit medium eiusdem
generis. ut dicitur linea consequens linee. sicut quod sic se habet.
et unitas unitati. et domus domui. addens quod
quamvis ad aliud generis intercidat non propter hoc prohibetur
consequens. Secundo cum dicit. Consequens enim. exponit ipsum quantum
ad hoc quod dixit id quod consequens est esse post id. et dicitur
consequens esse. quia unum non dicitur consequens esse duobus. neque nova
luna dicitur consequens luna secunda. sive nox novilunii
noctem future. imo econtrario duo consequentia sunt uni. et
sa littera prime. hoc facit. q. tertio cum dicit. Habitum autem
est. ostendit quid est habitum. dicens id esse habitum alii quod
cum consequens est tangit ipsum. et iterum habitum sit comprehendit
consequens esse et tangere. Et quia supra docuit quot exiguntur
ad esse medium. quoniam tria. et non docuit in quibus reperitur
medium et in quibus non. redit super hoc consequenter cum dicit.
Quoniam autem mutatio. ostendens medium esse inter opposita
contraria et non contradictoria. cum enim omnis motus sit ab opposito
in oppositum. oportet ponere medium in contrariis. aliter tamen
introducunt quidam hanc litteram. volentes quod inten-
dat ostendere in quibus oppositis reperiatur consequens. et
in quibus habitum. Cum enim inter consequentia reperiatur
medium extrema contraria. cum inter ipsa sit medium. erit consequens.
cum non ea que habita sunt tangant se. et inter ipsa non
intercidat medium cum extrema contradictoria non habent medium.
erunt habita et non consequentia. hoc facit tertio. Sexto cum
dicit. Continuum autem. declarat quid est continuum. ubi
sic procedit. primo dicit quod continuum est ad de
habito. Secundo cum dicit. Dico autem. dat diffinitionem continui.
ex quo patet differentia continui ad habitum. et est. quod
continuum est ad aliud cum tangunt se in termino. in quo terminus
ipsorum sit unus quod significat nomen continui. si enim di-
centur duo non esset continuum. et in hoc differt continuum
ab habito. quoniam habitorum cum sunt divisa licet tangant
se. continuorum autem tangentium se est terminus idem. Et
melius quod non continui significat continuorum esse eundem terminum.
et in naturalibus et in artificialibus et etiam in mathematicis. quoniam
in naturalibus dicuntur esse continua. quorum ultima sunt unum naturaliter.
et in membris continuis. In artificialibus autem quorum ultima cor-
sunt unum per artificium. in mathematicis autem quorum ultimum
ymaginatur esse unum commune duobus. ut punctus qui est
communis duabus lineis. et linea duabus superficiebus. hoc tamen
intendit ipse describere continuationem naturalem. Secundo
cum dicit. Hoc declarat. infert ex predicta diffinitione
medium esse in quibus reperitur. quoniam in illis que apta nata
sunt fieri eorum idem per contactum. ex quo intendit
ulterius. quod quot modis potest unum unum esse continuum.
tot modis est dicere ipsa esse unum. et enumerat
in metaphysica modos quibus est dicere ad aliud esse
continuum. et sic per consequens enumerat modos unius quem

patet. et in hoc declaratum est universaliter predicatorum septem
et in quibus sunt. // Continue autem dicit. Materialiter a.
declarat qualiter quedam pertinentia se habent ad in-
vicem. scilicet continuum, tangens et contiguum. ostendens
quod inter hec continuum prius secundum naturam tangente. Secundo
et contiguum ultimum. quod post ponit. Secundo ibi.
Quare si est punctum. infert ex hoc quoddam corrollarium. In
parte prima sic procedit. primo ostendit quod continuum est prius
secundum naturam quam tangens. Sic. prius est id a quo non
convertitur subsistendi consequentia, sed sic se habet continuum ad
tangens. quia continuum necessario tangens est et non
convertitur. Unde continuum est tamquam tangere quod est primum
in diffinitione ad tangere, cum continuum in pluribus re-
periatur quam tangens. quoniam in nullis in quibus non
est tactus. ex quo patet quod continuum prius est quam sit
tangere. Secundo cum dicit. Et si quidem. ostendit
quod tangere prius est quam contiguum sit et eodem
modo quo monstratur continuum esse prius quam tangere
et patet. Tertio cum dicit. Quare inbetus. concludit ex hiis
quod contiguum inter predicta est ultimum in generatione. quia si est
contiguum necesse est tangere et non econverso. licet sit tangere
oportet ut sit contiguum. immo vero non est tactus. Manifestum est
quod non est contiguum. Est ergo tangere prius quam contiguum,
ut ostensum est, continuum prius quam tangens. relinquitur
ergo quod continuum est prius inter hec. et contiguum ultimum/
istorum tamen consequentie non sic inducit continuum. immo post ipsum
concludit quod adunatio est ultima in generatione. comme
est enim adunatio per quam desinit id unum quod est in
quo continuantur aliqua. quia adunatio supponit ante se
continuationem. et se habet ad ipsam sicut continu-
atio ad tactum, et tactus ad continuum. et ita patet
ex premissis quod adunatio inter hec ultima est in generatione.
et hic ultimum dicit continuum. tamen prior modus ut michi
plus consonat nostre translationi. Continue cum dicit.
Quare si est punctum, infert corrollarium quoddam ex dictis.
et est. quod si punctum et unitas sint per se ex-
istentia, ut dicunt dicentes puncta esse etiam corpora
non est possibile eandem esse mentionem puncti et unitatis.
et hoc. quia si sic ponentes possibile est ymaginari puncta
tangere punctum. sicut enim potest ymaginari corpus componi
ex ipsis. unitates autem possunt continue esse et non
tangere. ex quo relinquitur quod continue et tangere non
sunt eiusdem mentionis. ut philosophus est. non erit eadem
mentio puncti et unitatis. et confirmat ad hoc idem
corrollarium per rationem. dicit enim inter punctum et unitatem
cum dicit. Et horum quidem. id est, quod inter puncta
necesse esse est lineam mediam. inter enim qualibet duo
puncta est linea media. propter quod puncta sunt ultima
linee/ unitatum autem non est necesse esse medium. sicut
enim est medium inter dualitatem et unitatem, ex quo patet
quod alterius mentionis sit unitas et principium puncti.
Et melius, quod hoc quod dicit quod punctum in est

tangere. dicit secundum opinionem ponentium corpus componi
ex punctis. quam in .6. huius declarabit quod impossibile
est punctum tangere punctum, aut forte intelligit cum
dixit hoc, quod linee tangunt se secundum punctum, et non
est ita de unitate in numero. Continue cum dicit. Quod quidem
ergo. epilogat predeterminata in hac parte et patet epilogus.
= Unus autem motus etc. declaratis quibusdam necessariis
ad cognitionem comparativum motus hic declarandarum in
hac parte accedit ad declarandum de ipsis comparabilibus motus.
et dividitur hec pars in duas. in quarum prima declarat quasdam comparabilitates
que insunt motui. et terminatur ad .5. librum. in secunda
declarat quasdam comparitates que insunt alicui motui
et suo motori. prima ad hoc dividitur in duas. in quarum prima
declarat quasdam comparabilitates que insunt omni motui ex
parte ea qua est continuus. secunda ad hoc dividitur in duas. in quarum prima
declarat de unitate motus. in secunda ibi. Amplius autem
declaratur. declarat de eius contrarietate. hee enim sunt comparitates
ex parte ea qua est motus. In prima parte sic procedit.
primo supponit unum motum dici multipliciter. et hoc quia unum
dicitur multipliciter. Secundo cum dicit. Genere quidem ergo. declarat di-
versos modos motus unius. tripliciter enim dicitur motus
unus. scilicet genere et specie et numero sive simpliciter. Unde propter
hoc dividitur illa pars in .3. particulas. in quarum prima declarat quis est
motus unus genere. ostendens quod est unus genere ab unitate
forme generalis. a cuius unitate dicitur predicamentum unum,
ut scilicet omnes loci mutationes dicuntur motus unus secundum genus.
ab unitate loci. et omnis alteratio motus unus secundum genus.
ab unitate qualitatis in qua est alteratio. alteratio tamen et loci
mutatio sunt motus diversi genere, cum non conveniant forma
una generali. a cuius unitate dicatur predicamentum unum. hoc
facit in prima parte. In secunda ibi. Specie autem unus. declarat
quis est motus unus specie. et habet illa pars principalem et incidentem.
In parte autem principali facit quod dictum est dicens motum esse
unum specie. tamen preter hoc quod est unus genere est unus ab unitate
alicuius speciei ultime. que ulterius non dividitur in species, ut sunt
species coloris albedo et nigredo. propter quod de nigredine denigratio
que est motus in nigredinem est motus unus specie. et
similiter dealbatio que est motus in albedinem. ita quod omnis
dealbatio omni dealbationi est idem motus specie. et
sic omnis denigratio omni denigrationi. Denigratio autem
dealbationi non est idem motus specie. nec econverso. Unde si aliqua
est species que non solum est species sed etiam genus. motus
in talem speciem erit unus specie. sicut illa species est una.
et non erit unus specie simpliciter. ut scientia si sit species
opinionis sive considerationis et cum sit genus specialium scien-
tiarum ut grammatice geometrie et ceterarum. doctrinatio que
est motus in scientiam. non erit simpliciter unus motus specie.
sed erit unus sicut scientia dicitur una in se. Et sequitur pars
incidens cum dicit. Dubitabit autem. In qua movet quandam
dubitationem sicut dictum est in parte principali. et eam solvit. quia
enim dictum est quod motus dicitur unus specie qui est in speciem
unam ultimam, posset dubitari ab aliquo utrum cum

mot⁹ qui ē ab eod' ī idem sit motus un⁹ spē. si .n.
sic eēt / cūo motus circularis et mot⁹ rectus eent
un⁹ motus spē. q̄ fl'm ē. pole ē .n. ab .a. puncto ī
.b. punctum fi. sc̄ diametri motū rectū. sc̄ aūt
semicirculū ab eodem ī id / motū circulare. et sicut
ē de istis motibz sil' contingit in aliis. s. uo ā /
bulōm et volutacōm siu volutacōm eē ī eiusde
motū spē. hnō dubōm remoz fo cū dic. aut
declaratum ē. soluit istā dubīn. dns qd n̄ suffic
ut id a quo, et id in qd / sit id / īmo exigit
ut spaciū sup qd fit motus sit idm. si .n. ipm
spaciū sit altm spē / oz motū eē altm spē. Cū
g' lia circularis et linea recta sit q̄s fuit mot⁹
sit alta spē / erit motus alt' sc̄ ips spē / et
sic pz 3° pōce dubōnis / ī pp istā inposuit du /
bōnis. q. epilo concludit declarata ī duabz ptibz
pōcis cū dicit. gn̄e quid g'. et sic ea tiant
dne pter. in cōia aūt q̄ ī īcipit. simp aū un⁹.
declarat quis mot⁹ ē simp un⁹. et qz unum
simp h̄t sb se modos diusos. sic. unū gn̄.
unū gn̄e / spē / et nūo siu simp. pp h̄ di h̄ ps
m. d. m. q. p. ondit q̄s motus est un⁹ simplr
ī scdā uo ī. amp aūt dr un⁹. o' q̄s modus mot⁹
simp ē potissie un⁹. Jn p̄ pte sic pcedit. pmo
diffinit motū simp unū dns q̄ mot⁹ simplr
un⁹ ē q̄ ē un⁹ ī sua sbā. s. f nūm. scdo cū dic.
amp aūt hī. declarat quibz condicōibz cogsci pot
talis mot⁹. ⁊ sic pcedit. p̄ dic q̄ m pot eē
q̄s fuit talis motus diuidn̄tibz ea q̄ exigunt
ad motū. scdo cū dic. ta .n. diuidit ea / ī ista
ta. s. id qd mō et id ī quōdmō quod mō
et tps in q̄ fit mot⁹. et expōit unūqz ut pz
ī lra. ctō cū dic. hoz aū du. declarat que istoz
dū exigunt ad unitatē motus. declarat p̄ q̄ ad
unitē mot⁹ gn̄e aut spē solū exigit unitas
ei ī quo fit motus. ī. qd n̄ illa ī q̄ fit motus
sit una. Si .n. illa n̄ fuit eadē spē. et motus
erit un⁹ spē / Si aūt fuit ead gn̄e / erit mot⁹
un⁹ gn̄e. et tali unit mot⁹ accit ut tps sit un⁹.
pole ē .n. ī diusis tpibz fi motū unū f gen⁹
et ī f spem. fo cū dicit. / simp aūt unū. declarat
q̄ oīa ta pemiata exiguūt ad unitē mot⁹ simp.
eē qd sic pcedit / p̄ narrat h̄ et expōit p ex. fo
ut ī. Socrtem quid. declat q̄ndā dubōm sr pōcā
nascentē. in tcō ut ī. qd aūt cōi⁹ ē. dat rōm
ad ostendndū q̄ h̄ ta pōcā exigunt ad motū
simp unū. dic g' in pma pte q̄ motū eē simp
unū exigunt necio pōcā ta. oz eni ad h̄ q̄ sit
motus simp un⁹. id ī q̄ ē mot⁹ eē unū indi /
uiduū deīatū / oz ī tps in q̄ fit mot⁹ talis eē
unū / nō deficiet īmo cōiu. sc̄ ī oz id qd mō
eē unū p se et n̄ f accns. si .n. eēt unū fm

accns ut sc̄ albs ē unū f accns. tc posst moui
motibz diusis. et nō eēt mot⁹ ei⁹ simp un⁹.
eo .n. qd ē albs posst mgr fi. eo .n. qd ē sor
posset ambulare et qz isti mot⁹ nō sūt un⁹
mot⁹ simp. addit. q̄ id ī qd fit mot⁹ ad h̄ qd
sit motus simp un⁹. nō dz eē cōe īmo forā
singlaris siu indiuiduā deīatā. si .n. eēt aliq
cōe ut. s. sanitas. ut a' forā cōitis. tc contigēt
duos hoies laborantes ead egritudine moui ī sanitē
sit / q̄ quid mot⁹. s. sanacō ī istis duobz oīo
n̄ eēt un⁹ motus simp. sz un⁹ spē. qm̄ cū
dic. Socrtem quid. mouet q̄ndā dubōm sup
pōcā / qz .n. dcm ē q̄ oz ad h̄ qd sit un⁹ mot⁹
simp unūqdz pōcoz eē unū simp. dubita /
ret ās / cū aliqs p̄ mō / in aliqm forā ī idm
illa forā corrūpit ī alia forā eidem spēi utrm
mot⁹ qui fit ī form corruptā et itm ī forā
eidm spēi sit motus simp un⁹ nūo / aut nō /
ut si ymaginet aliq indiuiduū p̄ corruptū
et itm gnatū eē idm nūo. Si .n. sic eēt / tc
ad motū simp eē unū nō exiget tps unum /
cui⁹ oppoitū p̄us suppoitū ē. q. mota h̄ dube
soluit eā / dns qd si forā pus corrupta et itm
gnata sit una nūo tūc motus erit unus
nūo. si aū forma nō sit eadē nūo sz spē.
n̄ mot⁹ erit id nūo sz spē. et soluit sic sb
condicōe / qz ad psencē intencōm nō ptinz de /
tiare utm forā p̄us corrupta et itm gnata
sit una nūo / aū n̄. intendit cū qz forā nō ē
una nūo sz spē. n̄ ī motus ī ipm unā nūo
sz spē. Et qz reliqt sb dubōe utm forā p̄us
corrupta et itm gnata sit ead nūo aut nō.
pp h̄ qm cū dic. hec aūt dubōm moz aliā
dubne huic consilem / ī ipm soluit / ex cui⁹ solōe
pot etiā solo pōce dubōnis. et ē h̄ du ī formis
existntibz ī corpibz que scdm se sūt tnsmutābilia. et
cōie fluencia / utm. s. forē existēs ī ipis ut
sanitas. et ulr h̄itus talium corpū maneat
eedm nūo aū nō. qz qd sic. ūi. Cū .n. hmōi
corpa cōie tnsmutent ī fluat. et tn̄ maneat
ead nūo. vr qd sc̄ forā ī h̄itus ī ipis ex /
istentes sc̄ sit fluentes. vn̄ eedm maneat
nūo / et si ī sit. tūc ūi qd silr forā p̄ corrupta
ī itm gnata sit ead nūo. istā dubōm p̄mo
moz. scdo cū dic. eadem .n. iā soluit ipām /
et h̄ / īnuendo dim tē forā p̄us corruptā
ī itm gnatā ī formis ī formis existntibz ī corpibz
pōcō in fluentibz / dns hinc inde eandē eē
rōm / pp in h̄ / qd forā exns ī corpibz flue /
tibz licet sint due forē fluentes fm actū /
necio tn̄ ē eadm forā nūo f h̄itū ī sbm.
h̄ .n. sc̄ si actus un⁹. q̄ h̄itus sit un⁹ nūo

et eo. lz. n. hitus sit un9 nuo no ppe h ne ui et act9 un9 nue. sic pz cu ds p abulat i pea qescat et itm ambulet. act9. n. ambulandi an qetem et p e ali9 et ali9. sm actu idm cu nuo e p hitu. si. n. s actu eet idm nuo tuc idm sedm actu considatu ne idem qnz corpet et qnz gnaret. q e ipole. sic g e de for'is exntib9 in corbz gta fluentib9. de for'is an p corruptis et itm gnatis no sic q hi fore no sut eedm nuo an et post. sm actu. n sedm hitu. ppe qd no e dice tale form ee una nuo. i9 cu ultimu n exprimit i lra. lz ut ui h ht intelligi ex hus q dic de formis exntibz i corbz fluentibz. Et qz iam dce duness no ppe ptinet ad psens negociu. io subiugit cu dicit. hec quidem g. qd duness iam dce no sut isti intencois. Om aut qtinuu i c. h intendit idm ad ondendu q pdca tria exigatr ad oem motu simp unu. s. qd motu sit unu. et spaciu sr qd unu. et tps in q unu. ad qd iu dare tale rom. in omi motu qtio exiguntr tria pdca. omis mot9 simp un9 e mot9 qtius. g i oi motu simp vno exigunt tria pdca. h rois pmo ponit mi. sedo ma. tcio infrt qne. mi. aut pbat i pbando ipm et sua qusa. ut ph denotet. qd conuabls se ht i motu ee unu simp et ee unu qtiu. p g pbat mi. sic. ois mot9 absolute dndo motu e qtius. cu ois talis sit diuis dione qtia. lz omis motus simp un9 e mot9 absolute dndo motu. g ois talis e qtius. h rois p ponit ma. sedo cu dic. simp q unu. infrt qm. tcio cu dic. siquide omis. i inuit iustificaco ma. q pcta est. mi. no ponit. eo qd mai9 pz. h fac p. sedo cu dic. et si qtius. pbat qusa mi. sic. no ois mot9 omi motui e qtius. sic n i alus rebz a motu quidz e qtiu cu qbz. imo solu talia sut qtia quoz ultia sut unu. mot9 a quoz ultia sut unu. sut mot9 simp un9. g ois mot9 qtius. e mot9 simp un9. h rois p ponit qm. sedo ut i. non. n. ois. ponit me et ipm cofirmat p sile. qnt cu dic. vltia a pbat ma. et e si ius sue rois h. p oppo pdcoz tu destitit qtinuitas i motu. g ad cotinuitate mot9 pdca tria exiguntr. h rois p pbat ans. so ut i. vn necce e. ex ipo pbato ist qns. ex quo hec ma. ad pbandu an ans. s. q oppo pdcoz tu destituit cotinuitate motus. declar sufficietr que sut illa q destituut qtinuitate motus. et qz qtia dnr ee quoz ultia sut unu. ppe h por destui qtitas an qz no sunt

ultia. aut qz ultia no sut unu. ppea sic pcedit. p dic. qd qda sut quoz no sut ultia. ppe quod necce ee ipa no ee qtia. ut est i nuis. contrar .n. ultimu n ht. ppe qd unitates qtinuitatem htre no possut. sr ei est de pucts. sedo cu dic. alia au sut. ondit plures cas ppe qs destituit qtas. et si ultia sint et e pma cu ipa ultia sut duisa spe et equi. ut sut ultim ambulacionis et ultim line. ppe h n. ambulacio et lina qtinuari no possut. sz solum hiti sut si qnt se htnt. qnte cu dic. et qui nz idm. q i ea q sut duisa gne. au spe qtiu destitit. ut. s. ultimu cursus et ultimu febitacois ppe qd i si cirens statim febaret. n qtinuaret cursus et febricitacio. tcio cu dic. ut lampas. subiugit q lz fiut eadm spe du in qnt sit. destituit qtinuitas ut pz i motu candele successive de manu ad manu. i. c. n. mot9 candele hitus e sii qnis et no qtius. et h. lz tps i q fit talis mot9 ut sit unu i qtiu. cui9 ca e. qd ultia ei9 sup qd mo no sut unu. et h hec q relinquit ydemptitas ei9 sup qd mo. et sr e intelligend de eo qd mo. qnt cu dic. qtiu aut. subiugit q oz tps ee qtiu ad h ut mot9 sit qtius. cum cotinuitatio tpis seqt qtinuitatem motus. et h no qtigit n cu ultia diuisoz tepoz fiut unu. sic n i motu e qtitas n cu ultia motuu fiunt un. sic g pz q oppo pdcoz tu destituit qtinuitatem in motu. vn infrt qnt cu dicit. q im necce est ipm. i c. q ad h qd sit mot9 simp qtius necce e ut sit motus un9 spe. et i ut sit un9 et p h intelligit ut spaciu sr qd fit motus sit idm i i9 quod mo idm. et sr i ut fit i eod tpe qtio. et sic pbauit tam ma. qm mi. vn qnt cu dic. et unu. breuiter inuit qm. intendens qd sic motus simp qtius. exigit tria pdca q sic motus simp un9 necce e exige. qnt cu dic. tpe quod. redit sup qda dca i qnte pdco ipa expondo. et p h qd dixit una tps ee necem ad qtinuitatem. h. n. oz ne intcidat qes i motu. si. n. intcideret quies ecut mot9 multi et no un9. nullus. n. mot9 i q intcidit qes e un9 au qtius. vn qetem icade necce e. si tps no fiut qtiu et unu. qnt cu dic. qm a spe. expont h qd dixit. qd oz motu qtiu ee unu spe. qz si non. no erit mot9 qtius. quius ad h tps sit qtiu. pot. n. tps ee qtiu et mot9 tn duisi spe. q quod motus ppe h qd differunt spe n sut motus qtius. et un9 necce e. n. ad h q sit mot9 simp qtius et un9. ut sit un9 spe. quis eo n opteat. s. q lz sit mot9 un9 spe q ppe h sint simp un9 et qtius. qnt cu dicit. ac quod g. epilogat dns dem ee q e mot9

simpliciter unus.

Amplius dicitur. Habito in parte precedente quod motus simpliciter unus exigit tria predicta, in hac parte ostendit quo modo motus unus simpliciter est potissime unus. et procedit sic. primo ostendit quod motus completus et perfectus potius et dignius est unus, quam motus incompletus et imperfectus. secundo ut ibi. Amplius autem preter dicta. ostendit quod motus completus perfectus et regularis est potissime unus. Primo ostendit sic. in aliis rebus a motu ita est quod totum et perfectum magis attribuitur ei quod unum est, quam imperfectum. ergo in motu similiter erit. quod motus completus et perfectus potius erit unus, quam incompletus et imperfectus, et hoc sive fuerit motus completus per genus, ut locamotio. sive secundum speciem ut motus circularis. sive secundum substantiam suam propriam ut motus circularis primus. et ne putetur quod dixit motum perfectum esse unum, quod motus imperfectus cuiusmodi est motus rectus non sit unus, subiungit cum dicit. Est autem aliud. quod contingit motum imperfectum esse unum, dum modo fuerit continuus. consequenter cum dicit. Amplius autem ostendit quod motus completus perfectus regularis est potissime unus, circa quod sic procedit. primo narrat hoc esse. secundo ut ibi. regulares autem. dat rationem ad hoc. tertio cum dicit. est autem in omni. ostendit quod in omni motu reperitur regularitas et irregularitas. quarto ut ibi. irregularitas. declarat causas irregularitatis in motu. primo ergo narrat. dicens quod preter motus predictos est adhuc motus alius scilicet irregularis qui dicitur unus. et melius est potissime. secundo cum dicit. irregularis enim. hoc probat sic. motus irregularis eo quod irregularis non est unus et motus regularis rectus eo quod regularis videtur esse magis unus, ex quo relinquitur. quod motus completus perfectus et regularis eo quod irregularis videatur non esse unus. et motus regularis circularis eo quod regularis dicatur magis unus. patet per hoc, quod motus per lineam rectam est dignior ut sit unus quam motus per lineam tortuosam, quoniam sic linea tortuosa estimatur esse composita ex linea recta et circulari. similiter motus per illam est divisus. et ideo motus divisus estimatur esse plus quam unus, cum ergo motus circularis sit super lineam rectam quod quia una est dignior est ut sit unus. consequenter cum dicit. regularis. quia dixit quod motus irregularis non videtur esse unus, dat causam propter quam non est simpliciter unus, et est, quod omnis talis motus est divisibilis secundum velocitatem et tarditatem, et differt talis motus in velocitate vel tarditate. sicut enim in rebus esse differentiam per additionem et diminutionem quia quid sunt in rebus secundum magis vel minus. propter quod talis motus simpliciter unus non est. consequenter cum dicit. est autem in omni. ostendit quod in omni motu reperitur regularitas et irregularitas. et procedit sic. primo dicit sic esse. secundo ut ibi. et namque alteratur. hoc manifestat per inductionem in singularibus motibus, et quia in motu est. breviter perstringit. alteratio enim in quibusdam partibus motus eiusdem est intensior et velocior. in quibusdam autem remissior et tardior, et ideo in alteratione reperitur irregularitas. similiter etiam in alteratione reperitur regularitas. quoniam partes eiusdem motus sunt equales in velocitate et tarditate. in loca etiam mutatione, et etiam in augmentatione et diminutione regularitatem et irregularitatem reperiri est manifestum. Regularitas. hic declarat causas irregularitatis in motu. et primo declarat unam causam penes id super quod fit motus. si enim magnitudo super quam fit motus fuerit irregularis. ut si fuerit magnitudo reflexa aut obliqua aut alia huiusmodi magnitudo. cuius partes non supponuntur quedam quibusdam. talem motum impossibile est esse regularem. secundo cum dicit. aliquando autem. dat causam irregularitatis ex parte ipsius motus. sive moti, secundum scilicet quod diversificatur in velocitate et tarditate. dicens quod aliquando in predictis causatur irregularitas in motu, neque per differentiam loci, neque per differentiam temporis, neque per differentiam eius in quod fit motus. sed quod ex natura motus sive moti. quoniam nata sunt velocitari in quibusdam partibus motus et in quibusdam tardari. motus enim cuius velocitas est eadem in omnibus partibus, est motus regularis. cuius autem partes diversificantur secundum velocitatem et tarditatem est irregularis. et quia non dicendum est quod motus unus medio potest diversificari secundum velocitatem et tarditatem in suis partibus, non tamen potest esse in diversis speciebus, ex dictis concludit quiddam cum dicit. unde neque species. propter quod removetur hunc dubium. et est, quod velocitas et tarditas neque sunt species motus neque differentie motus essentiales. ut scilicet in quantum per diversitatem secundum velocitatem et tarditatem causetur diversitas in motu secundum speciem et dat causam istius conclusionis cum dicit. quia omnis. vel est. quod velocitas et tarditas sequuntur omnem motum differentem secundum speciem, quare non sunt species motus, nec differentie essentiales, immo est hec dispositio accidentium separabilium ut quibus inveniatur in alia specie vel quibus non, et adducit ad hoc consequenter cum dicit. quare neque gravitas. signum in motu gravis et levis ad idem conclusum confirmandum. cum enim moveantur duo gravia quorum unum sit gravius. id quod gravius est velocius descendit, quod autem minus grave, tardius. non est tamen in hoc diversificatio motus secundum speciem, quia utrumque movetur ad medium. et similiter melius de duobus levibus motis sursum. consequenter cum dicit. unus quidem. ne putetur per predicta quod motus irregularis nullo modo sit unus, ostendit quod potest dici unus cum sit continuus. unus tamen dicetur minus quam motus regularis. quare quidem minor unitas reperitur in motu reflexo. id est in motu tortuoso qui est secundum lineam tortuosam. sic esse primo dicit. secundo cum dicit. hoc autem unus. dat rationem ad idem hoc, et est, omnis motus habens admixtionem contrarii contrariorum minus est unus quam non habens. motus irregularis sic habet admixtionem contrarietatis in partibus suis. velocitatis scilicet et tarditatis, regularis autem non, ergo motus irregularis, licet sit unus, minus tamen est unus quam regularis. hanc rationem breviter tangit in textu

et contrarie, contrarietate cum dicit. Si autem omne. concludit quod motus habiti qui non sunt secundum eandem speciem non possunt esse motus unus quod sic contingit. omnis motus unus potest esse tertius. quod habitum est supra. ubi habetur quod in uno genere motus invenitur regularis et irregularis. sed motus habiti non secundum eandem speciem possunt esse motus regulares. ergo hii motus non possunt esse motus unus. hic primo ponit maiorem. secundo cum dicit. non erunt iste quaestio. secundo cum dicit. quoniam enim. ponit minorem. tertio cum dicit. indiget enim. innuit probationem minoris. et est. omnis motus regularis habet partes convenientes. quae quidem possunt superponi ad invicem. nulli motus habiti non secundum eandem speciem habent tales partes. ergo nulli motus habiti sunt motus regulares. hic primo solum innuit medium. et in hoc terminatur illa pars quae est de unitate motus.

Impositum autem declarandum. Declaratio de unitate motus. in hac parte intendit de contrarietate motus et procedit sic. primo dat intentionem. dicens declarandum esse quis motus cui motui sit contrarius. et similiter de quiete similiter. secundo cum dicit. Sed primum dividendum. prosequitur intentionem. et dividitur illa pars primo in duas. in quarum prima declarat intentionem suam esse manifestam. in secunda ut ibi. hanc autem dubitationem. declarat quasdam dubitationes circa dicta in prima parte nascentes. prima adhuc dividitur in duas. in quarum prima declarat intentionem quam intendit esse contrarietatem essentialem. in secunda ut ibi. Dubitabit autem aliquis. circa contrarietatem accidentalem. prima adhuc in duas. in quarum prima declarat contrarietatem motuum et quietum. in secunda ut ibi. quibuscumque autem non insunt. declarat contrarietatem mutationum et earum privationum. prima pars adhuc dividitur in duas. in quarum prima declarat quis motus cui motui est contrarius. in secunda ut ibi. quoniam autem motui. declarat contrarietatem motus ad quietem. in tertia ut ibi. Sit autem et adinvicem. declarat de contrarietate quietis ad quietem. in prima parte sic procedit. primo dividit modos quibus possibile dici motus motui esse contrarius. secundo ut ibi. est autem quae est .i. contraria. ostendit quis illorum modorum dicitur motus motui esse contrarius. in prima ergo parte facit divisionem bimembrem. et est quod dicere motum motui esse contrarium quattuor fit modis. aut ut motus qui est ex contrario sit contrarius motui qui est in contrarium. secundum quod talia ut motus qui est ex sanitate motui qui est in sanitatem. hoc enim modo existimatur generatio et corruptio esse contraria. quia motus qui est ex sanitate est corruptio sanitatis. et qui est in sanitatem est generatio eiusdem. aut est dicere motum qui est ex contrario uno esse contrarium motui qui est ex reliquo secundum quod hic. ut motus qui est ex sanitate motui qui est ex aegritudine. et iste est secundus modus. aut est dicere motum qui est in unum contrariorum esse contrarium motui qui est in reliquum, ut motus qui est in sanitatem motui qui est in aegritudinem. et iste est tertius modus. aut est dicere motum motui qui est ex uno contrariorum esse contrarium motui qui est in reliquum. secundum quod hic. ut motus qui est ex sanitate motui qui est in aegritudinem. et iste est quartus modus. aut est dicere motum qui est ex uno contrariorum in reliquum esse contrarium motui qui est ex reliquo contrario in primum. secundum quod hic. ut motus qui est ex sanitate in aegritudinem motui qui est ex aegritudine in sanitatem. secundum tamen quosdam libros non ponitur in nostra translatione quintus modus. In alia tamen translatione ponitur iste. commentator exponit quod sic dividit sufficienter ut praedictum est. Subiungit cum dicit. Necesse enim. quod cum non sit pluribus modis motum opponi motui quam praedictum est. necesse est motum contrariari motui secundum aliquem unum praedictorum modorum aut secundum plures. secundo cum dicit. Est autem. ostendit quo modorum praedivisorum contrariatur motus motui. et quibus non. et habet illa pars quattuor particulas. in quarum prima ostendit quod motus motui non contrariatur quinto modo in praedivisio. sic. nullus motus idem secundum substantiam sibi ipsi est contrarius. sed motus ex uno contrariorum in reliquum qui fuit quintus modus est idem per substantiam. et differens solum secundum diffinitionem et esse. in eo ex quo et in quod. ergo motus ex uno contrariorum in reliquum motui non est contrarius. hic primo ponit conclusionem. secundo ut ibi. ipse enim. ponit minorem maiorem non ponit eo quod patet. hoc facit in prima parte. in secunda quae ibi incipit. nec qui est ex contrario. ostendit quod motus secundo in praedivisio non sunt contrarii. sed motus qui sunt ex uno contrariorum motui qui est ex reliquo. sic cum fit motus ex uno contrariorum, fit motus in reliquum contrarium aut in medium. cum ergo adeo essentiale sit motui ut fiat in unum contrariorum aut in medium, ut fiat ex reliquo. non debet dici motus contrarius motui solum quantum ad id ex quo fit. Et quia non dum declaratum est utrum motus in unum contrarium sit contrarius motui in alterum. subiungit cum dicit. Sed de hoc. de hoc postmodum est dicendum. hoc facit in secunda parte. in tertia ut ibi. Sed magis in contrarium. ostendit quod motus in unum contrarium magis est contrarius motui in reliquum contrarium quam motus ex uno contrario motui ex reliquo. et primo dicit sic esse. secundo ut ibi. Hic quidem enim. dat rationem ad hoc. et dat duas. quarum prima est. contrarietas in motu magis attenditur penes id quod acquiritur in motu et quod perficit motum quam penes id a quo separatur motus. cum id quod acquiritur sit per se terminus motus. a quo autem separatur neque. immo accidit motui. sed id a quo fit separatio in motu est id ex quo fit motus. illud autem quod acquiritur et perficit motum est id in quod fit motus. ergo magis attenditur contrarietas motus penes id in quod quam penes id ex quo. hic primo solum dat maiorem. secundo cum dicit. Et dicitur autem unusquisque. dat rationem aliam ad idem. et est. motus denominatur ab eo in quo fit motus. magis quam ab eo ex quo. ut motus in sanitatem dicitur sanatio, et motus in aegritudinem aegrotatio. quia licet utrumque essentialiter exigatur ad motum. tamen magis et essentialius attenditur contrarietas penes id in quod, quam id ex quo quod facit in tertia parte. in quarta quae ibi incipit. deficit quartus. ostendit quod licet ad contrarietatem motus essentialiter exigantur et id ex quo fit motus et id in quod. tamen duo motus quorum neuter est ex contrario, aut neuter in contrarium. deficiunt

prima pars dicit de unitate motus hic dicit de contrarietate

de

9ª

com

a plena q̄litate. et h' q2 eēnalr exigunt ad mo-
tu ɔ̄riu, t' id ex quo et id in quod. pp qd pn̄s
altm ipoz plena q̄litas nō attendit. et in hoc
destitutū ē motū eē ɔ̄riū motui tn̄ tc̄o m qm
scdo privatio ex hus ē sic hoc destitutō p moi
pp qd ipm p se nō destit. Et ne crederet qs ppt
h' quod dixit motū i ɔ̄riū mag eē eam q̄ete.
qm motū ex ɔ̄rio et pp h' motus ex ɔ̄rio i ɔ̄riū
eēnt moi diusi. h' remoz cū dicit. fortassis
quid g̃. intendens qd idm ē mot' ex ɔ̄rio in
ɔ̄riū sm rem. scdm aūt aū eē et rōm nō
idm, ut prius dcm ē. et exficat de h' et patz.
h' facit i q̄rta pte. i q̄nta ut l. qm aū differt.
oc q. q. m privato ē motus motui plene
ɔ̄rius. s. motus qui ē ex vno ɔ̄rioz i reliquū. motui
qui ē ex reliq i pmū. et hc h' ps d. m. q. p.
oc qd iam dcm ē. m scda ut ibi. qui aū i ɔ̄riū.
remoz qdam ipedimentu eē pma pte. i pma pte
p oc qd iam dcm ē p rōm sic. sic hitū est i
pn' hui'. q' motus et mutacō differūt in h'.
qd mucō ē ex sbō in sbm aū ēio. motus aūt
ex sbō ɔ̄rio i sbm ɔ̄riū. quoz utrisque inest motui
eēnalr. s. ut sit ex sbō ɔ̄rio in sbm ɔ̄riū. g̃ cum
utrisque sit motui eēnle. q̄litas in motu penes
utrisque attendit. ita. s. ut motus ex ɔ̄rio in ɔ̄riū,
erit ɔ̄rius motui ex reliq ɔ̄rio i pm. ut motus
ex sanitate i egritudinē motui ex egritudine i sanitate.
h' rōis p dat mem. scdō ut l. qui ē ex ɔ̄rio. ist
ɔ̄m. et exficat de ipa sic g̃ p rōm p monstrat
ɔpotui. scdō ut l. m aūt. ondit idm p inductōm
inducendo i altacōne, et loca mutatiōne. et ad h' in
altacōe tn̄ eē mot' cōrs. qm eā motus aie
dic g' p mi eē p inductōm qs motus ē motui
sic ɔ̄rius. scdō cū dic. sanari aūt. inducit in
altacōne eē mot' cōrs. dns qd egrotari qd ē
ex sanitate i egritudinē est ɔ̄riū ipi sanari qd ē ex
egritudine i sanacōm. scdō cū dicit. et ipi addisce.
inducit i altacōne eā aie motus. dns qd ipi
addisce qd ē ex fīe scīa i vm, ē ɔ̄riū ipm de-
cipi quod ē ex vā scīa in fīm. Et q2 mot' ex
scīā in errorē aū ēio ē p aliud. ut. s. p inductōm
aū p sillm. dic addisce eē ɔ̄riū ad decipi sive ad
errare. ex alio nō ex se. cū hō ut mulc aū. ra-
ro erret ex se l3 ex ao. sic addiscit ex alio. n ex
se. sic expō h' qd dic. nō. n. sm ipm p alex. et
pot alr intelligi. qd scīa que ē ex alio oppō errori
qui ē ex ao. et scīa que est ex aia oppō errori
q ē ex aia. ista expōm mag' valet qm. et h' pz
p h' qd sē. sic scīa ē p ipm et p aliu. silr et de-
cepcō et p ipm et p aliu. qto cū dic. et sursum
motus inducit in loca mutatiōne sm diuisas dās mot'
locls. et p inducat scdm sursū et deorsum q distat

p longitudinē. scdō p dextrm et sinistrū q differūt
scdm latitudinē. tcō sm aū et retro que distat
sm altitudinē sive sm pfunditate. t' ē inductō
plana. et nō inducat in augmentacōe. q2 forte
sb pdcas differēns i loci mutatiōe cōphendit motū
augmenti. qnt cū dicat. q aūt ē in ɔ̄riū. remoz
qdam ipedimenta eē pte pcedente. et p remoz
qdam qd m ipedire inductōm iam fcām. et
est. qd possz dici ab ao qd alicubi repitur q̄litas
u' nō ē motus a ɔ̄rio in ɔ̄riū, sic i quo fcā ē
inductō. ut. s. in simplici gnōne. h' remoz dns
qd transmutacō sive fuit a ɔ̄rio in ɔ̄riū ut a non
albo i albū. n albū. n. sm qd hi' n ē ɔ̄riū albo,
sive fuit oīo n ex ɔ̄rio n in ɔ̄riū ut ē i simplici
gnōne et corrne. hi' transmutacō nō ē motus l3
mutacō. q sit gnīo et corro. qr una alteri dicatur
ɔ̄ria ut corro gnōni t' ēio, cū g' iste transmutaciones
nō sint motus l3 mutacōes. ɔ̄rius ad q̄litate
ipaz nō exigitur ɔ̄ria. tn̄ usqz ad q̄litate mot'
exigitur ɔ̄ria. et sic pz qd nō ipedit inductō.
scdō cū dic. qd aūt ut i mediū. remoz aliud
ipedimentū sive dubium eē pdcā. qa. n. dcm ē,
qd mot' ex ɔ̄rio i ɔ̄riū, est ɔ̄rius motui ex reliq
ɔ̄rio i pm. dubitaret aās, cū sit motus a ɔ̄rio
extremo i mediū. aū a medio i extremū. q' mota
h' dubiōe respondz dns q motus qui ē a ɔ̄rio
extremo i mediū a quocunqz extremo fuit ponendus
ē de gne motuū qui fuit de ɔ̄rio i ɔ̄riū,
quodam̄o. l3 nō simplr. et h', q2 i motu quisqz
uti medio tanqz ɔ̄rio r' utrusqz extremoz. et h'
sive fuit motus ex ɔ̄rio extremo i mediū. sive ex
medio i ɔ̄riū, et dixit. quodam̄o. ut mulc qm.
qm medm ē ɔ̄riū utrique extremo n simplr sicut
altm extremū est ɔ̄riū reliquo. imo ē ɔ̄riū utrique.
p id qd ē in eo de reliq extremo. t' differt q̄le-
tas medii a q̄litate extremi i h' qd ɔ̄riū in
medio. s. vnū extremū n ē in sua ultima
pfcōne sic est in ipo extremo. et dat exa de
ista q̄litate q patitur. qto cū dic. mot' quid.
pp remocōm ipedimentoz ɔcludit itm con-
clusione pncipalr intentā an tamqm ulr pbatā.
q ē qd motus sic ē ɔ̄rius motui. qd mot'
ex vno ɔ̄rio in reliquū. est ɔ̄rius motui ex reliq
in pm. et sic tiāc illa ps. i qua declarat de q̄litate
motuū adiuicem. qnt cū dicat. Qm a'
declarat motus ad quiete, et pcedit sic. p dat
intencōm dns q cū motus nō solū sit ɔ̄rius
motui l3 i quieti, l3 motui sit ɔ̄rius sm
q̄litate et quieti scdm pūom. pp h' de q̄litate
motus p ad quiete dic eē declarandū. scdō
cū dic. simplr. n. psē intencōm. d' sic pcet,
p dicat q motus motui ē simplr ɔ̄rius id ē

pfcc. quies aut e gia motui no i pfce. sz
tanqm pno et hitus. e. n. quies pno motus.
q qdam motui giat. no tn i ut quis quies
cuius motui giet. sz qlis quies qli motui q
tiat. ut qes fm loca motui fm locu. et sr
quies sedm altacom motui p altacom. t silr
in augmto. et quis qes giet motui no tn
m e q adh q quies motui giet. vn sbiugit
cu dicit. sz hi no dr. q istd. s. qete giari
motui adh dr indiffite et no fm ctrarie. et
pp h pz qur cu dic. ut. n. ea. dicit q qes
motui giat. et p qi duo qrit. ut quieti
q est alta gioz giet mot qui e ex a gio.
aut motus qui e in id gui. alto. n. a mo
oz dice motu giari qeti. sedo cu dicit. m e
g. solut illa dubom. intendns qd motus
qui e ex vno sbo gio in re sbm gui. quis
e quieti q e in illo gio ex quo fit mot. sr
et mot q e ex reliq gio i p. quis e qeti
q e in reliq gio n e dice motu ee gium
quieti q e in eo ad qd fit motus. qm illa qes
e pfco motus. et pfco no giat ei c e pfco.
pz g qd motus solu e quis qeti q e in eo
ex quo fit motus. et sic hetur que quies an
motui giat. qur cu dic. fit aut. detur de
giete quietis ad quiete. et pcedit sic. pmo
dic qetes ee giar sr imicem. et h qr e mot
sunt gui ad imicem. iq e dice qetes no ee
giar ad imicem. sedo cu dic. fit au i oppoitis.
docet q quies cui quieti e gia. qm quies q
e i uno gio. qeti q e in reliq. et qr sm
dixit qetem q e in uno gio ee gia motui
qui e ex illo gio. et no motui q e in illud
giu. repetit h idm qur cu dic. motu a.
et h ut addat cam h. dic g q quius
qes i uno gio sit gia motui i reliq q e
in d giu. e ronale. cui cam dat cu dic.
qm. n. i ipm. et e. qr quies q est i alto
gioz mag est qetaco et pfco motus qui
i d giu. qm ei gia. fit q he fi illa qes
cu motu. sp. n. in motu incit vna ps
p alia qetis ad qm pueit. sic incit i eo
una ps p alia hitus ad q pueit. et qr
an fecit mcom de qete q e in gio ex q
fit motus. et de illa que e i gio ad qm
fit mot. et postz as dice qd quies i aliis
exmis guis. ee gia motui i exmus guis. di
uisis a pdcis. et remoz cu dicit. nete a e.
dus qd nete e. an quiete q e gio a quo
fit motus. an illa que e in gio ad q fit
mot. ee gia motui ex uno illoz gioz i
reliqu. qr no e dice qete in albedine ee

giam motui q e de egtri ne. et sic tiat illa
ps in q agit de giete motuu et qetu. et
se cu dicit. quibcuqz aut insut. illa ps i q
detiat de gietate mutaconu t sucz pnonu.
et p detiat giete mutaconu ad imicem. dus
qd quicq tnsmutacoes no radicate i guis. ut
s. fiant ex gio i gui. tali tnsmutacoi dicit
muco ee gia. q. s. e ex uno exmo. muco que
e in id exmu. eo qd hi tnsmucoes motus no
sut ut. s. in simpl gnone. muco q e ex n
ee. gia e muco que e in ee ut. s. cor gnoi.
so cu dicit. quies quid. declarat giete pna
com ipaz mutaconu et ad imicem. et ad
mucoes. et sic pcedit. p dicit qd hi muco q
e n e a gio in gui no e quies gia. sz pno
mucois. q dr imuco. sedo cu dicit. et si qd
ad. detiat modu giets pnonu ad imice et
ad mucoes. dus q si n ee a quo fit mutaco
fuit aliq n sbita. vic imuco q est in ee
e gia imucoi que e in no ee. si au d n ee
nllam im supponat sz dicat pe nt. pot tuc
as dubite qd sit gui imucoi q e in ee. sco
n. pot dici q imuco i no ee sit ei giu. cu
ipm no ee oio nt supponat. et ita giu i eo
ee n pot. nec pot dici qd muco i tali no
esse sit gia ei cu muco no sit in id q oio
nt est. et relinqt id ulrmu sb dubone. qr
sat het ex pcedncibz qd id no ee ex quo
fit muco. no e pe n. imo sp p ipm aliqd
suppo. et addit ad h alia dubom sz h quod
dicit. t si quod e. dus qd sr dubm e. si as
dicat imucom que e in ee n ee quiete. si
n. sic eet. vic au no ois quies erit gia
motui. au si sic. gno et cor er motus.
cu no sit aliquis motus. tali imucoi guis
a gnone et corne. hnc dubom pmo moz
qur cu dicit. m g. solut eam. dus qd
imuco i ee no dz dici qes. n gno et cor
fuit motus ut pdcm e. cu g h sit i qeus
ee. dice ipm ee sile qeti. et appllari imuine
et no qetem q e imuco i ee. au oio nlli
imucoi e gia. aut e gia imucoi illi que e
in no ee. silr q imuco i ee. aut nlli muci
e gia. aut e gia mucoi que e ex ee. s. corm
gnoni. au no pot ee gia. cu gno sit muco
in ipm et sic tiat illa ps in qua detiat mte
sna de giete eenali. et se cu dic. dubibit
aut as. illa ps in qua detiat de gietate
acctali. que e gietas p nm et ex nm. et
moz quda dubom et ipm solut. ex q pz
intas sna ea intencu. moz au quda dubm
q i intate suppoit fm i pte. ut patebit

in soluendo. et est. primo quod in motu locali est reperire motum et quietem secundum naturam et extra naturam. in aliis autem motibus et mutationibus ut in predicamento ad aliquid neque quantitate. in alteratione enim ut dictum est non est dicere hoc esse secundum naturam et extra naturam, similiter etiam non in augmento et diminutione. sed tamen non in generatione et corruptione. et in alteratione eadem enim est ratio in generatione et corruptione. et in alteratione et augmentatione et diminutione. non enim ut dictum est potest esse generatio secundum naturam et corruptio extra naturam, quoniam senescere secundum naturam est quod quidem senescere est via ad corruptionem, non potest dici innaturale et non naturalem et similiter iuvenescere quod est via ad generationem non estimatur aliquid esse naturale et aliud non naturale sed tamen non videtur generatio una posset esse naturalis et alia extra naturam. quod cum dicit, aut sic, soluit istam dubitationem intendens quod contrarietas secundum naturam et extra naturam reperitur ultimo in .v. motibus et mutationibus. si enim contingat aliquod generari violentum similiter extra naturam quod modo est esse natura. tunc oportet generari violentum simpliciter ut corruptio sit generationi contraria. et corruptio contraria generationi naturali. et si hoc. generatio naturalis et generatio extra naturam erunt contrarie. quod cum dicit. et augmenta. ostendit quod hic contrarietas reperitur in motibus, et primo quod reperitur in augmento et diminutione. dicens quedam augmenta esse, et quedam diminuta per violentiam, ut augmentum violentum est, augmentum ad quod festinatur puber ante tempus assuetum propter multitudinem in luxu commestionis, et sic triticum humidatur in humido loco eius corruptionis. dicitur crescit et non condensatur propter multitudinem humoris. quod cum dicit, in alteratione. ostendit istum modum contrarietatis reperiri in alteratione. quedam enim alteratione secundum naturam ut febricitans qui euadit a febre in die tertio, vel .s. die septima aut nona, quedam autem extra naturam ut cum febricitans non euadit tertio die vel .s. die sexto aut vna. ex quibus concludit quod cum dicit. oriuntur quod corruptiones. quod corruptio est generatio corruptionum. et non tamen ad quod adhuc inducit aliam rationem cum dicit. et generationes quod phisici. et est quod quedam corruptio sit delectabilis et quedam tristabilis. et delectatio et tristitia sunt opposita. generatio non impedire corruptionem corruptionem esse generationem, quoniam est generatio, non tamen simpliciter. sed cum dicitur corruptionem esse generationem corruptionem non tamen simpliciter. sed cum una sunt unius dispositionis. et altera alterius, vel .s. cum una sunt violenta et alia naturalis. et aliquando cum una sunt delectabilis et alia tristabilis. et intelligit per corruptionem delectabilem, naturalem, quando fuerit tristabilis corruptione violentia, per corruptionem tristabilem corruptionem videtur tristabilem quod sicut corruptio tristabilis necessario est, per violentiam autem magis tristabilem sic exponit commentator. in ultimo cum dicit. omnino quidem et epilogat, et similiter cum epilogo declarat quibus modis reperitur contrarietas naturalis, sive in motibus, sive in quietibus, in tendens quod motus motui est contrarius cum sunt in locis contrariis, vel contrariorum, ut motus ignis sursum et motus terre deorsum, similiter vnius corporis sunt motus contrarii. quorum vnus est naturalis et alius violentus, ut motus ignis sursum est naturalis deorsum autem extra naturam, quod quidem motus contrarius sunt. ad hoc in motus naturalis eidem corporis

est contrarius quieti violente ipsius et motus violentus quieti naturali. similiter etiam quies in uno contrario contraria est quieti in alio, istum tamen ultimum modum contrarietatis non plene exprimit in littera. omnes tamen isti modi ex predictis habentur, et sic videtur illa pars in qua declarat intentum quam intendit de contrarietate motuum. quod cum dicit. habet autem dubitationem. declarat quandam dubitationem circa iam dicta accidentem, et sunt due, quarum prima est. utrum quies violenta sit generatio, quoniam quies sit cessatio motus .s. in quod fit in motu naturali tendit quies naturalis, quod similiter in motu violento intendatur quies violenta, circa hanc dubitationem sic procedit. primo mouet ipsam, secundo ponit ex dictis. secundo cum dicit. cum quod ferebatur. opponit ad utramque partem dubitationis. et primo ad negatiuam partem sic. si quietus violentus esset generatio sic est quietis naturalis tunc sic motus naturalis violentus est quanto motu plus approximatur termino motus in quo quiescit, similiter motus violentus vigoraretur et esset velocior cum plus appropinquaret motuum termino in quo motum desinit, hoc autem est falsum. quod primo ex quo sequitur, quod in motu violento oportet accidere in principio. debilitatur enim motus motum simpliciter in fine, quod cum dicit. non semper quod diminuit oppositionem ad aliam partem. si enim quies violenta non sit generatio tunc cum nunc sit sensum quod violente esset violentam esse in aliquo cum plus non sunt erunt duo quies violenta sicut cum tamen non habeat generationem. hoc autem est in quietis quando ut dictum est nullam generationem. hoc est magis manifestum. hanc oppositionem breuiter innuit, hoc facit secundo. secundo cum dicit. amplius in stare. quoniam potest aliquis dicere quod secundo procedit, supponendo quietem violentam esse, et sic hoc duo remouet istum errorem sic. si supponatur motum violentum esse, aut ex motum motum quiescit aut quiete motum, et si in illa parte. in quam fit motus, aut sit motum motibus quies sit contraria non mouentem, sed ultima duo sunt ipso ut modo est, oportet quod ponere primum. s. motum motum aliquando quiescere. istam autem dubitationem secundum veritatem concessionem non soluit. sed secundum aliam soluit eam. sic. concedimus, quietis violente esse generationem, non tamen eo modo quo est generatio quietis naturalis. quies enim naturalis causatur ab exteriori in re mota, a qua causatur motus naturalis et quies motus, ab eodem. naturalis enim causatur motus naturalis et quies naturalis. quies enim violenta causatur a virtute motum deficiente. cum enim virtus violenta in principio vigoratur, potens est prohibere motum suum a loco suo et violentius mouere: cum autem debilitatur hoc virtus tamen violentius mouere non sufficiat ad violentius mouendum. sed solum dum prohibens esse in loco quo, et in hoc facit quiescere. cum autem omnino deficerit illa virtus, non sufficiat ad violentius mouendum non ad prohibendum motum a loco primo, et tunc omnino deficit violentia. quod mouet ipsum motum motu proprio ad locum suum naturalem, quod cum dicit.

Sed autem dubitaret. movet secundam dubitationem et eam solvit. dubitatio est utrum quies que est unum contrariorum sit generatio motui que est ex altero contrariorum. secundo cum dicit. cum enim movetur. dat causam dubitationis. et est. si motus a contrario esset generatio quietis in illo contrario tunc id quod movetur dum est in motu semper esset in eo ex quo fit motus. Cum enim complete separatur ab ipso non amplius est motus sed quies erunt duo contraria in eodem. scilicet motus ex contrario et quies ex contrario cum ipso moto quod est inconveniens. tertio cum dicit. aut sic quies etc. solvit aliquam dubitationem dicens ipsum motum dum est in motu quiescere sive manere in eo ex quo fit motus sic. i. quodammodo et non simpliciter. et declarat modum. et est. secundum partem et non secundum totum. cum enim omne motum sit divisibile ut in sexto probabitur ipsum motum per unam partem est in eo ex quo fit motus et secundum aliam in tertio ad quem quousque compleatur motus et sic contrarius in moto quodammodo sit sunt quies et motus non tamen in eodem sunt sit generatio quia non secundum idem. non in simpliciter et in actu. quies enim cum sit coniuncta cum motu non est in parte distincta. sic enim movetur id in una parte et quiesceret in alia. immo solum est in potentia et non in actu. Non enim est quies in actu. non cum motus perfecte acquisierit locum in quem fit motus. et quia sic habitum est iam, quod quies et motus quodammodo sunt coniuncta in uno. infert ex hoc correlarium. quartus cum dicit. videtur et magis. quod motus motui magis est contrarius quam sit quies motui. Motus enim contrarii non possunt simul esse in aliquo uno secundum totum nec secundum partes. ulterius cum dicit. et de motu quidem. epilogat primo declarata de unitate et contrarietate motus et quietis, de quibus declaratum est ab illo loco ubi incipit declarare de speciebus motus. Includitur tamen de hoc quod dicit. unus autem motus. in epilogo quia de motu quod motus est unus declaratum est ex intentione. de quiete autem non. immo innuit quod modis dicitur quies per ea que declarantur de motu. tribus enim modis dicitur quies. una scilicet genere specie et numero sic et motus. et in hoc tractatur iste contrarius. Post id tamen hic autem [illegible] secunde prime dubitationis ponit et [illegible] ipsa modo ad hoc tertiam dubitationem, et solvit, que est, utrum motui alicui ut motui terre violento sursum et quod utique declarat ut prius habitum est, declarat etiam quod quies illi in uno contrariorum est generatio et quies illius in reliquo contrario, et etiam quies violenta.

Si autem continuum. In parte precedente declaratum est de speciebus motus que sunt motui ex parte ea qua est motus, in hac parte sexta intendit de speciebus motus que insunt motui ex parte ea qua est quoddam continuum, et dividitur hec pars in d. t. q. p. declarat hanc speciem de motu. s. quod motus non est compositus ex partibus indivisibilibus sed ex divisibilibus. in secunda ut ibi. Necesse autem et ipsum nunc. declarat modum sue divisionis et quia iam dictam speciem inest motui in quantum motus est quoddam continuum, et inest motui in quantum continuum. primo hoc continuat se in prima parte ad ostendendum istam speciem ulterius de continuo, contrarius tamen primo intendat ostendere eam de motu. dividitur autem adhuc pars in quatuor. hic facit in d. m. q. p. ostendit predictam speciem in universali de omni continuo. in secunda ut ibi. eidem autem rationis. ostendit ipsum de continuo. descendendo ad speciem continui. sic ad magnitudinem tempus et motum. postea adhuc hec d. m. q. p. ostendit [illegible] ostensione, in secunda ut ibi. amplius autem dividuntur. primo ipso [illegible] in prima parte ponit principia huius rationis, si continuum et tangere et consequenter esse. sunt talia qualia prius distincta sunt, et repetit ipsas diffiniciones que patent. si ita sit, nullum continuum erit compositum ex indivisibilibus, ut linea ex punctis que indivisibilia sunt. hec ratio est una condicionalis. quam primo ponit. secundo cum dicit. neque enim unum. declarat necessitatem consequentie, et hoc sufficit. aliis enim sumitur per se magis ex hoc. hinc probat quod necessitatem consequentie sic. ex quibuscumque partibus componitur aliquod continuum, aut sunt ipse partes continue ad invicem, aut tangentes se aut consequentes se invicem. sed puncta non sunt continua, nec tangentia se, sive contigua non sunt etiam. ergo magis non continuum componitur ex punctis, et quod ostendit de punctis, intelligendum est similiter de indivisibilibus. dicit enim in littera quod eadem est ratio predicte rationis solum probat minorem. et hoc sufficiat, quia maior manifesta est. et in hoc contrarius [illegible] ponitur in ratione primo, in probando igitur minorem. sic procedit. primo ostendit quod puncta non sunt continua, secundo quod non tangentia se sive contigua, tertio quia nec consequentia. primo per diffinitionem continui sic. continua sunt quorum ultima sunt unum, punctorum ultima non sunt unum cum ipsorum non sint ultima. Non enim est in puncto una pars que possit esse ultimum, et alia cuius sit ultimum, cum punctum sit indivisibile. ergo puncta continua non sunt. huius rationis solum ponit minorem. cum sua probatione et patet ex dictis. secundo cum dicit. neque sit sunt ultima. probat quod puncta non sunt tangentia se sive contigua. et hoc per diffinitionem eius quod est tangere, et primo ostendit quod puncta non sunt tangentia se. secundo cum dicit. amplius autem, quod si essent tangentia se non tamen ex ipsis componeretur aliquod continuum. primo sic. tangentia sunt quorum ultima sunt simul, punctorum ultima non sunt simul cum indivisibilia non sit ultimum eo quod oportet aliud esse ultimum, et aliud cuius est ultimum, ergo puncta tangentia se non sunt. huius rationis ut prius solum ponit minorem. cum sua probatione, que ex dictis patet. secundo cum dicit. amplius necesse est. ostendit quod et si puncta essent tangentia se, non tamen ex ipsis esset aliquod continuum. vel sic procedit, primo dicit, quod ad hoc quod ex punctis esset aliquod continuum, oporteret ipsa puncta esse continua aut tangentia se, et similiter intelligendum de omnibus indivisibilibus et supponit ex posterioribus quod puncta continua non sunt. secundo ut ibi. tangit autem omne. probat quod et si puncta essent tangentia se, non tamen ex ipsis fieret continuum, sic. vel tangens aliquid secundum se totum facit continuum, punctus tangens punctum si ponatur ipsum tangere.

tangere secundum totum.

tangit secundum totum, ergo ex punctis tangentibus se non fiet
additio quantitatis. hec ratio primo probat minorem. secundo maiorem. minor sic.
omne quod tangit aliud, aut totum tangit totum, aut pars partem
aut pars totum. quartum membrum non est dicere, scilicet totum tangit
totum et totum tangit partem. sed punctus tangens non
tangit ut pars partem nec ut pars totum cum puncti non sint
partes. necesse est ergo si tangat, totum tangit totum. huius
rationis primo ponit maiorem, secundo cum dicit: quoniam autem impartibile. minorem
minorem, tertio cum dicit: necesse est. infert conclusionem. consequenter cum dicit
totum autem toto. ponit maiorem principalis rationis et ipsam probat
et est probatio hec. omne continuum est ex talibus partibus que cum componuntur
ad invicem faciunt maiorem quantitatem, in quantum non dicitur ipsum continuum
sed non tangeret. aliud per totum facit continuum. aliquid facit maiorem
quantitatem. ergo non tangens aliud secundum totum facit continuum. huius
rationis solum ponit maiorem cum dicit: continuum. n. quod per se maius
est, conclusionem non ponit quia est manifesta per premissa minorem. et patet
per hoc quod id quod secundum se totum tangit aliud per se totum
supponitur ei, ita quod ex tali tactu non efficitur maior
maior magnitudo quam prius. sicut patet si linea superponatur linee
non fit maior quantitas secundum longitudinem nec in latitudine cum
latitudinem non habeat. unde cum punctus per omnem dimensionem sit
indivisibilis si punctus per totum tangat punctum non fiet
magnitudo maior quam prius. consequenter cum dicit: at vero neque
consequenter. probat eandem partem minoris, scilicet quod puncta non sint consequen-
cia, quod facit per diffinitionem eius quod est consequenter esse sic. consequenter
sunt inter que non cadit medium eiusdem generis. inter autem
quelibet duo puncta eiusdem linee. et similiter inter quelibet duo instan-
cia eiusdem temporis cadit medium eiusdem generis quoniam inter quelibet
puncta cadit linea, et ita puncta similiter. et similiter inter
instancia tempus et in tempore instans. ergo neque puncta erunt conse-
quencia neque instancia in se ut ex punctis consequentibus
sit aliqua magnitudo aut ex instantibus consequentibus aliquod
tempus. hec ratio primo ponit conclusionem, secundo cum dicit: consequenter quidem.
maiorem, tertio cum dicit: punctorum autem. minorem. et in hoc com-
plete probatur minor rationis principalis. Amplius autem dividitur etc.
iam ostensum est ostensive nullum continuum componi ex in-
divisibilibus. hic ostendit idem per impossibile sic. si continuum componeretur ex
indivisibilibus, continuum divideretur in indivisibilia. cum unumquodque dividatur
in ea ex quibus componitur. sed consequens est impossibile, ergo et antecedens.
hec ratio supponendo ypotesim probat antecedens consequentis primo. secundo cum
dicit: si quidem ex quibus. tangit declarationem necessitatis consequentie
que patet ex dictis. tertio cum dicit: sed nullum. destruit consequens dicens
nullum continuum esse divisibile in indivisibilia. Et quia forte adversarius
negaret hoc, et illud quod superius posuit, quod inter quelibet puncta
incidit linea media. et inter instancia tempus, redit super hoc
consequenter cum dicit: aliud autem genus. oportet sic esse ut in suppositum,
ex quo relinquitur verum esse quod dixit ad destructionem ultimi
consequentis. procedit autem sic. primo dicit quod aliud genus quam predictum
est non potest esse medium inter puncta sive inter instancia quam
inter instancia nisi aliud quam tempus neque inter puncta aliud quam linea.
secundo cum dicit: sed neque etc. hoc probat sic. si aliud sit medium
inter puncta quam linea, illud aut erit divisibile aut indivisibile

sive divisibile vel indivisibile. aut est semper divisibile. si autem semper
divisibile tunc est continuum. continuum enim est divisibile semper in divisibilia.
quod cum non sit dicere aliud continuum inter puncta quam quod linea,
quoniam linea erit id continuum linea, quod est propositum. si autem
id medium aut sit indivisibile aut indivisibilia divisibile. et
oportet ut indivisibile tangat indivisibile. et illud ut indivisibilium
ultima sit unum, cum enim aliud dicitur continuatur unum
continuum tunc sunt ipsorum ultima unum, per diffinitionem autem
sunt ipsorum ultima simul. et tunc tangunt se, quorum
neutrum est indigens. non possibile est, neque enim indivisibilium
ultima sunt unum, neque se tangentia cum ipsorum non
sint ultima, relinquitur ergo quod medium inter puncta non est
indivisibile nec indivisibilia divisibile. et sicut processum est de
linea inter puncta, similiter contingit procedere de tempore
inter instancia. ex quo ultimo relinquitur quod nullum continuum est
divisibile in indivisibilia, quod fuit destructio predicti consequentis. quoniam
autem non sic exponit, ut inducatur istud passim ab
eo loco. aliud autem genus. et hoc quia alia translacio non
concordat nostre. Eiusdem autem rationis. iam ostensum
est in genere et simpliciter nullum continuum componi ex in-
divisibilibus. hic ostendit idem descendendo ad species continui sicut ad
magnitudinem tempus et motum. et procedit sic. primo dicit
eandem esse rationem propter quam hec tria magnitudo tempus
et motus componuntur ex indivisibilibus et dividuntur in ipsa
sive propter quam neque componuntur ex indivisibilibus neque dividuntur
in ipsa. secundo cum dicit: manifestum autem. probat nullum predictorum
dictum exponi componi ex indivisibilibus. et dividit illa
per m. d. m. q. p. facit hoc per naturam ipsius motus
sive rei mote. in tertia ut ibi: quoniam autem est omnis
ostendit per naturam velocioris et tardioris quod accidentibus
motu. prima m. d. m. q. p. ostendit per naturam ipsius motus
neque magnitudinem neque motum componi ex indivisibilibus. in secunda
ut ibi: si autem necesse est. per naturam magnitudinis et motus
ostendit tempus non componi ex indivisibilibus. prima ad hoc habet d.
m. q. p. ostendit quod per eandem naturam est dicere ipsum motum
et magnitudinem similiter quoniam sic motus et similiter motum
componi ex indivisibilibus aut non. in tertia ut ibi: Si igitur ne-
cesse est. ex hoc descendit ad propositum, scilicet ad ostendendum
per naturam ipsius motus neque magnitudinem neque motum com-
poni ex indivisibilibus. in prima parte ad hoc primo ostendit
quod si magnitudo similiter quoniam sic motus componitur ex indivisibilibus
necesse est ut motus super illam magnitudinem componatur ex
indivisibilibus. secundo ut ibi: Si igitur preterea. ostendit quod si motus
componatur ex indivisibilibus necesse est motum componi ex
indivisibilibus. ex quo relinquitur quod per eandem naturam componitur
hec tria ex indivisibilibus aut non componuntur. et ita prima sic
procedit, primo dicit sic esse, scilicet quod si magnitudo com-
ponatur ex indivisibilibus, necesse est motum qui est super illam
magnitudinem componi ex partibus equalibus partibus magnitudinis
scilicet ex partibus indivisibilibus. quod manifestum est. cum enim continuacio
ipsius motus est continuacio magnitudinis. et ideo cum motus
sit equalis magnitudini et pertransit motus partibus magnitudinis.

et q2 h est m / id solu inficiat h exm cu dic.
ut sic ipa a.b.c. sit magnitudo sr qm sit mot9
a. b. c. 9posita ex ptibz indiuibz. a. et. b. et
. c. motus aut sr. a. b. c. magnitudine sit de. d.
e. z. scdm que motu moueat res mota
q sit. o. sr magnitudine. a. b. c. ita. s. ut. o.
motu mo sr pte magnitudinis q e. a. motu. d.
et sr. b. motu. e. et sr. c. motu. z. si g
ita sit. et. a. b. c. magnitudo sit copoita ex ptib9
indiuibz, nec e. d. e. z. motu sil copoi ex
ptib9 indiuibz. et sic hec p exm. q si magnitudo
sr qm mo ad, cponat ex indiuibz, motus
sup ipam sr ex diuibz cponet. qnt cu dic,
si g psentis. or qd si motus copo ex idibz,
nece e rem mota ex indiuibz copoi sic cu
e. motus, nece e ad ee motu, et ecouo cu
ad e motu, nece e ut sit motus. si ita sit,
oz ipm motu copoi ex idibz, si motus
cponat ex indiuibz. et h, q2 ipole e ut
ipm motu sit mai motu sui magnitudine sr
q sit motus. cu g. o. motu mo sr pte
magnitudinis q e. a. motu. d. si. d. sit indiuile,
oz. o. indiuile ee. sr v ipm. o. motu sr
. b. motu. e. erit indiuile. si. e. indiuile. adhuc
adhuc v. o. motu sr. c. motu. z. silr erit
indiuile si. z. sit indiuile. si g totus mot9
d. e. z. cponat ex indiuibz, nece e. o. mo
tum indiuile ee. et sic hz. qd magnitudo et
motus et v ipm motu p eandem r dnt
copoi ex indiuibz au non. qnt cu dicit,
si g nece e. ex h descendit ad monstru. s. ad
ostndm p rom ipius moti qd nz magnitudo
nz motus coponitr ex indiuibz. et dum illa
in d. m. q. p. or p rom ipius moti magnitudine
sr qm sit motus no copoi ex indiuibz. in
fa ut l. et siqmd indiuisibilia. or id de motu
i. q. p. adhuc p demr monstru, infa ut l. sin
scdm tactu. remoz ipedimtu qd possz fiei
9 sua demrcom, in p pte mondit tale rom,
si 9tine qd mo de vno vbi in ad. n sit
mo et e motu, et si ad moueat sup. a.
magnitudine q po indiuisibilis et motu. d, no
sit mouebit z erit motu et si motum
sr. a. no sit mo et e motu. a. et diuile, cui9
oppoitu postensu e. et sic p r ipius moti
relinq magnitudine sr qm sit motus non ee
indiuile. r v copoi ex indiuibz, ead. n. e ro.
de ptibz si ponent indiuisibiles. h ro e cotexta
ex duab9 codiobz. cca quaz pma sic pcedit.
p ponit ans. scdo cu dic. ut si thebas, inficiat
ipm p exm. et e infico plana. tco cu dicit.
scdm g. a. infe qns. necitas 9nae satis

pz, 9dicole scdam dat cu dic. qr siqmd ee qm
sic pcedit, p ponit ans qd fuit qns se 9dicois
so ut l. diuile. n. et, infe qns, tco cu dicit.
cu. n. iueniret. declarat necitate 9nae sic.
cum ad mo p ad spaciu, no e pole ut sit mo
ueat, et ut sit i eo i q p 9euit, et v in eo ad
qd mo, imo du mo, oz ut sit i medio me hec.
si. n. sit mo et icipet moui z ee in eo in
qd mo, et sit monet et motu ee cui9 oppoi
sriur inficiatu e. si. n. sic ee, ee mot9 ociosus.
qm si ho qui ambulat ad balneu est i balneo
motus ei e ociosus, ex quo relinq qd i. a. spa
cio sr qd sit mot9. e pm ex quo sit motus. et
ultimu i quo motus e, et mem in q mo, et ita
.a. diuile e. si motu sr ipm n sit mo. v motu
e, qnt cu dic. sm u qm tota. remoz ipedimtu
quod possz fiei 9 demrcom pdcam. dicet. n. ads
qd ad moui sr tota magnitudine. a. b. c. e pole
sr tn aliqm pte ipius indiuile ut. s. sr. a. au
b. aut. c. no mo, sz motu e, qd remoz dicedo
ex h ad ea in 9nea. quoz pm e. q motus erit
copositus no ex motib9, sz ex momentis. i. ex finib9
motuu, sui ex qetib9 cu. n. delacio moti sr pte
indiuile magnitudinis no sit motus sz des. et delacio
sup tota magnitudine q po mot9 costabit ex delacoib9
sr ptes que sut des. et i motus ex qetibz,
sui si meli9 e dice ex ultis motuu. ad scdm
i 9nens duce. cu dic. et m ee ad. v e. quod ad
erit coplere motu cu t pus no mouebat,
mo. n. ad sr tota magnitudine quisqz motu sit,
cu tn in nulla pte pus mouebat ad h ut motu
tatu ee, qd e in9ens. tcm in9ens i9ducit cu
dicit. siqmd g. et est, qd idm simt mouebit et
qescat. cu mo sr tota magnitudine. et sr qlibz
ptem qescat. cu. n. desit sr qlibz pte, nece e
desit sr tota. et ita sit sr tota mo idm et q
escit, qd e in9ens. qnt cu dic. et sicut indiuisibilia
iam monstrauit p rom rei mote qd motus no copo
ex indiuibz qd facit du ad ipole. sic. si. d. e. z. q
sut ptes motus psentis sut indiuiles. au g sut
motus, au no, sz ntrqz e impole. g pm. quod
ntrqz sit ipole or, q2 si ee motus, et 9tigeret
motu ee cu tn n mouet, ipole e. n. ut ad
moueat motu i diuili, nz ulr sup spaciu i diuile.
si g ee mot9, motus ee cu tn n mouet, qd
e in9ens. si v no sit mot9. seq ad i9ens. s. motu
copoi ex non motibz sui ex qetibz. sui ex ultis
motuu, z sic ostensum e p r rei mote. quod n
magnitudo sr qm sit s motus. r v ipe motus
coponit ex indiuibz. qnt cu dic. Simile au nece e. Simile
ondit p rom magnitudinis et motus, tps no copoi
ex indiuibz. et pcedit sic, pmo dic qd p eande

nim copoit tps ex indiuib3 p qm motus & magnit.
fo cu dicit. Si. n. omis magnido. ot p n ipoz
tps no 9poni ex indiuib3. sic. cu omis magnido
sit diuis. et eq uelox cu ptrsit aliqm magnitne
in aliq tpe i mi tpe trsibit mie magnitne
nece e scdm dionem magnis diuidi r tps. et
sr & eq. cu equelox i mi tpe ptrsit mie
magnitne nece e scdm p dionem tpis diui et
magnits. Cu g magnido et tps sic 9sequit se
i diuido et magdo sit 9poita ex ptibz sp diuib3
ut postensu e nece e tps 9poni silr ex ptib
sp diuib3 no g compo ex indiuib3. Qm a
omis magnido. 9onsto p n ipius moti q n
magndo nec motus n ei tps 9poit ex idiuib3
i h pte ondit idm p ilm uelocius et tardius.
solu dans rom q ita sit de magnitne r tpe.
ex ipis. n. m e. silr ee de motu et q uelo
cius et tardius i motu ciunt ex dione ipius
magis ut ifra patebit aniq ostndat ia dem
qd e pri intnu. ot p ilm dionis i magnitne
uelocius et tardius ee. sic diffita sut i fa ne
i. qm aut omis. 9tuit deficiom sua et ot
p ilm uelocius et tardius. vn di h ps
in d. m. q. p. ot q iam dem e. s. p ilm in
dionis i magnitne uelocius et tardius ee sicut
diffita sut. in scda ut ibi. qm aut ois. 9tuit
deficom sua et ot p ilm uelocius r tardio
ris nz magne nz tps 9poni ex indiuib3. imo
ex sp diuib3. Nec e putand ista ostnsione esse
ciculare q p ostensio e p cam et pp qd. sa
aut p effm et q in pma pte 9cludit ita
tum per tale rom qm omis magnido e diuis
i magnitu sp diuiles nece e id qd e ue
locius moui in eqli tpe cu motu tardius per
mai spaciu. et ad h in minori tpe p equale
spaciu et ei in mi tpe p mai spaciu sic
diffiniu a quibzda uelo. cta hnc rom sic pcet.
p poit aut scdo cu dic. 9tiu. n. est. dat ifica
com ipius p h qd pus ostnsu e nllm 9tiu
9poni ex indiuib3. Cu g omis magnido 9tia
sit. nlla 9ponet ex indiuib3. sz ex sp diuib3 e
cu dic. nece e i eqli. infert 9ns. et qd 9ns seqt
p ilm dionis i magnitne m e. si. n. ponatur
aliq magnido indiuis & sit po ad uelo moui
sr ipm in aliq tpe. ipole e ad tardius moui
sup illa i illo tpe. cu. n. tardius sic qd in eodm
tpe mo sup pte magis sr qm totu mouet
uelocius. Non. n. ho ptem cu ponat indiuis.
et si hoc destruit diffo tardioris. q r sr diffo
uelocioris cu unu no sit n i 9paco ad relqm.
patz g qd indiuisitas in magnitne destruit tam
tardius qm uelocius. vn oz q p diuine i magne

9stituat utraz. et sic pz qd p ilm diuisitas
i magnitne re 9ns pdom. Et melius 9no
infe diffom tardioris q dat ipm mellie
p ilm uelocius et 9ius ut iam dcm e pateat
noctius 9ne tn pfce declarat ea p ex. cu
dic. et. n. i q e. ois p uelocius i equali tpe
p mai spacium moui qm tardius. talem
dans rom si uelocius in aliq tpe moueat
p aliqm magnitne cu uelocius aci moueat
qm tardius i eode tempe no trsibit tardius
tota illa magnitne q tardius p mi mo
uebit et uelocius p pus plus. ista rom
dat in tis sic. sit. a. uelocius et. b. tardius
et mo. a. sit. c. d. magnitne i tpe. z. i.
cu g. a. uelocius aci mo. b. qd e tardius
no trsibit 9plere. c. d. magnitne i. z. i.
tpe. Imo deficiet ab ipo. d. q. a. uelocius
in eqli tpe trsibit mai spaciu qm. b.
tardius h fac p. 9ns cu dic. at n r in
minori. ot qd uelocius i tempe minori
mouet p mai spaciu sic si uelocius i
eqli tpe plus spacii ptrsit tunc si su
mat ps alius spacii maioris ptrsiti. a.
uelocius q quod ps sit maior spaco ptrsito
a tardiori cet ipm uelocius i minori tpe
ptrsit illa pte maie accepta qm totu
spaciu pus ptrsit ab ipo ipm uelocius
i minori tpe mouebit p mai spaciu q
sic spaciu ptrsitu a tardiori i tepe mai
tardius. n. ptrsit sm spaciu in eod tepe
in quo uelocius ptrsit tota magnitne. ista
aut rom dat i tis. sic. sit. a. uelo ut
pus. b. tardius magnido ptrsita ab. a.
sit. c. d. et i tpe. z. i. magnido ptrsita
ab ipo. b. in eodm. z. i. tpe sit. c. o.
ptrseat. a. magnitne. mie. c. d. magne
q maie. c. e. h aut e pole et sit illa
magnido ptrsita. c. t. tps aut i q. a.
ptrsit. c. t. magnitne sit. z. k. et ex
ncio. z. k. tps mi tpe. z. i. si g
a. ptrsit. c. t. magnitudine i tpe. z.
k. b. trsit. c. e. magnitne in tpe. z. i.
ut iam pz ex suppo. a. uelocius trsibit
maie magnitne qm. c. t. in tpe mi
s. z. k. qm sit. c. e. magnido ptrsita
ab ipo. b. in tpe. z. i. s. tempe mai.
h facit scdo. tcio cu dicit. in aut. ot q
uelocius i mi tpe ptrsit spacium equale
qd sunt cau 9ns et pcedit sic. p dicit
h ce in ex iam dat scdo cu dic. qm qd
oni. indicit ad h duas rones p quas pz
maiorm et est pma. si uelocius i minori

tempore pertransit spacium maius quam tardius in maiori, ut ostensum est. Et cum ipsum velocius moveatur super partem magnitudinis prius pertransite ab ipso, quia quod prius sit equale spacio pertransito a tardiori pertransibit velocius illam partem equalem in minori tempore illo in quo prius pertransivit totam magnitudinem. Erit ergo tempus in quo velox pertransit partem prius acceptam equalem minus tempore in quo tardius pertransit suum spacium. Et ideo in minori tempore pertransit velocius spacium equale. Hanc autem rationem dat in terminis sic. Sit a. velocius ut prius. et b. tardius. et maior magnitudo quam pertransit a. in tempore minori sit l. m. minor magnitudo quam pertransit b. in tempore maiori sit l. x. et pertransit a. secundum l. y. Tempus autem in quo a. pertransit l. m. magnitudinem totam sit p. r. tempus autem in quo ipsum a. pertransit l. x. sit p. s. adhuc autem tempus in quo b. pertransit l. x. sit h. Cum ergo tempus p. r. sit minus tempore h. eo quod ipsum est minus tempore p. r. et quod est minus minore se minus maiori, movebitur a. per equale spacium s. l. x. in tempore minori s. p. s. tempore h. in quo b. pertransit idem spacium. et ita velocius in minori tempore movetur per spacium equale. Quando cum dicit. Amplius autem si omne. dat rationem ad idem. et est. si omne quod movetur aut movetur in tempore equali tempori motus alterius aut in minori aut in maiori. et id quod movetur in maiori tempore per idem spacium est tardius. quod autem in equali tempore movetur per ipsum est equevelox. cum ergo velocius non sit tardius nec equevelox, non movebitur per equale spacium in maiori tempore, nec in equali tempore. ergo necesse est ipsum moveri per equale spacium in tempore minori. Ista autem ratio sic procedit. sicut qui dividendo ut dictum est. et destruit duo membra divisionis ex quorum destructione relinquit tertium usque ibi. Quoniam necesse est. id est. ex duobus membris destructis. et ex posito tertio ponit quod intendit.

Quoniam autem omnis motus. In hac parte concludit determinationem suam ostendens per ... velocius et tardius nec magnitudinem nec tempus componi ex indivisibilibus. et hoc facit primo. secundo ut ibi. Manifestum ergo ex dictis. ... in prima parte intendit unam rationem per quam concludit primo tempus esse divisibile in divisibilia. et ita non componi ex indivisibilibus. secundo ut ibi. Quoniam autem ostensum est. declarando necessitatem quam illius rationis sit demonstrat residuum quod intendit. scilicet magnitudinem non componi ex indivisibilibus. Rationem dat est hec. id quod movetur potest moveri velocius et tardius. et inclusa est hec propositio ut superius experta est a commento. sed omne quod movetur in tempore movetur. ergo in omni tempore erit moveri velocius et tardius. et si in omni tempore sit moveri velocius et tardius, necesse est omne tempus esse continuum. id est divisibile in semper divisibilia. hec ratio fundata est super unum sillogismum ... conditionale. et ideo potest sillogismum ... quod sic procedit. secundo ponit minorem. et tertio suam conclusionem ut removeat

quod possit dici ad motum in instanti. secundo cum dicit. Omne autem. ponit maiorem. tertio ut ibi. In omni tempore. infert conclusionem. quarto cum dicit. Si autem cum sint. ponit unam conditionalem quam probat et addit quandam expositionem continui. quod similiter probat. quinto cum dicit. Quoniam autem ostensum. declarat necessitatem consequentie in qua in residuum sue intentionis demonstrat. et ... consueto sermone confirmat. et primo facit primum. secundo ut ibi. Amplius autem ex consuetis. facit secundum. scilicet tertium sermone consueto confirmat. primo sic. cum velocius in minori tempore pertranseat spacium equale ut ostensum est. si tardius pertranseat aliquam magnitudinem in aliquo tempore velocius pertransibit eandem magnitudinem in minori tempore. adhuc si tardius moveatur in illo tempore minori necesse pertransibit minorem magnitudinem magnitudine prius pertransita a velociori. adhuc autem si velocius moveatur per istam ultimam minorem magnitudinem pertransibit ipsam in tempore minori tempore in quo tardius prius pertransivit eandem. et sic semper per motum velocioris erit divisio in tempore. et per motum tardioris divisio in magnitudine. si ergo velocius et tardius procedunt in infinitum divisio in magnitudine et divisio in tempore necessario procedunt in infinitum. quare tam magnitudo quam tempus divisibile erit in semper divisibilia. et ita neutrum ex indivisibilibus compositum. Hanc rationem ponit in terminis sic. Sit a. velocius ut prius. b. tardius. et moveatur b. per c. d. magnitudinem in tempore z. i. cum ergo velocius in tempore minori pertranseat equale spacium a non movetur per eandem magnitudinem c. d. in eodem tempore. scilicet z. i. sed in minori. et sit illud tempus minus c. z. adhuc si b. quod est tardius moveatur in z. c. tempore pertransibit minorem magnitudinem magnitudine prius pertransita ab ipso a. in eodem tempore. et sit illa magnitudo minor c. k. et sic semper contingit per conversionem velocioris ad tardius. et econverso contingit ad divisionem in magnitudine a divisione in tempore et econverso. cum ergo illa conversio et divisio procedat in infinitum. divisio in magnitudine et divisio in tempore procedit in infinitum. relinquitur ergo sibi utrumque esse. et magnitudinem et tempus esse continuum. id est divisibile in semper divisibilia. eodem enim modo secundum eandem proportionem fit divisio in ipsis prout quod divisio in tempore super motum velocioris in magnitudine per motum tardioris. Amplius autem ex consuetis. Hoc idem confirmat ex consueto sermone scilicet magnitudinem et tempus secundum eandem proportionem dividi. Consuetum est enim dici cum aliquid movetur super aliquam magnitudinem in aliquo tempore ipsum moveri super medium magnitudinis in medietate temporis. et adhuc super medium illius medium in medietate medietatis temporis. et sic ultra secundum eandem proportionem dividi magnitudinem et tempus. Et quia iam ostensum est magnitudinem et tempus consequi se in divisione contingit cum dicit. Et si quodlibet. quod consequuntur se ultra in infinitate et finitate. ut si unum fuerit infinitum secundum ultima et reliquum similiter secundum ultima erit infinitum. et si unum secundum divisionem fuerit infinitum reliquum similiter per divisionem erit infinitum. et est tempus ut magnitudo. omne infinitum secundum ultima non habet actu ultima et est infinitum in actu. Et quia iam

hinc

distinxit infinitum dupliciter. ex hoc concludit cum dicit. vnde
et zenonis. quod zeno falsum opinabatur in sua
ratione, per quam nitebatur destruere motum. arguebat
enim sic. quia magnitudo est divisibilis in duo media, et utrumque
in duo. et utrumque ulterius in duo, et sic in infinitum, et non
contingit id motum pertransire infinita, nec tangere indivisibilia. Infinita
impossibile est transire de uno extremo magnitudinis ad reliquum
in tempore finito. istam enim deceptionem removet per hoc, quod in
magnitudine et in motu et universaliter in omni continuo est dicere
infinitum duobus modis. scilicet aut secundum divisionem aut secundum
ultima. id est in actu. ad enim movendum super magnitudinem
infinitam secundum ultima non est possibile nisi in tempore infinito
secundum ultima, bene tamen potest moveri super magnitudinem in
finitam secundum divisionem, finitam autem secundum ultima in tempore finito secundum
ultima, infinito per divisionem, est enim tempus infinitum secundum divisionem
sicut et magnitudo. deceptus igitur fuit zeno, eo quod
nitebatur nomine infiniti equivoce et quia suppositum est
iam quod non potest moveri super magnitudinem finitam per ultima,
in tempore infinito per ultima, non convertitur super magnitudinem infinitam
secundum ultima in tempore finito secundum ultima, redit super hoc cum
dicit. iam infinitum est. illud demonstrando quod sic patet.
postea narrat duas conclusiones predictas quas intendit probare.
secundo cum dicit. sic non finita. definit unam illarum dicens
infinitate eadem in alia posse demonstrari. postea igitur definit
illam conclusionem. sed ut in. amplius autem si non omne. removet quoddam
impedimentum quod possit fieri contra suam demonstrationem, conclusio quam
demonstrare est hec. quod impossibile est ad movendum per magnitudinem
finitam secundum ultima in tempore infinito per ultima, quod sic definit.
sit magnitudo finita a. b. tempus autem infinitum g. et sumatur
pars temporis. g. finita, que sit. d. g. in qua. g. tempore mo
veatur motum ipsum per partem aliquam magnitudinis. a. b. hoc enim
est possibile ut inferius patebit. et sit illa pars magnitudinis b.
c. huius sic se habentibus, magnitudo. b. c. aliquotiens
sumpta aut reddet totam magnitudinem. a. b. aut deficiet
aut excellet, quicquid enim in fuerit non refert ad propositum.
quia semper consumet totam magnitudinem, sit igitur itaque aliquotiens
sumpta. b. c. reddet totam magnitudinem. a. b. cum
igitur ipsum motum in equali tempore pertranseat equale spatium.
d. g. tempus aliquotiens sumptum, reddet totum tempus. g. quod
patet per proportionem permutatam, igitur totum tempus. g. finitum
erit, componitur enim necessario ex partibus equalibus finitis in numero,
sicut et magnitudo, et in hoc partes divisum, et omne tale est
finitum, quod est contra ypothesim. consequenter cum dicit. amplius autem.
removet impedimentum quod posset aliquis ponere contra suam
demonstrationem suppositum enim est in demonstrando quod in tempore
finito contingit pertransire aliquam partem finitam magnitudinis. quod
posset aliquis contradicere et in hoc suam demonstrationem impedire.
ad removendum autem istud impedimentum sic procedit. primo dicit
demonstrationem perfectam esse bonam, supposito quod in tempore
finito sit pertransire partem finitam magnitudinis, ut predictum est.
et resumit virtutem demonstrationis predicte, et patet. secundo
cum dicit. quod autem non infinito. probat istud. scilicet ad posse mo

veri in tempore finito, partem per partem magnitudinis finite, sic.
si supponimus tempus esse finitum in altera extremitate,
ut in illa qua postea, modo super extremum magnitudinis finite.
hoc enim est necessarium. quoniam divisibile, aut impossibile est hoc
magnitudinis ad movendum pertransire magnitudinem finitam
in utroque extremo in tempore infinito in utroque extremo. si igitur
sic supponimus esse tempus in quo movetur super partem illius magnitudinis,
erit minus tempore, in quo movetur super totam magnitudinem, cum
igitur minus infinito necesse sit finitum, illam partem temporis necesse
est esse finitam, sicut et partem magnitudinis pertransitam in illo
tempore, et sic sufficienter probatur omnia predicta conclusio.
consequenter cum dicit. eadem autem demonstratio. dat alteram
conclusionem, eadem demonstratione posse demonstrari. scilicet quod
impossibile est in tempore finito secundum ultima, transire magnitudinem
infinitam secundum ultima. eadem enim modo est sumendo partem
temporis, que mensurat totum tempus. et per hoc concludere
partem magnitudinis mensurantem esse finitam. et sic totam
magnitudinem esse finitam sicut in aliis est hoc, et sic
monstrat intentum per motum velocius et tardiorus
ostensiue. Manifestum igitur. Ex dictis in parte
precedenti ostensum est per motum velocius et tardius
universaliter nullum continuum componi ex indivisibilibus. sed ex divisibilibus.
in hac parte ostendit idem per impossibile. et procedit sic. primo
ponit conclusionem quam intendit, dicens manifestum esse ex dictis,
quod neque linea, neque superficies, neque universaliter aliquid continuum, est in
divisibile. et in non componitur ex indivisibilibus. et subiungit
istud non solum esse manifestum ostensione facta in superiori parte. sed
etiam per impossibile in hac parte tangit impossibile quod sequitur.
si dicatur quod non est in divisibile dividi. secundo cum dicit.
quoniam enim in omni parte temporis. demonstrat hoc per impossibile.
supponens in principio. iiii. propositiones super quas fundatur sua
demonstratio. quarum prima est. quod in omni tempore contingit moveri
velocius et tardius. secunda quod velocius in equali tempore pertransit
maius spatium et iam sunt prius ostense. tertia est quod
possibile est velocius esse in tali proportione ad tardius
ut pertranseat in eodem tempore duplum spatium aut equale
et dimidium et supponitur velocius se habere in tali propor
tione ad tardius ut pertranseat in equali tempore.
equale spatium et dimidium. huius sic se habentibus formatur
sua demonstratio. consequenter cum dicit. adducetur igitur. sic.
pertranseat velocius equale spatium et dimidium. sit spatium per
transitum a tardiore in eodem tempore, et sit spatium per
transitum a velociore. a. d. spatium autem pertransitum a
tardiore. e. i. tempus autem in quo utrumque pertransit
suum spatium. k. n. huius sic se habentibus si continuum
componatur ex indivisibilibus quod est ypothesis dividentur magnitudines
super quas moventur velocius et tardius in indivisibilia,
et sit ita, quod magnitudo velocius dividatur in. 3. at
thomos quarum una sit. a. b. secunda. c. h. tertia. c.
d. magnitudo autem tardius dividatur in duo. atthomos
quarum una sit. e. z. et altera. z. i. sic omnes divisi
in duas cum ea generent duo et suam medietatem. Cum

igitur ita sit, oportet quod tempore in quo velocius pertransit suam magnitudinem, si dividatur in 3 atthomos sicut in 3 partes indivisibiles, consequentur enim se ut positum sum est magnitudo in divisione per proportionem, et sit una athomus temporis b. l. s. temporis a. l. m. tamquam m. n. Cum igitur in sit motum secundum aliam magnitudinem in aliquo tempore motum secundum medietatem alicuius magnitudinis, in medietate temporis tardius motum pertransibit medietatem sue magnitudinis in medietate tarditatis temporis, et ita in atthomo temporis indivisibili, non enim potest contingere medietatem in una atthomo sed oportet quod in pluribus. et ita atthomus temporis dividetur, patet igitur impossibile prius tactum scilicet indivisibile dividi, si continuum fuerit indivisibile, ut ex indivisibilibus, cum igitur hoc sit impossibile et id ex quo sequitur. Consequenter cum dicit. Quare necesse est. quasi epilogando infert conclusionem principalem ostensam in prima parte, dicens quod necesse est nullum continuum esse indivisibile et ita non componi ex indivisibilibus, ex quo habetur quod motus non componitur ex indivisibilibus, quod est principaliter intentum ut prius dictum est. Recte autem et ipsum. Habito in parte precedente quod motus non componitur ex indivisibilibus sed ex divisibilibus, in hac parte intendit de ipsius divisionibus. et dividitur hec pars in duas, in quarum prima declarat quod motus dividitur per divisionem temporis in quo fit motus et secundum divisionem ipsius moti, et quod eadem est divisio ipsius motus, temporis et ipsorum. In secunda ibi, Quoniam autem omne quod mutatur. ostendit motum dividi in infinitum. Prima pars adhuc habet duas, in quarum prima declarat unam comparationem eius in quo fit motus et alia eius quod movetur. In secunda ibi, Motus autem est divisibilis. ostendit quod motus dividitur secundum divisionem utriusque scilicet eius in quo movetur et eius quod movetur, et quod iste divisiones cedunt ipsorum, quod enim facit in prima parte, est gratia eius quod facit in secunda. Prima adhuc dividitur in duas, in quarum prima declarat unam comparationem eius in quo movetur, in secunda ibi, Mutatum autem. declarat unam comparationem eius quod movetur. Prima autem comparatio est, quod motus non fit in instanti sed in tempore, et similiter quies, ad quod declarandum sic procedit. Primo ostendit instans esse indivisibile, secundo ex hoc ostendit non motum non quietem esse in instanti sed in tempore, unde hoc dividitur illa pars in duas. et incipit secunda ibi, Quod autem nec in ipso nunc. Prima pars sic procedit. primo ponit conclusionem quam intendit et tollit quandam dubitationem circa ipsam. Secundo dat medium demonstrandi ipsam. Tertio incipit declarare. Primo igitur concludit, dicens quod necesse est ipsum instans in propria sua acceptione, et per se, esse indivisibile in omni tempore. Secundo cum dicit. Est enim aliquid. tollit quandam dubitationem circa ipsum. Cum enim instans dicatur de vero instanti et hoc vere et consumptive de instanti vulgaliter sumpto, quod est tempus breve scilicet presens quod quidem est compositum ex preterito et futuro, nec dicit ipsum intendere de hoc instanti consumptive

dicendo hoc tollit intendens quod non, immo solum de illo instanti quod est ultimum temporis preteriti et terminus initialis futuri, quod quidem instans esse quod est finis preteriti non potest esse pars futuri. cum non preteriti in quantum tale, sed solum ad futurum. Item ipsum autem sit terminus initialis futuri non potest esse pars preteriti, cum non futuri in quantum tale, sit ad preteritum. de quo quidem instanti dictum est in quarto huius. quoniam est terminus utriusque temporis scilicet preteriti et futuri. sed finis unius et principium alterius. hoc facit primo. secundo cum dicit. Hoc autem si demonstretur. dat medium demonstrandi conclusionem prius positam, dicens quod si demonstretur primo instans quod non est pars preteriti nec futuri esse idem tamen est continuatio ipsorum, ex hoc habetur ipsum esse indivisibile, et ideo in primo ostendit ipsum esse unum et idem. hoc facit secundo. Tertio cum dicit. Necesse est igitur. incipit demonstrare, ostendens primo instans quod est continuatio temporis unum esse, ex quo infert secundo ipsum esse indivisibile. Primum ostendit per impossibile sic. si instans predictum non est unum et idem sed diversum, tunc ipsa diversa aut sunt continua et consequenter contigua se, aut separata sed neutrum est impossibile, si enim essent continua, tunc continuum componeretur ex indivisibilibus tangentibus se, quod est inconveniens. ut prius ostensum est. si autem essent separata, tunc inter ea caderet tempus medium, hoc est enim omnis continui, ut sit medium inter extrema, et aliquod in univenea, ut corpus inter superficies et superficies medium lineas, et lineam medium puncta. et similiter tempus medium instancia. si igitur tempus sit medium inter illa instancia, tunc tempus erit medium, inter tempora dicta per illa instancia. cum igitur ex ypothesi non fuit medium inter tempora ista nisi instans, aut neutrum instans aut unum erit tempus, et sic cum tempus sit divisibile, oportet enim tempus ut ostensum est divisibile, erit instans divisibile. hoc autem est impossibile. et sic ponentes sic duo instancia. ponunt neutrum divisibile, circa hunc textum sic procedit. primo ponit conclusionem quam intendit probare. secundo cum dicit. Si enim alterum. supponendo oppositum ipsius per ypotesim ducit ad impossibile, ut predictum est. Tertio cum dicit. Si autem divisibile, redit secundum. Item impossibile, quod fuit instans esse divisibile, probans hoc ipsum esse impossibile et hoc dupliciter ex hoc ad minus inconveniens. Quorum primum inconveniens est, quod pars preteriti erit futura, et econverso, quod sic patet, si instans dividatur per preteritum et futurum, erit preteritum ipsius finis preteriti temporis, et in prius tempus preteritum. cum igitur omne quod est prius preterito in quantum tale, sit futurum, instantis pars preteriti erit futura. similiter id instantis quod est futurum, est terminus initialis futuri, et ita ante futurum. cum igitur omne quod est ante futurum in quantum tale sit preteritum, pars instantis futura, erit preterita. Secundum autem inconveniens dat cum dicit. Sed autem et, non per se. et cetera. quod hic innuit, non erit instans secundum primam acceptionem instantis sed consumptive et secundum accidens. hoc enim instans divisibile

e. et no instans ut. tertiu conens dat cu dic. adhuo
aut e. q ipius instatis quedam erit preteriti et quedam
futuri. et no id et unu. finis preteriti et pricipium futuri.
contrariu continens dat cu dic. non ipm nunc. et e. qd ipm
nunc no erit totu sil sed videt mi. sic et tpis ex
quibz gcludit gnr cu dic. qr si h. q ex quo ipole
e ipm instans ee duile et e gnali copom ex iduilibz
quoz alteru se si ponat instans qd e gnali tpis no
e unu et id sz alterum et alteru ex quo ita e nece
e ipm ee unu et idm i utroqz tpe. s. finis preteriti
et pricipium futuri. talis e h p rom sz sic no idm
fm rom et sic ostensu e instans ee unu et idm
qd e gnali tpis ex q confirmat gnr cu dic. at u si
idm ipm ee induile. q n cu h qd e idm ee
iduile sequeret eade contencia q prius n e inclusiu
qd intendat ipm ee induile. pp h q e unu. ergo
pp eam. non. n. ee unu e induile imo intendit
qd n cu h q e unu ee induile sequerent predcta
contencia. vnn q. epilodo gcludit gnr cu dicit. qd
g si ad. mi ee ex dcis qd i tpe e ad iduile
qd e ipm instans. gnr cu dic. q aut n. ot qd i
ipo instanti n e mot n qes. sz i tpe et ht h
ps. d. i. q. p. ot q i instanti n e mot n quies.
m fa ut i. nece g e. ex h mft motu et quiete
ee in tpe. p adhuc ht. d. i. q. p. ot motu no
ee i instanti. mfa ut i. at u nz quiete. qd n i
quies i p. p. sic pcedit p poit gne qm itendit.
et pz. scdo ut i. sz nagz e. deinde ipm suppones
i pricipio una ppom p se nota cu ypoti si mot sic
in instanti. q e ipossil et i omi i q fit mot gtigit
uelo moui et tardius. h ppo mai e ex p
hitis si ita sit instans i quo fit motus sit. n. et
moueat alig uelo motu i ipo. n. p magnitudine
a. b. cu g tardi motu ini spaciu pertranseat
i eod tpe no pertransibit prius tardius tota magnitudine
a. b. i. n. instanti pertranseat g pte ipius que
sit. a. g. adh aut cu tardi i toto. n. instanti
pertranseat. a. g. uelo i mi. pertransibit id. qr in
pte instantis. et i instans diuile e sz h est impole.
ostensu e. n. sup ipm ee induile. qr ul id ex q
se. s. motu fit in instanti. gnr cu dic. at no
quiete. ondit qd i ipo instanti no gtingit quiete.
et pcedit sic. p poit gne. fo cu dic. quiete. n.
dixi. deinde ea. et ponit ad ipm deinndam. 3.
roes. q. p. e. ut su hitu e. id dr quiete quod e
aptu natu moui. no tn mo qn aptu natu e
moui nz i loco i q aptu natu e moui. n eo in
q aptu natu e moui sz i ipo nunc. n apti nat
e moui. ut iam ondsu e. g i nc no cotingit
quiete. h roe p poit gne ma. fo cu dic. qr
qm i ipo nunc podo m. mft gne. scdam rom
ad id dat gnr cu dic. amp aut. q fundat s

er ppones. qr p poit. q. p. e. q id instans e
finis preteriti ul pricipium futuri. scda e q gtigit ad
motu fm totu moui. i alig toto tpe. et sr
quiescere p totu quiete. in aliquo tempe toto. ta
ppo e. qd id q mo i alig tpe toto mo i qlz
illi tpis i quo natu e moui. et sr q quiescit
i aliquo tpe toto quiescat i quolz ao. i q natu
e quiesce. istas. 3a ppones podo p ante et
suppodo p ipoi qd contingat quiete i instanti
mft cu dic. gtingit id. q cotingat idem
sil quiete et moui. et inuit necitate gnie
p h q dic. idm ultimu. q sicus mai e. sic
n. mi e q ex ppomib p supponitur cu ipoi
sed pdem ipole ex quo relinqt ipossile ipoi.
gnr cu dic. amp aut dat tcia ad id. et e.
quiete dr id q sil se ht. et i se ul i suis
ptibz nunc ut prius sz i instanti no e prius
q n prius g i instanti no gtingit quiete
ex quibz relinq qd i instanti no e mot
n qes. vn gcludit gc cu dic. nece g e. q
nece e oe quod mo moui i tpe. et sil
oe qd quiescit quiescit i tpe. et sr declaraut
pprietate ei in quo mo. gnr cu dic. q mutat
au oe. declarat pprietate ipius moti. q e. q oe
qd mo e duile et pcedit. sic. p dic pbanda
gne et pz. scdo cu dic. ipm. n. ex quoda p
bat ea sic. oe q mo mo ex quoda i quoda
ut sup hitu e. ita qd cu fuit in tio i que
fit motus no amplius mo qr iam motu e.
n ul du fuit totalir in tio ex quo qr n du
incepit moui cu in ipo sil se heat scdm
totu et ptes et nllm tale mo h totu est
loco antis cu g ita sit. nece e id qd mouet
fm ad sui ee in tio a q. et scd ad sui i tio
i q. no. n. pot ee totalr i utroqz n ul i neutro
qr ome qd mo ht pte et pte. ul i e duile
et qr dyit id q mo. ptim ee i tio a quo
et ptim i tio in q. ul expoit qd intendit
p tm. i qne cu dic. dico aut. dicens qm id
m qd p mo et no id in qd ultio. cu. n. ad
mo ex albedine i nigredine no intendit per
tm i que nigredine sz colore fuscu. cu. n.
p mo. pti est in albo. et ptim i fusco. no
n. e nece ut ptim sit i uno extremo et pti
in reliquo ut pti in albo et ptim i nigro.
gnr cu dic. m g est. q. epilodo gcludit mi
ee. qd oe qd mo e duile. et sic declaraut
pprietate ipius moti. et pprietate ei i qd mo
ex quibz descendit gnr cu dic. motus au e
duilis. ad ostnd id. gria cui induota fuit ps
pcedens. s. ad ostnd qd mot di p diom
ei i quo fit mot et ul scdm diom ei qd

mo. v sic procedit / p poit one et pz. so cu d.
ut ipm. a. c. pbat eam. et diuu illa ps i d.
m. q. p. pbat motu diui fm diom ei quod
mo. scdo ut l. ali aut scdm tps. pbat ipm
diuidi fm diom ei i quo mo. s. tps. p i tis
o sic. sit totu qd mo. a. c. cui una. ps
sit. a. b. et alia. b. c. adhuc sit tot mot
fm q mo. a. c. d. z. cui una ps p q mo
a. b. sit. d. e. alia aut p qm mo. b. c. sit
e. z. istis suppoitis arguit sic. si. a. c.
mo. nece e ptes ei moui. s. a. b. et. b. c.
et si. a. b. mo fm pte mot. s. d. e. et. b.
c. mo fm pte mot. s. e. z. nece e totu
motu. d. z. ee toci moti. a. c. et i scdm
diom ipius diuidi. h ro contexta e ex duab
odicoibz. et qs sic pcedit. p poit pma. so
cu dic. sic g. ponit sam. tco cu d. ipm
qm quod utrqz. declarat necitate one se odicois
sic. cu utrqz ps ipius moti mo fm utrinz
pte ipi motus ut. s. a. b. p motu. d. e.
et. b. c. p motu. e. z. et neutr ps scdm
motu alteius nece e totu motu q e. d. z.
ee toci moti. q e. a. c. Et q in ista ui
ficacoe suppo. qd si ptes motus sut peu
moti. qd tot motus erit toci moti et
ads forte negaret h. io h pbat onr cu d.
amp aut. sic. si totus mot no sit toci
moti cu tn ptes motus sit peui ipi moti.
h erit uno istorum triu modoz. s. aut q tot
mot e mot alci ptis. aut q tot motus
e motus alteius toci. aut q ali mot est
ali toci. qz unuqqz destruit onr. pmo totu
motu n ee motu alteius ptis. p h. qd ps
toci mot e ps alci ptis. et ps et totu no
sut idm. scdo cu dic. nz alteius. o q tot
mot n e mot alteius toci. p h. quod tot
motus no e alie toci. n pcialer motus.
sunt motus peui illi toteius sic. ptes toci
mot. d. z. q sut. d. e. et. e. z. st mot
peui toci moti. a. c. q sut. a. b. et. b. c.
et nllius alteius. alr. n. eet uni et id mot
pliu motoz. sz h no e uu. qr tot motus
d. z. erit toci moti. a. c. et no alteius
moti toci. tco cu dic. amp si q. ondit q
toci moti. a. c. n e ali mot a toto motu.
d. z. q si sic. sit ille ali motus. c. 1. cu
g. c. 1. sit motus toci. a. c. ex ypoti
erit diuide. c. 1. in. d. ptes q erut eqles p
tibz. d. e. et. e. z. cu g uni no sit ples
motus erut ptes. c. 1. eedm ptib. d. e. et
e. z. et si h. totus mot. c. 1. erit eqlis
et idm toti motui. d. z. supponebat tn

i pn qd eet ali. hinc rom p poit. so cu dic.
si u deficit. declarat necitate one sic. si tot
mot. c. 1. no sit idm toti motui. d. z. q
coclusu e. tc h erit aut q. d. z. defic si
diminuto ab ipo. c. 1. aut q excellit ipm. si
aut deficiat. sit id i quo deficit. r. 1. h. r. 1.
nlli ert mot q n ert motus toci. a. c. n
ptis ei. q uni n e n mot un. et rem ipius
z. 1. ex ypoti dispoit totu. a. c. et ptes
ei. qr. r. 1. mot ipoz n ert. nz erit mot
alteius toci. q cu motus otius sit coz q oti
sut. z. r. 1. e mot otius. t. r. cu nllm aliud
motu sit otiu ipi. a. c. su. r. 1. n e mot
alci mot. et ita oio mot no erit. et s pz
i oms. si dicat qd. d. z. excellat. c. 1. idm. n.
in gene se. ex quo ocludit cu dic. qr si li ipo.
s. q. d. z. deficiat ab ipo. c. 1. aut excellat
ipm nece e qd sit idm s et eqle. et i id e
mot q po no idm. onr cu dic. h quide g.
epilo. et pz. one cu dic. ali aut. o q mot
diui fm diom tpis et pcedit sic. p ponit
one qm intendit pbare. scdo cu dic. qm. n.
pbat ea sic. si omis motus e in tpe. et ecia
ome tps e diuile. et mot mior. fit i tpe mior
et n maior i maiori. p qd dat intellige q eqlis
i eqli. si i sit. nece e om motu diui s diom
tpis. h e una codicoalis. cui ans costat ex tribz
ppombz ex phitis maifestis. qs poit p loco
antis. scdo cu dicit. nece e. ex ipis infert
ons. necitas one sat pz.

nomina aut ome qd mo. Ondso i pte pce
dente qd motus diuidit fm diom ei i q e
mot et n s diom ipius moti. in h pte o q
ead et eqlis e dio ipi motus et ei in q. et n
ipius moti. et adh ex h nacta occone o eand
ee diom ipius mot et ei i qd fit mot. et
magnitudis sup qm fit motus. silr et ipi moti.
diuit. aut h ps in d. m. q. p. o q ead e dio
mot et oiu pnuatoz. in sa ut i. scdo aut
marie. declarat e pdcoz p et p se. queiat
dio a cui dione ceta diuidut. i p pte ponit
tale rom. cu ome qd mo. mo i ad sicut i
tm. et n i alq tpe. et omis motus repit
i istis tribz. s. i moto. et i eo i qd fit motus.
et n in tpe. cu ita sit. nece e easde ee dioes
et eqles ipius motus. et tpis i quo fit motus
et silr ipius mot et ipius moti. adh et s
ipi motus et ei qd mo et n ipius motus
et ei in qd fit motus. et magnitudis sup qm fit
motus. h. n. duo ultia dat intellige p h q dic.
i q e mot. ecia hinc rom pcedit. pmo poit
ipm. scdo cu dic. sz n oiu. q dixit easde ee

diom motus, et ei i qd fit mot. ne putet qd oia in q fit motus eod m dividant, removet h dicens qd si id i quod fit mot, fuit quitu, videt essentialr. si aut fuit qle, accidentalr, divo .n. essentialis e quti. Et ideo cu dic. accipiat .n. tpe. declarat necitate ane iois pus posite. et pmo quo ad ipm tps. ons eqlem ee diom tpis diomi que e ipius motus, et eq, sic, sit tps in q fit motus. a, et motus i ipo sit. b. si g ad moueat fm totu motu. b. in toto tpe. a. movebit p medietate mot, i medietate tpis. et adhuc fm pte minore motus in pte minore tpis et sic i infinitu, et sr eq. si in toto tpe moveat sedm totu motu i medietate tpis movebit p medietate motus, et sic deinceps. ex quo pz, qd ead et eqlis divo e ipius motus et tepis. Qnt cu dic. eodem aut m. declarat necitate ane q ad ipm motu. et pcedit sic, p d ipm motu eodm m dividi sic et mot dividit. et pot intelligi p motu motus fm q e passio. et qd o de motu fm qd e passio intelliduu e de motu sed q e actio. sedo cu dic. sic .n. re. pbat ipm motu dividi sic ipe motus divid sic, sit ipm motu. c. si g. c. totu fiat sedm motu alique totu fm medietate ipius motus fiet un ipius. c. q totu qm medietas, et adh ulti sedm medietate ipius motus medietas ipi motu. qd e. c. et sic sp p diom mot, dividit ipm motu eqlr. h facit so. Et ideo cu dic. est au et ponitem. declarat. q. qtia hu. s. qd si ptes motu sic fm ptes ipius motus. q eni, totum motu, et p totu motu et pcedit sic. p dic sic ee, et pz, sedo cu dicit. si nag ad. h pbat p impole, q si ptes ipius motu, sit fm ptes motus no eni totu motu fm totu motu ee a moui, et p illu motu et si h. in uno uno movebunt eodem motu q e ipole, qm oia quo motu e p eund motu movent eode motu. Qnt cu dic. sic deinm. subiugit ex dcis qd mediv dic. s. qd ipm motu d fm diom motus, sicut demitu e. sup, ipm motu dividi fm diom ei qd mo. cu .n. accipit ipm motu p nomz pte mot, no ymagido dm ite ptes motus, tc dr ipm motu unu et gnalr sic et motus ymaginat gnalis, cu au ymaginat int ptes motus, et distiguere pte a pte tuc erut ptes ipius motu plres, sicut et ptes motus, et sic hetur qd ead si eqlis e divo motus et ipius motu. qnt cu dic. sile aut dembit. declarat necitate ane. quo ad magnitudine sr qm fit motus et q plana e breviter pertransit. si .n. totus motus, fm tota magnitudine, medietas erit fm medietate, et sic sp eqlis erit

divo i magnitudine et motu. qnt cu dic. et oio. declarat necitate ane quo ad h i qd fit motus, sr breviter pertransiet q pz. cu .n. sp p totu motu, adqrit ad ei i qd fit mot, p ad, m e eand ee diom mot et ei i qd fit motus. et subiugit qnt cu dicat. pt qdam. idm q sinius dixit de eo i qd fit motus. s. quod si fuit qle, videt p accns au qn essentialr, qnt cu dic. q mutat. ussicat necitate ane quo ad id qd mo, dns ipm dividi sicut et motus divid. cu .n. p totu motu, ipius mota a ps successive acqrit unu locu p aliu, videt p successiom i motu, vn recolligit ex omib pdcis. qnt cu dic. uno au tdo. qd uno pdcoz divo oia dividit divone eqli. et q oia sr se hnt sedm diom i finitate et i infinitate. qnt cu dic. sequit aut manife. declarat cu pre ennatoz pmo et p se i sit divo, p eni m repiat i alus dns, qm ei qd mo, oia .n. a sic se hnt ad diom, et a ad infinite in divone. p q se ht ipm motu. statu .n. cum intelligit pcim i eo a quo, et pri m eo ad quod, et i intelligit hus ptem et ptem, q hus diom, a h au divone i infinita opm qd heat divone ostsu e. in pcedentibz. qd aut heat diom i infinitu, ostendet in pte sequente, cu declarabit qd ome qd transmutat, pus transmutabat, et h i infinitu, et i h ulterio dat intentiom ptis sequentis. Q-m au mot re. hito in pte pcedente qd motus divi fm diom ei i q fit motus, et a p diom eius qd mo, adh a qd ead divo mot e et ipoz, in h pte intendit ondere nunc q divo motus pcedit i infinitu, et sic pz ex fine ptis pcedentis. divi aut h ps m. d. i. q. p. o, qd iam dem e. s. motu dividi i infinitu i sa ne l. mutatio aut no e. s. i fine h. G. tollit qnda dubie sr h nascente, motu aut ee divisile i infinitu, ondit p hoc qd i motu no e pm, hito .n. qd i motu no sit pm. cu motus sit divis, nece e divone pcede i infinitum. di aut p ps i qua ondit i motu no ee pm. m. d. p. m. q. p. deinc pn inventa. s. qd in motu no e pm, i sa ne l. qm aut ome q mo au desiat. o q i statu n e pm. n a in dere. p di i. d. m. q. p. desiat de quoda p eni m n e pm i motu, et e id i q mutatu e pm. i seda ne l. dr aut. i q p o quom i motu no e pm. p ps i q desiat de eo i quo p mutatu e. m. d. i. q. p. o, qd ome qd

mi i medietate

mutatur, cum est mutatum, est in eo in quod primo mutabatur
est. Intentio autem ut dicit *in quod autem primo mutatum est*. Ostendit quod id
in quo primo mutatum est est indivisibile. In prima parte sic
procedit. Primo ponit conclusionem quam intendit dicens quod cum
omne quod mutatur mutetur ex quodam in quoddam,
necesse est id quod mutatur cum mutatum est esse in
eo in quod primo mutatum est. Secundo cum dicit *quod mutatur*
probat ipsam conclusionem. Et habet illa pars principale et incidens.
Et incipit incidens ibi *manifestum igitur est*. In parte autem
principali probat conclusionem iam dictam. Et dividitur illa pars in
duas. In quarum prima probat eam ostensive. In secunda ut ibi
amplius autem et secundum unamquamque. per impossibile. In prima
parte adhuc sic procedit. Primo ostendit dictam conclusionem in communi
in generali. In secunda ut ibi *quod mutatum*. ostendit ipsam
descendendo ad unam speciem mutationis, in qua magis
manifesta est sua intentio. In prima parte intendit
talem rationem. Omne quod mutatur deficit sive separatur
ab eo ex quo mutatur. deficit enim ab eo et mu-
tari, aut sunt idem, aut sequitur deficere ipsum mu-
tari, sed sive sic sive sic, ad praesens non est curandum,
quia sit sunt. Cum igitur ad mutari sit ipsum deficere
ab eo ex quo mutatur, cum mutatum est penitus
deficiet ab eo ex quo mutabatur, et si hoc: cum mutatum
est, est in eo in quo mutatum est. Et melius est
in quod primo mutatum est. Similiter enim se habent adinvicem
deficere ab eo ex quo mutatum est, et motum, scilicet
complete defecisse et mutatum esse. Si igitur cum
mutatur deficit ab eo ex quo, non erit complete,
quia pars est in eo ex quo et pars in eo in quod.
Cum mutatum est complete deficiet et erit simpliciter
in eo in quod mutatum est. Consequenter cum dicit *quod igitur*
una mutationum. probat idem descendendo ad unam
speciem mutationis in qua manifestius eius est manifesta, scilicet ad
mutationem quae est de contradictorio ad contradictorium, ut ab
esse in non esse aut econtrario. Cum enim fit mutatio a non
esse in esse ipsum mutatum deficit a non esse. Quare
necesse est ut in esse, cum medium esse et non esse non sit medium.
Cum enim ita sit necesse est esse aut esse aut non esse,
quare in tali mutatione manifestum est quod id quod mutatur
cum mutatum est est in eo in quod mutatum est. Et mel-
ligendum est secundum quod quia in ista mutatione sic se habet
extremum ad extremum, sicut in motu illo se habet
extremum ad medium. Quia sicut in motu vero id quod
mutatur cum mutatum est est in eo in quo primo mutatum
est, quod quidem est medium in comparatione, et non extremum
simpliciter, similiter in ista mutatione quod mutatur quod cum
mutatum est est in extremo in quo mutatum est, et non
in medio, cum medium ista extrema non sit medium. Eadem
enim est dispositio eius ex quo mutatur ad reliquum extremum,
cum illa mutatione quae est eius ex quo mutatur ad
medium in motu vero. Et quia quod prius intenta magis
est manifesta in mutatione per contradictionem, eo quod ibi non est com. 62

medium ut probatum est, subiungit cum dicit *si autem in hoc*.
quia cum in ista mutatione quae est per contradictionem sit conclusio iam data
manifesta, similiter erit in aliis mutationibus, quae sunt vere
motus. Eadem enim est ratio in omnibus quantum ad propositum.
sed in mutatione secundum contradictionem sit magis manifesta. *Amplius*
autem secundum unamquamque accipientibus. Hic ostendit idem per impossibile, scilicet
omne quod mutatur cum mutatum est esse in eo in quod mutatum
est. Et quia iam ostensum est in proximo sic esse in speciali
mutatione quae est secundum contradictionem, propter hoc dicit in primo quod manifestum est
similiter esse universaliter in omni mutatione. Secundo ut ibi *si quod necesse*
est. supposito opposito intenti per impossibile, ducit ad impossibile,
quod est quod cum mutatum est, mutari adhuc ad id in quod
mutatum est, ad quod sic ducitur. Sit id ex quo mutatur
a, in quo autem mutatum est b, et moveatur ipsum
mutatum contra ab a in b. Hiis sic se habentibus, cum
necesse est ipsum mutatum alicubi esse, et non est in eo
ex quo mutabatur cum iam separatur ab eo, nec in eo
in quod mutatum est ex hypothesi, erit igitur in aliquo alio, et sit
id c. Cum igitur ipsum quod mutatum est in b sit in c
et non sit continuetur b et c, mutabitur adhuc in b,
cum contra mutetur ab a in b. Quare id quod mutatum est
in b sit cum mutatum est in ipso mutatur in ipsum, quod
est impossibile. Quare necesse est id quod mutatum est, cum mutatum com. 62
est, esse in eo in quo mutatum est. Consequenter cum dicit *manifestum*
igitur. sequitur incidens in quo infert quoddam corollarium ex praedictis
manifestum. Et est quod illud quod factum est cum factum est est. Quod
autem corruptum est cum corruptum est non est. Et manifesta
est necessitas illius conclusionis ex praedictis. Et concludit id corollarium
in mutatione secundum contradictionem, quamvis sit sic in aliis, quia
mutatum magis est sic esse in illa mutatione quam in aliis,
cum in ista non sit medium, et istud etiam innuit cum
dicit *universaliter enim*. Consequenter concludit cum dicit *quod quidem igitur*.
epilogando infert conclusionem in parte praecedenti probatam, et patet.
Consequenter cum dicit *in quo autem primo*. ostendit id in quo primo
mutatum est esse indivisibile. Circa quod sic procedit. Primo
ponit conclusionem quam intendit et exponit ipsam. Secundo
ipsam demonstrat. Tertio infert quoddam corollarium ex sua
demonstratione manifestum. Primo patet. Quam exponit cum dicit
dico autem primum. quasi ad hoc quod dixit primo mutatum, dicens
id esse primum, in quo primo mutatum est, quod secundum se est
tale, et non quia aliqua pars eius sit talis. Primum enim vo-
vult conclusionem, est id quod non dicitur de aliquo propter aliud.
Consequenter cum dicit *sit enim divisibile*. probat conclusionem primo positam
per impossibile sic. Si id in quo primum mutatum est sit divisibile,
sit id a c, et dividatur secundum b, ita quod una pars eius
sit a b, et reliqua b c. Hiis sic se habentibus, aut
igitur mutatum est in neutra parte, aut in utraque mutatur,
aut in una parte mutatum est et in alia mutatur,
quorum unumquodque est impossibile, ergo primum. Si enim in neutra
parte mutatum est, non igitur in toto a c primo mutatum
est, immo in a b. Si vero in utraque, utraque parte mutatur,
non igitur in toto a c mutatum est, cum in utraque parte ipsius

mutatur. et oportet dicere alterum ab hiis. scilicet in utraque parte mutari. aut mutatum esse. si autem in una parte mutetur et in alia mutatum sit. tunc sequitur idem quod prius. scilicet quod non primo mutatum est in toto .a.c. immo in altera parte ipsius primo. et tunc an id quod post primum est prius, ex quo mutatum est, id in quo primo mutatum est non esse divisibile, quod est contra dictum. Manifestum est. ex definitione praedicta infert quoddam corollarium, et est id quod factum est, factum est indivisibile et id quod corruptum est, corruptum est indivisibile. Dicitur autem in quo etc. In hac parte ostendit quomodo in motu non est primum, et quare nec praedictum est. in motu non esse primum propter significationem eius in quo primo mutatum est, propter hoc in principio distinguit duas significationes eius in quo primo mutatum est. secundo ibi. Quod quidem igitur. declarat cui illarum significationum aliquid subest et cui illarum inest propter praedicta, eius in quo primo mutatum est, distinguit igitur in principio duas significationes eius in quo primo mutatum est. quod patet. quia id dicitur primum in quo mutatum est, in quo primo perficitur mutatio. alia significatio est quia id dicitur primum in quo mutatum est, in quo cepit mutari. quod est cum dicit. Quod quidem igitur. declarat cui praedictarum significationum subest aliquid et cui inest propter praedicta, et cui non. ostendens primo quod prima significatio subest aliquid, et quod ei conveniunt propter praedicta. dicit quod id in quo primo mutatum est, quod quidem est perfectio mutationis, est aliquid per se existens. et hoc quia contingit mutationem esse perfectam, et id est finis mutationis. Ex hoc etiam patet. ostendit consequenter prius ipsum esse indivisibile, cum finis sit indivisibilis, et ipsum est finis. hoc facit primo. secundo cum dicit. Quod autem principium est. ostendit quod secunda significatio praedistincta nichil subest, ad quod potest dici quod ponit duas rationes. quarum prima est. Si aliquid est in quo primo cepit mutari, quod fuit significatum, aut enim erit primum temporis in quo cepit mutari, aut primum motus, aut primum eius in quod mutatur, sive secundum quod mutatur. igitur non est primum in tempore, nec in motu, nec in eo in quod, sive secundum quod mutatur, igitur non est primum in quo cepit mutari. hoc ratio durat usque ad illum locum. Omne autem omne quod mutatur in tempore. quomodo primo ponit consequentiam et maiorem cum sua probatione. maiorem non ponit. primo igitur ponit consequentiam, et patet. secundo cum dicit. Non enim est principium. ponit minorem. intelligit per hoc quod dicit. principium mutationis non esse primum in mutatione nec in eo in quod mutatur, sive secundum quod mutatur, per hoc autem quod sequitur. Neque in quo primo etc. intendit quod in tempore non est primum, et in hoc completur positio minoris. hoc facit secundo. tertio cum dicit. Sic enim primum. probat ipsam minorem. et habet illa pars in qua eam probat tres particulas. in quarum prima ostendit quod in tempore non est primum. in secunda ut ibi. Neque in eo quod mutatum est. ostendit quod in mutatione non est primum, tertio ut ibi. Ipsum autem in quod mutatur. ostendit quod in quod mutatur, sive secundum quod, non est primum, in prima parte ponit hanc rationem, si in tempore sit primum, quod dicatur a.d. ipsum est divisibile, et si fuit divisibile in quolibet ipsius mutatum est vel si in quolibet ipsius mutatum est,

in tempore non est primum, quod a primo, si ponatur in tempore esse primum, in tempore non est primum. quod est inconveniens, quare contra hypothesim. hoc ratio concepta est ex tribus conditionalibus, quae quasi sic procedit. primo ponit primam. et sufficiat necessitatem consequentiae. secundo ponit secundam. et secundo sufficiat necessitatem consequentiae, tertio etiam sufficientiam, sive consequentiae, quibus habitis patet illatio a primo ad ultimum. ponit igitur primam conditionalem et patet. secundo cum dicit. Consequens enim. sufficiat necessitatem consequentiae ducendo ad impossibilia, si ponatur oppositum consequentis stare cum antecedente, quorum primum est quod instantia contigua et consequentia et tempus compositum ex ipsis, quod sic patet. si a.d. quod ponitur primum in tempore sit indivisibile, quod est oppositum consequentis, et in eo fiat mutatio, fiet in continuo tempore indivisibili, scilicet in instanti. vel in instantia contigua erunt et consequentia et ex ipsis erit tempus, quod est impossibile. quod est cum dicit. Amplius autem. ducit ad secundum impossibile, et est quod in eodem erit sit mutatio sive motus, et quies, quod sic sequitur. sit a.d. sit tempus primum in quo cepit mutari vel indivisibile ponatur c.a. esse tempus in quo quiescit, cum igitur quiescit in toto c.a. quiescet in a. adhuc cum mutatur in .d. et a.d. sit unum tempus indivisibile, ex hypothesi mutatur in .a. vel saltem in eodem. scilicet in .a. sit simul quies et mutatio sive motus. quod est cum dicit. Quoniam autem non est impartibile. ponit tertiam conditionalem cum sufficientia necessitatis suae consequentiae. et primo ponit eam et patet. secundo cum dicit. Divisio enim. sufficiat necessitatem consequentiae, supponendo oppositum consequentis cum antecedente. sic. si a.d. quod ponitur tempus primum sit divisibile, et tamen in quolibet ipsius mutatum est, dividatur a.d. per .b. ita quod una pars eius sit .a.b. reliqua .b.d. cum igitur in quolibet ipsius a.d. non est mutatum, quod est hypothesis, aut in neutro mutatum est, aut in utroque mutatur aut in altero mutatum est, et in altero non. si in neutro mutatum est. non igitur in toto, quod est contra hypothesim ex qua relinquitur in utraque parte mutatum esse. et eadem ratione in quolibet ipsius a.d. quod est cum dicit. Manifestum est igitur. ex quibus sic concluditur. infert conclusionem. et in hoc satis ponit tertiam conditionalem, quod primo facit. secundo cum dicit. In infinitum enim. Innuit declarationem necessitatis consequentiae ex hoc quod divisiones temporis sunt in infinitum, cum tempus sit continuum, quare tamen in quolibet temporis primum mutatum est. non est sumere primum tempus in quo mutatum est. Neque in eo quod mutatum. hic probat secundam partem praedictae minoris. scilicet quod in mutatione non est primum. et procedit sic. primo ponit conclusionem quam intendit, et patet. secundo cum dicit. Si enim d.z. probat eam sic. sit aliquid mutatum .d.e. cuius aliquid primo mutatum quod est hypothesis sit .d.z. hoc enim ponere est possibile. cum omne quod motum divisibile sit tempus in quo mutatum est .d.z. sit .i.t. si igitur

i toto . 1 . c . tpe mutatum e . d . z . i medio illius
tpis mutabitur mi quam sit . d . z . quod quod mi
mutatum erit prius quam . z . et iterum in tpe mi
adhuc mutabitur mi et prius illo . et sic i infinitum
cum tam tps quam ipsum mutatum i infinitum sit divisibile .
quare . d . z . non fuit primum mutatum . non i e sumere
aliquod primum eadem ratione cum procedat dividendo sumendo prius
i infinitum . relinquitur ergo quod eius quod mutatur non e aliquod
primum mutatum . consequenter cum dicit . quod quidem ergo . epilogat
duas ptes minoris iam probatas . s . quod neque i tpe
in quo mutatur e primum . neque i ipso mutato .
sive i eo quod mutatur . consequenter cum dicit . ipsum autem
in quod . sufficienter tertiam pte minoris . et e . quod i
eo in quod mutatur . sive secundum quod . non e primum . et
sic procedit . primo dicit quod id i quod mutatur sive
secundum quod non similiter se habet . ratione dictionis . et i id in
ipso . non sit primum . i omnibus . secundo cum dicit . tria namque .
declarat in quo e dissimilitudo dicens quod cum tria necessario
exigantur ad omnem mutacionem . s . id quod mutatur
ut e homo . et i quo mutatur cum e tps . et i illud
in quod mutatur cum e quale . s . album . ut huiusmodi .
autem quorum id quod movetur . et id i quo movetur . s . homo et
tps sunt divisibilia per se in quibus non e carencia
primi per se . tertium autem . s . id i quod mutatur cum
sit quale ut album aut quale vel . non sic se
habet . non . n . divisibilia sunt neque e in eis carencia
primi per se sed solum per accidens sunt divisibilia . et non
habencia primum et hoc . quia illa quibus insunt alba
aut quale divisibilia sunt per se . patet ergo i quo e
dissimilitudo quoniam in hoc quod quedam sunt per se divisibilia
et carencia primo . quedam autem non . sed per accidens .
similitudo autem e inter hec . quia omnia sunt divisibilia
et carencia primo aut simpliciter aut aliquo modo .
s . per accidens . hoc facit secundo . tertio cum dicit . quoniam
secundum se ipsa . ostendit quod in nullo i quo est motus
sive secundum quod . quod quidem per se e divisibile e primum
eius e quantum . et sic procedit . primo ponit conclusionem quam
intendit probare . et patet . secundo ut ibi . sit . n . i quo
e . eam probat sic . sit . a . b . magnitudo secundum quam
mutatur . et primum pro quod mutatur . quod e ypothesis . sit
b . c . quero ergo utrum . b . c . sit divisibile aut indivisibile .
si autem sit indivisibile . tunc indivisibile indivisibili erit con-
tinuum sive contiguum . et i continuum constans ex indivisibilibus
quod e inconveniens . cum . n . omne quod mutatur partim e
i termino ex quo . et partim in termino i quem ut probatum
habitum e . si . b . c . sit indivisibile et e primum pro quod
mutatur ex ypothesi . mutatur ipsum et terminum . i quo primo
fuit mutatum non e terminus medius . sic . n .
non esset . b . c . primum . et sic e indivisibile indivisibili con-
tinuum . et i continuum constans ex indivisibilibus quod e
impossibile . ergo id ex quo sed . s . b . c . esse indivisibile
erit ergo divisibile . et si hoc . prius mutatum erit.

secundum unam ptem eius quam pro alia . et ita erit ad prius
ipso . s . pro quod mutatum e . et adhuc illo aliquod prius per
eandem rationem et sic i infinitum cum non contingat
divisionem magnitudinis deficere . quare impossibile e . non esse primum i eo
secundum quod mutatum e et dempto iam data pro continua
intelligenda e de motu locali . pro hoc subiungit consequenter
cum dicit . similiter autem . quod vult i mutacione pro quantum
non e sumere primum i eo in quod . sive secundum quod mutatum
e . et tamen i mutacione . et e . quod hic omnia continua sunt . et
continuum cum sit divisibile i infinitum . i eo non e sumere primum .
consequenter cum dicit . in alteracione . concludit ex predictis quod
solum e reperire id in quod sit motus sive secundum quod
indivisibile per se i mutacione qui e pro qualitate . in ipsa . n .
e reperire primum . per se i eo in quod mutatur . et etiam
indivisibile per se . quamvis per accidens sit divisibile et careat
primo . et cum propter quam i hic e primum per se . et i divisibile
per se e . quia i hic e minimum detractum per se i quod
in minori non salvantur species quia color minimus
e detractus per se . s . ita quod minimum eius quod potest
esse coloratum i actu e tractum sicut e in aliis
corporibus tam simplicibus quam compositis minima
n . aqua e tracta et similiter de aliis corporibus
simplicibus et compositis ut e expositum . et i hoc
complete probavit minorem principalis rationis . et sic completa
e prima ratio . Omne autem quod mutatur . hic ponit
secundam rationem ad idem . s . ad ostendendum quod non est primum
i quo cepit mutari sive mutatum esse et ostendit
talem rationem esse mutari precedit mutatum esse et
econverso mutatum esse precedit mutari . ergo non e primum in quo
cepit mutari sive mutatum esse . necessaria huius consequentia
satis patet . circa hanc rationem sic procedit . primo dicit
quoddam quo indiget ad sufficientiam antecedentis . secundo
ut ibi . Ostenso autem hoc . demonstrat ipsum antecedens . tertio ut ibi .
quare in quocumque sic . ex antecedente demonstrato infert consequens
et sufficit . primum autem quod intendit demonstrare e quod
omne mutatum in aliquo tpe primo mutatur in qualibet pte
ipsius tpis quod sic probatur omne quod mutatur mutatur
in tpe . ita quod in quodam tpe primo ut in tpe quod
adequatur sue mutacioni . aut i quodam tpe non
primo ut in tpe excedente suam mutacionem sicut
dicimus ad mutari i anno quia mutatur i quodam
tpe primo sic in die quoniam ita e necesse e quod
mutatur i aliquo tpe primo mutari i quolibet ipsius .
hanc rationem primo ponit . secundo ut ibi . in quo ergo e . probat
necessitatem consequentie et primo per diffinitionem eius quod e
primum dicens hoc esse in primo . n . ut predictum e est
id cui non attribuitur ad gratiam alicuius sue ptis .
sed gratia totius . et i tps primum e quod e equale muta-
cioni cui . s . mutacioni attribuitur non gratia ptis
sed gratia totius . omnis . n . motus qui attribuitur tpi attribuitur
attribuitur ei gratia totius tpis aut gratia ptis . sed
tpi primo per diffinitionem primi non attribuitur mutacio

sp pte q sp totu, et ita q mutat in aliquo
tpe, p mutat in qlz eius. scdo cu dic. oz
ex hiis. inficiat necitate pne i tris. sic. sit tps
in quo p mutat. x.i. et diui. f. k. si ig qd
mutat i. x.i. tpe no mutat in qlz eius
q e ypo^sis ut. s. in. x. k. u i. k. i. au g
i neutra pte mutat aut in alta et i alta no.
si i neutra mutat. g n i toto non. n. pot
mu^ri in toto et qesce in nuq pte. si aut in
alta pte mutet et i alta non. n g in toto
x.i. pmo mutat. imo in alta eiu pte. qd e
9 ypo^si, qr oz ut mutet in nuq pte, et si
hoc. eadm rone oz ipm mu^ri in quolz eius
x.i. i quo p mutat. qnr cu dic. onis aut.
pbat ans pn^lis rois, et diui ista i d. i. q. p.
probat ipm i mu^ne q e in qa^li, in sa ut ibi.
ead. n. demo. pbat eam i mu^ne que e i n
qa^li, et qz ans e bimbr, io adh di p ps in
d. i. q. p. pbat una pte ei, q e, q oe mu^ri
pcessit mutu ee, in scda ut i. no solu aut
qd mutat. pbat altam pte q e qusa h. s. q
oe mutu ee pcessit mu^ri, ad p^m aut ponit
3. rones. q. p. e. p nm magni^ls sr qm fit
motus. sa p nm tpis. tcia p nm instantis.
p au e, si ad mutet p i toto tpe aliq fm
tota magni^ne aliqm, ut in tpe. x. r. scdm
spaciu. k. l. equeloy qd incep moui cu pmo
moto, mutabit fm medietate illi spacii. in
medietate toci tpis, et u si motu fuit mini
ueloy. mutabit fm aliqm pte illi spacii i toto
tpe, cu g p^m motu mutet p totu spaciu an
qm cplere mutet i tio illi spacii, nece est
ut ptnseat medi^te ptnsita ab equeloci i me^te
tpis sui pte spacii ptnsita a min^o ueloci in
toto tpe. et si h. cu mutet in tio toci mag
tudis sui spacii neco mutu e pur i medie^te
au i pte minori. et eod m pot ondi qd cu
mutet in tpe i tio medie^tas au ptis mi^is i
medi^te tpis mutu et fm medie illi medi^tis
aut in tpe eqli fm pte ptis mi^is. et i cu mag^do
sit diui^lis i infinitu, i infinitu e dice mutatu ee
pcede mu^ri. qnr cu dic. amp aut. dat sam
rom ad idm. que est p nm tpis, et fundat
sup duas pones. q. p. e. q oe tps i q mutat
e tiatu p duo instancia, ita qd instans qd e
finis e tps tiatalis tpis subsequetis. scda ppo est
q oe tps e diui^le sa. n. i sto, sic totu tps i
quo mutat ad. x. t. q qd e tiatu p duo in
stancia, me q cadit ipm tps me^m, si g ita sit
dividat totu tps, dio au ista sit p istans. cu
g in pte sa. toci tpis mutat, neco i instanti.
q e pn^m illi tpis, et finis tpis pcedentis dividis
una pte tpis ab a^a, mutu e, et adh illa sa
medi^tas in q mutat, sil adh dividat et no
pur, neco cu mutat i pte sa mutu erit
i instanti dividente pte a pte et i cu oe tps
diui^le sit i me^m, int duo instancia p q tiat
in infinitu se mutu ee pcede mu^ri, et h p n^a
tpis. qnr cu dic. amp aut si qa^e. dat tcia
rom ad idm p nm instantis, et e, cu ad
mutet in qa tpe, qd n incipit, n cessat
mutari i quolz eius tpis neco au muta
bit, au mutu e. cu g i istanti mutari no
possit, cu instans sit indiui^le, i instanti neco
mutatu erit, cu g infinita sit instancia in
qlz tpe, et oe tps pcedit istans, cu mutat
in tpe, neco pcessit ipm mutatu ee i in
stanti. et ita cu dio tpis pcedat i infinitu,
et sp, u di tps a d tpe p instans i infinitu
pcedit mutu ee, ad mutari. pz g p has
rones q an mu^ri pcedit mutu ee. Non
solu au q mutat. pbata una pte antis
pn^lis rois, q e, q an oe mu^ri pcedens
sit mutu ee. h pbat altam pte. s. ei co
uersam, q e, qd an oe mutu ee pcessit
mu^ri, et pcedit sic. p pot pne qm in
tendit, dns qd no solu an mu^ri pcessit
mutu ee, sz u an mutu ee pcessit mu^ri,
scdo cu dic. oe. n. pbat ea. et h p duas
rones j. q. p. e. p nm tpis. sa p n mag^is.
pma au e h. oe q mutu e ex quodam
i qddam, mutatu e i uno i a^o. i tpe. cu
g oe tps sit diui^le, i medi^te illi tpis pur
mutabat, u i an mutu ee pcessit mu^ri,
et sil adh si ponat mutatu ee i medi^te
tpis ad hnc mutabat i medi^te illi medi^tis
u ita cu dio tpis no deficiat, sp an mutu
ee pcedit mutari. h io fundat sr duas
ppones. q. p. e. qd oe qd mutatu est
ex qda in qdda, mutatu e in tpe. scda
e, qd oe tps e diui^le, ce qs sic pcedit. p
pot pma et ea pbat. scdo ut ibi. qm
g in tpe. repetit ipam pbata, et ei qiug
scdam ppom, q ex phice ma^tia est, et ex
eius demo. pot ig p pma ppom sic dem
e. scdo ut ibi. sic. n. i ipo. eam pbat sic.
si ad mutu e ab uno i a^d, et no in tpe
qd e ypo^sis, tc oz qd i instanti. sit g in
stans i quo mutu e ab. a. i. b. au g ip
mutatu i eod instanti in quo fuit in. a.
mutu e. i. b. au i a^o. in eod aut n pot
d, qz sic sit cet i. a. et i. b. qd mutu
e. qd pur ipbatu e. pbatu. n. e pur q
i^d quod mutu e, no est i eo ex quo. sz i

eo in quo mutatum est, quia in eodem instanti non est
in a. et b. oportet ergo quod in alio, et sic hic. cum ipsa in-
stancia eo quod indivisibilia non sunt ad invicem continua,
necesse inter ea esse tempus medium. et in mutatum ab a.
in b. mutari est in tempore ex uno in aliud. quod sunt
propositio probata. quantum ad dicit. quando et in tempore. repe-
tit ut predictum est propositionem iam probatam. et ei con-
iungit propositionem secundam. ex quibus demonstratur in predicto
quod patet ex dictis. Et intelligendum quod non utitur hic quod
est mutatum esse, pro quod est complementum mutacionis in
quo solum indivisibiliter formaliter sed tali sui ultimum propter quod est
mutacio. sed comprehendit per mutatum esse ultimum in quo
est mutacio, et in transmutatione in id ultimum. tale
enim esse mutatum in tempore est, mutatum autem esse primo in non.
quantum ad dicit, amplius autem in magnitudine. ponit
aliam racionem ad idem. per unam magnitudinis, vel sic pro-
cedit. primo dicit iam ostensum per unam temporis mutacionem esse,
per unam magnitudinis ut sit maius, quam per unam
temporis, et hic. quia magnitudo continua est, secundum quod mu-
tatio id quod mutatum est. autem quia maior est continua
in magnitudine quam in tempore, tempus enim dicitur continuum, quia
motus est continuus, motus quia tempus, aliter autem aliter
exponit hic intendens iam ostensum non esse maius
per unam magnitudinis, quam per unam temporis propter hoc quod magnitudo
continua est. autem tamen tempus quod magnitudo continua sit immo
intendit quod hic declarando maior est in mutatione quod
est secundum quantitatem quod in mutacione que est per qualitate
cum quantum sit per se divisibile, quale autem non nisi per
accidens. hic dicit primo. secundo ut ibi. sit enim. x. c. in
d. hic demonstrat sic, ponatur ad motum super. c. d.
magnitudinem, mutatum esse. ex. c. in. d. tempus quod. c.
d. aut erit divisibile aut indivisibile, si indivisibile,
ergo indivisibilia in divisibile erit continuum. scilicet id ex quo
mutatum est et in quod, quod est impossibile, quia necesse est
ut medium ipsa. scilicet a. et. b. sit magnitudo media
quod quidem divisibilis sit in infinitum, cum ergo mutatum
ex. a. in. b. de que eadem magnitudo indivisibile
magnitudinis prius mutabatur, et in mutatum esse pre-
cessit mutari, aliter ut si ponatur mutatum esse
per medietatem illius magnitudinis. in medio illius medietatis
prius mutabitur, et sic cum magnitudo divisibilis
sit in infinitum, semper ante mutatum esse precessit
mutari. quod est intentum, et sic probatur ante principalis
racionis in mutationibus que sunt in continuis. quantum ad dicit.
eadem enim demonstratio est. probat ipsum in mutationibus que
sunt in contrariis et in contradictoriis. et intelligit per contrariis
mutacionem in contrariis transmutacionem in qualitate,
per transmutationem in contradictoriis transmutationem in substantia, que
est de affirmatione in negationem. et ergo. procedit autem
sic. primo dicit, quod eadem est demonstracio in non continuis
ut. scilicet in contrariis et contradictoriis que prohibita est in mutationibus
que sunt in continuis, secundo cum dicit. accipiemus ergo.

docet quo ad quod est eadem, sicut eodem modo demonstrandum,
et est quo ad tempus sic. enim in precedentibus ostensum est
ante omne mutatum esse precedere mutari. et per unum temporis.
et per non magnitudinis, eadem in contingit demonstrare
id in hiis per unum temporis vel est modo maius ex parte
hiis vel quia iam probavit ante sue racionis principalis,
propter hoc quantum ad dicit. quare necesse. concludit ipsum. quod.
sufficienter probata, dicens quod per predicta necesse est mutare
esse mutari, et ergo, ita. scilicet quod omne mutatum esse necesse
est prius mutari. vel non quod mutatur ipsum mutatum esse
nec contingit in hiis sumere primum. immo ante omnem
transmutacionem est transmutatio et ante omne mutatum
esse mutatum esse in infinitum, et hic est intelligendum in potencia et
non in actu, sicut dictum est. ut magnitudinis vel temporis
procedit in infinitum secundum potenciam et non secundum actum.
quantum ad dicit. causa autem. breviter addit causam illam
antecedentis iam conclusi. et est, quia indivisibile indivisibili
non est continuum. propter hoc enim non magnitudo non tempus
non in motus constat ex indivisibilibus immo omnia ex divisibilibus,
et ideo divisio in ipsis procedit in infinitum, sicut est in
lineis que procedunt in addicione et diminutione in
infinitum. ut declaratum est in tercio. propter. enim. istam divisionem
necesse est omne mutatum esse precedere mutari. et ergo.
non est possibile comprehendere primum in hiis, cum infinita non
sit primum. quantum ad dicit. manifestum quod est. concludit duo
correlaria ex antecedente demonstrata maiora, circa quorum primum
sic procedit. primo concludit ipsum. et est, quod omne factum
necesse est prius fieri. et omne quod fit prius factum esse,
et hoc in omnibus divisibilibus continuis, sive sint magnitudo,
sive tempus. secundo cum dicit. non tamen semper. addit quoddam
ad intellectum istius correlarii. quia enim dixit. id quod fit
prius factum esse, vel ergo. aliquando in est. quod id quod mutatur
et mutatum est, sunt idem specie, licet diversa sunt
numero. aliquando autem non sunt idem specie nec numero.
propter hoc dicit ipse quod non est semper idem id quod fit et
prius factum est, immo aliquando aliud factum est, quam sit id
quod fit. ut. scilicet aliqua pars ipsius, sicut cum domus
fit, fundamentum eius prius factum est. quantum ad dicit.
similiter autem est. concludit secundum correlarium. et est quod
sicut demonstratum est in eo quod fit, et quod factum est,
similiter est in eo quod corrumpitur et quod corruptum est, cum
enim tamen id quod fit, quam quod corrumpitur, pertranseat
per unum infinitum, cum sit continuum, non est ad fieri nisi
prius factum sit, non ad factum esse nisi prius fiat, et
similiter est in corrumpi et corruptum esse quia semper ipsum
corrumpi prius est corruptum esse, et ipsum corruptum
esse, prius est corrumpi. quantum ad dicit. manifestum quod est.
repetit primum correlarium ut exprimat causam eius. repe-
tit igitur primo, vel patet. secundo cum dicit. omnis enim magnitudo.
exprimit causam ipsius, et est, quia omnis magnitudo,
et omne tempus, semper divisibilia in infinitum, propter quod dicitur
unum, similiter reperitur infinitum ut sit vel factum esse, et

ul' in mu' et mu'tu esse, et sic prin infinitum
est huc usque ante prius dictis, ex quo intelligitur gn's
p'le autem dicit. qr in quacumque sit, quod est contra p'ria
media, et est, quod ult' in omni mut'ne non est sume
p'm. in quo cepit mu', sed mutatum esse, necessitas que
sit p3. Omne autem omne quod mo. in parte precedente
mostrata est, non esse p'm in motu, quia non est p'. in
magnit'ne, nec in tempore, ad quod declarandum suppo'
est quod infinitum non est in motu, nisi quia in magnit'ne et
tempore, ideo hic in hac parte intendit ostendere infinitum
non posse esse in motu, dato quod finitum sit in
magnit'ne, et in tempore. et ult' quod infinitum non potest
esse in aliquo istorum finito, extra in reliquis. di autem h
ps in. 3. p. in. q. p. ondit tempus non posse esse
infinitum, si magnitudo sit finita super quam fit motus aut quies
in illo tempore sit finita, in secunda ibi i. eadem autem ratio est.
o' quod si tempus fuerit finitum, magnitudo super quam fit
motus aut quies in illo tempore, non potest esse infinita,
tertia ibi i. demonstratio autem huius. o' quod si tempus
fuerit finitum, motus in illo tempore non potest esse mo
tus infinitus. prima ps adhuc habet. 3. pa'las. in
q. p. ponit, quod si magnitudo fuerit finita, tempus in
quo fit motus per istam magnit'nem, non potest esse
infinitum. infinitum. in secunda ibi i. similiter autem et in quiete.
dicit similiter esse de quiete. in tertia ibi i. quia neque
est. infert quandam conclusionem, ex omnis in duabus partibus
primis. in prima parte sic procedit, primo ponit rationem
per quam probat intentum, et est, quoniam omne quod pertransit
pertransit in tempore et in maiori tempore maius spatium, si
magnitudo ab eodem motu, in potentia est magnit'ne finita,
pertransiri in tempore infinito. hoc est contra intentum. secundo
autem dicit. non eandem. addit quandam ad remotionem
cuiusdam cavillationis contra suam conclusionem, dicens sic esse
ut deductum est. si autem dicat motum fieri per reple
tionem ipsius motus intercedat super eandem magn'e
finitam, aut super partem magnit'is finite, sed est in motu
certu'. sic enim posset dari ad motum super magnit'ne
finitam, in tempore tamen infinito, sed de hoc non intendit hic,
immo quod idem motum moveatur super totam magnit'ne
in toto tempore, non per iterationem super ad ipsius magnit'
sic enim intendit demonstrare quod et sic non habet
instantiam. tertio autem dicit, quod quidem est. probat necessitatem
conclusionis, quod primo facit in motu regulari, seu eque
veloci, in partibus magnit'is equalis, secundo ibi i. Sed et si non
sit. in motu irregulari. circa primum sic procedit. primo
ponit quod intendit demonstrare, dicens manifestum esse, quod si
ad equivelociter moveatur, necesse est ipsum movens
per magnit'ne finitam, in tempore finito, secundo ibi ibi.
accepta enim parte. hic demonstrat sic. si ponatur ad
motum super magnit'ne finitam. in tempore infinito.
accipiatur aliqua ps ipsius magnit'is, que quidem pars
aliquotiens sumpta reddat suum totum, super illam

partem necessario movebitur motum in parte temporis, in
quo modo per totum. que quidem ps temporis necessario est
finita, cum sit minor suo toto, et infinitum infinito,
non est minus, multiplicetur ergo ps magnit'is
super quam potest totum motum, quousque mensuret
seu reddat suum totum. cum ergo equivelox in
equali tempore pertransit spatium equale, necesse est partem
temporis in qua fit motus per partem magnit'is
multiplicari, quousque mensuret seu reddat
totum tempus. et in eum partes magnit'is fuerint e
quales vel in numerositate, et partes temporis erunt
equales et in numerositate. quia sicut magnitudo tota
constans ex suis partibus est finita. similiter et tempus
totum constans ex suis partibus in quo fit motus
per ipsum finitum erit. hanc rationem primo ponit.
secundo ibi i. tot enim motus. innuit unificationem
necessitatis conclusionis, que patet ex dictis, quod autem dicit.
Sed et si non sic. infert necessitatem conclusionis. dato
quod ad moveatur per magnit'ne finitam, motu
irregulari seu inequali. et procedit sic. primo dicit quod
non differt quantum ad demonstrationem presentem, quamvis
ipsum motum non moveatur equivelociter. sit enim
sed, si magnitudo sit finita, quod tempus est finitum,
secundo autem dicit. sit enim in quo est. a. b. hic demonstrat,
et procedit sic. primo premittit quedam ex quibus
demonstrat. secundo ibi i. quoniam quidem infinitum. demonstrat. dis
ponit ergo in parte prima talis ad suam demonstrationem
sic. si ponatur aliquid movens per spatium finitum,
in tempore infinito, quamvis motu irregulari sit spa
cium finitum super quod moveatur. a. b. et tempus infinitum
in quo fit motus super ipsum sit. d. c. cum ergo
per ipsum spatium ita fiat motus quod prius pertransit
ad ipsius et posterius ad, quod manifestum est. per hoc quod in
magnit'ne et in tempore est ad prius et ad posterius.
et ideo semper in maiori tempore est pertransitum ad a per
transito in tempore minori, quod necesse est, sive motus
fuerit equalis sive inequalis. et ideo sive augmentetur
motus sive diminuatur, sive maneat in eadem
dispositione non refert ad hoc, quod ipsius spacii est ad
prius pertransitum et ad posterius, et etiam quantum ad
hoc quod ad est pertransitum in maiori tempore. et ad in
minori. cum ergo ita sit, sumatur aliqua ps ipsius
spacii. a. b. et sit illa ps. a. c. que quidem
aliquotiens sumpta, mensuret seu reddat totum
spatium. a. b. ista ergo ps necessario pertransita est
ab ipso motu in aliqua parte temporis ipsius temporis
infiniti, que ps erit finita, in toto enim tempore infinito
non potest pertransiri, quia totum. a. b. spacium in
toto tempore pertransitur. ad hoc autem si sumatur alia
ps ipsius. a. b. spacii que sit equalis. a. c. similiter
ut prius pertransita erit in tempore finito, et sic
semper accipiendo partem spacii equalem partibus. a. c.

prius acceptus e finite tps fitu, sedm eqle ppoi/
ne, i q ipm motu ptransit pte ipius spacii/
ita qd sequitur, pter ipius tpis ee fitas, i equales
nuo ptibz ipius spacii. Cont au dic. qm qd
infitu. ex pmissis demr. et vr in demndo co/
tinget duo media, qa pr e. qm infitu nulla e ps
q mensuret ipm et e finite pte tpis qd po
fitu, q mensuret totu tps, ut pz ex pmissis i
tps quod po infitu, no est infitu. i medium p
tangit. scdo au dic. impole .n. ipm pbat p
h, q ipole e infitu ee ex ptibz finitis sive
equalib sive inequalibz, qz infitu sive i multitudine sive in
magnitudine et h sive fiat equalia sive inequalia, n
refert, du tm sint fita, mensurat i nuantr a
quoda uno, p quod totu sumatr, qr si ponat
infitu, no pot ee aliqd ps mensurans ipm. cont
au dic. spaciu aut, addit sedm me. et e.
au spaciu. a.b. totu qd e fitu, mensuret p
pter fitas, equales in nuo, ptibus ipius tpis toti/
necesse e sic totu spaciu fitu e, et totu tps
fitu ee. qr qd mo p. a. b. spaciu sive eque/
velociter moveatur sive non. movebitr i tpe
fito p ipm. cont au dic. si r aut ee i qete.
dicit silr ee de quiete. s. q si magnitudo,
sr qm fit qes sit fita, et tps i q fit qes i
ipa finitu erit. cu .n. qes sit puo motus,
sr id h fi sr quod fit motus. et i eodem
tpe, qr si motus no possit ee sr magnitudine
fita in tpe infito, n quies. ulterius cu dicit.
qm nz fi. infit qda corre. ex phicis r e,
qd h unu et idm. pole e sp corrumpi au sp
generari, qd tn sequitur si motus finitus p/
sit ee in tpe infito, cu tn generatio qm corr sit
mu fita, neutr pot ee in tpe infito, i i
neutr sp ee. sp qd no e pole unu et idm
sp generari au corrumpi. cont au dic. eadem au
ro e. h o q si tps fuit fitu magnitudo
sr qm fit motus i illo tpe au qes non
pot ee infita, ctra quod sic pcedit. p dic.
qd eade e mensura et idm mod demndi
h q e ad demonstrandu eius conversam. q ostensu
e in pte pcedente. scdo au dic. accepta .n.
declarat istu modu, et e, si ponatr infita
magnitudo tpe existente fito sumatr a ps illius
tpis aliquoties sumpta reddat totu tps i ista
au pte tpis movebitr p aliqm pte finita
ipius magnitudinis. et no p tota, cu in toto tpe
moveatr p tota magnitudine, ad h au inequali
pte tpis pti prius accepte movebitr p aliam
ptem magnitudinis, et sic sp multiplicando partes.
mensurabitur pter magnitudinis, et h, sive ps magnitudinis
positivus pcisa fuit equalis, pti prioris sive

inequalis, no e curandu, du tm magnitudines ps fuit fita,
cu q pter tpis sint equales i nuo, ptibus magnitudinis,
et tn hee qm ille fuit fite, necesse e, sic totu
tps e finitu, et tota magnitudine finita ee. ipole
e g q ad ptransire magnitudine infita in tpe fito, ctra
hnc demonstrationem sic pcedit. p disponit ppones
ex quibus manifeste se q. q pz ex dcis. scdo ut ibi.
m .n. e. removet qda impedimentu ee ea q suppoit.
dicet .n. ar, cu tam tps qm magnitudo fuit divisibilis
i infitu, nuqm p divisionem e consumetur totu tps au
magnitudine tota, et ita p multiplicatione pau. aliqm
totu tps reddet au magnitudine tota q e suppoit
e, removet hoc dicens qm no e necesse divisionem tpis
au corrumpi. ou tm pcedere i infitu. sic .n. phicus e
m. e. de infito, si dividatr qtitas fm eand pportione
sp pcedit divisio i infitu, si au sedm eadem magnitudine,
nequaqm, et h m intelligit i sua demonstratione. tercio
au dic. qr no cnsiabit. infit qm. qto. au dicit.
nich au differt. qz possz ar dice, qm ee. nichil
moni sr magnitudine infita in tpe fito, et h, magnitudine
extensive infita, sedm neutraqz extremitatem n tn e
h uerum, ipa extensive infita. p altera extremitate tn, hoc
removet dicens qd n differt q ad ppositu sive sive
ponatr infita i utraqz extremitate sive i altera tm. eade
n. e ro q ad h, qd necesse m pole e in tpe fito
ptransire magnitudine infita. Demptis aut his. in
hac pte ondit, qd tpe existente fito, no pot motus
ee infitus, et demr h de motu locali qz no e
dicere aliud motu ab isto ee infitu, ut patebit
i fine h sexti. di au h ps in d. m. q. p. de
monstr qdam ex quibus se, qd intendit pbare,
m sa ut l. qm aut nz fitu. ex ipis demonstrat
itert quod intendit. m p au pte demr ea q
pm e, q infitu no ptransit magnitudine fita i tpe
fito. scdm e, qd fitu, no ptransit magnitudine infita
i tpe fito. tercium e, q i finitu no ptransit magnitudine
infita i tpe fito, pm au sumit tanqm demonstratu
ex phicis. dicens ex demonstratis manifestum ee, q infitu
no ptransit magnitudine fita tpe fito, et p eande
cam, p qm demonstrat prius demrata. e .n. sumere
pte tpis fita, i q ptransit ps magnitudinis, et sp sicut
e mltiplicare pter tpis, sic pter magnitudinis, qr sic totu
tps e fitu, silr et tota magnitudo fita erit. cont
au dic. qm aut fitu. demr scdm. circa qd sic
pcedit, pmo concludit ipm tanqm manifestum ex ne ulterio
demrato. sic. qz infitu no ptransit magnitudine finita,
ut ne ostensu e. i tpe fito, manifestum e. q fitu no per/
transit magnitudine infita in tpe fito. sco au dicit.
si naqz r e. declarat necessitate conne, ubi sic pcedit.
p dic qd si infitu ptransit fitu, necesse e silr fitu
ptransire infitu, n e d. utrum q ipoz moveatr.
sp .n. fitu transibit infitu, si infitu transit fitu,

scdo au dic. cu. n. moueat. h pbat sic. sit. a.
infitu motu. et. b. spaciu fi magnitudo fita p
qm mo. cu g. a. mo p. b. n e pole ut sm
se totu mensuret ipm. b. cu sit mai ipo. qr
oz q sm alim pte sui. ut. s. sm. c. d. 7 scdm
p alia pte et sic. sp quonz p oms ptes suas
mensurauit oms ptes ipius. b. qr cu qlz ps eni
mensuret qnlz pte alcius et mensurat ab ea.
sit er infitu pensare fitu, n fitu excusat ifitu
ita. s. q au moueat p ipm au mensuret ipm.
h fac scdo. tco cu dic. qr qm h ipole e. ex de
scriptone gneis infr destructom antis et pz. gnt
cu dic. ac n nz infitu. deinde dcm, cca qd sic
pcedit. p ponit qd intendit demonstrare. et patz.
scdo cu dic. si eni rc. ipm demr. et h p duas
rones. q. p. e. si infitu ptransit in tpe fito, qe
ypolis, transibit fitu in tpe fito, cu i ifinito sit
finitu, oz gnr e ipole, ut posteriu e. g ans.
hnc rom p innuit. fo ut i. i e. n. tangit
ifiniacom necitats gne et pz. ex phicis cu
n. tps sit fitu, et accipiatur ps tpis. q aliqociens
sumpta reddat totu. ts sequit p sim tpis i eo qd
mo. et in eo sr q mo. qr tpe exnte finito
oia erut fita, gnr cu dic. qm au nz. reperit
ea pdemta ex quib gcludit intentu. s. q mot
no erit infit i tpe fito, et declarat necitate
gne i eo qd dic. qd. n. diffe. inuet qd nich
diffe dice motu ee ifitu in tpe fito, 7 dice
magnitudine sr qm fit mot i tpe fito ee ifita,
au ipm motu in tpe fito, ee ifitu, dat. n. in
telligi h duo p h qd dic. magnitue. si. n. mot
e infit tpe exnte fito. au h erit qr motu est
infitu, au qr magnitudo sr qm fit motus e ifita.
sz neutrum i ee infitu e ipole tpe exnte fito,
ut pbsum e, g motu ee infitu tpe exnte
fito e ipole. et qr ista gsequeo e neca i motu
locali gbiungit cu dic. omis. n. qd ois locamio
e in loco. qr si motus localis sit ifit tpe exnte
fito, h erit qr au motu e infitu, au qr locus
fui spaciu sr qd mo e ifitu. Qm aute oe qd
mo. declaro in pte pcedente, qd i moto n e p.
et h cu n i tpe n in magnitudine sit p. in hac
pte intendit ostendere q n in statu n in qete e
pmu. et diffinit status et qes qr status dicit

 inclinaco sui ipo i qetem. stat 7 et motus
ut ulr gm. id sue fin rom. differunt au scdm
rom qr mot e in qlite au i q. au i qntite. stat
au in qetem i qlite et sic de aliis. vt pot dici
q mot e i hndi. status au i hita. neutrum. n.
modu tangit gm. di aute h ps ind. in. q. p.
oc q in statu no e p. i fa ut i. nz g qesct.
qd i quiete n e p. in p pte intendit ut in

talem rom. si p e in statu. id er tps in q
stat. sz n e tps p i q stat. g simp in
statu no e p. h rois p pbat cu maiore
qm mire. qm g tps e. resumit. ma. 7
mire. pus pbatas. et ex ipis infr gm. ad
pbom mai dat. d. roes. q. p. e. oe q mo.
mo i tpe. et ome q stat. stat in tpe. et
ex h intellige ulcius. s. qd si i statu sit p.
er tps p in q stat. cca hnc rom sic pcedit.
p pbat mi. ex q mire sec g. scdo ut ibi.
quod. n. mo. gmgit ma. et mi. q ex phicis
manifeste sunt ex quib infr gm. ponit g pmo
rom p qm pbat mi. et e. q oe qd mo
au qescit mo q e aptu natu ad h. 7 qn
e aptu natu et u. 7 eo m q e aptu natu.
ut phitu est. cu ita sit. nece e q stat. cu
stat mouit. hnc rom ponit p. scdo cu dic.
si. n. no mo. pbat necitate gne. dicendo
ad ipole. si supponat oppoitu gntis cu ante.
qr si id qd stat cu stat n mo. te quiescat.
sz h e ipole. no. n. e pole ut idm simul
qescat et tendat i qete. tco cu dic. si au
demco. dic. qd ostensio qd stat cu stat moui
sec g. s. q stat stare in tpe. gnr cu dic.
q. n. mo. ponit ma. sue rois et gmgit
ei mire iam pbata. ex quib infr gm. et
in h fac sufficit necitate gne. ei q dixit
dco. s. ex mire demta gne ee manifestu. gnr
cu dic. amp au. dat scdam rom ad idm.
et e. ome uelo au tardius e in tpe. ome
stare e uelo au tardi. g oe stare e in
tpe. et ita adh sic pus. si i statu e p. er
tps p. in quo stat. h romis p ponit ma.
scdo mi. gnt cu dic. i quo au tpe. pbat
mi. pnis romis. sic. si sit ad tps i quo p
stat. stabit in qlz ipius. et si h. no e tps
p. i quo stat. h ro gcexta e. ex duabz
godicobz, tc qr sic pcedit. p ponit pma. et
declarat necitate gne. scdo fam, cu decla
racoe necis gne sue. p pz. au gne necitate
declarat cu dic. diuiso. n. tpe. sic. si stat
in aliq tpe p. diuidat id tps i duo media cu
igr n in qlz ipius stat. qd e ypolis. aut
i neutra pte eo stat q e g yposim, qr sic
no stabit in toto. au in altera pte stat i
altera au no. q 6 est g ypo, qr sic no sta
bit p in toto immo i altera pte, oz g stare
i neqz pte, et ead rone in qlz ipius tpis
in quo p stat. sicut pus dcm e de motu,
gnr cu dic. sic au qd mo. suppositio gnis p
godit p ante infr ex eo gnis. scde. et i h
ponit scdam godicoe, sic. si stat i qlz tpe

in q° pmo stat'. et sicut n̄ ē tps pm i q° p
mo', sil' nō ē tps pm i q° p° stat'. nȝ. n.
i motu nȝ i stari ē sume pm. h fac p°.
sc° cu dicit. sit. n. i q° p°. declarat necitate
qn̄e sic. sit tps in quo p° stat'. a. b. ip̄
au. a. b. necc ē dile, et h, cu mot' n̄ stat
i indiuih, et ostensu sit pus id q stat moue-
et si ipm. a. b. sit dile, necc stat' i q̄lȝ
pte ipius, cu sit onsu. qd in quo stat' pmo
stat' i q̄lȝ ipius, cu g tps sit diuile i i finitu
et i infitas nō sit sume pm. nō erit tps pm
i quo stat', ɫ sic pbauit eā ma. g in. pncipiis
roīs, qn̄ cu dic. qm̄ g tpe. reperit ma.
et i in. ɫ ex ipis infert qm̄. et pȝ. qn̄
cu dic. nȝ q̄ quiescat. or q i quiete nō ē pm.
et pcedit sic. p° poit qm̄ qm̄ intendit p-
bare. scdo cu dic. et ipbabili quod. n. cā
pbat eod' m° quo pus pbatu ē, nō ee pm
i statu sic, si in quiete sit pm, erit tps in q°
p° quiescat, sȝ nō ē tps i q° p° quiescat g simp
in quiete n̄ ē pm. h' roīs p° pbat ma. scdo
mi. tcio infert qn̄e, et sbiugit cām qem
qr n̄ i motu n̄ i quiete ē pm. ma. aut
pbat p. d. rōnes sumptas a duab' diffōnib'
quietis. q. p. ē, in eod' ē quies in quo natus
ē ee motus, q pbat p diffōm quietis superius
inuestigatā, sȝ mot' n̄ ē i indiuili sȝ i tpe.
ut i instanti sȝ i tpe, g quies n̄ ē i indiuili
sȝ in tpe, et ita si ē pm i quiete, erit tps i
quo p° quiescat. h' roīs pmo poit qm̄. scdo
cu dic. qr id ɫ c. poit mi. tcio ut i. ut
in quo aut. ma. qto, ut i. et. n. dixit.
ex diffōne quietis insistat ma. qn̄e cu dic
amp aut. dat scam rōm ad id. et ē, quiesce'
ē sr se hre nūc ut pus q. n̄ posset dici
ad quiescer' i uno nūc tm. sȝ ad mi9 in
duobȝ. alr. n. nō eet pus et pterius. g id
in quo quies est n̄ erit indiuile, ut instans
sȝ diuile, s. tps. et s ut pus si sit pmu
i quiete et tps in q° pmo quies est, h' rōis
pmo poit mam, qd pot dici. diffō quietis
et expoit. scdo ut i. qr nō erit. ex ipo
infert qm̄, necitas qn̄e pȝ p expōm inductā.
qn̄e cu dic. si u° pale. pbat ipm in. et
q̄ eod' m° pbat' mior. pncipiis rōnis p qm̄
mōstrauit i statu nō ee pm. id breuit' per-
transit. dns h eod' m° demōstrari, q demōstratu
ē pus. et sic pbauit tā ma. sue rōis q
mi. ex quib' infert qm̄ cu dic. qr nihil est
pm. qn̄ cu dic. h' au cā. breuit' tangit
cām qem qr nō ē pm n̄ i motu n̄ i quiete.
et ē, qd ome qd mo' au quiescat mo' aut

quiescat in tpe, cu g i tpe n̄ sit pm. sic nȝ
i magnine, n̄ ult' i qua°, cu oīa hi diuibilia
sit i infitu, ult' si i motu n̄ i quiete est pm.
// Om̄e aut qd quod mo'. In pte pcedente
onsu ē. q i motu nō ē pm, et sil' q n̄ in
statu n̄ in quiete. i hc pte qcludit ex hus
q̄dā corlm. et ē, q id qd mo', du mo' n̄ ē in
tpe i longine s' eqli. s. ei' sm qd mo', sȝ
i tpe tio tpis. et sic p° qcludit pm. s. qd
motu n̄ ē in tpe i eo s q mo'. sc° ut ibi.
si u° nō sic. ex h qcludit qm̄ ē i tio tpis
pm qcludit sic. si ome q mo' mo' in tpe, et
h qtic'. ex q̄dā in qdā. ipole ē id q mo' in
aliq° tpe p°. s. eqli motui ei', ee i aliq° ei'
sm qd mo' au in aliq pte illi' tpis. hnc
rōm p° poit. scdo cu dic. quiesce. n. declarat
necitate qn̄e sic. si motu eet i tpe aliq°
ei' s qd mo', cu oē tps sit diuile, et ip̄ mot'
in tpe a° et a° et in eod' s se et sm oīs
suas ptes, ɫ si h, cu oē id dr̄ quiesc' q i tpe
alio et a° s se et sm suas ptes in eodem est
ipm qd mo', du mo' quiescit. h aut ē ipole,
qr ipole ē id q mo' i tpe ee i eo s q mo'.
h id qtrīa ē ex. d. odicōib', ct'a quas sic
pcedit. pmo poit scam. et infert necitate
qn̄e. et pȝ. q̄ quid q' ducit ad ipole, ex illo
ipoli isert ipole ei' ex quo se' dns. si aut h
ē quiesce. s. qd id q mo' nō ē in tpe aliq° ei'
sm qd mo'. scdo cu dicit. tps. n. ome diuile
sit poit pma odicōle, et innuit declarationē
necitatis qn̄e ɫ pȝ. qn̄ cu dic. si u° n̄ sic
ē. ex h qcludit id qd mo' n̄ ee i eo sm q
mo'. sȝ i tio tpis. sic. si id qd mo' n̄ ē i tpe
i eo sm qd mo', nu i aliq° ipius, sȝ i uno solo
i stanti ee ei' in eo i tio tpis. et sbiugit qc
cu dic. i ipo aut nūc. qd ex h. s. q po' ee i
eo i tio tpis ut i instanti, nō se' pdem ipole
qd onsu ē seq', si ponat' i eo i tpe. et hoc
q' i istanti n̄ ē motus n̄ quies. vn̄ q̄mis
ponat' ee aliq° m° i eo s qd mo' i instanti,
nō seq' ipm quiesce', si. n. ee i istanti eet
quiesc', tc in tpe sp quiesceret, ɫ s accidit quod
mo' quiesc', qd ē ipole du mo'. // Zeno aut
pp h ɫ c. q' in pte px̄ onsu est q mo' du
mo', n̄ ee i aliq° ei' s q mo' i tpe, sȝ i istanti
pp h ɫ zeno decipiebat' plodo, eo qd non
distingt' ie' ee i aliq° tpe, et i instanti pp
h deriat qm̄ zeno plogizauit, eo qd nō mi9 h
distinxit. et ex hc nacta occōne qu'at se ad
rōnes zenonis mota pdcās. in pma pte sic
pcedit. p° dic. q zeno ploat, eo quod nō
distinxit int' ee in aliq° i tpe, ɫ i istanti.

quibus nitebatur destruere simpliciter tam motum quam mu-
tationem. Unde primo hic dicit hic prius in 2. id est quarta parte facit primo
in secunda ut ibi. Quattuor autem sunt. facit secundum scilicet convertit
se ad rationes Zenonis in speciali. In prima parte sic
procedit. primo dicit quod Zeno paralogizat eo quod non dis-
tinxit esse in aliquo in tempore et instanti. secundo cum
dicit. Si enim semper. dat rationem in qua paralogizat et est. omne quod
est in longitudine sibi equali necesse est quiescere in ipsa et si
hoc aut motum in ea cum quiescat, cum ergo non contingit mo-
veri in ipsa necesse est quiescere in ipsa. et sic hoc cum
motum in quolibet instanti est in longitudine sibi equali et in
omni parte temporis est instans semper quiescit quod movetur quare
velocissime motum ponamus quod sit sagitta omnino
immobilis est cum semper in motu quiescat. hoc facit secundo. tertio
cum dicit. Hoc autem falsum est. autem. solvit istam rationem assignans
causam peccati ipsius. et est quia tempus non compositum ex instanti-
bus indivisibilibus sicut nec aliqua magnitudo composita ex indivisibilibus. propter
hoc enim in instantibus non sit motus nec quies unde cum
ipsum motum non quiescat in eo. non est in longitudine sibi
equali nisi in potentia et non in actu. Instans enim in quo dicitur
esse non est in actu in tempore et ideo non sequitur ut in quolibet
instanti sit quiescens quamvis in quolibet instanti sit
in longitudine sibi equali et secundum quod movetur. Decipiebatur
igitur Zeno in hoc quia non distinguit potentiam ab actu
nec esse in eo ab esse in tempore. solutio enim est ut in 1 quiescere
quod est in longitudine sibi equali in tempore cum in parte temporis.
Consequenter cum dicit. Quattuor autem sunt convertit se ad rationes Zenonis
quibus nitebatur destruere simpliciter tam motum quam mutationem.
et potest dividi in 3 partes id est quarta parte ponit rationes
Zenonis per quas nitebatur destruere motum simpliciter. In
secunda ut ibi. Nec igitur secundum mutationem convertit se ad rationem quam
voluit destruere mutationem. In tertia ut ibi. Similiter est
in circulo. convertit se ad rationem quam voluit motum circulare
et sphericum. In prima parte sic procedit. primo dicit quattuor esse
rationes Zenonis habentes difficultatem ad solvendum per quas
voluit destruere motum simpliciter. secundo cum dicit. Primum
quidem. narrat illas rationes et solvit. et primo primam.
et est. si ad motum per aliquod spatium oportet ipsum prius per-
transire medium spatii quam perveniat ad ultimum. et
ad hoc residue medietatis oportet prius pertransire medium
quam perveniat ad ultimum et sic cum ista divisio per me-
dietates procedit in infinitum oportet id quod movetur pertransire
infinita in tempore finito quod est impossibile propter quod videbatur
impossibile motum esse. hec autem ratio superius soluta est. et propter
hoc transmittit nos ad illam partem cum dicit. De quo dum
sumus. dicit tamen commentator quod de utraque istarum rationum declaratum
est superius sed hoc secundum Simonem potest autem contradicere ei
secundum ipsam rem. Consequenter cum dicit. Secunda autem narratio est. dic-
tam rationem que vocatur Achilles propter fortitudinem et difficultatem
quam primo ponit. et est. si motus sit velocissime motum
numquam attinget tardissimum. cum ergo hoc sit impossibile
impossibile est ut unum motum esse. necessitatem huius consequentie

probat Zeno sic. sit aliquod velocissime motum et
sit eius tardissime motum quod sit ~~tortuca~~ formica et
procedit in principio motus ~~tortuca~~ formica equum per unam
leucam et aliquam secundum proportionem existente velocitatis eius
ad velocitatem tortuce et sit in centesima parte.
hiis sic se habentibus dum eius pertransit leucam per quam
distabat a tortuca movebitur tortuca a dicta
leuce per centesimam partem leuce et ad hoc dum
equus pertransit istam centesimam partem movebitur
adhuc tortuca per centesimam illius partis. cum ergo divisio
spatii secundum hanc proportionem procedat in infinitum equus
numquam attinget tortucam quare necesse est ante venire
ad terminum a quo movetur tortuca quam attingat ipsum.
quare tortuca semper erit ante equum per aliquod spatium. cum divisio
spatii secundum hanc proportionem procedat in infinitum. hanc
rationem primo innuit. secundo cum dicit. Est autem et hec eadem.
quia hec ratio falsa et ratio predicta idem habent fundamentum
fundantur enim super divisionem continui propter hoc comparat eas
ad invicem in conclusione dicens quod hec ratio est eadem cum
predicta que procedit dividendo spatium in duo media
utraque enim procedit dividendo in infinitum. differt tamen hec
ab alia in hoc quod hec non procedit dividendo secundum media
sed secundum proportionem excessus motus velocioris ad motum
tardioris secundum quam divisionem accidit velocius numquam
attingere tardius et in hoc dedit unam conclusionem et
unam divisionem. Consequenter cum dicit. Sic autem ad idem.
innuit aliam conclusionem et dicit dicens quod quamvis divider
non sit secundum eandem proportionem tamen sunt ad idem
quia sic per primam rationem non contingit pertransire terminum
alicuius spatii similiter per secundam non contingit attingere
terminum in quo est tardius motum ipso existente in eo
differunt tamen in hoc quod in hac secunda ratione ad-
ditur hoc impossibile quod velocissime motum persequens
tardissimum numquam attingit ipsum. Et quia istarum
rationum est idem fundamentum quantum divisio magnitudinis
aliquando in concludit cum dicit. quare necesse est quod istarum
necesse est esse eandem solutionem. Et quia prima ratio
soluta est. convertit se consequenter cum dicit. Velle autem.
ad solvendum secundam. et est mendosa sive solutio
quod falsum est dicere tardius cum precedit non attingi
a velocitate persequente ipsum. quamvis enim in quantum
precedens non posset attingi si tamen concedatur
motum pertransire aliquod spatium finitum necesse est
tardius attingi a velocitate. cum enim hoc fuit con-
cessum et velocius movetur per maius spatium in tempore
equali necesse est ut velocius moveatur in tempore motus
tardioris per spatium excedens spatium tardioris
donec spatium pertransitum a velocitate non considerando divisionem
magnitudinis secundum proportionem excedit spatium ipsius
tardioris sicut enim in aliis contrariis possibile est pertransire
infinitum secundum divisionem sicut tamen in extremis tempore finito
similiter in spatio. dicit enim in infinitum non prohibet hic

non actu esset divisio infinita, et partes praefinitae actu infinitae. Deinde cum dicit: Haec quidem igitur. Concludit iam duas rationes quas iam esse posuit. Deinde cum dicit: Tertia autem. Innuit tertiam rationem ipsius, qua nitebatur destruere motum, et est ratio ipsius in principio istius partis posita, quae nitebatur concludere si motus esset in sagitta, dum movetur quiesceret et tangeret, cum perfecerit hanc rationem. Cum dicit: Accidit autem. Dicens hoc magis inconveniens accidere ponentibus tempus componi ex ipsis instantibus indivisibilibus, ut opinatus est Zeno; si enim sic esset, essent instantia in actu. Cum igitur sit, cum hoc positum fuerit, id quod movetur esse in eo per quod movetur in instanti, sequitur necessario ipsum motum dum movetur quiescere in eo secundum quod movetur. Si autem non concedatur tempus componi ex ipsis instantibus, ut verum est, tunc non sequitur quod videbatur Zenoni sequi, et in hoc soluta est illa ratio. Deinde cum dicit: Quarta autem est. Dat quartam rationem, circa quam sic procedit: primo dicit ex quibus procedit illa ratio, secundo declarat impossibile ad quod ducit, tertio exprimit causam deceptionis illius rationis, quarto et ultimo ad totius explanationem subiungit exemplum. Ratio sua est haec: si motus sit, dimidium temporis erit aequale duplici tempori. Hoc autem est impossibile, ergo primum. Circa hanc rationem sicut dictum est primo dicit ex quibus procedit haec ratio, quoniam supposuit duas esse magnitudines aequales super quas moveantur duo mota aequalia in magnitudine et velocitate motibus contrariis, quorum motorum unum incipiat moveri a medio magnitudinis secundum quam movetur; hoc facit primo. Secundo cum dicit: Accidere autem. Declarat impossibile ad quod ducit ratio quarta pro Zenone, et est quod tempus medium sit aequale tempori duplici. Tertio cum dicit: Est autem deceptio. Exprimit causam deceptionis suae rationis, et est quia Zeno non posuit duo aequeveloca mota aequalia secundum magnitudinem moveri per aequale spatium in eodem tempore, sed posuit unum moveri super magnitudinem quiescentem, reliquum autem moveri super magnitudinem motam motu contrario. Ex hoc enim resultat falsitas suae positionis. Quarto cum dicit: Ut sit quedam. Ad totius praedictae explanationem subiungit exemplum, et est: sint magnitudines aequales et quiescentes quae sint A. A. A.; aliae autem magnitudines aequales istis in numero et magnitudine sint B. B. B., et moveantur ipsa B per ipsa A, ita quod primum B sit sub medio A, et intelligatur quod tam magnitudines motae quam illae super quas movetur sint aequales et contrario motae. Adhuc autem sint aliae magnitudines aequales ipsis A et ipsis B in numero et magnitudine, et sint illae aequales ipsis B in velocitate, quae sint C. C. C., et moveatur ipsa C secundum ipsa B, ita quod primum C incipiat moveri a primo B. His sic se habentibus contingit primum B esse in ultimo A, ipsum C in ultimo B. Ad hoc autem contingit ipsum C pertransire motum secundum omnia A. A. A., ergo ipsum B primum movebitur per medium

A. Ponatur ergo sic esse, non ergo erit ipsum C in eodem tempore motum per omnia A. A. A. et ipsum B secundum medietatem A, cum B et C sint aequalia tam in magnitudine quam in velocitate, et ipsum spatium consimile, immo erit tempus in quo C movetur per omnia A duplum ad tempus in quo B movetur per medietatem A; in illo enim tempore in quo B movetur secundum medietatem A movebitur B per omnia C, et primum C secundum omnia B. Sic enim pertransiet primum C ad ultimum B, et primum B ad ultimum C. Hucusque in hac ratione non est defectus, sed ulterius arguit Zeno sic: cum C movetur per omnia B quae sunt aequalia omnibus A, in eodem tempore movebitur per utraque, quare in eodem tempore in quo B movetur per medietatem A. Sed prius habitum est quod tempus in quo movetur C secundum omnia A est duplum tempori in quo movetur B secundum medietatem A; ergo dimidium temporis est aequale tempori duplici, propter quod inconveniens volebat Zeno motum non esse, et cum complementum istius rationis subiungit. Deinde cum dicit: Ratio quidem igitur. Quod id inconveniens quod accidit in illa ratione accidit ex falso presupposito a Zenone, quod sunt aequeveloca et aequalia per magnitudinem in eodem tempore pertransire aequale spatium sive magnitudinem, una magnitudine super quam fit motus quiescente, alia autem mota motu contrario ipsi moto super ipsam, et in hoc satis dat solutionem illius rationis. Neque igitur secundum mutationem. Hic convertit se ad rationem qua voluit Zeno destruere mutationem, quae fuit haec: si mutatio est, cum mutatio sit a contradictorio in contradictorium, id quod mutatur in neutro contradictoriorum est, cum partim sit in eo a quo mutatur et partim in eo in quod; hoc autem est impossibile, scilicet quod mutatur in neutro contradictoriorum esse; sic enim non ponitur medium inter contradictoria; ergo id quod sequitur, scilicet mutationem esse. Circa hanc rationem sic procedit: primo dicit quod ex mutatione quae est per contradictionem non sequitur impossibile quod putabat Zeno sequi. Secundo cum dicit: Sed non ex albo. Innuit rationem ipsam. Tertio cum dicit: Non enim si non totum. Declarat quomodo non sequitur impossibile, et in hoc solvit ipsam rationem sic: quamvis id quod mutatur non dicatur per se totum esse in altero contradictoriorum, non tamen propter hoc potest dici non esse in altero ipsorum secundum totum, et esse in altero ipsorum; potest enim esse in altero ipsorum si fuit in eo secundum partes plures aut secundum partes magis principales, ut exemplificat de transmutatione ab albo in album. Similiter est a transmutatione a non esse in esse aut econverso, et universaliter in illis quae transmutantur a contradictorio in contradictorium, quod necesse est transmutatum semper dum transmutatur esse semper in altero contradictoriorum, non tamen ita quod secundum totum sit in altero ipsorum, propter quod deceptus fuit Zeno. De hoc tamen dicit similiter esse de transmutatione ab esse ad non esse aut econverso; potest esse dubium quia transmutatum sit in altero extremorum, quamvis non secundum totum, cum esse sit unum et indivisibile; et potest ad hoc dici quod intelligit permutationem non solum tamen motus in quo inducitur forma ultima, sed via in illum tamen, et talis mutatio divisibilis est.

vl sic. q quis ee sic unu et indiuile, cu id quod
mutat ad ee, adqrit ipm ee p debili et postea
forci. et io pot recipe diuisione s fora et debili.
Silr au e in circulo. gtinuit se ad rom q uoluit
zeno destruere motu circulare siu spericu que
fuit h, si motus circularis siu spericus e, tuo
spera siu circulus sil cu mo qescet. h aut e
ipole s pm, circa hunc rom sic pcedit. p dr
qd zeno silr nitebat destruere motu circulare
siu spericu, sic motu simplr siu mutacom. sco
cu dic. qr accit. inuit huius rom ia dictam,
tcio cu dic. in eodem .n. loco. dat necitatem
one s zenone, et e, qr id qd circulare siu
sperice mo, no mo de loco i locu, pp h um
s se totu, et s suas ptes, p ad tpe ee i eode
loco, sz h e qescere ut phitu e. qr si tale mo-
ueat, oz ipm sil cu mo qesce. qrto cu dic.
pm quid .n. dissoluit hunc rom et h p interpne
s intimer h qd dem e, p suppositu e circulare
siu sperice motu s suas ptes p ad tps ee in
eod loco. ptes .n. sic mote sp et gre transmu-
tant loca. scdo cu dic. pcia et totu. remouendo
h qd suppositu e. totu sic motu p ad tps ee
i eodm loco et h pbat de circulo dans intellige
silr ee de sperico, si .n. ymaginati fuimus i co-
uexo circuli. puncta diuisa ut .a. punctu .b. pun-
ctu .c. punctu, circulus ichoat ab .a. et finiat
ad ipm alr e a circulo ichoato ab ipo .b. et
finito ad ipm .b. et silr de aliis, alr dico s
form et rom qnuis sit id s sbm, et i sm
multitudine punctoz i circulo multiplicant circuli de-
scripti s illa puncta qui omis diuisi sunt s fora
et rom, licz sit idm sm sbm, si g ymagi-
net circulus moueri i conuexo au i concauo,
necio mouebit ab uno circulo i circulu alium
diuisu s forma et spem et rom, idm aut solu
s sbm et s accns sic dr musicus idm hoi
lz sit id sm accns, qr accit ei qd sit idm,
p se aut no, ho .n. et musicus multi sunt
idm sbm, et qd e idm s sbm, e id s accns.
dr .n. i rei ueritate e idm s fora. sic g pz,
qd si circulus moueat ita qd sp circa id centrum
transmutato loca s forma et rom, qnuis non
s sbm, silr n est i spa et in omi sperice
moto et ita ome localit motu transmutat
loca, sz h au solu sm fora, sic e in spa qr
sm forma et sbm sic e in motis moti recto,
et qr zeno putauit oe id qesce qd non
transmutat loca s sbm n distinguens hunc
transmutacone ab illa que est sm fora decept
fuit i sua rone. Consis aut huis cum
i pte pcedenti declarauit qsda ppetates

motus, distinxit et rones destruere et rones
qbz nitebat zeno destruere motu simplr
in hac pte demostrat one ex phitis ut prius
necessariam, et e, qd nllm ipatile mo p se
sz solu p accns, et pcedit sic, pmo ponit
ista one et ea exponit, scdo cu dic. sic
ig diceba. demstrat ea. p g ponit om. et pz
pmo cu dic. ut cor moto. exponit ea. et
p quo ad h q dixit moui s accns dis-
tinguens. et . o modos ei. qd e moui
quoz unus e, ut ad existens i naui
mouet motu nauis. scds e, ut ps ex-
istes in toto mo motu toci. sco cu dr.
ipatile aut. exponit ea quo ad h qd dixit
inptile, dns q intendit p ipatile id qd e
indiuile s quatitate, et qr dixit pte existem
i toto moui p accns motu toci, et aliqs
posst h negare, dico motu ptis no esse
aliu a motu toci, sz eunde, et io sicut
totu mo p se, sr et ps. h remouet
qrto cu dicit. et naqz pau. dns pmo qd
motus ptiu s qd sunt ptiu, sunt motus
diuisi ab inuice. et n sunt diuisi a motu
toci. scdo cu dic. uidebit aut. h pbat p
exm, in illis .n. corpz diuisitas maxie appet
et e, i ptib corpis celestis et in core celesti
ptes .n. q mag terre appinquant tardius mouent
q mag uicinant circufencie, uelo, qd patz
p h qd ptes terre uiciniores minores circulos
describut. ptes aut circufencie uiciniores ma-
iores, et h in tpe equali. ex quo pz q motus
ptiu ptiu. diuisi sunt, silr n et motus ptiu
et motus toci qd pz eade rone. qrto cum
dicit. sic g diceba. demstrat om prius posita,
et sp inpossibile i pn repetit ea. scdo ut i,
inutile .n. eam pbat p .4or. rones. q. p. est
p nm motus. sca p nm tpis magnis. et
motus tm. tcia p nm magis, qrta p n
tpis. pma au e h. si ipatile mo p se. sit
illd ex quo mo .a.b. et id in qd .b.c.
et tps i q mo .a.b. i .b.c. sit .d. igr
g ipatile motu du mo i .d. tpe au erit
in .a.b. aut i .b.c. au pti in h, au pti
i illo, sz utrumqz istoz e ipole s pm non
n. e pti in uno, et pti in alio, qr sic
hret pte et pte, et eet diuile, n e i eo
in qd mo .s. .b.c. qr i eo iam mutatu e,
sz ponitu e ipm moui i .d. tpe silr n
n pt ee i eo ex quo mo .s. .a.b. si .n.
eet in eo i .d. tpe tunc qesceret, est .n. qui-
escere, ee in aliq eode p aliqd tps. et io sit
mo et qesceret, qd e inconueniens ex qbus relinqt,

impossibile omnino non moveri. quam cum dicit. *Solutio enim quae erat*. dat secundam rationem, et est, impossibile moveri per se sequitur contingeret si tempus componeretur ex instantibus, et magnitudo ex punctis, et motus ex momentis. sed tempus componi ex instantibus est impossibile, et similiter de aliis, ergo impossibile moveri per se est impossibile. hanc rationem ibi ponit primo, secundo cum dicit. *Simpliciter enim*. innuit declarationem necessitatis consequentiae, per hoc quod instans eo quod non est pars temporis, non dicitur aliquid in eo moveri sed motum esse, aut mutatum, ex hoc relinquitur quod si instans esset pars temporis, id est si ut tempus componeretur ex instantibus, esset possibile indivisibile moveri in instanti et in sua indivisibili magnitudine, ut sunt puncta. scilicet si magnitudo componeretur ex punctis, et motum indivisibilem, si motus componeretur ex momentis, et in hoc iustificatur necessitas consequentiae, tertio cum dicit. *Hoc autem quod impossibile*. destruit tempus componi ex instantibus, aut magnitudinem ex punctis, aut motum ex momentis, dicens manifestum esse hoc esse impossibile ex praedeterminatis, quia enim dicit. unum istorum componi ex indivisibilibus, similiter habet dicere de aliis, quartam cum dicit. *Amplius autem ex hiis*. dat tertiam rationem, et est, esse quod movetur prius pertransit spatium minus aut aequale, quam maius pertranseat spatium maius. si ergo impossibile moveretur per se, sic prius pertransiret spatium minus, aut aequale, quam maius. sed minus non potest pertransire cum ipsum sit impartibile et in impartibili non sit minus, oportet ergo ut pertranseat aequale, et si hoc magnitudo componitur ex indivisibilibus, consequentia patet sic. si indivisibile moveatur super aequale sibi ipsi magnitudinis, tunc movetur super indivisibile, cum ergo pertranseat totam magnitudinem et sit semper moveatur super sibi aequale, et in super indivisibile necesse totam magnitudinem ex indivisibilibus componi, cum ergo sit impossibile, impossibile est impartibile moveri per se, circa hanc rationem sic procedit. primo ponit eam quam intendit probare, secundo ut ibi. *Omne enim*. ponit rationem suam, in qua ex ypotesi cum quibusdam propositionibus per se notis, ducit ad impossibile, tertio cum dicit. *Simpliciter enim aequale*. iustificat necessitatem ultimae consequentiae que indiget iustificatione. quarto ut ibi. *Si autem hoc impossibile*. ex ultima consequentia destructo infert impossibilitatem ypotesis, quod principaliter intendit, et patuit ex dictis. quintam cum dicit. *Amplius autem si omne*. dat quartam rationem, et est, si omne quod movetur movetur in tempore, et non in instanti. et omne tempus sit divisibile, cum tempore in quo movetur aliquid, erit tempus minus. omnia hec satis manifesta sunt ex positis. si ergo indivisibile movetur per se, erit sumere tempus minus tempore in quo movetur, hoc autem est impossibile et hoc quia in nullo tempore minori contingeret moveri mobile indivisibile, moto in tempore maiori, et in indivisibile esset divisibile in minus. sed tempus in quo movebatur,

divisibile in tempus minus. hoc autem est impossibile, quia solum esset dicere indivisibile dividi, si motus posset esse in instanti, in quolibet enim istorum sequitur idem. scilicet indivisibile moveri, et motum esse in instanti et melius est, quod non impedit sua deductio, per hoc quod supponit, si indivisibile movetur in tempore, minori ipso moveri in tempore minori, quamvis videatur quidam. videmus enim cum aliquid movetur in aliquo tempore maius ipso et maioris virtutis in minori tempore, sicut videmus in motu gravis et levis, quamvis enim in sit melius est tamen nunc dicere esse in illis virtutem, quae moventur a principio intrinseco, ut in nullo motus in illis autem que moventur a principio extrinseco, ut sunt violenter mota non est hoc verum in talibus, tollenda est sua deductio, si autem impartibile movetur, non posset moveri nisi motu violento si enim movetur motu nullo, cum omne motum sit divisibile in motore et in moto, quae sunt secundum idem et differentia ut in post patebit, esset impartibile partibile, quod est contra positum, procedit ergo sua deductio in motu violento, et hoc sufficit, et sic terminatur tota illa pars, in qua principaliter intendit ostendere motum esse divisibile in infinitum,

Mutatio autem non est una. monstrato in parte praecedente quod motus est divisibilis in infinitum, in hac parte intendit quandam dubitationem declarare nascentem, quia enim ostensum est motum esse infinitum secundum divisionem, putaret quis ipsum esse similiter infinitum in ultimis suis extremis. hanc dubitationem removens ostendendo motum non esse infinitum in extremis. et procedit sic, primo ponit quam intendit, et patet, secundo ut ibi. *Omnis enim est*. probat eam, et habet illa pars duas, in prima parte probat eam in mutationibus quae sunt in contrariis et contradictoriis, in secunda ut ibi. *Loci autem mutatio*. probat eam in mutationibus que non ulterius sunt in contrariis aut in contradictoriis ut scilicet in loci mutatione. in prima parte ponit talem rationem. omnis mutatio quae est ab aliquo in aliquid est finita in extremis, omnis mutatio quae est in contrariis aut contradictoriis est mutatio ab aliquo in aliquid, ergo omnis talis mutatio est finita in extremis. et ita tam generatio quam corruptio, tamen etiam alteratio quam augmentatio et diminutio sunt finita in extremis, quorum extrema explanata in littera, et patet, hic rationis primo ponit minorem secundo ut ibi. *Eorum que sunt*. infert conclusionem, maiorem non ponit, eo quod de se manifesta est. quartam cum dicit. *Loci autem mutatio*. probat eam in praedictis in loci mutatione, et sic procedit, primo dicit, quod non est idem modus declarandi loci mutationem esse finitam in ultimis, et mutationibus praedictis. secundo cum dicit. *Non enim omnis*. dat causam huius. et est, quia loci mutatio ulterius non est in contrariis, immo quaedam est ab eodem in idem, ut motus localis circularis, tertio cum dicit. *Sed impossibile*. declarat ipsam conclusionem alio modo quam in praedictis mutationibus, sic, id quod impossibile est compleri, impossibile est esse in fieri. ut quod impossibile est decidi non decidit, et similiter quod impossibile est generari non incipit generari. ergo similiter est quod impossibile est mutari, non mutabitur in id, in quod impossibile est ipsum mutari. si ergo loci mutatio esset

ut in alteratione augmentatione et diminutione, quae sunt mutationes in contrariis, et in generatione et corruptione, quae sunt mutationes in contradictoriis

2 R

ifinita i extremis qd est ypotesis, nunquam compleretur locum
motus/ ergo a destructione consequentis cum id qd fertur per locum,
fertur in aliquod et possibile est motum compleri. motus loca
lis infinitus non est in ultimis, non est impossibile ipsum com
pleri, hunc enim complere potest tota, preter ypotesis,
et potest venire sive esse in diversis extremis, secundo
ut l. si ergo qd fertur. arguit ex destructione consequentis
ut predictum est, et intelligendum, utitur consequentia hac, qd
impossibile est compleri! impossibile est esse in fieri infinitari, propter
hoc autem, qd agens propter aliquid non vana sit actio eius,
prius apprehendit finem antequam incipiat agere ergo non
potest finem comprehendere nec complementum, non incipiat
agere. Intelligendum est etiam quod est impossibile decidi dupliciter dicitur
ut dicitur in littera autem. s. quod omnino non recipit diminutionem
aut quod aliquando in et aliquo non. De primo in in
tendit in sua ratione et propter hoc, ut caveat illam
equivocationem, interponit ipse impossibile decidi dupliciter dicitur. continue
cum dicitur. quia quedam pars. ex omnibus predictis infert conclusionem in
hac particula intenta. dicens manifestum esse ex predictis motum non
esse infinitum, cum sumitur in extremis. Et quia sic ostensum
est motum non esse infinitum in extremis, addit consequenter
cum dicit, sed si sic contingit considerandum esse an
aliquis motus sit motus una sit infinita per tempus,
et sic procedit, primo dicit de hoc esse considerandum. secundo cum dicit.
si nec una. distinguit qd motum non verum for
tassis nisi pluribus esse infinitum secundum tempus, ut est, si con
sideretur post loci motum alteratio, et post hanc augmentum
et consequenter generatio si. n. est dicere motum semper esse in tempore
sed non propter hoc potest dici motus unus esse infinitus secundum
tempus, cum ex omnibus hiis motibus diversis non fiat unus
motus. et dixit fortassis. quia in .viii. huius, comple
te declarabitur de hiis. tertio cum dicit. qui autem. con
cludit, qd si aliquis motus unus sit infinitus per tempus,
necesse est, ut ille sit motus circularis, sive non possit
esse motus unus qui est alteratio nec motus unus
localis rectus et sic de aliis ut patet per rationes predictas,
si aliquis unus fuit infinitus secundum tempus, erit ille motus
circularis, et in hoc completur 1e. c.

Nunc qd motum et cetera. Sic predictum est tota ista pars
ab illa parte quam qui incipit deviare ab proprietates
motus, usque in fine huius libri dividitur in d. p. i. q.
p. s. i parte precedente deviatum est de proprietatibus hi
primi qui insunt omni motui. in secunda que hic incipit,
est intentio determinare primum de proprietatibus, que cum insunt
omni motui sive quantum motori. et sunt iste proprie
tates an sit aliquis motus primus, sive motor primus,
et etiam an sit aliquis motus eternus, sive motor eternus,
et etiam quis sit motus eternus, et quis motor eternus.
et similiter quis motus primus, et quis motor primus. in quarta
deviatione completur hic doctrina. dividitur autem hic pars in d.
usque in fine huius, primo in q. p. intendit an sit motus
primus et motor primus, et etiam an sit motus eternus,
et motor eternus. et durat usque ad illam partem
viii. Aliud faciendum et cetera. in secunda que ibi in
cipit, intendit quis motus est primus et eternus
et quis motor primus et eternus, et ad hoc. p. d.
in d. m. q. p. intendit an aliquis motus sit
primus, et etiam an aliquis motor sit primus et durat
ad. viii. in secunda que ibi incipit, intendit an aliquis
motus sit eternus, et an aliquis motor sit
eternus. Est ergo primus intentio in isto. l. i.
querere an sit motus primus, sive motor primus
et quia motus primus comparationem habet ad motus
alios, et etiam ad motorem, de qua comparatione possunt
esse dubitationes, propter hoc in eadem parte determinat de com
paratione motuum ad invicem, et etiam de comparatione
motuum ad motorem. unde secundum hoc dividitur iste
l. in d. p. in q. p. inquirit an sit motus
primus, et an motor primus, de quo primum inten
dit, in secunda ut l. dubitabit autem aliquis utrum
omnis motus. intendit de comparatione motuum ad
invicem et motus ad motorem, prima ad hoc dividitur
in d. i. q. p. determinat unam conclusionem a qua intendit primum
intentum. in secunda ut l. quoniam autem omne qd movetur. ac
cedit ad principale intentum, ergo autem primo quod determinat
est hoc, quod omne qd movetur movetur ab alio distante ab
ipso moto secundum situm et differentiam, etiam quoniam sic pro
cedit, primo ponit ipsum conclusionem et patet, secundo ut ibi.
Si quidem igitur. probat eam, et sic procedit, primo dicit istam
esse manifestam. s. sensui in illis que movent a principio
extrinseco et non intrinseco habito, ut est in motu lapidis
a baculo et in motu baculi a manu. In hiis
.n. manifestum est qd aliud est movens et motum. secundo cum
dicit. si autem in se ipso. probat ipsum in illis que videntur
habere dubitationem. et sunt illa que non moventur ab
extrinseco, sed a principio intrinseco habito, cuius sunt animalia et hiis
et sic procedit, primo supponit oppositum conclusionis intente
per ypotesim, et etiam docet, quoniam intelligenda est ypotesis
dicens quod in illis in quibus est principium motus in se et
non ab extrinseco, supponatur per ypotesim aliquid esse motum
ex se, et non ab alio, et sit illud .a. b. quod ita
moveatur ex se, quod non ex gratia alicuius sive partis
per se mote, in qd totum non moveatur per accidens,
sed sit motum primo motum ex se. consequenter cum dicit.
primum igitur opinari. probat conclusionem intentam ex opposito
eius, quod est ypotesis ducens ad inconveniens. et dat duas
rationes. q. p. est, opinari aliquid moveri ex se ipso,
quia in se est principium motus et non ab extrinseco, est
simile autem si opinemur, si una pars alicuius moti ut
d. e. in tota moveat reliquam partem eandem. ut
e. z. non tamen sit manifestum quod illarum partium sit mo
vens et que mota, et propter hoc opinetur totum
d. e. z. moveri per se primo, secundo in primo opinari
est inconveniens ergo et primum. consequenter cum dicit. amplius

qd a se ipo. dat sam rom ad idm. et e. Si
ad mo a se ipo p. et no ab ao ipm n desiat
p qete altius. no. n. desiat n p qete ei a q
mo. si g oe qd mo p desiat p qete altius
oe qd monet mone ab alio. sz oe qd mo p
desiat p qete altius g oe quod mo p moui
ab ao. et i oe qd mo ab alio mo. ca hui ra
com sic pcedit. pmo agiut a pone ants ut
dcm e. scdo a destroe qntis. tco destr qns.
qto ex oppo qntis destr. Ist qd pnci itendit.
arguit g p ex appone ants et pz. sdo ut
i. Recte g. a destroe qntis. qd gr pz. tco
cu dic. h aut m. destre qns ex ipo cu qda
supi dcmto. ducet ad oppoitu ypo. sic. si id
qd p mo n desiat p qete altius h e qns. cu
oe motu sit diui. ut sr ostsum est. quod
poitu e p moui no erit p motu. et qd
i sequitur. pbat in tx sic. sit id q poitu
e pmo moui. a. b. ipm au idiui erit.
qd ostndit sic. oe qd mo diule e. diuidat
g. sm. c. ita q una ps ei sit. a. c. reliq
b. c. qro g si. b. c. desiat au desiat com
a. b. au no. si sic. hco ppoitu. desiat. n.
tuc p qete altius. si au n. tuc monebz
a. b. c. b. quiescente. et si h. a. b. n p
monebat. qd tn fuit poitu. imo monebat
p pte sua. a. c. cui pti p quiete moui.
m e g. cu h sit qtra ypo sim. c. b. quite
totu. a. b. quie. q e monitu. h facit tco
qto. ut i. sz si ad. ex oppo pmi qntis.
mst qd pn mendit. ulco cu dic. diuile
n. e. addit cam ueritas i oppo qntis. x
e. qd oe q mo e diule pp h. n. q mo
necce e quie p qete altius. Qm aut
oe qd mo. demtq vna qne i pte pcedere.
h ex ipa ingdit pn monitu. qd e. osten-
de oe motu aliq pmu. et i motore
pm. et pcedit sic. p ex qne pdemta desce
dit ad id de q mendit pn demre ppoitu.
s. ad id. qd mo f locu. sic. cu oe q mo
mo ab ao ut iam ostsum e. necce e oe
q mo. sm locu moui. necitas qne patz
qnr cu dic. et mouet g. incipit demre
monitu. vz p pmittit qne qm itendit
pbare. dicet qd cu oe qd mo. mo ab ao
sz pm monet mo ab ao mouente. et id
ad h ab ao. n erit i hi mouetibz x motis
pcede i infitu. imo i aliq monete erit
stare. qd erit pma cu mot. et ita erit
motor pmus. et motus pmus. h e q itenta.
qnr cu dic. si. n. n e. pbat ista qne
ducedo ad ipole. et h p d. rones. q. p.

i complere demr itentu. sa aut cplet pma et
spa h p pote p rom. sam ut i. Siquis g. de
clarat insuffia ipius ipole aut ad qd in duce
p rs. e. qd motus ifinit er m tpe fito. si
supponat oppoitu qnis monte. ad qd ostnd dico
qd infitii motus erut sit. et remoz qnda caul
laco ee pcessu sui. so ot q tpr e fitu. in q
sut illi motus ifiti. ex quibz ht ipole q itendit
. s. qd mot infinit. i. mot aggat ex omibz
motib infitis. e in tpe fito. pm ot sic. si no qtin
git stare tande i mouentib et motis ut dcm
e i pondo qne. tuc erit pcess i infitu in ipis.
quo supposito ponat. a. moui ab ipo. b. et. b.
a. c. et. c. a. d. x sic i infitu. cu g mouet
et motu sit sit i. s. qd in eod tpe in quo
unu e motu. x reliqu mouet. tuc sit erut
mota. a. et. b. cu. n. b. moz. a. mo. a. c. et
i. a. et. b. simt sut mota. ad h cu. c. monet
b. simt mo ab ipo. d. et ita. b. x. c. sut sit
mota. g a pmo. x. a. x. b. et. c. simt sit
mota. qr motus ipoz simt erut. x eade rone si
ifita sit sic mouencia et mota omiu sit erut
motus cu motu ipius. a. et. q supponi e mota
ee infita. et ita motus ipoz ifitos. possz ar dice
eo qd sut infita no qtingit accipe n ipa mota
n eoz mot sit ee cu motu. a. h remoz qnr
cu dic. et accipe. dns qd qtingit accipe vnu
q qz ipoz. x n ipoz eoz motus sit ee cum
motu ipius. a. et h. q vnqsqz illoz motuu
e vnus nuo et finit sm exma. qmis ponant
ifiti sm num. x qd vnqsqz sit finit scdm
ultia. pbat p h. quod vnqsqz e ab alio i ao.
qd n vnqsqz sit vn nuo. pbat distinguendo
vnu. p unu gne. vnu spe. et vnu nuo.
et mbr dionis p exempla explanando ut pz.
ex q dione vnu cu ypo pz. qd vnqsqz pdcoz
motuu e un nuo. qnr cu dic. accipiat g. o qd
omis motus pdcos q sut sib cu motu. a. ee
in tpe fito. sic. sit mot ipius. a. c. et mot
ipius. b. z. et mot ipoz. c. d. sit. t. i. et tps
i quo mo. a. sit. k. cu g mot ipius. a. sit
situs. tpe ipius. a. necco erit finitu qd est
k. sed in eode tpe ut prius ostsu est monent
a. et. b. et vnuqdqz reliqz motoz. qr mot
ifit aggat ex motu. e. z. t. i. et omibz
aliis q ponunt infiti. erut in tpe fito qd e
k. in eode. n. tpe ut dcm e in quo mo. a.
mouent oia mota qua ipm. a. q ponunt
infita. Et q dicet ar ista rom ipediri pse
si qdam mota i eqlr moueant qbzda motis.
h remoz cu dic. et nqz. dicet. qd sui motus
vni mota fuit eqlis motui altius. sui maior

sui minor n.

sive minor, non differt quantum ad propositum. Supposito enim quod motus sit finitus in utroque et unusquisque unus suo secundum motum infinitum aggregatum ex ipsis esse in tempore finito. Quod intendit cum dicit. *Sic quidem igitur.* Declarat insufficientiam rationis iam dicte, dicens quod modus iam dictus videtur demonstrare primum movens, non tamen demonstrat, et hoc quia ut ostensum est in fine sexti non est possibile ad quod ducit hec ratio, scilicet quod infinitum moveatur. Verumtamen contingit ut ibi dictum est motum non eundem sed alium et alium esse infinitum per tempus. Sic videtur hec ratio, sed quod unus motus et continuus sit infinitus est impossibile. Et forte posuit hanc demonstrationem quamvis insufficientem, sit insufficiens, quod forte quidam habebant pro impossibili ad quod ducit hec ratio, qui tamen negabant suam conclusionem. Unde quo ad eos sufficiens est demonstratio. Quod intendit cum dicit. *Sed si quod movetur.* Dat secundam rationem que complet rationem precedentem, et non est penitus alia a predicta, sed supponit omnia que supponit ratio predicta, superaddit tamen quoddam per cuius (?) ... ostenditur inconveniens ducere ad id impossibile ad quod duxit ratio precedens apparentius, et est additum in prima ratione quod omnis motor coniunctus proximus aut est contiguus ipsi moto aut ei continuus. Contiguus quidem sicut in corporibus discretis que movent se adinvicem in loco, scilicet quod non movet se adinvicem nisi cum tangunt se. Continua autem sicut videmus in membris animalium, scilicet quod carde movet manum et manus movet cordas, et ista moventia continua sunt cum suis motis. Hoc autem supposito manifestum est quod ex omnibus moventibus et motis que supponuntur esse infinita in ratione precedente est unum aut per contactum sive contiguationem aut per continuationem. Isto supposito patet impossibile, scilicet inconveniens quod est quod motus infinitus erit in tempore finito. Sit enim ex omnibus moventibus et motis que sunt a. b. c. d. et e. fiat una magnitudo continua aut contigua, non est curandum quo ad propositum, motus huius magnitudinis erit unus et continuus que est e. z. i. t. et e. Cum igitur magnitudo sit infinita et motus erit infinitus et eadem in tempore finito, quia sive magnitudo aggregata ex omnibus moventibus et motis fuerit finita sive infinita non differt quantum ad hoc quod tota movebitur in eodem tempore finito in quo movetur primum a. Et sive fuerit magnitudo una continua sive contigua que est infinita, motus eius qui est infinitus erit in tempore finito. Cum igitur hoc sit impossibile ut ostensum est in sexto, manifestum est id esse impossibile ex quo sequitur, scilicet moventia et mota procedere in infinitum, que fuerunt supposita, et sic hoc relinquitur, i. q. primum movens, scilicet quod necesse est aliquid stare ad aliquid quod est primum cum motus, quod hoc proponitur, scilicet quod est motor primus et motus primus. Circa hanc rationem sic procedit. Primo supponit id quod superaddit in ista ratione super precedentem, secundo ut ibi. *Et sic magnitudo.* Ponit demonstrationem suam, tertio ut ibi. *Manifestum igitur.* Ex oppositione conclusionis intente et ex suppositis cum ipsa ductis ad impossibile concludit primum movens in hac parte, et plana sunt que dicit ex predictis. Sed quia diceret aliquis impossibile ad quod ducit non sequitur ex opposito conclusionis intente sed ex compositione cum ipsa, hoc removet cum dicit. *Nichil autem differt vel distat.* Dicens quod non differt quantum ad hoc quod impossibile sequatur ex ypothesi supponente cum ypothesi quedam dummodo sint possibilia. Supponitur enim possibilibus cum ipsa ex ipsis nullum sequitur impossibile. Cum igitur illa sint possibilia que cum ypothesi supposita sunt, et id quod sequitur in ratione predicta impossibile, manifestum est quoniam non sequitur ex possibilibus sed ex ypothesi que est opposita conclusionis intente. Ad hoc autem quod supponit ad complexionem sue demonstrationis, quod motor coniunctus simul est cum moto in quo ex hiis fit unum, et aliquis posset hoc negare et ita suam demonstrationem impedire, redit sicut hoc quod intendit cum dicit. *Primum quidem igitur.* Et probando quod probato complebitur sua demonstratio. Et sic procedit. Primo dat intentionem illius partis et eam supponit, dicens quod primum movens et proximum non sicut finis movet, sed sic efficiens proximum necesse est sit cum eo quod movetur, et exponit qualiter sit quoniam nichil inter ipsa nichil cadit medium, scilicet nec plenum nec vacuum. Hoc enim est ultimum de omni movente proximo et de eo quod movetur. Secundo cum dicit. *Quoniam autem tres sunt.* Hoc demonstrat, et quia id quod intendit demonstrare est universaliter in omni genere motus, propter hoc in primo narrat genera mobilium, docens a quo ipsorum est incipiendum demonstrare. Secundo ut ibi. *Omne igitur quod movetur.* Incipit demonstrare. Narrat igitur primo genera mobilium, dicens quod cum tres sint motus, scilicet localis, alteratio et motus secundum quantitatem, necesse est tria esse genera mobilium, et exponit qui sint motus, et patet. Et forte in narrando species motus tacuit generationem ut videtur quoniam quia in ipsa est magis manifestum generans et generatum esse simul quam in aliis. Hoc facit primo. Secundo cum dicit. *Primum quidem igitur.* Docet a quo est incipiendum demonstrare, quoniam a motu secundum locum, et hoc quia iste est primus motuum, quod intendit cum dicit. *Quod igitur quod movetur.* Incipit demonstrare intentum. Et dividitur in 3 secundum quod primo demonstrat in loci mutatione, in secunda ut ibi. *At vero neque alterati.* In alteratione, in tertia ut ibi. *Et quod augetur.* In augmentatione et diminutione. In prima parte intendit talem rationem. Omne quod movetur secundum locum aut movetur a principio intrinseco aut a principio extrinseco, sed sive sic moveatur sive sic, est proximum movens simul cum moto. Igitur in omni motu secundum locum est proximum movens simul cum moto. Huius rationis primo ponit maiorem, secundo probat minorem, tertio minor quoniam maior patet. Minorem probat cum dicit. *A seipso.* Et primo quo ad illa que moventur a principio intrinseco, dicens manifestum esse in talibus proximum movens esse simul cum moto, et hoc quia sunt partes existentes simul in uno. Secundo cum dicit. *Quod autem ab alio.* Probat eam quantum ad ea que moventur a principio extrinseco, et sic procedit. Primo dividit motum a principio extrinseco quadrimembri divisione. Secundo ut ibi. *Passiones igitur.* Reducit omnes alios modos motus a principio extrinseco ad istos quatuor modos, et eam istos quatuor ulterius ad duos illorum. Tertio ut ibi. *Manifestum igitur est.* Quod in illis duobus modis ad quos reducuntur omnes alii necesse est simul esse proximum movens cum

moto. et in hoc declarat propositum in omnibus aliis ex quibus dixit quod post motum a principio extrinseco quod in dictione dicitur quoniam primo quod movetur ab alio ut a principio extrinseco quadrifarie dicitur. aut enim dicitur talis motus pulsio aut tractio aut vectio aut vertigo et addit quod omnes alios modos motus a principio extrinseco necesse est reduci in hos iiii modos. quod est cum dixit. pulsionis quidem. reducit omnes alios modos ad hos iiii. et hos quatuor ulterius in duos ipsorum s. ad pulsionem et tractionem. et sic procedit post dixit pulsionem in impulsionem et in expulsionem et in hoc reducit impulsionem et expulsionem ad pulsionem et declarat differentiam inter utrasque cum dicit. impulsio quidem. dicit quoniam impulsio est cum movens non separatur a moto a principio motus usque ad finem. expulsio autem cum primum movens separatur sicut patet in motu sagitte. et hoc est cum dixit. vectio autem in tribus erit etc. reducit vectionem ad alios tres modos sic quod vehitur non movetur per se sed per accidens quia in eo quod est in aliquo per se moto aut sit aliquod motum per se vehens quod quod per se movetur aut movetur pulsu aut tractu aut vertigine ex quo patet quod vectio necessario ab aliquo illorum trium motuum est et ita ad illos tres motus reducitur. tertio cum dixit. tractio autem. dividit tractionem in duos modos quorum unus est cum motus trahentis ad ad se velocior est motu eius quod trahitur. alius autem est cum motus trahentis ad ad alterum velocior est motu eius quod trahitur in quorum utroque non separatur trahens ab eo quod trahitur et in reducit alios modos tractionis ad istos ut s. inspirationem expirationem spirationem et alios modos tractionis quos enumerat in littera. Et melius quod in nullo solum reperiuntur unus predictorum modorum tractionis s. cum trahens trahit ad ad se in voluntariis aut contingit utrumque modorum s. quod trahens trahit ad se et ad alium. quarto cum dixit. vertigo autem. dividit vertiginem in tractum et pulsionem ex quibus componitur. movetur enim vertigine quoddam pellit et quoddam trahit et in vertigo ex tractu et pulsu composita et ad hoc tamquam ad sua componentia reducitur et sic reduxit omnes alios quatuor modos motus a principio extrinseco ad dictos quatuor modos et in hos quatuor ulterius quam in duos s. in pulsum. tractum. quod est cum dixit. manifestum igitur est. ostendit quod in hiis duobus modis s. pulsu et tractu sit simul movens et motum quod omnino ostenditur idem per quod in omnibus aliis. cum omnes alii in hos duos reducantur et sic procedit post dixit manifestum est si pellens sit simul cum eo quod pellitur et trahens cum eo quod trahitur quod ultimum nullum erit medium inter aliquod movens secundum locum et primo quod movetur. et hoc est cum dixit. hoc autem manifestum dictum manifestum est ex diffinitione pulsionis et tractionis

quod medium pellens et pulsum et trahens et tractum. non est medium. pulsio enim est aut a se ipso ab alio aut ab alio in alterum. tractio autem ab alio aut ad se ipsum aut ad alterum in quorum utroque manifestum est simul ultimum movens sit cum primo moto. et ne obiciatur ei de proiectione que est pulsio quedam subiungit quod est cum dixit. amplius proiectio. quoniam proiectio est cum velocior sit motus quam exigat natura proiectorum impulsionem et hoc cum in eandem partem sit proiectio et motus naturalis aut cum fortior sit impulsio in parte contraria quam sit natura in resistendo in quo quidem proiectore necesse est proiectum moveri in illam partem quam tendit proiciens quoniam dum virtus impellentis fortior est. quod sic motus naturalis ipsi proiecti et in quibus impellens non semper sit simul cum ipso impulso tamen derelinquit aliquam virtutem impellentis que semper simul est cum ipso impulso. hoc est ultimum movens. et hoc manifestum probatur manifestum principalibus rationibus. quod est cum dixit. manifestum. inter secundum principale et patet. at non alterari. hoc probat idem in alteratione s. quod inter ultimum alterans et primum alteratum non est medium. ad quod dat talem rationem. omne quod alteratur in quantum sensibile sit est cum alteratione ita quod medium ipsa non est medium. sed omne quale alteratum sit est cum alteratione. alterat in eo quod sensibile. quare omne quale alteratum sit est cum alteratione ita quod inter ipsa non est medium et ita omne alteratum. hec ratio post ponit quando. secundo minorem. cum dixit. quale enim. et ipsum exponit. tertio cum dixit. si quid quidem. ponit minorem et ipsam exponit post quod ponit quandoque duas ipsam maiorem et per inductionem et patet. secundo minorem. quale enim alteratur. ponit minorem et ipsam exponit cum dixit. sensibilia autem. et sic procedit post exponit que sunt qualitates sensibiles per quas alteratur alterabile et sunt qualitates iiii prime s. calidum frigidum. siccum et humidum. et qualitates secunde que sunt ex primis. quas enumerat in littera. iste enim sunt qualitates sibi sensibiles secundum quas differunt corpora sensibilia ad invicem. aut s. participando qualitate eiusdem speciei secundum plus et minus. aut in patiendo secundum aliquas istarum qualitatum. et hoc. sive sint corpora animata sive inanimata. et hoc est cum dixit. similiter autem. exponit que sunt illa que alterantur hiis qualitatibus sensibilibus. et sic procedit post exponit que sunt illa que alterantur ipsis alteratione corporali. et sunt corpora tam animata quam inanimata. et animatorum quecumque alterantur secundum partes inanimatas. secundo cum dixit. et ipsi autem sensus. exponit que sunt illa que alterantur qualitatibus alteratione spirituali et sunt sensus. alterantur enim sensus eo quod patiuntur. actio enim ipsorum sensuum que est motus est moveri et non movere et pati et non agere. sunt enim de virtutibus passivis et non activis. tertio cum dixit. secundum quecumque quidem. comparat inanimata alterabilia in qualibus ad animata alterabilia dicens quod secundum quecumque alterantur inanimata alterantur et animata. et non convertitur quoniam animata alterantur per sensus et per non sensus. inanimata autem per non sensus tantum.

cu no hēant ss / adh' subiugit cu dic. latet. n.
alia dm et e. qd cu alterant i aliata / sp latet
ea sua alteracio / aliata aut cu alterant p s'ns no
latet ea sua alteracio / cu n alterant p n ss. n
phibz ea latere et i h coplete expo mi. gnt
cu dic. siquid g. poit ma. et ea exponit
et p poit una pte ei. dicens qd oe alteratum
sensile pcipiens se alterari sit e cu alterante i qd
ite ipa n e me. sedo cu dic. huio quid. ex
ponit h p exm i visu. i visu. n. aeris ita e.
q corp coloratu e cotiguu aeri / aer aut in
strumentu uisus et ita sup'fies corporis alterat ad
lum. i. ad aerem lucidu / aer aut illuminatus
alterat ad visu / et ita i istis sit sibi ultimu
alterans et pmu alteratu / et sic pz ia i uisu
sr dic ee in auditu et i aliis sensib. s. qd
i omibz alterans pximu sit e cu alterato / i sic
expoit una pte ma. gnt cu dic. sil' aut
ponit alia pte ma. dicens sr ee i aiatis ca
rentibz sensu / que n pcipiunt se alterari / s. qd
i ipis sibi sit ipm alteratu sensile / cu ultimo
alterante / et i h coplete hēt ma. sue ronis.
q fuit q oe alteratu sensile sit e cu alterante
i qd ille ipa n e me. gnt cu dic. et qd
augetur. pbat id i augmine et dimine. s. q
augmentans simul e cu augmentato / i diminu
ens sit cu diminuto / et p pbat i augmto
sic ee. appositu. n. sit e cu eo cui apponit / sz
augmentu e qda appo. in qua augmentat e id
qd apponitur / i augmentu cui apponitur g aug
mentans sit e cu augmentato / h ronis poit mi.
et gne ma. pbat. gnt cu dicit. et diminuetur.
ot id i diminuc sic / oe ablatu sit e cu eo a
quo aufertur / sz dimin e ablo qda. i qua di
minuet e id qd aufertur de diminuto / g di
minuens simul e cu diminuto. hui ronis
sil' poit gm et mi. gnt cu dic. mt e. n.
ex oibz deriatis i. 3bz pcibz pcedentibz mste
gne pnale q e q mt ultimu mouens / et pm
motu n e me / et i h copleta e sua demo
strins retenta. = Om aut q alterant. q2 i pte
pcedente i deriando qd inter alteraciom / et alteratu.
n e me / suppoit qd qlt alteratu alterat mg
sensile / et ita q solu sit alteracio i qlibz sensibz
et de h posst ee dubio / pp h in hac pte in
tendit h pbare / et sic e h ps media r p
cedentis / pcedit aut i h pte sic. p qi dando
iencom h pris p gm poit qm intendit pba
re / sedo cu dic. aliorz maxie. ea pbat / et in
tendit tale rom / si alteracio fiat sm alias qlitates
a qlibz sensibz / h erit maxie i for et fia /
q faciunt una spem qlitatis aut in hitabz que

faciunt alia. i illa. n. po ut ipo no in fi
alteracio / cu sit qlitates cognate ipi rei et n
adqsite p motu / sz n fit alteracio sm form
aut fia / n u sm hitus imo i gno gsequ
um alteracom gno. n. forme et fie cosequit
codensacom et rarefactom m / i h sedm
dicentes raritate et codensitate ee cam gnonis
et corrupcois aut i calefacne / i frigefacne m
qd e u / et no sint alteraco p ipas g alteracio
no e sm alias qlitates a qlibz sensibz / h ronis
p poit ma. q maior e. sedo cu dic. non est
aut nz in hui. poit mi. sedo cu dic. ex q
qd. n. pbat mi. q indiget pbone et intel
ligenda e q pnciis / i i ipa mi. i alicacoe
p pm inte alteracois illa aut ps in qua poit
mi. di i. d. m. q. p. ot qd p form au fia
n fit alteracio. i sa ut l. nz i hitibz. q i
p hitus no sit alteracio / i hui. n. coplete
ot. mi / i p pte poit. d. roner. q. p. e h /
ab omi qlitate alterante denoiat sbm illi qlitatis
a fora aut et fia n denoiat sbm ex quo
sup fora i fia / g for et fia no sint qlitates
alterantes et mellude sint pmisse h ronis ut
pus i alteracone de denoiacoe p pm intente
denoiacois i qlitates ut ult gm / sbm n exit
a sua sbia accnte exnte i ipa / cta hanc
rom sic pcedit. p poit mi. dicens q sbm
fore no denoiat a fora / n sbm fie a fia
addit vm q ej / fora et fia denoiant a suis
sbis / dmr. n. lectu ligneu. au qdru ereu.
forma et fia a suis sbis denoiantes / sedo cu
dic. qd aut altera. poit ma. et i sua gnia
q2. n. in talib qlibz sbm et qlitas gueniunt
in eo noie pp h pot utrq qdam ab utrq
denoiari / et sedo cu dic. qm g. repetit ma.
et mi / eas gungens / et ex ipis insrt gm / et
pz / gnt cu dic. amp aut. poit sa rom
ad id. et e. for et fia sunt ualde pinque /
et ualde siles fore sbali / q e finis et pfco /
sz igens e dicere alteracom fi sm fora sbale /
q est finis et pfcio / ut sm form hois au
domus / talia. n. fora n e alteracio g igens est
dicere alteracom fi au p form au fiam / h ronis
p poit gm. sedo ut l. dic. n. hom. poit mi.
et ipam expoit. sedo cu dic. mt. n. e. in
nuit pbom ipius / et pz ex dcis / gnt cu dic.
nz in hitibz. ot qd i hitib n e alteracio qd
p facit i hitabz corporis / sedo ut i. nz cta aie
vtutes. i hitibz aie p pbat sic. i ad ad no
e alteracio nz oio mot. ut sup pbatu est /
sz oes vtutis au malia corporis e ad ad. g in
nlla vtute au malia corporis erit alteracio / n

oio mot⁹ sz ois hitus corꝑlis. e ūtus au malit
corꝑlis. g° i nullo hitu corꝑlis ē altacio n oio mot⁹
h° io cōpta e ex duobz sillis qz. p° solu poit
mi. et una mire pbat p exm q̄ indiget p
hoc toci⁹. so reperit illa mi. pns pbatam.
q e mi. pmi silli et maiore pmi silli ei
cōiugit. et ex ipis deint. p° g° poit mi. si
silli et pz. so cu dic. Vtas aut. poit mi.
pmi. q silr pz. tco cu dic. sic sanitas. pbat
ipam mi. pmi silli p exm et p° exficando i
illis v̄ magis mait e. s. i sanitate. sanitas
.n. e medioctas qda calidoz et frigidoz aut
coz q sut ite ut huoz et mbꝛ i corꝑe. aut
i iᵘ ad cōtinēs ut ad aere. si ad locu cōtinēte
sz mer si medioctas e relacie dem ad extre
ma. g° sanitas relace dem e medioctas. tco
cu dic. s' aut et pulchitudo. exsicat de pulc
tine et fortine. pulchitudo .n. et fortido dint
ad ad. sut .n. qda dispones optie ꝑfecte. optia
n. dispo e ꝑfca q e sm solum esse n i oibz
dispoibz suis. cu g° optim ad ad dicunt. pulc
tudo et fortitudo ad ad sut dca. et sicut e
i istis hitib⁹ corꝑlis q dint ad ad. s' melius est
in omnibz aliis qrus no sit ita mait. qnt
cu dic. qm g° vtutes. reperit mi. p silli
iam pbata. et cōiugit ei maiore ipius pmi.
ex quib⁹ cu maie sedi silli sinus poita inft
qne pncle. z pz. qnt cu dic. nz ce aie u
tutes. pbat id i hitibz aie. et di illa ps i
d. m. q. p. fac h i hitibz aie acte. m sedi
ut l. at uo nz mellentia. i hitibz aie specuue
i pma pte sic pcedit. p° o° qd i hitab⁹ aie
acte no e altacio. so ut l. sic quid et. qd
hi⁹ hitus sequit altacom. i pma aut pte p°
poit qne. qm tendit. scdo cu dic. vtus .n.
et e. pbat ea. et p° i ūtutibz aie. so ut l.
malicia aut. i uoiis. m pma pte intendit
tale rom. ꝑfcoe no fit altacio. cu pfco sit
una et idiuilis. et i indiuili no fiat altacio
ut sup onsu est. n oio motus. sz ūtus e
qdam pfcio. g° i ūtutibz aie n fit altacio. hui⁹
rois solu poit mi. cu sua pbone et h suffic.
qz maior e mait. et g poita e pns. p° g°
poit mi. et pz. so cu dic. unuqqz .n. pbat
ea sic. unuqqz dr ee magis pfcm cu attigit
ppe ūtutem et tuc magis e sm nm ut dcls
ce e magis p nm cu magis .i. cōplere est
dcilis. g° ūtus ppa unioqz dr pfcio qdam
et mellius q ista pfco e ultim de po. ad qd
cu attingit. cōpletu e sm qd sibi pole e. et
tc p° magis dr ee p nm. qnt cu dic. ma
licia aut. o° id i uocis aie cu vtus aie sit

qda pfcio q quid idiuilis e. et magis exns p nm
et uciu sit separacio et remocio ab illa pfcone in
diuili. et i remocoe ei⁹ qd magis p nm et uciu
indiuile. cu .n. uciu sit remocio vtutis. et vtus
sit idiuilis. nece e uciu idiuile ee. z i cu sm
indiule no fiat altacio. p uciu no fiet altacio.
Et mellius q no uls uciu p se ee indiuile. quis
ut⁹ sit indiuilis. cu ūtus cōsistat i meo. z multis
modis cōtigit diuita a medio. sz intelligit uciu
ee indiuile. qz i instanti et no i tpe pot ds diuia
a ūtute i uciu. et talis indiuisitas suffic ad ppo
situ suu. h⁹ rois solu inuit mem. sic quid igt.
h o° qd ūtus et uciu sequit altacom. et pcedit
sic. p° dic sic ee. dicens ūtute et accepcom ūtutis
et remocom malie. cōtingit. cu ad altac. ōpem
n ūtus n malia. altacio e. so cu dic. qd aut
altac. pbat intentu sic. tam vtus q uciu se
passione aliqm. sz passio e altacio. g° tam vt qm
uciu se altave. h⁹ rōnis p° poni qm. scdo cu
dic. vtus .n. pbat ma. n plus fac. qz h suffic.
cu mi. de se sit mait ma. au pbat. z h p
cam medita. et u imedita. et p° p medita. scdo
ut l. et h com e. p imedita. in pma pte. ad h
p° pbat qd intendit qntu ad ūtute. so qntu ad
uiciu qntu ad ūtute sic. ūt⁹ au e i ꝑatitas
qdam au passitas. sic .i. cu fit passio si deductoe
et ut m e. vtuosus .n. sit pacit. sz n deducit
du e i ma. sz si sic. si sic. ōsec passione g°
ut⁹ se passiom. h⁹ rōnis solu poit ma. qnt
cu dic. malicia aut. intendit id pbare de uico
et h. qz uciu e passile passione cōia vtuti .s.
cu patiens sit cu h qd patit deducit. ex quo pz
q ta ūtus qm uciu se passione. qnt cu dic.
et h com e. pbat id p cam imedita. sic. vtus
molis. de qua h intendit cōsistit ce delectacom
et p tristias .i. i qndo delectale et fugiendo tristale
p qd oz. et qm oz. sz ois delectaco au tristicia cōcomitat
passione. qr ut⁹ mo necco cōcomitat si cōse passione
et eod m p cōiu argue de uicio. h⁹ rōis p° poit
qm. so ut l. qd morale. poit ma. et qz in
maie dixit q vtus e ce uoluptates z posset
as putare ex h. qd ut⁹ et uciu sol cōsisterent
ce uoluptates psentes ad h remod addit qnt
cu dic. au .n. ea sm actu. qm ūtus cōsistit ce
delectacoes qm tps. qz au sm actu uoluptatu
au scdm memoria uoluptatu. si delectacōnu
aut p spem. et omnu istaz delectacōnu ca e
sens⁹. ca .n. delectacōnu sm actu e ca sens⁹
i actu. delectacōnu au sm memoria e ca sg
q sut i actu delectacōnu sm spem q sut p
alie⁹ futi adqrendi e ca sens⁹ i po et ita ois
delectaco cat a sensu. qr p qns omis ūtus

circa sensibiles passiones consistit. At vero neque intellectiva. Hic ostendit quod in habitibus anime active non fit alteratio. Et hec pars dividitur in duas. Primo ostendit quod in habitibus qui sunt ex parte anime intellective sive speculative non est alteratio, ut scilicet in scientiis que sunt habitus anime intellective. Et procedit sic. Primo ponit conclusionem quam intendit, et patet. Secundo ibi: Sciens enim. probat eam circa scientias. Et habet illa pars duas. In prima probat eam de scientia in generali. In secunda ibi: Neque generatio actus. descendendo ad modos habitus qui sunt scientie. In prima parte dat duas rationes quarum prima est. In ad aliquid non est alteratio, cum in ipsis ulterius non sit motus ut probatum est, sed scientia maxime est ad aliquid, ergo in scientia non est alteratio. Et ita per consequens anima in qua acquiritur scientia in acquirendo eam non alteratur. Hic ponit solum minorem, et intelligendum est scientiam maxime esse ad aliquid, ut vult commentator, quod non est ad aliquid in se sed in relatione ad nos, scilicet quoniam anima fuit separata ad recipiendum illam, ut oculus separatur per dispositionem ad recipiendum lucem et alios colores et formas. Et id intelligit commentator. De omni virtute comprehendente in virtute cum intellectiva maxime dicitur hoc esse verum, ut possit dici scientiam esse maxime ad aliquid, quod est in anima sicut ymago et non simpliciter et absolute, sed in comparatione secundum relationem ad id cuius est ymago, quemadmodum dicitur. Hic minor est. Dat secundam rationem ad idem et est. Scientia fit per experientiam multiplicatam in sensibus, que ab ipsis particularibus fit singularibus, sed ista experientia est collecta particulariter ab ipso intellectu in quo quidem collectore omnino non alteratur intellectus, et ita secundum illam experientiam secundum quod comprehenditur ab intellectu non fit alteratio, quia nihil foret secundum scientiam cum considerat illam experientiam non fieret alteratio. Ostendit tamen quod anima intellectiva in qua acquiritur scientia non alteratur cum acquirat scientiam, dicit tamen quod in acquisitione scientie necesse est adalterari, quod potest intelligi de sensu multiplicato in quo fit alteratio antequam alteratur scientia, ut potest intelligi de secundo anime quod est calor naturalis, ut infra habebitur, scilicet ipsum alterari in acquisitione scientie. Contrarium tamen nocet illud alteratum. Nunc autem dicitur scientia sive cognitio. Hic ponit primo ponit quomodo, secundo ut ibi: Sedendo enim nullam. dat minorem in quo simul interponit quandam scilicet ad alterari in acquisitione scientie ut dicetur. Quare cum dicit: Neque generatio actus. descendit ad modos scientie in quibus declarat intentum, qui sunt duo scilicet scientia actualis et scientia habitualis, demonstrans de utraque quod non fiunt per alterationem. Et primo de scientia que est actualis sic. Scientia actualis fit ex scientia habituali probatio sicut fit visio vel quando fit receptio speciei in sensu aut sicut fit tactus aut alterius sensus apprehensio. Non intellectus ad intellectum est sicut apprehensio sensus ad sensatum, sed in visione visus aut alterius non fit alteratio, immo prius alterabitur, ergo in scientia que est actualis non fit alteratio. Hic ponit primo ponit conclusionem, secundo ut ibi: Non autem. tangit minorem. Tertio cum dicit: Habitus autem. ostendit in scientia necessitatis conclusionem, quare cum dicit: Que est enim ex principio. ostendit quod scientia habitualis

primo in anima acquisita acquiritur in quiescendo et non per motum, ergo scientia habitualis primo acquisita in anima non fiet per motum et ita non per alterationem. Hic primo ponit conclusionem, secundo cum dicit: In quiescendo namque. ponit minorem sive rationem. Tertio cum dicit: Sicut enim. probat ipsam minorem, et hoc duplicitur, primo per simile, secundo per signum. Per simile sic: scientia habitualis primo acquisita in anima acquiritur in ipsa sicut acquiritur scientia in dormiente vel in ebrio, sed in istis acquiritur scientia per quietem et sedationem perturbationum et motionum impedientium motum intellectus vel in scientiam esse in actu, ergo scientia habitualis primo acquisita in anima per quietem fit magis quam per motionem. Hic primo ponit minorem, secundo ut ibi: Hic igitur. infert conclusionem. Tertio ut ibi: Et pueri enim. continuit in signationem necessitatis conclusionis. Quare cum dicit: Neque infantes. probat idem per signum sic. Pueri non similiter possunt addiscere neque iudicare sicut illi qui sunt plurium annorum, quia non est hoc nisi per multitudinem perturbationum et motuum habundantium in pueris plus quam in aliis. Signum est ergo quod sedatio et quies illarum perturbationum et motionum fit causa acquirendi scientiam in ipsis. Et ita ut prius in quiescendo acquiritur scientia et non per motum. Et quia dixerat quod perturbationes impediunt pueros ad sciendum, declarat quare cum dicit: Status autem. Quoniam cessant hee perturbationes in pueris, declarat quoniam aliquando a natura aliquando autem ab aliis causis vel intelligit hoc per naturam, ut vult commentator, etatem, per alias causas consuetudinem et exercitium, exercitium enim, ut dicit largitus, naturam hominis preparationem que in ea non erat. Similiter secundum ipsum non est remotum ut virtus moralis cooperetur in hoc, et maxime castitas. Et quia dictum est in parte in quod scientia sic acquiritur per cessationem perturbationum vel a natura aut ab aliis causis, et ita per quietem et non per alterationem, ne putet aliquis propter hoc quod intendat scientiam acquiri omnino sine alteratione, ut hoc removeat subiungit cum dicit: In utrisque tamen cum hiis. quod in utroque modo in acquirendo scientiam necesse est alterari. Et hoc ut exponit hic commentator, est proprium secundum anime quod est calor naturalis, sicut cum dormiens fit vigilans et actu considerans necesse est ad alterari in ipso, a parte intellectiva in qua acquiritur scientia in actu, ex quo alteratum est secundum anime quod est calor naturalis. Quare cum dicit: Manifestum igitur est. infert conclusionem principalem dicens manifestum esse ex probatis alterationem esse in solis qualitatibus sensibilibus, sive secundum ipsas, et etiam solum in sensitiva parte anime, ita quod non in intellectiva et in nullis aliis nisi per accidens. Et non est intelligendum per qualitates sensibiles solum passiones quatuor sensuum, scilicet visus, auditus et cetera, neque per sensitivam partem anime solum partem anime continentem quinque sensus, sed intelligendum est hoc per sensitivam partem anime ponentem quinque sensus et virtutem irascibilem et concupiscibilem, et per

sensibilia passiones ipsorum. Dubitabit autem aliquis. i tota parte precedente h. a. monstratum est primo quam est aliquis motus primus et aliquis motor primus quod fuit primum intentum in h. vii. i hac parte intendit de comparatione motuum ad invicem et etiam motus ad motorem et dividitur h. pars i d. m. q. p. determinat de comparatione motuum ad invicem. in secunda ut l. quoniam autem movens etc. de comparatione motoris ad motorem. i prima parte sic procedit primo ponit questionem quam intendit probare de comparatione motuum ad invicem dicens ipsum esse dubium et est utrum omnis motus omni motui sit comparabilis. secundo cum dicit. si igitur est omnis. ponit istam questionem et dividitur illa i d. i. q. p. procedit circa ipsam comparando. fo ut l. sed quecumque non equivoca. declarando. i prima parte sic procedit. primo infert duo inconveniencia ex positione s. si ponatur quod omnis motus omni motui sit comparabilis quorum primum est quia cum equaliter velox sit quod i eodem tempore movetur equaliter si omnis motus omni motui sit comparabilis tunc motus circularis erit comparabilis omni motui recto i. s. quia equalis ei et maior et minor eo. secundum inconveniens quod inducit est quia alteracio erit equalis mutacioni secundum locum cum necesse sit in equali tempore unum moveri per locum et reliquum alterari. ista duo inconveniencia inducit primo. secundo ut i. erit igitur equalis passio. inquirit de istis inconvenientibus an s. sit possibilia an non. inquirens primo de inconveniente quod ultimo inducebatur declarans eius falsitatem et h. per duas rationes. q. p. ducit ad impossibile ex illo inconveniente et est. si loci mutacio sit equalis alteracioni quod fuit inconveniens inductum et tunc longitudo super quam fit motus localis erit equalis passioni secundum quam fit alteracio. consequens n. se in equalitate moventis et motus recta et s. quod fit motus sed consequens est impossibile ergo antecedens. consequens cum dicit. si igitur cum inequali. dat secundam rationem ad id et est equaliter velox est quod i equali tempore movetur per spacium equale. sed alteracio et loci mutacio non possunt fieri i eodem tempore per equale spacium. igitur alteracio non est equalis loci mutacioni. n. etiam alio modo comparabilis s. ut sit maior aut minor. hec ratione primo ponit maior. secundo cum dicit. equalis autem. probat minorem per h. quod spacium super quod fit motus localis non est equale passioni per quam fit alteracio. tercio cum dicit. quare non erit alteracio. infert conclusionem ex qua concludit ultimus oppositum ypothesis presuppositum quod est primo intentum cum diceret quare non omnis etc. et est quod non omnis motus omni motui est comparabilis cum alteracio et loci mutacio sint motus qui tamen comparabiles non sunt. ut iam ostensum est. intendit n. in hac parte ista ultima conclusionem per compositionem suppositionem et instructionem i quod omnis motus possunt divisari (?) per maius et minus. consequens cum dicit. in circulo autem. inquirit

de inconveniente primo inducto ex positione s. an sit possibile an non. et sic procedit. primo dicit considerandum esse de h. utrum motus circularis sit comparabilis motui recto an non. secundo ut l. inconveniens n. est. incipit de h. considerare. et dividitur illa pars in d. i. q. p. declarat modum secundum quem possunt motus circularis et rectus esse comparabiles. in secunda ut l. at vero si sit comparabilia. declarat quod nullo modo sit comparabilis. i. q. p. sic procedit primo dicit inconveniens esse motum circularem et rectum comparari secundum velocitatem et tardicionem non comperentur per equale in velocitate. secundo cum dicit. amplius non differt. ostendit quod quamvis dicantur tamen sic comparari non differt quantum ad presentem rationem sed p. n. sed si comparantur secundum velocitatem et tardicionem quod comparantur secundum equale in velocitate ad quod declarandum sic procedit primo dicit non esse differentiam quantum ad presentem rationem quamvis dicatur aliquis motum circularem et rectum esse comparabiles tamen per velocitatem et tardicionem. secundo cum dicit. erit autem circularis. dat causam huius etc. quod si motus circularis et rectus sint comparabiles per velocitatem et tardicionem erit maior motus circularis motu recto et etiam minor ipso et si h. erit ei equalis quod n. maius est per resectionem potest fieri equale et etiam si fuit minor per appositionem deficientis potest fieri equale. tercio cum dicit. si n. in a. declarat necessitatem istius consequentie. et primo quoad partem primam quantum ad hanc s. si motus circularis et rectus sint comparabiles secundum velocitatem et tardicionem circularis erit maior recto et minor eo quod sic probat. sit b. circulare et c. rectum et moveatur velocius motu circulari super b. i tempore a. tardius motu moveatur motu recto super c. i eodem a. tempore. huius sic se habentibus erit b. maius quam c. et h. quia velocius est quod in equali spacio tempore pertransit maius spacium. ut patet i. 6. et ita cum circulare sit maius recto motus circularis erit maior recto et eodem modo potest ostendi quod sit minor ipso. si ponatur tardius motum moveri super b. i eodem tempore. consequens cum dicit. igitur si in minori. declarat causam prius positam quoad secundam eius partem que fuit si motus circularis esset maior recto et minor erit ei equalis quod probat retentis eisdem dicens sic. cum velocius i minori tempore pertranseat spacium equale et i. a. tempore pertransit totum b. i aliqua parte temporis a. pertransibit partem ipsius b. equale ipsi c. cum igitur pars circularis sit circularis erit circulare equale recto et i motus circularis motui recto erit equalis. et sic probantur sua causam quoad utramque partem. consequens cum dicit. at vero si sit comparabilia. declarat quod hii motus s. circularis et rectus nullo modo sint comparabiles quia si sic accideret id quod nunc ultimo ostensum est. s. quod rectum sit equale circulari sed rectum esse equale circulari est impossibile quia si sic supponentur sibi invicem et mensurarentur se invicem quorum utrumque est manifeste falsum. igitur non motus circularis et rectus erunt comparabiles. hec ratione primo ponit maiorem. secundo ut i. sed non comparabilia. ponit

motorem. Secundo ut ibi. neque igitur motus motui comparatur. Sed contingit non esse ita. Jam processum est oppositi modo, hic procedit declarando, declarans conditiones que exiguntur ad hoc, ut
ad aliud sit comparabile, et dividitur hec pars in duas. in prima parte declarat
in generali conditiones que exiguntur ad hoc, quod ad aliud sit
comparabile. in secunda ut ibi. Sic igitur non solum. descendit ad
conditiones que exiguntur ad hoc, ut motus motui sit
comparabilis, conditiones autem quas declarat in prima parte sunt
hee. scilicet ut comparabilia non sint equivoca, sed univoca, et
etiam ut sint in eodem subiecto recipiente proximo, et etiam
ut sint eiusdem nature speciei, conditiones autem omnes non re-
quiruntur in illis que sunt sub eadem specie specialissima, quia
solum sunt comparabilia que sunt in eadem specie specialissima, in
declarando hac (?) proprietates sic procedit, primo investigat primam.
secundo secundam. tertio tertiam. prima pars habet principalem et incidentem,
et primo in parte principali quod comparabilia sunt univoca, in parte incidenti
que ibi incipit. aut primum quidem. movet quoddam dubium circa hoc
et ipsum solvit. in prima parte sic procedit, primo dicit quod nulla
equivoca sunt comparabilia, relinquitur ex hoc, quod solum univoca, secundo
ut ibi. ut quia non sunt. assignat rationem ad hoc, et est, acutum
in stilo et in vino, et in ultimis idest in neumatibus, in quibus
reperitur acutum, sicut in cordis ultimis, non est comparabile, et hoc,
quia non est univocum, sed equivocum in ipsis, stilus enim acutus in
stilo est cito penetrare lignum ut habetur. In vino autem
est ratio acuti pungere linguam, in neumate uero autem
in corda fortiter percutere auditum, et ita quia acutum
in ipsis equivocum est, non est comparabile, si enim esset univocum sicut
reperitur in corda ultima et in corda ei propinqua, tunc
esset comparabile, cum in illis esset univocum, quia sicut autem sint comparabilia
necesse est ut sint univoca, sicut enim equivoca sunt etiam non
comparabilia, univoca erunt etiam comparabilia, ex quo concluditur
cum dicit. igitur ratio idem. quod autem acutum in predictis non sit
univocum sed equivocum, velox repertum in motu circulari
et recto non erit univocum, sed equivocum, et cum in ipsis
non sit velox univocum, quod nullo modo erit univocum in
locali motu et in alteratione. consequenter cum dicit. aut primum quidem.
movet quoddam dubium circa iam declaratum et solvit, et
primo moveat, secundo ibi sic procedit, primo dicit quod iam ostensum
non videtur esse verum, scilicet quod non sunt equivoca, et propter hoc sunt
comparabilia, secundo cum dicit. multum enim idem. assignat causam illius
dubii, et est, quia multum in aere et in aqua videtur esse idem
et habere eandem rationem, et cum aer et aqua non sunt
comparabilia in multo, aqua enim et aer non conveniunt, cum
sit divisa duabus diversis generibus, similiter et duplum in omnibus
videtur esse idem, et habere eandem rationem, quia proportio duorum
ad unum, non tamen propter hoc esse duplum omni duplo est
comparabile, mel enim potest esse duplum ad acetum, cum
tamen mel et acetum non est comparatio, et ita non videtur
ut omnia equivoca sunt comparabilia. consequenter cum dicit. aut
in hiis. solvit istud dubium, dicens quod eadem est
ratio in hiis et in predictis. scilicet quod non sunt comparabilia, eo
quod non sunt equivoca univoca, sed equivoca, multum enim in aere

et in aqua. et similiter duplum in melle et aceto,
equivoca sunt, quando equivoca quedam sunt quorum differen-
tie sunt diverse et non equivoce, quedam sunt equivoca quorum
differentie sunt eedem secundum vocem sed sunt diverse secundum
rationem, et iste differentie sunt equivoce, sic et ipsa
nomina differentia esse univoca, et quia iste differentie secundum
vocem sunt eedem, estimantur nomina differentia esse univoca,
et non equivoca. hiis autem equivoca, sunt multum et duplum,
sicut enim multum diffinitur dicendo quod tanta quantitas
erit quantitas equivoca in aere et in aqua similiter et si duplum
diffinitur dicendo quod sit bis equale, et equale bis e-
quivocum in melle et aceto autem sicut diffinitur duplum
dicendo quod sit proportio duorum ad unum, erit unum equivocum,
et eadem ratione duo. patet igitur quod quidam inveniunt idem dicere
dubii, ponendo equivoca, que supponebantur univoca,
michi videtur est verum ut videtur communiter, quod hic non sunt
equivoca pura, sed sunt de mediis equivocorum, que dicuntur
analogia. consequenter cum dicit. et si hoc ratio fuit. investi-
gat secundam proprietatem prius tactam, dato ad hoc quod multum
et duplum et hiis, de quibus dixit idem esse equivoca, quod
essent univoca, secundo sic procedit, primo querit quomodo pos-
sunt quedam univoca esse comparabilia, et quedam non, cum
univocorum sit una natura et in ipsis quam in quibus possit com-
parari. secundo cum dicit. aut quia sunt. declarat hanc questionem,
ex cuius declaratione relinquitur secunda proprietas, intendens
univoca esse comparabilia que sunt in aliquo subiecto recipiente
proximo quando est dicere equum et canem esse comparabiles in
albedine, et hoc, quia secundum proximum albedinis in ipsis est
idem. sicut superficies et album in equo et in cane comparabilia sunt,
secundum id quod est univocum in eis, et est color albus, et secundum
proximum secundum. et non secundum secundum remotum coloris,
quod est equus et canis, et similiter sunt equus et
canis comparabiles in magnitudine, quia magnitudo in illis
est in eodem subiecto proximo aqua autem et vox cum non par-
ticipent aliquam naturam unam, que possit esse secundum proximum
albedinis et magnitudinis, non sunt comparabiles in albedine
aut in magnitudine, albedo enim sive magnitudo si dicatur
de ipsis, erit in subiecto proximo alio et alio, et ita
patet tertia proprietas quod comparabilia sunt in eodem subiecto
proximo recipiente. Non enim sufficit ad hoc ut aliqua
sint comparabilia, ipsa esse in eodem quocumque modo, sed
solum in eodem subiecto proximo, quia si sic, esset dicere omnia
esse unum et ad invicem comparabilia, cum omnia conveniunt
unum in essendo in uno aliquo modo, ut scilicet in substantia, sicut
enim propter istam ydemptitatem esset ydemptitas autem comparabilitatis
tunc possent dici equale et dulce et album,
idem, et comparabilia, modo autem non est sic et hoc, quia sunt
in subiectis proximis in aliis et aliis. consequenter cum dicit. amplius
autem. investigat tertiam proprietatem, intendens quod illa
univoca que sunt comparabilia, et in eodem subiecto proximo reci-
piente, sunt unius nature speciei, hoc enim sic esset, non
essent in eadem (?) proprietate formaliter proximis figuris in ullis (?), quia illa

que sunt copa^na / hnt unu sbm pximu / non
qdcuqz indifferent sz tale qd e gens nc ipoz
et ita ipa uni nc sunt. si g n solu. h desce
dit ad codicones q exigunt i motibz ad imce
copabi^lz / et diui h ps i d. m. q. p. gcludit
ex pdcis gdicões que exigunt ad copabi^te
motuu ulr. i fa itu i. qr si q i eqlr. desce
dit i spali ad codicões motuu et mutaconu
cocludit g i p pte. ex pdcis gdicões q exi
gunt in copa^te motuu ulr / sic / cu n solu
suffi^at / ad copabi^te aliqz ad imce ut sint
uni^ca / sz i oz ut sint i eod sbo pxio et i
nc eidm pxie / et eid spei spalissie / ut pre
hitu e / ad cui explanacom iepoit qda ex^m
et e / cu color diuidit i albu et nig^m / color
n e copa^lis / i g^m color / imo solu p aliq spale
colore ut fm albu et nig^m / cu i sit / nece
e s^r ee i motu / s. ut motus ad imce co
pabiles n solu sit uni^ca / sz i ut sit i eod
sbo pxio / q e magni^do / et i ut sit eide
nc pxie / i. eid spei spalissie / si. n. un mot
fuit fm locu / et aliu fm altacom / isti mot
no erunt eqles i uelo^te / n ulr ad se imce
copa^les / cui ca est / qd isti mot sunt diuisi
fm spem et no eidm spei spalissie. gnt
cu dic. qr si no i eqli tpe. descendit ad spa
les motus et mutacões. et ht illa ps d. i. q.
p. inuestigat codicões q exigunt i copabi^te
spaliu motuu ad imce / m scda ut ibi. et
de gne quid. inuestigat codicões mutaconu
ad imce copabiliu / p adh ht d. i. q. pma
inuestigat condicões motuu localiu gpabiliu
ad imce / i fa ut i. de alta^ne aut. inuesti
gat codicões altaconu ad imce copabiliu.
i p pte sic pcedit / p dic q si mot locales
sit eq ueloces / qui sunt in tpe eqli / et sit
magni^ne eqlem / aliq m / duo mot locales
ctu^lis / et rect erunt eqles / cu g h sit f^m
et p^m. fo cu dic. ut^m g eq sit. q codicões
iam tacte. n suffi^ut / ad eqli^te su copabi^te
motuu localiu ad imce / o^r que codicones
exigunt / et qd sufficiat ad h ut mot loca
les sit eqles su ad imce copa^les / et ht ista
ps d. i. q. p. declat q exigunt et q suffi
ciut p inuicte. m fa ut i. amp sup qd. de
clat q exigunt et sufficiunt p esti^com / i p
pte sic pcedit / p moz qnda qom ex cui
solone hent motuu / et e / si motus ctu^lis
localis et rectus / n sunt eqles / n ad imce co
pa^les / ut^m h fit / qr mot e gen hns sb se
spes / i qd no sit spes spe^ma / aut qr magni^do sit
q fit motus e gns sb se hns spes / et h e
tps sit id n diuisu i ipis / tps. n. ca icopabi^lis n
e. fo ut i. au sit illa. declat ista qom icendns
qd motus localis spes ht / qr magni^do sit q^m
e ht spes / un mot cose magni^ne in h / q e
diuisi^ui p spes / et i ca i copabi^lis mot localis c
cu^lis et recti e utrq. s. mot hns spes et mag^do
hns spes / qr ad h qd mot lo^les sit ad imce co
pa^les / nece e ut sit eid spei / et i sit eande
magni^ne spe. gnt cu dic. amp sit quid. o^r qd
exigit et qd sufficiat ad copabi^te motuu localiu
ad imce / p estimacom / et illa estimacom remoz
declans / p qd e i^d / qd exigit et sufficit / et e
ydemp^tas istrmti / p qd fit mot. estimat. n.
qd si istrmentu sit unu / q mot sit id spe
et ad imce copa^les / et si istrmta motuu sint
diusa / qd mot sint diuisi spe / et ad imce i copa^les
ut dns ambula^ne fit p pedes / et volacom p
alas tanq^m p istrmta / fo cu dic. au no. remoz
ista estimacom / intendns qd mot diuisi^ui scdm
istrmta / n diuisit fm spem / sz solu p fi^as / et p
h idemp^tas instrmti au diuisitas no sufficit ad
copabi^te motuu au ad icopabi^te / et aduend e
q possz dici / si uolacõ et ambulõ no differt fm
spem / et ut in h uelle / sz solu fm fi^as / eo qd
eoz sbita pa / q sunt hõ ut a^t a^d gssi^le / et auis
no differt fm spem / sz solu fm fi^as. no. n.
sunt sbita pxia ambulacois / hõ ut a^d at gssi^le /
n uolacois auis / imo e a^e radix gis i istis a q
egdiunt isti mot / tanq^m a sbõ pxio / gnt cum
dic. qr q in eqli. gcludit ex postensis q gdicões
exigunt et que sufficiunt ad copabi^te motuu
localiu ad imce i uelo^te / q^m ipos mot ee
i eqli tpe / sit magni^ne eqle / i. s. qd mot sit
eide spei / et i magni^do sit q^m fit mot silr
sit eidm spei / et qr mot ee eidem spei e maxia
ca copabi^lis motuu ad imce / et diuisitas eoz
fm spem e ca in copabi^lis / ex h cocludit gnt cu
dic. qr h cosi^d e. q cosi^d e / qd sit i^d qd facit
motus differre fm spem. adh aut qd unu uni
e copa^le / qd e eid spei solu / et no que sunt eid
gnis i g^m talia / sbiugit cu dic. et sigt ea hec.
qd i^e smo maxie sigt / q^m gnis n e oio uni^cu /
imo aliq m equi^cu / sz equo^nu / qdam sunt latentes.
et qdam maife. sunt. n. qda equi^ces / multu dis
tantes ut. s. pe equo^ces / ei sunt canis i hi.
queda au analo^ce / su ambigue / ca e ens / qdam
i sunt equo^ces eid gnis / q pp appxcom i n gnis
et silitu^ne / no uident ee equo^ces / cu tn aliq
sint equo^ces / et qr gclusit ia cosi^d ee qd facit
motu differre p spem / gnit gnit cu dic. q^m g
ulr. qd fac aliqm mm differre fm spem / ut^m
. s. diuisitas sbi tm / au diuisitas i sbo et i forma.

et non quomodo hoc cognosci possit. et intendit istam questionem
solvere cum dicit. Aut quia est. Intendit quoniam diversitas secundum
formam et secundum subiectum est quod hoc cognosci potest per differentiam.
si enim voluerimus scire de aliqua alteratione utrum sit eiusdem speciei
specialissime considerandum est ad differentiam ipsius. si enim differentia fuerit
eadem in diversis, et illa alteratio est speciei specialissima. Sed si dif-
ferentie fuerint diverse in ipsis, necessario. ut si voluerimus
scire utrum album sit idem secundum speciem in omnibus albis, videndum
est utrum differentia eius sit penitus eadem in omnibus, et similiter
de dulci et de omnibus aliis consimilibus. si autem differentia
albi sit alia et alia in aliquibus, non est album idem in
ipsis secundum speciem. Et quia dixit tantum posse diversificari
secundum speciem aut secundum diversitatem subiecti aut secundum diversitatem forme
subiecti, et possibile est dicere aliquando esse causam a parte agentis, addidit cum dicit.
Aut quia omnino. tantum posse diversificari secundum speciem quia nullo
modo sit eadem. deinde cum dicit. De alteratione autem. determinat
conditiones alterationum ad invicem comparabilium. et procedit
sic. primo dat intentionem, dicens considerandum esse quando alteratio est
alterationi sit equalis sive comparabilis in velocitate. secundo ut ibi.
Si autem est ipsum sanari. prosequitur intentionem. intendens quod si
due fuerint alterationes, et in eodem tempore, et in eadem passi-
one secundum speciem, non dissimilem in fortitudine et debilitate
et in corporibus subiectorum alteratorum secundum speciem, erunt alterationes
equales in velocitate. si enim non fuerint in tempore equali reliquis
conditionibus existentibus non erunt alterationes equales immo una
erit maior alia. si in fuerint in passiones dissimiles
in fortitudine et debilitate, adhuc non erunt equales immo una
maior alia. Similiter et si non fuerint in passione eadem
secundum speciem aut subiectorum diversorum secundum speciem, reliquis conditionibus
existentibus non erunt equales, nec ad invicem comparabiles, cum diver-
sorum secundum speciem non sit comparatio ad invicem. In hac autem parte
in qua hoc ostendit, sic procedit. primo ostendit quod exigitur tempus equale ad
hoc quod alterationes sint equales in velocitate, secundo ut ibi. Utrum igitur
in quo est. ostendit quod reliquas conditiones predicte exiguntur ad
hoc ut alterationes sint equales in velocitate. in prima parte sic pro-
cedit. primo ostendit quod iam dictum est. sic. cum in sanari sit
quoddam alterari, si contingat unum velocius sanari et
alium tardius, et sic quoddam sit sanari alteratio non est equalis
in velocitate quia est eorum quorum unus velocius sanatur et alius
tardius, sed alterationes eorum qui sic sanantur sunt equales
in velocitate et in ad equalitatem alterationum in velocitate exigitur
equalitas temporis. et quia equale proprie dicitur in quantitate et non in
passionibus sive alterationibus secundum passiones, propter hoc subiungit cum dicit.
Sed quod alteratum est. quia alterationem alterationi esse equale non dicitur
hoc proprie, immo sic equale dicitur in quantitatibus, simile dicitur simile in
qualitatibus, tamen propter dicit, quod supponatur in equale dici in qualitatibus
sive alterationibus secundum quantitates propter equalitatem in tempore. deinde cum
dicit. Utrum igitur in quo est. ostendit quod cetere conditiones exiguntur
ad hoc ut alterationes sint equales in velocitate. unde sic procedit.
primo facit quandam questionem et est, utrum comparanda sit passio
passioni aut subiectum subiecto ad hoc ut alterationes sint equales
in velocitate. secundo cum dicit. Hoc quidem igitur. declarat istam questionem

declarans primo quod oportet comparare passionem. ut accipiatur
eandem esse passionem secundum speciem et in non dissimilem
sed similem in fortitudine et debilitate. si enim non fuerit
passio similis in fortitudine et debilitate, erit una alteratio
maior alia. si in non fuerit eadem passio secundum speciem
non erunt alterationes comparabiles et ita nec equales, cum comparatio
sit solum eorum que sunt eiusdem speciei. et quia oportet ut
nunc dictum est passionem esse eandem secundum speciem ad hoc
ut alterationes sint ad invicem comparabiles aut equales concludit
ex hoc. deinde cum dicit. Videndum. quod oportet considerare quot sunt
species alterationum. et in quot loci mutationis, et ne
dubitetur sic hoc docet qualiter hoc cognosci posse, secundo
cum dicit. Si quidem igitur. dicens quod si propria subiecta motuum et
non secundum accidens sint diversa specie, et motus erunt
diversi specie. si autem subiecta fuerint diversa genere,
et motus erunt diversi genere. et similiter si subiecta
fuerint diversa numero et motus erunt diversi numero. et
sic declarat questionem prius positam quantum ad comparabilitatem
passionum. deinde cum dicit. Si quidem utrumque oportet. declarat ipsam
quo ad subiectum, ostendens quod oportet considerare utrum subiectum
subiecto sit comparabile, ad hoc ut alterationes sint ad invicem com-
parabiles et sic procedit. secundum morem quandam questionem, et est, si oportet
considerare utrum passiones sint eiusdem speciei et in similes
in fortitudine et debilitate, ut iam ostensum est, ad hoc ut
alterationes sint equales in velocitate, quod est utrum similiter oporteat
considerare ad subiecta alterationum utrum sint comparabilia
ut si hoc subiectum dealbatur et in alio utrum respectu subiecti in
equali dealbatione sint. secundo cum dicit. Aut in utrisque. solvit
istam questionem intendens quod considerandum est ad subiecta
et ad passiones in comparabilitate, et dat causam huius cum
dicit. Aut eadem est. et est, quod alteratio est eadem specie
aut non eadem secundum quod passio subiecti est eadem. Similiter
in alteratio est equalis aut inequalis si subiecta fuerint equalia aut
inequalia. Et de generatione quidem. hic descendit ad conditiones
que exiguntur ad hoc quod mutationes sint ad invicem comparabiles
scilicet generationis et corruptionis, et procedit sic. primo
dat intentionem dicens idem esse considerandum de generatione et cor-
ruptione quod prius consideratum est de loci mutatione et alteratione
scilicet quando est dicere generationem esse equalem generationi in velocitate et
quando inequalem, et similiter intelligendum de corruptione. Et notandum quod
sumit hic generationem et corruptionem non solum prout dicunt
terminos sive complectiones mutationum. Sed prout complectuntur
vias in terminos. secundo cum dicit. Aut si in equali tempore.
declarat quod sumit, intendens quod si duo generantur in
equali tempore, dummodo sint eiusdem speciei specialissime, dicuntur
generationes talium equales in velocitate, si autem generentur non
in tempore equali, esse dicitur una generatio maior alia. secundo contingit
intelligere, quod si generata non sint eiusdem speciei non erunt
generationes comparabiles, et quia ostensum est supra, quod in loci mutatione
et alteratione non sufficiat ut sit ydemptitas solum secundum
speciem ad hoc ut motus sint equales, immo in loci mutatione
propter hoc quod magnitudines per quas fit motus sunt eadem

speciei, oportet ut sint equales in magnitudine, si enim fuerint inequales et motus erunt inequales. et sic in alteratione non sufficit ut eedem sint passiones secundum speciem, immo oportet quod sint similes in fortitudine et debilitate, ad hoc ut alterationes sint equales, si enim fuerint dissimiles erunt alterationes inequales. quia sic posset aliquis dubitare propter quod dicit hic solum sufficere ad equalitatem generationis ydemptitatem secundum speciem cum equalitate temporis, ad hoc respondet cum dicit. Non enim habemus etc. intendens hoc sufficere quia nomina non sunt imposita in substantia que sunt duarum substantiarum eiusdem speciei in generatione nec differentie earum, sicut est in qualitate et quantitate, in quantitate enim significantur hec per equale et inequale, in qualitate vero per simile et dissimile, quibus non sunt nomina imposita proportionaliter correspondencia in substantia. et quia hoc modo non posset responderi si substantia componeretur ex numeris ut volebant quidam, propter hoc subiungit cum dicit. aut si numerus. quod si substantia esset numerus ut volebant quidam tunc posset dici substantia equalis substantie secundum equalitatem numeri sive similis speciei, et posset dici una maior alia secundum plus et minus in numero. et ne putetur quod idem et diversum sint in substantia sicut simile et dissimile in qualitate, et equale et inequale in quantitate, removet hoc cum dicit. Sed equivocum, intendens quod idem specie est equivocum et quando ad substantias eiusdem speciei sive dicantur secundum equalitatem sive secundum plus et minus. quod non est de eo quod est simile aut equale, neque enim est equale in substantiis neque plus aut minus significatum proprio nomine sicut est in qualitate, quia illa passio que plus habet de qualitate dicitur excellens in qualitate, id est quod plus est dicitur maius. et sic clara est illa pars in qua intendit de comparabilitate motuum ad invicem, et intelligendum quod non declarat conditiones que exiguntur ad comparabilitatem in augmentatione per se, quia que ad illas conditiones similis est in alteratione et in loci mutatione.

Quoniam autem movens movet. Declarato de comparatione motuum ad invicem, in hac parte intendit de comparatione motuum ad motorem declarans comparationem motorum et motuum mobilium motorum ab ipsis, et dividitur hec pars in duas, in prima declarat comparationem motoris mobilis moti in loci mutatione, in secunda ut ibi. Si igitur in alteratione, in alteratione et diminutione per inductionem. in quarum prima premittit quedam necessaria ad suam comparationem. in secunda ut ibi. In equali igitur tempore, incipit comparare. in prima parte sic procedit, primo premittit quod motor secundum locum movet quantum et in quanto et per quantum. cum enim motor secundum locum semper movet aliquid et ad aliquid, et exponit hoc, quando in tempore et ad aliquam magnitudinem quantam, quod est intelligendum de motore quod est corpus et non de virtute in corpore, quod dat intelligere per hoc quod dicit. Semper enim. hoc enim sit cum motu movetur, quando ita est, oportet id quod movetur quantum esse et quantum moveri per spacium quantum, et hec duo dat intelligere per hoc quod dicit. quare quantum quoddam. et adhuc in tempore quanto, hoc facit primo.

secundo cum dicit. Sit igitur A, imponit nomina motori et moto et tempori in quo et spacio super quod fit motus, vocans motorem A, motum B, spacium C, tempus D. tertio cum dicit. In equali igitur tempore, incipit comparare, et dividitur illa pars in duas. in quarum prima comparat unum motorem ad unum mobile motum ab ipsis, in secunda ut ibi. Si autem duo, comparat duos motores ad duos mobiles motos ab ipsis. prima pars adhuc in duas, in prima comparat ut dictum est secundum proportionem necessariam, in secunda ut ibi. Et si ipsum, secundum proportionem non necessariam. in prima parte facit quattuor comparationes, quarum prima est, si aliqua potentia movens movet aliquid in aliquo tempore per aliquod spacium, et nominentur hec per litteras ut predictum est, equalis potentia movens movebit medietatem illius mobilis per duplum spacium in eodem tempore. secunda comparatio est quod retenta eadem potentia equalis potentia movebit medietatem mobilis per totum spacium per quod movebatur totum in medietate temporis. et hoc est propter proportionem ipsorum ad invicem, quoniam velocitas propria unicuique motui sequitur excessum potentie motoris supra potentiam mobilis, et hoc est generale in omni motore cuius potentia est finita. tertia comparatio est quod si aliqua potentia movens moveat aliquid per aliquod spacium in aliquo tempore toto, movebit medietatem illius in medietate temporis per idem spacium. quarta comparatio est quod medietas illius potentie moventis movebit medietatem mobilis per idem spacium in tempore toto equali. et imponit nomina istis partibus moventibus et motis vocans partem moventis quod est A E, et partem mobilis quod est B Z. iste enim comparationes manifeste sunt per hoc quod est eadem proportio partis moventis ad totum movens que est proportio mobilis ad totum mobile. quinto cum dicit. Et si ipsum, comparat unum motorem ad unum mobile motum secundum proportionem non necessariam, et dat duas comparationes non necessarias. quarum prima est, si aliquod movens movet aliquid per aliquod spacium in aliquo tempore, et ponit ista in terminis, non est necesse ut idem movens moveat duplum prioris mobilis in tempore equali tempori priori per medietatem prioris spacii, immo potest contingere quod omnino non possit plus moveri priori moto. secundam comparationem facit cum dicit. Si vero K A etc., si aliquod movens movet aliquid in aliquo tempore per aliquod spacium, medietas virtutis moventis non est necesse ut moveat totum motum per aliquam partem ipsius spacii in toto tempore, que pars spacii se habeat ad totum spacium secundum eandem proportionem in qua se habet pars virtutis moventis ad totam virtutem moventem, sicut ponit in terminis, immo potest contingere quod pars virtutis moventis omnino non movebit. si enim necesse esset, si tota virtus que movet aliquid per aliquod spacium in aliquo tempore toto, ut medietas aut alia quecumque pars virtutis moventis moveret idem motum in eodem tempore per aliquam partem ipsius spacii, tunc necesse esset unum hominem trahere navem per aliquam partem spacii, quam navem in numero non trahunt nisi a multis, et hoc, si tota virtus moventis dividatur secundum numerum portionum moventium et totum spacium secundum eandem proportionem, sed hoc est inconveniens. ex quo patet quod iste comparationes sint secundum

proporcionem non necessariam ex quibus concludit cum dicit. Ca propter zenonis racio. quod racio zenonis non est vera quia voluit facere quod cuiuslibet grani medium facit sonum in suo descensu, quia totus modius in descendendo sonum facit, putavit enim necesse esse aliquam partem facere sonum ad hoc ut totus sonum faceret in descendendo, similiter in volunt guttas sucessive cadentes super lapidem necesse omnes aliquam remocionem facere a lapide id est scilicet ut quelibet ad remocionem in cadendo ad hoc ut ex casu omnium guttarum tandem cavetur lapis, sed non est sic. immo iste sermo sophisticus est. In casu enim guttarum omnes gutte precedentes aliquam faciunt separacionem ad cavacionem que prius non fuit. ultima autem complet cavacionem que tamen de se non poterit esse cava- re, sed precedentibus omnibus separacionibus ad cavacionem ex reliquis guttis relictas ita quod habuerit nimis, ut sic, quando ultima necessaria ad cavacionem ultima gutta cadens facit illam cavacionem in actu. Similiter est communiter. si triginta homines et non pauciores possunt trahere navem unusquisque aliquam separacionem relinquat ad tractum navis que prius non erat. ita scilicet quod vigintinove non trahant navem sed quilibet ulteriam disposicionem ad tractum navis relinquunt tricesimus autem in actu facit tractum navis quod per se facere non posset. et similiter nullum granum medii acervi dividit complete ut faciat sonum in casu vel descensu, sed quodlibet aliquam separacionem relinquit que prius non erat non faceret per aliquam talem disposicionem ad sonum si per se caderet, qualem facit in toto, et cum hoc totus est, quod pars generis in genere non est in actu immo potencia est in toto et propter hoc non moveretur aliqua pars in actu in toto, sed solum in potencia, unde nulla sonum facere potest in cadendo cuiuslibet totum possit. consequenter cum dicit. si non duo. comparat duos motores ad duos in terminis motarum ab ipsis et est intencio quia si duo potencie moventes movent duo mota divisim in eodem tempore per aliquod spacium ipse potencie coniuncte movebunt illa duo mota si coniuncta fuerint per equale spacium in eodem tempore, et hoc, quia proporcio est totius moti ad totam virtutem moventem sicut est partium motarum ad partes moventes. consequenter cum dicit. sit igitur in alteracione declarat composicionem motorum in terminis motarum ab ipsis et in alteracione et in augmentacione, et procedit sic, primo dicit quod similiter est composicio motorum ad invicem in terminis motarum in alteracione et augmentacione, illi composicioni que predicta est in motore secundum locum. ad rem motam ab ipso. secundo cum dicit. quod est augens. probat quod similiter est, unde scilicet primo premittit quandam necessariam ad suam composicionem sicut fecit in precedentibus, et sunt, quod in augmentacione est quod augmentat et quod augmentatur et hoc, in tempore quanto et quod etiam quantum augmentat quantum augmentatum quantum est, similiter autem in alteracione est quod alterans et quod alteratur. hoc premittit primo, secundo cum dicit. et quantitas. incipit suam composicionem unde sic procedit primo facit composicionem secundum proporcionem necessariam ut prius. secundo ut ibi. si autem alterans. secundum proporcionem non necessariam, composicio quam facit in prima parte est, quod si quod alterat quod aut

augmentat in aliquo tempore id est scilicet quod in duplo tempore potens sit alterare sive augmentare duplum, medietas illius virtutis alterantis aut augmentantis in medio tempore augmentabit aut alterabit duplum illius medietatis in tempore equali aut medietatem dupli totius, hoc littera posset aliter exponi ita scilicet quod si aliqua virtus potens sit in alterando aut augmentando aliquid in aliquo tempore quod in duplo tempore potens est similiter duplum in medio tempore similiter medietatem et consequenter similiter medietatem in medio tempore, sed ad istam exposicionem oportet supponere quod virtus alterans aut augmentans potens sit et similiter duplum et similiter subduplum, aliter non recipiet ista exposicio instanciam sicut predictum est in loci mutacione. consequenter cum dicit. si autem alterans. facit composicionem secundum proporcionem non necessariam, et est, si aliqua potencia alterans aut augmentans alterat aut augmentat aliquid in aliquo tempore non est necesse ut medietas potencie alteret aut augmentet idem in aliqua parte illius temporis, ut scilicet in medietate partis temporis nec consequenter in medio tempore medietatem potencie necesse est alterare aut augmentare idem, immo potest contingere quod medietas potencie omnino non augmentabit aut alterabit ut predictum est in motu secundum locum, quia cuiuslibet tota virtus mobilis possit in motum totius, nulla tamen pars per aliquam partem spacii potest in motum eiusdem.

2⁵ 8

Utrum autem factus sit motus. In parte precedente a principio .vii. declaratum est primum, utrum sit aliquis motus primus, et aliquis motor primus, et declaratum est quod sic. in hac parte ut patet ex dictis est intencio declarare utrum sit aliquis motus eternus, et aliquis motor eternus, cuius declaracio non generet totum istum octavum. sed etiam ad istum locum ut non quarto facientibus primum, sicut patet ex divisione in principio .vii. huius, ista autem pars prima dividitur in duas. in qua prima inquirit utrum sit aliquis motus eternus, in secunda que ibi incipit. primam autem consideracionis. inquirit utrum sit aliquis motor eternus, et ordinavit istas partes sic, quia per eternitatem motus demonstrat eternitatem motoris. demonstracione quia non propter quid. prima pars adhuc dividitur in duas. in prima quarta parte premittit quandam prohemium, in secunda ut ibi. incipiens autem primum. incipit suam prosecucionem, in prima parte quarta facit. primo dat intencionem, secundo declarat quomodo in diversis diversi senserunt circa ipsum et in hoc dat causam intencionis. Secundo declarat duos modos circa alteram partem intencionis. scilicet si dicatur quod motus non sit eternus. querendo dat nullitatem intencionis. dat igitur primo intencionem, dicens considerare esse utrum motus aliquis sit factus cum prius non fuit, et aliquando corrumpetur, ita quod contingat non moveri aut neque fuit factus neque corrumpetur, sed semper erat et semper erit, quidam immortalis et indeficiens, sicut quedam vita existentibus in omnibus non consistentibus quasi vita quedam, primo enim motus est de motibus ut ulterius videbitur, sicut anima de vita viventibus, secundo cum dicit. esse igitur motum. declarat quomodo diversi diversimode senserunt circa intencionem, et in hoc dat causam intencionis dicens primo quod omnes loquentes de entibus naturalibus et de factura mundi affirmant motum esse, et hoc, quia non possunt considerare in factura mundi sicut in mundo secundum

quod accidunt generationi et corruptioni in ipso, aut secundum totum aut
secundum partes, aut motus fuit cum ipso, licet generationem aut
corruptionem sine motu esse, secundo cum dicit. sed quicumque dicunt
decem (?) qualiter dixit dixisse senserunt contra hoc/ dicens quod
quidam posuerunt mundos esse infinitos, id est quod quosdam
posuerunt generari et quosdam corrumpi per successionem/
et sic dicentes necessario dicunt motum esse eternum, sed hoc per
successionem. Non enim dicunt omnes dicentes motum esse
eternum et continuum/ quemadmodum empedocles, ut inferius patebit/
qui enim sic ponunt generationem et corruptionem mundorum infinitorum,
necesse habent ponere ipsos cum motu, cum
generatio aut corruptio sine motu non fiat, et ita necesse
habent ponere motum infinitum et eternum. Alii autem
fuerunt qui posuerunt mundum esse unum, et ipsum ge-
nerari et corrumpi, et non esse eternum, et isti similiter
dicunt de motu, scilicet motum non esse eternum. Hoc est sermo
quem facit in parte prohemiali/ deinde cum dicit. si igitur contingit
facit tertium (?). scilicet declarat duos modos esse alterius partis
inventionis, que est, si detur quod motus non sit eternus/ dicens quod
si motus non sit eternus/ uno aliorum contingit omnino non
moveri, tunc necesse est hoc accidere, aut secundum quod posuit
anaxagoras/ aut secundum quod posuit empedocles/ anaxagoras autem posuit
omnia simul esse ante generationem mundi per tempus infinitum in
uno confuso infinito, et in illo quiescere, et postea
posuit intellectum qui apud ipsum fuit deus/ facientem
motum et extrahentem res ab illo confuso, et sic
mundum generari, et intellexit anaxagoras per omnia existentia
in mixto infinito partes consimiles, quas posuit elementa mundi
et omnium eorum in mundo, propter hoc quod dicit sic/ intel-
ligit ipsa elementa fuisse latentia in illo uno mixto
infinito, quousque extraxit ea, et reduxit in actum, ex
ipsis generans mundum, hoc fuit positio anaxagore. Empedocles autem
posuit quandoque motum esse et quandoque quietem. posuit
enim motum fieri, cum per amicitiam adunantur omnia que
posuit principia mundi, et sunt hec .iiii. elementa, que secundum
ipsum sunt principia materialia et amicitia et lis principia
agentia, et secundum istum motum posuit mundum
corrumpi, adhuc autem posuit motum fieri, cum per litem
disgregantur omnia elementa mundi ab illo uno in quo erant
per amicitiam adunata et sic ex uno multa facta
et secundum hunc motum posuit mundum generari. in temporibus
autem mediis posuit quietem, scilicet ut cum per litem
disgregata sunt elementa, et ex uno multa facta, tunc
posuit quiescere, quousque per amicitiam incipient coad-
unari. et similiter per amicitiam cum fuerint coadunata po-
suit quiescere, quousque iterum per litem incipient disgrega-
ri. et fieri multa, in comparatione autem partibus mundi
ut ultimo commentator (?) posuit amicitiam causam generationis et
compositionis, litem autem omnium partium dissolutionis et di-
visionis ad invicem distantium in eodem individuo, et
quia in spera celesti non sunt partes dissimiles, propter hoc
posuit ipse speram celestem compositam ex elementis. et

amicitia que secundum ipsum fuit deus, et cum induxit opinionem
empedoclis in generatione et corruptione mundi induxit verba ipsius
empedoclis/ deinde cum dicit. dicens sic. quia dixit quia in quantum ex
multis fit unum per amicitiam in processu et multa ex
uno per litem mundum generari et corrumpi, et non esse
aliquid eternum. In quantum autem sic fit continue successive a
generatione in corruptionem et econverso, et numquam deficiet ista com-
mutatio, sic est dicendum aliquid esse eternum in rebus, sic enim considerat
motus dicitur eternus, sic et mundi qui numquam deficiunt
quorum generationes et corruptiones necesse sunt cum motu et
vocat istum motum circularem, quia semper fit rotatio a generatione
in corruptionem et econverso./ hoc igitur modo opinandum est empedoclem po-
nere mundum generari et corrumpi infinities, et in motum
esse eternum, opinionem autem platonis non posuit quia quamvis plato
posuit mundum generari non autem corrumpi, posuit tamen omnia
ante generationem mundi esse in uno mixto per tempus infinitum
non quiescentia sed mota motu inordinato, que ab
intellectu generante mundum, reducebantur in ordinem. hoc est
totum quod facit in prohemio/ deinde cum dicit. considerare igitur. dat utilitatem
inventionis, dicens considerare esse de hoc. et hoc quia scire hoc non
solum est scire utile ad considerandum de rebus naturalibus, sed etiam
ad habendum cognitionem et scientiam de primo principio, et ita ad con-
siderationem methaphisicam sive divinam, divinus enim non potest
probare primum principium movens esse, nisi sumat hoc a natu-
rali dicit commentator. avicenna tamen dixisse, cum posuit posse
demonstrari a divino primum principium esse. et similiter dicit quod algazel
reprehendendus est in hoc, quod quantum ad hoc secutus est avicennam/
tenuit enim dicens eorum rationes, et omnino nullam demonstrationem.
Incipiens autem primam demonstrationem partis prohemialis, incipit hic
suam prosecutionem. et dividitur hec in duas, in quarum prima dat rationes
ad partem unam que est quod motus est eternus, et secunda quod sermo
aliorum dicentium ut anaxagoras et empedocles fictivus est, in secunda
ut ibi. videbitur ex hiis. dat rationes ad partem secundum se ipsum
et eas solvit. prima pars adhuc dividitur in duas, in quarum prima dat
rationes ad partem unam quam intendit. in secunda ut ibi. similiter autem
est dicere. ostendit quod sermo aliorum dicentium est fictivus/ prima pars
adhuc dividitur in duas, in quarum prima dat rationes ad hoc quod motus
non incepit esse. in secunda ut ibi. eadem autem ratio est. dat
rationes ad hoc quod non desinet esse. adhuc prima pars dividitur in
duas, in quarum prima ratiocinatur quod motus non incepit esse per
rationem eius quod est motum essentiale (?)./ ut per rationem diffinitionis
motus. in secunda ut ibi. adhuc autem prius vel est. ratiocinatur
quod motus non incepit esse, per id quod sequitur continuationem motus,
ut per rationem temporis. in prima parte sic procedit, primo dicit
a quo ultimo incipit ratiocinari, quoniam ex diffinitione mo-
tus data in tertio physicorum/ secundo ut ibi. dicimus igitur motum.
incipit ratiocinari, et dat unam rationem principalem, que talis
est, si motus est actus mobilis in quantum mobile, quod est
diffinitio motus, esse necesse est secundum quemlibet motum fuit
mobile secundum illum motum esse, hoc enim concedet unus-
quisque, licet non per diffinitionem motus, manifestum est enim
secundum unumquemque motum illud moveri, illud quod habet potentiam

ut moueatur quod quid necesse est existere motu ei existente in actu. Sic ergo colligit primam conditionem quod si aliquis motus primus est mobile illo motu erit et si hoc, quando mobile aut est factum cum prius non esset aut est perpetuum sed utrumque est impossibile, ergo primum ex quo sequitur scilicet quod sit aliquis motus primus. Hec ratio contexta est ex duabus conditionalibus, circa quas sic procedit, primo ponit primam ad cuius explanationem interponit quedam que patent. necessitas autem consequentie eius satis patet ex diffinitione motus. secundo cum dicit, ergo et hoc. supponit consequens prime conditionalis per antecedens inferens ex eo consequens se, et est necessitas consequentie de se manifesta. tertio cum dicit, Siquidem igitur. destruit consequens ultime conditionalis et primo primam partem illius que fuit mobile esse factum cum prius non fuit aut mobilia plura si fiat plura non est curandum, sic si mobile fuit factum postquam prius non fuit, tunc ante mutationem que posita est primo erit motus prior in quo factum est ipsum mobile, quod sic patet cum mobile prius fuit in potentia quam esset factum in actu, et non posset educi de hac potentia in actum nisi per motum, oportet motum esse in quo educatur in actum, et iste ante motum qui ponitur primus est motus prior quod est inconveniens. secundo cum dicit, Si autem que sunt. destruit secundam partem consequentis que fuit mobile esse perpetuum. circa quam sic procedit primo dicit quod irrationabile est dicere mobile eternaliter existere motu non existente et aliquam incipere moueri. non enim est ratio propter quam incipiat moueri tunc plus quam prius. hoc tamen est irrationabile illis qui considerant naturam mouentis et moti. quod intelligitur per hoc quod dicit. inde scientibus secundum unam litteram. secundo cum dicit. At uero si magis. probat hoc esse irrationabile ubi sic procedit primo dicit quod fundantibus intellectum in considerando naturam mouentis et moti apparebit idem inconveniens accidere ex hac positione qua est mobile esse perpetuum quod predictum est accidere si ponatur mobile esse factum et est inconveniens ante primam mutationem esse mutationem aliam. secundo cum dicit. Si enim alius quidem. probat quod idem inconveniens sequitur, sed si motiuum et mobile existant quorum alterum aliud primo mouet alterum autem primo mouetur, tunc cum non mouerit hoc mouebat non mouebatur prius sed quiescebat quod est impossibile, necesse est ad minus alterum ipsorum mutari ante quam unum fiat primo mouens et reliquum primo motum, et si hoc ante mutationem que ponebatur prima est mutatio alia prior, hec ratio contexta est ex duabus conditionalibus circa quas sic procedit primo ponit primam et patet. secundo cum dicit. erat aliquid enim causa quietis etiam necessitas consequentie et est, cum ante quam motiuum primo mouerit et motum primo moueretur quiescebat ipsum motum que fuit aliqua causa quietis, et hoc aut in altero ipsorum aut in utroque quando quidem causam quietis necesse est fuisse auferri ante quam hoc primo moueret et hoc primo moueretur cum ergo quies sit priuatio motus necesse est illam ablationem quietis aut esse motum aut consequens motum et iste ante primum motum erit motus primus. tertio cum dicit. quare autem primus. supponit consequens prime conditionalis per antecedens inferens ex eo consequens se, cuius consequentie necessitas manifesta est. quarto cum dicit. Alia quidem. reddit

sit etiam necessitas consequentie prime conditionalis sufficienter probans eam quam prius tantum tangebat ubi sic procedit. primo facit quandam divisionem ulteriorem ut manifesta sit sua demonstratio in omni genere motus, secundo ut ibi. Si ergo quecumque. incipit suam declarationem. dicit autem quod sicut est videre corporum que mouentur propter aliquid. et est huiusmodi quia primo facit divisionem quia quedam que mouentur propter aliquid mouentur singulariter, id est tantum secundum unum modum contrariorum eternaliter, ut sunt illa que mouentur a potentia naturali, ignis enim calefacit eternaliter, et non frigefacit eternaliter, quedam autem mouentur secundum motus contrarios in diversis horis, cuiusmodi sunt mota voluntarie siue a virtute rationali comprehensiua, virtus enim rationalis eternaliter mouetur per utrumque contrariorum siue per se, et quod ista sic moueantur conceditur ab omnibus aut a pluribus, et quia virtus naturalis que unius per se tantum mouetur secundum unum motum contrariorum siue agat tantum unum contrarium per accidens tamen agit reliquum propter hoc subiungit consequenter cum dicit. Uerumtamen quid ergo. quod quoddam simile est in virtute naturali et in virtute rationali. scilicet quod sicut virtus rationalis agit utrumque contrarium et hoc per se, sic uirtus naturalis agit utrumque contrarium licet unum per se et reliquum per accidens, et dat exemplum sicut hoc consequenter cum dicit. frigidum enim. et est quod frigidum solum non frigefacit quod convertit ei per se, sed et calefacit contrarium per accidens cum enim circumdat corpora calida fugat calorem ad partes interiores, et ita partes interiores ad quas confluit calor calefacit per accidens sicut est in virtute rationali quod contrarium agat per se utrumque contrariorum tamen aliquid agit aliud per accidens cum enim artifex voluntarie peccat in operando quam eius facit ei quod facere debet secundum artem et est malus artifex qui utitur sua scientia puse scilicet quod utitur sua scientia contrario ei quod debet uti. consequenter cum dicit. Si ergo quecumque. completa sua divisione quam induxit ut sua demonstratio esset manifesta tam in motu virtutis rationabilis quam in motu naturali, incipit suam declarationem per quam manifestat necessitatem consequentie predicte et dat duas rationes quarum prima fundatur super unam propositionem manifestam et super ypothesim, et est non ea que possibilia sunt mouere et moueri aut facere aut pati non omnino possunt in hoc sed cum fuerint approximata et adinuicem disposita in debito ad hoc, tunc necesse mouere aut moueri aut agere et pati nisi ab aliquo extrinseco fuerint prohibita. hec est propositio sua. Sed ergo ita sit et quod possibile primum mouere non fuit semper mouens nec illud quod possibile primum moueri semper fuit motum sed hoc nunc primum est mouens et illud nunc primum motum quod est ypothesis, manifestum est quod mouens et motum non semper habebant dispositionem necessariam ad hoc ut unum moueret et reliquum moueretur quare necesse ante oportuit unum ipsorum mutari aut utrumque ad hoc ut unum sit factum mouens et reliquum motum et iste patet necessitas consequentie scilicet quod supposita ypothesi necesse

est ante mutationem primam ad mutari. hic ostendit primo
propter ponit propositionem quam supponit. dicens ut l. si igitur non
semper. Deinde ypothesim, dicto cum dicit. manifestum est inveniendo
necessario conclusionem ponit quoniam cum dicit. Necesse est enim.
dat primam rationem ad idem et est: movens et motum
sunt ad aliquid, sed omnis relatio sequitur transmutationem
aut in altero extremorum aut in utroque. cum motivum et mo-
bile fuerunt sed non movens et illud non motum et postea
ea fiant hoc postea movens et illud postea movens motum
et sic fiat ad aliquid necessario ista relatio consequens trans-
mutationem aut in altero ipsorum aut in utroque. quare adhuc
ut prius ante primam mutationem necesse est mutari aut
alterum aut utrumque. hic rationis solum ponit medium et ipsum
explanat per exemplum ut patet. quando cum dicit. exemplo gratia
quodam. ex omnibus premissis infert illud ad quod principaliter
intendit inducens per suam rationem et est quod ante mu-
tationem que posita prima erit alia mutatio prior et in
hoc completa est sua ratio que est per rationem diffinitionis motus
quam continuum ad ipsum demonstrat esse non habens solum ut
verum per litteram suam et per commentum. exponentem ipsum maiorem,
sed tamen fidem nostram concludit falsum, et non procedit
et potest sic impediri cum sic arguitur: si motus primum
est mobile existit et si hoc aut est factum aut
perpetuum concedendum est ad hoc sed cum arguitur ulterius
descendendo quoniam si est factum igitur per motum educebatur
de potentia in actum. respondendo quod falsum supponitur et hoc quia
primum motum exit in esse per actionem primi quod est omnino
simpliciter nullam habens diversitatem, nullam transmutabilitatem
scilicet per creationem ex nichilo. quod non videtur concedere aristoteles propter
quod non indiget duci de potentia in actum per motum
ad creationem per motum non fiat. De aliis autem agen-
tibus citra primum est verum, quod per motum educatur de
potentia in actum et hoc quia non faciunt aliquid ex nichilo. sed ex
materia preiacente que transmutari non potest ut recipiat
actum nisi per motum. Quidam autem volentes excusa-
re aristotelem in hoc loco dicunt quod solum intendat primum
motum non educi in actum ab aliquo prius existente in
potentia ad illum actum. quia si sic procederet sua ratio quod
ante motum primum esset motus, non propter hoc negat primum
motum educi in esse in principio et quod sic intendat
videtur esse per hoc quod supponit esse mobile prius esse
naturaliter quam moveatur. et similiter per hoc quod dicit ipsum
motum esse factum. commentator non sic exponit ipsum
immo videtur quod simpliciter intendat non fuisse motum primum
sed quod motus est eternus. quando cum dicit. adhuc autem
prius. ostendit ad idem. scilicet quod motus non incepit
esse, propter id quod consequitur eternitatem motus hoc est per rationem temporis
et fundatur sua ratio super duas propositiones quarum una
est quod tempus est ad ipsius motus quoniam numerus eius. alia
autem quod tempus est eternum, semper enim tempus est ad ipsum motus,
et cum tempus sit eternum necesse est motum eternum esse
quare non incepit. circa hanc rationem sic procedit primo

querit quomodo prius et posterius in motu possit esse si tempus
non sit, aut quo tempus non possit esse nisi motus fuerit,
relinquens per hoc quod necessario consequuntur se. secundo cum dicit. si
igitur tempus. ponit suam rationem completam et patet necessario conclusionem.
tertio cum dicit. at vero de tempore. probat unam propositionem sue
rationis. scilicet quod tempus est eternum reliquam autem non probat
eo quod satis habetur ex quarto huius. hanc autem propositionem probat
primo a rei iudicio. secundo a ratione, a rei iudicio sic
omnes preter platonem idem intellexerunt de tempore. scilicet ipsum
esse ingenitum. et quia hoc. ideo dixit democritus impossibile esse
omnia esse facta cum tempus esse factum secundum ipsum sit impossibile. plato
autem solum posuit tempus generari dicens ipsum esse generatum
simul cum mundo, posuit enim plato mundum generari ex quo
igitur omnes alii plures posuerunt tempus eternum et non generari
manifestum est ipsum esse eternum. quando cum dicit. si igitur impossibile.
probat idem a ratione et fundatur sua ratio super duas propositiones
apud ipsum notas. quarum una est quod impossibile est tempus esse aut
intelligi sine instanti eciam ipsum. cuius causa est per commentum.
quia instans facit tempus et propter hoc qui ad minus non percipit
duo instancia non percipit tempus. alia propositio est quod instans est
medium temporis distinguens preteritum a futuro sit existens principium
et finis quoniam principium futuri et finis preteriti. istis propositionibus
suppositis necesse est tempus esse eternum. istas propositiones primo
ponit et ex eis infert conclusionem secundo cum dicit. ultimum enim
dedit necessitatem conclusionis sic, si ponatur tempus finitum in
utroque esse temporis ultimum per primam propositionem necesse est instans
esse secundum illius temporis quod cum per secundam propositionem instans sit finis
preteriti et principium futuri, necesse est post illud tempus quod ponebatur ultimum
esse tempus quod est contra ypothesim et eodem modo potest ostendi per rationem
istarum propositionum non esse tempus primum. caret enim ad instans et
in ante primum esset prius, patet igitur quod suppositis duabus propositionibus
procedatur sequitur tempus esse eternum. quando cum dicit. at vero si tempus.
concludit ex hoc motum esse eternum. et intelligendum est quod similiter
insolubilis est secundum aristotelem prout exponit commentum. dicit enim ipsum non
posse impediri nisi instans sit in tempore sicut punctus in linea.
in quo possit idem instans bis sumi in tempore sicut bis potest
sumi punctus in linea. et hanc hic per ... dicit quod immo
rari ... hoc est superfluum, secundum tamen fidem nostram oportet negare
istam propositionem esse instans esse principium temporis unius et finis
alterius et similiter tamen unius non tamen principium alterius. hoc enim
intellecto non est necesse ponere tempus eternum per rationem
instantis. sic tamen non videtur intellexisse aristoteles immo quod
instans sit in tempore quo ad hoc sicut punctus in linea continua
sicut enim ibi non est sumere punctum quin sit principium unius
linee et finis alterius similiter nec instans in tempore. quidam
tamen volentes salvare aristotelem in hoc ratione dicunt quod solum
intendit probare eternitatem motus si tempus fuit eternum non
intendens neque motum neque tempus esse eternum simpliciter immo quod
necesse sit, tempore existente motum esse, et hoc videtur innuere
per epilogum illius partis in utraque si sic dicatur sua demonstratio
nullam omnino videtur habere apparenciam et sic probat quod motus
non incepit. quando cum dicit. eadem autem ratio. dat rationem

ad ostendendum quod motus non desinit, et sic procedit. primo
dicit quod eadem est ratio ad hoc quod motus non desinat quae est ad
hoc quod omnino non incipiat. hoc autem dicit. Item non declarat
in quo est eadem ratio, et est in hoc quod sicut si ponatur motus
primus secundum tempus, sequitur motum esse ante motum primum, similiter si
ponatur motus ultimus, sequitur motum esse post ultimum
motum. tertio autem dicit. Item non sit. declarat quod idem sequitur
et fundatur sua ratio super unam propositionem probabilem, quae est
quod motu deficiente sive corrupto non est necesse mobile
corrumpi. hoc enim supposito, si ponatur motum corrumpi quod est
impossibile, ipso corrupto mobile aut erit corruptibile aut
perpetuum. si fuerit corruptibile, tunc eius corruptionem similiter
moveat motu corrupto alio corrumpitur ergo mobile cum
igitur corruptio quaedam mutatio sit, post mutationem quam ponebat
ultimam erit mutatio posterior, quod est contra hypothesim. si autem
ipsum mobile maneat perpetuum motu corrupto, tunc
redit quod, quando motus generaliter manet et mobile
cum per tempus infinitum fuit hoc movens et rem motam, quare
dico nunc sic hoc non movens vel rem non motam, non
enim maior ratio quare plus nunc quam prius de generatione
motus, id tamen secundum imbecillitatem non potest nisi processus et hoc quare
iam est qualiter processum debet per processum de generatione motus et
melius quod hic ratio adhuc non procedat secundum fidem nostram.
non enim corrupto motu corporis primum mobile quod est caelum non
tamen sequitur intentionem quod existimatur sequi, si ponatur perpetuum, quod
est post ultimum motum esse motum. quare tamen hoc sit quod motu
caeli corrupto possit manere caelum incorruptibile, forte considerationem
philosophicam excedit, et forte solus deus est
hoc complere scire, qui tamen volunt excusare Aristotelem in
hac ratione intelligunt similiter ex parte communis sive demum est
in prima ratione ex parte generationis. quarto autem dicit. si ergo hoc
est impossibile. ex omnibus praemissis in hac parte concludit conclusionem
principaliter intentam, quae est, quod motus est perpetuus.
non est dicere quod aliquando est et aliquando non erit nec quod aliquando
erat et aliquando non erat immo sic dicere magis assimilatur
fictioni quam veritati. Similiter autem dicere. Datis rationibus
ad partem unam secundum intentionem Aristotelis ut visum est, in hac parte
ostendit quod sermo aliorum dicentium ut sermo Empedoclis et Anaxagorae
est fictio, et procedit sic. primo dicit sic esse et tangit
ponere ipsorum. hoc ut in. At vero non inordinatum.
declarat figmentum sermonis utriusque. in prima autem parte
ad hoc sic procedit, primo dicit sic esse de oppositione Empedoclis.
et tangit suam positionem dicens quod similiter figmento
dicere verum quod motus est aptus natus quandoque esse et deesse
quandoque et quod horum non est reddenda causa aliter sicut actiones
primorum principiorum sic dicit Empedocles. elementa mundi quandoque moveri
per amicitiam congregantem et quandoque moveri per litem con-
disgregantem disgregantem, temporibus mediis quiescere et in
quandoque esse motum et quandoque quiescere, quorum secundum ipsum non est
causa quaerenda. aliquando enim amicitia et lis secundum ipsum sunt
prima principia. et de actione primi non sit causa quaerenda
de praedictis secundum ipsum non est causa reddenda. quarto autem dicit.

Fortassis autem. tangit sermonem Anaxagorae. dicens quod
facientes principium unum tantum agens ut fecit Anaxagoras,
qui posuit intellectum segregantem elementa mundi
ab uno mixto in quo quieverunt per tempus infinitum. similiter
forte dicent sicut Empedocles, in hoc quod sermo sic dicentium
similatur figmento, in hoc scilicet quod causa quaeratur ab eis primo
quod id unum principium, scilicet intellectus cum generabat mundum
segregavit elementa mundi ab illo mixto et non prius
dicent sicut et Empedocles dixit quod cum id principium sit primum
principium, de actione eius non est causa quaerenda. quarto autem dicit.
At vero non inordinatum. declarat figmentum sermonis
utriusque et primo sermonis Anaxagorae quia debilior est,
sicut non est inordinatum quod est a natura aut secundum naturam
sed motum fieri post quietem existentem in tempore infinito
non habet aliquam differentiam quare potius nunc fiat quam prius. non enim
habet aliquam ordinationem ad illam quietem praeexistentem
in tempore infinito, ergo motus qui fuit post quietem existentem
in tempore infinito non est a natura, cuius oppositum posuit
Anaxagoras, posuit enim intellectum naturaliter disgregare et
motum facere. hoc iterum secundo potest ibi. Hoc autem dicit.
Natura enim probationem minoris, ratio est, quia natura est causa ordinationis
in omnibus rebus naturalibus, per quam quaedam res naturales ordinantur
secundum essentiam unius modi sic et hoc ab eadem causa quaedam
autem secundum cursum diversorum motuum in diversis horis, et
hoc per diversas causas quae sunt in eis reperiuntur, ex quo patet quod id
quod a natura est, ordinatum est. tertio autem dicit. Infinitum autem.
potest probationem minoris in parte, ratio est, quod infinitum ad finitum
nullam habet rationem, cum igitur ordinatio sit quaedam ratio
in omni re ordinata, infinitum ad finitum nullam habet
ordinationem, ex quo manifeste. quarto ipsum minorem autem dicit.
Infinito autem tempore quiescere ut l. nisi in natura. infinitum quoniam
ulterius ut l. aut enim similiter. confirmat ipsum quoniam
sicut oportet naturam aut esse simpliciter, ut scilicet est omnis natura
agens unum contrariorum tantum sicut ut ignis sic fertur
sursum et non aliquando vel aliquando non, ita ut quandoque
insit ei ferri deorsum, aut est oportet naturam non in simpliciter,
ut est, cum non agit duo contraria successive, dico
sic sed sic, sed est aliqua causa quare sic agit
et non cum agit duo contraria successive est autem ratio quare
sic unum agit post aliud successive. cum ergo nulla
sit ratio quare intellectus secundum Anaxagoram non faciat
motum cum quies fuit prius per tempus infinitum, illa actio
non est a natura, cuius oppositum ponit Anaxagoras. quarto autem
dicit. Quare dicens. declarat figmentum sermonis Empedoclis.
et sic procedit, primo dicit quod sermo eius dignior est
sermone Anaxagorae, ponentis motum quandoque esse, et
quandoque quietem in diversis temporibus finitis, et hoc quia
sermo eius magis est participans sermonibus naturalibus, sup-
ponit enim quandam ordinationem in suo sermone motus
ad quietem, cum enim fiat motus in tempore finito
et quies in tempore finito est quaedam ordinatio unius ad
alterum, quoniam non sit ordinatio completa, ordinatio causa

reprehendit in suo sermone, quia secundum ipsum successive fuit motus et quies, quare est ibi aliquis ordo, sed non completus; ordo enim completus est agere aliquem genitorum contrariorum. Secundo cum dicit "Sed oportet causam", declarat insufficientiam sermonis Empedoclis, et arguit ipsum in hunc modum, quorum primum est quod solum dixit quietem quandoque esse et motum quandoque esse, non apponendo rationem ad hoc sed causam huius, quod non sufficit facere, immo debet apposuisse aut rationem probabilem aut inductionem aut demonstrationem, quod tamen non fecit; cum enim posuit amicitiam causam congregationis et litem causam disgregationis, posuit utrumque causam motus et in quietis nullam assignavit causam. Quod tangit cum dicit "Sed neque debet". Arguit ipsum in secundo, et est quod cum ipse sit quod amicitia est causa congregationis in quibusdam et lis causa segregationis, ut in hominibus, non debet propter hoc statim supposuisse amicitiam et litem esse causam congregationis aut segregationis in universo, quod tamen fecit; immo debet dixisse in quibus hoc est, quod amicitia et lis sunt causae congregationis et segregationis, et non statim supposuisse sic esse in toto, quia sic est in parte, ut scilicet in hominibus. Tertio cum dicit "Quod autem est et per equalia", arguit ipsum in tertio, et est talis argutio, quia posuit motum et quietem fieri congregationem et segregationem fieri per tempora equalia, et nullam adduxit rationem ad hoc, cum tamen indigeat ratione. Non enim sic videmus in hominibus ut tempus concordie sit equale tempori discordie, quia sic essent homines amici in uno tempore per amicitiam congregantem, et iterum omnes inimici per equale tempus per litem segregantem, quod non est verum. Quarto cum dicit "Oportet autem estimare", arguit ipsum in quarto, in hoc scilicet quod posuit idem quandoque moveri et quandoque quiescere principium sufficiens et eternum, cuius rationis non est causa querenda secundum ipsum, eo quod semper verum est dicere aut quiescere aut moveri; cum enim amicitia et lis sint per agentia secundum ipsum, de actionibus eorum non est causa querenda, et subiungit cum dicit "Magis Democritus", quia hoc modo reduxit Democritus omnes res naturales ad causas, scilicet reducendo eas ad aliquid quod est primum, et quod semper est eodem modo se habens; et de actione talis dixit ipse sicut Empedocles causam non esse querendam; non ulterius de aliquo eterno est causa querenda secundum ipsos, de quo dicit contrarium, quod non est sic; sic estimavit in parte ut ulterius genitum, oportet ut non detur causa in actione principii, quando actio eius fuit eterna; si autem actio eius fuit nova et non eterna, oportet ut habeat principium in illa actione; sic patet quod primum agit actiones novas in illis inferioribus, cuius actionis est aliquod principium, ut corpus celeste quod quantum ad aliquid est eternum et quantum ad aliquid corruptibile est; est enim corruptibile secundum situm, eternum autem secundum substantiam; et cum dicit quia necessarie res non debent habere causas secundum quod ponunt Empedocles et Democritus, ut patet ex dictis, subiungit cum dicit "Dicitur in quibusdam" quod ille sermo est verus in quibusdam, in quibusdam autem falsus.

triangulum enim habere tres angulos equales duobus rectis est necessarium, et tamen habet causam, et de talibus est sermo eorum falsus. Res autem necessarie que sunt prima non habent causam, quia si sic, principium esset principium in infinitum, et de talibus est sermo eorum verus. Ultimo cum dicit "Quod quidem igitur", epilogat, et dicit quibusdam ut predictum est ex isto epilogo quod non intendit aliquid motum esse eternum simpliciter in hac parte, sed solum tempori coeternum; hoc tamen non prendit sue demonstrationes [illegible]. "Contraria autem ipsis." In parte precedente posuit rationes ad partem unam secundum ipsum et declaravit quia sermo aliter dicentium est fictio [illegible]. In hac parte dat rationes ad partem falsam secundum ipsum et eas solvit, et procedit sic: primo dicit quod non est difficile solvere rationes contrarias rationibus monentibus motum esse eternum; secundo ut ibi "Videbitur autem ex his", ponit ipsas rationes et solvit, et dividitur illa pars in duas: in prima ponit rationes ipsas, in secunda ut ibi "Hoc autem primum quidem" solvit eas. In prima parte sic procedit: primo dat intentionem, dicens quod ex rationibus in hac parte dicendis maxime videbitur contradicentibus motum, motum non esse eternum, immo ipsum esse aliquando cum tamen prius non fuit. Secundo cum dicit "Primum quidem", prosequitur istam intentionem et dat tres rationes, quarum prima est: omnis motus sive mutatio que est ab extremo in extremum, et hoc sive ab extremo contrario in extremum contrarium, ut patet manifeste in motu locali recto, et in aliis speciebus motus, sive ab extremo in extremum que non sunt contraria, ut est in motu circulari locali, omnis ergo talis mutatio est finita et non perpetua; sed omnis mutatio est ab extremo in extremum aliquorum duorum terminorum; ergo omnis mutatio est finita et nulla perpetua. Huius rationis primo ponit conclusionem, secundo ut ibi "Mutatio enim omnis" ponit probationem maioris, et est quod omnis mutatio nata est fieri ex quodam in quoddam, que sunt extrema aliquorum duorum terminorum; tertio ut ibi "Quare necesse est" infert ipsam minorem, ubi intelligitur per hoc quod dicit "contrariorum autem" quod aliqua mutatio habet terminos qui non sunt contrarii, et quod illa non est infinita sive perpetua. Quare ut ibi "Amplius videmus" dat secundam rationem ad idem, et est: nos videmus multa esse quedam moveri que prius non movebantur, et hoc nec secundum totum nec secundum partem, ut in inanimatis; sed si motus non haberet esse postquam non esset, sed esset perpetuus, necesse esset ipsum aut semper moveri aut nunquam, ex quo relinquitur quod motus habet esse postquam non esset et non perpetuus. Huius rationis primo ponit minorem, que patet; secundo cum dicit "Quaerit tamen" ponit maiorem, cuius iustificatio potest haberi per hoc quod si motus esset eternus, cum motor primus etiam sit eternus, et res mote reducantur ad ipsum, ita quod semper sit presentes, aut oportet quod semper movebitur aut nunquam; contrarium non potest quia prius posita est. Quarto cum dicit "Multo enim magis" hoc dat tertiam rationem ad idem in animatis, et est: in animatis ita est quod aliquando fit motus postquam prius non fuit, et hoc est magis manifestum in ipsis quam in inanimatis; manifestum est enim quod in animatis est aliquis motus, sive fuerint violenter mota sive naturaliter, precedens motum ipsorum. In violenter enim motis est hoc manifestum, cum sit manifestum ipsa moveri ab extrinseco movente

in illis etiam motus est hoc modo. movetur enim aut a generante aut a removente prohibens in inanimatis, aut non est in mundo. in quo movetur ex se, est igitur sic in animatis. quod in ipsis in mundo fit motus postquam non fuit, et si in sit in animatis, non prohibetur similiter esse in toto quod est celum, quod in erit motus postquam prius non fuit. est enim generatio quia sicut ad motum ex se, similiter et totum quod est celum, et in sicut est in aliis quod omnis motores reducuntur ad primum motorem qui non movetur, similiter est in toto et propter hanc similitudinem dicitur homo minor mundus. Si igitur in celo fiat motus postquam non fuit, manifestum est quod motus celi est finitus et non perpetuus, et si in est in celo, similiter erit in ipso infinito, sed contingit infinitum moveri. secundum se totum aut quiescere secundum se totum et dixit hoc de infinito, quod quidam dixit mundum fieri ex re infinita ut anaxagoras qui posuit ipsum fieri ex mixto infinito quiescente per tempus infinitum, et postea moveri et ex ipso fieri mundum. contra hanc rationem sic procedit. primo dicit magis esse manifestum in animatis ipsa moveri nullo motu preexistente in ipsis quam in inanimatis. et hoc probat. et patet. secundo cum dicit. si autem in animali. infert ex hoc similiter esse in toto quod est celum sive in universo. tertio cum dicit. et si in mundo. concludit ad hoc si in sit in mundo. similiter esse in infinito secundum ponentes infinitum in principio. hoc autem primum. postquam Aristoteles posuit rationes quae videntur ostendere motum non esse perpetuum, hic solvit eas, et eodem ordine quo posuit eas. solvit igitur primo primam, dicens recte esse dictum motum qui est a contrario in contrarium non esse unum et perpetuum. talis enim motus non potest esse perpetuus secundum extensionem in rectum, nec in secundum iterationem ut generatio nisi aliquis dicat motum iteratum secundum idem interpolatum esse unum et continuum, et dat exemplum sicut hoc de motu iterato secundum cordam candem. in talibus enim est dubium utrum sol sonus generatus ex motu sic iterato sit unus et continuus an alius et alius et hoc corda similiter disposita et permanente secundum se habente, ut scilicet semper appareat ipsum moveri et cordam moveri et non quiescere. aliter enim non esset dubium de hoc cum motu declarabitur prius quod non est unus nec continuus, sed sive sic sive sic, non prohibetur immo necesse est ipsum esse aliquem motum unum continuum et eternum, qui quidem est motus celi diurnus qui semper fit eodem modo ab eodem in idem, propter quod non est necesse aut quiescere invenire in tali motu, sicut est necesse in iteratione, cuiusque motus ratio, de in tamen motu manifestum est cum locutus fuit de motu circulari, et declaravit ipsum esse motum diurnum. secundo cum dicit. moveri autem. solvit secundam rationem sic. dicens non esse inconveniens in animata quandoque moveri cum tamen prius non movebantur, cum principium motus in ipsis quandoque sit extrinsecum manifestum est enim per se quod tamen in hoc est aut absentia motoris sive distantia aut presentis presentia impedimenti, quia nec invenitur in primo motu, et suo motore, immo semper est motor equaliter presens, semper equaliter distans, nec est quod impediret suum motum. unde illa ratio secundum non ad unum quare. non propter quod quidam quandoque moventur et quandoque quiescunt, et non semper moventur aut semper

quiescunt quod non est hic declarandum sed inferius declarabitur. tertio cum dicit. maxime autem in. solvit tertiam rationem quae sic procedit. primo repetit ipsum et patet ex predictis. secundo ut ibi. hoc autem falsum est. solvit eam per interemptionem huius propositionis quod animatum modo cum prius omnino non movebatur. est enim quod naturale in aliis quod semper movetur cuius motus alterius est, non causatur ab ipso animali sive a motore alius secundum locum, sed a continente et potest intelligi per continens aut cibaria quae continentur interius humores cum animal vivit et cum non potest amplius continere statim moritur animal, vel potest intelligi aer continens quod continue causat transmutationem in corpore continuato secundum igitur hunc motum a continente causatum non movet animal se sed solum secundum motum localem motum. primo predicto in ipso et quod plures fiat motus a continente in animali. ad quod sequitur motus localis necessarium est qui quod cum preter sint quidam ipsorum movent intellectum quidam aut appetitum qui quidem motus scilicet intellectus aut appetitus movet totum animal secundum locum, et dat exemplum ad hoc quod minime est manifestum scilicet in motu qui fit post sompnum. animalia enim post sompnum surgunt et moventur secundum locum cum tamen prius non videbantur eius in esse aliquis motus localis sensibilis, immo fit ille cum sit aliquis causa intrinseca precedens a qua causatur ille motus et intendit per hoc motum activum intrinsece actionis in cibo. quando enim in virtute fuit operata in nutrimento per calorem naturalem humefactum in membra que fiunt causa sompni scilicet cor et cerebrum et tunc dormit animal necessario et cum hoc virtus complevit suam actionem in cibo et cessaverunt vapores qui fiunt ex digestione cibi tunc expergiscitur animal et movebitur secundum locum de quibus in generalibus erit magis manifestum. principium autem considerationis. declarato in parte precedente ut in secundum ipsum quod motus est eternus in hac parte intendit inquirere an motor sit eternus an non. et procedit sic. primo dicit a quo incipienda sit est sua determinatio ut perscrutatio dicens quod principium considerationis iam faciende de eternitate motoris est facienda contra divisionem predictam. scilicet quare quedam quandoque moventur et quedam quandoque quiescunt et dicit principium considerationis esse faciendum contra hoc, quia per hanc viam potest declarari eternitas motoris ut postea patebit. secundo cum dicit. necesse est autem. incipit suam perscrutationem vel ad hoc sic procedit. primo dividit ea que sunt sufficientia quantum ad presens propositum. secundo ut ibi. quod quedam moventur. dicit quod membra divisionis sunt exsequenda, et docet utilitatem quare. tertio cum dicit. omnia igitur quiescere. exsequitur de huius membris in prima parte sic procedit. primo facit unam divisionem eorum que sunt in membris, et est quod necesse est eorum que sunt aut omnia semper moveri aut omnia quiescere aut quedam moveri et quedam quiescere. secundo cum dicit. et iterum horum. subdividit tertium membrum ad hoc subdivisione membri dicens quod eorum quorum quedam moventur et quedam quiescunt aut omnia ea que moventur semper moveri et ea que quiescunt semper quiescere. aut omnia que moventur posse

et moveri et quiescere et omnia similiter que generantur generari et moveri aut quod quedam semper esse inmobilia et quedam semper moveri et quedam quandoque moveri quandoque non moveri, sed quiescere. Consequenter cum dicit. quod quod nobis. dicit quod inquisitio predictarum dubitationum sunt exequenda et dat utilitatem propter quam, et est quia ex declaratione istorum modorum solvuntur omnes dubitationes accidentes de eternitate motus et motoris ad hoc, et in horum declaratione consistit completio istius doctrine, cum enim intencio sit in hoc libro de motu et mobili, utile est ad completionem huius negocii scire que partes mundi sunt mobiles et que non. non enim perficietur sciencia de motu nisi declaretur quomodo motus se habet in omnibus entibus. Consequenter cum dicit. omnia quiescere. exsequitur de hiis modis, et dividitur illa pars in duas, in prima parte exsequitur de ipsis via una. In secunda ut ibi. primum autem racionum. exsequitur de ipsis via alia addendo super primam, prima in duas ad hoc d. t. d. m. q. p. exsequitur de modis principalibus divisionis, comparans duo primos illorum modorum ex quo relinquitur tercium quod subdividitur. In secunda ut ibi. at vero neque. exsequitur de modis subdividentibus ipsum tercium modum, p. ad hoc hec. d. m. q. prima comparat primum modum, quod sunt omnia quiescere. in secunda ut ibi. secunda autem etc. comparat secundum, quod sunt omnia semper moveri et est causa ordinis quia modus primus improbabilius est. Dicit ergo in destruendo primum modum sic procedit primo inquirit ipsos ponentes dicens quod dicere omnia quiescere et sic hoc rationem querere dimittendo sensum hunc manifeste contradicere, et quedam debilitas discretionis super intermittit in intellectus, secundo cum dicit. et de toto. ostendit cuius est dubitatio et in hoc, et in se, et quo ad nos ostendens primo omnino dubitatio est in hoc et in se, et est dubitatio de toto aliquo et non de parte quod sic exponit, quia qui dubitat de motu dubitat de principiis motus, et qui dubitat de principiis motus, dubitat de principiis omnibus, et etiam de omnibus entibus naturalibus, et qui sic dubitat, de toto dubitat et non de parte. secundo cum dicit. neque solum ad philosophum. ostendit cuius dubitatio est in hoc quo ad nos, et est intencio quod dubitatio de hoc pertinet non solum ad philosophum, sed ad totas sciencias, quia ad sciencias voluntarias et artes mecanicas, et etiam ad omnes opiniones que sunt ad sciencias non voluntarias et artes mecanicas, et etiam ad omnes opiniones que sunt ad sciencias speculativas, in quibus considerari hunc opiniones, cuius causa est quod omnes hii utuntur motu, propter hoc enim dubitatio contra predictum modum ad omnes pertinet. hoc facit secundo. tercio cum dicit. amplius autem de principiis. ostendit quod destructio huius rationis non pertinet ad philosophum sic, sicut in mathematicis non pertinet ad mathematicum destruere positionem ponentem contra sua principia ut si aliquis ponens magnitudinem non esse divisibilem in infinitum, et similiter in aliis scienciis. Sic erit in naturali philosophia quod ad philosophum non pertinet destruere positionem predictam eo quod ponit opposita suis principiis. Suppositum est enim a philosopho quod natura est principium motus et quietis quare cum illa positio destruat motum, ponit enim omnia semper quiescere, destruit naturam, et si hoc destruit res naturales quare destruit scientiam naturalem propter quod contra ipsum naturalem habet philosophus sermonem, cum sic artifex huius artis. Consequenter cum dicit. secunda autem. destruit secundum modum principalem divisionis et sic procedit, primo ponendo ipsum comparat eum ad modum prius destructum. secundo ut ibi. et dicunt quidam. destruit ipsum. comparat ergo ipsum primo ad modum prius destructum dicens quod dicere omnia semper moveri quod sunt secundum modum est falsum sicut dicere omnia semper quiescere. Opposito minus est falsum quantum ad hanc scientiam quia minus exit a via nature, cum enim natura sit principium motus et quietis sicut habitum est in secundo huius, quedam modo est dicere quietem rem naturalem sicut et motum quia cum motus est habitus et quies privacio magis dicit rem naturalem et manifestius, sed tamen quod ponit omnia moveri quam qui ponit omnia quiescere, Consequenter cum dicit. et quidam dicunt. assumens formam methaphisicalem, ut dialetice destruit ipsum modum et sic procedit, primo ponit ipsum ponentes dicens quod quidam dicunt ea que sunt, moveri quedam et quedam non. sed omnia et semper sed hoc latet sensum nostrum et ponunt esse racionem illorum sive signum. quia nos videmus quedam moveri quorum motus non manifestatur sensui nisi per multum tempus propter quod possumus estimari quod ea que estimantur quiescere moveantur in veritate, quamvis per pauca tempora lateat nos. hoc facit primo, secundo cum dicit. ad quas quidem et cetera. dicit quod ponentibus illam positionem non est difficile contradicere, quamvis ipsi non declaraverunt de quo motu intellexerunt, utrum scilicet aliquo motu speciali aut universaliter omnis motus et adiecit ad hoc signum. quia ista dubitatio fortior est in motibus augmentacionis et alteracionis estimatur enim quod in hiis sint continui, sed contrarium eorum latet sensus nostros. tercio cum dicit. neque enim augmentari. incipit opponere contra eos quod facit primo in augmentatione et diminutione secundo per similitudinem. tercio in alteratione, quarto in locali mutacione. In augmentatione et diminutione sic, neque possibile est augmentari neque diminui continue, immo necesse est incidere quietem mediam, illud enim ad quod pervenit augmentatum et illud a quo incipit diminucio, sunt media inter motum augmentationis et diminutionis, quia in utroque ipsorum necesse est quiescere, ex quo relinquitur quod in augmento et diminutione non solum est moveri sed et quiescere, Consequenter cum dicit. est autem similis racio. opponit contra predictam positionem per similitudinem. sic similitudo est ponentes omnia moveri sed hoc latere sensum nostrum et ponentes in cavacione lapidis per casum guttarum unamquamque guttam aliquam habere actionem ita ut ad cavacionem sed hoc latet sensum nostrum sed illa utraque est falsa, quia primo. in hac racione sic procedit primo dicit similiter esse in hiis. secundo ut ibi. non enim si tantum ostendit ipsum similiter esse falsum. dicens non verum esse quod si aliquis gutta guttarum aliquam cavacionem facit in lapide quod medietas media facit cavacionem et ad hoc medietas illius medietatis illius et sic deinceps, immo sic est de guttis cavantibus lapidem sicut est de hominibus

therentib naue nūr. n. hoīu declar moz naue
qz nllz p se p aliqd tps naue moue p. gins
n. possit vtus aggata ī omibz motorib didi p
mūn hoīu mouenciū nō pot cū ās motor par-
cialis ī motu tota imo oz ut ōm̄ ūtutes sit
aggregate qr m̄ ē sil̄r ēē in guttis cauantibz
lapidē. s. qd nō necce ē p qmlz guttā stillantē
āin ptē remoui a lapide sz totū sit remouī
cū cōpletus fuit nūs guttaz potenciū ī illā
cauacōm. q̄ius. n. id qd cauat de lapide sit di̇le
ī infitū, in diom̄ nō corndz dīo vtutis tote
cauantis lapidem et sicut dcm̄ ē ī hūs silr adh.
ē in altacōe q ū altat ps p ptē pporcinalr ptibz
ūtutis altantis sz totū sit altat. alit. n. ū oz
q̄ius altacū sit diuisi̇le ī infitū, qd altacō sing
fit ab altante sr fit diuisi̇lis imo fit sbito ī
istanti. sic dr sr cōgelo, et qd sic optat ēē ī
omibz pdcis, m̄ ē p pdā ēp q̇. cū. n. ad esat
p q̄ntite un̄ digiti ī uno anno aū ī duobz s
pporcinal respondent ptes illi digiti ptib āni,
q optet si ponēm opposītū mōnti, ēē q sīt
ptes sensi̇les ī actu ī anno, tot oēnt ptes sen̄les
ī actu ī digito qd ē ipȯle, gnr cū dic. amp
si ifiniet. oppoit q pdcām pom ī altacōe, quod
fiat pmo ī ult. scdo h induat. tanqm m̄ ī
qdam spali. Jncncō pme ptis ē h, cū ās ex eg̃
fiat san necce ē ipm sanari ī tpe, et nō ī īo
tpis ī īo. n. tpis iā sanat ē, sr ū necce ē cū
sic eg̃ ipm inuitari ī sanitate, et ī nllm ad ad
qm cū puenit oz desce an̄ qm idm mouean ī
egtudine q si non. sit et gre mouet id mo-
tibz gūs, qd ē ipȯle, qr altacōm dic gre si ua
qd nō inueniat quies ē dubi̇re ī illis que valde
maīta sūt. altacō. n. ī gūs ē ī gūe ex gnō, adq
cū puentū fuit, necce ē altacōm defice, et sic
desce, nō g° mō motu altacōis cōtrie. qr adh
ea que altant nō solū mouet sz ū qescit. gnr
cū dicit. lap qz. induc idm tanq m̄ ī qdā
spali. lap. n. nz sit durioz nz mollioz qr pz
qd ū gre altat et ī nō solū mō p altacōm sz
ū qescit. gnr cū dicit. sz qd fit. oppoit q pdcām
pom ī locamūne, ō sic pcedit, p dic qd murȧle
ē dicē oīa moui scdm locū et h lare sim mīn.
sic murȧle ēēt dicē lapidē deorsū lacū desce
dz h lare nos, h. n. dicē ē murȧle. scdo cū d.
amp aut ecē. pbat ipȯle ēē oīa sp moui, sic
ēra et unūqdz alioz eloz, ex nete, sūe nc qui-
escūt in locis suis ppis et nō mouent ab ipis n
uiolnca cū g nō assiūt alii uiolent mouet, m̄
ē qd nō oīa sp mouent sm locū. gnr cū dic.
ex qd g. cōcludit epilo̊, dns m̄ ēē ex pdcis
et ex aliis hi volenti de h cōsidare, qd ipȯle

ē oīa sp moui aū oīa sp qesce, que sūt duo
mb pn̄lis diōnis, ex quo relinq tciū mbm. s.
qd qdam mouet et qdam qescūt, et sp hoc
gnr cū dic. at ū nz aa. exsc de mbr sub-
didentibz id tciū mbm, et hr illa ps d. ī. q.
p. desūc unū dū mbz sbdidencū. in scdā
ut ī. ōme aut. desūc scdm, ex qz desūcōe
relinqt tciū sm, quod ē pns mouiū. Jn de-
sūendo pm mbm sic pcedit p poit qm illius
mb ap gne qm mondit pbare, dūs qd nō ē
dicē sp qdā moui et qdam sp qesce ī qd
nllm idm qnz moueat et qnz qescat, scdō
cū dic. dd aut. desūc id mbm dūs p ipȯle
ēē ea q mouent sp moui, et ea q qescūt
sp qesce qd ē mbm quod tendit ipbare p
eandē mā p qm desūcta sūt duo mbra
pn̄lis diōnis sup, m̄ ē. n. ex hiis ex motū
et qete cā id fi ī hoīs dūllis. fo cū dicit.
ī adh. dat aliā rōm ad eā desūctōm, dūs p
q sic dicē oppugnat valde maīfestis et dubi-
tans de h dubitat de valde maīus. fo cū dic.
ū. n. augmtū. dat rōm suā, et ē, si oīa q
mouent sp mouent et q qescūt sp quiescūt,
tūc n erit augmtū nle cū augmtū fiat in
aliqm qntite, pfcām ad qm cū puentū fuit oz
qesce, n ī erit mot violnts cū mot violnts
nō fiat n p qete nle sr ū n erit gnō aū
cor° cū sm utrqz optat desce ad qsito eo ad
qd mō, aū oz idem sit et cōtie moui motibz
gūs. cū g pō pdcā desūc sic augmtū nle
et motū uiolentū ī gnōne et corrupcōne
qz unūqz m̄ ē cōtinge, relinq ista pom
oppugnare ualde maīus et ēē ipȯle, qz sic
p pdcām pom desūere gnōm et ōis mot
ū ēē gnō qdam aū cor°, addit cū dic. fit
aut. q pdcā pō ad h fit ū desūere oēm mot
et qz dcm ē om motū ēē gnōm qndā aū
corne, dat cām h cū dic. in qd quid. ī ē
q ōē id ī q mutat ad gnat aliquo m̄ et
id ex q mutat corrupit, ut pz cū ās mutat
ab albe̊ne ī nigredine, gnat nigdo et corrupit
albedo et intelligit p h qd dicit. fit h aut.
duos modos tnsmutacōis, qnz. n. sic ē quod
tnsmutū fit h ī qd tnsmutat, ut cū fit tns-
mutū sm qlitē, cū. n. ad tnsmutat a nigdie
ī albe̊ne, ipm fit alb, qnz aut id qd tnsmutat
nō fit h in qd tnsmutat, imo illd ī qd tns-
mutat, imo id ī quod tnsmutat fit a dispō
ī tnsmutō, cōpleta tnsmune, ut ē, cū aliqd
tnsmutat sm locū, eodm m̄ intelligit diuste
ēē ī tīo ex q qn ad corne p h qd dic. ūaū
huit. ex hus cōcludit gnr cū dic. m̄ ē g.

quod quedam aliquando mouentur et aliquando non / et similiter quedam
aliquando quiescunt et aliquando non. / et ideo non est dicere ea que
quiescunt semper quiescere / et ea que mouentur semper moueri /
quod fuit prima pars membri secunde subdiuisionis / quod fuit omnia que
mouentur quandoque quiescere / et omnia que quiescunt quandoque
moueri / quod destruit (?) intendendo nos ad rationes superius
positas / per quas ostensum est motum esse eternum. si enim
motus sit eternus ut ibi ostensum est / quod non omnia
mota possibile est aliquando quiescere. Principium autem idem facit.
Iam expeditum est de membris predicte diuisionis uia una /
hic expedit de ipsis uia alia adducere secundum primum / et
procedit sic / primo dicit quod diuisio in principio posita et etiam
subdiuisio est iterum nunc facienda / tanquam principium istius
considerationis et facit ipsam diuisionem et subdiuisionem eodem
modo quo prius / secundo cum dicit. aut enim. et post. tertio cum
dicit. omnia quidem igitur. incipit exsequi de membris tam diuisionis
quam subdiuisionis ipsius / et diuiditur illa pars in duas. in quarum
prima destruit duo prima membra principalis diuisionis / et etiam primum
membrum subdiuisionis / et hoc quia manifestum est quod ipsi et alias
in sequenti ut ibi. reliquum autem considerandum. exsequitur de duobus
aliis membris ipsius subdiuisionis. primo hic. dicit, in qua primo destruit
primum membrum principalis diuisionis et primum subdiuisionis. primum membrum
principalis diuisionis est quod omnia quiescunt / et contra destructionem
sic procedit / primo dicit dicere esse prius ipsum esse impossibile /
et hoc iterum esse dicendum (?). secundo ut ibi. si enim secundum ueritatem. de-
struit illud membrum / et hoc per duas rationes. quarum prima sumpta est
a sensu / et est / quamuis ratio poneret omnia quiescere sic
similiter ratio in mathematicis (?) / propter difficultatem sue (?) omnis que uoluit
eius esse infinitum, et propter hoc immobile, cum extra infinitum
non sit locus ad quem possit moueri, tamen non est hoc
accipiendum per uos (?) / cum tamen sensu iudicium nostrum non erratus (?)
appareat contrarium / manifestum est enim sensui nostro non decepto
quod multa mouentur / contrarius enim aliquando decipiatur sensus noster
ut est in putatione (?) motus solis et huiusmodi / quedam tamen
sunt sensibilia circa que non decipitur / secundo cum dicit. Siquidem
igitur. dat aliam rationem ad idem / et est / si aliquando est opinio
falsa postquam fuit uera / aut uniuersaliter si opinio est motus
est, similiter et si ymaginatio est / aut si res estimentur
aliquando se habere secundum unam dispositionem aliquando secundum aliam,
necesse est motum esse, cum igitur (?) ... esse sit manifestum
relinquitur motum esse / et ideo non omnia quiescunt. hanc
rationem primo ponit / secundo cum dicit. fantasia igitur. magis
manifestat (?) necessitatem consequentie et est / quia ymaginatio et
opinio et uniuersaliter estimatio aut est motus aut consequitur
motum / mutatio enim una (?) de estimatione in estimationem
est transmutatio necessario ut dicitur ... / similiter in estimatione
quod non esset motus nunquam haberent diuerse opiniones de
eadem re / aliter autem possumus introducere hanc rationem, ut esset
remotio cauillationis superius posite / possumus enim dicere quod
illam que semper decipitur comprehendendo ad moueri ad
hoc enim sensus estimatio siue ymaginatio falsa (?) / quare non motus /
Et quia rationes nunc posite sunt probabiles, et non

manifestum est quod sic demonstrationes necessarie / subiungit cum dicit. Sed
de hoc quidem. intendit de hoc et rationem querere de quo habemus
manifestiorem cognitionem quam sit ratio de opere et quod non
habet discretionem in discernendo inter bonum et malum aut in-
credibile aut non incredibile et non credibile aut incredibile, aut
principium aut non principium. / consequenter cum dicit. Similiter autem impossibile / sic
destruit secundum membrum principalis diuisionis et primum subdiuisionis /
sic procedit / primo dicit utrumque istorum esse impossibile. scilicet omne quod
est semper quiescere quod fuit primum membrum subdiuisionis / secundo cum
dicit. ad omnia enim. tangit medium quo utrumque destruitur /
et est / quia nos uidemus quedam quandoque moueri et quandoque
quiescere / et sumus certi quod hec comprehensio non est ex falsa /
consequenter cum dicit. quare manifestum. concludit conclusionem quod similiter
est impossibile omnia que quiescunt semper quiescere / et que mouentur
semper moueri / sicut est impossibile omnia moueri aut quiescere.
= Cum ibi reliquum considerandum est. in hac parte intendit
exsequi de duobus aliis membris subdiuisionis / et procedit sic /
primo dat intentionem dicens quod post predicta remanet nobis
determinare utrum omnia que mouentur aut quiescunt possibilia sint
moueri et quiescere quod fuit tertium membrum subdiuisionis / quedam
autem semper mouentur et quedam autem semper quiescunt quod fuit
quartum membrum subdiuisionis. secundo cum dicit. mouentium
quidem. prosequitur intentionem / et diuiditur illa pars in duas. in quarum prima
destruit primum membrum / in secunda ut ibi. quoniam autem hoc quod manifestum
fuit. quod relinquendo hoc membrum ... tamen in totum (?)
ipsius in prima parte ostendit quod omnia mota reducuntur ad motorem
immobilem eternum et unum. quo ostenso plana est destructio
membri subdiuisionis quod intendit / in secunda ut ibi. hec autem duplex.
ostendit ipsa reduci ad motorem immobilem / in tertia ut ibi. quoniam
autem oportet motum. ostendit ipsa reduci ad motorem eternum / in quarta
ut ibi. unum autem magis quam multa. ostendit ipsa reduci
ad motorem unum / prima pars adhuc diuiditur in duas. in quarum prima
premittit quedam necessaria intentioni sue. in secunda ut ibi.
et maxime moueri. incipit declarare quod intendit /
quod autem premittit est diuisio et motorum et motuum de
quibus agit unam diuisionem bimembrem. secundo utrumque membrum subdiuidit.
tertio membrum subdiuisionis adhuc ulterius subdiuidit / dat igitur primo
diuisionem principalem / et est / quod mouentium et eorum que
mouentur quedam mouent et mouentur per accidens /
et quedam per se. secundo cum dicit. secundum accidens. subdiuidit
membrum istius diuisionis, et primo membrum continens ea que mouent
et mouentur per accidens dicens quod eorum que mouent
et mouentur secundum accidens quedam mouent et mouentur
quia sunt in illis que mouent aut mouentur parte / quedam
autem, quia partes eorum mouent aut mouentur per se / ut cum
dicitur aliquem percutere istum. quia manus percutit illum. secundo
cum dicit. alia autem per se. subdiuidit reliquum membrum principalis
diuisionis, quod est continens ea que mouent et mouentur
per se, et sic procedit, primo declarat que sunt ea que
mouent et mouentur per se / dicens quod sunt illa que
neutro predictorum modorum per accidens mouent aut mouentur /
secundo cum dicit. eorum autem que per se. subdiuidit ea que per se

mouentur / dicens quod eorum que per se mouentur / quedam mo-
uentur ex se. et quedam ab alio. / et non retorquenda est ista
subdiuisio ad ea que mouentur secundum accidens sed solum ad ea que mouentur
per se. quantum ad hoc dicit. et alia quidem. subdiuidit membra ultime
diuisionis dicens quod eorum que mouentur ex se et ab alio quedam
mouentur secundum naturam / quedam autem uiolencia et extra naturam / et
quia ista duo membra non similiter reperiuntur in illis que mouentur
ex se et ab alio / declarat quantum ad hoc dicens. quecumque enim ipsum.
est ipsorum quedam unum. et est utrumque dicens quod ea que
mouentur a se ipsis. scilicet a principio extrinseco in ipsis mouentur
secundum naturam cuius sunt omnia animalia et quod animalia mouentur secundum naturam
probat hoc dicens. quorumcumque. per diffinitionem nature. si enim natura sit principium
motus et quietis eius in quo est. ut patet ex secundo huius /
et alia mouentur a principio extrinseco in ipsis / sequitur alia moueri
secundum naturam. quantum ad hoc dicit. corpus autem. docet quod corpus sine quo
corpus / contingit non per quod corpus alicuius / possibile est in esse utrumque membrum /
scilicet et moueri secundum naturam et extra naturam / et sumit quod de-
bemus considerare utrumque moueatur secundum naturam aut extra naturam.
considerandum est enim ad motum quo mouetur ab anima / et non ad
motum eius dominantis in ipso. / si enim accidat ipsum moueri
ab anima in eandem partem in quam mouetur per naturam elementi dominantis in
ipso ut est cum anima mouet corpus descendendo, tunc est motus
corporis secundum naturam / quia non motoris qui est anima et non elementi
mouentis unitur in unum motorem / si autem moueatur motu
anime contrario motui elementi dominantis, ut est cum homo saltat
sursum, tunc est motus corporis extra naturam / contingit enim aliquod in quantum
aliquid sit moueatur similiter motu anime, tamen corpus in quantum corpus
motu anime non similiter moueretur sed magis motu elementi dominantis
in ipso, propter quod subiungit quantum ad hoc dicit. sed eorum que mouentur.
quod contingit ea que mouentur ex se in quantum talia, solum moueantur
secundum naturam ea tamen que mouentur ab alio quandoque mouentur secundum naturam
ut est motus lapidis ad inferius et ignis ad superius quedam
autem extra naturam ut cum graue mouetur sursum et leue de-
orsum et posuit ut uult commentator. grauia et leuia moueri
ab aliis / quia ista non mouentur ex se donec mouentur ex
aliis ut post declarabitur et quia dixit animalia que ex se
mouentur solum moueri secundum naturam ne putetur similiter esse de par-
tibus alicuius subiungit quantum ad hoc dicit. amplius autem. quod partes alicuius secundum
positionem et modum motus uiolenciter mouentur extra naturam
contingit aliquid secundum naturam moueatur ut accidit cum aliquis incipiens
ambulare pede sinistro ponit ante dextrum / naturaliter enim
debetur pes dexter preponi et sinister non. / nam ut sit
sustentamentum ipsius dum mouetur de loco in locum. quantum ad
hoc dicit. et maxime motus. incipit declarare quod intendit. scilicet
omnem motum reduci ad motorem aliquem et facit hoc per duas
m. q. p. o. hoc ... est maxime manifestum, in secunda ut ibi. maxime
autem dubitatur. ostendit quod in illis in quibus est dubium quid sit
motor in prima parte sic procedit / primo dicit maxime esse manifestum
in illis que mouentur uiolencia ipsa moueri ab aliquo
motore et dat causam. et est / quod in talibus manifestum est motorem
esse alium a moto. quantum ad hoc dicit. secunda autem. ostendit quod post ea que
mouentur uiolencia est maxime manifestum esse aliquem motorem

in illis que mouentur secundum naturam ex se ipsis cuius sunt animalia. non
enim latet animalia moueri ab anima et ita a motore aliquo
immo manifestum est sed in quo est dubium in ipsis quomodo scilicet existit
motor in moto ut manifeste sit distinctus a moto existens
tamen in ipso sicut est in artificiis moueri ab aliquo extrinseco
in ipsis ut in naui mota ab alio manifestum. et melius
quod intendit per hoc sicut uult commentator expergefacere homines ad
appetendum questionem de partibus anime. maxime autem etc. iam
declarauit moueri mota ab aliquo in illis in quibus
hoc est manifestum / hic declarat idem in illis in quibus hoc est dubium
et sic procedit / primo docet in quibus maxime est dubium sed
hic dicens quod in residuo ultime diuisionis et in illis que
mouentur ab alio que sunt grauia et leuia hec enim
quandoque mouentur uiolencia quandoque autem natura. mouentur
enim natura ad loca propria, violencia autem ad loca opposita
locis propriis ... cum mouentur non non est manifestum a quo
mouentur sicut est cum mouentur uiolencia et propter
hoc in hiis est maxime dubium a quo moueantur cum natura
mouentur. quantum ad hoc dicit. namque ipsa se ipsis complere.
probatur ista dubitatio et dubium illa m. d. m. q. p. ostendit
quod hec scilicet grauia et leuia cum in non mouentur non
mouentur ex se. in secunda ut ibi. sed si accidit. ostendit quod
mouentur ab extrinseco, ex quo in positio d. ... q. p.
est. si grauia et leuia mouentur ex se tunc mouentur
sic et ita alia mouentur, cum ergo alia ex se ipsis
mota habeant in se principium motus et quietis sine indigencia
cause extrinsece, cum in mouentur motibus contrariis per principia
extrinseca in ipsis similiter esset de graui et leui. scilicet quod haberent
in se principium motus et quietis in. scilicet quod possint quiescere
per se extra ... motus / sicut et alia possent in
moueri motibus contrariis et non solum mouentur motu
uno cum principium quod sunt cause motus ex se in natura sunt
moueri motibus diuersis, sed utrumque est falsum in graui
et leui: neque enim est principium quo possint quiescere extra
locum motus non mouentur motibus contrariis per principium extrinsecum
in ipsis non ... est quod hoc ratio eodem modo procedit in corpore
celi: quod ex se mouetur sicut procedit in graui et leui
et hoc quia motui celi non est contrarius, propter quod contingit ex
se moueatur non tamen potest moueri motibus contrariis adhuc
autem contingit sit motum uoluntarium non tamen de se potest
quandoque quiescere quia sicut uelle numquam renouatur per quem
renouationem possit quandoque uelle quiescere cum prius
mouebatur. quantum ad hoc dicit. amplius autem. dat secundam rationem
ad idem. et in secunda quod sit demonstratio infallibilis et est
omne motum ex se necesse est diuidi in duo. scilicet in motorem
et in motum que sunt distancia sine diuisa secundum actum es-
sendi. si enim essent naturaliter et penitus unum ex se
et secundum suas partes non esset unum agens et reliquum
paciens nec unum mouens et reliquum motum sed
... simpliciter grauia et leuia non sunt diuisa in duo
diuisa secundum actum essendi immo continua sunt sine distincta
aut indiuisa secundum se et secundum suas partes ergo hec corpora

ex se nō mouent᷑, h᷑ rōis p̊ poit ma. et i. nunc ei᷒ iustificacōm ut pdem ē, sō ut l. nz ḡ hoz. mst᷑ ōne. dēo ut i. cōstca. n. sunt poit. mi. qdō. ut l. nz aᵈ rē. p h᷑ cōcludit uleius qd nllm gen̄, ḡ q̄ cōtan̄ mouet se eenalit et resumit me᷑ⁿ rōis ia dcē ex q̊ sē, ꝛ pz. gnr᷑ cū dic. sz si accidit. h᷑ ītendit ostndē qd ḡuia et leuia mouent᷑ ab extrīo, ꝰ sic pcedit p̊ dicit qd h᷑ sē ex s̄mone p̄ dco, si eīn ḡuia et leuia mouet᷑ et n̄ mouent᷑ ex se ut nunc ostensū ē, mouet᷑ ab aliquo mo᷑ extrīo. sō cū dicit. fiet aūt ut rō. declarat h᷑. s. ipā motū a mo᷑ extrīo alio m̊ et dum̄ illa ps m. d. m. q. p. p̄mittit qdam ad suā declarōm nccīa. m sa ut i. q̄m aū pō. īcipit suā declarōm ī p̊ pte sic pcedit p̊ dic h᷑ si m̊ si dicam᷒ cās et silr᷑ si dicam᷒ motores et intelligit hūc dicm cāz sicū p uiolenciā et n̄lē ꝛ g᷑ motoz sū mouenciū. sō cū dicit. alia qd. n. dicit ipa mouencia dicne bimb᷒ dns q̄ q̄dā sunt mouenciā uiolencia sū ext᷑ n̄m ut iᵈ qd īuehendo ḡue aut leue moz ipm q̄dā aūt sunt mouenciā sm n̄m ut actu calidū n̄lr᷑ moz calidū ī pō et uīr᷑ cē mouer ī quo ē v᷑tus actiā q̄ pot᷑ face aᵈ qd ē sibi sile ī pō sile ꝫ ī actu et q̄ sic diuisit mouenciā et cād dic cādz ī mobi᷒ pp h᷑ gnr᷑ cū dic. ꝛ mobile aūt. ītendit id ēē ḡuis dicis ī mobi᷒, ꝰ sic pcedit p̊ declat qd ē mo᷑ n̄ ītendet q̄m iᵈ ī q̊ ē pn̄ passiuū p se. et nō p accns q̊ natū ē recipe actōm n̄lr᷑ agentis ut fiat ei sile ī actu ꝛ h᷑. sū fuit pō q̄le sū q̄ntū sū v᷑ et expoit h᷑ qd dixit p accns cū dic. et. n. diceī qd pole ē id ēē q̄ntū ꝛ q̄le, v᷑prīm n̄ p se ī mo actit unū alei et ita si ās motor es senaalr᷑ īducat unū sē nccō ut īducat᷑ ab illo motore rē᷑ sz p accns agēs. n. sū mouet unū n̄ ht n̄m inducedi n̄ eīn unū eenlit, vn̄ si aᵈ inducat h᷑ erit p accns et dat intellige p h᷑ qd dic p accns mo᷑ ex n̄m et ī hē pdca dic ī mobi᷒ h᷑ facit p̊. sō cū dic. ignis aūt. app̄at duos p̄dcōs ms coz᷑bz simpli᷒ dicēs q̄ ignis et t̄ra ꝛ reliqua elā q̄nz mouet᷑ ab aᵒ uiolenciā cū mouet᷑ q̄ n̄m suā pp̄ā q̄nz aūt n̄ cū act᷒ coz et p fcioes fuit ī pō si. n. ēēnt ī actu ia ēēnt ī locis ppis q̄n de sua n̄ ē et nō uiolent᷑ ꝛ in h᷑ p̄misit ea q̄ nccīa sunt sue mencōm. gnr᷑ cū dic. q̄m aūt pō. incipit suā p̄sētacōm ꝰ sic pcedit p̊ dic q̄ q̄ actū aliquo᷑

ēē ī pō duobz modis ē. q̄m aū ī pō ēēnali aᵒ ī pō acti et isti duo modi latēt pp h᷑ dubiū ē a quo moueāt᷑ corā simpliā ḡuia et leuia n̄lr᷑ mota. sō cū dic. est aūt pō. declat q᷑ duos modos ēēndi ī pō ex q̄z declaracōe m̊ ē qd intendit. s. h᷑ cōt simpliā motū ab aᵒ extrīo et p̊ declat istos duos mōs ī nō n̄libz ī quib᷒ mag᷑ sunt maīfi. sō ut ibi. s᷑ se hūt rē. declat ipos ī n̄lib᷒ ī q̄bz ītendit. in nō n̄libz declat ipos dns qd addiscēs ē ī pō sciēs et hūs sciām n̄ actu cōsidans ē. in pō sciens sz h᷑ m̊ aᵒ et alio p̊. n. pō ē ēēnalis et īdiget motore extrīo ēēnali ut. s. doctore ḡnante sciām ī ipō ut alio cōsili ad h᷑ ut fiat ī actu pō aū scdā ē acti᷑ et n̄ indiget motore ēēn᷑ sz acti᷑ ut q̄rente uł īnrogante ad h᷑ ut fiat ī actu sp. n. nccīm ē cū mouet ēēn᷑ fuit q̄uictū pacienti ut inducit actū simp᷑ si nō fuit p̄hi᷑ aū si fuit p̄hi᷑ ut ipm inductū remaneat ī pō acti᷑ hūs. n. sciām ꝛ n̄ actu cōsidans ē in pō aliq̊ m̊ q̄m ī pō acti᷑ sz n̄ ē ī pō sicut fuit an̄ addiscē sū cū fuit addiscēs cū. n. sic se ht qd ē ī pō acti᷑ opat᷑ et actu cōsidat n̄ p̄hibeat᷑ aū si ās dicet qd eod m̊ ē ī pō cū habet sciām n̄ eīn actu cōsidat et cū ē addiscēs tnc sē qd sit heat sciām ꝛ erit in opposito scie quod ē ignorācia q̄ ē īgens. gnr᷑ cū dic. silr᷑ h᷑ hnt. declat p̄dcōs mōs ol q̄ ē actū ēē ī pō ī n̄libz dns q̄ silr᷑ se ht ī n̄libz sic dcm ē in aliis. fgidū. n. ē ī pō calidū sz h᷑ ē ī pō ēēn᷑ cū aūt fcm fuit calidū ī actu. tnc statī facit opacōm calidi qd ē arde nisi īpediat᷑ et si ās īpediat tnc ē calidū in pō acti᷑ et p̊ m̊ īdiget ēēnali motore extrīo ad h᷑ ut faciat actōm calidi scdo aū m̊ n̄ sz solū acti᷑. s. remouēte p̄hibens ꝛ sicut dcm ē ī hūs silr᷑ ē in ḡui et leui leue. n. q̄nz fit ex ḡui ut ex aqua fit aer ī qd cū ī pn̄ tnsmui᷑ ē ē leue ī pō ēēnali et q̄ dui durat tnsmui᷑ p̄ea aū fit leue ī actu p ēēnale mo᷑ extrīo et tnsmutās et statī cū sit leue ī actu fac statī opacōm leuis q̄ est ēē sursū n̄ qd īpediat et si ād fuit īpedieī tnc ē in pō acti᷑ p̄hibet᷑ aū cū vi detinet᷑ ī loco alio a loco s᷑ pp̄o et sicut dcm ē de ḡui et leui. s᷑ ē in q̄nto ꝛ ī q̄l. si. n. q̄le fuit ī pō īdiget mouēte extrīo ēēnali si fuit dico ī pō ēēnali ad h᷑ ut fiat q̄le ī actu. et tnc faciet opacōm q̄lis n̄ fuit p̄hi᷑ et si fuit p̄hi᷑ ē ī pō acti᷑ et silr᷑ ē de q̄nto. Et q̄ dixit actu leue statī ēē sursū n̄ p̄hibeat᷑ et silr᷑ ē de actu ḡui deorsū subiugit cū dicit. et cū h᷑ querit᷑. qd q̄r possz pp q̄m eām mo᷑ leue ad suū locū

et graue ad sursum, quamuis ex predictis possit corpus solo
habitu, et declarat hoc cum dicit. "cum autem". dicitur enim hoc esse,
quia apta nata sunt esse in suis locis propriis i. scilicet quod
contra graue est ut sit in loco suo proprio s. scilicet inferius,
et contra leue ut sit superius, et propter hoc si fuit
actu leue necessario est actu fieri sursum nisi prohibeatur,
aliter enim non haberet esse suum completum et similiter est de
graui, et quia interposuit hanc questionem cum sua solutione,
redit ad propositum suum cum dicit. "possibile autem leui" ut
magis expresse exsequatur de questione, dicens quod possibile graue
et leue dupliciter dicitur, sicut nunc dictum est, cum enim aqua est
secundum formam aqua, est in potentia leue ut aer aut ignis, sed
hoc in potentia essentiali, et ducatur de hac potentia in actum per
agens essentiale extrinsecum, quod est generans leue, et cum
iam est aer uel ignis, potest adhuc contingere ut sit
in potentia s. scilicet accidentali, et hoc si prohibeatur esse sursum, sed
tunc non indiget generante leue ut fiat actu sursum,
sed solum motore accidentali .s. scilicet remouente prohibens, si enim
remoueatur prohibens statim sine aliquo motore extrinseco est
sursum, et similiter est in quali et in quanto, cum enim qualitas transmutatur
ad id quod est in actu statim faciet operationem qualis nisi
impediatur, ut habens scientiam in habitu statim considerat
si non impediatur, et similiter ad formam quantitatis statim habet actionem
quantitatis quod est extendi si non prohibeatur, et si prohibeatur
uniuersaliter uerum est in omnibus quod si remoueatur prohibens statim
faciet operationem ad quam deputatum est, et non indiget
aliquo alio motore, illud remouens prohibens uno modo est dicere
quoniam est mouens accidentaliter, alio autem modo non. sed essentialiter,
sicut patet in exemplis que posuit, deinde cum dicit. "quod quidem". con-
cludit ex predictis quod corpora simplicia grauia et leuia
non habent in se principium essentiale actiuum essentialiter sui motus
a quo moueantur per se, sed solum principium a quo mouentur
per accidens, immo tamen habent principium essentiale passiuum in se
ipsis .i. principium receptiuum ut moueantur ab alio. deinde
cum dicit. "si igitur omnia". ex omnibus premissis in hac parte concludit
ulterius conclusionem principalem que est, quod omnia que mouentur mouentur
ab alio, et breuiter repetit ea ex quibus sequitur, si enim omnia
que mouentur, aut mouentur natura aut uiolentia, et ea
que mouentur uiolentia manifestum est moueri ab alio, et similiter
ea que mouentur natura siue moueantur a se siue ab alio manifestum
est quod mouentur a motore aliquo si in se, quod manifestum est ex
predictis relinquitur omnia que mouentur ab aliquo moueri, et in
omnia mota reducit ad motorem. "hoc autem dupliciter".
in parte precedente reduxit auctor omnia mota ad mo-
torem, in hac parte reducit omnia mota ad motorem immobilem,
et diuiditur hec pars in duas. in quarum prima reducit omnia mota ad
motorem corporeum immobilem ab alio extrinseco mobilem tamen a se,
in secunda ut ibi. "quare quod hoc constans est". reducit omnia mota
ad motorem incorporeum omnino immobilem, et a se et ab alio,
in prima parte ponit .3. rationes ad suum propositum quarum due
prime differunt a tertia secundum substantiam et rationem, due autem prime inter
se non differunt secundum substantiam, sed solum secundum modum, et

fundantur omnes super propositionem in parte prima precedente
declaratam, prima ratio est hec, cum omne quod mouetur, mouetur ab aliquo
ut postremum est, omne quod mouetur aut mouetur ab alio extrinseco
aut a se, sed primum motum non mouetur ab alio extrinseco, ergo primum
motum mouetur ex se, et in eo omnia mota reducuntur ad
motum ex se omnia mota reducuntur ad motum ex se,
quod tamen est immobile ab alio, hec ratio contexta est ex una
disiuncta et destructione alterius partis ipsius disiuncte
reliqua pars data quam sic procedit, primo ponit ipsam dis-
iunctam. secundo ut ibi. "si igitur necesse est". propter quandam an-
nexa repetit ipsam et destruit alteram partem tertio
ut ibi. "si igitur omne". ex una parte disiuncte destructa
infert alteram, in primo ipsam disiunctam sic procedit, primo
ponit ipsam dicens, quod dupliciter est dicere ad moueri ab aliquo
aut .s. scilicet ita ut mouens non moueat per se sed propter alterum
mouens ipsum aut ita ut moueat propter se ipsum et
non propter alterum. secundo cum dicit. "et hoc aut propter". subdiuidit primam
partem disiuncte .s. scilicet si aliquid sic mouet propter alterum aut
hoc potest esse propter alterum quod est unum, aut propter plura,
tertio cum dicit. "ut baculus". exponit istam subdiuisionem
ut intelligantur plura per que mouet, ut baculus mouet
lapidem et mouetur a manu, manus uero mouetur ab homine
seu a uirtute mouente manum hominis, homo autem non
habet ulterius a quo moueatur, quarto cum dicit. "utrumque
ergo". comparat ista plura mouentia ad inuicem per generationem
et dicens, dicens quod primum mouens et ultimum sunt media
aut media si fuerint plura, conueniunt in hoc quod utrumque mouet,
sed differunt in hoc quod primum magis mouet quam ultimum,
et hoc quia primum mouet motum ultimum, et non mouetur
ab ultimo, ad hoc quod ultimum mouens non potest mouere
sine primo motore, primum autem ad hoc quod moueat non indiget
ultimo sicut patet in predicto exemplo, quod baculus non mouet
nisi moueatur ab homine, homo autem mouere potest ita
quod baculus non moueat. deinde cum dicit. "si igitur necesse".
repetit istam disiunctam et patet cuius alteram partem
destruit cum dicit. "et si quod sic". si primum motum mouetur ab
alio moto et non ex se, erit processus in infinitum in
mouentibus et motis, cum igitur hoc sit impossibile, ut ostensum
est in .7. huius. in infinitis enim non est primum, non mouebitur
primum motum ab alio. a se. deinde cum dicit. "si igitur omne".
ex hac parte disiuncte destructa infert reliquam quam
intendit .s. scilicet primum corporum motum moueri a se ipso.
si enim omne quod mouetur mouetur ab aliquo et primum motum non
mouetur ab alio, ut iam ostensum est. necesse est ipsum moueri
a se, et ita cum omnia mota reducantur ad primum motum,
reducentur ad ad omnino immobile ab alio, mobile tamen ex se.
deinde cum dicit. "amplius autem". ponit secundam rationem ad idem.
non differentem a precedenti secundum substantiam, sed solum secundum modum,
propter quod sic procedit, primo dicit quod hec ratio est aliquid eadem
rationi quam prius. et intelligere eandem secundum substantiam, et
differentem secundum modum ad rationem probandum quod prius,
secundo cum dicit. "omne enim mouens". ponit suam rationem et est,

esse movens ad motum et aliquid et hoc aut se ipso aut
alio. tamquam instrumento sed primum movens non movet mediante a-
liquo tamquam instrumento ergo primum movens movet se
ipso quia omnia moventia reducuntur ad primum movens quod
est movens se ipso et non mediante aliquo tamquam instrumento,
et si hoc. omnia mota reducuntur ad primum motum quod est
motum a se ipso et non ab alio, in hac ratione unum
concludit ex quo infert ultimus cum dicit. *quare et secundum
hanc rationem.* iste ultimus quod primo intendit. ratio sua
contexta est ex una disiuncta et destructione alterius
partis, circa quam sic procedit. primo ponit ipsam disiunctam,
secundo ibi. *si non sit alterum.* destruit alteram partem ipsius
in ponendo ipsam disiunctam sic procedit. primo ponit ipsam
et patet. secundo cum dicit. *ut hoc.* exponit ipsam in di-
visis exemplis, que satis patent. tertio cum dicit. *impossibile autem.*
comparat membra disiuncte ad invicem. dicens quod id quo
movetur movens tamquam instrumento non potest movere sine
primo movente, sed primum movens potest movere se ipso
sine alio mediante quo moveat. consequenter cum dicit. *si vero sic
est.* destruit alteram partem disiuncte sic. si primum
movens non movet se ipso sed mediante alio ab ipso,
erit processus in infinitum in moventibus et motis. cum igitur
hoc sit impossibile ut patet ex dictis, primum movens movens
movebitur non mediante alio a se, sed se ipso. ex quo
concludit consequenter cum dicit. *si ergo quod movetur.* quod sic erit
in moventibus quemadmodum motis. scilicet quod in illis est stare
ad aliquod motum ex se sic in moventibus est stare
ad aliquod movens per se, quod exponit per exemplum. consequenter cum
dicit. *si enim baculus.* et est. si baculus movetur a
manu et manus ab alio movente cum non sit pro-
cedere in infinitum stare erit tandem ad aliquod movens
quod est motum ex se. cum enim sit devenire ad primum
movens quod est motum et non movetur ab alio necessario
movebitur a se. consequenter cum dicit. *quare et secundum hanc
rationem.* concludit virtute rationis iam dicte ultimus quod
primo intendit. scilicet quod omne motum aut statim movetur
ab alio moto ex se ut si non fuerint plura moventia
media, aut tandem reducetur ad aliquod huius. scilicet motum
ex se et non ab alio. et patet quod hec ratio sua et prima
non differunt secundum rem quia prima ratio reducit omnia mota
ad primum motum quod movetur ex se. hec autem ratio reducit
omnia moventia ad primum movens quod movet ex se et
per se et hec duo non differunt secundum rem, primum enim
motum et movet se et movetur ex se. consequenter cum dicit.
mx autem hoc dicta. ponit tertiam rationem ad idem, et sic
procedit. primo dicit quod per rationem necessario contingit
id ostendere quod est iam ostensum per rationes predictas.
secundo cum dicit. *si enim ab eo quod movetur.* ponit tertiam
rationem, et est, primum motum aut movetur ab aliquo
extrinseco in motu, aut a se ipso, sed omnes concedunt
et rationabile ipsum moveri a se ipso ergo movetur a
se ipso cum ergo omnia mota reducuntur ad primum motum,

reducuntur ad motum quod movetur a se ipso immediate est tamen ab
alio. hec ratio contexta est ex una disiuncta et destructione
alterius partis ipsius circa quam sic procedit. primo probat ipsam
disiunctam. secundo ibi. *at non si oporteat.* destruit alteram
partem ipsius. ipsam disiunctam probat sic. non est quod movetur
ab alio movetur ab aliquo extrinseco moto, quia instantia
est in per moto, ergo primum motum aut movetur ab aliquo extrinseco
immediate, aut a se ipso, necessitas consequentie satis patet,
huius rationis primo probat antecedens. secundo cum dicit. *quare autem in a descendere.*
ex ipso probato infert consequens quod est disiuncta quam intendit
probare, antecedens probat supposito opposito ipsius pro ypothesi,
ex quo ducit ad impossibile sic. si omne quod movetur ab aliquo movetur
ab aliquo extrinseco moto quod est ypothesis aut ergo movetur ab aliquo
per se aut per accidens sed utrumque est impossibile ergo primum, circa hanc
rationem sic procedit. primo ponit ipsam. secundo ibi. *primum quidem
igitur.* destruit consequens. tertio ibi. *non ergo necesse est.* ex consequente
destructo infert oppositum antecedentis quod est intentum. ratio ipsa
patet, in destruendo consequens sic procedit. primo destruit unam partem
eius hanc. scilicet quod movetur, moveri ab aliquo moto per accidens,
secundo ibi. *at vero si non per accidens.* destruit alteram partem consequentis
hanc. scilicet omne motum moveri ab aliquo moto per se. ad primum
ponit duas rationes unam per impossibile aliam ostensivam. ratio ad
impossibile est hec. si omne motum movetur ab aliquo moto per accidens
et non per se. tunc hoc quod movetur necesse est moveri et si
hoc. possibile est aliquando non moveri omnino, quod est impossibile. hec ratio
contexta est ex duabus conditionalibus, circa quam sic procedit,
primo ponit primam et patet. secundo ibi. *si autem est hoc.* ponit secundam
et patet similiter. tertio cum dicit. *non enim necessarium.* innuit de-
clarationem necessitatis consequentie prime conditionalis. si enim quod est per accidens
est non necessarium tunc id quod movetur a moto per accidens non necessario
movetur, et si hoc. patet consequentia, secunde necessitas consequentie secunde conditionalis,
scilicet quod possibile est aliquando omnino non moveri cum enim motum non mo-
veatur nisi quando movens movet, et possibile est omne movens non
movere cum nullum necessario moveat, possibile erit omnino non moveri.
quarto cum dicit. *si igitur ponamus.* ostendit ex hoc antecedens prime conditionalis
esse impossibile. si enim posito possibili non accidit impossibile et ex
ratione predicta antecedens sit impossibile, scilicet motum non esse continuum est
enim in principio huius octavi motum esse sempiternum, relinquitur
antecedens esse impossibile, consequenter cum dicit. *tria enim.* rationem ostensivam ad
idem et est. cum tria reperiantur in motu. scilicet primum movens
et ultimum motum et medium per quod fit motus, et ita
sit quod ultimum motum est tantum motum et nullo modo movens,
medium autem est et movens et motum, erit primum movens omnino
movens in quod nullo modo motum, et si hoc. non est motum
movetur ab aliquo moto, quia neque per se neque per accidens et hanc
rationem sic procedit. primo narrat predicta tria ut dictum est,
secundo cum dicit. *quod quidem igitur.* narrat proprietates illorum, et primo
proprietatem eius quod movetur dicens quod illud quod movetur necesse est moveri,
sed ipsum movere non est necesse, ex quo sequitur quod ultimum
motum omnino non movet, aliter enim esset processus in infinitum,
secundo cum dicit. *sed quo movetur.* declarat proprietatem medii
per quod fit motus, dicens quod ipsum necesse est movere et

mobili et h. qr ipm gcitat sit et b id ee ei qd mo
sic m est i illis q mouent b locu necce e. n. id qd
mouet pimo motor tangit ipm motu aut usqz
ad fin mot aut p aliq spaciu sic pz in corda q
dirigit sagitta et i manu q pcit lapide. Ideo cu
dicit. mouens autem. declarat pprietate primi mouentis. qd
e intentu. et e q ipm cu moz e oio imobile.
h facit so. Ideo cu dicit. quz aut uidem. supponendo
pprietates ultimi moti et mediu q mo. ex ipis pcludit
pprietate p mouentis. qd e intentu. s. ipm primu
mouens cu moz oio ee imobile. vn pcludit gnr cu
dic. vn anaxa. q anax. bn dixit i h. qd posuit
intellem impassibile et immixtu que. s. intellem posuit
ee pm motore. Et intellus p impassibile. oio imobile
et intransmutabile. p immixtu aut q n e cor nz i corde.
eo. n. q e impassibilis cu moz vnu oio manz imobile
n qr e immixtus. ipat su dnat sr res passibiles gnabiles
et corruptibiles. si. n. eet i m pateret a rebz
qs moz r contingeret ipm transmutari et corrumpi.
et i n ipare sr res gnabiles r corruptibiles. gt cu
dic. at u si n p actus. destruit altam pte pdce gnar.
s. oe qd mo mobili ab aliq moto p se et eenalr
et h p d. rones duisas solu b modu. q om sut
eadm fm sbm. p ro e h. si oe qd mo. mo ab aliq
moto n b actus sz eenalr et p se. ita. s. qd no
moz n moueat eenalr. tuc aut mo eodm motu
q moz b spem au b gen. Sz gnr e ipole. g ans.
Ita hnc rom sic pcedit. p poit ipm. et e vna co
dictorius cu gnrale necitas satis pz. Ideo cu dic. dico au
qr. expoit ipm gnr p ex qnte ad utrmz pte ipius
et sut ex plana. Ideo cu dic. sz m e. h pbat.
r pmo qm ad vna pte gnar. s. si dicat mouens
mobili eod motu b spem q moz qr si sic. m er
si nos dicamus aiam transmutabile usqz ad individua illius id
er transmutatis et transmutabile. ead transmutante et fm id.
ut doces geometra necio addiscat ea p se du docet
et pciens ad necio pcat eodm in pcioris qd e
ipens. So cu dic. au si qd no e. destruit ipm gnr qm ad
alia pte ei. s. si ponat ipm mouens mobili eod motu
fm ge q moz diuso tn b spem qr si sic. au mo
uebit h motu fm reflexione au p reflexione sz
utrqz e ipens. pm. n. e oppoitu ypotesis. scdm aut i se
ignr. In hc rone sic pcedit. p repetit id in breui
gnris qd intendit destruere. et pz. So ut i. et necce
e. ducit ex ipo ad pdca duo ipenaa. et pmo quo
ad pm. sic. si mouens mo eod motu gne et n p
reflexione. tuc aln er deuenire ad ad mouens qd
oio n mouebitur ab a. qd e g ypotesi. ut si ferens
si mouens scdm locu augmentat ab augmentacoe et
augmentans alterat ab alterante. alterans no mouebitur
oio ab alia. cu n sit qrtu ge motus. gnr cu dic.
itm aut reflectet. ducit ad scdm ipens. possent

ds dicere qd mouens pot bn mobili eod motu gne
sz p reflexione n er aln stare ad aliqd mouens
n motu. si au sic dicatur. se id ipens q prius cu
ponebatur mouens mobili eodm motu fm spem
si. n. cu deuentu fuit ad alterans ponatur alterans
ferri a ferente idm e ac. si dicatur i pno ferens ferri
au doces doceri n differens n q h hec p pla mea
q prius hebatur fm me. i intendo id ipens sic pcet.
p dic ip sed ex ypoti. so ut i. m. n. e. declarat
necitate gncie p h q si pla fuit mouencia oe
motu posterius et i mouens mo a mouente priore
et mag a priore mouente q a posteriore. Si igr
ferens augmentetur ab augmentante r augmentans alteretur
ab alterante et itm reflectitur ut alterans feratur a
ferente tuc ultimu ferens mag mouebitur a pmo
ferente qd e pm mouens q a mouente posteriore
et ita pz necitas gncie. s. idm ipens accide ex
hc pone qd accidit si ponatur mouens mobili eod
motu b spem. Ideo cu dic. at u h ipole. destruit
id gnr ex pone pdca doces ipm ee ipole. si. n.
sic eet. accidet doces cu docet addiscere per se
et i eunde scientem sit hre sciam et ignoranciam
eidem. doce. n. e b sciam et addisce b ignoram.
gnr cu dic. amp aut. dat sca rom ad id et
e si oe qd mo mo ab aliq moto eenalr tuc
oe mouens eet imobile eadm spe mot q moz sic
si ar dicat sanante sanari et edificante edi
ficari sz h gnr e ipole g r ans. Ita hnc
rom sic pcedit p poit ipm. so cu dic. au mox.
re. tangit modu necitatis gncie dicens gnr sed
ex ante. au mox. i. p unu medium au p pla media
ut si ponatur mouens mobili eodm gne mot
sp. n. se ad ultim ipm mobili eodm motu fm
spem au er eande stare ad aliq mouens oio no
motu sic planu e ex roe pdca. Ideo cu dic. h
qd g. destruit gnr dicens qd vnu pdcoz. s. mouens
mobili eadm spe mot ut pz ex phicis a. au
s. ipm mobili eodm motu b gen e figmtu qr
ipens e alterans de necitate augmentari. et sic pz
qd h ro solu differt a pdca fm modu et n fm
sbm. in pdca. n. rone pclusit ex ypoti mouens
au mobili eodm motu b spem au eod motu b
gen q moz et utrmqz destruit i ista sca rone pclusit
ex ypoti mouens mobili eodm motu b spem q
moz et e id mag ipens b apparenciam. scdm tn
sciam idm e qr rem mbrm pmi gnris ad ultm
reducitur ad illud gnr ut satis pz ex pdcis et i
h cplete destructu e gnr sue rois que fuit si
oe qd mo mo ab aliq moto au h e ab a moto
p se au p i actus pp h ex gnte destructo infert
gnr cu dicit. no g necce e. oppoitu antis et
e qd no necce e. oe qd mo mobili ab a moto

quia oportet stare ad motum aliquod, primo ipsum non motum ab alio moto ex quo infert conclusionem cum dicit. quare aut statim etc. quod est disiuncta quae fuit una propositio suae principalis rationis et est, quod motum primum aut movebitur ab alio quiescente extrinseco, sive ab aliquo immobili; aut movebitur a se ipso cum .n. primum motum sic moveatur et non ab aliquo moto ut postremum est, movebitur ab aliquo immobili, aut a seipso, quod innuit cum dicit. aut ii si oportet. considerat alteram partem istius disiunctae, hanc scilicet primum motum moveri ex se, sic. si oportet considerare utrum primum motum quod est principium vel causa motuum et motorum priorum moveatur ex se aut ab alio, omnes ponentes ipsum moveri ex se, et ratione necessaria, quod inducit cum dicit. ipsum .n. vel causa. vel est, quia id quod per se est causa motus prius et principalius est causa motus quam id quod per aliud, cum ergo primum motum sit causa motus priorum motorum per se, prius et principalius erit causa motus quam id quod movetur ab alio, quare primum motum ex se movebitur et ita cum omnis ponens primum motum moveri ex se, et hoc ratione necessaria, manifestum est ipsum moveri ex se, cum igitur omnia mota ad primum motum reducantur, omnia mota reducuntur ad motorem corporeum immobilem ab alio, motum tamen ex se. Omnia ergo considerata etc. in parte praecedente reducta reducta sunt omnia mota ad motorem corporeum immobilem ab alio, motum tamen ex se, in hac parte intendit reducere omnia mota ad motorem incorporeum omnino immobilem et procedit sic. primo quasi concludens hoc praemissis necessarie post partem praecedentem dat intentionem sic cum omnia mota reducantur ad motorem corporeum ab alio immobilem, motum autem ex se, considerandum est si ad movere se ipsum, quomodo movet se ipsum. et hoc quod motum et hoc accipiendo aliud principium in ista consideratione, id est alteram partem praedictae divisionis scilicet motum ex se esse principium in ista consideratione, ut sit aliquod principium id est motum primum ex se motum esse principium et causam motuum priorum motorum, secundo cum dicit. Necesse ergo. prosequitur intentionem et dividit illa pars in duas. in prima probat quomodo aliquod movet se ipsum in secunda ut ibi. dubitationem autem habet. ponit quandam dubitationem sive dicam in parte prima et eam solvit. prima pars ad hoc dividitur in duas. in prima parte ostendit quod omne motum ex se dividitur in duas partes quarum una est movens reliqua mota, et in qua pars movens movens est omnino indivisibilis, in secunda ut ibi. Quoniam autem movet. ostendit quod omne motum reducitur ad tale motum ex se, non fuit primum tale, quibus habitis manifestum erit omnia mota reduci ad motorem omnino immobilem. prima pars ad hoc dividitur in duas. in prima parte ostendit quod omne motum ex se dividitur in duas partes quarum una est movens et reliqua mota. in secunda ut ibi. quod autem non contingit. ostendit quod ista pars quae est movens est primum immobilis, ad primum ponit unam rationem quae fundatur super duas propositiones. quarum prima est, quod omne quod movetur est divisibile in semper divisibilia, secunda est quod movens se ipsum non est primum id ex quo se

quod movens se ipsum est una pars movens et alia mota quod est intentum. circa has propositiones sic procedit. primo ponit ipsas cum suis verificationibus, secundo ex ipsis infert conclusionem quam intendit. in primo ipsas sic procedit, primo ponit primam. secundo ut ibi. hoc .n. est. verificat eam, dicens ipsam prius ostensam fuisse in libris de naturali auditu .6. huius. vel ubi egit de motu. quoniam hoc, quoniam omne motum ex se est continuum et in .6. ostensum est omne continuum esse divisibile in semper divisibilia, manifestum est propositio hoc ex .6. quod omne motum ex se divisibile est in semper divisibilia, secundo cum dicit. impossibile igitur. ponit secundam propositionem. tertio cum dicit. feret .n. probat eam et hoc per duas rationes ducentes ad impossibile. quarum prima est si motum ex se sit primum idem movens et motum quod est oppositum propositionis intentae, totum eius unum et indivisibile eodem modo feretur et feret per se eodem modo numero, et eodem modo alterabit et alterabitur per idem, et docebit et docebitur et sanabit et sanabitur, quod est impossibile. ut patet ex parte praecedente, quod innuit cum dicit. amplius determinatum est. dat secundam rationem ad idem, vel est, omne motum in quantum motum est in potentia et non in actu. omne movens in quantum movens est in actu et non in potentia, si igitur movens ex se primum idem esset motum et motum, tunc idem et secundum idem esset in potentia et non in potentia, vel in actu et non in actu, hoc autem est impossibile, haec ratio fundatur super duas propositiones, quarum prima sic procedit. primo ponit ipsas rationes sive propositiones cum suis declarationibus. secundo ut ibi. quare sit idem. ex ipsis subinferendo hypothesim, ducit ad impossibile. primo ergo ponit primam propositionem cuius declarationem dat cum dicit. quoniam autem est potentia. et est, quod id quod est in potentia, movetur in perfectionem vel in in quantum huiusmodi perfectionem non habet, cum ergo mobile sit motum in quantum huiusmodi in potentia sit, in quantum huiusmodi est in potentia est. et non in actu. ad hoc per diffinitionem motus, cum motus sit actus mobilis imperfecti, mobile sive motum in quantum huiusmodi imperfectum est, et ita in potentia et non in actu. hoc facit primo. secundo cum dicit. movens autem. ponit secundam propositionem quam declarat per exemplum cum dicit. calefaciet. calor .n. in quantum est in actu calefacit, et similiter habens speciem generandi in actu generat, et ita patet quod movens in quantum movens est in actu et non in potentia, quod innuit cum dicit. quare simul. ex istis duabus propositionibus subinferendo hypothesim, ducit ad impossibile, ut patet ex dictis, et sic verificantur duae propositiones super quas fundatur sua ratio principalis, ex quibus infert conclusionem principalem quam intendit, cum dicit. hoc quod ergo. et patet. consequenter cum dicit. quod autem non contingit. ostendit quod illa pars movens se ipsam quae est movens est omnino immobilis, quod sic probat, si illa pars movens non est mota a reliqua parte mota ab ipsa, non a se ipsa, ergo est omnino immobilis, necessitas consequentiae patet. Non enim est dare aliud a quo possit moveri aliquid ab istis, non movetur ab extrinseco ut ostensum est, circa hanc rationem sic procedit. primo probat antecedens, secundo ut ibi. totius ergo aliquod. ex ipso probato infert conclusionem sufficienter declaratam, et quia antecedens habet duas partes, primo hoc primo probat primam. hanc scilicet partem moventem mota ex se non moveri a reliqua parte mota. secundo ut ibi. at non non primo. ostendit quod non movetur a se, in probando primum sic procedit, primo dat intentionem illius partis, dicens manifestum esse

ex dicedis/ qd n contingit moueri se ipm utriqz
pte ab utraqz motu/ et ita n contingit pte mouente
motu a pte mota. scdo cu dic. neqz. n. erit. h p
bat/ et h. p. q. r. d. e. r. q. p. e. h. si utraqz ps eque
eenalr moueat ab utraqz. i. qd mouet n mouet
n moueat qd e ypo/ n ipius moti ex se. et pm
mouet sz h e icons/ et 9 postusu. dca hnc rom
sic pcedit/ p ponit ipm/ so cu dic. qd n pue e.
declarat necitate gnie/ sic. i pm mouet magis est
ca motus/ et mag moz/ qm mouens pstm/ sz n
h utraqz ps moueat ab alia eq eenalr/ neutr e
mag ca motus qm alia/ g neutr e pm mouet/
et sic pz necitas gne/ h9 rois solu ponit ma. cu
sua pboe. et pbat ea cu dic. dup aut. sic. cu
moue sit d. modis ut phitu e/ au. s. ab alio/
aut a se./ mouet qd e longi9 ab ultio moto/
pximi9 e pmo mouenti q sit id mouet qd e
me m me ipm et ultimu motu/ qr cu pmu
mouet sit maxe ca mot9/ mouet qnto pxi/
mi9 e ei mag mouebit q mouens postius/
mouet. n. postius no moz n moueat a mo/
uente pore/ ex quo pz q qnto pus e mouet
tanto mag e ca mouet mot9/ et mag moz
qm mouet postius. amp n nece e. h dat
sam rom ad idm/ et e/ si ad mouet n nece
e motu n a se ipo/ ad tale. n. motu ductu
e pus qd no mo n ex se/ accidit tale mouet
9 motu ab aliq moto ab ipo et si accit. pole
est ipm n motu ab a/ ponat g/ qr aliqn
illa ps mouet n mouebit a re pte mota.
h io contexta e ex duabz codicobz/ dca qd
sic pcedit/ pmo ponit pm. scdo ut i. accipi
dr. scdam./ gnr cu dic. et g. ex duab9 ppoib9
dcis iam/ infr gne qm intendit/ q e/ qd motu
ex se. d. i d./ q2 unu e mouet imole a reliq/
reliqu aut e motu/ gnr cu dic. amp n nece
e. dat tcia rom ad id/ q e/ si nece e motu
sp ee/ tuc no nece e pmu mouet 9 motu a
moto ab ipo/ necitas gnie ifra patebit/ imo au
et imole cu moueat/ au mouebit a se ipo/ sz
motu sp ee e necem ut postusu e/ g pmu
mouet n nece e 9 motu a moto ab ipo. hui9
rois solu ponit pma gdicole/ gnr cu dic. amp
q moz. dat. iiij. rom ad id/ et e/ si pm mouet
eo q mouet 9 mo/ mo ens mouebit ead spe mot9
q moz/ et trasmutas ult trasmutat eod in mot9
q trasmutat/ q i calefaciet du calefaciat calefiet/
si. n. mouet in qnta mo ens mo a moto/ eodm in
mot9 mouebit ab ipo/ qd e icons/ q si sic id
sit hret spem et caret ipa. et sic suffict pba
ta e una ps pdca ancis. s. qd ps mouet moti ex
se. n mo a re pte mota ab ipa./ gnr cu dic.

ac n n p. dat reliq pte ancis. s. qd ps mouet
moti ex se n mo ex se ipa/ et sic pcedit/ p
dic q nlla una ps moti ex se p e mota
a se ipa n i pleri/ so cu dic. unaqz. n. toc.
o q motu ex se p n mo a se ipo toto/ i qd
unaqz ps moueat se ipam/ et pp h dicat
totu moue se/ n ps ei a se ipa/ ex q relinqr
totu. s. una pte motu ab alia./ et sic pcedit/
p suppoit q si toc mo a se ipo/ au h e/ q2
totu mo a toto p/ au q2 ps moueat a se ipa.
so cu dic. sig g. destruit utraqz/ si. n. totum
ponat motu a se ipo p./ q2 ps aliq mouet se/
tuc illa ps erit id qd e pm motu ex se et no
totu/ qd e 9 ypo sitm/ si aut mo/ tuc ptes mouet
se p accns/ qr cu id qd p accns e/ sic non
necem/ aliu n mouebit ex se/ et ita ps mouet
moti ex se/ no necio moz se./ qd intendit p
hnc rom/ et sic iusticat ancis pncalis rois. s. q
ps mouet moti ex se n mo a pte mota/ nec
a se ipa/ ex q ante pbato infr gnis cu dic. toc
g. et e. qd toc9 moti ex se e ad mouet q e
oio imole/ ad au qd mo ab ipo/ n e alr pone
ad ex se motu. s./ qm ut dividat i. d. tales ptes
et q2 dicet ad p rom ultima qd totu motu
ex se mo a se toto p/ qius una ps ipius sit
mouet imo lis/ et a mota/ hnc cauillom remez
gnr cu dic. amp siq. ducat ex h ad h ipoles. s.
qd idm sit totu et ps./ sit. n. ps mouet. a./
et ps mota. b./ si g. b. mouet ab. a. oio
imoli/ et tu dicas qd. a. b. totu mo. a toto
a. b./ cu uni9 no sit p et p se n unu mo ens/
id erit mo ens. a./ qd et. a. b./ et i id ps et
totu./ qd e icons./ Qm au mouet. obsuo
q oe motu p se. d. i. d. p/ q. una e mouet
imo lis/ a aut mota/ i hac pte itendit ostnde
qd oe motu ex se resolut ad tales. d. ptes/
q si i pn no fuit tale/ et pcedit sic/ p ponit
gne qm intendit pbare/ dicet qd cu mouens
qdam moueat i q oio n mo/ qdam a mouet
et mo/ q silr motu qda e motu et mouet/
qdam aut oio n moz/ cu i sit/ motu ex se
nece e cosistre ex mote imoli/ i ex moto qd
no de necitate moz/ et intelligit qd si n fuit
i pn tale/ ut resole sit ad tale/ q accit/ cu
motu ex se fuit aggatu ex mote imoli/ et
ex mote moto uno au plibz/ et ex moto no
mouente/ licet. n. pla sint mea int pmu
mouet et ultimu motu/ tn alu et deuenire
p resolucom ad pmu motu q no erit mouet./
so cu dic. sit. n. a. h pbat i ris sic. sit. a.
mouet imole/ et mo ac. b./ qd qd. b. sit mo ens/
c. et. c. oio n moueat/ qius. n. p pla me a/

totu a toto p

possit h' probari cum suffi^at ad presens unum me^m/ qd e. b. q n restet quo ad propositum, huius sic se hntibus totum aggregatum ex. a. b. c, ex se erit mot/ si igitur auferat^r. c. ab isto aggregato. qd residuum e. s. a. b. adhuc mouebit se/ a. n. sui mo^ens, b. motum/ c. n. oio n mouebat, q n se n ad/ qr per ablonem. c. n phibet^r qn. a. b. mo^at se/ s3 si toto aggregato auferat^r. a. residuum. s. b. c. n mouebit se, b. n. n moz. c. n f qd mo^r ab. a, t no q moueat^r ab aliq pte ipius. qr solum huius aggregati e. a. b. se ipm p^o mouet, et ita p3 qd mouentis se ipm necce e ee ad mo^ens imo^le/ ad aut qd mo^r qd no de ne^te e mouet/ qnus. n. i^o motum sufr mouet cu pla sit me^a, aut unum te pmum mouet et ultimum motum cu tn auferat^r oia mota pt pmum/ tc erit ita motum qd n mo^ens/ et pp h' dic no de necitate mo^ns/ et poit 9.^cor/ ex^m de pdcis i igne ut si p^m motum ex se fuit i^e ignis demtus/ a q auferam aliqm pte eius p^o aliam/ tande deuenim^o ad tale qntate q si di dat^r corrupet^r ignis cu minima qntitas ignis sit detiata. et sil^r e de ali anuloso/ poit i 9.^cor/ ex^m de mo^te imo^li et mo^te moto t moto n mouete aggregatis i uno moto ut musculus e motum ex se. et compoit^r ex tbz/. s. ex cor^e mus culi et e pmum motum/ t ex calore nli q e motor et motum/ et ex aia mo^te/ q e forma i illo calore nli q e imo^lis/ Et q iam coclusum e q motum a se ipo compo^r ex. d. qz unum e mouet imo^le/ a^d aut motum n de necitate mouet/ et posset aliqs dubitare de istis d./ qualr se hnt ad inuice/ et qm ex ipis fiat unum/ cu mo^ens sit i cor^e uu/ et motum corpu/ pp h' subiungit 9^e cu dic. cotacta aut. qd illa gtacta sit ad inuice/ i^e qd utrq3 alti/ aut alterm alti tm/ qd pot di uisi^de expom/ pot. n. dici alterm alti ee cotactu/ cu p^m mo^ens n moz p me^a/ tollendo p gtactum in fluxum motoris i motum/ fm qd het^r i li de gnoe i capitlo de tactu/ qd ee mouet tangit motum/ aut p qd ibidem het^r q tista^le tangit nos et n e^o/ utrmq3 aut utrq3 ee cotactu/ pot intelligi/ cum mouet moz p pla me^a/ cu. n. p^m motum sit cotinuum/ mouet ultimus motum tangendo ipm/ h' vi^r uelle 9.^cor/ dicet/ qd i^e cotact^o sui gcotinua ut ipe dic et ex duobz/ i moto aut p^o et dum fuit gtia^a/ tt ipm et mo^te i me^o aut du tan git otiu^m/ me^m. aut necce e ut tangat corp^o/ pmu^o aut motor necce e ut gtiat/. qnr cu dic. si igitur tm. coclud it ultimus ex huis/ qd si mo^ens sit gtium q e i gtio/ sic ipm motum e gti.^m/ m e/ qd pmum motum ex se/ aggregatum ex mo^te et moto/ no dr mouer ex se q aliq pt dr ipi^o

dr moue se/ s3 q totum moz se/ i h'/ q ad ipi^o est mouens et ad motum n i toto f totum dr moue se ipm n q aliq ps moz se/ s3 q una ps pmo moz aliam/ ut. a. ipm. b. qd qd. a. e mouet imo^le, b. aut motum, n de necitate mo^ens m/ vpt^r n e ipo^le ipm. b. ee mouet/ imo po^le e ut mo^at/. c/ qnus n s^r sicut moue^r ab ipso. Dubitaret aut h'. hito i pte pcedente qd oe motum ex se reducat^r ad tale qd e reso^le i duo/ quaz unum e mouet imo^le/ reliquum aut motum n de necitate mo^ens/ h' moz qndam dubom sir h' et soluit/ et p^o moz ipm dubitare/ t e/ si ipm mouet qd e. a. sit gtiuu/ eo q e i gti^o/ sicut et ipm: b. motum e gti^u/ dubo posset ee/ utrm p^o ablonem alic^o ipi^o. a. aut ipi^o b./ possit residuum mouer ex se/ si. n. sic, nuqm ee ad p^o motum ex se n ipm. a. b/ n ad ipius/ et e ca h^o dubois/ q cotiu^u e duii^le i sp diui^na. vn si ponet^r ad p^o mouer ex se/ si p^o ablonem alic^o ut a mo^te aut a moto moue^r residuum ex se cu dio pcedat i infitu^m/ nuqm eet deuenire ad aliq motum ex se qn eet a^d pus ipo motum. hunc dubom soluit cu dic. aut po. intendens qd mobil ph3 pone a^d p^m motum ex se, i tn ta mouet qm motum ee diui^le si utrq3 fuit gti^u/ aut motum tm si mouet no fuit gti^u/ ee dico diui^le i po. i actu aut e ipo^le/ si. n. utrq3 diuidat^r/ no erit vnum hns eande pom sir reliqu. q pus hebat/ ut p3 i ex pus dato. si. n. ignis moueat^r ex se/ et auferat^r aliq ps ipius/ tande deueir^r ad aliq qntate q ex se mobilis no erit/ imo si excedat^r qntitas detiata ignis. simp^r n ignis corrupet^r/ sic g^o licet motum aut mouet sit diui^le i po diuim^o no diuidat^r actu n phibet ad unum ee pmum motum ex se in actu/ qnr cu dic. m^m igitur. infert qm pna^le h^o ptis dicens m^m ee ex pdcis/ qm e p^m mouet oio imo^le et dat me^m qlr h' e m^m cu dic. sui. n. moz/ t e/ sui i pri gpem^o unam pte pmi moti ex se. s. pte mota ad pte mouente/ tunc stati e stat^o/ et e p^m mouet imo^le/ sui p^o reducam^o oia mota p multa me^a ad pmum motum ex se/ sic adhuc e stat^o cu puenim^r fuit ad i^d/ et e m^m nunc ut pus p^m motum ee imo^le oio/ t i p3 f itentum i hac pte. s. qd oia mota reducat^r ad motore imo^le oio. qm aut oz motum. cu iam reduxit oia mota ad mo^re pmum imo^le/ q fcm e in duabz ptibz pcedebz/ in hac pte itia o^r qd ille motor imo^lis e etern^o/ et h'/ sui fuit un^o sui multi/ ad q o^d/ poit vnam rom/ t e/ si mot^o sit i detien^s/ et etern^o necce e mo^re p^m ad q reducat^r mot^o diu aliorz ee etnu/ et h' sui ille motor vnus fuit sui fuit motores pl^es et intelligit de illo motore de q ostensum e qm e imo^lis/ talis. n. e

motor pm⁹/ cca hūc tōm sic pcedit / p̄ poīt ipm /
ea ēt cōcludit mētiū / n̄ oz plus facē / scdo ᵃᶜ /. scdo de-
clarat necītāē gnāe / scdo repetit tōm et cōcludit
ītentū n̄ oz plus facē / qz āniē p̄ ipm mᵐ ē ex pn̄
h⁹. viii / poīt g̊ pmo tōm et pz / sō cū dic. viii
qāz q̄ ig̊. declarat necītāē gnē / ᵈ sic pcedit / p̄
pmittit q̄dam ad remocōm cuidā dubii / scdo
ut l. mᵐ. n. ē. incipit suā declacōm / qd aū pmit-
tit ē hi. qz posset āl dubi^te / ut^m intendat uliⁿ de
omi motore īmo^li ipm eē etnū an de aᶜᵒ / ut h̄
remo^at / dic qz cōsidare ut^m vnūqq3 mo^ns īmo^le
sit ppetuū / n̄ ptinet ad psentē tōm et itelligit
p h̄ aīas aialiū q̄ sūt h̄ q̄ mouēt et nō mouent^ur /
de qbz ē qō ut^m omes sīt gnabiles et corrupti^les /
an aliq̄ sint etna / cui⁹ cōsidacō mag̃ sptat ad
librū de aīa / sz ad istū tōm ptinz cōsidare de
aliq̊ motore īmo^li / aū ꝉ simp^r et sm actus et
ut^m. s. sit etn⁹ aū nō / qrūs. n. po^le / sit ꝉ ponat^ur
aᶜ mouencia īmo^lia / eē qnz / et qnz nō / n̄ tn̄ ita
ē q̄ etnalī gnent^ur aū corrpant^ur / cū sint n̄ cor^e
et īpti^bia / sz gnant^ur et corrupunt^ur / p̄ qd eē cor-
se^ur ad etnalir gnatū aū corruptū / quus dico talia
mouencia po^le sit qnz eē ꝉ qnz n̄ eē / n̄ tn̄ ē
u^m ī omibz motorib⁹ n̄ motis / s. qd possit qnz
eē et qnz n̄ eē. qn̄ cū dic. mᵐ. n. ē. incipit
suā declarōm q̄ᶜ declarat necītāē gnē rōnis pāce /
et dat vnā tōm et ē / mouencia se q̄ sūt hic /
hūt aīm cām p qm̄ possi^lia / sūt qnz eē et qnz
n̄ eē / et h̄ sp sic se hīe. / sz nllm vnū mouet
īmo^le n̄ ppetuū poē eē cā ipius q̄ sic se hūt /
n̄ pla mouencia hi / g̊ necīe ē aliqd mouēs eē
īmo^le ppetuū / qd sit cōtinēs oīa ista / et cā q̄
qnz sūt et qnz n̄ sūt / exns aᵈ ab ipis / et ꝉ qd
sit cā q̄ sp sic se hūt qz cōti^e mutāt^ur / qd qd
mouēs ē cā mot⁹ q̄bzdā īmedi^te motis ab ipō. /
h̄ aūt sūt cā mot⁹ aliis q̄ sūt h̄ / h⁹ tōis p̄ poīt
ma. cū sua cā. / scdo mi. cū sua cā / sū cum sua
īusticacōe. tcō infē c̄m / poīt ig̊ p̄ ma. et pz /
sō cū dic. ipm qd. n. poē d' qz dat cām. ma. /
et ē / qz oē mouēs se / necīe ē hīe aliq̄ magn^ne /
cū sit diui^le / et ita aliqm̄ cōponē. q̄ motū ē
ex se / q̄ qnz sūt et qnz n̄ sūt / et sic sp se hēat
sm cōtīᵃ mutacōm / oz aūt hīe aliqm cām qua
possi^lia / sūt sic se hīe / mouēs aūt pᵐ n̄ necīe
ē hīe aīm cām hi q̄ᶜ possit eē et nō eē / cum
nllam hēant magni^ne / ꝉ ī nllam cōpōm / scdm
tn̄ c̄m / n̄ dat cām pdcē ma^ns / sz suppo^do sua
cām dicet ei⁹ ē / itendēs qz mouēs pmū se ipm
corpeū / ī quo ē mouēs ī corpeū / et motū corpeū /
q̊r utqz ē etnū / qd qd mouēs medi^te corpe
moto ab ipō p̄ appᵉcōm et remocōm / ē cā eē
ꝉ nō eē / gnōis et cor^nis / et gti^e cōtinui^nis ī motis

ex se q̄ sūt h̄. sic expoīt c̄m. qn̄ cū dic. ipm
ig̊ aᵈ qd. poīt mi. dicēs / qz n̄ vnū mouens
īmo^le / n̄ ppetuū poē eē cā q̄ q̄dā alia gnent^ur
q̄dam aūt alia corrpant^ur / et h̄ gti^e / n̄ oīa talia
mouēcia q̊r q̄dam mouēt alia sp p successione /
ut sōl gnat plōm / plō cōgluiū / et sic deīcepᶜ
possūt eē cā q̄ h̄ sic se hēat. / qn̄ cū dic.
h̄ qd. n. pbat istā mi. et p̄ qz vnū pdcōr
mouētiū nō poē eē hi cā / sic / oē qd ē cā
q̄ q̄dam alia sūt et q̄dam alia nō sint / et
gti^e et sp / ē ppetuū ꝉ hēē eē necīem / sed n̄^m
unū pdcōr mouētiū ē hi. / g̊ nllm vnū pdcōr
poē eē hi cā / h⁹ tōis solū poīt ma. / h̄ fact
pmo / sō cū dic. oīa aūt ista. oᶜ qd n̄ oīa
talia mouencia possūt eē hi cā / sic / cāe etnl^e
q̄ q̄dam qnz sūt et qnz nō sūt ꝉ h̄ gti^e / de
necītāē sūt fi^te ꝉ īsit. / sz ista mouētia nō
sūt hi. oīa. n. sūt īfi^ta et nō sit. g̊ ista
mouencia nō possūt eē hi cā. h⁹ tōis solū
poīt mi. / et sic iusticauit cām ma. sue tōis
q̄m mi. ex qbz infē c̄m qn̄ cū dic. mᵐ. oīs
mᵐ eē ex pdcīs / qd qrus mllesies sū īfinicies
sint hi mouētiā īmobi^a / n̄ ppetua / īmo q̄dā
gnant^ur et q̄dam corrpant^ur mouētiū se ipā / tn̄
necīe ē eē aliq̄ mo^ens īmo^le ppetuū / qd sit
cōtinēs oīa h̄ / exns aᵈ ab ipis / qd ē cā q̄
q̄dā sūt et q̄dam nō sūt / ꝉ etiā cā cōtinue
mutacōis ī ipis / qd qd ē cā mot⁹ motis ex
ipō īmedi^te / ut corpibz celestibz / h̄ aūt cā mot⁹
aᶦˢ q̄ sūt h̄. qn̄ cū dic. si qd g̊. repetit tōm
pnci^le cui⁹ gnāe necītāē iam iusticauit / et
cōcludit intentū / sic. / si mot⁹ ē ppetuus necīe
ē mouēs pᵐ eē ppetuū. ī. s. qz si mouēs sūt
unū tm̄ / oīm unū erᶜ etnū / et si pla sūt
mouencia pla erūt etna sū ppetua. et in
h̄ reduxit oīa mota ad motorem etnū.
= vnū aūt mag̃. ꝉ c̄. reducit omibz motis
ad motorē pᵐ īmo^le etnū / qd scdm ē ī tribz
ptibz pcdn̄tibz. in hēc q̄ita pte intendit ondē
qd ille motor īmo^lis etn⁹ magis ē un⁹ q̄ᶜ multa. /
etiā si ponat^ur ples / qz mag̃ debūt eē fi^ta q̄
īfi^ta / ᵈ sic pcedit. / p̄ narrat sic eē / et pz /
sō cū dic. hūs. n. cōsidantib⁹. pbat sic eē / pbat
pmo qz si ponat^ur motores ples / mag̃ debūt
eē fi^ta qm̄ īfi^ta / sō ut l. sufficiet aūt et
pbat qd magis dz eē motor un⁹ qm̄ ples /
pᵐ sic / si id cōtingit ī mūdo si ponat^ur mo-
tores fi^ta / qz cōtingit si ponat^ur īfi^ta / magis
debent poni fi^ta qm̄ īfi^ta / et melē ē / cū
ap̄ n̄am n̄ sit superfluū / sz id cōtingit. ꝉ c̄. /
ut patebit p⁹. / g̊ mag̃ debent poni motores
fi^ta qm̄ īfi^ta / ī hēc tōe sic pcedit / pmo poīt

continue, secundo cum dicit. In huius enim quod sunt etc. tangit
medium, tertio cum dicit. Sufficiens autem est. declarat quod primum
movens debet esse unum et non multa, ad quod dat
duas rationes. quarum prima est, motore existente enim uno
possunt reddi cause omnium que apparent in mundo,
non sufficit esse primum motorem unum, quia non sunt plures
cum non sit necessarium apud eum, hac ratione solum poni-
mus. quod autem motore existente uno possunt reddi
cause omnium apparentium in mundo patet sic. cum primus
motor qui est immobilis movet immediate primum motum qui est
corporeum et eternum, mediante ipso continue non immediate
potest esse principium omnium apparentium in mundo. quia scilicet quedam
que sunt et que non sunt, que generantur et que
corrumpuntur et sic semper se habent. quia enim primum motum
est eternum, propter hoc mediante ipso potest primus motor esse
causa quare semper sic se habeant hec inferiora que sunt in generatione
continua. quia vero est motum corporeum, propter hoc potest
primus motor mediante ipso per approximationem et elongationem
secundum quedam sui partes causare generationem et corruptionem, et
ulterius omnem transmutationem que apparet in mundo. quarto cum dicit.
sicut ex intentione probatur in libro de generatione et corruptione
patet ergo quod uno existente motore primo possunt reddi
cause omnium apparentium in mundo. quinto cum dicit. Motum
autem in huius. dat aliam rationem ad idem, vel sic procedit
quia dat conclusionem intentam, scilicet quod motorem primum oportet esse unum
et eternum. ex ratione iam dicta, secundo cum dicit. Continuum
enim est. dat rationem ipsam, et est, si motus est continuus est
motus unus, et si est unus, est ab uno movente et
unius mobilis, cum igitur motus primi sit motus continuus
et continuus, vel non sit nisi a motore perpetuo, erit motor
primus eternus et unus. hec ratio contexta est ex duabus
conditionalibus, circa quas sic procedit, quia dicit ante conditionales
prius esse positum per hoc quod ostensum est motum esse
eternum, et quod eternum est, semper continuum est. si enim esset
generatio etc. scilicet si quedam essent et quedam non, non esset continuus.
cum ergo ostensum sit motum esse eternum, manifestum est quod est
continuus. secundo cum dicit. At vero si continuus. ponit primam
conditionalem, que similiter patet. tertio cum dicit. Si enim etc. de-
clarat necessitatem continue se conditionalis per hoc, quia si motor
non sit unus, motus non est unus continuus, sed consequens.
quarto cum dicit. Et ex huius. concludit quod principaliter
intendit ab illo loco. reliquum vero considerandum est.
et est, an esse primum immobile, dicens quod ex iam dictis
potest aliquis scire esse aliquod primum immobile. et ad hoc si con-
siderantur principia movencium. scilicet movencia in suo primo
poterit scire ipsum eternum et perfectum, ut statim post
docebitur, et intelligit hoc per primum immobile primum omnium
moventium, cuius motum sequitur motus omnium aliorum,
et est id movens quod incepit(?) motum divinum. et in
hac declaratione facta post subdivisionem supremis facte que fuit
omnia moveri et quiescere. Tertio enim quod sit immobile
ut iam ostensum est patet destructione illius membri.

quarto cum dicit. Et quod igitur. epilogat conclusionem quam intendit
primum ab illo loco. primum autem considerationis. et est ultimum membrum
subdivisionis predicte, dicens manifestum esse ex predictis quod entium que sunt
quedam que moventur et quedam que quiescunt, et semper hoc
manifestum est, quia non omnia moventur nec omnia quiescunt, que fuerunt
duo membra principalis divisionis, ex hoc enim manifestum est quia non omnia que
moventur semper moventur, nec omnia que quiescunt semper quiescunt,
quod fuit primum membrum subdivisionis. omnia enim hec demonstrantur per
ea que habent posse(?) ut que moveantur et que quiescant
adhuc ex ostensis in hac ultima parte. scilicet quod est aliquod primum
immobile manifestum est quod non omnia moventur et quiescunt, quod
fuit secundum membrum subdivisionis, ex quorum destructione relinquitur tercium
membrum subdivisionis esse verum, quod fuit quedam semper moveri
et quedam semper quiescere, et quedam aliquando moveri et aliquando quiescere,
cuius membri veritatem in parte subsequente intendit declarare, ut
patet per divisionem superius factam. Quoniam autem hoc omnibus manifestum.
cum ex precedentibus relinquatur tercium membrum subdivisionis esse verum.
in hac parte intendit veritatem illius membri declarare, et procedit
sic, quia dat intentionem et modum procedendi ad intentum,
dicit quod primo. secundo cum dicit. Hoc autem oportet accipere. incipit
declarare intentum, dat igitur primo intentionem dicens, quod
cum ex precedentibus sit hoc manifestum. scilicet quod non omnia mo-
ventur nec omnia quiescunt, nec ea que moventur semper moventur
vel nec ea que quiescunt semper quiescunt, nec sunt omnia possibilia
moveri et quiescere, cum ita sit. ulterius declarare intendit duorum
residuorum. scilicet quod quedam sunt omnino immobilia, quedam
autem semper moventur. tamen aliquando sunt que moventur et
que quiescunt. secundo cum dicit. Procedentes autem. dat modum
procedendi ad intentum, et est, ponendo esse quod motum reducitur
ad primum motum quod movetur ex se, cum enim omne quod movetur movetur
ab alio, sive ponatur ad motum ex se sive ab alio, semper
necesse est tandem devenire ad primum motum ex se. quod ab
alio extrinseco non movetur, immo dividitur in duo, quorum unum est primum
movens omnino immobile, reliquum autem motum ab ipso. Et quia
dixit immediate omnia mota posse resolvi ad primum motum
ex se, dat signum ad hoc ex animalibus que hic moventur ex
se, cum enim sit animata hec moventia ex se, ad quorum
motum ex se reducuntur omnes alii motus. signum
est quod similiter sit in moto primo ex se, quod omnia mota
ad ipsum reducuntur, et quia posset aliquis imperare ipsum
dicendo non esse signum quod ponitur pro signo, propter hoc confirmat
suum signum cum dicit. Oportet quod et opinionem. dicens quod
ea que videntur hic in animalibus, faciunt opinari motum
incepisse in primo moto postquam non fuit, quia enim estimantur
animalia que moventur postquam prius omnino non movebantur,
estimatur similiter propter hoc quod primum motum aliud incepit moveri
postquam prius non movebatur, sicut igitur estimatur in animalibus
sic etiam in hoc estimatum est in primo moto, similiter videtur quod
debeat esse ex alia parte. scilicet quod sicut animalia videntur
moveri ex se, ad quorum motus reducuntur motus quorundam
aliorum, quod similiter ad primum motum ex se debeant reduci
omnia mota esse ipsum. Intelligendum est tamen ut supra

hicum est, et non ut statim generatur habebit, quod quamvis appareat per sensum alia quandoque moveri secundum locum cum prius omnino non movebantur, tamen secundum veritatem non est ita, immo necessario praecessit est in eis aliquis motus ut a causa intrinseca, ut a calore naturali, aut a causa extrinseca, ut ab aere continente, quod tangit cum dicit. Hoc autem oportet accipere. Cum iam dederit intentionem et modum procedendi ad intentum, incipit declarare intentionem, scilicet declarare unum dictum membri conditionis praedicte, et dicit illa pars in .3. in .q. p. Dicit quod necesse est aliquid esse omnino et semper immobile, in sancta ut i. At vero si aliquid est semper. Dicit quod necesse est aliquid esse semper motum, in tertia ut ibi. quod autem movetur. Dicit aliquid esse quod potest alium moveri et alium quiescere, ad primum ponit unam rationem, quae est, si omne movens movetur non secundum accidens, nullum movens movebit continue et motu perpetuo. Alia enim non esset motus eternus. Cum igitur aliquid movens movet motu perpetuo necesse est aliquid movens esse quod etiam secundum accidens non movetur, et in omnino non movetur, quare necesse est aliquid omnino esse immobile. Haec ratio constat ex una conditionali et destructione consequentis ipsius, et antecedens sic procedit, primo declarat necessitatem ipsius conditionalis, in se, secundo ut ibi. Quoniam igitur necesse est. destruit consequens, et ex eo infert oppositum antecedentis quod est intentum. tertio ut ibi. Non est autem. dicit autem ut tollat quandam dubitationem, necessitatem ipsius conditionalis declarat per simile in animalibus motis ex se. Sic motor animalis quo animal movetur ex se secundum locum, quia movetur per accidens, non movet animal continue et motu perpetuo secundum locum, ergo si aliquis motor movetur vel per accidens non movebit talem motum continue et motu perpetuo. Haec ratio primo probat ipsum premissam, secundo ut ibi. ex quibus est scire. ex ipsa probata infert consequentem tanquam manifestam, quae est ipsa conditionalis quam intendit, tertia ipsam premissam sic procedit, primo declarat quod motor animalis quo movetur animal secundum locum movetur, secundo ut ibi. Unde non semper. ex hoc concludit, quod non continue movebit. tertio ut ibi. In omnibus autem his. declarat quomodo movetur, primo declarat dicens quod oportet accipere tanquam manifestum, quod motor animalis quo movetur animal secundum locum non movet ipsum in per omnem motum, scilicet perpetuum continuale, et quod ad hoc secundum hunc motum non movetur ipsum per se, immo sunt plures alii motus in animali quorum iste motor non est causa, ut motus secundum alterationem secundum augmentum et diminutionem, et etiam secundum inspirationem et expirationem sive secundum anhelitum, secundum quos motus movetur animal, quamvis omnino non moveatur ex se secundum locum, quorum dico motuum non est ille motor causa, immo causa eorum sunt res distincte ab animali, aut extrinsece aut intrinsece, extrinsece ut aer continens, intrinsece ut alimentum intrans corpus animalis, quae dicuntur continentia. Secundum istos motus faciunt motorem animalis quo movetur ex se secundum locum, quandoque movere et quandoque cessare a motu, et ita motor animalis quo movetur ex se animal secundum locum ab illis motibus aliquo modo movetur, sicut patet in eo quod ponit, animalia enim quando nata sunt dormire, cum receperint alimentum et operatus fuerit calor naturalis in alimentum, ascendit ex ipso alimento vapor humidus ad cerebrum ipsius animalis aut ad cor aut ad utrumque, et aggravantur membra animalis et instrumenta per quae movetur animal laxantur ut meti et fumi, vel cadit et dormit animal, cum autem digestum fuerit alimentum, tunc habilitantur membra animalis et instrumenta per quae movetur ad motum et incipit expergefieri a sompno, et tunc motor animalis qui movetur ex se secundum locum, quod prius cessabat movere, incipit movere ipsum secundum locum, quod tangit cum dicit primum principium movens sit extra ipsum motorem. quod tangit cum dicit. Unde non semper etc. concludit ex his quod motor animalis quo movetur ipsum secundum locum non movet ipsum continue et motu perpetuo, cuius causam reddit cum dicit. Causa enim est. et est, quia movens primum quod est motor extrinsecus, quod est ab ipso animali moto et non a motore quo movetur animal ex se in loco, quod quidem motor movet animal ex se, movetur ad motum moventium extrinsecorum, ut appetibilis vel desiderabilis, id est scilicet quod si non ipsorum facit ipsum movere, movetur, si autem non, cessat a motu, quod tangit cum dicit. In omnibus autem his. Dicit quomodo movetur ille motor quo movetur animal secundum locum, ostendens quod per accidens, licet enim ipse sit indivisibilis, quia tamen est in corpore moto et constituunt per corpus motum ab ipso, movetur secundum accidens. Omne enim quod movetur quia est in moto movetur per accidens. Et in hoc complete declaravit suam premissam, ex qua infert consequens quod est conditionalis quam intendit, cum dicit. ex quibus est scire. dicens quod ex predictis est scire tanquam manifestum, scilicet quod motor animalis quo movetur ex se secundum locum, eo quod est motus per accidens, non movet continue et motu perpetuo, ex hoc datur est scire, quod si aliquid sit immobile continuale, dummodo moveatur per accidens, quod est impossibile ipsum movere continue et motu perpetuo, et in hoc declarata est necessitas ipsius conditionalis. quod tangit cum dicit. Quare si quod necesse est. destruit consequens et infert ex hoc oppositum antecedentis quod est intentum, sic, cum preconclusum sit quod si aliquid movetur non secundum accidens, quod non movet continue et motu perpetuo, igitur a destructione consequentis, cum necesse sit aliquem motum esse continuum et eternum, necesse est aliquid esse movens primum omnino immobile, in quod non secundum accidens non moveatur, cum necesse sit sicut supradictum est aliquid esse motum inpausabile et omnino immobile sive indeficiente, et hoc si debet ipsum quod est .1. eius. scilicet totus mundus manere continualiter in se ipso secundum eandem dispositionem. Si enim principia fuerint unum et uniformiter se habens, necesse est totum quod est continuum et immediate ipsi principio manere secundum eandem dispositionem continualiter. quod tangit cum dicit. Non est idem. dicit autem ut tollat quandam dubitationem super hoc conclusione, quia enim dictum est quod movens accidentaliter motum non movet perpetuo, et quidam sunt motores corporum celestium qui moventur pluribus motibus ut motores orbium stellarum erraticarum, qui moventur per accidens aliquo modo a motore primi orbis, sicut mota ipsorum moventur a primo orbe, quae tamen motores moventur

perpetuo. ut tollat hanc dubitationem, dividit motum per accidens
dicens quod non est idem motum per accidens ex alio et ex se
motum, scilicet per accidens ab alio, quemadmodum quibusdam principiis
moventibus quedam res in celo ut motoribus stellarum
erraticarum, que dicuntur moveri per accidens ab alio, quia mota
ab ipsis moventur per accidens, et quia isti motores sunt
forte transmutabiles non continue per suam substantiam. Quod moventur
ab ipsis, sed causa permanentie suarum substantiarum debet ipsis
propter hoc non mutantur hii mota nisi ad diversitatem talium
motorum ut moveantur, et propter hoc hii moventur per accidens
non propter motores perpetuo moveri, moveri autem per accidens
ex se convenit motoribus generabilium et corruptibilium, qui
quidem motores quia constituuntur per substantia mota ab ipsis,
quod quidem substantia mutantur diversitatem ipsorum, sed quod iste dicit
magis dispositione, non solum dicuntur moveri ab alio per accidens
sed ex se, id est in motum per accidens, propter generationem motum,
ut hoc habitum est, in hiis autem non videtur quod corpus est motor
forma, motum medium. Iste enim est propinquus modus eius quod est
moveri per accidens, primus autem modus est valde alienus,
moveri enim per accidens in hiis tribus modis dicitur equivoce
secundum quem. et sic habetur per rationem predictam quod est idem omnino
immobile quem motor primus. Quod quidem dicit. At vero si idem
est. Ostendit idem esse quod semper movet sic, si idem est semper movens
immobile tamen et perpetuum necesse est idem esse semper motum ab
ipso immediate et propter quod sit perpetuum et in eo autem
sit medium ex positis patet quod primum motum est semper motum
hanc rationem primo posuit. Secundo autem dicit. Et hoc medium de-
clarat necessitate generationis, sic, si propter motorem existente immobili
et perpetuo non esset primum motum ab ipso perpetuum et
semper motum non fieret generatio in rebus et corruptio non ulla
transmutatio, et hoc non aliud nisi generatio. Cum ergo medium sit generatione
et corruptione generate fiunt in rebus inferioribus medium est ad
esse primum post motum a motore primo et perpetuo quod semper
moveatur causando generationem transmutationem in rebus inferioribus
post motorem existentem immobilem et perpetuum. Hanc rationem ad hoc post
posuit. Secundo ut ibi. Immobile quod scilicet. probat necessitatem illius,
propter hoc motor omnino immobilis et semper uniformiter se habens
semper movet secundum eundem motum et eodem modo et hoc. quia
non transmutatur in se ad res motas propter hoc non potest
nisi mediante aliquo causare in rebus esse et non esse, nec
generationem nec corruptionem, nec ulla transmutatione secundum opposita
et sic relinquitur. scilicet quod est aliquid semper motum. quod
enim dicit. Quod autem motum. declarat tertium, scilicet quod est aliquid
quod quandoque potest moveri et quandoque quiescere sic, cum primum motum
sit motum a motore immobili et perpetuo, et non sit quod
se habet ad res motas ab ipso in dispositionibus diversis,
non necesse est ut semper sit causa eiusdem motus in ipsis,
immo quod habet se secundum diversas dispositiones ad res motas,
et est in locis diversis respectu illorum quod medium ad quarum partes
sunt necesse est res motas ab ipso esse in dispositionibus
diversis. Quod quidem secundum approximationem ipsius moveantur
et secundum eius elongationem quiescant, ut patet de sole,

quod continue habet respectum ad res motas cum fuerit in tempore
estivali et in tempore yemali, et propter hoc contrarias relinquit
dispositiones in ipsis, et in hoc deviat nisi ultimi libri
predicte dictionis. unde concludit quando enim dicit. Manifestum igitur est.
illa causa esse manifesta de quibus in principio dubitatum est et
exposuit quod sunt illa, et sunt quare non omnia moventur nec
omnia quiescunt nec omnia que moventur semper moventur, et
quod quiescunt semper quiescunt, sed quedam alia moventur et alia
quiescunt, et quedam semper moventur et quedam semper quiescunt,
quarum causa ex dictis nunc manifesta. quia scilicet quedam moventur
a motore omnino immobili, necesse est illa semper moveri ut pre-
habitum est, alia scilicet que moventur a motore moto aut
ab immobili transmutato secundum oppositum, et quandoque moventur
et quandoque quiescunt, motor autem primus est omnino immobilis
semper movens uno motu simplici, cum sit omnino simpliciter
uniformiter se habens. At vero aliis facientibus principium. In
parte precedente a principio .vii. demonstratum est quod est aliquis
motus primus et motor primus. et in eo sit motor
primus et eternus, unde propter hoc dicit hic pars in duas. in qua parte ostendit quod
sit motus primus et eternus. in secunda ut ibi. Quoniam autem ne-
cesse est in tempore esse. Ostendit quod sit motor primus et eternus,
in prima parte sic procedit, primo dicit intentionem. secundo prosequitur
ipsam, dicit ergo intentionem primo dicens, quod illa de quibus
prelocutum est, magis erunt manifesta quoniam a principio, et
exponit illum modum, et est, cum habitum sit ex predictis
medium sit aliquis motus primus et perpetuus an non, consi-
derando si sit motus primus et perpetuus, medium est scilicet quod
si fuerit motus primus et perpetuus, quod primus motor
movebit secundum hunc motum, cum motus perpetuus primus
necesse fiat a primo motore, hoc autem medium magis erunt ma-
nifesta ea de quibus prelocutum est quam in predictis magis
scilicet est medium scire quoniam est motus primus et perpetuus. et
quis ille sit quam solum scire ipsum esse. quod enim dicit.
Pluribus autem existentibus. prosequitur intentionem, et dividitur illa
pars in duas. in qua parte ostendit quod motus localis est primus et
eternus. in secunda ut ibi. Quod autem quidam. Ostendit quis motus
localis est hic. prima pars adhuc dividitur in duas. in qua parte
ponit quod motus localis est primus. in secunda ut ibi. Quod autem localis motio
prima est. Ostendit quod motus localis continuus est et eternus. prima
pars adhuc dividitur in duas, in qua parte ostendit medium motum localem
esse primum. in secunda ut ibi. Amplius autem considerantibus. ostendit idem
descendendo ad motus posteriores in motu, prima pars habet duas. in qua
parte ostendit quod motus localis prior est augmentatione et diminutione
et alteratione. in secunda ut ibi. Amplius autem unum. ostendit quod est
prior generatione et corruptione. in prima parte sic procedit primo
ponit conclusionem quam intendit probare, et est, quod cum tres
sint motus, scilicet motus qui est secundum magnitudinem, ut
motus augmenti et diminutionis, et motus secundum passionem
ut motus alterationis, et motus secundum locum qui est loci mutatio.
necesse est loci mutationem esse priorem aliis motibus, secundo autem dicit.
Ipso localiter. probat hanc conclusionem sic, si tamen augmentatio quam
alteratio indiget loci mutatione, et non econverso. ergo loci mutatio

prior est. hec ratio primo probat antecedens. secundo ibi. si igitur necesse est.
ex ipso infert conclusionem que est conclusio intenta. necessitas consequentie manifesta
est in probando antecedens primo probat quod augmentum indiget
alteratione. secundo ut ibi. at vero si alteratur. probat quod alteratio
indiget loci mutatione quibus probatis satis probatur antecedens
tertia primum sic procedit primo ponit conclusionem quam intendit et est
quod tempore est augmentum esse alteratione non precedente. secundo
cum dicit. quod enim augmentatur. eam probat sic. si illud quod
augmentatur augmentatur quodammodo in dissimili quodam autem
in simili quoniam dissimile in principio simile autem in fine necesse
est alterationem esse in via ad hoc quod fiat augmentatio
hec ratio primo ponit antecedens cum sua declaratione secundo ex ipso
infert conclusionem antecedens patet quod declarat cum dicit. quoniam enim contrarium
propter hoc quod alimentum in principio est contrarium alimento sive nutrimento
alendo sive nutriendo aliter enim non ageret in ipsum
in fine autem cum completur augmentatio et copulatur alimentum
alendo necesse fit ei simile cum omne quod fit fiat ex sibi
simili et sic patet quod quodammodo sit augmentatio modo simili
quodammodo modo dissimili. conclusio cum dicit. necessarium igitur est.
ex antecedente probato infert conclusionem que patet cum dicit. at vero
si alteratur. ostendit quod alteratio indiget loci mutatione sic. si in omni
alteratione indigetur alterante existente in eodem quod est in potentia
in actu et alterans non alterat uniformiter se habens
sed secundum quod appropinquat ei quod alteratur aut elongatur ab
eo appropinquatio autem et elongatio non possunt esse sine
loci mutatione si ita sit necesse est loci mutationem precedere
alterationem. hec ratio solum ponit antecedens quod constat ex
duabus propositionibus quas ponit eodem ordine quo pernotate sunt
et primo primam. secundo cum dicit. in medio et. secundam tertia
cum dicit. hec autem. et sic probat antecedens sue rationis ex quo
infert conclusionem cum dicit. si igitur necesse est. quod est conclusio principaliter
intenta dicens quod si necesse est motum esse eternum necesse
esse est motum localem primum esse primum motuum et hoc
cuius quedam loci mutatio sit prior et quedam posterior
conclusionem cum dicit. amplius autem. declarat quod loci mutatio precedit
generationem et corruptionem et fundatur hec ratio ut videtur
contra opinionem antiquorum vel non secundum propriam quod facit ut denotetur
hoc quod intendit probare congrue esse et sue opinioni et aliorum
ratio autem quam ponit est hec densitas et raritas sunt principium
omnium generationum apud antiquos ad quam omnes qualitates [illegible]
reducuntur densitas autem et raritas sunt congregationes et
segregationes secundum quas fiunt generationes et corruptiones sed ad
congregationes et segregationes sunt mutationes secundum locum
ex quibus manifestum est conveniens ad istam opinionem quod loci mutatio
precedit generationem et corruptionem. hec ratio fundatur super tres
propositiones quas ponit eodem ordine quo pernotate sunt
et primo primam secundam cum dicit. densitas enim. tertiam cum dicit.
quam aggregantur autem. Et quia superius ostendit loci mutationem
precedere augmentationem ostendit consequenter alterationem
et quia non expressit inde diminutionem propter hoc redit super
hoc cum dicit. at vero secundum eius. probans per unam rationem quod
tam augmentatio quam diminutio indiget loci mutatione

precedente et est virtus sue rationis hec. tam magnitudo eius
quod augmentatur quam eius quod diminuitur indiget mutatione
loci quod enim augetur occupat maiorem locum et quod
diminuitur minorem adhuc in eo quod augetur necesse
est nutrimentum conferri ad ipsum et quod diminuitur
necesse est ut aliqua pars eius transferatur ab eo ex quo
patet quod motus localis precedit motum augmenti et
diminutionis. hec ratio solum dat medium. amplius in hoc
considerantibus. in parte precedente ostensum est in generali
quod motus localis precedit alios motus in hac parte
declarat idem descendendo ad modos prioris in motu
ut sic procedit primo dicit quod manifestum est ex hiis dictis quod
motus localis est prior aliis motibus et tangit
modum quomodo est hoc manifestum dividendo scilicet prius in motu tripliciter
sub distinctione uno enim modo dicitur prius in motu quod
eo existente non necesse est reliquos motus esse si tamen
fuerint reliqui necesse est ipsum esse et istud est prius
secundum naturam a quo non convertitur subsistendi consequentia alio modo
dicitur prius secundum tempus tertio modo dicitur prius secundum substantiam et secundum
perfectionem sic enim prius dicitur multis modis in aliis
rebus similiter et in motu hoc facit primo secundo cum dicit.
quare quoniam motum. incipit suam declarationem et dividitur
illa pars in tres partes in quarum prima ostendit quod motus localis
est prior aliis motibus secundum naturam in secunda ut ibi. adhuc
in tempore. ostendit quod est prius aliis tempore in tertia ut ibi.
omnino autem tertio. declarat quod est prius aliis secundum substantiam
primo ostendit sic motus est eternus quia continuus tantum
motus localis est continuus et regularis quare tantum motus localis
est eternus et prius secundum naturam a quo scilicet non convertitur
subsistendi consequentia hanc rationem primo ponit secundo ut ibi.
non una enim est necessitas. declarat necessitatem consequentie ratio
ipsius fundatur super duas propositiones esse quas sic procedit
primo ponit primam et eam declarat cum dicit. sic magis
vero est. sic motus autem est eternus quia est continuus aut
quia est successivus eternitas enim est in continuo equaliter
et in successivo aeternaliter cum igitur apud naturam semper
sit ponendum id quod est dignius et melius si sit possibile
et est possibile motum continuum esse eternum ponendum est
motum esse eternum quia est continuus hoc facit primo secundo cum
dicit. manifestum autem. ponit secundam propositionem quod est solum
motum localem esse continuum et regularem quod dicit hic esse
supponendum sed postmodum determinandum tertio cum dicit.
necesse est. infert conclusionem que cum dicit. sed una enim.
probat necessitatem consequentie sic si motus localis sit continuus et
eternus non est necesse si tempore fuerit aliquis motus esse
ut si augmentatio sive alteratio sive generatio sive corruptio
sed si aliquis istorum fuerit necesse est motum localem esse secundum
quem movetur primum movens cum sit eternus igitur motus
localis est prior aliis secundum naturam a quo non convertitur subsistendi
consequentia. adhuc tempore prior. in hac secunda parte ostendit motum
localem esse priorem tempore aliis motibus sic si eternum
est prius tempore non eterno cum solus motus localis

sit eternus, alii autem non eterni vel corruptibiles, motus localis
erit prior tempore aliis motibus. Hec ratio primo ponit quam,
secundo ibi: perpetue enim. Hinc tangit mentem. Tertio
ibi: Sed tamen quoque. Movet quandam dubitationem super ipsam
rationem et solvit, et primo movet eam, vel est, tamen quia
in individuo generabili motus localis posterius esse secundum
tempus. In talibus enim primo est generatio, postea ipsum autem alteratio
et augmentum, ultimo autem cum completum est generatum,
motus secundum locum. In hiis igitur primum est generatio et postrema
locatio secundum tempus, sicut manifestum est in generatione hominis et
aliorum animalium. Et quia sicut est in homine qui est
minor mundus possibile estimari similiter esse in maiori
mundo, secundo cum dicit: Sed necesse est vel etc. Solvit
istam dubitationem sic: licet in individuo generabili sic generatio
prior tempore locatione, tamen necesse est aliquid prius esse
illo generabili quod movetur secundum locum, scilicet primum motum, quia quid
necesse est ut sit causa generationis omnibus que hic generantur
ipsum tamen ingenerabile est. Unde primum est causa generationis
aliis sicut generans est causa eius quod generatur, et in
aliqua locatione prior omni generatione. Nam enim non esset
esset generatio primum motum ut volunt predicta dubitatio,
propter hoc quod oportet prius generari et postea alterari vel augmentari
et ultimo moveri secundum locum. Sed quamvis ita se ha-
beant isti motus in individuo generabili, tamen necesse
est ut predictum est esse aliquod quod movetur secundum locum
prius omnibus que generantur, quod tamen non generatur, cum generatio
non sit primum motum. Sicut enim omnia erunt corrupta
manifestum est quod nec aliquid aliorum motuum generationem generatione est
prius, cum sint augmentum, alteratio, diminutio et corruptio.
Omnes enim isti posteriores sunt generatione, quare cum
generatio non sit prior locatione, nec aliquis aliorum motuum
erit prior ipsa. Sic igitur patet primum intentum quod locatio
prior est tempore omnibus aliis motibus. Sed intelligendum est
hoc quod dicitur generationem esse priorem aliis motibus, sicut
dictum est in predictis, secundum esse priorem aliis generibus in quibus
est motus. Sic enim substantia prior est aliis generibus in substantia,
quia est generatio prior est vius in alia genera in quibus sunt alii
motus, quamvis aliquis posset dicere quod alteratio et
augmentum precedunt generationem. Omnia autem ...
in hac tertia parte ostendit motum localem esse priorem aliis
motibus secundum substantiam, et dicit hoc prius secundum substantiam quod est
prius secundum perfectionem et finem, non dico finem a qua non
convertitur subsistendi consequentia ut prius, sed finem dicente
perfectionem et actualitatem, et ponit in hac parte 3 rationes,
quarum prima est: si motus localis inest perfectioribus secundum naturam
et substantiam, motus localis erit perfectior aliis, et ita
prior secundum naturam et substantiam, tamen hanc rationem ut
sic procedit: primo probat antecedens, secundo ibi: quare si
magis. Resumit ipsum probatum et ex eo infert
conclusionem. Antecedens probat sic: esse quod generatur videtur esse imper-
fectum, tendens tamen in perfectionem, quamvis perfectio
licet sit posterior tempore generatione, nobilior tamen et

actualior prior est. Sed locatio est ultima perfectio ad quam
tendunt omnia generabilia, quia locatio in imperfectis non est,
cuius sunt plante et quedam animalia carentia organis,
sed inest aliis perfectis organa habentibus. Hec ratio fundatur
super duas propositiones, tamen quod sic procedit: primo ponit primam,
secundo ibi: ultimum autem famam, vel melius est habere
autem quod enim. Quantum ad minorem et magis concordat
aliis expositoribus quam hec, et tertio cum dicit: unum autem quandam
infert conclusionem, ex quo patet antecedens huius rationis, conclusionem cum dicit:
quare si magis. Resumit antecedens probatum et ex eo infert
conclusionem vel patet conclusionem cum dicit: propter hoc. Dat famam rationem
ad idem, et est: motus ille prior est secundum perfectionem et
substantiam qui non consimiliter movetur secundum substantiam. Hic
autem solum est motus localis, quod enim alteratur, aut mutatur
in sua substantia, aut appropinquat mutationi, cum alteratio sit ad
corruptionem, et similiter quod augetur vel diminuitur, quare locatio
prior est aliis motibus secundum substantiam. Hec ratio primo tangit
quam, secundo cum dicit: Signum. Ponit minorem, conclusionem cum dicit:
maxime autem manifestum. Ponit tertiam rationem ad idem, et est: motus
localis debet esse continuus primo et perfectissimo secundum substantiam
movente omnia mota, sed motus localis est primus et perfectissimus
secundum substantiam inter omnes motus. Hec ratio primo tangit quam, secundo
ibi: quare motus. Dat minorem, conclusionem cum dicit: quod
quidem igitur. Quasi epilogando infert conclusionem in hac parte intenta
esse manifestam ex dictis, scilicet quod motus localis est primus.
In hac parte intendit ipsum ostendere ipsum esse eternum, unde
sic procedit: primo dicit de quo est nunc declarandum per predicta,
de quo tamen est autem intendendum, et in hoc dat intentionem
huius partis, dicens quod cum iam ostensum sit locationem esse primam,
nunc esset declarandum quae locatio sit prima, sit vel est
hoc declarandum illud quod prius suppositum est, aliquem motum
localem esse continuum et perpetuum, et de hoc ultimo
prius est intendendum, secundo cum dicit: quod quidem igitur. Prosequitur
intentionem probans solum motum localem esse continuum,
et ita ipsum esse perpetuum, si eternum aliquis motus sit
eternus, quia continuus, ut probatum est, et dividitur hec pars
in duas, in quarum prima est dictus sive ratio hec: si aliquis motus
est continuus, et nullus alius motus a motu locali
est continuus, ergo solus motus localis est continuus. Hec ratio
solum ponit minorem cum sua probatione, et primo probat eam, pone
secundo ibi: omnes enim vel etc. eam probat, et dividitur illa
pars in duas, in quarum prima probat demonstrative quod nullus
aliorum motuum a motu locali est continuus, in secunda
ibi: amplius in generatione. Supponit hoc tamquam manifestum
in generatione et corruptione, scilicet quod non sunt continue, et
ex hoc concludit quod similiter est in aliis motibus. In prima
parte intendit talem rationem: si impossibile est idem simul
moveri oppositis motibus, nullus aliorum motuum
a locatione erit continuus, immo inter eos intercidet
tempus medium. Hec ratio fundatur super 4 propositiones quas
primo ponit, et ex ipsis infert conclusionem. Secundo removet
quandam occasionem errandi esse suam rationem. Tertio

soluit quandam dubitationem secundum unam propositionem exclusam/ ponit ergo
primo primam propositionem/ ut est/ quod omnis motus est a contrario in contrarium et
in mutationes aliquas dico a locali mutatione/ ut exficiatur in
dis./ secundam propositionem dat cum dicit. quoniam autem et est/ quod motus
sunt contrarii qui sunt in contraria/ tertiam dat cum dicit. quod autem
non sit. ut est/ quod motum motibus contrariis necesse est quiescere
post unum motum/ antequam moveatur motu contrario et similiter est
in mutationibus/ cum generatio simpliciter sit opposita corruptioni simpliciter/
et generatio huius corruptioni istius. consequenter cum dicit. quare si impossibile/ ponit
quartam propositionem/ vel ex ea infert conclusionem/ et est illa propositio/ quod
impossibile est idem sit motum motibus oppositis/ ex qua infert
suppositionem propositionem primo/ quod nullus aliorum motuum a locali mutatione/
est continuus/ sed necesse est tempus in ipsis intercadere medium/ consequenter
cum dicit. nichil enim differt. removet quandam occasionem errandi
circa suam rationem/ quia enim tertia propositio presupposita non fa-
cit ad suam rationem in mutationibus/ ut in generatione et corruptione
in quibus non est contrarietas nisi contradictionis propositione/ sed oppositio contradictionis/
in quibus propositione non est certum in non esse/ cum non enti non debeatur
quies/ et sic possibile aliquis putare suam rationem concludere/
ut hoc removeat/ docet quod quarta propositio sufficit ad conclusionem
concludendam/ et quod .iii. presupposita non sunt necessaria/ dicens propter
quod non differt quantum ad suam rationem/ extrema mutationis
aut motus opponi contrarie aut contradictorie/ dummodo impossibile sit idem
sit motum motibus contrariis aut mutationibus/ hoc enim scilicet extrema
esse contraria non est necessarium ad suam rationem/ et hoc dicit quantum ad
duas primas propositiones propter hoc enim probat quod ille non sunt ne-
cessarie/ consequenter cum dicit. si non necesse. docet quod tertia propositio
presupposita non est necessaria ad rationem suam/ dicens quod non
est necesse quiescere in altero contradictionis/ non quiescere muta-
tionem esse contrariam ad hoc ut habeatur propositum/ et hoc quia non
est necesse quiescere in non esse/ cum id quod non est non dicatur
moveri nec quiescere/ corruptio autem est in non esse/ et in ad rationem
suam non est necesse quietem intercadere mediam ut voluit
tertia propositio/ sed solum sufficit tempus esse medium./ sic enim non
erit unius generatio/ non exigitur quies/ sed solum tempus medium/
sicut non exigitur contrarietas ut predictum est/ sed solum quod idem
non possit simul moveri motibus oppositis/ consequenter cum dicit.
Non oportet autem. solvit quandam dubitationem super tertiam propositionem
presuppositam exclusam/ supponebat enim sive in illa propositione
quod motum motibus contrariis necesse est quiescere/ circa quod
motui est contraria/ de qua dubitaret aliquis quomodo quies
possit esse contraria motui/ et motus similiter/ cum famosum
sit unum uni esse contrarium/ quia mota erat hec dubitatio
solvit eam/ dicens quod non oportet turbari ex hoc quod idem
est pluribus contrarium/ ut motus quieti et motui in contrarium/
immo contingit idem motui esse contrarium quodammodo et motui et
quieti/ sicut equale contrariatur magno et parvo/ ut maius et
minus/ et temperamentum diminuto et excellenti/ licet enim
motus habeat plura contraria/ hoc erit modis diversis/ omnium enim
unum uni oppositum eodem modo/ accidit esse igitur motum esse contrarium
et motui et quieti ut presuppositum est ad rationem
suam/ accidit est et tanquam necessarium ad ipsam/ quod non sit

possibile/ idem simul moveri motibus oppositis aut mutationibus
ut presuppositum est./ consequenter cum dicit. amplius in generatione.
ostendit quod nullus aliorum motuum a locali mutatione est continuus/ supposito
hoc tanquam manifesto in generatione et corruptione/ scilicet quod non
sunt continue/ ex quo concludit similiter esse in aliis motibus/
dicens quod penitus inconveniens in generatione et corruptione
impossibile esse continuas/ id est scilicet quod id quod generatur statim corrumpitur
et non permaneat in esse per aliquod tempus/ et quia sic est
in generatione et corruptione ex hoc potest similiter haberi esse inconveniens
in aliis ut in alteratione/ augmentatione et diminutione/ quoniam non
contingit in entibus eodem modo/ scilicet quod finis generationis non
potest continuari cum principio corruptionis/ et omnis motus est
ita in generatione quia aut in substantia aut in qualitate aut in quantitate/
quia non eodem modo contingit in entibus in quod sic est in generatione
et corruptione sic in aliis./ Quod autem contingit ut est. hic
in parte precedenti quod motus qui est primus et continuus est
motus localis/ in hac parte intendit ostendere quod motus
localis est primus et eternus/ et dividitur hec pars in .ii. in quarum
prima ostendit quod tantum motus localis circularis est continuus et eternus.
in secunda ut ibi. quod autem motum circularem/ ostendit quod ille idem est
primus. in prima parte sic procedit/ primo dat intentionem
dicens quod est possibile quod omnis motus localis circularis est continuus
et eternus./ secundo cum dicit. Ostendemus enim ut est. prosequitur intentionem/
que sic procedit/ primo facit quandam divisionem membrorum ipsius
motus localis sufficientem/ dicens quod omne quod movetur secundum
locum aut movetur secundum circulum/ aut secundum lineam rectam/ aut
mixtum. id est secundum lineam compositam sive tortuosam/ secundo cum
dicit. quare si non illorum ut est. prosequitur membra illius divisionis/
ex quorum prosecutione patebit intentum/ et dividitur illa
pars in .iii. partes secundum tria membra divisionis. in quarum prima ostendit
quod motus mixtus non est continuus et eternus. in secunda
ut ibi. quod autem quod fertur secundum rectum. ostendit quod non motus
localis super lineam rectam nec super lineam circularem per
reflexionem est continuus et eternus/ in tertia ut ibi.
quod circulus est continuus/ ostendit quod motus localis super lineam circularem
qui semper est in eadem parte non reflectendo est continuus
et eternus/ quod est intentum/ sic enim declaratur continui
mutatione et continue de duobus membris/ et concluditur
de tertio/ primo ostendit sic./ si aliquis motuum simplicium
componentium motum mixtum non est continuus et eternus/
nec mixtum ex ipsis continuus erit et eternus/ sed aliquis
ipsorum non est continuus et eternus ut statim post declarabitur/
quoniam non fertur ut est. ergo et est. hec ratio solum ponitur
minor/ consequenter cum dicit. quod autem quod movetur. assignat secundam
partem/ in qua ostendit quod non motus localis super
lineam rectam nec super lineam circularem per reflexionem
est continuus et eternus/ ad quod ostendendum ponit primo .d.
r. comparative/ secundo ut ibi. rationabiliter autem universalibus.
dat rationes communes ad idem/ circa autem rationem secundum comparationem
sic procedit/ primo ostendit quod motus localis super lineam infinitam
finitam non est continuus et eternus./ secundo ut ibi.
et de circulo ostendit quod motus localis reflexus

super lineam circularem non est continuus et eternus, et hoc facit per rationem eandem secundum sensum. Primo dicit sic: nullum motum per reflexionem moveri motu uno et continuo, et in infinitum motu eterno, cum motus sit eternus quia continuus. Omne quod movetur localiter super lineam rectam finitam movetur per reflexionem, aut quiescet in extremo lineae et non ulterius movebitur, quod tamen ultimum non potest, quia nullus diceret hoc ponendo motum talem esse continuum; ergo nullum motum super lineam rectam finitam moveri motu uno et continuo, et in infinitum eterno. Quare motus localis super lineam rectam finitam continuus et eternus non est. Hec ratio patet. Primo ponit conclusionem. Secundo ut ibi, reflectatur enim, [?] minorem. Secundo ut ibi, reflectetur autem, probat maiorem sic: omne motum per reflexionem super lineam rectam movetur motibus contrariis; motus autem unus et continuus non est motus contrarius; ergo nullum motum per reflexionem super lineam rectam moveri uno motu et continuo. Hec ratio patet. Primo ponit maiorem, secundo probat minorem, tertio redit super maiorem et eam probat. Ponit ergo primo maiorem eam declarans per exemplum in patentibus. Secundo cum dicit, Oppositus autem est unus, probat minorem sic: motus continuus et unus non diversificatur secundum formam et speciem ut in minore est ex[?]. Hic est enim unius mobilis et in eodem tempore et super eandem magnitudinem, et etiam in eadem forma; sed motus contrarii diversificantur in specie; ergo motus continuus et unus non est motus contrarius. Sic probatur minor. Tertio cum dicit, Signum autem est, redit super maiorem et declarat eam per signum sic: quia motus qui fiunt per reflexionem necessario sunt contrarie incidentes, et in mota istis motibus repellunt et prohibent se si simul moveantur; ex quo signum est quod tales motus sunt contrarii, ut patet de motu qui est ab a in b et iterum reflectendo ab ipso b in a. Quarto cum dicit, Et in circulo, ostendit per eandem rationem secundum sensum quod motus reflexus super lineam circularem non est continuus et eternus, sic: cum hii motus reflexi fiant contrarie incidentes, et non cum sit contrarium eo quod corrumpunt se ad invicem et prohibent ne simul possint esse, sicut dictum est de motu super lineam rectam, relinquitur quod talis motus unus et continuus non est et in infinitum eternus. Hec ratio patet. Primo ponit conclusionem. Secundo ut ibi, Statim enim, tangit [?]: non est putandum quod contrariatur hic sibi ipsi et in celo et mundo, cum velit motus circulares non esse contrarios. Sicut enim ubi contrarium large sumitur hic motus contrarios, scilicet quod illi duo motus sunt contrarii quibus impossibile est aliquod corpus moveri insimul; in libro autem Celi et Mundi vult tales motus esse contrarios in quibus necesse est ut motum secundum unum sit contrarium moto secundum reliquum, ut corpora recta mota motibus contrariis sibi invicem sunt contraria. Sic enim non est motus circularis alicui motui contrarius, quia nec circulari nec recto, quia si sic corpus celeste haberet contrarium, quod non est verum; esset enim tunc generabile et corruptibile. Et quia iam ostensum est motus super rectam per reflexionem esse contrarios, ne putetur quod motus non reflexi sint contrarii, removet hoc cum dicit, Si non determinatur[?]: dicendum quod non; motus enim qui est in latum et motus qui est

sursum deorsum non sunt contrarii, immo possunt eidem simul inesse; possibile enim est idem simul moveri in sursum deorsum et in latum uno motu quasi mixto ex duobus; ille tamen motus non est proprie continuus cum sit compositus ex motibus diversis, licet non contrariis, in quibus est aliqua [illegible]; propter quod hic motus adhuc continuus non est et in infinitum eternus. Quinto cum dicit, Maxime autem manifestum, cum iam dederit unam rationem propriam, dat secundam in qua est quod nullum motum quod aliquando necesse est quiescere moveri motu uno et continuo; sed omne motum super lineam rectam aut super lineam circularem per reflexionem necesse est aliquando quiescere; ergo nullum motum hic moveri motu uno et continuo, et ita non eterno. Quare adhuc ut prius motus super lineam rectam aut super lineam circularem per reflexionem non est continuus et eternus. Hec ratio patet. Primo ponit conclusionem, et quod dicit de linea recta dat intelligere de linea circulari. Secundo cum dicit, Quare reflexibile, ponit minorem. Tertio cum dicit, Non enim idem est, removet quandam cavillationem contra minorem; quia enim dictum est quod necesse est aliquando quiescere in motu per reflexionem super lineam circularem, et posset aliquis opinari propter hoc quod similiter sit quiescere necesse in motu circulari, hoc removens dicit quod non est idem moveri in circulo et circulariter moveri; quod enim circulariter movetur semper movetur in eadem parte et continue, nec aliquando quiescit; motus autem in circulo potest esse per reflexionem ab illa parte ad quam prius movebatur, et talis motus continuus non est, immo contrarie incidit. Hoc facit [?]. Quarto cum dicit, Quod autem necesse est, intendit probare minorem propositionem, cuius probatio cum suis appendiciis durat usque ibi, Rationabiliter autem intendentibus. Et sic procedit: primo dicit quod ipsa minor propositio que est quod necesse est motum per reflexionem tam super lineam rectam quam super circularem aliquando quiescere, manifesta est non solum ex sensu sed etiam per rationem. Secundo cum dicit, Principium autem est, affert rationem ad hoc, et sic procedit: primo premittit quasdam propositiones ad suam rationem necessarias; secundo ex ipsis infert conclusionem que est minor quam intendit probare; tertio declarat necessariam consequentiam; quarto cum dicit, [?], ista ratio solvit quandam dubitationem. Quantum ad primum, sufficienter quedam supposita in dando suam rationem premittit. Igitur in principio tres proponens, quarum prima est quod in motu reflexo sive super lineam reflexam rectam sive super circularem sunt tria: principium, medium et finis; quorum medium in respectu utriusque alterum est utrumque; est enim finis in comparatione ad principium et principium in comparatione ad finem; ipsum tamen medium est unum numero, ratione tamen duo. Secundam propositionem dat cum dicit, Amplius autem, et est quod aliud est esse in potentia et esse in actu. Tertiam propositionem concludit ex duabus cum dicit, Quare et [?], quod omne punctum quod est medium inter puncta magnitudinis recte est medium in potentia et non in actu, nisi cum fuerit actu dividens partem a parte, quod contingit cum ad motum ad illud punctum quod per aliquod tempus quiescat super ipsum, postea incipiat moveri ab ipso. Sic enim fit illud punctum medium in actu, quia fit et actu principium unius et finis alterius, principium autem posterioris et finis prioris principii, ut si aliquid feratur ab a in c per b; si enim cum pervenerit ad b quiescat in b et postea incipiat moveri in c, tunc

est .b. medium in actu, et principium et finis in actu divi-
sorum. Si autem continue moveatur ab .a. in .c., ita quod non
eveniat ipsi .b. ut quiescat in eo, nec iterum separetur ab eo,
tunc impossibile est ut sit ipsum motum apud .b. in tempore, sed
solum in instanti. In instanti enim potest esse apud .b. cum in-
stans non sit pars continualis temporis. Et si hoc, non erit medium in
actu nec principium et finis in actu, sed solum in potentia. Et sic
commutatur .3. propositiones ex quibus instituit continuum motum cum
dicit. Si autem adesse des etc. Et si des concedat .a. motum
advenire ipsi .b. et ab ipso separari in actu, aut per
reflexionem aut ulterius movendo, sequitur necesse est .a. mo-
tum quiescere apud ipsum .b. Et ita pars minor, quia motum
per reflexionem sive super lineam rectam sive super circulum, necesse
est aliquid quiescere, quia cum dicit. Impossibile est enim. declarat necessitatem
consequentie sic, si .a. motum adveniat ipsi .b. et recedat
ab ipso in actu, impossibile est hoc esse in eodem instanti, quia in instanti
aliquo et alio, et si hoc, cum instantia non sint continua, medium
illa instantia erit tempus medium, in quo erit apud ipsum .b.
et in quiescet apud ipsum, cum sit in tempore in eo, et sicut est
de .b. similiter est de quocumque alio puncto medio, cum sint media in
actu quiescet motum in ipso, eadem enim est ratio de omnibus. Cum
igitur .a. motum perveniat ad .b. quod est medium in actu et
finis vel principium, necesse est ipsum quiescere apud .b. Propter hoc
quia .b. est actu dividens partem a parte, et actu medium et
finis et principium. Unde sic non est dicere motum esse sit in
.a. vel in .c. que sunt ultima puncta magnitudinis, sed in
instanti aliquo et aliquo. Similiter non est dicere ipsum motum in eodem
instanti advenire ipsi .b. et recedere ab ipso, cum ipsum
.b. est actu medium vel finis et principium. Cum igitur medium
qualibet instantia sit temporis, necesse est ipsum motum esse apud
.b. per aliquod tempus et in quiescere apud ipsum. Unde habet
dubitationem. In hac parte intendit ratione predicta solvere duas
dubitationes, unam scilicet consuetam et communem, alteram autem que
fuit dubitatio Zenonis de motu in .6. huius mota et
ibi incomplete soluta, et dicit hoc primo in .d. in .q. p. ponit
dubitationem usitatam et communem, et eam solvit, in secunda ut ibi.
At non olim. solvit dubitationem Zenonis, in .p. p. adhuc
primo ponit ipsum dubitationem, secundo ut ibi. Prius enim movens.
eam solvit. In ponendo dubitationem sic procedit. Primo dicit
quod hic ma. scilicet per rationem predictam respondendum est ad dubitationem
quandam usitatam et communem, secundo ut ibi. Hec autem dubitatio. ponit
ipsum dubitationem, que talis est: si due sint magnitudines equales
et duo mota equivelocia sint ipsis, et tamen quod unum
motum moveatur reflectendo, reliquum autem continue, continue
motum citius pertransit equale spatium reliquo, ut si .e. sint
magnitudo equalis magnitudini .z.i. et sint ultima ipsius
.e. b.c. si igitur .a. moveatur a .c. ad .b. et re-
flectendo ab ipso .b. incipiat moveri ad .c., vel simul
cum advenit .a. ipsi .b. incipiat .d. moveri ab extremo
quod est .z. et continue moveatur ad .i. huius sic se ha-
bentibus .d. citius adveniet ad .i. quam .a. ad .c. Quod
quidem possibile esse dicunt, cum magnitudines sint equales sic moventur sint

equales, et ipsa mota equivelocia, et ut simul
incipiant moveri. Aliter tamen possunt signari littere in
parte, ut scilicet .b. esset medium punctum magnitudinis .i.
et quod .a. inciperet moveri ab ipso .c. ad .b. et re-
flectendo ab ipso .b. moveretur ad .c., sed in eadem
redit, quia cum dicit. Prius enim movens. Venit ratione
predicta solvit istam dubitationem, quia enim motum per re-
flexionem necesse est quiescere, propter hoc prius movebatur
et recessit .d. ab ipso .z. quam .a. ab ipso .b. Unde
non est mirum si prius pertranseat equale spatium. .a. enim
motum non simul advenit ipsi .b. et recessit ab eo,
sed in instanti aliquo et alio, et ita quiescit apud
ipsum, propter quod prius pertransit magnitudinem .e. quam ipsum
.d. magnitudinem .z.i. Si enim sit advenisset et re-
cessisset ab eo, non pertransisset suum spatium posterius.
Nunc autem non est sic, immo necesse fuit ipsum quiescere
apud .b. quia cum dicit. Non igitur pondus. concludit
ex ista solutione quod non est pondus .a. moveri per
ipsum .b. per reflexionem eodem modo quo movetur
.d. ab ipso .z. extremo ad .i. et per medium quod sunt
in potentia media .z. et .i. .a. enim si advenit ipsi .b. ne-
cesse est et abesse, et hoc non sit, sed in instanti aliquo
alio. Sed non similiter est de .d. cum motum continue immo in
instanti et non in tempore adest et abest punctis medijs
medie .z. et .i. quia solum sunt in potentia. Hoc igitur scilicet motum
adesse alicui puncto et abesse, et non sit, sed in
instanti alio et alio, impossibile est in illis que continue
moventur, in illis autem que reflectendo moventur est hoc
necesse, ut si ponatur .z. motum mutando terminos quod
quod in movendo reflectatur super .d., erit .d. punctum
in actu, et utetur eo tanquam duobus punctis, scilicet
tanquam fine et principio, quare necesse est .z. motum
quiescere apud .d. Non enim affuit ei et abfuit ab
eo in eodem instanti, sed in instanti aliquo et aliquo, aliter
enim esset dicere ipsum .z. in eodem instanti esse apud
.d. et non esse, propter hoc autem ultimo conclusum, remota
est cavillatio contra suam conclusionem. Posset enim aliquis dicere
quod similiter motum .a. per .b. reflectendo et .d. per puncta
media medie .z. et .i. cum continue motum, vel in quod non
prius incipit .a. moveri quam .d. non possumus per-
transire suum spatium propter hoc quod quidem cavillatio iam
remota est. quia cum dicit. At non olim etc. accedit
ad solvendum aliam dubitationem ratione predicta scilicet
dubitationem Zenonis de motu, et sic procedit. Primo
dicit quod solutio data est in .6. ad rationem Zenonis non est
nunc danda, immo solvenda est virtute rationis predicte,
secundo repetit illud rationis predicte ex quo solvetur
dubitatio Zenonis, tertio incipit eam solvere, primum patet
ex dictis. Secundum facit cum dicit. Non enim contingit.
dicere quod cum aliquod motum ut .z. motum ad terminum magnitudinis
in actu, ut ad .d., non est apud ipsum in instanti sed
in tempore. Si enim in instanti esset apud ipsum non

adesset ei et abesset in actu, vel in eadem magnitudine, ne-
cesse est esse in actu. media autem inter extremos non sumitur
in actu sed in potentia; ipsi autem extremi actu sunt, vel est idem
principium unius et finis alterius, et sic est in magnitudine
sicut est in motu. scilicet quod in motu est sumere extremos scilicet principium
et finem, et medium inter ipsa sicut in magnitudine. ex
hoc autem solvetur dubitatio Zenonis, et cum reperitur quod
modo dictum est rationis predicte, antequam accedat ad solutio-
nem, infert ex hoc quod iam repetiit unam conclusionem
principalem prius conclusam, quae est quod motum in recto per
reflexionem necesse est aliquem quietem, quod infert cum dicit.
Necesse est quiescere. ex qua concludit ad hanc conclusionem ulteriorem
principaliorem cum dicit. non quare. et est quod in recto
non est possibile esse motum continuum vel eternum, quod innuit cum
dicit. Eodem autem modo. intendit solvere ipsam dubitationem
Zenonis virtute rationis predicte, et sic procedit. primo
dicit quod per rationem iam dictam est obviandum interro-
gantibus dubitationem Zenonis. secundo tangit rationem Ze-
nonis, et ostendit solutionem datam ad ipsam in sexto esse
insufficientem. tertio adaptat suam solutionem. dicit igitur
primo quod modo iam dicto, scilicet virtute predicte rationis obviandum
est interrogantibus rationem Zenonis. secundo cum dicit.
Et volentes. tangit rationem Zenonis formans eam
dupliciter. primo modo sic, esse motum secundum aliquod spatium, prius
pertransire medium quam totum, et adhuc prius medietatem
illius medietatis quam totam; sic igitur hoc modo est pertransire
infinitum in sumendo medietates in spatio, et non
contingit pertransire infinita, ergo non contingit moveri
secundum locum. secundo cum dicit. aut sic ipsam. format eandem
rationem alio modo secundum alios, sic: cum homo movetur per aliquod
spatium, et prius pertranseat medietatem quam totum, prius
numerat medietatem quam pertranseat totum; aut enim eque
velox est aut velocior est in numerando quam sit currens
in currendo, et eadem ratione adhuc prius numerat medietatem
illius medietatis quam pertranseat totam; cum igitur infinite sint
medietates hoc modo in spatio, accidit ipsum numerare numerum
infinitum si pertransit aliquod spatium, quod est impossibile, propter quod
dicebat impossibile motum esse. quod innuit cum dicit. In primis
quidem igitur. repetit solutionem dictam in 6 ad hanc
dubitationem. et ostendit eam esse insufficientem secundum rem, quamvis
ut sic sufficiens quo ad rationem istam, et primo
repetit ipsam solutionem, dicens istam dubitationem esse solutam
in 6 huius. per hoc quod dicebatur ibi tempus esse infinitum
eo modo quo magnitudo est infinita, et ideo non est impossibile
pertransire infinita in tempore finito. secundo cum dicit. Sed hec solutio
ostendit istam solutionem esse insufficientem secundum rem, licet sit
sufficiens quantum ad quem sive ad interrogationem; cum enim
sic queratur utrum contingat pertransire infinita in tempore
finito, quantum ad interrogationem satis factum est cum res-
pondetur modo predicto, scilicet quod tempus est infinitum sicut et
ipsum pertransitum est infinitum; secundum rem tamen insufficiens
est hec solutio; huius causam dat cum dicit. Si enim aliquis etc.

quod si aliquis dimittat interrogare de ipsa magnitudine, et re-
dimittat interrogare si in finito tempore pertransire infinita sit
possibile, sed hoc dico dimittat, et interroget de ipso tempore
in se, utrum possint consumi aut pertransiri cum tempus habeat
infinita instantia dividentia ipsum, ad id dissolvendum
non sufficit solutio predicta, et ita secundum rem insufficiens
est. quod innuit cum dicit. Sed veritatem dicendum est. adaptat ad suam conclusionem
quod prius dictum est, et in hoc solvit dubitationem Zenonis
sufficienter, dicens quod ad solvendum hoc modo et sufficienter dubitationem
Zenonis, dicendum est quod dictum est in rationibus predictis; cum enim aliquis
dividit aliquod continuum in duo media, facit unum punctum
medium in actu, et finem unius et principium in actu alterius, utens eo tanquam
duobus, et similiter est cum aliquis numerat aliquod continuum per suas medietates,
facit duo media in actu, et utitur uno puncto tanquam
duobus; hoc autem modo facta divisione in magnitudine non remanet
magnitudo continua nec motus continuus, cum continuitas motus sit
a magnitudinis continuitate; non … hoc modo procedit divisio in infinitum,
continuus enim in continuo sunt media infinita, hoc non est in actu sed in
potentia. quod quando cum fiat actu media per divisionem non remanebit
continuum; hoc non est hoc modo dividere in infinitum, immo necesse est
aliquando stare divisionem; hoc in proposito manifestum est in eo quod numerat
media suae medietatis spatii dividendo spatium in actu;
numerat enim unum punctum ut duo, scilicet ut principium unius
medietatis, et ut finem alterius, quare id spatium continuum non
remanet, ex quo sequitur ut motus super ipsum non sit continuus.
ultimo igitur respondet, si quis utrum contingat pertransiri infinita
aut in tempore aut in magnitudine, quod est ut sic est, ut non;
si enim sint infinita actu, non contingit ipsa pertransiri; si
autem potentia contingit. unde id quod movetur continue pertransit infinita secundum
potentiam et non actum; simpliciter autem et in actu non pertransit
infinitum; linee enim accidit ut habeat media infinita, et ultimo magnitudinis
infinita enim divisio non est de actu nec de substantia linee, quod patet
per diffinitionem linee. est enim longitudo sine latitudine cuius extremitates
sunt duo puncta, et infinitas et divisio est ei accidentalis. In-
finitas autem accidentalis quae pertransit infinita secundum quod sunt in
linea, non pertransit actu et simpliciter infinita, sed solum in potentia.
Manifestum enim est. in parte precedenti Philosophus solvit dubitationes ducentes
ad … rationes predictas; in hac parte intendit iustificare quandam
suppositionem in illa ratione; supponebatur enim quod cum ad
motum ad quod … actu, adest illi puncto in instanti,
et abest alio in instanti, et hoc in instanti alio et alio,
medium quoque cadit tempus medium; unde innuit hic esse duo supposita,
scilicet instans esse in tempore distinguens tempus a tempore, et
secundum quod duo instantia non sunt continua, sed quod inter
ea cadit tempus medium, et propter hoc hic duo intendit iustificare;
quorum prius sunt declarata; aliter enim intendit hoc de
huius quam prius. dicit autem hic primo … iustificat
primum, scilicet quod in tempore sit instans medium, distinguens
tempus a tempore, in ea ut … Si autem quod continue primus. de-
clarat secundum. scilicet quod instantia in tempore non sunt
ad invicem continua, ita quod ex eis fiat tempus, immo quod
inter ea cadat tempus medium. primo ostendit suppositionem oppositum

mentem per ypothesim, ex quo dicit ad impossibile. Sic. si aliquis ponat non esse decisiones temporis indivisibiles, scilicet instans distinguens inter prius et posterius in tempore, sequitur sit idem esse et non esse, cum igitur hoc sit impossibile, relinquitur instans esse in tempore distinguens prius et posterius quod quidem est commune et idem utrisque, ratione autem non idem, cum sit finis communis temporis et principium alterius. ipsum enim instans magis dicitur esse rei posterioris quam prioris, et hoc quia res prior corrupta est in ipso. res autem posterior generata, quare cum res posterior maneat in ipso magis dicitur esse eius posterioris quam prioris. Circa hunc textum sic procedit. primo ponit ipsum et est una conclusio. secundo ibi. Signum igitur manifestum necessarium. quare generatur ad quod dicit est impossibile, infert ex hoc oppositum antecedentis, tertio ibi. Sit tempus. declarat necessitatem consequentie, sic. sit .a. tempus commune, .b. tempus aliud, et .a. et .b. continuentur adinvicem per .c. quod ex ypothesi sit tempus et non instans indivisibile. .d. autem sit res transmutanda in toto tempore .a.b.c. et transmutatur a non albo in album, et dum est non album sit in .b. quando album autem sit in .a. hiis sic se habentibus in .c. erit ipsum .d. album et non album, cum enim in quolibet ipsius .a. sit album, et in quolibet ipsius .b. non album, et .c. sit tempus commune .a. et .b. continuans ipsa ex ypothesi, in .c. erit album et non album, et sic patet necessitas consequentie. Quarto cum dicit. Non ergo dandum est. declarat quomodo cavendum est hoc impossibile, eo quod non sequitur nisi per opinionem suam, dicens quod non concedendum est .d. esse non album in quolibet ipsius .b. sed in quolibet preter in ultimo .s. in .c. quod quidem .c. in veritate est instans indivisibile et non tempus, in quo quidem .c. corruptum est non album et factum est album. est enim commune finis quod instans est et ipsi .a. et .b. sed finis ipsius .b. et principium ipsius .a. Quinto cum dicit. Et si fiebat. Removet quod sibi dictum est. si .d. transmutetur ab albo in non album, album esse corruptum in .c. et factum non album, verum si fiat album: sed est verum dicere ipsum esse post factum album, aut non album in .c. quia sic non sequitur predicta inconvenientia .s. idem sit cum factum est non esse, aut corruptum est esse album, ut sit esse album et non album, et ultimo in contrariis transmutatione sit esse et non esse. qualiter autem hec inconvenientia sequitur patet ex infectione necessitatis consequentie premisse. Sexto cum dicit. Si autem quod erat. in secundo ad presuppositum. s. quod instantia indivisibilia que sunt in tempore non sunt continua adinvicem, in quod ex ipsis fiat tempus, immo inter quelibet ipsorum cadit tempus medium. quod sic probatur. si aliud quod nunc est et prius non fuit necesse est aliqua in esse per fieri, et quod fit dum fit non est simul perfectum, hoc totum est ante. impossibile est tempus dividi in tempora indivisibilia prius adinvicem continuata, dividitur enim temporis est in ea per que prius continuabatur adinvicem, ac si diceret. impossibile est instantia divisa esse continua, immo necesse est medium ea mediari de tempore, hoc enim intendit probare. hunc textum primo ponit. secundo cum dicit. Si enim in .a. declarat necessitatem

consequentie, sic. si in .a. tempore fiat .d. album, in .b. autem iam factum sit album, quod quidem sit tempus indivisibile contiguum ipsi .a. ex ypothesi, cum in .a. fiebat album, in .a. fuit non album, in .b. vero non fiebat album, quia in .b. iam factum est album, oportet igitur inter .a. et .b. esse aliquid medium in quo fiat .d. de non albo album, cum igitur hoc facto sit transmutatio necessario fiat in tempore, necesse est medium .a. et .b. esse tempus medium in quo factum sit .d. de non albo album, et instantia non sunt continua nec contigua, immo inter quecumque cadit medium, et quia iste modus transmutationis de non albo in album non est idem apud ponentes instantia continua adinvicem, et apud non ponentes addit cum dicit. Non enim eadem ratio. quod non est eadem ratio transmutationis, secundum dividentes tempus in instantia indivisibilia, et secundum dividentes tempus in tempora, dividentes enim tempus in tempora et non in instantia, ponunt aliquid esse factum in ultimo istius temporis in quo fiebat .s. in instanti, cum quidem instanti non est continuum nec contiguum, dividentes autem tempus in instantia indivisibilia, ponunt ipsa instantia adinvicem continua aut contigua enim. quare non possunt ipsi ponere transmutationem fieri modo predicto. Et quia dixit quod cum aliquid fit ipsum factum est in ultimo instanti istius temporis in quo fiebat, ne putetur propter hoc quod in aliquo fiat et factum sit, removet cum dicit. Nunc est autem. quod si aliquid fiebat in aliquo tempore toto, quod non est plus tempus in quo factum est et fiebat, quoniam in quo fiebat solum factum est. enim in instanti et non in tempore. Et melius est cum aliquid fit de non albo album, non est sumere ultimum instans in quo est non album, est tamen sumere primum instans in quo est album, quia enim non potest fieri de non albo album nisi mediante transmutatione, et ita nisi in tempore, in quo non est sumere ultimum instans in quo est non album, quia cum sit corruptum est non album, et fit album mediante mutatione, vel in tempore est sumere primum instans in quo corruptum est non album et factum est album, et eodem modo est cum aliquid fit de albo non album, et sic verificata secundum duo presupposita in sua ratione, complete sunt iste due rationes Aristotelis quas posuit ad principale intentum. s. ad ostendendum quod motus localis super lineam rectam aut secundum lineam circularem per reflexionem non est continuus et eternus. unde quasi epilogando concludit quando cum dicit. Quibus quidem igitur. quod iam dicte et consimiles sunt rationes que Aristotelis faciunt fidem de intento. s. quod nullus motus localis reflexus super lineam rectam aut circularem est continuus, et ita non eternus. et dicuntur hec rationes Aristotelis quia fundate sunt super hoc quod motum ad aliquod punctum in actu cum pervenit ad ipsum quiescit apud ipsum, et postea incipit motum. quod Aristoteles vocat motum secundum locum. et secundo

dicit hec rōnes ꝯpe. / Rōnabiliter autem mendicantibus.
q̄ in pte pcedente demonstravit ē per rōnes ꝓprias mendicat
in hac pte demonstrat per rōnes gnales et pcedit sic. primo
dat intencionem dicens qd mendicantibus rōnabilis .i. logice
et per rōnes gnales apparebit intentum ex nunc dictis qd
motus localis reflexus sup lineam rectam aut circulare non ē
continuus / scd̄o cum dicit. omne. n. qd mouetur. pbat intencionem
.q. dans rōnes gnales ad intentum / .q.p. ē ad ipole
et fundatur sup unam ꝓpositionem unam et sup yposim
ut ē ꝓpo ista hec / q omne motum gnaliter ad motum localiter
n ꝓhibeatur prius mouebatur gnale in ipm / et hoc non
solum cum ē ꝓpe id in quod mouetur sed staret cum mag
motum / Non .n. ē maior rō quare moueatur gnale
cum ē ꝓpe id in qd mouetur / quam in principio motus / et sic
ē in motu sm locum / sicut ē in motibus in aliis mo-
tibus / ypositis sua ē / qd motus ab .a. in .c. / et idem
reflectendo ab .c. in .a. / gnale moueatur / ex istis
n. sequitur qd cum ad mouetur ab .a. in .c. / mouetur ex .c. in .a. /
dato q idem debeat reflecti in .a / non .n. mouetur
in .a. n motu quia ē ex .c. in .a. / et si hoc / sequitur
id sit motum motibus ꝯtrariis / cum motus ꝯtrarii sunt
qui fiunt sm ꝯtrarietatem. ab .a. in .c. / et a .c. in
.a. / ex hoc ut sequitur qd ad mouetur ab eo in q n ē. / Si
n. sit motum ab .a. in .c. c. / et a .c. in .a. / cum n
possit sit simul in .a. et in .c. / eo qd sunt extrema
gia. / mouebitur ab .a.to in q n ē / cum igitur hoc sit ipole
necesse ē motum ab .a. in .c. idem reflectendo in
.a. quiescere in .c. / et non gnaliter moueri / qd ē oppositum
yposis / n ergo ē motus reflexus unus et gnalis / in
hac rōne pcedit sic / primo ponit ꝓpositionem unam sup quam
fundatur / scd̄o ut ibi. q̄ igitur ab .a. ponit yposim
ex q infert ꝯclusionem pm sue rōnis cum dicit. cum ergo ab .a. /
ex qua ꝯclusione ducit ad ipossibilia duo / ad primum cum dicit.
q̄r et sit. / ad scd̄m ibi. ergo autem / ultimo cum dicit.
sit ergo hoc ē ipole. ex illis ipossibilibus ꝯcludit yposis
oppositum / q ē intentum / quartum cum dicit. amplius autem ex hiis.
dat scd̄am rōnem ad id. / et sic pcedit primo dicit
q per hanc rōnem magis est manifestum de omni motu qd
ē intentum / et hoc / q̄ rō pcedens magis appropriatur
motui sm locum / scd̄o cum dicit. si .n. omne et ē.
dat rōnem ipm q fundatur sup .d. ꝓponens quarum
prima ē. q omne quod mouetur aliquem motum ꝯtrarium diuisorum
sm spēm mouetur a quiete opposita illi motui / scd̄a
ꝓpo ē qd cum unus motus in pcedendo sm ꝯtrarietatem / et
alius in reflectendo sint ꝯtrarii / non ē possibile sit id motum
illis motibus / ut .s. ab .a. in .c. / et .a. .c. in .a. /
reflectendo n ē possibile id sit motum / illis ꝓpositionibus
suppositis sequitur q id quod mouetur hiis duobus motibus /
necesse ē prius quiescere apud .c. / quam moueatur
reflectendo ad .a. / et si hoc. manifestum ē q isti motus
reflexi n sunt gnales qd ē intentum / in hac rōne
sic pcedit / primo ponit primam ꝓpositionem / et eam pbat /

scd̄o cum dicit. non .n. erat. per hoc / q motus motui ꝯtrario et
uno motum diuisorum spē / n potest moueri n aut illo
motui q potest moueri aut motum ꝯtrario cum igitur n simul moueatur /
et quies sit ꝯtrario motus / necesse ipm antequam moueatur
uno motuum diuisorum spē / quiescere sub quiete oppositam
illi motui / et ita a quiete sibi opposita moueri / et
hoc ē melius si fuerit motus diuisi spē / et non si
unus motus fuerit pars alterius / hoc satis patet / scd̄o cum dicit.
si ergo quiescit. ponit scd̄am ꝓpositionem / q probat / tertio ut ibi. quam
a n sit. ex hiis ꝓpositionibus infert quod mendicat / et probat
quartum cum dicit. amplius autem et hoc id. dat tertiam rōnem ad
id. / et sic pcedit primo ponit q ista n ē magis ꝓpria
rōne pcedente et hoc / q̄ ꝓpo una sup q fundatur /
magis approximat motui quam ꝓpositiones rōnis pcedentis. scd̄o
cum dicit. simul corruptum. incipit suam rōnem q fundatur
sup unam ꝓpositionem ꝯmunem ut nam et sup yposim / et est
ꝓpo qd sit corruptum ē n album ut factum ē album. /
yposis ē qd gnalis fit alteratio ex non albo in albo in album. /
et ex albo ad non album / in qd n intercidat quies media.
hiis duobus suppositis sequitur hoc ipole .s. qd sit corruptum
ē n album / ut factum ē album / ex yposi autem hec / q in eodem
tpe factum ē non album / cum alteratio sit gnalis a n albo
in album. et ut factum ē n album / et hoc. q̄ sub yposim
tps in quo est tantum ē id. / per primam .n. ꝓpositionem probat q idem ē tps
in quo corruptum ē n album et factum ē album ex yposi
autem hec / q in eodem tpe factum ē n album cum alteratio
sit gnalis a n albo in album / et ergo / in hac rōne sic pcedit
primo ponit ꝓpositionem unam et ꝯmunem / scd̄o ut ibi. si ergo gnalis.
ponit yposim / tertio ut ibi. sit corruptum ē. ex ipsis
infert ipole pdictum / ultimo cum dicit. tempus .n. intuitu
infirmacionem nostrus ꝯueniet. quartum cum dicit. amplius si gnalis
dat iiii. rōnem ad id. / et ē / gnalis sunt quorum tempora sunt
id / cum igitur motus reflexi sint ꝯtrarii / eorum tempora n erunt
idem. / sed n ulterius ꝯtrariorum sunt tempora idem / ergo hii motus
reflexi gnales non sunt. / in hac rōne sic pcedit / primo
dicit qd ut si ponatur tps esse gnale in quo fuerit motus
reflexi tamen illi motus gnales non erunt / et in hoc ponit
ꝯclusionem. scd̄o cum dicit. quoniam igitur est. dat maiorem sue rōnis / et probat.
Quoniam autem ē circularis. mostro in pte pcedente q motus
mixtus non ē gnalis n continuus / n ut motus rectus aut re-
flexus sup lineam circularem et rectam. in hac pte mendicat
ostendere qd motus circularis qui ē sup circularem lineam in eandem
partem ē gnalis et continuus. et dividitur hec pars in .d. in .q.p.
demonstrat intentum / in scd̄a ut ibi. manifestum autem ē. infert quandam ꝯclusionem
ex hac pte maior / in .p.p. sic pcedit / primo ponit ꝯclusionem
quam mendicat pbare / dicens q motus circularis ē unus et
ꝯtinuus. et ita continuus / addens qd ex hoc nullum sequitur
ipole / q̄ n ipossibilia que sequuntur si ponatur motus rectus
aut reflexus sup lineam circularem ꝯtinuus et continuus n aliud
ipole / scd̄o cum dicit. qd .n. ex .a. pbat istam ꝯclusionem / et
dat duas rōnes / .q.p. ē / omne qd mouetur ab eodem in id
sm eandem partem et non sm motus ꝯtrarios potest moueri

continui. Sed de motu circulari super lineam circularem non reflectendo motum ab eodem in idem per eandem partem et non secundum motus contrarios, quod de sic motu potest moveri continue, cum quod motus circularis sit motus talis circularis motus potest esse continuus et ita eternus. Hec ratio solum ponit minorem cum sua probatione, vel ex ea infert conclusionem, propter quod ponit minorem et patet. Secundo cum dicit: non enim omnis, probat eam. Dicens quod non omnis motus qui est ab a in a, scilicet ab eodem in idem est motus contrarius, immo motus contrarius est qui est ab eodem in idem super lineam rectam aut super lineam circularem per reflexionem. Et dat causam propter quam motus qui est ab eodem in idem super lineam rectam est contrarius, vel est quia tales motus sunt contrarii secundum locum, scilicet secundum dimensionem contrariam; causa est quod termini istius dimensionis distant plurimum. De motu autem circulari non sic est, immo est ab eodem in idem sine contrarietate. Quarto cum dicit: quare non potest, infert conclusionem ex minori probata, et est quod motus circularis non potest continue moveri et perpetue, vel resumit conclusionem medium, et patet. Quinto cum dicit: et siquidem est in circulo, dat secundam rationem ad idem, vel est quod quod movetur ab eodem in idem semper per a et a numquam reflectendo potest moveri continue, non quod est motum ab eodem in idem multotiens iterando super idem motum continue, sed motum super lineam circularem non reflectendo motum ab eodem in idem semper per a et a motum est ab eodem in idem super lineam rectam aut super circularem per reflexionem motum interruptionis iterando super idem. Quod motum super lineam circularem ab eodem in idem non reflectendo potest moveri continue, super lineam rectam ab eodem in idem aut circularem per reflexionem non potest moveri continue. In ista ratione sunt duo silogismi contracti, quorum unus concludit quod motum ab eodem in idem super lineam circularem non reflectendo potest moveri continue, ex quo habetur quod motus circularis potest esse continuus; reliquus autem concludit quod non motus super lineam rectam ab eodem in idem nec super circularem per reflexionem potest esse continuus. In processu igitur istorum silogismorum sic procedit: primo ponit minorem, secundo ut ibi: quod quidem et semper, ponit maiorem; ponit igitur tam maiorem quam minorem. Tertio cum dicit: quare neque in semicirculo, infert conclusionem et interponit quandam ad instantiationem contrariorum que patent. Quarto cum dicit: manifestum igitur (?), infert duo corollaria ex predictis materia (?), quorum primum est quod manifestum est ex dictis iam data materia motum circularem et rectum, quod non contingit aliquem motuum aliorum, ut scilicet motum augmenti et diminutionis aut alterationis aut generationis vel corruptionis esse continuum et eternum, vel hoc quia in omnibus hiis necesse est moveri multotiens per idem, cum sit motus ab eodem in idem aut per eadem, sed plura sunt media. Non enim differt ponere unum medium in quo fiat motus ab eodem in idem aut plura media. Non differt nisi ponere medium hic ad per quod fiat incessus et regressus aut auferre hinc immo a medio, scilicet quod non sit ens hic ad, et constitutum est in esse specto (?), quod dicit propter generationem et corruptionem simpliciter; secundum enim generationis simpliciter quod est in materia prima non est hic ad in esse

specto (?) constitutum. Non dico differt sic ponere aut sic, quam contingit motum fieri multotiens per eadem, et talis non est continuus, ut superius visum est. Quarto cum dicit: manifestum est enim, infert ad corollarium, et est quod manifestum est ex predictis quod physiologi, id est antiqui loquentes de naturis, non bene dixerunt in hoc quod posuerunt omnia sensibilia moveri semper et continue. Si enim sic esset, moveretur aliquo motuum sensibilium aut pluribus, quorum nullus continuus est, ut predictum est. Ex quo apparet error Simonis (?) eorum; ipsi enim posuerunt omnia sensibilia continue moveri, maxime attribuebant generationem alterationi, et sunt ipsi eorum qui res posuerunt in continuo fluxu vel depredicte (?), et propter hoc alterari continue; propter hoc enim posuerunt naturam indigentem ... vel extraxerunt sic ultimo corpora, quia acceperunt contrarium que est in potentia in actu. Ad hoc autem posuerunt ipsi generationem et corruptionem et alterationem, vel cum dicunt alterationem esse perpetuam et intelligunt alterationem et generationem vel corruptionem, et est ultimum ex predictis quod non bene dicunt sic dicentes. Quintum per rationem predictam ostendit universaliter de omni motu quod nullum eorum contingit esse continuum preter motum circularem, et in neque alterationem neque augmentum contingit continue fieri. Quarto cum dicit: quod quidem igitur extremum ... movetur ab illo loco. Quod autem contingit quendam infinitum esse, et est quod nullum motum ultimum preter motum circularem possibile est esse continuum et eternum. Quod autem motuum circularis. Monstrato quod motus circularis est continuus et eternus, in hac parte intendit ostendere quod ille idem est primus, quod sic ostendit: motus localis est prior omnibus aliis motibus; motus circularis est primus inter motus locales; ergo motus circularis est prior universaliter omnibus aliis motibus. Et intelligendum est prius natura et diffinitione vel tempore. Hec ratio primo ponit conclusionem; secundo probat minorem ut ibi: omnis enim secundum locum. Tertio ut ibi: quod autem secundum locum circulatio, probat maiorem, quoniam patet. Minorem probat sic: omnis motus localis sicut predictum est aut est circularis aut rectus aut mixtus; motus autem circularis et rectus priores sunt motu mixto; sed et motus circularis est prior recto; ex quibus relinquitur quod motus circularis est prior universaliter aliis motibus secundum locum. Hec ratio fundatur super tres propositiones, circa quas sic procedit: primo ponit primam, que patet ex predictis; secundo cum dicit: hic autem necesse est, ponit secundam et eam probat cum dicit: ex illis enim, per hoc quod motus mixtus compositus est ex motu circulari et recto, qui priores sunt ipso. Tertio cum dicit: recte autem (?), ponit tertiam cum sua probatione, et primo ponit eam. Secundo cum dicit: simplex enim, eam probat, vel hoc per quattuor rationes, quarum prima est: quod est simpliciter perfectum incorruptibile prius est composito et perfecto corruptibili. Sed motus localis circularis est simpliciter perfectus et incorruptibilis; motus autem localis rectus aut est compositus aut imperfectus aut est corruptibilis; ergo motus localis circularis prior est motu locali recto. Hec ratio primo ponit minorem cum sua probatione et partes. Secundo ponit maiorem, quia enim est contra ipso impossibilia (?). Ponit igitur primo maiorem. Secundo cum dicit.

mfi. n. pbat eam i pte. s. qñ ad ea que
dicit de motu i-to / sic / mot fr lineā rectā /
aut ē fr lineā rectā ifitā / aut sup fitā / si fr
fitā / h pot ee dup / q aut reflectndo aut nō
reflectndo / s mot localis sup liā i-tam ifitā
ee nō pot / q nllā liā ē talis / n si eet
aliq li / eet pole motu fr sup ipm / cu ipole
nō possit fieri / pnire mfi sic ipole / g
et necto mot sup eand lineā ipfc / si aut
fiat motus sup lineā fitā reflectndo / ille mot
erit cōpoit ex duob motib / et n simp /
si aut fiat fr lineā fitā n reflectndo n er
corlis / cu liā pnsita amp n fiat mot / p
ig q mot lolis i-tus aut ē ipfcus / aut gpoit /
aut corlis / et sic pbat mi / qñ ad ea que
dic de motu recto / et n pbat eā qñ ad
ea q dic de motu crlr / qm patnt ex pdns.
gnr cu dic. amp aut por rcs. dat ra rōm
ad id / ē / por ē motus q cōtingit ee ppē /
illo quē n gtingit ee ppetuū / motu aut
crlrē cōtingit ppē ee / i-tu aut non / n
n aliqut aliu a crlr / g motus crularis
por ē recto. h rōis p poit ma. scdo mi.
cu sua pbone. ēto mf gdā corē ex pboe
mi. / et declaret necitrē gñcie ill corē /
p ig poit ma. et p / fo in l. crlrē gnid.
poit mi / q pbat cu dic. stati. n. oz. gnus
n. i pcednab demostra sic eā inuendo b
mē vnu mē ex pdemtis / appoit aā rōm
ad id q pus n posuit / et p inuit mē ad
ipm ex pdemtis / et ē / i om alio motu
a crlr / necitē ē alī quescē ut p ex de
mtis / et si h / necitē ē motu corpi / in
motu aut crlr non / ex q relinq / q motu
crlrē g ee ppē / et nllm aliu / q n i-tu
n aliu a i-to q n ē crlris / h rōis solu m
inuit mē / fo cu dic. rōnabl aut accidit
poit aliā rōm a pdcis ad ostnd q motu
crlrē cōtingit ppē ee / i-tu aut non / et
ē / i i-to sunt h ea distincta pn finis et
mēm / q quod mo i i-to i mē mo / i pn
aut et in fine desat / i crulo aut nō sunt
h ea distincta. s. pn. finis et mē / imo
quilz punct ipius crufenac eque se ht
ut sit pn finis et mē / nllā. n. ē rō pp
qm un punct mag dicat pn finis aut
mē q ali / pp qd id quod mo fr crculum
sp ē in pn. fine et mē / nō ē i fine
aut i pn solu i aliq tpe in q nacu sit quiē /
q rōle ē id / motu crlrē gtī ee et ppetuu /
i-tu aut nō / s defiatē / h rōis p poit gm.
scdo ut l. eī qd q ē i i-to. dat mē satis

cōplere ex q se. gnr cu dic. vn mo. ex mfice
ipius mi. ist gdā corē / et ē / q spa sui spēe
motu / vno m gtē mo / q m quiescat / monet
n. gtē / q gtē trāsmutat locu p forām ut de
claratu ē i. 6. h. qnit aut / eo qd sp coti eud
locu scdm nūm et sbm / n ē ūm qd estimat
spam moui fm ptes / quiē aut fm totu. ipole
ē. n. cor quiē p totu / cu moueat p oms ptes /
imo mo p totu sic dem ē / trāsmundo locu fm
forā / mo p ptes trāsmundo locu p formā et
sbm. gnr cu dic. ea aut ē. declat neītē gñcie illi
corē / sic. / q pdcā ea. s. pn finis et mē sunt
distincta i crulo / h tn ea accidut cent. est. n.
pn finis mē / pn in q oms liē exeut ab ipo
ad crufenciā / finis i qnu oms trant ad ipm /
mē in q eqlr distat a qlz puncto i crufenca /
q i ē hi cent eo q ē ex crufenciā eque se
ht ad qlz punctu crufenac / n ptinet crulu alicubi
desce / ita. s. qd moueat ad unu tn plus q ad
aliu ad q cu puenit desat / imo sp mo ee cent /
et n ad ad ultm i quo finiat mot ei / q i id
centm ē imole p locu / eqlr se hnt ad qlz punctu
crufencie. n ptinet spam trāsmuiē locu fm sbm /
pp quod qāuī quiet p locu gnus moueat gtē m
pdcō / si. n. spa trāsmuiret locu p sbm / n amplius
manet centm mē / et si h. nō eet i rone cent / q
ē g ūm spē / cu spa nlud videat m. d. p. / s. i centm
et in crufenciā / et sic p qlit ex pdcā mficde
mi. se pdcm corē. gnr cu dic. acēit a gñsoe.
dat tcā rōm ad idm / et ē / msura ē pus msu
rato / mot crlris ē msura omiu alioz motuu
et ita msura mot lolis recti / g mot crlris ē
por i-to. h rōis solu poit mē. / Et q h duo
s. ee msurā et ee pm / gtiet se hnt / sic cātu
et effcus / pp h m pod mē sit poit sua gñā /
motus. n. crlris / q ē pm ē msura omiu alioz.
et q ē msura omiu aoz / et pm / ipm tn ee
pm ē cā q ē msura / et n ē intellud qd mot
crlris sit msura motus i-ti / aloz motuu / p
q msura adequat se msurato. / Non. n. adeqtē /
s dr ee msura aoz motuu / q motus p mobilis
qui ē motus diurn ē reglā et pn om alioz
motuu / ad q reducut oms / p q deuiant. g
cu dic. amp aut et reglare. dat. iiii. rōm ad
id / et ē / mot frus por ē urri / s motus crlris
ē frus / rectus aut urrius / h ē nō pemt vniform /
g mot crlris por ē i-to / h rōis solu poit mi.
cu sua pbone / ma. n. maifā ē / q motus frus
simp ē et un / urrius aut nō / pp quod por est
frus urrio. p poit mi / et p / scdo cu dicit.
q n i recto sunt. pbat eam sic. / quod mo i recto
mo a pn in fine / et h necto motu urrius. de

enim motum quanto plus distat a quiescente, id est a mole-
cia faciente ipsum quiescere, velocius movetur, et hoc verum est
in motu naturali et forti, et sufficit ad propositum suum. In
circulo autem nec est principium nec finis similiter distinctum, ad
quod vel a quo cum appropinquat vel elongatur motum diversificet
in motu, immo in centro, quod est extra circumferentiam, sunt
principium et finis. quod quidem centrum quia equaliter se habet secundum
distanciam ad omne punctum circumferencie, in nulla parte
vigoratur motus aut debilitatur plus quam in alio. ex
quo relinquitur ipsa minor, scilicet quod motus circularis est continuus, rectus
autem non. et in probatur minor propositio principalis rationis hec, scilicet motus
circularis est prior recto. Quinto autem dicit. quod autem secundum locum.
intendit probare maiorem rationis principalis, scilicet quod motus localis
est primus inter omnes motus, et quamvis hoc declaratum sit
prius, hic tamen declarat hoc alio modo. prius enim probavit
hoc a rei natura, hic autem a rei indicio, scilicet ex testimonio omnium
philosophorum de motu loquentium, et p. d. hec pars m. d. in
q. p. ostendit quod omnes testantur hoc per ipsum rei moventis
in fa. ut i. et ipse autem motum. per ipsum rei mote
per ipsum rei moventis sic. omnes philosophi de motu
loquentes attestantur quod principia sunt moventia hunc motum
scilicet motum localem, ergo motus localis primus est inter omnes
motus. primus enim debet esse motus ille quem movent
principia scilicet prima. hec rationis solum ponit conclusionem, et maiorem cum
sua declaratione, et primo quam, et patet. secundo autem dicit.
principia enim ipsius. ponit maiorem. tertio autem dicit. discretio enim. de-
clarat ipsam et hoc prius diversa principia a diversis posita.
et primo prius principia posita ab empedocle, scilicet prius amiciciam et
litem sic. congregatio et disgregatio sunt motus locales secundum
autem autem hoc movet concordia et discordia que apud
empedoclem sunt principia. primo movencia discordia enim disgregat,
et concordia congregat, et in quantum ad ipsum principia
movencia motum localem. Quarto autem dicit. intellectum autem. declarat
idem quantum ad principia posita ab anaxagora. anaxagoras enim posuit
intellectum primum principium agens, quem posuit moventem
per disgregationem, disgregando principia infinita ad generationem individuorum.
cum igitur adhuc disgregatio sit motus per locum, quantum ad ipsum
movet principium motum localem. Sexto autem dicit. similiter autem. de-
clarat idem quantum ad ponentes nullam causam agentem ut
fecit democritus, qui posuit tantum athoma esse principia. ipse
enim posuit athoma moveri in vacuo, posuit etiam
motum in ultimo esse motum per locum, et in posuit motum
localem in esse principiis, et nullum alium motum, generata autem
ex illis principiis dixit moveri aliis motibus, ut augmentari, corrumpi,
alterari. et hoc per congregationem et disgregationem corporum indi-
visibilium. democritus igitur ut patet attribuit tamen motum
localem principiis. Septimo autem dicit. Eodem autem modo. declarat
idem quantum ad ponentes densitatem et raritatem esse principia
generationis. ipsi enim dicunt densitatem et raritatem fieri per
congregationem et disgregationem, que autem sunt motus locales,
adhuc attribuunt principiis motus locales. Octavo autem dicit. amplius
autem. ostendit idem quantum ad ponentes animam esse principium

quedam ut fingentes animam esse principium motus preter hoc
quod posuerunt animam esse a te, dicentes ipsam movere a se,
et omne animatum motum localem, et in adhuc isti motum
localem principiis attribuunt, et sic declarat quod omnes
testantur motum localem esse primum per ipsum rei moventis.
Quinto autem dicit. et ipse autem motum. ostendit quod idem testantur
per ipsum rei mote per hoc, quod omnes concedunt hoc solum
ipse moveri quod movetur per locum, unde vulgus non dicit
moveri, scilicet enim ad quietem secundum locum. quamvis augeatur
aut quovis motu transmutetur, quidam dicitur moveri, simpliciter
autem non. ex quo satis patet quod motus localis est simpliciter
primus. Ultimo autem dicit. quod quidem igitur sit. epilogat declarata
a principio huius octavi, et patet. — Ostendit autem ipsum et cetera.
declarato in parte precedenti quod est motus primus et motor
eternus, in hac parte intendit ostendere qualiter sit motor
primus et motor eternus, intendens quod motor primus
et eternus est omnino immobilis, omnino impartibilis, nullam habens
magnitudinem, et quia primo ostendit, scilicet motorem primum et
eternum omnino esse immobilem sufficienter demonstratum est in precedentibus,
ideo hoc supposito probat residuum in hac parte, scilicet ipsum
esse omnino impartibile, nullam habere magnitudinem, et procedit
sic. primo dat intentionem et modum procedendi et intentum,
secundo ut i. horum autem unum. proponit intentum, dat igitur
primo intentionem, dicens debet esse nunc quod primum movens eter-
num est et impartibile, omnino nullam habens magnitudinem. Secundo
autem dicit. primum de prioribus. dat modum prosequendi inten-
tionem, et est, quod primo vult opponere de quibusdam
prioribus principiis intento. postea autem declarabit principale
intentum. Quinto autem dicit. horum autem unum. prosequitur
intentionem, et dividitur illa pars in m. d. in q. p. opponit
circa quedam que priora sunt principali intento, in secunda
ut ibi. determinatis autem hiis. declarat principale intentum.
primo adhuc d. in m. d. in q. p. opponit circa quedam
que priora sunt principali intento in tamen quod sit de secunda
ipsius intenti, in secunda ut i. de hiis autem que sumuntur.
opponit circa quedam que priora sunt principali intento
non tamen de secunda eius, et primo parte ita declarat, quorum primum est
quod nullum corpus finitum sive magnitudo finita movetur per tempus
infinitum, secundum est, quod in magnitudine finita non est potentia infinita,
tercium est quartum secundum, scilicet quod in magnitudine infinita non
est potentia finita, et secundum hoc dividitur illa pars in m. 3. m. q. p.
facit primum. in secunda ut ibi. quod autem omnino infinitam magnitudinem.
secundum. in tercia ut i. sed autem non infinitam finitum. tercium.
circa primum sic procedit, primo ponit conclusionem quam intendit pro-
bare, dicens quod unum eorum de quibus est oppositum, autem
principale intentum est, quod impossibile est corpus finitum movere
per tempus infinitum, cum enim sunt in motu, scilicet movens
motum, et tempus in quo fit motus, de quibus est
dubium, utrum omnia sint finita, aut omnia infinita, aut
duo finita, tercium infinitum, sive duo infinita, et tercium
finitum, de quarto uno, scilicet utrum movens sit finitum
movens ad finitum secundum tempus infinitum, est prius intento.

h. n. utile e ad intentu h. et io reliq intb
obmittendo solu prec i. sedo cu dic. sit igr a.
declarat iam qm suppodo oppositu ipius p ypo
ex q duc ad inpole. sit. sit. a. corp fitu ingns
et moveat. b. qd silr sit fitu et tps in q
a. mov. b. ex ypo sit. c. adh. sit. d. aliq
ps ipius. a. et moveat. e. q sit ps ipi. b.
i pte ipius. c. tpis. q sit. z. nece e. n. ut
moveat i tpe mi. ipo. c. cu. c. sit tps ifitu
i q totu. a. mov totu. b. hiis sic se hntibz
apponat ad ipius. a. ipi. d. et s eand pporne
appo ad ipi. b. ipi. e. et silr oz apponi ipi. z.
si igr gtie fiat h in ablo ab uno et alti appo
tande osumet totu. a. i. d. et totu. b. i. e.
totu au. c. i. z. osumi no otinget cu. c.
sit infitu qr totu agregatu sit appositu ipi. d.
qd e totu. a. movebit totu appositu ipi. e.
q est totu. b. i pte ipius. c. q e appositu
ipi. z. quod quid to. s. z. cu ei apposito
e fitu cu sit mi ifito et i. a. mov. b. i tpe
fito q e g ypo sim ex q relinq q a. fito ipole
e ad mom s tps ifitu. gnr cu dic. q qd g
apleta sua rone q epilodo ocludit qne
intenta et pz. gnr cu dic. qd aut oio. de
mt q i magnine fita n e po ifita. v sic
pcedit p poit qne q intendit pbare et pz
so ut ibi. sic. n. plus po. suppoit una pponem
p se nota ad eiu oppositu duceret gnr ex oppo
menti ex quo ocludet una pponem sup qm
fundat sua ro et e illa ppo q maior po
sp movebit et opabit eqle i minori tpe
ut pz p inductom i singlis potenciis movebz
dco cu dic. nece q e. incipit sua demom
que fundat sr. d. pponet. q. p. e. q oe
movens hns pom ifita plus movebit et opa
bit i ad q qcuq fitu hns pom fita. h. n.
ppo se ex psupposita ppone cu po ifita maior
sit qcuqz po fita. seda ppo e. q nllm fitu
hns pom ifita i nllo tpe mov. ex hiis aut
pponibz se qd no e aliq fitu movens hns
pom ifita. in h rone sic pcedit. p ex ppoe
psupposita ifit pponem pm et innuit inficom
necitatis gncie cu dicit. plus. n. est. et patz
ex dcis so ut i. ac n tpi. poit fam pponem
dco ut ibi. sic. n. i q e. a. eam pbat et
q pbo ipius duo exigit. s. qd fitu hns po
ifita n moveat i tpe ifito n i tpe fito
et pm istorum demitu e in pcedntibz. s. q fitu
n mov i tpe ifito. p h hnc pte suppondo
ex pdemis pbat q fitu hns pom ifita no
mov i tpe fito ex opposito hm ducens ad ipole
sic. sit. a. tps fitu i q po ifita mov ad au

ad opat. a. b. sit tps i q po fita aliq mov aut
opatur id id. et h tps nece e ee mai ipo. a.
cu po movens sit minor. q dat intelligere p appom
lre. b. hiis sic se hntibus apponat po po fite
moventi qusqz potius sic move ipm motu in
tpe. a. h. n. e pole cu pole sit excelle ome
fitu p appom et aufre silr oe fitu p ablom. si ita
sit. se q po fita et po ifita movebut idm i tpe
eqli. q e ipole. g id ex q se. quod fuit ypo. s. fitu
hns pom ifita ad mom au opari i tpe fito e
n h ipole i tpe ifito ex pdcis. igr nllm fitu hns
pom infita oio i aliq tpe ad mov aut opatur.
sic pbat sa ppo. ulcio cu dic. Nullu i fnitu. ex
illis duabz pponibz ifit qne intenta et pz. gnr
cu dic. sz tn n ifitu. declarat qusa qnis ia ose.
s. quod i magnine infita n e po fita. v sic p
cedit p poit qm qm intendit pbare et pz
i innuit quda dune sr ipm et ipius dubonis
remocom. sedo ut l. sic igr g i q e. a. b. ipm
pbat. poit igr p qm i pz so cu dic. et tn con
tingit. innuit quda dubom cu ipius remocone
possz. n. als estimare q sit indemus i magnine
maiore minorem pom multocies quod silr in
magnine infita possz ee po fita cui dubois re
mocom innuit cu dic. sz adh mag. dicet q licz
aln videat in magnine maie po minor tn
dignus est et fqnas accit ut i maiori magnine
sit po maior et qnus adh accit sic i magnibz
fitis i magnine ifita e ipole h accide. s. ut sit
po ipius fita ex h. n. sequeret maiore ee pom
alicus magnis fite po magnis ifite. h n est
ipole cu fiti ad infitu nlla sit pporcio. gnr
cu dicit. si g m q e. pbat sua qne locens q
si fuit magindo ifita po ei erit infita et
non fita sic. sit magindo sii corp ifitu. a. b.
cui ps fita sit. b. c. q quid. b. c. heat pom fita
et moveat. d. i tpe. e. z. si igr duplet. b. c.
dimidiabit tpe. e. z. i quo movebit ipm. d.
e. n. eadm ppor tpis i dimido q e iuenis motis
i angrndo qr movebit ipm. d. i me tpis. e. z.
q qd mem sit. z. t. si igr gtie duplet. sic. b.
c. nuqm otinget ptnsire totu. a. b. cu sit ifitu
tps aut oe in q mov. b. c. g ptnsire et si
h. po ipius. a. b. e infita q e intentu et q
h qncia teneat pbat cu dicit. oe. n. p h qd
po ipius. a. b. excellit om pom fita qr est
ifita qd excellat oem pom fita pbat cu dicit.
oms aut fite. p h q ois fite poe e tps fitu au
g sic sit pole excelle ome tps fitu ut pdem e
et n otingat excelle. a. b. p multiplicom ipius
b. c. et ita n otingat excelle pom ipius. a. b.
relinq q po ipi. a. b. excellit oem pom fita.

Et q dixit oīs po fitē ēē tpis fitū, pbat hoc
qnt ait dic. si. n. i qdam. sic. si aliq pō moz
tm i aliq tpe pō maior monebit id i tpe minori
deriato i minori. ß q pō deriat i maiori ē
n. qrasio ppoimis cū ig fitū ad ifitū non sit
ppor os si pō fuit fita, tpis illi po ēē fitū,
Et q coclusū ē in rone pdca q magnis ifite
ē pō ifita, deriat qnt ait dic. Infite aūt.
qm ē dice pōm ifita si ponat aliqua talis
pō i magnine n fita, mondens q pō dr infita
p excellenciā oīs po fite sic multido dr ifita
p excellenciā oīs infinitis fite et magnido ifita
per excellenciā omis magnis fite cū. n. omni
magnis fuit ifitū, necce ē iuenis omnū e ifitū
ēē. qnt ait dic. ē aūt et h demre. demit qnem
pdcam alio m̄ v sic pcedit p dic q pole ē cam
demre a m̄ a pdco. scdo ait dic. accipiem. n.
cam demit sic. si ponat magnido ifita hns pō
fita, accipiat alia pō fita eod qne pō magnis
ifite q quid sit i magnine fita, h. n. ē pole. ista
igr pōm accepta qtigit nuare pōm magnis
ifite quousqz fiat ei eqlis et tn existet i magne
fita, et sic pō q ē i infito core si i magnitine
ifita erit eqlis pō q ē i magnine fita. h aūt est
ipole q pō eid qnis que i est cor maiori necco
ē maior qr intensior pō eiusdm qnis que ē in
magnine ifita, erit maior pō q ē fita r n eqlis.
qnt ait dic. quod quid igr. epi duas qnes pdem
tas ulterio r pz ulteria tn q no facit directe ad
ppositū demdū, h inducit ea i h pte ut hcantur
ipm ēē cam ppinq motio ut ult q. De his
aūt q fant. h oppoit ēē queda que sut p pnci
mento n tn de sba ipi. Intendit. n. i pte hac
solue duas dubones ēē queda pdemta pdemtā
.n. ē q ēē qd mō mō ab ā et qd ēē q mō
mō motore psente et h nō m̄ hm i motis
sm pictom vi. n. pictu moui motore descēt
pp h ista dubom itendit in hc pte solue. pre
demtū r ē q n moz motu gn et ppetuo n mo
tor pm oīo imolis ēē qda quod m̄ ēē dubo ut
s. ad q moueat possit moui motu gn et ppeo
pp quod illā dubom silr intendit solue, qb solutas
descendit ad pnciale intentū, i quo coplet sua
itencō in h li et di h ps m.d. m.q.p. m
tendit de p dine, in fa ut l. qm aūt i hns
que sut. de scda. ēē pm sic pcedit pmo dic q
bn se hc dubile qnda dubom de illis q mouent
motu picois anqm accedat ad pnciale intentū. so
cū dic. si. n. ēē. expsc illā dubom v sic pcedit
p poit istā dine scdo destruit qnda respoione
q poss dari ad eā. tco dat uam solom ad ipm
qito et ulterio qndat sciā snem. poit q p

dubom. et ē cū ēē quod mō mō ab āº dubiū
ē de quibzdā ut de pictis que cū n moueant
ex se ipis s ab ā quom possunt qti moui
ut m̄ i mouente n qtingente ipa imo q
escente. scdo cū dic. si aūt sit moz. destruit
qndā responsionē insufficiente, posst. n. dici quod
mouet pictū sit moz ad ad ut aera q moz
piectū p motore quiescente si. n. sic dicatur
adhc m̄ h impole sic pus s. aera moue pictū
p motore quiescente cū aer nō moueat n cū
mō et ita adhc ut pus m̄ q necce sic p
mouente qute relīq omia sit quiete et moui
dū ipm pm moz et addit ait dic. et si faciat.
qd qtius dicat piciens moue pictū mediante
aere sic dr lapis magnetis attrhe fru quod
pō ult pm fru. mediate attrcone pmi fri.
silr adhc remanz qd sic pus qlr posst h ēē.
qnt ait dic. necce ē h quid. dat uam solom
ad pdcam dine dns quod necce ē cocede
pm mōens ēē cam toti mot a pn usqz ad finē
qd pz p h q mot hi. mobiliū sc i uelocitate
et tarditate pōm p motoris a pn motus usqz
ad finē et dat mōm sm qm ē cā. et ē. qd
pm mouet sit mouendo pictū moz ad ad ut aere
aū aqm aut ad tale qd. s. aptū natū sit
moue et moui quod quid motū ponat q
sit aer. sit moz piectū et aera s pximū
et ille adhc aer mot silr moz pictū in aera
sibi pximū et sic usqz ad finē motus cui cā
ē qd aer r aqua hnt tale im q cū accepit
pm mouendi ab ā mouet p se et h. q n
hnt fitas ciatas et magis mcinat i h. ne
m. Et q sus successive fit mot ps p pte
nō sit quiescat motū p mouete quite imo mō
aliqd motū pmo motore quiescente q mens
motū moz ad s pximū ut aer p motus a
piciente piciente quiescente moz aera sibi pxim
cū piecto. et ille adhuc aliū et sic deinceps
talis etiā mot tendit ad pausacom r defcom
cū minorat pō pmi mouentis i mouente qnte
in fine aū oio deficiat ille mot cū motor
penultims ad h deuenit qd n moz sz solum
moueat. n sic aū ē in mobibz hntibz fitas ciatas
imo i talibz necce ē sit quiete mouet et motū
et i totū motū deficie ille eciā mot q aliū
defic. necce ē ut sit in talibz mediū q aliū
moueant et aliū quiescat pp qd talis motus
i core celesti nō est cū cor celeste i nat sit
sp moui iste i motus nō ē qnus qtius appeat
sensui qd sit qnus cui cā ē. qd motor nō ē
tm unus imo sut plēs motores qnt moti ad
inicem q sp mouendo unus post aliū mouet

pectu successiue quousque deficiat motus/ et motus
non est continuus nisi quod est unus motus et ab uno motore/
quia talis motus continuus non est/ et quia hic successio que est
in mouentibus proiectum/ est propria aeri et aque. propter
hoc non fit iste motus nisi in aere et in aqua/ quem
quidam motum dicebant quandam successionem/ et de-
notabant sic. quia plures sunt motores successiue
mouentes ipsum proiectum. gratia ut in. Ipsorum autem est.
commendat solutionem iam datam/ dicens quod predictam du-
bitationem impossibile est aliter soluere quam ut predictum est/ aut si
aliquis aliter soluat eam/ oportebit ipsum concedere simul
omnia moueri que mouentur/ et moueri que mouent/
et simul omnia quiescere. scilicet proiectum non moueri nisi dum
primum mouens mouet/ et omnia mouentia terminentur/
mouere et moueri. Hic autem contra uidemus/ Videmus enim
secundum sensum/ unum quod ut proiectum continue moueri a
multis motoribus/ quorum unusquisque mouet post alium
successiue/ et semper posteriora mouentia quiescunt/ mouet
posterius/ quousque deficiat motus/ in iste tamen continuus
sic appareat iste motus continuus/ non tamen est continuus/ sed
uerum est quod non omnia simul mouentur et mouentur/
nec simul desinunt/ quod sufficit/ quia hoc non possunt
dicere aliter soluentes/ istud autem ultimum non omnes sic
exponunt commentatores/ non tamen alii consulto concordat nostre/
secundum tamen nostram translationem non quod sic debeat ex-
poni. Quoniam autem in hiis que sunt etc. soluta
prius dubitatione/ in hoc parte intendit de fa quod est. an
contingat ad quod motus/ moueri continue et dicit hoc prius
in .d. t. q. p. declarat quod demum est/ super quod
fundatur ista dubitatio/ reducendo ea que sunt ad mo-
torem primum unum immobilem/ et in locum declarat. in fa
ut ibi. Hic autem dubitationem. accedit ad ipsum du-
bitationem. prius primo hoc .3. particulas/ in .q. p. reducit ad
motorem unum/ in secunda ut i. Mouentium igitur. ad
motorem immobilem/ in tertia ut ibi. Necesse est autem.
declarat locum isti motori/ ad motorem autem unum
reducit/ ostendendo aliquem motorem esse unum/ sic. cum
in entibus necesse sit esse semper motum continuum/ et motus
continuus est unus/ erit iste motus unius magnitudinis motore/
et non ab uno motore/ est enim alicuius magnitudinis/ cum
nullum impossibile moueatur/ et non unius magnitudinis et ab
uno motore. quia si non. non esset continuus/ sed diuisus
per diuisionem motorum et mobilium/ ex quo patet quod est
aliquis motor unus. gratia autem dicit. Mouentium igitur. reducit
ad motorem immobilem/ ostendens aliquem motorem unum esse im-
mobilem/ sic. motor de quo est consilium quod est unus/ aut
est mobilis aut immobilis/ si est immobilis habeo propositum/
si autem est mobilis/ tunc oportet sit alium motorem ipsum moueri
ab aliquo/ quare cum non sit processus in infinitum in motis
et mouentibus. necesse est aliquando stare ad aliquod
mouens omnino immobile/ quod quidem autem mouet omnino
non mouebitur/ immo semper continue poterit mouere/ quia enim

cum motor non mouetur/ est omnino infatigabile in sua motione/ quod non
contingit in motoribus qui cum mouent mouentur/ causa enim
fatigationis non est aliquid est/ quam quod motor motus cum motus quod
quidem accidit motori qui est in motu/ motus non talis mo-
toris autem solum est uniformis/ aut maxime inter motus/ et hoc quod
quia iste motor immobilis omnino nullam recipit transmutationem/
et uniformitas in motu non accidit/ nisi propter hoc/ quod motori
quia accidit quidam modus transmutationis/ propter quam aliquando in-
gerat aliquando debilitatur/ cum igitur iste motor omnino caret
transmutatione/ motus eius erit simpliciter uniformis/ et quia motus
eius simpliciter est continuus et uniformis. oportet motum ab ipso. scilicet primum
motum omnino nullam recipere transmutationem/ non solum secundum
ubi/ ne causetur in illo motu disconformitas et uniformitas/
cum enim illud quod mouetur transmutatur aliquo modo in continuis/ ab illo a
quo mouetur per quam secundum quod/ accidit ei inequalitas motus/
propter quod cum motus motoris immobilis sit simpliciter continuus et
uniformis/ impossibile est motum ab ipso aliquo modo transmutari/ non
solum secundum locum/ patet igitur aliquem esse motorem immobilem.
gratia cum dicit. Necesse autem est. declarat locum isti motori
qui est unus et immobilis/ intendens quod sicut potest dici in
loco/ sic est in circumferentia maximi orbis qui mouetur
motu diurno/ cum enim ipsa dicat in .d. predictis. scilicet in circum-
ferentia et in medio siue in centro/ quod sunt principia totius
per quod spericum est/ medium enim est primum/ secundum quod fit ipsum
est motus/ circumferentia autem est primum/ quia ex illa est primum
motus/ Cum igitur iste sit. motor primus qui est unus immobilis/
aut erit in centro siue in medio/ aut in circumferentia/ cum igitur
ea que plus approximat suo motori uelocius mouetur/ et
ea que magis approximat medio siue centro tardius mo-
uentur/ que autem magis appropinquant circumferentie uelocius/
et in circumferentia maximi orbis uelocissime/ sicut uere
apparet dispositio de uniuerso/ erit motor immobilis in circum-
ferentia siue in circulo maximo orbis maximi/ qui facit
motum diurnum/ et intelligenda est hic approximatio ad
motorem/ per esse et non secundum locum/ quod enim non est in corpore/ in
loco proprie non est. Intelligendum est non quod hic uelit primum motorem
esse in circulo maximo sicut in loco/ non quia sit in loco/
sed quia in maxime apparet eius effectus/ de quo dicit commentator
quod omnes leges conueniunt in hoc/ quod deus habitat in celo/
et sic innuit per ipsum quod motor immobilis ad quem hic reducit
Aristoteles. sit deus. gratia cum dicit. Hic autem dubitationem. ac-
cedit ad dubitationem ipsum/ que sic procedit/ primo ponit
eam/ dicens dubium esse utrum contingat ad quod motus
moueri continue/ et non sicut impellens uidetur mouere continue/
quod successiue est mouens aliquid et aliquid/ istud enim contrario
motus non est continuo in uerite/ quamuis appareat sensui/
immo potius est successio. secundo cum dicit. Aut enim ipsum.
declarat istam dubitationem/ intendens quod impossibile est ad quod
motus moueat continue in uerite/ et intelligit de motore
corporeo/ cum non sit motum nisi corpus/ hic enim mobile
necesse est moueri aut per impulsionem/ quod impellens primum
concomitatur impulsum usque ad finem motus/ aut per

arctcom aut utrp in sic e in motu ungenis
au p ipulsione in q movet p m n gadiant motu
sz e successive movet ad et ad sicut dem est i
motu pcedetis quamqz .n. in moveat corporeus
motor motor ipole e ipm move motu gti
cui ca e ex aer et aq q sit me i qb sunt
hi motus sunt multu apti ad dom et ad pas
sione pp quod movet id qd mo i eis motu i
eqli. licet .n. ponem iventre motoris iensinu le
et silr ventre ei quod mo ipole e h pom in
hi me i quo fit mot pp diusitate pcu medii
in aptacoe qr necce e ut stat motoris apud
id quod mo diusifice i motu et sic si sunt in
aq si i aere hi mot ipole e ipm ee gti et
unu sz solu pot ee un sm successione et n
un gtius i ute qnt au dic. Set itaqz gtigit.
gcludit ex hiis q solu mot e gtius i ute si q
movet motor imo et eam tangit au dic. Sp
em est. qd hi motor sp se ht unifor et i se
ri i r ad id quod mo ab eo pp qd motu ei
necce e uniforme ee et gti. Determinatis a hiis.
determinatis qbzda que pora sunt pnh motuo. h ac
cedit ad determinandu pm motu i quo cople
sua mencom i h li .s. qd p movet imo le oio
e ipri le oio nllam hns magnitne v sic pcedit
p pont qne qm intendit ri pz fo au dic. Si .n.
magnitne. demit eam sic si p m movet imobile
heat aliqm magnitne au ht magnitne finitam
au infinita. Sz neutr m e ipole infinita .n. magnitne
n ht cu ostensum sit i tcio h nllam magnitne ee
infinita n ht magnitne finita qd pz ex demtis in
ultia hec pte ostensu .n. e sup. in h pte q ipo le
e aliqd finitu hre pom infinita et silr qd ipole e mo ens
finitu move p tps infinitu h .n. pdemta sit sz p m
movet qd e motor imo lis p pom infinita moz motu
ppeo et sm tps infinitu ex quo relinq ipm magne
finita n hre. Cu igr n heat magnitne finita n infinita
relinq ipm ee ipri le oio nllam hns magnitne q
e intentu. i h rone sic pcedit p pont ipm et
est una condicalis c qnrie nectas pz sedo aid.
i finitu quid igr. destr it qns ipius et p una
pte ei. fo au dic. quod au finitu. aliam ptem.
et pz intento ex dcis ulterio au dic. Mt itaqz ex
destrone qntas infit oppoitu ancas qd e intentu
et patet.

Explicit iste lib sit scriptor omne lib.
Hoc qui scripsit opus ei sit ver ho pns.

Super libro phi ozl Adam pet de
wythchenstat

Conclusiones libri de celo et mundo

Omne corp e solu cor ht dimensiones oes s z pfcm

Conclusiones libri phi^or

Primum libri

Qm quide	Quod in phi^a scientia sciri ... et principia ...
Naturalem.	Quod non sit tamen unum primum principium ...
Sed quia	Quod principium non sit in quantum infinitudine
Ob igitur	Quod prima contraria sunt principia
Consequens	Quod principia sunt ... numero
Sed ignos	Quod ipsi sunt naturali ... i venerunt.
Quam cunque	Quod subiectum forma et privatio sunt principia nec exercere ipso
Quantitatem	Quod exercere et non esse sit ...
Tangere	Quod omnis ... distinguuntur ...
Cum quid	Quod natura principium motus ...
Videtur	Quod natura dicitur ... forma
Quoniam	Aliud considerat res naturales mathematicus aliud naturalis.
	naturalis considerat formam et materiam
	Causae sunt quattuor species
	plures sunt modi causarum
	Inquirit an fortuna ...
	forma ... per accidens ...
	... fortuna
	natura agit propter finem
	natura ...
	necessitas ...

... ego ... hunc librum ...

p.s.p. ... Intelligimus

AA

Jnte testat[ur] phil[osophus] in 3° de a[n]i[m]a q[uod] [illegible]
i[n]tellig[er]e. vna q[ui]d[em] q[ua] [illegible] i[n] dividuis [illegible]
[illegible] simplex [illegible] res i[n] scientia. Alia
est [illegible] i[n]tellig[er]e [illegible] et dividentis [illegible]
[illegible]
[illegible]

De hijs [illegible]

[illegible]

De ca[n]tica [illegible] ...
[illegible]

[illegible]

Explicit lib[er] [illegible] naturalium [illegible]

